Bgy 352/68/3 Hiány: 32. 33 35 37 38 40. 42 44. r. Kádárral elfogyott
Bgy 1747

III. évfolyam — Budapest, 1914. január hó 1-en. — 1. szám.

Fővárosi Hirlap

Feldolgozva 1963

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Boldog

uj esztendőt kivánunk a fővárosnak, a főváros minden rendü és rangu lakójának. Kivánjuk, hogy Budapest fejlődésének, gyarapodásának a történetében nevezetes, emlékezetes dátum legyen az 1914., amelybe a mai nappal befordulunk.

Kivánjuk, hogy az uj esztendő jobb legyen, mint az elődje volt. Jóstehetség nélkül is megjövendölhetjük, hogy ez a kivánságunk teljesülni fog. Mert a letünt esztendőnél csakis jobbat hozhat a jövő, rosszabbat, vagy ugyanilyen rosszat semmiesetre sem.

A városházán is sulyos krizisnek az ideje volt a szerencsétlen 1913. A gazdasági válság akut pénztelenséget hozott, ami annál nagyobb baj volt, mert a nagy arányokban kontemplált beruházásokat nem lehetett folytatni s a városi épitkezéseket éppen akkor kellett beszüntetni, amikor a munkanélküliség a legnagyobb volt, a munkákra tehát a legnagyobb szükség lett volna.

Teljes meddőség és hanyatlás az egész vonalon: ez volt a városházi 1913. szignatúrája. A háztartás lerongyolódott, a város hitele megromlott. Apró kölcsönökre volt szükség, hogy a mindennapi kiadásokra fedezet legyen. A zárszámadások balul ütöttek ki, a költségvetés elszomoritó volt. Az ügyosztályok kétségbeesett erőlködéssel leplezték a maguk munkanélküliségét. Személyi vonatkozásu momentumokon kivül aligha őrzi ennek az esztendőnek az emlékét más, mint néhány keresztül erőszakolt üzlet. Pozitiv alkotás nincsen, a jövő méhében van elraktározva minden városházi ötlet és terv.

Egyszerü fizikai törvény, hogy minden akciót nyomon követ egy vele egyenlő viszszahatásu reakció. Ennek a tételnek forditottja az, hogy minden téren, minden életnyilvánulásban, tehát a városházán is eleven, lüktető, pezsgő életnek, eszmék érésének, alkotó munkának kell felváltania az elmult idő pangását, meddőségét. Kormánynyilatkozatokból s egyéb jelekből megállapitható, hogy a fővárosi törvény reviziója is az 1914. évhez fog füződni. A nagy reform helyes irányban való megoldásától függ a főváros jövője. Oly kérdés a revizió, amelynél fontosabb, életbevágóbb, negyven esztendő óta nem merült fel. Minden emberre szükség lesz 1914-ben, minden embernek résen kell lennie.

A fővárosi törvényen kivül más kérdések is előtérbe nyomulnak az uj esztendőben. A közlekedési kérdések dominálni fognak, a villamostársaságok koncessziójának uj feltételeit kell megállapitani, az autobuszt meg kell inditani. A függő kölcsönök állapotából ki kell evezni s a felveendő kölcsön többi részét uj jövedelmeket biztositó beruházásokra forditani.

Fullánkok

Boldog uj évet

kivánunk Bárczy Istvánnak, Rózsavölgyi Gyulának, Folkusházy Lajosnak, Márkus Jenőnek, Hüvös Ivánnak, Szterényi Józsefnek, Sztankovits Szilárdnak, Krencsey Gézának és Farkas Árpádnak, Alpár Ignácnak, Boross Ernőnek, Gregersen Endrének, Hajós Zsigmondnak, Rózsa Félixnek és mindenkinek, aki nyomtatásban látta a nevét akarata ellenére lapunkban. A hagyományos megemlékezéshez azt az önző kérést füzzük, hogy a megnevezettek a jövő esztendőben se feledkezzenek meg arról az önként vállalt kötelességükről, hogy érdekes és friss hirekkel kapcsolatban szerepeljenek lapunkban. Mi viszont igérjük, hogy a jövőben sem feledkezünk meg kötelességeinkről.

Huszonöt

esztendő hosszu idő és mi sulyosan vétenénk a kötelező objektivitás ellen, ha szót emelnénk Bárczy István polgármester ünnepeltetése ellen. Azt szeretnők, ha a polgármester a negyedszázados tisztviselői pályára visszatekintene és őszintén kitárná a szivét, elárulná, vajjon megvan-e elégedve az elért eredményekkel?

Huszonöt év alatt polgármester lett az egykori dijnokból, amiben bizonyára jelentékeny része volt a hét esztendő előtti politikai és kommunális viszonyoknak is. Bárczy István tehát elérte azt, amit talán nem is remélt. Más kérdés azonban, vajjon beteljesültek-e azok a vágyak, azok az álmok, amiket polgármesterségéhez füzött. És ennél a pontnál, azt hisszük, kevesebb önérzettel és megelégedéssel tekinthet a tükörbe Bárczy István. Ami szépet, dicséretest alkotott, az nagyobbrészt független az ő személyétől. Budapest hét esztendővel ezelőtt annyira visszamaradt, elhanyagolt állapotban volt, hogy a fejlődés törvényei emberektől, polgármesterektől függetlenül állapitották meg a haladás irányát. S hogy a hét és fél év mennyi hibát, mennyi bajt hozott, ennek a felelősségét az ünnepeltetés mellett el kell viselnie a polgármesternek.

A kéményseprők

és a segédek között keletkezett harcban a fővárosnak minden erejét és hatalmát arra kell forditania, hogy megtörje a Devecis, Nessi és más kéményseprő-dinasztiáknak az egyeduralmát. Bebizonyosodott, hogy huszezer koronás jövedelmeket jelentenek a családi kéményseprő-jogok, illő tehát, hogy a főváros és a munkások is kivegyék a részüket a nagy jövedelmekből.

Aktuális problémák

Ellenzéki szervezkedés. — Városatyák nevelése. — Vázsonyi Vilmos és a B. H. — Centralizált közigazgatás.

Hecht Ernő beszéde nem maradhat hatás nélkül. A törvényhatósági bizottság tagjai között régebben megindult mozgalom, amelynek célja a pártkereteket kimélő ellenzéki blokknak a szervezése, ujabb erőt, ujabb tápanyagot kapott. Egész csomó konkrét esetet hozott nyilvánosságra Hecht, amely esetek önmagukban véve talán nem nagy jelentőségüek, de arra minden bizonnyal alkalmasak, hogy megalapozzák a könnyelmű rendszer ellen inditandó hadjáratot. Az ellenzéki szervezkedésnek nincsen és nem is lehet személyes vonatkozásu célja. Arra kell törekednie minden városatyának, hogy kiküszöböltessék a közvéleményből az a meggyőződés, amely szerint a fővárosnál nem érvényesül a **közérdek**, hanem a polgármesteri autokratizmus, a klikkfőnökök befolyása, a legcsunyább üzleti szellem. Ezt a célt pedig csakis ugy érhetik el a városatyák, ha a legszigorubb mértéket alkalmazzák nemcsak a polgármesterrel és a tanács többi tagjaival szemben, hanem önmagukkal szemben is. És nem elég a nyugodt lelkiismeret, nem elég a panama vádjának önérzetes visszautasitása, mert a látszatra is vigyázni kell mindenkinek.

✠

Nagy baj és nagy probléma, hogy semmi gondoskodás nem történik a városatyák kellő kioktatásáról. Nem kell megijedni a szótól. Korántsem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a városatyák analfabéták, hogy bárha tul vannak az ifjukoron, mégis nevelésre, kioktatásra szorulnak. A succrescentiára vonatkozik a panasz. A tapasztalatoknak, megfigyeléseknek, tárgy- és emberismereteknek hiánya egyre selejtesebbé teszi azt az elemet, amely a tudásuknál és tekintélyüknél fogva vezető városatyákat felváltja. A kerületi értekezleteken alaposabban kell megvitatni a közgyülés napirendjén szereplő tárgyakat s akkor a törvényhatósági bizottságnak a munkája is eredményesebb lesz.

✠

A *Budapesti Hirlap*, amelynek kedvenc csemegéje az imperiál-sajt, ráolvassa *Vázsonyi* Vilmosra azt a nyilatkozatot, amelyet lapunk legutóbbi számában tett a demokraták vezére.

A *B. H.* cikkének politikai vonatkozásu részeire nem akarunk reflektálni és nem is akarjuk megvédeni *Vázsonyi* Vilmost, aki nem szorul senkinek a védelmére s akinek nem árthat semmiféle támadás és semmiféle támogatás. Arra azonban kétségtelenül illetékeseknek kell tartanunk magunkat, hogy helyesen interpretáljuk azokat a kijelentéseket, amelyekkel Vázsonyi Vilmos lapunkat megtisztelte.

Jóhiszemü és elfogulatlan ember nem olvashatja ki ezekből a kijelentésekből, hogy Vázsonyi Vilmos nem látja tisztán a fővárosi adminisztráció hibáit. Rá is mutat ezekre a hibákra, de mert a látóköre tulterjed a főváros határán, arra a konkluzióra jut, hogy Budapesten aránylag még kedvezőbb a helyzet, egészségesebb a közélet, a város és a társadalom szilárdabb ethikai alapokon nyugszik, mint a vidéken.

„Dunántuli Samu" nyugodtan alhatik. Nem tud olyan tiszta erkölcsöket prédikálni, mint amilyen tiszta erkölcsöknek nem prédikálója, hanem követője az országos és a kommunális politikában is Vázsonyi Vilmos.

✠

Bódy Tivadar dr. alpolgármester egy németnyelvű napilap karácsonyi számában a városi törvény revíziójáról elmélkedik s arra a konkluzióra jut, hogy a városházi adminisztrációt centralizálni kell, a központból kell [illegible] a főváros összes kerületeinek az ügyeit.

Ennek az ötletnek, szerintünk csakis financiális előnyei volnának, egyebekben azonban nem lelkesedünk érte. A kerületi beosztás, kerületi igazgatás egyrészt enyhiti a központi hatalom tultengéseit, másrészt pedig sokkal közvetlenebb, sokkal praktikusabb. — A központi adminisztráció most, amikor ugyszólván független a kerületektől, számos visszásságot mutat. — A bajok egyszeriben huszszoros erővel lépnének fel, ha huszszoros területet ölelne fel a mai adminisztráció.

A JAVADALMI BÉRLET SORSA

Első: Glück és Weiser.

Májusban 485.000 koronáért akarta a tanács és a pénzügyi bizottság a javadalmi bérletet Engeléknek odaajándékozni, most pedig kiderült, hogy közel hatszázezer koronát ér ez a jog a városnak.

Tudvalevő, hogy a pénzügyi bizottság a Glück, Weiser és Társa-cégnek az ajánlatát tartotta a legjobbnak három héttel ezelőtt, minthogy azonban kétség merült fel abban az irányban, vajjon Glückéknek egy később érkezett magyarázó beadványa pótajánlatnak tekintessék-e, Glücksthal Samu dr. inditványára elhatározta a pénzügyi bizottság, hogy az összes pályázókat uj ajánlattételre hivja fel.

Az uj pályázat december hó 29-én járt le s a következő eredményt hozta:

Glück, Weiserék évi 480,000 koronát ajánlanank, ezenfelül a tiszta jövedelem 40 százalékát garantálják, végeredményben tehát 576.000 koronát igérnek.

Engl Bernát és társai 480,000 koronás ajánlatot tesznek, ezenkivül pedig a tiszta jövedelem 25 százalékát igérik. Összesen tehát 555.000 koronát garantálnak.

Lucenbacher N. (a „Silos" bérlője) 3 esztendőre összesen 1,600.000 koronát ajánl fel, egy esztendőre jut tehát 533,000 korona. A többi két pályázó, névszerint Dick Péter és a Blumenfeld, Frankovits és társai-cég fenntartják eredeti ajánlataikat.

A harc tehát végleg eldőlt, a főváros javadalmának uj bérlői Glückék lesznek, akiknek ajánlata a régi bérlők teljesitményével szemben évi 91.500 korona, összesen tehát 273.000 korona többletet jelent a fővárosra nézve. A főváros tehát közel háromszázezer koronát köszönhet annak, hogy nem ült fel Engeléknek, hanem nyilvános árlejtés utján döntötte el a pályázatot.

Az ajánlatokat átszámitás céljából kiadták az illetékes közegeknek, akik néhány napon belül befejezik munkájukat. A jövő héten dönt a pénzügyi bizottságnak e célra kiküldött albizottsága, január 9-ikén a pénzügyi bizottság, január 21-én pedig a közgyülés.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérneműek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
V., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria Butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. (Kossuth Lajos-utca sarok)

GREGERSENÉK ÜZLETE

Összeférhetetlen városatya

Hónapokkal ezelőtt sulyos panasszal fordultak a magyar fakereskedők a nyilvánossághoz. A panasz szerint egy hazai vállalkozó-cég óriási mennyiségü fenyőfát importált Ausztráliából a fővárosba, holott a magyar fakereskedők sokkal jobb minőségü és jóval olcsóbb árut tudnának szállitani a fővárosnak, amelynek a fenyőfára szüksége van.

A tanács legutóbbi versenytárgyalás-kiirása mindent megmagyaráz. Az Andrássy-ut faburkolatára vonatkozik a versenytárgyalás s az ajánlatok benyujtásának határideje január hó 5-ike. Ez a rövid terminus már önmagában véve is annak a gyanunak enged tért, hogy a tanácsnak meg van már a favoritja erre a milliós munkára s az árlejtés kiirása meddő formaság.

És csakugyan a körülmények erre vallanak. A tanács eredetileg árlejtés mellőzésével, szabad kézből akarta a munkát kiadni a *Gregersen G. és fiai* vállalkozó-cégnek. Megneszelte ezt valahogyan a *Neumann és Társa* cég, amely az Andrássy-ut burkolását eddig végezte s erélyes fellépésével sikerült legalább annyit elérnie, hogy a tanács nem intézte el suttyomban ezt az ügyet, hanem annak rendje és módja szerint nyilvános versenytárgyalást hirdetett.

Azonban a feltételek kiirásáául nyilvánvalóvá lett, hogy ha forma szerint egyenes uton járt is a tanács, lényegében mégis csak meghamisitotta már előre is az eredményt. Először is nagy ravaszul, csupán az 1914—16 évben szükségessé váló javitási munkálatokra van kiirva az árlejtés, holott az egész uttestnek a burkolását tervezi az ügyosztály. Ezzel akarják elejét venni a tömeges jelentkezésnek, másrészt pedig azt akarja vele elérni a tanács, hogy abban a nem várt esetben, ha mégis akad más pályázó is, ne kelljen ennek a nagy munkát kiadni, hanem legrosszabb esetben valami csekély javító munkát. A szög azonban ott bujik ki egészen világosan a zsákból, hogy a feltételek szerint „a tanács fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között *az árra való tekintet nélkül*, szabadon választhasson". Minden józanul okoskodó embernek azt kell mondania erre, hogy a versenytárgyalás nem komoly dolog, hanem egyszerű móka.

Amikor ezeket a feltételeket megállapitották, akkor már régen ellátták magukat *Gregersenék* a szükséges famennyiséggel. Gregersenék kedvéért van az egész mesterkedés. Gregersenék hozatták az ausztráliai fát még a nyáron, nékik szánta a tanács a milliós üzletet, miattuk követtek el megint sulyos kötelességmulasztást és bűnös részrehajlást. — A szabad választás jogának fenntartása azért történt, hogy Gregersenék még akkor is nyeregbe jussanak, ha a legdrágábbak s a legsilányabb fát adják a munkához. Tetézi a hibát az a körülmény, hogy a vállalkozó cégnek egyik tagja,

Gregersen Endre dr. fővárosi bizottsági tag, aki ily módon szerződéses viszonyba kerülne a fővárossal.

Gregersen Endre dr. nemcsak cégjegyzésre jogosult tagja, hanem egyuttal jogtanácsosa is a cégnek és igy az ő eljárását, fáradozását a munka elnyerése körül aligha nélkülözheti a Gregersen-cég.

Junius 5-ikén bontják fel a beérkezendő ajánlatokat. Az ár és minőség egybevetése után azt kivánja a köztisztesség, hogy a legelőnyösebb ajánlatot fogadja el a tanács, még abban az esetben is, ha a legelőnyösebb ajánlattevő nem a Gregersen-cég lesz. Viszont, ha a favorizált vállalkozók rosszabb ajánlata győz, akkor sohasem fogja tudni tisztára mosni magát a tanács az elfogultságnak, a részrehajlásnak a vádja alól.

Beszámoló az elmult esztendőről

A főváros is kivette a maga részét a gyászos emlékezetü 1913-as esztendő nyomoruságaiból. Egy csomó haláleset: ez az eredmény a személyes vonatkozásu ügyekben. Egyebekben pedig nagy pénztelenség, teljes meddőség, eredménytelenség az egész vonalon.

Legjelentősebb momentuma az esztendőnek a főpolgármesteri állás betöltése volt. — Heltai Ferenc dr. azonban mindössze nehány hónapig töltötte be diszes állását, a nyár végén meghalt s azóta Budapestnek nincsen főpolgármestere. Meghalt az év folyamán Vaszilievits János dr. alpolgármester és Antal Gyula tanácsnok. Uj alpolgármester lett Festetich Géza gróf, uj tanácsnokok Berczel Jenő dr. és Csupor József. Nyugdijba vonult Vosits Károly tanácsnok és Melha Kálmán főügyész.

A bizottsági tagok közül elhunytak: Morzsányi Károly, Ámon József, Falk Zsigmond lov., Jakabffy Ferenc, Heltai Ferenc, Vaszilievits János, Klein Berthold, Incze Henrik, Misura Mihály. Önként lemondottak: Szterényi József, Kauser Gyula és Spolarits György. Uj bizottsági tagok lettek: Harsányi Adolf, Erényi Béla, Bamberger István, Kartschmaroff Arnold, Körössy A. Kálmán, Dán Leó, Kann Lajos, Palkovits Ede, Vágó Gyula, Brachfeld Sándor, Schreyer Jenő és Frankl Richárd.

A tanács tevékenységéről nagyon röviden be lehet számolni. Az elnöki ügyosztályt a folyó munka ellátása (személyzeti ügyek) kötötte le. A kövezési és csatornázási ügyosztály kőbánya nélkül maradt, mert a korláti bazalt megakadt a pénzügyi bizottságban. Az ügyosztály munkájának koronája az Andrássy-ut faburkolására kiirt pályázat, amelyről éppen a mai számunkban emlékezünk meg. Idetartozik Farkas Árpád szegedi mérnöknek a behozatala, amire szintén nem lehet büszke Fock tanácsnok.

A városépitési ügyosztálynak rosszul ment a sora, mert az esztendő utolsó felében alig vett meg nehány óbudai telket. Fontos eseménye az esztendőnek a Sugárut elvi részének közgyülési elintézése. A Tabán szabályozása, általában pedig a városrendezés egy mákszemnyivel sem haladt előre. Harrer tanácsnok ügyosztálya érezte kétségkivül a legnyomasztóbban a pénzügyi helyzet sivárságát.

A katonai ügyosztály a vezetésben beállott változáson kivül semmi figyelemre méltót nem produkált, de nem is produkálhat. Az ügyosztály helyiségeinek centralizálása, a hivatali helyiségek átalakitása elsőrendű szükséglet. — A jogi és ipari ügyosztály mitsem hallatott magáról, ami mindenesetre dicséretére válik. — Annál többször volt alkalmunk foglalkozni a közélelmezési ügyosztály munkájával, Folkusházy Lajos tanácsnok baklövéseivel. Az élelmiszerüzem fiaskóval zárul, a vágóhidon bajok vannak, a kenyérgyár deficit felé hajlik: ennyi baj, ennyi kellemetlenség egyik ügyosztályt sem érte. Még a városgazdaságit sem, amely legalább arra hivatkozhatik, hogy ebben az esztendőben nyilt meg a Széchenyi-fürdő. Igaz, hogy a kilátások itt sem kedvezőek, mert a fürdőnek sok hibája van. A legnagyobb az, hogy a jegyek méregdrágák. — Egybekben pedig Márkus Jenő tanácsnoknak sincsen oka visszasirni ezt az évet. A Sáros-fürdő hullámai az idén voltak a legnagyobbak. A többmilliós hiteltúllépésen kivül vállalkozói panamák tarkitották a Sáros-fürdő rovatot. Az állatkert is visszaesést mutatott, a könyvkötészekkel is baj volt, a hirdető vállalattal is.

A közegészségügyi osztály legfontosabb reformja a korházak élelmezésének házi üzembe való vétele. A kórházi programm is haladt valamivel.

Az Entreprise-üzlet viszont megakadt a pénzügyi bizottságban. A világitási ügyosztálynak a gázgyár adott sok munkát. A jövő esztendőben uj üzletágat kap az ügyosztály: a Magyar Villamosságit. A Közjótékony-

sági ügyosztály vezetője, Almády Géza tanácsnok, csendben, reklám nélkül végzi a maga dolgát. Az ügyosztálynak számos terve van, ezeknek a kivitelére azonban pénz kell.

A pénzügyi osztály vezetését Berczel Jenő dr. tanácsnok vette át, akitől sokat remélhet a főváros. Az ügyosztály munkásságának java a költségelőirányzat elkészitése volt, amely munkában nagy része volt Ács Ferenc főszámtanácsosnak. A pénzkeresés gondjai is ennek az ügyosztálynak a munkaköréhez tartoznak. A javadalmi bérlet most van döntés alatt. A közlekedési ügyosztály végezte a legnagyobb munkát. Az autótaxi forgalombahozatala talán az egyetlen pozitiv alkotása az elmult évnek. A megoldás nem a legideálisabb, ezért azonban legkevésbé sem lehet felelősségre vonni az ügyosztály kiváló vezetőjét Rényi Dezső tanácsnokot, akit erőnek erejével elkedvetleniteni szeretnének. Az autóbusz-ügy elodázása viszont szégyenfoltja az 1913-nak. A jövő év ismét nehéz feladatok elé állitja az ügyosztályt.

A Közgazdasági ügyosztály mintaszerü szorgalmat fejtett ki. Vita tanácsnoknak számos sikert és elismerést hozott az év. Az utolsó előteriesztés, amely az utcai árusitást szabályozza, szintén az ügyosztály konyhájából került ki. Különös emlitést érdemel az az eredmény, amelyet a főváros az uj Közraktári szerződés megkötésénél elért.

A szociálpolitikai ügyosztály a munkanélküliek érdekében munkálkodott. Egy kis csonkitás érte az ügyosztályt, elvették tőle a zeneoktatást. A lakásépitő akció, pénz hiányában, szünetelt. A tanügyi osztály szorgalmas, lelkiismeretes munkát végzett, szintugy a középitési ügyosztály.

Ha még megemlitjük, hogy a polgármester előszobájában változás történt, mert Sztankovits Szilárd helyét a népszerü Miklós Elemér vette át, azonkivül jubiláris közgyülés volt, négynapos budget-vita volt, Hecht-beszéd volt: — akkor a főváros idei mérlegét azzal a forró óhajjal zárjuk le, hogy a jövő esztendő semmiben se hasonlitson az 1913.-hoz.

Nyolc tüzifecskendő

A Hart. fővárosi üzlete

A *Hart.* (Hazai Automobil R.-T.), amely arról nevezetes, hogy az elnökét *Szterényi* Józsefnek hivják, rávetette magát a fővárosra és mert a fővárossal a legkönyebben lehet jó üzleteket kötni, sikerült is a Hart nemes törekvése.

Hetekkel ezelőtt a tanács a közlekedési ügyosztály előterjesztésére elfogadta a *Hart* ajánlatát, amely nyolc darab 60 HP. mótoros tűzifecskendő rendelésére vonatkozott. — A Hart ennél az üzletnél tulajdonképpen csak ügynöki szerepet játszott, mert a kocsik nem az ő műhelyéből kerültek ki, hanem a bécsujhelyi *Austro-Daimler* gyárból, amelynek a Hart magyarországi képviselője. A fecskendőkre a város tűzoltóságának van állitólag szüksége, kiosztják őket a kerületi tűzörségek között.

Rövidesen Budapestre érkeznek a mótoros fecskendők, de a fővárosnak nem lesz öröme belőlük. A tanács ismét elmulasztotta a kötelés gondosságot s nagy összegü megrendelést tett, anélkül, hogy a rendelt áruknak a használhatóságáról meggyőződött volna. Az Austro-Daimler mótoros tűzifecskendőiről szakkörökben köztudomásu, hogy a kocsik annyira alacsonyan vannak épitve, a tengelyek oly erősen surolják a földet, hogy csakis aszfalton, vagy egészen simára kövezett uton használhatók. Rosszul kövezett uton nem lehet vezetni ezeket a kocsikat, emelkedésekre nem lehet azokat kormányozni.

Nyilvánvaló, hogy Budapesten a tűzesetek legnagyobb száma a periferiákra esik, ahol a gyárak vannak. A tanács pechje pedig az, — hogy éppen a periferiákra vezető utakra nem fog lehetni használni a mótoros kocsikat, mert ott vannak a legrosszabb utak.

Itt nem segit más, mint az, hogy a tanács az átvételnél figyelembe vegye ezeket a szempontokat és stornirozza az üzletet. Vagy pedig készitsen sürgősen szabályrendeletet s mondja ki, hogy ezentul a Kossuth Lajos-utcán és az Andrássy-uton kivül tilos a tűz a fővárosban.

Hüvös László

gyógyszerész, szobrász, kefekötő és kéjgáz

Első felvonás.

(Melyben a hősök fölvonulnak és bemutatkoznak a nyájas közönségnek.)

Nagyon gyorsan végezhetünk a bemutatkozással. Hüvös József udv. tanácsos, a Városi Villamos Vasut elnöke, Hüvös László viszont édes gyermeke az elnök urnak, azonkivül pedig gyógyszerész és szobrász. Sőt — és éppen erről szól a történet — kefekötő is. A dráma szenvedő hőse pedig Kohn Gyula józsefvárosi kefegyáros.

Második felvonás.

(Melyből az olvasó mindent megtud s amelynek kedvéért a dráma iródott.)

Tizenkét álló esztendőn keresztül Kohn Gyula szállitotta a Városi Villamos Vasut részére az összes kefeneműeket. Ez a szállitás igen tekintélyes összegü, mert a sok villamoskocsi tisztántartása nagyon sok kefét fogyaszt el. Kohn Gyula ellen sohasem volt panasz. Tisztességesen, becsületesen tett eleget mindig a kötelességének, az áruja jó volt, a kalkulálása szolid.

Hónapokkal ezelőtt Kohn Gyula jelentkezett a Városinál és munkát kért. És akkor legnagyobb meglepetésére, tudtára adták, hogy a Városi megszakitja vele a tizenkétesztendős összeköttetést. Hüvös József, hü és buzgó szolgálatainak elismerése mellett, felmentette Kohn Gyulát szállitói cime és jellege alól, mert a helye akkor be volt töltve. És vajjon ki váltotta fel Kohn Gyulát? Talán valamelyik szakmabeli konkurrense? Talán valaki ujrendszerü kefeket fedezett fel és ezt adta be a Városinak? Ne tessék ilyen rosszra gondolni: az uj kefeszállitót Hüvös Lászlónak hivják és azonos ama Hüvös Lászlóval, aki édes gyermeke a Városi elnökének, édes apja a legszomorubb Nagykristófnak, boldog tulajdonosa egy jól jövedelmező patikának.

Harmadik felvonás.

(Melyben az iró megróvási kalandra invitálja az olvasót s egyben végez a drámával.)

Tessék jól figyelni. A Városi a részvények többségének jogán a fővárosé, tehát közüzem, nem pedig családi hitbizomány. Hüvös József pedig kiveszi a becsületes iparosok, kereskedők szájából a betevő falatot és jó apához illően átnyujtja a legjobb falatokat a fiának. A fiu részben szobrász, részben patikus. Főkérdés: melyik minőségében jutott Hüvös László a szállitáshoz? Kisegitő pótkérdések: ki ellenőrzi az árakat, a minőséget? Kinek a hatáskörébe tartozik a kefeszállitás? Miért mellőzték Kohn Gyulát és ha már mellőzték, miért nem irtak ki nyilvános árlejtést? És most jön a kérdések kérdése: Ki az ur a Városinál: a főváros, vagy Hüvösék?

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25
Csütörtöktől jan. 1-től kezdve
SHYLOCK
a krakói bankár c. 4 felvonásos mimodráma melynek főszerepét **Rudolf Schildkraut** a világ legjobb Shylock alakitója kreálta csodás müvészettel. A mü szerzője **Felix Salten** a legkiválóbb német esztétikus.
Egyik különös szenzációja e münek egy istentisztelet a krakói ezeréves zsidótemplomban, mely alkalomból a **Kol-Nidre** orgonakisérettel kerül előadásra
Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától

Jardin d'Hiver
Nagymező-u. 22-24. Telefon 167—25.
Európa egyik legszebb MULATÓJA!
Minden este 10 órakor nagy kabaret-, varieté- és tánc-előadás.
SZENZÁCIÓS MÜSOR!
1 óra után modern táncok és tangó-verseny a parketten 5 óráig. — Két zenekar.

PALAIS DE DANSE
Szerecsen-u. 35. • Táncpalota • Telefon 120-77.
Világszenzáció!
Január 1-től naponta 2 előadásban este 8 és fél 11 órakor a Cinema Eclair Comp. Paris 30 tagból álló világhirü mozi-szkeccs-társulatának vendégjátéka
Hogyan lehet 1.00,000 koronát keresni?
cimü nagyszerü revüben. Főszereplők: Me. Pauline, Mr. Munne és Casimir a leghiresebb filmkomikusok Hihetetlen, csodás szinpadi és filmprodukciók. Több ezer szereplő. A 8 órai előadás helyárai mérsékelt.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 15—10.
A fényes decemberi müsor.
Pepi Weiss a világhirü német humoristanő, Trade Troll saját müsorával, Szőke Szakáll nagysikerü szgtirája: A betegsegélyző orvos. Studentenstreiche Posse in 1 Akt, Kovács Andor teljesen uj szólókkal Lola Elkine táncmüvésznő. Azonkivül 18 attrakció 12-1-ig tánckabaret. 1 órától reggel 5-ig parkettáncok. Jegyek elővételbe az Est kiadójában kaphatók. — Kezdete fél 9-kor.

PARK-SZÁLLODA
a keleti p. u. érkezési oldalával szemben a kávéházban esténkint
Ifj. Rigó Jancsi
teljes zenekara hangversenyez!
GARAI ÁRMIN, tulajdonos.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb
SZALONSZENET POROSZ Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77
A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K 4.56
házhoz szállitva ((2 zsák) Budán K 4.60

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Események

HARMADIK ÉVFOLYAM

Mai számával harmadik évfolyamába fordul a Fővárosi Hirlap. Azok, akik figyelemmel kisérték azt az uttörő munkásságot, amelynek a Fővárosi Hirlap népszerüségét köszönheti, el fogják ismerni, hogy nem végeztünk meddő munkát a köz szempontjából. A városi administrációnak ugyszólván minden hibáját feltártuk, elsőknek tájékoztattuk az olvasó közönséget minden városházi eseményről, minden fővárosi ügyről. Öndicséret nélkül állapithatjuk meg, hogy megteremtettük a világ egyetlen kommunális riportlapját s olyan orgánummal gazdagitottuk a magyar sajtót, amelynek hangja, tartalma és külső megjelenése az előkelő napilapok nivójára emelkedik. Könnyen bizonyitható, hogy a Fővárosi Hirlapnak oroszlánrésze van a fővárosi ügyek iránt való érdeklődés emelkedésében, a nyilvánosság fokozott ellenőrzésében. Közgazdasági rovatunk komolyságát, közgazdasági hirszolgálatunk megbizhatóságát elismeréssel állapitják meg a szakkörök.

A harmadik évfolyam küszöbén a multra hivatkozhatunk már annak az igéretünknek támogatására, hogy a jövőben is megingathatatlan meggyőződéssel, minden irányban megőrzött függetlenséggel, örömmel és lelkesedéssel fogjuk végezni azt a kötelességet, amelyet lapunk megindításakor magunkra vállaltunk. Olvasóközönségünk támogatását kérjük az uj esztendőben is a Fővárosi Hirlap számára.

MAI SZÁMUNKHOZ postautalványt mellékelünk és kérjük t. előfizetőinket, hogy az esedékes dijakat postafordulattal beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az Omnibusz-társaság ajánlata. A tanács a közgyüléstől kapott utasitáshoz képest a mult héten felmondta az Omnibusz-társasággal fennálló szerződést s értesitette a társaságot, hogy a becslőbizottság összeállitására vonatkozó lépéseket megteszi, a társaság vagyonát 1914. december 31-én megváltja. Az Omnibusz-társaság nyomban közölte válaszát a fővárossal. E szerint kész a szerződés feltételeinek a maga részéről is megfelelni. Egyuttal ajánlatot tesz arra, hogy a főváros a társaság vagyonát már korábban, 1914. junius hó 1-én megváltsa. A félesztendős előnnyel szemben rekompenzációt kiván, ami abból áll, hogy a város fizessen a megváltási összegen felül mintegy 100.000 koronát. A társaság megállapitása szerint a tiszta nyereségből ennyi jut egy félévre.

Ugy tudjuk, hogy az Omnibusz-társaság előzékenysége, amely mindkét félnek kedvező, a tanácsnak és a társaságnak egy régebbi megállapodásából keletkezett. A tanács érzi, hogy a közönség türelmetlenségét nem lehet a végtelenségig fokozni s ezért elhatározta, hogy az autóbusz-üzemet már junius 1-én megindítja. A nemzetközi pályázat feltételeit ezért már legközelebb megállapitják s a pályázatot kiirják.

Reformok az árvaszék gyermekvédelmi osztályában. Melly Béla dr. az árvaszék agilis elnöke, akinek köszönhető a házasságon kivül született gyermekek védelmének Budapesten való kiépitése, 1914. január 1-től kezdődő hatállyal egy csomó üdvös reformnak életbeléptetését határozta el. Érintkezésbe lépett a budapesti járásbiróságok vezetőivel abban az irányban, hogy minden biróságnál egy biró kezében összpontosuljanak az összes gyermektartási ügyek s az illető biró azokat a hét egy meghatározott napján tárgyalja. Felterjesztést intéz az igazságügyminiszterhez, hogy a budapesti törvényszéknél az összes felebbvitt gyermektartási ügyeket egy felebbezési tanács tárgyalja. Felir az igazságügyminiszterhez az iránt, hogy haladéktalanul léptesse életbe az uj perrendtartás azon rendelkezését, amely szerint a szegénységi bizonyitványt kiskoruak ügyében a gyámhatóság állitja ki. Kéri a belügyminisztert, utasitsa összefoglaló rendeletben a vidéki közigazgatási hatóságokat a szegénységi bizonyitványok helyes kiállitására. Elhatározta Melly, hogy kiváló szakemberek közremüködésével népszerü brosürát ir, melyben az anyákat felvilágositja, milyen irányu támogatást nyerhetnek az árvaszéktől; ezen iratot az árvaszék a gyámkirendeléshez csatolja, a klinikákon, kórházakban, az állami gyermekmenhelyen terjeszti. Melly Béla dr. ezenkivül még körülbelül husz konkrét részletreform megvalósitását határozta el.

Még egy jelölt. A főügyészi választás folytán megüresedő ügyészi állásra Engel, Tóth és Reichel jelölteken kivül még egy pályázó akadt Petzrik Jenő dr., aki Váradi Jenővel szemben csak nemrég maradt kisebbségben, most már nem elégszik meg az alügyészi állással, hanem magasabb ambiciói vannak. Petzrik jelöltetésének meg lesz az az eredménye, hogy biztosan megválasztják — a legközelebbi alügyész-választáson.

Az ártéziviz — privátüzlet. Amikor a főváros közgyülése sulyos százezreket, sőt milliókat szavazott meg a Széchényi-fürdő épitésére, a jövedelmezőségi számitások között szerepelt az a tétel is, amely szerint az ártézi-vizet ezentul házikezelésben fogja árusitani a város, miáltal az ebből származó haszon aránytalanul nagyobb lesz. Az Artézi-fürdő közel egy esztendő óta készen áll, üzemben van, ellenben az „Ilona" ártézi ásványvizet még mindig az „Artésia" nevü részvénytársaság árusitja. A részvénytársaság főtulajdonosa Hölle Márton, aki nagy kegyében lehet Márkus Jenő tanácsnoknak, s talán ez a magyarázata annak, hogy az ártézi viznél fölösleges a házikezelés, az ártézigyógyforrásból a város számára nem fakad jövedelem. Sürgősen gondoskodni kell arról, hogy a tanács véget vessen ennek a lehetetlen állapotnak.

A „Jardin d'hiver", Európa egyik legszebb mulatójának megnyitása alkalmából megjelent hirlapi közlemények csodálatos egyöntetüséggel emelték ki a mulató központi fütés- és szellőztető-berendezését, melyeket tökéletességüknél fogva „mesterműnek", a toilette-berendezéseket, amelyeket hygienikus és gyönyörü voltuk miatt „ideálisnak" és a tüzivezeték-berendezést, melyet praktikus voltánál fogva „geniálisnak" neveztek, nem is külföldi cég, hanem csak magyar, *Lukács és Huppert* okl. mérnök, budapesti cég tervezte és készitette, amit azért hangsulyozunk, hogy megcáfoljuk egyes illetékes körök legutóbbi időkben hangoztatott felfogását, hogy ily szabásu berendezést csakis külföldi céggel lehet elkészittetni.

Európa, Ázsia, Afrika 24 nap alatt. A Központi Menetjegyiroda 1914. február hó 2-án induló nagy keleti utazása alkalmából igénybe veendő nagy luxus-gyorshajók menetsebessége teszi lehetővé ezt a rekordutazást, amelynek folyamán azonban a résztvevők nem töltik folyton uton idejüket, hanem két napot Egyptomban, négy napot Palesztinában és egy-egy napot Konstantinápolyban és Athénben időznek. Az egész utazás összes költsége, még a borravalókat is beleértve, I. osztályu hajóutazás mellett, 1350 korona. Részletes utiprogrammot dijtalanul küld az érdeklődőknek a *Központi Menetjegyiroda* (Budapest, V., Vigadó-épület).

A tangó-láz. A közönség minden rétegében elharapódzott, de sokan nem láthatnak igazi tangót, mert ahol táncolják, oda nem juthatnak be. Az *Omnia* gondoskodott róla, hogy a legművészibb tangó-produkciókban gyönyörködhessék a közönsége, mely óriási tömegekben igyekszik „A tangó-láz" előadásokra.

A Casino des Étrangers-t megnyitják. Az abbáziai Kurkommission és az *Általános forgalmi részvénytársaság között* szombaton létrejött az a megállapodás, a melynek következtében a *Casino des Étrangers-t* január 1-én ujra megnyitják. Az uj szerződés értelmében a kaszinóban ezentul napi jegyeket nem fognak kiadni, hanem a kaszinóba való belépés csak azoknak lesz megengedve, akiket ballotage utján vesznek fel és akik vagy szezón-, vagy évi jegyeket váltanak.

Magyar Ház. Budapest egyik legkellemesebb legszebb látványossága a Magyar Ház, mely a VI., Teréz-körut 15. szám alatti fényes helyiségeit a napokban nyitotta meg. Az uj buffet és étterem berendezésében izléses, nagyon könnyen tisztán tartható és igen szép a helyiség üveg és majolika faburkolata. Az ételeket elsőrangu szakácsok készitik olcsó árakért.

A Jardin d'Hiver-be, e gyönyörü uj mulatóba bucsujárásra jár Budapest közönsége. Az összes eddigi előadásokra nemcsak hogy elkelt minden jegy, de több százan nem kaphattak már jegyet. A kiváló müsor, kielégit mindenkit. A parketten pedig 2 zenekar muzsikája mellett oly élénk táncprodukciók folynak, hogy nem csoda, ha egészen reggel 5 óráig jól érzi magát és nagyszerüen szórakozik a közönség.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda Mór*-nál IV., Deák Ferenc-utca 21.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

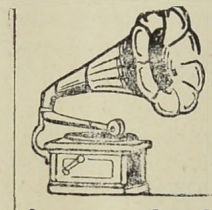

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TARSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

G. WASHINGTON

kávé által 1 pillanat
alatt a világ legjobb kávéját ihatja
Hideg, meleg forróvizben és tejben azonnal oldódik.
Kapható mindenütt
1.50 K.-ért.
Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-m. mon. részére
Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-u 47 Telefonszám 29—75.

3.8 kgr.
ÖN NEM TUDJA?
hogy az
Erika Irógép
jó, tartós, könnyü, olcsó és mindenüvé hordozható?
Kérjen prospektust ingyen és bérmentve.
Schott H. és Donnáth
cs. és kir. udv. szállitók
Budapest, VI, Andrássy-ut 53.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Az ujév küszöbén

A gazdasági evoluciók nem a naptári évvel szoktak végződni. Az a nagy krizis, mely 1911-ben a marokkói konfliktussal kezdődött, még most se zárodott le. Az 1913-iki év gazdasági eseményei tehát csak egyik fázisát képezik egy hosszu válságnak, mely azonban kétségtelenül ebben az esztendőben érte el tetőpontját. Mert amig 1912-ben a pénzfeszültség dacára még mindig jó konjunktura volt, addig a folyó évben a pénzkrizis mellett olyan ipari depresszió állott be, melyhez hasonlót a mostani nemzedék alig látott.

Az 1913-iki év gazdasági jelenségei az összes idevonatkozó elméleteket felboritották. A közgazdászok eddig azt hirdették, hogy a pénzfeszültséggel mindig nagy ipari konjunktura, mig a depresszióval rendesen jelentékeny pénzbőség jár. Valójában pedig az történt, hogy a konjunktura az év első felében derékbe tört és ugyanebben az időben érte el a pénzfeszültség is a tetőpontját. — Igaz, hogy a második balkáni háboru és az európai konflagráció veszélye a tőkét annyira megijesztették, hogy még arra a kevés ipari tevékenységre se jutott elegendő pénzeszköz, melyet a depresszió megkimélt.

Most, az év végén azonban a régi elméletek kezdenek beigazolást nyerni. A pénz olcsóbb lett, itt-ott már bizonyos pénzbőség is mutatkozik, mig az ipari depresszió csak most kezd teljes erejében nyilvánulni. — A vasipar után most már a széniparban is a stagnáció ütötte fel a fejét, mely pedig ezideig a legjobban tartotta magát. A munkanélküliség ma nagyobb mérveket öltött, mint valaha. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a piacon máris több pénzt kinálnak, mint amennyi váltóanyag jelentkezik, ujév utánra pedig a kamatláb leszállitása is várható.

Sokan azzal számolnak, hogy márciusra 4 és feles, juniusra pedig 4 százalékos ráta lesz. Ez az optimizmus azért indokolt, mert az ipari depresszió a jövő év elején még nagyobb lesz, mint most. Ekkor azután érvényre fog jutni az a közgazdasági tantétel, hogy minél kisebb az ipari tevékenység, annál bőségesebb a pénz, ami természetes is.

Londonban minden év végén egy könyv jelenik meg, amely a következő év ipari prognozisát tartalmazza és amelyet a legkiválóbb közgazdászok és ipari szakemberek szerkesztenek. Az idei évfolyam most karácsonykor látott napvilágot. Az 1914-re egybefoglalt prognozis lényegileg a következő: Az év elején a pénz olcsóbb lesz, az ipari depresszió azonban még mélyebb pontra száll. — Stagnáció a vas- és széniparban és nagy munkanélküliség az összes szakmában. Javulás csak a második félévben várható. Az épitőipari tevékenység pedig csak 1915-re fog fellendülni.

Ha már most azt kérdezzük, hogy mi idézte elő ezt a hirtelen depressziót, erre a válasz csak az lehet, hogy a legutóbbi évek háborui roppant tőkéket pusztitottak el, minélfogva a nagy tömegek vásárló ereje ijesztő mérvben csökkent. Hogy pedig ebben a tekintetben most a háboru utánra várható javulás, annak okát abban találjuk, hogy a nagy államok folytonos fegyverkezése roppant tőkéket nyelnek el, melyek teljesen improduktiv célokra fordittatnak. — Már pedig ujabb tőkéket csak produktiv befektetésekkel lehetne teremteni. Ezekre pedig most nem jut pénz. Azért is állithatjuk, hogy mig a mostani nemzetközi bizonytalanság tart, addig alapos javulás egyáltalában nem várható.

Ami már most a magyar gazdasági viszonyokat illeti, reánk nézve döntő volt az a körülmény, hogy a háboru szinhelyéhez mi állottunk legközelebb, minélfogva annak hatását is mi éreztük leginkább. A másik körülmény pedig, mit az 1913-iki gazdasági év eseményeinek megitélésénél figyelembe kell vennünk, az, hogy a külföldi tőke tőlünk kivonulván, teljesen a saját erőnkre voltunk utalva. Ha ezeket az ugynevezett „enyhitő" körülményeket tekintetbe vesszük, akkor azt kell mondanunk, hogy a mi gazdasági életünk ezt a válságos évet minden nagyobb rázkódtatás nélkül úszta meg. Igaz, hogy sok kis és nagy exisztencia ment tönkre, sok szép és büszke iparvállalat pusztult el, sok bank és takarékpénztár omlott össze, de annál erősebben állanak a nagybankok és azok a milliós vállalatok, melyek a hadsereg felszereléseit szállitják. A nagybankok igen sokat kerestek nemcsak a kamatszámlán, hanem — mint halljuk — a bajba jutott intézetek szanálásán is. Megvalljuk, hogy ezt nem tartjuk örvendetes eredménynek, mert a gazdasági életben a kicsinyeknek legalább is olyan fontos szerep jut, mint a nagyoknak. A nagybankoknak a modern közgazdasági életben nemcsak az a feladatuk, hogy a részvényosztalékot növeljék, hanem hogy azt a nagy tőkét, melyet a köz reájuk biz, olyan módon hasznositsák, hogy az a kereskedelem, ipar és vállalkozás exisztenciális érdekeit is szolgálja.

—

Kitüntetések a tőzsde jubileuma alkalmából. A Budapesti áru- és értéktőzsde január 18-án ünnepli meg fennállásának ötven éves jubileumát. Jól értesült forrásból jelenthetjük, hogy a magyar közgazdasági életnek ezt a nevezetes napját a király is emlékezetessé kivánja tenni, amennyiben a börze vezetőségének nehány oszlopos tagját kitüntetésben részesiti. Horváth Elemér, a tőzsdetanács elnöke főrendiházi tag lesz. Simon Jakab alelnök, aki már nemes és udvari tanácsos, a vaskorona rendet kapja, a másik alelnököt, Végh Károlyt pedig nemesitik. Dr. Engel Emil főtitkár megkapja a Ferenc József-rendet és a tőzsdetanács két régi tagját: Frankl Józsefet és Wahl Bélát kinevezik udvari tanácsosoknak. Löwy Miksa tőzsdetanácsost pedig, aki ugyszólván alapitása óta tagja a börzének, „laki" előnévvel nemesitik. Apró kitüntetéseket, ezüst érdemkeresztet nehány öreg szolga is kap.

Rakovszky-Spitalsky metch Rózsahegyen. A Zivnostenska Banka egyik magyarországi vállalkozása, az 1906. óta működő Magyar Papiripar r.-t. vezetősége kebelében komoly jelentőségü nemzetiségi torzsalkodás ütött ki és valószinű, hogy a harmadfél milliomos vállalat rendes közgyülése keretében érdekes személyváltozások lesznek. A vállalat igazgatóságában két párt van, a magyar és a tót. A magyar párt tagjai Rakovszky István, az iparvállalat elnöke, Schulcz Lipót fatermelő, — akinek fia csak nemrég vált meg épen nemzetiségi torzsalkodás miatt cégjegyzői állásától, — dr. Zboray Miklós, képviselő és Schlesinger Nathan dr., a rózsahegyi közjegyző. A tót-párt élén Spitalsky József, a Zivnostenska Banka igazgatója áll és tagjai a két országszerte hires Makovicky fivér: Vladimir és Péter. Semlegesek: Balló Rezső, liptószentmiklósi gyógyszerész és Mikó Péter, a liptómegyei munkapárt elnöke. A legutóbbi napokban igazgatósági ülést tartottak, amelyen a tótok a magyar vezetőség eltávolitását követelték, ezt az inditványt azonban leszavaztak. Az ülés nagyon viharos volt. A tót-párt most a Zivnostenska rózsahegyi intézete, a Hitelbank r.-t. utján igyekezik részvényeket vásároltatni, hogy a megfelelő majoritás birtokába kerüljön. Az egész felvidék érdeklődéssel kiséri az eseményeket.

Aranybánya Tatán. Értesülésünk szerint a Magyar általános kőszénbánya r.-t. tatai bányatelepén gazdag aranyérre bukkantak. A vállalat az aranyérc kiaknázását tervezi.

A gyufatröszt. A gazdasági fejlődés minden feltétele ellene szól annak, hogy az állam a kartellek és trösztök alakulását előmozditsa. Azért is nagyon helyesen járt el a pénzügyminiszter, amidőn nem nyujtott segédkezet a tervezett gyufatröszt megalakitásához. Most — mint jelentik — a gyufagyárak a maguk erejével akarnak trösztbe egyesülni. Ez ellen senkinek se lehet kifogása és a fogyasztók szempontjából csak az a kérdés, hogy ez az uj organizáció nem fogja-e maga után vonni a gyufa megdrágulását. — Ugy halljuk, hogy a gyufagyárak között még mindig csak az outsiderek, amelyek a tröszt megalakulását nem tartják előnyösnek magukra nézve. Azt mondják, hogy mit ér a tröszt, ha uj gyufagyárak alapitása nincsen kizárva. Már pedig ez a döntő pont és az állammal való tárgyalások éppen azért szakadtak meg, mert a pénzügyminiszter a gyufaipar korlátozása fejében azt követelte, hogy a gyufagyárak tiz év multán dijtalanul mennek az állam birtokába. — A magyar gyufagyárak most az osztrák gyárakkal keresnek megegyezést, ennek pedig előfeltétele a magyar gyárak szorosabb egyesülése. A magyar gyufagyárak nem tagjai az ugynevezett európai kartelnek, melyhez csak organizált gyufaipar tartozhatik. Mindezek a körülmények arra szoritják a magyar gyufagyárakat, hogy trösztbe egyesüljenek. — Ez a tröszt azonban egyelőre csak annyit jelentene, hogy az összes gyárak közös eladási irodát tartanának fenn. Ez tehát nem igazi tröszt volna, mint Ausztriában a „Solo", vagy a „Helios", melyek két bankcsoport vezetése alatt egységes koncernekké alakultak. A mostani alakulás tehát még nem jelenti a magyar gyufaipar egészséges organizálását.

Az autotaxi-vállalatok egyesülése. A Fővárosi Hirlap elsőnek jelentette, hogy az autotaxi-üzem engedélyesei: a Marta magyar automobil r.-t. és a Benz magyar automobil és motorgyár r.-t. a költségek mérséklése céljából közös garage-ba mennek és Budapesti automobil-közlekedési r. t. cég alatt kétmillió korona alaptőkével (10,000 darab 200 korona n. é. részvény) üzem-társaságot alapitanak. Ez a részvénytársulat a napokban megalakult és az igazgatóság tagjai lettek: Károlyi Imre gróf (elnök), Rechtnitz Béla, a Magyar ruggyantagyár rt. vezérigazgatója (alelnök), Pikler Károly, a Magyar ruggyantaárugyár rt. igazgatója, Haltenberger Rezső, a Marta automobilgyár rt. vezérigazgatója, Ország Róbert, a Magyar bank és kereskedelmi rt. igazgatója, Fischl Ignác, a Wiener Bankverein igazgatója, Káldi Jenő, a Benz magyar automobil és motorgyár rt. ügyvezető igazgatója és Pallavicini György őrgróf, orsz. képviselő. Felügyelőbizottság: Jegessy Károly, Varjassy Lajos, Steiner Zoltán és Simon János.

A puhafakartel befejező tárgyalásainak napja december 27-ére volt már hetek óta kitüzve. — Azonban nem történt meg, hanem a tárgyalásokat január 3-áig elnapolták. Értesülésünk szerint a személyi kérdések tekintetében nincsen meg a kellő egyetértés az érdekelt bankok és faipari vállalatok között. Állitólag a detail kereskedők még mindig nincsenek az érdekeiket támadó kartel ügyével kibékülve s erős szervezkedés folyik a kartel ellen a szakmában. A középkereskedők — az ugynevezett „zwischenhändlerek" — is tömörülnek s állitólag

egy pénzintézet égisze alatt, külön egyezmény létesitésén fáradoznak. Szakvélemények szerint a kartel megalakulása még január 3-án sem fog megtörténni. lp

A Weisz Manfréd cég részvénytársaság. A Weisz Manfréd-cég családi körülményekre való tekintettel csepeli gyártelepeit részvénytársasággá alakitotta át. Az uj vállaat elnevezése: *Weisz Manfréd lőszer-, acél-, és fémmüvek r.-t.* Az összes részvények az eddigi tulajdonos birtokában maradnak és igy sem részvények kibocsátása, sem pedig azoknak tőzsdei jegyzése nincsen tervbevéve és a vállalat vezetésében sem áll be változás.

Egy igazgató jubileuma. A Pesti magyar kereskedelmi bank jelzálogosztályának főnöke, Sztehlo Róbert igazgató, a napokban ünnepelte 40 éves szolgálati jubileumát, amely alkalomból a bank tisztviselői meleg ovációban részesitették a jubilánst.

Banktisztviselők öröme. A Magyar leszámitoló- és pénzváltó-bank igazgatósága drágasági pótlékot engedélyezett az intézet tisztviselőinek. A pótlék nagyságára nézve táblázatot állitottak össze. — A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön rt. már tavaly adott 7½—10%-os drágasági pótlékot a tisztviselőinek. Most ezt a pótlékot az igazgatóság jelentékenyen fölemelte. — Az Angol-osztrák bank budapesti telepe az évforduló alkalmából összes tisztviselőinek fölemeli a fizetését, több főtisztviselőt pedig cégvezetőké nevez ki.

Az Élelmiszerszállitó rt. uj vezérigazgatója. A Magyar élelmiszerszállitó rt. uj vezérigazgatót kapott Stern Samunak, a Budapesti általános tejcsarnok rt. ügyvezető igazgatójának személyében, aki azonban egyelőre régi állását is megtartja, bár a két vállalat egymással nem lép érdekközösségbe. A Hütőház eddigi vezérigazgatója, Küszler Henrik, szintén megmarad egyelőre állásában.

VÁLLALKOZÁS

Vizvezetéki szerelvények.

A székesfőváros tanácsa dec. 23-án árlejtést tartott a főváros vizmüeihez szükséges vizvezetéki szerelvények és szerszámok 7 csoportban való szállitására. Ajánlatot tettek: *ólom és rúdónra:* Ulrich B. J. 1 évre rudónra 100 kg-ként 530 K, selmecbányai lágyólomra 51 K, bleibergire 52 K; Nagel Sándor 1 évre angol rudónra 459 K, bleibergi ólomra 57 K; Neurath Jakab 1 évre selmecbányai ólomra 50 K, bleibergire vagb vraubachira 50 K, angol rudónra 400 K; Fémipari és brikettező rt. 1 évre ólomra 50.75 K, rudónra 450.25 K; *kőagyagcsövekre és összekötő darabokra:* Ulrich B. J. 1 évre kereszténytalvai gyárból 5248 K-ból 1 százalék, külföldi gyártmányokra 11 százalék engedménnyel, Gabos és társa 1 évre alsó-ausztriai gyártmányra 6077 K, 3 évre 1 százalék engedménnyel, Zsolnay-gyár (Pécs) 1 és 3 évre 6872 K; *tüzicsapok, öntözőcsapok, csapszekrények és szekrényfedelekre:* Hasenörl Ede 1 évre csapszekrényekre 11.40 K, házi csapfedélre 4.44 K, kisebb szekrényre 4.14 K, nagyobbra 5.32 K, Győrffy-Wolf fémárugyár r. t. az összes szerelvényekre 1 évre 43.887 K, 3 évre 3 százalék engedménnyel; Kramer J. szinóbányai vasgyára 1 évre 31.890 K, 3 évre 30.340 K; Oetl Antal tüzicsapokra 63 K, szekrényekre 26.80 K, fedél nélkül 14.90 K, tüzicsap-sapkákra 3.40 K, öntözőcsapokra 48.50 K, öntözőcsap-sapkákra 3 K; Teudloff és Dittrich 1 évre 34.700 K, 3 évre 2.5 százalék engedménnyel; Ganz és társa-Danubius r. t. vas-csapszekrényekre és fedélre 4.50 K, nagyobb 5.10; Fémipari és brikettező r. t. 1 évre 33.100 K, és 3 évre 34.785 K; *zárócsapokra:* Schlick-Nicholson r. t. különféle egységárakkal, Teudloff és Dittrich 1 évre 47.301 K, alternative 54.840 K, 3 évre 2.5 százalék engedménnyel, Fémipari és brikettező r. t. részajánlat 1 évre 9081 K, 3 évre 9532 K; *szerszámokra:* Magyar rugógyár r .t. 1 évre 10.476 K, 3 évre 5 százalék engedménnyel, Lindenbach István 1 évre 10.733 K, 3 évre 5 százalék engedménnyel, Eckenberg testvérek különféle egységáprakkal, Latinák Jenő különféle egységárakkal, 3 évre 6 százalék egnedménnyel; *házi főcsapokra:* Győrffy-Wolf fémárugyár rt. 13 mm-esre 2.50 K, 19 mm. 3.65 K, 26 mm. 5.70 K, 30 mm. 8,60 K, Mattern Ede és fiai ugyanazon méretekre 3.10, 4.45, 6.75, 9,60 K, Hasenörl Ede 2.57, 3.84, 5.12, 9,50 K; Magyar fém- és lámpaárugyár r. t. kicserélt gyürüs áthozócsappal 3.10, 5.65, 7.90, 10.50 K, kereskedelmi tipusra 2.80, 4.80, 6.50, 10.10 K, Ulrich B. J. 2,87, 4.20, 6.90, 10.90 K, Hirmann Ferenc 1 évre 2.80, 4.50, 6.30, 7.— K, 3 évre 2 százalék engedménnyel, Fémipari és brikettező r. t. 2.48, 3.78, 5.46, 8,92 K, 3 évre 2.72, 4.15, 6.—, 9.81 K; *vasöntvényekre:* Schlick-Nicholson r. t. különféle egységárakkal, Hasenörl Ede 100 kg-ként 27.80 K, Ganz és társa-Danubius r. t. 32 K, 650 m. átmérőn felül 33.20 K, különleges rajzok szerint 600 m.-ig 35.40 K, 600 m.-en felül 38.40 K, esztergálásra m²-ként 148 K-val. A döntést január 2-án d. e. 11 órakor hirdetik ki.

Kapu, kerités, utépités.

A székesfőváros tanácsa dec. 23-án árlejtést tartott 1. a főváros elektromos telepén létesitendő kerités és kapuk épitési munkáira, 2. a fővárosi elektromos mű központi áramfejlesztő telepe területén levő kocsi-ut makadámszerü burkolási és a járdák szegélyezési munkáira. Ajánlatot tettek: *a kapu- és kerités épitésére:* Berényi és Lengyel 32,500 K-val, Épitő és faipari rt. 28,279 K-val, Margalit Andor 34,373 K-val, Palatinus épitő rt. 27,940 K-val, Haidekker Sándor 36,388 K-val, ifj. Nagy István 35,870 K-val, Elek és Frank 30,332 K-val, Magas és mély utépitési rt. 32,170 K-val; *az utépitésre:* Lutzenbacher Pál 49,509 K-val, Krausz és Graviser 43,410 K-val, Schaeffer Károly 48,659 K-val, alternative 45,488 K-val, ifj. Schaeffer György 54,672 K-val, Lányi Nándor 67,729 K-val, Zech Károly 42,401 K-val, Benz Ferenc 56,266 K-val, Hantos és Hacker 45,989 K-val, Ámon Antal és fiai 45,976 K-val, alternative 45,605 K-val, Deutsch Imre 46,510 K-val, alternative 47,035 K-val, Elek és Frank 46,792 K-val.

Kályhás munkák.

A székesfővárosi államrendőrség főkapitánya árlejtést hirdet a rendőrség hivatali épületeiben 1914 augusztus 1-től 3 éven át végzendő kályhás-munkákra. A vállalat vas- és cserépkályhák javitásából, illetve ujonnan való szállitásából áll. A közelebbi feltételek a gondnoki hivatalban (Béla-u. 1. földsz. 7) tudhatók meg. Az ajánlatok január 15-én d. e. 10 óráig a főkapitányságon (I. 70) nyujtandók be. A 200 K bánatpénz január 14-én d. e. 11 óráig a rendőrpénztárnál teendő le.

Bazaltkő és zuzadék.

A székesfőváros tanácsa az 1914—16. években évenkint szükséges 9890 m³ bazalt terméskő szállitására a *Korláti bazaltbánya rt.* 22 K-val tett ajánlatát fogadta el. A bazaltzuzalék szállitásra beérkezett ajánlatokat mellőzték és uj árlejtés kiirását határozták el.

Deszka.

A székesfőváros tanácsa december 23-án árlejtést tartott a főváros vizüzemeihez 1914. évben szükséges deszkaneműek szállitására. Ajánlatot tettek: *Leimdörfer* Lipót 7321 K, *Lord és társa* 6613 K-val. A döntést január 2-án d. e 10 órakor hirdetik ki.

Diszvakolás és burkolás.

A Gellért-gyógyfürdő *diszvakoló munkáira* a székesfőváros tanácsa december 22-én tartotta meg az árlejtést. Pályáztak: Barber Károly 114,821 K-val, Benedek és Chronek és Deutsch Imre 143,854 K-val, Ney Simon 158,313 K-val, Schmidt Miksa 168,590 K-val, Rákos Manó 148,280 K-val, Christián Sándor 157,954 K-val.

Ugyanannak *burkoló munkáira* a székesfőváros tanácsa a következő cégek ajánlatát fogadta el: a keramitmozaik-burkolati munkára *Schillinger* Vilmos 76,364 K, a keramitburkolati munkára *Kraszner* József 37,563 K, a beton-, cement- és márványmozaik-munkákra *Walla József rt.* 38,534 K ajánlatát.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös
Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével
Trieszthől New-Yorkba és Kanadába
a „Kaiser Franz Josef I.“ és a „Martha Washington“ stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.
Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.
Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)
Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám.
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszthen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.
Ujlaki Asbestpala a legjobb
Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár
Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

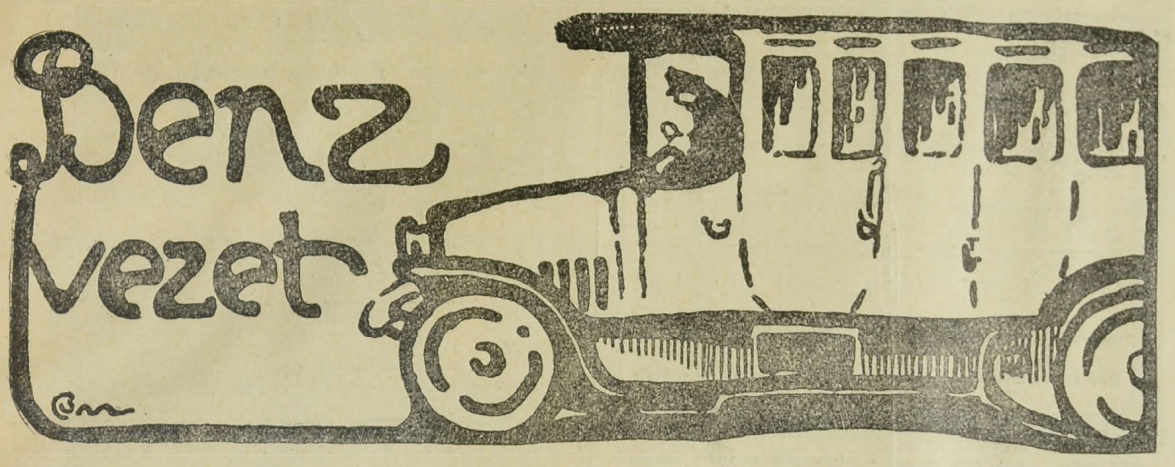

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

ELSŐRANGU SZÓRAKOZÓHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR** kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar **HUBER MIKSA** a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.

Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

---

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.

Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor. Ma és mindennap

11 órakor **VIGÉC MANÖVER** Bohózat.
Irták Glinger és Taussig. Forditotta Gergely Lajos.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Bohózat.
Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Éjfélután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., SANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. ⟹ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., SANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: k vé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

Forradalom és Császárság

A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mű 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok műmelléklettel jelenik meg. A 100 ives mű beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADÁLOM. Két kötet. Irta: **Farkas Pál.**
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta **Seress László.**
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: **Adorján Andor.**
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: **Seress László.**

A nyolc kötet diszes kötésben 32.— K, mely összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.

Ide kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni.

Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten, VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél **Forradalom és Császárság** cimü művet 32 koronáért, fizetendő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mű teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mű árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás .....

Lakhely .....

Wotan lámpa

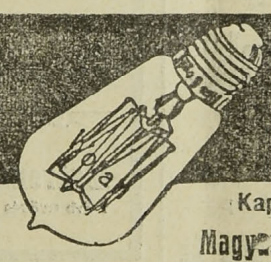

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garcon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

Hungária

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatóága: Budapest, VI., Károly-kör ut 3. sz
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona.

TELEFON 165. **TELEFON 165.**

Ifj. Stern Sándor

modern világitási berendezések vállalata és elektrotechnikai műintézete

Budapest, V., Lipót-körut 20. sz.

Villamos jelző-, telefon-, tüz- és vészjelző-berendezések. — Villamos idő- és jelző-órák, őrjáratok, villámháritók. Sodrony- s csőpostaberendezések. Saját villamos telepek létesitése. Villamos telepek reconstructiója. Izzó- és ivlámpák, csillárok. Motorok, dynamok és elektrotechnikai cikkek raktára.

Ezredéves orsz. kiállitás 1896. Elismerő oklevél.
Orsz. papir-, tanszer- és iskolaszer kiállitás 1910. Ezüst érem.
Nemzetközi sütő-, czukrász- és rokonipari kiállitás 1917. Aranyérem.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

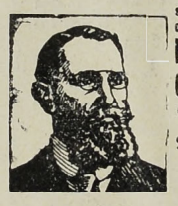

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.

Óvás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- es porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak — Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Az ujévi vásár keretében 500-nál több leszállitott áru cikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ

Budapest, VI., Nagymező-u. 12.
IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok

Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

Gyönyörü kidolgozásu divatos

női- és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karátos aranyból, meglepő olcsó árban, dus választékban kaphatók:

Schönwald Imre

óra és ékszertelepe

Bpest, Deák F.-utca 21.

„PORCELÁNHÁZ"

VIII., Baross-tér 4. szám.

Csodás olcsó Ujévi árai:

12 drb	sószóró finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	—
12 drb	hamutartó, finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	1.—
6 pár	finom fehér karlsbadi porczelláncsésze most csak	1.—
6 szem	boros- vagy vizkészlet, 1 üveg. 6 pohár, 1 korsó, 6 pohár	1.—
12 drb	finom fehér karlsbadi porczellán dessertányér, most csak	1.—
6 drb	finom fehér karlsbadi poczellán husos tányér, most csak	1.—
6 szem.	metszett és gyönyörü mintázott üvegkészlet, most csak	9.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán tea- vagy kávékészlet, szép mintával és aranyozva	4.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán étkezőkészlet, aranyozva és festve	11.75
6 szem.	finom karlsbadi porczellán remekszép ebédlőkészlet modern festéssel és aranyozva	14.95
12 szem.	finom karlsbadi porczellán csodaszép rokokó ebédlőkészlet, remekszép girland-festéssel, 36 tányér mindenből 2—2 tál, most csak	32.95
1	remekszép angol mosdókészlet, modern festéssel	8.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán mocce készlet, gyönyörü mintázással	7.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán ebédlőkészlet, 32 drb. selejt ár	6.90
12 drb	zománcz fazék és lábas, 1/2 litertől 5 literig, prima	7.95

Karlsbadi parti finom fehér porczellán tálak darabja:
pecsenyés **59**, tésztás **49**, főzelékes **59**, salátás **59** fillér.

Világhirü elefántjegyü prima aluminium főzőedény
teljes készlet egész konyha részére 25 drb csak — — —

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. január hó 7-én. 2. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

A Városi

nagyon rossz asszony, mert nagyon sokat beszélnek róla. Most ismét az események központjába kerül, annak a szenzációs közlésnek a nyomán, amely a „Fővárosi Hirlap“ mai számának érdekességét biztositja.

A tényállás röviden az, hogy a polgármester tárgyalásokat folytatott Hüvösékkel, a tárgyalások folyamán elvi megállapodások történtek, amelyek a Városi életét hosszu időre meghosszabbitanák, a fővárosnak viszont rengeteg pénzébe kerülnek. A megállapodás szerint, melynek megkötésére senki sem hatalmazta fel a polgármestert, a főváros viseli ezentul a Városi beruházásainak költségeit. A Városi viszont nagykegyesen — felemeli az összes jegyárakat.

Jogi műnyelven ugy hivják azt a viszonyt, amely a főváros és a Városi között létrejönne, hogy: societas leonina. A műszónak az értelme pedig az, hogy a főváros, a megállapodások szerint, csakis kötelezve volna, de jogai nem volnának Hüvösékkel szemben. Egyoldalu szerződést szeretnének kötni Hüvösék a fővárossal, szerződést, amely biztositja az egyeduralmukat és ellenszolgáltatás nélkül terhelné meg a főváros háztartását a millióknak egész tömegével.

Most tünik ki, mennyire igaz az a közmondás, hogy kutyából nem lesz szalonna, hogy ami bünben fogant, nem szelidül erénynyé, ami kezdettől fogva elhibázott dolog volt, abból az idők folyamán sem származik áldás. A Városi részvénytöbbségének megszerzése pénzügyi szempontból szerencsétlenség volt. Egyszerü számtani feladat annak a kiszámitása, mennyi osztalékot kap a főváros és mennyi kamatot kell fizetnie ama kölcsöntőke után, amelyre a részvények megszerzésének céljából volt szüksége. A differencia a főváros költségvetésszerü, évről-évre ismétlődő kára s ha ehhez hozzáadjuk az óriási árfolyamveszteséget, akkor tisztán áll mindenki előtt az üzlet pénzügyi képe.

A pénzügyi szempontokat azonban óvatosan kiküszöbölték az üzlet tervezői és végrehajtói. A polgármester egyre azon a vesszőparipán lovagolt, hogy az ár mellékes, a fővárosnak szüksége van a részvénytöbbségre, mert egyedül ennek a birtokában irányithatja a közlekedési politikát helyes mederben. Beszéljünk őszintén: mindaz, ami a vételnél és a vétel óta történt, világosan mutatja, hogy a Közuti ellen kötötték meg az üzletet Hüvösékkel. S hogy minő eredménnyel, azt a Kossuth Lajos-utcai és budai villamos-közlekedés teljes kátyuba jutása bizonyitotta fényesen. Legujabban pedig a Bárczy—Hüvös pakli, amely bünben fogant és mint csöndes megállapodás, in sich-szerződés, fogja befejezni életét.

Fullánkok

Harminc

magyar nemes helyett harminc gerinctelen városatya tartott ujesztendő napján Budára. A vezetőjük pedig nem Kont, a kemény vitéz, hanem Bárczy Isván polgármester. A gyászmagyarok Tisza István elé járultak, a polgármester a főváros hódolatát hozta a király számára s a kinálkozó alkalmat megragadva, hagyot nyalt a miniszterelnökön.

Az idők jele, hogy amig azelőtt hosszu tudósitások jelentek meg a főváros ujévi csuszás-mászásáról, addig az idén bölcsen elhallgatták az egész aktust s csak a hivatalos közlöny számol be néhány szóval az üdvözlésről. A városatyák ellenben, akik részt vettek a küldöttségben, jobbnak vélték, ha a nevük nem szerepel a jelenvoltak között.

A Magyar Villamossági

megváltását ma már csak a szakértők huzzák-halasszták. A szakértők lusták, a törvényszéknek összes szigorát kell velük szemben alkalmazni. Ezen a héten jár le az utolsó terminus, a szakértők beadják véleményüket a bíróságnak s ha a vélemények egyezők, akkor fixirozva lesz az az összeg, amelynek ellenében a Magyar Villamossági ócska felszereléséhez, hálózatához jut a főváros.

Nem tudjuk, mi a főváros igazi érdeke? Ha nem sikerül a megegyezés az árban, megindul a hosszu per. Ha pedig sikerül az az üzlet, husz millióra lesz szükség s erősen kétséges, vajjon megéri-e ezt az összeget a Fischer-telep.

Egy husz milliós üzletet nyolc százalékos uzsorakölcsönnel kezdeni; — nem a legjobb kilátásokra vall.

Az orvosok

háboruja elején nagyon különös szinben tüntette fel az orvosokat. Ugy szóltak az első hirek, hogy marhahusforradalom ütött ki közöttük, hogy a mozgalom célja tisztán a mindennapi marhahusnak a biztositása. Ez pedig nem lehet rokonszenves senki előtt sem, mert a főváros megteszi a kötelességét akkor, amikor levest, pecsenyét és tésztát ád a kórházi doktoroknak. A marhahus-lázadás nem jogos, a középosztály legjobban szituált tagjainak az asztalán sincsen mindennap marhahus is, pecsenye is, fekete kávé is.

A kis dolgokról azonban bölcsen a nagy dolgok felé eveztek az orvosok. Amikor látták, hogy a marhahus-mozgalom kudarccal végződik, hirtelen felfedezték, hogy egyéb sérelmeik is vannak. És itt kezd a dolog komolyra fordulni. Mert a marhahus bátran elmaradhat az orvosok asztaláról, abban viszont teljesen igazuk van, hogy a fizetésük nevetségesen csekély.

Bárczy és Hüvös paklija.

Merénylet a főváros vagyona ellen.

Amikor a pénzügyi bizottság a költségvetés előirányzatát tárgyalta, valamelyik bizottsági tag kérdést intézett a polgármesterhez aziránt, mi lesz a Városi Villamosvasut nagy beruházási programmjával. *Bárczy* István válaszában jelezte, hogy a két villamostársaság koncessziójának revizióia s az ezzel összefüggő kérdések rövid időn belül, mindenesetre az 1914. év első negyedében kerülnek tárgyalás alá.

A polgármesteri igéret ezuttal teljesülni fog. Természetesen ismét nem a közérdeknek lesz belőle haszna. Biztos értesülésünk szerint *Bárczy* István és *Hüvös* József között tárgyalások vannak folyamatban s e tárgyalások során a következő elvi megállapodás jött létre:

1. *A Városi területhasználati szerződését (koncesszió) huszonöt évvel meghosszabbitják, vagyis a szerződés nem 1940-ben jár le, hanem csak 65-ben.*
2. *A főváros magára vállalja az ezután épitendő vonalak teljes amortizálását a szerződés egész tartamára.*
3. *Az 1917-ben való megváltás jogát fentartja magának a főváros.*
4. *A főváros részesedése a bruttojövedelem 12 százalékára emeltetik fel.*
5. *A főváros hozzájárul ahhoz, hogy a viteldijakat az egész vonalon felemelje a Városi Villamos. A hatkrajcáros szakaszjegy hétre, a nyolckrajcáros jegy tizre emelkedik, azonkivül a nagyobb távolságokra még drágább jegyeket adnak ki.*

Öt kemény pont az eddigi eredménye a polgármester és Hüvösék tárgyalásának. Ha ugyan egyáltalában szó lehet itten komoly tárgyalásokról. Az első pillantásra nyilvánvalóvá válik mindenki előtt, hogy itt voltaképpen teljesen egyoldalu tárgyalások folytak: *Hüvösék* diktáltak és a jószivü *Bárczy* István minden egyes feltételre kimondotta a boldogitó igent.

Mit jelentenek a harcias öt pontok? Vizsgáljuk meg őket egyenként:

Ad 1. A főváros, helyesebben szólva Bárczy polgármester, nagyuri gesztussal lemond a megváltás jogáról és biztositja, prolongálja Hüvösék uralmát 1965-ig, tehát olyan időkig, amikor a mai generáció már részben a kerepesi, részben a rákoskereszturi temetőben fogja várni a feltámadást. A város, ahelyett, hogy megragadná a kinálkozó alkalmat és most már nemcsak jogilag, hanem tényleg is tulajdonába venné a Városit, hetediziglen megszilárditja Hüvöséket családi hitbizományuk szabad élvezetében s a megváltás jogát kitolja olyan terminusra, amikor minden valószinüség szerint elavult közlekedési eszköz lesz már a villamosvasut, amikor tehát a megváltás joga egy fillért sem ér többé.

Ad 2. Ez a pont az a mézesmadzag, amely végighuzódik minden tanácsi előterjesztésen, a polgármester minden ténykedésén. Nem más, mint maszlag a megváltás jogának 1917-re való fentartása, mert hiszen ha a megváltás komoly szándéka a fővárosnak, akkor miért kell a koncessziót 1965-ig meghosszabbitani? Ne felejtsünk el, ennél a pontnál még egy szempontot. Amikor a főváros megszerezte a Városi részvényei-

nek többségét, a döntő érv a vétel mellett az volt, hogy ha mi leszünk a részvények többségének tulajdonosai, akkor a lehető legelőnyösebben válthatjuk meg az egész üzemet, mert hiszen tulajdonképpen önmagunkkal kell csak megegyezni. Most itt a megváltás ideje s mi igy akarunk élni a jogainkkal, igy akarjuk kihasználni a helyzetet s a részvényvásárlásnak egyetlen előnyét!

Ad 3. Ez az a pont, amelynél a legtürelmesebb városházi politikusnak is ökölbe kell szoritani a kezét. Mit jelent az uj vonalak amorizálásának elvállalása? Egyszerüen azt jelenti, hogy a főváros ötven esztendőn keresztül tartozik törleszteni azt, amiért ötven esztendő mulva ócskavasat kap. A főváros tehát a saját pénzén (amely nem is a sajátja) fejleszti az üzemet — a részvényesek javára. Ha pedig valaki azt mondja erre, hogy hiszen a részvények többsége a fővárosé, ugy az illetőnek a figyelmét tisztelettel felhivjuk a részvényesek listájára. A főváros felerészén kivül vannak még nagyrészvényesek, közöttük elsősorban a Hüvös-dinasztia. Nagyon természetes, hogy a város ezeket az urakat segitené fel néhány milliócskával.

Ad 4. A részesedésnek 3—5 százalékról 12 százalékra való felemelése a mai státusz mellett évi 700 ezer korona többletet jelentene a fővárosnak. Ez azonban csak látszólagos eredmény. Mert a főváros még igy is mindössze egymillió koronát látna csak e cimen a Várositól, holott a Közuti, amelyet minden áron elnyomni igyekeznek a városházán, amelynek uj vonalat engedélyezni nem akarnak, a mai státusz mellett is több mint harmadfélmillió koronát szolgáltat be a város pénztárába. A Közuti már ma 16 százalékot fizet a bruttojövedelemből. Miért elégszik meg Bárczy István a Városinál 12 %-kal, mikor a Közuti tizenhatot fizet. Ilyen olcsó áron másoknak a rovására, még sem lehet ennyi előnyt kicsikarni a fővárostól. A 700,000 koronás jövedelemtöbblet nem lehet ellenszolgáltatása a tarifaemelésnek, a közpénzen való fejlesztésnek, az ötven esztendős monopóliumnak!

Ad 5. Ez a pont a tarifaemelésről szól és ékesen jellemzi a polgármester szociális érzékét egyfelől, Hüvösék kiváló kalmár szellemét másfelől. A tarifaemelés hatásában nem egyéb, mint burkolt községi adóemelés. A villamosjegyek árának emelése nem fogja sujtani az autókkal bőven ellátott tanácsot s az autók nélkül szintén nem szükölködő Hüvös-családot. A középosztály ellenben sulyosan fogja érezni ezt a terhet és minthogy a perifériák felé még drágább lesz a viteldij, természetes, hogy elsősorban a legszegényebb néprétegek fogják a többet-jövedelmet az uj adót kiizzadni.

Ime, itt a hires szociális közlekedési politika, amelynek szükségével *Bárczy* polgármester annakidején a részvényvásárlást indokolta.

Pikáns clouja a dolognak, hogy Hüvösék még ennyivel sem érik be. Az öt kemény ponton tulmenő követeléseket is hangoztatnak. Azt kivánják, hogy a főváros ne csak az uj vonalaknak amortizációját vállalja magára, hanem *a már fennálló vonalakét is*. Ez már a Csimborasszója a telhetetlenségnek és kapzsiságnak. *Tizennyolc millió koronát* kellene ezen a cimen a fővárosnak fizetni: tehát a részvényesek vagyonát — közpénzből — ennyivel növelnék.

A polgármester ugy a pénzügyi bizottságban, mint a közgyülésen nagybüszkén kijelentette, hogy a Városi részvényeket bármely pillanatban el tudja adni 420 koronás árfolyamon a Közutinak. Ez az állitás rosszhiszemü. A valóság az, hogy *Bárczy* István szeretné rásózni a Közutira a részvényeket s a Közutiban meg is volna erre a hajlandóság, csakhogy természetesen olyan ellenérték és olyan feltételek mellett, hogy erről jobbnak vélte hallgatni a polgármester. Bizonyos, hogy a városnak legrosszabb üzlete volt a Városi s most a részvények értékét a fiaskó palástolása végett ilyen gyalázatos szerződéssel szeretné mesterségesen növelni a polgármester.

Mondják, hogy a pakli már nagyon előrehaladott stádiumban van s Bárczy István igen hevesen fogja magát mellette exponálni. Ezt pedig nem szabad némán türni a közgyülésnek. Nem szabad megengedni, hogy a polgármester ismét fait accompli elé állitsa a városatyákat s csirájában meg kell fojtani ezt az üzletet.

Végeredményben még a Városi részvények árfolyamának lényegesebb emelkedése sem volna várható, mert a szerződés meghosszabbitásának nagy előnyét paralizálná az értékelésnél a magasabb részesedés. Egy tiz vagy husz koronás árfolyamemelkedés kedvéért nem lehet a város kezét ötven esztendőre megkötni. Bárczy István rendszerére vall az a logika és az a következetesség, hogy a Városinak ötven esztendőre szóló koncessziót adjunk akkor, amikor a kommunalizálás politikája a legjobban dühöng s amikor a jelszó az, hogy semmiféle közérdekü monopólszerü üzemet nem szabad magánkézre juttatni!

Drágák Gregersenék.

Az Andrássy-ut burkolása.

Mult heti számunkban hirt adtunk arról az elkeseredett harcról, amely az Andrássy-ut faburkolatának munkája miatt a városházán kitört. Gregersenéket nagyon kellemetlenül érintette a hiradás, bántotta őket, hogy a cég egyik tagjának összeférhetetlenségét megvilágitottuk. Elkeseredésükben azzal vádolták meg a konkurrens Neumann céget, hogy ő szolgáltatta az adatokat cikkünkhöz. Holott mi egyáltalában nem szorulunk az érdekelt feleknek egyoldalu információira, annál kevésbbé, mert hiszen ténybeli adatokat közöltünk, olyanokat, amelyek a városházához, az ut- és csatornaépitési ügyosztályhoz érkezett irásos beadványokban foglaltatnak, amelyek tehát a nyilvánosság elé tartoznak.

Hétfőn bontották fel a beérkezett ajánlatokat. Az eredmény ismét fényesen igazolta a nyilvános árlejtés kiirásának nagy hasznát. Kiderült, hogy Gregersenék, akiknek kéz alatt akarták kiadni a munkát, nem a legolcsóbbak és nem a legjobbak. Összesen négy pályázó jelentkezett. 1. Ausztráliai fakiviteli társaság, Mehl és tsa, Bremen. Ez a cég csak telvud-fára tett ajánlatot, amely azonban nem vehető figyelembe, mert a cég nincs bejegyezve az országban. Különben is Gregersenékkel akarják végeztetni a munkát. 2. Rüthgers Guidó, aki csak vörös fenyőre tesz ajánlatot. 3. Gregersen G. és fiai, egyenlő áron ajánlerdei vörös és borovefenyőfát. 4. Neumann és Társa. Négyféle faanyagra vonatkozik az ajánlat: erdei, boroe, telvud és vörös fenyőfára. A legolcsóbb, legelőnyösebb ajánlatot ez a cég adta be. Ennek dacára Fock tanácsnok nyomban akadékoskodni kezdett és kifogásolta, hogy a fáknál nincsen megjelölve, melyik erdőből és melyik évből származik a vágás. Ez a kifogás nem komoly, mert hiszen ezeknek az adatoknak a bemondása amugy sem megbizható.

Fock tanácsnok eddig minden egyes ügynél korrekt és lelkiismeretes embernek bizonyult. Nem tudjuk megérteni, miért türi azt a látszatot, hogy mindenképpen Gregersenéket favorizálja. A döntést két hét mulva fogják kihirdetni, az ajánlatokat átszámitás végett kiadták az illetékes közegeknek.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
(v., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Itt a deficit.

— Az 1913. évi zárszámadások. —

Mult héten került nyilvánosságra az a kimutatás, amely a főváros 1913. évi háztartásának háromnegyedévi eredményéről számol be s a melyet Szimély Árpád főszámvevő állitott össze. A kimutatás szomoruan igazolja azt az aggodalmat, amelynek sokszor adtunk kifejezést: a főváros háztartásában felütötte a fejét a deficit.

A hivatalos jelentés szerint az 1913. évben 91,608,925.37 korona volt a rendes és rendkivüli kiadások összege, ami az előirányzattal szemben kb. öt millió korona megtakaritást jelent. Igen ám, csakhogy a bevételeket viszont 96,879,344.25 koronában irányozták elő, amivel szemben a valóságos eredmény, az összbevétel 73,618,670.63 korona volt csupán. Tehát kb. huszonhárom millió korona az eltérés a remélt bevétel és a tényleges eredmény között s ha ebből levonjuk az öt millió korona kiadás-megtakaritást, akkor nyilvánvaló, hogy

1913-ban nem kevesebb, mint tizennyolc millió korona volt a deficit.

Természetes, hogy a városi adminisztráció azért nem állt meg egy pillanatra sem. Nem volt zavar, egyszerüen azért nem, mert az óriási deficitet 7.4 percentes függő kölcsönökből fedezték. Ez az álláspont azonban csakis ideig-óráig jelent segitséget és nemcsak hogy nem méltó a fővároshoz, de sulyosan meg fogja boszulni magát a jövő esztendő mérlegénél is.

A lesujtó eredmény szinte matematikai pontossággal megjósolható volt. A Fővárosi Hirlap annak idején minden egyes tételről kimutatta, hogy nem reális, hogy az eredmény csalódást és deficitet fog hozni. A kiadások pontosan bekövetkeztek, csakis a kölcsönpénzekből fedezendő tételek maradtak ki kb. öt millió korona értékben. Annál siralmasabb képet mutatnak a bevételi tételek. A községi adónál a csökkenés 631.260 korona, a házbérkrajcárnál 102.520 korona. A városi vámnál 331.129 korona, a telekátirási dijaknál 535.856 korona, a vizvezeték rendes bevételeinél 592.212 korona, az épités-rendőri dijaknál 382.460 korona. Elfogyott a 2,474.397 koronára rugó pénztári készlet is, a rossz év, a sok kiadás, kevés bevétel tönkretette az egész háztartást. Amire sohasem volt még példa: a pénztár a mérleg lezárásakor üres volt. Budapest kasszájában nem volt egy fillér sem, amin nevetni lehetne, ha nem volna olyan szomoru az eset.

Hiába hivatkoznak a városházán a rossz esztendőre, ezt a kifogást senki sem akceptálhatja. A rossz esztendőt előre kellett volna látni, mert mindenki előre látta. És akármilyen rossz volt az általános gazdasági helyzet, bizonyos, hogy ekkora eltolódásoknak, ekkora különbségnek az előirányzat és a tényleges bevétel között nem lett volna szabad bekövetkeznie.

A horribilis deficitért felelnie kell a tanácsnak.

Éheznek a betegek.

Bajok a kórházak élelmezésénél.

Az ujesztendő első napján lépett életbe az uj rend a városi kórházaknál. A közgyülés tudvalévőleg elhatározta, hogy a kórházak élelmezését házikezelésbe veszi, amitől tekintélyes megtakaritást reméltek.

Természetes, hogy ez a megtakaritás nem lehetett más, mint a vállalkozók eddigi hasznának elmaradása. A baj azonban az, hogy a város a szegény betegeken és az orvosokon akarja behozni a közigazgatás egyéb ágaiban jelentkező deficitet. A kórházi élelmezés házikezelése a legkedvezőtlenebb auspiciumok között indult meg.

A városi kórházak betegei nem kapnak elegendő táplálékot, a minőség is jóval rosszabb, mint volt azelőtt.

Az élelmezés ellenőrzésére minden egyes kórházhoz biztosokat nevezett ki a tanács. A biztosok azzal kezdték müködésüket, hogy az orvosok által előirt betegkosztot nem res-

pektálták, a legszükebben mérik ki a betegek ételeit s a minőség a legrosszabb, ami nem is csoda, mert hiszen az élelmiszerek beszerzési forrása a községi élelmiszerüzem.

Kellemetlen háttere ennek a szomoru ügynek, hogy a kérdés nehézségeit, a házikezelés hátrányait a maguk hasznára akarják kihasználni az orvosok. Ennél is sulyosabb körülmény, hogy a látszat szerint a kórházak élelmezése sokkal tökéletesebb volt akkor, amikor a fővárosnak vállalkozókkal volt dolga, akik bizonyára nem sainálták nagyon a várost a drága pénzért nem igyekeztek sem jó, sem olcsó élelmiszereket szállitani.

Egy dolog bizonyos: egyetlenegy ága van a városi adminisztrációnak, amelynél nem a takarékosság a legfőbb szempont. Ez az ág pedig a város betegeinek tisztességes, orvosi szempontból szükséges ellátása. A város egyenesen embertelen, ha a betegek szájától vonja el a legjobb falatokat.

Hamis söröskorsók az állatkerti vendéglőben.

A napilapok megirták, hogy csaknem kétmillió meghamisitott söröskorsó áradt el az egész országban, kétmillió hamisitott hitelezésü pohár került forgalomba, ennélfogva ki se lehet számitani, hány milliószor csapták be az embereket, akik sört szoktak inni. Azt hinné az ember, hogy csak a kis kocsmák, nem is Pesten, hanem messze mindenfelé, csak a harmadrangu sörmérések dolgoztak hamisitott, illetőleg kisebb ürtartalmu korsókkal, pedig a hivatalos vizsgálat megállapitotta, hogy éppen forditva történt a dolog. Különösképen nagy vendéglősök, sőt ismert nevü vendéglösök mérték hamisitott korsókban a sört, majdnem egy decivel kárositván meg minden esetben az ital fogyasztóit.

Koch Sándor mértékhitelesitő leplezte le Grünfeld Miksát, akinek az Óriás-utca legsötétebb pincéjében volt a raktára, innen indultak utnak a hamisitott jelzésü korsók. Amikor a rendőrség a pinceraktárt lefoglalta, a helyiséget pedig lepecsételte, négyezer hamis korsót talált, de bukkantak bizony egyéb érdekes leletre is. A szállitólevelekből kiderült, hogy a többi közt

Spolarits és Maloschik, az állatkerti vendéglő tulajdonosai kétezer hamis korsót rendeltek Grünfeldtől, egész nyáron át tehát ezekből a hamis korsókból itták az állatkertben a sört.

Nem az a fontos, tudta-e Spolarits, hogy Grünfeld ur hamis korsót ad, vagy nem. Bizonyos, hogy nem tudta. De miért szerezte be a korsókat épen Grünfeldnél, a legsötétebb Óriás-utcából, amikor nagyobb és előkelőbb vendéglősök szóba sem állanak obskurus ügynökkel. Azért, mert lényegesen olcsóbban kapta? De akkor meg miért nem kutatta a lényeges olcsóság okát? Tegyük föl, hogy nem köteles kutatni, hogy semmi köze hozzá.

Itt aztán eljutottunk ahoz a ponthoz, ahol a magyarázatot meg lehet találnunk: mit csinál Márkus Jenő tanácsos, akinek a világon semmi egyéb dolga nincsen, mint a Széchenyi-fürdő és az állatkert. Ő az állatkerti tanácsos, neki kell vigyázni arra, hogy a két intézmény körül semmi olyan ne történjék, ami a közönség károsodását idézné elő. Az állatkerti vendéglőt a fővárostól bérli Spolarits, Márkus Jenőnek tehát, az állatkerti tanácsosnak, ellenőriznie kell minden irányban a vendéglőt is, amit nyilvánvalóan nem tett meg.

Hiába mondják, hogy Spolarits nem tudta, hogy hamisak a korsók. Hiába mondják, hogy Márkus Jenő nem gondolt arra, hogy még a söröskorsót is hamisitják Pesten. A közönség mégis csak azt fogja hirdetni, hogy a fővárosi intézmény, az állatkert, becsapta a sörrel, csunyán megcsalta. És ebben a közönségnek van igaza. Az állatkertben föltedezett kétezer hamis korsó épen nem szolgál reklámul a fővárosnak, illetve Márkus Jenő tanácsnoknak.

FOLKUSHÁZY MOSAKODÁSA

Az élelmiszerüzem altruizmusa

A „Köztelek" ujévi számában a tejtermékek városi arusitásáról elmélkedvén, arra a helyes konkluzióra jutott, hogy a városi üzem azáltal, hogy dán vajat importál, a magyar tejgazdaság fejlődésének ártalmára van.

Azt hisszük, hogy ennek a tételnek igazságát bizonyitani azok előtt, kiknek helyes közgazdasági érzéke van, teljességgel fölösleges.

Azonban Folkusházy tanácsnok ur, aki mindaddig, amig a vaj, sajt- és turókereskedést most másféléve megkezdte, aligha tudta, milyen összefüggés van a tejtermékek ára és az állattenyésztés között, mégis a szakértő tollgájában informálta a Budapesti Hirlapot és most január 3-án megjelent számában a hivatalos tekintély fölényes ábrázatával olyan kijelentéseket tesz, melyeket a közérdek szempontjából megjegyzés nélkül nem hagyhatunk.

Folkusházy ur mindenekelőtt mosakodni kiván az ellene emelt köztelki vád ellen és midőn ezt teszi, ismét régi mániájába esik vissza; szidja a közvetitő kereskedelmet, mely az árakat és az árut, szóval mindent megront, még talán a fővárosi levegőt is és ez ellen a parazita fajzat ellen csak ő van hivatva a fővárosi közönséget megvédeni.

Nézzük tehát egész tárgyilagosan miként teljesiti ezt a védelmi munkát Folkusházy ur?

De hadd válaszoljon erre a kérdésre ő maga. Azt iratja ugyanis a Budapesti Hirlapba:

A főváros 1913-ban összesen 260.500 kiló vajat hozott forgalomba és ennek állitólag csak 30 százaléka volt külföldi eredetü. Ebből azt következteti, hogy ezzel a magyar tejgazdaság fejlődésének nem árt, hanem csak a közvetitőknek kellemetlenkedik, mert dacára annak, hogy egyes helyekről sokáig ostromolták, hogy ne közvetlenül a termelőkkel lépjen érintkezésbe, abba még nem mehet bele, mert akkor a vajat drágábban kapná és kénytelen volna drágábban adni azt.

Milyen pompás hivatalos stilus! Igy olvasva kalapot kéne emelni ama gondviselésszerü férfiu előtt, aki melegen érző szivvel a gonosz közvetitő kereskedelmet ártalmatlanná teszi, hogy a főváros szegény fogyasztóinak a legjobb vajat olcsón szállithassa.

A mi értesülésünk szerint pedig ez a dolog egészen másképen áll: Folkusházy ur eleinte austrál vajat akart importálni és annak idején egy Mándl nevü ügynökkel tárgyalt, aki mintául küldött is a fővárosnak egy csomó vajat. De mert Mandllal megegyezni nem tudott, az austrálvaj importot elejtette és Reich Samu igazgató ajánlatára a dán vaj importra határozta el magát és pedig elinte Lenzberg bécsi ügynök utján, aki viszont Essmán kopenhágai nagykereskedőtől rendelt. A vajat Essmán viszont a dán tejszövetkezeteknél szerezte be, ennél fogva Folkusházy ur, aki azt állitja, hogy a közvetitő kereskedelem gonosz szelleme az, amitől minden drágaság ered, maga Lenzberg ügynök és Essman közvetitő kereskedőn keresztül lépett érintkezésbe a termelő dán tej-szövetkezettel.

Ime, igy szokott Folkusházy ur a termelővel érintkezésbe lépni Dániában. De nézzük már most hogyan lép érintkezésbe a „termelővel" itthon.

Magyarországon nagyobb vajtermelők csak maguk a tejszövetkezetek. Ha ezektől vásárolna Folkusházy ur, akkor az ő városi üzemstilusában ez annyit jelentene, hogy a termelővel érintkezésbe lép. Ámde miután nem a tejszövetkezetektől vásárol, hanem egyrészt Richter Károly háziügynöke utján, másrészt pedig egy itteni vajkereskedőtől, igazán nem tudjuk mit ért Folkusházy ur az alatt, hogy ő a termelőkkel érintkezésbe lép.

De akármit ért ezalatt Folkusházy, az nem áll, hogy a városi vaj kilóként 56 fillérrel olcsóbb, hanem jóval drágább a „Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyilt piacain eladott hivatalosan jelzett vajnál.

Ezen hivatalos árjegyzés szerint t. i. egész november havában és december elején a prima vaj ára kilónként K 2.60—80 közt variált. Vagyis 80-100 fillérrel olcsóbb volt, mint a Folkusházy által forgalmazott városi vaj, mely kilónkint 3 korona 60 fillér. Ezen a vajon, melyet ha igaz az, hogy „érintkezésbe lépéssel" szerzi be a termelő tejszövetkezettől, Folkusházy ur kilonkint bruttó 80—100 fillért nyer. A magánkereskedő ellenben, aki rendes körülmények között kilónkint 30 fillér nyereséggel beéri, látván, hogy a városi konkurrencia 80—100 fillért szed, 30 fillér helyett 70 fillérre emelte a detail árat, vagyis K 3.50-re, hogy még igy 10 fillérrel legyen olcsóbb a városnál, és bizonyára le is győzte volna, ha a városi altruista kereskedelem nem venné igénybe hatósági tekintélyét és ingyen reklámjait a magánkereskedelem lecsépülésére.

És ez az, ami leginkább bántja a magánkereskedelmet, mely mellett sem a sajtó, sem a hivatalos tekintély nem ügynökösködik; sőt ellenkezőleg, e tényezők mind a magánkereskedelem üldözésére készségesen segédkeznek.

Azt állitja Folkusházy ur mosakodó cikkében, hogy a főváros versenye a vajárát féléve óta 416 fillérig szoritotta le kilónkint.

Hát milyen vajról beszél Folkusházy ur? Ha ő a piac viszonyait tényleg ismerné, bizonyára nem merne ilyent állitani. Illenék tudnia, hogy van többféle vaj. Például a tescheni még mindig K 5.44, a központi tejcsarnok pedig a karácsonyt megelőző héten kivül, amikor tudvalevően a vajárak mindenhol emelkednek, kilónkint állandóan K 3.60 volt: hát hol van a városi olcsóság?

Ellenben tény az, hogy a város a dán vajat tényleg veszteséggel árusitja; mert ez a vaj novemberben, december első feléig Budapestre szállitva kilónkint 3.52-be került. A város annak dacára, kilónkint K 3.60 mérte ki; tehát mindössze 8 fillérrel a beszerzési áron tul. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy kezelési, illetve forgalmazási költség fejében legalább 15 fillér terhei egy kiló vajat, a város vajkilónkint 0.7 fillért veszit; de azért ő nem busul, hanem vidáman folytatja altruisztikus népélelmezési politikáját a magánkereskedelem üldözésével; mert ha van is deficit, majd megfizeti a közönség, melynek egyik tekintélyes része maga az a kereskedő, akinek keresetére annyira szomjazik a városi üzem népboldogitó altruizmusa.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérneműek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
Csütörtöktől jan. 1-től kezdve
SHYLOCK
a krakói bankár c. 4 felvonásos mimodráma melynek főszerepét Rudolf Schildkraut a világ legjobb Shylock alakitója kreálta csodás müvészettel. A mü szerzője Felix Salten a legkiválóbb német esztétikus.
Egyik különös szenzációja e münek egy istentisztelet a krakói ezeréves zsidótemplomban, mely alkalomból a Kol-Nidre orgonakisérettel kerül előadásra
Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon 121—33.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Események

Mai számunk, a keddi ünnep miatt, egy nappal korábban jelenik meg.

Közgyülés. Az esztendő első közgyülésének ugyancsak sovány a programmja. Az egyetlen üzleti ügy a Buchwald-bérlet, amelyről lapunk más helyén emlékezünk meg. A Gellért-hegyi Kioszk bérlete nem nagy üzlet, de említést érdemel azért, mert itt is mellőzni akarják a nyilvános árlejtést. Az utcai árusitás helyes irányban való szabályozásáért a közgyülés bizonyára hálás elismerését fogja kifejezni Vita tanácsnoknak. A kereskedelmi és váltótörvényszék fenntartására vonatkozó tanácsi előterjesztésnél a közgyülés ügyvéd tagjai fogják kifejteni véleményüket. A napirendet interpellációk és interpellációkra adandó válaszok fogják tarkitani.

Elhalasztották a főügyész-választást. A Melha Kálmán nyugdijaztatásával megüresedett főügyészi állásra még mindig nem irták ki a pályázatot. Ugy értesülünk, hogy a diszes állást egyelőre nem tölti be a közgyülés, hanem az ügyészséget Szabó Imre dr. h. főügyész fogja vezetni egészen addig, amig Alkér Emil főügyész-helyettes nyugdijaztatása aktuálissá válik. Ez pedig legalább három hónapig eltart még s akkor egyszerre töltetik be ugy a főügyész, mint a főügyész-helyettesi állást.

A javadalmi bérlet. Pénteken, e hó 9-ikén dönt a pénzügyi bizottság a javadalmi bérlet sorsa fölött. Az ülést megelőzőleg az albizottság fog határozni. Az eredmény nem lehet kétséges, a bérletet a legelőnyösebb ajánlattevőknek, a Glück, Weiser és Bak-cégnek kell kiadni. Az árlejtés eredménye sehogysem tetszik a legfőbb városházi intézőknek, akik — nem tudni, milyen okból — görcsös merevséggel ragaszkodnak még mindig Engelékhez. Glückéket felszólitották, hogy 240.000 korona kauciót tegyenek le, holott az eddigi bérlők kauciója a negyedrésze sem volt ennek s a pályázati feltételek szerint sem tartoznak többet letenni 70.000 koronánál. A pénzügyi bizottság és a közgyülés döntése, a mely minden valószinüség szerint egyhangu lesz, végleg meg fogja semmisiteni azoknak a reményét, akik nem tudnak belenyugodni abba, hogy a fővárosnak háromszázezer koronát jövedelmezett a nyilvános árlejtés.

Uj állások. A legközelebbi jövőben néhány uj állás kerül betöltésre. A főlevéltárosi állásra Lipkay Arthur helyettes főlevéltáros a legkomolyabb pályázó. Kivüle pályázik még Gárdonyi Albert levéltáros, aki kétségtelenül érdemes irodalmi munkásságra hivatkozhatik. A másodosztályu tanácsjegyzői állásra legtöbb kilátása Vaszary Gábornak és Muzsikó Istvánnak van. A másodosztályu árvaszéki ülnöki állás biztos jelöltje Csorna Kálmán dr. árvaszéki jegyző. Ellenjelöltje Fenyves Béla lesz.

Az autobusz-ügy. Egyes lapoknak azzal a hiradásával szemben, amely szerint a közlekedési ügyosztály már elkészült a nemzetközi autobusz-pályázat feltételeinek megállapitásával, jelenthetjük, hogy a feltételeken még csak most dolgozik Till Antal tanácsjegyző, igy tehát a sajtó némely orgánumában megjelent hirescsetések és a nyilvánosságra került adatok nem hitelesek. E hó végére elkészül Till tanácsjegyző a nagy gondosságot és előtanulmányokat igénylő munkával és akkor a pályázatot magyar, német, francia, angol és olasz nyelven fogja közzétenni a város. A külföldi nevesebb auto-cégeknek a város megküldi a pályázati feltételeket. Már eddig is igen sok külföldi cég érdeklődött.

Főügyész-jelöltek az ügyvédvizsgálóbizottságban. Mult héten jelölte ki a budapesti ügyvédi kamara választmánya az 1914. évi ügyvédvizsgáló-bizottság ügyvédi tagjait. A városháza szempontjából különös érdekességgel bir, hogy az ügyvéd-censorok között szerepel a főváros mindkét főügyész-jelöltje. Szabó Imre h. főügyész már régebben tagja a bizottságnak, mig Köncs Boldizsár most kerül először a censorok közé.

Rendkivüli alkalmi vétel uri-, férfi- és gyermek fehérneműekben stb. *Vajda* Mórnál, Deák Ferenc-utca 21.

Iparosok a polgármesternél. Csütörtökön Thék Endre nagyiparos, fővárosi bizottsági tag vezetésével — mint a „Pénzügy és Közgazdaság“ jelenti — nagyobb iparosküldöttség keresi fel Bárczy István polgármestert a közszállitások körül felmerült sérelmek dolgában. Az iparosok panasza az, hogy a bánatpénzeket visszatartják, számláikat hónapokon át nem számfejtik, kifizetéseiket késedelmesen eszközlik, ugy hogy a városi szállitásokat számukra csaknem lehetetlenné teszik. A küldöttség sürgős intézkedést kér a polgármestertől a lappáliák megszüntetése céljából.

Buchwald szerencséje.

Nyilvános árlejtés nélkül

A szerdai közgyülés tárgysorozatán kétszer szerepel ez az ismert pesti név: Buchwald Sándor. Miről nevezetes e név viselője? Arról, hogy melegszivü emberbarát, amely minőségében a főváros különböző sétányain karosszékeket állit fel s e székeket a fáradt emberiségnek átengedi három és öt krajcárok ellenében. Buchwald ur a legjobb helyeken teszi ki a karosszékeket és minthogy ötért ülni nem tartozik a legdrágább fővárosi élvezetek közé, nagyon természetes, hogy Buchwald urnak gyöngyörü jövedelme van a székekből.

A városgazdasági ügyosztály, amelytől minden jó származik, javasolja a közgyülésnek, hogy hosszabbitsa meg a Ferenc József-rakparton és a Városligetben felállitott karosszékek bérletére vonatkozó szerződést Buchwald Sándorral.

Az első bérlet a dunaparti korzó ülőhelyeire vonatkozik. Nem kell hozzá bővebb magyarázat, tudja minden pesti ember, hogy itt milyen nagy a forgalom, milyen nagy a bevétel.

Háromszáz darab karosszéknek a béletéért évenkint 1270 korona bért fizetett Buchwald. A székek száma azonban nagyon kevésnek bizonyult s most ötszázötven széket akar bérelni Buchwald 2700 koronáért. Egy-egy székre esik öt korona. Öt koronát fizet Buchwald ur a fővárosnak egy esztendőre egy-egy dunaparti karosszékért: — álljuk a bizonyitást, hogy ezt a horribilis bérösszeget egy nap alatt behozza! Igaz, hogy a bérlő személyzetet tart, szorgalmas nénikék ügyelnek a rendre és arra, hogy ki-ki lefizesse az obulusokat. A nénikék azonban nagyon rosszul keresnek, Buchwald Sándor egészen csekély, jelentéktelen percentet fizet a forgalom után a nénikéknek.

Márkus Jenő dr. tanácsnok ezzel az előterjesztéssel sulyosan vétett a város érdekei ellen, sulyosan megsértette azt az elvet, hogy az ilyen hasznot hajtó jogokat csakis nyilvános árlejtés utján szabad kiadni. Az ügy aktáiból kitünik, hogy akadt egy vállalkozó, Marek András, aki azt a kérelmet intézte a városhoz, irjanak ki nyilvános árlejtést a bérletre. Marek András jelenleg a szabadság-téri karosszékeket bérli a várostól, ő tehát jól tudja, mit ér a bérlet. Ettől függetlenül azonban ki kell irni a nyilvános árlejtést, mert a javadalmi bérlet körül történtek után igazán frivol játék a közérdekkel a városgazdasági ügyosztály előterjesztése.

A másik előterjesztés, amelyet szintén a szerdai közgyülés fog tárgyalni, a városligeti karosszékekre vonatkozik. Ezen bérletért — 650 karosszék, tiz filléres helyárak, hat esztendős szerződés — 2400 koronát kér a városgazdasági ügyosztály. Az előbbi üzletről közölt aproximativ számitásnak a nyomán megállapitható, hogy Buchwald ur itt is megtalálná a számláját.

Ennél a bérletnél is nyilvános árlejtést kért Marek András, ezt az ügyet is vissza kell adni a városgazdasági ügyosztálynak abból a célból, hogy a nyilvános árlejtést haladéktalanul irja ki. Hiába hivatkozik Márkus Jenő tanácsnok arra a nevetséges kifogásra, hogy Buchwald régi bérlő s hogy mindig eleget tett fizetési kötelezettségének. Ez semmiesetre sem mehet érdemszámba, semmiesetre sem lehet ok arra, hogy kitegyék a várost annak a lehetőségnek, hogy elmulasztotta a bérletnek gazdaságasobb kihasználását. Egészen bizonyos, hogy a nyilvános árlejtés jelentékenyen emelné a város bevételeit.

PALAIS DE DANSE
Szerecsen-u 35. Telefon 120—77.
Naponta két előadás, este 8 és 11 órakor.
Mindkét előadásban
Hogyan lehet 1.000,000 koronát keresni?
cimü szenzációs moziszkeccs. Leg iválóbb francia filmkomikusok fellépésével. Ezenkivül a többi nagyszerü attrakciók.
A 8 órai előadás helyárai mérsékeltek.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor. Ma és mindennap
11 órakor **A magándetektiv** Bohózat.
irta G. M. B. H.
9 órakor **VIGÉC MANÖVER** Bohózat.
Irták Glinger és Taussig. Forditotta Gergely Lajos.
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Éjfélután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

TROCADERO VII., Király-u. 77
TELEFON 15—10.
Budapest legintimebb szórakozóhelye. — A fényes januári elite müsor first class szenzációkkal.
Grete Lessing, Mella Pohl. Kovács Andor, Iruh Dancon, Fritz Lachmann, Mimi Carla, Hilde Flotow, Irma és Hugó Fürst.
12 óra után Montmartre élet párisi minta szerint.
Két zenekar reggel 5ig. **Ball mabille** Pénztárnyitás délután 5-kor
Kezdete 8 és fél órakor.

ELSŐRANGU SZÓRAKOZÓHELY A
FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ
VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.
Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR**
kiváló jó képekből összeállitva.
Szinházi zenekar **HUBER MIKSA**
a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.
A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

G. WASHINGTON

kávé által 1 pillanat
alatt a világ legjobb kávéját ihatja
Hideg, meleg forróvizben és tejben azonnal oldódik.
Kapható mindenütt
1.50 K.-ért.
Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-m. mon. részére
Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-u 47 Telefonszám 29—75.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divathaza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A MOBILITÁS.

A most végére járó sulyos pénzkrizis több olyan problémát vetett felszinre, amelyeknek eddig nem szenteltek kellő figyelmet. Azelőtt a közgazdasági világban valamely pénzintézetnek mobilitása, vagy immobilitása nem képezte alaposabb vizsgálat tárgyát. Viszont ma — a válság keserü tapasztalatai következtében — talán tulnagy jelentőséget is tulajdonitanak eme fogalmaknak, melyek a bankszakmában egészen uj irányzatnak szabták meg az utját.

Az kétségtelen, hogy nálunk a krizis, küli lönösen a kisebb pénzintézetek körében, azért öltött katasztrofális jelleget, mert ugy a saját, mint az általuk kezelt idegen pénzeket hosszu lejáratu kihelyezésekben immobilizálták. Nálunk az utóbbi években a pénzintézetek egyszerre ipari alapitásokra adták magukat. Amig ezt csak a nagybankok tették, addig minden jól ment. Ezeknek sok idegen, főleg osztrák tőke állott rendelkezésükre és igy a saját pénzeiknek csak egy kisebb részét kellett e célra forditaniok. El is kell ismerni, hogy a nagybankok ezáltal sokat lenditettek a magyar ipar fejlődésén.

Később azután a közép- és kisintézetek is az ipari alapitásokat kezdték forszirozni ugy a vidéken, mint a fővárosban. Gyakran megtörtént, hogy kisbankok minden szellemi és anyagi erő nélkül olyan ipari alapitásokra vállalkoztak, melyeknek kiterjedését előre nem látták és melyeknél az inveszticiók lényegesen tulhaladták a tervezett méreteket. Igy azután az illető banknak, nemcsak a saját tőkéit, hanem a nála elhelyezett idegen pénzeket is hosszabb időre kellett lekötnie. Ezek a könnyelmü és rosszul fundált alapitások gyakran katasztrófákra vezettek. A tőkegyüjtő publikum károsodott és hitelünk tekintélye a külföldön megingott.

Lánczy Leó, akinek szaktudását és hozzáértését ebben a kérdésben felesleges különösen is kiemelni, legutóbb megjelent nagyérdekü cikkében erre a fontos tárgyra is kitért. Azt mondja, hogy bár barátja a gazdasági erők szabad fejlődésének és ellensége minden hatósági megrendszabályozási mániának, mégis arra a meggyőződésre jutott, hogy ezen a téren az államnak kötelessége beavatkozni és rendet teremteni.

Azt javasolja, hogy törvényes intézkedésekkel tegyék lehetetlenné azt, hogy a pénzintézetek a reájuk bizott tőkékkel visszaéljenek és azokat olyan tranzakciókba vigyék bele, amelyek a saját erejükkel arányban nem állanak. A pénzintézetek szolvenciájának biztositására olyan normativumokat kell alkotni, amelyek a hitelszervezet eme fontos orgániumainak zavartalan funkcionálását válságok idején is biztositják. Gondoskodni kell arról, hogy a pénzintézetek *mobilitása* nem csak a forma, hanem a *lényeg* szerint is garantáltassék.

Lánczy intenciói helyesek és azok megvalósitása bizonyára nagy hasznára válnának az ország hiteléletének. Csakhogy mi az állam közvetlen beavatkozását nem látnánk szivesen. A gazdasági élet nem birja el a bürokratizmus bilincseit. A parlament hozza meg a törvényt, de annak a végrehajtása ne kormányközegekre, hanem a pénzintézetek érdekképviseletére bizassék. A társadalmi uton való regenerációt sokkal hatásosabbnak tartjuk, mint azt, mely a törvény és rendeletek szavaihoz ragaszkodik. Különösen áll ez a pénzre, a tőkére, mely irtózik minden olyan rendszabálytól, amely szabad áramlásában gátolja.

Lánczy a hitel *hypertrophiájának* nevezi azt a betegséget, amelyben a magyar gazdasági élet szenved és amelyet gyógyitani kell. Ebben teljesen igazat adunk neki. A legutóbbi években sehol a világon nem éltek oly módon vissza a hitel igénybevételével, mint nálunk. Még az állam és a városok is ebbe a hibába estek. Csakhogy ezt a betegséget nem állami intervencióval kell orvosolni. Itt a társadalmi felfogásoknak kell megváltozniok. A gazdasági élet minden tényezőjének, az egész lakosságnak arra a tudatra kell ébrednie: a pazarlás, az adósságcsinálás csak a bukásra vezet, mig a takarékoskodás olyan erőssé fog tenni bennünket, hogy majd válságokban is megálljuk helyünket. Szóval, nemcsak a pénzintézetek, hanem az egész társadalomnak is arra kell törekednie, hogy minden időben anyagilag *mobil* legyen. Akkor a magyar közgazdaságot nem fogja olyan bukás érni, mint most.

Lánczy az ő nagy szaktudásával és éleslátásával emelkedett arra a polcra, amelyen Magyarország közgazdaságának egyik irányitója lett. Az ő sikerei arra kell, hogy ösztönözzenek bennünket, hogy kövessük tanácsait, melyek sok évi tapasztalataiból fakadnak.

Ki nyer az osztálysorsjátékon?

110 koronás osztalék.

A m. kir. osztálysorsjáték r.-t. az idén 113 K. osztalékot fizet. A mult évben „csak" 108 K-t juttatott a részvényeseknek. Az 1913-iki inséges esztendő tehát nem ártott neki. Mindenki tönkrement, csak ez az állam által szabadalmazott vállalat dugott zsebre az eddiginél nagyobb hasznot.

Más társaságok, ha a hivatalos lapban a közgyülési hirdetményt közzéteszik, nyilvánosságra hozzák a mérleget is. Az osztálysorsjáték-társaság vonakodik ezt tenni. Bizonyára van oka arra, hogy a közönség ne foglalkozzék időnek előtte a mérleg tételeivel, melyek ugy vannak beállitva, hogy a társaság horribilis jövedelmét lehetőleg palástolják. Mert tudni kell, hogy az osztálysorsjáték részvénytársaság a legjövedelmezőbb Magyarországon. Az 500 K-ás részvény után 113 K-t fizet, tehát csaknem 23 százalékot. Valójában azonban a tiszta jövedelem sokkal nagyobb, mert a nyilt és titkos tartalékokba évenkint aránytalanul magas összegeket helyeznek, ezenkivül pedig a busás tantiémek is jelentékeny összegeket nyelnek el. Mindez a szegény magyar közönség pénze, mely idegen tőkének és idegen embereknek jut. A magyar állam külföldi embereknek szabadalmat adott a magyar nép játékszenvedélyének a kihasználására. Igaz, hogy akkor „Európa legnagyobb panamistája" vezette a pénzügyeket Magyarországon.

A társaság szabadalma 1917-ben lejár. Okunk van hinni, hogy a kormnáy nem fog megint abba a hibába esni, hogy ezt az értékes koncesszoiót ismét ennek a külföldi konzorciumnak adja oda. A társaság most az államnak 2.6 milliót fizet a koncesszióért. Ausztriában az államnak ebből a forrásból 12 millió korona jövedelme van. És e mellett átmenetileg még a lottót is fenntartja.

A magyar állam pénzügyeinek érdekében követelni kell, hogy ez az értékes koncesszió a külföldi külföldi konzorcium javára többé meg ne hosszabittassék. Vagy kezelje az állam maga, mint Ausztriában, vagy pedig adja oda nagyobb bér fejében egy magyar társaságnak. De semmiesetre a mostani német konzorciumnak, melynek a vezérigazgatója még a nyelvüket se érti.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Lers Vilmos államtitkár. A munka, szorgalom és tehetség kellő értékelését jelenti az a hir, hogy a király, Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére, Lers Vilmos cimzetes államtitkárt a kereskedelemügyi miniszterium adminisztrativ államtitkárának nevezte ki. Ez a pozició fokozott jelentőséggel bir most annál a körülménynél fogva, hogy a kereskedelemügyi miniszteriumnak Lers Vilmos az egyedüli államtitkára, ő tehát a kereskedelemügyi miniszter egyedüli helyettese is. A kinevezés hire mindenütt nagy örömet és megelégedést keltett. Lers Vilmosnak nevezetes szerepe volt a kiegyezési tárgyalásokban, a nemzetközi szerződések megkötésében. Minden vivmány e téren az ő érdeme, minden munkának a java az övé volt. Hivatott ápolója a nemzetközi jog irodalmának, a budapesti tudományegyetemen a nemzetközi jog magántanára. Lers Vilmos tagja a főváros törvényhatósági bizottságának. A II. kerületet képviseli a közgyülésen, pontos, szorgalmas, lelkiismeretes városatya, aki csak nemrégiben is nagy érdeklődés mellett szólalt fel a közgyülésen. Az uj államtitkárt bizottsági tagtársai tömegesen üdvözölték a jól megérdemelt előléptetés alkalmából.

Miért halasztják el a tőzsde jubileumát? Megirtuk, hogy a tőzsde január 17-én tartja meg ötven éves jubileumát. Most arról értesülünk, hogy a jubileumot csak január 25-én ünneplik meg. Január 17-én bocsátják vizre a Szent-István dreadnoughtot. A vizrebocsátást Jenő főherceg jelenlétében tartják meg, s az uj hajóóriás keresztanyja Mária Terézia főhercegnő lesz, s Mária Anunciata főhercegnő segédkezik a keresztelőnél. Az ünnepélyen a kormányt báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter képviseli s miután a miniszter feltétlenül részt kiván venni a tőzsde ünnepén, a jubileumi ünnepségeket január 25-ére tették át. A vonatkozó hivatalos közlemények a legközelebbi napokban látnak napvilágot.

Sportsmannból nagyvállalkozó. Értesülésünk szerint a Kohner Adolf fiai cég főnöki karában a legközelebb változás áll be. Báró Kohner Willy, az ismert versenyistálló tulajdonos belép a cég főnöki karába. Atyja Kohner Zsigmond egyik megalapitója volt a hatalmas cégnek.

A Hermes uj igazgatója. Hámos Róbert, a bank bécsi fiókjának igazgatója, legközelebb a budapesti főintézet bank osztálya vezetését veszi át. Az igazgató a bécsi fiók felállitásakor két évi kötelezettséggel vállalta el a telep vezetését, ez a két év január elején lejár, s az igazgató élni kiván jogával. A bécsi fiók első igazgatója gyanánt Epstein aligazgató lép elő.

Besorozási jutalom. Az Első biztositó intézet katonai szolgálat esetére, élet- és gyermekbiztositó társaságnál külön besorozási jutalom kerül kifizeésre mindazon biztositott fiuk után, kik I. vagy II. dijszabás szerint vannak biztositva, 1913-ban töltötték be 24-ik életévüket és igazolni tudják, hogy legalább 6 havi tényleges katonai szolgálatot teljesitettek. A besorozási jutalom az emlitett biztositások után a biztositott tőkének 16.88 százaléka, a tavalyi 15.05 százalékkal szemben s igy a már folyósitott biztositott tőkén kivül, minden 1000 K biztositott tőke után 168.86 korona kerül besorozási jutalom gyanánt kifizetésre.

A tisztességtelen verseny. A középeurópai közgazdasági kinferencia alkalmából kiadott értekezések közül figyelmet érdemel Emich Gusztáv min. tanácsosnak a tisztességtelen verseny elleni védelemről szóló tanulmánya. Emich Gusztáv a kereskedelmi osztály főnöke a kereskedelmi miniszteriumban és igy az ő fejtegetései tájékozást nyujtanak arra, hogy a kormány a tisztességtelen versenyről szóló törvényt milyen keretekben szándékozik megcsinálni. Emich szerint a tisztességtelen verseny elleni védelmet a hasonló természetü vállalatok érdekeinek és jogigényeinek szempontjából kell szabályozni. A törvényben körül kell pontosan

irni, hogy miben áll az áraknak hazug feldicsérése, az irreális végeladás, a hólapdarendszer szerinti szerződések, a neveknek illetéktelen használata, a közönségnek félrevezetése, más üzletének a konkurrensek által való lebecsülése, üzleti titkok elárulása, stb. Büntetőjogilag üldözendő volna az, aki más vevőit elcsábítja, aki a valóságnak meg nem felelő hirdetéseket tesz közzé, vagy a hólapdarendszer szerint szerződéseket köt. A kihágások közigazgatási uton volnának meghozandók. A maximális büntetés 2000 korona volna, mely be nem hajthatás esetén fogságbüntetésre is átváltoztatható.

VÁLLALKOZÁS

Elhalasztott versenytárgyalás.

A székesfőváros tanácsa az 1914. évben szükséges bazalt, gránit és trachyt kövezetjavitási, utrendezési és keramit-burkolat-javitási munkákra kiirt versenytárgyalás határidejét *január 5-ről 19-én* d. e. 11 órára haaslztotta el.

Deszka.

A székesfőváros tanácsa a főváros vizműveihez 1914. évben szükséges deszkaáruk szállitására a dec. 23-iki árlejtés alapján *Lord és társa* 6613 K ajánlatát fogadta el.

Szerelvények.

A székesfőváros tanácsa dec 23-án árlejtést tartott a főváros vizmüvei részére 1914. évben szükséges vizvezetéki szerelvények és szerszámok szállitására. A döntést e hó 2-án hozták meg és ennek értelmében a következő cégek nyertek megbizást: *Neurath* Jakab ólomra 1 évre, *Fémipari és brkettező rt.* rudónra 1 évre, *Ulrich* B. J. kőagyagcsövekre és összekötő darabokra 1 évre, *Kramer* J. szinóbányai vasgyára tüzcsapokra, öntözőcsapokra, csapszekrényekre és szekrényfedelekre 3 évre, *Lindenbach* István szerszámok szállitására és javitására 3 évre, *Hirmann* Ferenc házi főcsapokra 1 évre, *Ganz és társa-Danubius rt.* vasöntvényekre 2 évre, végül a zárócsnapok szállitását megosztották a *Schlick-Nicholson rt., Teudloff és Dittrich és a Fémipari és brikettező* rt. között.

Kerületi munkák.

A IX. ker. előljárósága a kerületben levő székesfővárosi épületeken 1914—1916. években végzendő lakatosmunkákra árlejtést hirdet. Az évi munkák összege mintegy 2500 K. Az ajánlatok január 7-én d. e. 10 óráig nyujtandók be az irodavezetőhöz (Bakáts-tér 14. I. 5.) Közelebbi feltételek a kerületi mérnöknél a délelőtti órákban tudhatók meg. Bánatpénz 200 K. Az ajánlatokat január 7-én d. u. 5 órakor bontják fel.

A IX. ker. előljáróság a kerületben levő székesfővárosi épületeken 1914—16. években végzendő üvegesmunkákat vállalatba adja. Az ajánlatok január 7-én d. e. 10 óráig az irodavezetőnél (Bakáts-tér 14. I, 5,) nyujtandók be és aznap d. u. 5 órakor bontatnak fel. Kereseti összeg évi 500 K, bánatpénz 100 K.

A IX. ker. előljáróság a kerületben levő fővárosi épületeken 1914—16. években végzendő kőmüves-javitási munkákra január 7-én d. u. 5 órakor árlejtést tart. Az ajánlatok aznap d. e. 10 óráig nyujtandók be az irodavezetőnél (Bakáts-tér 14. I. 5.) Évi kereseti összeg 2600 K, bánatpénz 300 K.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Apolló !! **Tivoli**
Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó-szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzeában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budápest, VII., Erzsébet-körut 27. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK
a legelőnyösebbek
élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-
BIZTOSITÁSOKNÁL.
Felvilá ositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a
HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatóága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-93, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona.

Forradalom és Császárság
A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mű 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok műmelléklettel jelenik meg. A 100 ives mű beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADÁLOM. Két kötet. Irta: **Farkas Pál.**
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta **Seress László.**
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: **Adorján Andor.**
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: **Seress László.**

A nyolc kötet diszes kötésben 32.— K, melv összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.

Itt kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni.

Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél **Forradalom és Császárság** cimü művet 32 koronáért, fizetendő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mű teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mű árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás .....

Lakhely .....

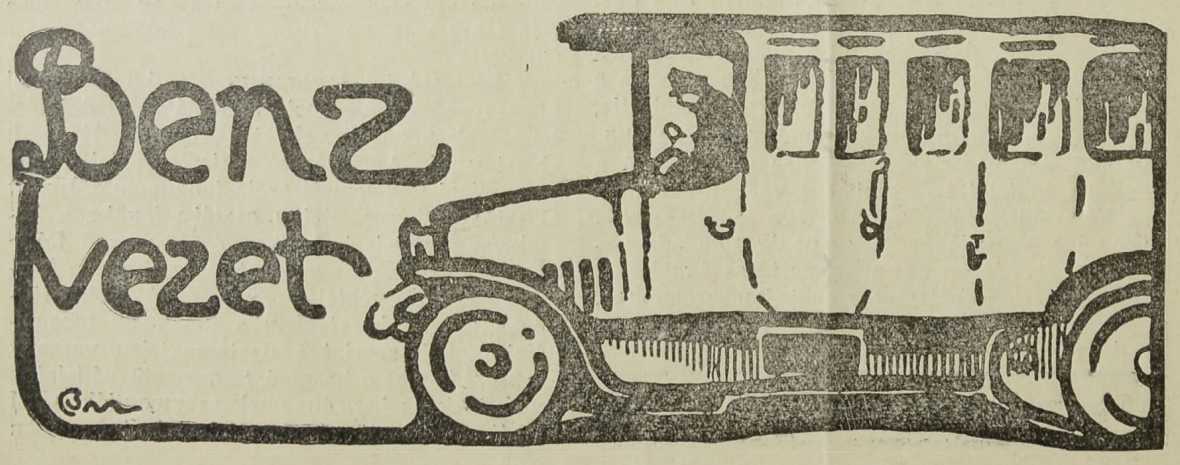

BENZ
Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.
BUDAPEST
Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::
TELEFON: 168—70 és 29—21

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi típus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., SANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⊂⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., SANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: k vé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

3.8 kgr.

Jöttem, láttak, győztem!

ERIKA

a jelenkor legcsodálatosabb
irógépe
jó és olcsó csak **350 korona**
Kérjen prospektust ingyen és bérmentve
Schott H. és Donnáth
cs. és kir. udv. szállitók
Budapest, VI, Andrássy-ut 53.

Jardin d'Hiver

Nagymező-u. 22-24. Telefon 167—25.

Európa egyik legszebb MULATÓJA!
Minden este 10 órakor nagy kabaret-, varieté- és tánc-előadás.
SZENZÁCIÓS MÜSOR!
1 óra után modern táncok és tangó-verseny a parketten 5 óráig. — Két zenekar.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb

- Tetőcserépgyárak
- Téglagyárak
- Virágcserépgyár
- Mészégető
- Dunakotrás
- Kőbányák
- Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

SZALONSZENET POROSZ

Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII. Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva ((2 zsák) Budán K **4.60**

PARK-SZÁLLODA

a keleti p. u. érkezési oldalával szemben a kávéházban esténkint
Ifj. Rigó Jancsi
teljes zenekara hangversenyez!
GARAI ÁRMIN, tulajdonos.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

TELEFON 165. TELEFON 165.

Ifj. Stern Sándor

modern világitási berendezések vállalata és elektrotechnikai műintézete

Budapest, V., Lipót-körut 20. sz.

Villamos jelző-, telefon-, tüz- és vészjelző-berendezések. — Villamos idő- és jelző-órák, őrjáratok, villámháritók. Sodrony- s csőpostaberendezések. Saját villamos telepek létesitése. Villamos telepek reconstructiója. Izzó- és ivlámpák, csillárok. Motorok, dynamok és elektrotechnikai cikkek raktára.

Ezredéves orsz. kiállitás 1896. Elismerő oklevél.
Orsz. papir-, tanszer- és iskolaszer kiállitás 1910. Ezüst érem.
Nemzetközi sütő-, czukrász- és rokonipari kiállitás 1917. Aranyérem.

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorronlást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

500-nál több leszállitott árucikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ

Budapest, VI., Nagymező-u. 12. IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok

Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

Gyönyörü kidolgozásu divatos

női- és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karátos aranyból, meglepő olcsó árban, dus választékban kaphatók:

Schönwald Imre

óra és ékszertelepén

Deák Ferenc-utca 21. sz.

„PORCELÁNHÁZ“

VIII., Baross-tér 4. szám.

Csodás olcsó alkalmi árai:

12 drb sószóró finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	
12 drb hamutartó, finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	1.—
6 pár finom fehér karlsbadi porczelláncsésze most csak	1.—
6 szem boros- vagy vizkészlet, 1 üveg, 6 pohár	1.—
12 drb finom fehér karlsbadi porczellán dessertkányér, most csak	1.—
6 drb finom fehér karlsbadi poczellán husos tányér, most csak	1.—
6 szem. metszett és gyönyörü mintázott üvegkészlet, most csak	9.95
6 szem. finom karlsbadi porczellán tea- vagy kávékészlet, szép mintával és aranyozva	4.95
6 szem. finom karlsbadi porczellán étkezőkészlet, aranyozva és festve	11.75
6 szem. finom karlsbadi porczellán remekszép ebédlőkészlet modern festéssel és aranyozva	14.95
12 szem. finom karlsbadi porczellán csodaszép rokokó ebédlőkészlet, remekszép girland-festéssel, 36 tányér mindenből 2—2 tál, most csak	32.95
1 remekszép angol mosdókészlet, modern festéssel	8.95
6 szem. finom karlsbadi porczellán mocca készlet, gyönyörü mintázással	7.95
6 szem. finom karlsbadi porczellán ebédlőkészlet, 32 drb. selejt ár	6.90
12 drb zománcz fazék és lábas, ½ litertől 5 literig, prima	7.95

Karlsbadi parti finom fehér porczellán tálak darabja:
pecsenyés 59, tésztás 49, főzelékes 59, salátás 59 fillér.

Világhirü elefántjegyü prima aluminium főzőedény
teljes készlet egész konyha részére 25 drb csak 22.90

Külön lábas aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.75	—.95	1.20	1.50	2.—	2.50	3.—	4.—	5.—	korona
Külön fazék aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.65	—.85	1.15	1.40	1.95	2.20	2.80	3.20	3.80	korona

Aluminium fedő mindegyikhez külön kapható.

Elsőrendü prima zománczedény lábas vagy fazék:

½	¾	1	1½	2	2½	3	3½	4	5	literes
—.29	—.39	—.53	—.63	—.73	—.83	—.93	1.05	1.15	1.25	korona

Elsőrendü aluminium evőszer:
1 drb evőkés —.78, 1 drb evővilla —.38, 1 drb evőkanál —.28, 1 drb kávéskanál —.15 kor.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. január hó 14-én 3. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

Rosszul

kezdődik ez az esztendő. Mintha minden nyavalya Budapesten tartana nemzetközi kongreszust: — tele van a város bajjal, nyomorral, panasszal. A legegyszerübb problémákat sem tudják a városházán becsületesen megoldani. Budapestet állandó tüzveszedelem fenyegeti, csak azért, mert a kéményseprő segédek emberségesebb megélhetést követelnek, a mesterek pedig, városházi összeköttetéseikre támaszkodva, ridegen visszautasitják a kéményseprő segédek követeléseit. A mesterek monopóliumszerü üzletet folytatnak és a város, amelytől a monopólium származik, tétlen közönnyel szemléli a harcot, semmit sem tesz a veszedelem elháritására, nem érezteti a hatalmát a mesterekkel.

Csunyán állunk a közvilágitással is. A Magyar Villamossági Részvénytársaság, közvetlenül a megváltás előtt, mindent elkövet a saját diszkreditálására. Az üzeme minta-üzem: akkor müködik, amikor a társaság urai jónak látják. És pont akkor borul a kávéházakra és más nyilvános helyekre sötétség, amikor a világosságra a legnagyobb szükség van. A Magyar Villamossági megváltása szomoru kényszerüség. A főváros könnyelmüen belement egy huszmilliós központi villamostelep épitésébe és későn ébredt a tudatára annak, hogy mire felépül a nagy mű, lekötik az összes fogyasztókat különböző kedvezésekkel a villamos világitási vállalatok. A Magyar Villamossági hosszulejáratu szerződésekkel biztositotta a fogyasztókat a maga számára, a város tehát kénytelen borsos áron megvásárolni a kellemetlen konkurrens boltját és ezzel szerezni fogyasztóközönséget a villamosközpontnak. Egyik hibát követi a másik. A pesti polgár sokszor nem is sejti azokat az ok és okozati összefüggéseket, amelyekből elkeseredése fakad, amelyek csendes káromkodást váltanak ki belőle.

Halmozódnak a keservek, a tűzrendészet hiányossága, a világitási mizeriák nem meritik ki a városvezetés bűnlajstromát. Orgiákat ül a pénztelenség, a tömegnyomor Budapesten. Minden krajcárra ezerfelé szükség van, a kenyértől a cipőzsinórig drágul minden, a pénzszerzési alkalmak viszont egyre ritkulnak. És most jön a város és azt mondja, hogy a megélhetés őreá nézve is problematikus, a városnak is szüksége van pénzre, mert a város is koldusszegény. Ott settenkedik a jövő árnyékában az adóemelés. Az előfutárja már itt is van: a villamos közlekedés drágább lesz. Budapesten a középosztály és a munkásosztály számára elsőrendű életszükséglet a villamos, a kétfilléres tarifaemelést erősen megérzi a kispolgári budget.

Futtánkok

Kerületi vacsorák

utján iparkodik a polgármester kiköszörülni azt a csorbát, amely a polgármesteri presztizsét Hecht Ernő jóvoltából érte. Minden hétre esik egy ilyen lakoma. Kezdte a sort a Lipótváros, utána jött az Erzsébetváros, mult szombaton a Józsefvárosi-kör ünnepelte Bárczy Istvánt, a jövő héten pedig a Demokrata-körben leplezik le — az arcképét. A lóláb nagyon erősen kilátszik ezekből a vacsorákból. A kezdeményezőjük maga a polgármester, aki azt hiszi, hogy a városatyák a menüvel együtt lenyelik azt a sok keserüséget, amelyet érezniök kell, ha magukba szállanak és látják, mit történik a városházán, aminek nem szabadna történnie és mi minden nem történik, amit pedig feltétlenül megkövetel a közvélemény. A körvacsoráknak óriási sikerük lehet, még sem fogják megsemmisiteni azt a tényt, hogy a polgármesternek egyetlenegy védelmezője sincs akadt a közgyülésen.

Bárczy István a vacsorákat felhasználta arra, hogy egy meglepően uj elméletet hirdessen. Azt mondta, hogy a polgárság ne nézze az elveket, ne kutassa, mi történik és hogyan történik. Fődolog, Bárczy szerint, a polgármester személyébe vetett bizalom. Ne háborogjunk tehát, ne lázadozzunk, hanem örüljünk, hogy van egy Bárczy Istvánunk.

A Dob-utcát

már nem is kell kiszélesiteni, a három Dob-utca fényt és diszt kap. Mozgalom indult meg, azzal a nemes szándékkal, hogy a történelmi nevezetességü utca uj nevet kapjon, olyant, amely becsületére válik az utcának és örökké hirdetni fogja a megdicsőült emlékét.

Akiről az utcát elkeresztelni óhajtják, csak szép ember volt, de nem nagy ember. Ismeretlenek az alkotásai s az ország akkor tanulta megismerni a nevét, amikor egy vaskos panamának a középpontjába került. Vigyázni kell az utcák névváltozásánál. Névbecsülésből nem lehet cégérnek kitenni annak a nevét, akinek érdeme alig — morzsányi.

Az inditványozás

merőben formai joggá zsugorodott össze Bárczy István uralma alatt. A legutóbbi közgyülésen mélabus rezignációval állapitotta meg egyik bizottsági tag, hogy a közgyülés által elfogadott inditványokat nem respektálja a tanács. A közgyülés akaratát kutyába sem veszik, a városatya kifőz valami okos tervet, agitál mellette, többséget szerez az inditványnak, elfogadják, határozattá válik, kiadják a tanácsnak és többé sohasem találkozunk a dologgal. A tanács rendszert csinál abból, hogy a közgyülés kezdeményezési jogát elsikkassza. Nem csoda ha ilyen körülmények között minden közgyülési munkától elmegy a kedvük a városatyáknak.

Aktuális problémák

Uj kerületi beosztás. — Az ellenzék szervezkedése. — A javadalmi bérlet tanulságai. — Hecht Ernő kilépése a bizottságokból. — Hivatalnok urak a közgyülésen.

Csütörtökre hivta össze a polgármester azt a bizottságot, amelyet e s z t e n d ő k k e l e z előtt küldött ki a közgyülés abból a célból, hogy előkészitse a főváros állásfoglalását a fővárosi törvény revizióiával, a választási jog reformiával és a főváros uj kerületi beosztásával szemben.

P l a t t h y György inditványa nélkül bizonyára még csütörtökön sem ült volna össze a bizottság. Pedig a határozathozatal, a főváros állásfoglalása annyira aktuális, hogy talán már késői is.

A választókerületek uj beosztásáról szóló törvényjavaslat már a k i r á l y a s z t a l á n fekszik, rövidesen megkapja a belügyminiszter az előzetes szentesitést s mire a közgyülés a maga akaratát kifejezésre juttatja, ugy lehet, már a Ház elé lesz terjesztve a törvényjavaslat.

Teljesen igaza van V á z s o n y i Vilmosnak abban, hogy a jelenlegi idő nem alkalmas uj törvények alkotására. A bizottságnak azonban számolnia kell az adott helyzettel és mérlegelni, melyek a főváros speciális érdekei, szempontjai? E tekintetben pedig nem lehet nézeteltérés.

Budapestnek legalább h u s z v á l a s z t ó k e r ü l e t e t kell adni s a kerületek kikerekitésénél nem a pártszempontokat kell figyelembe venni, hanem a kikerekités arányosságát, célszerüségét, a választók számának lehető egyenlőségét.

*

Amiről sokáig ugy irtunk csupán, mint iámbor óhairól, mint feltétlen szükségességről, azzal nemsokára befejezett ténykent kell számolnia mindenkinek.

Szervezkedik az ellenzék! — ez komoly valóság. A legutóbbi napokban egy nagytekintélyü városatya vette kezébe a mozgalom irányitását és örvendetes jelenség, hogy a szervezkedő ellenzékhez már eddig is igen sokan csatlakoztak azok közül is, akikre nem is számitottak. Az ellenzék szervezkedésének világos a célja: hathatósabb ellenőrzését kivánják a városházi gazdálkodásnak, a könnyelmü rendszernek. Nemsokára következik a zászlóbontás, lehetőleg a fennálló községi pártkeretek kiméletével.

*

Négyszáznyolcvanötezer koronát igért a régi bérlő a javadalmi bérletért és ötszázhetvenhatezer koronát ért el a főváros a nyilvános árlejtésen. Amiből kitünik, hogy abban az esetben, ha a városatyák hallgatnak a jószivü tanács szavára és ha a közérdeket képviselő sajtóorgánumok kevésbbé lelkiismeretesen végzik a munkájukat — akkor a bérlet három esztendős tartama alatt közel háromszázezer korona kárt szenvedett volna a főváros.

Ez az óriási differencia megérdemli, hogy elmélkedjenek fölötte az illetékesek. Ha néhány ezer korona különbségről volna csupán szó, érthető volna a dolog. Az már azonban a furcsánál is furcsább, hogy komoly keres-

kedők háromszázezer koronával adnak többet a városnak, mint a favorizált régi bérlők. A komoly kereskedők bizonyára szintén nem azért vállalják az üzletet, mert veszíteni akarnak. A tisztességes kereskedői hasznot nem is szabad senkitől sem irigyelni. Arra azonban csillenék választ adni a polgármesternek, szabad-e kitenni a fővárost ilyen horribilis károsodás lehetőségének, szabad-e a jövőben bármilyen üzletnél is mellőzni a nyilvános árleitést?

*

Hecht Ernő dr. lemondott a gázgyári és közlekedési bizottságokban viselt tagságáról. A lemondás oka Hecht Ernőnek az a meggyőződése, hogy a bizottságokban amugy sem lehet komoly munkásságot kifejteni, a bizottságokat semmibe sem veszik, a bizottságok határozatait nem respektálják. A bizottságok összehivása, tárgyalása csak formai dolog. Megtörtént, hogy a tanács homlokegyenest ellenkező javaslattal lépett a közgyülés elé, mint amilyen javaslatot a szakbizottságaival letárgyaltatott. Ily körülmények között nem csoda, ha egyedül a pénzügyi bizottság az, amelyet komolyan vesznek a városházán.

*

A bajok főforrása az, hogy a közgyülés és a tanács viszonya merőben ellenes. A normális és egyedül lehetséges helyzet az volna, hogy a közgyülés döntsön minden fontosabb kérdésben és a tanács minden habozás és minden fentartás nélküli végrehajtója legyen a közgyülés akaratának. Ma pedig forditva áll a dolog. Ma a polgármester kezdeményez, az ő akaratát, parancsát fejezik ki a közgyülés döntései s a végrehajtás joga ismét csak az övé.

A polgármester elfeleiti, hogy első tisztviselője, választott közege csupán a közgyülésnek. Neki tehát nem lehet több joga, nagyobb hatalma, mint amilyennel a közgyülés őt felruházza. A polgármesternek uralni kell a közgyülést, nem pedig forditva.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

A közmunkatanács
támogatja a szigeti panamát

A nagypolitika érdekes kapcsolatba került a városházával. És pedig a közmunkatanács közvetitésével. Amikor a Margit-szigeti botrány kipattant, a miniszterelnök nyomban kijelentette, hogy hajlandó a munkapárti pártkasszába befizetett összeget, egymilliónégyszázezer koronát, az Általános Forgalmi Részvénytársaságnak visszafizetni, ha a társaság minden további igényéről lemond.

A társaság belement az ajánlatba, ami fölött méltán lepődött meg a közvélemény, mert hiszen jól tudta mindenki, hogy a visszafizetett összeg elenyészően csekély része a vállalatba befektetett tőkének.

Az Általános Forgalmi rt. engedékenységére most teljes világosság derül. A miniszterelnök és a társaság között paktum jött létre és pedig a következő alapon:

Tudvalévő, hogy a közmunkatanács, amely a szigetet a vállalatnak bérbeadta, a kormány befolyása alatt áll. Elnökét, alelnökét és a tanács tagjainak felerészét a kormány nevezi ki, csak a másik felerésze kerül a főváros közgyülésének választása utján a tanácsba. A miniszterelnök tehát egészen nyugodtan köthetett a Forgalmival olyan megállapodást, a melyet a közmunkatanácsnak kell perfektuálni.

A Margit-szigeti bérlőtársaság, miután játékkaszinóról többé nem lehet szó, rövidesen felszámol. A megkezdett és részben már befejezett épitkezések, ugyszintén a többi beruházások, a szerződés értelmében a közmunkatanácsra, helyesebben szólva, a fővárosi pénzalapra szállanának vissza. Egyetlenegy fillért sem kellene a közmunkatanácsnak ezért visszatéríteni a Forgalminak. Csakhogy a paktum lényege éppen az, hogy a kormány a maga befolyását ennél a kérdésnél a Forgalmi javára fogja érvényesiteni.

Amikor tehát a szigeti társaság felszámol,

háromszoros áron fogják megváltani a társaság beruházásait.

ugy hogy végeredményben az Általános Forgalmi rt. összes kiadásai megtérülnek.

Minthogy pedig ez a nagyvelküség egyenesen Tisza akaratából történik, a szükséges pénzt, néhány milliót, a kormány fogja rendelkezésére bocsátani a fővárosi pénzalapnak és pedig kamatmentes kölcsön formájában.

Nagyon természetes, hogy a kölcsönt sohasem fogja visszafizetni a pénzalap, annál kevésbbé, mert nincs is abban a helyzetben.

A Margit-szigeti bankalapitás költségeit tehát végeredményben mégis az állam fizeti, az adófizető polgárok pénzéből.

Ugy tudjuk, hogy a pikáns ügy a közmunkatanács legközelebbi ülésén, e hó 13-ikán, interpelláció tárgya lesz.

Művészek ostroma a városháza ellen.

A Sáros-fürdő alkotói már eredetileg is ugy tervezték, hogy művészi munkákkal fogják disziteni a tizenegymilliós épületet. A szobrászati munkálatok most aktuálisak lettek s az első hirre tömegesen jelentkeztek a városházán a művészek.

A vonatkozó előterjesztésen most dolgozik a városgazdasági ügyosztály helyettes vezetője, *Kemény* Géza dr. tanácsjegyző. Az előterjesztés szerint, amely *Hegedüs* Ármin müszaki tanácsnoknak, a fürdő egyik tervezőjének utmutatásai alapján készül, mindössze *hatvanezer korona* volna az az összeg, amelyből a szobormunkákat fizetné a város. Természetes dolog, hogy ez az összeg nevetségesen csekély a szobrász-művészet fölsegélyezésére. A városházán érzik, hogy hatvanezer koronából nem lehet sok művészi szobrot fizetni s éppen ezért eddigelé csakis két művésznek a nevében állapodtak meg. Egészen bizonyos, hogy *Róna* józsef és *Lányi* Dezső szobrászművészek megbizást kapnak, kétségtelen, hogy mindkettő méltán rászolgált erre a kitüntetésre.

A szobormunkák odaitélése a fürdő-albizottságnak lesz a feladata. Ez azonban csak formai munka lesz, mert a polgármester személyesen akarja intézni ezt az ügyet és bizonyos, hogy az ügyosztály előterjesztése az ő akaratát fogja kifejezni.

NÉGYTŐL FÉLHÉTIG.

Boldog ujesztendővel kinálták egymást a városatyák. Az 1914. esztendő első közgyülése a legszomorubb perspektivát nyujtotta. Alig volt husz ember a teremben, amikor Bárczy István a terembe lépett. Sümegi Vilmos harsány hangon kiáltotta: — Éljen a polgármester! — mire legalább tiz torokból kélt visszhangja a jámbor óhajnak.

Összesen harminc tárgya volt a napirendnek, ebből is husznál több volt a vizcsőfektetés, kegydijazás, póthitelfedezet és hasonló érdekességek. Márkus Jenő derüs ilegmával referált a karosszékek bérletéről, nem is sejtette, hogy a közgyülés tagjai ismerik az ügyet. Alig hogy leült, felpattant helyéről a derék Füredi Mór és mint jó halotthamvasztóhoz illik, holtra silányitotta a Buchwald-üzletet. Hiába próbálta megmenteni a karosszékeket Márkus Jenő, hiába hivatkozott arra, hogy Buchwald huszonöt esztendő óta ül az üzletben: — a városatyák azt mondták, hogy annál nagyobb hiba, mert ha az üzlet rossz lett volna, akkor Buchwald bácsi nem ragaszkodott volna hozzá huszonöt hosszu esztendőn keresztül és ha negyedszázad alatt megszedte magát Buchwald bácsi, akkor most már uj ember jöhet, uj karosszékekkel, mindenekfölött pedig jobb ajánlattal, több pénzzel. Igy morfondiroztak a városatyák, de csak ugy egymás között. Füredin kivül senki sem óhajtott a tárgyhoz beszélni, amiből Márkus Jenő arra következtetett, hogy az ő szavainak óriási a sulya és az ő érvei előtt mindenki meghajol. Az elnök azt mondta: — Elrendelem a szavazást — és nyomban kitünt, hogy felborultak a Buchwald-székek, megbukott az előterjesztés. Szerelmes párok, ha szép tavaszi estéken összebujnak a ligetben, ezentul nem Buchwald bácsinak fizetik az obulusokat. Pesten nyaraló gavallérok, ha este hatkor távoznak a bankból, ezentul nem a Buchwald bácsi hasznára sietnek a korzóra. Ebből áll a nagy ügynek lirai része, a rideg próza pedig az, hogy árverést fognak tartani a városházán és az kapja a karosszékek bérletét, aki többet ád mint Buchwald bácsi.

Két lipótvárosi fiskálisnak, Schreyer Jakabnak és Komlós Ágostnak mérkőzése következett most. Schreyer azt mondta, hogy nincsen szükség a kereskedelmi és váltótörvényszékre. Komlós azt mondta, hogy nagy szükség van a kereskedelmi és váltótörvényszékre. A közgyülés Schreyernek adott igazat, amiből azonban nem következik, hogy meghosszabbitják a váltótörvényszék életét, mert ehhez Balogh Jenőnek több köze van, mint Bárczy Istvánnak. A teljesség kedvéért ideigtatjuk a közgyülés egyik kereskedőtagjának szerény megjegyzését:

— Egészen mindegy, hogy a budapesti törvényszék mint ilyen tisztel meg engem váltóperekkel, vagy pedig nem mint ilyen, hanem mint kereskedelmi és váltótörvényszék. A lényeg az, hogy fizetni nem tudok. Még akkor sem, ha a Kuriánál pörölnek a hitelezőim. Uj mozikép következik. Vita tanácsnok elsorolja az utcai árusitásról szóló szabályrendelet főbb pontjait. Már akkor köztudomásu volt, hogy baj van a szabályrendelettel, amely nagyon lelkiismeretes, szorgalmas munkának az eredménye, de nem tartozik a sürgősen megoldandó problémák közé.

Nem kisebb ember, mint Vázsonyi Vilmos beszélt a szabályrendelet ellen. Harsogó derültséget keltett a demokraták nagynevü vezérének az a megállapitása, hogy a szabályrendelet szerint a jövőben csakis ott szabad árusitani, a hol senki sem jár; drótostót pedig csakis az lehet, aki tótul dicséri az Istent.

Vázsonyi beszédével eldőlt a szabályrendelet sorsa. Vértes Emilnek nem sikerült a hatást mérsékelni. Azt mondta, hogy az utcai árusitás nagy baj, mert a gyerekek minduntalan beleütköznek a járdán elszórt játékba. Amire Molnár Ferenc csendesen közbeszólt:

— Sarlachba ütköznek a gyerekek lépten-nyomon, nem pedig a játékokba!

Kriszháber Leó is a javaslat ellen beszélt. A hazai kereskedelem bajait panaszolta el.

— Nálunk a kereskedelmi élet nélkülözi az egyének éberségét — mondotta.

— De nem nélkülözi az egyének hébérségét — válaszolták a budaiak.

Diktum-faktum, az előterjesztést visszaadták a tanácsnak, a tanács visszaadta Vita tanácsnoknak, a tanácsnok táskájába gyürte a hatalmas aktacsomót és átadta a táskát a kigondolóknak, akik az ügyosztályt a szabályrendelet készitésére inspirálták.

Molnár Ferenc pedig ránézett a müsorra s amikor látta, hogy csupa vizcsőfektetési ügy jön, azt mondta:

— E tekintetben haza megyek.

Példáját követte legalább száz atya, ugy hogy a teremben alig maradt husz ember. Ezek előtt fejtette ki a polgármester, hogy a Duna—Tisza csatornára milyen nagy szükség van és a kereskedelmügyi miniszter mennyire lelkesedik a csatornázásért.

S hogy vizvicc nélkül el ne muljon a közgyülés, a tárgysorozat kimerülése után a városatyák megigérték egymásnak, hogy a legközelebbi vizcsöveket egymás fejeinek fogják megszavazni.

A további elhatározás egyébként az, hogy a város a kiirásra kerülő munkáknál iparkodni fog megtakaritásokat elérni s az igy nyert pénzből további művészeti megrendeléseket fog tenni. Negyedmillió korona az az összeg, amelyre a művészek felsegélyezésének a céljából szükség van. A szobrászok tehát remélhetnek. A Sáros-fürdő millióiból talán meg lehet menteni egy-két százezer koronát a magyar művészet számára.

Villamos vádak

Aknamunka Sándor Pál ellen

Hihetetlen kavarodást idézett elő a Fővárosi Hirlap multheti számának szenzációja, Bárczy István és Hüvös József titkos megállapodásának leleplezése. A burkolt értelmü nyilatkozatok, amelyek ebben az ügyben elhangzottak, egy szóval sem cáfolják meg a lényeget, azt, hogy a polgármester a Városi Vasut részvénytöbbségének megszerzése által szenvedett károkat most a polgárság bőrén akarja behozni.

Az uj vonalak amortizálásának elvállalása, egyenesen megdöbbentő. A felzudulást, mely e miatt támadt, azzal iparkodnak lecsillapitani, hogy ez a pont nem más, mint a tárgyalások folyamán felmerült ötlet, fix megállapodásról szó sincsen. Az igazság pedig az, hogy amit Bárczy és Hüvös kifőztek, abból csakis a közgyülés többsége csinálhat kötelező valóságot, minthogy azonban a polgármester ráfekszik a bizottsági tagok akaratára, a Bárczy—Hüvös paklival, mint komoly tervvel kell számolni.

Nagy diadala a Fővárosi Hirlapnak, hogy az illetékes tényezők egyszerüen letagadják az amortizáció elvállalását, mert a tagadásból nyilvánvaló, hogy a pakli kigondolói megijedtek a közvélemény háborgásától és elejtették a merész tervet.

A tarifaemelés jelentőségének csekélységéről nagyon nehéz meggyőzni a publikumot. Amerikában szintén megpróbálták a villamosjegyek árának emelését, amire a jenkik azzal válaszoltak, hogy pozdoriává zuzták az összes villamos kocsikat. Budapesten nem kell tartani forradalomtól, de tény, hogy a kétfilléres áremelés sulyos terhet jelent éppen azoknak, akik legkevésbbé biriák el a terheket. A Városi részéről egyszerü az üzlet. A Városi elad évenként ötven millió szakasziegyet és tiz millió vonaljegyet. Ha tehát a szakaszhatárok kitolása folytán el is veszit a legrosszabb esetben 200.000 koronát (tiz milliószor két fillért), akkor is 800.000 koronát nyer tisztán a tarifaemelésen, mert a szakasziegyekből viszont egy millió korona (ötven milliószor két fillér) lesz a bevételi többlete.

A Városi ezek szerint semmiféle áldozatot, rizikót nem hoz, ő biztosra megy. A publikum viszont csak veszithet az üzleten. A szakaszhatárok kitolása nem olyan nagy előny, mint amilyennek feltüntetni akarják. Végtére is, aki a nyugati pályaudvarnál felül a villamosra és a Newyork-kávéházban van dolga, semmiesetre sem fog egészen a Boráros-térig utazni, csak azért, mert nem kerül többe. Elenyészően csekély hánvada az utasoknak utazik végig az egész vonalon, illetőleg a jövőben egész szakaszon. A közönség hamar rá fog jönni arra, hogy a szakaszhatárok kitolása csak maszlag és nem lehet ellenértéke a tarifaemelésnek.

Még egy szempontból veszedelmes ez a kisérlet. Ha a főváros megengedi a tarifaemelést a Városinak, akkor ugyan milyen indokolással zárkózhatnék el a Közuti vasutnak és a többi közlekedési vállalatoknak hasonló irányu kérelmei elől?

Ez tehát a legnagyobbfoku igazságtalanságra vezetne, vagy pedig a közlekedésnek általános megdrágulására, amit a fővárosnak nem szabad előmozditania.

Ezeknek a vitán felül álló érveknek az előrebocsájtása után rá kell világitanunk az egész akció sötét hátterére. A Városi reorganizálása, szerződés meghosszabbitása egy láncszeme csupán Bárczy polgármester közlekedési politikájának. E politika abban kulminál, hogy miután a Városi Villamos részvénytöbbségének megszerzésére milliókat ráfizetett a főváros, ennélfogva folytassuk tovább a játékot és vegyük meg most már a Közuti vasut részvényeinek többségét is.

Hiteles helyről kapjuk a hirt, hogy

a polgármester Lánczy Leóval és Ullmann Adolffal tárgyal a Közuti részvényeinek megszerzéséről.

A tárgyalások három irányban folynak. Elsősorban arról van szó, hogy a Kereskedelmi Bank és a Hitelbank tárcáiában és érdekkörében lévő Közuti részvényeket megvásárolja a főváros. A második nehézség a részvényvásárláshoz szükséges pénznek az előteremtése. Bárczy István azt akarja, hogy a főváros bocsásson ki 100 millió korona névértékü vasuti kötvényeket, ezeket helyezze el a Kereskedelmi Bank és a Hitelbank s ebből az összegből fedezzék a tranzakció költségeit. Minthogy pedig a Közuti vasut vezérigazgatója, Sándor Pál képviselő a leghatározottabban és a legerélyesebben ellenzi a polgármester kalandos terveit,

Bárczy István mindent elkövet, hogy Sándor Pál pozicióját megingassa.

Sándor Pál távozása, a polgármester hite szerint, az utolsó akadálynak az elháritásával volna egyértelmü. A fantasztikus és merész tervből azonban semmi sem lesz, mert Sándor Pál sokkal keményebb legény, mint Bárczy István és mert a közgyülés nem nyujthat segédkezet a polgármesternek ahhoz, hogy a deficit jelentkezésének évében százmilliós üzletekbe bocsáitkozzék a főváros. A börze tájékán még korai az öröm. Ebből az üzletből — nem lesz üzlet.

Fizessenek a biztositók!

Életrevaló inditvány

Rendkvül érdekes, a város szempontjából nagy fontosságu inditvánnyal lép a legközelebbi közgyülés elé Gál Károly igazgató, a törvényhatósági bizottságnak ez az általánosan tisztelt, régi, kiváló tagja. Az inditvány abból indul ki, hogy a főváros százezreket áldoz évente a tüzoltóság fentartására. Százezrekbe kerül a személyzet, a sok költség és százezreket kell beruházni a városnak a tüzoltóság modern felszerelésére. A százezres beruházásoknak, kiadásoknak a hasznát pedig tulajdonképpen nem a főváros látja, hanem elsősorban a biztositó társaságok, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a tüzbiztonsági intézkedésekkel, berendezésekkel, a tüzoltóság fentartásával a főváros elháritja, vagy legalább is csökkenti azoknak a biztositó intézeteknek a kárát, amelyeknél a főváros területén lévő ingatlanok és ingók biztositva vannak.

Gál Károly tehát azt inditványozza,

mondja ki a közgyülés, hogy a biztositó társaságok a tüzoltósági kiadásokhoz hozzájárulni tartoznak.

Az inditvány financiális jelentősége kitünik abból, hogy Gál Károly szerint a biztositó társaságok hozzájárulás fejében a bruttojövedelem öt százalékát fizetnék be a város pénztárába. Minthogy a pesti biztositások bruttojövedelme évi 16—18 millió korona, világos, hogy az inditvány elfogadása, illetve a megfelelő közgyülési határozat jóváhagyása évi 8—900.000 korona jövedelmet jelentene a városnak. Ez pedig olyan összeg, hogy a mai viszonyok között ugyszólván megmentené a várost!

Gál Károly inditványának hosszu története van. A főváros törvényhatósági bizottsága már 1899. januárban elvben kimondotta, hogy a biztositó intézetek a megelőző évben bevételezett tüzkárbiztositási dijaknak öt százalékát tartoznak befizetni a város pénztárába. Ugyanakkor kimondta a közgyülés az ingatlantulajdonosok hozzájárulási kötelességét is és elhatározta, hogy községi tüzkárbiztositó intézetet létesit.

Négy esztendeig hevert a közgyülés határozata a belügyminiszteriumban. 1903. május 5-én döntött a belügyminiszter: a közgyülés határozatát nem hagyta jóvá. 1904-ben a közgyülés ujabb felterjesztést intézett ebben a tárgyban a belügyi kormányhoz, a felterjesztésre azonban mai napig nem érkezett le válasz.

Az érdekelt biztositó intézeteknek tehát tizenöt esztendőn keresztül sikerült a belügyminiszteriumban megakadályozni a főváros akaratának érvényre jutását. Reméljük, hogy Gál Károly inditványának nem lesz hasonló sorsa s a főváros már legközelebb állandó és nagy uj jövedelemhez jut.

Buchwald bukása

Márkus tanácsnok kudarca

A *Fővárosi Hirlap* közérdekü állásfoglalásának nagy sikeréről számolhatunk be olvasóinknak. Mult heti számunkban elsőknek és egyedül hivtuk fel a törvényhatósági bizottság tagjainak a figyelmét arra, hogy a városgazdasági ügyosztály nyilvános árlejtés mellőzésével nevetségesen csekély bér ellenében akarja ujabb hat esztendőre *Buchwald* Sándornak juttatni a dunaparti és városligeti karosszékek bérletét.

A közgyülés tárgysorozatán szerepelt ez az ügy. *Márkus* Jenő tanácsnok, nem tudni, mi okból, szivének egész melegével ajánlotta elfogadásra az előterjesztést. De felállott *Füredi* Mór dr. bizottsági tag és a *Fővárosi Hirlap* adatai alapján azt inditványozta, hogy az ügyet adják vissza a tanácsnak, a bérletre irjanak ki nyilvános árlejtést. Hiába próbálta meggyöngiteni *Márkus* tanácsnok Füredi érveit: a közgyülés tagjai nem beszéltek sokat, hanem szavaztak és 72 szavazattal 31 ellenében megbuktatták az előterjesztést.

A városgazdaság ügyosztályt csunya kudarc érte. A szavazás eredményében bennefoglaltatik a rosszalás kifejezése amiatt, mert *Márkus* tanácsnok ismét szembehelyezkedett a közvéleménnyel, a sajtó utján kifejezésre jutott közakarattal.

A nyilvános árlejtés mellőzése mindig arra a gyanura vezet, hogy protekciós vállalkozókat jogosulatlan előnyökben akarnak részesiteni. Megerősiti ezt az állandó gyanut a javadalmi bérlet sorsa. A javadalmi bérletnek nyilvános árlejtés utján való elintézése *háromszázezer koronát* jövedelmez a fővárosnak. A karosszékek bérlete aránytalanul kisebb üzlet, de holtbizonyos, hogy itt is tetemes béremelésre lehet számitani.

Kiváncsian várjuk, mivel fogja indokolni a Buchwaldhoz való makacs ragaszkodását *Márkus* Jenő tanácsnok, ha majd kiirják a nyilvános árlejtést és sorra érkeznek az ajánlatok. A legnagyobb blamázs pedig az lesz, ha *Buchwald* maga is pályázik és *az eddiginél magasabb bért fog ajánlani.* Akkor csak nem mondhatja a tanácsnok ur, hogy az ő előterjesztése a főváros érdekeinek megóvását célozta és nem mondhatja, hogy ez volt a maximuma annak, amit a város érdekében el lehetett érni.

A *Fővárosi Hirlap*-ot állásfoglalásában egyedül a közérdekkel szemben való elfogultság vezette. Nem kifogásoljuk azt, hogy *Buchwald* Sándor legyen a karosszékek bérlője, de ne jusson sem ő, sem máski a városházán üzlethez csak azért, mert jó összeköttetései vannak, vagy mert egyes befolyásos bizottsági tagoknak *karosszék-szabadjegyet* küld. Buchwald Sándor egyetlenegy esetben lehet csak a karosszékek bérlője, ha a legnagyobb bért ő ajánlja meg a városnak.

A Buchwald-eset a javadalmi bérlettel együtt intő példa nemcsak a városatyáknak, hanem a tanács tagjainak is. Aki nem akar okulni a két esetből, annak le kell vonni a konzekvenciákat.

Események

Uj bizottság tagok. Az elmult héten két bizottsági tag hunyt el: Lux Mihály (IV. kerület) és Virava József dr. (IX. kerület). Lux helyébe Huber Antal kerül, Virava utódja pedig Krayer Emil lesz.

A főváros és az uj Dreadnought. A tengerészeti parancsnokság meghivta a főváros törvényhatósági bizottságát a Szent István nevü uj Dreadnoughtnak január hó 17-ikén történő vizrebocsátási ünnepélyére. A nevezetes alkalomra a főváros képviseletében nagyszámu küldöttség utazik Fiuméba. A küldöttséget Bódy Tivadar polgármester fogja vezetni, akit Némethy Károly dr. fogalmazó kisér el utjában. Bódyn kivül lemegy valószinüleg Rózsavölgyi alpolgármester, egy-két tanácsnok, azonkivül a törvényhatósági bizottságnak mintegy 30 tagja. Egyedüli feltétel, hogy a jelentkezőknek diszmagyarjuk legyen.

A Csalán-utca doktor Minnich ellen. (Levél a szerkesztőhöz.) Minnich Károly dr. egyetemi tanár, törvényszéki orvos urnak Budán, a Csalán-utca 33. szám alatt, a hüvösvölgyi villamos mentén van a villája. A villa előtt az egész utca hosszában mély árok terül el s a környékbeli ingatlantulajdonosok 8—10 esztendő előtt kénytelenek voltak az árok és villa közötti területet kisajátítás utján megszerezni, hogy ezáltal járdához jussanak s a közlekedés lehetővé váljon. Ennek dacára a legnagyobb közlekedési zavarok vannak a Csalán-utcában és pedig azért, mert Minnich dr. egy szép napon bekeritette a villát a kisajátitott ingatlanrésszel együtt s lehetetlenné tette az átjárást. Két esztendővel ezelőtt Tolnay Lajos, a közmunkatanács elnöke deputációt vezetett a polgármester elé és orvoslást kért a türhetetlen bajokra. Bárczy István dr. polgármester méltányolta a küldöttség kérését és utasitotta az illetékes közegeket a panasz rögtöni elintézésére. Ennek dacára a helyzet változatlan, a forgalom lebonyolitásának akadályát mai napig sem távolitották el. Az ok pedig — állitólag — az, hogy doktor Minnichnek előkelő összeköttetései vannak a városházán. Jó volna, ha Gerenday müszaki főtanácsos, vagy másvalaki sürgősen intézkedne ebben a dologban. Tisztelettel a Csalán-utca lakói.

A budapesti utca veszedelme. Erről a nagyfontosságu problémáról rendkivül érdekes, tanulságos előadást tartott vasárnap délután a Józsefvárosi Munkásgimnázium Egyesületben Gálos Kálmán főv. biz. tag, az Idegenforgalmi Vállalat igazgatója. Gálos igazgató szerint annyi utcai baleset, mint Budapesten, aránylag a külföld egy városában sem fordul elő. 1912-ben 1085, 1913-ban pedig 904 embert gázoltak el Budapesten. Ezeken az állapotokon csak szigoru rendszabályokkal lehet segiteni. A gyermekeket már az elemi iskolákban ki kell oktatni a helyes utcai közlekedésre. A közlekedési rendőrök létszámát szaporitani kell és működési területét a járdákra is kiterjeszteni. A polgárság köréből bizalmiférfiakat kell választani, azzal a hivatással, hogy feladatuk minden utcai szabálytalanságot bejelenteni. Gálos igazgató fejtegetéseit a nagyszámu hallgatóság zajos tetszéssel fogadta.

Budapesti Tüzoltó Otthon. Az Országos Tüzoltó Szövetség lelkiismeretes munkával készíti elő a Budapesti Tüzoltó Otthon ügyét. Az elnökség ülésein állandóan szövik a terveket, hogy a külföld hasonló intézményeinek tapasztalatait értékesitve, a különleges magyar viszonyoknak megfelelő hajlék legyen az a ház, a melyben minden magyar tüzoltó megtalálja azt a bajtársi kapcsot, mely a vidékről feljötteket egymással s a fővárosiakkal összefüzi. A legutóbbi országos választmányi ülés tudvalevően megbizta az elnökséget, hogy a Lágymányosom alkalmas telket szerezzen. A gyülésen még két alternativa között választhattak: a Fehérvári-uttól keletre levő s a főváros tulajdonát képező telek s ugyanezen ut nyugati részén, a Diószigeti-ut mellett levő telek között. A főváros sal nem tudott az elnökség megállapodásra jutni, a telekeladásról nem akart nyilatkozni s szivesebben mutatkozott hajlandónak az Otthon más irányu támogatására. Az elnökség tehát még szeptemberben megkötötte a szerződést a Fehérvári-, Diószeg- és tervezett-ut közötti 1315.9 négyszögölnyi területre, 157.908 koronáért megvéve azt a tulajdonosoktól. Az Otthon további munkálatai most rohamosan fognak következni. Elkészitteti az elnökség a terveket, gondoskodik azok megfelelő nyilvánosságra hozataláról, s a közel jövőben megkezdődhetik az épités. A szövetségnek a telek árán kivül még 100.000 koronája van az Otthon céljára, melyhez az épitéshez szükséges összeget kölcsön utján fogják fedezni.

Pestmegye parcellázó-szabályrendelete. A főváros környékének benépesitését és beépitését fogja befolyásolni az a szabályrendelet, melynek jóváhagyása most van folyamatban. A vármegye területén, de főképpen Budapest környékén nagymértékü teleküzérkedés kapott lábra az utóbbi években, melynek rendszabályozására és az érdekelt községek kárára történő visszaélések meggátlása végett a bel- és kültelkek házhelyekké való fölosztásáról már egy izben szabályrendeletet alkotott Pestmegye törvényhatósága. Ezt a szabályrendeletet kormányhatósági megerősités végett fölterjesztvén, a belügyminiszter a szabályrendeletet egyes intézkedéseivel szemben többrendbeli észrevételt tett, amelyhez képest megtették a kivánt módositásokat. Egy rendelkezést azonban, a miniszter észrevételei szemben is fönn kiván tartani a vármegye és ez a 8. szakasz, amely igy hangzik: A fölosztás engedelme a tulajdonosnak csak a képviselőtestületi határozat jogerőre emelkedése után és csak abban az esetben adható ki, ha a község részére átengedendő részek a község javára telekkönyvileg tehermentesen átiratnak, illetve a telekkönyvezést nem alkotó közterületek (utak, közterek) tehermentesen bejegyeztettek, vagy ezek tehermentes átirása, illeve bejegyzése kellőleg biztosittatott. A bemutatott vázrajza a hozott határozatoknak megfelelő jóváhagyó záradék vezetendő, amelybe be kell foglalni azt, hogy a tulajdonos részéről teljesitendő kikötések, mint tulajdoni korlátozások az összes ingatlanokra a felosztással egyidejüen telekkönyvileg biztositandók. Mert a községek jogai ily esetben a tulajdoni változások szempontjából csak ugy biztositathatók, ha a kikötéseket és korlátozásokat a telekkönyvi fölosztással egyidejüleg telekkönyvileg is biztositjuk.

Palais de Danse. Még csak néhány napig vendégszerepel a Palais de Danseban az az elsőrendü francia moziszkecs-társulat, melynek előadásai minden este tomboló sikert váltottak ki. Ezenkivül szenzációs, elsőrendü tánc és énekszámok valamint csodás attrakciók teszik kiválóvá a pazar januári müsort.

Schildkraut Rudolf csodás Shylok alakitását és a Kol-Nidre müvészi előadása, a közönség oly tömegét vonza áll'andóan, hogy az *Omnia* a Shylock előadását bezárólag csütörtökig meghosszabbitotta. Ez okból a „Sárga Csikó" premiérje szombaton lesz megtartva.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan Vajda Mór-nál IV., Deák Ferencutca 21.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

Csütörtökig bezárólag! SHYLOCK
Mimodráma 4 felv. Irta: Felix Salten. A szenzációs templomjelenetben a Kol-Nidre orgonakisérettel

Szombaton először!
SÁRGA CSIKÓ
Népszinmü 4 felvonásban. Irta: Csep eghy Ferenc. Az első magyar tárgyu müfilm! — A kisérő zenét a „Sárga csikó" eredeti dalaival rendezte Stefanidesz Károly a Vigszinház karnagya.

Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától

Apolló Projectograph Részv.-Társ. !! Tivoli Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Viktoria Butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24.
TELEFON: 167-25.
Minden este fél 10 órakor
nagy kabaré és tárcelőadás!
Fellépnek: 8 Volendam Girls, Erika de Planque, Tony and Chica, Henry de Vry, Mareine, Topsy, Wilson és Dolway, Beenice, 2 Donauweibchen stb., stb.
1 óra után a Parketten világhirü táncosok és táncosnők táncolnak 5 óráig. Tangóverseny!

Az uj „BERSON" gummisarok előnyei:

rendkivül tartós, kiválóan ruganyos, formája ideális.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Walder Gyula katedrája

A bank-korifeus tanitásai

Walder Gyuláról eddig csak azt tudtuk, hogy rossz bankigazgató, akinek a vezetése alatt az ország első takarékpénztára a stagnáció jeleit mutatja, mig más nagy intézetek ugyanezen idő alatt rohamos fejlődésnek indultak. A Pesti hazai takarékpénztár betétállománya a Walder-éra alatt nem emelkedik, a tranzakciók mérlege pedig határozott visszaesést tüntet fel. Ilyen körülmények között nem csodálkozunk azon, ha az intézet igazgatóságának kebelében mindinkább gyökeret ver az a gondolat, hogy a takarékpénztár vezetését avatottabb kezekre bizzák.

Walder Gyula az utóbbi időben a közgazdasági irodalom müvelésére adta magát. De, ugy látszik, ezen a téren se arat babérokat. Eddigi próbálkozásai csak arról tesznek tanuságot, hogy fogalma sincs azokról a tényezőkről, amelyek a gazdasági evolucíókat irányitják. Ami pedig azt a képességét illeti, amelyivel a gazdasági élet eseményeit birálja, az alig közeliti meg azt a nivót, melyet egy vidéki kisbank könyvelőjétől mindenki megkövetel. Karácsonyi cikke, melyben a krizis okait fejtegeti, csak ugy hemzseg a ferde beállitásoktól és a „Nyugat" cimü lap kritikusa irja, hogy a cikk elolvasása közben állandóan az volt érzése, hogy az valójában egy apokrif cikk, melybe a kurdesibráki népbank főkönyvelője helyezte el a maga közgazdasági véleményét.

De ennél nagyobb csodabogár az a kis cikk, mely Walder Gyula tollából a „Neue Freie Presse" mult szombati számában látott napvilágot. Ebben a cikkben az érdemes vezérigazgató ur nem többet és nem kevesebbet követel, minthogy a betétek utáni kamatlábat törvényesen szabályozzák. Ugyanis Walder azt találja, hogy a mi pénzintézeteink a betétek után tulmagas kamatot fizetnek, aminek az a következménye, hogy a közönség nem vásárol járadékot és zálogleveleket, hanem a bankba viszi a pénzét. Minthogy pedig a bank is drágán fizeti a pénzt, ennélfogva még drágább kölcsönöket kénytelen adni, ugy hogy a kereskedelem és ipar már alig birja a magas kamatterheket elviselni.

Ez a feje tetejére állitott okoskodás hiven visszatükrözteti azt a ferde gondolatvilágot, melyben a Pesti Hazai Takarékpénztár vezető igazgatója él. Ugy látszik, fogalma sincs a közgazdaságtan egyik alapelvéről: a kereslet és kinálat közti viszonyról. Legyen nyugodt; majd ha a jegybank kamatlábá 4% lesz, akkor a pénzintézetek legfeljebb 3 vagy 3.2% betétkamatot fognak fizetni és akkor a közönség megint vásárolni fogja a járadékot és zálogleveleket, melyek 4%-nál magasabb hasznot biztositanak.

Ugy látszik, hogy Walder Gyula még nem mélyedt bele eléggé a közgazdasági irodalom tanulmányozásába. Mert ha megtette volna, akkor megtanulhatta volna, hogy a szabad pénzforgalmat nem lehet, de nem is szabad törvényekkel, vagy más módon korlátozni. Ő azt mondja, hogy javaslatának az a célja, hogy a járadékpiac fellendüljön. Ezért még azt is inditványozza, hogy a pénzintézetek kötelezttessenek arra, hogy a betétek egy részét járadékokba helyezzék el. Hát ezzel a járadékok árfolyamát nem igen lehet felszöktetni. Walder urnak tudnia kell, hogy a járadékokban most európaszerte nagy depresszió uralkodik. Ennek oka egyrészről a még mindig magas hivatalos kamatláb, másodszor pedig az, hogy a piacot a folytonos államkölcsönökkel annyira elárasztották, hogy az most — mint a bankszakmában mondani szokás — nem „aufnahmsfähig".

Mi ugy látjuk, hogy Walder Gyula, mielőtt állásából távozni készülne, a közgazdasági irodalom terén akar magának nevet és pozíciót szerezni. Ezenkivül jó tanácsokat is ad és azt mondja, hogy legyünk takarékosak és kössünk kedvező kereskedelmi szerződéseket. Erre csak azzal válaszolhatunk, amit „A Nyugat" fentebb emlitett kritikusa mond, hogy köszönjük a vezérigazgató urnak a jó tanácsokat, meg azt is, hogy ennyivel beéri. Mert hiszen ezeket a közgazdasági naivitásokat folytathatta volna a vezérigazgató ur és akár azt is mondhatta volna: hogy vegyünk fel egy milliárdot 99-es kurzuson három %-ra a francia piacon és fektessük be gyümölcsözőleg a Pesti Hazainál, majd aztán ő gondoskodik róla, hogy ebben az országban minden rendbe jöjjön.

Lutrizás az államvagyonnal

Lejár az Osztálysorsjáték szabadalma

Az Osztálysorsjáték részvénytársaság végre kénytelen volt kilépni abból a gyanus és titokzatos homályból, amelybe mult évi üzleti eredményeit — ameddig csak lehetett — elrejteni igyekezett. A „Budapesti Közlöny" és a „Frankfurter Zeitung" jóvoltából betekintést nyerünk „Európa legnagyobb panamistájának" legnagyobb — „alkotásába". Ez a szemlélődés csak megerősiti bennünk azt a véleményt, amely a tisztelt társaságról kell, hogy közvélemény legyen.

A mérleg mindössze 639.712 K 64 f. tiszta nyereségről számol be, ami a 3,600.000 K alaptőkének „alig" 23%-os kamatoztatása. Mi minden rejlik azonban emögött a horribilis nyereség mögött, aminek tulajdonképpen szintén az államkincstárt kellene gyarapitania? A társaság tartalékai közel 4,700.000 K-ra rugnak, értékpapirai és betétei pedig 5,311.250 K-ra, ugy hogy az adómentes betéti és értékpapir-kamatból az adóbevétel 465.300 K-t tesz ki. A társaság az alapszabályok értelmében 5% kamatot fizet részvényeseinek, 150.000 K-t a rendes tartalékalapra, 25%-ot alapitóinak az alapitói részvények után, 15%-ot a külön tartalékalap javadalmazására. A kincstár mindössze 2,640.000 K bért kap, a 20%-os nyereményleyonás ellenben 5,783.600 K-t bozott! És hol vannak elszámolva a társaság titkos jövedelmei: a kétszer eladott sorsjegyek, a főelárusitókkal való bizalmas megállapodások haszna? Hol van részletesen kitüntetve, hogy miképpen tudott a tiszelt társaság 506.948 K költséget összehozni nyomtatványok, táviratok és portó cimén, amikor a központ jóformán alig adminisztrál, alig levelez és talán sohasem táviratoz? Hisz galiciai Samu és a fajmagyar Fülöp mesterek naphosszat egyebet sem csinálnak, mint kibámulnak az Eskü-téri hidra és lesik, hogy mikor indul meg rajta a villamos-forgalom. Hol van kimutatva, hogy a „fizetések gyanánt beállitott 362.093 K-ból mennyi esik arra a pár tisztviselőre és mennyi az ügyvezető-igazgatókra?

És miért adómentes ennek a tisztelt társaságnak a betéti kamatjövedelme, amikor evvel is a kincstárt röviditi meg, amelynek alamizsnát ad a bér helyett?

Ezekre a kérdésekre talán csak az alapitók tudnak felelni, akiknek strómanjai vagy rokonai ülnek bent az igazgatóságban. Ám az alapitók nem felelnek, hanem felveszik a 25%-os jutalékot részjegyeik után. Igazuk van s a társaságnak is igaza van, amikor igy gazdálkodik, ha a közvélemény türi azt, hogy mig Ausztriában az állam kezeli a sorsjátékot, a lutrit addig fenntartja, mig az osztálysorsjáték jövedelme a 20 milliót el nem éri, minden levonást mellőz, a játéktőkének legalább 70%-kát kötelezőleg nyereményként osztja szét és a kormány évenkint köteles az országgyülés mindkét házának jelentést tenni, — nálunk egy pár élelmes ur minden évben átlag három millióval kárositsa meg az államot s ennyivel növelje azt az adóterhet, amely a dolgozó polgárság vállára nehezedik. Ezt a szerződést akarja most a tisztelt társaság jó előre megujitani: pénzügyi kormányzatunk szégyene volna, ha evvel a válogatlan társasággal egyáltalán szóba állna. Tessék állami kezelésbe venni az osztálysorsjátékot és véget vetni „Európa legnagyobb panamistája" szellemének.

*

A „Fővárosi Hirlap"-nak az osztálysorsjáték részvénytársaságról és annak üzleti kezeléséről irott közleményei ráterelték a sajtó független ogánumainak a figyelmét erre a panamaszerü vállalkozásra, melynek 1917-ben lejáró szabadalmát — hir szerint — a kormány már most akarja megujitani. A „Pesti Hirlap" erélyesen állást foglal a tervbe vett meghoszabbitás ellen és a többi között ezeket irja:

„A mi osztálysorsjátékunk tervezete ravaszul akként van megalkotva, hogy az első osztályu huzáson a nyerés esélye tulságosan kicsiny, a későbbi osztályokon mindig nagyobbodik. Azonban a kéőbbi osztályok annyival drágulnak, hogy az, aki az elsőn részt vett, nem birja az iramot és nem ujitja meg sorsjegyét a második huzásra. Eladják tehát ezt a számot másnak, aki az első huzás diját is megfizeti, ugy hogy ez az összeg tulajdonképpen kétszer folyt be. Rendkivül nagy összeg gyül ekként össze, mely az *államot illeti meg*. Vajjon az uj megállapodásban történt-e gondoskodás az államról, amelynek egy kis friss jövedelemre annyira szüksége volna? A nagy sietség, a titkolódzó tárgyalás nem erre vall. Az állam érdekeit megóvni csak egy módon lehet: ha az állam az osztálysorsjáték jövedelmét magának tartja meg".

Foglalkozik még ezzel a kérdéssel a „Pesti Futár", mely ezeket irja:

„Érdekes lenne annak a Lukács-féle üzleti vállalkozásnak horribilis jövedelmeiről képet alkotni, annál is inkább, mert ugyanezért a 26 milliós koncesszióért Ausztriában az állam 12 milliót kap".

Az osztálysorsjáték dolga különben a parlamenti köröket is kezdi érdekelni. Ugy értesülünk, hogy Zbóray Miklós orsz. képviselő a Ház egyik legközelebbi ülésén ebben az ügyben interpellációt szándékozik a pénzügyminiszterhez intézni.

Utazás a szappantröszt körül. Tudvalevő, hogy a Magyar szappangyárosok gliceringyártási szövetkezete mindenáron meg akart állapodni az osztrák szappantröszttel, a „Centrá"-val, amely a Länderbank támogatásával kipróbálta sajátitani a magyar szappangyárak irányitását. A tröszt megállapodott a gliceringyári szövetkezet igazgatóságával, hogy a Centra vezetése alatt álló Turul érékesitő r.-t-ot átadja s a szövetkezet biztositja részére azt a 300.000 K évi állami szubvenciót, amelyet a kormány egy magyar gliceringyár létesitésére állitott be a költségvetésbe. A Centra nagynehezen megtudott állapodni a szövetkezettel, de a kereskedelemügyi kormány huzódott attól, hogy a szubvenciót osztrák kézre juttassa. A szövetkezet és a Centra megmozgatta hatalmas összeköttetéseit és sikerült is a kereskedelmi minisztert engedékenyebbé tenni. A szappangyárosok természetesen tiltakoznak az el-

len, hogy az állami szubvenció osztrák kézre jusson és remélhetőleg sikerül is ezt a visszaélést az utolsó percben megakadályozni.

A Lipótvárosi Takarékpénztár villamos vasutja. A Lipótvárosi Takarékpénztár, a Gregersen G. és Fia i céggel finanszirozza majd a Komáromból Gutta hajózási állomásig vezetendő villamos vasutat. Az uj vállalat alaptőkéje 1,200.000 korona lesz, s mint halijuk, az elnöki állást Gregersen Nils norvég főkonzullal, aki különben igazgatósági tagja is a takarékpénztárnak, töltik be. A szerződést a napokban irták az érdekelt felek alá.

A grófnő nem igazgat tovább. Néhány hónap előtt az Országos Központi Hitelszövetkezet somogy-buzsáki háziipari termelő szövetkezete grófi Széchenyi Katalint, az igazgatóságba választotta. Most azt halljuk, hogy a mágnáshölgy, családja kívánságára lemondott közgazdasági szerepléséről.

A Pestmegyei takarék uj igazgatója. A Pestmegyei takarékpénztár — mint értesülünk — Szász János vezérigazgató mellé uj igazgatót szerződtetett Palotay Hugó, a felszámolásban levő Szövetkezeti Központi Bank volt ügyvezető igazgatója személyében.

Vasutelnök herceg. Egy fővárosi konzorcium Párkánynána és Komárom között villamos vasutat szándékozik épiteni és ebben az ügyben több fővárosi pénzintézettel folytak már tárgyalások. A vállalat létesitése most uj mederbe került. Értesülésünk szerint herceg Pálffy Miklós magyarországi udvarnagy, akinek tizenötezer holdas hitbzományát szeli át az uj vasut, félmillió koronás részvényjegyzésben állapodott meg az alapitókkal. A vasut elnöke a herceg lesz.

Uj biztosító intézet alakul. Zakar Ferenc, a Községi körjegyzők országos bankja rt. vezérigazgatója, mint megbizható forrásból értesülünk, egy millió korona alaptőkével biztositóintézetet alapit, amely a biztositási szakmába vágó minden ágazatot müvelni fog. Az uj intézet szoros nexust tart fenn a Községek és körjegyzők bankjával és ennek szervezetét — az ország körjegyzőit — fogja a saját céljainak szolgálására felhasználni. Az uj intézet megalakulása már rövidesen megtörténik.

Meglesz a Tavaszi Vásár. Az utóbbi időben a sajtónak egy része azt hiresztelte, hogy a Tavaszi Vásár intézményét megszüntetik. Ez a hiradás tévedésen alapszik, mert jól értesült forrásból jelenthetjük, hogy a Tavaszi Vásárt az idén is megtartják és az intézőség a szervezőirodát a Kereskedelmi Kamara patronátusa alatt e hó 11-én, Szemere-utca 6. szám alatt már meg is nyitotta. A vásár elnöksége e hó 13-án ülést tartott, amelyen a beterjesztett költségvetést elfogadták és tudomásul vették, hogy a vásárt az eddigi keretekben fogják megtartani és csak két speciális szakma kibővitését tervezik: A diszmüáru és a háztartási cikkek kiállitását.

Uj pénzintézet. Kereskedelmi takarékpénztár részvénytársulat cég alatt a napokban 300,000 korona alaptőkével uj pénzintézet alakult a fővárosban, amely átvette Morgenstern Dezső magánbankházát. Az intézet vezérigazgatója Szegő Lajos, aki előbb az Országos Iparbank, később az Érték- és Iparbank igazgatója volt. Az intézet kereskedők és iparosok hitelszükségletének kielégitésével és a bankszakmába vágó minden egyéb ügylettel szándékozik foglalkozni. Az igazgatóságnak egyelőre két tagja van: Szegő Lajos és Morgenstern Dezső. De rövidesen az igazgatóságot kibőviteni és az alaptőkét fölemelni szándékoznak, aminek a sikere biztosra vehető, mert az alaptóknak ugy a hazai, mint a külföldi pénzpiacon jó összeköttetéseik vannak.

Sörnagykereskedők szervezkedése. Az országban mintegy 400—500 sörnagykereskedő van, akik között eddig semmiféle kapocs nem volt. A szervezetlenségnek hátrányai most arra inditották a fővárosi és a környékbeli sörnagykereskedőket, hogy érdekeik védelmére országos szövetséget alapitsanak. A mozgalom vezetői Grünfeld Miksa fővárosi törvényhatósági bizottsági tag vezetésével értekezletet tartottak ebben a tárgyban, amelyen egyhangulag kimondották a Sörnagykereskedők Országos Szövetségének megalakitását. Az értekezleten az előkészitő munkálatok kidolgozására bizottságot küldtek ki.

Az „Unio" vagyon-státusza. Az „Unio" élet- és gyermekbiztositó intézet mint az előbbi években, ugy a f. év végével is megtartott ülésében az intézet pénztár- és vagyon állapotának fővizsgálatát megejtette és megállapitotta, hogy az intézet vagyona a következő értékekbe van elhelyezve és pedig: Intézeti házak beruházási értékben 3,477.317.46, Értékpapirok 6,661.071.44, Jelzálogkölcsönök 8,796.895.57, Kölcsönök saját kövényekre 2,252.307.04, Takarék és bankbetétek 2,457.069.53, Postatakarékpénztár 13,734.84 Hivatalnoki nyugdijalap-betét 358.144.51, Pénzkészlet 31,766.60, Ovadékok 49,005.25, Nyugdij-értékpapirok 199.100.— Összesen K 24, 296.407.24, 1913, január 1-től december 31-ig bezárólag benyujtatott K 15 millió 527.375.— értékü biztositási ajánlat, amelyből K 13 millió 537.375,— Kötvényesitteteti. Biztositott összegek fejében a folyó évben K 1,909.500.—, az inézet fennállása óta K 22,424.794,02 fizettetett ki.

VÁLLALKOZÁS

Kórházi munkálatok.

A Gellért-fürdő villamos világitási-, jelzőcsengő- és telefon-berendezési munkáira a székesfőváros tanácsa jan. 5-én tartotta meg az árlejtést. Pályázak: *Barta* Károly 186.002 K-val, *Szalai és Deutsch* 237.625 K-val, *Bene és Wein* 171.310 K-val, *Hoffer és Ágai* 198.882 K-val, *Ganz-féle villamossági rt.* 244.198 K-val, *Reisinger* Auré 204.870 K-val, *Hollitscher* Zsigmond és társa 225.699 K-val, 2.5 százalék engedménynyel, *Hires és társa* 206.950 K-val, *Andor* és *Futtaky* 160.562 K-val, *Magyar Siemens-Schuckert-müvek rt.* 313.635 K-val, *Magyar gázizzótény rt.* 186.540 K-val, *Ericsson villamossági rt.* 236.014 K-val, *Unio magyar villamossági rt.* 236.014 K-val, *Neugröschl* Richárd csak a jelző- és telefonberendezésre 83.900 K-val.

A Szent István-kórház orbáncos pavillonjának alábbi épitőipari munkáit a dec. 10-én tartott árlejtés alapján a következő cégek nyerték el: *Schwarz* és *Geiger* a bádogos munkát 4741 K, *Kleckner* László az asztalos munkát 15.550 K, *Berényi* és *Lengyel* a lakatos munkát 12.308 K, *Fischer* Ernő a mázoló munkát 8558 K, *Lochmayer* György az üveges munkát 4224 K vállalati összeg mellett.

A Szent János-kórház elmebeteg-pavillonjának központi fütési és szellőztető berendezésére a székesfőváros tanácsa jan. 5-én artotta meg az árlejtést. Ajánlatot tettek: *Biró* M. 98.758 K-val, *Körting* B. és F. 102.165 K-val, *Rohonczi* Hugó 75.174 K-val, *Pogány* Nándor 79.075 K-val, *Törs* és *Ormai* 79.028 K-val, *Knuth* Károly 91.394 K-val, *Szepessy* Sándor utóda 61.425 K-val, *Riemer* Miksa 74.152 K-val.

A Gellért-gyógyfürdő diszvakoló- és szobrászmunkái tárgyában a tanács jan. 5-iki ülésén döntött. A diszvakoló munkát 36.000 K és a szobrász-munkák egy részét 55.030 K összegben *Rákos* Manónak, a szobrász-munkák másik részét 51.920 K összegben *Ney* Simonnak adták ki.

Utépités.

A székesfőváros tanácsa jan. 5-én tartotta meg az árlejtés a II., Csopaki-u, Rókushegyi és Rusztiutak közötti szakaszának makadámszerü rendezési munkáira. Ajánlatot tettek: ifj. Schaeffer György 13.701 K, Krausz és Gribitzer mészkőre 10541 K, trachitra 13.773 K, Benz Ferenc és ifj. Helfenstein Ferenc 13.479 K-val.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor. Ma és mindennap
11 órakor A magándetektiv Bohózat.
irta G. M. B. H.
9 órakor VIGÉC MANÖVER Bohózat.
Irták Glinger és Taussig. Forditotta Gergely Lajos.
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás fél helyárakkal.
Éjjelután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.
Jegyek 10—1 ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 15—10
Budapest legintimebb szórakozóhelye. — A fényes januári elite müsor first class szenzációkkal.
Grete Lessing, Mel a Pohl, Kovács Andor, Iruh Dancon, Fritz Lachmann, Mimi Carla, Hilde Flotow, Irma és Hugó Fürst.
12 óra után Montmartre élet párisi minta szerint
Két zenekar reggel 5ig. Ball mabille Pénztárnyitás délután 5-kor
Kezdete 8 és fél órakor.

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: Telefon 50-72 sz. a.
„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Tánctea ota □ Telefon 120—77
Kezdete este 10 órakor
Max Linder felülmulva!
Hogyan lehet 1.000,000 koronát keresni?
A világ legnagyobb mozi-szkeccse
s ezenkivül 25 elsőrendü ének- és táncattrakció!
Vasárnap d. u. 4 órakor elite családi előadás! o cső helyárakkal, teljes müsorral

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Velencia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.
Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.
Kérjen prospektust. életbiztositásokat.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Lapunk telefonszáma: 137-15

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi típus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árleleményesséel esetleg havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13-47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

G. WASHINGTON

kávé által 1 pillanat alatt a világ legjobb kávéját ihatja

Hideg, meleg forróvizben és tejben azonnal oldódik. Kapható mindenütt **1.50 K.-ért.**

Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-m. mon. részére
Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-u 47 Telefonszám 29—75.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársulat Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

SZALONSZENET POROSZ

Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva (2 zsák) Budán K **4.60**

A PARK SZÁLLÓ kávéházban

Baross-tér 10. elit-estély

Rácz Gyula és Zöldi Marci

a SORRENTO kávéházban

ifj. RIGÓ JANCSI zenekara hangversenyez.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágosításokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

TELEFON 165. **TELEFON 165.**

Ifj. Stern Sándor

modern világitási berendezések vállalata és elektrotechnikai müintézete

Budapest, V., Lipót-körut 20. sz.

Villamos jelző-, telefon-, tüz- és vészjelző-berendezések. — Villamos idő- és jelző-órák, őrjáratok, villámháritók. Sodrony- s csőpostaberendezések. Saját villamos telepek létesitése. Villamos telepek reconstructiója. Izzó- és ivlámpák, csillárok. Motorok, dynamok és elektrotechnikai cikkek raktára.

Ezredéves orsz. kiállitás 1896. Elismerő oklevél.
Orsz. papir-, tanszer- és iskolaszer kiállitás 1910. Ezüst érem.
Nemzetközi sütő-, czukrász- és rokonipari kiállitás 1917. Aranyérem.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. Ovás. Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorronlást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Gyönyörü kidolgozásu divatos

női- és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karátos aranyból, meglepő olcsó árban, dus választékban kaphatók:

Schönwald Imre

óra és ékszertelepén

Deák Ferenc-utca 21. sz.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az Eternit törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

500-nál több leszállitott árucikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ

Budapest, VI., Nagymező-u. 12.
IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok

Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

„PORCELÁNHÁZ“

VIII., Baross-tér 4. szám.

Csodás olcsó alkalmi árai:

12 drb	sószóró finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	1.—
12 drb	hamutartó, finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	1.—
6 pár	finom fehér karlsbadi porczellán csésze most csak	1.—
6 szem	boros- vagy vizkészlet, 1 üveg, 6 pohár, 1 korsó, 6 pohár	1.—
12 drb	finom fehér karlsbadi porczellán desserttányér, most csak	1.—
6 drb	finom fehér karlsbadi porczellán husos tányér, most csak	1.—
6 szem.	metszett és gyönyörü mintázott üvegkészlet, most csak	9.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán tea- vagy kávékészlet, szép mintával és aranyozva	4.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán étkezőkészlet, aranyozva és festve	11.75
6 szem.	finom karlsbadi porczellán remekszép ebédlőkészlet modern festéssel és aranyozva	14.95
12 szem.	finom karlsbadi porczellán csodaszép rokokó ebédlőkészlet, remekszép girland festéssel, 36 tányér mindenből 2—2 tál, most csak	32.95
1	remekszép angol mosdókészlet, modern festéssel	8.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán mocca készlet, gyönyörü mintázással	7.95
6 szem.	finom karlsbadi porczellán ebédlőkészlet, 32 drb. selejt ár	6.90
12 drb	zománcz fazék és lábas, ½ litertől 5 literig, prima	7.95

Karlsbadi parti finom fehér porczellán tálak darabja:
pecsenyés **59**, tésztás **49**, főzelékes **59**, salátás **59** fillér.

Világhirü elefántjegyü prima aluminium főzőedény
teljes készlet egész konyha részére 25 drb csak 22.90

Külön lábas aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.75	—.95	1.20	1.50	2.—	2.50	3.—	4.—	5.—	korona
Külön fazék aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.65	—.85	1.15	1.40	1.95	2.20	2.80	3.20	3.80	korona

Aluminium fedő mindegyikhez külön kapható.

Elsőrendü prima zománczedény lábas vagy fazék:

½	¾	1	1½	2	2½	3	3½	4	5	literes
—.29	—.39	—.53	—.63	—.73	—.83	—.93	1.05	1.15	1.25	korona

Elsőrendü aluminium evőszer:
1 drb evőkés —.78, 1 drb evővilla —.38, 1 drb evőkanál —.28, 1 drb kávéskanál —.15 kor.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. január hó 21-én. 4. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Szigoru

rendeletet bocsájtott ki az elmult héten a polgármester. Ilyen szigorusági roham gyakran lepi el a főváros legelső tisztviselőjét, különösen olyankor, amikor a rendeletnek az a hivatása, hogy sokkal fontosabb, égetőbb kérdésekről elterelje a közfigyelmet.

Most is miről szól a polgármesteri ukáz? Talán a kéményseprőmesterek garázdálkodásának vet véget? Talán megbünteti a vállalkozókat, akik dupla krétával irják a számláikat és drága pénzért sillány munkát végeznek? Talán a tisztviselőket akarja megvédeni a befolyásos bizottsági tagok protekciós rohama ellen?

Egyik kérdés sem fedi a valóságot. A drákói rendelet a kisebbrendü tisztviselőknek szól, akiket a polgármester eltilt attól, hogy a magasabbrangu tisztviselőkhöz forduljanak jóakaratu támogatásért akkor, amikor valamely állásra pályáznak.

A tisztviselők keserves kálváriajárása nem ujkeletü téma. E lap hasábjain is kifejtettük már, mennyire lehetetlen, mennyire lealázó az a helyzet, hogy a tisztviselők csakis ugy boldogulnak pályájukon, ha minden este más-más kerületi klubnak a vacsoráján esznek részt, sorra udvarolnak a bizottsági tagoknak, felhasználnak minden összeköttetést, minden utat, amely a bizottsági tagok szivéhez vezet. Nem az arravalóság, a tehetség, a szorgalom, a szolgálatban szerzett érdemek jönnek tekintetbe a tisztviselők előléptetésénél, hanem elsősorban a polgármesteri akarat, másodsorban pedig a tisztviselők élelmessége, csuszás-mászása. A klubtárs mindig előnyben részesül azokkal szemben, akiket sohasem lehet látni a kerületi klubokban.

Szomoru a helyzet képe és ha a polgármesteri rendelet ezeken a türhetetlen állapotokon akarna segiteni, senkinek sem lehetne ellene kifogása. De Bárczy István ezt a szempontot figyelmen kivül hagyja és más téren keresi a hibák orvoslását. A bizottsági tagoknál kunyorálhatnak tovább a tisztviselők, de tisztviselőtársaikhoz nem szabad fordulniok.

Jól tudjuk, mi vezette a polgármestert a szóbanforgó rendeletnek a kibocsátására. Bárczy nem szereti a konkurrenciát. Az állásokra pályázó tisztviselőknek egyedül az ő kegyét kell keresni, minden állás fölött ő rendelkezik szabadon és sulyosan megzavarja a polgármesteri cirkulusokat az, aki máshoz fordul protekcióért . . . „A város én vagyok!“ — ez a királyi jelmondat a valódi értelme a szigoru polgármesteri rendeletnek.

Fullánkok

Jansen

Hermann, a világhirü müépitész, Berlin város ujjáépitője, a mult héten Budapesten járt és előadást tartott a városrendezésről. A kiváló szakembertől megkérdezték, mi a véleménye az Erzsébet-sugárutról. Erre Jansen, aki nem pályázik semmiféle városi munkára és nincsen senkivel sem rokonságban, sem komaságban, egészen magyarosan megmondta, hogy az Erzsébet-sugárut teljesen fölösleges. Sem forgalmi, sem más szempontokból nem tanácsos, nem célszerü, nem szükséges és nem kivánatos a kiépitése.

Jansen Herman sulyos kritikáját megszivlelhetik az illetékesek. Budapest városépitői és városszabályozói, ugy látszik, csakis Budapesten próféták. A külföld jeles szakemberei előtt nem.

Uj kölcsönről

álmodoznak a városházán, százmilliókról, a melyekből kifizethetők az apró függő adósságok és amellett jócskán maradna még különféle megváltásokra, épitkezésekre, üzletekre. Miközben pedig naiv meséket találnak ki az aranyesőről, a főváros kötvényeinek az árfolyama sürü hópehelyként hull lefelé. A hóhullást az árfolyamhullás pótolja, ami nem a legbiztatóbb előjele egy nagy kölcsönnek. Ez az árfolyamcsökkenés mindenképpen kárt jelent a városnak. Mert a hulló hó elolvad, mihelyt egy kis napsugár éri, a városi kötvények árfolyamhullásának azonban nincsen ellensugara. A hópehely a nehézségi törvény alapján száll lefelé, a földre. A főváros kötvényei viszont megmérettek és könnyüeknek találtattak, esésüket tehát a könnyüség törvényének köszönhetik.

Budapest

uj kerületi beosztásáról ma már csak akademikus jellegü vitát lehet folytatni. A legfőbb országkormányzói bölcsesség ezt a problémát is pártpolitikai alapon óhajtja megfejteni. Hiába minden felterjesztés, minden életrevaló indítvány, okos ötlet: a főváros választókerületeinek számát és kikerekitését nem a jog, a méltányosság, hanem a politikai célszerüség elvei szerint fogják megállapitani.

Budapest uj kerületi beosztása, a főváros választókerületeinek szaporitása, feltétlen szükségesség. Az adott viszonyok között azonban az volna a leghelyesebb, ha a közgyülés a vonatkozó törvényjavaslat benyujtásának elhalasztását kérné a kormánytól. A törvény most rossz, de legalább remény van arra, hogy egy uj törvény javitani fog rajta. Hagyják meg ezt a reményt Budapestnek, ha már a kivánságait amugy sem hajlandók respektálni. 1

GREGERSENÉK GYŐZTEK

Egy versenytárgyalás kulissza-titkai

Aki figyelemmel olvasta a *Fővárosi Hirlap* közléseit azokról a botrányos mesterkedésekről, amelyekkel az Andrássy-ut faburkolatának munkáit minden áron Gregersenéknek akarták juttatni, előre is tisztában lehetett az eredménnyel. Hétfőn délben döntött az illetékes albizottság: a puhafamunkát *Gregersenék* kapták, a keményfamunkát pedig *I. Mael* brémai cég.

Ennek a döntésnek messzemenő következményei lesznek. Óvást emeltek ellene a kisebbségben maradt tagok s ebből az óvásból, továbbá az összes körülményekből megállapitható, hogy az Andrássy-uti faburkolat elintézése egyike az utóbbi idők legnagyobb szállitási botrányainak.

Üzleti ügyről lévén szó, megkiséreljük, hogy tárgyilagosan, egyik félnek sem kedvezve, pontokba foglaljuk a botrány részleteit.

1. Az I. *Mael*-cégnek, amely a szállitás legjavát kapta, körülbelül 950,000 korona értékü üzletet Brémában van a telepe és még csak azt a fáradtságot sem vette magának, hogy cégét Budapesten bejegyeztesse. A versenytárgyalási felhivás harmadik pontja igy szól: *„Ajánlatot csak magyar honpolgár vagy Magyarországon bejegyzett cég tehet“.* A győztes cég ennek a feltételnek mai napig sem tett eleget, jóllehet már az ajánlat felbontása után figyelmeztették rá. A cég akkor kötelező igéretet tett arra, hogy a hiányt pótolja, azonban ezt a kis csekélységet elmulasztotta. Amikor pedig a döntés napján hiteles cégbirósági kivonattal akarták a többi pályázók igazolni, hogy az I. Mael-cég ajánlatát nem lehet figyelembe venni, mert nincs bejegyezve, *Fock* Ede tanácsnok rárivalt a kérvény benyujtójára:

— Nem vagyok kiváncsi a bejelentésre, fel sem olvastatom, nem veszem tudomásul.

A tanácsnok ur tehát nem tartja fontos dolognak, hogy a pályázati feltételeknek ilyen lényeges pontja megsértetett. A tanácsnok ur lelkiismerete megnyugodott abban a biztatásban, hogy a cég majd *ezután* fogja magát bejegyeztetni. A közszállitási szabályzatnak ilyen flagráns megkerülését bizonyára nem fogja szótlanul türni a kereskedelemügyi miniszter.

2. Az *I. Mael*-cég voltaképpen csak ströhmannja *Gregersenéknek.* A brémai cég már az ajánlatban kijelentette, hogy a munkát Gregersenékkel óhajtja elvégeztetni. A város pedig most segédkezet nyujt ehhez Gregersenéknek.

3. A munka nyertese, az I. *Mael*-cég *jóval drágább* volt, mint a Neumann és társa cég, amely szintén pályázott a burkolásra s amely esztendők óta kifogástalanul végezte a munkát. Végig az egész vonalon az összes fanemekre vonatkozólag előnyösebb volt a Neumann-féle ajánlat s hogy mégis elüthessék a munkától, nevetséges kifogást fedeztek fel. A pályázatban ugyanis nyilatkozni kellett arról, hogy a szerződési idő lejárta után (hat esztendő) milyen áron hajlandók a pályázók a faburkolatot javitani. Az I. *Mael*-

cég négyzetméterenkint *60 fillért* kért ezért a munkáért, a Neuman-cég ajánlata viszont nem egy évre, hanem *kilenc esztendőre szólt.* Kilenc esztendőre négy koronát számitottak Neumann-ék, egy esztendőre tehát nem jut több *44 fillérnél.* Neumann-ék ajánlata tehát 16 fillérrel olcsóbb. *Fock* tanácsnok ur azonban nem vette tudomásul, hogy a négy korona kilenc esztendőre vonatkozik, nem pedig egy évre, azt mondotta Neumann-éknak, hogy *ne merjenek* beszélni erről s azután ugy referált, hogy az I. Mael-cég ajánlata a legjobb. Mindenki láthatja, mennyire erőszakos, rosszhiszemü ez az eljárás. Hiszen az sem biztos, vajjon az I. Mael-cég hat esztendő mulva fennáll-e, semmiféle jelentősége nem lehet tehát annak, mennyiért vállalja a hat esztendő utáni javitási munkát. Annál kevésbbé szabad ezen az alapon itélni, minthogy teljesen kiszámithatatlan, szükség lesz-e hat év mulva egyáltalában ilyen javitási munkákra. De mindezeken felülemelkedik az a döntő szempont, hogy Neumann-ék még ezen a ponton is előnyösebb ajánlatot tettek a fővárosnak.

4. Kétszázezer koronát tesz ki a puhafamunka, amellyel *Gregersenéket* tisztelték meg. Gregersenék *sokkal drágábbak* voltak, mint Neumannék. A munka odaitélését azzal indokolták meg, hogy a Gregersenék puhafája jobb minőségü, mint a Neumannéké. Amit *Fock* tanácsnok ennél a pontnál produkált, az már egyenesen szédítő dolog. Háromféle puhafára kellett a pályázóknak ajánlatot tenni: veres, boszniai és erdei fára. Az indokolás szerint Neumannék *erdei fája* rosszabb minőségü volt, mint Gregersenéké, holott *Gregersenék erdei fára nem is tettek ajánlatot.* Gregersenék boszniai puhafát ajánlottak, azt pedig bevallották a városházán, hogy Neumannék boszniai fája jobb minőségü, mint Gregersenéké. Tisztára kétségbeejtő, hogy az ország fővárosában milyen eszközökkel szoritják háttérbe a tisztességes vállalkozást és minő cselekményeket követnek el, ha arról van szó, hogy a favorizált cégek mindenáron győzzenek.

5. Az előre megfontolt szándék, a nyilvános árlejtés meghamisitásának tudatos munkája, könnyen igazolható. *Gregersenék* annyira biztosak voltak a maguk dolgában, olyan jól ismerték már előre az eredményt, hogy — miként azt annakidején megirtuk — *már a nyáron nagymennyiségü fát hozattak Ausztráliából Budapestre.* Mintha bizony Magyarországon nem volna elegendő mennyiségü és eléggé jó minőségü fa!

6. Megirtuk, hogy ennél az árlejtésnél az összeférhetetlenségnek tipikus esetével állunk szemben. *Gregersen* Endre dr. a Gregersen-cég egyik tagja és ügyvédje, tagja a főváros törvényhatósági bizottságának. Ezt az összeférhetetlenséget *Benedek* Dezső biz. tag nyomatékosan hangsulyozta a kisebbségnek jegyzőkönyvbe foglalt óvásában, amelyet Benedeken kivül ujlaki Müller József, Kovács Károly és Schön Ignác biz. tagok irtak alá.

Ezt az üzletet meg kell semmisiteni, a kötelességmulasztásban vétkeseknek talált tisztviselőket pedig méltó büntetéssel kell sujtani. Ezt kivánja a város jól felfogott anyagi és erkölcsi érdeke.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme.
Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. (Kossuth Lajos-utca sarok)

Lapunk telefonszáma: 137-15

Mágnás Elzán

400 koronát keresett a város

Legendás hirek keltek szárnyra arról, milyen óriási pénzébe került Smith Miksának, a milliomos butorgyárosnak az a kedvezmény, hogy meggyilkolt barátnőjét az óbudai temetőben helyezhették el örök nyugalomra. A fantasztikus hirek szerint Smith Miksának a kisczelli-uton klastromszerü palotája van, amelynek ablakaiból puszta szemmel is elláthat Mágnás Elza sirhalmáig. Az óbudai temetőt régen bezárták már és Smith Miksa csakis rendkivüli áldozatokkal tudta elérni, hogy kegyeletes vágya teljesüljön.

Ezeket a meséket kellő értékükre kell leszállitanunk.

Annyi tény, hogy a németvölgyi, az óbudai és a katonai temetőbe nem temetnek már halottakat. Az óbudai temetőben azonban időnként megüresedik egy-egy hely, olyankor, amikor exhumálnak egy halottat. Smith Miksa ügyvédje, Glechmann Lajos dr. egy ilyen szerencsés pillanatban jött: az óbudai temetőben éppen üres volt egy hely, semmi akadálya sem volt tehát annak és nem is kellett hozzá semmiféle protekció, hogy Mágnás Elzát odatemessék.

Még csak nagy anyagi áldozat sem kellett hozzá. A temetői szabályzat pontosan megállapitja a sirhelyek tarifáját. Egyetlenegy fillérrel sem fizetett többet Smith Miksa a tarifaszerü dijnál. Ez pedig mindössze 400 koronát tett ki, mert az óbudai temető a város legolcsóbb temetkezési helye. Smith Miksa tehát „jól jött ki", amivel nem azt akarjuk mondani, hogy azért temettette el Mágnás Elzát az óbudai temetőbe.

BÁRCZY és a "FŐVÁROSI HIRLAP"

A polgármester fél a nyilvánosságtól

Budapest székesfővárosnak ez idő szerinti polgármesteréről, Bárczy István dr.-ról, jót és rosszat vegyesen beszélnek az emberek, abban azonban megegyeznek a vélemények, hogy a polgármester kulturember és ravasz ember. Ez a megállapitás sulyos bizonyitékot kap most. A Fővárosi Hirlapnak belső, házi ügyéről van szó, amelyet azonban a nyilvánosság elé viszünk mégis, mert ha foglalkozunk vele, nem szerénytelenségből tesszük, hanem az eset közérdekü volta miatt.

Két héttel ezelőtt szabályszerü, kifogástalanul kiállitott és felszerelt kérvényt adtunk be a főváros tanácsához. Azt kértük, hogy a tanács engedélyezze lapunk számára az utcai árusitásnak a jogát. Ilyen irányu kérelem igen gyakran érkezik a városhoz s az elintézésnek az a módja, hogy Sennyey István dr. fogalmazó, aki a sajtóügyeket kezeli, kitölti a sablónos blankettát, megmutatja a jogi ügyosztály vezetőjének, Piperkovits Bátor tanácsnoknak, akitől Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elé kerül a blanketta aláirás végett.

A csoportvezető alpolgármester csak a legritkább esetben tagadja meg az aláirást. A Fővárosi Hirlap kérvénye azonban még addig sem jutott: amikor érdeklődtünk az elintézés iránt, azt a meglepő választ kaptuk, hogy Rózsavölgyi alpolgármester nem vállalta magára az elintézésnek az ódiumát, hanem az iratokat Bárczy István dr. polgármester kapta kézhez. A Fővárosi Hirlap kérvénye közel két hét óta fekszik már a polgármester asztalán, holott sajtóügyekben rendszerint 24 órán belül intézkednek a városházán.

A polgármester ur tehát sem jobbra, sem balra nem akar dönteni a mi ügyünkben. Amiből viszont az következik, hogy a Fővárosi Hirlap kolportázsjogától fázik Bárczy István dr. Az elintézés körüli huza-vona ékes bizonysága annak, hogy a polgármester nem igen óhajtja a Fővárosi Hirlap nyilvánosságának kiterjesztését.

A kolportázsjog megadása voltaképpen nem joga, hanem kötelessége a polgármesternek. A megtagadás jogával visszaél a polgármester, ha elutasitja egy olyan lapnak a kérelmét, amely az ujságirás tiszta fegyvereivel, szilárd meggyőződéssel, minden irányban független véleménynyilvánitással, bátor szókimondással hirdeti a maga elveit s amelynek másfélesztendős fennállása óta egyetlenegy sajtópöre sem volt még, amire a zsurnalisztikában aligha akad példa. Az már azután más lapra tartozik és a polgármester izlésére vall, hogy ily módon akarja megszoritani annak a lapnak a nyilvánosságát, amely a népszerüségét éppen annak köszönheti, hogy még Bárczy Istvánról is mindig őszintén megirta a véleményét.

Mi sohasem kértünk a polgármester urtól semmit sem. Most is csak az a szerény kérésünk, hogy ne hevertesse tovább a kérvényünket, hanem intézze azt el. Intézze el legjobb meggyőződése, lelkiismerete és izlése szerint. Ha nem kapjuk meg a kolportázsjogot, a felsőbb fórumhoz visszük ügyünket. Egyről azonban biztositjuk a polgármester urat: a Fővárosi Hirlap kolportázs nélkül is megtalálta a multban és meg fogja találni a jövőben is az olvasóközönség legszélesebb rétegeihez vezető utat.

A Magyar Villamossági megváltási komédiája

Több mint félesztendővel ezelőtt ugy határozott a közgyülés, hogy a *Magyar Villamossági rt.* áramfejlesztő-telepét és hálózatát birói uton megbecsülteti és 1914 junius elsején az üzem birtokába lép.

A birói eljárás megindult, a lapok részletesen foglalkoztak a szakértők munkájának késedelmével a főváros és a vállalat szakértői közötti nézeteltérésekkel. Hosszas huzavona után végre legalább részben elkészült a szakértői becslés s a legmeglepőbb eredménye az, hogy a fővárosnak jóval többet kell majd fizetnie a vállalat megváltásáért, mint amennyit erre a célra preliminált. A szakértők becslése ugyan mintegy hatmillió korona eltérést mutat, de az igazság valószinüleg középütt fog maradni. El lehetünk tehát készülve arra, hogy a biróság a telep és hálózat értékét kb. *11 és fél millióban,* a telek és épület értékét *két és fél millió* koronában, a műhelybérháznak az értékét pedig *másfél millió* koronában fogja megállapitani.

Összesen tehát *15 és fél millió* korona lesz minden valószinüség szerint a várható becseredmény. Ehhez az összeghez hozzá kell adni még az érték *hatvankét százalékát,* mint amely superkvótának a fizetésére a főváros szerződésileg kötelezve van. Végső eredményben tehát a megváltás ára kerek összegben *huszonöt millió korona* lesz, sokkal nagyobb összeg, mint amennyire a megváltás elhatározásánál az illetékes tényezők gondoltak. Tessék csak visszaemlékezni arra a beszédre, amelyet a kérdés tárgyalásánál *Vázsonyi* Vilmos tartott. A demokraták vezére nyiltan kijelentette, hogy a megváltást csakis abban az esetben helyesli, ha a város *előnyös áron* jut Fischerék üzletéhez. Akkor kb. tizenöt millió koronáról volt szó, ennyit szántak a megváltásra, a város tehát megint optimista módon csinálta a maga számitásait, mert tizmilliós többlet állott elő.

Ha a közgyülés következetes akarna önmagához maradni, akkor nem szabadna belemenni az üzletbe, vissza kellene lépni a megváltástól, amihez most még kétségtelenül joga van a fővárosnak.

A hiba azonban ott rejlik, hogy a vételi indokolása ismét hamis volt, nem fedte a tényeket. A Magyar Villamosságinak a megváltása nem azért fog bekövetkezni, mintha a megváltás jó üzletet, anyagi előnyt jelentene a városnak. *A megváltás szomoru kényszerüség* s a háttere az, hogy a város huszmilliós költséggel villamos-centrálét épittetett s miközben egyre-másra ölte bele a milliókat az épitkezésbe, a Magyar Villamossági a fo-

gyasztók legnagyobb részét hosszu időre lekötötte a maga számára.

Fischerék alaposan kihasználták a főváros élhetetlenségét, könnyelmüségét. *Buzáth* tanácsnok nyilatkozata szerint 26,000 fogyasztója van a Magyar Villamosságinak. Ezeknek a fogyasztóknak akkor, amikor a város a villamos-centrálét épiteni kezdte, tetemes ármérséklést stipuláltak Fischerék, előnyös átalányösszegben állapodtak meg velük ezzel szemben azonban a fogyasztók arra kötelezték magukat, hogy 5—6 esztendőn keresztül csakis Fischeréktől szerzik be a villamosáramot. Ilyképpen megtörténhetett volna az, hogy a főváros fölépiti a sokmilliós villamos-centrálét, *Stark* Lipót vezérigazgató pedig elmehetett volna sétálni a korzóra, mert fogyasztók hiányában semmi munkája nem lett volna a villamos-telepnek.

Ezt a nagy blamázst, az előrelátás hiányának ilyen megdöbbentő példáját akarják most a vásárral eltüntetni a városházán. Az üzlet mindenképpen nagyon szomoru lesz. Rettenetes tulfizetéssel a város nyakába varrnak mindenféle ócska lim-lomot s minthogy a 25 milliót drága kölcsönpénzből fizeti a főváros, az egész üzletnek a jövedelmezősége már előre is bizonytalan.

Külön lapra tartozik az a machináció, a mellyel Fischerék a megváltás árát felsrófolni akarják. Bebizonyult, hogy a Magyar Villamossági rt. az utóbbi időben, akkor, amikor a megváltás már elhatározott dolog volt, több millióra rugó beruházásokat eszközölt, aminek nyilvánvalóan az volt a célja, hogy a 62 százalékos felülfizetés mennél nagyobb haszonnal járjon rájuk nézve. A bíróság feladata e tekintetben világos: nem szabad megengedni, hogy Fischerék ilyen rosszhiszemü módon jussanak a város pénzéhez.

A tárgyalások folyamán felmerült az a terv is, hogy a főváros ne éljen a megváltás jogával, hanem szerezze meg a részvények többségét. Az ilyen üzleteknek elijesztő példája a Városi-tranzakció, amely után senkinek sem lehet kedve hasonló üzletekhez. A főváros álláspontja csakis az lehet, hogy nem szabad tulfizetni a Magyar Villamossági ócskavas-gyüiteményét és ha nem lehet megegyezni méltányos összegben, fel kell hagyni a megváltás tervével, teljes gőzzel meg kell inditani az uj villamos-centrálé munkáját s teljes erővel és kiméletlenül fel kell venni a harcot Fischerékkel. A város konkurrenciája előbb-utóbb megadásra fogja kényszeriteni a Magyar Villamosságit s ha a fogyasztók lekötöttségének évein keresztülvergődik a villamos-centrálé, a huszonötmillió bizonyára leolvad felényire.

Milliós hiteltullépés

A Vas-utcai iskola botránya

A Vas-utcai községi kereskedelmi iskola 800 ezer koronás költségtöbblete nem mai keletü dolog. Mi is megirtuk egy esztendővel ezelőtt, mi történt a város legdrágább iskolájának épitkezése körül.

A Vas-utcai iskola dolga különös aktualitást nyert az által, hogy „Az Est“ hosszabb cikkben foglalkozott a horribilis hiteltullépéssel s a cikkre válaszolt Lajta Béla müépitész, az iskola tervezője. Lajta nyilatkozata lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a nyilvánosság leszürje a maga véleményét a főváros gazdálkodásáról. Lajta szerint ugyanis a 800.000 koronás költségtöbblet a berendezési munkákra esik, nem pedig az épitési kiadásokra. A valóság pedig az, hogy Lajta Béla a költségelőirányzatot mintegy 150.000 koronával lépte tul, a további differencia, kb. 650.000 korona, tényleg nem az ő vétke, hanem a vállalkozóké, mindenek fölött pedig a fővárosé.

Az történt ugyanis, hogy a város a fütési berendezési munkálatokkal az Eisler és Vértes céget bizta meg, amely pedig sohasem végzett még ilyen munkát, hanem kályhák eladásával foglalkozott. Eisler és Vértesék nem is csinálták a berendezést, hanem a munkát alvállalkozóknak adták át. A főváros könnyelmüsége, bünös mulasztása ezek szerint már a munka kiadásánál kezdődik. Az illetékes tényezők alkalmat adtak Eisleréknek arra, hogy a város pénzén kisérletezzenek és olyan munkát vállaljanak, amihez nem értenek, amit még sohasem próbáltak meg azelőtt. A további vétek az volt, hogy szó nélkül belement a város az alvállalatbaadásba, ami veszedelmes precedenst jelent, mert megnyitja a lehetőségét annak, hogy egyes vállalkozók stróhmannok utján jussanak munkához. Különben is abszurdum volt az alvállalkozókkal való dolgoztatásnak a megengedése, mert hiszen a városnak, amikor egy ilyen nagyösszegü és fontos munkát kiad, nemcsak az árra, az ajánlat pénzügyi részére kell tekintettel lennie, hanem a vállalkozó személyére, erkölcsi megbizhatóságára. Ezzel az indokolással igen sokszor találkozunk a fővárosi árlejtések, vállalatba adásoknak a történetében, de csodálatosképpen mindig akkor, amikor a legelőnyösebb pályázókat protekciós vállalkozóknak a kedvéért mellőzik. Lehetetlen dolog, hogy az ismeretlen alvállalkozók végezzék azt a munkát, amelyet a főváros az összes szempontoknak a figyelembevételével kell, hogy a vállalkozónak juttassa.

A legsulyosabb kötelesség mulasztása az volt a fővárosnak, hogy nem ellenőrizte kellőképpen az épitkezési és berendezési munkákat.

Az ellenőrzés hiányosságának legjellemzőbb bizonyitéka, hogy az illetékes városházi közegek minden kifogás nélkül átvették a fütési berendezési készüléket az Eisler és Vértes cégtől. A városnak tehát jó volt, kifogástalan volt az a munka, amelyről most, a jótállási határidőn tul, kiderült, hogy teljességgel hasznavehetetlen, csapnivalóan rossz.

Eisler és Vértesék most már nem tartoztak volna semmiféle javitási munkálatokat végezni és igy tisztára a nagylelküségükből, a jövendő üzletekbe vetett bizalmukból kifolyólag iparkodnak a hibájukat jóvátenni. A cég engedelmet kért és kapott a kereskedelmi minisztertől arra, hogy vasárnapon, a törvényes munkaszünet dacára, hozzáfoghasson a botrányos állapotok megszüntetéséhez. A Vas-utcai iskolában dideregnek a tanulók. A drága épület, igy ahogy van, használhatatlan. A helyzet ma az, hogy reggel hatkor indul meg a fütési apparátus munkája, meleg ellenben csak délelé fejlődik ki, addig tehát fagyoskodniok kell a gyerekeknek.

Értesülésünk szerint a fütési munkáknak a teljesitésével nem is szakembert biztak meg, hanem egy egyszerü napszámost. Ezzel akartak a városházán dokumentumot szerezni arra, mennyire takarékoskodnak.

Megbocsáthatatlan a város könnyelmüsége, ki tudja, hány tanuló szerzett magának sulyos betegséget!

Az óriási hiteltullépés, amit már jeleztünk, a többi munkáknál is felmerült. Egyáltalában nagyon különös, hogy csaknem valamennyi vállalkozója, szállitója a Vas-utcai iskolának tullépte azt a határt, amely a költségelőirányzatban és az árlejtésben ki volt jelölve. Drágábbak voltak az előirányzatnál Eislerék, drágább volt Frank Aladár (villamos berendezés), aki alig fogott a munkához, rögtön pótmunkára is kapott megbizást, olyan lelkiismeretes, reális volt az eredeti munka vállalása. Jók voltak még a hiteltullépésben: Brunner Fábián (butor), Zsolnai Vilmos (csempe), Andaházi, Kasnya és Faludi (szobafestőmunkák), Berényi és Lengyel (ruhatár), Székely Marcell (gépházburkolat és mükő), Marx és Mérei (fizikai felszerelés), Helvey Tivadar (az iskola előtti járda), Lopos Gyula (tornaterem), Geittner és Rausch (mosókonyhaberendezés stb., 100.000 koronás költségtöbblettel. A munka ára kb. 300.000 korona volt), Kurbel József (szobafestő), Hahn és Preisz (tapéta), Elsinger M. és fiai (linoleum), Róth Miksa (üvegfestés, emléktábla), Feiwel Lipót (mintairoda), Siemens-Schuckert-gyár (lámpa), Róna Béla (vászonrendöny).

Szóval egészen csinos névsora van a Vas-utca derék vállalkozóinak. Mindannyian megérdemlik, hogy külön emléktáblára vessék a nevüket. A város illetékes közegei viszont fegyelmi vizsgálatot érdemelnek meg, mert ez a vizsgálat nyilvánvalóvá tenné, hogy az óriási hiteltullépés okozói a városházán ülnek.

A közszállitás reformja

Vita tanácsnok nyilatkozata

A Fővárosi Hirlap ugyszólván hétről-hétre közöl megdöbbentő adatokat arról, hogy a főváros szállitásai körül milyen botrányos visszaélések történnek. A baiok főoka az, hogy a városnak nincsen önálló közszállitási szabályzata, a város az állami közszállitási szabályzat kereteihez van kötve, holott az a székesfőváros különleges szempontjainak semmilyen irányban sem felel meg.

A közgazdasági ügyosztály vezetője Vita Emil dr. tanácsnok, most tervbe vette a tarthatatlan állapotok szanálását, a közszállitási szabályzat reformálását. Nagyszabásu tervéről igy nyilatkozott Vita tanácsnok:

— Azokat a szempontokat, melyek szerint az állami szabályzat készült, a főváros ipari, kereskedelmi és szociális fejlődése időközben tulhaladta. Kivált a szociális iparpolitika szempontjából multa idejét a szabályzat A. munkák kiadása eddig főként két okból nem elégitette ki a vállalkozókat. Az egyik az, hogy rendszerint a legolcsóbb ajánlattevőnek kellett kiadnunk a munkát s ekként az egyes szakmákban mindig annak a két-három cégnek valamelyike nyert megbizást, amelyek a legolcsóbb ajánlatot tették. A munkákon tehát tulajdonképpen mindig ugyanaz a néhány vállalkozó osztozott és nem egy pályázó több éven át hiába kisérelte meg, hogy munkát kapjon a fővárostól. Ezek a mellőzött cégek szitják az elégedetlenséget és el kell ismerni: nem minden jogos indok nélkül. Azelégedetlenség másrészt arra a körülményre vezethető vissza, hogy a versenytárgyalások mai rendszere mellett a legtöbb jelentékeny munkát nagyipari cégeknek kell vállalatba adni. A kisebb cégek tehát nem alaptalanul látnak sérelmet abban, hogy azokat a nagyobb munkákat, melyek elnyerése révén üzemük szükségképpen fejlődne, a nagyipar forditja a hasznára. Látnivaló, hogy ezek a panaszok a közszállitási szabályzat mai keretein belül nem orvosolhatók, mert az hijján van minden iparpolitikai intenciónak.

Ezen a ponton rá kell mutatnom gyakorlati iparpolitikánk egy nagy hiányára, melyet éppen ezzel a javaslattal akarunk minél előbb helyrehozni. A nyugati metropolisok iparpolitikájának gerincét az ipari és vállalkozói középosztály érdekeinek istápolása képezi. Közszállitásainknál eddig a nagyipar kultusza a középvállalatok rovására tultengésben volt. Németországnak azért van kiterjedt, erős és virágzó ipari és vállalkozói középosztálya, mert a városok politikáját az az eszme irányitja, hogy ennek az osztálynak a támogatása iparfejlesztési és gazdasági szempontból elsőrendü nemzeti érdek. Ennek a középosztálynak kedvező politikának, a Politik des Mittelstandesnek szellemében akarjuk a főváros közszállitási szabályzatát megalkotni és nem titkolhatom el, hogy ezért iparunk fejlődése szempontjából nagy várakozásokat füzök a reformhoz.

A másik lényegbevágó ujitás azt a célt fogja szolgálni, hogy azoknak a vállalkozóknak, akiket drágább ajánlatuk eddig kirekesztett a főváros szállitói sorából, módot adjunk arra, hogy szintén fővárosi munkához jussanak. Azt tervezzük, hogy lehetőleg minden vállalkozót, — persze bizonyos rendszer szerint mindig másokat — felszólitunk ajánlattételre. Váltógazdaságot akarunk e téren meghonositani, amivel végét vetjük annak, hogy a városi munkák haszna a szakmák néhány cégére korlátozódjék. Mint Vázsonyi Vilmos mondotta: a városi közmunkák kiadásának egy nagy körforgást kell képeznie. Ne egyeseknek jusson minden közmunka, hanem kapjon belőlük minél több fővárosi iparos és vállalkozó. Módját akarjuk ejteni annak, hogy minél több iparvállalat előrehaladását szolgáljuk azzal, hogy városi munkában részesitjük.

Események

Közgyülés. Élénk, változatos programmja van a szerdai közgyülésnek. A javadalmi bérlet dolgánál valószinüleg egyetlenegy felszólalás sem lesz, a bérletet egyhangulag a legjobb ajánlattévők, a Glück, Weiser, Bakcég fogja megkapni. A székesfőváros választókerületeinek uj beosztása körül élénk vita várható, bár a vita teljesen meddő, mert a vonatkozó törvényjavaslaton nem változtatnak többé. Az Erzsébet-sugárut meghosszabbitásának eredeti tervét eltemetik a közgyülésen; ami a nagyfontosságu ügynek ujabb halasztását jelenti. A többi tárgynál sima elintézés várható.

Hurcolkodik az ügyészség. Az ügyosztályok kellő elhelyezése állandóan gondot okoz a városházán. A közoktatási ügyosztály legutóbbi terjeszkedése, a zenei oktatással történt kibővitése ismét előtérbe hozta ezt a problémát. A polgármester megbeszéléseket folytatott ebben az irányban az illetékes ügyosztályvezetőkkel s e megbeszélések eredménye az, hogy a legujabb diszpozició szerint már március elsején a Károly-körut 13. számu városi házba költözködik át a tisztil ügyészség. Még homály födi azt a kérdést, vajjon Rózsavölgyi alpolgármester olcsó lakásából csinálnak-e hivatalt, vagy az első emeleten lesz-e az ügyészség. Március elsején a közoktatási ügyosztályhoz hozzáveszik a közjótékonysági ügyosztály helyiségeinek nagy részét, mig a középolyosóra eső részt a közélelmezési ügyosztály foglalja el. Almády tanácsnok ügyosztálya kerül az ügyészség jelenlegi helyiségeibe.

Az eredeti terv az volt, hogy az árvaszék hurcolkodik a Károly-köruti házba s ebben az esetben az árvaszék helyiségeiben három ügyosztály talált volna kényelmes elhelyezést. Melly Béla dr. árvaszéki elnök azonban csakis abban az esetben akart beleegyezni a hurcolkodásba, ha az árvaszékkel együtt költözködik a pénztár is. Ez pedig nagyon természetes és érthető kivánság, mert hiszen az árvaszék szerves kapcsolatban áll a gyámpénztárral s a kettéválasztás az ügyfeleknek is, az árvaszéki tisztviselőknek is, tömérdek futkározást, időpocsékolást jelentett volna. Ezért kellett a tervet elejteni.

Tisztviselők áthelyezése. Marher Aladár tanácsnok-főjegyző, az elnöki ügyosztály vezetője, előterjesztést tett a polgármesternek a felgyülemlett áthelyezési restanciák elintézésére vonatkozólag. A polgármester tisztviselőbeosztása alkalmasint még e héten nyilvánosságra kerül. Az ujonnan becsztott tisztviselők között lesz Sztankovits Szilárd jegyző, aki jelenleg szolgálaton kivüli állományban van s most a pénzügyi osztályba kerül, Berczell Jenő dr. tanácsnok alá.

Tagavatás a Demokrata-körben. A Központi demokrata-kör szombaton este tagavató vacsorát rendezett, amelyen az ünnepi beszédet Demjén Géza főjegyző tartotta. Az est kimagasló eseménye Vázsonyi Vilmos nagyhatásu beszéde volt, amelyet a napilapok szószerint közöltek.

A Szécsi-örökösök pöre. Mayer Károlyné és társai, mint néhai Szécsi Antal szobrászmüvész örökösei, pört inditottak a főváros ellen, azon az alapon, hogy a főváros az örökhagyót megbizta az Erzsébet-téren létesitendő szökőkut terveinek elkészitésével. Az előmintáért Szécsi 10.000 koronát kapott, a további részletet, 15.000 koronát már nem kapta meg, mert időközben meghalt. Az örökösök, akiket Springer Ferenc dr. bizottsági tag képvisel, azt állitják, hogy Szécsi Antal a második részletnek megfelelő munkát is elvégezte. Mult héten folytak le a tanukihallgatások a budapesti törvényszéken. A tanuk (Stróbl Alajos, Maróti Géza stb.) kedvezően vallottak, ugy hogy a város minden valószinüség szerint pörnyertes lesz. A fővárost Szabó Imre dr. h. főügyész képviseli.

A főváros szállitói. A felszámolás alatt lévő Takarmánykereskedelmi rt. annakidején ajánlatot tett a fővárosnak szénaszállitásra. Az ajánlat kedvező volt, a város megkötötte az üzletet, de a vállalat csakhamar nehéz helyzetbe jutott, nem tudott eleget tenni kötelezettségeinek. A főváros erre másutt szerezte be, drágábban, a szénát, a differencia erejéig pedig pörölte a vállalatot. A biróság tegnap itélt a pörben s kötelezte az alperesi vállalatot 2000 korona fizetésére. Ugy látszik azonban, hogy a megitélt követelés, fedezet hiányában, behajthatatlan marad.

A Gyömrői-ut közlekedése. A Gyáriparosok szövetségének kőbányai fiókja mozgalmat inditott a Gyömrői-ut közlekedésének megjavitására. A mozgalomnak az a célja, hogy a Gyömrői-uton villamos- vagy autobusz-vonal létesitését sürgesse. Az erre vonatkozó memorandumot Hubert Emil fióktitkár dolgozta ki, s ezt a gyáriparosok kőbányai csoportjának küldöttsége Asbóth Emil vezetésével átnyujtotta Bárczy István polgármesternek. A küldöttség nevében Grátz Gusztáv dr. igazgató beszélt. Kérte, hogy a Városi Villamosvasut nagy beruházó programmja keretébe illesszék be a Gyömrői-utat is. A kérelemre a polgármester azt felelte, hogy a vasutfejlesztő programm nemsokára napirendre kerül s benne a lehetőség szerint a kőbányai ipartelepek érdeke teljes mértékben ki lesz elégitve.

A kenyérgyár hanyatlása. A B. H. irja: Már több izben megállapitottuk a fővárosi kenyérgyár termelésének fokozatos hanyatlását. A legutóbbi kimutatás, mely a január 5-től január 11-ig terjedő időköz forgalmáról ad számot, már azt a szomoru tényt állapitja meg, hogy a Kenyérgyár 240 árusitó hely segitségével csak 164.637 kiló kenyeret tudott a fogyasztók körében elhelyezni. A mult év őszén elkövetkezett két filléres áremelés óta tehát most már több mint negyvenötezer kilóval, az egész termelőképesség egyötöd részével adnak el a főváros kenyeréből kevesebbet, mint azelőtt. Ez a hanyatlás oly mértékü, hogy már a mult év januárjának átlagos heti eredménye mögött is elmarad. Egy évvel ezelőtt például az 1913. január 24-ről szóló kimutatás szerint 188.428 kiló kenyér fogyott el. Hozzá kell még venni, hogy tavaly az árusitóhelyek száma kevesebb volt. Tavaly januárban ugyanis csak 200 helyen hozták forgalomba a főváros kenyerét, egy árusitó helyen tehát hetenkint átlag 940 kiló kenyeret juttattak el a fogyasztóhoz. A legutóbbi kimutatás szerint eladott 164.000 kiló kenyér elárusitásban viszont már 240 árusitóhely vett részt, egy-egy hely heti forgalma tehát 683 kilóra esett le! A hanyatlásból tehát nemcsak a fővárosnak, hanem a közvetitésnek is érzékeny kára van. A fővárosnak azért, mert a gyönge kihasználás mellett nem birja majd deficit nélkül folytatni a Kenyérgyárnak napi 33—34 ezer kiló termelésre berendezett üzemét. A közvetités viszont ott károsul, hogy neki minden kiló fővárosi kenyér eladásából két fillér, azonkivül a sulymegtakaritás révén még egy fillér, összesen tehát három fillér haszna van. Ha már most ez a közvetitői haszon az egész kenyérmennyiségnél, amint láttuk az egy évvel ezelőtti forgalommal szemben heti 720 koronával, évi 37.440 koronával csökken, a rezsi-költség viszont az árusitó-helyek számának növekvésével emelkedik, egészen természetes, hogy a közvetités el fog kedvetlenedni, s nem nagyon igyekszik majd azon, hogy a fővárosi kenyér forgalmát fokozza. Minthogy pedig a közvetitői haszon az őszi forgalommal szemben heti 1380 koronával, illetve évi 71.760 koronával esett, ebből világos, hogy a kelendőség hanyatlásával együtt a közvetités élénksége is csorbát fog szenvedni. Mindebből az következik, hogy elérkezett a végső pillanat a Kenyérgyár termelésének és árusitása módjának gyökeres reviziójára. Bárhol van is a hiba, okvetetlenül és sürgősen ki kell kutatni és radikálisan orvosolni. Ha nem teszik, a Kenyérgyár terhére lesz a főváros háztartásának és árszabályozó hatása semmivé fog foszlani a résen álló kenyéruzsora örömére.

A külföldi ipar érvényesitése. A budapesti hadtestparancsnokság nevében a fővárostól teherautomobilok kiállitására ingyen helyiséget kértek. A tanács e fölött a kérelem fölött legközelebb fog dönteni, s ahhoz természetesen hozzájárul majd, miután azok, akik a kiállitást rendezik, s annak hasznát élvezni fogják, maguk helyett a katonaságot és a hadsereg érdekét tolták előtérbe, aminek teljesitése elől a főváros természetesen nem igen térhet ki. Tudvalevő azonban, hogy a hadseregtől a teherautók gyárosai máris nagy anyagi támogatást élveznek az efféle gépkocsik tekintélyes katonai szubvenciója révén. Ezt a szubvenciót főképpen az osztrák gyárak élvezik, még pedig igazságtalanul, mert az eladásnál csak kis részben háritják át az automobilvásárlók javára. Már pedig a szubvenciónak az lenne a célja, hogy a vételkedvet fokozza és háboru esetén minél több teherkocsi álljon a hadsereg rendelkezésére. Egyszóval a készülő kiállitás az idegen ipar érvényesülését szolgálja, oly iparét, mely előnyös és kiváltságos helyzetét teljesebbé tenni éppen az efféle kiállitásoktól reméli. A főváros tehát helytelenül cselekednék, ha legalább a helyiségért méltányos dijat nem követelne a kiállitóktól.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál IV., Deák Ferenc-utca 21.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 15—10
Budapest legintimebb szórakozóhelye. — A fényes januári elite müsor first class szenzációkkal.
Grete Lessing, Mella Pohl, Kovács Andor, Iruh Dancon, Fritz Lachmann, Mimi Carla, Hilde Flotow, Irma és Hugó Fürst.
12 óra után Montmartre élet párisi minta szerint
Két zenekar reggel 5ig. Ball mabille Pénztárnyitás délután 5-kor
Kezdete 8 és fél órakor.

Gulliver
A prima kaucsuk-cipősarok a kaucsuk-sarkok királya!

rendkivül olcsó, mert kaucsukból készült!

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Luxusk rándulás a Rivierára. A nizzai nagy farsangi ünnepségekhez, Carneval-herceg február 12-iki ünnepélyes diszbevonulásához é a február 15-iki virágcsatához az idén *február hónap 7-én* indul el a *Központi Menetjegyiroda* kiránduló társasága. A kirándulá két hetet vesz igénybe, amely időből egy teljes hetet *Monte-Carlóban* tölt el az utitársaság, amelynek programmján egyébként az utbaeső *Milano* és *Genua* megtekintése mellett *Cannes, Monaco, Menton, Cap-Martin, Beaulieu* és *Villefranche* meglátogatása is szerepel. A hajóut elkerülésével mindvégig vasuton megteendő utazás összes költsége 480 korona, mely összegben még a borravalók is benfoglaltatnak. Részletes utiprogrammot dijtalanul küld a *Központi Menetjegyiroda*, Budapest, V., Vigadó-épület.

Palais de Danse. A Palais de Danseban január 16-tól kezdve egészen uj tánc- és énekszámok, valamint látványos attrakciók lépnek fel. A fényes uj számok közül megemlitést érdemel a *Les Taleza* nevü szenzációs szám. *Ferenczy* Károly és *Simay* István uj kupléi, valamint *Ali, Aida*, a nagyszerü kigyótáncosnő és *Duncan E.*, a gyönyörü klaszikus táncosnő kiváló produkciói is nagy sikert érnek el minden előadásban.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A pénzintézeti reform

Amióta a pénzügyminiszter a parlamentben bejelentette azt a szándékát, hogy a pénzintézetek által kezelt idegen tőkéket bizonyos törvényes garanciákkal akarja körülvenni, azóta ez a kérdés ugy a napi, mint a szaksajtóban élénk megvitatás tárgyát képezi. A legkiválóbb szaktekintélyek, mint Széll, Lánczy és Ullmann szólottak hozzá a kérdéshez és nyilatkozataikban egyértelmüleg oda konkludáltak, hogy a válság — különösen a kisebb pénzintézeteknél — olyan bajokat és visszásságokat vetett felszinre, melyeknek továbbterjedését ma már csak a törvény ereiével lehet megakadályozni. A pénzintézetek reformja tehát napirenden van és az érdekelt körök érthető kiváncsisággal várják, hogy ez a fontos kérdés, melyről elméletben már olyan sokat hallottunk, a gyakorlatban minő megoldást fog nyerni.

A pénzügyminiszter általános jellegü nyilatkozatából nem merithettünk direktivákat a tervezett reform részleteire nézve. Annyi azonban máris kiszivárgott, hogy az egész kampány a kisebb intézetek kiirtását célozza. Ugyanis törvényben ki akarják mondani, hogy egy milió koronánál kisebb alaptőkével biró intézeteknek takarékbetéteket egyáltalában nem szabad elfogadniok és hogy ennek az egy milliónak teliesen befizetve kell lennie. Másrészről tervbe van véve annak a törvényes statuálása, hogy a betétek 25 százaléka fix kamatozásra, lehetőleg pedig állampapirokba fektetendő. Nyilvánvaló, hogy ha ezek a törvényes intézkedések életbe lépnek, akkor Magyarországon a jövőben minden kisebb pénzintézeti alapitás ki lesz zárva. Mert arra egy pénzintézet se fog alakulni, hogy takarékbetétek nélkül, csupán a saját tőkéjével csináljon üzleteket.

Ezenkivül a 20 milliónál kisebb alaptőkével biró intézetek bizonyos állami felügyeletnek, illetve ellenőrzésnek vettetnének alá. Hogy ezt a kényes kérdést hogyan kivániák megoldani, arról hivatalos kijelentések még nem történtek. De az érdekelt köröknek már most vissza kell verni azt a támadást, melyet a pénzintézetek autonómiája ellen terveznek. Az állami intervenció ezen a téren határozottan káros volna. A bürokraták, akik az üzleti élettel semmiféle nexust sem tartanak fenn, nem alkalmasak az ellenőrzési funkció gyakorlására. Az ő müködésük csak bénitólag hatna és megakasztaná azt a nagyszerü fejlődést, melyet a gazdasági élet a pénzintézetek szabad mozgása révén elérhet.

Mi a jelen pillanatot nem tartjuk alkalmasnak a pénzintézeti reform megteremtésére. Mert az, hogy a mostani rendkivül erős krizis milyen bajokat tárt fel, nem lehet irányadó annak megitélésére, hogy minő törvényes intézkedések szükségesek a viszás állapotok megszüntetésére. Ilyen nagyfontosságu reformot normális időkben kell megcsinálni. Egy évtizedekre szóló törvényalkotás nem alapulhat egy abnormis korszak tapasztalatain. Annak első sorban a rendes állapotokra kell figyelemmel lennie.

Az illetékes tényezők gondoljak meg jól a dolgot, mielőtt a kérdésben döntenének. Ne feledjék el, hogy Magyarország gazdasági életének a legutóbbi években való fellendülése éppen a vidéki kisebb intézetek élénk üzleti müködésének tulajdonitható. Ezek a kisbankok együttvéve igen nagy tőkéket mobilizáltak, — melyek segitségével — sok ipari üzem kelt életre.

A nagy nyugati államokban nem ismerik a bankok állami ellenőrzését. Németországban és Franciaországban csak a szó szoros értelmében vett takarékpénztárak vannak bizonyos törvényes normativumok alá helyezve. De ezek mind állami és községi takarékpénztárak, amelyek bankszerü üzleteket nem folytatnak. Nálunk a bankok és takarékpénztárak között semmi különbség sincs. Mindakettő miveli a bakszakma összes ágait. A bank éppugy elfogad takarékbetéteket, mint a takarékpénztár, viszont emez üzi az összes bankszerü ügyleteket. Éppen ezért igen nehéz kérdés nálunk a pénzintézetek reformja, illetve megrendszabályozása. Mert arról még csak lehetne beszélni, hogy a takarékbetétek, ugy mint Poroszországban, valamikép biztositassanak, de arról, hogy a bankok üzleti iagzgatása állami ellenőrzés alá helyeztessék, igazán kár komolyan gondolkozni. Sokkal szerencsésebb eszme az, hogy a pénzintézetek két autonóm egyesülete kebelében valami revizori intézmény létesittessék, vagy pedig pénzintézeti kamarák állittassanak fel. Ezek az intézmények csak hasznára lehetnének a magyar pénzvilágnak és e mellett alkalmasak volnának arra is, hogy a nagyobb visszaéléseknek elejét vegyék.

Sokkal jobb volna tehát, ha a pénzintézeti reformot ezen az alapon valósitanák meg.

Sör-uzsora

Garázdálkodik a kartell

Két év előtt Münchenben forradalom ütött ki: a békés spiszbürgerek fel akarták forgatni a várost, mert a — sörükön soknak találták a habot. Ugyanakkor itt Budapesten a sörkartell 20—25 százalékkal megdrágitotta a sör árát és a pesti fogyasztók — mélabusan tudomásul vették. Münchenben azóta kevesebb a hab és jobb a sör, nálunk azonban még drágább és rosszabb, mint valaha. Miért? Azért, mert a sörkartell hatalma ellen nincs orvosság és a közvetitőkereskedelem és a fogyasztóközönség érdekeit nem képviseli senki, legkevésbé pedig az állam, amely több mint 30 millió korona sóradót nyuz le rólunk.

Nemrégiben azt hittük, hogy a kartell egyeduralma mégis csak megcsorbul: egy kartellen kivül álló sörgyár, a „Fővárosi sörfőző rt." jelentkezett a láthatáron. A vendéglősök, kávések, közvetitők és fogyasztók reménykedni kezdtek, hogy az áruzsorának egyszer csak mégis vége szakadt. Ez a remény azonban — sajnos — megmaradt szép illuziónak: a sörkartell rövidesen kibékült a renitens gyárral, megfelelő értékesitési rayont biztositott számára s a kartellenkivüli gyár rögtön felemelte árait a kartellárak magasságára.

Miben rejlik a kartellnek ez a minden akadályt elsöprő ereje?

Egyrészt az állammal való szoros barátságban, másrészt a nagytőke kiméletlen garázdálkodásában. A sörkartellt tulajdonképpen négy nagy gyár alkotja: a Haggenmacher, Dréher, Részvényserfőzde és a Polgári serfőzde rt., amelyek mögött részben nagybankok, részben nagykapitalisták állanak, amelyek, illetve akik minden kedvezményt biztositani tudnak magúknak. A Máv. raktárai és hütői a kartellnek minimális áron állnak rendelkezésre, a pénzügyi ellenőrzés a lehető leglazább az adó és illetékterheket olyan mérlegekkel csökkentik, amelyek egyenesen provokálják az illetékes birói hatóságok felülvizsgálatát. És a nagytőke kiméletlen selyemzsinórja! A szegény vendéglős különösen a mai rossz konjunkturák közt kénytelen kölcsönért vagy előlegért folyamodni a gyárhoz és kap is, de milyen feltételekkel sulyosbitva. A gyár mindenekelőtt kötelezi arra, hogy csakis tőle vásárolhat, még pedig bizonyos évi minimális konzumot, amely rendszerint több is, mint amennyit a vendéglős értékesiteni tud. A kölcsönelőleget hektoliterenkint 2—3 K bekalkulálásával fizeti vissza, természetesen magas kamattal és jutalékkal együtt. A vendéglős, korcsmáros és kávés ezt a nagy megterheltetést kénytelen a fogyasztóval megfizettetni, a gyár pedig kihasználja a kliensei megkötöttségét azzal, hogy rosszabb minőségü, éretlen, tulfiltrált sört ad el, sokszor megszalicilozzák a hordókat, hogy a sör állóképességét növeljék, főként pedig azzal csalják vevőiket és nagyközönséget a gyárak, hogy régi töltésü hordókban küldik a sört, amelyek a viaszkozás és az abroncsok összehuzódása folytán a második vagy harmadik töltés után 5—8—10% -kal kevesebbet fogadnak magukba, mint az uj hordók.

Igy fizet azután például az Első Magyar Részvényserfőzde 41—42%-os osztalékot, mialatt hetven vidéki sörgyár küzködik a létért, mert nincsenek olyan jó barátságban a Máv-val és a pénzügyőrséggel és nem rendelkeznek olyan nagy tőkék felett, mint a sörkartell, amely egymagában közel kétmillió hektoliter sört termel, minden hektoliteren 5—6 koronát, a négy nagy gyár összesen tehát legalább 10—11 milliót keres tisztán évente! És amikor jön egy gyár, amely a kartellen kivül akar maradni (hiszen ugy is kereshetne hektoliterenként két koronát), egyszerüen megveszik kedvezményekkel és fenyegetésekkel, hogy a fogyasztót és közvetitőt háboritatlanul zsákmányolhassák ki.

Az állam? A főváros? . . . semmit sem törődnek a sörkirályokkal, a közvetitőkereskedelem pedig szervezetlen és tőkeszegény. A szomszéd Bécsben vigan működik a Szövetkezeti sörfőzde és le is törte a söruzsorát, nálunk azonban csak a szikvizgyárosok mernek szövetkezeti alapon szervezkedni. A kezdeményező lépést itt a fővárosnak kell megtennie, amelynek érdeke és kötelessége, hogy egyik legnagyobb fogyasztási cikke ne legyen egy-két bevándorolt idegennek és kapzsi nagybanknak monopolizált tulajdona.

Rendszerváltozás a Mávnál. Az öreg Marx elmegy és helyét a fiatal Tolnay Kornél, a villamos tröszt vezérigazgatója foglalja el. Az uj igazgató minden izében szakember, ki eddigi pályáján kizárólag a vasutüzletnek élt. A Máv-ot, ahol 1908-ig szolgált és ahonnan mint üzletvezető vált meg, alaposan ismeri. Modern felfogásu ember, aki tért enged az uj eszméknek, ellentétben Marx-al, aki az ő ósdi, konzervativ ügyvezetésével a Mávot a tönk szélére vitte. Tolnay kinevezése nemcsak személy-, de rendszerváltozást is kell, hogy jelentsen. Harkányi miniszternek erős elhatározása, hogy a Mávnál rendet teremt. Nagyon helyesen cselekedett, midőn erre az első lépést azzal tette meg, hogy az adminisztráció legfőbb vezetését uj emberre bizta, aki eddigi müködésében mindig alapos szaktudásnak, tetterőnek és nagy szervezésiképességnek adta tanujelét. A Mávnál igen sok a tennivaló. Mindenekelőtt helyre kell állitani a pénzügyi egyensulyt, mely az utóbbi években teljesen felbillent. Azután reformálni kell az egész adminisztrációt, mely a mai alakjában nehézkes, lassu, bürokratikus, ugy hogy valósággal akadályát képezi a forgalom gyors és pontos lebonyolitásának. Ezenkivül bizonyos kereskedelmi szellemet kell belevinni az egész ügykezelésbe. A vasutüzlet természetével ellenkezik a bürokratikus gazdálkodás, mely nemcsak a Máv. pénzügyeit rontja le, hanem a szál-

lító közönségnek, elsősorban pedig az iparnak és kereskedelemnek jelentékeny károkat okoz. Tolnay az utóbbi években egy nagy üzleti vállalkozás élén állott. Kétségtelen, hogy itt szerzett tapasztalatait uj állásában is érvényesiteni fogja és kereskedelmi szellemet visz majd bele a Máv. igazgatóságába. Ki fogja onnan küszöbölni azt a megrögzött, tudatlan bürokrata ügyvezetést, mely a modern kor fejlődő irányzatának sehogysem felel meg. A magyar gazdasági világ megelégedéssel fogadja Tolnay kinevezését, mert reményt merit arra, hogy vele együtt uj szellem és modern felfogás vonul be a Máv adminisztrációjába.

Kitüntetett bankigazgatók. A király szegedi Lukács József udvari tanácsosnak, a Magyar Általános Hitelbank igazgatójának, a közgazdaság és pénzügyek terén szerzett érdemei elismeréseül, Ferenc József-rend középkeresztjéhez a csillagot adományozta. Klein Gyulának, a Magyar Általános Hitelbank ügyvezető igazgatójának, közgazdasági téren szerzett érdemei elismeréseül, Ferenc József-rend középkeresztjét a csillaggal adományozta.

Kitüntetett nagyiparos. A hivatalos lap a napokban közölte, hogy a király Gara Miksa budapesti lakosnak, valamint törvényes utódainak, a közgazdaság és jótékonyság terén szerzett érdemei elismeréseül a magyar nemességet Dánszentmiklósi előnévvel adományozta. Gara Miksában fővárosszerte ismert, kiváló férfiut, a Weiner és Grünbaum cég főnökét érte a királyi kegy. A kitüntetett férfiu egyik fia Gara Illés, aki mint talentumos iró is magára vonta a magyar olvasóközönség figyelmét.

Az osztálysorsjáték közgyülése. Huszonnégy diszrészvényes jelenlétében lebonyolitották tegnap az Osztálysorsjáték rt. tizenhatodik közgyülését is, megszavazták egymásnak az osztalékot, tantiémet, alapitói részjutalékot és elismerést s ezzel — tovább törhetik a fejüket azon, vajjon hány közgyülést fognak még megérni. Hiteles értesülésünk van arról, hogy a társaság vezetői már hetek óta puhitják az illetékes tényezőket a szabadalom meghosszabbitásának előzetes biztositása céljából, de ugy Tisza István gróf miniszterelnök, mint Teleszky János pénzügyminiszter részéről határozott visszautasitásban részesültek. A társaság vezető elemei most azon fáradoznak, hogy legalább prolongálhassák azt az időpontot, amikor a szabadalom meghosszabbitása eldől, de ez a próbálkozásuk is aligha fog sikerülni. A pénzügyminiszterium tisztában van azzal, hogy a házi kezelés a kincstárnak évi több milliós hasznot biztositana, ahelyett, hogy a társaság inkasszálná a husz éves szerződés alatt közel negyven millió koronát. Ez a társaság, amelyet az „Allgemeine Elsässische Bank“ telepesei jártak ki és már 7.000,000 K felesleget tudott összerakni a szegény polgárok megtakaritott filléreiből, ez a társaság megérett arra, hogy visszakergessék Strassburgba, ahonnan bejöttek inkasszálni és tartalékolni.

Uj magyar tengeri gőzösök. Az Adria m. kir. tengerhajózási r.-t.-nak ujonnan szolgálatba állitott „Ferenc József király“ gőzösét e hó 17-én nagyobb ünnepségek között avatták fel. A gőzösön a vendégeket Lánczy Leó titkos tanácsos, az Adria elnöke fogadta. Ott voltak gróf Tisza István miniszterelnök, báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter, dr. Teleszky János pénzügyminiszter, lovag Krobatin hadügyminiszter. Haus tengerészeti parancsnok és még számos magyar és osztrák előkelőségek. Az ünnepibeszédet Lánczy Leó, titkos tanácsos, főrendiházi tag, az Adria magyar kir. tengerhajózási társaság elnöke mondotta. Lánczy Leó titkos tanácsost a jelenlevők üdvözölték a nagyszabásu sikerhez, a melyet az Adria-társaság e hajó szolgálatba állitásával elért.

A Magyar-Horvát tengerhajózási r.-t. elhatározta, hogy az év folyamán három nagy személyszállitó hajót épittet azon kivül, amelyik már most is épül Port-Glasgovban. Az épülő gőzös testvérhajója lesz a dalmáciai vonalon közlekedő Visegrád szalónhajónak és ha elkészül a Visegráddal együtt fogja a dalmáciai, fiume-cattarói szolgálatot ellátni. Ezeknél jelentékenyen nagyobb lesz a fiume—velencei—anconai vonalakra beállitandó hajópár. Az egyiknek „Hunyad“ lesz a neve. Az épitendő hajók közül a harmadik, hatalmas méretü kiránduló jacht lesz a Fiuméból és Abbáziából a Quarneró kikötőibe rendezni szokott társaskirándulások céljaira.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi osztaléka. Az *Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár* igazgatósága legutóbb tartot ülésében megállapitotta a takarékpénzárnak 1913-ik évi vagyonmérlegét. A mérleg — amint értesülünk — igen kedvező — s az eredmények az egész vonalon jelentős emelkedést mutatnak. A takarékpénztár igazgatósága elhatározta, hogy a folyó évi *február hó 7-ére* egybehivandó közgyülésnek nagyobbszabásu tartalékolások után részvényenként, ugy mint tavaly, 120 korona osztaléknak kifizetését fogja inditványozni.

A fabank mérlege. A Magyar Fakereskedők Hitelintézete részvénytársaság igazgatósága folyó hó 14-én megtartott ülésén elhatározta, hogy a folyó évi *február 2-án* megtartandó közgyülésnek az 1913. évi mérleg alapján kimutatott 755.651.45 koronányi tiszta nyereség feloszlatására vonatkozólag javasolni fogja, hogy részvényenkint 15 korona (7 és fél százalék) osztalék fizetésére 450000 korona, a tartalékalapnak egymillió koronára való kiegészitésére 150,000 korna fordittassék é 72,356.62 korona uj számlára elővezettessék.

A Tisztviselők Takarékpénztára közgyülése. A *Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Részvénytáraság* e hó 17-én tartotta meg évi rendes közgyülését *Tabody* József cs. és kir. kamarás, miniszteri tanácsos elnöklésével. Az igazgatóság jelentését *Keleti* Lajos vezérigazgató terjesztette elő, vázolta az 1913-ik évi válságos idők eseményeit és kiemelte, hogy a takarékpénztár fénykora éppen erre az időre esik. A tizmillói koronára történt részvénytőkefelemelést nemcsak sikeresen keresztülvitte, de jelentékeny tulJegyzés is mutatkozott. Ilyen körülmények között az intézet meggyarapodott tőkeerejénél fogva megszüntette visszleszámitolási érdekeltségeit, azonkivül közel hétmilli korona értékü első helyen bekebelezett épitési készpénz kölcsönt folyósitott, tehát valószinüleg ebben az üzletágban legtöbbet a hazai pénzintézetek között. A hitelmüveletek folytán az ez évi üzleteredmény a legkedvezőbb volt az intézet fennállása óta s *egymillióháromszázezer korona bruttó nyereséget* ért el. A közgyüés a vezérigazgató inditványára a tartalékalap 100.000 koronás dotációja mellett 8 százalékos osztalék kifizetését határozta el. Ezután egyhangulag megválasztották azigazgatótanács és felügyelőbizottság tagjait.

A Phoebus villamos vállalatok r.-t. legutóbbi igazgatósági ülésén a vállalatnak a *Budapest vácgödöllői h. é. villamos vasut* bérbeadása által megváltozott pénzügyi helyzetével számolva, elhatározták, hogy a *január 22-re* összehivandó közgyülésnek azt fogják ajánlani, hogy a jelenlegi 7 és fél millió K alaptőkét a 200 K n. é. részvényeknek 80 K-ra való lebélyegzése által szállitsák le 3 millió K-ra, 5—5 részvényt egyesitsenek két 200 K névértéküre és azután 10.000 drb uj 200 K n. é. részvény kibocsátása által *az alaptőkét 5 millió K-ra emeljék fel.*

A Weisz Manfréd lőszer-, acél- és fémmüvei rt. (Csepel) cégét a napokban jegyezték be a budapesti céghivatalnál. A vállalat *alaptőkéje 10 millió* K (2000 drb 5000 K n. é. részvény. Az igazgatóság tagjai: *Weiss* Manfréd, *Wahl* Oszkár, *Weiss* Jenő és *Weiss* Alfonz. A felügyelőbizotság tagjai: *Charmant* Oszkár közjegyző, *Surányi* Béla és *Rosenberg* Félix igazgató.

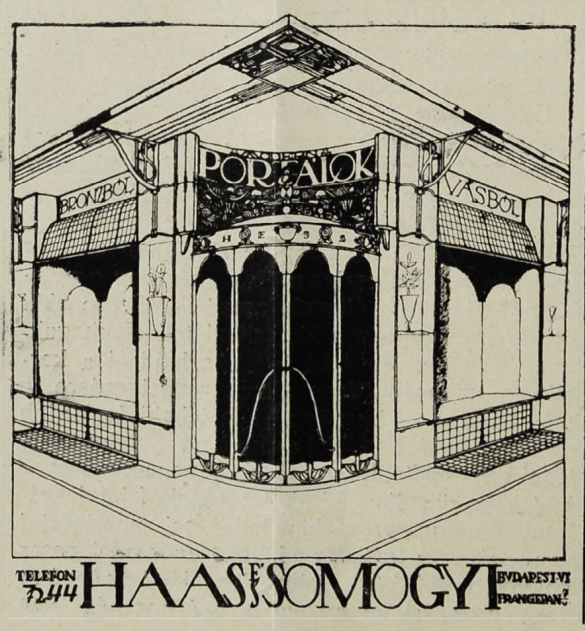

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
SÁRGA CSIKÓ
Népszinmü 4 felv. Irta: Csepreghy Ferenc.
A mozgófénykép céljaira feldolgozta:
Dr. Janovics Jenő
a kolozsvári Nemzeti Szinház igazgatója.
Előadják a Kolozsvári Nemzeti Szinház müvészei, a főszerepben:
Várkonyi Mihály
a ki
kizárólag az Omniában személyesen adja elő a
PROLOGUST
A kisérő zenét a „Sárga Csikó“ eredeti zenéje nyomán szerzette Stefanides Károly a Vigszinház karmestere
kizárólag az OMNIA részére.
Az előadások d. u. 4, 6, 8, 10 órakor, vasárnap d. u. 4, fél 6, 7, fél 7, 10 órakor kezdődnek.
Jegyelőreváltás: d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától az Omnia pénztáránál és a Hirsch-féle nagytőzsdében VI., Andrássy-ut 19.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon 121—33.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24 TELEFON: 167-25
Minden este fél 10 órától 1 óráig
nagy kabaré és tánc-előadás!
Lucie König a legjobb bécsi subrette,
Pesti ur kitünő bluette,
Mlle Andrée Dolnay és M. Wilson,
Henry de Vry, Mareine,
Tony és Chica, Topsy
és még 20 nagyszerü szám.
1 óra után modern táncok a parketten reggel 5-ig.
Tangóverseny! Kitünő konyha!
Jegyek előre válthatók a pénztárnál és Bárd Ferenc és Testvére cégnél Kossuth Lajos-u. 4. és Andrássy-ut 1. szám.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor.
9 órakor Ujdonság.
APUKA
Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta: Gergely Lajos.
11 órakor
Uzsonna Stréberéknél
Bohózat
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13-47. Sürgönycim: Zeta.
Elektromotorok
és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.
Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.
Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**
I-ső rendü porosz kőszenet
és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)
Nagyban és kicsinyben.
Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

3.8 kgr.
Jöttem, láttak, győztem!
ERIKA
a jelenkor legcsodálatosabb
irógépe
jó és olcsó csak **350 korona**
Kérjen prospektust ingyen és bérmentve
Schott H. és Donnáth
cs. és kir. udv. szállitók
Budapest, VI, Andrássy-ut 53

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77
Kezdete este 10 órakor
Január 16-tól teljesen uj, szenzációs müsor!
LES TALCZA
az „Ópiumbarlangban" cinü csodás jelenetében — **Aii, Aida** kigyótáncosnő, **E. Duncan** klasszikus táncosnő, **Ferenczy Károly és Simay István** uj kuplékkal. Ezenkivül 25 elsőrendü attra ció. Jegyek 3 és 2 k.-ért kaphatók a pénztárnál és az összes jegyirodákban.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.
Ujlaki Asbestpala a legjobb — Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársaság Budapest
Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár
Ajánlattal készségesen szolgálunk.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb
POROSZ SZALONSZENET Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77
A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva (2 zsák) Budán K **4.60**

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

A PARK SZÁLLÓ
kávéházban
Baross-tér 10.
ELIT-ESTÉLY RÁCZ GYULA ZŐLDI MARCI
A SORRENTO kávéházban
Ifj. RIGÓ JANCSI HANGVERSENYEZ.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7 - 8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
MEGRENDELHETŐ:
„ARTÉSIA“ R. T. BUDAPEST
TELEFON 50—72. sz. a.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
— Eladási Központ: —
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

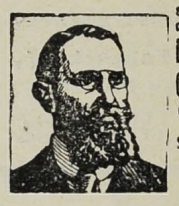

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iro fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Gyönyörü kidolgozásu divatos

női- és uri arany láncok

valódi tömör 14 karátos aranyból, meglepő olcsó árban, dus választékban kaphatók:

Schönwald Imre
óra és ékszertelepén
Deák Ferenc-utca 21. sz.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

500-nál több leszállitott árucikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ

Budapest, VI., Nagymező-u. 12.
IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok

Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

„PORCELÁNHÁZ“
VIII., Baross-tér 4. szám.
Csodás olcsó alkalmi árai:

12 drb	sószóró finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	
12 drb	hamutartó, finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	1.—
6 pár	finom fehér karlsbadi porcellánczukorkészlet most csak	1.—
6 szem	boros- vagy vizkészlet, 1 üveg, 6 pohár, 1 korsó, 6 pohár	1.—
12 drb	finom fehér karlsbadi porcellán desserttányér, most csak	1.—
6 drb	finom fehér karlsbadi porcellán husos tányér, most csak	1.—
6 szem.	metszett és gyönyörü mintázott üvegkészlet, most csak	9.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán tea- vagy kávékészlet, szép mintával és aranyozva	4.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán étkezőkészlet, aranyozva és festve	11.75
6 szem.	finom karlsbadi porcellán remekszép ebédlőkészlet modern festéssel és aranyozva	14.95
12 szem.	finom karlsbadi porcellán csodaszép rokokó ebédlőkészlet, remekszép girland festéssel, 36 tányér mindenből 2—2 tál, most csak	32.95
1	remekszép angol mosdókészlet, modern festéssel	8.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán mocca készlet, gyönyörü mintázással	7.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán ebédlőkészlet, 32 drb, selejt ár	6.90
12 drb	zománcz fazék és lábas, ½ litertől 5 literig, prima	7.95

Karlsbadi parti finom fehér porczellán tálak darabja:
pecsenyés **59**, tésztás **49**, főzelékes **59**, salátás **59** fillér.

Világhirü elefántjegyü prima aluminium főzőedény
teljes készlet egész konyha részére 25 drb csak 22.90

Külön lábas aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.75	—.95	1.20	1.50	2.—	2.50	3.—	4.—	5—	korona
Külön fazék aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.65	—.85	1.15	1.40	1.95	2.20	2.80	3.20	3.80	korona

Aluminium fedő mindegyikhez külön kapható.

Elsőrendü prima zománczedény lábas vagy fazék:

½	¾	1	1½	2	2½	3	3½	4	5	literes
—.29	—.39	—.53	—.63	—.73	—.83	—.93	1.05	1.15	1.25	korona

Elsőrendü aluminium evőszer:
1 drb evőkés —.78, 1 drb evővilla —.38, 1 drb evőkanál —.28, 1 drb kávéskanál —.15 kor.

Harmadik évfolyam *Budapest, 1914. január hó 28-án.* *5. szám.*

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám Telefon ••••••• 137-15

A hangulat

tökéletesen megfordult a közgyűlésen. Azelőtt, ha a polgármester szólásra emelkedett, halotti csönd támadt a teremben, minden városatya tölcsért formált a füléből, minden polgármesteri szó után felzugott az éljenzés, a taps. Akármit mondott Bárczy István, helyeseltek a bizottsági tagok. Akármit tett, jóváhagyták, akármit parancsolt, teljesitették.

A mult közgyülésen pedig az történt, hogy amikor Feleki Béla tárgyilagos beszédet mondott a rendszernek egyik kinövése ellen, a polgármester elvesztette az önuralmát. Felekinek tapsoltak a városatyák, Bárczy Istvánt pedig, amikor kétségbeesett rabulisztikával igyekezett védeni magát, egyszerűen kikacagták. Harsogó derültség fogadta azt a polgármesteri magyarázatot, amely szerint a szakbizottságok megkerülése — csekélység. A polgármester indulatos hangon beszélt, szemmelláthatólag nagyon haragudott: — ez is csak azt bizonyitja, hogy nagyon is nem volt igaza. A hangulatváltozás pedig arra vall, hogy a városatyák öntudatra ébredtek.

Miről folyt a vita? Feleki Béla tiltakozott az ellen a rendszer ellen, hogy a közgyülés elé előkészületlenül kerülnek a legfontosabb tárgyak. A polgármester tulteszi magát minden jogszabályon, minden jogszokáson. A bizottságokat nem foglalkoztatja, még akkor sem, amikor bizonyos tárgyakkal való foglalkoztatásukat egyenesen megköveteli a törvény. A polgármester a maga kényuri kedve szerint itéli meg, vajjon a közgyülési tárgyakat érdemes-e, kell-e előzetesen a bizottsági tárgyalásoknak a retortáján keresztülbocsájtani. Igy történik meg aztán az, hogy fontos kérdésekben döntenie kell a közgyülésnek, állást kell foglalnia, holott a városatyáknak halvány sejtelmük sincsen arról, hogy voltaképpen miről is van szó.

Konkrét eseteket hozott fel ennek bizonyitására Feleki Béla. A közgyülés napirendjén szerepelt az Erzsébet-sugárut ujabb terve, a régi gázgyárak értékesitése, jubileumi alapitványok stb. Mindezekről az illetékes szakbizottságokban kellett volna megnyilatkozni a a bizottsági tagok véleményének, akaratának, a polgármester azonban nem tulajdonit nagy fontosságot ilyen csekélységeknek, nem törődik azzal, mit ir elő a törvény, nem érdekli az, mi a városatyáknak a véleménye.

Szánalmas, nevetséges volt a polgármester védekezése. Ez is mutatja, hogy Feleki Béla kötelességet teljesitett akkor, amikor módot és alkalmat adott a közgyülésnek arra, hogy a megváltozott közhangulat kifejezésre jusson.

Fullánkok

—

Az Andrássy-

telkeket szabályozni fogják, a szabályozási tervek elkészültek, a városépitési ügyosztály előterjesztését letárgyalta és elfogadta a középitési bizottság. Amiben az a legnevezetesebb, hogy a főváros most már hivatalosan is beállt a telekspekulánsok szabad szervezetébe.

Kezdetben a nagy telekpolitikai tranzakcióknál azt hangoztatták, azzal mentegették, védték a horribilis pénzeket fogyasztó telekvételeket, hogy a telkekre a városnak szabályozási, épitkezési, egységes telekpolitikai szempontból van szüksége. Az idők multán pedig ugy alakult a helyzet, hogy az immobilizált tőkék felszabaditásának a gondolata szomoru szükségé vált. Erre most szépen a visszájára fordítják a gyönyörü elvet és azt hirdetik, hogy a városnak nincsen más gondja és nincsen sürgősebb kötelessége, mint az, hogy jó és olcsó ingatlanokkal lássa el a módos polgárokat. Előbb azt mondták: kitünő üzletet csináltunk, olcsón vettünk. Most igy szól a nóta: kitünő üzletet fogunk csinálni, drágán fogunk eladni. Ez az álláspont érthető egy notórius telekspekulánsnál, a várost azonban erkölcsi közületnek szokás csufolni, amelynek nem lehet ambiciója az, hogy sefteljen, üzérkedjék a város telkeivel.

A tátrai

fenyvesek között jól esik ilyenkor a ródlizás. A Tátrában messzire fehérlik minden, a levegő tiszta, az emberek, akik ott vannak, csak az egészségükkel törődnek, mással nem. A polgármester a legutóbbi idők fáradalmait a Tátrában piheni ki, amiért senkinek sem illik őt irigyelni. De távozása előtt — az ismert tanácsi határozat szerint — rendbehozhatta volna — a város egyik-másik elintézetlen ügyét. Kolportázsjogot kértünk — jogunk volt hozzá. A polgármester ráült a kérvényünkre — nem volt joga hozzá. A polgármester ur tehát még az uj sajtótörvénynél is szigorubb. Az uj sajtótörvény megszabja a polgármesternek azt a jogát, hogy a kolportázst, ha erre alapos okot talál, megtagadja. Bárczy Istvánnak ez nem elég. Ő ezzel a jogával már most él, de ugy, hogy a döntésnek az idejét is maga szabja meg. És ha néki ugy tetszik, ez lesz az utolsó akta, amelyet a városházán el fog intézni.

Csodálkozással és felháborodással fogadta az olvasó közönség az erről szóló hiradást. Csodálta mindenki, hogy a polgármester igy értelmezi a szabad véleménynyilvánitás jogát, felháborodott mindenki a kultura apostolának magatartása miatt. Mi pedig ismételjük: a polgármester habozására büszkék vagyunk.

TOLNAY UTÓDJA BÁRCZY

A Közmunkatanács megszüntetése

Pénteken délután ülést tartott a középitési bizottság. Fontos tárgyak szerepeltek a napirenden, a bizottsági tagok mégsem mutattak tulságos érdeklődést iránẗuk. Más témáról beszéltek, arról, hogy

Tolnay Lajos utódja a közmunkatanács elnökségében Bárczy István dr. polgármester lesz.

Feltétlenül hiteles forrásból érkezett a hir a városházára. A bizottsági tagok nagyon plauzibilisnek találták, mert tudvalévő, hogy a polgármester már korábban is kombinációba került, amikor a közmunkatanács elnöki állásának a betöltéséről volt szó. A helyzet ma olyan, hogy Bárczy Istvánnak két kézzel kellene kapnia az állás után, mert ha a dolgok igy folynak tovább a városházán, akkor hova-tovább teljesen megtépázott tekintéllyel, minden külső fény és tiszteletadás nélkül lesz kénytelen a polgármester távozni a helyéről. Anyagi szempontból tekintve a dolgot, szintén valószinünek látszik a kombináció. A polgármesternek ma 28,000 korona a fizetése, 6000 korona a lakbére és 12,000 korona a reprezentációs költsége. Összesen tehát 46,000 koronát kap a várostól. Ha most távozna állásából, 24,000 korona volna a nyugdija, amihez hozzájárul a közmunkatanács elnökének 16,000 koronás fizetése (amit a minisztertanács magasabb összegben is megszavazhat), azonkivül egészen bizonyos, hogy Bárczy uj állásában lázas közgazdasági tevékenységet fejtene ki, egész csomó vállalat igazgatóságának lenne a tagja, ugy hogy anyagilag is jól járna.

Egyes lapokban ott szerénykedik a hir, hogy Tolnay Lajos utódja Márkus József ny. főpolgármester, Márkus Jenő dr. tanácsnok édes atyja lesz. Ez a kombináció minden alapot nélkülöz, már csak azért sem igaz, mert tudvalevő, hogy Márkus József nem barátja a jelenlegi kormánynak, amelytől a kinevezés függ. Der Wunsch ist der Vater des Gedankens — ami a jelen esetben annyit jelent, hogy nem az apa szülte a gondolatot, nem az apáé a vágy, hanem a fiui szeretet kopogtatta le a szenzációt.

*

Tolnay Lajos távozását egyelőre cáfolja — Tolnay Lajos. A dologgal azonban befejezett tényként kell számolni s a Bárczy-féle kombináció utat nyit a találgatásoknak abban az irányban, ki következik Bárczy István után a városházán? Mihelyt ez a kérdés aktuálissá válik, három név körül csoportosul majd a közhangulat: Bódy Tivadarról, Melly Béláról és Harrer Ferencről esik majd szó a nevezetes városi kormányváltozással kapcsolatban.

*

Nem sajnáljuk a közmunkatanács elnöki állását a polgármestertől. Bizonyos, hogy Bárczy István dr. fényesen megállná a helyét s a működése legalább is annyi eredménnyel járna, mint Tolnay Lajosé.

A mi meggyőződésünk szerint azonban a

közmunkatanács elnöki állásának betöltése helyett egészen más kérdés tolul előtérbe Tolnay lemondásával kapcsolatban. A közmunkatanácsra semmi szükség sincsen. Ezt az intézményt negyven esztendővel ezelőtt ékelték az állam és a főváros közé, azzal a rendeltetéssel, hogy a fejlődésnek indult főváros szabályozását, kiépitését, telekpolitikáját ellenőrizze és irányitsa. Azóta nagyot haladt a főváros, van külön városépitési ügyosztályunk, amelynek legtöbb idejét éppen az foglalja le, hogy állandóan ki kell egyenliteni azokat a kontraverziákat, amelyek a fővárosi épitkezések körül a főváros és a közmunkatanács között lépten-nyomon felmerülnek. A közmunkatanács ma egyenesen akadálya Budapest fejlődésének, teljesen fölösleges, kivénült intézmény. A közmunkatanács hatáskörét, a közmunkatanács által kezelt fővárosi alapot, vissza kell származtatni a fővárosra. Budapest már nagykoru, nincsen szüksége olyan gyámokra, mint amilyenek a közmunkatanácsban ülnek a kormány szivességéből.

Nem kell uj elnök és nem kell többé közmunkatanács!

Márkus Jenő

riportokat ir a B. K. E. ellen

Szombaton este és vasárnap reggel tele voltak a lapok a nap szenzációjával: a Budapesti Korcsolyázó Egyesület-ről viharos leleplezések történtek, a vezetőségről kisütötték, hogy sulyos panamákban vétkes, a főváros érdekei borzasztóan szenvednek a ligeti jégpályán, a közönséget a végsőkig kihasználják.

Ilyen és hasonló sérelmek hemzsegtek az egyazon forrásból származó riportokban. A forrás nem valamelyik szerkesztőség volt, hanem — a városgazdasági ügyosztály. A gyönyörü riportok szerzője Márkus Jenő dr. fő- és székvárosi tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője volt.

Semmi közünk sincsen ahhoz az antagonizmushoz, amely Márkus tanácsnok és Zsigmondy mérnök között fennáll. Lehetséges, hogy a szenzációs ujságközlemények eltalálták a valóságot, a B. K. E.-nél tényleg nagy bajok, sulyos visszaélések történtek. Ugy tudjuk azonban, hogy a B. K. E. részvénytársaság, a részvényeseknek tehát bármikor módjukban áll a bajok orvoslása, a vétkes vezetőség eltávolitása.

Egészen uj és különös dolognak tartjuk, hogy a fővárosnak egyik tanácsnoka élére áll egy sajtókampánynak, exponálja magát benne, cikkeket ir névtelenül, a város papirján és a város irógépein lekopogtatja a cikkeket és gondoskodik azoknak elhelyezéséről, megjelenéséről.

Senki sem tudja, mi inditotta Márkus Jenőt erre a furcsa és joggal megróható szerepre. Tény, hogy a tanácsnok ur maga is tagja a B. K. E. választmányának, annakidején pedig, amikor a sulyos szerződések, alkalmaztatások, szinekura-osztogatások történtek, a legszükebb vezetőséghez tartozott, agilis intézője volt az egyesület ügyeinek.

Hogy történt tehát, hogy annakidején szótlanul türt mindent s a lelkiismerete csak most késztette ujságirásra?

Ennek a rejtélynek a hátterében nem lehet más, mint részben személyes vonatkozások, részben pedig az a nemes szándék, hogy Márkus tanácsnok, mint az állatkerti jégpálya helytartója, ártson a konkurrens jégpálya-vállalatnak.

Bennünket az ügy kettős szempontból érdekel. Előre is tiltakozunk minden olyan kisérlet ellen, amelynek az a célja, hogy a B. K. E. részvényeit megszerezze a főváros. Még csak az hiányzik, hogy sportüzletekbe fogjon a város! A másik szempont pedig az, hogy a főváros tanácsnokának vigyáznia kell állásának méltóságára, tekintélyére. Márkus tanácsnok a városházán ne foglalkozzék korcsolyázással, a városi hivatalos órák alatt ne segitsen a lapokat megtölteni. Ha valakivel személyes ügye van, intézze azt el annak rendje és módja szerint. Ha pedig mindenáron irni akar, irjon egy szép előterjesztést, amely lehetővé teszi, hogy a főváros az eddiginél nagyobb arányban részesedjen a B. K. E. jövedelméből.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Mähl & Gregersen

Riadalom a városházán

Ahány nyilvános árlejtés, ahány városi szállitás, annyi botrány fakad a városházán. A legnagyobb felháborodás fogadta a Fővárosi Hirlap legutóbbi számában közölt leleplezést az Andrássy-uti faburkolat odaitéléséről. Ennek a felháborodásnak a napisajtóban is akadt visszhangja. A Neues Pester Journal az adatoknak egész halmazával áll elő és tényként megállapitja, hogy Gregersenék drágábbak voltak, mint Neumannék, mégis az inkompatibilis városatya befolyása volt erősebb az igazságnál.

Nem lehet a száraz tényeket elsikkasztani. Közhitelü okirattal igazolható, hogy az I. Mähl-cég, amely a szállitás legnagyobb részét kapta, nem magyar cég, Magyarországon bejegyezve nincsen és igy a versenytárgyalás feltételeinek nem felel meg. Egy további tény, hogy Neumannék az egész vonalon olcsóbbak, mint a többi pályázók. Tudni kell, hogy a feltételek szerint négyféle ajánlatokat kellett tenni és pedig 2, 25, 100 és százonfelüli négyzetméter javitására. Két négyzetméterért 15 K 60 fillért kértek Gregersenék, Neumannék pedig 14 koronát. Huszonöt négyzetméterért Gregersenék tizenöt koronát, Neumannék 13 korona 50 fillért, száz négyzetméternél Gregersenék 14 koronát kértek, Neumannék pedig 12 koronát. A különbség tehát szembeszökő és olyan tekintélyes, hogy a legnagyobb rosszhiszemüséggel lehetett csak belekapaszkodni abba a kifogásba, amely szerint Neumannék az esetleges, hat esztendő utáni fentartásért, téves értelmezés folytán többet kértek, mint a konkurrensek. Még egy kifogásuk volt Fockéknek. Szerintük a Gregersen-féle ajánlat előnyösebb már csak azért is, mert százon felüli négyzetméterért Gregersenék 12 korona 75 fillért számitanak, mig Neumannék 25 fillérrel többet. Ennek azonban semmiféle jelentősége nincsen, mert a kerületi mérnökök egyértelmü i megállapitásai szerint sohasem kerül sor száz méteren felüli javitásokra, ugy hogy ez a pont teljesen elesik, figyelmen kivül marad. Okiratokkal bizonyitható, hogy Gregersenék rosszhiszemü eljárást követtek el a konkurrensekkel szemben akkor, amikor tiszta tallyoudról beszéltek ajánlatukban. Tiszta tallyoud, ez bizonyit-

Huszonhét pont

Feleki—Bárczy párbaj

Huszonhét pontot tüztek ki a közgyülés napirendjére. A huszonhét pontok sem voltak valami kemény pontok. A városatyák érdeklődése inkább odairányult, hogy vajjon mi fog történni a huszonhét pontok előtt, a napirendet megelőzőleg. Az atyák érdeklődésének megvolt az alapja. Tudták, hogy Feleki Béla felszólalásra készül és pedig nem azért, hogy Bárczy István dr. polgármester urnak az érdemeit felsorolja, hanem azért, hogy kemény igazságokat vágjon a tanács fejéhez, aztán pedig megmossa jól a tanácsi fejeket, hogy a sebekből komplikációk ne származzanak.

Az első szó nem Feleki Béláé volt, hanem a polgármesteré és pedig azon a jogon, hogy ő egy személyben helyettes főpolgármester is, elnök is. A polgármester Kasics Pétert parentálta el és a városatyák emlékezete visszaszállt azokhoz az időkhöz, amikor még heves ellenzéki viták voltak a közgyülés termében, még bömbölt a jó Polónyi Géza és tombolt a puritán, derék, jószándéku Kasics Péter.

Csak a szabad polgároknak nem tetszett a Kasics-bucsuztatás. Platthy György volt az ünneprontó. Azt kiáltotta közbe, hogy Kasics nem volt mintaember, amit a városatyák halk zugással utasitottak vissza és rámutattak Platthy lólábára, mondván, hogy a szabadpolgári párt vezérének azért fáj a részvét, mert Kasics Péter ellenük is hadat viselt állandóan.

Pető és Platthy csaknem összekaptak Kasics fölött, végre mégis megegyeztek abban, hogy egy puritán városatyának előbb meg kell halnia, csak akkor ismerik el, hogy puritán volt.

Most aztán jöhetett Feleki Béla. Nem is kérette magát és nyugodt, tárgyilagos hangon a veséjét, a máját tálalta fel a polgármesternek a közgyülés elé.

Sohasem láttuk még ilyen felindult állapotban, ilyen talpig sápadtan a podesztát. Még a hires diplomata-ravaszsága, ügyes rabulisztikája is cserben hagyta. Elannyira, hogy amikor belebocsájtkozott annak a magyarázatába, hogy mi tartozik a közgyülés elé és mi nem, hirtelen harsogó derültség kelt a szavai nyomán, a derültségnek azonban korántsem az volt az oka, hogy Bárczy István valami jó viccet mondott el. A polgármestert kinevették, ez volt az ülés igazi szenzációja.

Annyira abszorbeálta, kimeritette ez a szenzáció a városatyák érdeklődését, hogy mikoron a tárgysorozatra került a sor, illanó kámforokká váltak az atyák. Berczel tanácsnok a nevezetes javadalmi bérletnek az elintézéséről referált, oly nagy zajban, hogy észre sem vették, amikor felszólalás nélkül elfogadták az előterjesztést. A karzaton ottültek a dus bérlet uj tulajdonosai és egyre lesték, mikor kerül már órájuk a sor, mikor vitáznak a városatyák a javadalmi bérlet fölött. Az előterjesztést régen megszavazták már, amikor a bérlők még mindig kétség és remény között feszengtek a karzaton.

És hogy a huszonhét pont ne okozzon tulsok időrablást, a városatyák még ezt a silány programmot is megcsonkitották.

Harrer tanácsnok óriási ambicióval kezdte magyarázni, milyen finom egy ut lesz az Erzsébethez cimzett sugárut.

— Jó, jó! — mondták a városatyák és viharos lelkesedéssel rebegtek nem-et, amikor a polgármester megkérdezte tőlük, kivánják-e a sugárut dolgát tárgyalni.

Buzáth tanácsnok Harrer Feenctől eltanult ambicióval iparkodott bebizonyitani, hogy a budai és ujpesti gázgyárak üzemét be kell szüntetni, az ócskavasat el kell adni, a pénzt takarékba kell tenni. — Jó, jó! — harsogták ujból a városatyák, amikor pedig a polgármester megismételte nyájas kérdését, egyhangu nem-el fejezték ki megvetésüket a tárgyalás iránt.

Wildner tanácsnoknak is kijutott ebből a sorsból. Hubayról dalolt, azt mondta, hogy Hubay belehegedülte magát a lelkekbe, minek folytán Hubay kihegedült magának egy jubiláris alapitványt. A fővárosnak, mint legfőbb hegedüs kegyurnak, a jubileumból ki kell venni a részét s a jubiláris alaphoz hozzá kell adni a maga részét.

Ismét felhangzott a: — Jó, jó — cimü biztatás, ismét a jövő közgyülésre halasztották ennek az előterjesztésnek a sorsát is.

Huszonhétből ha elveszünk hármat, marad huszonnégy, szorozzuk meg a huszonnégyet kettővel és akkor megkapjuk azt az időt, amelyet a közgyülés napirendje igényelt. Negyvennyolc percnél tovább nem tartott az érdemleges tárgyalás. Négykor kezdték, hatkor végezték. A közbenső időt érdemleges ozsonnázással huzták ki a városatyák. Most utólag, jó emésztést kivánnk mindegyiköknek.

— — —

ható, egyáltalában nincs, ebbe tehát nem kapaszkodhatik bele Fock tanácsnok. Az viszont ugyancsak le van szögezve, hogy Neumannék fája jobb minőségü, mint a győztes konkurrenseké és hogy Gregersenék a Neumannék fájával győztek.

Mindezeken felül itt a döntő, uj szempont: Ugyanazért a fáért, amelyért a város eddig 24 K 50 fillért fizetett, most 30 K-át akarnak fizetni Gregersenéknek, holott köztudomásu, hogy a fa ára az utóbbi időben husz százalékkal olcsóbb lett. Ez a körülmény már egymagában véve is igazolja, hogy a legnagyobb könnyelmüséggel történt a döntés s hogy annak megsemmisitése elsőrendü érdeke a fővárosnak. A differencia a régi és az uj ár között kerek 180,000 koronát tesz ki. Ez az összeg tisztára nemzeti ajándék, jogosulatlan előnye volna a szerencsés Gregersen—Mähl-szövetségnek.

*

A tanács ma foglalkozott a milliós szállitással. Lapzártakor ért véget a tanácsülés s az eredmény az, hogy hosszas vita után levették a napirendről az ügyet, amiben bizonyára jelentékeny része van a Fővárosi Hirlap erélyes állásfoglalásának. A tanácsban tehát több volt a lelkiismeretesség, mint az illetékes ügyosztályban. A tanács tagjai érezték, hogy a bizottsági döntés nem volt méltányos, nem volt igazságos s hogy a fővárost a döntés jelentékeny veszteséggel fenyegeti.

Az előterjesztés most a közigazgatási bizottságba kerül, onnan pedig a pénzügyi bizottságba.

A titkárságtól

a tanácsnok-jelöltségig

Hetekkel ezelőtt megirta a Fővárosi Hirlap, hogy a polgármester ki akarja szélesiteni Sztankovits Szilárd polgármesteri titkárnak az utját és ez okból áthelyezi őt a pénzügyi osztályba. A nagy esemény bekövetkezett, a lapok azonban téves minősitéssel közölték a hirt. Azt irták, hogy Sztankovits Szilárdot főjegyzői minőségben helyezte át a polgármester és ráduplázták a tévedésre azzal, hogy szerintök a polgármester Sztankovits Szilárdot megbizta Berczel Jenő dr. tanácsnok helyettesitésével, a pénzügyi osztály helyettes vezetésével.

Mindebből pedig csakis az áthelyezés ténye igaz. Nem helyezte át a polgármester Sztankovits Szilárdot főjegyzői minőségben, nem is tehette, mert a polgármesteri titkár — sohasem lehet főjegyző. Tudvalévő, hogy Sztankovits hét esztendővel ezelőtt került a városházára, közvetlenül azután, hogy Bárczy István dr. lett a polgármester. A pénzügyi segédtitkárból — ez volt Sztankovits azelőtt — egyszerü napidijas lett, fél esztendő mulva pedig polgármesteri titkár. A státuszban egészen külön hely illeti meg Sztankovits Szilárdot, aki polgármesteri titkár maradt az áthelyezés után is. Csak a fizetése olyan, mint a főjegyzőké, egyébként pedig sem a cime, sem a rangja nem főjegyzői. Nem is lehet sohasem, egyszerüen abból az okból, mert főjegyző csakis tanácsjegyzőből lehet, a tanácsjegyzőt a közgyülés választja, Sztankovits Szilárdot pedig soha semmiféle állásra nem választotta meg a közgyülés, többek között azért sem, mert erre sohasem nyilott alkalom.

Hasonló tévedés forog fenn abban a hirben is, hogy Sztankovitsból helyettes tanácsnok, helyettes ügyosztályvezető lesz. A vonatkozó jogszabályok egészen világosan, félreérthetetlenül mondják ki, hogy ügyosztályvezető-helyettes csakis főjegyző lehet. Minthogy pedig a polgármesteri titkárból nem lehet sohasem főjegyző, bizonyos, hogy tanácsnok-helyettes sem lesz.

Most tünik ki, milyen helyrehozhatatlan hibát követett el a polgármester, amikor a polgármesteri titkári állást elsőizben betöltötte. Semmi kifogásunk nincsen, nem is lehet Sztankovits Szilárd személye ellen. Meg vagyunk róla győződve, hogy uj állásában akkor is meg fogja állani a helyét, ha a cime és a rangja változatlan is marad. De óvást kell emelnünk az ellen, hogy a polgármesteri titkár elől ily módon elzárták az előrehaladás utját. Főjegyző nem lehet belőle, belekényszeritik abba, hogy tanácsnoki állásra pályázzon, pedig a tanácsnoki állásoknak nálánál sokkal jogosultabb, régibb, több érdemeket szerzett pályázói vannak a városházán.

Bárczy István

a város pénzéből negyedmillió koronát juttatott a sógorának.

Az egész országban mérhetetlen felháborodással fogadták „Az Est“ szenzációs közlését a Margit-szigeti panamáról. Arról szólt a leleplezés, hogy Tolnay Lajos, a közmunkatanács elnöke, a fiának és a vejének, Garancsy Mihály alelnök pedig a sógorának juttatott nagyobb összeget a szigeti részvénytársaság pénzéből.

A városházán nem részvénytársaságoknak, nem magánosoknak a pénzét kezelik, hanem közpénzeket, a főváros adófizető polgárainak keserves fillérjeit. Ezt a sulyosbitó körülményt nem szabad figyelmen kivül hagyni az alább következő, épületes történetnél.

A Kis-Rókus helyén nagyszabásu, ötemeletes, modern bérpalotát akar a város épiteni. Ez a terv akkor fogamzott meg a polgármester agyában, amikor Márkus Jenő dr. tanácsnoknak a Piccadilly-ről elkeresztelt, szerencsétlen előterjesztése megbukott. A polgármester megbizta Francsek Imre műszaki tanácsost a bérpalota terveinek elkészitésével. Francsek a megbizást elvállalta, a terveket elkészitette, a tervek jelenleg Buzáth János tanácsnoknál, a világitási ügyosztály vezetőjénél vannak és pedig azért, mert a bérpalota földszinti helyiségeit a gázgyár városi üzletének szánták.

Eddig szól a tényállás. A csattanója pedig a dolognak az, hogy a tervek elkészitésével megbizott épitész,

Francsek Imre sógora Bárczy István dr. polgármesternek.

Mit jelent ez? Nem kevesebbet, mint azt, hogy Francsek Imrének az előkelő sógorság kétszázötvenezer koronát fog jövedelmezni. A terv szerint az épület 3.200,000 koronába fog kerülni. A tervező pedig — Francsek Imre — 8 százalék tiszteletdijat kap az épitési költség után. Kétszázötvenhatezer koronát tesz ki a 8 százalékos tiszteletdij, amihez bizonyára nem minden ellenérték nélkül jut Francsek Imre, mert hiszen bizonyára igen szépen, jól megtervezte a főváros bérpalotáját s a honorárium — fővárosi épitkezésről lévén szó — arányban áll a költséggel.

Önkénytelenül is felvetődik azonban az a kérdés, vajjon a főváros müszaki közegei, akik között iben sok ieles tervező van, nem-e tudták volna éppen olyan iól elvégezni ezt a munkát. És ha már minden áron magánmérnökre akarta bizni a polgármester a munkát, miért választotta ki erre a célra éppen a — sógorát, aki, mellesleg szólva, nem is hivatásos épitész, hanem a közmunkák tanácsánál alkalmazott müszaki tanácsos.

Itt igazán nem nehéz megállapitani az összefüggést a tények között. A bérpalota épitését arra az időpontra tervezik, amikor a város kölcsönhöz jut. A tervek azonban máris elkészültek s a Kis-Rókus helyén emelendő bérpalota már most is, amikor még meg sem kezdték az épitését, hirdetni fogja mindenkinek, akit illet, hogy nincsen e világon szebb, nemesebb, lelkesitőbb érzés, mint a jó sógorság, a rokoni szeretet.

Nyilvános árlejtés

a gázgyári ócskavasra

A legutóbbi közgyülés napirendjén szerepelt az uj gázgyár felépitése után felszabadult, fölöslegessé vált ujpesti és óbudai régi gázgyárak telkeinek és berendezésének értékesitése. A telkeket a rendes forgalmi áron fogják eladni. Sokkal nagyobb fejtörést okoz a berendezés értékesitése. Berendezés alatt tudvalévőleg egy régi gázgyárnál nem lehet sokkal többet érteni, mint egy csomó ócskavasat. Ebben az esetben azonban az ócskavas tekintélyes summát, százezreket reprezentál, ami könnyen érthető, mert hiszen két gázgyár kimustrált gépeiről van szó.

Az ócskavas körül nagy harcok dulnak. Egyik ismert ócskavaskereskedő cég minden befolyásával arra törekszik, hogy kéz alatt, árlejtés mellőzésével jusson az üzlethez. A másik, becsületesebb megoldás az, hogy a város nyilvános árlejtést ir ki az ócskavasra, amely ilyenformán azé lesz, aki többet ád érte.

A közelmultak tapasztalatai után a nyilvános árlejtésnek a mellőzése sulyos fegyelmi vétség volna. Biztos hisszük, hogy erre nem is kerülhet a sor.

Egyébként pedig, miként tudvalévő, a közgyülés érdemben nem foglalkozott a vonatkozó előterjesztéssel, hanem visszaadta azt a tanácsnak. Legközelebb a gázgyári bizottság foglalkozik vele s e bizottság tagjainak arra kell törekedniök, hogy a nyilvános árlejtés követelésének már az előterjesztésben, illetve a bizottság határozatában is nyoma legyen.

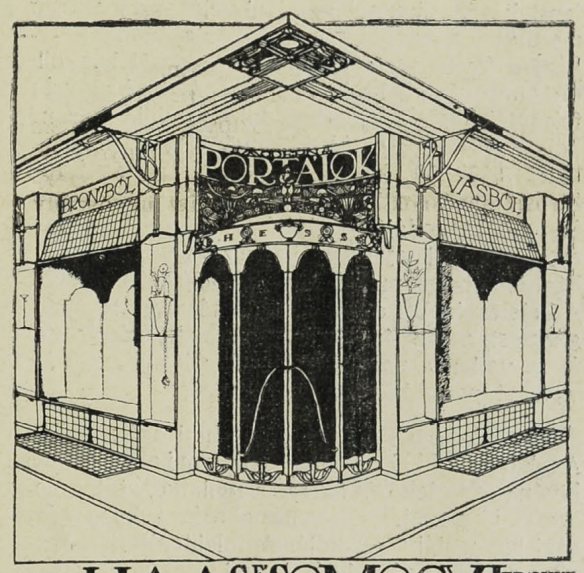

rendkivül tartós, kiválóan ruganyos, formája ideális.

Események

—

Vissza a régi rendhez. Feleki Béla dr. bizottsági tag ismeretes felszólalásának már is mutatkoznak a hatásai. Bárczy István dr. polgármester megválasztása előtt az volt a gyakorlat, hogy előbb a kijelölő választmány jelölt a megüresedett tisztviselői állásokra s csak azután tüzte ki a közgyülés, a kijelölő választmány határozatának tudomásulvételével, a választás határnapját. Bárczy István dr. előbb tett előterjesztést a választásra vonatkozólag a közgyülésnek s a kijelölő választmány csak utólag döntött. A polgármester most intézkedett, hogy a régi gyakorlat helyreállittassék s ezentul a kijelölő választmányt ne érje mellőzés.

Alkér Emil nyugdijaztatása. Alkér Emil dr., tiszti főügyész-helyettes, március hó 11-ikén tölti be a teljes nyugdijképességet biztositó szolgálati időt. A főügyész-helyettes, akit betegsége már hosszabb idő óta távol tart a városházától, nem tér vissza többé hivatalába, hanem nyugdijba vonul. Március közepén kiirják a pályázatot ugy a főügyészi, mint a főügyész-helyettesi, két tiszti ügyészi és három alügyészi állásra. A választás előreláthatólag április elején lesz.

Negyvenmillió középitésre. A polgármester nemrégiben utasitotta a tanácsi ügyosztályokat, hogy a legsürgősebb közmunkákat irják össze, mert az épitőipar válságos helyzetén a fővárosnak kell segiteni. Az ügyosztályok bejelenttek a legsürgősebb épiteni valókat s e szerint negyven millió koronára volna szüksége a fővárosnak. Ebből az összegből hat millió jutna iskolaépitésre. A gázgyár folytatólagos épitéséhez kilenc millió korona kell, a vizvezeték különböző bővitési munkáira 3,600.000 korona, a Gellért-gyógyfürdőre 3 millió korona, a Széchényi-fürdő szállodájának épitésére 500.000 korona, egészségügyi épitkezésekre (kórház, elmebeteg-megfigyel stb.) 1,300.000 korona. A bejelentéseket egyelőre tudomásul vette a polgármester. Az épitkezések megkezdése attól függ, vajjon a polgármesternek sikerül-e a várva-várt nagy kölcsön megszerzése.

Megcáfolt nyilatkozat. Mult heti számunkban A „közszállitások reformja“ cimmel kivánatosan leközöltük azt a nyilatkozatot, amelyet Vita Emil dr. tanácsnoknak, a közgazdasági ügyosztály vezetőjének tulajdonitott a Magyar Kereskedők Lapja. Cikkünkre a következő levelet kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztőség! A közszállitások ügyében nevemmel jelzett nyilatkozatot, illetőleg ki kell jelentenem, hogy ez ügyben kollégáim jelenlétében csak azt feleltem a *„Világ“* cimü lap egyik munkatársa ez irányu kérdésére, hogy egyelőre ez ügygyel, más sürgősebb dolgaim miatt, nem tudok részleteiben foglalkozni, — hogy egy önálló városi közszállitási szabályzat megalkotását tartom szükségesnek és abban a német minták figyelembe vételét és tény az is, hogy *Vázsonyi* Vilmos emlitett mondatát fölemlitettem. *Részletekbe bele nem bocsátkoztam.* Tisztelettel dr. *Vita Emil* tanácsnok.

Megállapitható tehát, hogy Vita tanácsnok a néki imputált nyilatkozatot nem tette meg. Mi a legteljesebb jóhiszemüséggel idéztük a Magyar Kereskedők Lapjá-ban közölt interjut s nem a mi hibánk, hogy — miként most kiderült — félrevezettek bennünket a nyilatkozat közlésével.

Székesfehérvár vizvezetéke. Székesfehérvár város hosszas előmunkálatok és két évi épitkezés után az elmult esztendő vége felé üzembe vette a város vizvezetékét és csatornázását. A két mü dr. Forbáth Imre vezetése alatt épült és az üzem megkezdése óta kifogástalanul működik. A város körülbelül 2.5 millió koronát áldozott e nagyszabásu munka létesitésére és ezzel nagy lépést tett jövendő erőteljes fejlődésének megalapozására.

Olcsó városi lakások. Páris városa legközelebb 200 millió frank kölcsönt vesz fel olcsó lakások épitése céljából. A városi tanács 11 millió frankért a különböző kerületekben összesen 148.361 millió négyszögméter telket vásárolt, melyen 65 millió frank költséggel tizenegyezer lakást akar épiteni. Ezek a lakások 1915. juniusában elkészülnek és lakhatók lesznek. Ezenkivül a város a lerombolandó erődítvények (fortifikatió) helyén 75 millió frank költséggel szintén olcsó lakásokat fog épittetni. A 200 millióból még fennmaradó 50 milliót a város amaz egyesületek és épülő szövetkezetek szubvencionálására fogja forditani, amelyek olcsó lakásokat épitenek. Ilyen testületek már eddig is 2 millió 26.000 frank segélyt kaptak Páris városától.

Uj autó-pneumatik. A Continentál-gyár speciálisan a rossz magyar utak és különösen megerőltető használat részére többszörösen megerősitett pneumatikot gyárt, a *type course renforcét*, amely nemcsak a sokal finomabb, hanem sürübb, illetve erősebb gummi- és vászonrétegek által különbözik a szokásos pneumatik-gyártmányoktól és a normális *Continental*-pneumatiktól e térőleg oldalán vörös sávval van ellátva. A Continentál type course renforce pneumatikot a gyár magyarországi vezérképviselete, a *Bárdi József Automobil Részvénytársaság*, VI. ker., Lehel-utca 25., hozza forgalomba.

Egy égő oceánhajó és utasainak izgalmas menekülése, az egyik szenzációs jelenete, az *Omniában* bemutatásra kerülő *„Saramos“* cimü 4 felvorásos regényes szinműnek, mely nagyszabásu képben még szemeink előtt folynak le a rendkivül érdekes oroszlán-, tigris- és párducvadászatok Indiában, melyekben a filmkészitő Cines gyár felkérésére a római arisztokrácia legkiválóbb képviselői vesznek részt. A *„Saramos“* az idei saison látványosságokban leggazdagabb fi mje.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Szerte szét az egész világban általános elismerés nyilvánul meg azon jó minőségü és amellett legolcsóbb áruk mellett, melyek *Schönwald* Imre óra- és ékszertelepén, Budapest, Deák Ferenc-utca 21. szám alatt kaphatók.

A Vas-utcai iskola

Lajta Béla nyilatkozata

A *„Fővárosi Hirlap“* január 21-iki számában a Vas-utcai Felső Kereskedelmi iskola „milliós hiteltullépéséről“ egy hosszabb cikkben foglalkozik és rámutat arra, hogy az iskola költségeit 800,000 koronával lépték tul és pedig ezuttal már nemcsak az épitkezésnél, hanem tulnyomó részt a berendezésnél. Az iskola épitkezéséről ezt a hirt már vagy két év óta terjesztik és az ujságokban téves adatok látnak napvilágot. A költségeket nem lépték tul 800.000 koronával sem az épitkezésnél, sem a berendezésnél, mert a költségeket egyáltalában nem lépték tul. Talán szolgálatot vélek tenni akkor, hogyha a *„Fővárosi Hirlap“* utján röviden elmondom az iskola épitésének történetét és számszerü adatokkal igazolom az épitési kiadásokat.

A Felső Kereskedelmi iskola épületét tulajdonképen nem is a Vas-utcában, hanem a Mária Terézia-téren akarták megépiteni, a fővárosi plébániához tartozó paplak mellett levő telken, amelynek egy 2—3 ablaknyi utcai homlokzata volt, ugy, hogy az iskola épülete egy nagy kertben nyert volna elhelyezést. Ezen a helyen az iskola kisebb lett volna és *ennek az épületnek tisztán épitési költségeire* a közgyülés 700.000 koronát szavazott meg. A programm jóval kevesebb helyiséget követelt a jelenlegi épületben lévő helyiségeknél és az épületet, ugy mint az akkor épitett többi iskolát, kályhákkal fütötték volna.

Ebből az épitkezésből nem lett semmi. Ha jól tudom, a főváros részben azért, mert a telektulajdonossal akkor megegyezni nem tudott, részben pedig a Kereskedelmi iskolának jobb és a forgalmi központhoz közelebb fekvő helyet keresve, elhatározta, hogy a főváros tulajdonát képező és a Vas-utcában levő ovóda melletti telket fogja megvásárolni és az egyesitett telkekre épitteti meg az iskolát.

Amidőn erre a helyre kellett a terveket elkészitenem, utasitottak, hogy a Felső Kereskedelmi leányiskolát is ebbe az épületbe helyezzem el és igy az iskola tetemesen megnagyobbodott a leányok számára szükséges tantermekkel, valamint ezzel kapcsolatosan a speciális tantárgyak tanitására szánt és a leányok tanitásával összefüggő helyiségekkel. A tanácshoz benyujtott tervemmel együtt egy előterjesztéssel is éltem és előterjesztésemben rámutattam arra, hogy a 700.000 korona tisztán épitési költségből az iskolát megépiteni természetesen nem lehet és az épitésre felügyelő bizottság részéről kiküldött albizottság a terveket megvizsgálva, meghatározta a költségeket, amelyek szerint a tisztán épitési kölségek 900.000 koronát tehetnek ki, a fütési és berendezési költségek nélkül. Ezek után a tanács megfelelő javaslatok alapján elhatározta azt is, hogy az iskolában központi fütést létesit és e munkára kiirt pályázat eredményeképpen a legolcsóbb pályázó 48.986.90 koronáért bizatott meg a munka elkészitésével.

Már most az iskola épületének tisztán épitési költségeire megszavaztak 900.000 koronát, a fütésre 48,986.90 koronát, összesen 948.986.50 koronát és ezzel szemben az iskola tényleges költségei 1913. december 23-án benyujtott részletes elszámolásom szerint 959.424.18 koronát tettek ki. A *„Fővárosi Hirlap“* cikkének tehát az az állitása, mintha a 800.000 koronás tullépésből 150.000 korona tullépés esett volna az épitési költségekre, helytelen információn alapszik. Az az állitás, hogy a berendezés költségeit 650.000 koronával lépték tul — miután a berendezés költségei összesen 193.990.96 koronát tettek ki — még nagyobb tévedés. A 193.990.96 koronából a fizikai és kémiai tantermek, szertárak és laboratóriumok berendezése, valamint felszerelése 51.473.05 koronát emésztettek fel; az összes tantermekben levő padok, katedrák, táblák, a tantestületi terem és tanári szobák berendezése, ruhatárak, különböző szertárak, tornaterem, öltöző, egy nagy könyvtár, ifjusági könyvtár, az eddig legnagyobb mintairoda stb. berendezés költségeire pedig 143.817 korona fordittatott.

A berendezés mint már fentebb emlitettem a költségek tullépése nélkül annyi összegért készült, amennyit arra a székesfőváros tanácsa megszavazott.

Geitner és *Rausch* számlájáról a cikkiró azt állitja, hogy 100.000 korona költségtöbblettel az 790 ezer koronát tett ki. Ki kell jelentenem, hogy az ezen vállalkozó által készitett munka 214.80 koronába került, ugyanennyi volt preliminálva és igy az előirányzatot egy fillérrel sem léptük tul.

Kötelességemnek tartom kijelenteni azt is, hogy a főváros összes tényezői, akikkel ezen iskola épitkezésénél együtt kellett dolgoznom, a legmesszebb menő odaadással törekedtek velem együtt egy lehető legjobb és olcsó iskola felépitésére. Az iskola épitkezésének idején már annyi volt a jelentkezők száma mindkét nembeli tanulók részéről, hogy a leányok számára külön iskoláról kellett gondoskodni, ennek az iskolának összes tantermei pedig fiuövendékekkel egészen megteltek.

Lajta Béla

*

Helyet adtunk Lajta Béla műépitész ur terjedelmes nyilatkozatának, hogy ezáltal is bebizonyitsuk teljes elfogulatlanságunkat, egyedül a főváros érdekeit szem előtt tartó objektivitásunkat. Az idő rövidsége miatt azonban nem állott módunkban a nyilatkozatban foglalt adatokat összehasonlitani információnkkal, amelynek alapján multheti cikkünket irtuk. Ez okból fentartjuk magunknak azt a jogot, hogy a Vas-utcai iskola odiozus ügyével alkalom adtán ujból foglalkozzunk.

Lapunk telefonszáma: 137-15

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

Kizárólagos joggal!

SARAMOS

Regényes szinmű 4 felvon., melynek egyik nagyszabásu szenzációja, egy

Égő Oczeán-hajó

és utasainak izgalmas menekülése, továbbá

Oroszlán-, tigris- és párducz-vadászatok Indiában

melyekben a filmkészitő Cines gyár felkérésére a római arisztokrácia legkiválóbb képviselői vesznek részt.

Az előadások d. u. 4, 6, 8, 10 órakor, vasárnap d. u. 4, fél 6, 7, fél 7, 10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától az Omnia pénztáránál és a Hirsch-féle nagytőzsdében VI., Andrássy-ut 19.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Az értékpiac

Az értékpiacokat, vagyis mint a közgazdászok mondani szokták, az ingó értékeket sokáig a legjobb tőkeelhelyezésnek tartották. Boldog tulajdonosaik pontosan beváltották a szelvényeket és nyugalommal nézték cimleteik értékének emelkedését. Tőkéik szemlátomást növekedtek. Ezek a szerencsés halandók nem rettegtek se a széltől, se a jégesőtől, se fagytól, se a cyklontól.

Mindez most megváltozott. Az összes értéktőzsdéken, jobban mondva érékpiacokon vihar vonul végig. A legszolidabb értékek meginognak: árfolyamuk hol esik, hol emelkedik, de senki se tudja hogyan és miért. Mindenki azt hitte, hogy a balkáni béke után a nemzetközi politika nyugvópontra ér. A nagy államok óriási fegyverkezése, a folytonos kardcsörtetés állandóan nyugtalanitja a tőkét. Azelőtt, ha az egyik értékpapir esett, a rentiers-k siettek olyan értékpapirokat vásárolni, melyek ugyanakkor emelkedtek. Most még ezen az uton se kompenzálhatják magukat, mert a krizis általánossá vált és minden érték hanyatló irányzatot mutat.

A párisi értékpiacon, mely azelőtt az első volt a világon, a legnagyobb depresszió uralkodik. Az ottani haute finance valósággal kétségbe van esve. A nagy boulevard lapok, melyek egyszersmind a nagytőke és a nagybankok orgánumai is, hosszu cikkekben siránkoznak a párisi értékpiac szomoru helyzetén. A legbiztosabb értékpapirok hanyatlanak, pedig semmi külső ok se indokolja az áresést.

Ami már most a budapesti értékpiacot illeti, ez a teljes derut képét mutatja. A krizis sehol se végzett oly pusztitást, mint éppen nálunk. Sok része van ebben az értéktőzsdén uralkodott féktelen spekulációnak, amely gyakran orgiákat ült és amikor azután a balkáni háboru kitörésével a krach bekövetkezett, nem akadt erős kéz, mely a pusztulást legalább részben feltartóztatta volna.

A budapesti értékpiac azóta nem képes lábra állani. Sőt az utóbbi időben megint bizonyos visszaesést tapasztalunk. Az ötven éves jubileumot a tőzsde a teljes üzlettelenség és fejetlenség között érte meg. Az ipari és közlekedési papirok, valamint egyes bankoknak részvényei erősen esnek. A közgazdászok tanitásai szerint most a fix kamatozásu értékeknek kellene emelkedniök. De ezen a téren se látjuk azt a lendületet, melyet a folytonos leszálló kamatláb indokolttá tenne. De azért ez a normális folyamat most se fog elmaradni. A krizis oly erős volt, hogy a javulás csak lassu tempóban következik be. A járadékok és záloglevelek árfolyama máris emelkedik, a közönség most ezeket kezdi vásárolni, mert a jelenlegi olcsóbb kamatláb mellett az ezekbe való tőkeelhelyezés nagyobb jövedelmet hajt, mint a bankbetét, vagy az ipari részvény. A gazdasági depresszió következtében ugy az ipari, mint közlekedési vállalatoknak rosszul megy, kevesebb osztalékot fizetnek és a részvények belértéke is csökkent. Ez idézi elő ezeknek a papiroknak a mostani lanyhaságát. Viszont a bankok se csinálnak most az olcsó pénz mellett olyan jó üzleteket, mint azelőtt a magas kamatok mellett, amikor a kamatszámlán igen sokat kerestek. De másrészről az ipari depresszió miatt most az üzlet is kevesebb, minthogy alig kinálnak váltóanyagot leszámitolásra. Innen van, hogy a bankrészvények árfolyama se tud megszilárdulni.

A prognózis a legközelebbi jövőre nézve tehát az, hogy most a járadék- és a záloglevélpiac fog megélénkülni, mig a bank-, ipari és közlekedési papirok piaca csak majd akkor fog fellendülni, ha a mostani gazdasági depressziót, mely a mélypontját most éri el, a felfelé törekvő konjunktura fogja felváltani. Ez pedig majd csak az év végén, nagyobb mértékben pedig a jövő év elején fog beállani. Mindenesetre sok függ attól, hogy az épitőipar a jelentkező olcsóbb tőkét milyen mértékben tudja majd a maga hasznára forditani.

A Pesti Hazai üzletéve. Most publikálta a Pesti Hazai Első Takarékpénztár mult évi mérlegét, amelyet bombasztikus dicsekvésekkel tálalnak fel. A zárszámadásban tényleg ugy vannak gruppirozva az adatok, hogy a takarék fejlődését hirdessék, két tényt azonban bajos letagadni: az egyik az, hogy Walder Gyula vezetése alatt a Kereskedelmi-bankkal szemben — a második helyre szorult le a Pesti Hazai a betétállomány terén, a másik pedig az, hogy az osztalékot tulajdonképpen azokból a milliókból fizetik, amelyeket a kamatlábleszállitások figyelmenkivül hagyásával kerestek. A Pesti Hazai ugyanis el szokta felejteni ügyfeleivel szemben a kamatláb mérséklését a jegybank leszállitásaival egyidejüleg közölni és csak, ha felszólalás történik, vagy pedig egyáltalán nem csökkenti az egyszer megállapitott kamatot. A betétek után azonban rögtön másnap leszállitja a kamatot, amit neki kell fizetnie s ezekből a pár hetes differenciákkal sok százezer koronát takarit meg. A takarék különben titkos és adómentes tartalékából kiemelt 500,000 K-át és uj „agio-tartalékot" létesitett. Ez az egy tétel uj a mérlegben, a dicsérő jelentés azonban nem szól arról a változatlan tényről, hogy ezidén sem sikerült a záloglevéleknek francia piacon való placirozása, bár Walder vezérigazgató személyesen járt ismételten közben a párisi pénzkapacitásoknál. A nagy nyereségnek van egy belső árnyoldala is: a Pesti Hazai tisztviselői majdnem a legrosszabbul vannak fizetve az összes nagyintézetek közül. Ez különben természetes is, mert a közel milliós személyzeti büdzséből aránytalan rész jut az igazgatóságnak, illetve Walder vezérigazgatónak, nyilván jutalmul azért, hogy az első pesti takarékból — másodikat csinált a Kereskedelmi-bank javára.

A második fakartell. A napokban alakult meg a Standard égisze alatt az erdélyi puhafakartel Schreiber Endre elnöklete és Grósz Béla igazgatása alatt. Egyidejüleg folytak a tárgyalások a felsőmagyarországi puhafakartell létrehozása céljából a Karpathia révén és a közel napokban a második fakartell szervezete is készen lesz. A felsőmagyarországi fakartell központi irodájának elnöke Greiner Sándor, igazgatója pedig Weisz Gyula fakereskedő lesz. Mindkét kartell ügyészi teendőinek ellátásával dr. Unger Ferenc ügyvédet bizták meg.

Fürsték és a Hitelbank. Néhány hónap előtt a Magyar Kartonnyomó rt. igazgatóságából a maróthi Fürst-család végleg kivonult s a vezetést teljesen a Hitelbank megbizottjának, Martos igazgatónak engedte át. A Fürst Jakab és fiai cég ezután ujra dolgozni kezdett ugyanabban a helyiségben, amelyben hatvan esztendő előtt kezdette meg működését. A textil szakma kedvezőtlen konjunktúrája folytán azonban a cég nem lendülhetett fel s a főnökök néhány hét előtt összeköttetéseiket mozgósitották, hogy visszakerüljenek a részvénytársaság vezetőségébe. Erre azonban a bank nem volt hajlandó, hogy azonban a cég megalapitója családjának megfelelő szolgálatot tegyenek, változás áll be a vállalatnál. A részvénytársaság hivatalait már a legközelebbi napokban kitelepitik a gyár óbudai gyártelepei közelébe s a gyár termékeinek egyedárusitási jogát Magyarország területére a Fürst Jakab és fiai cégre ruházzák át.

Fölszámol a kereskedők bankja motorosztálya. A Fővárosi Hirlap még a nyár folyamán megemlitette, hogy Korányi, a Budapesti Kereskedők Bankja motorosztályának igazgatója és a pénzintézet között különbözetek merültek fel, amelynek folyományaképen az igazgató január elsején véglegesen megvált a banktól, amely fel is számoltatta motorosztályát. Korányi igazgató angol összeköttetései igénybevételével részvénytársaságot létesit, amely a legközelebbi napokban háromszázezer korona alaptőkével Angol—Magyar Motor- és Gépgyár rt. cég alatt alakul meg. Már telepet is béreltek az ötödik kerület külső részén. Állitólag a Budapesti Kereskedők Bankja nehány tisztviselője is helyet kap az uj részvénytársaságnál.

Keserüviz-forrás Tatán. Az Apenta r.-t. — mely az I. s II. ker takarékpénztár alapitása — a tatai határban, a Schmidthauer és a Palotay-féle kocsi-i keserüviz-források közelében több telket vásárolt, amelyeken keserüvizforrásokat fedeztek föl. Az Apenta-társaságnak Kelenföldön is vannak forrásai, amelyeknek vizét főleg külföldre exportálja.

A Tavaszi Vásár előkészületei. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara árumintavásár-osztályában már teljes erővel megindultak a május 5—11. között rendezendő Tavaszi Vásár előkészületei. A kamara irodája már szétküldte a vásárra való jelentkezési iveket s miután ez évben a vidéki kamarák tevékeny közremüködése révén a vidékről is nagyobb árumintakinálat remélhető, előrelátható az, hogy a vásárt a kereskedők, raktáraik kiegészitése végett, tömegesen fogják felkeresni. A vásárra vonatkozólag annak irodája (V., Szemere-utca 6.), készséggel nyujt mindenkinek felvilágositást.

Közgyülések és mérlegek

Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár mérlege. Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár minap tette közzé mult évi tevékenységéről szóló mérlegét. A mérleg 4,237.776 korona tiszta nyereséget tüntet föl az 1912. évi 4 millió 140.879 koronával szemben. A mérleg adatai az elmult évivel szemben nagyobb eltéréseket nem tartalmaznak; egyedül a *betétek emelkedtek hatalmas arányokban.* Az intézetnek 96.920.219 korona a betétállománya az 1912. évi 86,638.080 koronával szemben, ami 10,282.139 korona emelkedést jelent az előző évivel szemben. Az intézet az elmult év krizise alatt nagy szolgálatot tett a vidéki pénzintézeteknek, amit igazol az is, hogy 1913. évben 6,796.128 koronával több váltót számitolt le, mint 1912-ben. A leszámitolt váltók értéke 57,422.880 koronát tett ki az előző évi 51 millió 626.742 koronával szemben. A takarékpénztár igazgatósága a folyó év február 7-ére egybehivott közgyülésnek javasolni fogja, hogy a mult évi tiszta nyereségből az alpszabályszerü levonások után részvényenként — ugy, amint már jeleztük — 120 koronás osztalék fejében 3.000.000 korona fizettessék ki és a *hivatalnokoknak adandó rendkivüli jutalomdij kifizetése után* még fennmaradó 741.165 korona 18 fillérnyi nyereségmaradvány az 1914-ik üzletév javára átvitessék.

A „Belvárosi" mérlege. A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság a napokban publikálta mérlegét, amely szerint a *tiszta nyereség 1,826.047 korona,* az 1912. évi 1,812.193 koronával szemben. Az igazgatóság a február hó 7-ére egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy az 1,826.074.91 K-t kitevő tiszta nyereségből, — ugymint az előző évben. — 325.000 K a tartalékalapba helyeztessék; 88.810.75 K uj számlára vitessék elő (1912-ben 74.353.88 K), az 1913. évi 21. számu szelvény pedig,

— úgy mint az előző évben, — 36 koronával (7.2 százalékkal) váltassék be. A takarékpénztár mérlegében úgy a saját záloglevelek állománya, valamint az idegen értékpapirok (elsőrangu befektetési értékek) a napi árnál alacsonyabb árfolyamban vannak felvéve. A mult évben szenvedett jelentékeny árfolyamveszteség pedig az eredményből leiratott. Különösen kiemelendő a jelzálog-osztály igen kielégitő eredménye, mely a válságos 1913. évben annak folytán érette el, hogy az intézet 5 százalékos záloglevelek kibocsátását határozta el, melyek ugy itthon, mint a külföldön, szép eredménnyel helyezteltek el. Az összes záloglevél-eladás 1913-ban 6,000.000 K, a visszavétel 2 millió 320.000 K-t tett ki, a netó eladás tehát 4,050.000 K volt. A takarékpénztár az 1913. év folyamán összesen 3 millió korona uj záloglevél-kölcsönt folyósitott és ezzel a lefolyt nehéz időkben jelentős közgazdasági missziót teljesitett.

A Phöbus villamos vállalatok részvénytársaságának január 22-ikén Székely Ferenc elnöklésével rendkivüli közgyülése volt. A napirend legfontosabb tárgya az igazgatóság inditványa volt az iránt, hogy a részvények névértékét 80 K-ra bélyegezzék le és az ekként leszállitott alaptőkét 11.600, egyenkint 200 K névértékü uj részvény kibocsátása utján 5,000.000 K-ra emeljék föl. Székely Ferenc elnök a közgyülés elé terjesztett igazgatósági jelentéssel kapcsolatosan ismertette az okokat, amelyek a társaság vagyoni egyensulyának helyreállitása céljából az igazgatóságot inditványának előterjesztésére kényszeritették. A közgyülés elé terjesztett számszerü vagyonkimutatás egyenlegeképen mutatkozó jelentős veszteség tulnyomó része a vác—budapest—gödöllői helyiérdekü villamos vasut szükségessé vált bérbeadásából származott. Mindamellett a vállalat áramszolgáltató üzleteinek kedvező fejlődése alapos reményt nyujt arra, hogy a szenvedett veszteségek idővel megtérülnek és a társaság üzletmenetét ismét szilárd alapokra fektethetik. Az igazgatóság inditványairól élénk vita indult meg. Székely Ferenc elnök megnyugtató fölvilágositásai után az igazgatóság inditványait a közgyülés 3200 szavazattal 130 szavazat ellenében változatlanul elfogadta. A közgyülés ezután a következőket választotta meg az igazgatóság tagjaivá: *Székely* Ferencet, dr. *Dobay* Aurélt (uj), dr. *Dubsky* Alfrédet, *Daróczy* Aladárt, dr. *Eisler* Zsigmondot (uj), dr. *Elbogen* Károlyt (uj), maróti *Fürst* Bertalant, dr. *Kállay* Zoltánt, báró dr. *Kohner* Adolfot, *Kvassay* Istvánt, *Neumann* Gusztávot (uj), *Veres* Józsefet (uj), *Vadnai* Gézát (uj) és *Viczián* Antalt. A felügyelő bizottság tagjai lettek: *Herzfeld* Dezső (uj), *Aczél* Ádám (uj), *Laehne* Hugó és *Urbán* Adolf (uj). A közgyülést követő igazgatósági ülés *Székely* Ferencz udvari tanácsost a társaság elnökévé, dr. *Kállay* Zoltán valóságos belső titkos tanácsost alelnökké választotta meg. A felügyelő bizottság elnöke *Herzfeld* Dezső lett.

Az Első magyar iparbank. 1913. évi zárószámadásában 1,023.905 K tiszta nyereséget mutat ki az előző évi 955.981 K-val szemben. Ugy a magasabb üzleti eredmény, mint a váltótárca magasabb összege, továbbá a betétek emelkedése bizonyságot tesznek arról, hogy az intézet elmult év viszonyaihoz képest kielégitő módon fejlődött. A magasabb nyereség dacára azonban az igazgatóság a közgyülés elé azt a javaslatot fogja terjeszteni, hogy az 1912. évi 22 koronás osztalékkal a lefolyt üzletévre csupán 20 korona (6 és kétharmad százalék) osztalék fizettessék. Az igazgatóságot ezen javaslatára a részvények jelenlegi árfolyama inditja, mely egyébként az általános tőzsdei árfolyamnivónak megfelelően alakult ki. Ezzel szemben a bank tartalékalapjaiba a tavalyi 100.000 korona helyett, ennek kétszeresét, azaz 200.000 koronát fog átutalni. A bank tisztviselői nyugdijalapja javára jutó 39.036 korona, valamint az alapszabályszerü jutalékok levonása után fenmaradó összeg uj számlára fog átvitetni. A közgyülés elé különböző, az alapszabályok módositására irányuló javaslat, valamint az intézet kötelékében 46 év óta müködő jogtanácsos, *Radocza* Jánosnak az igazgatóságba való beválasztása iránt fog javaslat tétetni. A közgyülés február 5-én lesz.

A Magyar ruggyantagyár r.-t. igazgatósága a márciusban tartandó közgyülésen javasolni fogja, hogy az 1913. évi nyereségből a fölemelt alaptőke után is 33 K = 16 és fél százalék osztalékot fizessenek részvényenkint, mint az előző évben és a tartalékokat a f. évi dotációval 4 és fél millió K-ra emeljék fel. Az igazgatóság a közgyüléstől kapott felhatalmazása alapján az uj kibocsátásu részvényekből 300 ezer K névértéküt a *Wiener Bankverein*-nak engedett át, amely azokat nem bocsátja piacra, hanem hosszabb ideig tárcájában fogja tartani.

A Fővárosi Bank és Váltóüzlet részv.-társ., az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár alapitása, 1913. évi mérlegét igen kedvező eredménnyel zárta le. A folyó hó 23-án megtartott mérlegülésén bőséges tartalékolások és leirások után 5 százalékos osztalék kifizetését határozták el. A tiszta nyereség 101,679'82 korona, amely az alaptőke 10.16 százalékának felel meg, a mult évi 7.6 százalékkal szemben.

Az Ujpesti Takarékpénztár közgyülése. Az Ujpesti Takarékpénztár 24-én tartotta *Székely* Miksa vezérigazgató elnöklete alatt 45. közgyülését. A nyereség 60.128 korona 67 fillér. Osztalék 20 korona, 10 százalék.

VÁLLALKOZÁS

Utrendezés.

A székesfőváros tanácsa január 19-én versenytárgyalást tartott az 1914. év folyamán szükséges bazalt, gránit és trachyt kövezetjavitási és kisebb uj utrendezési munkálatokra. Ajánlatot tettek: *Obendorfer* József az V. kerületben végzendő munkákra m²-ként 1 K, uj kövezési munkákra 2 százalék engedménynyel; *Kreszács* Ágoston a III. kerületben végzendő javitási munkákra 1.05 K, az uj kövezésre 8 százalék felülfizetéssel; *Tarján* és *Társa* a X. kerületben a javitásra 1.55 K, az uj kövezésre 28 százalék felülfizetéssel; a VII. ker.a javitásra 1.22 K, az uj kövezésre 17 százalék felülfizetésse; *Halmos* István a VII. ker. javitásra 1.33 K, az uj kövezésre 17 százalék felülfizetéssel, a X. ker. javitásra 1.54 K, az uj kövezésre 18 százalék felülfizetéssel; *Szehr* Mátyás a III. ker. javitásra 1.22 K, az uj kövezésre 15 százalék felülfizetéssel; id. *Schaffer* György a I. ker. javitásra 1.40 K, az uj kövezésre 30 százalék felülfizetéssel; ifj. *Schaffer* György a III. ker. javitásra 1.30 K, az uj kövezésre 20 százalék felülfizetéssel, a II. ker. javitásra 1.30 K, az uj kövezésre 20 százalék felülfizetéssel; *Benz Ferenc és ifj. Helfenstein* a VI. ker. javitásra 1.30 K, az uj kövezésre 2 százalék engedménnyel; *Zech* Károly a IX. ker. javitásra 1.21 K, az uj kövezésre 23 százalék felülfizetéssel, a VIII. ker. javitásra 1.32 K, az uj kövezésre 12 százalék felülfizetéssel; *Krausz és Gribitzer* a VI. ker. javitásra 1.15 K, az uj kövezésre 18 százalék felülfizetéssel, a IV. ker. javitásra 1.45 K, az uj kövezésre 28 százalék felülfizetéssel, a VII. ker. javitásra 1.18 K, az uj kövezésre 27 százalék felülfizetéssel, *Ámon Antal és fiai* a IV. ker. javitásra 1.35 K, az kövezésre 1 százalék engedménnyel a VIII. ker javitásra 1.70 K, az uj kövezésre az előirányzott összeggel, a III. ker. javitásra 1.17 K, az uj kövezésre 8 százalék felülfizetéssel.

A Szent István-kórház.

orbáncos pavillonjának központi fütése és pulsiós szellőztetési munkáira *Bogdány és Társa* 41.449 K, keramitjárda-burkolati munkáira *Strasser Vilmos* 5515 K, csempeburkolati munkáira az *István téglagyár r.-t.* 37.164 K ajánlata mellett történt döntés.

Állati trágya.

A székesfőváros tanácsa a február 1-től december 31-ig a sertésvásáron és sertséközvágóhidon összegyülő sertéstrágyának, valamint a községi lóhusüzemben összegyülő lótrágyának értékesitésére ujabb árlejtést hirdet. Az árlejtés február 4-én d. e. 11 órakor a II., 195. sz. ülésteremben tartatik meg. A feltételek a közélelmezési ügyosztályban (II., 203.) tudhatók meg.

MEGHIVÓ
a
Gizella gőzmalom részvénytársaság
Budapest

1914. évi február hó 4-én délután 4 órakor a vállalat saját helyiségeiben (IX, Soroksári-at 16.) megtartandó

rendes évi közgyülésére.

A közgyülés tárgysorozata:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, a mérleg bemutatása, a veszteségre vonatkozó határozat.
2. A felügyelő bizottság tiszteletdijának megállapitása a lefolyt üzleti évre.
3. Öt felügyelő bizottsági tag választása egy év tartamára.
4. Esetleges inditványok.

NB. A szavazati jogukat gyakorolni kivánó t. részvényesek kéretnek saját nevükre szóló részvényeiket az alapszabályok 8. paragrafusa értelmében legkésőbben f. hó 30-ig a társaság pénztáránál letétbe helyezni.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takpénztár
67-ik rendes közgyülését
1914. folyó évi február 7-én délután 4 órakor

központi osztlyában (V. ker., Dorottya-utca 4. szám. saját épületében) tartja, melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. paragrafusai értelmében tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapitása, a nyereség felosztása s az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
2. Az alapszabályok 49., 150. és 157. paragrafusainak módositása.
3. Egy igazgatósági tagnak választása egy évre.

Azon t. c. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen, vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. paragrafusai értelmében legkésőbb 1913. évi december hó végéig saját nevükre irt részvényeiket még le nem járt szelvényeikkel együtt legkésőbben 3 nappal a közgyülés előtt, tehát legkésőbben bezárólag folyó évi február hó 4-ig a takarékpénztár központi vagy budai osztályánál (V., Dorottya-utca 4. sz., vagy II., Fő-utca 2. sz.) letenni. — Ugyanott a megvizsgált 1913. évi zárszámadások és a felügyelőbizottsági jelentés példányai az alapszabályok 154. paragrafusa értelmében folyó évi január hó 30-tól kezdve átvehetők.

Budapest, 1914. évi január hó 19-én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

AZ ELSŐ MAGYAR IPARBANK

t. c. részvényesei *1914. évi február hó 5-én délután 3 órakor,* az intézet helyiségében (V., József-tér 1. sz., I. em.) tartandó

XLIX. rendes közgyülésére

tisztelettel meghivatnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A mérleg és zárszámadás előterjesztése a felügyelőbizottság jelentésével.
3. A mérleg megállapitása és a nyereség felosztása feletti határozat.
4. Az igazgatósági, felügyelőbizottsági és választmányi tagok választása.
5. A felügyelőbizottság dijazásának megállapitása.
6. Az alapszabályok 11., 12., 13., 115., 116., 121., 138. és 142. paragrafusainak megváltoztatása.

Azon t. c. részvényes urak, kik ezen közgyülésen résztvenni szándékoznak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 121. paragrafusa* -rtelmében folyó évi február hó 2-ik napjáig bezárólag 9—12 óráig az intézet pénztáránál letenni.

Kelt Budapesten, 1914. évi január hó 21-én.

Az igazgatóság.

*121. paragrafus. A rendes közgyülés összehivása annak megtartása előtt két héttel a magyar hivatalos lap utján eszközöltetik. Minden részvényes, ki a közgyülésen részt akar venni, a közgyülés előtt három nappal nevére irt részvényeit az igazgatóságnál letenni tartozik.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme

Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)

Szabad bemenet.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 6,250.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
◆◆◆
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.
Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.
Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**
I-ső rendü porosz kőszenet
és budapesti légszeszgyári pirszenet (kokusz)
Nagyban és kicsinyben.
Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: k vé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

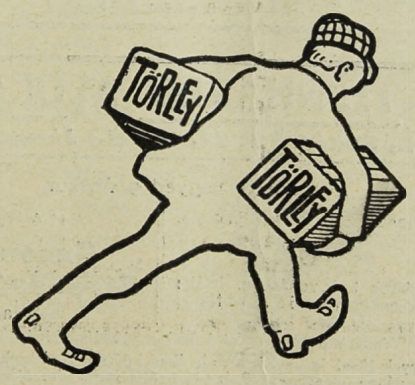

Jöttem, láttak, győztem!
ERIKA
a jelenkor legcsodálatosabb
irógépe
jó és olcsó csak **350 korona**
Kérjen prospektust ingyen és bérmentve
Schott H. és Donnáth
cs. és kir. udv. szállitók
Budapest, VI, Andrássy-ut 53

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77
Kezdete este 10 órakor
Január 16-tól teljesen uj, szenzációs müsor!
LES TALCZA
az „Öpiumbarlangban" cimü csodás jelenetében. — **Ali, Aida** kigyótáncosnő, **E. Duncan** klasszikus táncosnő. **Ferenczy Károly és Simay István** uj kuplékkal. Ezenkivül 25 elsőrendü attrakció. Jegyek 3 és 2 K-ért kaphatók a pénztárnál és az összes jegyirodákban.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.
Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársulat Budapest Ujlaki Asbestpala a legjobb
Ajánlattal készséggel szolgálunk.
Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár

Budapesten a legjobb és legolcsóbb
SZALONSZENET **POROSZ** Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII. Északi t. p. u. tel. 114-77
A legjobb szén ára) 100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva) (2 zsák) Budán K **4.60**

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

A PARK SZÁLLÓ
kávéházban
Baross-tér 10.
ELIT-ESTÉLY RÁCZ GYULA ZŐLDI MARCI
A SORRENTO kávéházban
Ifj. RIGÓ JANCSI HANGVERSENYEZ.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár b jegyzett védjegye látható.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Allamokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I"** és a **„Martha Washington"** s.b. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kalütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!

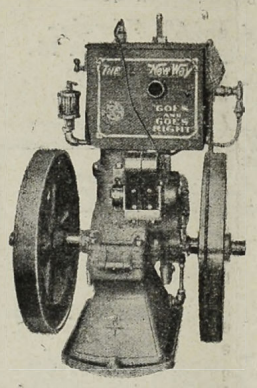

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya

Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

500-nál több leszállitott árucikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ

Budapest, VI., Nagymező-u. 12.
IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok

Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

TROCADERO

VII., Király-u. 7 TELEFON 15—10

Budapest legintimebb szórakozóhelye. — A fényes januári elit müsor first class szenzációkkal.

Grete Lessing, Mella Pohl, Kovács Andor, Iruh Dancon Fritz Lachmann, Mimi Carla, Hilde Flotow, Irma és Hugó Fürst.

12 óra után Montmartre élet párisi minta szerint

Két zenekar reggel 5ig. **Ball mabille** Pénztárnyitás délután 5-kor

Kezdete 8 és fél órakor.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság.

APUKA

Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta! Gergely Lajos.

11 órakor

Uzsonna Stréberéknél

Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakur előadás félhelyárakkal.

Jegyek 10—1 ig, 3—6 ig a Mula óban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Jardin d'hiver

NAGYMEZŐ-U 22-24 TELEFON: 167-25

Minden este fél 10 órától 1 óráig

nagy kabaré és tánc-előadás!

Lucie König a legjobb bécsi subrette,
Pesti ur kitünő bluette,
Mlle Andrée Dolnay és **M. Wilson**,
Henry de Vry, Mareine,
Tony és Chi a, Topsy
és még 20 nagyszerü szám.

1 óra után modern táncok a parketten reggel 5-ig.
Tangóverseny! Kitünő konyha!

Jegyek előre válthatók a pénztárnál és Bárd Ferenc és Testvére cégnél Kossuth Lajos-u. 4. és Andrássy-ut 1. szám.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó utca 10. szám.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Velencia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velencében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) **és annak összes magyarországi** fiókirodái.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. február hó 4-én. 6. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Sógornak

lenni nagy és nemes gondolat: ez a Bárczy Francsek-ügynek a tanulsága. A polgármester urról megirtuk, hogy szenvedélyes városszépitő. Budapest polgársága évtizedek óta hasztalanul panaszolja, hogy a főváros kellő közepén nem szabad a Rókus-kórházat megtürni. Közegészségügyi szempontból ártalmas, hogy a város legforgalmasabb helyén kórház álljon, a városszabályozásnak, városcsinositásnak pedig bosszantó akadálya az az épülettömb, amely a Rákóczi-uton éktelenkedik.

A polgármester megértő méltánylással fogadta a fel-felhangzó panaszokat. A polgármester egy „Schöngeist", minden szépért és nemesért rajong, nincs hőbb vágya, mint hogy a fejlődés akadályai leromboltassanak s a helyükre modern paloták kerüljenek. A polgármester megérezte, hogy kötelessége Budapest arculatát kellemesen megváltoztatni, a városszépitésnek müvészi irányt szabni.

Bárczy István levonta mindezeknek a szempontoknak a legvégső konzekvenciáit. Halálra itélte a Kis-Rókust, de még mielőtt az itélet végrehajtásának anyagi eszközeit meg tudta volna szerezni, kiszemelte azt a müvészt, aki konzseniális lelkének kisugárzásával hasonlóképpen a szeretett fővárost kivánta szolgálni. Bárczy István végzett s a végzés ugy szólt, hogy Francsek Imre tervezzen. Napjainkban, e vastag realizmus által szaturált korban ugyan ki vehetné zokon, hogy a polgármesteri végzés nem Lechner Ödönt érte, hanem Francsek Imrét? Lechner Ödönt az egész ország, az egész világ ismeri, Francsek Imrét ellenben jól ismeri ezeken kivül a polgármester is. Lechner Ödönnek nem kell nagyobb nyilvánosság, nem kell több reklám, mert alkotásait mindenki ismeri. Francsek Imrének ellenben mindeddig a közmunkatanács számára kellett tervezgetnie, ő tehát erősen rászorult még a közönséggel való ismerkedésre.

Aki mindezt be nem látja és ok és okozati összefüggést keres a sógorság és a keresési alkalomnak a nyujtása között, az csak kiabáljon panamáról. Kiabálhat egész bátran, amig a torka meg nem reped belé: a szép tervek készek, a megállapodást nem lehet visszacsinálni, tehát fizetni kell. Nem baj, hogy uj párral szaporodtak a négyes-táncosok. Tolnay-Morvay, Garancsy-Radovanovics stb. táncosok mellett kitünően meg fogja állani a helyét a Bárczy-Francsek-pár. A tánc, amelyet az ifju pár lejt, a városházi külön tangó. Zenéjét szerzé Bárczy István, koreografiáját tervezé Francsek Imre. És fizeti a türelmes nézőközönség.

Fullánkok

Huszonkét

képviselőt küld a jövő választáskor Budapest a parlamentbe. A népesség és a választók arányszámának újra nem felel meg ez a szám, de bizonyos, hogy 120 perccnttel emekedett a főváros mandátumainak száma. Izgató kérdés, mi lesz az új választások eredménye, hogyan fog beválni a titkos szavazás, az uj rétegek milyen változásokat fognak tenni. Ennél is fontosabb és a mi szempontunkból döntőbb kérdés, mi lesz a főváros közigazgatási beosztásával. Hogyan fog alakúlni a jövőben a fővárosi adminisztrációnak az a része, amelynek élén az előljárók állanak.

Jó lesz, ha a kérdések iránt hamarább fognak érdeklődni a városatyák, mint a választókerületek új beosztása iránt, s nem történik meg újból az, hogy a közgyülés határozatát még nem is ismerik hivatalosan a kormány tagjai s a törvényjavaslat már is a Ház asztalán fekszik.

A kormány terveiről, szándékairól, egy-két törzsfőnökön kivül csakis a polgármester tudott. Néki köszönhetjük, hogy Budapest ismét erkölcsi pofont kapott a kormánytól.

A magyar ipar

egészen bátran koldúlni mehet a fővárostól. Egyre-másra pofoncsapják a városházán azt az egyedül becsületes elvet, hogy — ceteris paribus — a honi gyártmányoké, a hazai vállalkozóké legyen az elsőbbség a külfölddel szemben. Ismételjük, ez az elv csakis akkor döntő, ha egyébként a magyar munka úgy minőségileg, mint az ár tekintetében egyenlő a külföldivel. Senkinek sem szabad a városházán a magyar ipar jelszavával visszaélni, senki sem kaphat szállitást, munkát, csak azért, mert a konkurrense külföldi. De nem szabad egyetlenegyszer sem mellőzni a hazai ipart olyankor, amikor a magyar ipar legalább is olyan jó, mint a külföldi.

A legutóbbi hetekben két konkrét eset akadt, amely esetekből nyilvánvalóan folyik, hogy a tanácsnál nem az elvek a fők, hanem az elveket háttérbe szoritó bizottsági tagok. A magyar fáról nem kell hymnuszokat zengeni. Mindenki tudja, hogy a magyar fával legalább is olyan jól lehet burkolni, mint a külföldivel. Az illetékes ügyosztály mégis Ausztráliából akarja importálni a fát, ennek akar elsőbbséget adni. Most pedig a kókusz-szőnyeggel van hasonló baj. A kórházak, iskolák, fürdők részére szükséges kókusz-szőnyeget osztrák gyáraktól szerezte meg a város. Holott idehaza kiváló minőségű, olcsó kókusz-szőnyeget gyártanak. Ebből világos, hogy a két eset nem véletlen, hanem rendszeres háttérbe szorítását jelenti mindennek, ami azonkivül, hogy hazai, még csak nem is származik — bizottsági tagtól.

Piccadilly II.

Védekezik Francsek Imre.

Mérhetetlen felháborodással, megdöbbenéssel fogadták mindenhelé a Fővárosi Hirlap szenzációs közlését az uj Piccadillyről, a polgármesternek arról a ténykedéséről, hogy százezres munkát juttatott a saját sógorának, Francsek Imre müszaki tanácsosnak. A polgármester jobbnak vélte a hallgatást, Francsek Imre viszont egy hirlapiró előtt igy nyilatkozott a dologról:

— Tény, hogy sógora vagyok Bárczy István polgármesternek. Igaz, hogy a tanácstól megbizást kaptam a Kis-Rókus-kórház Stáhly-utcai oldalán épitendő bérpalotának a tervezésére. A terveket elkészitettem, az épitkezés költsége maximálisan két millió korona lesz. Engem ennek az összegnek négy százaléka illet meg, ezt a pénzt azonban csakis akkor kapom meg, ha hozzáfognak az épitéshez.

Ebből a nyilatkozatból mindenki megalkothatja a maga véleményét. A sógor-épitész beismerte, hogy a megbizást megkapta. Semmit sem változtat a dolgon az, hogy a megbizást formailag a tanács adta, nem pedig a polgámester. A tanácsnak a polgármester tett erre vonatkozólag előterjesztést és éppen ugy, amint a multban sem történt meg egyetlenegyszer sem, hogy a tanács leszavazta volna a polgármestert, most is biztos volt, hogy az előterjesztés ellen senki sem fog tiltakozni a tanácsnokok közül. Ez az eset ismét klasszikus bizonyitéka Hecht Ernő állitásának, amely szerint a tanács tagjai nem függetlenek még a tanácsban sem, hanem vakon követik, merő opportunizmusból, a polgármester parancsait. Az első kifogás tehát nem dönti meg, hanem csak minősiti a vádat: a polgármester bünössége annál nagyobb, mert tettestársakat is szerzett.

Francsek Imre második kifogása az összegszerüségre vonatkozik. Szerinte az összköltség maximálisan két millió korona lesz, a tiszteletdija pedig négy százalék, tehát nyolcvanezer korona. Itt már vitába sem szállunk a nyilatkozóval. Mert eltekintve attól, hogy a müszaki tanácsos ur adatai tulzottan szerények, teljesen mellékesnek tartjuk az összeget, az erkölcsi összeférhetetlenségre egyáltalában nincsen befolyással az, hogy a sógor-épitész félmillió koronát keres-e a városon, vagy pedig mindössze ötvenezer koronát. Az erkölcsi összeférhetetlenség előáll abban a pillanatban, amikor a főváros polgármestere városi munkát, városi pénzt juttat valakinek, csak azért, mert az a valaki történetesen az ő sógora.

Arra feleljen Bárczy polgármester, ezt magyarázza meg Francsek Imre: vajjon miért nem irtak ki a tervkészitésre nyilvános pályázatot? És vajjon Francsek Imre akkor is megkapta volna a megbizást, ha nem rokona Bárczy Istvánnak?

Nem komoly védekezés az sem, hogy a müszaki tanácsos csakis akkor kapja meg a munkadiját, ha hozzáfognak az épitkezéshez. Tudvalévő, hogy a lebontandó épület hosszabb idő óta lakatlanul áll, a bontás tehát feltétlenül be fog következni s a város feltétlenül hozzá fog az épitkezéshez, mihelyt a nagy kölcsönszerzés sikerül. Nyugodt lehet tehát Francsek Imre ur, a pénze egészen biztos. A sógor gondoskodott munkáról, a sógor gondoskodni fog fedezetről is.

Huszonkét kerület

Budapest uj beosztása

Hónapokkal ezelőtt megirta a Fővárosi Hirlap, hogy a kormány Budapestnek mindössze huszonkét választókerületet akar adni, holott a lakosság és a választók száma szerint a fővárost harminckét mandátum illetné meg. Lapunk közléseinek hitelességét fényesen igazolja a képviselőházban benyujtott törvényjavaslat. A fővárosnak tényleg 22 választókerülete lesz, 13-al több, mint eddig volt.

Más kérdés, hogy ez a 22 kerület hogyan fog kialakulni, hány kerületből fognak a jövőben állani a mostani pesti kerületek.

A „Fővárosi Hirlap" biztos értesülése szerint a választókerületek kikerekitésénél nem fogják mindenütt tekintetbe venni a jelenlegi közigazgatási beosztást. Az Erzsébetvárosnak pl. öt kerülete lesz s két kerületet a szomszédos kerületeknek a területéből fognak kikerekiteni. A Terézvárosnak előreláthatólag három kerülete lesz, a Józsefvárosnak ugyanannyi, ami feltünő aránytalanság és a politikai helyzetben, a választók állásfoglalásában találja a magyarázatát. Az első kerület két képviselőt fog választani, a Lágymányos polgársága tehát eléri régi vágyát. Két képviselőt küld a Belváros, a Lipótváros és Kőbánya, egyegy mandátuma lesz a második kerületnek, Óbudának, a Ferencvárosnak.

*

A polgármester régóta ismeri a kerületek uj beosztásáról szóló törvényjavaslatot. Része volt benne, megtárgyalták a fővárosra vonatkozó intézkedéseket akkor, amikor Abbáziában találkozott a polgármester Némethy államtitkárral.

Az uj beosztással kapcsolatban a kormány azzal a tervvel foglalkozik, hogy a főpolgármesteri állást betölti. A polgármesternek régi, kedvenc terve, hogy megválik állásától, főpolgármester lesz és egyuttal a közmunkatanács elnöke. Bárczy István tehát komolyan pályázik a feltétlenül távozó Tolnay Lajos helyére, de csakis olyan feltétellel, hogy ez állása mellett, vagy főpolgármester lesz, vagy polgármester marad. Ez pedig nem mehet másként, mint ugy, hogy a közmunkatanács szervezetét, hatáskörét megváltoztatják. Ha nem teszik, akkor a polgármesteri, vagy főpolgármesteri állás összeférhetetlen a közmunkatanács elnöki állásával.

A FERENCIEK TEMPLOMA

A hercegprimás és a polgármester

Rendkivül érdekes tervet pattantott ki „Az Est". Megirta, hogy a Ferencrendiek üzleti szempontból nem tartják előnyösnek, kellőleg kihasználtnak a templom és a hozzátartozó bazár jelenlegi telkét. Megbizták tehát *Tőry* és *Pogány* müépitészeket, hogy a két épület helyére hatalmas bérpalotát tervezzenek, a templomot pedig valamelyik félreeső utcában akarják felépiteni.

Művészi körökben élénk visszatetszést keltett ez a hir, mert a Belvárosnak a képéhez erősen hozzánőtt a Ferenciek temploma, a melynek tornya kiváló müemlék.

A városházán is nagy érdeklődéssel fogadták a dolgot, csak a polgármester előtt nem meglepetés az egész. Biztos tudomásunk szerint

a polgármester megállapodott a hercegprimással abban, hogy az épitkezés ellen a város nem támaszt kifogásokat.

A város nem fogja érvényesiteni jogait abban az irányban, hogy a templom a mai helyén maradjon. A Ferenciek *Csernoch* János hercegprimást már korábban megnyerték tervüknek, aki bizonyos rekompenzációk fejében nemcsak a maga részéről fogadta el a tervet, hanem személyesen járt közbe az akadályok elhárítása végett *Bárczy* István dr. polgármesternél is.

A Ferenc-rendiek biztosra veszik, hogy a főváros részéről nem érheti őket meglepetés, a város nem gördit akadályokat az épitkezés elé.

Kormány-igéret.

Amire ráfizetett a város.

Két esztendővel ezelőtt gyanus körülmények között vásárolta meg a város az u. n. Hieronymy-féle telkeket, Hieronymi Károly volt kereskedelemügyi miniszter örököseitől. A mintegy harmincezer négyszögölnyi területre, amely az Angyalföldön van, semmi szüksége sem volt a fővárosnak. A vételár pedig horribilis volt, kb. 150—200.000 koronával tulfizette a város a telkeket.

A nagylelküségnek ezuttal volt némi magyarázata, indokolása. A vételt a kormány kényszeritette a fővárosra. A kormány ugy érezte, hogy a nemzet hálával tartozik az elhunyt miniszternek s ezt a nemzeti hálát a főváros készséggel honorálta. Az akkori belügyminiszter, Khuen-Héderváry Károly gróf, magához hivatta a polgármestert és sikerült meggyőznie Bárczy Istvánt arról, hogy Budapest kitünő üzletet csinál. A polgármester nem szivesen vállalta az ügyet, mert a város finánciái már akkor sem voltak fényesek. Erre megindult a kapacitálás, az alku, Khuen megigérte Bárczy Istvánnak, hogy a rossz üzlet ellenértékéül

az uj gázgyár partvédelmi munkáinak költségeit az állam fogja viselni.

A polgármester örült, hogy a munkája könnyebb lesz, a város a kedvező feltétel hallatára enged a kormányelnök kérésének. Ebben nem is csalatkozott Bárczy. Diszkréció mellett beavatta a tekintélyes városatyákat a miniszterelnökkel kötött megállapodásba s összehivatta a pénzügyi bizottságot — d. e. 11 órára, aminek az volt a következménye, hogy a szokatlan időben mindössze négyen jöttek el. A közgyülésen is simán ment minden, az előterjesztést elfogadták a városatyák.

Aztán . . . aztán elmult két hosszu esztendő, elmult Khuen, elmult Lukács László, előbb-utóbb talán mégis elmulik Tisza István is, az uj gázgyár majdnem teljesen elkészült, a partvédelmi munkák régen elvégeztettek — a kormány hozzájárulásáról azonban senki sem beszél többé!

A két esztendő előtti kormány kijátszotta a várost. Ami talán nem is helyes megállapitás, mert nincs kizárva, hogy a kormány időelőtti bukása volt az oka az igéret be nem tartásának. A polgármester azonban mindenképpen felelős a hétszázezer koronás tulfizetésért, mert hiszen azóta ezerszer módjában állott volna a Khuen után következő belügyminisztereket elődjüknek kötelező igéretére figyelmeztetni. Miért legyen mindig a főváros az, amelyet lépten-nyomon becsapnak?

Késedelmi kamatokat

követel egy vállalkozó.

Egészen szokatlan alapon pörölték nemrégiben a fővárost. A felperes Schäffer és Welisch budapesti vállalkozó cég. Keresetében, amelyet a IV. ker. járásbiróságnál nyujtott be, előadja, hogy évek hosszu során át volt a várossal szerződéses viszonyban. A viszony gyümölcse a szóbanforgó pör. A főváros ugyanis — igy szól a kereset — ősi szokás szerint állandóan késedelmesen fizette ki a cég követeléseit, holott a szabályzat értelmében a munkák dija a számla benyujtásától számitott harminc nap mulva fizetendő. A cégnek ebből 4200 korona kára volt, ennyit tesz ki a kamat arra az időre, amely a köteles 30 nap és a kifizetések ideje között elmult.

A fővárost a perben Klein Róbert dr. tiszti ügyész képviselte, aki pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy a cégnek nem volt joga a követelését felaprózni, hanem az egész 4200 koronát érvényesitheti csak és pedig egy keresettel, amelynek tárgyalása nem tartozik a járásbirósághoz, hanem a törvényszékhez.

A járásbiróság helyt adott a pergátló kifogásnak s igy az ügy egyelőre elveszett a vállalkozó-cég számára.

A per mindenesetre élénken jellemzi ugy a fővárost, mint a főváros vállalkozóit. A városnál uzus lett abból az abuzusból, hogy a számlákat nem fizetik pontosan, a várossal elszámolási viszonyban álló felek elkeseredetten panaszkodnak a késedelmes, lassu elintézés miatt. Viszont a vállalkozók kapzsisága határtalan. A vállalkozó még akkor sem hagyja békén a várost, amikor már régen megkapta a pénzét.

Az Andrássy-ut burkolata.

Döntés: február hatodikán

Tüneményes gyorsasággal igyekszik az uté- és csatornaépitési ügyosztály az Andrássy-uti faburkolat ügyét elintézni. A gyorsaság miatt nem is érheti az ügyosztályt szemrehányás, ahhoz azonban erősen köze van a nyilvánosságnak, hogy vajjon ez a gyorsaság nem-e csak arra való, hogy Gregersenék mennél előbb megkapják az üzletet?

Február hatodikán, pénteken d. u. 4 órakor tárgyalja a közgyülési bizottság az ügyosztály előterjesztését, amely tudvalevően ugy szól, hogy a szállitás legnagyobb részét az I. Mähl-cégnek adják, a puhafaburkolással pedig a Gregersen-céget bizzák meg.

A középitési bizottság tagjaira hárul most az a feladat, hogy alaposan megvizsgálják ezt az ügyet. Lelkiismeretes munkát kérünk a bizottság tagjaitól, semmiféle kedvezést, semmiféle elnézést. Meg kell állapitani, vajjon kié a legelőnyösebb ajánlat. Igaz-e az, hogy az I. Mähl-cég nincsen bejegyezve nálunk, igy tehát az árlejtésen nem is volt joga résztvenni. Tudni kell, melyik ajánlat a legolcsóbb, való-e az, hogy az ausztráliai fáról gyártott hirek tulzottak, tiszta tallwoud nem is létezik. Igaz-e, hogy *a fővárosnak nem szabad külföldi gyártmányokat favorizálni,* igaz-e, hogy a magyar fa kiállja a versenyt a külföldön is. Tény-e, hogy az árlejtés körül egyéb szabálytalanságok is történtek s hogy a Gregersen-cég ügyét a cégnek egyik városatya-tagja viselte legerősebben a szivén.

Minden irányban alapos tájékozódást kell nyujtani a bizottsági tagoknak. A döntés csakis igy kelthet közmegnyugvást és csakis igy szabadul meg a közvélemény attól az alapos gyanutól, hogy az Andrássy-ut faburkolatának elintézése ismét tipikusan budapesti, városházi volt.

*

Megirtuk, hogy a tanács legutóbbi ülésén levette a napirendről ezt a tárgyat s ugy döntött, hogy *Fock* tanácsnok előterjesztését előbb a középitési ügyosztálynak kell letárgyalnia. A tanács ülésén Fock tanácsnok szemléltető előadást tartott arról, milyen kitünő a külföldi fa. A tanács tagjait azonban hidegen hagyta az előadás. Különösen az az ellenérv hatott, hogy a tanácsnak és az illetékes albizottságnak voltaképpen nem is volt joga a döntéshez. A folyó évi költségvetésben ugyanis mindössze *ötvenezer koronát irányoztak elő* az Andrássy-ut burkolására. Lehetetlen és türhetetlen állapot tehát, hogy Gregersenék kedvéért egyszerüen kisemmizzék a közgyülés akaratát s a költségvetés kereteinek felboritásával milliós üzleteket állitsanak be a háztartás mérlegébe.

A középitési bizottságnak ezt a szempontot is alaposan meg kell vitatnia.

KENYÉR-UZSORA A VÁROS PÉLDÁJÁRA.

Kitünő barátaink, a pékek, ugy találták, hogy a kenyér tulságosan olcsó. A helyzeten ugy segitettek, hogy a kenyér árát felemelték.

A pékek ellen joggal zudul fel a főváros polgársága. A kenyér árának emelése éppen a legszegényebb néprétegeket sujtja s még hozzá olyan időben, amikor még az elsőrendü életszükségleteknek a kielégitése is tömérdek gonddal jár. A pékek elhatározásában legnevezetesebb az indokolás. Arra hivatkoznak, azzal védekeznek a derék sütők, hogy hiszen

az áremelést a községi kenyérgyár kezdte.

Ime, a községi élelmiszerüzem legfőbb inté-

zőségének ujabb diadala! A községi kenyérgyár volt a legnagyobb büszkesége Folkusházy Lajosnak. Ezt az üzemet dédelgették a városházán, semmiféle áldozatot nem sajnáltak tőle. Állandóan azt hirdették, hogy a kenyérgyár elsőrendü üzlet, kitünően porsperál, mérsékli a kenyér árat, lehetetlenné teszi a pékmesterek garázdálkodását.

A valóságban pedig ugy alakult a helyzet, hogy a községi kenyérgyárból semmi haszna nem volt a városnak, folytonosan ujabb és ujabb beruházásokat, százezreket igényelt, az árak pedig egy ideig változatlanok maradtak, amig végre a községi kenyérgyár megunta az egyhangu helyzetet és elsőnek emelte fel az árakat. A pékek csak most, három hónappal később követték a város példáját, ők most már joggal hivatkozhatnak arra, hogy ha a város, amelynek nem kell adót, vizet és gázt fizetni, nem birja ki az olcsó árakat, akkor önekik annál kevésbbé van okuk sajnálni a publikumot. Ez a gyönyörü állapot folytatódni fog: a községi kenyérgyár vezetője egy hirlapi nyilatkozatban kijelentette, hogy a községi kenyérgyár nemsokára ismét emelni fogja az árakat. Ez a legremekebb perspektiva: az árszabályozásra, ármérséklésre szolgáló hatósági üzem előtáncosa a kenyéruzsorának. Mintha a pékek alapitották volna ezt az üzemet, annak a demonstrálására, hogy ők milyen finomak, milyen olcsók, milyen méltányosak!

A kenyér áremeléséből ismét csinos ötlet nőtt ki. Már buzgón beharangoznak a városi nagykereskedés legujabb ágának. Azt mondják, addig nem lesz olcsóbb a kenyér, sőt addig nem fog virulni Budapest, amig a városnak sajátmalma nem lesz. Malomiparos akar lenni Folkusházy tanácsnok, a kereskedelem után most az iparra veti magát. Már ki is szemelték a malmot, a vidéken a főváros közelében. Ez lesz a befejezése a közélelmezés javitására irányuló akciónak. Ha megindul a malom munkája, óriási malomkő esik le Folkusházy tanácsnok szivéről.

A hatósági üzemekről és üzletekről ismeretes a mi véleményünk. A város malmára nem hajtunk vizet.

A Magyar Villamosságiról.

Szabó főügyész nyilatkozata.

Addig irtak és beszéltek mindenfelé a Magyar Villamossági megváltásáról, mig ez az ügy a közeljövő legaktuálisabb kérdése lett. Junius elsején kell a megváltásnak bekövetkeznie, az előkészités munkája tehát a lehető legrövidebb. A megváltás körül duló harcnak ebben a stádiumában Szabó Imre dr. h. főügyész, akinek hatásköréhez az ügy jogi része tartozik, a következőkben ismertette a helyzetet:

A becslés megtörtént, a szakértők elkészültek véleményükkel. Most dolgoznak azon az előterjesztésen, amelynek alapján a közgyülésnek el kell döntenie, akar-e a megváltás jogával élni, vagy sem. Ha igen, akkor a város junius elsején átveszi az üzemet összes járulékaival együtt. Ha nem, akkor nyolc esztendeig nincs joga a városnak a megváltáshoz.

— Mi az előterjesztésben részletes számitásokat csinálunk s a közgyülés elé tárjuk, mi a maximuma a becslés eredményének, mennyit tartunk mi méltányosnak és mennyit fog a biróság előreláthatólag megállapitani. A közgyülésnek tehát teljesen tiszta képe lesz arról, hogy a megváltás mennyi pénzébe fog kerülni a városnak.

— Egyéni felfogásom, helyesebben szólva impresszióm az, hogy a megváltás tekintetében érdekellentét, nézeteltérés van a részvényesek és az igazgatóság tagjai között. A Villamossági részvényesei belenyugodnának a megváltásba, mert tudják, hogy a fővárosnak joga van hozzá. Az ő óhajuk most csak az, hogy mennél nagyobb legyen a megváltás ára, mennél többet kapjanak a részvényekért. Az igazgatóság tagjai azonban elesnek a tiszteletdijaktól és igy érthető, hogy nem lelkesednek a megváltásért.

— Mihelyt az előterjesztés elkészül, a tanácshoz kerül, onnan pedig abba az albizottságba, amelyet a pénzügyi bizottság erre a célra kiküldött a maga kebeléből. Véleményem szerint az albizottságtól közvetlenül a közgyülés elé kerül az ügy, a pénzügyi bizottság nem fog foglalkozni vele, mert hiszen az albizottságot a pénzügyi bizottság delegálta.

— A közgyülés határozata után már csak részletkérdéseket kell elintézni. Ilyen kérdés pl. a szakértők dijazása. A szakértőkkel még sok munkája lesz a városnak.

FOLKUSHÁZY BÓDÉ-MÁNIÁJA.

Dicshimnusz az élelmiszer-üzemről.

I.

Mese a három bódéról.

A községi élelmiszerüzemnek legszebb alkotásai, ércnél maradandóbb emlékművei a hires élelmiszerbódék, amelyekről ezerszer kimutattuk már, hogy nemcsak fölöslegesek, hanem ártalmasak is. A bódékban a legkülönbözőbb élelmiszereket árusitják, drágábban, mint a szatócsok és kereskedők, azonkivül pedig jóval selejtesebb minőségben. A bódék története visszanyulik azokra az időkre, amikor a községi élelmiszerüzem ötlete megszületett. Több mint két esztendővel ezelőtt, az 1911. év őszén, irtóhadjáratot akart inditani Folkusházy Lajos tanácsnok a kereskedők ellen s a nagy felbuzdulásnak csakis Vázsonyi Vilmos erélyes állásfoglalása vetett rövid időre gátat. Akkor, 1911 november 22-ikén a főváros közgyülése hozzájárult ahhoz, hogy a közélelmezési ügyosztály a város 12 különböző pontján élelmiszerbódékat állitson fel, ezenkivül pedig hét ilyen bódét engedélyezett a vásárcsarnokokban. A bódék felépültek és pedig a következő helyeken: Vámház-tér, Ferdinánd-tér, Hunyadi-tér, Garai-tér, Országos vásártér, Martinovics-tér, Lágymányosi piac, Döbrentei-tér, Krisztina-tér, Széna-tér, Kolosi-tér, Gyáli-ut, Vágóhid-utca, Központi vásárcsarnok, Rákóczi-téri, Klauzál-téri Hold-utcai, Bombatéri és Városházi vásárcsarnokok.

Erre a 19 bódéra felhatalmazást kért és kapott a közélelmezési ügyosztály, ezekről tehát a közgyülés is tudott.

Az idők folyamán azonban

három uj bódét épitettek felhatalmazás nélkül.

Nevezetesen a Mester-utcában 1912-ben, a Zsigmond-utcában 1913 tavaszán és a Flórián-téren 1913 őszén. Amiből az következik, hogy Folkusházy tanácsnok mindenáron kibővíteni akarja az üzemet, ahelyett, hogy a tapasztalatokból tanulna s nemcsak hogy uj bódékat állit fel, hanem most már azt sem tartja szükségesnek, hogy az illetékes bizottságot és a közgyülést megkérdezze.

II.

Akik önmagukat dicsérik.

Hosszas hallgatás után végre életelt adott magáról a dicső községi élelmiszerüzem. Nem azért, hogy védekezzék az egyre sürübben felhangzó vádak és panaszok ellen, hanem hogy önmaga végezze el azt, amire mások nem kaphatók: az élelmiszerüzem dicsőitését. Reich Samu igazgató ur a legfőbb intézője most — Folkusházy tanácsnok távollétében — a községi élelmiszerüzemnek. Az ő szerénységét hirdeti a következő föllelkesitő kommüniké:

A főváros közélelmezési intézményeinek tanulmányozása. A drágaság elleni küzdelem a külföldi városokat arra ösztönzi, hogy különféle intézkedéseket kiséreljenek meg a fogyasztó lakosság nehéz helyzetének könnyitése érdekében. A főváros által e tekintetben tett intézkedéseknek hire a külföldön is elterjedt és ott, ugy látszik, élénk érdeklődést keltett, mert napról-napra, mind több helyről tudakozódnak ezeknek a fővárosi intézményeknek müködése és eredménye iránt. Igy egyrészt a külföldi kormányoknak diplomáciai képviselői, de maguk a városok közvetlenül is érdeklődnek és tanulmányozzák a főváros községi élelmiszerárusitó üzemét és a községi kenyérgyárat. Legutóbb *Augsburg* és *Moszkva* városok tanácsa kértek irásbeli adatokat, *Strassburg* városa egy bizottsági tagját, *Szmirna* a főpolgármesterét, *Belgrád* pedig két tanácsnokát küldötte Budapestre, hogy itt a helyszinén tanulmányozzák a községi élelmiszerek árusitását és a községi kenyérgyártás üzemét.

Nem akarjuk kétségbevonni, hogy a kommünikében szereplő városoknak a kiküldöttjei tényleg jártak Budapesten. Végre is a kiküldöttek bizonyára másutt is jártak, mashol is tanulmányozták az élelmiszerdrágaság elleni hatósági akciót, s ha másutt tömeges tapasztalatokat szereztek abban az irányban, hogy mit kell tenni, ugy Budapesten viszont megtanulhatták, hogy mit nem szabad tenni. A budapesti utnak tehát feltétlenül volt célja, érelme és haszna! A körültekintő igazgatóság azonban várjon a hangos reklámmal egészen addig, amig arról nem szerez tudomást, hogy másutt is utánozták a pesti példát, másutt is a polgárság ellen csinálták meg a községi élelmiszerüzemet, másutt is kisajátitotta a hatóság az összes üzletágakat, másutt is ráfeküdt a város a saját adófizetőre, másutt is emelkedő irányzat követte az ármérséklésre irányult hatósági beavatkozást. Aki még ma is azt hiszi, hogy a községi élelmiszerüzemnél csapnivalóbb, fölöslegesebb intézmény is létezik, okuljon az itt következő táblázatból. Csak ugy találomra összehasonlitottuk a legutóbbi napok egyikén a községi élelmiszerüzem árait a kereskedők normális napiáraival. Az eredmény a következő:

	Az élelmiszerüzem árai.		A normális napiárak.
	kor.	kilónként	kor.
Juhhus I. rendü	1.04		0.80
„ II. „	0.88		0.76
Háj kg.-ként	1.42		1.32
Nyul „ drb (köz.)	2.60	(nagy)	2.60
Fácán	3.—		2.60
Szarvas (összesek átlag)	1.50		—.88
Vaddisznó „ „	1.30		—.80
Tojás 18 drb	2.—	19—20 drb	2.—
Teavaj	3.60		2.40—2.70
Tehénturó	—.42		0.16—0.24

Nyilvánvaló tehát, hogy jóhiszemüen nem lehet többé az élelmiszerüzem sikeréről beszélni, az ármérséklő hatás pedig abból áll, hogy a kereskedők — látva az élelmiszerüzem árait — maguk is fel fogják emelni az árakat, nem bolondok, hogy olcsóbbak legyenek mint a város, a mikor az ő árujuk sokkal jobb minőségü. Egyébként az élelmiszerüzem illatos önreklámja a legjobb időben jött. A legtekintélyesebb kereskedelmi testületek egyike, az Omke, kezébe vette a fővárosi kereskedők ügyét s gyüjti az adatokat az élelmiszerüzem ellen.

A Pester Lloyd vasárnapi számában Bogdányi Mór főv. biz. tag tollából hosszabb tanulmányt közöl. A nagyértékü fejtegetésnek az a lényege, hogy az élelmiszerek árait nem lehet a közélelmezési ügyosztály tanácsnoki szobájából irányitani, mert azok a váltakozó koniunkturák szerint igazodnak. Rendkivül pikáns a feltünést keltő cikknek következő része:

„Ha végigtekintünk a főváros községesitési politikáján, csekély kivétellel ugyanazokat a jelenségeket találjuk meg, a kenyérgyártól és a gázgyártól kezdve egészen az autobuszügyig. A 15—20 községesitett üzemnél ugyanazt a tendenciát fedezhetjük fel. Az összeférhetetlenségekkel senki sem törődik már, s a vezetők, alkalmazottak, szállitók, egyszóval az érdekeltek tábora napról-napra növekedik, ugy hogy a törvényhatósági bizottságban hova-tovább szóhoz sem juthat többé a független polgároknak ijesztően összezsugorodott csapata.“

Íme, a Fővárosi Hirlap által kiállitott bizonyitványt most már a bizottsági tagok is aláirják.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Események

Gál Károly inditványa

Hetekkel ezelőtt elsőknek adtunk hirt arról, hogy Gál Károly, a közgyülésnek egyik legszorgalmasabb, legnépszerübb és legkiválóbb tagja, inditványt óhajt tenni a biztositó intézeteknek a városi tüzoltóság költségeihez való hozzájárulásáról. Az inditványt szombaton nyujtotta be Gál Károly s a szerdai közgyülésen fogja megindokolni. Az inditványból közöljük a következő részletet:

„Inditványom kizárólag a tüzbiztositó társaságok hozzájárulási kötelezettségéről szól. A városi tüzkárbiztositó intézet dolgát ezúttal inditványomból kikapcsoltam, mert nem tartom célszerünek ezen két ügy közt junktimot felállitani, miután a tüzkárbiztositó intézethez alapszabályok szükségesek és a községi takarékpénztár évek hosszú során át a kormánynál elintézetlenül heverő alapszabályok elriasztó példájáról okulva, a biztositó intézet hozzájárulási kötelezettségének gyors jóváhagyását nem akartam veszélyeztetni. Inditványom a következő: „A székesfőváros törvényhatósága elhatározza, hogy a tüzoltóság fentartási költségének egy részét a tüzbiztositó társaságokra áthárítja. Ez okból kimondja, hogy a mai határozat nem érinti az 1899. évi január 18-án, illetve az 1904. január 13-án hozott határozatokat, — hanem annak teljes egészében való fentartása mellett ez idő szerint csakis e határozatoknak: a biztositó társaságok a tüzoltó költségekhez való hozzájárulására vonatkozó részét kívánja sürgősen keresztül vinni. Utasítja tehát a tanácsot, hogy a tüzoltóság költségeihez, leendő hozzájárulás ügyében kezdjen tárgyalásokat a főváros területén működő tüzbiztositó társaságokkal. Állapitsa meg velük, hogy önként milyen mértékig hajlandók a költségek egy részét magukra vállalni. Az átvallalás, illetőleg hozzájárulás formáját kötelező alakban a tiszti ügyészség közbenjöttével a közgyülés jóváhagyásának fentartásával határozzák meg. Amennyiben a tárgyalások eredménélkül végződnének, a tanács szabja meg a hozzájárulás százalékát és záros határidőn belül tegyen a közgyülésnek előterjesztést. A közgyülés egyidejüleg felkéri a polgármestert, hogy a biztositó intézetek a tüzoltói költségekhez való kötelező hozzájárulása dolgában, a gyors elintézés érdekében, már előzőleg eszközölje ki a kormányhatóság elvi hozzájárulását.

Egészen bizonyos, hogy a közgyülés egyhangulag magáévá fogja tenni az inditványt s azonositja magát az inditványozó nemes intenciójával.

Közgyülés. Mindössze huszonnégy pont szerepel a szerdai közgyülés napirendjén, ezek közül is csupán az Erzsébet-sugárut érdemel különösebb figyelmet. A közgyülés mindazonáltal érdekes lefolyásunak igérkezik, mert a Glücksthal és Neumann-féle inditványok politikai momentumokat tartalmaznak. Ezen a közgyülésen indokolja meg Gál Károly ismeretes inditványát a tüzkárbiztositás dolgában. Erről lapunk más helyén bőven szólunk.

Hamvai Sándor. Az ötödik kerület régi, érdemes előljárója, Hamvai Sándor, beadta nyugdijaztatás iránti kérvényét. Ugy hirlik, hogy Hamvai továbbra is aktiv tagja marad a főváros tisztviselői karának, uj állást szerveznek számára, ő lesz az előljárók előljárója, az előljáróságok legfőbb ellenőrzője. Kiss Ferenc és Gergelyi Sándor előljárók, akik szintén elérték már a teljes nyugdijképességet, egyelőre nem óhajtanak nyugdijba vonulni és arra hivatkoznak, hogy még nem érték el a hatvanadik életévüket.

Uj pályázó az ülnöki állásra. Megirtuk, hogy a főváros közgyülése nemsokára betölti az üresedésbe került árvaszéki ülnöki állást. Az eddigi pályázókhoz: Csorna Kálmán dr. és Fenyves Béla árvaszéki jegyzőkhöz, uj konkurrens csatlakozott. Az állásra pályázott Samassa János dr. ügyvéd, aki függetlenségi programmal koaliciós képviselő volt.

Buzay Károly alpolgármestersége. A laikusok, járatlanok előtt érthetetlennek látszó hir jelent meg az elmult héten a lapokban. Arról volt szó, hogy a polgármester Buzay Károly tanácsnokot, a közegészségi ügyosztály érdemes vezetőjét, alpolgármesteri hatáskörrel ruházta fel. A hir magyarázata a következő: A polgármester jelenleg a Tátrában telel, Bódy Tivadar dr. alpolgármester a Semmeringen van. Az alpolgármester csoportjának helyettes vezetője, Folkusházy Lajos tanácsnok, ugyancsak a Semmeringen üdül. Ily körülmények között Rózsavölgyi Gyula alpolgármester, aki most a polgármestert helyettesiti, az alpolgármester helyettesének helyetteséül Buzay tanácsnokot rendelte ki, aki rangban legidősebb a csoport tagjai között.

A karos-székek bérlete. A közgyülés tudvalévően elutasitotta a városgazdasági ügyosztálynak a Buchwald-féle karos-szék bérlet megujitására vonatkozó előterjesztését. Az ügy legközelebb a tanács elé kerül, amely utasitani fogja az ügyosztályt a nyilvános árlejtés kiirására. A feltételek február hó végén kerülnek nyilvánosságra.

A Munkácsy-szobor zsürije. A Képzőművészeti Társulat tudvalevőleg gyüjtést rendezett Munkácsy Mihály szobrára, amelynek helyéül a Műcsarnok előtti térséget jelölték ki. A szobor céljaira eddig több mint negyvenezer korona gyült össze. A zsürit e napokban választotta meg a társulat választmánya. Zsüritagok lettek: Zala György, Róna József, Lányi Dezső szobrászművészek, Karlovszky Bertalan festőművész, Hültl Dezső dr. műépitész, Andrássy Gyula gróf és Szmrecsányi Miklós. A döntés tehát előreláthatólag igazságos lesz, a zsüriben nincsen olyan összeférhetetlenség, mint pl. a Ferenc József-templom birálóbizottságában, ahol Bárczy István dr. is helyet foglal, holott az egyik pályázó a sógora, Francsek Imre.

Szemétrakodóhely a Gyár-utcában. (Levél a szerkesztőhöz.) Egy idő óta türhetetlen köztisztasági és közegészségi állapotok uralkodnak a Gyár-utcának ama részén, ahol a Liszt Ferenc-tér van s ahol a környék gyermekei játszanak. Egész délelőtt hordják a szemetet a város minden részéből, de mig azelőtt zárt szemetesládába dobták, addig most egyszerüen leteszik a térre, ugy hogy a szél felkavarja és mindenfelé hinti. Ily körülmények között nem játszhatnak a gyerekek a téren s a közeli utcák és ablakok tele vannak porral, piszokkal. A köztisztasági hivatal sok pénzébe kerül a városnak. A polgárság elvárhatja tehát, hogy megszüntetik ezeket a lehetetlen állapotokat, amely méltó lehet Konstantinápoly külvárosához, de Budapestnek, mely világvárosnak akar mutatkozni, szégyenkeznie kell miatta. Tisztelettel egy mozsár-utcai lakó.

Az Ujságok Ujsága második száma most jelent meg változatos és érdekes tartalommal. Az első cikket Mezei Ernő, a kiváló publiciszta irta, életéből vett két kedves epizódot rögzitvén meg. Várady Antal „Emlékek" címmel irt igen élvezetes reminiszcenciákat. Kivülök Molnár Jenő, Eötvös Leó, dr. Kun Andor, dr. Halmai Elemér, Erdősi Dezső, Gabányi László gazdagitották a lap tartalmát. Külön említést érdemel még özvegy Mikszáth Kálmánné tárcája „Jánoskáról." Az egyes rovatok is igen élénkek. A lapot Kónyi József és Eötvös Leó szerkesztik. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Izabella-utca 81.

Palais de Danse. A Palais de Danse februári müsora ismét bővelkedik nagyszerü tánc- és énekszámokban, elsőrendü látványos számokban és ezenkivül egy igen vidám és kedves zenéjü operette is bemutatóra kerül ebb ena müsorban. Az operette cime *„Éjféli tánc"* és főszerepeit *Ferenczy* Károly, *Felhő* Rózsi, *Barna* Manci és *Simay* István játszák. E kiváló szereposztás biztositja már a sikert a szép kiállitásu darabnak, melynek szerzői *Balassa Emil* és *Chorin* Géza. A többi attrakciók közül megemlitést érdemel *Radjah*, a nagyhirü indiai templom-táncosnő, *Perry-Perry* a legjobb néger trió, *Dumitrescu*-csoport román csodatáncosok, *Mirette & Partner* groteszk duett, de a többi szám is mind-mind igazán elsőrendü. A nagy és hosszu müsorra való tekintettel az előadás minden este pont 10 órakor kezdődik.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

BALLET
a tenger hullámain
életkép 4 felvonásban

GLOBETROTTER
bohózat 2 felvonásban

és a teljesen uj kisérő-müsor!

A folytatólagos előadások délután 4 órakor kezdődnek!

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Táns.
FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda** Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

FOGAK szájpadlás nélkül, arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit
GROSSMANN SIMON

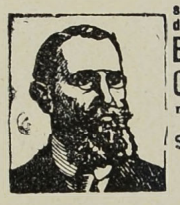

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, sepmasomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

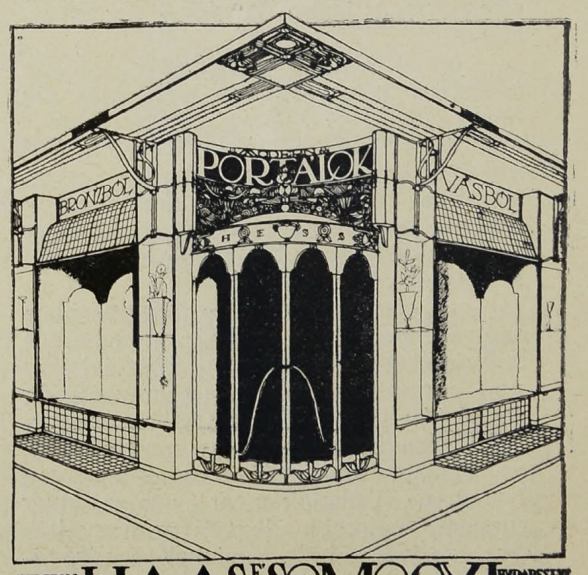

TELEFON 244 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST VI. FRANGEPÁN

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

TENGERHAJÓZÁSI SZERZŐDÉSEK.

Kereskedelmi mérlegünk passzivitása azt a kötelességet róia ránk, hogy kivitelünket tőlünk telhetőleg minden módon emelni törekedjünk. Ennek egyik főeszköze kétségkivül a magyar tengeri hajózás fejlesztése. Fiumét kevés idegen hajó érinti és igy tengerentuli exportunkat majdnem kizárólag magyar hajókkal kell lebonyolitanunk. A külkereskedelemben ujabb konnexiók természetesen csakis ujabb járatokkal és megfelelő hajóparkkal létesithetők. Mindezeknek a feladatoknak azonban a hajóstársaságok a saját erejükből nem tudnának megfelelni és igy közgazdasági szempontból is nagyon helyesnek tartjuk azt az elvet, mely a tengerhajózásnak hathatós állami támogatását mondja ki. Ezek a társaságok közvetve az egész magyar közgazdaságnak az érdekeit szolgálják, miért is csak megelégedéssel fogadhatjuk azokat a törvényjavaslatokat, melyeket a kereskedelmi miniszter a tengerhajózásunk fejlesztése tárgyában a parlament elé terjesztett.

A mostani hajózási szerződések uj korszak kezdetét jelentik a magyar tengerhajózásban. Az egész programmban bizonyos nagystilü előrelátás nyilatkozik meg, mely becsületére válik azoknak, akik ezeket a szerződéseket megtervezték. Az uj szerződések egész tengerhajózásunkat egységes alapokra fektetik és módot adnak arra, hogy kiviteli kereskedelmünk a világ minden részében terjeszkedhessék.

Bennünket elsősorban az osztrák és az olasz tengerhajózás érdekel. Az utóbbi években mindkettő nagyszerüen fejlődött, ami elsősorban az állami támogatásnak tulajdonitható. Ausztria ma már csaknem 20 milliót, mig Olaszország 30 milliót költ tengerhajózásának segitésére. A most beterjesztett törvényjavaslatok szerint az állam négy hajóstársaságnak évenkint csaknem 11 milliót ad a magyar kivitel fejlesztése céljából. Ebből az összegből az *Adria* m. kir. tengerhajózási r. t.-ra 4.600,000 K, a *Magyar keleti tengerhajózási társaságra* 1.590,000 K, a *Magyar Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság*-ra 1.800,000 K és az *Ungaro-Croata*-ra 2.775,000 K jut. De még ez a szubvenció is emelkedni fog, ha a szerződésekben megállapitott hajójáratokat szaporitják és ha majd az államsegélyek az 1909. évi VIII. t.-cikk értelmében adókötelesek lesznek, mert ez utóbbi esetben az állam olyan mértékben emeli föl a szubvenciókat, amekkora az adóteher lesz. A szerződéseket 15 évre kötötték, csak a M. F. T. R. szerződése szól 25 évre.

A legnagyobb az Adria szubvenciója, de ezzel szemben a legnagyobb is a teljesitmény, amelyet magára vállalt. Az Adria a legrégibb magyar tengerhajózási társaság, melynek üzletköre a legutóbbi 10 évben jelentékenyen kiterjedt. A vállalat fellendülése akkor kezdődött, amidőn Lánczy Leó került az élére. Az ő erős vezetése alatt az Adria hatalmasan felvirágzott és hajóival számottevő tényező lett a világtengereken. Nagy jelentősége van az uj szerződésben annak a pontnak, mely szerint a kormány fentartja magának azt a jogot, hogy szükség esetén Fiume és New-York között havi járatokat rendszeresittessen az Adriával. Ez a rendelkezés azt az eshetőséget tartja szem előtt, hogy a Cunard által fentartott magyar-amerikai vonal az idők folyamán beszünik. Amennyiben a fiume—newyorki járat életbe lépne, ezért az Adria a kormánytól további 600,000 K évi szubvenciót fog kapni.

A Magyar Keleti a galac—konstantinápolyi járatért 300,000, az ausztráliai járatért 1.290,000 K-t kap. Ez utóbbi járatnak aránylag magas segélyezése abban találja magyarázatát, hogy itt arról van szó, hogy kivitelünk részére egy egészen uj piacot biztositsunk.

A M. F. T. R. államsegélye 1.800,000 K-ra emelkedett fel. Nemcsak a Kelet felé irányuló exportunknak, de nemzeti presztizsünknek is érdeke, hogy ez a társaság a dunai hajózásban előkelő helyet foglaljon el. A magyar államnak ezt a társaságot annál inkább is erősiteni kell, minthogy ujabban a Dunán az államilag segélyezett orosz, roman és szerb társaságok is élénk tevékenységet fejtenek ki.

Az Ungaro-Croata 2.775,000 K államsegélyt kap. Ez a társaság látja el a parthajózást, ami Fiume fellendülésére nagy befolyással van. Fontos feladat háramlik majd a társaságra az uj albán járatok fentartásával is.

Az uj hajózási szerződések közgazdasági fontosságát nem szükséges külön is kiemelni. Az bizonyos, hogy az uj szerződések törvénybe iktatásával a magyar tengerhajózás erőteljes fejlődésének az alapjait vették meg.

A Kereskedelmi Bank 1913-ban.

A *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* most tette közzé 1913. évi mérlegét, amelyet méltán rekordmérlegnek lehet nevezni, minthogy az elért eredmények az összes előző évieket felülmulják. Ez a kedvező mérleg annál is inkább figyelemreméltó, minthogy az elmult év pénzügyi és gazdasági viszonyai tudvalevőleg rendkivül válságosak voltak. Az ország első hitelintézete fényesen megállotta a helyét a krizis alatt és fenyegetett közgazdaságunknak hatalmas eszközeivel nem egyszer sietett segitségére. Az intézet összes üzletágai, a krizis dacára, fejlődést mutatnak. A betétállomány és a váltótárca jelentékenyen emelkedett; még a jelzálogügylet is kedvezőbb volt az előző évinél. Az csak természetes, hogy az értékpapiroknak áresése miatt ez az intézet is szenvedett veszteségeket. Ezeket leirták, anélkül azonban, hogy a latens és rendes tartalékok megrövidülést szenvedtek volna. A Pesti magyar kereskedelmi bank, mely Lánczy Leó vezetése alatt nőtt nagygyá és lett az ország első hitelintézetévé, ma a magyar közgazdasági élet egyik főtényezője és irányitója. Azt a nagy tőkeerőt, mellyel rendelkezik és azt a nagy bizalmat, melyet ugy a bel- mint a külföldön élvez, elsősorban mindig az ország gazdasági érdekeinek a szolgálatába helyezte.

*

A közzétett mérleg szerint az 1913. évi bruttónyeresége 20,511.780.41 K (tavaly 19,907.863.48 K volt); ebből az üzleti költségekre és terhekre eső 4,567.871.74 K (tavaly 3,947.951.25 K) leütése után tiszta nyereség gyanánt a bank *16,143.908.67 koronát mutat ki* (tavaly 15,759.912.23 K volt), tehát kerek számmal 384.000 koronával többet, mint 1912-ben. Ha ebből az összegből leszámitjuk a múlt évről áthozott 1,112.695 K 52 fillért, akkor az intézet 1913-ban megkeresett tiszta nyeresége 15,031.213.15 korona, a tavalyi 14,648.842.42 koronával szemben, tehát a növekedés 382,370.73 korona; a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak 62.5 millió koronás alaptőkéje igy 25.05 százalékos gyümölcsöztetést mutat, a tavalyi 23.44 százalék helyett.

Az igazgatóság a közgyűlésnek azt fogja javasolni, hogy az osztalék-tartalékalap javadalmazására 1,450.000 koronát fordítson (a tavalyi 1 millió 420.000 koronával szemben), az uj épület értékcsökkenési tartalékalapja javára pedig a tavalyi 450.000 koronával szemben 650.000 korona irassék; ezek szerint a Bank 2,100.000 koronát tesz nyilt tartalékba és midőn az 1914. év javára 1,202.602.45 koronát visz elő, egyúttal osztalék gyanánt 17 százalék, részvényenkint 170 korona kifizetése iránt tesz az igazgatóság a közgyűlésnek inditványt. Az igazgatóság a közgyűlést február 14-ére hivta össze.

Megrovási kaland a vármegyeházán. Tegnap tartotta meg ezévi rendes közgyülését a Pesti hazai első takarékpénztár a szokott ünnepélyes formák közt, a vármegyeháza disztermében, a szokott ünnepélyes hangulat nélkül. Ami hetvennégy év óta alig történt meg: a Pesti hazai közgyülését kritikus hangok zavarták, az egyhangu helyeslés helyett rosszaló és feleletrevonó beszédek hangzottak el. Az egyik részvényes kifogásolta azt, hogy a Pesti hazai kulturális célokra mindössze 3000 koronát szán, amikor közel tizennégymilliós tiszta hasznot hoz össze és igazgatói jutalékok cimén százezreket fizet ki. Az igazgatóság kénytelen-kelletlen elfogadta a felszólaló részvényes abbeli inditványát, hogy a jótékony és kulturális célokra a jövőben nagyobb percent jusson. Sokkal sulyosabb volt a másik ellenzéki részvényes, Enyiczkey Gábor kritikája, aki kifogásolta, hogy a takarék idegen államkölcsönökben és vasutrészvényekben nagy érdekeltségeket vállal, amikor a hazai pénzpiac és hitel ezernyi igénye kielégitetlen marad. A takarékpénztár mérlegét közel 70 millió korona idegen kötvény terheli, amikor a magyar járadékok és záloglevelek garmadával repülnek vissza a piacra és a Pesti hazai közömbösen nézi az árfolyamok állandó esését. Walder Gyula vezérigazgató aligha adhatott megnyugtató feleletet az interpelláló-részvényesnek, aki a Walder-éra egyik legkiáltóbb hanyatlási tünetét pécézte ki. Sajnos, egyelőre nem akadt több fölszólaló, pedig kritizálni való elég lett volna — az összes jelenlevők számára.

Bécsi bankok tőkeszaporitása. Bécsi levelezőnk értesülése szerint néhány elsőrangu bécsi pénzintézet foglalkozik tőkeszaporitási tervekkel s a közeljövőben hatalmas összegekkel szaporodnak a bécsi bank titánok alaptőkéi. A Länderbank harmincmillióval, az Union-Bank husz millióval szándékozik tőkét emelni. A Wiener Bank Verein igazgatósága pláne érdekes tervvel foglalkozik, harminc milliós tőkeemelési müveletével, kapcsolatba kivánja hozni intézetét a Deutsche Bank-kal. Popper igazgató most folytatja Berlinben a vonatkozó tárgyalásokat. A cseh nemzetiségi jellegü Zivnostenska Banka is most hajtja majd végre husz milliós tőkeemelési müveletét. A magyarországi nemzetiségi körökben máris igyekeznek hangulatot kelteni a müveletnek, pedig a magyarországi cseh nemzetiségi köröket már kétszer vette igénybe a bank leányintézete: az Országos Ipar bank részvényjegyzések kel.

A Hitelbank uj erdőüzlete. A boszniai országos kormány nagy kiterjedésü erdőségei kitermelésére konzorcium alakult, amelynek élén Diósi Ignác és fia nagyváradi cég áll s amelynek financirozási teendőit a Hitelbank végzi. A csoport Banjalukán gőzfürész-telepet létesit s termékeinek főleg a tengeri uton, Gravosan át elérhető nyugoti államokban óhajt piacot szerezni.

Előléptetés. A „Közönséges tömör falitéglákat árusító r.-t." igazgatósága *Nervetti* Viktor igazgatóhelyettest kinevezte *ügyvezető-igazgatónak*.

A Giró és Pénzváltó uj igazgatói. A Budapesti Giró- és Pénztáregylet legutóbbi ülésén az elhúnyt báró *Hatvany* Sándor és az igazgatóságból kilépett *Dobokay Kornél* miniszteri tanácsosok helyébe az igazgatóságba beválasztotta dr. *Horváth* Lipótot, a Magyar Általános Takarékpénztár vezérigazgatóhelyettesét és *Valkó* Lajos pénzügyminiszteri osztálytanácsost.

A Budapesti Épitő Bank háza. A Magyar Általános Ingatlanbank elvállalta a Budapesti Épitőbank *Akadémia-utca 19., Géza-u. 1.* és *3.*, illetve *Zoltán-u. 6.* és *8.* a *Szalay-u. 2.*, a *Visegrádi-utca 11-a* és *15.*, az *Ügynök-u. 8.* és *10.*, a *Klauzál-tér 5.*, a *Nyár-u. 36.* és *Szalag-u. 6.* számú házainak kezelését. A házak évi bérjövedelme mintegy három-

negyed millió korona. A bank február elsejétől kezdve a nevezett részvénytársaság központi ügyvitelét és könyvezetését is ellátja, egyébként azonban ezen ügyviteli megbízáson kívül más érdekközösség nem létesült a bank és a Budapesti Építő Részvénytársaság között, melynek ügyeit igazgatósága ezután is önállóan intézi. — A Magyar Általános Ingatlanbank újabban házkezelőosztályát kifejlesztette és a szoros értelemben vett házkezelésen kívül fővárosi házak bérletével is foglalkozik.

A Hazai bank rt. 1913. évi bruttó-jövedelme 5,903.640 K-ra (az előző évben 5,557.378) K-ra rúgott, amiben a kamat-bevétel 4,500.536 (4,301.794) K. Leírásokra 1913-ban 128,359 (41.502) K-t fordítottak. A tiszta nyereség 4,772.817 (4,653.587) K, amiből 16 K azaz 8 százaléknyi osztalékot fizetnek, mint előző évben. Az intézetnél elhelyezett betétek állománya: 54,902.882 K-t (1912-ben 42,645.688), a hiteleők tétele 43,145.902 (42,645.688) K-t tett ki, a váltótárca állománya az előző évi 37,032.785 K-ról 49,092.474 K-ra, vasuti elsőbbségi kötvényeinek állománya pedig 33,959.512 K-ról 38,075.345 K-ra növekedett. Az adósok tétele 84,128.844 K (az előző évben 81,090.286) K, a szindikátusi befizetések pedig 5,360.227 (1,688.428) K-ra rúgtak.

A Nemzeti takarékpénztár és bank rt. 1913. évi mérlegében 1,789.696 K (az előző évben 2,008015 K) bruttó bevételt mutat ki, amiből kamat-bevétel 1,349.585 (1,237.701) K, a váltóüzlet hozama 161.789 (151.821) K. A tiszta nyereség 1,012.560 (1,095.855) K, amiből 32 K-t, 6.4 százalék osztalékot fizetnek, mint tavaly. A váltótárca 12,414.316 (10,462.670) K, a beétállomány 10,288.996 (8,042.391) K, az értékpapírokra adott előleg 5,055.048 (4,268.009) K.

A Budapest—Lipótvárosi Takarékpénztár r-t. igazgatósága megállapitotta a mult üzletév mérlegét, mely 662,010.42 K tiszta nyereséggel zárúl. Az intézet a rossz gazdasági viszonyok között is jól fejlődött, a betétállománya ismét növekedést mutat s 12,298.720 K 11 fillérre emelkedett. A folyó év febr. 14-ére összehivott közgyülésnek az igazgatóság javasolni fogja, hogy az alapszabályszrű levonások után a tartalékalapot 75.000 K-val javadalmzzák, mely ezáltal 675.244 K-ra emelkedik, *az esedékes osztalékszelvényt 12 K-val* (6 százalék) váltsák be s a fenmaradó 22,072.02 K-t a jövő üzletévre vigyék át.

A Magyar Fakereskedők Hitelintézete Részvénytársaság hétfőn tartotta meg VIII. évi rendes közgyülését, mely elfogadta az igazgatóság által előterjesztett mérlegét és elhatározta, hogy a kimutatott 755.651 korona 45 fillérnyi tiszta haszonból részvényenkint 15 korona (7 és fél százalék), azaz 450.000 korona a részvényesek között osztalékképen felosztassék, 150.000 korona a tartalkalapnak egy millió koronára való felemelésére fordittassék és a különféle alapszabályszerü levonások után fenmaradó 72.359 korona 62 fillér uj számlára elővezettessék. Ezután az igazgatóságot és a felügyelő-bizottságot választották meg. Az igazgatóságba: *Bródy* Sándort (uj), *Deutsch* Frigyest, *Fried* Ármint, *Fuchs* Aladárt, *Glasner* Samu dr-t, *Goldfinger* Jakabot, *Horn* Károly dr.-t, *Horn* Mórt (uj), *Lord* Adolfot, *Spitz* Jakabot és *Spitz* Márkot; a felügyelő-bizottságba *Ehrenfeld* Lajost, *Fein* Ármint, *Glasner* Gyulát, *Holzmann* Ármint, *Schreiber* Gyulát és *Spitzer* Lipótot választották meg.

A Salgótarjáni üzleteredménye. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság igazgatósága ma tartott ülésében megvizsgálta és megállapitotta az 1913. évi zárszámadásokat s elhatározta, hogy az ez év február 21-ére egybehivandó közgyülés elé azt az inditványt terjeszti, hogy a tiszta nyereségből, bőséges leirások után, a zértékcsökkenési tartalékalap javára 1,200.000 koronát, a rendes tartalékalap gyarapitására 400.000 koronát, a tisztviselői nyugdijalap céljaira 50.000 koronát, a társpénztárak javára 150.000 koronát, a *Dr. Chorin Ferenc* munkásgyermekeket segitő alap javára 20.000 koronát forditson és részvényenkint 38 kornoa osztalékot állapitson meg.

A Magyar országos központi takarékpénztár 1913. évi zárószámadásai szerint 4,129.961 K tiszta nyereség áll a közgyülés rendelkezésére, az előző évi 4,220.198 K-val szemben. Az igazgatóság a február 14-én tartandó közgyülésnek azt indítványozza, — hogy az alapszabályszerű levonások után, mint a múlt évben részvényenkint 90.— K, vagyis 15 százalék osztalékot fizessenek, a hivatalnokok nyugdíjalapját (mint tavaly) 24.000 K-val gyarapitsa, ugyancsak a hivatalnokok javadalmazására 55.000 K-t, jótékony és közhasznu célra (mint mult évben) 20.000 K-t forditson, még fennmaradó 931.206 (986.170) K-t pedig a jövő év számlájára vezettesse át. Az intézet ügyfeleinek, különösen a vele állandó üzleti összeköttetésben levő fővárosi és vidéki intézetek minden jogos hiteligényét kielégitette, ezeken kívül pedig a vele szerződéses viszonyban álló hét vidéki pénzintézetnek bocsátott nagyobb összegeket rendelkezésére, hogy körzetükben a válságos pénzviszonyok hatását enyhitsék. Jelzálogüzletben az uj kötéseknél tartózkodo volt. Az intézet váltótárca állománya 51,884.728 K-t adott előlegek állománya 22.041.423 (19.847.980) K, a betétek az 1912. évi 65,622.422 K-ról 68,349.162 K-ra emelkedtek.

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön rt. 1913. évi mérlege 4.298,011 K (1912-ben 4,107.113 K) nyers jövedelmet mutat ki, — amiből a nyereség-áthozat 72.420 K (az előző évben 119.519 K), a kamat-bevételek 2,666.221 (2,459.964) K), a kézizálog üzlet hozama 902.094 (778.930) K, a váltóüzlet haszna 34.462 (36,038) K, a jelzálogüzlet jövedelme 12.641 (21.240) K, házbér-bevétel 84.985 (78.610) K, jutalék és egyéb bevételek 525.188 (613.052) K. — Kiadtak kamatokra 1,595.380 (1,457.265) K-t, tőkekamatadóra 159.538 (145.726) K-t, fizetésekre 215.280 (208.902) K-t, intézeti ház költségeire 23.457 (16.615) K-t, költségekre 207.523 (217.510) K-t, a felügyelőbizottság díjazására 8400 (8400) K-t és adóra 204.610 (173.564) K-t, leírásokra pedig 71.461 (72.370) K-t forditottak. A tiszta nyereség ezek szerint 1,812.362 K, az előző évi 1,806.761 K-val szemben. Az igazgatóság a február 12-ére összehivott közgyülésnek javasolni fogja, hogy részvényenkint 26 K, azaz 6 és fél százalék osztalék fizettessék, mint tavaly. Javasolni fogja továbbá, hgoy az alapszabályszerű jutalék és egyéb leírás levonása után fönmaradó összegből 200.000 K-t a tartalék-alapba helyezzenek, 71.170 K pedig a jövő év számlájára vitessék elő. A betétállomány az 1912. évi 26,083.593 K-ról 28,472.072 K-ra, a váltótárca 14,746.178 K-ról 17,020.194 K-ra, az értékpapírokra adott előlegek 12,987.519 K-ról 12,969.522 K-ra és a kézizálogok 11,698.878 K-ról 12,139.763 K-ra emelkedtek.

A Leszámitoló Bank belvárosi fiókja. A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank belvárosi fiókja, mely ideiglenesen a Károly-körút 8. szám alatt volt elhelyezve, folyó évi február hó 1-én ismét visszaköltözik IV., Múzeum-körút 1. szám alá, a Kossuth-Lajos-utca sarkán épült épületbe, ugyanazon helyre, melyen alapitásától, 1890-től kezdve működött.

„Unio" Biztositó Intézet. (Budapest, VI., Teréz-körut 40—42.) Folyó év január havában 1,161.400 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 940.000 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében f. év január havában 216.037 K 30 fill, ésa z intézet fennállása óta 22,640,831.32 K fizettetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb tételek mellett.

VÁLLALKOZÁS

Utkarbantartás.

Az út- és csatornaépitési-bizottság az 1914. év folyamán végzendő bazalt, gránit és trachyt kövezetjavitási és kisebb új útkövezési munkálatokra jan. 26-án hirdette ki a döntést. Megbizást nyertek: a III. kerületre *Kreszács* Ágoston, a IV. és VIII. kerületre *Ámon Antal és fiai*, az V. kerületre *Obendorfer* József, a VI. kerületre *Benz és itj Helfenstein*, a VII. kerületre *Krausz és Gribitzer*, a IX. kerületre *Zech Károly*.

A tanács versenytárgyalást hirdet az I., II. és X. közigazgatási kerületben az 1914. év folyamán szükséges bazalt, gránit és trahyt kövezetjavitási, új járdarakási, kisebb új útkövezési és útrendezési, valamint keramit burkolati javitási munkálatok teljesitésére. Az ajánlatok 1914. évi február 9. napján (hétfőn) d. e. fél 11 óráig kell a tanácsi II((t- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker. Központi városház, II. em. 279. a. sz. alatt) benyújtani.

Központi fütés.

A *Szent János-kórház* elmebeteg pavillonjának központi fűtési és szellőztető berendezéseire a jan. 5-én beérkezett ajánlatok közül a tanács *Rohonczy Hugó* 75.174 K-ás ajánlatát fogadta el.

Villamosberendezés.

A *Gellért-fürdő villamosberendezésére* a tanács jan. 29-én tartott ülésében hozta meg a döntést. A gyenge áramú berendezésre *Holitscher Zsigmond és társa*, az erős áramúra *Bene és Wein* ajánlatát fogadták el.

Vas-szerelvény.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet az 1914. év folyamán végrehajtandó csatornázási munkákhoz szükséges vasszerelvények, u. m.: a) 200 db négyzetalakú fedőlappal ellátott, öntött vasból készült, db-ként 220 kg. súlyú, közönséges csatornatisztitó aknakeret; b) 300 db 32-32 cm. méretű, öntöttvasból készült, 75 kg. súlyú, közönséges kis csatornarács, és végül c) 50 db 48-48 cm. méretű öntöttvaszól készült, 150 kg. súlyú, közönséges, nagy csatornarács szállitására. Az ajánlatok február 16-án, (hétfőn) d. e. fél 11 óráig kel az út- és csatornaépitési ügyosztlyban (II. 279.) benyújtani. A versenytárgyalás ugyanakkor a II(266. sz. ülésteremben fog megtartatni.

A Magyar Orsz. Központi Takarékpénztár XLII. rendes közgyülését

1914. évi február hó 14-én délután 4 órakor az intézet helyiségében (IV., Deák Ferenc-utca 7. sz, I. emelet) tartja meg.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárószámadások előterjepsztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Felmentvény az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
4. Mérleg megállapitása, nyeremény felosztása és kifizetése iránti határozathozatal.
5. Négy igazgatósági tag választása.

Azok a t. részvényesek, kik ezen közgyülésen részt venni szándékoznak, sziveskedjenek részvényeiket az alapsabályok 37. szakasza értelmében f. é. február 11-éig d. e. 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésükre áll.

Az igazgatóság.

*37. szakasz.) A közgyülésen részt vehetnek mindazok a részvényesek, kik három nappal a közgyülés megtartása előtt a le nem járt szelvényekkel együtt oly részvényt tesznek le a társulatnál, vagy a közgyülési hirdetményben megjelölt más pénztárnál, mely legalább hat hónappal a közgyülés napja előtt a letevő saját nevére iratott.

rendkivül olcsó, mert kaucsukból készülti

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Kérjen prospektust.

Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.

életbiztositásokat.

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 6,250.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementárü-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

GRAMMOFON
és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy **15%** árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122-09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13-47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 4 automata.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. **Aradi-utca 31.**

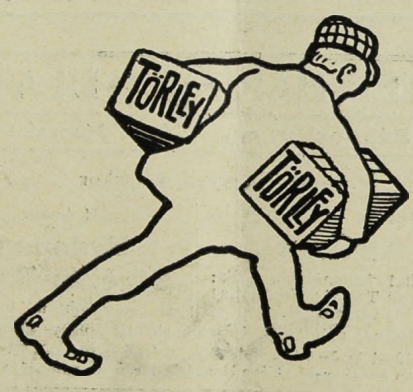

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ ***Táncpalota*** □ *Telefon 120—77*

Kezdete este 10 órakor

Ruth St. Radjah indiai templomtáncosnő
Perry Perry trio néger csodatáncosok

ÉJJELI TÁNC operette. Irta Balassa Emil, zenéjét szerzette Cho in Géza. Főszereplők Felhő Rózsi, Ferenczy Károly, Barna Manci, Simay István. Előadás után vig táncmulatság reggelig. Helyárak 3 és 2 korona.

Pénteken, folyó hó 6-án nagy PIERRET-estély, az előadással egybekötve. Rendes helyárak

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársulat — Ujlaki Asbestpala a legjobb — Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

POROSZ SZALONSZENET

Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VIf Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára) 100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva) (2 zsák) Budán K **4.60**

Telefonszám: 34—51 és 34—61 — Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

A PARK SZÁLLÓ

kávéházban
Baross-tér 10.

E IT-ESTÉLY RÁCZ GYULA ZŐLDI MARCI

A SORRENTO kávéházban
Ifj. RIGÓ JANCSI HANGVERSENYEZ.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár b jegyzett védjegye látható.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszthől New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7 - 8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
MEGRENDELHETŐ:
„ARTÉSIA“ R. T. BUDAPEST
TELEFON 50—72. sz. a.

Apolló !! **Tivoli**
Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!

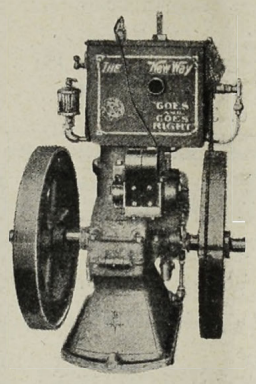

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz
Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az
— Eladási Központ: —
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Férfi ingek

Kalapok, keztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. szám.*

TROCADERO VII., Kiraly-u. 7
TELEFON 15—10

Legelőkelőbb családi szórakozóhely. Ugy a közönség, valamint a sajtó előtt fényesnek elismerve!!
A februári monstre müsor
Iruh Danson, Rosa Vilson
Dijat nyert szépségek rövid vendégjátéke. Reggel 5 órálg Ball-mabille, **Grand Rewue de Etoiles.** Szabad bemenet. Pénztárnyitás 5-kor. Kezdete fél 9.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság. **APUKA** vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta! Gergely Lajos.

11 órakor **Uzsonna Stréberéknél** Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások
Eternit
PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25.

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Teljesen uj, fenomenális műsor!

Faraboni, Boesnach, Odys, Hilda Reimann, Faragó Géza festőművész által tervezett élőképek. 4 Rayss, Brodie, Baronesse Mia Mara, Oláh Böske, 5 Olafs és még 25 szenzációs szám.

1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK
a legelőnyösebbek
élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-
BIZTOSITÁSOKNÁL.
Felvilá ositásokkal prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a
HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a tarsaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**
Összes biztonsági alapok . 21.000 000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. február hó 11-én. 7. szám.

FŐVÁROSI HIRLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Nem felelt

a polgármester az autobusz-ügyben előterjesztett inditványra és interpellációra, holott az ügy kétségtelenül van olyan fontos, hogy a polgármesternek nyilatkoznia kellett volna, kötelessége lett volna a közvéleményt megnyugtatni, a bizottsági tagokat tájékoztatni.

Az autobusz dolga — post tot discrimen — ugy látszik, dülőre jutott, ami a polgármester kötelességmulasztását nem menti, de lényegesen enyhiti. A mult közgyülésnek azonban még egy olyan tárgya volt, amely ugyancsak fontos érdeke, nevezetes sérelme a fővárosnak s a polgármester ur itt sem volt hajlandó tápot nyujtani a bizottsági tagok mohó érdeklődésének. A kőbányai sertésszállás-telepről van szó, a sertésekről, amelyek körül eddig az történt, aminek nem lett volna szabad történnie, most pedig az nem történt meg, aminek feltétlenül meg kellett volna történnie. Interpelláció hangzott el a legutóbbi közgyülésen ebben az ügyben. A lényege az, hogy a fővárost a kormány ismét rutul kijátszotta. A főváros — csekély rekompenzáció ellenében — feloldotta a kőbányai telektulajdonosoknak ama tulajdonjogi korlátozását, amelynek értelmében a szállástelep céljaira eladott területet kizárólag eredeti rendeltetésére kellett használni. Az ingatlanok felszabadultak, a tulajdonosoknak a vagyona egyszeriben megnégyszereződött, arról azonban nem történt gondoskodás, hogy az uj sertésszállás-telepre továbbra is a fővárosnak legyen ingerenciája. A felszabaditó munka lázában a közélelmezési ügyosztály levette a kezét a sertésekről, nem tett egyetlenegy lépést sem annak a biztositására, hogy az uj telep a főváros területén legyen, a főváros legalább is annyi jövedelmet huzzon a telep után, mint eddig s a főváros nemzetközi sertéskereskedelme továbbra is Budapesten bonyolitassék le.

Az élelmes nagytőkétől senki sem veheti rossz néven, hogy felismerte a dolog jelentőségét, üzleti hasznát és sietett a főváros gyalázatos hanyagságát kihasználni. A főváros most arra ébredt fel, hogy a nagybankok a kormány támogatásával megszervezik a sertéskereskedelmet, nagy részvénytársaságot alapitanak e célból s az uj sertésszállás-telep helyét a főváros területén kivül jelölik ki. A főváros tehát elesik a sertésszállás-telep jelentékeny anyagi hasznától s elveszti kereskedelmi forgalmának jó részét.

Befejezett tényekkel állunk szemben s a tényekből kiordit a főváros vezetőségének slendriánsága. A polgármester mélységes hallgatása beismerésszámba megy.

Fullánkok

—

A kolportázs

iránti kérelem még mindig a polgármester asztalán várja a feltámadás napját. Engedelmet kérünk, amiért e lap nyilvánosságát a magunk házi ügyében igénybe vesszük. Ugy véljük azonban, hogy a dolog közügy. Közügynek tekinthető abban a vonatkozásában, hogy ime, a polgármester ur disztingvál, csakis azokat az aktákat intézi el, amelyeknek benyujtói a szivéhez nőttek. És közügy azért is, mert az adminisztrációnak hallatlan slendriánságára vall az aktahevertetés. Sajtóügyeket negyvennyolc órán belül szokás elintézni. És ha a polgármester ur négy hétig tartja függőben a döntést, akkor ugyan milyen gyorsaságot várhat a pesti polgár a kissebb tisztviselőktől?

A tapir,

a budapesti állatkert legfőbb büszkesége, — mint részvéttel értesülünk, — időnek előtte kimult. Példáját követte a legszebb királytigris és az állattársadalomnak még nehány oszlopa.

Amiről természetesen egyedül az állatok istene tehet, meg a természet, amely zord klimával sujtotta Budapestet. Az állatok korai elhervadása nem pesti specialitás, fájdalomtól megtört szivvel panaszkodik emiatt a nagy Hagenbeck is. Hamarjában nem is tudnánk ellenszert ajánlani, a szakértők azonban azt mondják, hogy a pesti fő- és székvárosi állatoknak az idegeire rendkivül káros befolyással van a zene. A gyakori állathalál jelentékenyen befolyásolja az állatkert büdzséjét. Itt tehát tenni kellene valamit. Vagy a zenét mérsékelni, vagy a zeneoktatást kiterjeszteni az állatokra is . . .

Uj kölcsönről

rebesgetnek a városházán. Mondják, hogy a bankok észretértek, a bankok két kézzel kinálják a százmilliókat a fővárosnak, mert belátták, hogy biztosabb tőkeelhelyezésről álmodni sem lehet.

Százötven millióról álmodoznak az emberek s a hirek szerint a polgármester tátrai utja és Bódy alpolgármester simmeringi utja hamis jelzés volt, utazás a milliók felé.

Egy százhuszmilliós kölcsön csaknem elkerülhetetlen. Ebből azonban egyetlenegy fillér sem jut ujabb beruházásokra, mert a függő kölcsönök összege közel százmillió már s gondoskodni kell a magyar villamossági megváltásáról is. Viszont a százhusz millión felüli kölcsönre nincsen felhatalmazás s talán nincsen nagy kinálat sem. Az egész kölcsönmesében több a jámbor óhaj, mint a — millió!

Itt az autobusz!

Indul: március 15-én

Annyi botrány, elkeseredett harc, ezernyi praktika, ravaszság és rosszakaratu támadás után végre mégis csak lesz autóbusz Budapesten. A tanács belátta, hogy ezt a kérdést most már sürgősen meg kell oldani, semmiféle pályázatkiirásra, hosszadalmas előkészületekre nincs többé idő. Akik elvi szempontból akadályt görditettek a megoldás elé, most már maguk forszirozzák az agyonütött terv ujrafelvételét, mert tartani kellett attól, hogy a Lánchid gyaloguti forgalmának közelgő elzárását nem fogják egykedvüen türni a polgárok. Az autóbusz-forgalom megnyitása naphoz kötött, halaszthatatlan szükségességgé vált: innen magyarázható a lelkeknek hirtelen változása és az a körülmény, hogy most már nem az angol konzorcium sürgette a megoldást, hanem a polgármester és azok, akik a polgármestert követték ebben a kérdésben.

Meg kell állapitani e helyütt azt a tényt, hogy a dolgoknak ilyetén fordulása a legszebb elégtétele Rényi Dezső tanácsnoknak, a közlekedési ügyosztály vezetőjének. Rényi tanácsnok eredeti előterjesztése csaknem azonos az uj tervvel. Mégis, akkor rossznak találták a munkát, bántották, szidták érte a tanácsnokot, holott — mint most kiderült — az előterjesztés gyönyörü munka volt, mert ez volt az egyedüli elképzelhető megoldás, ezt kellett most is elővenni, máskülönben sohasem lett volna Budapesten autóbusz.

Ami magát az előterjesztést illeti, erre vonatkozólag egyértelmü az a véleményt, hogy még abban az esetben is feltétlenül el kellene fogadni, ha a városnak nem volna sürgős az elintézés s módjában volna más ajánlatok között választani. A lényege az, hogy a főváros egyetlenegy fillér befektetés nélkül, rizikómentesen jut autóbuszforgalomhoz. A Mártával egyesült angol konzorcium megváltja az omnibusztársaság részvényeit, gondoskodik garázsról, rögtön tizenkét kocsit helyez üzembe, a legmesszebbmenő ellenőrzést biztositja a városnak, kauciót tesz le, tekintettel van a hazai iparra s emellett nem kap koncessziót, hanem csak négy esztendőre bérli az üzemet. A négy esztendő leforgása után módjában áll a fővárosnak a házi kezelés megvalósitása, anélkül, hogy ennek a jognak az érvényesitése áldozatokkal járna.

Bizonyos, hogy ezt az ajánlatot már sokkal korábban is elfogadhatta volna a város. A tanács és a közgyülés egyformán vétkesek abban, hogy csak most, a végső szükség órájában igyekeznek megvalósitani azt, ami már régen a kezükben volt.

Ezt a hibát csakis ugy tehetik jóvá, ha minden melléktekintet nélkül, változatlanul elfogadják az ügyosztály alapos előterjesztését. A közönség nem lovagol elvi szempontokon. A közönséggel nehéz megértetni, miért nem kell az angol kocsi, ha nincs más és ha az angol kocsi jó. A közönség csak azt látja, hogy egy-két hét mulva óriási kerülővel juthat csak Budára és vissza. És ha most elmulasztják ismét az utolsó alkalmat, a legközelebbi községi választásoknál visszafizet ezért a polgárság.

A Mártán és az angol konzorciumon kivül mások is pályáztak az autóbuszra.

A Büssing-gyár a Ganz—Danubiusszal egyesült e célból, a Bárdi rt. is tett ajánlatot, a Tudor accumulator-gyár érdekében egy fürge városatya buzgólkodott. Ezeket az ajánlatokat azért mellőzte az ügyosztály, mert voltaképpen nem az autóbuszforgalom biztositására vonatkoztak, hanem csakis autóbuszok eladására.

Feltámad az Entreprise

A hullaszállitók ujabb erőlködése

A Fővárosi Hirlap még tavaly májusban elsőnek jelentette, hogy az Entreprise des pompes funebres részvényeinek többségét a főváros kezére akarja — természetesen méregdrágán — juttatni. A terv akkor az volt, hogy a főváros 442 K átlagon megszerzi a hétmillió K részvénykontingens többségét, körülbelül 440,000 K összköltséggel, hogy a temetkezés házi kezelésének és a kötelező ravatalozás előkészitésének utját egyengesse.

A részvények egy része az Erdélyi református egyház, másrésze egy temesvári bank birtokában volt és a közegészségügyi ügyosztály egy előkelő fővárosi bizottsági tag közvetitésével már előzetes megállapodásra is jutott az érdekeltekkel.

Az az érthető felháborodás, amely a Fővárosi Hirlap hiradása nyomán támadt, már a pénzügyi bizottságnál megakadályozta ennek a felesleges és káros üzletnek a létrejöttét és a főváros beszüntette a tárgyalásokat az Entreprisenek keresztelt régiséggyüjteménnyel, a melynek részvényei a felét sem érik meg a tervbevett vételárnak.

Azt hittük, hogy ezzel az Entreprise társaság beszünteti ostromát a főváros ellen. Csalódtunk. Információnk szerint, amelyet feltétlenül hiteles helyről kaptunk, ugyanaz az előkelő fővárosi bizottsági tag, aki annakidején a részvények megvásárlásáért exponálta magát,

a közelmult napokban ujabb bizalmas előterjesztést nyujtott be Bárczy István polgármesterhez és Bódy Tivadar alpolgármesterhez.

A bizottsági tag ur hivatkozik arra, hogy a közgyülés az Entreprise régebbi ajánlatát elutasitotta, ennek ellenére azonban a temetkezés kérdése a kötelező ravatalozás formájában csak évek mulva volna megvalósitható, mert a temető-kérdést kell rendezni, addig ravatalozási épületekbe milliós inveszticiókat eszközölni nem célszerü. Az előteriesztés szerint a kötelező ravatalozás terhes volna, mert a dijak nem amortizálnák a tőkét, az Entreprise ezen „csak" évi 130,000 koronát keres. Átmenetileg saját üzem kell, már csak azért is, hogy a jobbmódu családokat hozzászoktassák a temetőben való ravatalozáshoz. A saját üzem berendezése kilenctized részben a kötelező ravatalozás bevezetése után is felhasználható, a házi üzem bevezetéséhez azonban

feltétlenül szükséges az Entreprise ingatlainak és berendezéseinek megváltása.

Az előterjesztés hivatkozik arra, hogy a társaságnak 1.700,000 K forgalma, kiterjedt összeköttetései, 17 fióktelepe van, tehát a konkurrenciája veszélyes volna. A társaság bevallja, hogy a városi szakértők ingatlanait csak 372,000 K-ra becsülték 35 K-ás alapárral négyszögméterenkint, szerintük azonban a telek 494,000 K-t ér; a hullaszállitás 270,000 K-t jövedelmez, az áruraktár pedig (koporsó, kereszt, fejvánkos, gyertya, szemfedél stb) 260,000 K-t hoz. Felveszi még az előterjesztés a ravatalozási eszközök értékét 2900 K helyett — 46,910 K-ban; az egész berendezést pedig a mérleg szerinti 2900 K helyett — 80,000 K beszerzési áron, vagyis ismételten bevallja, hogy a társaság mérlege hamis, csakhogy a megváltást minél jövedelmezőbbnek állithassa be.

Az előterjesztés végül hivatkozik arra, hogy a részvények abszolut többsége két kézben van s az egyik — nyilván az Erdélyi egyházközség — szabadulni akar tőlük, mert nem tartozik működési körébe, hogy iparvállalat részvényeivel foglalkozzék.

Az előterjesztés lényege tehát az, hogy

a főváros egyszerüen váltsa meg körülbelül 800,000 koronával az egész ócska üzemet

szőröstől-bőröstül, hogy ne legyen semmiféle komoly konkurrencia. A Fővárosi Hirlap álláspontja ezzel az ujabb manőverrel szemben változatlan: a házi kezelésre itt kivételesen szükség van, arra azonban, hogy a főváros az Entreprise rozzant és értéktelen berendezéseit milliós áron megszerezze, nemcsak hogy szükség nincs, hanem a közvagyon olyan megokolatlan prédálása volna, ami ellen — halottaiban is tiltakozni fogunk.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

A THALLOWOUD-PANAMA

Bukik a Mähl—Gregersen-cég

Szörnyü kudarc érte a középitési bizottság pénteki ülésén Fock Ede tanácsnokot. A bizottság tagjai csaknem egyértelmüen állást foglaltak az ellen a merénylet ellen, hogy az Andrássy-ut burkolási munkájának közel másfél milliós üzletét a kiváló összeköttetésekkel rendelkező J. Mähl-cég, helyesebben pedig Gregersenék kapják meg. A Fővárosi Hirlap szenzációs leleplezéseinek egyelőre az az eredménye, hogy a hires thallowoud-fa irányában alapos információkat kell Fock tanácsnok urnak beszereznie s csak aztán dönt érdemben a bizottság. A felszólalásoknak az volt a vezérmotivuma, hogy könnyelmübben, lelkiismeretlenebbül kevés ügyet tálaltak még fel a városházán. Kitünt, hogy másfél milliós megrendelést akar tenni Fock tanácsnok akkor, amikor, saját bevallása szerint, erre a célra mindössze 315.000 korona áll rendelkezésére. Kitüntek azonban ennél sulyosabb hibák is. A tanácsnok ur nem tudott kielégitő feleletet adni arra a kérdésre, miért kötötte a pályázatot kizárólag a Thallwoud-fához? Megállapitást nyert, hogy:

1. Igen sok, kiváló minőségü hazai keményfa van, amely burkolásra fölöttébb alkalmas. Ezeket tehát bün volt a pályázat kiirásánál mellőzni.

2. A külföldi keményfák között is vannak hasonlóan jóminőségü fák. Most már nem is gyanus dolog, hanem több ennél: megállapitott tény, hogy a pályázatot tisztára a Gregersen—Mähl szövetségnek az érdekében irták ki, a nyár óta itthevérő párti-árunak az elhelyezését akarták ezzel biztositani. Szégyennek és gyalázatnak kell mondanunk, hogy a főváros illetékes tényezőit az érdekeltek meg tudták nyerni egy ilyen átlátszó machinációnak. Az lehet, hogy a tiszta thallowoud kitünő fa, nagyon alkalmas az Andrássy-ut burkolatára. A bizottság tagjai és az ügyosztály azonban most már jól tudják, hogy a tiszta thallwoud-fán rajta kell lennie az ausztráliai kormányzóság bélyegzőjének. Rövid uton meg lehet győződni arról, vajjon Mählék itthevérő árujának minden egyes darabja tiszta thallowoud-e, vagy csak egy-két percent, amely esetben közönséges csalással állanánk szemben.

Bátrak vagyunk ennél a pontnál a következő körülményre az ügyosztály és a középitési bizottság tagjainak szives figyelmét felhivni: A lát a Hoffmann S. V. cég szállitotta Ausztráliából Fiuméba, illetve Fiuméból Budapestre. A fuvarlevél szerint közönséges keményfa volt az áru, nem pedig thallwoud. Most két eset le-

Kellemetlen interpellációk

Margitsziget . . . autóbusz . . . e kettős jelben fogtak hozzá a bizottsági tagok a közgyülési napirend letárgyalásához. A polgármester egyenesen a Tátrából érkezett az ülésre és beszédes cáfolatát adta annak a hirnek, hogy beteg.

— Be kell jelentenem egy lemondást. — mondotta, mire a városatyák szenzációt szimatoltak. Holott a lemondó ember nem tisztviselő volt, hanem városatya: Tószegi Imre, az ismert vállalkozó. Nem birta tovább a bizottsági tagság óriási gondját és átengedte a helyét Várkonyi Oszkárnak, aki öt esztendő óta várt már arra a pillanatra, amikor póttagból átalakul valóságos belső városatyává.

A szabó-céh érdemes elnöke, Vikár Béla városatya két hónapos szabadságot kért a közgyüléstől. Meg is kapta, aminthogy a kérelem teljesen fölösleges volt és csak annak a jelzésére szolgált, hogy Vikár külföldre utazott a tangoruhák szabásának elsajátitására.

Ezután jött a napirend komolyabb része. Márher tanácsnok felolvasta Gál Károly ismert inditványát arról, hogy a jövőben a biztositó társaságok járuljanak hozzá a főváros tüzoltósági kiadásaihoz. A népszerü inditványozó hosszabb beszédet mondott, sürü tapsok kisérték a szavait. Azt bizonyitotta, hogy Berlinben, Drezdában, Münchenben és egyebütt is régóta kötelesek a biztositótársaságok a jövedelemnek bizonyos percentjét átengedni, nálunk ellenben mindjárt összeröffennek, a kormányhoz szaladnak, ha ilyenről van szó. Gál Károly inditványának elfogadása néhány százezer korona évi bevételt jelentene a városnak. Ez pedig olyan összeg, hogy az inditványozó örökre emlékezetessé tette a nevét vele.

Bródy Ernő irigylésre méltó temperamentummal beszélt az autóbuszforgalom megnyitásának elodázhatlan szükségességéről. A beszéd kissé naivnak látszott, mert az volt az általános meggyőződés, hogy az autóbusz száz beszédtől sem indul meg, egyszerüen azért nem, mert nem akarják meginditani, nem kell az autóbusz a nagyfejüeknek. Ez a föltevés azonban — mint utólag kiderült — téves volt. Bródy Ernő inditványa u. n. megrendelt áru volt, „ziccer", amelynek segitségével a polgármester a legközelebbi közgyülésen „győzni" fog, mert ma már nyilvánvaló, hogy mégis csak lesz autóbusz.

Most, hogy a veszély elmult, elárulhatjuk, hogy autóbusz nélkül sem lett volna nagy baj. Hiába, a városatyákban mégis csak van lelemenyesség. Az egyik atya pl. Bródy beszéde közben megpenditette azt az eszmét, hogy a Lánchid pesti hidfőjénél sodronykötelet kellene átdobni a tulsó partra, a kötelet kifeszitenék és minden pesti polgár dijtalanul táncolhatna a kötélen Pestről Budára. Egy csapással meg volna oldva ezzel nemcsak az autóbusz, hanem a hidvám eltörlésének a kérdése is. A városatya még tovább ment nemesszivüségében: szerinte az az ember, akinek semmi baja nem történt utközben, Budáról Pestre jövet szintén dijtalanul jöhetne a sodronykötélen.

Ezen aztán elvitatkoztak a városatyák, de mivelhogy sehogysem tudtak megállapodni abban, ki száliitsa a városnak a kötelet, lemondtak a tervről, annál is inkább, mert Stromszky Sándornak, akihez szakvéleményért fordultak, technikai szempontból aggályai voltak.

Bródy után a budaiak udvari tanácsosa jött, az elegáns Kollár Lajos. Udvari tanácsosoknál szokatlan hévvel támadta a tekintetes tanácsot és megállapitotta, hogy „a mulasztás és az egész felelősség a tanácsot terheli". (Ugy van! Ugy van!)

Még Vázsonyi Vilmos beszélt, röviden, de okosan. Aztán félóra alatt ledarálták a napirendet és felállt a jó Neumann Árpád, hogy a Margit-szigeti panamával kapcsolatban a közmunkatanács ellen szóljon. Neumann vezérembere az alkotmánypártnak, Andrássy Gyulának rajongó hivője és biztos képviselő-jelölt. Most is Magyar Miklós hazafias asszisztenciája mellett pőrére vetköztette az átkos kormányt, amely részese a szigeti panamának. Tolnay, Garancsy és a többi hősök, mind-mind sorra kerültek, de ugy, hogy ha hallották volna, kevés örömük lett volna belőle. A sziget fáit kiirtották, mondotta, még jó szerencse,

hetséges. Az egyik az, hogy Mählék valótlan minősitést használtak a fuvarlevélen, közönséges fát irtak a megfelelő rovatba thallowoud helyett, csak azért, hogy jóval kisebb vámtariffát szabjanak ki rájuk. Ebben az esetben megkárosították a kincstárt. Lehetséges azonban, hogy Mählék a valóságnak megfelelő adatot vallottak be: a fa nem thallowoud, hanem közönséges fa. Ebben az esetben viszont a fővárost akarták rászedni. Az ügyosztály vizsgálatának erre a körülményre is ki kell terjednie.

Erőss Sándor dr. nevezetes szemponttal gazdagitotta a kifogásokat. A vonatkozó szabályzat egészen világosan kimondja, hogy uj burkolási anyagot csakis öt esztendei próba után használhat a főváros. A thallowoud pedig alig másfél esztendő óta fekszik az Operaház előtt, azonkivül pedig most még vastag bitumen-réteg van rajta. Lehetetlen dolog, hogy a város a saját szabályzatát ilyen flagráns módon megsértse. Nem szabad türni, hogy nem létezőnek tekintsenek imperativ rendelkezéseket és tilalmakat csak azért, hogy egyesek akadálytalanul meggazdagodjanak a város bőrén.

Dicséretére válik a középitési bizottságnak, hogy nem ült fel Fock tanácsnok elkeseredett küzdelmének és alaposan a mélyére tekintett ennek a csunya ügynek. A bizottság legtekintélyesebb tagjai: Forbáth Imre dr., Benedek Dezső, Reichfeld Izor, Wilheim Adolf, Neuschloss Kornél stb. egymásután fejtették ki véleményüket s a véleménynyilvánitás lesujtó kritikája volt Fock tanácsnok érthetetlen gyöngeségének.

Egyedül Steinhardt Antalnak nem tetszett a bizottság állásfoglalása. Az ő vizmérő-órája azonban ütött már a városházán. Steinhardt ugy tett, mint aki nem érzi magát teljesen elfogulatlannak ebben az ügyben. Az egész tárgyalás alatt rendkivül összeférhetetlen természetünek mutatkozott.

Mählék bemutatkozása.

Az Andrássy-ut faburkolatával kapcsolatosan sok szó esett az I. Mähl-cégről, amelynek ma már egy bizonyos Wirth Oszkár dr. a tulajdonosa s amelyet Fock Ede tanácsnok a burkolási munkával megtisztelni óhajtott.

I. Mählék két esztendővel ezelőtt kerültek összeköttetésbe a fővárossal. Az összekötő kapocs egy városatya volt, akinek a nevével sürün találkozunk, valahányszor a hivatásos kijárókról van szó.

Két esztendővel ezelőtt azt kérte az I. Mählcég, engedje meg a főváros, hogy a cég a hires thallowoud-fát kipróbálja. A tanács, illetve a Fock-ügyosztály teljesitette a kérelmet. Ahelyett azonban, hogy — miként más esetekben, amikor más vállalkozókról van szó — 300—400 négyszögméternyi területre redukálta volna a próbaburkolást, 6000 négyszögmétert burkoltatott Mählékkel az Operaház és Nagymező-utca között.

Ez volt az első szabálytalanság. A sulyosabb beszámitás alá eső ügy pedig az, hogy

a főváros nyomban kifizette Mähléknek a követelésüket, holott ehhez csak öt esztendő multán lett volna joga.

A feltételek s általában a burkolási szabályzat értelmében ugyanis öt esztendős próbát kell előbb kiállania az uj burkolási anyagnak s a fizetéseket csakis a próbaidő után szabad teljesiteni. Fizettek pedig Mähléknek:

4000 négyszögméter burkolásáért (4000 × 26.50. 106,000 koronát;
2000 négyszögméter burkolásáért (2000 × 24.25) 48,500 koronát;
a régi burkolási anyag elfuvarozásáért (6000 × 1.50) 9000 koronát;
tisztitó munkáért (6000 × 60 fill.) 3600 koronát;
betonelsimitás cimén (6000×1.80) 10,800 K-t;
Összesen 177,900 koronát.

Közel kétszázezer koronát fizetett tehát ki a főváros Mähléknek, teljesen jogtalanul, öt esztendővel korábban, mint szabad lett volna. Az öt esztendős kamatveszteség kb. ötvenezer korona, azonkivül még az a veszély is fenyegeti a várost, hogy ha a burkolási anyag mégsem felel meg, akkor senki sem téríti meg a kárt.

Mindez pedig azért történt, mert ügyes kijárót fogtak Mählék, olyan embert, aki bizottsági tag s a szive nem kökemény . . .

---

hogy a szigetet el nem sülyesztették.

— Tisza István alatt minden lehetséges. Tisza István alatt még az időjárás is abnormális. Februárban vagyunk és még mindig tél van: ki látott ilyen abszurdumot?

Az interpelláció végén Neumann Árpád illedelmesen megkérdezte a polgármestertől, van e tudomása arról, hogy létezik egy Margit-sziget, létezik a közmunkatanács, létezik Tolnay és Garancsy és létezik pinkapénz és pinkapanama? A polgármester ártatlan pillantással nézte végig az interpellálót és bölcsen hallgatott. Amiből alighanem az következik, hogy mindezekről halvány sejtelme sincsen?

Biró Henrik a városi kenyérgyár fejlesztését ajánlotta a tanácsnak, azzal az indokolással, hogy a kenyérgyár amugy is rossz üzlet. Fokozni kell a termelést., mondotta.

— Hogy Belgrádba is lehessen szállitani! — fakadt ki Bogdányi Mór.

A rövid napirendet hosszu interpellációkkal pótolták az atyák. A kenyérgyár után a kőbányai sertések kerültek teritékre, majd a kötelező ravatalozás és egyéb földi jók. A végén a polgármester mindig igy szólt:

— Az interpelláció közöltetik a polgármester urral. — Választ ellenben senki sem kapott. Amire szerényen megjegyezte az egyik bizottsági tag:

— Nem baj, hogy választ nem kapunk. Ez legyen az egyetlen dolog, amit nem kapunk a tanácstól . . .

VÁLASZTÁSI KOMBINÁCIÓK

Budapest uj beosztásáról.

A választások előszele érzik ki abból a törvényjavaslatból, amelyet legközelebb tárgyal a képviselőház. A kerületi beosztásról szóló törvény elfogadása nem kétséges. Az összeirás csakhamar megindul s a szavazók lajstromának megállapitása után kissé tisztább lesz már a jövő politikájának helyzetképe.

A sajtóban és a kávéházi berkekben egész sereg személyi kombináció akadt már. Mindenki tudni véli, kik fogják Budapestet képviselni a jövő parlamentjében. Ezeknek a kombinációknak semmiféle értelmük és semmiféle tárgyi alapjuk nincsen. Először is: a választások másfél esztendő mulva lesznek, addig pedig erősen változhatik még és remélhetőleg fog is változni a helyzet. Nagyon természetes tehát, hogy egyik párt sem foglalkozhatott még a jelölésekkel, a kombinációknak az utját pedig csak ez fogja majd elvágni. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy Budapesten titkos lesz a szavazás, el lehetünk készülve tehát a legvadabb meglepetésekre.

Annyi bizonyos, hogy a mai hangulat mellett a kormánynak egyetlenegy biztos mandátuma sincsen Budapesten. Valószinü, hogy még a tisztviselőktől hemzsegő vár-tabáni és viziváros kerületekben is az ellenzék fog győzni. Az Erzsébetváros politikai vezérei reménylik, hogy két kerületet szerezhetnek a kormánynak. A Józsefváros egyik kerületében fellép Lengyel Endre — ellenzéki programmal.

A beosztásról is különféle hirek keringenek. Eddigelé csak az biztos, hogy a hatodik kerület négy képviselőt választ. Az első alkerület határai lesznek: Váczi-körut—Nyugoti p. u.—Teréz-körut—Király-utca. A második kerület a Teréz-körúttól a köröndig terjed. A harmadik a köröndtől a Hungária-körut közepéig s hozzáveszik Kőbánya egy részét. A negyedik a köröndtől a Hungária-körut másik oldaláig. Ehhez hozzávesznek egy darabot a Lipótvárosból. A belső kerület természetesen Vázsonyi Vilmosé. Ez az egyetlen biztos fővárosi kerület. A többi mandátum sorsa kiszámithatatlan.

Huszmillió uj gázcsövekre

Harcolnak a vaskereskedők

A gázgyár körül bajok vannak. Sokkal jelentékenyebbek, mint voltak eldigelé. Köztudomásu dolog, hogy a gázgyár elhunyt vezérigazgatója, Heltai Ferenc dr. volt főpolgármester, közvetlenül a megváltás után egészen nyiltan bejelentette a városnak, hogy a trieszti légszesztársulat becsapta a várost. A gázcsövek, amelyekért milliókat kellett fizetni, használhatatlanok, naftával vannak telitve, korhadt, ócska vasdarabok.

A bejelentés óriási riadalmat keltett a városházán. A megdöbbenés érthető volt, hiszen ilyen körülmények között megtévesztették a fővárost, tulfizettették vele a gázgyári üzemet. Akkor a közvéleményt ugyahogy megnyugtatták. Az illetékesek kijelentették, hogy a helyzet nem olyan sötét, a csöveket kitisztitják s vigan használhatják tovább. Ez a reménység azonban csalókának bizonyult.

Az összes gázcsöveket sürgősen ki kell cserélni

a szakértők véleménye szerint mérhetetlen kára származnék a fővárosnak a késedelemből.

A tárgyalások meg is indultak abban az irányban, hogyan lehetne ezt a nehéz és rengeteg pénzt igénylő munkát elvégezni, anélkül, hogy a gázgyár üzeme fennakadást szenvedjen. Körülbelül 20 millióról van szó, ennyibe kerül az uj gázcsövek beszerzése és lefektetése.

Nagyon természetes, hogy a zsiros üzletre csakhamar akadtak nemesszivü reflektánsok. Máris nagy küzdelem folyik az Ullrich B. J. és a Kern Róbert vasnagykereskedőcégek között. Mindkét cég mozgósitotta összes embereit, befolyásos bizottsági tagok fáradoznak érdekükben.

Erősen hisszük, hogy a protezsálás eredménytelen lesz. A gázgyári direktóriumnak nem szabad suttyomban elintézni ezt az üzletet. Őszinte és pontos jelentést követelhet a polgárság, a hibák feltárását, a hibák okozóinak felelősségre vonását. Arról pedig szó sem lehet, hogy a nyilvános árlejtést mellőzzék. Ha már mindenáron meg kell csinálni a sulyos pénzáldozatokkal járó munkát, alkalmat kell adni mindenkinek arra, hogy a munkára pályázzon s az ócska, használhatatlanná vált csöveknek az értékesitése is csakis nyilvános árleités utián történhetik.

Van azután ennek a szomoru ügynek egy másik oldala is. Megállapitható, hogy a trieszti gázgyár jogtalanul gazdagodott, a főváros milliókkal tulfizette a csöveket. Ezt pedig nem lehet simán elintézni. A trieszti társulat ellen kártérítési igénye van a fővárosnak, ezt az igényt sürgősen érvényesiteni kell.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Események

Déri tanácsnok egészséges.

Déri Ferenc dr., a közoktatási ügyosztály vezetője, néhány héttel ezelőtt sulyosan megbetegedett. A tanácsnok egészségének helyreállitása céljából Lovranába utazott, ahonnan tegnap érkezett haza. Déri dr. teljesen visszanyerte egészségét s már át is vette az ügyosztály vezetését.

Itt emlitjük meg, hogy Almády Géza tanácsnok, akit a mult héten megoperáltak, tul van minden veszélyen s rövidesen felépül.

Hatvan betöltetlen állás.

(Panaszos levél.) A főváros tisztviselőinek, de különösen a csaknem ezer ideiglenes hivatalnokoknak körében elkeseredett a hangulat, a kifakadások egész áradata ömlik szerte-széjjel a polgármester úr ama ténykedése miatt, hogy a már hónapokkal ezelőtt kiirt állásokat a mai napig is betöltetlenül hagyja. Közel 60 állásra hirdettek a fokozatos előléptetésekkel együtt pályázatot, — többnyire családos apák vagyunk, meg sem említve az általános zord pénzügyi viszonyokat, a beállott kemény téli időt — nem tudunk helyzetünkön javitani. Nem akarunk összehasonlitást tenni a magasabb állású személyekkel, de kissé furcsa és feltünő jelenség előttünk ama tény, hogy mig egyetlen tanácsnoki, tanácsjegyzői állást üresedés esetén alig pár nap alatt töltenek be, addig az alacsonyabb rendü állásokat hónapokon át seregestül betöltetlenül hagyják. A szigoru rendeletek egész áradata nehezedik reánk. Szinte komikummá válnak már az egymást követő rendeletek, — amelyeket oly egyének sem vesznek komolyan, kiknek a polgármester úr igazságos bánást hirdető zajos rendeletei ellenére is szerencséjük volt sok, igen sok más tisztviselőtársat megelőzni. Vegyük csak az ideig. hiv. előléptetési viszonyát tekintetbe. Kik lépnek elő: méltóztassék csak a főv. hivatalnokok cimtárába beletekinteni, hogy egyesek mily igazán rövid időközökben érik el fokozatos (?) előléptetésüket. S ezen előléptetési viszony magával hozza azt is, hogy a választásra aspiráló számos oly egyén kiesik a sorrendből, kik a beválasztásra csakugyan méltók. — Ezer panaszunk volna, de kicsinyek vagyunk s tehetünk a méltatlan igazságtalanság ellen valamit? Sziveskedjék arra, kesergő szavunk érdekében a polgármester ur figyelmét felhivni, hogy ne rajtunk spóroljon, hiszen mi vagyunk a munkatársai, elvégre mi akadálya annak, hogy egész sereg hirdetett állást be nem töltenek. Tisztelettel: *számos fővárosi tisztviselő.*

Miért mondott le Tószögi Imre.

A legutóbbi közgyülésen a polgármester bejelentette, hogy Tószögi Imre vállalkozó, akit 1909-ben választottak meg, lemondott bizottsági tagságáról s a helyét Várkonyi Oszkár dr. póttag foglalja el. A lemondás oka az, hogy Tószögi Imre már megválasztásakor megigérte Várkonyi dr-nak, hogy átengedi a helyét, mihelyt a póttagok listája ugy alakul, hogy a lemondás folytán Várkonyi kerül be a törvényhatósági bizottságba. Ez a helyzet most bekövetkezett s Tószögi Imre sietett beváltani az igéretét.

Fodor István előadása.

A Magyar Elektrotechnikai Egyesület meghivására *Fodor* István udv. tanácsos, a villamossági részvénytársaság tudós vezérigazgatója február hó tizenegyedikén délután hat órakor előadást tart a régi országház üléstermében a *villamos nagyvasutak haladásáról.* A felolvasás nemcsak a már meglevő nagyvasutak villamos üzemét fogja tárgyalni, hanem a kérdéssel szorosan összefüggő közgazdasági problemákat is. — Az érdekes előadást a felolvasó százhetven vetitett képpel fogja kisérni, amelyeket nagyrészt maga készitett. A képek között ott lesznek a napokban megnyilt pozsony-bécsi villamosról készitett felvételek is. Az előadáson való részvételre jelentkezni lehet az elektrotechnikai egyesület irodájában és a Budapesti villamossági részvénytársaság irodájában.

A városi kölcsönök.

Tudvalevő, hogy a Kereskedelmi Bank, a Magyar Jelzáloghitelbank és a Pesti Hazai Takarék együttesen 20 millió kölcsönt fog folyósitani a vidéki városoknak jóléti intézmények céljára. A három bank delegátusai: Sztehló Róbert, dr. Neumann Miksa és dr. Dömötör Béla igazgatók végleg megállapitották azokat a városokat, amelyeknek kérvényeit figyelembe vehetik. A kölcsönök sorát Szatmár-Németi nyitja meg, amely 1,400.000 K-t fog kapni, természetesen a törvényhatósági bizottság és a belügyminiszterium jóváhagyásától függőleg. A soron, mint legrégebbi kérelmezők ezután Nagyvárad és Kolozsvár vannak, amelyek előreláthatólag 1—1 milliós kölcsönben fognak részesülni. Ezenkivül még 4—5 nagyobb várossal folynak az előkészitő tárgyalások, hogy az illetékes tényezők hozzájárulása a kölcsönök feltételeihez biztositassék. Március folyamán előreláthatólog a rendelkezésre álló összeg fele ki lesz meritve, ugy hogy még a tavasszal ujabb nagyobb hitelösszeg engedélyezése válik szükségessé, miután a bankoknak a városok szorult igényei elől elzárkózniok alig lehet

Az uj sajtótörvény.

Érdekes és hasznos kis könyv jelent meg a napokban: Dr. *Kósa* Miklós és Dr. *Kun* Andor hirlapiró kollegáink részletes kommentárral látták el az uj sajtótörvényt. Annál a sokféle vonatkozásnál fogva, amellyel az uj törvény a gyakorlati élettel összefügg, célszerű és közérdekü volt ennek a tárgyilagos és a laikus számára is érthető kis könyvnek a publikálása. A szerzők alapos és elfogulatlan kritikával, illetve magyarázattal kisérnek minden paragrafust és a hirdetőközönség és a vállalatok számára is oly becses szolgálatot teljesitettek, mint a kiadók és ujságiróknak. — A könyvet *Dick* Manó adta ki és 70 fillérért minden könyvkereskedésben kapható.

Destin Emmy

világhirü operaénekesnő fogadásból egy oroszlánketrecben hét oroszlán között a „Mignon" nagy áriáját énekelte el. Az erről készült mozgófelvételt kizárólag az *„Omnia"* mutatja be egy szenzációs négyfelvonásos művészdráma keretében, melynek hire a felvételkor az egész világ sajtóját bejárta. Az Omnia az előreláthatő nagy érdeklődésre való tekintettel a belépőjegyeket már elővételben is kiadja.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Feneketlen koldustarisznya

Milliós ajándék a Franciskánusoknak

A *Fővárosi Hirlap* már hirt adott arról a tervről, hogy a Ferencrendi barátok uj otthont akarnak épiteni maguknak a Kossuth Lajos-utca és a Ferenciek-terének sarkán. A franciskánusok semmivel sem tudják indokolni az épitkezés szükségességét, sőt minden igyekezetükkel azon kellene lenniök, hogy a kiváló művészi becsü templomtorony fenmaradását mindenképpen biztositsák. A derék Ferencrendi-barátok azonban nem sokat törődnek művészeti, kulturhistóriai, esztétikai és egyéb ideális problémákkal. Az ő szemük előtt csak egy cél lebeg: minden lehető és lehetetlen eszközzel milliókkal gyarapitani a — koldustarisznyájukat.

Nem állithatjuk, hogy a Ferenciek-bazára most sem volna valami kitünő üzlet, de Páter Buttykayék még nagyobb üzlet tervét főzték ki a rendházban, — természetesen a főváros rovására. A terv, amely a rend római generálisának hozzájárulását már több mint egy évvel ezelőtt elnyerte, főként arra irányul, hogy a Ferenciek ujabb területet szerezzenek a fővárosban. És pedig elsősorban azt szeretnék, ha a jelenlegi telküket kiigazithatnák olyképpen, hogy templomuk frontja a Ferenciek-terén, egy vonalba kerüljön az épület kivül esőbb részével. Ez a terület nem nagy, alig 40—50 négyszögméter, de a rendnek kincseket ér.

Az uj épületet ugyanis olyképpen tervezik, hogy a templomot a jelenlegi helyéről elviszik és a sarokra egy pompás üzlethelyiség kerül, amelyet valószinüleg valamelyik banknak bankfiók céljaira fognak felajánlani. A mostani templom Kossuth Lajos-utcai részén is üzlethelyiségek fognak állani, mig az árkádos udvarra szintén igen sok üzlethelyiséget terveznek. A templomot legjobban szeretné a rend a főváros valamelyik telkén felépittetni, de ha ez nem lesz lehetséges, akkor a templom a hatalmas épület udvarára kerül, még pedig körülbelül arra a helyre, ahol most a Kossuth Lajos-utcai főbejárat van. Ebben az esetben a templomot valamivel beljebb tolnák az épület frontjánál és a templom főbejárata elé néhány négyszögméternyi diszkertet terveznek, aminek meg van az a külön előnye is, hogy ilyképpen a templom mellett két saroküzlethelyiséget lehet tervezni s az utcai üzlethelyiségek száma is szaporodik néhánynyal. A templomot természetesen óriási épülettömb venné körül, amelyben otthont találnának az összes klerikális egyesületek.

A telket még azal is növelni szándékoznak, hogy az egyetemi könyvtár felé eső rész beépithetési jogát megváltják. Ezidőszerint ugyanis az egyetemi könyvtárnak olyan szolgalmi joga van a Ferenciek telkére telekkönyvezve, hogy a teleknek a könyvtár felé eső részén tüzfal nem vonható, nehogy ezáltal a könyvtár-termek ablakait elzárják a világosságtól. Emiatt most jókora terület áll szabadon, néhány akácfával beültetve, a Ferenciek azonban remélik, hogy ettől a sulyos szolgalomtól nagyobb összegü váltságdij fejében megszabadulhatnak.

A rendnek egyébként nincs meg az épitkezéshez szükséges pénze s azt kölcsön utján fogják megszerezni. A törlesztési tervet pedig arra alapitották, hogy a harmincévi adómentesség folytán *a rend több mint két millió korona adót takarit meg* és a bérjövedelmei is csaknem a kétszeresére fognak emelkedni.

A fővárosnak azonban remélhetőleg módjában lesz megakadályozni ennek a ravasz tervnek megvalósulását, amely csak ujabb területhez juttatná a szerzeteseket a fővárosban s ugyanakkor módot nyujtana nekik vagyonuk gyarapitásához is — az állam és a főváros egyenes megkárositása révén.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
Kizárólagos joggal!
DESTIN EMMY
a világhirü operaénekesnő
hangversenye
az oroszlán-ketrecben
egy szenzációs 4 felvonásu művészdráma keretében.
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d e. 10—½21-ig, d u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19

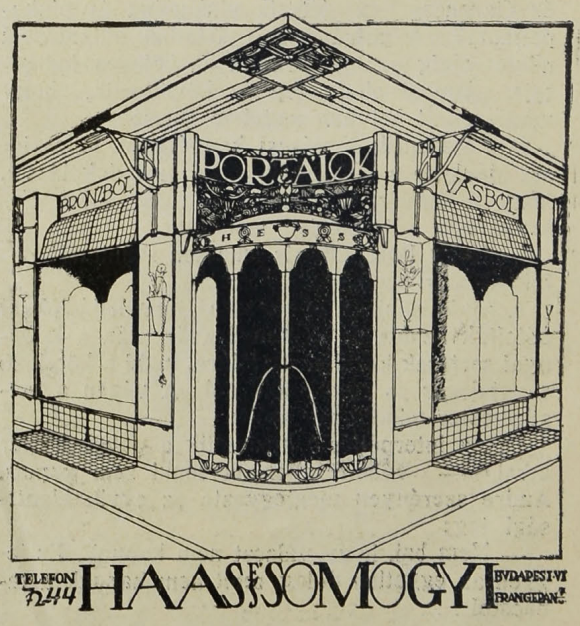

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Szemle

Pénzbőség és depresszió. — Magyar kivándorló vonal. — Vajudó kartelek. — Ajándék a malmoknak.

A pénzviszonyok a normális mederbe terelődtek és a még két hónappal ezelőtt is mutatkozott feszültséget hirtelen bőség váltotta fel. Az állam, a főváros és a vidéki városok máris sietnek a kedvező fordulatot kihasználni és nagyobb kölcsönöket készülnek felvenni. Nagyon helyesen teszik ezt, mert a közelmultból megtanulhatták, hogy válságos időkben még drága kölcsönökhöz se lehetett jutni.

A budapesti nagybankokban igen jelentékeny pénzkészletek halmozódtak fel és ma már abban a helyzetben vannak, hogy az államkölcsön egy jó részét, valamint a főváros által tervbe vett 150 milliós kölcsönt könnyen képesek plaszirozni. Igaz, hogy ennek a pénzbőségnek sötét háttere is van és pedig a gazdasági depresszió, mely a mélypontját ugylátszik csak most éri el. A csekélyebb termelés, valamint a nagy tömegek vásárló erejének csökkenése következtében most az ipar és kereskedelem csak igen szerény mértékben veszi igénybe a rendelkezésre álló hitelt. A budapesti pénzpiacon máris panaszkodnak, hogy kevés kereskedelmi váltóanyag jelentkezik leszámitolásra. Szóval elérkeztünk a gazdasági evolució ama korszakához, amidőn a minimális ipari tevékenység következtében pénzbőség áll elő, amely idő nagyon alkalmas a járadékok és más fix kamatozásu értékek plaszirozására. A pénzbőség majd felkelti az épitkezési kedvet, aminek nyomában azután ismét erős ipari konjunktura következik.

Ballin, Heinecken és más külföldi hajósvezérek ügyeskedtek mostanában a kormánynál, hogy a jövedelmező magyar kivándorlást a maguk részére kaparintsák. A tárgyalások eddig nem jártak eredménynyel. Reánk nézve ez nem is kivánatos. Miért keressenek a németek a mi bőrünkön, ha ezt a hasznot magyar társaságnak is juttathatjuk? — A Cunard szerződése az idén lejár és igy az egész kivándorlási kérdés ismét aktuálissá válik. A kormánynak kötelessége, hogy elsősorban egy tisztán magyar kivándorlási vonal létesitését vegye fontolóra. Ennek a vonalnak az ellátására az „Adria" volna a legalkalmasabb, amely hajóival amugyis a nyugati tengereket járja. De különben is a kormány gondolt erre az eshetőségre és az uj szerződésben 600.000 koronát preliminált erre a célra. Végre is — ha módját ejthetjük — a legjobban akkor cselekszünk, ha lehetővé tesszük, hogy a magyar kivándorlók magyar hajókon és magyar felügyelet alatt jussanak ki Amerikába. Ha ez lehetséges, akkor ezekkel a külföldi társaságokkal semmiféle megállapodásra nincsen szükség, mert a kormány mindig tehet intézkedéseket olyan értelemben, hogy a kivándorlás zöme Fiume felé irányittassék.

A depresszió és az árak devalvációja egyesülésre szoritja az egyes szakmákat. Dacára annak, hogy exisztenciális érdekek forognak kockán, a kartel alakitás mégis nehezen megy előre. A szeszkartel, a petroleumkartel és a gyufakartel már hónapok óta vajudnak. Mindenütt vannak makacs outsiderek, melyek a teljes organizációt megakadályozzák. Igy azután csak csonka kartelek jönnek létre, amiből nem sok haszon van, mert az outsiderek versenye előbb-utóbb minden megállapodást felborit. Igaz ugyan, hogy ezek a kartelek végeredményben áremelkedésre vezetnek, mindazonáltal ezen iparágak szanálása és megerősödése érdekében kivánatosabbnak tartjuk a teljes kartelt, mint a mostani bizonytalan helyzetet, mely a gazdasági életnek semmi esetre se válik javára.

A malmokról szól az ének. Nem eleget keresnek még, hát megint zsarolni akarnak. Hosszas utánjárás és protekcióval igéretet kaptak arra, hogy az őrlési forgalmat, ha nem is a régi alakjában, visszaállitják. Az uj forma az volna, hogy a liszt kivitele alkalmával az exportáló malmoknak behozatali jegyeket adnának, melyek megfelelő mennyiségü kikészitésre szánt gabona vámmentes importálására volnának felhasználhatók. Mi nem vagyunk hivei a védvámos rendszernek, de azt viszont lehetetlen türni, hogy egy iparág, a malomipar érdekében különös intézkedés tétessék és a vámmentes gabona behozatala — csupán a malmok részére — megengedtessék. Ezt a kiváltságot nem szabad megadni a malmoknak, különösen pedig nem a budapesti nagymalmoknak, melyek a gabonatőzsdén mindenható hatalomra tettek szert, az árakat önkényesen irányitják és kiméletlen spekulációikkal százakat tesznek tönkre. Mert tudni kell, hogy a budapesti malmoknál nem a gabonaőrlés, hanem a tőzsdejáték a fődolog. Ha itt nyernek, akkor jó a mérleg és nagy az osztalék. Ha pedig a spekuláció nem sül el, akkor annyit a malom nem őrölhet, mint amennyi veszteség ered a tőzsdejátékból. A malmoknak tehát nem szabad nemzeti ajándékot adni, hogy azt megint csak közgazdaságunk kárára forditsák.

SZERVEZIK A SERTÉSKERESKEDELMET

A nagytétényi hizlaló-telep

Mai vezércikkünkben érdeme szerint méltattuk a főváros vezetőségének kötelességmulasztását, amelyet a sertésszállás-telep körül elkövetett. A főváros nem gondoskodott arról, hogy a kőbányai telep megszűnése után is a főváros területén maradjon a sertéskereskedelem. Az eredmény a következő hivatalos jelentés:

A Pesti magyar kereskedelmi bank helyiségeiben hétfőn megtartott alakuló közgyülésen a *Magyar sertéshizlaló és husipari részvénytársaság* megalakult s az igazgatóság tagjaivá *Serbán* János, miniszteri tanácsos, *Péchy* József, min. tan., *Koós* Jenő, min. tan., *Horváth* Elemér, min. tan., báró *Kornfeld* Pál, dr. *Wágner* Ödön, *Schweiger* Ödön, dr. *Hegedüs* Loránt, báró *Papp* Géza, *Bischitz* János, *Tóth* György, gróf *Széchenyi* Emil, *Szinnyei-Merse* Félix, *Rubinek* Gyula, a felügyelő-bizottság tagjaivá pedig: *Tóth* Jenő, min. osztálytanács, *Lipthay* Béla, min. osztálytanácsos, *Mártony* József, *Krejcsi* Rezső dr. és *Szekrényesi* Károly választattak meg. A Magyar sertéshizlaló és husipari részvénytársaság *négy és fél millió korona alaptőkével* indul meg olyként, hogy 1.500.000 korona névértékü részvényt a földmivelésügyi magyar királyi miniszterium, 3.000,000 korona névértékü részvényt pedig a *Magyar általános hitelbank* és a *Pesti magyar kereskedelmi bank*, valamint az ezen intézetek köré csoportosult mezőgazdasági sertéshizlalók és sertéskereskedők jegyezték. A megállapodás értelmében a miniszterium semminemü segélyt e vállalatnak nem biztosit, hanem azt teljesen önerejére hagyja. A közgyülésen *Weiss* Fülöp, a Pesti magyar kereskedelmi bank alelnöke, ki *Lánczy* Leó v. b. t. t. betegsége folytán elnökölt, rámutatott a nagy közgazdasági problemára, melyet a társaság van hivatva megoldani, *Serbán* János, min. tan. pedig köszönetét fejezte ki a távollevő Lánczy Leó v. b. t. t.-nak buzgó és előzékeny magatartásáért, mellyel az országos jelentőségü intézmény megteremtését lehetővé tette.

*

A részvénytársaság megalakitásának előzményeire nézve az alábbi fölvilágositást kaptuk:

Báró Ghillány Imre földmivelésügyi miniszter az Ausztriával való tárgyalások megkezdése és külkereskedelmi szerződéseink 1917-ben való lejárata előtt nagyszabásu tervvel akarja megoldani a magyar sertéspiac szervezésének ügyét: mely egyaránt érdeke a sertéstenyésztéssel és hizlalással foglalkozó gazdaköröknek, az ipari hizlalóknak, a sertéskereskedelemnek és a fogyasztóközönségnek. Kötelességének tartja azon kezdeményezést, mely a Pesti magyar kereskedelmi bank és a Magyar általános hitelbanktól indult ki, megragadni, mert véget akar vetni a sertéspiac jelenlegi szervezetlenségének, amely ugy a sertéstenyésztést, mint a hizlalást hátrányosan befolyásolja. A megoldás — ugyszólván — az utolsó pillanatban érkezett és tovább halasztható nem volt, mert a sértéshizlalók és a gazdaközönség már évek óta hasztalan sürgették a fővárosnál egy uj sertéstelep létesitését, mely a kőbányai sertéstelep helyébe lépne és mert már mindközelebb jött az a veszedelem, hogy Magyarország elveszti e nagyfontosságu piacot. Ezért a kormány a gazdatársadalom közreműködésével, valamint a két bank által rendelkezésre bocsájtandó tőkék felhasználásával elhatározta, hogy annál kevébbé vár e nagyarányu terv megvalósitásával, mert a kőbányai sertésszállás-telep a főváros intézkedései folytán már 1915 május havában megszünik és ezáltal egyrészről a főváros élelmezése, másrészről pedig a mezőgazdasági és ipari hizlalók elsőrangu érdeke, hogy addig a főváros közvetlen közelében oly megfelelő telep létesüljön, mely a sertéshizlalás és kereskedelem központját képezze. Hosszas tárgyaások után — mint fent közöltük — megalakult a Magyar sertéshizlaló és husipari részvénytársaság, mely e nagy célt lesz hivatva szolgálni és egyelőre 50,000 sertés befogadására alkalmas telepet létesit akként, hogy annak kibővitéséhez a szükséges eszközök már előre biztositassanak. Ezen telep részére, mely csatornázással és a modern hygieniai követelményeknek megfelően lesz felszerelve és a legujabb technikai berendezésekkel ellátva, a részvénytársaság számára Nagytétény határában a Duna mentén megfelelő nagyságu telek biztositttatott, melynek kiterjedése a későbbi fejlődést is előrelátja és amely ugy a dunai vizi-uttal, valamint az összes vasuti fővonalakkal való csatlakozása folytán az ország minden részével és a fontos kiviteli helyekkel előnyös közlekedési összeköttetést nyer. A telepen hizlalandó sertésekre a részvénytársaság megfelelő előlegeket is fog nyujtani és ezáltal megszünteti azt a veszedelmes kockázatot, mely különösen nehéz pénzügyi viszonyok között a gazdák zöme részére megnehezíti a sertéstenyésztést és hizlalást; egyuttal a sertéstelep létesitése lehetővé teszi, hogy körülötte a sertés, valamint más hus és állati termékek feldolgozására szükséges ipartelepek csoportosuljanak. E terv megvalósulása biztositani fogja hazánk termelése és kereskedelme számára azt a poziciót, amelyet az elmult évek mulasztása után okvetlen visszaszereznünk szükséges.

*

Nem szabad lekicsinyelni a vállalkozásban résztvevő nagybankok áldozatkészségét. Bizonyos, hogy a sertéspiac megszervezése elsőrendü közgazdasági érdek és bizonyos az is, hogy az uj részvénytársaság akkor, amikor a főváros mulasztásának pótlására siet, közvetve nemcsak a sertéskereskedelemnek tesz ezzel megbecsülhetetlen szolgálatot, hanem előmozditja a főváros közélelmezésének javitását és hasznára lesz az egész ország kereskedelmének. A sertéskereskedelem szervezetlensége megszünik anélkül, hogy a fővárosnak bármilyen áldozatába kerülne a dolog.

Az uj államkölcsön. Teleszky pénzügyminiszter megegyezett a Rothschild konzorciummal 500 millió korona 4 és fél százalékos, 60 év alatt törlesztendő kölcsön kibocsátása tárgyában. Ugy látszik a porosz kölcsön sikere inditotta arra a pénzügyminisztert, hogy amortizációs kölcsönt vegyen fel. A 4 és fél százalékos

törlesztéses járadék mindenesetre uj tipus lesz a magyar államadóssági cimletek tömkelegében. A kibocsátási árfolyamot csak később fixirozzák, de előreláthatólag 90 háromnegyed lesz. A kölcsönből a konzorcium, melynek élén a Magyar általános hitelbank áll, 325 milliót fix és 125 milliót opcióra vesz át. Az ellenértékből mindenekelőtt a fele-fele részben f. é. julius 1-én és 1915. január 1-én lejáró 106 millió márka, azaz 125 millió korona 4 és fél százalékos m. kir. állami pénztárjegyek fognak beváltatni, a maradó összeg pedig tulnyomó részben beruházási célokra fog fordittatni. Ez utóbbi körülményre való tekintettel, valamint különösen a befektetési piac irányzatával is számolva, a m. kir. pénzügyminiszter ezuttal törlesztéses typust választott. A törlesztés a 6-ik évtől kezdve fog egyenlő félévi részletekben történni és a kölcsön az első 10 évben, tehát 1915. március 1-e előtt visszafizetésre föl nem mondható. A londoni N. M. Rothschild & Sons bankház a konzorciumtól — további megfelelő opcióval — egyelőre 3 millió font sterlinget fix átvett és Londonban nyilvános aláirást fog tartani. A fenmaradó 400 millió kor. f. é. február 24-én Magyarországon, Ausztriában, Németországban, Hollandiában Belgiumban és Svájcban nyilvános aláirásra fog bocsáttatni.

Bajban a sörkartel. A sörkartel féktelen garázdálkodásának, amelyről egyik utóbbi számunkban már megemlékeztünk, a legközelebbi jövőben erős konkurrencia fog gátat emelni. Jó forrásból jelenthetjük, hogy a Temesvári serfőző részvénytársaság, amelynek kitünő gyártmánya eddig csaknem ismeretlen volt a fővárosban, a tavasszal megkezdi széleskörü tevékenységét a helyi piacon és annak a diszes társaságnak, amely a Dreher-Haggenmacher-Polgári serfőző gyártmányaira megcsinálta a sörkartelt, a legelkeseredettebb harcot fogja hirdetni. A Temesvári serfőző részvénytársaság azt is elhatározta, hogy az Andrássy-uton, közel a Párisi nagyáruházhoz, nagyszabásu sörkimérést rendez be, hogy kitünő sörét a közönséggel megkedveltesse. A korcsmárosok, vendéglősök és kávések, akik tudomást szereztek a temesvári sörgyár elhatározásáról, máris örülnek, hogy vége szakad a sörkartel pöffeszkedő egyeduralmának.

Kártalanitás a Diana-sósborszeszért. A Magyar érték- és Iparbank — mint ismeretes — legtöbb üzletágát átruházta a Magyar Bankra és csak a Diana-sósborszeszt tartotta meg. A bank az árusitást eddig főügynökségek utján látta el a vidéken, most azonban az ügynöki jövedelmeket is magának akarja biztositani és a főügynökségekkel egymásután felbontja a szerződéseket. Több egyedárusitótól — köztük a boglári Fischl Jakab és Fiai cégtől — kisebb kártalanitási összegért visszavásárolta az árusitás jogát, a nagyváradi Ullmann Izidor és fiai céggel azonban nem ment simán a dolog. Ez a cég kizárólagossági joggal egész Biharmegyében és Erdélyben képviselte a Dianát és a szerződés felbontása miatt, kártalanitás cimén, 300.000 korona erejéig pörölte a bankot. A pör néhány hónap előtt indult meg s már az első tárgyalások során olyan fordulatot vett, hogy a bank jónak látta felajánlani az egyezséget. Hosszas alkudozások után a Magyar Érték és Iparbank 76.000 koronában állapodott meg az Ullmann céggel, amely készpénzben nyomban fel is vette az összeget és lemondott szerződésbeli jogairól.

Magyarország közgazdasága. E cim alatt vaskos könyv jelent meg, amelyben Katona Béla, a kiváló közgazdasági iró, az elmult esztendő pénzügyi és közgazdasági eseményeit ismerteti: rendszeres anyaggyüjtéssel, megfelelő módon csoportositva és statisztikai táblázatokban feldolgozva. A 300 oldalas munka azonban korántsem száraz adatok egyszerü összehordása és számtömegek csoportositása, hanem rendszeres tanulmány és egyben kritikai mü, amely megbizható képet ad általánosságban az állam tevékenységéről és pénzügyeiről, valamint a magángazdasági tevékenység különböző ágazatairól. Kiemelendő, hogy a mü felöleli és belekapcsolja Horvát-Szlavonország gazdasági viszonyainak idevonatkozó statisztikai adatait is. A mi közgazdasági irodalmunkban igazán hiányt pótló az ilyen összefoglaló munka, amely közgazdasági viszonyainkat részletesen, de azért teljes tömörséggel ismerteti nem csak itthon, hanem — tekintettel arra, hogy német nyelven is megjelenik, — a külföld előtt is. A most megjelent magyar kiadás ára 5 korona s megrendelhető a szerzőnél (Budapest, VI., Andrássy-ut 83 sz.), vagy minden könyvkereskedés utján.

Előléptetések a Belvárosinál.

A Belvárosi Takarékpénztár igazgatósága dr. *Eisler* Zsigmond jogügyi igazgatót — jogtanácsosi minőségének megtartása mellett — ügyvezető igazgatóvá, *Vadnai Géza* h. igazgatót igazgatóvá; *Eberling* Antal, *Habermann* Géza, *Neumann* Gusztáv és *Timár* Lajos cégjegyzőket igazgatóhelyettesekké nevezte ki. Egyben a Budapesti Iparbank Részvénytársaság vezérigazgatóját, *Alapi* Bélát, aki az intézetnek régi tisztviselője, igazgató helyettessé nevezte ki. Alapi Béla a Belvárosi Takarékpénztár megbizásából továbbra is bennmarad a Budapesti Iparbank Részvénytársaság igazgatóságában.

A Budapesti Iparbank uj vezetője.

A Budapesti Iparbank r.-t. Alapi Béla vezérigazgató távozásával megüresedett állást *Hesslein* Ignác eddigi igazgatóval töltötte be.

Közgyülések és mérlegek.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár

e hó 7-én tartotta hetvenedik évi rendes közgyülését báró *Harkányi* Frigyes titkos tanácsos elnöklete alatt. A közgyülésen száztizenkét részvényes jelent meg. A 1912. évről áthozott nyereségmaradvánnyal együtt *4.237,776 K 31 f tiszta nyereséget* mutat fel a mérleg, amelyből az alapszabályszerü levonások után *3,771.165 K 18 f* állott a közgyülés rendelkezésére. Ennek felosztásáról ugy határoztak, hogy 30.000 K-t az intézeti hivatalnokok és szolgáknak juttatnak rendkivüli jutalom gyanánt, 3,000.000 K-t az *osztalékszelvényeknek 120 koronájával való beváltására* fordítanak, a fenmaradó 741,165 K 18 f-t pedig uj számlára viszik át. A közgyülés ugy a mérleget, mint a zárszámadásokat egyhangulag jóváhagyta s az igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. A napirenden szerepelt egy igazgatósági tag választása is s erre egyhangulag *Budai Goldberger* Leót választották meg. Az esedékes osztalékszelvényeket február 9-étől kezdve darabonkint 120 koronával váltja be az intézet főpénztára.

A Belvárosi Takarékpénztár közgyülése.

A *Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság* e hó 7-én tartotta közgyülését *Székely* Ferenc udv. tanácsos elnöklete alatt. A zárszámadások leirások után *1.826,047.91 korona tiszta nyereséget eredményeznek*, mely összegből 227.720.22 K az igazgatóság és tisztviselők jutalékára fordítandó. Az igazgatóság azt javasolja, hogy a nyugdijalap javára fordítandó 1 százaléknak, vagyis 17,516.94 koronának levonása után fennmaradó 1.580,810.75 koronából 325,000 korona a tartalékalaphoz csatoltassék, az 1913. évi szelvény *részvényenkint 36 koronával való beváltására 1 millió 152 ezer korona*, köz- és jótékonycélra 15.000 K fordittassék, mig a fennmaradó 88,810.75 korona uj számláéra vitessék át. A közgyülés az igazgatóság jelentését és az abban foglalt javaslatokat elfogadta és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadta. Az év folyamán *Benes* József és *Békeffy* Géza igazgatósági tagok állásaikról lemondottak. A közgyülés a lemondásokat tudomásul vette és a nevezett igazgatósági tagoknak eddigi működésükért köszönetet szavazott. Ezután a megüresedett igazgatósági, felügyelő bizottsági és választmányi tagsági helyekre megejtettek a választások. Megválasztattak az igazgatóságba: *Székely* Ferenc, zólyomi dr. *Wagner* Géza, *Deutsch* Sámuel, *Egger* Gyula, dánszentmiklósi *Gara* Miksa, dr. *Eisler* Zsigmond (uj), dr. *Heder* Lajos (uj), *Kozma* Andor (uj), *Révai* Ödön (uj). A felügyelőbizottságba: *Püspöky* Emil, dr. *Dörschug* Antal, *Girardi* József, dr. *Kraemer* József, *Náray-Szabó* Sándor, *Silberberg* Károly, *Francois* Lajos (uj), *Halápy* Oszkár (uj). A közgyülést követő igazgatósági ülésen *Székely* Ferenc elnökké, zólyomi dr. *Wagner* Károly és királykuti *Bachruch* Károly alelnökökké ujból megválasztattak.

Az Első Magyar Iparbank közgyülése.

Az *Első Magyar Iparbank* a napokban tartotta *Vas* Ferenc igazgatósági elnök elnöklésével negyvenkilencedik évi rendes közgyülését, amelyen 72 részvényes összesen 19,755 darab részvény képviseletében jelent meg. A közgyülés az igazgatóság jelentése alapján az előterjesztett mérleget elfogadta és az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadta. Az igazgatóság inditványa értelmében a közgyülés elhatározta, hogy az összes 1,023.905 K 87 f nyereségből (a mult évivel szemben 67.924 K 39 f-rel több) részvényenkint *20 korona osztalék* kerüljön kiosztásra. Az igazgatóság által javaslatba hozott alapszabály-módositásokat a közgyülés elfogadta. Az összes határozatokat egyhangulag hozták, valamint egyhangulag ujra megválasztották azokat az igazgatósági, felügyelő-bizottsági és választmányi tagokat, akiknek mandátumuk lejárt. Uj tagokul az igazgatóságba sárszentmiklósi *Radocza* János udvari tanácsost, a felügyelő-bizottságba *Marmorstein* Sándort, a választmányba pedig *Ember* Károlyt, *Holub* Józsefet és *Wörner* Frigyest választották be.

A Magyar Kereskedelmi Hitelbank R.-T.

igazgatósága a minap tartott ülésében állapitotta meg az 1913. évre szóló mérlegét és elhatározta, hogy a február 25-én tartandó közgyülésen javasolni fogja, hogy az elért 691,166.59 kor. tisztaa nyereségből, ugy, mint tavaly, ez idén is, 520,000 koronát, vagyis szelvényenkint tizenhárom koronát (hat és fél százalék) fizessenek ki osztalék gyanánt, 60,000 korona a rendes tartalékba helyeztessék — miáltal az 620.000 koronára emelkedik, — mig az alapszabályszerü levonások után fennmaradó 26,327 korona 69 fillért uj számlára vigyék át.

A Magyar általános ingatlanbank

1913. évi zárószámadásában 464.924 K (az előző évben 423.758 K) brutto jövedelmet mutat ki, amiből 44.000 (36.000) K-nak az adótartalékba való utalása és 13.681 (3530) K leirás, valamint a költségek levonása után a *tiszta nyereség 269.658 K* az 1912. évi 246.484 K-val szemben. Az igazgatóság a közgyülésnek részvényenkint 36 K (9 százalék) osztalék fizetését fogja ajánlani, mig tavaly 34 K volt az osztalék. Az idei dotációval a 2 millió K alaptőkéjü hatéves intézet tartalékjaia meg fogják haladni az egy millió K-át. Ezenfelül az ingatlanok értékelésében, amelyek a mérlegben 2,266.646 K-val (1912-ben 1,735.259 K-val) szerepelnek, valamint a még lebonyolitatlan üzletek el nem számolt jutalékaiban a bank jelentékeny latens tartalékot gyüjtött. A kölcsönyállomány és váltótárca az előző évi 5,546.711 Król 7,164.822 K-ra emelkedett.

A Fővárosi kereskedelmi hitelintézet r.-t.

1913-ban 27,311 kor. (1912-ben 381.974 kor.) bruttó jövedelmet ért el, mig a kiadások a 6988 (8) kor. veszteségáthozaton kivül 19.183 (966.345) kor.-ra rugtak, ugy hogy a mérleg 1139 K nyereséggel zárul az előző évi 614,271 kor. veszteséggel szemben. Az alaptőkét 1,639.410 kor.-ról 537,790 kor.-ra szállitották le; az 1913. december 3-iki közgyülésen azután elhatározták, hogy az igazgatóság igyekezzék uj részvényeket elhelyezni és amint 6000 drb 70 K n. é. részvényt el tud adni jegyeztesse be esetről-esetre a tőkeemelést. Ezt a határozatot a keresk. és váltótörvényszék nem volt hajlandó bejegyezni, amiért a február 12-én megtartandó közgyülésne az alaptőkének *700.000 K-ra való fölemelését* fogja kimondani.

MEGHIVÓ.

A **Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat** folyó évi február hó 21-én d. e. 11 órakor tartja meg Budapesten, V., Arany János-utca 25. sz. alatt levő központi irodahelyiségeiben n

XLVI. rendes évi közgyülését,

melyre az igazgatóság a t. c. részvényeseket ezennel tisztelettel meghivja.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1913-ik üzleti évről.
2. Az 1913-ik év zárszámadásainak előterjesztése, határozat azek felett -s az 1913-iki osztalék megállapitása.
3. Felmentvény megadása az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak.

Budapesten, 1914. január 31-én.

Az igazgatóság.

Felkérjük azon t. c. részvényeseket, kik a közgyülésen résztvenni akarnak, hogy részvényeiket a szelvényekkel együtt f. év február hó 13-áig bezárólag vagy a társulat fentjelzett helyen levő központi pénztáránál, vagy pedig Wienben a K. k. priv. allg. österr. Boden-Credit-Anstaltnál (I., Teinfaltstrasse 6.) tegyék le. 25 részvény egy szavazatra jogosit.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 2,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 58. SZÁM

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

Ruth St. Radjah
indiai templomtáncosnő

Perry Perry trio
néger csodatáncosok

ÉJJELI TÁNC operette. Irta Balassa Emil, zenéjét szerzette Chorin Géza. Főszereplők Felhő Rózsi, Ferenczy Károly, Barna Manci, Simay István. Előadás után viz táncmulatság reggelig. Helyárak 3 és 2 korona

ünnepen, folyó hó 6-án nagy PIERROT este v, az előadással egybekötve. Rendes helyárak.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársulat Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb.

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

POROSZ SZALONSZENET

Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára házhoz szállitva) 100 kg-ként Pesten K **4.56**
) (2 zsák) Budán K **4.60**

Az uj

„BERSON"

gummisarok előnyei:

rendkivül tartós, kiválóan ruganyos, formája ideális.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

FOGAK szájpadlás nélkül, arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is
Telefon 86—50.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
MEGRENDELHETŐ:
„ARTÉSIA“ R. T. BUDAPEST
TELEFON 50—72. sz. a.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
— Eladási Központ: —
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

500 darab fekete kemény
férfi-kalap
rendkivüli előnyös vétel folytán darabja 3.50 kor.
Gólya-áruház, Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. sz.

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**
Tauríl Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9 — Telefon 99-02

TROCADERO VII., Király-u. 7 TELEFON 15—10.
Legelőkelőbb családi szórakozóhely. Ugy a közönség, valamint a sajtó előtt fényesnek elismerve!!
A februári monstre müsor
Iruh Danson, Rosa Vilson
Dijat nyert szépségek rövid vendégjátéke. Reggel 5 órálg Ball-mabille, Grand Rewue de Etoiles. Szabad bemenet. Pénztárnyitás 5-kor. Kezdete fél 9.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor.
9 órakor Ujdonság. **APUKA** Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta: Gergely Lajos.
11 órakor **Uzsonna Stréberéknél** Bohózat
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1 ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária fürdő pénztáránál kaphatók

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások
Eternit
PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedfegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Jardin d'Hiver NAGYMEZŐ-U 22-24 TELEFON: 167-25.
Minden este fél 10 órától 1 óráig
Teljesen uj, fenomenális műsor!
Faraboni, Boesnach, Odys, Hilda Reimann, Faragó Géza festőművész által tervezett előképek. 4 Rayss, Brodie, Baronesse Mia Vara, Oláh Böske, 5 Olafs és még 25 szenzációs szám.
1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST
Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**
Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest (VI., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.**

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. február hó 18-án. 8. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Autobusz

már megint nem lesz. Igy áll a helyzet a közgyülés napján, igy határozták el a városházi nagyfejüek. A városatyákkal ismét komédiát járatnak. Előterjesztés készült, az előterjesztés nem volt tökéletes, ennélfogva visszaadták az ügyosztálynak, az ügyosztály egykettőre tökéletesitette a müvet s a tökéletes előterjeszés csak azért megy keresztül a bizottságok retortáján, hogy annál tökéletesebben fejezze be pályafutását a közgyülésen. Budapesten, legujabb korszakának krónikásai nagyon sokat tanulhatnak az autobusz-forgalom megnyitásának elhalasztására irányuló mesterkedésekből. Most már világos, hogy a közönség érdekeit csakis akkor veszik tekintetbe a városházán, ha ezek az érdekek véletlenül harmoniálnak a különböző kottériák magánérdekeivel.

A polgármester és a tanács helyrehozhatatlan mulasztást követtek el, amikor voltaképpen önmagukkal sem igyekeztek tisztába jönni ebben a kérdésben. Bárczy Istvánt a közlekedési bizottság nevezetes ülésén heves szemrehányásokkal illették amiatt, hogy következetlen volt s háromszor változtatta meg az autobusz-forgalom mikénti bevezetéséről való álláspontját. A bizottsági tagoknak igazuk volt. Májusban harmincötesztendős koncessziót nyujtó előterjesztést hoztak nyilvánosságra, novemberben a tiszta házikezelést ajánlotta a tanács, most pedig négy esztendős bérbeadást. Ez a kapkodó, határozatlan magatartás okozta az autobusz korai halálát. És ha a polgármester azzal védekezik, hogy az eredeti, májusi előterjesztést nem is ismerte, az nem fedte az ő álláspontját, akkor ebből a védekezésből minden pesti polgár levonhatja azt a szomoru konzekvenciát, hogy Budapest polgármesterét meglepetésszerüleg érik a legfontosabb problémáknak a megoldására vonatkozó ügyosztályi és tanácsi javaslatok.

Amikor tehát a tanácsnak és a polgármesternek kétségtelen mulasztását leszögezzük, vétkesnek nyilvánitjuk a közgyülést is, amely nem mutatkozott ebben a kérdésben őszintének és nyugodtan türte azt, hogy a forma kedvéért meghamisitassék a lényeg.

Gyönyörü elv a községesités. Szép dolog, hogy a város legfontosabb és monopolszerü üzemeknek a koncesszióját nem akarja magánkézre adni. De menten gyanussá válik a gyönyörü elv, amikor azt látjuk, hogy a közgyüléssel ismét az elvet akarják kimondatni, nem pedig az autobusz-forgalom megnyitását. A polgármester ügyes ember, de elvi autobuszokkal még ő sem fogja tudni lebonyolitani a lánchidi forgalmat.

Fullánkok

A terjedék-egyezmény,

amely a szerdai ülésnek egyik tárgya, kedves beállitásban szerepel az ujságban. Egy kiváló iró tréfás levelet ir a szerkesztőjének és ama gyanujának ad kifejezést, hogy a terjedék-egyezmény mögött valami vastag panama rejlik. A levél végén pedig bevallja, hogy fogalma sincsen arról, mi is az a terjedék-egyezmény.

Fogadni mernénk, hogy az illusztris cikkiró nem áll egyedül fogalomhiányával. A városatyák zöme szintén alig sejti, hogy a terjedék-egyezmény nem más, mint öt esztendőre szóló és öt esztendőnként megujitott szerződés a főváros és a közmunkatanács között. Az egyezmény lényege az, hogy a városi háztelkek, utcák és terek szabályozásánál magán háztelkekhez csatolandó területek eladási árait a főváros évi százezer koronáért átengedi a közmunkatanácsnak.

Eddig szól az egyezmény, eddig szól a mi felvilágositásunk. Amihez hozzájárul még az a megállapitás, hogy a város az egyezmény létesitésével rossz üzletet csinál, mert a szabályozások szaporodásával növekedik az a jövedelem is, amelynek nagyrészéről önként lemond a közgyülés.

Az illusztris cikkirónak tehát — majdnem igaza van.

Hatvan

ideiglenes hivatalnoki állás vár végleges betöltésre. Hatvan család megélhetése függ attól, hogy a tanács végre megszüntesse a sok pályázónak kinos bizonytalanságát, állásban való állástalanságát. Joggal hivatkoznak rá az elkeseredett emberek, hogy bezzeg egyszeriben sürgőssé válik a tanács munkája, rögtön gondoskodik a tanács az üresedésbe került állás betöltéséről, ha nem ilyen alacsony rangu, kis fizetésü hivatalnokokról van szó, hanem előkelőbb poziciókról s olyanokról, akik körül hangos a tülekedés, a korteskedés.

Hanvai

Sándor, az ötödik kerület nagytekintélyü és nagyérdemü előljárója beadta nyugdijaztatása iránti kérelmét. A polgármester nem fogadta el a lemondást, hanem előterjesztést tesz a közgyülésnek arra, hogy a távozó előljárót tegyék meg az összes előljárók ellenőrévé, az előljárók előljárójává.

Hanvai Sándort nem illik dicsérni, nem lehet senkinek sem az ellen szava, hogy szolemnis formában kitüntessék. De kitünő alkalom a polgármesteri előterjesztés annak az igazolására, hogy a polgármester a legleleményesebb ember — amikor arról van szó, hogy uj állást kreáljanak.

A GÁZGYÁRI DIREKTORIUM.

A Magyar Villamossági ügye.

A gázgyár igazgatóságának szervezéséről szóló szabályrendelet elkészült s már tárgyalta is a gázgyári bizottság albizottsága

A bizottság pénteken folytatja tanácskozását és igy fokozott aktualitással bir ez a kérdés. — Az albizottság tagjai különösen két szempontot domboritottak ki: az egyik az ügyvitel legfőbb szervére vonatkozik, a másik pedig arra a kérdésre, vajjon a Magyar Villamossági r.-t. üzemét külön kezeljék-e, avagy a gázmű igazgatóságára bizzák-e a vezetést.

Az első kérdés voltaképpen már nem is kérdés. Eldöntötte azt a gyakorlatban a tanács. A *Fővárosi Hirlap* közölte először, hogy a gázgyár legfőbb igazgatását a tanács az u. n. *gázgyári direktoriumra bizta*, amelynek elnöke *Festetich* Géza gróf, alpolgármester, tagjai pedig *Buzáth* és *Harrer* tanácsnokok, *Ripka* Ferenc dr. központi igazgató, *Schödl* és *Bernauer* igazgatók és *Rózsa* Károly vezértitkár. A direktórium vigan működik már hónapok óta. Üléseket tart, a tagjait külön honorárium illeti meg.

A világért sem akarjuk kétségbevonni a direktórium tagjainak odavalóságát, semmi kifogásunk sincsen a gázgyár legfőbb vezetőségének összetétele ellen. Mégis nagyon furcsának és jellemzőnek találjuk, hogy a városnak egy jelentős hatáskörrel felruházott szerve hónapokkal a születése előtt megkezdi működését, a tanács senkit sem kérdez meg, hanem a saját szakállára intézkedik, javadalmakat osztogat s csak utólag lép a nyilvánosság elé azzal a tervvel, amelyet a gyakorlatban már régóta megvalósitott. Ebből is látszik, mennyire helytálló az a panasz, hogy a polgármester nullifikálni törekszik a bizottságokat, semmit sem törődik a közgyüléssel, nem respektálja a városházi alkotmánynak legelemibb szabályait sem. — Teljesen igaza van *Feleki* Béla bizottsági tagnak, aki erélyesen szállt sikra amellett, hogy a direktórium tagjai ne csak tisztviselők legyenek, hanem jusson hely ott a bizottsági tagok számára is. Ugy is minden bajnak az a forrása, hogy a bizottsági tagok nélkül intézik el a legfontosabb ügyeket, a bizottsági tagok véleményét sok fontos dologban meg sem hallgatják, a bizottsági tagok csekély befolyást gyakorolnak az ügyek menetére.

Fogas kérdés a *Magyar Villamossági r.-t.* üzemvitele is.

A helyes álláspont az, hogy a szabályrendelet e tekintetben *végleges* helyzetet teremtsen. Junius elsején feltétlenül a fővárosé lesz az üzem. A főváros tudvalevőleg két irányban harcol most a társasággal. A becslő eljárás befejeztetett s most a bíróságnak lesz a dolga az érték megállapitása, a főváros annyit fog fizetni, amennyire a bíróság kötelezni fogja. Folyik ezenkivül egy másik pör is és ez a lényegesebb. A pört a főváros inditotta a társaság ellen s annak kimondását kérte a bíróságtól, hogy a társaság az üzemet s a telepet 1914. junius elsején feltétlenül átadni tartozik a fővárosnak.

Február 25-én kell a társaságnak ebben a pörben viszonválaszt adni. Minthogy pedig a hátralevő két periratnak, a végiratnak és az

ellenvégiratnak a benyujtására 15—15 napot engedélyez a törvény s itt halasztásnak nincsen helye; bizonyos, hogy március hó végén befejezik a periratváltást s áprilisban megszületik az I. birói itélet (az ügy referense *Schwicker* Richárd dr. törvényszéki biró), amely egészen bizonyosan a főváros álláspontjának a győzelmét fogja jelenteni.

A megváltással tehát befejezett tényként kell számolni, semmi értelme sincsen annak, hogy a szabályrendelet ideiglenes megoldást foglaljon magában. Arra a kérdésre pedig, hogy a Magyar Villamossági önálló üzem legyen-e, vagy sem, csakis egy választ lehet adni: a külön igazgatásnak semmi előnye nincsen, hátránya pedig az, hogy évi 300.000 korona költségtöbblettel jár. Semmi értelme sincsen tehát és semmi célja.

Százhusz millió.

Márciusban pénzt kap a város.

Amiről eddig tisztára jámbor óhajként, merő kombinációból beszéltek és irtak, nemsokára valóra válik: a főváros pénzhez jut, a régvárt kölcsön utban van már.

A félmilliárdos államkölcsön lebonyolitása után sorra kerülnek a városok hiteligényei. Ezek között elsősorban a főváros, amely a legjobban rászorul a hitelnyujtásra. A polgármester megállapodott a pesti nagybankokból alakult konzorciummal, amelynek élén a Hitelbank és a Kereskedelmi Bank állanak, s e megállapodás szerint legkésőbb március hónap elején folyósitják a nagybankok a kölcsöntőkét a fővárosnak.

A kölcsön összege minden valószinüség szerint százhuszmillió korona lesz. Ebből az összegből a nagybankok mindenekelőtt lefogják azt a 85 millió koronát, amit már eddig is előlegeztek a végleges kölcsön számlájára, függő kölcsönök formájában. A kamatok, kiállitási és egyéb költségek levonása után kb. 33 millió korona kerül a főváros pénztárába. Ebből a Magyar Villamossági rt. megváltására huszmillió korona fog kelleni, a gázgyári és egyéb épitkezésekre pedig tizmillió korona. Ott leszünk tehát ismét, ahol voltunk: üres lesz a pénztár s csak a költségvetésszerü kamatteher fogja mutatni, hogy a fővárosnak egykor volt hitele és voltak milliói.

A legujabb kölcsönszerzéssel kimerül a fővárosnak a koaliciós kormány idejében nyujtott törvényhozási kedvezménye és kimerül egyuttal az az összeg, amelynek felvételére a közgyülés a tanácsot felhatalmazta.

Uj kölcsönről ezután hosszu ideig nem lehet szó. A 120 milliós tranzakció után a város adósságai veszedelmesen megközelitik az aktivákat. Céltudatos és reális politikát kell ezentul folytatni, arra kell forditani a legfőbb gondot, hogy a milliókból fedezett uj beruházások uj jövedelmeket is jelentsenek.

Házat bérel a város.

A hivatalok elhelyezéséről

Régóta hangoztatott panasza a városnak, hogy szük már a központi városháza. Az ügyosztályok hatásköre kibővült, sőt az ügyosztályoknak a száma is tizenhatra nőtt az idők folyamán. A szük helyiségekben lehetetlen lebonyolitani a nagy forgalmat, az adminisztrációnak óriási kárára van az, hogy kevés a szoba, tulzsufoltak a hivatali helyiségek. Komikus dolog, hogy pl. két ügyosztálynak a számára nincsen hely a városházán, a szociálpolitikai és közgazdasági ügyosztályokat egy bérházban kellett elhelyezni.

A tanács többizben foglalkozott már ezekkel az anomáliákkal s szinte hétről-hétre váltakoznak a megoldást célzó, különféle tervek. Megemlékeztünk arról, hogy az ügyészséget ki akarták lakoltatni s a Károly-köruti Szüts-házban jelölték ki a helyét.

Az árvaszék helyiségeit is le akarta foglalni az egyik ügyosztály, arról is szó volt, hogy a város kibérli a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület Egyetem-utcai, régi házát, amelyből májusban költözik át az intézet uj palotájába. Ez a terv nagyon szerencsétlen volt, mert a Pesti Hazai háza annyira elhanyagolt állapotban van s mai formájában, berendezésében annyira alkalmatlan a jelzett célra, hogy a városnak tetemes költséggel kellett volna a házat átalakitania.

Most aztán annyira aktuális lett az elhelyezkedés dolga, hogy tovább nem lehet várni. A városgazdasági ügyosztály előterjesztést készitett, amelyben kifejti a hivatalok kényelmes elhelyezésének szükségességét s arra az eredményre jut, hogy egy bérházat kell kibérelnie a városnak s abban el kell helyezni az árvaszéket, az ügyészséget és több hiatalt.

Az előterjesztés, amelyet Pichler fogalmazó készitett, legközelebb kerül a tanács s onnan az illetékes bizottságok elé.

Titkos szerződés

a Wesselényi-utcai villamos ellen

A hetedik kerületi bizottsági tagok vasárnap este értekezletre gyültek össze, hogy állást foglaljanak az autobusz-közlekedés dolgában. Az értekezleten elkeseredett kifakadások hangzottak el a város közlekedési politikája ellen, amely tiz esztendő óta teljesen meddő.

A legfőbb panasz a Wesselényi-utcai közuti forgalom körüli késedelem volt. Nemcsak a hetedik kerületnek, hanem az egész főváros közönségének eminens érdeke kivánja, hogy a Rákóczi-ut óriási forgalmának egyrésze a Wesselényi utcába tereltessék. A Rákóczi-ut nem birja lebonyolitani az óriási mértékben megnövekedett forgalmat s a legideálisabb megoldás az, hogy a körutat a Károly-körúttal összekötő Wesselényi-utcán keresztül akár villamosvasut, akár pedig autobusz járjon. Ez a kérdés nem uj keletü, de ma aktuálisabb, mint valaha volt. Egyrészt azért, mert a hetedik kerület polgársága a legerősebb akcióra szánta el magát, másrészt pedig abból az okból, mivel a két villamos társaság programmjának és az autobusz-kérdés megoldásának kapcsán lehetetlen hallgatással mellőzni a Wesselényi-utcai közlekedés dolgát.

A nagyközönség — amely fogalomban bennefoglaltatnak a városatyák is — nem tudja, hogy tulajdonképpen mi az akadálya az olyan egyszerünek látszó kérdés megoldásának, mint amilyen a Wesselényi-utcai közlekedés. Pedig a dolog nem olyan egyszerü és hosszú évekre visszanyuló története van. Hosszu esztendőkkel ezelőtt *titkos megállapodás* jött létre a Közuti és a Városi villamos vasutak között. A megállapodásnak két pontja volt:

1. *A Városi arra kötelezte magát, hogy sohasem fogja forszirozni a Wesselényi-utcai vonal kiépitését.*
2. *A Közuti viszont rekompenzáció fejében átengedte a Ferenc József földalatti vasut r.-t. vezetését a Városinak.*

Tudni kell ennek a szerződésnek megértésére azt, hogy a Földalatti vasut a két villamostársaságnak közös alapitása. Az alapszabályok szerint a vezetés tiz esztendőként változik. Ennek dacára a vezetés állandóan a Városi villamos kezében van: — viszont a Wesselényi-utcai villamos, amely nagy kárt okozna a Közutinak, még sokáig jámbor óhaj marad csupán. Igy csufolja meg az élet a geometriának azt a törvényét, hogy a *vonal* nem egyéb, mint megszámlálhatatlan *pontoknak* az összetétele. Bizony, bizony, a *titkos pontokból* sohasem lesz *villamos-vonal!* . . .

Való igaz, hogy a közönség szempontjából a két társaságnak a megállapodása joggal kifogásolható. De ha objektiv szemmel vizsgáljuk a megállapodást, nem lehet tagadni, hogy a két társaság joggal kötötte meg ezt a szerződést — a közönség rovására. A villamosvasutak akkor, amikor a megállapodás létesült, magántársaságok voltak és igy természetes, hogy egyedül a maguk érdekeit tartották szem előtt és megtettek mindent arra nézve, hogy a lehető legelőnyösebb helyzetbe jussanak. A két társaság vezetősége ezért csakis a részvényeseknek felelős, a részvényesek pedig örülhettek, hogy érdeküket mindkét vállalat vezetősége sikerrel képviselte. Azóta a Városi villamos vasut részvénytöbbsége a főváros kezébe került, a városnak pedig, mint erkölcsi közületnek, más szempontokat kell érvényesiteni.

Most itt van a legkedvezőbb alkalom arra, hogy az összes érdekek megfelelő kielégitést nyerjenek. Fel kell használni azt a pillanatot, amikor a legkevésbbé kiélezettek az ellentétek a két társaság között. A megoldás szinte önként adódik. A Közuti villamosnak módot kell adni arra, hogy a Rákóczi-uti vonalnak a Kossuth Lajos-utcán és az Erzsébet-hidon való folytatásával régi terve megvalósuljon. Ezzel szemben a Városit fel kell oldani kötelezettsége alól, meg kell adni számára a Wesselényi-utcai vonalat s nem szabad akadályokat gördíteni az ellen, hogy programmiának egyébb pontjait is keresztül vigye. Nem a két társaság magánérdekéről, részvényeiről, vezetőségéről van itt szó, hanem a főváros közönségének elsőrendü közlekedési igényeiről.

FOLKUSHÁZY STÁJGEROL

Drágább lett a hentesáru

Folkusházy Lajos tanácsnok ur, Budapest közélelmezésének legfőbb gondozója, hazaérkezett szabadságáról és megkezdte áldásos működését. A nevezetes tényről nem adott ki kommünikét az élelmiszerüzem s ami még ennél is feltünőbb jelenség, egy idő óta egyetlenegy büszkélkedő hiradás sem érkezett az élelmiszerüzemről.

Pedig milyen gyönyörüséggel olvashatta a jámbor olvasóközönség azokat a jelentéseket, amelyekben Folkusházyék önmagukat dicsértették s amelyek arról szólottak, hogy a községi élelmiszerüzem remekül prosperál, javitja a közélelmezést és annyira csökkenti az árakat, hogy a közönség mindennapi imájába foglalja a tanácsnok nevét.

A kommünikék elmaradtak. Pedig az élelmiszerüzem vezetőségének igen érdekes közölni valója van. Folkusházyék az élelmiszerek árszabályozására és javitására irányuló lázas tevékenységük közepette egészen megfeledkeztek annak a ténynek a publikálásáról, hogy

a községi élelmiszerüzem egész csomó hentesáru árát felemelte.

Egy korona és nyolcvan fillér volt eddig a pározott kolbász ára: — most két koronába kerül. A sertéskaraj árát 2.20 fillérről 2.30 fillérre, a füstölt lapockáét 1.88 fillérről 196 fillérre, a füstölt oldalasét 1.80 fillérről 1.88 fillérre s a hájat 1.42 fillérről 1.52 fillérre emelték fel Folkusházyék. Ez már aztán a netovábbja a községi élelmiszerpolitikának! Kiderül, hogy Folkusházyt alaptalanul támadták, alaptalanul rágalmazták. A tanácsnok ur, illetve a vezetése alatt álló üzem beváltotta a programmját, tényleg szabályozza az árakat, ez az árszabályozás azonban a gyakorlatban igy alakul, hogy az összes árak emelkednek. A kenyérgyár után most a községi élelmiszerüzem áll az élén az élelmiszerdrágitásra irányuló akciónak. A kenyérgyár volt az első, amely a kenyér árát emelte. Példáját rövid habozás után követték az összes fővárosi pékek s nem kell nagy fantázia annak az előrelátásához, hogy a községi élelmiszerüzem után az élelmiszeruzsorásoknak kikiáltott hentesek is stájgerolni fogják az összes hentesáruk árait. A közeljövőben tehát alighanem találkozni fognak az árak magasságában a hentesek és Folkusházyék, az árak szabályozottak lesznek: egyformán magasak!

Erre bizonyára nincsen példa a világon. Budapest az egyetlen főváros, amely azzal büszkélkedhetik, hogy tetszése szerint diktálja az élelmiszerárakat. Folkusházy tanácsnok ur parancsszavára az összes árak fölfelé mennek, mint borban a gyöngy. A csodálatos a dologban mindösszesze az — és ezt nyomatékkal hangsulyozzuk — hogy a legujabb diadalról elfeledtett beszámolni a székesfővárosi községi élelmiszerüzem. Éppen

ugy, mint ahogy elfelejti hymnuszt énekelni arról, hogy a hust — Szerbiából kapja és pedig az állatvásárpénztár révén, amelynek tudvalevőleg az a rendeltetése, hogy a vágóhid forgalmát lebonyolitsa, a husiparosok helyzetén könnyitsen.

Mi lesz a sertésszállásokkal?

Páratlan hanyagságot, sulyos kötelességmulasztást tanusitott a tanács, elsősorban pedig az élelmezési ügyosztály a sertésszállás-telep dolgában. A tényállás ismeretes: ezelőtt Kőbányán volt a telep, ott azonban megszünt, mert a szállástelkek tulajdonosai jobban akarják kihasználni a telkeiket és sikerült elérniök, hogy a főváros a tulajdonjogi korlátozás feloldásába beleegyezett. A főváros kiöntötte a piszkos vizet, anélkül azonban, hogy gondoskodott volna tiszta vizről. Az idő mult, a közélelmezési ügyosztály aludt s egy szép napon összeállottak a nagybankok s a kormány közreműködésével megcsinálták az uj sertésszállás-telepet. Megcsinálták pedig a főváros területén kivül, ugy, hogy 1. megszünik ezzel a sertésközvágóhid létjogosultsága, 2. megszünik a ferencvárosi zárt sertésvásár, 3. több mint egy millió kár éri évente a fővárost az elmaradó vásárdij és szuródij révén, 4. a tervezett nyilt sertéspiac érdeke és fejlődése is kockára van téve.

Most utólag, amikor a nagybankok készülő üzletét már nem lehet megakadályozni, fühöz-fához kapkodnak a városházán. Ahelyett azonban, hogy a veszett fejszének legalább a nyelét megmentsék s az egyedül lehetséges megoldást válasszák, megint huzzák-halasztják a dolgot, felterjesztést akarnak a kormányhoz intézni. Ez pedig teljesen céltalan, haszontalan dolog! Budapest kockán forgó érdekeinek a védelmére nem felterjesztés kell, hanem — sertésszállás-telep. A fővárosnak sürgősen gondoskodni kell arról, hogy saját külön telepe legyen, amely a város területén van s amelynek jövedelme a városé. Nem baj, hogy a nagybankoknak is lesz sertésszállás-telepük. Egészséges konkurrencia fog itt kifejlődni, amelynek hasznát egyformán fogják látni a főváros, a nagybankok, a sertéskereskedelem és a fogyasztóközönség.

További tétlenségnek, meddő felterjesztéseknek nincs helyük többé. Egyetlenegy becsületes, célravezető megoldás van: a főváros saját sertésszállás-telepének sürgős létesitése. A szerdai közgyülésnek csakis ilyen értelmü határozatot szabad elfogadnia.

LEÁNYKERESKEDŐT FOGOTT AZ ÁRVASZÉK

N. I. apátlan és anyátlan, 18 esztendős hajadonnak a kezét annak rendje és módja szerint megkérte egy szeladon. A rendhez és a módhoz hozzátartozik az is, hogy a kiskoru és árva menyasszony részére az árvaszék gondnokot rendel ki s a gondnok mondja ki a hajadon nevében a boldogitó igent, a gondnok adja hivatalosan a beleegyezését a házassághoz.

Az árvaszék a menyasszony gondnokául kirendelte Szemethy Károly dr. tiszti alügyészt, aki beidézte a hajadont s a hajadon nagyanyját, mint legközelebbi rokonát. A gondnok beleegyező nyilatkozatának beszerzése után a házasságnak nem volt többé akadálya s annak utánna a házasságkötésről szóló anyakönyvi kivonatot is kiadták az ifju párnak.

És akkor ujból jelentkezett a nagymama. Azt kivánta Szemethy alügyésztől, szerezze meg sürgősen a családi bizonyitványokat, amelyek az iratok között feküdtek s amelyekre néki sürgősen szüksége van, mert utlevelet akar kérni a főkapitányságtól.

Szemethy dr. átalakult gondnokból vizsgálóbirává és megállapitotta a nagymama előadásából, hogy a derék asszony most, hogy az egyik unokáját férjhez adta, a másikról is gondoskodni kiván. És pedig olyan formában, hogy a szép leányt Oroszországba akarja kisérni, a hol már várják egy orfeumban.

Rögtön jelentést tett a dologról az árvaszéknek, Ágoston Géza dr. árvaszéki ülnök figyelmeztette az esetre a főkapitányságot, átirt ezenkivül a Magyar Egyesülethez, amely a rendőrség segitségével kinyomozta, hogy közönséges leánykereskedelmi üzletről van szó, a derék nagymama Oroszországban akarta eladni az unokáját s már fel is vett néhány száz korona előleget az üzletre.

A rendőrség rátette a kezét a nagymamára, az árvaszék pedig pártfogásába vette, most már a másik leányt is.

KINEK A ROKONA A VÁROSI „SZÉNBEVÁSÁRLÓ“?

A városházán a legősibb magyar közmondások is sajátságos átalakulásokon mennek keresztül. Másutt ugy mondják, hogy akinek az isten hivatalt ád, annak észt is ád. A városházán pedig az a helyzet, hogy akit az isten jó rokonsággal áld meg, annak ne legyen gondja zsiros szinekurára, munkátlan városi hivatalra.

A konkrét eset, amelynek kapcsán a legujabb közmondás keletkezett, veszedelmesen hasonlit a Francsek-afférhez, amelyet a *Fővárosi Hirlap* leplezett le. A különbség csak az, hogy 1. Francsek nem hivatalt kapott, hanem megbizást munkára, 2. Francsek megdolgozott a pénzért, az uj rokon ellenben nem fogja magát megerőltetni.

A polgármester *Barthos* Józsefet a városi tüzelőszerraktárhoz *szénbevásárlónak* nevezte ki. Ez a hivatal nem jár tulságosan sok munkával, mert köztudomásu, hogy a város a szenet nem szokta naponkint, apró adagokban bevásárolni, hanem hosszu időre előre szerzi be szükségletét — nyilvános árlejtés utján. Ha nem igy volna, akkor Barthos József aligha vállakozott volna erre az állásra. Mert tudni kell, hogy a főváros hivatalos szénbevásárlója nem közönséges ember, hanem elismert gavallér, kétségtelenül kifogástalan uriember.

Barthos József azelőtt Zemplénmegyében volt központi főszolgabiró. Nagyon szigoru, erélyes, de tetőtől talpig korrekt, tisztességes tisztviselő volt. Bohém-természetü férfiu s éppen ez okozta, hogy nem volt maradása a megyénél, önként távozott állásából, holott a legfényesebb karriér előtt állott. A családi összeköttetései kitünőek. Apósa *Metzner* főispán volt, testvéröcscse *Barthos* Andor, cs. és kir. kamarás, kereskedelemügyi miniszteri tanácsos, testvérbátyja *Barthos* Tivadar, cs. és kir kamarás, földmivelésügyi miniszteri osztálytanácsos. A rokonságnak tagjai között ezeken kivül helyet foglal — *Bárczy* István dr. polgármester is.

Ez az utóbbi körülmény bizonyára nem volt elháríthatatlan akadálya annak, hogy Barthos József a fővárosnál aránytalanul dus javadalmazáshoz jusson. *Barthos* 500 korona havi fizetést huz, azonkivül évi 500 korona remunerációt. Ami kb. megfelel egy elsőosztályu tanácsjegyző javadalmazásának. Csakhogy amig a tanácsjegyző átlag 15 esztendei kemény munka és eredmények után éri el ezt a fizetést, addig Barthos József minden városházi érdem és szolgálat nélkül jutott hozzá. Amiből semmi egyéb nem következik, mint az, hogy Barthos Józsefnek több szerencséje van, mint egy elsőosztályu tanácsjegyzőnek, vagy főjegyzőnek.

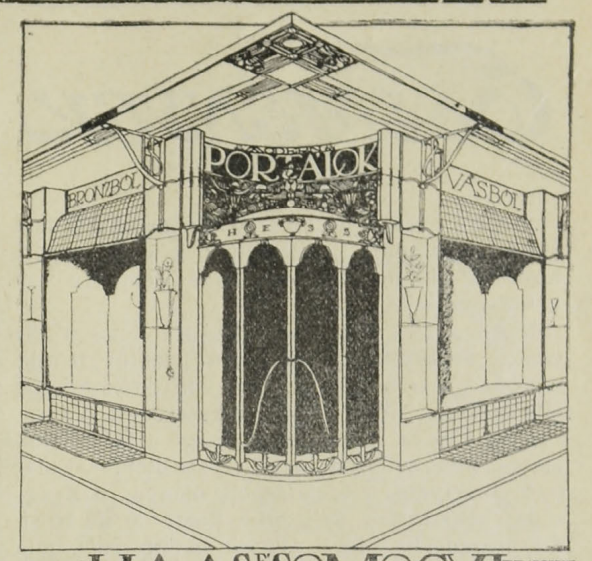

TELEFON 72-44 HAAS & SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN U. 7.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Vigjáték-ciklus !!
II. sorozat.
Öreg ember, nem vén ember
vigjáték 2 felvonásban.
A holdkóros család
bohózat 3 felvonásban.
Pillangó szerelem
(Egy asszony aki mindenkit szeret
Erkölcsrajz 4 felvonásban Henry Kraus
és Mistinguett k. a. a főszerepekben
Móric bálba megy
bohózat a Prince-cel a cimszerepben.
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Gulliver
A prima kaucsuk-tipősarok
a kaucsuk-sarkok királya!

rendkivül olcsó, mert kaucsukból készült!

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb
SZALONSZENET POROSZ Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII. Északi t. p. u. tel. 114-77
A legjobb szén ára) 100 kg-ként Pesten K 4.56
házhoz szállitva) (2 zsák) Budán K 4.60

Események

Közgyülés.

A nagy szenzáció elmarad: az autobusz nem kerül napirendre. Eltemették a közlekeddési bizottság ülésén, ugy hogy kevés reménye van a feltámadásra.

A közgyülés napirendje ezáltal teljesen elveszíti érdekességét. Egyetlen jelentős pontja marad: a sertésészállástelepre vonatkozó tanácsi előterjesztés. Mélyreható, elkeseredett vitára van itt kilátás és bizonyos, hogy a felszólalók alapos megrovásban fogják részesiteni a tanácsot, amelynek előrelátásbeli hiánya, hanyagsága, kellemetlen helyzetbe hozta a fővárost. Az üresedésben lévő állások betöltésénél nem lesz semmi tülekedés. A kerületközi választmány listája előreláthatólag egyhangulag győzni fog. Főlevéltáros Gárdonyi Albert lesz, árvaszéki ülnök Csorna Kálmán, árvaszéki jegyző Novák Sándor, tanácsjegyző Vaszary Gábor. — A villányi-uti közuti villamos dolgánál semmi értelme sincsen a vitának. Hiába beszélnek azok, akiknek a telkeit érinti a villamos tervezett vonala: — ezt a kérdést csakis a Közutival való békés megegyezés utján lehet elintézni és csakis a villamos-kérdések egész komplexumával kapcsolatosan. — Nagy érdeklődés előzi meg Buzáay Károly tanácsnok válaszát arra az interpellációra, a melyet Waigand József dr. intézett a tanácshoz a kötelező ravatalozás dolgában.

Az Andrássy-ut burkolata.

A középitésiá bizottsg — mint megirtuk, — tudvalevőleg ugy határozott, hogy a végleges döntés előtt az ügyosztály utján megszerzi azokat az adatoyat, amelyek a kemény- és puhafákra, ugyszintén a hirhedt thallowoudfára vonatkoznak. Az adatokat az ügyosztály lázas buzgalommal beszerezte s a tanács szerdai ülésén Fock tanácsnok már közölte is a tanács tagjaival. A középitési bizottságot legközelebb összehivják s akkor végleg eldől, kié lesz a milliós üzlet.

Visszavonták az Entreprise-ajánlatot.

Multheti számunkban részletesen közöltük azt az ajánlatot, amelyet az Entreprise rt. megváltására vonatkozólag a fővároshoz benyujtottak. Az eszme halvaszületett, ami kitünik abból is, hogy a társaság ajánlatát visszavonta. Remélhetőleg nem is lesz hozzá többé szerencsénk.

A villamos nagyvasutak haladása.

Fodor István m. kir. udvari tanácsos, a Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság tudós vezérigazgatója szombat este az elektrotechnikai egyesületben felolvasást tartott erről a kérdésről. Előadása elején arra mutatott rá, hogy a villamos közuti vasutak mindenütt a városok belsejében már kiszoritották az állati vontató erőt és hogy az elektromos vontatás most már a *nagyvasutaknál* is megkezdte diadalutját. Külföldi példákkal bizonyitotta a kérdés nagy fontosságát és előadását számos vetitett képpel tette szemléltetővé. A zelőadó azután számos képben bemutatta a Magyarországon már meglevő villamos vasutakat és pedig: a *Budapest—Gödöllő, Vác—Gödöllő, Budapest—Dunaharaszti, Arad—Hegyalja közötti és a tátrai vasutat* és az ujonnan épitett *pozsony—bécsi villamos vasutat.* E helyi jelentőségü képek után a *Lötschberg-vasut* gyönyörü felvételeinek egész sorozata következett, majd a *Bécs—Badeni*, a tiróli *Mittenwald-vasut*, a *badeni Wiesenthal-vasut képei. Azzal a kivánsággal fejezte be Fodor* István kir. tanácsos érdekes előadását, hogy a villamos nagyvasutak más most Magyarországon is meghonosodjanak.

Törley és a Jardin d'Hiver.

Ismert dolog, hogy Waldmann Imre, a Fővárosi Orfeum tulajdonosa, mintegy 15 évvel ezelőtt válságos helyzetbe került és a Somossy Károlytól bérelt orfeumot nehéz küzdéssel vezette. Az anyagi tönk szélén álló vállalkozásnak akkor a Törley-pezsgőgyár segédkezet nyujtott, Waldmann pénzügyeit rendbeszedte, több százezer korona befektetéssel részesedést vállalt az üzletben, de egyik legfőbb kikötése az volt, hogy az orfeumban a Törleyn kivül más magyar pezsgőt nem szabad kiszolgálni. Ugy látszik, hogy a mulatós embereknek eléggé izlett a Törley-pezsgő, mert Waldmann néhány év alatt kifizette tartozásait és ma már ő is a milliomosok diszes társaságához tartozik. Ezt azért mondottuk el, mert csaknem hasonló viszonyok között kezdi meg pályafutását a „Jardin d'Hiver" is. Ennél a vállalatnál is nagy részesedést vállalt a Törley-gyár, ugyanoly feltételekkel, mint egykoron Waldmannál. Remélhetőleg a Törley-pezsgő Górnának, a „Jardin" tulajdonosnőjének is szerencsét hoz és néhány év alatt ő is a budapesti milliomosok rövid listáján fog szerepelni.

Az Omnia vigjátékciklusának

mai uj sorozata valóságos gyüjteménye a szellemesnél-szelemesebb vigjátékoknak és bohózatoknak, melyekből csupa üdeség és kedély sugárzik ki. A nagyszabásu műsor egy komolyabb tárgyu szenzációja még a Pillangószerelem, Jean Richepin francia akadémikus 4 felvonásos erkölcsrajza, melyben a Nyomorultakból jól ismert Henry Krauss és a zseniális Mistinquett ragyogtatják művészetüket.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérneműek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25.

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Teljesen uj, fenomenális műsor!

Faraboni, Boesnach, Odys, Hilda Reimann, Farago Géza festőművész által tervezett előképek. 4 Rayss, Brodie, Baronesse Mia Mara, Oláh Böske, 5 Olafs és még 25 szenzációs szám.

1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

Nagy előadás! Kezdete 9½ órakor. Uj müsor!
A világ legnagyobb csodája
TELO ÉS PATY
telepathikus zene-rejtély.
Faraboni, Cin-Cina, 4 Rayss, 5 Olafs. Brodie and Brodie, Baronesse Mia Mara, Faragó élőképek, Creil Grittly, Ferrero. Vernie stb. „Ja! A tangó" tréfás operette.
1 óra után: parketten modern táncok — Tangóverseny!

Adria Buffet

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé üdítő italokkal és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akademia kiállításán arany érdemkeresztte kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káll H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki tégla- és mészégető részvénytársulat Budapest Ujlaki Asbestpala a legjobb

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Speciális bankok.

Egész gazdasági életünk a hitelforgalomra van alapitva és igy annak természetesen szüksége van a bankokra is. Már most ezeknek a bankoknak az volna az ideális feladata, hogy az összes iparágak termelőképességét erősitsék, illetve, hogy gazdasági életünket a tőkék célszerü elosztásával fejlesszék. Csakhogy a valóságban ez nem egészen van igy. Közismert dolog, hogy nagybankjaink aktiv hitelüzleteiket előszeretettel nagystilü vállalatokkal kötik meg, mig az ugynevezett középosztály hitelszükségleteinek kielégitésére kevés hajlandóságot mutatnak. A nagyipari vállalatok egyoldalu előnyben való részesitésének már is a következménye, hogy ezek a nagyvállalatok bizonyos függő viszonyba kerültek a bankokhoz, ami nemzetgazdasági szempontból nem mindig kivánatos. Igy például a szindikátusok és kartelek alakulása rendesen az ipari vállalatokat finanszirozó nagybankok ösztökélésére történik. És habár a kartelintézménynek meg van a jogosultsága, kiváló közgazdászok mégis aggasztónak látják azt, hogy a nagybankok ilyen módon befolyásolják a gazdasági élet szabad evolucióját. Másrészről azonban nem tagadható, hogy a kereskedelem és ipar — különösen nálunk Magyarországon — éppen a nagybankok ilyen irányu tevékenysége következtében lendült fel.

Mindennek dacára bizonyos körökben a speciális bankok eszméjével próbálnak propagandát csinálni. Azt akarják, hogy egyes iparágak hitelszükségleteinek kielégitésére speciális, külön pénzintézetek állittassanak fel. Csak a napokban hallottuk, hogy egy nagy épitőipari bank alakitása van tervben. Azelőtt a városok bankjának a tervét lanszirozták. A meglévő fabankok mellé még egy ujabb sorakoznék és igy tovább.

Ezekkel a speciális bankokkal eddig nem volt nagy szerencsénk Magyarországon. A lezajlott krizis csaknem mind elpusztitotta, ami azt bizonyitja, hogy ezek gyenge alapitások voltak. A középosztály és a kisemberek hitele szükségletének jelszava alatt létesült pénzintézetek nagyrésze is elbukott a válság alatt. Az eredmény az, hogy ma a bankszakmában erős koncentrációs folyamat indult meg, mely megint csak a nagybankok hatalmát gyarapitja.

Ilyen viszonyok mellett a kisebb tőkével müködő speciális bankok alapitása nem nevezhető szerencsés gondolatnak. De ujabban ezek az alapitások nem is sikerülnek, vagy egyáltalában nem kerülnek kivitelre. Csak beszélni hallunk róluk, de a megvalósitást sohase látjuk. Különben is a mi nagybankjaink sokoldalu tevékenysége mellett ilyen speciális bankokra alig van szükség. Másrészről pedig a bankoknak éppen ez a sokoldalu müködése képezi szolidságukat és erejüket. Ha a konjunktura ingadozása miatt nem megy az egyik üzletág, megy a másik. A mostani válság alatt nem volt jelzálogüzlet, nem volt épitőipari üzlet és alig volt konzorciális üzlet. Helyette a „kamatüzlet" lendült fel. Most pedig megindultak az állami, kommunális és más kölcsönök, továbbá a jelzálogüzlet, viszont a gazdasági depresszió miatt a diskonto üzlet hanyatlott.

Magyarorzságon tehát nem igen lehet talaja a speciális bankoknak, melyeket most bizonyos körök forszirozni akarnak. A mi nagybankjaink feladatuk magaslatán állanak és a sokféle üzletág mivelésével a gazdasági élet összes hiteligényeit kielégiteni igyekszenek.

Elismerjük, hogy itt-ott a hitelkorlátozás csavarait a kelleténél jobban megszoritották — mint például a krizis idején az épitőipari hitel terén — általában azonban mondható, hogy éppen sokoldalu tevékenységüknek és óvatos hitelpolitikájuknak tulajdonitható, hogy ennyire megerősödtek és hogy hatalmas tőkéikkel a gazdasági élet összes ágazatát fruktifikálják. Ezekben találjuk az okát annak, hogy nálunk az ugynevezett speciális bankok nem igen tudnak meghonosodni.

A nagymalmok zsarolása.

Körülbelül egy évvel ezelőtt a Fővárosi Hirlap irányitotta a közfigyelmet először arra a zsarolási akcióra, melyet a nagymalmok az őrlési fogalom visszaállitása, illetve a behozatali bárcák életbeléptetése érdekében megindítottak. Ma már ez az akció odáig jutott, hogy a nagymalmok szinte biztosra veszik követeléseik teljesitését. Lapjaikban máris dobra ütik, hogy a magyar kormány az osztrák kormánnyal megegyezett a behozatali jegyek dolgában. Mi ugy tudjuk, hogy ez nem felel meg a valóságnak. Egyelőre csak iratváltás történt ebben a dologban, minthogy azonban az osztrák kormány teljesen elutasitó álláspontón van, a tárgyalások egyelőre megfeneklettek. A magyar kormány ebben a kérdésben — legalább nyilvánosan — még nem preciziroztа álláspontját, de a magyar fogyasztó közönségnek máris tiltakoznia kell az ellen, hogy a malmoknak, illetve a malombárónak ilyen nemzeti ajándék adassék. Nem engedhető meg, de a helyes gazdasági politika alapjaival is ellenkezik az, hogy egyetlen iparág szabadalmat nyerjen a vámmentes behozatalra, a többi iparág rovására. Lehetetlennek tartjuk, hogy a kormány privilégiumot, kedvezményeket adjon a hatalmas malomiparnak csak azért, hogy néhány nagyvállalkozó milliomos nagyobb hasznot vágjon zsebre. Eddig is sok kedvezményt élveztek, köztük a refakciákat, melyekkel még az államvasutaktól is nagy jövedelmeket vontak el. A beviteli jegyek Németországban is kenyérdrágaságot okoztak, viszont az exportot nem növelik, ugy hogy ott most erős akció indult meg eme rendszer megszüntetésére. Nálunk pedig az illetékes köröknek, de az összes érdekképviseleteknek is mindent el kell követniök, hogy a malmoknak ez az ujabb merénylete meghiusittassék.

Vissza Prágába!

A Schlick—Nicholson részvénytársaságnak az elmult esztendő gyászos emlékei közzé fog tartozni. Ennek egyik legsajnálatosabb oka az, hogy a vezetésben állandó volt a hatalmi mérközés. A cseh érdekeltség folyton harcban állott a magyar vezető-emberekkel, aminek a következménye az volt, hogy Herczegh József lemondott a vezérigazgatói állásról és helyébe egy Feuchtinger Ignác nevü prágai mérnököt ültettek. Ez a derék ember aztán egymásután elüzte a magyar hivatalnokokat, köztük Vajdát, a Schlick-gyár volt igazgatóját is. A részvénytársulat hivatalaiban valóságos anarchia kezdett uralomra jutni, aminek a legközvetlenebb hatása az idei rossz mérlegben fog kifejezésre jutni. Ezt az állapotot azonban most már megelégelte a vállalat főrészvényese, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és mint jó forrásból értesülünk, Herczegh Józsefet visszahelyezi előbbi állásába és a vezetést ujra az ő szakavatott kezébe teszi le.

Közgazdasági érdemekért.

Megbizható forrásból értesülünk, hogy zólyomi Wágner Géza dr. a közeli napokban szaporitani fogja a m. kir. udvari tanácsosok hatalmas gárdáját. Kinevezését a hivatalos lap már a napokban hozza. — Ugyancsak királyi kitüntetésben részesül Székely Miksa, a Sonnenfeld Lina és fiai ujpesti vaskereskedő cég főnöke is, aki az ócska-vaskereskedelem terén szerzett érdemein fölül az ujpesti munkapártnak is oszlopos tagja.

Dolgozik a gyufakartel.

A gyufakartel máris emeli az árakat. Pedig mindig azt hangoztatták, hogy az organizáció a gyufaipar „szanálása" érdekében történik. Ugy látszik a pénzügyminiszter már jó előre átlátott a szitán és annak idején nem ment bele a kartelnek állami segitséggel való megalakitásába, mert nem akarta magára venni a gyufa megdrágitásának ódiumát. Most még csak a nagykereskedők fizetnek többet a gyufáért, később majd a fogyasztók is. A kartel mindenféle meg nem engedett eszközökkel terrorizálja az outsidereket, eddig azonban kevés sikerrel. A fogyasztó közönség érdekében kivánatos, hogy ez a harc a kartelen kivül lévő gyárak győzelmével végződjék.

Az uj járadék.

Lapunk mai számának hirdetései között adjuk az aláirási felhivást a most kibocsájtandó 500 millió koronányi 4 és fél százalékos járadékból jegyzésre kerülő 400 milliónyi ilyen papirra. Az aláirás szombaton, február 21-én lesz, az aláirási árfolyam 90.45 százalék. Az aláirás iránt az összes piacokon óriási érdeklődés nyilvánul.

Előléptetések.

A Pesti magyar kereskedelmi bank igazgatósága Büchler Lajos, Hollós Ödön és Schweiger Ödön aligazgatóknak, eddigi hatáskörük épségben tartásával, az igazgatói cimet adományozta; továbbá Hammerschlag Oszkár, dr. Lorán t Richárd és Roth Imre titkároknak, valamint Balogh Sándor, Huszár Ernő, Német Lajos és Pap Lőrinc főtisztviselőknek a cégjegyzői jogosultságot és a brassói fiók főnökének, Hollósi Andrásnak, a fiókigazgatói cimet engedélyezte.

A Magyar általános hitelbank igazgatósága Lévai Ignác, Ervin Kálmán és Sebesta Kolos igazgató-helyetteseket, jelenlegi munkakörük változatlan fentartása mellett, az intézet igazgatóivá nevezte ki.

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön rt. igazgatósága Sivó Justin és Lindner Bernát aligazgatókat igazgatói, Martin István cégvezetőt és Vágó Károlyt, a kézizálogkölcsön-üzem intézőjét, aligazgatói cimmel ruházta fel.

Az Ó-buda-ujlaki takarékpénztár rt. igazgatósága ifj. Lindmayer János főpénztárost igazgató-helyettessé, Révész Géza főkönyvelőt pedig irodafőnökké léptette elő.

Közgyülések és mérlegek.

Pesti magyar Kereskedelmi Bank.

A *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* e hó 14-én tartotta 72-ik évi rendes közgyülését *Lánczy* Leó v. b. t. tanácsos elnöklésével. *Az évi mérleg 15 millió 031.213 korona 15 fillér tiszta nyereséggel zárul*, ami a részvénytőke 24.05 százalékos kamatozásának felel meg. Hozzáadva az 1912. évi nyereségáthozatot, 1,112.595 korona 52 fillért, a közgyülés rendelkezésére áll 13, 927.602 korona 45 fillér. Az igazgatóság inditványozza, hogy ebből 10millió 625.000 korona az 1913. évi osztalékszelvény 170 koronával való beváltására fordittassék; az osztalék-tartalékalap javadalmazására 1,450.000 korona az uj banképület értékcsökkenési tartalékára 650 ezer korona használtassék föl; az 1,202.602 korona 45 fillér maradvány pedig, mint nyereségátvitel, az 1914. év javára irassék. Az osztalék a részvénytőke 17 százalékos kamatozásának felel meg. A tartalékalapok 2,100.000 koronával leendő javadalmazása után az összes tartalékalapok következőképpen alakulnak: rendes tartalékalap 40,000.000 korona, rendkivüli tartalékalap 33,000.000 korona, osztalék-tartalékalap 29,750.000 korona, összesen 102,750.000 korona az uj banképület értékcsökkenési alapja pedig 6,150.000 koronára fog emelkedni. A föntebb kimutatott 102,750.000 korona tartalékalapok összegéből minden egyes részvényre 1644 korona esik, a tartalékalapok az alaptőkének 164.4 százalékát (mult évben 162.08 százalékát) képezik, a látható belső értékgyarapodás tehát 2.32 százalékra rug, azaz részvényenkint 23.20 korona és banképület értékcsökkenési alapjába fektetett 650.000 korona betudásával 33 korona és 60 fillérre re emelkedik. *Boróczy* Lajos részvényes inditványára egyhangu köszönetet szavaztak az intézet lelkes vezetéséért és odaadó munkásságukért.

Lánczy Leó titkos tanácsos elnöknek, továbbá az igazgatóságnak, a felügyelő-bizottságnak és a tisztviselői karnak. *Fellner* Henrik, *Gajári* Ödön, *Lánczy* Leó, *Szabó* Jenő és *Széchenyi* Béla gróf igazgatósági tagokat, akinek mandátuma most lejárt, ujból egyhanguan megválasztották, s ugyancsak ujra megválasztották a felügyelő-bizottság régi tagjait is.

Magyar általános hitelbank.

A *Magyar általános hitelbank* most közzétett 1913. évi mérlegében kitüntetett *tiszta nyereség 12,636.932 K* az 1912. évi 12,003.216 K-val szemben, tehát az eredmény 633.715 K-val kedvezőbb. Az 1913. évi nagymérvü állami kölcsönkibocsátások elszámolása az 1914. évnek marad fentartva. A mérleg főbb tételei a mult évivel szemben a következő emlitésreméltó eltéréseket mutatják; a váltótárca 156 millió K-ról 16 5millió K-ra, az adósok állománya pedig 281 millió K-ról 301 millió K-ra emelkedett, ellenben a társasüzleti részesedések összege a tavalyi 22 millió K-ról 20.5 millió K-ra csökkent, amely utóbbi összegben az állampapirok, közkölcsönök, kölcsönkötvények és közlekedési vállalatok cimletei cca 10 millióval, az ipari, bank-, biztositó- és más vállalati részvények pedig cca 10 és fél millióval szerepelnek. A különféle aktivák 24 millió K-s tétele, amelyben 1913. december 31-én tul leendő szállitásra eladott értékpapirok és áruk 21,300.000 K-val szerepelnek, 5 és fél millió K csökkenést tüntet fel. A nyereség-feleslegből — a tavalyi összesen 1,500.000 K-t tevő tartalékalapdotálással szemben — a rendes tartalék ujabb javadalmazására 700.000 K, az intézeti székház értékleirására pedig 1,000.000 K fog fordittatni.

M. O. K. T.

A *Magyar Országos Központi Takarékpénztár* február 14-én tartotta *Bujanovics* Sándor udvari tanácsos elnöklésével 42-ik rendes közgyülését, mely az igazgatóság javaslata értelmében elhatározta, hogy a rendelkezésre álló *4,129.961 korona 05 fillér nyereségből* az alapszabályszerü járulékok levonása után *osztalékra* részvényenkint február 16-tól kezdve *90 koronájával* 2,722.500 koronát, a nyugdijalap javára 24.000 koronát, jótékony célra 20.000 koronát, a tisztviselők külön javadalmazására 55.000 koronát fordit; a fönmaradó 931 ezer korona 19 fillért pedig a jövő év számlájára vezetteti át, *Sághy* Gyula dr. egyetemi tanár fölszólalása után *Schmidt* József dr vezérigazgató bejelenti a közgyülésnek, hogy az intézet az országos közmüvelődési tanács rendelkezésére alapitványt fog tenni és erről a következő évi rendes közgyülésnek beszámol. *Csipkay* Károly közigazgatási biró inditványára a közgyülés az igazgatóságnak, a vezérigazgatónak és a tisztikarnak a válságos viszonyok között kifejtett eredményes munkásságért elismerést és köszönetet szavazott. Az igazgatóságba *Bujanovics* Sándor, *Hirsch* József Lajos, *Lovrich* Gusztáv és *Hódossy* Sándor dr. (uj) választattak.

Lipótvárosi Takarékpénztár.

A *Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság* e hó 14-én tartotta *Láng* Lajos báró dr. v. b. t. t. elnöklésével XVIII. rendes közgyülését. Az előterjesztett mérlegből kiemeljük, hogy az elmult év összes forgalma 608,901.767 korona 86 fillért tett; leszámitoltatott 22.688 darab váltó 65 millió 110.284 korona 66 fillér értékben s hogy a betétállomány 12,298.720 korona 11 fillérre emelkedett. A közgyülés elhatározta, hogy a 662.310 korona 42 fillért kitevő tiszta nyereségből az alapszabályszerü levonások után 75.000 korona a tartalékalapnak 675.224 koronára való javadalmazására, 480.000 korona az *esedékes szelvényeknek 12 koronával* való beváltására fordittassék s 22.072 korona 02 fillér a jövő üzleti évre vitessék át. A lelép, igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok, valamint a felügyelő-bizottságba uj tagul *Lindelof* Henrik báró nagybirtokos egyhanguan megválasztattak. *Balog* Sándor dr. részvényes inditványára a közgyülés az elmult sulyos gazdasági viszonyok között kifejtett céltudatos és eredményes munkájáért az igazgatóságnak, valamint a vezetőségnek és tisztikarnak egyhanguan köszönetet szavazott és az igazgatóság figyelmébe ajánlotta az alaptőkének alkalmas időpontban 8 millióról 10 millió koronára, esetleg többre való fölemelését. Az esedékes szelvényt február 16-ától fogva váltják be.

„Terézia".

A *Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Rt. Tolnay* Lajos v. b. t. t. elnöklete alatt e hó 12-én tartotta közgyülését. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt évben 71.460 korona 94 fillér leirás számbavétele után a mult évről áthozott 72.420 korona 7 fillér maradvány hozzászámitásával 1,812.362 korona 47 fillér tiszta nyereség mutatkozik, ami a részvénytőke 9.062 százalék kamatozásának felel meg. Az elért üzleti eredmény felosztására vonatkozólag az igazgatóság inditványai a következők: Az alapszabályok 49. szakasza értelmében a tartalékalapra 4 százalék, vagyis 69.597 korona 69 fillér helyett kerek összegben 200.000 korona vonandó le, miáltal a tartalékalap 2,784.602 korona 5 fillérre emelkedik. Levonandó továbbá az igazgatóság részére 10 százalék, vagyis 173.994 K 24 fillér, a tisztviselők részére 3 százalék, vagyis 52.198 K 27 fillér, az alapszabályok 40 szakasza értelmében a választmány részére 10.000 K, továbbá a tisztviselői nyugdijalap gyarapitására a nyugdijszabályzatban megállapitott rendes hozzájárulásokon kivül 5000 korona, összesen 441 ezer 192 korona 51 fillér fordítandó az előbb jelzett célokra, mig a fenmaradó 1,371.169 korona 97 fillérből 50.000 darab 400 koronás részvény után osztalék fejében részvényenként 26 korona, vagyis 1,300.000 korona fizetendő ki, a még ezntul fenmaradó 71.169 korona 97 fillér pedig az 1914. évi üzleteredmény számlára viendő át. A közgyülés igazgatóság jelentését és az abban foglalt javaslatokat elfogadta és ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadta és kimondotta, hogy a 19. számu szelvény folyó hó 13-tól kezdve kifizettessék.

Egyéb pénzintézetek.

Az *Országos iparbank rtg.* 1913. évi mérlegében a kimutatott nyereség 283.825 K, amiből az 5 millió K részvénytőke után 10 K=5 százalékot fizet a tavalyi 9 K = 4 és fél százalék ellenében. A betétek 5,862.953 K-val, a váltótárca 5 millió 730.777 K-val, az előleg értékpapirokra 4 millió 859.783 K-val, saját értékpapirjai 551.158 K-val, követelések pénzintézeteknél 1,109.986 K-val, egyéb követelések 536.249, tartozásai 1,923.325 K-val szerepelnek a mérlegben.

A *Magyar-cseh iparbank* 1913. évi zárószámadása 544.576 K (az előző évben 509.187 K) bruttó jövedelmet mutat ki. A tiszta nyereség 223.593 K, az 1912. évi 208.938 K-val szemben.

Az *óbuda-ujlaki takarékpénztár rt.* 1913. évi bruttó bevétele 362.477, kiadása 295.960 K volt, *a tiszta nyereség tehát 66.517 K*, az előző évi 60.535 K-val szemben, ami 400.000 K alaptőke 16 és fél százalékos kamatozásának felel meg. Az igazgatóság a tavalyi 12 K = 6 százalékkal szemben *14 K = 7 százalék osztalék fizetését* fogja a febr. 22-én tartandó közgyülésnek javasolni, mig a tartalékokat a tavalyi mértékben 25.000 koronával dotálják.

Malmok.

Az *Első budapesti gőzmalmi rt.* 1913-ra 70 K = 14 *százalék osztalékot* fog fizetni, szemben az előző évi 100 K = 20 százalékkal.

A *Pesti Viktória gőzmalom* igazgatósága a febr. 23-ra egybehivott közgyülésen javasolni fogja, hogy a nyereségből a törlesztési alaphoz 270.000 K-t csatoljanak, a tartalékalapot 50.000 K-val dotálják és *osztalékul 30 K = 10 százalékot* fizessenek.

Általános villamos.

A *Budapesti általános villamossági rt.* 1913. évi mérlege 1,572.994 K tiszta nyereséggel zárult, szemben az előző évi 1,625.642 K-val. Az igazgatóság a márc. 1-én tartandó közgyülésen javasolni fogja, hogy részvényenként *25 K = 12 és fél százalékot fizessenek osztalékul*, mint tavaly.

VÁLLALKOZÁS

Utkövezés.

A székesfőváros tanácsa febr. 9-én árlejtést tartott az I., II. és X. kerületekben az 1914. év folyamán szükséges követztjavitási és uj kövezési munkákra. Pályáztak:

Halmos István a X. kerületre a) a javitási munkákra m²-ként 1.45 K, az uj kövezési munkákra 15 százalék felülfizetéssel;

Deutsch Imre a II. kerületre a) 1.25 K, b) 15 százalék, a X. kerületre a) 1.40 K, b) 20 százalék felülfizetéssel;

id. Schaffer György az I. kerületre a) 1.36 K, b) 20 százalék felülfizetéssel;

ifj. Schaffer György a II. kerületre a) 1.20 K, b) 10 százalék felülfizetéssel;

Tarján és társa az I. kerületre a) 1.26 K, b) 25 százalék, a II. kerületre a) 1.20 K, b) 20 százalék, a X. kerületre a) 1.45 K, b) 17 százalék felülfizetéssel.

Kőanyag.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet az 1914. évi utépitési és kövezetjavitási munkálatokhoz szükséges a) 200 fm. 1—3 fm. hosszu darabokból álló 16/24 cm. keresztmetszetü gránit vagy bazalt egyenes szegélykő, b) 50 fm. 1—3 fm. darabokból álló 16/24. cm. keresztmetszetü gránit vagy bazalt körives szegélykő, d) 600 drb 79/79/16. cm .méretü gránit vagy bazalt csatorna fedlap szállitására. Az ajánlatokat *február 23-án* d. e. fél 11 óráig kel a tanácsi II. ügyosztályban (II. 279.) benyujtani. A versenytárgyalást a II. 266. sz. ülésteremben ugyanakkor fogják megtartani.

Zuzalék.

A székesfőváros tanácsa a makadámutak fenntartásához az 1914. ,illetőleg az 1914—16. években szükséges a) évi 1000 köbméter zuzott mészkő, b) évi 1430 köbméter bazalt, andezit vagy trachyt zuzalék szállitására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatokat *február 23-án* d. e. fél 11 óráig kell az ut- és csatornaépitési ügyosztályban (II., 279.) benyujtani. A versenytárgyalást ugyanakkor a II., 266. sz. ülésteremben tartják meg.

Dunakavics.

A székesfőváros tanácsa az utépitési munkákhoz az 1914., illetőleg az 1914—16. években szükséges évi 25.000 köbm. dunai kavics szállitására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatokat *február 23-án* d. e. fél 11 óráig kell az ut- és csatornaépitési ügyosztályban (II., 279.) benyujtani. A versenytárgyalás ugyanakkor fog a II., 266. sz. ülésteremben megtartatni.

A Pesti Viktoria gőzmalom

t. c. részvényesei tisztelettel meghivatnak a *f. évi február hó 23-án, hétfőn, délután 3 és fél órakor a Magyar Fővárosi Malomegyesület helyiségeiben* (V., Mária Valéria-utca 12. szám. II. em.) tartandó

47. RENDES KÖZGYÜLÉSRE

Napirend:

1. Két részványes megválasztása a közgyülési jegyzőkönyv hitelesitésére.
2. Az igazgatóság évi jelentése, a felügyelő-bizottság jelentése, az 1913. évi mérleg jóváhagyása és a felmentvény megadása.
3. A nyereség hováforditásának és az osztaléknak megállapitása.
4. Az igazgatóság ujjáválasztása az alapszabályok 35. szakasza értelmében.

Azon t. c. részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni kivánnak, az alapszabályok 24. szakasza* értelmében tartoznak részvényeiket a szelvényivekkel együtt legkésőbb f. évi február 20-áig a társaság pénztáránál (V., Ujpesti rakpart 22.) letéti elismervény ellenében, mely egyuttal belépti jegyül szolgál, letétbe helyezni. Ugyanott február 15-étől kezdve a felügyelő-bizottság évi jelentése a mérleggel együtt a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1914. február 9.

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 24. szakasza: „Ugy a rendes, mint a rendkivüli közgyüléseken csa kazon részvényesek szavazatképesek, kiknek részvényei legalább két hónappal a közgyülés előtt a társaság részvénykönyvében neveikre irattak és kik ezen részvényeket három nappal a közgyülés előtt a társaság pénztárába leteszik." A letéti elismervény beléptijegyül szolgál.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.

Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!

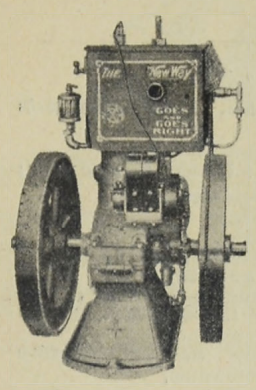

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

„AUSTRO-AMERICANA"
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina. Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pálvaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
MEGRENDELHETŐ:
„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST
TELEFON 50—72. sz. a.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST
Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

Apolló !! **Tivoli**
Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
— Eladási Központ: —
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

---

500 darab fekete kemény
férfi-kalap
rendkivüli előnyös vétel folytán darabja 3.50 kor.
Gólya-áruház, Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. sz.

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.
Ma és mindennap
a teljesen uj szenzációs müsor.
Hans Werner legjobb német szatirikus
Franci Virth bécsi kedvenc humoristanő.
Arkansas trió, Hárem jelenet
Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakeiók fellépte Reggel 5-ig Ballmabill. — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegyek elővételben „Az Est" kiadójában.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság.
APUKA
Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta! Gergely Lajos.

11 órakor
Uzsonna Stréberéknél
Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü littersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

Dijtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

Telefonszám: 34—51 és 34—61 — Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

PROSPECTUS.

1914. évi magyar kir. adómentes 4½%-os törlesztéses állami járadék-kölcsön.

Kibocsátva **500.000,000** korona = **425.000,000** n. b. márka = **525.000.000** frank = **20.833,333"6"8** font sterling névértékben.

A tervszerinti törlesztés 1919. szeptember 1-én kezdődik.

Fokozott sorsolás vagy felmondás legkorábban 1924. március 1-ére eszközölhető.

A m. kir. pénzügyminiszter az 1910. évi IV. t.-cikk 2. §-ában, az 1911. évi XIV. t.-cikk 15. §-ában, az 1912. évi V. t.-cikk 11. §-ában, az 1912. évi LXVI. t.-cikk 11. §-ában és az 1914. évi I. t.-cikk 10. §-ában nyert felhatalmazás alapján adómentes 4½%-kal kamatozó törlesztéses állami járadék kölcsönt bocsát ki 500,000.000 korona = 425,000.000 n. b. márka = 525,000.000 frank = 20,833.333"6"8 font sterling névértékben.

A kölcsönkötvények bemutatóra szólnak és

211,666 db	A betüs (	1—211,666 sz.-ig) egyenként	K	480 =	M	408 =	Frs	504 = £ 20
84,000 „	B „	(211,667—295,666 „)	„	2,400 =	„	2,040 =	„	2,520 = „ 100
21,000 „	C „	(295,667—316,666 „)	„	4,800 =	„	4,080 =	„	5,040 = „ 200
10,000 „	D „	(316,667—326,666 „)	„	9,600 =	„	8.160 =	„	10,080 = „ 400
1 „	E „	(326,667)	„	320 =	„	272 =	„	336 = „ 13"6"8

címletekben magyar, német, francia és angol nyelven állittatnak ki.

Ezen kötvények 1914. március 1-től kezdődőleg évi 4½%-kal minden év március 1-én és szeptember 1-én lejáró félévi utólagos részletekben kamatoztatnak.

A kötvények kamatszelvényekkel — melyeknek elseje 1914. szeptember 1-én és utolsója 1934. március 1-én esedékes — és szelvényutalványnyal vannak ellátva, mely utóbbi ellenében az uj szelvényivek annak idején a beváltóhelyeknél költségek és magyar illetékek felszámitása nélkül átvehetők.

A kölcsön 1919. szeptember 1-től kezdődőleg, 110 félévi megközelitőleg egyenlő annuitással a kölcsönkötvényekre nyomtatott törlesztési terv szerint törlesztetik.

A kamatok és a kölcsönkötvények tőkeértéke minden fennálló és a jövőben behozandó magyarországi adó, bélyeg és illeték levonása nélkül fizettetnek ki.

A kamatszelvények esedékességük idejétől számitandó hat év elteltével, a kölcsönkötvények pedig a visszafizetésre kitüzött határidőtől számitandó husz év elteltével évülnek el.

A szelvény-, illetve kötvénybirtokos a kamatokat, illetőleg az esedékes kötvények ellenértékét a lejárt kamatszelvényeknek, illetve az esedékes kötvényeknek beszolgáltatása ellenében, — a kötvényekben megállapitott értékarányának megfelelő összegekben — választása szerint, költségmentesen felveheti:

a magyar szent korona országaiban fennálló beváltó helyeknél valamint a beváltó helyeknél

Wienben: koronában;

Berlinben, M. m. Frankfurtban, Hamburgban, Münchenben és Leipzigben, németbirodalmi márkában;
Londonban: font-sterlingben;
Brüsselben, Baselben, Genfben és **Zürichben: frankban;** és pedig:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a m. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;

Wienben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
az S. M. v. Rothschild bankháznál,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél;

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél,
az S. Bleichröder bankháznál,
a Mendelssohn & Co. bankháznál,

M/m. Frankfurtban: a Direction der Disconto Gesellschaft cimü intézetnél;

Hamburgban: a Norddeutsche Bank in Hamburg cimü intézetnél,
az L. Behrens & Söhne bankháznál,
az M. M. Warburg & Co. bankháznál,

Münchenben: a Bayerische Hypotheken- und Wechselbank cimü intézetnél;

Leipzigben: az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt cimü intézetnél,

Londonban: N. M. Rotschild and Sons bankháznál;

valamint Brüsselben, Baselben, Genfben és Zürichben a m. kir. pénzügyminisztérium által erre a célra kijelölendő helyeken.

Budapesten, 1914. február havában. A magy. kir. pénzügyminiszter:

Teleszky János s. k.

ALAIRÁSI FELHIVÁS.

A fenti kölcsönökből kereken 100,000.000 korona összeg részben fix, részben opció utján a londoni N. M. Rothschild and Sons bankháznak adatott el, amely cég ezen összeget Londonban eladásra bocsátja.

A fenmaradó

400.000,000 korona

= 340.000,000 n. b. márka = 420.000,000 frank = 16,666,666"13"4 font-sterling névértékü

1914. évi magyar királyi adómentes 4½%-os törlesztéses állami járadékkölcsön

ezennel nyilvános aláirásra bocsáttatik.

Az aláirás történik:

a) oly módon, hogy fizetésképen az 1914. julius 1-én és 1915. január 1-én esedékes 1912. évi m. kir. 4½%-os állampénztárjegyek, melyekből tudvalevőleg összesen M. 106.000.000 névérték van forgalomban, nyujtatnak be az alább felsorolt aláirási helyeknél; a kiosztásnál az ily jegyzések teljes összegükben fognak tekintetbe vétetni;

b) készpénzfizetés ellenében

és pedig mindkét esetben:

1914. február 21-én, szombaton

az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban, és az illető helyeken közzéteendő feltételek mellett:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a m. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;

a magyar szent korona országainak területén:
valamennyi kir. állampénztárnál és adóhivatalnál,

valamint

a Magyar Általános Hitelbank,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank,
a Wiener Bank-Verein és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek összes fiókjainál;

Wienben: az S. M. v. Rothschild-bankháznál,
a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél;

Ausztriában:
a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe,
a Wiener Bank-Verein,
a Kais. Kön. priv. Österreichische Länderbank,
az Union-Bank és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek összes ausztriai fiókjainál;

ezenkivül **Berlinben:** a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél, S. Bleichröder bankháznál, Mendelssohn & Co. bankháznál; **M/m. Frankfurtban:** a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél; **Hamburgban:** a Norddeutsche Bank in Hamburg cimü intézetnél, L. Behrens & Söhne bankháznál, M. M. Warburg & Co. bankháznál; **Münchenben:** a Bayerische Hypotheken- und Wechselbank cimü intézetnél, a Bayerische Vereinsbank cimü intézetnél; **Merck, Finck & Co. bankháznál; Leipzigben:** az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt cimü intézetnél és ennek Becker & Co. osztályánál; **Breslauban:** E. Heimann bankháznál, G. v. Pachaly's Enkel bankháznál, Eichborn & Co. bankháznál; **Kölnben:** Sal. Oppenheim jr. & Cie bankháznál; **Baselben:** a Schweizerischer Bankverein cimü intézetnél, Basler Handelsbank cimü intézetnél; **Zürichben:** a Schweizerischer Bankverein cimü intézetnél, a Basler Handelsbank cimü intézetnél; **Genfben, St. Gallenben** és **Lausanneban:** a Schweizerischer Bankverein cimü intézetnél; **Brüsselben:** a Banque de Bruxelles cimü intézetnél, a Banque Internationale de Bruxelles cimü intézetnél, a Crédit Général Liégeois cimü intézetnél, az F. M. Philippson & Cie bankháznál; **Antwerpenben:** a Banque d'Anvers cimü intézetnél, a Banque Centrale Anversoise cimü intézetnél; **Amsterdamban:** az Amsterdamsche Bank cimü intézetnél, az L. Auerbach bankháznál és a Lippmann, Rosenthal & Cie bankháznál.

Budapest és Wien, 1914 február havában.

Az aláirás az e célra szolgáló bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlitett aláirási helyeken költségmentesen kaphatók.

Az aláirási ár ugy az 1912. évi 4½%-os magy. kir. állami pénztárjegyek beszolgáltatása esetén, mint a készpénz-aláirásokra nézve

90.45%-ot

hozzáadva az 1914. évi március hó 1-től az átvétel napjáig járó 4½%-os folyószelvénykamatokat.

a) **Amennyiben fizetés gyanánt az 1912. évi 4½%-os magy. kir. állami pénztárjegyek nyujtatnak be, a következő határozmányok mérvadók:**

1. A üzetésül szolgáló 1912. évi magy. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek számjegyzék kiséretében, vagy a név megjelölésével ellátva az aláirási hely elismervénye ellenében az aláirással egyidejüleg szolgáltatandók be.

2. Az uj kölcsön kiosztott ideiglenes elismervényeinek átvétele és kifizetése ezen elismervény visszaszolgáltatása ellenében 1914. március 10-én fog megtörténni.

3. Az 1912. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek az 1914. julius 1-én, illetőleg 1914. julius 1-én és 1915. január 1-én lejáró szelvényekkel nyujandók be és értékük a következőképen fog számitásba vétetni:

minden 100 M n. é. — — — — — — — — — 100.— M-val
hozzáadva a 4½%-os szelvénykamatot 2 hóra
(1914. január 1-től február 28-ig) — — — — — 0.75 „
tehát minden 100 M n. é.-ért — — — — — — — — 100.75 M

megjegyeztetvén, hogy a márkaösszeg a német birodalmi devizának az átvételi napot megelőző wieni pénzárfolyamán számittatik át koronára.

Ezzel szemben az 1914. évi ujonnan kibocsátott 4½%-os állami járadékkötvények a következő módon fognak számitásba hozatni:

minden 100 korona n. é. á 90.45% — — — — — 90 K 45 f-rel

szelvénykamatok nélkül.

4. Oly összegek, melyek az uj kölcsön cimletei nem fedik, készpénzben szabályozandók.

5. Az uj állami járadék-kövenyek kiadása ugyanazon aláirási helynél történik, amelynél az 1912. évi állami pénztárjegyek letétettek.

b) **Amennyiben az aláirás készpénz ellenében történik, a következő határozmányok mérvadók:**

1. Az aláirás alkalmával az aláirt összeg 5%-a bizositék képen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számitandó értékpapirokban, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatóknak tart.

2. Az aláirás alapján átengedendő összeg az aláirás befejezte után lehetőleg mielőbb megállapittatik és arról az aláirók értesittetnek. Minden aláirási helynek jogában áll az egyes kiosztások összegét belátása szerint meghatározni. Ha a kiosztás az aláirásnál kevesebbet tenne, a biztositék felesleges része haladéktalanul visszaadatik. 1914. **szeptember hó 1-ig** terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.

3. Az aláirók a részükre átengedett állami járadék-kötvények ellenértékét f. évi március hó 6-tól kezdve bármikor teljesen befizethetik, tartoznak azonban:

9,600 koronás és azon aluli átengedett összegeknél:
a teljes ellenértéket f. évi március 6-án,

9,600 koronán felüli átengedett összegeknél:
az ellenérték 10%-át f. évi március 6-án,
„ „ 30%-át legkésőbb f. évi március 26-ig és
„ „ 30%-át „ f. évi április 6-ig

befizetni. A teljes átvétel, illetve befizetés megtörténte után az aláirási hely a letett biztositékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

A végleges cimletek elkészitéséig a m. kir. pénzügyministerium részéről egységesen kiállitott ideiglenes elismervények adatnak ki az aláiróknak, mely elismervényeknek végleges kötvényekre való kicserélése 1914. augusztus 1-től kezdődőleg költségmentesen ugyanazon helyen fog megtörténni, ahol az ideiglenes elismervények kiadattak.

Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláirási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

Az átvétel ugyanazon helyen eszközlendő, ahol az aláirás történt.

Azon állami járadék-kötvények, melyek az átvételi időpont lejártáig nem vétettek át, ezen időponttól kezdődőleg az aláiró számlájára és veszélyére az illető aláirási helynél maradnak letétben.

Magyar Általános Hitelbank.

M. kir. postatakarékpénztár.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank.

S. M. v. Rothschild.

K. K priv. Österreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.

K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.

Wiener Bank-Verein.

K. K. privilegirte Österreichische Länderbank.

Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft.

Union-Bank.

Anglo-Österreichische Bank.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. február hó 25-én 9. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

A kölcsön

a legaktuálisabb téma lett a városházán. Nemcsak abból az okból, hogy a felveendő milliókra óriási szükség van már, hanem mert a polgármesternek sikerült a nagybankokat meggyőzni arról, hogy a legjobb tőkeelhelyezés a fővárosnak nyujtandó hitel.

Az az inditvány, amelyet a mult közgyülés Vázsonyi Vilmos javaslatára elfogadott, tulajdonképpen az előfutára volt a kölcsönnek. A sorrend kissé forditott volt, mert hiszen előbb kell a város pénztárát a milliókkal megtölteni, előbb kell gondoskodni a kölcsönről s csak azután lehet szó közmunkákról, az épitkezési akció folytatásáról. Vázsonyi Vilmos inditványa arra vall, hogy a sorrendi hiba a gyakorlatban nem fog konplikációra vezetni. A kölcsön biztositva van, a közeljövőben lüktető életnek indul a városháza.

Az uj milliónak a hováforditása csakis abból a szempontból fog fejtörést okozni, hogy melyek legyenek azok a beruházások, amelyeket ki kell hagyni a programmból. Mert a 270 milliós preliminárе elenyészően csekélynek mutatkozott, ezer milliós programmot lehetne összeállitani az egyes ügyosztályok munkájához szükséges pénzekből. Természetes, hogy a mi kisszerü viszonyaink között nem szabad a pénzt derüre-borura költeni, nem szabad fényüző beruházásokat eszközölni, hanem csakis olyanokat, amelyek állandó jövedelmi forrásokat jelentenek, vagy amelyekre kulturális, vagy szociális szempontból feltétlenül szükség van.

És éppen ez a körülmény az, ami aggodalmakat ébreszthet joggal minden komoly polgárban, ez a pont a legalkalmasabb arra, hogy gyanus szemmel tekintsen mindenki a város legujabb hitelmüvelete felé. A multak tapasztalatai ugyanis azt bizonyitják, hogy a legszebb beruházási programm is csak maszlag, a polgármester nem ragaszkodik semmiféle prelimináréhoz, a polgármester ugy gondolja, hogy őt nem köti semmiféle közgyülési határozat.

Bárczy István rezsimje alatt a város adósságai csaknem elérték az aktivákat, ami nem csak azért baj, mert a város hitele hova-tovább csökken, hanem baj amiatt, mivelhogy a felvett százmilliónak nagyrésze nem forditatott a kijelölt célokra, a beruházásoknak igen nagy százaléka vagy meddő, vagy nem áll arányban a jövedelemmel, amelyet vártak s amelynek kilátásba helyezésével a közgyülés hangulatát a tanács maga felé forditotta.

A legujabb kölcsön hosszú időkig az utolsó lesz. Jól kell vigyázni a közgyülésnek, mire akarják a milliókat elkölteni.

Fullánkok

Az autobusz

kérdését állandóan napirenden kell tartani. Ez szomoru kötelesség, amelyért bizonyára nem lesz hálás a tanács. Tipikusan budapesti volt ennek az ügynek az agyonütése. A legutolsó ajánlat tárgyalása előtt tudvalévőleg az volt a helyzet, az volt a közgyülés határozata, hogy nemzetközi autóbusz-pályázat lesz és házikezelés. Már most azt kérdjük: ha meghalt az ajánlat, miért nem állitják vissza a status quo-t, miért nem irják ki a pályázatot? Általában pedig végleg meghaltnak kell tekinteni az autóbuszt?

Interpellációt

intézünk a polgármesterhez, igériib nem zaklatjuk vele többé. Azt kérdezzük, van-e tudomása arról, hogy még a mult esztendőben annak rendje és módja szerint kolportázsjogot kértünk lapunk számára a nagytekintetü tanácstól. Van-e tudomása arról, hogy a kolportázsjogra vonatkozó kérelmünk a polgármester ur asztalára került s azóta is ott hever elintézetlenül. Ha van tudomása, tisztelettel kérdjük, mikor szándékozik ez ügyben legjobb belátása szerint dönteni, meddig tart a polgármester urnál egy kérvény kedvező elintézése, vagy elutasitása. Meddig tart, ha a papa kedvenceiről van szó s meddig akkor, amikor a polgármester ur hivatali ténykedéseinek jogos és objektiv kritikusai szerepelnek a kérdésben?

Belgrádból

két finom levelet hozott a posta a városházára. Az egyik levél a polgármesternek szólott, a másik pedig Folkusházy tanácsnoknak. A levelek küldője a belgrádi kupaktanács volt, a tartalmuk pedig forró köszönet a városi kenyérért, amely a péksztrájk idején táplálta Belgrád város derék lakóit. Most aztán megtudtuk végre, mire jó a városi kenyérgyár. Belgrád felől meleg rokonszenv érkezik az alkotók címére; a pesti ember azonban sehogysem hajlandó méltányolni a tekintetes tanácsnak amaz igyekezetét, hogy Belgrádot a péksztrájk ellen mindenkor megvédelmezze. A pesti polgár semmiféle hasznát sem látta még a községi kenyérgyárnak, ellenben kárát vallotta akkor, amikor a pékek egyértelmüen a városi kenyérgyárra hivatkoztak, mint előtáncosra s a városi kenyérgyár példáján felbuzdulva emelték a sütemények árát.

Egyszóval a belgrádi tanácsnak pont ugyanannyi oka van lelkesedni, mint amilyen kevés joga van a pesti tanácsnak ahhoz, hogy a pesti polgároktól várja az elismerés koszoruját.

NÉGYSZÁZMILLIÓ ADÓSSÁG.

A beruházási programmról.

Pénteken tárgyalja a pénzügyi bizottság, jövő szerdán pedig a közgyülés a tanács előterjesztését a legujabb fővárosi kölcsönre vonatkozó felhatalmazásról. Az előterjesztéssel kapcsolatos a legujabb beruházási programm, amelylyel bővebben kell foglalkoznia mindenkinek, aki hivatásánál fogva a főváros ügyeivel törődik.

A beruházási programmoknak is megvan a saját külön fátumuk. A legutolsó ilyen programm 1909. május havában készült s azt a közgyülés is elfogadta. A programm összesen *313,046.200* koronát igényelt, amiből lefaragtak kb. 43 milliót, ugy hogy végeredményben egy *270 milliós* kölcsönmüveletnek a nyélbeütését tervezték. Hogy tisztán és áttekinthetően lássa mindenki a főváros kölcsöneinek sorrendjét és összegét, közöljük a következő kimutatást:

1870-ben felvett a főváros	6 milliót
1871-ben felvett a főváros	10 milliót
1890-ben felvett a főváros	34 milliót
1897-ben felvett a főváros	100 milliót
1909-ben felvett a főváros	70 milliót
1911-ben felvett a főváros	100 milliót
1913-ban (függő kölcsön) kb.	85 milliót
összesen	405 milliót

A főváros kölcsönterhe tehát jelenleg kb. *négyszázmillió korona*, amiben az 1909-ben elfogadott s törvényhozási kedvezményekkel ellátott 270 milliós felhatalmazásból mindössze (70+100+85) kb. 255 millió korona foglaltatik, ugy hogy a 270 milliós programm terhére még körülbelül *15 millió koronát* van jogositva felvenni a főváros.

A helyzet ma az, hogy a polgármester a mult esztendőben felhatalmazást kapott egy 120 milliós kölcsön felvételére. Ez a kölcsön a 270 milliós felhatalmazás keretén belül volt felveendő, minthogy azonban a pénzügyi helyzet nem kedvezett ilyen tranzakciónak, a polgármester előbb 60 milliós, később pedig kisebb részletekben kb. 25 milliós, összesen tehát kb. 85 millió függő kölcsönöket vett fel a Kereskedelmi Bank és a Hitelbank vezetése alatt álló konzorciumtól. Ezt a 85 millióra rugó függő tartozást kell elsősorban kifizetni a felveendő végleges kölcsönből. Minthogy pedig a törvényhozási kedvezmény, a kölcsön és járulékainak bélyeg- és adómentessége csak a 270 milliós kölcsönre vonatkozik, ebből azonban a főváros 1909-ben 70 millió koronát, az utóbbi esztendőben pedig függő köcsönök alakjában kb. 85 milliót már felvett — minthogy továbbá az ekként fenmaradó 15 millió tulajdonképpen sohasem került a főváros pénztárába, mert hiszen az árfolyamveszteség a 270 milliónál legalább is 10 százalék, tehát 27 millió volt: — ennélfogva világos, hogy a 270 milliós felhatalmazás kimerültnek tekinthető, — a felhatalmazás keretén belül már csak annyi kölcsönt vehet fel a polgármester, amennyit — kb. 85 milliót — függő kölcsönökben már eleve felvett. Nyilvánvaló tehát, hogy:

1. Ujabb kölcsön felvételére ujabb felhatalmazás kell a közgyüléstől. 2. A törvényhozástól ujból ki kell eszközölni a bélveg- és adómentességet. 3. Az uj kölcsön összege, amelyben bennfoglaltatik a visszafizetendő 85 milliós függőkölcsön, nem lehet kisebb.

mint *140 millió korona*, tehát a 170 millión felül még legalább *55 millió* korona ujabb teher nehezedik a városra. Sőt nagyon valószinű, hogy a 140 millió nem lesz elegendő. Ebből ugyanis mindössze 55 millió korona marad az árfolyamdifferencia levonása után pedig alig *40 millió* korona. Ennyi pénzből nem lehet nagy ugrásokat tenni, a most folyó épitkezések és terveknek a keresztülvitelére is kevés ez az összeg!

Beruházások papiron.

Az utolsó beruházási programmot tudvalevőleg 1909-ben fogadta el a közgyülés. Érdemes végigböngészni ezt a programmot. Megállapitható, hogy alig van a dus programnak olyan pontja, amelyet a tanács tényleg végrehajtott, és ha igen, akkor sem ugy, mint ahogyan eredetileg kontemplálták.

A munkaprogramm 58,900.000 koronát praeliminált *népjóléti és kulturális intézményekre*. Bérházakra 30 millió volt szánva. A tényleges eredmény jóval alul maradt ezen az összegen, éppen ugy, mint a kislakásokra szánt 28 milliónál. Semmi sem lett az *aquincumi muzeumból* (100.000 korona), a jobbparti állandó *szinházból* (800.000 korona). — *Egyházi épitkezésekre* 3,350.000 koronát szántak a 270 millióból. Ebből az összegből alig maradt valami.

96 millió volt szánva középitésekre. Ebből sem teljesitettek többet 30 milliónál. Elmaradt az *általános csatornázás* jórésze, az *árdögárok* szabályozása, (900.000 korona), a *németvölgyi* sashegyi árkok szabályozása (1 millió), *aranyhegyi* árok szabályozása (300 ezer) *Filátori-árok* szabályozása (250 ezer), *Rákospatak* szabályozása (850 ezer), *Ferenc József-rakpart* átépitése (800 ezer).

Az elektromotoros *világitási üzemre husz* millió koronát irányoztak elő, de sokkal kevesebbe került eddig. *A légszeszgyári üzem* céljaira tervbe vett 40 millió korona tényleg erre a célra fordittatott. Ellenben semmi sem lett a *jobbparti vizmű* beruházásából (7 millió), a Hungária-köruti *főcsőből* (800 ezer), a Markó-utcai *telep áthelyezéséből* (2 millió), *uj csőfektetésekre* pedig nem kellett a praeliminált 4 millió korona.

Kisajátitásokra jutott volna a 270 milliónak felvett részéből 12 millió, ennél jóval többet költöttek ingatlanok vételére. Hogy kisebbeket ne emlitsünk, ott vannak a hires Krausz-Mayer-féle telkek, az Andrássy-telkek, a Hieronymi-telek, a Tabán összevásárolt telkei stb. Megállapitható, hogy a beruházási programm elfogadása óta vásárolt ingatlanok *interkaláris kamatveszteségе* csaknem annyi, mint amilyen összeget a programm fixirozásánál a telkek szerzésére felvettek! *Katonai laktanyák* épitésére hat milliót állitottak be a programmba: — az épitkezéseket nem sokára megkezdik. Az *omnibusz-üzem* megváltása cimén 2,260.000 korona szerepel, amire nem volt szükség eddig. A *Svábhegyi fogaskerekü* megváltására és villamos-üzemre való átalakitására 1,050.000 koronát irányoztak elő. *Köztársasági beruházásokra* két milliót szántak, ezt el is költötték, szintugy a *fuvartelep* fejlesztésére szánt 760.000 koronát. — *Szemétszállitás és égetés* cimén 8 millió koronát vettek fel. Ebből is alig maradt valami. (L. Szemere Miklós Pusztaszentlőrinc.) Szinte komikus, hogy a *százmilliós kölcsön* hiteltullépésének födözésére mindössze egy millió koronát állitottak be.

Az *állatkertre* 1,212.000 koronát szántak: belekerült 4 millióba. Az *Ártézi-fürdőre 4 millió 600 koronát*. Ez az összeg elégnek bizonyult, csakhogy a kontemplált szálló elmaradt. A *Rudas-fürdő* 2,510.000 koronával szerepel, ezt a tételt bátran törölni lehet. Leggyönyörübb eredményt a *Sáros-fürdő* produkálta. Az előirányzat itt 5,550.000 korona volt, a tényleges kiadás 11 millió!!

A *Központi városház* épitésére felvett 9 milliónak a felhasználására nem került sor. Elmaradt az első, második és hetedik kerületi *előljáróságok* épületének tervbevett ujjáépitése, amely célra összesen 3 millió koronát szántak.

Iskolaépitésre 32 milliót, praeliminaltak 1909-ben. Ezt az összeget jóval tullépték azóta. Ellenben mai napig sem csinálták meg a *marhaközvágóhidat* (3,895.000 korona), a *marhavásárteret* (627,000 korona), a *lóvásári telepet* (800.000), a *sertésvágóhidat* (1.880,000), a *sertésvásárteret* (530 ezer), a *központi vásárcsarnok* kibővitését (5 millió), hűtőit (300 ezer), halcsarnokát (250 ezer), virágcsarnokát (250.000) a *nyilt élelmi piacok nagyrészét* (600 ezer korona), az *állategészségügyi telepet* (250,000), *vegyészeti és élelmiszervizsgálót* (450 ezer), *fa- és tutajkikötőt* (600 ezer), *beraktározó és árverező csarnokot* (1 millió), *uj szegényházat* (5 millió) ,egy csomó tervezett árvaházat, kórházat stb.

Jövedelmező beruházásnak eddigelé csak a *gázgyár* bizonyult, a többi felépitett intézményre vagy ráfizet a város, vagy simán megússza a költségeket.

A nagy programmból az a végső tanulság, hogy az előirányzott összegek legnagyobb részét egészen más célokra forditották. — A tényleg foganatositott intézkedések, épitkezések, tranzakciók nem váltották be a hozzájuk fűzött pénzügyi reményeket s kétségtelen, hogy az egész programm a gyakorlatban a legszomorubban fest. Ezért kell vigyázniok a városatyáknak most, az uj programm megállapitásánál.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

FOLKUSHÁZY SZINEKURÁJA.

A Vásárpénztár közgyülése.

A Budapesti Állatvásárpénztár rt. vasárnap délelőtt tartotta ez évi rendes közgyülését, a melyen Melly Béla dr. elnökölt. A tiszta nyereség 195,038 korona volt, amiből a részvényesek 6 és fél százalék osztalékot kapnak.

Az évi jelentés megállapitja, hogy a marhaárak állandóan hanyatlottak, mert a nagyobb kinálattal szemben a fogyasztás nem emelkedett s mert a balkáni háboru megszüntével Szerbiából ujra jelentékeny mennyiségü marhahus került a budapesti piacra. Nagyon nevezetes és jellemző az a beismerés, hogy a birka- és bárányforgalom az alacsonyabb árak melett is csökkent, a közönségnek a birkahussal szemben való idegenkedését tehát a hires községi élelmiszerárusitó üzem sem birta leküzdeni. Az élelmiszerüzem még egy másik vonatkozásban is belekapcsolódott a vásárpénztár rt. közgyülésébe. Az évközben elhunyt Vaszilievits alpolgármester helyébe ugyanis a közgyülés Melly Béla árvaszéki elnököt választotta meg az igazgatóság elnöké-

SILÁNY PROGRAMM —
TANULSÁGOS MESÉVEL.

Sümegi Vilmos jelent meg elsőnek a közgyülésen. A sajtókarzaton évődnek vele. Az ujságirók azt mondják:

— Tisza mégis csak nagy ember.

— Igen, igen! — viszonozza Sümegi. Feltétlenül megérdemel egy diszes mauzoleumot. Bár már látnám!

Sümegi Vilmos nem szereti Tiszát. Ennél csak az bizonyosabb, hogy Budapesten 1914-ben nem lesz autóbusz. Ma kellett volna a városatyáknak a Marta—angol ajánlat fölött dönteni, a döntést azonban megkönnyitette a jó Bárczy István, aki helyettes főpolgármesteri minőségében ugy levette a napirendről az autóbuszt és a kőbányai sertéseket, hogy a napirenden alig maradt kettő-három nyomorult tárgy.

Az érdeklődés inkább a napirendet megelőző dolgok felé fordult. Ismét halottbucsuztatás volt. Mátyus Arisztidot parentálta el a polgármester. Az ifjabb generáció már jóformán nem is ismerte, pedig valamikor Kasics-szerü szerepet játszott.

Vázsonyi Vilmos volt a nap első szónoka (minden napnak és minden közgyülésnek ő az első szónoka). Megokolta azt az inditványát, hogy a város folytassa a kislakásos épitkezéseket, ami nem jár áldozattal, amiből a városnak csakis haszna lehet s emellett a munkanélküliség megszüntetésére, enyhitésére is fölöttébb alkalmas. Fölösleges följegyezni, hogy Vázsonyi nagyon szépen, nagyon okosan beszélt és hogy igen nagy volt a sikere.

Miután pedig a napirend már a napirend előtt kimerült, következtek a szokásos tanácsnoki előadások. Az öreg Rózsavölgyi tata ugy hivta őket egymás után, mint a tanitó bácsi a nebulókat. Azt mondta:

— Következik Déri tanácsnok — s a következő pillanatban Déri tanácsnok lépett a városatyák elé. Miközben pedig előterjesztette a tanács javaslatát a tanitók nyugdijszabályzatának módositásáról, örömmel állapitották meg az atyák, hogy a népszerü tanácsnok kitünő szinben érkezett meg a Riviéráról. Magyar Miklós föllelkesült a példán és nyomban kijelentette, hogy magára hagyja a tanácsot és a közgyülést, előbb azonban kitüzi a demokrata zászlót az Erzsébetvárosban. Akkor már régen Harrer tanácsnok vette át a szót Déri Ferenctől s a nevezetes terjedék egyezményt kezdte magyarázni. Rózsavölgyi tata sulyosnak találta a nagy zajt és mert a városatyák a teremben lézengtek és kaszinóztak, bosszusan kiáltotta:

— Uraim, állva nem lehet ülést tartani!

Amiben nem volt igaza Rózsavölgyi Gyulának. Mert a városatyák tovább állottak, az ülés pedig szépen folyt. Felvonultak az összes tanácsnokok, egy-kettőre végeztek és mire a nagy fali óra ötöt mutatott, már csak az interpellációk voltak hátra és a megválasztott tisztviselők eskütétele.

Mert hát választások is voltak (ez már hozzátartozik minden közgyüléshez). Választottak az atyák egy darab főlevéltárost, egy darab árvaszéki ülnököt, egy darab tanácsjegyzőt és egy darab árvaszéki jegyzőt. A főlevéltáros Gárdonyi Albert lett. Ennek az állásnak az a nevezetessége, hogy életfogytiglanra szól s a megválasztott hivatalból tagja a közgyülésnek. A mai naptól fogva tehát minden levél, amit a város kap, Gárdonyi Albert kezébe kerül, kivéve a szerelmes leveleket, amiket a cimzettek nem tartoznak a városi levéltárban elhelyezni.

Csorna Kálmánból, az egykori diszkoszbajnokból, árvaszéki ülnök lett: — a legszebb, legnyugodalmasabb állás, mert — miként a neve mutatja — nem kell egyebet csinálnia, mint folyton ülnie az árvaszéken.

Vaszary Gáborból is tanácsjegyző lett végre, igaz, hogy ötven esztendőt kellett robotolnia, amig ezt elérte.

Forbáth Imre a városi könyvtár iránt érdeklődött. Herczfeld Frigyes azt kérdezte a polgármestertől, óhajt-e a kereskedelmi kikötő kérdésével foglalkozni. Ebből óriási háboruság lett, mert Bárczy nem válaszolt, ellenben Havass Rezső illetékességi kifogást emelt, azon az alapon, hogy a kereskedelmi kikötő az ő specialitása, Herczfeld maradjon a tőzsdén és adjon tanácsokat a gabonásoknak.

A sulyos kérdést a hatásköri birósághoz tették át (illetékességi biróság hiányában) s ettől függetlenül Füredi Mór interpellált a boy-bajok miatt. Azt mondta, hogy a rendőrök nem vigyáznak eléggé a boyokra, mire — valami sajátságos eszmetársulás révén — a rendőrökre terelődött a beszélgetés nemcsak a teremben, hanem a pipatóriumban is. A budapesti rendőr páratlanul élelmes és ötletes. Ezt sütötte ki valaki s mert nem hittek néki, példával bizonyitotta az igazát. Megtörtént esetet mondott el, igy, ahogyan leirjuk.

Mult szombaton este hét órakor tragikus lóhalál történt a Kammermajer-utcában. Egy konflis-ló megállt az utca közepén, azt hörögte, hogy éljen Tisza Pista és ezzel mindörökre kimult. A hirtelen előhivott rendőr már csak a be-

vé, alelnök pedig — Folkusházy Lajos tanácsnok lett. Közismert tény, hogy a vásárpénztár ügyeit részben Melly elnök, részben pedig Demkó vezérigazgató intézik. Amiből önként folyik, hogy Folkusházy tanácsnok ismét szinekurához jutott, hü és buzgó szolgálatainak méltó elismeréséül. Kivüle Piperkovits Bátor tanácsnokot érte az a kitüntetés, hogy az igazgatóságnak tagja lett; Wildner tanácsnok viszont a felügyelő-bizottság elnöki állásával kénytelen beérni.

A vásárpénztárnak tudvalevőleg az a hivatása, hogy a mészárosoknak és henteseknek 48 órás kamatmentes hiteleket nyujtson, hosszabb időre terjedő kölcsönöknél pedig lehetőleg kiméljie az áldozatokat. Az évi jelentés szerint a rt. feladatát ugy oldotta meg, hogy üzletfeleinek hét százalékos kamatot számitott.

Melly elnök zárószavában büszkén hivatkozott arra, hogy a társaság össze tudta egyeztetni a termelő- és a fogyasztóközönség érdekeit. Az intézet fennállása óta egyik részről sem érkezett panasz, ami bizonyára nem is volna ajánlatos a hitelt kereső üzletfeleknek.

Megkezdik az épitkezést.

Javul a téglaipar helyzete.

A főváros épitkezési akciójának küszöbén fokozott jelentőséggel bir az itt következő nyilatkozat, amelyet a téglaiparnak egyik legkiválóbb tekintélye lapunk számára tett:

A szakkörök részéről oly gyakran kifejezésre juttatott remény, hogy a külpolitikai helyzet megjavultával a pénzpiac meg fog könnyebbedni s ezzel kapcsolatban a majdnem két év óta szünetelő épitőiparban is élénkség fog beállni, ugy látszik, lassan bár, de mégis valóra kezd válni, mint következménye annak, hogy a számitásba jövő jegybankok a kamatlábat meglepetésszerüen sokkal korábban szállitották le, mint ahogy azt általában várták s a jelek után itélve, a közeljövőben a bankrátának ujabb mérséklése várható. A pénzpiac eme megkönnyebbülésének kedvező következményei az épitőiparban máris érezhetőkké válnak, ami már abban is mutatkozik, hogy a budapesti téglagyárak eladási irodája, folyó évi január hó végéig egymagában nagyobb mennyiségü téglát adott el fix épitkezésekhez, mint a mult év első négy hónapjában összesen. Az egész mult évben a téglakartellhez tartozó összes téglagyárak nem több mint 96 millió darab faltéglát szállitottak le, ami eléggé szégyenletes és szomoru szám, mig ezidén egyedül januárban már 70 milliót fix adtak el. Igaz ugyan, hogy a jelzálog-intézetek még mindig nagyon rezerváltan viselkednek az amortizációs kölcsönök tekintetében, ezzel szemben azonban elsőrangu bankintézeteink és takarékpénztáraink minden különös nehézség nélkül engedélyeznek már kettőtől egész öt évre szóló függő épitkezési kölcsönöket és pedig egészen jutányos és elfogadható feltételek mellett, különösen akkor, ha jó kézről van szó. Ezen függő kölcsönöket ujabb időben annyival is inkább veszik igénybe, minthogy mostanában az épitkezés költségei kisebbek és azonkivül a beépités által a parlagon heverő telek kamatveszteségе is megtérül. Nagy fontosságu és jelentőségü az épitőanyagiparra nézve a székesfőváros épitési programmja is, melynek kiviteléhez szintén körülbelül 70—80 millió darab faltéglára lesz szükség s mely épitkezési programm végrehajtása közeli időre van tervbe véve. Hogyha az élénknek igérkező magán- és községi épitkezési tevékenységen kivül még számbavesszük, hogy az állam is több nagy magasépitkezést szándékozik, még ez év folyamán, a fővárosban keresztülvinni, ugy nem kell nagy optimizmus annak a reménynek kifejezéséhez, hogy a folyó évben már egészen normális épitkezési tevékenység várható, ami annál is inkább kivánatos, minthogy ettől függ most már sok iparág, nagyszámu iparos és foglalkozás nélküli munkás ekzisztenciája.

Fock tanácsnok jelöltje.

Feljelentés Mählék ellen.

Nagyon jellemző és hozzátehetjük, hogy szomoruan jellemző, ami az Andrássy-uti faburkolat körül a városházán történik. Tudvalévő, hogy a régi vállalkozót azzal a hamis indokolással akarják megfosztani a munkától, hogy az ausztráliai fa, a hires thalowoud az egyedül üdvözitő burkolóanyag. Thallwoudról pedig azért beszélnek és azért ragaszkodnak hozzá ,mert a thalowoud-szerü fa már a nyár óta hever — Gregersenék raktárában. A középitési bizottság arra utasitotta Fock tanácsnokot, szerezzen be adatokat arra vonatkozólag, igaz-e, hogy tiszta thallwoud nincs is. Gregersenék semmi esetre sem szállithatnak tiszta thalowoudot, mert a tanácsnok ur kezei között van a Hoffman S. W. szállitó-cég levele, amelyben a nevezett cég kijelenti, hogy a Mähl—Gregersen szövetségnek szállitott fa kevert áru, amelyben csak elenyésző mennyiségben van thallwoud. Arra is ki kell terjednie a tanácsnok ur adatbeszerzésének, vajjon feltétlenül keményfával kell-e az Andrássy-utat burkolni s nem-e lehetne erre a célra az ákácfát használni.

Fock tanácsnok ur munkáját igyekszünk megkönnyiteni. Elárulјuk, hogy Wirth Oszkár dr.,

az I. Mähl-cég egyedüli tulajdonosa ellen csalás miatt folyik az eljárás Berlinben.

Az I. Mähl-céget érte az a szerencse, hogy az albizottságban győztes lett, holott csak e napokban jegyeztette be magát Budapesten.

A hires cég, amellyel Gregersenék közös irodát tartanak és közös üzleteket folytatnak, öt hónap óta ötször cserélt gazdát.

Legutoljára I. Mählnek hivták a cégtulajdonost, most pedig Wirth Oszkár dr. lépett a helyébe. Wirthet egy August Becker nevü német lovastiszt a berlini Landesgerichtnél csalás miatt feljelentette s az eljárás folyik ellene. Ime, ilyen emberekkel akar a város milliós üzletekbe bocsájtkozni!

Fock tanácsnok urnak kapóra jött az a hatalmas könyv, amely most jelent meg az 1913-iki, londoni III. nemzetközi Városburkolási kongresszus eredményéről. A könyv egész terjedelmében közli a legkiválóbb szakembernek. Fr. Krause német titkos tanácsosnak a kongresszuson tartott előadását, amely oda konkludál, hogy az ausztráliai fával szélhámosságot üznek, a fa nem alkalmas utcaburkolásra s a puhafa mellett kell maradni. A kongresszus egyhangulag ilyen értelmü rezolucót fogadott el. Az értékes könyvet Fock tanácsnok ur szives figyelmébe ajánljuk.

Vázsonyi Vilmos a legutóbbi közgyülésen inditványt tett a közmunkák folytatására. Az inditványt a közgyülés egyhangulag elfogadta s ez késztette az Andrássy-ut eddigi burkoló-vállalkozóját arra, hogy ujabb előterjesztéssel forduljon a tanácshoz.

Az előterjesztésben a vállalkozó hivatkozik arra, hogy mindenkor becsületesen szolgálta a fővárost, amit az illetékes előljárósági szakközegek is bizonyithatnak. Olcsóbb és jobb minőségü fát ajánl, mint amilyennel Gregersenék kedveskednek a városnak s kifejti, hogy abban az esetben, ha a munkát ő kapná meg, nyomban kb. 2000 embernek tudna munkát adni, az Andrássy-utat a tavaszi hónapok alatt teljesen jókarba hozná, ugy hogy nem volna többé szükség arra, hogy az Andrássy-utat nyáron folytonosan foltozgassák.

A kérelem igen méltányos, szociális szempontból előnyös, s egyedüli garanciája annak, hogy az Andrássy-ut faburkolatának elintézése ne fulladjon hangos botrányokba.

Demokraták szervezkedése.

Zászlóbontás az Erzsébetvárosban.

A választókerületek uj beosztásáról szóló törvény nemsokára eleven, tételes törvény lesz, a legközelebbi időben a király is ellátja a legfelsőbb szentesitéssel. Az uj választásokkal tehát komolyan illik már foglalkozni és tényleg azt látjuk, hogy bár a jelenlegi országgyülési ciklus még kb. másfél évig tart, mégis megindul mindenfelé a választópolgárság tömöritése, a pártok szervezése.

A központi demokratapárt is elérkezettnek látja az időt arra, hogy szervezetét kiépitse s elsősorban a főváros ama kerületeiben szervezkedik, amelyekben erős talaja van s ahol a jövő választásoknál komoly győzelmi kilátásai vannak.

A közelmultban megalakult az I. és a II. kerületi demokrata-párt, most pedig az Erzsébetvárosban folyik a pártalakulásra vonatkozó munka. A jelentkezések már eddig is felülmultak minden várakozást, ugy hogy az erzsébetvárosi demokrata-párt már a legközelebbi jövőben, alkalmasint jövő vasárnap tartja alakuló gyülését a Royal-szálló nagytermében.

A VII. kerületi demokrata-párt elnöke Székely Ferenc lesz, a volt igazságügyminiszter, akinek a neve mindenesetre jelentős garanciája az uj pártszervezet életrevalóságának. (Ügyvezető alelnök minden valószinüség szerint a demokrata-párt egyik fővárosi bizottsági tagja lesz, alelnökök: Lingl Károly butorgyáros, Imrey Mihály nagykereskedő. Az elnökség tagjai lesznek még: Ullmann Gyula müépitész, Kiss Ernő, Földes Izsó kereskedők, Walther Károly dr. ügyvéd stb. Az alakuló közgyülésen jelen lesz Vázsonyi Vilmos is, a központi demokrata-kör illusztris elnöke.

Rövidesen tehát a főváros hat kerületében lesz szervezett demokrata-párt. A hatodik kerületben van az anyapárt, Óbudán régóta fennáll a pártszervezet, most pedig ezekhez csatlakozik az első, második és hetedik kerület.

Bizonyos, hogy a demokrata-párt a legközelebbi országos és községi választásoknál döntő szerepet fog játszani a fővárosban.

állott döglést állapithatta meg. A rendőr, akinek a neve történetesen Szender II. Jóska volt, a legközelebbi kávéházba ment, telefonált a közeli rendőrszobába és jelentést tett az ügyeletes tisztviselőnek arról, hogy a — Katzenjammer-utcában megdöglött egy ló, minek folytán a hatósági élelmiszerbódékban holnap friss virsli kapható.

Szender II. Jóskát rögtön utasitotta az ügyeletes a további intézkedések megtételére. — Telefonáljon az állatmentőknek — szólt az ügyeletes — de ne Katzenjammer-utcát mondjon be nékik, maga ló, hanem az utca becsületes nevét.

— Hogy hivják az utcát?

— Kammermajer-utcának, maga ló!

Szender II. Jóska fölhivta az állatmentőket. Mialatt azonban a telefonközpont hölgyeitől összeköttetést remélt, elfelejtette az uca nevét, már megint csak a Katzenjammer-utca kóválygott a fejében, ezt pedig nem merte bemondani a mentőknek.

Szender II. Jóska megvakarta a fejét s mert a pesti rendőr okos fiu, a fejvakarásnak megvolt az eredménye.

A bölcs ember letette a kagylót, elment a Kammermajer-utcába, megfogta a döglött ló lábát és vonszolta a virsli-jelöltet sajátkezüleg egészen a Szervita-térig. Akkor bement ismét egy kávéházba, felhivta a mentőket és szigoru hangon jelentette, hogy lóhalál történt — a Szervita-téren.

Eddig tartott a városatya előadása s aki még ezek után is azt fogja mondani, hogy a pesti rendőr buta, annak — igaza lesz.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. (Kossuth Lajos-utca sarok)

Események

—

Dózsa Miksa.

Délelőtt még vidáman társalgott meghitt társaságával, megkérdezte, mi az ujság a városházán, mit szólnak az emberek a vezér szerdai közgyülési beszédéhez. Valami különös, földöntuli, utólérhetetlen szeretettel, melegséggel ejtette ki ezt a szót: Vezér, a szeme felragyogott és a hang mintha nem is a torkából jött volna, hanem egyenesen a szivéből. Aztán elbucsuztunk Dózsa Miksától és déli egy órakor elterjedt a városházán a gyászos hir: Dózsa Miksa nincs többé ,hirtelen halál érte a város fürdőjében!

Áldott lelkü, egyenes jellemü, derék jó ember volt Dózsa bácsi. Mindenki ismerte, szerette, mindenki gyászolja, siratja. Első előfizetőnknek igaz jóakarónknak, barátunknak emlékét hálás szeretettel és kegyelettel fogjuk megőrizni.

A Magyar Villamossági ügye.

Hétfői számában közölte Az Est, hogy a Magyar Villamossági rt. alternativ ajánlattal fordult a fővároshoz s az a célja, hogy a megváltást elkerülje. Hiteles helyről szerzett értesülésünk szerint az idézett közlés téves információn alapul. A társaság igazgatósága tárgyalásokat folytat, ezek azonban még nincsenek abban a stádiumban, hogy befejezett, kész tervekről szó lehetne. Szó sincsen arról, hogy Az Est közlése szerint, vagy hozzá hasonló ajánlat a társaság részéről beérkezett volna a városhoz.

A pesti Stadion.

Hónapokkal ezelőtt élénk vitát okozott a főváros közgyülésén Szebeny Antalnak az az inditványa, hogy a főváros lépjen érintkezésbe a katonai kincstárral a Vérmezőnek megfelelő ellenértékért való átengedése iránt s a Vérmezőn épitse meg a magyar Stadiont, ahol 1920-ban a nemzetközi olympiai versenyek lezajlanának. A közgyülés akkor ugy határozott, hogy felir a kormányhoz. Most érkezett le a hadügyminiszter válasza. A miniszter lelkes örömmel teszi magáévá a tervet s a maga részéről messzemenő támogatást igér a fővárosnak. A stadion dolga tehát biztositottnak tekinthető s a kiszivárgott hirek szerint a nagyarányu intézmény élére Sztankovits Szilárd kerül, akinek rátermettségét, odavalóságát senki sem vitathatja el.

A hatósági árverési csarnok.

A főváros közgazdasági ügyosztálya tavaly elkészitette a hatósági árverési csarnokra vonatkozó javaslatot, amelyet a közgyülés egyhangulag elfogadott. Azóta a közgyülés határozata elintézetlenül hever a minisztériumban s a jóváhagyás egyre késik, pedig az uj központi járásbiróság épületéhez egy birósági árverési helyiség is terveztetik. Ugy értesülünk, hogy a közgazdasági ügyosztály tárgyalásokat folytat a belügyi, kereskedelmi, pénzügyi és igazságügyi kormányokkal, azonkivül a postaigazgatósággal s a tárgyalások kedvező eredménnyel biztatnak. Bizonyos, hogy a hatósági árverési csarnokot rövidesen megcsinálja vagy a főváros, vagy az állam.

Nyilatkozat.

Az „Esti Ujság"-nak a *Korányi Viktor* ellen a rendőrségnél folyó bünügyére vonatkozólag közölt ama hire, hogy ellenünk a vizsgálóbiró bünügyi zárlatot rendelt el, a valóságnak meg nem felel, mert a feljelentő kérvényét a vizsgálóbiró Vm. II. 403-914. számu végzésével elutasitotta. A rosszhiszemü feljelentést publikáló ügyvédet az ügyvédi kamaránál feljelentettük. A rosszhiszeműséget bizonyitja, hogy a Vince Piros-féle üzletet mi nem kötöttük, Leiningernek pedig mi a megrendelt gépet a megrendelésnek teljesen megfelelően a hirneves Campbell angol cégnél rendeltük meg, mely azt közvetlenül küldötte meg a megrendelőnek; végül Sáfri panaszára vonatkozólag pedig kijelentjük, hogy panaszos a köztünk már 2 év óta folyamatba tett polgári perét szeretné büntető utra terelni. Egyébként Korányi Viktorral már huzamosabb idő óa összeköttetésben nem állunk és a tőle átvett gépüzletet már régebben felosztottuk.

Budapesti Kereskedők Bankja R.-T.

Ha asszonyok gyülölnek.

Ez a cime az *Omnia* szenzációs ujdonságának, melynek főszerepében Carmi Mária, a jelenkor legnagyobb tragikája fejt ki csodálatos művészetet. Ezen 6 felvonásos irányregény minden jelenete a szenzáció erejével hat és a szemlélőt valósággal ámulatba ejti. Még egy kitünősége az *Omnia* grandiózus müsorának. A *Boleró-család* cimü 3 felvonásos bohózat. Princevel a főszerepben.

Jardin d'Hiver.

Még csak néhány napig vendégszerepel a világ legnagyobb csodája: Telo és Paty telepatikus zenerejtély. Mindenki nézze meg a fenomenalis 2 művészt, kiknek előadásán sok százezer ember töri a fejét. A nagyszerü februári müsor többi számai is csak e héten láthatók, mert vasárnaptól kezdve teljesen uj. Budapesten még nem látott szenzációs számok lesznek.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

KÖZGYÜLÉSI MEGHIVÓ.

A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. c. részvényesei az 1914. évi március 19-én, csütörtökön d. e. 10 órakor, Budapesten, a bank helyiségében (V., József-tér 3. sz.) tartandó

Negyvenhatodik rendes közgyülésre

meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1913. évi üzleteiről, az igazgatóság számadása az 1913. üzletévről és inditványa az évi nyereség megállapitása és hováforditása iránt, a felügyelő bizottság jelentése.
2. A felmentés megadása az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére.
3. A nyugdijintézet szabályzatának módositása.
4. Választás az igazgatóságba.
5. A felügyelő bizottság választása és tiszteletdijának megállapitása.

A közgyülésen minden részvényes husz darab letett részvény után egy szavazattal bir.

A szavazatra jogosult t. c. részvényesek felhivatnak, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt a közgyülésre kitüzött határnap előtt 14 nappal Budapesten a Magyar Általános hitelbank központjánál (V., Dorottya-utca 5.), valamint fiókjainál (IV., Egyetem-utca 11., Váci-körut 80. és VII., Károly-körut 3.);

Brassóban, Debrecenben, Fiumében, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsett, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott az intézet fiókjainál;

Wienben a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél, vagy S. M. v. Rothschild bankháznál;

Berlinben a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél vagy S. Bleichröder bankháznál, vagy végül

M/m. Rrankfurtban a Dirction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél letétbe tegyék.

A részvények a benyujtó által aláirt jegyzék kiséretében nyujtandók be.

A letett részvényekről a benyujtó elismervényt kap. A részvények csak ezen elismervény visszaadása mellett fognak a közgyülés után visszaszolgáltatni. A közgyülésre belépti-jegyül szolgáló igazolvány Budapesten közvetlenül a letétel alkalmával, az intézet fiókjainál pedig, valamint Wienben, Berlinben és M/m Frankfurtban nyolc nappal a közgyülés előtt fog kiadatni.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által óhajtja gyakorolni, a megbizott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kitölteni s aláirni tartozik.

A mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolc nappal a közgyülés előtt az összes fentebb felsorolt letéteményezési helyeknél a részvényesek rendelkezésére bocsáttatik.

Budapesten, 1914. évi február 18-án.

Az igazgatóság

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Szenzációs müsor!

Ha asszonyok gyülölnek..

Irányregény 6 felvonásban. A főszerepben CANNI MÁRIA, a jelenkor legnagyobb tragikája.

A bolero család.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Hennequin és Bilhand. A főszerepben PRINCE.

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

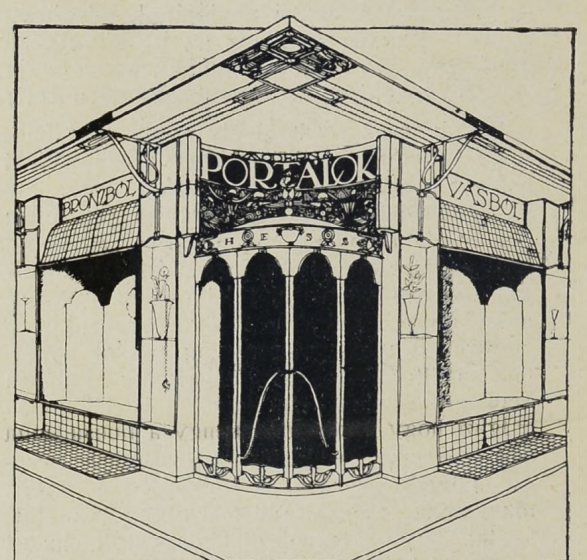

TELEFON 71-44 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST VI FRANGEPÁN 2

Szelvény-beváltás.

Részvényeink 28. sz. szelvénye **1914. február 23-ától** kezdve Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál, Wienben a Niederösterreichische Escomptegesellschaftnál

20 koronával

váltatik be.

Jegyzékürlapok a fizetőhelyeken szolgáltatnak ki.

Budapesten, 1714. február 21-én.

Az Északmagyarországi egyesitett kőszénbánya és iparvállalat részvénytársaság igazgatósága.

Utánnyomás nem dijaztatik.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divathája

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A MAGYAR PÉNZPIAC.

„A nyilt piac nem funkcionál. Külföldi ajánlat nincs. Minden szükséglet az Osztrák-magyar banknál fedeztetik".

Csaknem két éven át ezt a sablonos, szomoru jelentést olvastuk a magyar pénzpiacról. Most egyszerre minden megváltozott. A magyar piac, de különösen a budapesti piac jól funkcionál, a pénz nagy bőségben jelentkezik és a jegybank csak igen kevés mértékben vétetik igénybe, sőt gyakoriak most azok a napok, amelyeken az Osztrák-magyar bank pénztárainál sokkal jelentékenyebb összegeket fizetnek vissza, mint amilyeneket kivonnak. Egyik legnagyobb banknak igazgatója a napokban azt mondotta nekünk, hogy nem emlékszik rá, hogy Budapesten annyi disszponibilis pénz lett volna, mint mostanában.

Ilyen körülmények között nem lehet eléggé helyeselni a pénzügyminiszternek azon óhaját, hogy egy nagyobb kölcsön kibocsátására határozta el magát. Teleszky a lehető legkedvezőbb pillanatot használta fel az állam pénztárainak a megtöltésére. Most, amidőn a gazdasági depresszió még mindig jelentékeny és amidőn a kereskedelem és ipar a tőkét csak igen szerény keretekben veszi igénybe, nagyon jó alkalom kinálkozott egy nagyobb állami emisszióra. A pénzügyminiszter bátor elhatározását siker koronázta. Az 500 milliós 4 és fél százalékos törlesztéses járadékkölcsönt a bel- és külföldön sokszorosan tuljegyezték. Az aláirások olyan arányokban történtek, hogy a kölcsönt egész összegében a belföldön is el lehetett volna helyezni.

Igaz, hogy a kölcsönnek ugy a tipusa, mint a kamatlába igen szerencsésen választatott meg. Az uj törlesztéses járadék ma a legelőnyösebb tőkeelhelyezések egyike. A francia piac elzárása tehát nem ártott nekünk. Sőt használt, a mennyiben fényes alkalmunk kinálkozott annak bebizonyitására, hogy a magyar pénzpiac megerősödött és a saját lábán is tud járni. Egy-két lapban az volt olvasható, hogy a francia piacon olcsóbb pénzt lehetett volna szerezni. Aki ezt állitja, annak fogalma sincs a párizsi piac mostani viszonyairól. Nézzük csak a legutóbbi orosz államvasuti kölcsönt, melyet most bocsátottak ki Párisban. A kölcsön 4 és fél százalékos és törlesztéses, tehát olyan, mint a mi uj járadékkölcsönünk. A kibocsátási árfolyam 92 egynegyed, vagyis másfél százalékkal magasabb, mint a mi kölcsönünké. Csakhogy mig a magyar kölcsön teljesen illeték- és adómentes, addig Franciaországban 3 százalék illetéket kell fizetni, nem is szólva a proviziókról, melyek Párisban kétszer akkorák, mint nálunk. A mi pénzköreinkben már kezdenek annak a tudatára jutni, hogy a francia pénz olcsóságáról szóló jelentések a legendák világába tartoznak.

Ma az angol és német pénz olcsóbb a franciánál. Azután tudják meg azok, akik a francia pénz után sóvárkodnak, hogy magyar államkölcsönt azelőtt se sikerült soha plaszirozni a párisi piacon.

Wekerle próbálkozott vele egyszer a koalició alatt, de nem csinálta meg, mert kiderült, hogy a feltételek sokkal rosszabbak voltak, mint a Rothschild konzorciumé, melynek kétségkivül nagy érdemei vannak a magyar államhitel konszolidálása körül.

A magyar pénzpiac a hosszu stagnáció után ismét magához tért. A mostani kedvező diszpoziciót ki kell használniok az államnak a városoknak, törvényhatóságoknak, bankoknak és iparvállalatoknak arra, hogy pénzszükségleteiket fedezzék. Máris hallunk nagy városi kölcsönökről és bankok és iparvállalatok tervbe vett tőkefelemeléséről. Meg kell hamarosan indulnia a nagyobb épitkezési tevékenységnek és ezzel kapcsolatban a jelzálogkölcsönök folyósitásának is.

A budapesti pénzpiac visszanyerte régi erejét és élénkségét. Oroszlánrésze van ebben a nagybankoknak, melyek a válság alatt talán egy kissé tulóvatos, de mindenesetre igen rezonábilis, józan pénzpolitikát követtek, aminek most azután nemcsak a bank-, de az egész közgazdasági világ is nagy hasznát látja. A krizis alatt megtanultunk pénzügyi tekintetben és a saját lábunkon járni és egész gazdasági tevékenységünket ugy rendeztük be, hogy kizárólag saját erőinkre támaszkodva haladjunk előre. A külföldi tőkére szükségünk van, ezután is keresni fogjuk azt, de most azt is tudjuk, hogy válság esetén a saját tőkéink is fedezik szükségleteinket. Ez a tudat pedig erőt és önbizalmat ad a magyar pénzpiacnak, melynek fellendülését rövidesen az értéktőzsdének emelkedő irányzata kell, hogy kövesse.

HAGGENMACHER BÁRÓÉK.

Adatok a pártkassza-panamákhoz.

A legközelebbi napokra örvendetes családi esemény várható: Haggenmacheréket ő felsége a magyar bárói rangra emeli. Az esemény feltétlenül örvendetes Haggenmacheréknek, kevésbbé rokonszenves azonban, ha azt nézzük: miért lett ebből a derék milliomos svájci spiszbürgerből egyszerre magyar főrend?

Haggenmacher Henrik sörben és lisztben lett gazdaggá: két olyan szakma, amelyben Magyarországon csak a fogyasztóközönség, tehát a közérdek megkárositásával lehet annyi milliót szerezni, mint ahánnyal Haggenmacherék büszkélkedhetnek. Ezek a milliók — hir szerint — a közelmultban megfogyatkoztak másféllel, amelyet a magas pártkassza szivott volna magához a Margit-sziget „kompánia" kielégitése céljából. Tisza a maga ósdi gavalléria-ját — állitólag — Haggenmachernál számitolta volna le s gavallérosan fizet is érte: potom másfél millióért egy előkelő közjogi méltóság. Haggenmacher, aki rövid idő óta magyar állampolgár is, ezt a terhet is el fogja viselni a pártkassza kirótt adóján kivül: a sör és a liszt jól kamatozik.

Itt van az őrlési forgalom visszaállitásának aktuális volta, amit szintén kierőszakolnak a malmok a kormánytól, ha nem is épp ingyen s akkor ujra felszökken a nagymalmok kissé redukált osztaléka, a sör árának emeléséről pedig már hetek óta nagy tanácskozás folyik. Haggenmacherék be fogják hozni a másfél milliót s a többi igazi vagy ál sör- és lisztbáró is megtalálja a maga és a kormány számitását. Tizenöt és huszonöt százalékos osztalékok, ötven—százezer koronás tantiemek, milliós titkos tartalékok végeredményben svajci és osztrák zsebbe folynak, amelyből kulturális vagy jótékony célra sohasem jut egy fillér sem. Ha a magyar kormány parancsolja, akkor megindul az arany árja és udvari tanácsosok, bárók, főrendek éppoly gyorsan és könnyen születnek a korpából, mint az árpából . . .

Hatvani-Deutsch Béla — főrend.

A király a főrendiház tagjává nevezte ki *Hatvany-Deutsch* Béla báró földbirtokost és nagyiparost. Hatvany-Deutsch Béla most a Hatvany-Deutsch-cég senior-főnöke, de munkásságát nem abszorbeálta föl teljesen ez a nagy cég, munkabirása és nemes ambiciója más munkakörökben is keresett teret magának. Évtizedek óta müködik a gazdasági téren és igen kiváló gazdának ismerik. Ezenkivül aktiv szerepet visz több nagy iparvállalat vezetésében. Hatvany-Deutsch Budapesten született 1866-ban. Iskoláit itt végezte. Majd a bécsi gazdasági akadémia hallgatója volt. A hatvani cukorgyár megalapitásában tevékeny részt vett, ő kezelte a gyár hatalmas kiterjedésü fekvőségeit. Később a sárvári cukorgyár alapitásában vett részt. Nagy érdemeket szerzett a hazai cukorrépatermelés fellenditése körül. Az Osztrák-Magyar Banknál viselt főtanácsosi állásától az elmult évben lépett vissza. Báró Hatvany-Deutsch Béla igazgatósági tagja a Pesti Hazai Első Takarékpénztárnak, alelnöke a Hazai Banknak, igazgatósági tagja a Petroleumipar Részvénytársaságnak, a Surányi cukorgyárnak, a Magyar Textilipar Részvénytársaságnak, a Kassa-Oderbergi Vasutnak és azonkivül még számos elsőrendü vállalatnak.

A Fabank tőkét emel.

Hónapok óta folynak a tárgyalások a Magyar fakereskedők hitelintézete és az Union-bank közt a fabank tizmillióra való alaptőkeemelése tárgyában. Értesülésünk szerint a napokban létrejött a megállapodás a fabank, az Unionbank és egy angol konzorcium közt, amely szintén részesedni fog a tranzakcióban. A fabank vezérigazgatója, Fuchs Aladár, tegnapelőtt érkezett vissza Londonból, ahol az alaptőkeemelés részleteiről tanácskozott.

Uj automobilvállalat Budapesten.

Amint értesülünk, az Egyesült Kereskedelmi és Forgalmi rt., amely eddig főleg erdélyi teherautójáratok bevezetésével foglalkozott, kibérelte a Hirsch és tsa-féle Ferenc-körúti üzlethelyiséget és fióktelepet létesit. A vállalat a Benz-céggel is megállapodott, ugyszintén a Deutsche Gummiwarenfabrikkal és mindkettő képviselője lesz. A társaság igazgatójául Steiner Brunót a Deutsche Gummiwarenfabrik eddigi budapesti megbizottját hivta meg. A telep március elején kezdi meg működését.

Egy kenyérgyár tranzakciója.

Amint értesülünk, a Rózsa-utca 74. szám alatti kenyérgyárat, mely eddig Marik Béla külföldi képviseletének tulajdona volt, megvették Gandl Zsigmondné és Rosenbaum Gyula vállalkozók és a közeljövőben tetemesen kifogják bővíteni, hogy versenyre kellhessen a többi nagyobb gyárral.

Uj banküzlet Budapesten.

Értesülésünk szerint tegnapelőtt uj banküzlet alakult dr. Erdélyi és társai cimen, amely elsősorban ingatlanok közvetitésével s mindennemü kereskedelmi üzlettel fog foglalkozni. A cégtulajdonosok dr. Erdélyi Lajos és Miklós s Antal Armand; a banküzlet március elsején megkezdi működését.

Közgyülések és mérlegek.

A Creditanstalt közgyülése.

A k. u. u. priv. Österreichische Creditanstalt für Handel und Gewerbe 1914. évi április hó 2-án d. u. 5 órakor tartja rendes közgyülését. A tárgysorozat negyedik pontja a részvénytőkének 150 millióról 170 millióra való fölemelése 62.500 drb 320 korona névértékü uj részvény kibocsátása által.

A Magyar bank és kereskedelmi rt.

1913. üzletévének összes bruttó nyeresége az előző évi áthozatal együtt 11.965,978 K (1912-ben 12.654,755 K), amiből a felügyelő-bizottsági és végrehajtó-bizottsági díjak, igazgatók, alkalmazottak és szolgák fizetése és lakáspénzilletménye 1.654,129 (+102,112) K, üzleti és egyéb költségek 1,378.563 (—832.632) K, továbbá értékcsökkenési tartalékszámlán és kétes követelésekből való leirások 527,026 (+124,387) K, adók és illetékek 551,903 (+198.622) K levonása után a tiszta nyereség 7.584,357 K az előző évi 7.767.623 K-val szemben. Az összes eredmények főként a folyó üzletben érettek el. Természetszerüleg különösen a kamatszámla volt az, amely jelentékeny emelkedést mutat. — Ezzel szemben áll a bankszerü nyereségek lényeges csökkenése, minthogy az intézet az egész elmult üzletében a bizonytalan politikai és kedvezőtlen gazdasági viszonyok folytán minden nagyobb üzlettől tartózkodott és emisszionális vagy egyéb rendkivüli bevételek elmaradtak. Az intézet a mult év második felében a Magyar Érték- és Iparbank r.-t. aktiváinak és passziváinak tulnyomó részét lebonyolitás végett átvette és e tranzakcióval kapcsolatban alaptőké-

jét 6 millió koronával 66 millió koronára emelte és tartalékait 1.5 millió koronával erősbitette. Az igazgatóság a március 7-ére egybehivott közgyülésnek az előző évihez hasonlóan részvényenkint 36 K, vagyis 9 százalék osztalék kifizetését fogja inditványozni, mig a tartalékalapnak a tavalyi dotációval, vagyis 1 millió K-val 39 millió K-ra való fölemelését és a nyereségátvitelnek 822,088 (960,867) K-ban való megállapitását fogja javasolni.

A Magyar Jelzáloghitelbank.

a napokban tette közzémérlegét az 1913-ik üzletévről, amely 6.671,746 K 64f tisztanyereséget mutat. Az igazgatóság által megállapitott és a felügyelő-bizottság által jóváhagyott, 1913- december 31-én lezárt mérleg szerint az 1912. évről áthozott 904,302 K 36 f hozzászámitásával 9.375.370 K 68 f brutto nyereség és az adó, kezelési költség sbt. levonása után a mult évben kimutatott 6.651,772 K 70 f-rel szemben 6.671,746 K 64 f tiszta nyereség mutatkozik. Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 7-én tartandó közgyülésnek inditványozni fogja, hogy a forgalomban levő 200,000 darab részvény után részvényenkint, mint a mult évben, 27 frank osztalék fizetessék, továbbá az intézeti nyugdijalap javadalmazására 100.000 K, az intézeti tisztviselők és szolgák külön jutalmazására 125.000 K forditassék és az alapszabályszerüleg meghatározott levonás után fennmaradó 951.752 K 22 f a folyó évre elővitessék.

Leszámitoló Bank.

A *Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank* igazgatósága, báró *Madarassy-Beck* Miksa elnöklete alatt, tegnap tartott ülésében megállapitotta a bank 1913. évi zárszámadását. A mérleg és nyereség- és veszteségszámla az 1912. évről áthozott 622.768 korona 09 fillér betudásával 8,493.824 korona 94 fillér bruttó nyereséget s az összes költségek, adók és leirások levonása után 5,070.001 korona tiszta nyereséget mutat, az előző évi 4 millió 861.261 korona 39 fillérrel szemben. Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 14-én tartandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy minden 400 korona névértékü részvény után épp ugy, mint tavaly, 30 korona, azaz 7 és fél százalék osztalékot fizessen, ezenfelül a tartlékalapot a külön tartalék mérlegszerü 71.966 korona 27 fillérrel való gyarapitásán felül 250.000 koronával, a nyugdijalapot 50.000 koronával, az alkalmazottak segélyalapját pedig 5000 koronával dotálja. Ezeknek az előterjesztéseknek elfogadása esetén az igazgatósági tantiémek levonása után a folyó üzletévre elővitelként 820.277 korona 71 fillér marad, a tavalyi 622.768 korona 09 fillér összeggel szemben.

A Magyar agrár- és járadékbank rt.

1913. évi mérlege 3.529,932 K tiszta nyereséggel zárul, szemben a mult évi 3.369,910 K tiszta nyereséggel. Ebből az igazgatóságnak a közgyülés elé terjesztendő javaslata szerint kifizetendő osztalék fejében, mint az előző évben, részvényenkint 30 K, vagyis 7.5 százalék, összesen 2.400,000 K, a tartalékalap dotálására felhasználandó 315.872 (286,226) K, jutalékra 157,936 (143,113) K, a külön tartalékalaphoz utalandó 150,000 K (150,000 K), továbbá az ezuttal létesitendő intézeti székház-tartalékalapra 100,000 (—) K, a nyugdijalapra forditandó 50,000 (40,000) K, 356,124 (350,570) K-t pedig uj számlára visznek át. A bank a lefolyt évben 6,915.670 K uj jelzálogkölcsönt folyósitott, ugy hogy a jelzálogkölcsönök álladéka, a visszafizetések levonásával, a zárszámadásban 98.966,170 K-val kimutatva. Az intézet által kibocsátott cimletek névértéke 4,000.00 K névértékü cimlet kibocsátása után, az 1913. év végén, 160.200,000 K-ra emelkedett. A banknak 1913. évi dec. 31-én a szőlő- és jelzálogkölcsönökről, valamint a tenyészállatok beszerzése szolgáló kölcsönökről 25,058 számlája állott fenn.

A Magyar Általános Takarékpénztár R-T.

megállapitotta az 1913-iki üzletév mérlegét. — Az elmult év 8.161,320 K 14 f brutto hasznot eredményezett a tavalyi 7.090,756 K 80 f-rel szemközt. Ebből az eredményből az összes teherkamatok, költségek és adók 4,707,657 K 89 f-nyi összegének (taavaly 3,858,241 K 31 f) levonása után a mérleg *3.453,662 K 25 f-nyi tiszta hasznot* mutat, ami az alaptőke 10.79 százalékos kamatoztatásának felel meg. Az 1913-as év tehát a tavalyi 3.232.515 K 49 f jövedelemmel (=10.10 százalék) szemben 221.146 K 76 f összeggel nagyobb hasznot eredményezett. Az intézet fenállása óta az idén érte el nemcsak összegben, de alaptőkéjének százalékos arányában is a legnagyobb tiszta jövedelmet. — Az igazgatóság elhatározta, hogy a február 28-ára összehivandó XXXII-ik évi közgyülésnek javasolni fogja, hogy március 2-ától kezdve a részvényszelvények, ugy, mint tavaly, 37 koronával (7.40 százalék), a még forgalomban levő 1000 darab alapitói elismervény szelvényei 33 koronával váltassanak be. A fönnmaradó összegből a tartalékalap az alapszabályszerü 164.826 K helyett 500.000 K-val (a tavalyi 350.000 K-val szemben) javadalmaztassék, amely összeg odautalásával az 7,000.000 koronára emelkedik, mig a maradék 208.914 K 69 f (tavaly 157.133 K 74 f) uj számlára vitessék át.

A Hungária bank rt.

1913. évi zárószámadásaiban kamatbevétel gyanánt 722,810 (az előző évben 231,206) K, jutalékok cimén 108,723 (40,120) K, értékpapirokon elért nyereség fejében 114.355 (—) K, különféle jövedelemként 255.872 (103,202) K bevételt mutat ki a 2707 (—) K nyereségáthozaton kivül. Kamatokra kiadtak 342,737 (69,691) K-t, költségekre 295,735 (140,160) K-t, ugy, hogy a tiszta nyereség 344,751, az előző évi 139,188 K-val szemben. Az igazgatóság a március elején megtartandó közgyülésnek azt fogja javasolni, hogy osztalékul részvényenkint 20 K, vagyis 5 százalék fizettessék, mig a mult évben 9 K volt az osztalék, és a tartalékba 50,000 K (tavaly 10,000) utaltassék. Az 5 millió K alaptőkével biró intézet betétállománya 5.226.965 (3.467,231) K, a hitelezők tétele 4.324.307 (511,512) K, más pénzintézeteknél elhelyezett tőkéje 1.148,363 (1.349,726) K, váltótárcája 6.850,748 (3.629,351) K volt.

A Magyar—cseh iparbank részvénytársaság.

Novotny János, a Böhmische Industrial-Bank vezérigazgatója, elnöklete alatt szombaton tartotta meg III. rendes közgyülését. Az évi jelentés szerint az intézet alaptőkéjét 2.000.000 koronáról 5 millió koronára emelte, melyből 230 K árfolyamon egyelőre 1 millió névértékü uj részvény kibocsáttatott és helyeztetett el. Az elért tiszta nyereség 209,655.11 K, ehhez hozzáadva az 1913. évi nyereségáthozat: 13,938.75 K, összesen 223.593.86 K. Az igazgatóság inditványára elhatároztatott, hogy ebből 5 és fél százalékos osztalékul, a tavalyi 5 százalékkal szemben 11.000 K kifizettessék, a tartalékalaphoz szabályszerüen 5 százalék 12 ezer K csatoltassék. Leirásokra 75.000 K, igazgatósági jutalékra 12,000 K forditassék, összesen 209.000 K, mig 14,593.86 K uj számlára zevettessék elő.

A Nemzeti Takarékpénztár és Bank Részv.-Társ.

február 21-én tartotta XX. rendes közgyülését *Tornyay-Schossberger* Rezső báró elnöklésével, a jegyzőkönlvet *Gyöngyössi* József dr. intézeti jogtanácsos vezette. Az igazgatóság javaslatára a közgyülés egyhanguan elhatározta, hogy az 1913. évben elért 1.012,560 K 78 f *tiszta nyereségből* az alapszabályszerü levonás és a tartalékalapnak 100 ezer korona javadalmazással 1.300,000 K-ra való növelése után *részvényenkint 32 koronás osztalék* kifizetésére 640,000 korona forditassék és a fönnmaradt 131,034 K 97 f uj számlára vitessék elő. Az osztalékot február 23-tól kezdve fizetik ki. A fölmentés megadása után a közgyülés az igazgatóságnak, a felügyelő-bizottságnak és a tisztikarnak köszönetet szavazott. Végül a közgyülés az igazgatóságba belici *Beliczay* Bélát, a felügyelő-bizottságba *Charmant* Oszkár dr. kir. közjegyzőt elnökül, *Bauer* Gyula (uj), *Delmár* Tivadar dr. és *Szibeliszt* Gyulát választotta.

Az I. és II. kerületi takarék.

A Budapesti I. és II. Kerületi Takarékpénztár Részvénytársaság most tette közzé mérlegét, — amely szerint az intézet az elmult üzletévben 81,744.54 korona tiszta nyereséget ért el. A mérleg adatai szerint az intézet egymillió korona alap mellett 105.000 korona tartalékalappal rendelkezik, a takarékbetétek 1.783,453, mig a váltóállománya 2.306,674 koronára rug. Kamatok cimér 355.265 korona nyereséget számol el, mig szén-osztályának jövedelme 53,306.674 koronára rug. A rendes évi közgyülését a takarékpénztár február hó 28-án tartja meg.

66,516.67 korona.

Ennyi tiszta nyereségről számolt be az *Ó-buda-Ujlaki Takarékpénztár Részvénytársaság Eggenhoffer* József elnöklete altat tegnap tartott közgyülésén *Bartók* Béla ügyvezető igazgató. — A mult évi 12 koronás osztalékkal szemben az idén 14 koronát állapitottak meg. A közgyülés köszönetet szavazott az igazgatóságnak s a felügyelőbizottságba Deutsch Samut, Hajdu Gyulát, végvecsei dr. Wellisch Jenőt (uj és Wertheimer Samut választotta meg.

Salgótarjáni kőszénbánya.

A *Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat* szombaton tartotta XLVI-ik rendes közgyülését dr. *Chorin* Ferenc főrend elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentéséből kiemeljük a következőket: A termelés a lefolyt évben 24.122,288 mm. volt, ami az előző évi termelést 802,460 mm.-val multa felül. A társulat a vele szoros viszonyban álló társaságokról kedvezőt jelenthet. Az Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Részvénytársaság a mult évben jelentős haladást tett. Termelését emelte és termékeinek kiválóságát mindenütt elismerik. A legnagyobb gondossággal és körültekintéssel megejtett mélyfurások egyrésze kedvező eredménnyel már befejeződött, a többiekről pedig remélhetőleg már a közeli jövőben lesz adható végleges jelentés. Ez a társaság a lefolyt évre nagyobb osztalékot fog fizetni. A Felső—Zsilvölgyi Kőszénbány aTársulat az üzleti évet kielégitő eredménnyel zárja le. A Nyugatmagyarországi Köszénbánya Részvénytársaság a nyitrabánya—privigyei vasutvonalnak forgalomba helyezése után azonnal megkezdte terméke elszállitását. Bányáinak beerndezése lehetővé teszi, hogy már a folyó évben nagyobb mennyiségeket hozzon piacra. A lfolyt év pénzügyi redménye az összes üzletikiadások levoután 7.174,587 K 38 f, melyből levonatván az 525,848 K 38 f összegben már kifizetett adó, tiszta nyereség gyanánt 6.648,739 K áll a közgyülés rendelkezésére. — Az igazgatóság inditványozza, hogy ebből a tiszta nyereségből az alapszabályok értelmében az értékcsökkenési tartalékalap javára 1.200,000 W-t, a rendes tartalékalap javára 400.000 K-át, az igazgatóság és tisztviselők jutalékára 522,873 K-t, a dr. Chorin Ferenc munkásgyermekeket segitő alap javára 20,000 K-t, osztalékul részvényenkint 38 K-t, 110 ezer darab részvény után összesen 4.180,000 K-t forditsanak, a megmaradó 125.865 K 10 f-t az 1912. évről áthozott 984.871 K 53 f-rel együtt, összesen 1.110,736 K 63 f-t az 1914. év számlája javára irják elő. — Egyben elhatározta a közgyülés, hogy az osztalék-szelvények március 2-ától kerüljenek kifizetésre.

Hungária műtrágya.

A *Hungária Műtrágya, Kénsav és Vegyipar r.-t.* báró dr. *Kohner* Adolf elnöklete mellett tartotta rendes évi közgyülését. A formalitások elintézése utná dr. *Faragó* előterjesztette a vállalat évi jelentését, amire az igazgatóság ajánlatára elhatározta a közgyülés, hogy az értékcsökkenési alapnak 400 ezer koronával való dotálása után tiszta nyereségként fennmaradó 537,183 K 98 f-ből 70 ezer koronát a tartalékalap javára, 20 ezer koronát a tisztviselők nyugdijalapja javéra, 42,208 K 28 f-t az igazgatóság szabályszerü javadalmazására forditanak, mig 8 százalék osztalék cimén 320 ezer koronát osztanak ki a részvényesek között; a fennmaradó 84.975 K 70 f-t pedig uj számlára viszik. A közgyülés elhatározta, hogy részvényenkint 16 korona osztalékot folyó hó 23-ától kezdődőleg fizetik ki. A közgyülés a felmentvény megadása után az igazgatóságba megválasztotta báró Ir. *Kohner* Adolf, *Benes* József, *Engel* Pál, *Fellner* Henrik, *Jellinek* Lajos, báró *Kohner* Jenő, dr. *Landesberger* Gyula, *Sadler* Richárd, *Herzfeld* Aurél (uj) és dr. *Miller* Henriket (uj). A felügyelő bizottságba beválasztattak: dr. Horánszky Dezső, Bamberger Ede, Biró Leó, Dirnfeld Sámuel, Friedmann Lipót és Vogel Sámuel. Elnökké az igazgatóság báró dr. Kohner Adolfot, alelnökké pedig dr. Miller Henriket választotta meg.

Viktória gőzmalom.

A Viktória gőzmalom e hó 24-én tartotta közgyülését, amelyen tudomásul vették az igazgatóság jelentését és a mérleg tiszta nyereségéből, 686.898 korona 93 fillérből, részvényenként 30 korona osztalékot fizetnek. Pásztor József részvényes inditványára a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elért szép eredményért *Bacher* Emil vezérigazgatónak, az igazgatóságnak és a tisztikarnak. Végül az igazgatóságba beválasztotta báró csetei Herzog Pétert, Bacher Emilt, Adler Lajost, Deutsch Antalt, Hoffmann Jakabot, Müller Vilmost, Winterberg Gyulát és dr. Guttmann Emilt (uj).

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Az uj
„BERSON“
gummisarok előnyei:

rendkivül **tartós**, kiválóan **ruganyos**, **formája** ideális.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: :: :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13-47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.

Ma és mindennap
a teljesen uj szenzációs müsor.

Hans Werner legjobb német szatirikus
Franci Virth bécsi kedvenc humoristanő.
Arkansas trió, Hárem jelenet

Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakeiók fellépte. Reggel 5-ig Ballmabill. — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegyek elővételben „Az Est" kiadójában.

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládéval és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feke tekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

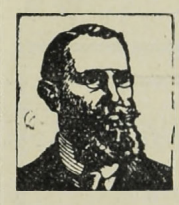

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is
Telefon 86—50.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-UTCA 24
TELEFON: 167-25

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Teljesen uj, fenomenális müsor!

Faraboni, Boesnach, Odys, Hilda Reimann, Faragó Géza festőművész által tervezett előképek. 4 Rayss, Brodie. Baronesse Mia Mara, Oláh Böske, 5 Olafs és még 25 szenzációs szám.

1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

Nagy előadás! Kezdete 9½ órakor. Uj müsor!
A világ legnagyobb csodája
TELO ÉS PATY
telepathikus zene-rejtély.
Faraboni, Cin-Cina, 4 Rayss, 5 Olafs. Brodie and Brodie, Baronesse Mia Mara, Faragó élőképek, Gretl Grittly, Ferrero, Vernie stb. „Ja! A tangó" tréfás operette.
1 óra után: parketten modern táncok — Tangóverseny!

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság.
APUKA
vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta! Gergely Lajos.

11 órakor
Uzsonna Stréberéknél
Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös
Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével
Triesztből New-Yorkba és Kanadába
a „Kaiser Franz Josef I“ és a „Martha Washington“ stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.
— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —
Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)
Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
MEGRENDELHETŐ:
„ARTÉSIA“ R. T. BUDAPEST
TELEFON 50—72. sz. a.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST
Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Veneziában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.
Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

MARTA
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: Aradon. Ajánlatokkal szolgál az
— Eladási Központ: —
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

500 darab fekete kemény
férfi-kalap
rendkivüli előnyös vétel folytán darabja 3.50 kor.
Gólya-áruház, Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. sz.

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK FÉNYES!
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb
POROSZ SZALONSZENET Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VIf Északi t. p. u. tel. 114-77
A legjobb szén ára) 100 kg-ként Pesten K 4.56
házhoz szállitva) (2 zsák) Budán K 4.60

EREDETI DAIMLER AUTOBUSZOK
Németországban a legelterjedtebb gyártmány. Azonnal szállitható.
VEZÉR-KÉPVISELET: BÁRDI r. t. BUDAPEST LEHEL-UTCA

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖIM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Őstökös“ védjegyü portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.
A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

Apolló !! Tivoli
Projectograph Részv.-Társ.
Fényjátékház Nagymező-u. 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Küldöttségek

jönnek-mennek, bizalmas értekezleteket tartanak, a kerületi klubokban határozatokat hoznak, a városházán pedig előterjesztéseken dolgoznak: — ime, bizonyság isten előtt, az illetékes tényezők elérkezettnek látják az időt a közlekedési problémák megoldására!

Igaz, hogy az illetékes tényezőket megelőzte a közönség, amely már jó régen gyanakvó szemmel, ideges türelmetlenséggel nézi a közlekedési kérdések rendezésének huzavonáját, s amely sehogysem hajlandó megérteni, miért kell örökösen kérni és könyörögni olyan jogoknak az elismerését, a melyek voltaképpen nem jogok, hanem kötelességek.

Fontosabb problémája kevés van ma Budapestnek, mint a Lánc-hidi forgalom lebonyolitása, a Kossuth Lajos-utcai, Erzsébet-hidi, budai, Wesselényi-utcai villamos vonalaknak a megnyitása, az autobusztalanság megszünése. Merjük állitani, hogy a főváros nyugodt fejlődésének leghatalmasabb akadálya az a nézetbeli és érdekbeli differenciáltság, amely ezekben a kérdésekben a városházán és a közgyülésen dühöng. Strucc- és trucc-politika folyik. Nem akarják megérteni, hogy a Közutinak, vagy a Városinak az érdeke csak másodrendü fontossággal birhat, mert a lényeg a főváros közönségének egyetemes érdeke, ez pedig éppen ugy kielégithető Közuti, mint Városi sineken, sőt a péage-jog alapján is.

A legkülönbözőbb ötletek és tervek merülnek fel a közlekedési kérdések rendezésének kapcsán. Hétfőn péld.: a közgyülésnek egyik vezető tagja tolmácsolta az egyik kerület bizottsági tagjainak ama szerény óhaját, hogy a Közuti egyesüljön a Városival, helyesebben szólva, a város szerezze meg a Közuti részvényeinek többségét is. Olyan ötlet ez, mint a Kolumbusz tojása. Mert közös vezetés, közös tulajdon alá kerülvén a két konkurrens vállalat, semmi ok sem lesz többé a versengésre, a városnak semmi érdeke sem lesz többé, hogy disztingváljon a két társaság között, mert hiszen mindkét vasutnak ő volna a boldog főrészvényese. S megszünvén a huzodozás oka, elenyészvén az elfogultságot okozó érdekkülönbség, — természetes, hogy rendkivüli könnyedséggel volnának elintézhetők azok a problémák, amelyeket ma lehetetlen megoldani, mert egyik fél sem engedi a maga jussát.

Kolumbusz tojásához pénz kellene, nagyon sok pénz, elérhetetlenül sok pénz. Minthogy pedig ettől távolabb áll a főváros, mint valaha, egészen bizonyos, hogy a marakodás vége megint csak az lesz, hogy a közlekedési kérdések — kérdések maradnak.

Fullánkok

A bizalmatlanságtól

csak egy lépés választja el a legteljesebb bizalmat a városházán. Tessék figyelmesen olvasni a pénzügyi bizottság legutóbbi üléséről szóló tudósitást. A nevezetes ülésen a kölcsön cimü botrányt tárgyalták s a bizottsági tagok sulyos aggodalmakat fejeztek ki a kölcsönnel szemben és a kölcsönt kérő tanáccsal szemben. Azon lovagoltak, hogy talán még sem illenék zárt felhatalmazást adni, felhatalmazni a polgármestert a horribilis uzsorakölcsön felvételére akkor, amikor a feltételeket alig ismerik. Mindenki aggódott, mindenki sóhajtozott, mindenki csóválta a fejét s a végén — egyhangulag megadták a kért felhatalmazást a tanácsnak. A helyzet tehát az, hogy a bizottság és a tanács footballt játszanak a felelősséggel.

A gázgyár

szervezési szabályzata nem ment simán keresztül az illetékes albizottságon. Különösen az a pont okozott hatalmas vitát, vajjon a direktóriumban, a legfőbb vezetőségben helyet foglaljanak-e a törvényhatósági bizottság képviselői is?

A kérdés fölött legközelebb a gázgyári bizottság fog dönteni s bár a vélemények tulnyomó része azt az álláspontot erősiti, hogy a végrehajtó hatalomban nem lehet részük a városatyáknak, mi mégis szilárd meggőződéssel hirdetjük, hogy mennél tökéletesebb, mennél közvetlenebb a tanács tagjainak s a városi üzemek tisztviselőinek az ellenőrzése, annál nagyobb bizalommal tekinthet a közönség a gázgyár dolgai felé. A fokozott ellenőrzés soha sem árt — ez az elv nem vonatkozik egyedül a gázgyárra, hanem minden városi hivatalra.

Beketow

Mátyás elhatározta, hogy cirkuszmonopóliumot szerez Budapesten. A tanács pedig kész örömmel fogadta az elhatározást, hosszu szerződést adott Beketownak és tűrte, hogy a monopólium-tulajdonos lefoglalja még a Tattersalt is a maga számára. Igy esett meg azután, hogy a Barnum és Bailey-cég már csak a Margithidfőnél talált a cirkuszra alkalmas területet s hiába kért a város megfelelőbb pontján helyet, hiába igért jóval többet, mint Beketow: a Duna mellett kénytelen felütni a sátrát.

Beketow Mátyás mindenhatósága okozza, hogy a város nem tudja kellőképpen kihasználni a területhasználati jogot. Beketow befészkelte magát a városházán s a hatóság jóvoltából igy született meg a legszebb pesti specialitás: a cirkusz egyedáruság.

SZÁZÖTVEN MILLIÓS

UZSORA-KÖLCSÖNT KAP A VÁROS.

Osztatlan megdöbbenéssel fogadták a pénzügyi bizottság tagjai az uj fővárosi kölcsön feltételeiről szóló közléseket. Megállapitható, hogy ennél szégyenletesebb, lealázóbb, szomorubb hitelmüveletet sem az állam, sem a főváros nem csinált még sohasem. Akkor sem tulozunk, ha azt állitjuk, hogy másutt a bizalmatlanság bunkósbotjával ütnének szét a tanács tagjai között, ha hasonló merényletekre kérnének felhatalmazást a közgyüléstől.

Százötvenmillió koronával emelkedik a főváros kölcsön-terhe. Ebből az összegből árfolyamdifferencia cimén közel husz millió koron megyle: — a nagybankok valóban nem a polgármester ur fenkölt személyének a kedvéért mutatkoztak hajlandóknak az üzlet megkötésére. A rendezés ezuttal is mintaszerü volt. A polgármester ur 24 óráig egy 85³/₄-es kurzusnak a mumusával rémitgette a főváros közönségét, s csak másnap közölte nagy diadallal a sajtóval, hogy a rémhirnek nincsen alapja, mert az uj kölcsön fényes feltételei között 87-hez közel járó árfolyam szerepel. Mintha bizony a helyzet igy kevésbbé vigasztalan volna és mintha egyébről is lehetne szó, mint a legrémesebb uzsoráról, arról, hogy a főváros százötven milliós kötelezettséget vállal magára, holott a kötelezettség ellenértékéül közel husz millióval kevesebbet kap a hitelezőktől. A gyalázatos tranzakciónak a végeredménye tehát az, hogy a fővárosnak nem lesz több pénze, csak több adóssága. Egészen hamis az az indokolás, hogy a jelenlegi gazdasági helyzet mellett nem lehet előnyösebb kölcsönt kötni. Először is, köztudomásu tény, hogy a nagybankoknak sulyos gondot okoz a fölhalmozott milliónak biztos elhelyezése. A bankráta ma már normális és a pénzügyi krizis üdvös reakciójaképen pénzbőség állott elő. Másodszor pedig rosszhiszemü a hitelmüvelet indokolása azért, mert tökéletesen igaza van Vázsonyi Vilmosnak abban, hogy ha a kölcsön feltételei ilyen sulyosak s ha a jelenlegi gazdasági helyzet nem alkalmas előnyös feltételü amortizációs kölcsönnek a felvételére, akkor a főváros halassza el a végleges kölcsönügylet megkötését jobb időkre és ne vegyen fel több pénzt, mint amennyi szükséges.

Abból az előterjesztésből, amelyet a pénzügyi ügyosztály kidolgozott s a pénzügyi bizottság elfogadott, megállapitható, hogy a tanács a fölveendő milliónak nagy részét ismét részben könnyelmü, részben pedig improduktiv célokra kivánja forditani.

Százharminchat millió koronát kap kézhez a főváros a kölcsönből. A függő adósságok kifizetése után marad még kb. ötvenkét millió korona. Ezzel az összeggel nagyon óvatosan, nagyon takarékosan kell gazdálkodni, nemcsak azért, mert a főváros adófizető polgárságára ezután több mint négyszáz millióra rugó kölcsöntőkének költségvetésszerü kamatterhe nehezedik, hanem abból az okból is, mert nyilvánvaló, hogy ujabb kölcsönről hosszu ideig nem lehet szó.

Ebből a szempontból vizsgálva a folyó évben megkezdendő munkáknak a kimutatását,

egész csomó tételt kell kifogásolni. Bátran jobb időkre lehet halasztani a hegyi vizek és belső vizek ellen való védő munkákra előirányzott 750.000 koronát. Egyenesen őrület 150 milliós uzsora kölcsönt fölvenni, csak azért, hogy a Villányi-uti parkra két millió korona jusson, vagy hogy a tabáni kisajátitásokba további harmadfél millió koronát öljön bele a főváros s még jobban növelje az interkaláris kamatveszteséget. Elszomoritó dolog, hogy akkor, amikor a fővárost szorult helyzetében kiuzsorázzák, 2,150.000 koronát akar a tanács az adófizetők pénzéből a militarizmus oltárára áldozni, ennyi pénzt akar még ebben az évben elkölteni laktanyák épitésére és átalakitására. Az omnibusz vállalat megváltására és az autobusz üzem berendezésére felvett 3,150.000 koronára kár sok szót vesztegetni, mert hiszen ma már a vak is látja, hogy mi történik az autobusz körül. Iskola épitésekre csekély hat és fél millió koronát preliminálnak, pedig a tanács annak idején kijelentette, hogy a szertelen és aránytalan tanügyi kiadásokat mérsékelni fogja. A sertés-telepre 400.000 koronát szántak erre az évre. Valóban nem nagy összeg, különösen akkor nem, ha meggondoljuk, hogy a kiadás egy szörnyü kudarcnak a leplezésére történik. A közélelmezési ügyekre szánt 2 millió 700.000 koronát egész bátran törölni lehet, épen ugy, mint ahogy nem lehet szó a sivár viszonyok között plébánia templomoknak az épitéséről, nagy arányu vizmü munkákról, telekszerzésekről, megváltási üzletekről, ujabb fürdő beruházásokról.

A kölcsönt visszacsinálni bajos dolog ma már. Bizonyos azonban, hogy a polgármester nem érdemelte ki a zárt felhatalmazásban nyilvánuló bizalmat. A közgyülésnek alaposan meg kell rostálnia a felveendő kölcsönből fedezendő kiadási tételeket s arra kell szoritani a tanácsot, hogy a jövőben több előrelátást és több mértékletességet tanusitson a pénzköltésnél. Bárczy István polgármester urat jó lesz felvilágositani arról, hogy egy nagy város első polgárának egyéb hivatali ambiciói is kell hogy legyenek, mint az, hogy az ő polgármesterségéhez füződik Budapest adósságának négyszázmilliós rekordja, ami évente kb. husz millió korona kamatot jelent.

Kidobott pénz!

Gáz helyett Meidinger.

A Bárczy-rezsim felületességét, könnyelmüségét ékesen jellemzi az a kifakadás, amely a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén hangzott el.

Muzsikó István fogalmazó volt a referens. Elmondta, hogy a főváros a Váci-ut 53. sz. alatt iskolát épitett, az iskolát központi gázfütéssel rendezte be. Az iskola megkezdte működését, ez a példa azonban egészen hidegen hagyta a gázfütést.

Egyáltalában nem akart szuperálni, ha pedig mégis kiáramlott némi melegség a csövekből, akkor a levegő tul volt telitve oxygénnel, nem birták ki sem a tanitók, sem a tanulók. Végre is belátták, hogy a gázfütést alaposan elrontották, mire félrecsapták az egész berendezést s a pénzügyi bizottságtól felhatalmazást kértek arra, hogy 16—17.000 korona költséggel — Meidinger kályhákat szerezzenek be az iskola számára.

— Tisztára kidobott pénz! — mondották erre szinte egy időben Feleki Béla és Jencs Vilmos bizottsági tagok. És valóban megdöbbentő, milyen finoman, nobilisan bánik a város a maga vállalkozóival. Mert ez az eset nem egyedülálló. Megirtuk, hogy a Kiscelli-uton épitett iskolában hasonló bajok voltak. Ott is gázfütésre rendezkedtek be s csak mikor belátták, hogy a fütőkészülék nem fog szuperálni sohasem, mert gyatra, akkor tértek észhez, akkor dobták ki a romlott alkotmányt s állitottak a helyébe — ujabb költséggel — Meidinger kályhákat.

Ez a rendszerré fajult könnyelmüség alaposan megdrágit minden városi épitkezést. Lehetetlen dolog azonban, hogy a közgyülés ez ellen fel ne emelje a szavát. A dologban ugyanis az a nevezetes, hogy a tanács még csak kisérletet sem tesz annak a megállapitására, kik a bünösök, kiket illet az erkölcsi és anyagi felelősség a fölösleges pénzpocsékolás miatt?

A felelősség háromféle irányban keresendő. Először is hibásak azok a városi közegek, akik az ilyen pocsék munkákat átveszik, kifizettetik. Az ellenőrzésnek megdöbbentő lanyhaságára vall az, hogy ilyen esetek egyáltalában előfordulhatnak a városházán. Kártéritési kötelezettség terheli azokat a városi vállalkozókat, akik hibás árukat, rossz munkákat sóznak a város nyakába; a dupla költség őket is terheli, nem szabad megengedni, hogy az ilyen tettenért vállalkozó még egyszer jusson városi munkákhoz.

Hibásnak mondható és joggal elitélendő az a fonákság, hogy a Meidinger-kályhákra és a gázberendezési munkákra vonatkozó megbizásokat árlejtés nélkül adja ki a tanács, illetve az ügyosztály a kiválasztottaknak. Az Eisler és Vértes cégnek pl. valósággal állandósitott üzlete az, hogy ő szállitja — árlejtés nélkül — a Meidinger-kályhákat azokhoz a városi épületekhez, amelyekből a gázberendezést ki kellett dobni.

Bárczy a „Fővárosi Hirlap" ellen.

Elutasitotta a kolportázs-kérelmet.

Mult heti számunkban interpellációt intéztünk Bárczy István dr. polgármester urhoz, megkérdeztük tőle, mi az oka annak, hogy a Fővárosi Hirlap kolportázs-kérelmét nem intézi el, az aktákat közel két hónap óta heverteti. Pénteken megkaptuk a választ az interpellációra:

a polgármester elutasitotta a Fővárosi Hirlap kérelmét,

elütött bennünket attól a kétségtelen jogunktól, hogy lapunkat az utcán árusithassuk, terjeszthessük.

A nevezetes polgármesteri ukáz igy indokolja meg az elutasitást:

„ . . . a kérelmet arra való tekintettel, hogy az időszaki lapok utcai árusitásának engedélyezését a nagyközönség érdeke és a gyors hirszolgáltatás nem igényli, mert ezek a rendes hirlapelárusitó üzletekben könnyen hozzáférhetők, valamint figyelemmel arra is, hogy az utcai árusitási engedélyeknek további szaporitása a főváros utcáin gyalog közlekedő közönség szükségtelen zaklatásával s a forgalom zavarásával járna, — teljesithetőnek nem találtam".

Első pillanatra látszik, hogy az indokolás erőszakos, rosszhiszemü és ostoba. Mert vagy igaz az, hogy „a nagyközönség érdeke nem igényli" az utcai árusitást, vagy nem igaz. Az utóbbi esetben hazugság az indokolás, ha pedig tényleg nem érdeke a közönségnek és nem tartozik a hirszolgálat teljességéhez a kolportázs-jog: — akkor ne csak elvben, hanem a gyakorlatban is tessék generalizálni a polgármester urnak s akkor ne csak a „Fővárosi Hirlap" legyen kitiltva a főváros utcáiról, hanem ne kaphasson kolportázs-jogot egyetlenegy időszaki lap sem.

Még feltünőbb a részrehajlás az indokolásnak ama pontjában, amely szerint „az utcai árusitási engedélyeknek további szaporitása a közönség zaklatására és a forgalom zavarására" vezetne. Furcsa dolog és jellemző, hogy ez az érv éppen csak a Fővárosi Hirlappal szemben jutott a polgármester urnak eszébe. Éppen mi előttünk kellett lezárni a nyilvánosságnak a sorompóját, éppen akkor jött rá a polgármester ur arra, hogy a létszám teljes, amikor mi is helyet kértünk a kolportázs-jogot élvező időszaki lapoknak a sorában.

Az Idő cimü zuglap, amelynek szerkesztőjéről birói itélet állapitotta meg, hogy zsaroló álhirlapiró, kolportázsjogot élvez a polgármester ur jóvoltából. A Fővárosi Hirlapot ellenben el kellett ütni ettől a jogtól, holott a „Fővárosi Hirlap" szerkesztői és munkatársai valamennyien hivatásos ujságirók, a Fővárosi Hirlapnak eddigelé egyetlenegy sajtópöre sem volt még, ami bizonyára arra vall, hogy mindig igazat irt, mindig az ujságirás tiszta fegyverével harcolt, eszményi céloknak a szolgálatában állott, senkinek a kegyeit nem kereste, senkinek a haragjától nem félt.

Nyiltan valljuk, hogy a polgármestert elfogultság vezette velünk szemben akkor, amikor egy elemi jogra vonatkozó kérelmünket megtagadta. Bárczy István politikáját, könnyelmü gazdálkodását, pénzügyi válsággal fenyegető rendszerét kemény kritika tárgyává tettük lapunknak ugyszólván minden egyes számában. Állandóan foglalkoztunk a polgármester viselt dolgaival, helytelen és veszedelmes intézkedéseivel, mert Bárczy István állandóan okot szolgáltatott a kritikára, állandóan veszélyeztette a főváros anyagi épségét, tág teret engedett a befolyásos protektorok munkájának, szemet hunyt sok szabálytalanság fölött és voltak olyan személyes ténykedései is, amelyek a legnagyobbfoku felháborodásnak a kiváltására voltak alkalmasak.

Most megboszulta magát a polgármester. Két hónapig magánál tartotta, aztán elutasitotta a kolportázs-jog iránti kérelmünket. Még hozzá — ez is rávall! — nem is szignálta személyesen az elutasitó határozatot, hanem az öreg Rózsavölgyi Gyula alpolgármesterre bizta. Holott az elutasitás a legszemélyesebb ténye volt a polgármester urnak s a teljes felelősséget viselni tartozik érte.

Nagyon kicsinyes, alantas, méltatlan volt a polgármesteri boszu, döntő bizonyitéka annak, hogy Bárczy István fél a Fővárosi Hirlap nyilvánosságától. A célját nem fogja elérni a polgármester. Továbbra is meg fogjuk találni a nyilvánosságnak és a népszerüségnek eddig is taposott utját s az elutasitó határozatot megfölebbezzük a belügyminiszterhez, akitől nem kegyelmet, hanem elfogulatlan igazságot kérünk.

Bódé-bontás a Dohány-utcában

Esztendők óta állandó a panasz, hogy a közterületeken ideiglenes jelleggel felruházott, a valóságban azonban állandósitott bódék hemzsegnek. A Kálvin-téren, Szervita-téren, Rákóczy-uton és másutt engedélyezett a város ilyesfajta épitkezéseket, azzal az indokolással, hogy a házlebontások folytán hajléktalanná vált üzletek az ujraépités tartamára elhelyezést nyerjenek s mihelyt ez a szükség nem forog fenn többé, az ideiglenes bódék lebontandók.

1911-ben néhány kereskedő azzal a kéréssel fordult a fővároshoz, engedje meg, hogy a Dohány-utca és Wesselényi-utca sarkán, az izraelita templom melletti területen ideiglenes árubódékat épithessenek. A területhasználati jogot a város már korábban átengedte volt az izraelita hitközségnek, azzal a feltétellel, hogy a hitközség épitkezésre használja azt fel. Ily módon mindenekelőtt a hitközség beleegyezését kellett előbb kikérni s amikor ez megvolt, a város megengedte a bódék épitését.

A folyó esztendő végén jár le a bódétulajdonosok joga, 1914 december 31-ig le kell bontani a bódékat. A tulajdonosok azonban — a régi recept szerint — a városhoz folyamodtak s már most kérték az engedély meghosszabbitását A középitési ügyosztály legközelebb előterjesztéssel lép az illetékes bizottság elé. Egyenesen lehetetlen, hogy a bódék életét a város meghosszabbitsa. A szépészeti, városrendezési és egyéb okokon kivül már csak azért sem lehet a kérést teljesiteni, mert hiszen az izraelita hitközség már 1911-ben kijelentette, hogy az illető területen 1914—1917 között meg akarja kezdeni és be is akarja fejezni az épitkezést. A hitközség tehát joggal emelhet óvást az ellen, hogy a fővárostól kapott, örökös területhasználati jogát maga a főváros játssza ki ily módon.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

KRAUSZ SIMI

MEGMENTETTE A FŐVÁROST.

Azokban a kommunikészerü jelentésekben, amelyek a főváros kölcsönéről a lapokban megjelentek, a sulyos feltételeknél is feltünőbb hir volt, hogy Bódy Tivadar dr. alpolgármestert Krausz Simon föv. bizottsági tag, a pesti börze ismert vezérembere kisérte Berlinbe.

Krausz Simon önzetlenségét, áldozatkészségét kétségtelennek tartjuk. Ugy véljük azonban, hogy a polgármester sulyos mulasztást követett el, amikor erre a misszióra kivül álló férfiut, még hozzá bizottsági tagot küldött ki, mert kitette Krausz Simont annak a nemtelen gyanusitásnak, hogy a százötvenhat milliós üzlet iránt nemcsak a köz szempontjából érdeklődött.

Erről suttognak az emberek s ez az, amit a polgármesternek köszönhet Krausz Simon. Mi tudjuk, hogy Krausz Simon nem önként vállalta a hálátlan feladatot, hanem a polgármester egyenes felkérésére. A polgármester — csakugy, mint a tanács többi tagjai — nem sok járatossággal bir a külföldi pénzkapacitásokkal való érintkezésben. Bárczy István dr. nem kényelemszeretetből maradt idehaza, nem azért küldte maga helyett Bódy alpolgármestert, mintha fontos ügyeknek az elintézése kivánná az itthonmaradását. De szomoru tapasztalatai vannak arról, hogy a külföld hatalmas pénzemberei nem veszik komolyan, nem tud velük az ő nyelvükön beszélni, nem tudja fentartani a polgármesteri tekintélyt. Ezért bizta meg a kölcsön perfektuálásával Bódy alpolgármestert és ezért adta Bódy mellé segitőtársul Krausz Simit, aki résztvett már nem egy pénzcsatában s bizonyára most is iparkodott megvédeni a főváros érdekeit.

Szomoruan jellemzi ez a pikáns ügy a polgármester tehetetlenségét. Szánalmas mosollyal fogadták bizonyára a szakértővel megerősiteti alpolgármestert. A külföld pénzkapacitásai sokat adnak a külső formákra s bizonyára vegyes érzelmekkel gondoltak a magyar fővárosra, a főváros hivatali vezetőire, akiknek kisérő kell, amikor a külföld előtt kell megállani a helyüket.

A GYOSZ. A VÁROS ELLEN.

Felebbezés a Sáros-fürdő miatt.

A Fővárosi Hirlap olvasói előtt ismert dolog az az elkeseredett küzdelem, amely a Sáros-fürdő berendezési munkálatai körül kifejlődött. Mintegy két hónapja már annak, hogy a küzdelem eldőlt: a fürdő fütési berendezési munkáit a Brüdl-cég kapta, az egészségügyi berendezéssel pedig a Thiergärtner és Stöhr-céget bizták meg.

A Gyáriparosok Országos Szövetségének egészségügyi berendezési szakosztálya most a lapok utján közli, hogy a város döntése ellen felebbezést nyujtott be a kereskedelemügyi miniszterhez. A felebbezés a Thiergärtner és Stöhr-cég ellen irányul, amely külföldi munkát szállit — a felebbezés szerint — a városnak, holott a munkát magyar iparosok is szivesen vállalták volna azért az árért (kb. félmillió korona) amit Thiergärtnerék kapnak.

Tény, hogy a Thiergärtner és Stöhr-cég részvénytársaság, amelynek a budafoki-uton mintaraktára van s amelyet Budapesten bejegyeztettek a céglajstromba. A felebbezésnek mégis van alapja, mert a magyar gyáripar háttérbe szoritása nem lehet fővárosi érdek.

A kérdés csak az, vajjon a felebbezésnek nincs-e formai hibája. A közigazgatás egyszerüsitéséről szóló törvény szerint ugyanis (1901:XX. t.-c. 4. szakasza) felebbvitelnek csak érdekelt fél részéről van helye. Hivatalból visszautasitandó a nem érdekelt fél részéről beadott felebbezés. Minthogy pedig a Gyosz. nem tekinthető félnek, világos, hogy a kereskedelmi miniszternek csakis abban az esetben lesz alkalma állást foglalni, ha nemcsak a Gyosz. felebbezett a döntés ellen, hanem az érdekeltek valamelyike is. A Gyosz. illetékes tényezőinek ezzel a körülménnyel tisztába kellene lenniök.

Sikkasztók, csalók

a központi városházán.

A városházán beteljesedett a régi igazság: az apró tolvajokat elfogják, a nagystilü szélhámosok pedig ismeretlenek maradnak, vagy futni engedik őket. Két jelentéktelen, kisebb hivatalt betöltő tisztviselőnek a félrelépéséről közlünk hiteles hireket az alábbiakban.

I.

Párteny i József az anyagszerraktár főnöke volt. Hivatali társai szerették, följebbvalói vakon biztak benne, lelkiismeretes, pontos, tisztességes embernek ismerték. A főnök kezén nagy summák mentek keresztül. A nagy summának kicsiny része, mint utólag kiderült, a kezei között ragadt.

Pár héttel ezelőtt meghalt Pártényi. A hivatalában rovancsolást tartottak s akkor kiderült, hogy a tisztességesnek, mintatisztviselőnek hitt férfiu a fizetését s mellékjövedelmeit a város pénztárából egészitette ki. Jó néhány ezer koronára rug a hiány, ennyi pénzébe kerül a városnak az föltétlen bizalom, amelyet Pártényi föllöttesei beléje helyeztek.

Habozva és kedvetlenül nyultunk ehhez a szomoru témához, egy halottról van szó, akit amugy sem lehet többé felelősségre vonni azért, amit tett, vagy amit eltett. A Pártényi-esetről azonban burkolt célzások, általánosságban tartott közlések jelentek meg csupán s a gyanu olyan tisztviselőknek a neveit is szárnyára vette, akiknek semmi közük sincsen a dologhoz s akik ártatlanul szenvednek a méltatlan vádnak a sulya alatt.

Ezért tartottuk kötelességünknek a pénztári hiány kiszenvedett hősének a nevét nyilvánosságra hozni és megállapitani azt a tényt, hogy a hiányra csak most jött rá a polgármester s hogy a városházán bárki elkövethet hasonló szabálytalanságokat, vagy büncselekményeket, nem kell tartania attól, hogy fölfedezik vétkét, senki sem ellenőrzi, senki sem tudja meg, egészen addig, amig meg nem hal s a hivatalát át nem veszi máski.

Ez a tanulsága a Pártényi-ügynek s bizonybizony alaposan elkésett a polgármester ur a most megindított vizsgálattal.

II.

A napilapok megemlékeztek arról, hogy egy fővárosi ingatlantulajdonosnál jelentkezett egy ügynök s pénzt kért tőle annak fejében, hogy magas vételárt fog kieszközölni az ingatlanáért a városnál. Az ügy a rendőrségre került, amely megállapitotta, hogy az ügynök üzleti összeköttetésben állott Román József fővárosi tisztviselővel.

Román néhány év óta városi alkalmazott. Ideiglenes hivatalnok, ipariskolát végzett, pár hónap előtt nősült, fizetése havi 160 korona volt, mégis uriasan élt mindig. Amikor házkutatást tartottak nála, kiderült, hogy más ügyben is vétkes. Valaki épitési engedélyért folyamodott a városhoz, az ingatlan a villaövezetben volt, a szabályzat értelmében előkerttel kellett volna a házat épiteni. Hogy-hogy nem, ezt a feltételt nem kivánták meg a városházán. Mikor Román tudomást szerzett róla, elment a kérvényezőhöz s megigérte néki, hogy 4000 korona ellenében elállt a város az előkerttől. Utólag kiderült, hogy az elállás akkor már megtörtént volt s abban semmi szerep sem jutott, nem is juthatott Román Józsefnek.

A polgármester a lefolytatott vizsgálat alapján csütörtökön délben elmozditotta állásából a magáról megfeledkezett tisztviselőt. Román azonnal távozott a városházáról, semmiféle végkielégitési igénye nincsen.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Pénteken tárgyalják

a thallowond-panamát.

Péntekre összehivták a főváros épitési bizottságát. Az ülés napirendjére alkalmasint fölveszik az Andrássy-uti faburkolat szerencsétlen ügyét. Fock tanácsnok ur egészen nyiltan hangoztatja mindenfelé, hogy őt a épitési bizottság tagjainak és a közvéleménynek egyértelmü állásfoglalása nem alterálja. A tanácsnok ur továbbra is rendületlen hive a Mähl—Gregersen-szövetségnek és nem hajlandó belátni, milyen káros üzletet kötne a város ezekkel az urakkal.

Megállapitható, hogy a főváros voltaképpen nem is tárgyalhat tovább az I. Mähl és tsai céggel. Ez a cég t. i., mint ilyen nem létezik többé. 1913 november 1-től 1914 február 17-ig, tehát alig másfél esztendő alatt tizszer változott a tulajdonos a cégben. Az ajánlatot az I. Mähl és társai cég adta be, ezt fogadta el annakidején az albizottság. Holott a budapesti bejegyzés szerint valami Wirth dr. a tulajdonos, viszont a legutóbb, február 17-ikén Brémában történt bejelentés és bejegyzés szerint már Wirth is kilépett a cégből. Ilyen napról-napra változó, bünügyekbe kevert, sem erkölcsileg, sem anyagilag meg nem alapozott céggel a főváros nem köthet milliós üzletet!

Azt hirdeti Fock tanácsnok ur, hogy a thallwoud a legjobb burkoló-anyag. Hát Bécsben éppen az ellenkezőjét tapasztalták ennek. Bécs város tanácsa 1908-ban próbaburkolást rendezett a thallwoud-fából s az Alserstrasse nagyrészét ezzel burkolta be. Két esztendő multán pedig ujból beburkolták az utcát, mert kiderült, hogy a thallwoud a két esztendő alatt teljesen elkorhadt, szétmállott, egyszóval használhatatlannak bizonyult.

Bécs városa azóta nem burkol többé thallwouddal. Budapesten sem szabad meddő kisérletezéseket megengedni ezzel az anyaggal, pláne akkor, amikor egyszer bécsi pénzen szerzett tapasztalatokat lehet értékesiteni s amikor a kisérletezés milliós kárt okozna.

BÉLAPÁTFALVAI
PORTLAND CEMENTGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 15.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Őstökös" védjegyü portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.
A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
Könnyü litersuly.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

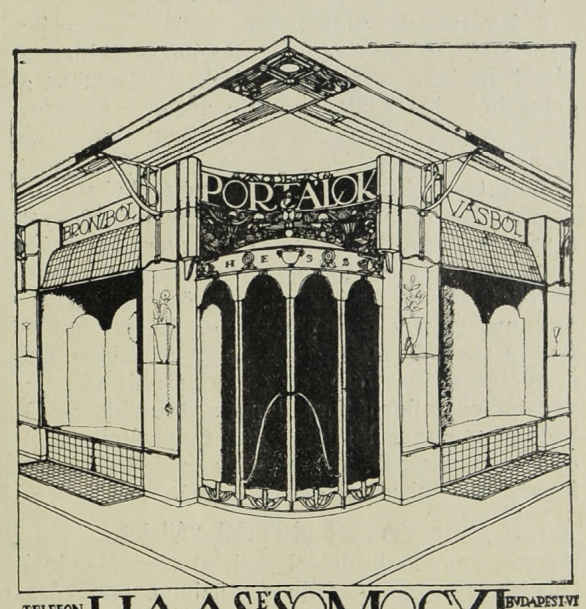

TELEFON 71-44 HAAS ÉS SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN 7.

Események

Közgyülés.

Fontos közgyülése lesz a törvényhatósági bizottságnak szerdán: a kölcsön felvételére vonatkozó felhatalmazás kerül napirendre s bár a felhatalmazás nem más, mint utólagos szentesitése a már megtörtént tranzakciónak, a városatyák bizonyára meg fogják ragadni az alkalmat s értésére fogják adni a polgármesternek, hogy a felhatalmazást a kényszerhelyzetből folyó szükségességnek tartják, nem pedig bizalmi nyilatkozatnak. Valószinü, hogy ennél a pontnál névszerinti szavazás lesz.

A Fóthi-ut mentén 1600 négyszögölnyi telket bérelt a várostól évi 6400 korona bérért az Első magyar gazdasági gépgyár rt. A szerződés tiz esztendőre szólt s 1920-ban járt volna le. A tanács azonban nagylelküen kiengedte a bérlőt az obligóból már most, hét esztendővel a lejárat előtt. Annak utána pedig nyilvános árlejtést irt ki a bérletre s most azt javasolja a közgyülésnek, hogy a telket évi 1650 korona bérért engedje át a legtöbbet igérő Tauszky Miksa és Társa-cégnek. A tanács nagylelküségének tehát az az eredménye, hogy a város 6400 korona helyett 1650 koronát fog kapni ezentul, ami a szerződés hátralévő hét esztendőjében (7 × 4750) csekély harmincketezer korona veszteséget jelent. Ilyen üzleteket csinál a város! — A munkanélküliség ismét szőnyegre kerül: a közgyülés tárgyalni fogja a tanács előterjesztését a munkanélkülieknek a fővárosban és a szomszédos községekben való összeirása ügyében. — Schäffer Dénes nyugalmazott alügyész nyugdiját a tanács — Oláh Dezső inditványára — 5000 koronára kivánja kiegészíteni. A közgyülés bizonyára egyhangulag magáévá teszi az előterjesztést. — A napirend többi pontjánál aligha lesz vita.

Sidó Zoltán felgyógyult.

Néhány héttel ezelőtt igaz részvéttel és fájdalmas megdöbbenéssel beszéltek városházi körökben Sidó Zoltán fővárosi fogalmazónak öntudatlan állapotban történt szerencsétlenségéről. A kiváló tehetségü, népszerü tisztviselő azóta teljesen visszanyerte egészségét s most néhány heti szabadságot kapott a polgármestertől. A szabadságidő lejárta után Sidó ismét elfoglalja hivatalát.

A Buchwald-üzlet.

Szerdán, e hó 4-ikén jár le a Ferenc József-rakparti és városligeti karos-székek bérletére kiirt nyilvános árlejtés. Az ajánlatokat még aznap, d. e. 11 órakor bontják fel a városgazdasági ügyosztályban. Városházi körökben kiváncsian várják az eredményt, amely bizonyára fényes bizonyitéka lesz annak, hogy a nyilvános árlejtés a legbiztosabb védelmezője a város érdekeinek s azt soha senkinek a kedvéért sem szabad mellőzni.

A házinyomda versenye.

A fővárosnak tudvalevően saját nyomdája van, hogy nyomtatványait olcsóbban állithassa elő. A házinyomda igénybevétele, valószinüen a rossz beosztás miatt, nem egyenletes. Egyszer sok a sürgős munka, egyszer vizont kevés. A munkatorlódás esetére gondolva, a főváros most azzal a tervvel foglalkozik, hogy éjszakai nyomdaszemélyzetet is szerződtet. Ezzel a tervvel semben a nyomdatulajdonosok egyesülete március 5-én értekezletre hivta össze azokat a főnököket, akik a fővárosnak nagyösszegü nyomtatványt tudnak a mai rendszer mellett szállitani. A szállitók attól félnek, hogy a házinyomda személyzetszaporitása az eddigi szállitások élvezetét lehetetlenné fogja tenni s elveszitik egyik legjobb megrendelőjüket. Az érdekeltek tehát tiltakozni akarnak a terv ellen és küldöttséget fognak vezetni a polgármester elé.

A nagyváradi hirdetési vállalat.

Nagyváradon a hirdetési vállalat szintén házi kezelésben van. A vállalat üzletvezetőjévé a nagyváradi tanács Pásztor Edét, az ottani „Friss Ujság“ szerkesztőjét nevezte ki.

A bécsi földalatti vasut.

Bécsben tudvalevőleg hónapok óta tárgyal már a községtanács a különböző érdekeltségekkel a földalatti villamosvasut létesitése dolgában. Két csoport állott egymással szemben. A francia konzorcium négyszer akkora hálózatnak az épitésére tett ajánlatot, a bécsi nagybankok viszont a Mariahilfstrasse—Stefanplatz—Prater vonalat akarják kiépiteni. A bécsi tanács ugy döntött, hogy az utóbbi ajánlat elfogadását ajánlja a községtanácsnak. Ebben az esetben a vonal épitését legkésőbb 1915 tavaszán megkezdik.

Uj épitkezés.

A pénzügyi helyzet megkönnyebbedésével megindult a magánépitkezés is Budapesten. A magánépités bizottsága ma hét uj emeletes ház épitését engedelmezte. Elfogadták egy egyemeletes, három kétemeletes, egy négyemeletes, három ötemeletes ház tervét. E szerint a legutóbbi hetek épitkezőkedve egy kissé megcsappant, a mennyiben az elmult héten tizenhét terv került elfogadásra a bizottság elé. A hanyatlás csak átmeneti. Amint a pénzpiac fölszabadul a mostani drága állami és városi kölcsön terhe alól, a magánpénzkereslet is kedvezőbb helyzetbe fog jutni a mostaninál.

Villamosvasut Kassán.

Február 28-ikán nyitották meg Kassán a villamos közuti vasutat. A megnyitás nagy ünnepélyességgel ment végbe.

Kecskemét és Szeged.

Nem a közelség hozta most együvé ezt a két alföldi várost, hanem inkább a távolság, amely e két város között van. Kecskemétnek alig feleannyi lakosa van, mint Szegednek és ezzel természetszerüleg munkanélküliek is jóval kevesebben vannak, mint Szegeden. Ezzel szemben, mig Szegeden ezer-ezerötszáz koronát juttatnak a munkanélküliek nagy nyomorának enyhitésére, addig Kecskemét város törvényhatósága egyszerre hatezer koronát szavazott meg az önhibájukon kivül inségbe jutott munkanélkülieknek.

Debrecen kölcsöne.

Anicelli, egy párisi bankháznak a képviselője, negyven millió frankos kölcsönajánlatot tett Debrecen városnak. A tanács először kutatni fog utána, hogy megbizható-e az ajálnat.

Kolozsvár város függőkölcsöne.

Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága a február 28-iki közgyülésében tárgyalta és elfogadta a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságnak a város által fölveendő 3 millió koronás függőkölcsönre benyujtott ajánlatát. A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság a kölcsönt két évre 5 százalék kamat és 3 és egynegyed százalék folyósitási jutalék mellett nyujtja.

A Palais de Danse

mmárciusi műsora a szórakoztató számok sorozatát mutatja be. *Ninon de Beauval*, a modern Vénusznak csodaszép produkciója, tökéletes testszépsége feltünést keltettek. A pazar műsor többi száma is csupa attrakció. A szenzációs tánc-, ének-, és látványos számok mindegyike nagy sikert aratott.

Vigjáték ciklusának

IV. uj sorozatát mutatja be az *Omnia* mozgóképpalota. Az Omnia ezen uj vigjátéksorozata elejétől végig derüs hangulatban tartja a szemlélőt.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt ben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
Vigjáték-ciklus!
A párisi angyal
Vigjáték 3 felvonásban.
A mezők virága
Helyzet-kép 4 felvonásban.
Maxi mint tyukszemvágó
Bohozat Max Linderrel.
Ezenkivül több vigjáték, természeti felvétel, aktualitások és
Kino-riport
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállitó
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.
Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.
Budapesti képviselet:
SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.
Telefon: 44-56.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A MUNKANÉLKÜLISÉG.

A munkanélküliek eddig békésen tüntettek a főváros utcáin, a legutóbb azonban már rombolás jelezte sétájuk célját. Az bizonyos, hogy a főváros 50.000 és az állam 100 ezer koronájával nem igen lehet a bajon segiteni, annál kevésbbé, minthogy a jótékonysági osztály együgyü eljárása következtében a segélyeket inkább professzionátus koldusok és kéregetők, mint a tényleg támogatásra szoruló munkanélküli iparosok kapták. Különben is ilyen kicsinyes akció, mint ez az egyszer és mindenkorra szóló néhány koronával való segélyezés, csak arra alkalmas, hogy a munkanélküliség fontos kérdése megoldását háttérbe szoritsa.

Benne vagyunk nyakig a gazdasági depresszióban. A kereskedelem és ipar a legnagyobb mértékben pang és a javulás egyelőre nem mutatkozik. A munkanélküliek száma napról-napra szaporodik és ma már eléri az 50.000-et. Fokozza a számukat az a körülmény, hogy a határon való szigorubb eljárás a kivándorlást is korlátozza és itthon tart olyan munkanélkülieket ,akik különben más országokb mennének munkát keresni.

A munkanélküliség ma elsőrendü gazdasági kérdéssé nőtte ki magát, melynek megoldása — különösen a fővárosban — égetően szükséges. Budapest főváros tanácsának ebben a kérdésben nem szabad tétovázniа. Itt a kerületi és klikkpolitika nem használ, hanem erős gazdasági érzékkel kell a dologhoz hozzányulni és bátor elhatározással olyan intézményt kell létesiteni, mely a bajokon nemcsak pillanatnyilag segit, hanem maradandó javulást idéz elő.

A munkásbiztositás az utóbbi években nálunk is fejlődést mutat. Ott még persze nem tartunk, mint Németország, Anglia és Franciaország, ahol aggkor és munkaképtelenség esetére mindenki biztositva van és ez a biztositás mindenkire nézve kötelező. Sőt Angliában bizonyos szakmákban a munkanélküliség elleni biztositás is kötelező.

Nálunk a munkanélküliség ellen hatósági, vagy törvényes intézkedések eddig nem tétettek. A külföldön már találunk ilyeneket. A legjobb eredményeket Angliában látjuk. Ott előbb a munkaközvetitést szervezték, azután ennek alapján a munkanélküliség elleni biztositást. Ez utóbbit olyan módon, hogy a munkásszervezeteket a városok ebből a célból megfelelő dotációval látják el. Hasonló rendszert követnek Svájcban és Belgiumban. A budapesti állami munkaközvetitő intézet tudvalévőleg semmit sem ér, mert nem tart konnexust a munkásszervezetekkel. Sokkal több eredményt mutatnak fel azok a szakmabeli munkaközvetitők, amelyeknél a munkaadók és munkások együttesen járnak el a munkaalkalom szerzésében. De még helyesebb volna, ha a főváros a munkásszervezetekkel egyetértve egy erős központi munkaközvetitőt állitana fel, melyet természetesen nagyobb összeggel dotálna. Ha azután a munkaközvetités megfelelőleg szervezve volna, hozzá lehetne látni a munkanélküliség elleni biztositás organizációjához. Természetesen a fővárosnak itt is megfelelő szubvencióval kellene az intézmény támogatására sietne. A brüsszeli városi tanács e célra évenkint fél millió koronát irányoz elő.

A munkanélküliség csökkentésére szolgálna az is, ha a főváros a közmunkákat a saison morteokban és nagy gazdasági depressziók idején végeztetné. Angliában ezt rendesen igy cselekszik. Budapesten most igen sok a munkanélküli. Kivánatos volna, ha a főváros a most felveendő külcsönből sürgősen nagyobb közmunkákat végeztetne. Ilyen módon sok szegény iparos jutna munkához.

A munkanélküliség elleni biztositás problémája még egészen uj. A mult évben volt ebben a kérdésben az első nemzetközi kongresszus Gentben, A tárgyalások folyamán kitünt, hogy ezen a téren a vélemények még nagyon eltérők. Azt azonban az összes résztvevők hangsulyozták, hogy a munkanélküliség elleni kötelező biztositás eszméje a munkások körében nem népszerü, mert nagy terhet róna rájuk. Sokkal helyesebb ut az, amelyet az egyes szakmák Svájcban és Belgiumban követnek, tudniillik, hogy a segélyezést a munkásszervezetek és a városok közösen eszközlik. Egyelőre tényleg ez a mód látszik a leghelyesebbnek. A nagy városoknak érdekük, hogy a munkanélküliek száma lehetőleg korlátoztassék. Jó volna, ha Budapest fővárosa érintkezésbe lépne a szakszervezetekkel, melyeket egy nagyobb dotációval látna el a munkanélküliség elleni biztositás céljából. A közös akcióval sok visszaélésnek lehetne elejét venni és el lehetne érni azt, hogy a támogatás az igazi munkásoknak és a nem a dologkerülőknek jutna.

A szeszkartel

hosszu vajudás után végre megalakult. A héten a szervezés munkája is annyira előrehaladt, hogy megállapitották a kontingens hányadokat és az összes személyzeti kérdéseket is tisztázták. A kartel Magyar szeszértékesitő rt. cég alatt, előreláthatólag egymillió korona tőkével, központi eladási és nyilvántartási irodát fog szervezni, mely valószinüleg már e hó 15-én kezdi meg működését. Megjegyezzük, hogy az uj társaság mellett az eddigi csonka kartel, a Központi szeszipar rt. is fenmarad, de csak mint a kartel egyik tagja. Hogy a szeszkartel megalakulása milyen hatással lesz a szeszüzletre, arról mérvadó körökben nagyon tartózkodóan nyilatkoznak. Azt azonban biztosan veszik, hogy az árhanyatlásnak most már gátat fognak vetni, annál is inkább, minthogy a a magyar kartel ebből a célból együtt fog eljárni az osztrák kartellel.

Az Első Magyar tranzakciója.

Régebb idő óta folynak a tárgyalások az Első Magyar biztositó és a Központi kereskedelmi és iparbank közt az utóbbi életbiztositásos tisztviselőkölcsön-osztályának átvétele körül, amely utóbbinak az Első Magyar eddig több mint 12 milliót bocsátott rendelkezésre. Értesülésünk szerint a tárgyalások a legutóbbi napokban megállapodásra vezettek: az Első Magyar május 1-től kezdve központjába olvasztja az osztályt tisztviselőivel együtt.

Választanak a tőzsdén.

A közelmultban két tőzsdetanácsosi állás üresedett meg: Hoffmann Sámuel, a Magyar keleti vezérigazgatójának és Ullmann Emil halálával. Értesülésünk szerint a legközelebbi közgyülésen betöltik ezeket a tisztségeket s elsősorban Fischl Sándor, a Wiener Bankverein igazgatója jön számitásba, aki legutóbb alig tizenkilenc szavazattal maradt ki a tanácsból s akinek érdekében már most fejtenek ki agitációt. A másik állás betöltése dolgában még nem alakult ki egységes vélemény a tőzsdetagok közt.

A Pesti Hazai és a Gozsdu-alap.

Vidékről egyre-másra jönnek a hirek arról, hogy a Falussy Árpád kezdeményezésére mindenhol gyökeret talált: a vidéki pénzintézetek sorra áldoznak a magyar kulturának. Az országos készség megnyilvánulása szép és okos dolog. Annál szomorubb, hogy maga a Pesti Hazai, amelyet a társadalmi jótékonyság jeligéjével alapitottak, ama ténykörülménynél fogva, hogy az igazgatóságot a közgyülésen nyilvánosan kényszeriteni kellett arra, hogy kulturális célokra valamit kiszakitson, a nemzetiségi betevők ellenszenvét provokálta és elesett a sok milliós Godzsu-alaptól is, amelyet végérvényesen elvontak tőle. Ez a sulyos károsodás elsősorban Walder Gyula vezérigazgató büne, akinek kötelessége lett volna gondoskodni arról, hogy az igazgatóság előzetesen olyan kulturális adó-tételt állitson be a mérlegbe, amely méltó az intézet multjához és tradicióihoz s amivel kikerülhették volna azt, hogy egy közgyülési megszégyenités kényszere alatt teljesitsék elmulasztott kötelességüket. Sajnos, ez a demonstrativ lépés bekövetkezett és most Walder fukar politikája folytán a nemzetiségek sorra vonják ki betéteiket a takarékból, amely pedig a magyar vidékeken sem élvezi a régi feltétlen bizalmat.

Földgáz és petroleum. Az a sokat emlegetett külföldi tőke most elkerüli Magyarországot. Legfeljebb papiron igyekszik imponálni nekünk, amiből persze nem sok a hasznunk. Nagyszerü példáját láttuk ennek a földgázakciónál. Angol tőkepénzesek monopoliumot akartak szerezni a földgáz kihasználására; de nem elégedtek meg egyedül a monopoliummal, hanem még az államnak jelentékeny pénzbeli angazsálását is kivánták. Teleszky pedig igen helyesen, nem állott kötélnek, mire az angol tőke szépen félreállott. Az egész dolog tehát az állam becsapására irányult, amit a pénzügyminiszter ébersége idejekorán meghiusitott. Másképp áll a dolog azonban a petroleum kutatás dolgában. Magyarországon a petroleumnak nyoma sincsen, ezt már a legjelesebb geologusok többször megállapitották. És mégis a néhány szélhámos angolnak, akik Magyar Kárpáti petroleum r.-t. cim alatt dolgoznak nálunk, sikerült az álamot 400 ezer K-val megvágni petroleumkuttás cimén. Ők persze pénzt nem hozták ide és most a magyar állam pénzén élősködnek. Forma szerint felállitottak Izacsalon egy furókutat, de eddig a petroleumnak még a nyomára se akadtak. Most már nem is furnak, ellenben szorgalmasan szedik fel az évi segélyt a magyar állampénztártól. Mellesleg megjegyezzük, hogy a Magyar Kárpáti emberei hozták a pénzügyminiszter nyakára az amerikai földgázszakértőket is, akiknek kedvezőtlen jelentése az államnak 300.000 koronájába került. Ilyen eredményeket szül most a „külföldi tőke" akciója Magyarországon.

Magyar betonépitési részv.-társ. cég alatt a Magyar jelzáloghitelbank, a Magyar agrár- és járadékbank, a Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank, a Magyar általános takarékpénztár rt. a Magyar telepitő és parcellázóbank r.-t. és a Magyar város- és községfejlesztési rt. uj vállalatot alapitottak. A vállalat elnöke Horváth József dr., alelnöke Festetich Andor gróf.

Közgyülések és mérlegek.

Általános takarékpénztár.

A *Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság* báró *Madarassy-Beck* Miksa elnöklésével mult hó 28-án tartotta meg XXXII. rendes közgyülését. A közgyülés elhatározta, hogy a kimutatott 3,453.662 K 25 f tiszta nyereségből az alapszabályszerű jutalékok levonása után a tartalékalapba 500.000 K utaltassék, ami által az 7 millió koronára melkedik, az intézeti házak értékéből 50.000 K irattassék le, a nyugdijpénztár 30.000 koronával javadalmaztassék, a részvényszelvény — 1914. március 2-tól kezdve — 37 koronával = 7.4 százal-k (ugy mint tavaly és a még forgalomban levő 1000 daraab alapitói részjegyszelvénye 33 koronával váltassék be, mig a fennmaradó 208.974 korona 69 fillér uj számlára vezettessék elő. A közgyülés a tiszta nyereség felosztása iránti javaslatokat elfogadta és a napirend értelmében áttért a választásokra. Megválasztattak uj tagul az igazgatóságba: *Morpurge* Edgard, a cső és kir. szab. Trieszti Általános Biztositó Társaság (Assicurazioni Generali) vezérigazgatója, a felügyelő bizottságba: dr. *Csécsy* Miklós, *Ehrentheil* Manó, *Gászner* Béla, *Kelemen* Samu, dr. tenralbai *Richetti* Ferenc, ifj. gróf *Teleki* József és *Zsilinszky Mihály* v. b. t. t.; a fiók-fel-

ügyelő-tanácsba: dr. *Vázsonyi* Vilmos, országgyülési képviselő, elnök, *Biró* Henrik, *Fehér* József, *Geissler* Arthur, dr. *Gerlóczy* Endre, ifj. *Hegedüs* Sándor, *Ilk* Mihály, *Ledermann* Mór, *Lisznyay-Damó* Tihamér, dr. *Magyar* László, *Márkus* Miksa, *Meisl* Gusztáv, dr. *Pető* Sándor, *Salzer* Inác, dr. *Szente* Gyula, dr. *Zboray* Miklós és a 24 tagból álló választmány. A közgyülés berekesztése előtt *Lekky* István miniszteri tanácsos részvényes, méltatta *Kronberger* Lipót, udvari tanácsos, vezérigazgatónak, az igazgatóságnak és a tisztikarnak a takarékpénztár fejlesztése körüli buzgó munkásságát és inditványára a közgyülés köszönetét és elismerését jegyzőkönyvbe foglalták.

Általános villamos.

A Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság vasárnap délelőtt *Széll* Kálmán v. b. t. t. elnöklésével megtartotta 21. rendes közgyülését. *Seltenreich* titkár bemutatta az igazgatóság jelentését, amely szerint a társaság fenállása óta első eset, hogy a pénzügyi eredmény nem haladást, hanem csökkenést mutat. A nyomasztó viszonyok folytán a közönség sok mindent volt kénytelen magától megvonni, s igy a villamos áram fogyasztásában is messzemenő takarékosságot követett. A törvényes záróra behozatala is csökkentette az áramfogyasztást. A gépek és gyári eszközöknél az elmult évben elhasználás által okozott értékcsökkenések pótlására a külön értékcsökkenési alapból 115,482 K 61 f-t forditottak. Az értékcsökkenési alapnak 1,875.250 korona 23 fillért kell átutalni. A befektetések 25,460,677 korona 40 fillérre emelkedtek. E befektetési összegnek megfelelően az értékcsökkenéseket is megfelelő arányban kellett megállapitani, hogy a telepeket az elektrotechnika és a gépipar rohamos előrehaladásának megfelelően mindenkor modern szinvonalon tarthassák. Az értékcsökkenés levonása után az 1913. üzletév *tiszta nyereségeként 1.572,994 korona 87 fillér* áll rendelkezésre, melynek felosztására vonatkozólag javaslatot tett a közgyülésnek azzal az inditvánnyal, hogy a külön értékcsökeknesi tartalékalap javára 300.000 koronát, az adótartalékalap javára 150,000 koronát, z adótartalékalap javára 80,000 koronát forditsanak. Az *osztalékot 15.5 százalékban, vagyis 25 koronában* javasolta az iagzgatóság megállapitani. *Saághy* Gyula örömének ad kifejezést, — hogy noha az áramfogyasztás csökkent, az eredmény mégis kiváló. Ezért elismerését fejezte ki az elnöknek, *Fodor* István, udv. tan. vezérigazgatónak, és a tisztviselői karnak. *Széll* Kálmán elnök megköszönte az elismerést az igazgatóság nevében és kijelentette, hogy a főérdem *Fodor* István udv. tan. vezérigazgatót illeti. — *Leyrer* Lőrinc részvényes inditványozta, hogy az elnöknek és a vezérigazgatónak, kik 20 éve állnak az intézet élén, állitson a társaság maradandó emléket. — Széll Kálmán köszönetet mondott az inditványért. Az elismerés elsősorban jár az igazgatóságnak, azután a tisztviselői karnak, melynek élén *Moravetz* Ignác irodafőnök és *Seltenreich* titkár állnak.

A Magyar kereskedelmi hitelbank rt.

február hó 25-én tartotta dr. *Schreyer* Jakab, magy. kir. udv. tanácsos elnöklete alatt VIII-ik rendes közgyülését, melyen elhatároztatott, hogy az elért 691.166'59 korona tiszta nyereségből az alapszabályszerü dotátiók után K 520.000 osztalék (6'5 százalék) K 60.000 tartalékba helyeztessék és K 28.327'69 uj számlára vitessék át. — Az osztalék f. hó 26-tól kezdve kerül kifizetésre az intézet pénztáránál, V., Erzsébet-tér 18. Az igazgatóságba uj tagokként megválasztattak: dr. *Bihari* Mór, *Háry* Ágost és vágvecsei *Wellisch* Alfréd.

Országos Iparbank Részvénytársaság.

Az intézet elnöke *Ottó* Jánosnak, az urakháza tagjának, távolétében a közgyülést *Weiszmayer* Oszkár alelnök, a szlavon iparkamara elnöke nyitotta meg. A közgyülés elfogadta az igazgatóság előterjesztéseit, melyek szerint a tartalékalap javadalmazása után fennmaradó összegből részvényenkint 5 százalékos, 10 koronás osztalék kerüljön kifizetésre az előző évi 9 koronával szemben. Megbizatásuk lejárta folytán *Ottó* János, az urakháza tagja, *Spitálsky* József, főigazgató, és *Weiszmayer* Oszkár, kamarai elnök az igazgatóságba ujra beválasztattak.

Az I—II. kerületi takarékpénztár.

szombaton tartotta évi rendes közgyülését *Jencs* Vilmos elnöklete alatt. Az üzleti év eredménye ugyanolyan, mint az 1912-ik üzleti évé volt s az osztalékot tiz koronában állapitották meg. — Az igazgatóságba uj tagok gyanánt *Sternád* István, a Magyar Földhitelintézet főtisztviselője és *Dragon* János ügyvéd kerültek. — A közgyülés *Wolf* Vilmos vezérigazgatónak, a vezetőségnek és a hivatalnoki karnak köszönetet szavazott sikeres működéseért.

A Korláti bazaltbánya r.-t.,

1913. évi zárószámadásában 253.572 K (1912-ben 236.888 K) bruttó jövedelmet mutat ki, amiből 172.976 K a tiszta nyereség az előző évi 164.130 K-val szemben. A 340.000 K alaptőkéjü társaság, ingatlanait és épitményeit 317.907 K (1912-ben 314.907 K), korláti birtokát, amelyre még 295.033 (0) K-val tartozik vételhátralék fejében, 344.190 (0) Kor., iparvasutját 248.803 (242.509) K., szerszámait és fölszerelését 264.844 (269.555) K értékkel szerepelteti a mérlegben, — mig értékcsökkenési tartaléka 826.969 (666.000) korona.

„Unió" biztositó intézet,

mint szövetkezet, Budapest, VI., Teréz-körut 40-42. Folyó év február havában 1.134,000.— K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 945.100.— K uj biztositási kötvény állittatott ki. — Biztositott összegek fejében 141.316,40 K fizettetett ki. 1914. január 1-től február 28-áig 2.296,000 K értékü biztositási ajánlat nyujtatottbe és 1.385,100.— K értékü uj kötvény állittatott ki. — Biztositott összegek fejében a folyó évben 357,353 K 70 f és az intézet fennállása óta 22,782,147 K 72 fillért fizettek ki. Ezen intézet az élet és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

VÁLLALKOZÁS

Burkolás, csatornázás.

A székesfőváros tanácsa február 23-án versenytárgyalást tartott különböző csatornázási és burkoló bunkákra. Ajánlatot tettek:

az I., Csóka-utca egy részének makadam rendezésére és a gyalogutak kövezésére: *Krausz és Gribitzer* 9358 K, *Ámon* Antal és fiai 9200 K, alternativ 10.190 K, *Zech* Károly 10.501 K, id. *Schaffer* György 9050 K, alternative 10.202 K, *Scheffer* Károly 8763 K;

a Krisztina-téri piac rendezésénél a kövező előmunkára: *Krausz* és *Gribitzer* 6070 K, (3 méternél hosszabb szegélykő alkalmazásánál fm.-ként 2.20 K-val drágább), *Scheffer* Károly 7118 K, *Ámon* Antal és fiai 6675 K, id. *Schaffer* György 7590 K, a keramit burkolatra: *Magyar keramiai gyár rt.* 16.315 K, *Kőszénbánya és téglagyár rt.* 16.150 K, a járdaaszfaltozásra: *Magyar rt.* 9964 K, *Angol aszfalt rt.* 10.17 K, *Posnanszky és Strelitz* 9752 K;

a II., Alvinci-út egy részének makadam rendezésére: *Krausz és Gribitzer* 16.131 K, *Ámon* Antal és fiai 21.545 K, ifj. *Schaffer* György 17.171 K, *László* és *Blum* 19.395 K;

az V., Párkány-utca egy részének renezésére: *Krausz és Gribitzer* 18.274 K, alternative 17.976 K, *Benz* és ifj. *Helfenstein* 16.357 K, *Pesel* Lajos zuzott mészkőre: *Ligeti* és *Társa* 500 köbméter K, *Magyar épitő rt.* 3.15 K, köbm.-ként 5 évre; *Deutsch* Imre 20.914 K, *Scheffer* Károly 18.491 K, alternative 17.987 K, *Tarján és társa* 20.757 K, roly 18.084 K, *Hirsch Mihály rt.* 18.545 K, 17.834 K, *Ámon* Antal és fiai 19.807 K, *Zech* Ká- 24.153 K, *Kőszénbánya és téglagyár társulat* 3.20 K, *Fleischmann* Antal 3 K, alternative 2.50 24.236 K;

az uj köztemető melletti üdülő telephez vezető ut csatornázására: *Péchy* Sámuel 22.700 K, *Schaefer* és *Wellisch* 21.733 K, *Magyar betonépitési rt.* 21.697 K, *Magas-, mély- és utépitési rt.* 30.861 K, *Ámon* Antal és fiai 21.371 K, *Deutsch* Imre 20.512 K, *Pessi* Giovanni 21.107 K, *László* és *Blum* 21.735 K, *Halász* Hubert 19.851 K, *Kleindl* János 22.098 K;

Kövezetjavitás.

A főváros tanácsa most döntött az 1914-ben végrehajtandó kerületi kövezetjavitások elvégzésére beadott ajánlatok felett. Megbizást kaptak:

Az I. kerületre: *Tarján* és *Társa* a kövezet és gyalogut javitási munkák négyzetméterenkint 1.26 K-val, az uj kövezőmunkák az 1914. évre megállapitott kövezési és utépitési egységárakhoz hozzáadandó 25 százalék felülfizetéssel.

A II. kerületre: *ifj. Schaffer* György a kövezet- és gyalogut javitási munkák négyzetméterenkint 1.20 K, az uj kövezőmunkák az 1914. évre megállapitott kövezési és utépitési egységárakhoz hozzáadandó 25 százalék felülfizetéssel.

A X. kerületre: *Halmos* István a kövezet és gyalogut javitási munkák négyzetméterenkint 1.45 K-val, az uj kövezőmunkák az 1914. évre megállapitott kövezési és utépitési egységárakhoz hozzáadandó 15 százalék felülfizetéssel.

Szegélykő, kavics, zuzalék.

A székesfőváros burkoló anyagszükségletének szállitására ajánlatot tettek:

a szegélykövekre és csatorna fedőlapra *Ámon Antal és fiai* 200 fm. 1—3. fm. h. darabokból álló 16—24 cm. keresztmetszetü egyenes gránitszegélykőre 9 K, 50 fm. uyanolyan hosszu darabokból álló 16—24 cm. keresztmetszetü körives gránitszegélykőre 12.50 K, 50 fm. ugyanolyan hosszu darabokból álló 24—32 cm. keresztmetszetü körives gránitszegélykőre 13.80 K, gránit csatorna fedőlapra 28.30 K egységáron összesen 20.095 K, *Luczenbacher* Pál 16—24 cm-es egyenes bazalt szegélykőre 9.80 K, *Poschacher* Antal egyenes gránit járdaszegélykőre 9.75 K, 16—24-es körives gránit járdaszegélykőre 14.50 K, 24—32-es körives gránit járdaszegélykőre 17.75 K, gránit csatorna fedőlapra 30 K;

dunakavicsra: *Ujlaki tégla- és mészégető rt.* hársheyi és 500 köbméter pesthidegkuti mészkőre 8.60 K, *Kerner* János és *Stoff* Miklós 9 K-val köbméterenként;

rostált kőzuzalékra: *Kondor* és *Feledy* trachytra az I. kerületre 90 köbm. 12.30 K, a II. ker. 60 köbm. 12.30 K, az V. ker. 40 köbm. 12.10 K, a VI. ker. 560 köbm. 12.30 K, a VII. ker. 570 köbm. 12.80 K, a IX. ker. 65 köbm. 13 K, a X. ker. 45 köbm. 13.80 K, *Kissebesi gránitkőbányák* rt. bazaltra az I. és II. ker. 15 K, az V. és VI. ker. 14.20 K, a VII., IX. és X. ker. 14.20 K, az 1915. évben 20 f., az 1916. évben 30 f-rel drágább, *Luczenbacher* Pál andesytra az I. -s II. ker. 11 K, V., IX. és X. ker. 10.50 K, a VI. ker. 9.40 K, a VH. ker. 9.60 K-val köbm.-ként.

Dunakavics.

Budapest székesfőváros tanácsa a főváros közigazgatási kerületeiben végrehajtandó utépitési munkákhoz az 1914., illetőleg az 1914., 1915. és 1916. években évenként szükséges mintegy 25.000 köbméter dunakavics szállitása iránt nyilvános versenytárgyalást hirdet. A versenytárgyalás február 23-án d. e. fél 11 órakor fog a Központi városház II. 266. a. sz. alatt megtartatni.

Csatorna-tisztitás.

Budapest székesfőváros VII. ker. előljárósága versenytárgyalást hirdet a VII. csatornahálózat, valamint a székesfőváros tulajdonát képező üszszes oldal, házi csatornák és pöcegödrök tisztitási munkáira 1914. január 1-től kezdődő egy, esetleg három évre. Az ajánlatokat március 14-én d. e. 10 óráig kell beadni s azok ugyanakkor bontatnak fel. Bánatpénzül 600 korona helyezendő el a ker. előljáróság pénztárába s a nyugta az ajánlathoz csatolandó. A feltételek és egységárjegyzék a ker. előljáróságnál (VII. ker., Dob-utca 51. sz. földsz. 3.) megtekinthetők.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

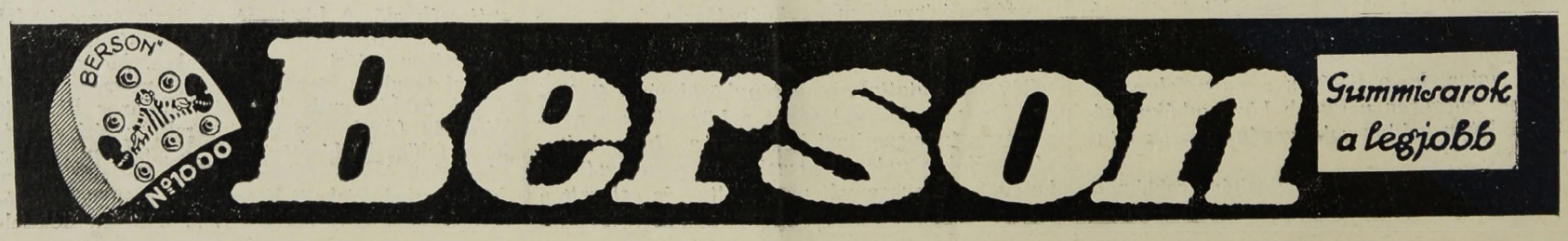

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. :: :: :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.

Ma és mindennap
a teljesen uj szenzációs müsor.

Walter Schneider a világhirü humorista szólóban, szkeccsben és filmen.
Miss Iréne Svan az ausztráliai szépség.
Bella Fries a Gerai Residenztheater primadonnája.
Die Klabriaspartie orig. Posse v. Bergmann.
Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakeiók fellépte. Reggel 5 ig Ballmabill — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegyek elővételben „Az Est" kiadójában.

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Velencia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenciában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.**

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csoko d üteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és kulto.d lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársulat — Ujlaki Asbestpala a legjobb — Budapest

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!

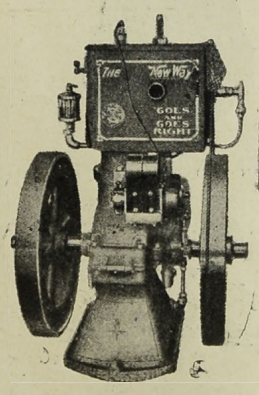

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz
Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit
GROSSMANN SIMON

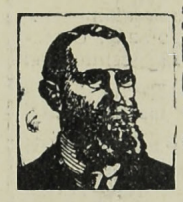

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmasomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Jardin d'Oliver
NAGYMEZŐ U. 22-24 TELEFON: 167-25.
Minden este fél 10 órától 1 óráig
Magde Lessing és Fred Wright
Halló Magde, Halló Fredy szkeccsükben. Horelik, a páratlan orosz császári udvari ballet. Pomponette a párisi csillag. The 8 Nordlandsterne és még 25 sláger szám.
1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 130—77
Kezdete este 10 órakor
Kezdete este 10 órakor.
Szépség-esték
A világhirü **Ninon de Reauval-nak**, a modern Vénusnak vendégszereplésével. A müsor minden száma szenzáció. — **Rendes helyárak.**

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor.
9 órakor Ujdonság.
APUKA
Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Fordította: Gergely Lajos.
11 órakor
Szarvas-bőgés
Bohózat
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

GRAMMOFON

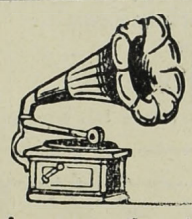

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimerítő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

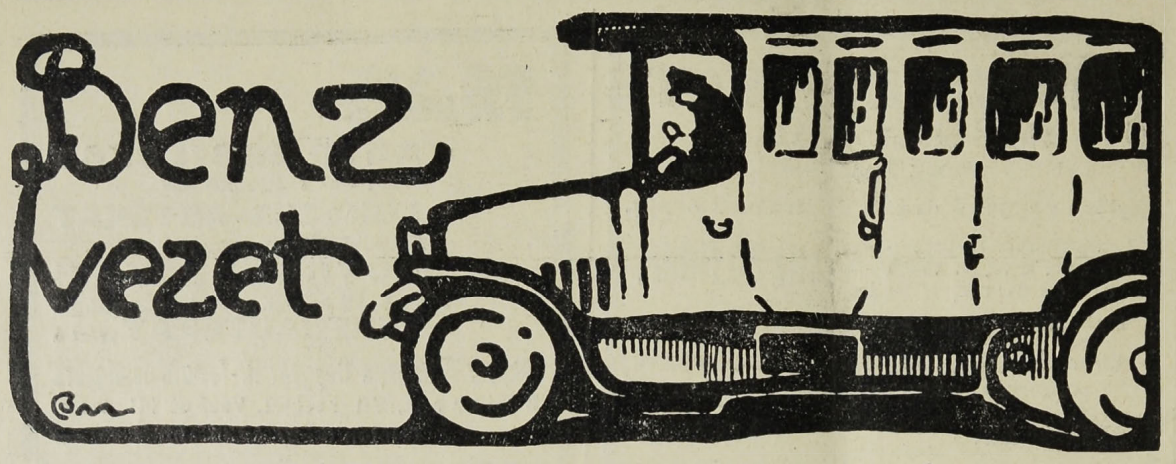

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

MARTA

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az Eternit törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.

és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

---

500 darab fekete kemény

férfi-kalap

rendkivüli előnyös vétel folytán darabja 3.50 kor.

Gólya-áruház, Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. sz.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

SZALONSZENET **POROSZ** Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára) 100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva) (2 zsák) Budán K **4.60**

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. március hó 11-én. 11. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A közigazgatást,

általában pedig a szép Budapestet, ékesen jellemzi az a nagyszabásu, okos, értékes beszéd, amelyet Feleki Béla bizottsági tag a közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén elmondott. Széles területeket, nagy problémákat érintett Feleki Béla s különösen két kérdés domborodik ki ebből a beszédből, két olyan kérdés, amely eleven husába vág a pesti publikumnak s amelyekből kitünik, hogy Budapestről csak a legnagyobb tulzással lehet ugy beszélni, mint egy minta-fővárosról.

Az első kérdés a III. osztályu kereseti adónak a házbér alapján való kivetése. Az uj adótörvény értelmében a III. osztályu kereseti adó az adóalany által fizetett házbér szerint igazodik. Ez pedig a legigazságtalanabb eljárás, a nyomor adója. Mert e szerint akkor, amikor a háziurak lelketlen önzése folytán a középosztályhoz tartozó polgár az eddigi 1200 korona helyett 1500 korona házbért tartozik fizetni: — akkor rácsap az állam és a főváros is a szerencsétlen emberre és azt mondják, fizessen most már a felemelt házbér arányában több kereseti adót, több községi pótlékot. Vagyis az állam és a főváros tulajdonképpen egy huron pendülnek a házbérbéruzsorásokkal s nem elég, hogy a szegény polgárnak több házbért kell kiizzadnia, jön az állam és a főváros s a többlet után, amely pedig csökkenti a polgárok teljesitőképességét, jövedelmét, szintén leszedik az uzsorakamatot. Joggal fakadt ki ez ellen a lehetetlen állapot ellen Feleki Béla és elképzelhetetlen, hogy a törvény rendelkezésén ne változtassanak az illetékes tényezők.

Éppen ilyen abszurdum az Ó-utca 48. számu rendőri háznak a dolga. Tudvalévő, hogy ebben az épületben, amely a város kellő közepén fekszik, alig néhány lépésnyi távolságban az Andrássy-uttól és közvetlen szomszédságában egy községi leányiskolának — hetenkint kétszer orvosi vizsgálatnak vetik alá azokat a szánandó teremtéseket, akik kéjek adásával és vételével iparszerüleg foglalkoznak. Könnyü elképzelni, milyen demoralizáló hatással van a közelség az iskola és a környék leányaira s mennyire rontja a nyilvános jellegü épület az utcában lévő üzleteket. Nagyon helyes és nagyon indokolt tehát az a kivánság, hogy a jelzett célra a városon kivül szerezzen a rendőrség épületet s ne türjön a város ilyen felháboritó, arcpiritó állapotokat. Egészen fölösleges dolog, hogy a rendőrség a város közepén koncentrálja a prostituciót. A kültelek erre a célra sokkal alkalmasabb volna.

Egyszerü problémák ezek s hogy mégis léteznek s ha léteznek, meg nem szüntetik őket: — ez a tény Budapest adminisztrációjának szegénységi bizonyitványa.

Fullánkok

Füredi

Mórnak nem adták meg a szót a közgyülésen, amikor arról akart beszélni, hogy a főváros megint rossz üzletet csinált. Mert rossz üzlet, gyalázatosan rossz üzlet, amit az „Első Magyar Gazdasági Gépgyár" nevü vállalat a fővárossal kötött. A tényállás röviden az, hogy a gyár területhasználat cimén évi 6400 koronát fizetett a fővárosnak s tartozott volna fizetni még hét esztendőn át. A gyár soknak találta a bért s a város nagylelküen kiengedte az obligóból, annakutána pedig kiadta a területet évi 1650 korona bérért. Vagyis hét esztendő alatt összesen harminchárom ezer koronát tesz ki az a veszteség, amely a tanács nagylelküsége folytán a várost érte. Sulyosbitó körülmény, hogy egy virágzó vállalatot ért az indokolatlan kegy, nem pedig valami szegény embert. Természetes, hogy nem engedték beszélni Füredi Mórt, — természetes, hogy a jövőben is közjótékonysági intézménynek, magyarul szólva fejős tehénnek, baleknek fogja tartani ezentul is mindenki a fővárost.

Az Első Magyar Gazdasági Gépgyár olcsón jutott a nagy summához. A fővárosnak egyszer sikerült jó üzletet, kedvező szerződést kötni, akkor is megszánta és töredelmesen felbontotta.

Százhatvanhat

városatya szavazta meg a kölcsön felvételére vonatkozó felhatalmazást. Minthogy pedig Budapest törvényhatósági bizottságának 400 tagja van, nem nehéz kiszámitani, hogy a 166 szavazat nem jelenti a közgyülés egyetemének állásfoglalását. Kétszázharmincnégy városatya a távollétével igazolta magát a főváros közönsége előtt. Az abszolut többség tehát néma tüntetést rendezett, akik pedig megjelentek a közgyülésen és kénytelen-kelletlen igennel szavaztak, azok sem büszkék arra, hogy részesei lehettek a legszomorúbb kölcsönüzletnek.

Az autóbuszról

hadd essék még egyszer szó ezen a helyen. Hoszú ideig úgy sem lesz rá alkalom, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a tanács halotti beszédnek szánta azt a nyilvános pályázatot, amelyet a kocsikra és az üzemre kiirt. Eddigelé azon vitatkoztak, vajjon házi kezelés legyen, vagy bérbeadás. Most aztán uj szempontok vegyültek a vitába. A kereskedelemügyi miniszter a magyar ipar jelszavát szegezte a város mellének, holott az ügy még sohasem érett meg annyira, hogy a magyar ipar védelme veszedelemben forgott volna. — Most már tehát bőven van vitaanyag, gondoskodtak arról, hogy mennél több bába legyen. De gondoskodtak ezel együtt arról is, hogy a sok bába között mennél gyorsabban és mennél feltámadhatatlanabbul meghaljon a gyerek, az autobusz. A Lánchidon tilos a közlekedés, a propellerrel megverte az Isten a pesti népet, a villamosokat nem engedik az Erzsébet hidra, autobusz nincs és nem is lesz: ezt nevezik Budapesten céltudatos, okos közlekedési politikának.

KÉTSZÁZMILLIÓ TÉGLA

Nyilatkozat a kartell köréből

Egyetlenegy mentséget lehet csak felhozni arra a kölcsönre, amelyet a főváros legutóbb felvett. Az épitő-ipar pangása válságos helyzetbe hozott egy csomó vállalatot s egy csomó embert. Most elmulik a válság, mert a főváros már a jövő héten nyilvános árlejtést ir ki három iskolaépitésre. Az uj iskolák a Bajza-utcában, Simor-utcában és a Karpfenstein-utcában épülnek s a tervezőik: Ray Rezső, Lechner Ödön és Szabó Gyula müépitészek. Az épitési költség több millióra rug s a költségeknek legtekintélyesebb része a téglaanyag beszerzésére fordittatik. A főváros a téglaszükséglet kielégitéséről akként gondoskodik, hogy előnyösnek látszó megállapodást létesit a téglakartellel. Az erről szóló, különféle verziókkal szemben a kartelnek egyik vezetőembere a következőkben ismertette a Fővárosi Hirlap munkatársa előtt a kartel részéről tett ajánlat lényegét:

— A főváros az uj kölcsönből rendelkezésére álló összeget elsősorban az épitkezési programm végrehajtására fogja felhasználni. A hosszu válság alatt leginkább az ipar sinylödött, a munkanélküliség évtizedek óta nem tapasztalt arányokat öltött és szociális szempontból valóban megváltó szerepe lesz a fővárosnak, ha a munkaalkalom zsilipeit megnyitja. A Közönséges fali-téglákat árusitó részvénytársaság (rövidien a téglakartel) kötelékébe tartozó gyárak, amelyek soha nem tapasztalt mérvben szenvedtek a depresszió alatt, örömmel ragadták meg az alkalmat, hogy a főváros szociális törekvését elősegitsék. Az épitési programm kivitelére mintegy kétszáz millió fali-téglára van szükség. Ennek a szükségletnek a szállitására a kartel a legjutányosabb áron alternativ ajánlatot tett:

az épitkezésnél átadva ezrenkint 40 K-ért, a gyártelepen átvéve ezrenkint 33 K-ért

kinálta a téglát. Ez a mennyiség három év alatt volna szállitandó és amennyiben a főváros az egész 200 millió téglát átvenné, akkor a kartel ezrenkint még egy koronát bonifikálna. A főváros e hó 15-éig nyilatkozni tartozik, hogy az ajánlatot elfogadja-e vagy sem?

— Az alternativ ajánlat a fővárost kedvező helyzetbe juttatja. Budapest területe rendkivül nagy és az épitkezés beosztása az egész várost átöleli. A téglakartel gyárai pedig a várost körülövezik:

Óbudán:
az Ujlaki tégla- és mészégető, Bécsi-u. 150. sz.
a Budapesti téglagyár, Külső Bécsi-ut
Leopold és Fia gyára, Külső Bécsi-ut (Kültelek)
Péterhegy:
az Ujlaki téglagyár, Szentendrei-út
Buda:
Egyesült tégla- és cementgyár, Szépvölgyi-u.
„Drasche" téglagyár, a Fogaskerekünél.
Kőbánya:
a Drasche 2 gyára, Rákoson
Kőbányai gőztéglagyár, Jászberényi-út
Egyesült tégla- és cementgyár, Gyömrői-út
Magyar Kerámiai R.-T.

— Ezek a kartel legjelentősebb gyárai és mint látható, a város minden vidékéről, a perifériákugy, mint a belvárosból, könnyen megközelithetők. Figyelembe veendő most hogy a tégla árát a fuvar lényegesen emeli és ezt a gyáraknak kalkulációba kell venni. Ha a város ab gyár veszi meg a téglát, tehát fuvar nélkül 33 koronáért, akkor kiválasztja azt a gyárat, amely legközelebb esik az épitkezéshez és 7 korona helyett (a 40 koronás ab épület árnál annyit számit a kartel fuvarra) esetleg 2—3 koronáért fuvarozza ezrenkint a téglát az épülethez. Hogy egy példát emlitsek: a gázgyár épitkezéséhez legközelebb az Ujlaki téglagyár péterhegyi telepe van, a téglát tehát innét szerzi be és nem valamelyik kőbányai gyárból. Igy aztán a városnak a tégla ezrenkint nem 40 koronába, hanem legfeljebb 36 koronába kerül.

— A nagy területi eltolódások okozzák, hogy a város nem állithat föl községi téglagyárat. Ezt a tervet csirájában megöli a fuvarozás kérdése. Tegyük föl, hogy a város nagy befektetéssel Kőbányán épitené föl a téglagyárát. Kibirná-e a fuvart a városi tégla, ha azt Kőbányáról kellene szállitani a gázgyári épitkezésekhez? Csak ezt a szempontot emlitem, ami kizárja a városi téglagyár prosperálását és nem hivatkozom arra, hogy a városnak nem hivatása kárt tenni egy hatalmas iparágnak, amely válságos viszonyok között is ezer meg ezer embernek nyujtott megélhetést és amely erősen kiveszi részét a közterhekből.

— A tégla ára nálunk ma sem drágább, mint a vidéken. Ott sem lehet 33 koronánál ab gyár olcsóbban beszerezni, de jóval olcsóbb a tégla, mint Ausztriában, ahol ab gyár 40—42 koronába kerül. A városnak tett ajánlatunk különben kedvezőbb, mint ahogy a kincstár a kispesti Komnick-gyárból veszi a téglát. Ezt a homok-téglát a kincstár 32 koronával fizeti ab gyár ezrenkint. Figyelembe veendő azonban, hogy az állam Komnicknak ingyen adja a homokot, (a téglagyárak az agyagföldet drága áron szerzik), a kispesti gyár nem fizet adót, mész-szállitásra, szénszállitásra vasuti fuvarkedvezménye van, ingyen kapott telket a gyárfelállitásra és még sok más kedvezményt élvez. És a mi a legfontosabb, az agyagtégla sokkal kiadósabb, mint a homoktégla. Szakvélemények vannak róla, hogy egy köbméter falazat homoktéglából 1.50 koronával többe kerül, mint agyagtéglából. Ez a külmbözet ezer téglánál 6 koronára rug, tehát a kispesti homoktégla, arányitva az agyagtéglához, 38 koronába jön a gyártelepen. De megdrágitja a homoktéglafalazást a habarcs felrakás is. A homoktéglánál 5 mm. habarcs kell a falazáshoz, az agyagtéglánál 10 mm., tehát egy köbméter falnál az előbbiből mintegy 60 fillérrel több téglaanyag fogy el, mint az utóbbiból.

— Végül megemlitem még, hogy a téglakartel 10 millió darab mészhomoktéglát vett át a kispesti gyártól 32 koronás áron ab gyár, amelyre még ezrenkint 2 korona költsége (kezelés, kamatveszteség stb.) volt. Minthogy a Külső Üllői-uton kaszárnyákat és kislakásokat fognak épiteni, mi a városnak ezt a téglát is fölajánlottuk 24 koronás áron ab gyár. Effektiv veszteségünk tehát ezrenkint 10 korona, a 10 millió téglánál mintegy százezer korona lesz.

— Nem helytálló az a vád sem, hogy mi az utóbbi időben 4 koronával felemeltük a tégla árát. Az igazság az, hogy a válságos idők alatt megkönnyiteni akartuk az épitkezést, az épitkezési kedvet fokozni kivántuk és bár veszteségre dolgoztunk a téglagyárak mérlege tehet erről tanuságot — lementünk a téglaárakkal és most csak a normális állapotokat állitottuk vissza. Lementünk tavaly a téglaárakkal, mert az épitkezők csak magas kamat mellett jutottak hitelhez és ezt a nagy kamatot akartuk az olcsó téglaárakkal némileg paralizálni. A fogyasztás azonban olcsó téglaáraknál is oly csekély volt, hogy a téglagyárak termelésének 20 százalékát sem tudtuk tavaly elhelyezni.

A fenti nyilatkozatból az látszik, hogy a főváros érdeke, előnye, a kartel ajánlatának elfogadásával biztositva lesz. A helyzet ma az, hogy a téglaszükséglet kielégitéséről egyedül a téglakartel tud gondoskodni. A községi téglagyár felállitását elvi szempontból is a leghatározottabban ellenezzük, mert a városi kezelés a többi üzemeknél sem vált be. Különben sem lehet most szó községi téglagyárról, mert a városnak sürgősen szüksége van a téglára, a gyár felépitése, felszerelése, üzembehelyezése pedig sokáig tartana és sokkal több pénzbe kerülne, mint amennyi haszonnal járna.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Bérbeadják a Kolegerszky-kioszkot

Ismét egy olyan üzlet, amelynél a nyilvános árlejtést mellőzni akarja a tanács, amelynek elintézési módja tehát legkevésbbé sem alkalmas arra, hogy közmegnyugvást teremtsen.

Ezuttal a Stefánia-uti kioszkról van szó, amelyet volt nulajdonosa után Kollegerszky-kioszk-nak neveznek. Tudvalévő, hogy Kolegerszky két esztendővel ezelőtt fizetési zavarokba jutott, mert egyéb irányu üzletekkel is foglalkozott és ezek a vállalkozások balul ütöttek ki. A kitünő ligeti üzletet akkor Gerő Jenő kapta meg évi 7000 korona bér ellenében. A bérleti szerződés 1915-ben jár le, Gerő azonban ajánlatot tett a városnak s azt kéri, hogy már most kössön vele a főváros ujabb hat esztendőre szóló szerződést.

Ajánlatában Gerő az eddigi bér helyett évi tizezer koronát igér. Ezzel szemben azonban azt kéri, hogy a villamos-ivlámpák, általában a villamos-világitás költségeit a főváros fedezze. Minthogy pedig ezek a költségek a bérlő bevallása szerint 2700 koronára rugnak évente, jóformán semmiféle különbség nincsen a mostani bér és az ajánlatban felajánlott összeg között. Annál is inkább áll ez a megállapitás, mert a 2700 koronás kalkuláció nagyon alacsony, a világitás ennél jóval többe kerül.

A városgazdasági ügyosztály rosszul tette, hogy nem utasitotta el á limine az ajánlatot, hanem belement annak tárgyalásába, sőt kedvező elintézéssel terjeszti azt a tanács elé. Kifejtettük, hogy pénzügyi szempontból semmiféle előnyt, több jövedelmet nem biztosit a bérlő. Azonkivül pedig erkölcsi lehetetlenségnek tartjuk, hogy a javadalmi bérlet és a karosszékek bérletének előzményei után a város ismét mellőzze a nyilvános árlejtést, ismét lehetetlenné tegye azt, hogy a legkedvezőbb feltételek mellett, a legtöbb haszonnal értékesithesse a közjavakat.

A bérletet már a pénteki pénzügyi bizottság napirendjére is felvették, minthogy azonban a városgazdasági ügyosztály a villamos-művek igazgatóságától véleményt kért arra nézve, mennyi költséggel járna, ha a város maga fedezné a világitási költségeket, ez a vélemény pedig még nem készült el: az ügyet a pénzügyi bizottság napirendjéről leveszik s csak a legközelebbi bizottsági ülésen tárgyalják.

Az ügyosztálynak és a tanácsnak tehát módjában áll, hogy a kész előterjesztést megjavitsa s a nyilvános árlejtés kiirását javasolja.

Százhatvanhat igen — százötvennyolc millió

A cimből nyomban megállapithatja a nyájas olvasó, hogy miről van szó. Nem kell hozzá több fantázia és nagyobb jóstehetség, mint amivel ama bizonyos tót atyafi rendelkezett, aki a biróság előtt igy vádolta be a komáját: „Egyetlenegyszer vágott képen a János és én rögtön tudtam, hogy verekedni akar!“

A százötvennyolc millió azt az összeget jelenti, amennyi uj adósságot unokáink vállaira zuditottunk. S a zuditásban mindössze egyszázéshatvanhat városatya vett részt, jeléül annak, hogy az atyák egészen komolyan féltek az anyagi felelősségtől, amely a kölcsön megszavazásával jár. Molnár Ferenc kiszámitotta, hogy a 158 millióból egy-egy bizottsági tagra 393.467 K és 27 fillér esik, mire egy ügyvéd-városatya igy szólt: „Hol tudom én azt behozni magamnak a városházán?“ — és már rohant is a kijárás felé.

Ez már a napirend során történt, még mielőtt a polgármester tolmácsolta a legelső magyar ember szives köszönetét az ujévi gratulációért és mielőtt a szimpátikus Némethy Károly polgármesteri segédtitkár papájának, Némethy államtitkárnak az átiratát felolvasták, amely átirat azért nevezetes, mert a margitszigeti őspanama Tolnay Lajos-cimü fejezetének a tragikus befejezését jelenti.

A kölcsön tárgyalása előtt történt az az esemény is, hogy Herzog Péternek hat hetes szabadságot adtak a városatyák. A nemes báró valahová Konstantinápoly felé zónázott és hogy milyen lelkiismeretes, buzgó ember, legjobban bizonyitja a szabadságot kérő levél. Két bizottsági póttagot törölt a közgyülés a póttagok sorából. Babocsay Hermann és Kovács Gyula dr. elvesztették virilista jogosultságukat és minthogy ezen az alapon voltak póttagok, megszünt ez a minőségük is.

Halász Manó, a demokratapárt oszlopos tagja, alapos készültségre valló, osztatlan figyelemmel hallgatott beszéddel indokolta meg a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyainak rendezését sürgető inditványát.

Csak ezután tértek át a tulajdonképpeni napirendre. Berczell tanácsnok ugy referált a 158 milliós kölcsönről, mintha sohasem referált volna kisebb összegü dologról. A névszerinti szavazásnál egyetlenegy nem sem hangzott el, mert a nem-párt részben nem jött el, részben pedig a pipázóban politizált. Aczél Samu volt az első igen-ember, az utolsó pedig Zipernovszky Károly. Megállapitották szavazás közben a városatyák, hogy a nagybankok derék képviselői tartózkodtak a szavazástól, még Krausz Simi sem szavazta meg a kölcsönt, pedig ő bizonyára jónak tartja. Viszont a pesti multimilliárdosok közül igen-nel szavaztak: Bamberger István, Beimel Sándor, Biró Henrik, Böszörményi Oszkár, Freund Vilmos, Heinrich Kálmán, Herzfeld Frigyes, Leitner Adolf, Neuschloss Kornél, Petánovits József, Quittner Zsigmond, Radocza János, Sándor Pál, Schiffer Miksa, Schön Ignác, Silberberg Károly, Simon Jakab, Stern Károly, Thék Endre, Végh Károly, Wellisch Sándor, Zipernovszky Károly stb.

Megelőzte a szavazást Baranszki Gyula óvása, amelynek élét Vázsonyi Vilmos vette el. A demokrata vezért természetesen óriási figyelemmel hallgatták, egyedül Lajta Henrik szólott közbe egyszer és szigoruan megrótta Károlyi Mihály grófot, amiért Franciaországban rossz információt adott le édes hazánkról.

A kölcsön után gyors egymásutánban jöttek az apró-cseprő ügyek. A tanácsnokok a saját szavukat sem hallhatták meg, de nem a zaj miatt, hanem azért, mert hangfogót tettek a torkukra és éppen csak hogy lezümmögték a mondókájukat. Elannyira, hogy amikor Füredi Mór az Első Magyar Gazdasági Gépgyárral kötött furcsa üzletet akarta szóvátenni, Rózsavölgyi elnök a közgyülés legnagyobb ámulatára megtagadta a szót Füreditől, azzal az indokolással, hogy „a kérdéses ponton tul vagyunk már!“

Negyed óra mulva már az összes pontokon „tul volt“ a közgyülés. A polgármester most Neumann Árpád interpellációjára válaszolt, amelyet Neumann hetekkel ezelőtt mondott el a margitszigeti panama tárgyában. Nem volt nagyon szigoru Bárczy István Tolnay Lajossal szemben. Egyszerüen arra hivatkozott, hogy ebben az ügyben birói eljárás van folyamatban, tehát a főváros ne legyen minden lében kanál és ne dugja bele az orrát ebbe a csunya ügybe. A választ elfogadták s Rényi tanácsnok vette át

Bárczy, az objektiv

A kolportázs-jog kezelése

Jóleső érzéssel állapitjuk meg, hogy Bárczy István dr. polgármester eljárása, amelylyel a Fővárosi Hirlap utcai árusitását nem engedélyezte, minden elfogulatlanul és tisztességesen gondolkodó, józlésü emberből érthető felháborodást váltott ki. Tömegestől kapjuk a nyilatkozatokat, amelyekben a városi ügyek vezető emberei rokonszenvüket fejezik ki lapunk iránt és igazat adnak nekünk abban a megállapitásban, hogy az engedélyt megtagadó végzés indokolása rosszhiszemü s a polgármestert kicsinyes boszuvágy, ártási szándék vezette akkor, amikor a legelemibb jogától, a nyilvánosság kiterjesztésétől fosztotta meg a lapot.

Bárczy István dr. nem minden lappal szemben olyan szigoru, mint a Fővárosi Hirlappal szemben. Kolportázsjogot adott pl. a Budai Hirlap-nak, a Budai Szemlé-nek, a Magyar Őrszem cimü lapoknak, a Slovenszky Noviny-nek, a Jogi és Közigazgatási Utmutató-nak, a Szinházi Életnek — szóval egész csomó olyan hetilapnak, amelyeknek tisztessége ellen nincsen és nem is lehet kifogásunk, de amelyek csakis olyan jogal formálhatnak igényt a kolportázsra, mint a Fővárosi Hirlap. Kérdjük tisztelettel, vajjon ezeknek a lapoknak az árusitása a közérdek és a közönség szempontjából szükségesebb, megengedhetőbb-e, mint a Fővárosi Hirlap-é? ezeknek a lapoknak az árusitása nem fölösleges és nem veszélyezteti a forgalmat és az utcán járókelő közönség kényelmét? Egyedül a Fővárosi Hirlap az, amelynél hirtelen felfedezi a polgármester ezeket a szempontokat. Ez a körülmény nyilván azt bizonyitja, hogy egyedül a Fővárosi Hirlap az, amelynek népszerüsége, olvasottsága fáj a polgármesternek, amelynek nyilvánossága kellemetlen Bárczy Istvánnak.

Amikor azt látjuk, hogy a kolportázsjog élvezői közé tartozik Az Idő is, sőt az Ejnye bejó cimü állitólagos élclap: — akkor nehezen fog akadni olyan ember, aki másként vélekednék erről az ügyről, mint mi. A polgármester ur bizonyára méltó feleletet fog kapni a belügyminiszteriumtól, amelynek igazságszeretetére, belátására appellálunk. Hiába hivatkozik Bárczy István arra, hogy a kolportázs engedélyezése a polgármester diszkrécionárius joga, ezzel a joggal nem szabad részrehajlóan élni, mert igy a joggal való élés a legrutabb, legátlátszóbb viszszaélés.

---

a szót. Közlekedési interpellációkra válaszolt, a viszonválaszt Baránszky mondotta el, miközben Rácz Dezső megállapitotta, hogy „a propeller-forgalomnál feltétlenül katasztrófa lesz". A csavargőzösre ugyancsak rájárt a rud. Nyilatkozott róla Rényi tanácsnok is és megállapitotta, hogy a társaság dolga a pénzügyminiszteriumhoz, a kereskedelmi miniszteriumhoz és a vasuti és hajózási főfelügyelőséghez tartozik s miután ily módon háromfelé tartozik, tehát sehová sem tartozik voltaképpen.

Ezzel a magyarázattal beérték a bizottsági tagok. Még Folkusházy Lajost kellett végigszenvedniök, aki a kenyérgyár termelésének a fokozását jelentette be, a kenyérgyár kibővitését, vagyis ujabb meddő pénzpocsékolást, az adóalanyok ujabb megnyomoritását, ujabb áremelési indokok gyártását. De akkor aztán torkig voltak már a városatyák a városi ügyekkel. Inkább a napieseményekre terelődött a beszélgetés, gratuláltak Taubner Vilmosnak, a legfiatalabb bizottsági tagnak, akiből cégvezető lett a Magyar Banknál és gratuláltak Miklós Elemérnek, a polgármester titkárának, akitől egy szélhámos ötven koronát csalt ki, azonkivül pedig két ajánlólevelet s a pénzt is, meg az ajánlóleveleket is hiánytalanul visszakapta. — Megérdemelte a sorsát az a buta szélhámos! — mondta az egyik városatya. A polgármester titkárához fordul és ötven koronával megelégszik most, amikor százötvennyolc milliót vett fel a város? Valóban legfőbb ideje annak, hogy az utbaigazitó hivatal megkezdje müködését. Akkor ilyen vaskos tévedések talán mégsem fognak előfordulni!

MEGSEMMISITETTÉK a nagytétényi telepengedélyt

Néhány héttel ezelőtt érthető és jogos felháborodás fogadta azt a hirt, hogy a főváros tanácsa elmulasztott gondoskodni arról, hogy a kőbányai sertésszállás-telep uj teleppel pótoltassék. A nagybankok sokkal előrelátóbbaknak, élelmesebbeknek bizonyultak a városnál, összeálltak a kormánnyal s egy szép napon arra ébredt a főváros, hogy a sertésszállás-telep céljaira Nagytétényben telket vásárolt a közben megalakult részvénytársaság. A város felocsudott álmából, de nem tudott már segiteni a dolgon, mert a részvénytársaságnak kétségkivül joga van hozzá, hogy telket vásárolion s a telken sertéstelepet létesitsen.

A tanács kiadta az ügyet a tiszti ügyvészségnek. Klim Róbert dr. tiszti ügyvész felebbezést nyujtott be a biai főszolgabiró ama határozata ellen, amelylyel a részvénytársaságnak megadta a telepengedélyt. A felebbezés indoka az volt, hogy a sertésszállástelepnek Nagytéténybe való helyezése mélyen sérti a főváros érdekeit, megfosztja a várost egy igen nevezetes jövedelmi forrástól, miért is a főszolgabirónak kötelessége lett volna a várost meghallgatni a döntés előtt.

Pestvármegye alispánja, Fazekas Ágost most intézte el a felebbezést. Az alispán

megsemmisitette a telepengedélyt adó végzést

és utasitotta a biai főszolgabirót, hogy az engedélv tárgyában uj tárgyalást tartson, amelyre a főváros is elküldheti képviselőjét.

A biai főszolgabiró legközelebb kitüzi a tárgyalás határnapját s akkor fog eldőlni, mi lesz a sorsa a nagytétényi sertésszállás-telepnek. Kétségtelen, hogy a döntés ismét csak az lesz, ami előbb volt: a részvénytársaságot nem lehet megakadályozni abban, hogy a sertésszállás-telepet létesitse. A főváros felebbezése eső utáni köpenyeg lehet csak. A tanács soha sem tudia többé jóvátenni azt a hibáját, hogy elmulasztotta a kötelességét, nem gondoskodott kellő időben a megszünt telep pótlásáról.

Vázsonyi és a Lipótváros

Glücksthal Samu nyilatkozata

Az a konfliktus, amely Vázsonyi Vilmos és az V. kerületi bizottsági tagok között kitört, a jövő közgyülést is foglalkoztatni fogja. Egy hirlapiró előtt igy nyilatkozott a Lipótváros egyik vezére, Glücksthal Samu dr.:

— Ha *van* a városházán panama, akkor Vázsonyi Vilmos a főpanamista, mert a városházán ma ő az ur, minden kérdésben az ő szava dönt, az történik, amit ő akar. Vázsonyi azért haragszik miránk, mert megakadályoztuk az angol autobusz-ajánlat elfogadását.

Megállapitjuk, hogy ez a nyilatkozat részben igazságtalan, részben pedig nem komoly. Nagyképüség lenne, ha Vázsonyi Vilmost megvédeni akarnók a panama türésének vádja ellen. A demokraták vezéréről köztudomásu, hogy a legrigorózusabb mértéket alkalmazza mindenkivel szemben s ha tudomására jut valami panamaszerü dolog, minden erejével megakadályozza azt. Köztudomásu tény az is, hogy az autóbusz ajánlatnak az elfogadása éppen az ő határozott állásfoglalása miatt hiusult meg, Glücksthal Samu dr. tehát, enyhén szólva, nem emlékszik jól a történtekre.

Az után a lojális nyilatkozat után, amelyet Vázsonyi Vilmos tett, fölösleges az ügynek további pertraktálása. Két olyan intakt jellemnek, mint amilyenek Vázsonyi Vilmos és Sándor Pál, meddő küzdelem helyett inkább kezet kellene fogniok és vállvetve megtisztitani a fővárost a magánérdekek lelketlen bajnokaitól.

Mozgó-kocsikon árusit Folkusházy

A közélelmezési ügyosztály vezetője, Folkusházy Lajos, sehogysem akarja megszivlelni a közönség panaszait, a kiskereskedők feljajdulásait s ahelyett, hogy fékezné magát, mindig ujabb és ujabb területekre terjeszti ki szerencsétlen élelmiszer politikáját.

A Magyar Háziasszonyok Országos Szövetsége hetekkel ezelőtt terjedelmes memorandummal fordult a fővároshoz és számos olyan intézkedést ajánlott, amelyek szerinte a drágaság problémájának a megoldására alkalmasak. Folkusházy a memorandum alapján a szövetség elnökségét március hó elsejére értekezletre hivta össze, amelyen rajta és az elnökségen kivül résztvettek Hoffmann Hugó vásárcsarnoki főfelügyelő és Czigler Nándor vásárcsarnoki igazgató. A lelkes háziasszonyok felszólalása után a tanácsos kijelentette, hogy a város hajlandó a cégeket az élelmi cikkekre sürübben tartandó aukciókra felhivni. Gondoskodni fognak arról, hogy a vásárcsarnokokban minden cikknek az ára látható helyen kifüggesztessék. Közölte, hogy a város a Külső Szentendrei-uton piacot fog berendezni, az Orczy-téri piac pedig a Tisztviselőtelepre kerül. Párisi mintára nagy kocsikat fog a város járatni, ha ahhoz a városi gazdasági ügyosztály is hozzájárul. E kocsikon élelmicikkeket fognak szállitani és a mozgó kocsik a vásárlók kivánságára bárhol megállhatnak.

A tanácsnok ur bejelentését riadó éljenzéssel fogadták a derék háziasszonyok. A főváros közönségének azonban semmi oka sincsen arra, hogy tapsoljon Folkusházy tanácsnok ur rögeszméjéhez, a kiskereskedők üldözéséhez.

Ötvennégyezer korona

A karosszék-árlejtés haszna

A nyilvános árlejtés, amelyet a tanács a közgyülés emlékezetes utasitása folytán a karosszékek bérletére kiirt, gyönyörü eredménye a *Fővárosi Hirlap* erélyes állásfoglalásának. Lapunk volt az egyedüli, amely tiltakozott az ellen, hogy a város Buchwaldnak monopóliumszerü üzletet adjon, mi figyelmeztettük a közgyülést arra, hogy a nyilvános árlejtés feltétlenül haszonnal fog járni a fővárosra nézve. *Füredi* Mór dr. bizottsági tagé az érdem, hogy inditványára a közgyülés magáévá tette a Fővárosi Hirlap álláspontját s a nyilvános árlejtés azzal a meglepő és örvendetes eredménnyel járt, hogy szemben a régi bérlő 5000 koronás össz-ajánlatával, a városligeti karosszékek bérletéért évi 4800 koronát, a Ferenc József-rakparti karosszékekért pedig évi 9200 koronát igértek. Végeredményben évi *14.000 koronát* fog kapni a város azért, amit Buchwaldnak 5000 koronáért akart a tanács odaadni. A hat esztendős bérlet tartama alatt a differencia nem kisebb, mint *ötvennégyezer korona*. A javadalmi bérlet után most a karosszékekre hirdetett árlejtés eredménye intő példa arra, hogy a közjavak értékesitésénél soha sem szabad mellőzni a nyilvános árlejtést.

Éppen azért a legnagyobb csodálkozással halljuk, hogy a tanács a pénzügyi bizottság előtt ujból Buchwald Sándort akarja favorizálni. Reméljük, hiába való munkát végez vele, mert a pénzügyi bizottság tisztán látja ezt az ügyet. A Ferenc József-rakparti karosszékek legtöbbet igérő bérlője *Rajnai* Sándor muzeum-körüti kereskedő. Alapos kifogás csakis a másik pályázó, *László* Ferenc ellen emelhető, aki a városligeti karosszékeket akarja kibérelni. László ur azonos a László és Beetz nevü illatos cégnek a beltagjával, a céghez pedig az utóbbi idők legundoritóbb panamáinak a reminiszcenciája fűzi a fővárost. Nagy kérdés, vajjon a publikum a fatális azonosság miatt nem fogja-e mellőzni a *László-székeket*, ez azonban nem a város dolga, hanem a bérlőé. Ugy értesülünk, hogy László a kétféle üzlet között *átszálló forgalmat létesit* . . .

Események

A pénzügyi bizottság napirendje.

A pénteki bizottság ülésének napirendjén szerepel a Mária Terézia-tér és Kistemplom-utca sarkán fekvő Pohl-féle ingatlannak a VIII. ker. plébánia-lak elhelyezésére való megszerzése, a Melocco Péter cement-gyár telekbérleti kérvénye, a karosszékek bérlete, a Ritz-szálloda rt. csődtömeggondnokának kérvénye a dunai alsó rakpartra vezető alagut bérletének meghosszabbitása iránt, azonkivül egész csomó uj állás szervezésére, vizcsőfektetési, telekszabályozási költségekre vonatkozó előterjesztés.

Demokrata pártszervezkedés.

A VII. kerületi demokrata-párt szervezése teljes erővel folyik. Az alakuló gyülést a jövő hó elejére halasztották, amikor alkalmas klubhelyiség fog már a tagok rendelkezésére állani.

Az árvaszék működése.

Melly Béla dr., az árvaszék elnöke, a közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén terjesztette elő az árvaszék mult esztendei működéséről szóló jelentését. A mult esztendő folyamán 98,094 beadvány érkezett az árvaszék iktatójába s az esztendő végén egyetlenegy hátralékos darab sem volt. A vagyontalan elmebetegek hivatásos gondnokává a tanács 1913 november 14-én Szemethy Károly dr. id. tiszti alügyészt rendelte ki. A gyermekvédelmi osztály Ágoston Géza dr. árvaszéki ülnök vezetése alatt közel negyvenezer ügydarabot intézett el. A két hivatásos gyám (Reichl Károly dr. alügyész és Enger Zsigmond dr. ügyvéd) összesen 2996 gyermek tartási igényének biztositása iránt tett lépést s 1174 esetben sikerrel járt a müködésük. A gyermekvédelmi osztály kebelén belül két hivatásos védőnő teljesit szolgálatot: özv. Márkus Dezsőné és Stachelhauser Teréz bárónő. A birói itélettel megállapitott havi tartásdijak összege 40,140 korona. Az árvaszék 136 prostituált kiskorunak az ügyében járt el. Ezek közül az igazolványt önként visszaadta 68 kiskoru, hivatalból bevonatott az igazolvány 18 esetben, mig 50 kiskoru teljes züllöttsége miatt kéjnőnek meghagyatott.

Alügyész-választás.

A Schäffer Dénes nyugdijazásával megüresedett tiszti alügyészi állást a március 21-iki közgyülés fogja betölteni. Az állás egyedüli jelöltje Petzrik Jenő dr., aki a legutóbbi választásnál jelentékeny számu szavazatot kapott Váradi Jenővel szemben. Az ügyészségnél megüresedett többi állásnak a betöltésére vonatkozólag a polgármester csak a jövő héten fog diszponálni, mert akkor nyujtja be nyugdijaztatás iránti kérvényét Alkér Emil tiszti főügyész-helyettes. Valószinü, hogy a főügyész-választás még a husvéti szünet előtt lesz.

Ingatlantulajdonosok változása.

A fővárosban az elmult héten egész csomó ingatlan cserélt gazdát. Az érdekesebb tulajdonosváltozások a következők: Sátori Imre és neje V., Visegrádi-u. 14. számu háza 75,000 koronáért Budapest Lipótvárosi Takarékpénztár rt.-ra. Fleischl Sándor VI., Felsőbikaréten fekvő ingatlana 180,000 koronáért Haas és Somogyira. Goldschmied Bernátné VI., Eötvös-utca 32. számu házának fele része Goldschmied Bernátra. Koltai Sándorné dr-né VI., Nagymező-utca 50. számu háza 140,000 koronáért Heidlberg Sándor és nejére. Erdős Armandné VIII., Abonyi-utca 23. számu háza 149,000 koronáért Szabó Józsefnéra.

A budapesti kikötő.

Sényi Péter, a magyar királyi folyam- és tengerhajós részvénytársaság igazgatója és tartalékos sorhajóhadnagy március 13-án Bécsben az osztrák mérnök- és épitészegyesület helyiségében előadást tart a budapesti kikötőről.

Az Orkán,

a természeti erők elementáris kitörése, irtóztató és mégis a legfenségesebb látvány. A háborgó tenger hullámainak vad tombolása, miközben az elsötétült égboltot a cikkázó villámok félelmes villanása egy-egy pillanatra bevilágitja, oly hűen és természetesen jelenik meg az „*Omnia*" vásznán, hogy ehhez foghatót a kinematografia még soha nem produkált.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál IV., Deák Ferenc-utca 21.

A Gyosz és a főváros

Thiergärtnerék üzlete

Mult heti számunkban megemlékeztünk a Gyáriparosok Országos Szövetségének kommünikéjéről, amelyben a szövetség központi fütési és egészségügyi berendezési szakosztálya bejelenti, hogy a tanács ama határozata ellen, amellyel a Sáros-fürdő egészségügyi berendezéseinek munkálatával a Thiergärtner és Stöhr-céget bizta meg, felebbezéssel élt a kereskedelemügyi miniszterhez. Cikkünkre a Gyosz. a következő nyilatkozattal felelt:

B. lapja f. hó 4-én megjelent számában szóvátette azt a kommünikét, amelyet a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége központi fütések és egészségügyi berendezések szakosztálya legutóbbi ülésével kapcsolatban a Sáros-fürdő vizvezetéki és fürdőberendezésének egy külföldi cégnek történt odaitélése tárgyában közzétett. Igen t. Szerkesztő ur kétségbevonja, hogy a felebbezés eredményre fog vezetni, minthogy csak érdekelt félnek, tehát a jelen esetben a pályázó cégek valamelyikének van joga a döntés ellen fellebbezni. Minthogy b. lapja idézett közleménye ugy tünteti fel a dolgot, mintha erről nekünk nem lenne tudomásunk, legyen szabad hivatkoznunk a kommünikére, amelynek vonatkozó passzusa igy szól: „szemben azon tendenciózus hiresztelésekkel, hogy a tanács vonatkozó határozata ellen *érdekelt részről* felebbezés nem történt, a szakosztály megállapitja, hogy a fellebbezést a törvényes határidőben beadták" stb. E passzusból világosan kitünik, hogy a felebbezés az egyik érdekelt fél részéről adatott be a tanács határozata ellen s e felebbezés folytán remélik az érdekeltek, hogy az a kérdés, vajjon ily nagyszabásu közszállitás külföldi cégnek itélhető-e, végső fokon a belügyminiszter által fog eldöntetni. — Szakosztályunk az ügyben a kereskedelemügyi miniszter urhoz, mint a magyar ipar érdekeinek képviselőjéhez fordult azzal a kérelemmel, hogy a hazai cégek jogos álláspontját a belügyminiszter urnál a maga részéről is támogassa. Amidőn kérjük, hogy b. lapjának közleményét e felvilágositásaink alapján alkalmas módon helyreigazitani sziveskedjék, maradunk kitünő tisztelettel *Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége* központi fütések és egészségügyi berendezések szakosztálya: *dr. Koffler Károly* s. k. titkár.

Utána jártunk a dolognak és megállapitjuk, hogy nem történt formasértés. A felebbezést tényleg érdekelt fél adta be: a Knuth Károly-cég, amelyet a város a munka kiadásánál mellőzött. Egyébként a lényegben is teljesen osztjuk a Gyosz. álláspontját. A lényeg az, hogy a Thiergärtner és Stöhr-cégnek Magyarországon nincsen gyártelepe, csak mintaraktára, igy tehát a cég nem tekinthető hazai vállalatnak. A közszállitási szabályzat értelmében az árlejtésnek Thiergärtnerékre vonatkozó része megsemmisitendő, mert nem járja, hogy akkor, amikor a hazai vállalkozás a legnagyobb mértékben sinyli a szomoru gazdasági viszonyokat, a magyar főváros a külföldi ipart támogassa megrendeléseivel, holott a külföldi gyártmány sem nem jobb, sem nem olcsóbb, mint a hazai.

Ez az eset egyébiránt a rendszerből folyik, amely a városházán uralkodik s amelynek eredménye az, hogy a városházi pályázatoknál következetesen elnyomják, mellőzik a magyar ipart. Klasszikus példákkal szolgál erre vonatkozólag a gázgyár. A Magyar Fémiparosok Szövetsége a kereskedelemügyi minisztertől kér orvoslást a fővárosnak amaz eljárása ellen, hogy a gázgyár szerelő-üzleteiben külföldi csillárokat árusit s propagál. A gázgyár fiókjai azonkivül a legnagyobb energiával csinálnak reklámot a német Prometheusz-gyár gázkályha — készitményeinek. Ilyen gyár Budapesten is van: a Révai Oszkár-féle fütőkészülékek rt., amely mindenképpen kiállja a versenyt a külföldi céggel s mégis alig tengődik és felszámolni kénytelen, ami fölött nem lehet csodálkozni, mert a mostoha viszonyok között még a főváros sem támogatja, a főváros is mellőzi.

Ideje volna, hogy ezek iránt a dolgok iránt a városatyák is érdeklődjenek s kitanitsák a tanácsot kötelességeiről.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

A legszebb film
mely eddig napvilágot látott
Az Orkán
filmregény 6 felvonásban.
Minden eddigit fölülmul!
Ezenkivül több vigjáték természeti felvétel, és aktualitások
Kino-riport
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24 TELEFON: 167-25
Minden este fél 10 órától 1 óráig
Magde Lessing és Fred Wright
Halló Magde, Halló Fredy szkeccsükben. Horelik, a páratlan orosz császári udvari ballet. Pomponette a párisi csillag. The 8 Nordlandsterne és még 20 sláger szám.
1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Tánepalota □ Telefon 120—77
Kezdete este 10 órakor
Kezdete este 10 órakor.
Szépség-esték
A világhirü Ninon de Reauval-nak, a modern Vénusnak vendégszereplésével A müsor minden száma szenzáció. — Rendes helyárak.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A munkanélküliség

Irta: Dr. KADOSA MARCEL.

Ezen a cimen cikk jelent meg a „Fővárosi Hirlap" legutóbi számában. A cikk azt mondja, amit gyakorta hallunk más oldalról és más dolgokban is: hogy amit mi csinálunk ezen a téren, az semmi. Ellenben másutt! Bezzeg másutt másképen gondoskodnak ennek a nagy kérdésnek a megoldásáról!

A „Fővárosi Hirlap" olyan igazságszerető organum, hogy ebben a dologban se fog elzárkózni néhány igaz szó elől, amelyet én akarok most elmondani a munkanélküliség kérdéséről. El fogok oszlatni egyetlenegy babonát a sok közül, amely különösen szociális kérdésekben az emberek lelkét megüli.

Az igazság az, hogy Nagybrittanián kivül a munkanélküliség kérdésének, a munkanélküliség elleni biztositás kérdésének a megoldása körül nem történt még semmi, mert ami történt, az üres fecsegés, lárma, tudományos fontoskodással telitett hühó, szociálpolitikai svindli volt csupán. A szakegyletek, amit nyujtottak: az szerves, organikus, intézményes valami volt, de minden egyéb egyszerüen alamizsnanyujtás, amelyre nézve egészen mindegy, hogy „genti rendszer"-nek nevezték-e, vagy bablevesosztogatásnak.

Nagybritanniában az épitőiparban, gépgyártásban, hajógyártásban, kocsigyártásban, vasöntésben és fürésziparban van törvényes munkanélkülibiztositás, amely évi 2—15 hétre éppen ugy biztositja a munkanélkülieknek a maga heti 7 shillingjét, mint ahogyan a betegsegélyzőpénztár biztositja a táppénzt. A befizetés is eképen történik. A munkás is, a munkaadó is heti 2 és fél—2 és fél pennyt fizet, amelyhez azután az állam adja a befizetések évi összegének egyharmadát. A nemzeti munkaközvetitőszervezet a maga 1066 ügynökével, 430 helyi, 18 kerületi és egy központi munkaközvetitőjével gondoskodik róla, hogy mindenkinek jusson munka, ha ilyent egyáltalában lehetséges kapni.

Ez a világ egyetlen komoly intézményes szervezete a munkanélküliség nyomora ellen. Hogy miképen fog beválni az igazi pangás idejében, ezt még nem tudja senki, mert az intézmény csak 1912. julius 15-ike óta van életben, azóta pedig Nagybritannia még mindig a rekkord-konjunktura idejét élte. A szerencse mindenesetre csodálatos módon kedvezett az intézménynek, mert a legmagasabb konjunktura tartós virágkorába esett a kezdete ugy, hogy mire a munkanélküliség komoly gondjai kezdődnének, akkora óriási tőke lesz összegyüjtve, amely sokáig biztos vára lészen a munkanélküliek tömegének.

Ez komoly dolog. Minden egyéb babra játéka felnőtt embereknek. És hogy valóban az, azt a legjobban az összegek bizonyitják, amelyeket egy-egy állam, vagy egy-egy város a munkanélküliség elleni védekezés ügyének áldoz.

Nézzük ebből a szempontból sorra az európai államokat:

Norvégiában az állami és községi hozzájárulás (törvényileg biztositott alapon) volt 1912-ben 36 ezer korona.

Dániában a szintén törvényileg biztositott állami és községi hozzájárulás volt 1,200.000 korona.

Franciaországban 1905. óta 100.000 fr. van beállitva a budget-be a munkanélküliség elleni biztositás szubevencionálására. De 1911-ben és 1912-ben ennek az összegnek csak mintegy a felét költötte el az állam, a departement-okkal és a községekkel együtt összesen 181.699 fr.-t. A munkásság száma Franciaországban 10 millió.

Belgium a világszerte felfujt genti rendszer szülőhazája. Itt a világürt betöltő trombitálás közepette az állam, 5 provincia és száznál több község járul hozzá a munkanélküliség elleni biztositáshoz. Az állami segély összege volt 1912-ben 25 ezer fr., a tartományoké 50 ezer fr., 61 község a szakegyesületek által segélyezett tagoknak 134 ezer fr.-t, 31 község maguknak a szakegyleteknek 12.500 fr.-t adott.

Svájcban kész komédia a kantonok és városok intézkedése a munkanélküliség ellen. Szt. Gallen fizetett 8 szakegyletnek 1913-ban összesen 266 fr.-t. Genf kanton 12 szakegyletnek 1911-ben 1953 fr.-t, Basel kanton és város 1912-ben 3412 fr.-t stb.

Hollandiában az összes kifizetett segélyek 92.261 forintra rugtak 1913-ben. Ebből a községek 42.070 forintot adtak.

Olaszországban nincs e téren emlitésreméltó anyagi hozzájárulás.

Németországban pedig talán ha minden cikk, amit erről a kérdésről irnak csak egy márkát képviselne, akkor sokkal több pénz állana a munkanélküliség ügyének a rendelkezésére, mint igy. Berlin-Schöneberg 12.631 márkát, Köln 60 ezer márkát, Erlangen 1033 márkát, Stuttgart 10.000 márkát stb. áldozott a munkanélküliségre.

Látnivaló mindezekből, hogy sehol Európában nem szórják lapáttal a pénzt a munkanélküliség oltárára és nincsen e téren egy államban, vagy városban se nagyobb áldozatkészség, mint Magyarországon és Budapesten. Lapáttal csak a cikkeket, a szónoklatokat szórják mindenütt. Mindenfelé arra megy az a sok beszéd és fontoskodás, hogy leplezze a semmittevést. Erre való a munkanélküliek összeirása is, amit most Budapesten akarnak 1000 munkanélküli család egyheti tisztességes segitségének az összegével, 10 ezer korona költséggel csinálni. Ha van valami tervem, amit megakarok valósitani, de nem valósithatom meg, amig nem tudom, hogy hány munkanélküli van a fővárosban: tiszta sor, hogy ez esetben össze kell számolnom a munkanélkülieket. De ha nem akarok semmit, csak megint bele akarok hajitani 50 ezer, vagy 100.000 koronát a munkanélküliség feneketlen tengerébe, hogy ehhez minek kell ez a nagyképü összeirás, ezt nem tudja senki. Ez ismét egy jelenete annak, amivel a szociálpolitikát mindenfelé csinálják a szociálpolitika varázslói és kuruzslói, akik minden áron valami nagy tudománynak akarják feltüntetni a maguk egyszerü dolgát. Pedig nincsen a világon igénytelenebb és tudománytalanabb dolog, mint a szociálpolitika. Egyszerüen pénzkérdés az egész. Genti rendszer, berni rendszer, kölni rendszer: milyen misztikusan hangzó szavak ezek az avatatlan előtt! Szinte roskadozni látszik nagy tudományának a terhe alatt, aki ezekkel dobálózik. A valóság pedig az, hogy az egyik egy egész országban évi 60.000 koronát, a másik egy nagy városban évi 8773 koronát áldoz a világmegváltó munkanélkülibiztositás oltárán.

És erről irják a cikkek, brosürák, könyvek tizezreit, mondják a beszédek százezreit, ennek csinálják a Vereinokat és a kongresszusokat, ahol a legkomolyabb arccal tárgyalják ezeket a komikus számokat és taglalják a „rendszere"-ket. Hát nem becsületesebb ennél odaadni azt a 100.000 koronát és hallgatni, mintahogyan hallgat az, aki alamizsnát adott.

A munka és a munkátlanság ellen való intézményes biztositás: ez a kettő komoly dolog. Ha az előbbit nem tudjuk előteremteni, a másikat pedig nem tudjuk megvalósitani, akkor édes mindegy az 50, vagy százezer korona kiosztásának a „rendszer"-e.

Akik fontoskodó nagyképüséggel és tudákos komolysággal ezek körül a rendszerek körül ugrabugrálnak, azoknak szeretném egyszer megmondani, hogy fölöslegesek és nevetségesek.

A főváros kölcsöne.

Lapunk mai számában tesszük közzé a főváros 158.000,000 korona n. é. uj négy és fél százalékos adómentes kölcsönéről szóló prospektust. Ezzel egyidejüleg az a konzorcium, mely a Dresdener Bank vezetése alatt a kölcsönt átvette, közzéteszi az aláirási felhivást a 126.000,000 koronás részösszegéről. A további 8.000,000 K-át ugyanis — amint azt megirtuk — a székesfőváros vette át a kezelése alatt álló alapok részére, a fenmaradó 24.000,000 K-át pedig a Morgan, Grenfell & Co. londoni bankház fogja Londonban nyilvános aláirásra bocsátani. A 126.000,000 K nyilvános aláirását Magyarországon, Németországban, Belgimban, Hollandiában és Svájcban március 12-én, csütörtökön, tartják meg. Az aláirási ár Magyarországon 89 K-ban állapittatott meg.

Szende Lajos.

Szombat este rövid betegség után meghalt a Magyar általános kőszénbánya részvénytársulat vezérigazgatója, Szende Lajos. Egyszerüen csak Szende Lajos. Sem magyar nemes, sem báró, sem udvari tanácsos. Nemes gondolkozásu, egyszerü ember volt, aki fölényesen lekicsinyelte a cimkórságban szenvedő közgazdasági tekintélyeket. Mindössze csak negyvennyolc évet élt és tizennyolc évvel ezelőtt lépett be a MÁK.-hoz, hivatalnoknak, szerény fizetéssel. Akkor királdi Hercz Zsigmond volt a MÁK. mindenható vezérigazgatója, aki a szerény, igénytelen külsejü Szendében gyorsan felfedezte a hatalmas koncepcióju munkaerőt. Maga mellé vette és ettől a perctől kezdődik az előbb válsággal küzdő MÁK. amerikai arányu fellendülése. A páratlan szorgalmu, vas energiával rendelkező, kiváló közgazdasági képességekkel felruházott Szende gyorsan az élére került a MÁK. hivatalnokainak és mikor nyolc évvel ezelőtt Hercz Zsigmond meghalt, az igazgatóság osztatlan bizalma őt ültette a vállalat vezérigazgatói polcára. E minőségében csodásat alkotott és tisztán az ő érdeme, hogy a MÁK. ma az ország legelső iparvállalatai közzé tartozik, mintegy tizenötezer munkásnak ad kenyeret s hogy a MÁK. bányászatának, ipartelepeinek és az ezekkel kapcsolatos kulturális és szociális intézményeknek a berendezése mesze földön, az ország határán tul is párját ritkitja. Szende rajongója volt a munkának és munkatársait is a munkájuk szerint értékelte. Egyszerü, puritán ember volt, akinek elmulásával vállalata pótolhatatlan veszteséget szenvedett.

Közgyülések és mérlegek.

Jelzálog-Hitelbank.

A *Magyar Jelzálog-Hitelbank* negyvenötödik rendes közgyülését tartotta e hó 7-én *Széll* Kálmán, titkos tanácsos, intézeti kormányzó elnöklésével. Az igazgatóság évi jelentését terjesztette elő és javasolta, hogy a forgalomban levő 200.000 darab teljesen befizetett részvény után egyenként *27 franknyi osztalék* fizettessék ki a julius 1-én esedékes XVI. számu szelvény ellenében, még pedig már április 1-én; az ezután rendelkezésre álló 1.176.752 K 26 f-ből 100.000 K az intézeti nyugdijalap ajvadalmazására, 125.000 korona pedig az intézeti tisztviselők és szolgák rendkivüli javadalmazására fordittassék és a fennmaradó 951.752 K 22 f a folyó évre elővitessék. Majd *Zsigmondy* Jenő dr. főrendiházi tag, részvényes üdvözölte *Széll* Kálmán kormányzót.

Magyar Bank

A *Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság* e hó 7-én tartotta huszonharmadik rendes közgyülését *Károlyi* Imre gróf elnöklésével. — A közgyülésen előterjesztett igazgatósági jelentés elsősorban a lefolyt év általános gazdasági viszonyait érintve, utal arra, miszerint az intézet főtörekvése oda irányult, hogy egyrészt az áruüzlet terén a megrendült hitelviszonyok és megnehezedett elhelyezési lehetőségek mellett is lehetőleg fentartsa az előző évi forgalmát, másrészt pedig a banküzlet terén, anyagi eszközeinek koncentrálásával, kielégitse mindama legitim hiteligényeket, amelyeket az ipari és kereskedelmi körök az intézet iránt támasztottak. Törekvése sikerrel is járt

és igy az előterjesztett zárószámadásokban oly képet tárhat részvényesei elé, amely nagyjában az előző évek szinvonalán mozog. A jelentéssel apcsolatos zárószámadások szerint a mérleg *7.584,356.99 korona tiszta nyereséggel zárul.* — A közgyülés az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy e nyerségből *osztalékul részvényenkint 36 korona* (9 százalék) fizettessék ki

Angol Osztrák Bank.

Az *Angol-Osztrák Bank* főtanácsa e hó 6-iki, Bécsben megtartott ülésében jóváhagyta az 1913. évi zárszámadásokat, melyek nyerseredmény gyanánt 25,083.012.41 koronát (mult évinél 2,907.235 K 88 fillérrel több) és az 1912. nyereségelőhozat 502.470.03 K (mult évinél 536.512.21 K-val kevesebb) hozzáadásával összesen 25.585.482.44 koronát mutatnak ki. Az összes terheknek, az alkalmazottaknak és a nyugdijalapnak juttatott egyszeri jubileumi adományokat beleértve, levonása után az 1913. évi tiszta nyereség 12,525.194.35 korona (mult évinél 862.052.81 koronával több), az 1912. évi előhozattal együtt pedig 13,027.664.38 K. A f. évi április hó 6-ára egybehivott közgyülésnek az a javaslat fog tétetni, hogy osztalékul részvényenkint, mint az elmult évben, *20 korona fizettessék* ki A főtanács egyidejüleg elhatározta, hogy a közgyüléstől felhatalmazást kér az alaptőkének 120 millió koronára való felemelésére, aminek keresztülvitele alkalmasnak mutatkozó időpontban szándékoltatik.

Wiener Bankverein

igazgató tanácsa megállapitotta az 1913. évi mérleget, mely az előző évről áthozott 593.877.51 korona nyereségelővitel betudásával 29,004.930.81 K bruttó nyereség mellett 13.794,930.56 korona tiszta nyereséget tüntet fel. Ez a nyeres-ég 509,119.05 koronánál nagyobb a tavalyinál. Az igazgatóság inditványára az igazgató-tanács elhatározta, hogy a folyó évi április 3-ára egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy: a tartalékalap az alapszabályokban megállapitott kvótával, azaz 670.030 K 40 f-rel javadalmaztassék, az alapszabályszerü és szerződéses jutalékok, valamint a Wiener Bankverein tisztviselőinek nyugdijalapja javára fordítandó 400.000 korona levonása után osztalék fejében *részvényenkint 32 korona*, azaz 8 százalék (a mult évi 30 korona, aza 7.5 százalékkal szemben) fizettessék ki, 618,589.59 korona pedig az uj számlára vitessék át.

Vasuti Forgalmi R-T.

A *Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaság* igazgatósága legutóbbi ülésében megállapitotta a társaság 1913. évi mérlegét, amely szerint a lefolyt üzletév brutto nyeresége a mult évi áthozattal együtt 2.255,860.17 K-ra rug a tavalyi 2.255,860.12 fillérrel szemben. A költségek és értékcsökkenési leirások után *1.675,121.11 K tiszta nyereség jelentkezik* a mult évi 1.165,590.34 K-val szemben. Az igazgatóság a március 21-ére kitüzendő közgyülésnek javasolni fogja, hogy a 8 millió korona alaptőke után a tavalyi 13 százalékkal szemben *13.5 százalékos osztalék fizettessék*, továbbá, hogy a tartalékalapra 52.125.76 K-át, az adótartalékra 150.000 koronát forditson és az egyébb alapszabályszerü javadalmazások után még fennmaradó 243.192.92 K uj számlára vitessen át. A közgyülésen határozni fognak az alaptőke felemeléséről is. A részvénytársaságnak ez idő szerint 8 millió az alaptőkéje, amely 40.000 darab 200 koronás részvényre oszlik. Az alaptőkét további 10.000 darab részvény kibocsátásával tizmillió koronára fogják felemelni.

Ingatlanbank.

A *Magyar Általános Ingatlanbank r.-t.* március 3-án tartotta rendes közgyülését dr. *Horváth* Lipót elnöklete alatt. A dr. *Halom* Dezső vezérigazgató által előterjesztett évi jelentésből kitünik, hogy az intézet az elmult évben uj törlesztéses és egyéb kölcsönökben 6,531.089 K-át folyósitott. Az intézet kölcsönállománya 21,892.031 K, ingatlanállománya 2,266.646 K. Bér- és haszonbérjövedelmei a tavalyi 17.000 K-ról 63.742 K-ra emelkedtek, melyeket amár épitkezés alatt álló és a közeljövőben felépitendő ujabb bérházakkal remél lényegesen emelni. A kimutatott tiszta nyereség a tavalyi nyereségáthozattal együtt 276.683 K (tavaly 246.484 K). Az intézet alaptőkéje 2 millió korona és látható tartaléktőkéje az idei dotációval eléri ca. az alaptőke felét. A közgyülés elhatározta, hogy nyereségéből 9 *százalékos osztalékul* részvényenkint 36-át fizet (tavaly 34 korona) tartalékalapba helyeznek 35.000 K-át tantiemekre és jutalmakra forditanak 48.358 K-át és jövő évre átvisznek 13.325 K-át. A felügyelő-bizottság tagjait 3 évre megválasztották; uj tag lett Kende Lajos, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank cégvezetője.

Urikány—zsilvölgyi.

Az *Urikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya r.-t.* 1913. évi zárószámadásai szerint bányaüzemében 1,852.100 K (az előző évben 1,765.327) nyereséget 349.765 (296.328) K föld- és házbérjövedelmet és 757.873 (701.244) kamatbevételt ért el, ugy, hogy a 32.414 (49.405) K nyereségáthozattal együtt a bruttó jövedelem 2,983.162 K volt az 1912. évi 2,812.304 K-Ával szemben. — A kiadások közt a költségek 300.263 (260.326) K-val, az elsőbségi kötvények kamatai 162.616 (165.840) K-val, adó 87.037 (76.101) K-val és a leirások 298.214 (276.463) K-val szerepelnek. A tiszta nyereség ezek szerint 2,135.032 K, mig 1912-ben 2,033.674 K volt a tiszta hozam. Az igazgatóság a március 20-án megtartandó közgyülésnek azt fogja ajánlani, hogy részvényenkint 20 K, aza 10 százalék osztalékot fizessenek a tavalyi 18 K, azaz 9 százalék helyett. A vállalat ingatlanait és berendezéseit 23,416.847 K-ra (az előző évben 21,426.046 K-ra) értékeli, mig az értékcsökkenési tartalék 4,724.352 (4,186.137) K.

Magyar általános biztositó.

Az *Első magyar általános biztositó társaság* 1913. évi mérlege az összes üzletágakra vonatkozólag 5,695.627 K tiszta nyereséget mutat ki, az mult évi 5,413.332 K-val szemben. Az igazgatóság a március 26-ára összehivott közgyülésnek, mint az 1912. évi nyereségből 800 K osztalék kifizetését fogja javasolni.

Az „Első biztositó intézet

katonai szolgálat esetére, élet- és gyermekbiztositó társaság, mint szövetkezet" folyó hó 9-én tartotta meg *Rufly* Pál miniszteri tanácsos elnöklésével az intézet Károly-köruti székházában rendes közgyülését, amelyen az intézetnek számos tagja vett részt. Az igazgatóságnak ez alkalommal tárgyalásra került jelentése és a mult évi zárszámadás az intézet további fejlődéséről tesznek tanuságot. A mult év végén a biztositott tőkék összege közel 89,000.000 koronát, a különböző tartalékok összege pedig a 31,000.000 koronát meghaladja, a biztositott felek száma pedig immár 74.028. A bevételek feleslege 131,895.69 korona, ami lehetővé tette, hogy a biztositott felek osztalékalapjába 72,537.41 korona utaltassék át, minek következtében ezen tartalék immár 337.177.47 korona. A felolvasott jelentések és zárszámadásokat a közgyülés tudomásul vette.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság.

APUKA

Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta: Gergely Lajos.

11 órakor

Szarvasbőg és

Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

rendkivül tartós, kiválóan ruganyos, formája ideális.

Angol Osztrák Bank.

Az Angol Osztrák bank részvényeseinek 50-iki rendes közgyülése 1914. április 6-án Bécsben saját helviségeiben (I. Strauchgasse 1.) tartatik meg.

A közgyülés napirendje:

1. A főtanács évi jelentése.
2. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1913. évi zárszámadásról és e feletti határozathozatal.
3. Határozathozatal az 1913. évi tiszta nyereség hovaforditásáról.
4. Határozathozatal a főtanácsnak adandó felhatalmazás iránt az alptőkének 83.333 darab, egyenként 240 korona n. é., teljesen befizetett részvény kibocsátása utján történő felemelése tekintetében, 100,000.080 koronáról 120 millió koronára; ugyszintén e müvelettel összefüggésben az alapszabályoknak megfelelő módositása.
5. Öt főtanácsos müködési idejük letelte következtében való megválasztása.

Az alapszabályok 30. szakasza értelmében 25 részvény egy szavazatra jogosit.

A szavazatra jogositott részvényesek felkéretnek, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt f. évi március 31-ig bezárólag Bécsben az Angol-Osztrák bank számfejtőségénél, Londonban az Angol-Austrian banknál, és Budapesten, Aussig, Bodenbach, Brünn, Brüx, Cernowitz, Eger i/B., Falkenau, Graz, Innsbruck, Maaden, Korneuburg, Linz, Lobositz, Marburg a/D., Pardubitz, Pilsen, Pirano, Prag, Prossnitz, Saaz, St.-Pölten, Teplitz, Tetschen, Trautenau, Triest, Turn, Vels és Znaim-ban az Angol-Osztrák bank fióktelepeinél letétbe helyezzék.

Az alapszabályok 27. szakasza értelmében meghatalmazás csakis szavazatra jogositott részvényesre ruházható.

Bécs, 1914. március 7-én.

A főtanács.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tüzt hörganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

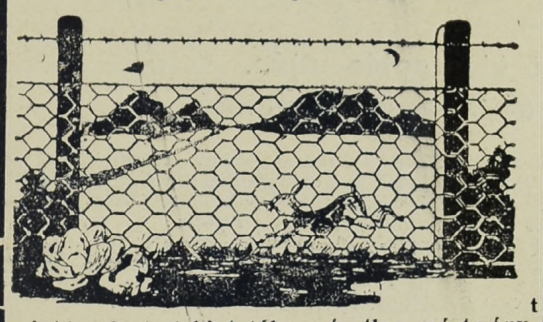

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmány. (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser ranz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!

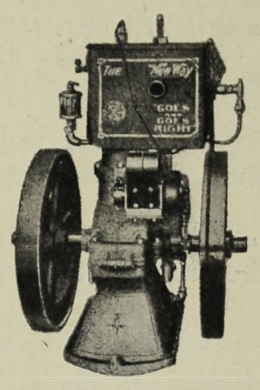

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSOD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládéval és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

EREDETI **DAIMLER AUTOBUSZOK**

Németországban a legelterjedtebb gyártmány. Azonnal szállitható.

VEZÉR-KÉPVISELET: BÁRDI r. t. BUDAPEST LEHEL-UTCA

GRAMMOFON

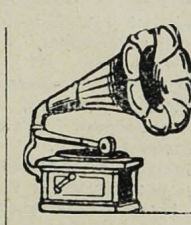

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi **részletfizetésre!!**

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Uzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimerítő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

PROSPEKTUS.

Budapest székesfőváros 1914. évi 4½%-os adómentes kölcsöne

158.000,000 korona = 134.300.000 n. b. márka = 6.583,333"6"8 font sterling = 165.900,000 frank = 79.000,000 hollandi forint összegben.

Azonnal kezdődő törlesztés névértéken, 50 év alatt történő kisorsolás utján.
Fokozott sorsolás és teljes felmondás legkorábban 1919. január 2-ra eszközölhető.

Budapest székesfőváros az 1909. évi 1016. számu közgyülési határozatával 270.000,000 koronában előirányzott beruházási programmjának teljes keresztülviteléhez még szükséges tőke megszerzése, illetőleg az e végből az 1913. évben felvett 59.999,765 frank összegü függőkölcsön visszafizetése céljából kölcsönt bocsát ki 158.000,000 korona = 134.300,000 n. b. márka = 6.583,333"6"8 font sterling = 165.900,000 frank = 79.000,000 hollandi forint összegben. A kölcsönt a törvényhatósági bizottsági közgyülés 1913. junius 6-i, illetőleg 1914. március 4-i határozatával fogadta el, a magyar királyi belügyminiszter pedig 1914. március 5-i rendeletével hagyta jóvá.

A kamatok és a törlesztések pontos fizetéseért Budapest székesfőváros összes jövedelmeivel szavatol. A városnak oly kölcsönei, melyeknek a jelenleginél elsőbbrendü jogaik volnának a város vagyonára és jövedelmeire, nincsenek. Budapest székesfőváros kötelezte magát, hogy az 1914. év vége előtt további kölcsönt megkötni nem fog. A kölcsön Magyarországon a pupilláris biztositék minősitésével fel van ruházva, azaz árvapénzek elhelyezésére alkalmas.

A kölcsön tőkeösszege és kamatai minden jelenleg fennálló vagy a jövőben behozandó magyar állami és községi adó, valamint bélyeg és illeték alól mentesek.

A kölcsön bemutatóra szóló kölcsönkötelezvényekre van beosztva, melyek magyar, német, angol és francia nyelven állittatnak ki. A cimletek a polgármester és egy fővárosi tanácsnok façsimile-aláirásával valamint egy ellenőrző tisztviselő eredeti kézaláirásával vannak ellátva.

A kölcsön évi 4½%-kal minden év január 2-án és julius 1-én esedékes félévi részletekben kamatozik. Az első kamatszelvény 1914. julius 1-én esedékes.

A kölcsön törlesztése a kölcsönkötelezvényekre nyomtatott törlesztési terv szerint 50 év alatt félévi sorsolások utján történik. A sorsolások minden év január 2-án és julius 1-én Budapesten közjegyző jelenlétében tartatnak meg, az első sorsolás kivételesen 1914. április 1-én. A kisorsolt cimletek 6 hóval később, vagyis a következő szelvényesedékesség napján — az 1914. április 1-én kisorsolt cimletek 1914. julius 1-én — névértéken fizettetnek vissza. A kölcsön fokozott törlesztése vagy teljes felmondása legkorábban 1919 január 2-ára és ettől kezdve bármely szelvényesedékességi napra 6 havi felmondással eszközölhető.

A kamatszelvények 6 évvel a kisorsolt vagy felmondott cimletek pedig 20 évvel az esedékesség napja után évülnek el. Elveszett vagy megsemmisitett cimletek pótlása a törvényes megsemmisitési eljárás alapján történik.

A kisorsolt kötelezvények számai és a beváltás céljából még be nem szolgáltatott kisorsolt kötelezvények számjegyzéke közvetlenül a sorsolás után közzé fognak tétetni.

Az esedékes kamatszelvények és részkötelezvények kifizetése költségmentesen történik:

a székesfőváros központi pénztáránál
a Magyar Általános Hitelbanknál
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál
} **Budapesten,**

a Dresdner Bank cimü intézetnél
a Bank für Handel und Industrie cimü intézetnél
a Commerz- und Disconto-Bank cimü intézetnél
} **Berlinben,** valamint ezen intézetek többi telepeinél,

a Deutsche Effekten- und Wechsel-Bank cimü intézetnél **M. m. Frankfurtban,**
az M. M. Warburg & Co. bankháznál **Hamburgban,**
a Morgan, Grenfell & Co. bankháznál **Londonban,**
a Schweizerischer Bankverein cimü intézetnél **Baselben,**
a Banque de Bruxelles cimü intézetnél **Brüsszelben,**
a Crédit Anversois cimü intézetnél **Antwerpenben,**
az Amsterdamsche Bank cimü intézetnél **Amsterdamban.**

Ugyanezeken a helyeken történnek költségmentesen az esetleges konvertálások, valamint az uj szelvényivek kiszolgáltatása. A beváltás az egyes fizetési helyeken az illető ország pénzértékén a kamatszelvényekre és kötelezvényekre nyomtatott összegekben történik. A részkötelezvények a következő cimletekre oszlanak és pedig:

480 K = 408 M = 20 font sterling = 504 Frcs. = 240 holl. frt,
2400 K = 2040 M = 100 font sterling = 2520 Frcs. = 1200 holl. frt,
4800 K = 4080 M = 200 font sterling = 5040 Frcs. = 2400 holl. frt.

A városi háztartás 1914. évi előirányzatának végösszegei a következők:

Szükséglet:		Fedezet:	
A) rendes kiadások	87.979,262.—	A) rendes bevételek	87.260,270.
B) rendkivüli kiadások	2.515,373.—	B) rendkivüli bevételek	3.234,365.—
összes kiadások	90.494,635.—	összes bevételek	90.494,635.—

A városi háztartás zárszámadási eredményei az 1910. 1911. és 1912. években a következők voltak:

		1910	1911	1912
Bevételek:	rendes	K 57.103,422.48	K 68.543,672.47	K 74.088,083.67
	rendkivüli	K 3.592,028.20	K 1.990,030.55	K 7.653,257.91
	összesen	K 60.695,450.68	K 70.533,703.02	K 81.741,341.58
Kiadások:	rendes	K 52.298,322.84	K 62.551,848.55	K 73.955,189.17
	rendkivüli	K 4.761,870.75	K 3.162,343.58	K 6.684,646.35
	összesen	K 57.060,193.59	K 65.714,192.13	K 80.639,835.52

A tartozási- és vagyon-álladék az 1912. év végével a következő volt:

Vagyon:		Teher:	
Ingatlanok	K 471.059,768.—	Kölcsönök *	K 328.106,667.66
Butorok és felszerelési tárgyak	K 12.290,962.—	Folyó tartozások	K 20.230,719.62
Anyagok és termesztmények	K 1.796,919.—	Kétes követelések	K 3.743,862.08
Cselekvő tőkék	K 97.484,490.50	Fentartott hitel	K 5.825,365.38
Haszonvételi jogok	K 6.213,250.—		
Cselekvő hátralékok	K 54.039,961.31		
Pénzkészlet	K 2.299,173.24		
Összesen	K 645.184,524.05	Összesen	K 357.906,614.74

Tiszta vagyon: K 287.277,909·31

* Ebből törlesztéses kölcsönök az év végén ..... K 279.297,046.99

és pedig

Kamatláb	Kölcsön	Törlesztés befejezése	
4%	100 millió koronás kölcsön	1917.	K 86.427,000.—
4%	46.510,400 koronás kölcsön	1953.	K 43.321,000.—
4%	2 millió font sterling	1960.	K 47.200,320.—
4%	100 millió K = 105 millió Frcs.	1961.	K 98.970,000.—
4%	Vegyes házi kölcsönök	1923.	K 2.996,771.99
4¼%	Burkolókölcsönök	1921.	K 381,955.—
		Összesen	K 279.297,046.99
	Ezenkivül:		
4½%	20 milliós burkolókölcsön (külön alap)	1925.	K 14.546,316.96
		Mindössze	K 293.843,363.95

Budapest, 1914. március havában.

Budapest Székesfőváros Tanácsa.

ALÁIRÁSI FELHIVÁS.

A fenti kölcsönből 8.000,000 korona összeget Budapest székesfőváros vesz át kezelése alatt álló alapok részére, 24.000,000 korona összeget pedig a Morgan, Grenfell & Co. londoni bankház Londonban nyilvános aláirásra bocsát.

A fennmaradó

126.000,000 korona

= 107.100,000 n. b. márka = 5.250,000 font sterling = 132.300,000 frank = 63.000,000 hollandi forint

1914. évi 4½%-os adómentes

Budapest székesfővárosi kölcsön

ezennel nyilvános aláirásra bocsáttatik.

Az aláirás

1914. évi március hó 12-én, csütörtökön

az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban történik és pedig:

Budapesten: a székesfőváros központi pénztáránál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepénél,
a Belvárosi takarékpénztár r. t.-nál,
a Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön r. t.-nál,
a Budapest-Lipótvárosi takarékpénztár r. t.-nál,
az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnál,
az Első Magyar Iparbanknál,
a Hazai Bank r. t.-nái,
a „Hermes" magyar általános váltóüzlet r. t.-nál,
a Magyar agrár- és járadékbank r. t.-nál,
a Magyar általános takarékpénztár r. t.-nál,
a Magyar bank és kereskedelmi r. t.-nál,
a Magyar jelzálog-hitelbanknál,
a Magyar leszámitoló- és pénzváltóbanknál,
a Magyar országos központi takarékpénztárnál,
a Mercur váltóüzleti r. t.-nái,
a Nemzeti takarékpénztár és bank r. t.-nál,
továbbá a magyar szent korona országainak területén:
a fentemlitett pénzintézetek összes fiókjainál:

ezenkivül **Berlinben:** a Dresdner Bank cimü intézetnél, a Bank für Handel und Industrie cimü intézetnél, a Commerz- und Disconto-Bank cimü intézetnél; **M/m. Frankfurtban:** a Dresdner Bank cimü intézetnél; a Deutsche Effecten- und Wechsel-Bank cimü intézetnél; a Bank für Handel und Industrie cimü intézetnél; **Hamburgban:** a Dresdner Bank cimü intézetnél, a Bank für Handel und Industrie cimü intézetnél, a Commerz- und Disconto-Bank cimü intézetnél, M. M. Warburg & Co. bankháznál; **Baselben:** a Schweizerischer Bankverein cimü intézetnél; **Brüsszelben:** a Banque de Bruxelles cimü intézetnél; **Antwerpenben:** a Crédit Anversois cimü intézetnél; **Amsterdamban:** az Amsterdamsche Bank cimü intézetnél.

A magyarországi aláirási helyeken eszközlendő aláirásokra nézve a következő feltételek állapittatnak meg:

1. **Az aláirási ár 89·—%-ot tesz,**
hozzáadva az 1914. évi január hó 1-től az átvétel napjáig járó 4½%-os folyó szelvénykamatokat.

2. Az aláirás bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlitett aláirási helyeken költségmentesen kaphatók.

3. Az aláirás alkalmával az aláirt összeg 5%-a biztositékképen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számitandó értékpapirokban, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatóknak tart.

4. Az aláirás alapján átengedendő összeg az aláirás befejezte után mielőbb megállapittatik s arról az aláirók értesittetnek. Minden aláirási helynek jogában áll az egyes átengedések összegét belátása szerint meghatározni. Ha az átengedés az aláirásnál kevesebbet tenne, a biztositék felesleges része azonnal visszaadatik. 1914. **évi szeptember hó 30-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.**

5. Az aláirás alapján átengedett kötvények átvétele 1914. március 26-tól kezdve a teljes ellenérték megfizetése ellenében ugyanannál a helynél eszközölendő, ahol az aláirás történt; az aláiró köteles azonban az átengedett cimletek névértékének 20%-át 1914. március 26-án, 50 %-át 1914. április 27-én és 30 %-át 1914. május 25-én — 1914. január 1-től az átvételi napig járó 4½ % szelvénykamattal — átvenni. 9,600 K-ig terjedő összegek 1914. március 26-án osztatlanul fizetendők meg.

6. A végleges kötvények elkészitéséig a Budapest székesfőváros részéről egységesen kiállitott ideiglenes elismervények adatnak ki az aláiróknak, mely elismervényeknek végleges kötvényekre való kicserélése annak idején költségmentesen ugyanazon helyen fog megtörténni, ahol az ideiglenes elismervények kiadattak.

7. Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláirási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

8. Azon kötvények, melyek az átvételi időpont lejártáig nem vétettek át, ezen időponttól kezdődőleg az aláiró számlájára és veszélyére az illető aláirási helynél maradnak letétben.

Budapesten, 1914. évi március havában.

Magyar Általános Hitelbank. Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. március hó 18-án. 12. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-13

Vállalkozók

panaszaival találkozunk itt is, ott is, a városházi ügyek széles területén. Az általános panasz az, hogy a város szállításainál, rendeléseinél, nem az ár és a minőség döntik el a konkurrensek küzdelmét, hanem szubjektiv szempontok, amelyek alatt kijárókat illik érteni. Egészen nyiltan beszélik, hogy a thallowoud-fára egy kijárásokban megőszült városatya nyomta rá a kitünőségnek a bélyegét, pontosan tudja mindenki, melyik vállalat lappang az autóbuszról szóló miniszteri rendelet mögött s az sem titok,miért kell elutasitani a külföldi egészségügyi berendezők ellen irányuló felebbezést. Vegyük még hozzá ezekhez a vádakhoz a nyilvános árlejtéseredmények kompromittálására irányuló kisérleteket és azt a tiltakozást, amely a vállalkozók összeségének részéről a városházi számlák késedelmes kifizetése miatt legutóbb elhangzott — és akkor teljes lesz a kép, amely a fővárosnak és a vállalkozóknak egymás közötti viszonyát szemléltetően megörökiti.

Ott tartunk, hogy a vállalkozók remegve várják az árlejtések eredményét, mert tudják, hogy még abban az esetben sem kapnak munkát a várostól, ha a legkedvezőbb ajánlat az övék. Ott tartunk, hogy a nyilvános árlejtés elvét, ha csak lehetséges, mellőzik s ha nem lehetséges, megcsufolják. Ott tartunk, hogy a vállalkozó majdnem minden alkalommal kijárási illetéket kénytelen hozzácsapni az árhoz s ezzel kénytelen drágitani az ajánlatát. Favorizált vállalkozók ülnek a nyeregben, a tanács egyik esetben nem tud szabadulni a favoritokhoz tapadó kijáróktól, a másik esetben közjótékonysági intézménynek minősiti a várost és a méltányosság hamis jelszavával erősiti meg poziciójában a városon élősködőket, a harmadik esetben ürügyet keres arra, hogyan lehetne visszahozni a kegyenceket a veszendőnek látszó paradicsomba. Hova-tovább messziről elkerülik a várost a tisztességes iparosok és kereskedők és átengedik a teret azoknak, akik jobban birják — összeköttetésekkel.

Egy másik, hatalmas csoportja a kifogásoknak, vonatkozik a hazai ipar sérelmeire, állandó mellőzésére. Ennél a pontnál disztingválni kell. Főelv, hogy a magyar iparnak csakis ceteris paribus szabad győznie, akkor, amikor a város érdekei megvédetnek, kielégitést nyernek vele. Ebben az esetben azonban feltétlenül s nem szabad hozzájárulni ahhoz a lehetetlen állapothoz, hogy az ország legelső törvényhatósága minden lehető és minden lehetetlen alkalommal behódol a külföldi vállalkozók élelmességének.

Fulánkok

A polgármester

ur szigoru rendeletet adott ki s a rendeletben mérsékletre, takarékosságra hivja fel az ügyosztályokat s az ügyosztályok élén álló tanácsnokokat. A polgármester rendeletére valóban égető szükség volt. Felháboritó dolog, hogy a koldus-szegény város százezreket fizessen évente autótartási költségekre. Nem szabad türni, hogy a koldus-város első polgára hatféle autón robogjon végig a pesti utcákon, azzal dicsekedjék, hogy autójának párját csak a német császár használja. Nem lehet szótlanul hozzájárulni ahhoz, hogy a polgármesteri szobák keleti pompában és fényben usszanak, ugyanakkor pedig az egyik ügyosztálynak az emberei, tisztviselői keservesen panaszkodjanak a helyiségük miatt, a megvakulástól remegjenek, mert szellő nélküli, sötét, dohos szobákban kénytelenek dolgozni.

Igaza van a polgármesternek, a takarékosságnak az ideje el kell, hogy következzék. A sort pedig — a polgármester urnak kell megkezdenie.

Budapest

képviselőit csatasorba kivánta állitani a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén Jencs Vilmos. Azt inditványozta, kérje fel a város a főváros országgyülési képviselőit, vessék latba minden befolyásukat, tekintélyüket, összeköttetéseiket a kormánynál, s hassanak oda, hogy a sertésszállások dolgából óriási kár ne érje a fővárost.

Az inditvány kissé későn jött, mert a sertésszállástelepnek a dolgát alaposan és végérvényesen elrontotta a nemes tanács. Arra azonban alkalmas a felszólalás, hogy megállapitsuk a fővárosnak e részben lévő mostoha helyzetét. Budapest kilenc képviselője között hatan foglalnak helyet a törvényhatósági bizottságban. Ezek a képviselők valamennyien ellenzéki pártállásuak, tőlük tehát nem követelheti senki, hogy a kormánynál közbenjárjanak. Három kormánypárti képviselője van Budapestnek: Berzeviczy Albert, Khuen-Héderváry Károly gróf és Jakabffy Imre. Ezek az urak országos nevü emberek, vezető oszlopai a kormánypártnak. Budapest ügyes-bajos dolgai nem érdeklik őket, nem volt még példa arra, hogy akár Berzeviczy, akár Khuen, akár Jakabffy a kormánynál is képviselték volna a fővárost. Jencs Vilmos inditványa tehát szomoru eredményre vezet.

Mégis Buchwald!

A karosszékek botránya

A dunaparti korzó karosszékeinek dolga sehogysem jut nyugvópontra. Megirtuk, hogy a *Fővárosi Hirlap* akciója folytán kiirt nyilvános árlejtés örvendetes eredményre vezetett. A differencia az ügyosztály által pártolt Buchwald-féle ajánlat és a nyilvános árlejtésen elért bér között nem kevesebb, mint *ötvennégyezer korona:* ennyivel szaporodott volna a bérleti idő tartama alatt a főváros jövedelme.

Szomoru dolog, hogy a városházán még most sem akarnak okulni a tapasztalatokon s merev csökönyösséggel ragaszkodnak a régi bérlőhöz, *Buchwald* Sándorhoz.

A Ferenc József-rakparti karosszékek bérletére a következő ajánlatok érkeztek be:

1. Rajna Sándor	9200 korona
2. Pápai és Náthán-cég és Hertzka Halász és Berger-cég együttesen	6100 korona
3. László Ferenc	5400 korona
4. Radó B. Zsigmond	4050 korona
5. Marek András	3800 korona
6. Buchwald Sándor	2700 korona

A kiküldött albizottság — nagyon helyesen — a legkedvezőbb ajánlatot fogadta el s *Rajna* Sándornak javasolta az üzletet kiadni. Rajna Sándor ur, aki a Muzeum-körúton divatáru-kereskedő, mint utólag kiderült, nem volt komoly pályázó. Ő legalább azt hitte, hogy az ajánlatát nem kell komolyan venni s amikor mégis megkapta az üzletet, ugy megijedt, hogy nyomban bejelentette a visszalépését. A tisztelt ur azonban megfeledkezett arról, hogy az árlejtési feltételek értelmében nincsen joga senkinek sem visszalépni s ha ezt mégis megteszi, akkor elveszíti a letett 1500 korona bánatpénzt. Semmiféle értelme nincsen a bánatpénz kikötésnek, általában pedig a nyilvános árlejtés kiirásának, ha a tanács maga komolyan nem veszi a feltételeket s minden büntetés nélkül futni engedi azt, aki egy jó üzlet reményében vett részt a város által kiirt nyilvános árlejtésen.

Az első baklövés tehát az volt, hogy a városgazdasági ügyosztály merő humanizmusból, nevetséges és naiv indokolással kiengedte az obligóból Rajnát, aki evvel rokonának, Buchwald Sándornak vélt szolgálatot tenni. Alegkevesebb, amit elvárhat a város, az hogy Rajna kaucióját visszatartsák s már csak intő példaadás okából is beszolgáltassák a város pénztárába. A Rajna-ügynek ily módon való „elintézése" után következett a második felvonás, amely még káprázatosabb, mint az első volt. Az ügyosztály ugyanis ahelyett, hogy Rajna kaucióját megtartotta volna s a bérletet a Rajna után következő legjobb ajánlattevőknek javasolta volna kiadni, ujból Buchwald Sándort kezdte pártfogolni s a közelmultban több izben elfoglalt álláspont ellenére utóajánlatot, magyarázó kérvényt fogadott el Buchwaldtól. Ebben a magyarázó kérvényben, amely lényegileg uj ajánlat, a régi bérlő a 2700 koronás béren kivül felajánl az állatkertben birt karosszékbérlet fejében évi 1500 koronát, azonnal a fővárosnak engedi át az állatkertben levő 600 darab széket, azoknak jókarbantartását, átengedi továbbá a városnak a Ferenc József-rakparti karosszékeket, de csak 6 esztendő mulva. Az ügyosztály kalkulációja szerint a Buchwald-féle pótajánlat a következőket igéri:

a) Bér a Ferenc József-rakparti székekért 2700 K
b) ezeknek a székeknek egy évi értéke

(összesen 550 drb szék, á 16 K = 8800 K Hat esztendő mulva 50 százalékos értékcsökkenés, tehát 4400 K. 1 esztendőre jut ebből 733 korona) 733 K
c) Az állatkerti székek egy évi bérlete 1500 K
d) Az állatkerti székek egy évi értéke (500 drb. karosszék bolti ára á 16 K = 8000 K. 100 drb. fotelszéké á 35 K = 3500 K. Összesen 11.500 K, mely összegből egy évre esik 1915 korona) 1915 K
e) az állatkerti székek egy évi karbantartási költsége (600 × 1 korona) 600 K
Összesen 7448 K

Eszerint Buchwald, a Rajna-féle ajánlat mellőzése után, a legkedvezőbb ajánlatot tette. Csakhogy ez a kalkuláció tele van falsumokkal, mert eltekintve attól, hogy az utólagos ajánlatot nem szabad tekintetbe venni, semmiféle bázisa nincsen a számításoknak. A számokkal való játék és nem más az ügyosztály munkája. Az első hamis adat az, hogy a karosszékek bolti ára 16 korona. Ennek csak a fele igaz, *nyolc koronájával* annyi karosszéket vehet a város, amennyit akar. Ez nem a mi megállapitásunk, hanem a szakértőké és azoké a vállakozóké, akik bármikor hajlandók a karosszékeket ezen az áron szállitani. Nyolc koronájával számitva a székeket, természetes, csak felényi eredményre jutunk. Vagyis nem 4400 koronának, hanem 2200 koronának a hatodrészét kell venni, ami nem 733 korona, hanem csak *370* korona. Hasonló a helyzet az állatkerti karosszékeknél és fotelszékeknél, melyeknek az átengedéséért nem 1915 koronát, hanem legfeljebb *950 koronát* lehet számitani. A fentartásra pedig akármelyik vállalkozó szivesen vállalkozik 40 fillérért, ugy hogy ezen a cimen nem 600 korona, hanem legfeljebb *240 korona* számitandó. Végeredményben a Buchwald-féle utóajánlat reális mérlege a következő:

a) Bér a dunaparti székekért 2700 K
b) Ezeknek a székeknek egy évi értéke 370 K
c) Bér az állatkerti székek után 1500 K
d) Az állatkerti székek egy évi értéke 950 K
e) Az állatkerti székek egy évi karbantartási költsége 240 K
Összesen: 5760 K

Ebből az összeállitásból kitünik, hogy a városgazdasági ügyosztály teljesen indokolatlanul favorizálja Buchwaldot, mert még abban az esetben is, ha figyelembe vesszük a későn érkezett pótajánlatot, csak évi *5760* koronát nyujt, szemben a Pápai, Náthán, Hertzka stb. féle ajánlat *6100 koronájával*. A szerdai közgyülés állásfoglalásának arra kell irányulnia, hogy a nyilvános árlejtés eredménye meg ne hamisitassék. Nagy hiba volt, hogy az ügyosztály megkegyelmezett Rajnának, tetézte a hibát a Buchwald-féle utóajánlat, pótmagyarázat figyelembe vétele, a legfőbb hiba pedig az volt, hogy az a kalkuláció, amelynek alapján Buchwaldot hozták ki elsőnek, teljesen önkényes, irreális.

Buchwaldról szó sem lehet többé. Nem szabad összezavarni a bérösszeget a karosszékek árával, hanem a legelőnyösebb ajánlatot kell elfogadni, — vagy pedig uj árlejtést kiirni. A megoldásnak egy másik, becsületes módja az, hogy a döntés előtt hallgasson meg a főváros szakértőket a karosszékek árára vonatkozólag.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Fizet a közraktár

Kalvanezer koronás eredmény

Eseményszámba menő ülése lesz szerdán a közraktári vállalat számadásainak felülvizsgálatára rendelt bizottságnak. Köztudomásu dolog, hogy a főváros és a Leszámitoló Bank között állandó surlódás volt a bank ügykörébe tartozó közraktári vállalatnak a fővárosban való viszonya miatt. A differenciák két irányban állottak fenn. Az első baj az volt, hogy a régi raktárak szükeknek bizonyultak a gabonaforgalom lebonyolitására.

Hosszas alkudozások után a város magára vállalta az uj közraktár felépitését. A munka elkészült, a Gyáli-uton modern, nagyszabásu, tágas, szellős közraktára van a fővárosnak s amire alig volt még példa, a városi épitkezések történetében, a 460.000 koronára preliminált költségekből *százharmincezer koronát megtakaritottak*. A másik surlódási ok az volt, hogy a város évi szubvenciót fizetett a közraktári vállalatnak, amely pedig elérte a fejlődésnek azt a fokát, amelyen tul a város kötelezettsége megszünt. Ez a differencia sem létezik többé. *Szimély* Árpád főszámvevő most vizsgálta felül a közraktári vállalat 1913. évi üzleti eredményét. A főszámvevő abban a jelentésben, amelyet szerdán tárgyal a bizottság, megállapitja, hogy

a fővárosnak részesedés cimén több mint 60.000 korona jár a Leszámitoló Banktól.

Harminckét esztendő óta most először történik meg tehát, hogy a város a közraktári béren kivül részesedést kap a banktól. Ez mindenesetre örvendetes eredmény, s annál szebb, mert eddig mindig a város fizetett a banknak.

A Leszámitoló Bank egyébként még egy vonatkozásban fog szerepelni a legközelebbi közgyülésen.

A szerződés értelmében ugyanis a bank a városnak bejelenteni tartozik azt a szándékát, hogy az igazgatósági tagok számát emelni óhajtja. A város szempontjából azért fontos ez, mert az uj igazgatósági tagok járandóságai természetesen csökkentik a város részesedésének alapját képező tiszta nyereséget. A bank megfelelt szerződéses kötelezettségének és bejelentette, hogy a legközelebbi közgyülésen két uj taggal akarja kiegészitení az igazgatóságot. A városházán a bejelentést véleményezés végett kiadták az ügyészségnek, de oly soká huzódott az ügy, — hogy közben a bank megtartotta közgyülését s megválasztotta uj igazgatósági tagoknak *Herzberg* Károlyt és *Lederer* Arthurt. A főváros természetesen utólag tudomásul fogja venni a választást. Érdekes, hogy a vállalat felügyelő-bizottságában *Szimély* főszámvevő és *Glück* Frigyes biz. tag képviselik a várost, ezeknek azonban nincsen sem szavazati, sem beleszólási joguk.

Elfogadták a tégla-ajánlatot

Épülnek a diákszállók

Mult heti számunkban hiteles nyilatkozatot közöltünk arról az ajánlatról, amelyet a téglakartell 200 millió tégla szállitására a fővárosnak tett. A tanács mult kedden tárgyalta és elfogadta az ajánlatot. Eszerint a kartell — ahogy megirtuk — az épitkezésnél átadva ezrenkint 40 koronáért, a gyártelepen átvéve ezrenkint 33 koronáért fogja szállitani a téglát. A kőbányai épitkezéseknél az épitkezés helyszinére szállitva 38 koronát kap a kartell ezer darab tégláért, a 10 millió darab homoktéglát pedig 24 koronájával szállitja, itt tehát mintegy százezer koronát fizet rá az üzletre. A kartellbe tartozó gyárak a 200 millió téglát elkészitik s a fővárosnak 3 éven belül tetszése szerint van joga a rendelt mennyiséget lehivni.

Ezzel a jogával rövidesen élni is fog a város. A bejelentett iskolaépitéseken kivül már a legközelebbi jövőben hozzáfognak a *budai diákszállót* a Fehérvári-út és Lenke-utca sarkán levő városi telken megépiteni. Ezt a szállót 300 szobával és 1,100.000 korona költséggel a müegyetemi ifjuság számára épitik. Minden bérlő külön kis szobát kap havi 24 koronáért. — Az épületet felszerelik könyvtárral, tornateremmel és egyéb szükséges kellékekkel. A szállót a főváros kezeli és tartja üzemben s mihelyt megfelelő tapasztalatokra tettek szert, megépitik a *pesti szállót* is a jogi és orvosi egyetemi hallgatók részére 500 szobával a Mester-utcában.

A tervek elkészültek, a vonatkozó ügyosztályi előterjesztést sürgősen letárgyalják s az épitkezést haladéktalanul megkezdik.

Csont-panama

a Folkusházy-konyhán

Szédületes cinizmus kergeti a közélelmezési ügyosztály vezetőjét, *Folkusházy* Lajos tanácsnokot, egyik üzletből a másikba. Nem elég, hogy érthetetlen makacsságával, rosszhiszeműségével tönkre tette a budapesti élelmiszerkereskedelmet, most még a csontokra is ráveti magát és mig a közélelmezés „javitására" irányuló akciójának mottója a közérdek volt, addig a csontüzletnél az élelmes magánvállalkozásnak akar utat engedni. Annak előtte a főváros esztendőről-esztendőre, nyilvános árlejtés utján értékesitette a lóvágóhidon termelt és a szemétfuvarozó-telepen kiválogatott csontokat. Tavaly a tanács hirtelen szakitott ezzel a rendszererl és egy esztendős próbaszerződést kötött a budapesti mészárosok u. n. *Lindmayer*-csoportjával.

Már ez is nagy hiba volt, mert hiszen ezzel utját vágták annak, hogy a nyilvános árlejtésből a legtöbbet igérőnek a neve kerüljön ki. Most azonban mindennél hallatlanabb merényletre készülnek a városházán, jelesül a közélelmezési ügyosztályban.

Huszesztendős szerződést akar kötni Folkusházi Lindmayerékkal.

A *Budapesti mészárosok és hentesek csontértékesitő Szövetkezete* — ez a neve a csoportnak — annyira biztosra veszi a hosszulejáratu szerződés megkötését, hogy *Deutsch* Sándor csontgyárát hozzávették az üzlethez s a cégtulajdonost ügyvezető igazgatónak alkalmazták.

Ebből a szerződésből nem lesz semmi — ezt követeli a köztisztesség és a város világos érdeke. Lehetetlen dolog, hogy ugyanakkor, amikor a nyilvános árlejtésnek egymásután frappáns eredményei mutatkoznak, a tanács husz esztendős szerződéseket kössön, husz esztendőre megkösse a város kezét s lehetetlenné tegye, hogy a csontárak emelkedéséből a város is részesüljön. *Folkusházy* tanácsnok ur rosszul teszi, ha tárgyalásokba bocsájtkozik a csontnyuzókkal. A tanács és a közgyülés pedig ne nézze tétlenül a közélelmezési ügyosztály vezetőjének garázdálkodását, hanem vessen véget a Folkusházy-uralomnak.

THIERGÄRTNERÉK ÜZLETE a közgyülés előtt

A szerdai közgyülés napirendjén nehány figyelemre méltó, jellemző felebbezés szerepel. Az első a Gellért-fürdő parkett-munkáira vonatkozik. A felebbező *Aczél és társa*-cég, amely azt panaszolja, hogy 59.500 koronás ajánlata mindössze *hetven koronával* volt drágább, mint a *parkettkartell* ajánlata, mégis azt fogadták el; pedig az épitési végrehajtó-bizotság a felebbező mellett döntött. A tanács elutasitó javaslattal terjeszti a felebbezést a közgyülés elé. Az igazság ebben a kérdésben az, hogy a parkett-kartellel szemben támogatni kell a magánvállalkozást, amivel a város nem vét a saját érdeke ellen, mert hiszen mindössze pár koronás differenciáról van szó. — Erkölcsi motivumokat kell figyelembe venni, ezek pedig a kartell ellen, a magánvállalkozó mellett szólnak. Sokkal nevezetesebb a másik felebbezés. Erről az ügyről több izben tájékoztattuk már olvasóinkat. *Knuth* Károly vállalkozó felebbezett ama tanácsi határozat ellen, amelylyel a Gellért-fürdő egészségügyi és berendezési munkáit *Thiergaertner és Stöhr* nevü vadidegen cég kapta meg. A felebbező az egészségügyi berendezést 294.564 koronáért vállalta, mig Thiergaertnerék ugyan-

ezért a munkáért 297.449 koronát kértek. A 3000 koronás differencia dacára az utóbbi cég győzött, mert a tanács és az építési végrehajtó-bizotság összekombinálta a kétfajta munkára kiirt pályázat számbeli eredményeit s igy állapitotta meg az ajánlattevők sorrendjét. A felebbező teljes joggal és igazsággal hivatkozik arra, hogy a Thirgaertner és Stöhr-cég csak a legutóbbi időben, csak a városi szállitás kedvéért jegyeztette be magát Magyarországon, de egész ügymenetében és ügykörében német cég. A Thirgaertner és Stöhr-cég — igy mondja a felebbezés — semmiféle nexusban nincs a Németországban jó hirnévnek örvendő: Thiergaertner, Voltz und Wittmer-céggel, melyet az építésvezetőség annak idején a fürdő tervezése végett meghivott. Ez a cég csak megengedte, hogy Magyarországon (de Ausztriában nem) a Thiergaertner és Stöhr cég tulajdonosai cégük elnevezésében a szakkörökben bizalmat élvező „Thiergaertner" nevet is fölvegyék. A Thiergaertner és Stöhr-cég tehát teljesen uj cég, amely Magyarországon eddig még nem produkált semmit, ennélfogva méltán tarthatja mindenki sérelmesnek a magyar ipar indokolatlan mellőzését.

Hisszük, hogy a közgyülés is erre az álláspontra helyezkedik.

Eltörlik az alagut vámját

A polgármester nevezetes ajándékkal készül meglepni a főváros polgárságát. Biztos értesülésünk szerint

a budai alagut vámját rövid időn belül — hónapok kérdése csak — megfogják szüntetni.

A történeti előzmények a következők: Az alagutat a *Budapesti Alagutt*ársulat létesitette 1857-ben s az engedélyidő 1907-ben járt le. A koncessziót ugyan az állam adta, de a budai várhegy várerőd jellegének időközben bekövetkezett megszünése folytán az alagut és a vámszedési jog tulajdonosa a főváros lett, mint az egész budai várhegy tulajdonosa.

1907-ben a főváros nem élt az alagut átvételének jogával, mert a részvényesek kielégitését és az alagut átalakitásának költségeit nem akarta magára vállalni. Az alagut kezelését ideiglenesen a pénzügyminiszter vette át, azzal a hallgatólagos feltétellel, hogy mihelyt az átalakitási munkálatok befejeztetnek és igy a városra nézve az átvétel nem jár többé anyagi áldozatokkal, ugy a főváros rendelkezési joga megujul s az alagut vámjának megszüntetése a várostól fog függni. A közgyülés 1913. május havában elfogadta a városgazdasági ügyosztálynak azt az előterjesztését, amely szerint a pénzügyminisztert értesiti a főváros, hogy a viztelenitési és restauráló munkák sikeres befejezése után az alagutat át kivánja venni s azt mint közutat fogja kezelni.

A pénzügyminiszter időközben megbizta a Gregersen céget a munkák elvégzésével s ugy kontemplálták a dolgot, hogy a város akkor veszi át az alagutat, amikor az átalakitási és viztelenitési munkák költsége, kb. *430.000 korona* a vámjövedelemből befolyik, ami egybeesik a munkák befejezésének időpontjával. Március hetedikén az alagut vizmentesitését ellenőrző bizottság *Eckermann* Ede miniszteri tanácsos elnöklésével megszemlélte a végzett munkálatokat és megállapitotta, hogy az alagut vizmentesitése kitünően sikerült, az alagut falazata tökéletesen kiszáradt, ugy hogy a jövője hosszu időkre biztositva van. Most már csak az alagut falazatának kivakolása, fehérre meszelése és kivilágitása van hátra és minthogy a munkálatok tartama alatt összegyült vámjövedelem teljesen fedezi a költségeket, mi sem áll többé utjában annak, hogy a főváros a jogával éljen, az alagut kezelését átvegye s a vámdijat sürgősen megszüntesse.

A közel jövőben ez meg is fog történni s igy a főváros polgárságának régi óhaja teljesül.

A polgármester — ellenünk

Felebbezés a kolportázs-ügyben

Bárczy István dr. polgármester volt kegyes lapunkat elutasitani azzal a kérelemmel, hogy az utcai árusitás jogát élvezhessük. Az elutasitó határozat ellen a törvényes határidőn belül indokolt felebbezést nyujtottunk be, amelyből közljük az alábbi részt:

„A polgármester urnak kétségkivül diszkrécionárius joga a kolportázs-engedély megadása. Ezzel a jogával azonban nem élhet elfogultan a polgármester ur, a kolportázsjog nem lehet kegy, nem lehet eszköze annak, hogy a polgármester ur jutalmazzon vagy büntessen.

Az elutasitó határozat indokolása szerint a kolportázsjog megadása 1. nem közérdek, 2. nem feltétlen szükségesség, 3. veszélyezteti az utca forgalmát. Nem akarunk ehelyütt meddő vitába bocsájtkozni a polgármester urral és felvilágositani őt a sajtó nyilvánosságának óriási jelentőségéről. Megállapitjuk azonban, hogy ha minden, amivel az elutasitást a polgármester ur indokolta, helyt álló és igaz, akkor nemcsak a Fővárosi Hirlapra vonatkoznak ezek a kifogások, hanem általában minden időszaki lapra. Abból a körülményből azonban, hogy a polgármesteri kegy folytán kolportázsjogot élvez „Az Idő", a „Budai Hirlap", „Budai Szemle", „Enyje, bejó!" stb. lap, arra a következtetésre kell jutni, hogy az indokolás erőszakos s csak azért készült, hogy a Fővárosi Hirlap elüttessék a legelemibb jogától.

Leszögezzük azt az egyedül álló tényt, hogy a Fővárosi Hirlap ellen, amely pedig a legélesebb, legradikálisabb harcot folytatta a városházi gazdálkodás ellen, másfél esztendős fenállása alatt *egyetlenegyszer sem inditottak sajtópert.* A lap szerkesztői és munkatársai hivatásos ujságirók, a lap szelleme, hangja, tartalma olyan, hogy méltán rászolgál arra a népszerüségre, amelynek fennállását köszönheti. Amidőn még megemlitjük, hogy azok közé az illusztris férfiak közé, akik a Fővárosi Hirlapot információkkal, intervjukkal ellátják, tartozik *Némethy* Károly belügyi államtitkár ur őméltósága is, elegendő bizonyságát szolgáltattuk annak, hogy a kolportázsjog megtagadása kicsinyes bosszunak a müve volt csupán s okot egyedül azzal szolgáltattunk rá, hogy volt bátorságunk a városházi adminisztráció visszaéléseit, hibáit, a csucsot sem kimélve, támadni, kritizálni."

Városatyák üzletei

A gázgyári vitához

Az összeférhetetlenségnek legelemibb fajtája az, amikor a város fizetést ád, jövedelmeket biztosit a törvényhatósági bizottság kiválasztott tagjainak, amikor tehát ezek a bizottsági tagok anyagi ellenértéket kapnak a város pénzéből azért a munkáért, amelyre ingyenesen vállalkoztak, amelyhez a választópolgárok bizalmából jutottak.

A városatyaság nobile officium jellegének a meghamisitására vezet a bizottsági tagok munkájának megfizetése, tagadhatatlan azonban, hogy az összeférhetetlenségnek ez a formája még a legkevésbé veszedelmes, éppen azért, mert mindenki által felismerhető, mindenki által könnyen ellenőrizhető. Amikor *Vázsonyi* Vilmos az összeférhetetlenség kodifikálásának a szükséges voltáról beszélt, általában pedig amikor panama, vagy kijárási eset jut nyilvánosságra, sohasem ezekre a közgyülésileg alkotott összeférhetetlenségekre gondolunk, hanem ha az történik, hogy egyikmásik városatya a bizottsági tagságát *jogtalan* anyagi előnyök szerzésére használja ki.

Az összeférhetetlenség körüli elmefuttatásnak az aktualitását a gázgyári vita adja meg. A gázgyár szervezési szabályzatának az a legkényesebb pontja, hogy vajjon a törvényhatósági bizottságnak e célra kiküldendő tagjai helyet foglalhatnak-e a gázgyár igazgatóságában, vagy sem. A nemmel szavazók — akik között természetesen a tanácstagok és gázgyári igazgatók vezetnek — azzal érvelnek, hogy a bizottsági tagok nem lehetnek a végrehajtó hatalom szervei. Ez az indokolás egészen hamis. Mert eltekintve attól, hogy a város egyéb üzemeinél ezt az akadályt nem fedezték fel ezek az urak (l. kenyérgyár), nem is arról van szó, hogy a közgyülés képviselői végrehajtó hatalmat gyakoroljanak, hanem hogy közvetlenül, tehát annál hathatósabban ellenőrizzék a végrehajtó hatalom gázgyári birtokosait. A gázgyár a leghatalmasabb kommunális üzem. Milliós költségvetése van, óriási személyzete, negyvenezer koronás fizetések, nagy összegü munkák, szállitások, megrendelések. A gázgyár a város legfőbb jövedelmi forrásának igérkezik. Lehetetlen dolog, hogy a mostani állapotokat fentartja, szankcionálja a közgyülés. Nem személyek elleni küzdelemről, bizalmatlanságról van itten szó, hanem arról a nagy elvről, hogy a gázgyári vezetőség legfőbb ellenőrző szerve nem lehet két-három tanácsnok, hanem helyet kell biztositani benne a közgyülés delegáltjainak is. Eddigelé az volt a helyzet, hogy a gázgyár vezetősége tulajdonképpen nem a közgyülésnek volt alárendelve, hanem a tanácsnak. Az igazgatók előterjesztéseiket a tanácshoz intézték, egyedül a tanácscsal állottak közvetlen érintkezésben. A közgyülés jóformán alig nyert betekintést abba, mi történik a gázgyárban. A gázgyári direktóriumnak oly módon való szervezése, hogy abban a gázgyári igazgatókon kivül csak néhány tanácstag foglaljon helyet, voltaképpen még kisebb térre szoritja az üzemvezetés ellenőrzését, mert eddigelé csak a közgyülést mellőzték, ezután pedig a tanácsnak is csupán néhány tagja gyakorolna befolyást a gázgyári adminisztrációra. A konkluzió tehát nem lehet más, mint az, hogy a bizottsági tagokat nem szabad kizárni a gázgyári direktóriumból. Teljes joggal, korlátlan hatáskörrel és felelősséggel kell őket felruházni, de fizetést nem szabad elfogadniok. Mert ha már el akarják követni azt a könnyelmüséget, hogy a direktórium tisztviselő-tagjainak 6—8000 koronás jutalomdijakat szándékoznak adni olyan munkáért, amely tulajdonképpen hivatali kötelességük, amelyért tehát külön dijazásra nem tarthatnak igényt: — akkor ne tetézzék ezt a hibát a városatyák nyilvános megvesztegetésével, uj összeférhetetlenségeknek kreálásával, állandó gyanusitások s tülekedések forrásának nyitásával. Legyen annyi önzetlenség a kiválasztandó városatyákban, hogy anyagi érdek reménye nélkül is, önzetlenül is teljes szivvel-lélekkel szolgálják a város érdekeit a gázgyár ügyeiben.

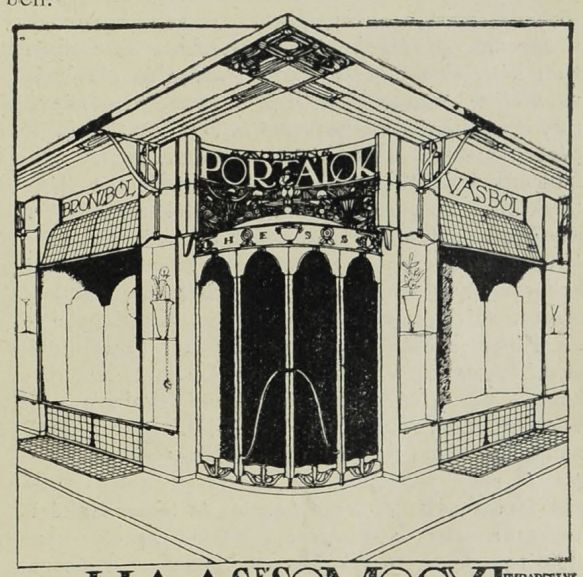

TELEFON 7-44 HAAS ÉS SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN 7.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Események

Közgyülés.

A szerdai közgyülés szenzációja, *Vázsonyi* Vilmos és a lipótvárosiak összecsapása, elmarad. E helyett egész csomó tárgynál várható izgalmas vita és szavazás. A sort a karosszékek bérlete nyitja meg. Ugy erről a tárgyról, mint a Gellért-fürdő munkáinak dolgában beadott felebbezésekről lapunk más helyén részletesen beszámolunk. A tanitói állások szerevezésénél hosszas vita aligha lesz, mert ezt a tárgyat a pénzügyi bizottság teljesen kimeritette. Két klasszikus pont következik ezután. A Bajza-utcai iskolánál 146.000 korona, a Simor-utcai iskolánál 300,000 korona a hiteltullépés. Az ügyosztály a horribilis költségtöbbletet azzal indokolja meg, hogy a két iskola az eredeti terveknél sokkal tágasabb, modernebb, jobban felszerelt lesz. — A Váci-utcai elemi iskolát tudvalevőleg eredetileg gázfütésre rendezték be, de a készülék sehogysem szuperált s kénytelenek voltak a gázfütésről a kályhafütésre áttérni. A kisérletezés csekély 17.500 koronájába kerül a városnak. A szerdai közgyülés tárgyalja ezt az ügyet. Ezeken kivül egész csomó telekszerzési, szabályozási, állásszervezési, segély- és korengedély-ügy tarkitja a napirendet. Utolsóelőtti pont a volt levéltáros, *Lipkay* Artur nyugdijazása. — Lipkay mellőzve érzi magát, mert a közgyülés nem őt, hanem *Gárdonyi* Albertet választotta meg főlevéltárosnak. Sajgó sebére irt kap a távozó levéltáros: a közgyülés teljes fizetéssel küldi nyugdijba.

A villamosmű igazgatója.

A főváros központi villamosműve nemsokára kereskedelmi igazgatót kap. Az állás körül heves küzdelem fejlődött ki, amely most végleg eldőlt. Az uj igazgató *Deutsch* Lajos lesz, aki jelenleg a Magyar Villamossági r.-t. aligazgatója és elsőrendü szakembernek mondják. A villamosközpont müszaki igazgatója tudvalevőleg *Stark* Lipót.

A legközelebbi épitkezések.

Krátky János tanácsnok, a középitészeti ügyosztály vezetője, egy hirlapiró előtt nyilatkozott a főváros legközelebbi épitkezéseiről. E szerint a tanács megállapodott abban, hogy a versenytárgyalásokat szétosztva irja ki ezuttal, ami azért történik, mert ez a megoldás a vállalkozóknak kedvezőbb. A vállalkozó ugyanis ebben az esetben nem kénytelen minden versenytárgyalás alkalmával külön bánatpénzt letenni, hanem a ránézve esetleges sikertelen pályázat után visszakapja a pénzét, amelyet azután ujra felhasználhat. A vállalkozók érdekében léptek megállapodásra a téglakartellel, az ő érdekükben kötötték már meg a megállapodást a *Vasgerendákat árusitó részvénytársasággal*, amely a vasgerendákat természetesen kedvezményes áron bocsájtja a főváros rendelkezésére. A Bajza-utcai, Simor-utcai, Karpfenstein-utcai iskolák után következnek: a III., Vihar-utcai elemi iskola, az V., Szemere-utcai polgári leányiskola, a VI., Alsóerdősor-utcai elemi iskola, a VI., Váci-uti polgári fiuiskola, a VIII., Práter-utcai polgári és elemi fiuiskola, a X., Hungária-uti polgári és elemi fiuiskola, a X., Tisztviselőtelepi polgári leányiskola. A Szent László- és Szent Gellért kórházak teljes átépitésére 3,200.000 korona van előirányozva, a tervek készen vannak, a fedezet rendelkezésre áll, a miniszterium jóváhagyása után, erre a munkára is kiirják a pályázatot. Három-négy hét mulva történik meg a versenytárgyalás a Széchenyi gyógyfürdő szállodájára 2,750.000 és a Széchenyi gyógyfürdő népfürdőjének kibővitésére 162.000 K előirányzattal, a két munkát egyidőben kezdik meg.

Az Andrássy-út burkolata.

A thallowoudról, amely szóból olyan fogalom lesz, mint a piccadillyből, egyértelműen megállapitották a középitési bizottság tagjai, hogy a vele való kisérletezés legalább is meggondolandó. Ugyanakkor megállapitották a bizottsági tag urak azt is, hogy az Andrássy-ut jelenlegi burkolata kitünő, semmi kifogás sem lehet ellene. S a két megállapitás konzekvenciája az volt, hogy a köröndig legyen thallowoud, a körön dön kivül pedig maradjon a puhafa. Ezt a következetességet sehogysem lehet megérteni. Majdnem olyan furcsa, mint az ügyosztály és a tanács következetes állásfoglalása — a thallowoud mellett.

Magyar nemesség.

A magyar kereskedővilág egyik kiváló tagjának, *Mauthner* Ödön magnagykereskedőnek és törvényes utódainak őfelsége a magyar királyi földmivelési miniszter előterjesztésére dijmentesen a magyar nemességet „Jánoshegyi" előnévvel adományozta.

Gabonakereskedők kérése.

A Magyar gabonakereskedők Egyesülete azzal a kéréssel fordult a fővároshoz, hogy a dunaparti uszodákat ebben az esztendőben egy hónappal később engedje felépiteni, mint más esztendőkben, mert a tengerinek dunai forgalma az idén előreláthatólag óriási lesz s a partra szükség van. A közgazdasági ügyosztály pártolja a kérelmet és igy a Dunában junius vége előtt aligha lehet fürödni, mert az uszodák felállitása 3—4 hétig tart.

A községi takarékpénztár.

A Karcagi városi takarékpénztár most közzétett mérlege a városi takarékpénztárak alapitásának előnyei mellett tanuskodik. A 200.000 korona alaptőkéjü intézet 46,877 K 16 fillér tiszta jövedelméből tartalékolásra és a város céljaira összesen 40,731 K 60 fillér jut, ami tehát 20.37 százalékos kamatozásnak felel meg. A takarékpénztár 2 millió 208 ezer korona betétet kezel s váltótárcája 2 millió 548 ezer korona, melyből 838 ezer korona van visszleszámitolva. A tartaléktőke az idei dotálással 95,269 K 82 fillérre emelkedik. Egy közgazdasági szaklap legutóbbi számában azt a hirt közli, hogy a 158 milliós kölcsönből hat millió koronát a városi takarékpénztár felállitására fogja forditani a főváros. Kérdést intéztünk erre vonatkozólag Berczel Jenő dr. tanácsnokhoz, a pénzügyi osztály vezetőjéhez s azt a választ kaptuk, hogy a hirnek nincsen alapja, a takarékpénztár felállitására vonatkozó közgyülési határozat még mindig a miniszteriumban hever.

Községi kötvények kibocsátása.

Több város — legutóbb Pozsony — községi kötvények kibocsátására való engedélyt kér a kormánytól. Mint értesülünk, a kormány ezt az engedélyt a magyar értékpiac jól felfogott érdeke okából nem fogja megadni. Ugyanis a pénzügyminiszter ebben a dologban kikérte a vezető bankemberek véleményét, akik mindannyian oda nyilatkoztak, hogy a magyar piacot ezzel az uj értékekkel nem szabad megterhelni. Ugyanis ki van zárva, hogy a magyar vidéki városok által kibocsátandó kötvények a külföldön plaszirozhatók legyenek. Jelenleg még a budapesti nagybankok által kibocsátott záloglevelek és községi kötvények külföldi elhelyezése is nehezségekbe ütközik. Itthon pedig ilyen vidéki községi kötvényeket egyáltalában nem lehet eladni, mert még a nagy kibocsátó jelzálogbankok papirosait is csak kisebb részben sikerült Magyarországon plaszirozni. A kormány a városok hitelszükségleteinek kielégitéséről más módon kiván gondoskodni. Tisza miniszterelnök Pozsony város küldöttsége előtt csak annyit mondott, hogy ezt a kérdést egységesen óhajtja szabályozni.

Trieszt—Görögország—Afrika.

Az *Austro-Americana* földközi-tengeri utazásai immár nemcsak hazánkban és Ausztriában, hanem Németországban és Skandináviában és Angliában is általános közkedveltségnek örvendenek, mely országokból minden hajóhoz nagy számmal érkeznek az utasok. A legközelebbi indulások a következők: március 28-án és április 11-én (newyorki vonal) Patras, Palermo, Nápoly és Algirba; április 15-én (délamerikai vonal) Nápoly, Barcelona, Almeria és Las Palmasba. — Az egész földközi-tengeri utazás ára — menet-tértijegyek — az Austro-Americana bármelyik gőzösével, hálófülkével és a közismerten kitünő ellátással együtt az utazás tartama szerint csak 250 korona és 380 korona között váltakozik. Bővebb felvilágositást nyujt: az Austro-Americana budapesti (VII., Thököly-ut 2.), csáktornyai és fiumei (Via Negoziantí 5.) irodái, valamint a bel- és külföldi menetjegyirodák.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

Repriz
QUO VADIS?
Sienkiewicz Henrik világhirü regénye 6 felvonásban.
Teljesen uj film!

Ő FENSÉGE
vigjáték 3 felvonásban
Henny Porten a főszerepben.

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Az uj
„BERSON"
gummisarok előnyei:

rendkivül tartós, kiválóan ruganyos, formája ideális.

MŰÉPITÉSZEK
ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK
GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR
Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••
Mappák minden kivitelben. ••••
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••
Egyleti tablók és albumok. ••

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A kereskedelmi szerződések

A porosz kereskedelmi miniszter a napokban kijelentette, hogy a német kormány az 1917-ben lejáró kereskedelmi szerződéseket nem szándékozik felmondani és hogy Németország az ő vámpolitikájának eddigi irányától a jövőben sem akar eltérni. Ez a nyilatkozat igen közelről érinti Magyarország egész közgazdaságát. Tudni kell ugyanis, hogy a mi kiviteli kereskedelmünkben Ausztria után Németország foglalja el az első helyet. Már pedig a most érvényben lévő szerződés nem nagyon kedvezett a magyar exportnak. Németország külkereskedelme hatalmassá és nagygyá nőtt a jelenlegi agrár-protekcionista rezsim alatt, a magyar export azonban nem emelkedett, sőt fontosabb termékeknél (gabona, állatok) határozott visszaesés mutatkozik.

Magyarország tehát nem egyezhetik bele abba, hogy az uj kereskedelmi szerződés az eddigi alapokon köttessék meg. Ez még az agráriusoknak sem áll érdekükben. Ami pedig a Balkán-államokkal való szerződéseket illeti, itt a mai agrárius irányzat még kevésbé tartható fenn, minthogy a mi ipari termékeink részére a Balkánon csak ugy teremthetünk piacot, ha viszont mi a gabona, de főleg az állat- és husbehozatal tekintetében jelentékenyebb koncessziókat teszünk.

Csakhogy — sajnos — a protekciós irányzat európaszerte mind erősebben kezd érvényesülni. Németország, Franciaország, Olaszország és Oroszország kimondott protekciós vámpolitikája mellett természetesen Ausztria-Magyarország sem követhet szabad kereskedelmi politikát, mert akkor teljesen kiszolgáltatja magát a szomszéd államoknak. A mi virágzó vas- és cukoriparunkat továbbra is meg kell védenünk és bizonyos tekintetben protezsálnunk kell mezőgazdaságunkat is. De azért az agráriusoknak még sincs igazuk, amidőn a mezőgazdaságot tulságos védelemben akarják részesiteni. Mert éppen ez a tulzott protekció idézte elő azt, hogy Magyarországon a gabona és a hus drágább, mint Európa bármely más államában. Ez az állapot egyszerüen türhetetlen és a fogyasztók nagy tömegei hangosan követelik, hogy határaink az állat- és husbehozatalnak annál is inkább megnyittassanak, minthogy ennek fejében a mi iparcikkeink exportja is lényegesen emelhető lesz. Ebben az országban nemcsak mezőgazdák, de iparosok, kereskedők, gyárosok és munkások is laknak. Ez utóbbiakra nézve pedig exisztenciális kérdést képez az, hogy az élelmiszerek mostani hallatlan drágasága megszünjék.

Ausztria-Magyarországnak tehát a saját fogyasztó lakossága érdekében szakitania kell a tulságig menő agrárius politikával, melynek befolyása alatt a most érvényben lévő kereskedelmi szerződések megköttettek. Természetesen ez csak a hatalmas osztrák és magyar agrárius tábor visszaszoritásával érhető el. Ez pedig a kereskedők és iparosok részéről nagy munkát követel, annál is inkább, minthogy az agráriusok szervezkedése máris a legnagyobb erélylyel folyik. Különösen a városokra nézve fontos, hogy a mostani agrárius rezsimet megtörjék. Mert a városoknak tulnyomó részben iparral és kereskedelemmel foglalkozó lakossága leginkább szenved az élelmiszerek drágasága miatt. Sajnosan kell látnunk e tekintetben a főváros mozdulatlanságát. Igaz, hogy nem csodálkozunk rajta, mert a főváros mai vezető embereinek sohasem volt érzékük az aktuális gazdasági kérdések iránt, a legkevésbé pedig *Bárczy* polgármesternek, akinek a tehetetlensége ezen a téren is csak kudarcokat teremtett. Pedig a polgármester ur, aki tankönyvet irt a közgazdasági elméletekről, tudhatná, hogy a mai agrár-protekciós vámpolitika csak a bőrkabátosoknak használ, amig az ország, de különösen a városok nagy tömegeit elszegényiti, kiviteli kereskedelmünket pedig megbénitja.

Az ország kereskedőinek és iparosainak, első sorban pedig a fogyasztók nagy tömegeinek talpra kell állani az agrárius vámpolitika megbuktatására. Három évi idő áll rendelkezésre. Ez elég ahhoz, hogy nagy munkát végezzenek. Alkalmas lesz erre az uj választói jog, amelynek alapján a mostani parlament agrárius-konzervativ többségét kisebbséggé lehet változtatni. Megfelelő szervezkedésel, főleg pedig a városok iparos, kereskedő és munkás osztályainak harcvonalba állitásaval a parlamentben is utat lehetne törni egy szabadabb kereskedelmi irányzatnak, mely idebenn az országban az élelmiszereket olcsóbbá tenné, iparcikkeink részére pedig a külföldön uj piacokat hóditana.

Tavaszi vásár

Az idei 9-ik tavaszi vásár ugy méreteire, mint kiállitására nézve igazán nagyszabásunak igérkezik. A mult évben tudvalevőleg a budapesti kereskedelmi kamara vette a kezébe a tavaszi vásár rendezését és mindjárt meglátszott, hogy a kereskedőknek és iparosoknak ez a leghivatottabb érdekképviselete a legalkalmasabb egy ilyen fontos intézmény sikeres irányitására. A kamara által az idén rendezendő második tavaszi vásár hasonmása lesz a világhirü *„Leipziger Messe"*-nek. Bizonyosra vehető, hogy a vásár rendkivül élénk idegenforgalmat fog Budapesten teremteni, annál inkább, minthogy éppen ebben az időben több országos kongresszus megtartása van tervezve. — Ugy tudjuk, hogy a kamara a fővárostól, ugy mint a mult évben, megfelelő segélyt fog kérni a vásár támogatására. Tekintettel arra, hogy a tavaszi vásárnak nemcsak gazdasági, de jelentékeny kulturális fontossága is van, teljesen indokoltnak tartjuk, hogy a főváros ezt a hasznos intézményt ugy erkölcsileg, int anyagilag támogassa.

A tavaszi vásárnak az iparosra és kereskedőre nézve való jelentőségét felesleges bővebben vegyelemeznünk. Csak azt akarjuk megállapitani, — hogy az iparos a vásáron 1. olcsón mutatja be árúit; 2. olcsó eszközökkel szerez megrendelést és vevőt; 3. személyesen érintkezve vevőjével, eszmecserét folytathat a gyártmányain eszközlendő ujitásokra, javitásokra nézve; a nagyközönségnek is olcsón bemutathatja készitményeit, tehát olcsó és hatásos reklámot fejthet ki. A kereskedő az áruminta vásáron: 1. olcsón, fáradság nélkül ismeri meg a beszerzési forrásokat; 2. bevásárlásait egy helyben, nagy választékban eszközölheti; 3. tájékozódik az árakról és ujdonságokról; 4. találkozik kereskedő-társaival és szállitóival; 5. megtalálja mindazokat az árukat, amelynek fölkutatására eddig külföldre kellett mennie.

A Vásár ez évben lényeges emelkedést fog mutatni nemcsak a kiállitó, hanem a vásárló kereskedők dolgában is. Az ez évi vásáron szintén megjelenik a papir-, iró- és rajzpapir, az üveg-, porcellán-, majolika- és agyagipar, a vegyi- és gyógyszerek, illatszeerek ipara, a cipőipar, az apró vas- és fémáru, az élelmiszeripar, a diszmüipar pedig teljes egészében képviselve lesz. A Vásárt április 30. és május 6-ika között tartják meg. Május 3-án tartja az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés nagyszabásu jubiláris kongresszusát, amely alkalommal az ország kereskedőinek nagy része a fővárosban fog tartózkodni s ez alkalommal szükségleteik beszerzése végett a Tavaszi Vásárt is látogatni fogják. A Tavaszi Vásár irodájában (V., Szemere-u. 6.) az áruhelyek nagy része már le van foglalva és a Vásár vezetősége nyomatékosan figyelmezteti az iparosokat, hogy igyekezzenek minél előbb helyeiket lefoglalni, mert máskülönben a nagyszámu jelentkezések miatt nem tud majd gondoskodni kellő elhelyezésről.

Megalakul az élesztő-kartel.

Az osztrák élesztő-kartell mintájára és ennek bevonásával, a legközelebbi napokban megalakul a magyar élesztő-kartell is. A szervezett osztrák élesztőgyárosok ugyanis már évek óta erős versenyt támasztanak a szervezetleneségükben tehetetlen magyar élesztőgyárosoknak, akik már több izben megkisérelték, hogy egymással egyezményes szerződést kössenek. Ez a törekvés azonban mindeddig kudarcot vallott, mig most végre sikerült a tömörülés. A magyar élesztőkartell tagjai lesznek: a Gschwindt-gyár, a Krausz-féle gyár, báró Kuffner gyára, a nagyváradi Moskovits-cég, az aradi Neumann Testvérek, báró Springer élesztőgyára és a Klein József és Adolf-cég. A kartell elnöke: dr. *Gschwindt* György és vezetője *Rein* Sándor, a Gschwind-gyár igazgatója lesz. A magyar kartell együtt működik majd az osztrák kartellel, rayonirozzák az eladási területet és szabályozzák az árakat. Az utóbbi alatt természetesen a mielőbb beálló áremelést kell érteni.

Meghátrált a sörkartel.

A *Fővárosi serfőző részvénytársaság*, amely nem lépett be a kartellbe, a napokban megkezdi működését és gyártmányát 2—3 hónap mulva piacra szándékozik hozni. A sörkartelt, amely főleg a budapesti piacot monopolizálta, a kéretlenül felbukkant versenytárs igen kényelmetlen helyzetbe hozta, és máris sorompóba léptek, hogy a konkurrens vállalat helyzetét megnehezitsék. Többek között a fogyasztókkal hosszabb lejáratu szerződéseket kötnek arra nézve, hogy szükségleteiket csakis az egyezményes gyáraknál szerzik be. A vevőket különféle kedvezményekkel csalogatják a szerződések aláirására: az átvett kvantum arányában bonifikációt engedélyeznek, azonkivül behozni szándékoznak a *hűség-jutalom rendszert*, vagyis azoknak a vevőnek, akik kizárólag csak a karteltől vásárolnak, hektoliterenkint bizonyos összeget visszatériteni fognak. Szó van továbbá arról, hogy a kartell az árakat is leszállitja. — Mindenesetre jó lesz, ha a fogyasztók elővigyázatosan szerzik be szükségleteiket, és nem ülnek fel a kartell berkeiből jövő szirén-hangoknak. — Ugy látszik, hogy az uj gyár és a kartell erős versenyre készülődnek, amiből természetesen csak a fogyasztóknak lesz hasznuk.

A becsület védelme és a hitelképesség.

A becsület védelméről szóló előadói tervezet első szakasza a többi között azt is kimondja, hogy aki más előtt oly tényt állit vagy híreszt el valaki felől, amely hirnevét rontaná vagy pedig hitelképességét csökkentené, az rágalmazás vétségét követi el és hat hónapig terjedhető fogházzal és nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó. A törvényjavaslatnak ez a rendelkezése különösen a kereskedővilágot érinti. Sokszor láttuk, főkép az elmult válság idején, hogy alaptalan fizetésképtelenségi hirek terjesztésével a legszolidabb cégek is meginogtak. Nagyon helyesnek tartjuk, ha a törvény az ilyen hirek terjesztőit szigoruan bünteti. Ha az ilyen rágalmazás nyilvánosan vagy sajtó utján követtetik el, akkor a büntetés egy évig terjedhető fogházra és ugyancsak nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetésre emelkedik. Ez az intézkedés főleg ama sajtóorgánumok ellen irányul, melyek a fizetésképtelenségi, árverési és csődkérési hirek közlésével tartják rettegésben a kereskedővilágot. Ezeket a sajtóparazitákat ki kell irtani. Ezt minden tisztességes ember követeli. Csakhogy az éremnek másik oldala is van. Tartunk attól, hogy a javaslatnak ez a rendelkezése megnehezíti majd a tisztességes sajtó helyzetét. Ugyanis egész hiteléletünknek szüksége van arra, hogy

viszont az igazi dolgok el ne titkoltassanak. Ámde a sajtó a sulyos büntetésre való tekintettel az igazat se meri majd megirni, amiből a kereskedelemnek éppen olyan kára származhatik, mint az alaptalan hireszteléseksből.

A „Hangya" és a Keglevich-cognac.

Értesülésünk szerint a *„Hangya"* szövetkezet tárgyalásokat folytat a *Gróf Keglevich István*-féle budafoki cognac-gyárral, amelynek gyártmányait kizárólagos joggal átvenni szándékozik. A tárgyalások már közel állnak a befejezéshez, — amelynek megtörténtével a Keglevich-féle cognacot csak a „Hangya" utján lehet majd beszerezni.

A Máv. jóléti épitkezései.

Az államvasutak 10 évi felosztásban 74 millió koronát szándékozik tisztviselői és egyéb természetbeni lakások létesitésére forditani. Ezenkivül 10 milliót munkáslakások épitésére irányoztak elő. A fővárosban egyelőre 3000 vasutaslakást akarnak felépiteni. Ezek mindegyike két szobából és mellékhelyiségekből állana. Egy-egy ilyen lakás 5000 koronába kerülne, ugy hogy a 3000 lakás 15 millió K-át emésztene föl.

Közgyülések és mérlegek.

Leszámitolóbank.

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank szombaton tartotta br. *Madarassy-Beck* Miksa elnöklete alatt évi rendes közgyülését. Az 1913. esztendő gazdasági viszonyai a bank üzletkörének kiterjesztésére kevéssé voltak ugyan alkalmasak, de azért az intézet a folyó üzlet céltudatos, belterjes ápolása révén, az előző esztendő eredményénél az 1913. évben valamivel nagyobb nyereséget ért el és igy az igazgatóság a közgyülésnek ugyanazon osztalék kifizetését hozhatja javaslatba, mint tavaly, t. i. 30 koronát részvényenkint. A közgyülés az igazgatóság inditvány aszerint az 5,070.001 korona tiszta nyereségből 3,740.000 koronát, 7 és fél százaléknyi osztalék fizetésére, 250.000 koronát a tartalékalap javadalmazására, 194.723.29 koronát az igazgatóság alapszabályszerü jutalékára, 50.000 koronát a bank alkalmazottainak nyugdijalapjára és 5000 koronát a bank alkalmzottainak segélyalapjára forditott és elhatározta a fennmaradó 820.277.71 koronát uj számlára viszi elő. Az igazgatóság uj tagjaiul megválasztották *Herzberg* Károlyt, a Deutsche Effekten- und Wechselbank Frankfurt a/M. igazgatóját és *Lederer* Artur nagybirtokost. A közgyülés folyamán *Török* részvényes a részvényesek nevében elismerését és köszönetét fejezte ki ugy az elnöknek, mint az igazgatóságnak és a tisztikarnak.

Hungária Bank.

A *Hungária Bank rt.* március 10-én tartott rendes közgyülésén előterjesztett igazgatósági jelentés szerint az intézet gabonaosztályának sikerült nagyobb uradalmak bizalmát megnyerni és üzletkörét megfelelően fejleszteni. Az év végén a kassai jelzálogbankkal egyetemben ennek nagymihályi fiókját Zempléni takarékpénztár rt. cég alatt részvénytársasággá alakitották át és az uj intézetet a Kassai jelzálogbankkal együttesen a Hungária bank affiliálta . Aközgyülés elhatározta, hogy az 1913. évi 342.044 K (1912-ben 139.118 K) tiszta nyereségből jutalékokra 34.304 (13.911) K-t forditsanak, a tartalékalapot 50.000 (10 ezer) K-val dotálják, osztalékul összesen 250.000 (112.500) K-t részvényenként 20 K = 5 százalékot fizessenek, szemben az 1912. évi nyereségből pro rata fizetett 9 K = 5 százalékkal, 10.547 (2706) K-t pedig uj számlára vigyenek át.

Központi Jelzálogbank.

A *Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja* mint Részvénytársaság *Mándy* Lajos elnöklete alatt folyó hó 14-én tartota meg évi rendes közgyülését. A mérleg 1,736.281.51 korona tiszta nyereséggel zárult. A közgyülés a tiszta nyereség felosztása tekintetében a következőképpen határozott: 1,200.000 K, azaz a részvénytőke 6 százaléka osztalékra, 88.414 K, a tartalékalapnak 2,250.000 koronára való kiegészitésére, 200 ezer korona értékpapir árfolyam-különbözeti tartalékalapra, 30.000 K nyugdijalapra, 115.079.55 K igazgatósági jutalékokra, 10.000 K az intézeti ház leltári értékének csökkentésére forditassék, végül a fenmaradó 92,787.97 K uj számlára vitessék át. Ezek után a közgyülés *Zeyk* Károly képviselőt az igazgatóság tagjává, a lelépő felügyelőbizottsági tagokat pedig ujból megválasztotta. A szelvények 1914. április hó 1-től kezdve az intézet pénztáránál 12 koronával váltatnak be.

Földhitelbank.

A *Földhitelbank r.-t.* 1913. évi zárószámadása 1,233.171 (az előző évben 1,051.030) K bruttó jövedelmet mutat ki, amiből nyereségáthozat mult évről 45.028 (7149) K, kamat- és haszonbérjövedelem 875.827 (570.206) K, jutalék 161.226 (142.820) K, a parcellázó-üzlet hozama 151.630 (330.810) K. A kiadások és leirások levonása után a *tiszta nyereség 594.446 K*, az előző évi 527.010 K-val szemben. Az igazgatóság javasolni fogja a március 30-án tartandó közgyülésnek, hogy osztalék fejében, ugy mint tavaly, *részvényenkint 10 K, azaz 5 százalék* fizettessék ki. A tartalékalap javadalmazására 200 ezer K (120 ezer) K forditassék és az egyéb alapszabályszerü levonások után fennmaradó 29.549 (45.029) K felesleg a jövő évi számlára vitessék át.

Ruggyantagyár.

A *Magyar Ruggyantaárugyár Részvénytársaság* e hó 14-én tartotta XXIII. rendes évi közgyülését *Marcus* Hugó elnöklete alatt. Az igazgatósági jelentésből kitünik, hogy az üzletmenet az elmult év első felében az általános válság dacára kedvező volt, a második félévben azonban egyes osztályok csak gyengén voltak foglalkoztatva. Az 1913. évben piacra hozott „Tauril"-pneumatikok, melyeknek eladására a Tauril-Pneumatik Részvénytársaság, Budapest, valamint a Tauril-Pneumatik Gesellschaft m. b. H., Wien, szervezteteett, általános tetszést arattak. A társaság érdekkörébe tartozó vállalatok kivétel nélkül eredményesen működnek és tekintélyes részben a tavalyinál magasabb hasznot mutatnak ki. Az előterjesztett mérleg a szerződésszerü jutalékok és a tisztviselőknek kifizetett jutalmak, valamint az értékcsökkenési alapba utalt 245.823 korona 31 fillér (tavaly 250.000 korona) levonása után 1,233.529 korona 41 fillér tiszta nyereséggel, illetve a mult évről elővezetett 36.140 korona 13 fillér leszámitása után 1,197.389 korona fillér tiszta nyereséggel zárul. A közgyülés a jelentést egyhangulag tudomásul vette és az igazgatóság előterjesztéséhez képest elhatározta, hogy a itszta nyereségből 693.000 korna, ugy mint tavaly, 16 és fél százalék = 33 korona osztalék fizetésére forditassék, a rendkivüli tartalékalap 395.000 koronával gyarapittassék, mig az igazgatósági jutalékok levonása után fennmaradó 25.790 korona 47 fillér uj számlára vezettessék elő. A rendkivüli tartalékalap ezen uj javadalmazással 2,250.000 kornára emelkedik, a rendes tartalékalap ugyancsak 2,250.000 korona, ugy hogy a két tartalékalap együtt 4,500.000 koronát tesz ki, ami megfelel az alaptőke száz százalékának.

VÁLLALKOZÁS

Fütés, szellőzés, főzés-berendezés.

A tanács az I. kerület Szent János-kórház tőszomszédságában épitendő kórházi elme- és tüdőbetegosztály épületeihez s a kapcsolatos gazdasági épületekhez vezetendő fütés, szellőzés, főzés, mosás és melegviz készités céljaira szolgáló távcsővezetéki berendezésekre és az ezekkel összefüggő munkálatok vállalatba adására irásbeli versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatot 1914. évi április 2-án (csütörtökön) délelőtt 11 óráig Krátky János tanácsnok vagy helyettese kezéhez (IV.) Központi városház, III. emelet 355. ajtószám alatt) kell benyujtani.

Mosókonyha-berendezés.

A tanács az I. ker., Szent János-kórház tőszomszédságában épitendő kórházi elme- és tüdőbetegosztályokhoz tartozó mosókonyha épületében szerelendő alábbi berendezésekre és az ezekkel összefüggő munkálatok vállalatba adására irásbeli versenytárgyalást hirdet és pedig: I. Gépek és készülékek. II. Fütési- és szellőzési berendezés. III. Hidegviz-, melegvizvezeték, csatornázás, berendezési tárgyak, föld- és kőmüves munkák, ipari légszeszvezeték. Az ajánlatot 1914. évi április 2-án (csütörtök) délelőtt 11 óráig Krátky János tanácsnok ur vagy helyettese kezéhez (IV., Központi városház, III. emelet 355. ajtószám alatt) kell benyujtani.

Kőanyag.

A tanács a folyó évben végzendő burkoló-munkákhoz szükséges kőanyag szállitására a következőképpen döntött. Elfogadta az *Ámon Antal és fia* cég ajánlatát 200 fm. 1—3 fm. h. darabokból álló, 16—24 cm. keresztmetszetü, egyenes gránitszegélykőre 9 K, 50fm, ugyanoly hosszu darabokból álló, 16—24 cm. keresztmetszetü, körives gránitszegélykőre 12.50 K, 50 fm. ugyanily hosszu darabokból álló, 24—32 cm. keresztmetszetü, körives gránitszegélykőre 13.80 K, gránit-csatornafedőlapra 28.30 K; *Fleischmann* Antal ajánlatát dunakavicsra 3 évre 3 K; *Lüczenbacher* Pál ajánlatát andesytra az I. és II. kerületben 11 K, az V., IX. és X. kerületekben 10.50 K, a VI. kerületben 9.40 K, a VII. kerületben 9.60 K egységár melleti.

A Gellértfürdő ujabb munkálatai.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet az I., Gellért-téren épülő Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló 1. linoleum padlóburkoló, 2. a diszudvari födélszerkezet lakatos, 3. keramitmozaik, 4. csempe falburkoló, 5. üveg falburkoló, 6. márványmozaik falburkoló, 7. diszitő majolika és grés falburkoló munkáira. Ajánlatot az egyes munkára külön teendők. Az ajánlatokat április 6-án d. e. 11 óráig a tanácsi XVI. ügyosztályban kell beadni. Bánatpénz 5 százalék. A versenytárgyalás a központi városházában az I. sz. lépcsőnél a 1 és fél emelet 232. sz. ülésteremben lesz. A tervek Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészek irodájában (I., Kemenes-u. 1.) tekinthetők meg.

Burkolás, csatornázás.

A főváros tanácsa versenytárgyalást hirdet: 1. a III., Flórián-téri nyilt élelmiszerpiac rendezésénél a) a kocsiut kövezésére, b) a gyalogutak aszfalttal való burkolására, c) a piac területének keramittal való burkolására; 2. a III., Üröm-u. egy részének (Zsigmond-tér és Szépvölgyi-utca között) kövezésére; 3. az V., Ujpesti-rakpart (Sziget- és Korall-utcák között) csatornázására; 4. az V., Korall-u. (Ujpesti-rakpart és Pozsonyi-ut között) csatornázására; 5. a VI., Délibáb-u. (Bajza- és Munkácsy-utcák között) csatornázására; 6. a X., Óhegy-u. csatornázására. Az ajánlatokat március 30-án d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. ügyosztályban benyujtani.

Villamos berendezés.

A Szent János-kórház elmebeteg-osztályában szerelendő villamos világitási, erőátviteli, vilamos jelző, vészjelző és villámháritó berendezésekre február 29-án tartott versenytárgyaláson ajánlatukat beadták: *Neugröschl* Richárd 21.067 K, *Barta* Károly 19.835 K, *Szalai és Deutsch* 23.630 K, *Ericsson* villamossági r.-t. 21.855 K, *Gács* József 20.694 K, *Laub Lipót* 23.683 K, *Ganz*-féle villamossági r.-t. 23.679 K, altern. 20.944 K, *Holitscher Zsigmond és társa* 22.447 K, *Bene és Wein* 23.308 K, *Reisinger Aurél* 25.738 K, *Magyar Siemens-Schuckert* művek villamossági r.-t. 34.865 K, *Hofer és Agai* 21.502 K, *Hatschek, Guttmann és tsa* 21.150 K, *Riesz* Kornél 21.986 K, *Hirschl és társa* 20.928 K, *Magyar gázizzófény r.-t.* 18.899 K-val.

Kórházi főző- és mosókonyha.

A Szent János-kórház mosó- és főzőkonyháinak épitésénél az asztalos munkát *Ribárszky Győző* 23.609 K, a lakatos szegező munkát *Pick Ede utódai* cég 14.078 K, a különleges lakatos munkát a Budapesti *vas- és fémipari termelő szövetkezet* 16.221 K, az öveges munkát *Gál Lajos* 6347 K ajánlata alapján kapta meg. A különleges mázoló munkát 1454 K, az egyszerü mázoló munkát 5207 K ,a vasmázolát 1401 K-ért *Vajda Kálmán* kapta vállalatba. A kórház elmebeteg pavillonja épitésénél a központi fütés- és szellőző berendezést *Rohonczy* Hugó mérnök vállalta el 76.174 K-ért.

Fertőtlenitő-szerek.

A székesfőváros tanácsa az 1914. április 1-től terjedő 1 év, illetőleg 3 év alatt a székesfővárosi közkórházak és intézetek részére szükséges fertőtlenitő szerek szállitására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatokat március 27-én délelőtt 11 óráig a tancsi X. (közegészségi) ügyosztályba kell beadni. Bánatpénzül 150 K-át kell letenni.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállítók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK
GYÁRTELEP MISKOLCZ.
Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.
Budapesti képviselet:
SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.
Telefon: 44-56.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor.
9 órakor Ujdonság.
APUKA
Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta! Gergely Lajos.
11 órakor
Szarvasbőgés
Bohózat
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.
Ujlaki Asbestpala a legjobb
Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár
Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Velencia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.
Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.
Elektromotorok
és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25.
Minden este fél 10 órától 1 óráig
Magde Lessing és Fred Wright
Halló Magde, Halló Fredy szkecscsükben. Horelik, a páratlan orosz császári udvari ballet. Pomponette a párisi csillag. The 8 Nordlandsterne és még 20 sláger szám.
1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77
Kezdete este 10 órakor
Ma először:
Pestiek a Lidón.
látványos operette Irták: Bergler és D. German Zenéjét szerzette: Ziehrer. — Főszereplők: Latabár Árpád, Felhő Rózsi, Sáfrány Vilmos, Hidy Irén, Simay István, T. Földvári Mari. — A müsor szenzációs Rendes helyárak.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.
Ma és mindennap
a teljesen uj szenzációs müsor.
Walter Schneider a világhirü humorista szólóban, szkeccsben és filmen.
Miss Iréne Svan az ausztráliai szépség.
Bella Fries a Gerai Residenztheater primadonnája.
Die Klabriaspartie orig. Posse v. Bergmann.
Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakeiók fellépte. Reggel 5 ig Ballmabill — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegyek elővételben „Az Est" kiadójában.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON
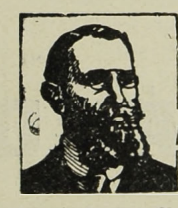
szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káll H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 36—50.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tüzhorganyzással ellátott** többször csavart **gépsodronyfonatait**

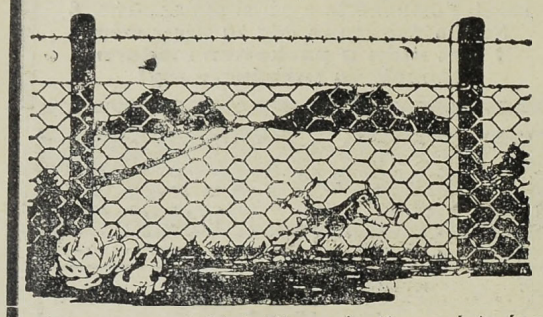

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI
MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

Javításmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7 - 8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-m.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVANYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

EREDETI **DAIMLER AUTOBUSZOK**

Németországban a legelterjedtebb gyártmány. Azonnal szállitható.

VEZÉR-KÉPVISELET: **BÁRDI r. t.** BUDAPEST LEHEL-UTCA

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimerítő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. március hó 25-én. 13. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Villámok

cikkáztak a közgyülés termében, orkánszerü zugás reszkettette meg a levegőt, elkeseredett vita folyt, a lelkek sulyos izgalmakkal telitvék, a szenvedélyek nem ismertek többé korlátot.

A jámbor idegen, ha véletlenül odavetődik a karzatra, azt hihette volna, hogy a városatyák ezekben az izgalmas pillanatokban kimondják a fővárosnak Magyarországtól való elszakadását. Vagy pedig azt határozzák el, hogy a községi pótadót, mint fölöslegesnek bizonyult intézményt, eltörlik.

Valójában pedig miről volt szó, mi okozta a tragikomikus összeütközést a bizottsági tagok között? A közgyülésről szóló tudósitás elárulja a nagy titkot. Két pont körül folyt a legádázabb küzdelem. Az első volt a karosszékek bérletének odiózus dolga. A világért sem akarjuk kicsinyelni annak a becsületes törekvésnek a jelentőségét, amely a vitában szereplő városatyákat szólásra késztette. Lényegben is azonositjuk magunkat azokkal, akik szerint a bérlet elintézése nem történt szabályszerüen, a főváros érdekeinek megfelelően. Szintugy a mi álláspontunkat fedte a Sáros-fürdőnél tapasztalt furcsa iparpártolás fölötti fölháborodásnak a kifejezése is. De jellemzőnek és elszomoritó jelenségnek tartjuk, hogy a közgyülés atmoszférájának csakis akkor szökken fel a higanymérője, a közgyülés csakis akkor jut lázas, önkivületi állapotba, amikor magánérdekről, üzletről van szó.

Bizonyos, hogy azok, akik lelkiismereti kérdést csináltak abból, hogy a nyilvános árlejtésnek az eredményét ne hamisitsa meg a tanács, hogy a város a legkedvezőbb feltételek mellett értékesitse a bérleteit s hogy a magyar ipart ne érje meg nem érdemelt mellőzés: — valamennyien önzetlenül és becsületesen cselekedtek, amikor aggodalmaiknak felszólalásaikban kifejezést adtak.

Azonban lehetetlen szemet hunyni ama tény fölött, hogy akármennyire is igazuk volt a mellőzött pályázóknak, az ő részükről tisztára üzleti érdek forgott fenn. És jellemző, hogy egyedül az ilyen üzleti vonatkozásu kérdések tudják a városatyák lelkinyugalmát megbillenteni, közérdekü kérdések, amelyeknek a hátterében nincsen üzlet, belevesznek a részvétlenség és közöny fertőjébe.

A legutóbbi közgyülés ékesen bizonyitja ezt a megállapitást. Több mint három órán keresztül tartott a vita arról, hogy melyik cég győzzön a karosszékeknél meg a fürdőberendezésnél. Ellenben félóra alatt végeztek a városatyák az évi 300.000 korona terhet jelentő uj állásokkal, fontos interpellációkkal. Ez az aránytalanság adja meg a közgyülés nivóját.

Fullánkok

A belügyminiszter

minden esztendőben egyetlenegyszer, a költségvetés jóváhagyásakor, észreveszi, hogy a gondjaira bizott államügyek közé tartozik a főváros is és a főváros szénája nincsen rendben. A belügyminiszterek évről-évre váltakoznak, de a panasz állandó: a főváros háztartása nélkülözi az okszerüséget, a mértékletességet.

Feltétlen hivei vagyunk a főváros autonómiájának és az a meggyőződésünk, hogy a miniszteri ellenőrzés csak szubszidiárius jellegü lehet, vagyis csakis abban az esetben engedhető meg, ha a főváros vezetőségének szuverén birája, a közgyülés, lanyhán teljesiti a maga ellenőrző tisztét. S amikor ezt az álláspontot leszögezzük, ugyanakkor megállapithatjuk, hogy bizony jelenleg a belügyminiszteri beavatkozás nemcsak megengedhető, hanem egyenesen kivánatos. A magas miniszterium elfogulatlanabb, mint a közgyülés, amely a maga feje fölé ülteti a tisztviselőket. A belügyminiszter látása tisztább lehet és szubjektiv körülményektől mentes. Nagyon szomoru dolog, hogy a legfőbb ellenőrzés ennek dacára sem érvényesül. A költségvetés jóváhagyásához füzött megjegyzések méltó társai azoknak a közgyülési határozatoknak, amelyek alig élnek öt percnél tovább, senki sem veszi őket komolyan, még azok sem, akiktől származnak, annál kevésbé azok, akikhez cimezve vannak.

A kölcsön

még meleg, a város kötvényei még a hitelező nagybankok vasszekrényeiben várnak elhelyezésre: — s a nemes tanács vadat, halat s mi jó falat, mindent összehord, mindenféle terveket főz, ezer ötletet akar megvalósitani, nem fér a bőrébe, lázasan keresi a pénzpocsékolási alkalmakat. Optimista számitás szerint a kölcsönből — ha becsületesen megfelel a város kötelezettségeinek — alig marad nehány millió. Mégis napról-napra azt olvassuk, hogy az egyik ügyosztály szállodákat épit, a másik fürdőket bővit, a harmadik iskolákat emel, a negyedik játszótereket tervez. Egy-kettőre vége lesz a dicsőségnek, ami még nem volna baj, mert dicsőség amugy sincsen. De vége lesz a pénznek is, ami viszont óriási baj, mert pénz — az szintén nincsen. Még megérjük, hogy a legközelebbi beruházások egy „fölveendő kölcsönnek a számlájára" iratnak.

Villamosok harca

A Kossuth Lajos-utcai vonal

Meglepetésszerüen érte a be nem avatottakat a közlekedési ügyosztály előteriesztése a Kossuth Lajos-utcai villamos vonal létesitéséről s az ezzel kapcsolatosan rendezendő kérdésekről.

Több izben feitegettük már a közlekedési problémák megoldásának óriási jelentőségét. Tőlünk származik az a megállapitás, hogy a főváros közgyülését ma sem az országos, sem a városi politika elvi kérdései nem bontják pártokra, hanem kizárólag az a szempont, hogy a Közuti, vagy a Városi kapjon-e kedvezményeket, előnyöket a várostól. A közlekedési ügyosztály előteriesztése — nem képzelhetiük el másként — becsületes kompromisszumnak az eredménye. Ha ez a sejtésünk valónak bizonyul, akkor hosszu időre megoldottnak tekinthető nem csak az a speciális kérdés, amelyről az előteriesztésben szó van, hanem egy hosszu, elkeseredett, kiméletlen harcnak a nyugvópontra jutása: a közgyülés békés munkálkodásának a biztositása is remélhető. A közönség érdeke tiszta és világos. A főváros polgársága olcsó és jó közlekedést akar, nem törődve azzal, vajjon a Közuti, vagy a Városi szállitja-e egyik helyről a másikra.

Nagyon érdekes dolog a Kossuth Lajos-utcai villamos vasutnak a története. Mert e kérdésnek már története van. Huszesztendős kivánsága a főváros közönségének a Rákóczi-utnak és Budának a Kossuth Lajos-utcán és az Erzsébet-hidon (amely közben elkészült) keresztül való összekapcsolása. Kezdetben elvi okok halasztották a megoldást. Akkor még a Kossuth Lajos-utcának az előkelőségét, forgalmát féltették a villamostól s a Nemzeti Kaszinó becsületkérdésnek tekintette a demokratikus közlekedési eszköz kiépitésének megakadályozását — Ezek a szempontok voltak akkoriban irányadók s ezek a tényezők buktatták meg a tervet. Szó sem volt még abban az időben a két vasuttársaság féltékenységéről, versengéséről, a Közuti koncurrens nélkül állott, de a város tehetetlen volt már akkor is. Attól a pillanattól fogva pedig, amikor a Városi részvényeinek többsége a fővárosé lett, megindult a küzdelem a Közuti és a Városi között, felvonultak az ellentétes táborok s az ütközőpont mindig a Kossuth Lajos-utcai vonal volt.

Elfogulatlan szemmel vizsgálva az előterjesztést, megállapithatjuk, hogy a mérleg a Városira nézve valamivel kedvezőbb, mint a Közutira nézve. A Városi nemcsak a Kossuth Lajos-utcai vonalat kapja, ezenkivül pedig két budai vonalat, hanem peage-jogot nyer a Lipót-körutra is, ami mindenesetre jelentékeny veszteséget jelent a Közutinak. Igaz, hogy viszont a Kossuth Lajos-utcai vonal dicsőségét és hasznát meg kell osztani a rivális társasággal, de enyhiti a fájdalmat az a körülmény, hogy a Közutinak tulajdonképpen szerzett jogai voltak már a vonalra és hogy az épités költségei tulajdonképpen a fővárosra hárulnak, ama kétes értékü jognál fogva, hogy a felemelendő alaptőkének megfelelő részvényeket a főváros veszi át. Ezekkel az előnyökkel szemben a Közutinak két-három kockázatos vonalat kell kiépitenie, peage-jogokat kell biztositania s a tarifát mérsékelnie.

Nagy kérdés, vajjon helyes dolog volt-e az előterjesztésbe felvett vonalakat a vasuttársaságok jogainak és kötelezettségeinek komplexumából kiszakitani. Mindkét társaság koncessziós szerződése revizióra vár s a revizió szükségképpen kiterjedt volna ezekre a problémákra is. De most nem óhajtunk rekriminálni és nem akarjuk összezavarni a kérdéseket. A lényeg — ismételjük — az, hogy végre sikerült az ellentéteket kiegyenliteni s a főváros végre komoly lépéseket tehet a közlekedés javitásának érdekében.

A csont-panama

Sztarill ur hatalma

Mult heti számunkban a közélelmezési ügyosztálynak gondosan rejtett ujszülöttjéről rántottuk le a leplet. Megirtuk, hogy Folkusházy Lajos tanácsnok titkos megállapodást létesitett a mészárosok Lindmayer-csoportjával, az u. n. enyvszövetkezettel s a megállapodás szerint a főváros összes csontjait hosszabb időre szóló szerződéssel a csoport kezére játszák

A közélelmezési ügyosztály, amely érthető okokból irtózik a nyilvánosságtól, nem szivesen nyujt felvilágositást ebben az ügyben. Azt állitják, hogy ők ártatlanok, a csontszerződés dolgát Sztarill ur intézi, a sertésközvágóhid felügyelője. Ha igaz ez a beismerés, sulyosan kompromittáló Folkusházy tanácsnokra nézve. Mert lehetetlen dolog, hogy ilyen nagyfontosságu, nagyösszegü szerződésről a közélelmezési ügyosztály vezetőjének ne volna tudomása, lehetetlen, hogy egy vásárcsarnoki felügyelő önhatalmulag járjon el az ilyen nagyszabásu üzlet megkötésénél. A közvéleményt azzal a hirrel akarják megnyugtatni, hogy a csontokat ujból bérbeadták ugyan, de csak egy évre. Ez a hir elsősorban nem autentikus s az illetékes tényezőknek a vétke akkor is nyilvánvaló, mert türhetetlen helyzet az, hogy a nyilvános árlejtést ismét mellőzzék.

Deutsch Sándornak, akinek enyvgyárát a szövetkezet megvásárolta, évi 24,000 korona igazgatói fizetést biztositottak. Ez a körülmény egymagába véve mutatja, milyen óriási üzletről van itt szó. És ez természetes is. Azelőtt házalók kereskedtek a csontokkal. Ma a főváros monopolizálja a csontszedés jogát, ami horribilis kvantumot jelent, mert a legszegényebb háztartásban is sok csontot gyüjtenek össze. A csontok javarésze pedig a közvágóhidra esik. Ezekből a csontokból gyártják a legfinomabb enyvet. Igy gazdagodnak a jó összeköttetésekkel rendelkező csontemberek a város kárán. Először a bőrt huzzák le az emberekről Budapesten, aztán a csontokra kerül a sor. Ó, szép Budapest!

Komlós kontra Bárczy

Rágalmazott a polgármester.

Komlós Ágost dr. fővárosi bizottsági tag rágalmazás miatt feljelentette Bárczy István dr. polgármestert, aki a közlekedési bizottság február 11-iki ülésén azt mondta, hogy Komlós tudva valótlant állit.

A feljelentés nagyrészét az autóbusz-ügy városházi kezelésének kronologikus sorrendje foglalja le. 1913 május havában került nyilvánosságra a közlekedési ügyosztály előterjesztese, amelyben az ügyosztály azt javasolta, hogy az **autóbusz-koncesziót** adja 35 esztendőre bérbe a város az ismert angol konzorciumnak. Az előterjesztést több napos tárgyalás után elfogadta a közlekedési bizottság. Ennek dacára mellőzték az előterjesztés pénzügyi bizottsági és közgyülési tárgyalását, mert időközben nyomatékos befolyások érvényesültek a házi kezelés érdekében. Öt hónapig pihent az ügy a városházán, végre november havában uj előtejresztést készitett a közlekedési ügyosztály s megtagadva az első előterjesztésben elfoglalt álláspontját, a tiszta házi kezelést ajánlotta a bizottságnak. A közlekedési bizottság azonban ugy döntött, hogy utasitotta az ügyosztályt részletes előterjesztésnek a kidolgozására s pontos számitásoknak az elvégzésére. A polgármester felindultan otthagyta a bizottságot s a tanácscsal oly értelmü előterjesztést fogadtatott el, hogy a házikezelést mondja ki elvben a közgyülés, azonban utasitsa a tanácsot az autobuszüzem bérletére és az autóbusz-kocsik szállitására vonatkozó nemzetközi pályázat kiirására. Ezt az előterjesztést a december 23-iki közgyülés elfogadta. A közgyülésen felszólalt Komlós Ágost dr. és megállapitotta, hogy a tanács ezuttal másodszor változtatta meg az álláspontját.

Ilyen előzmények után hivták össze f. évi február 11-ikére a közlekedési bizottságot. Az ügyosztály ismét uj javaslatot dolgozott ki, amelynek lényege az volt, hogy a város négy esztendőre adja bérbe az üzemet a Mártával társult angol konzorciumnak. Komlós Ágost hosszabb beszédben fejtette ki álláspontját s leszögezte azt a tényt, hogy a legujabb előterjesztés immár a harmadik frontváltoztatása a tanácsnak. Erre következett azután az az épületes jelenet, amikor Bárczy István dr. polgármester, akit a törvényhatósági bizottság tagjainak a bizalma állitott a városi tisztviselők élére, indulatosan felpattant és azt mondta, hogy Komlós tudva valótlant állit, mert a tanács csak kétszer változtatta meg az álláspontját, nem pedig háromszor.

Komlós Ágost dr. nyomban benyujtotta a budapesti büntető járásbirósághoz feljelentését s az előadottak közlése után azt kérte a biróságtól, állapitsa meg a rágalmazás tényálladékát és büntesse meg a legszigorubban a rágalmazó polgármestert. A büntető járásbiróságnál Farkas Gyula járásbiróhoz került a feljelentés. A biró, mint hirlik, hivatalból visszautasitja Komlós dr. beadványát, azzal az indokolással, hogy Bárczy István hatóság előtt folyamatban lévő ügyben tette a rágalmazó nyilatkozatot és igy büntetendő cselekményt nem követett el.

Kérdést intéztünk erre vonatkozólag a feljelentőhöz. Komlós dr. igy nyilatkozott:

— Semmiféle birósági határozatot nem kaptam. Nincs tudomásom a feljelentés visszautasitásáról. Nem is hiszem, hogy megtörtént, mert nincs erre paragrafus. — Természetes, hogy a visszautasitó végzés ellen felfolyamodással élnék. Egyebekben pedig ezt az ügyemet épp ugy kezelem, mint a többi ügyemet. Ha a biróság nem ád elégtételt, akkor más uton fogok magamnak elégtételt szerezni a polgármester rágalmazásáért.

A Komlós—Bárczy afférnak tehát nincsen vége, sőt csak ezután következik a java. Az eset világos. Komlós dr. nem tulozott, amikor megállapitotta a tanács folytonos kapkodását, állásfoglalásának háromszori megváltoztatását. A tényeket, az ügyosztályi és tanácsi előterjesztéseket, nem lehet letagadni. És anélkül, hogy jogi vitákba akarnánk befolyni, megállapitjuk, hogy nem Komlós dr. volt az, aki tudva valótlant állitott.

Mégis Mähl!

Döntött a tanács.

Mult héten döntött a tanács az Andrássy-ut burkolatának dolgában. A döntés az előzmények után előrelátható volt. A tanács hozzájárult a középitési bizottság határozatához, amely ugy szól, hogy a köröndig thallwouddal burkolják az Andrássy-utat, a köröndön tul pedig maradjon meg a puhafa.

Mählék csak két esztendő mulva foghatnak hozzá a munkához: mindössze ennyi koncessziót tett a tanács azoknak a bizottsági tagoknak, akik céltalannak, oktalannak, kockázatosnak mondották az ausztráliai fával való kisérletezést.

Ugy értesülünk, hogy a tanács döntését a mellőzött pályázók megfelebbezik .Az üggyel tehát alkalma lesz a közgyülésnek foglalkoznia. Addig is azonban leszögezzük a következő megdönthetetlen tényeket: 1. A keményfa kiirásának a feltételei egyenesen a Mähl—Gregersen-cég érdekében állapittattak meg. Az ügyosztály elfogultságát legjobban jellemzi, hogy akkor irták ki a thallwoud-fára a pályázatot, amikor tudták, hogy az állitólagos thallwoudból nagyobb meny-

Sok beszéd — kevés eredmény

A külső kép olyan, mintha sulyos tárgyakat rejtene a napirend. Felvonultak a karzatra a derék tanitónők és a még derékabb élelmiszerjavitók. A tanitónők nemcsak azért jöttek, hogy legfőbb urukkal, Déri tanácsnokkal kacérkodjanak ,hanem az uj állások miatt, amelyeknek betöltésére vállalkozni akarnak s amelyekre esztendők óta várakoznak. Viszont az élelmiszerkereskedők tarka csoportja Folkusházy Lajost kémleli, a tanácsnok nem is birja sokáig az átható tekinteteket, visszavonul a társalgóba, tollat ragad a kezébe s miközben megfogalmazza válaszát az élelmiszerhamisitás dolgában, nagy, kövér csöppek futnak le a homlokáról.

Mindezeket a nevezetes eseményeket Erényi Béla nem élvezhette. A Diana sósborszesz halhatatlan nevü feltalálója levelet irt a polgármesternek és ezen az uton sikerült tudtára adni a közgyülésnek, hogy hat hétre megfosztotta ezt a szegény nagyvárost a jelenlététől, hat hétig kénytelen beérni Budapest a daliás Goldschmiedt Bernáttal, a költői lelkületü részlet-királylyal.

Friedrich Vilmost a Józsefváros küldte csatasorba. Az ősz professzor a Rókus-kórház eltolását ajánlotta a tanács figyelmébe. A kivánság érthető, még sem lehet számitani sikerre. A felszólalás kommentárja volt a következő párbeszéd:

Egy demokrata: Hiába beszél, ugy sem lesz belőle semmi.

Egy józsefvárosi: Kiből? Friedrichből?

A demokrata: Szent Rókusból.

A józsefvárosi: Nem baj. Miért ne beszéljen Friedrich. Koszt nichts!

Következnek a nagy ügyek.

Márkus Jenő a karosszékekről referál és Buchwald zászlaját tüzi ki. Stern Sándor formás beszédet mond a legtöbbet igérő mellett, Füredi Mór és Kriszháber Leó hasonló értelemben beszélnek, aztán szavaznak és Buchwald marad, Buchwaldot prolongálták.

A szenvedélyek ujból kitörnek a következő pontnál. A Sáros-fürdő egészségügyi berendezését egy külföldi cég szerezte meg, ami fölött érthető módon felháborodtak a magyar konkurrensek. Becsey Antal a Gyosz. álláspontját fejtette ki. Öt még nyugodtan meghallgatták, de Neuschlosz Kornélnak minden szavába belekötöttek. Az embereknek tetszett a téma — fél milliós üzletről volt szó! — izgultak, lármáztak és olyan hévvel tülekedtek, mintha a főváros fejlődése azon fordulna meg, kié legyen az üzlet. A nagy zajban hangzottak el Várkonyi Oszkár ötrendbeli szüz-közbeszólásai. Molnár Ferenc a sajtó-karzat egyik vendégét kalauzolta. Amikor pedig szavazásra került a sor, egy tizkoronás bankjegyet lobogtatott a kezében, mi által méltán keltette fel bizottsági tagtársainak irigységét. Mondta is az egyik városatya:

— Hát én megint ingyen szavazzak? Mire a másik atya felvilágositotta a helyzetről:

— Ha Molnár Ferenc öt forintot kap, akkor kartárs urnak — százat kell ráfizetni!

Az öreg Thék Endre a távollévő Gelléri Mór helyett lelkes szavakkal védte a magyar ipart. Bódy alpolgármester élesen válaszolt s szemére vetette Thék Endrének, hogy egyszer már megjárta a város az ő tanácsával, mert Thék inditványára magyar iparosnál rendeltek orgonát, de nem virágot, hanem templomi hangszert s mégis oly rövid ideig tartott az élete, mintha virág lett volna. Az öreg méltóságos ur szörnyen felindult az alpolgármester szemrehányásán s igaz magyar gavallér lévén, magára vállalta az orgona restaurálásának a költségeit, körülbelül olyan gesztussal, mint amilyennel Széchenyi István egyévi jövedelmét az Akadémiának felajánlotta. A vita vége az lett, hogy a külföldi iparnak 98 védelmezője akadt, a magyar ipart ellenben mindössze 39 városatya óhajtotta támogatni. A helyzet urai tehát Thiergärtnerék lettek, nem nagy dicsőségére a közgyülésnek.

Interpellációkban nem volt hiány, nagyban terjesztették őket elő. Baranszky Gyula két darab interpellációt produkált, Kassai Ferenc viszont négyet. A fiatal lipótvárosi városatya ke-

nyiséget hozattak Gregersenék, amikor tehát ugyszólván kész volt már a megállapodás Gregersenékkel. 2. A feltételek szerint tiszta thallwoud kivántatott, a középitési bizottság legutóbbi ülésén pedig Fock tanácsnok beismerte, hogy a jóelőre beszerzett fának csak 75 százaléka tiszta thallwoud. 3. A fák vegyi vizsgálatát nem az illetékes szakközegek végezték, hanem városi alkalmazottak, akik kötött marsruta szerint alkották meg véleményüket. 4. A főváros külföldi céggel köt milliós üzletet, olyan céggel, amelynél napról-napra vátozik a tulajdonos s amelynek egyik tagja ellen nyereségvágyból elkövetett büntett miatt bünügyi eljárás van folyamatban. 4. A főváros sulyos anyagi helyzetében halálos vétek belemenni ilyen üzletekbe, annál sulyosabb, mert a fedezet hiányzik, a költségvetésbe az ötnegyedmilliónak csak jelentéktelen része van felvéve, azt pedig nem tudhatja a tanács, vajjon ezt a tételt esztendőre is megszavazza-e a közgyülés. 5. A középitési bizottság tagjai csaknem egyértelmüen állapitották meg, hogy az eddigi burkolóanyag kitünően megfelelt rendeltetésének, ennek dacára áttérnek a még ki nem tapasztalt, drága anyagra s egyszerüen kidobiák a régi vállalkozót, akivel — ezt is Fock tanácsnok állapitotta meg — sohasem volt baj s aki százezres beruházásokat eszközölt a tartósnak hirdetett üzleti viszony kedvéért. 6. Eddig huszonnégy koronát fizetett a város a burkolatért, most harminc koronát és ötven fillért. A differencia közel háromszázezer koronát tesz ki. Ezekben a vészteljes időkben ez az indok egymagában is elegendő arra, hogy felborittassék az a csunya machináció, amely a városra szabaditotta Mähléket.

Folkusházyék bajban

Hamisit az élelmiszerüzem?

Szenzációs értesüléssel lepte meg a világot az elmult héten a „Pesti Hirlap". Arról szólt az értesülés, hogy a dicső községi élelmiszerüzem hamis élelmicikkeket gyárt és hoz forgalomba.

A vád sulyos volt, minden eddiginél megdöbbentőbb. Nem csekély dolog, hogy a főváros azért sajátitja ki az adófizető polgárság egyik rétegének megélhetési forrását, — hogy aztán megmérgezze a saját adófizetőit. Érezte ezt a tanács és *Folkusházy* Lajos tanácsnok nem is késett a cáfolattal. A tanácsnok hosszu lére eresztett nyilatkozatban tiltakozik a gyanusitás ellen, a lényegben azonban beismer annyit, hogy az Országos Kémiai intézet tényleg felül vizsgálta az élelmiszerüzem áruit s a vizsgálat eredményét közölte a földmivelésügyi miniszterrel. Ebből a beismerésből nyilvánvaló, hogy ezt az ügyet nem lehet tiltakozó gesztussal és felháborodásszerű hanglejtéssel elintézni. Beigazolást nyert, hogy a „Pesti Hirlap" az adatokat a főváros vegyészeti hivatalának egyik tisztviselőjétől kapta. Az információ tehát hatósági személytől származik, olvantól, ki nincsen érdekelve ebben az ügyben, akinek alkalma volt belenézni a községi élelmiszerüzem boszorkánykonyhájába.

A tisztviselő ellen — II. osztályu vegyész — megindult a fegyelmi eljárás.

azon a cimen, hogy hivatali titkot sértett. A fegyelmi vizsgálat elrendelése tulajdonképen beismerése a vádnak, mert hiszen hivatali titkot csak akkor sérthet meg a tisztviselő, ha ilyen titok — *tényleg létezik*. Ha pedig nem lehet szó a városházán élelmiszerhamisitásról, ha nem igaz a vád, akkor nincsen hivatalos titok. Az első esetben tehát a kötelességét teljesitette a titkot felfedező vegyész, a másik esetben viszont félrevezette a „Pesti Hirlap"-ot, ami pedig nem tartozik a fővárosra. — Céltalan és fölösleges dolog, azonfelül pedig embertelenség a szegény kis tisztviselő ellen fordulni s raita kitölteni azt a bosszut, amely Folkusházyékat emészti.

Még egy sulyos gyanuok merült fel a közeli napokban. *Folkusházy* tanácsnok intézkedésére

az élelmiszerüzem könyveit a tanácsnok hivatalába hurcolták s uj könyveket vezetnek be.

Nem tudjuk, mi történik a régi könyvekkel s nem-e arra való az eljárás, hogy a pikáns adatokat tartalmazó könyvek az örök enyészetnek adassanak át? Bizonyos, hogy az élelmiszerhamisitás dolga korántsem tekinthető elintézettnek. *Vértes* Emil maga is csak ideiglenesen vette tudomásul azt a választ, amelyet Folkusházy tanácsnok a szerdai közgyülésen elhangzott interpellációra adott. A közvélemény résen lesz és figyelemmel fogja kisérni a vizsgálat további menetét. — Ugy lehet, megfordul a helyzet s a tanácsnok által villogtatott fegyvernek az éle nem a „rágalmazók" ellen fog irányulni.

A kölcsön kudarca

Adóemelés, vagy csőd?

A főváros kölcsöne rosszul sikerült, ezt a tényt lehetetlen tagadni. A beérkezett jelentésekből megállapitható, hogy a pesti piacon aláirásra bocsájtott 33 millió korona értékü kötvényekből mindössze 13 milliót jegyeztek. Londonban egy millió font sterlinget akartak elhelyezni s csak a tizedrészét helyezték el, Svájcra öt milliót prelimináltak, a jegyzés pedig 800.000 frank volt, Belgiumban és Hollandiában 8 millió helyett 2—300 ezer frankot jegyeztek, egyedül a német piac váltotta be a hozzáfüzött várakozást.

A konzorcium nyakán maradt tehát kb. hatvan millió korona értékü kötvény, vagyis a kibocsátott tőkének közel egyharmada. Ilyen szégyenletes, szomoru eredményre nem volt még példa az állami és községi emisszióknak a történetében. A sikertelenség igazolja a városnak azt a politikáját, hogy minden áron, a legsiralmasabb feltételek mellett is igyekezett a pénzt a nagybankoktól megszerezni.

Amilyen örvendetes dolog azonban, hogy ez egyszer nem a nagybankok jártak jól, hanem a főváros, annál megdöbbentőbb az a konkluzió, amelyre jutunk, ha közelebbről megvizsgáljuk a tényeket. Egy dolog bizonyos: a tőkeelhelyezés rentabilitása szempontjából kitünő dolog volt a fővárosi kölcsönkötvények jegyzése. Akkor, amikor nálunk a bankok négyszázalékos betéti kamatot fizetnek, a külföldi pénzintézetek pedig alig harmadfél százalékot s amikor a legutóbbi 500 milliós állami kölcsönt 91-es árfolyam mellett tuljegyezték: — rendkivül előnyösnek látszott 5.3 százalékot jövedelmező fővárosi kötvények vásárlása.

Nem is a kibocsájtási feltételekben rejlik a hiba s a kudarc oka egyedül a feltételek mellett tündöklő kimutatás, amely a főváros aktiv és passziv vagyonát tünteti fel. A leghatározottabban állitjuk, hogy

a főváros pénzügyi viszonyainak zilált-sága bizalmatlanságot keltett a tőkéseknél.

A főváros anyagi helyzetének kétségbeejtő siválságát, reménytelenségét olvasták ki a mérlegből a pénzüket féltő tőkések. A főváros összvagyona jelenleg 645 millió korona, amelyből 471 millió az ingatlanvagyonra esik. Ezzel szemben a város adóssága 429 millió korona, feltéve, hogy a függő kölcsönt kifizetik. Vagyis az összvagyon 62 százalék erejéig van megterhelve, az ingatlan vagyon pedig 91 százalék erejéig. Ha ehhez hozzávesszük azt a tényt, hogy a magyar államadósságok összegének ötven százalékát teszi ki az állam aktiv vagyona, akkor látni fogjuk, hogy sehol a világon nem képzelhető el olyan állam, vagy város, amely hasonló desperátus helyzetben van, mint Budapest.

Van a főváros által közzétett mérlegnek még egy szomoru pontja, ez a Bárczy-rezsim, számokban kifejezve. Bárczy István polgármestersége előtt 133 millió adóssága volt Budapestnek, ma pedig 429 millió. Rövid hét esztendő leforgása alatt tehát csekély 300 millióval szaporodott a teher. Ez pedig csak egy esetben nem volna baj s egy esetben volna megbocsátható, ha t. i. a kölcsönpénzekből fedezett beruházások állandó értéket és értéküknek megfelelő hozadékot jelentenének a fővárosra nézve. A helyzet azonban az, hogy az eddig létesitett közüzemek sem szociális, sem pedig pénzügyi szempontból nem feleltek meg a hozzájuk füzött várakozásoknak. A kommunalizálás politikája csődöt mondott, mert az élelmiszerüzemnek csak hátrányai vannak, a gázgyár semmiféle szociális előnyt nem hozott, a villamos-telep rengeteg interkaláris kamatveszteséggel jár stb.

Nemsokára megkezdődik a zárszámadások összeállitásának munkája. Az eredményt előre megjósoljuk: a legügyesebb technikai készséggel sem lehet eltüntetni a deficitet.

1913-ban három-négy millió korona deficit volt, ebben az esztendőben pedig háromszor akkora lesz. 1914-ben a 158 milliós kölcsönnek 9 milliós kamatterhe alatt fog nyögni a büdzset. Ugyan miből akarja fedezni a polgármester ezt a horribilis tételt? Nem lehet más vége a dolognak, mint az, hogy ujból a város adófizető polgárságának kényszerü áldozatkészségét veszi igénybe a főváros. Az adóemelés elkerülhetetlen. Egy esztendőn belül elkövetkezik a szomoru aktus, amely Bárczy István nevének ujabb dicsőséget fog szerezni.

Hogy mennyire tehetetlenül, ügyefogyottan intézik a városházán a főváros pénzügyeit, annak kiáltó bizonyságát adták a 158 milliós kölcsönnél is. Tudvalévő, hogy a város a községi alapok vagyonából nyolc millió korona kölcsönkötvényt vett át a konzorciumtól. A kibocsátási árfolyam 89 volt, a főváros ellenben csak 86-ot kapott, vagyis a 3 százalékos differenciát, ami 240.000 koronát tesz ki, a város nagylelküen odaajándékozta a nagybankoknak. Tisztára kidobott pénz ez a negyedmillió, mert hiszen a fővárosnak nem kellett volna 158 milliós kölcsönt kötnie, hanem 8 millióval kevesebbet kérhetett volna s akkor a negyedmilliót megtakaritották volna.

Szomoru alkalom, szomoru téma a város pénzügyeinek kritikája. Bizonyos, hogy hosszu időkig, esztendőkig szó sem lehet uj fővárosi kölcsönről. A bankok alaposan meg fogják gondolni, vajjon ujból kitegyék-e magukat a városi kölcsön kockázatának. Ebből pedig az következik, hogy a kölcsönpénzből megmaradt 45—46 millióval óvatosan kell bánni. Egyetlenegy fillért sem szabad könnyelmüen kiadni. Legkevésbbé pedig egy hóbort kedvéért, amiről azt mondják, hogy kommunizálás, holott nem más, mint pénzpocsékolás.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

rületi közlekedési érdekeket érintett s közfigyelmet keltett.

Vértes Emil az iránt érdeklődött, mi igaz azokból a hirekből, amelyek szerint a községi élelmiszerüzemnek hamis a mája, meg a zuzája, sőt hamis minden portikája. A válasz természetesen tagadó volt, husz darab városatya tombolt, lelkesedett Folkusházy Lajos tanácsnokért, az élelmiszerüzem azonban ettől aligha lett jobb.

És mert az interpellációkat beleékelték a tanácsi előterjesztések közé, Vértes után ismét a napirend tárgyalását folytatták a városatyák. Most Déri tanácsnokon volt a sor, az uj állások szervezéséről szavalt Paksy és a minden lében udvari tanácsos Havass Rezső. Sőt a következő pontnál is Déri tanácsnok forgott a szőnyegen. A forgató pedig Waigand József volt, a Ferencváros esze, büszkesége. Waigand sulyos kritikában részesitette azt a rendszert, amelynek köszönhető, hogy az egyik iskolánál 146.000 korona többkiadás merült fel, a másiknál pedig 300.000 korona.

A közgyülést derüs hangulatban találta a felszólalás s a tanácsi előterjesztésnek nem történt baja. Még öt perc és a humorelnök, Rózsavölgyi Gyula, igy szólt:

— Több tárgyunk nem lévén, köszönöm a páratlan türelmet. Az ülést bezárom.

E pillanatban két városatya lézengett még a teremben. A türelem tehát nem volt páratlan. Rózsavölgyi vesztett.

Események

A Frankfurter Zeitung a kölcsönről.

A német lapokban ismételten felmerült az a hihetetlennek tetsző hir, hogy a főváros képviselői a legutóbbi kölcsön feltételeinek megállapításánál megigérték, hogy a felveendő milliónak egy részét a német iparnak juttatják, a városi szállításoknál bizonyos összeg erejéig a német ipart fogják előnyben részesiteni. A Frankfurter Zeitung vasárnapi száma a következő figyelemreméltó sorokat irja erről a dologról: „Németországnak a budapesti községi kölcsönnel való részesedésével kapcsolatban az a hir merült fel, hogy a kölcsöntőke legnagyobb részét beruházásokra fogja forditani Budapest s a beruházásoknál német cégeket is juttatnak megrendelésekhez; szó van többek között a gázművekről, fürdőberendezésekről, villamos munkákról stb. Ezeket a hireszteléseket előszóval közölték a német tőkésekkel és elősegitették a német tőkének a kölcsönnel való részvételét. Annál feltünőbb és annál kinosabban érint mindenkit, hogy Bódy dr. alpolgármester, aki a kölcsöntárgyalásokat vezette, most egy budapesti lapban kijelentette, hogy a német iparral szemben való kötelezettségvállalásról sem a tárgyalások folyamán, sem a a szerződés megkötésénél nem esett szó. Hozzáfüzi ehhez az illető lap — és pedig olyan felbuzdulással, amelyet könnyebben lehet magyarázni a magyar temperamentummal, mint a pénztnyujtók iránti tekintettel — hogy bosszantó dolog ilyen szándékot feltételezni. Egyuttal kifejezte a lap azt a gyanuját, hogy a német iparpártolás meséjét valószinüleg csak Németországban találták ki, hogy a német közönség szivesebben vásárolja a kötvényeket. Nagyon különös, hogy Budapesten szükségesnek találják a magyar főváros papirjainak ilyen eszközökkel való kinálását. De ha a kölcsönkérőnek az emlékezete olyan rossz, vagy a nemzeti büszkeség olyan nagy, hogy a német ipar részesitéséről nem a kötvényjegyzés előtt, hanem most beszélnek ilyen nagy felháborodással, akkor csak sajnálni lehet, hogy a megállapodások tartalmát nem foglalták irásba és nem tették a szerződéskötésnek, a kölcsön nyujtásának tényleges feltételévé. Ebből a körülményből a jövőre nézve okulni lehet, nehogy hasonló nézeteltérések merüljenek fel. Egyebekben pedig, ha a pesti urak betekintést nyernek abba, milyen közkedveltségnek örvendenek az ő kötvényeik a különböző országokban, akkor látni fogják, hogy semmi okuk sincsen a német tőkések elleni haragra. A pesti kölcsönjegyzésnek Németországon kivül szerzett kudarca után hasonló nyilatkozatoknál több észszerüség látszik célszerünek, már csak annál a lehetőségnél fogva is, hogy a jövőben Budapest ismét a német pénzpiachoz lesz kénytelen folyamodni, amely nélkül egy idő óta sem Magyarország, sem Ausztria nem tud segiteni magán".

Főügyész-választás.

Alkér Emil főügyész-helyettest a legközelebbi közgyülés fogja nyugdijazni. Ezzel aztán a legközelebbi jövő aktualitásai közé került a megüresedett tiszti főügyészi, főügyész-helyettesi és ügyészi állások betöltése. A választásra vonatkozólag a polgármester alkalmasint már a legközelebbi közgyülésen tesz előterjesztést. A főügyészi állásra tudvalévőleg ketten pályáznak: Szabó Imre dr. helyettes főügyész és Köncs Boldizsár dr. tiszti ügyész.

A Sáros-fürdő népfürdője.

A közgyülés tudvalevőleg elhatározta, hogy a Sáros-fürdőt népfürdővel kibőviti. Az albizottság szombati ülésén hosszas és szenvedelmes vita után 800,000 koronára redukálták az eredetileg 1.200,000 koronára preliminált költségeket.

Sztrájk a népszállóban.

A főváros szociális politikájának legféltettebb gyümölcse az aréna-uti népszálló. Mult héten a népszálló lakói népes értekezletet tartottak és megállapitották, hogy a népszálló kantinjában a községi élelmiszerüzem cikkeit árusitják, de negyven százalékkal drágábban, mint az árusító helyeken. A községi üzemek tehát most már egymáson akarnak keresni, valamennyien pedig — a főváros közönségén.

A legujabb kolportázs-tulajdonos.

A polgármester, mint a főváros hivatalos közlönye jelenti, utcai árusitási engedélyt adott a Független Hirmondó cimü állitólagos lapnak. A Függ. Hirmondó visszaélt a közönség türelmével s éppen ezért kb. egy esztendővel ezelőtt megvonták tőle a kolportázsjogot, azóta meg sem jelent. Most a polgármester jóvoltából ujból rászabadul a publikumra, amit azzal a megállapitással veszünk tudomásul, hogy a Fővárosi Hirlap-pal szemben nem elvi okokból járt el méltánytalanul a sajtószabadság barátja, Bárczy István dr.

Bérkocsisok Harkányi miniszternél.

A bérkocsis ipartestület tudvalévőleg megfelebbezte a tanácsnak az autótaxik dolgában hozott határozatát. A felebbezést kedvező javaslattal terjesztette Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter elé az ügy referense, Barthos Andor min. tanácsos. A minisztert e héten a bérkocsisok küldöttsége keresi fel s ujból előadják sérelmeiket.

Társasvacsorák.

A *Lipótvárosi Társaskör* e hó 25-én, este 9 órakor ünnepi lakomát rendez *Hanvai* Sándor tiszteletére, aki a kör tiszteletbeli tagja. — A *Márkus* Jenő tanácsnok elnöklete alatt müködő *Liget Klub* e hó 28-án tartja első évi közgyülését, amely alkalommal este fél 9 órakor társasvacsorát is rendez.

Melyik a legjobb mag?

Csak az a jó gazdasági mag, mely a gazdának minden tekintetben biztonságot nyujt. Ilyen mag pedig köztudomás szerint a *Mauthner*-féle. Ha konyhakerti vagy virágmagot vásárlunk vidéki lerakatokban, akkor csakis olyant fogadjunk el, melynek tasakján ott van a Mauthner név. Ha erre óvatosan ügyelünk, akkor nem lesz okunk rossz minőség és silány termés miatt panaszkodni.

A Hutter és Schrantz részvénytársaság

mai számunkban megjelent hirdetésére olvasóközönségünk figyelmét felhivja. Saját érdekében cselekszik mindenki, akinek keritési célokra van szüksége, ha ezen immár 90 év óta fenálló, a sodronyszakmában legelső helyet elfoglaló céghez fordul ajánlatért. Eredeti mintákat, árjegyzéseket és költségelőirányzatokat teljesen dijtalanul küld a *Hutter és Schrantz r.-t.* Budapest, X., Gyömrői-ut 80. szám.

Jardin D'Hiver.

Az e havi remek müsort állandóan zsufolt ház nézi. A fénypontja az előadásnak Magde *Lessing* és Fred *Wright* kik igazán világhirnevükhöz méltóan adják elő érdekes skeccsüket. Páratlan Budapesten még nem látott csoport a *Horelik*, orosz udvari ballet-együttes. Bájos, sikkes francia exentrique *Pomponette*, frenetikus tapsot arat *Spyglass* néger tenorista, stb. Előadás után 1 órakor kezdődik a parketten az élénk párisi mulatság.

Palais de Danse.

A bámulatos és nagyszerü számoknak hosszu sorozata képezi a *Palais de Danse* március havi müsorát. Soha eredetibb és mulatságosabb szám nem lépett fel Budapesten, mint Bob *Hopkins*, akit Párisban „a világ legjobb táncosa" cimmel tüntettek ki és aki legutóbb az orosz cári család előtt mutatta be csodálatos művészetét. Ugyancsak nagy sikere van *Ninon de Beauval* művészileg beállitott dyonisosi szépségjeleneteinek de a többi szám is mind olyan hogy méltán rászolgál a nagy sikerre.

A francia forradalom

izgalmas napjait idézi fel az a 6 felvonásos történelmi életkép, melyet ma mutat be először az „*Omnia*" mozgókép-palota.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

A FRANCIA FORRADALOM NAGY NAPJAIBÓL.
Történelmi életkép 6 felvonásban.

Maxi, mint tangótanár
Bohózat Max Linderrel. Ezenkivül az elsőrendü kisérő müsor.

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Mesés szépségü és célszerü
AJÁNDÉKTÁRGYAK
vásárlására legalkalmasabb
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

Az uj
„BERSON"
gummisarok előnyei:

rendkivül **tartós**, kiválóan **ruganyos**, **formája** ideális.

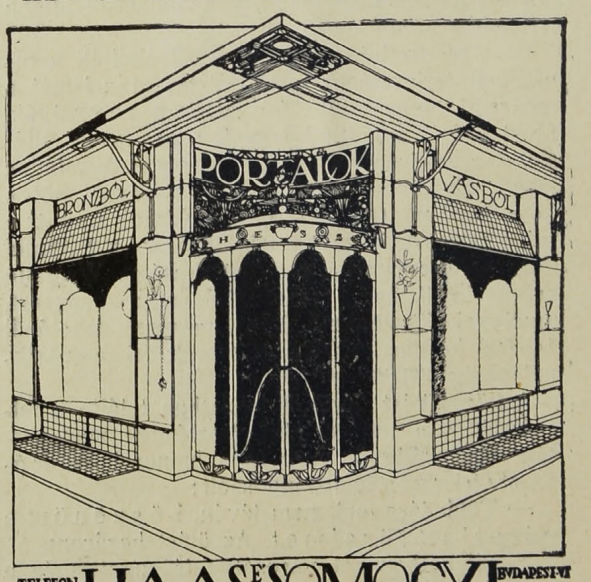

TELEFON 71-44 HAAS ISOMOGYI BUDAPEST-VI FRANGEPÁN-U.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Állami pénzügyeink

Teleszky pénzügyminiszterről mindig azt hallottuk, hogy zseniális finánctechnikus. Ez a tehetsége az 1914—15-iki költségvetés összeállításában sem hagyta cserben. A budget a számok eredménye szerint felesleggel zárul. Hangsulyozzuk, hogy csak a számok eredménye szerint, mert aki a számok között olvasni tud, az mindjárt észreveszi, hogy az idei költségvetés olyan irreális alapokon van felépitve, mint azelőtt talán soha.

A magyar államférfiaknak régi baiuk, hogy a közgazdászok tanitását sohasem vették figyelembe. Pedig erre éppen most a legnagyobb szükség lett volna. Mert ha Teleszky csak valamennyire is tanulmányozta volna azokat a hatásokat, melyeket a pénzügyi és gazdasági krizisek az állami jövedelmekre gyakorolnak, akkor rájött volna, hogy a bevételeknek az előző évinél 200 millóval való magasabb előirányzása nem lehet egyéb szemfényvesztésnél, amely mögött annál sötétebben emelkedik ki a deficit ijesztő árnyéka.

Benne vagyunk a legnagyobb gazdasági depresszióban. A vasutak bevételei a kisebb áruszállitás következtében csökkennek, az adók kedvezőtlenül folynak be és az állami üzemek redukált méretekben kénytelenek dolgozni. A Máv. január havi kimutatásából megtudjuk, hogy a bevételek e hónapban nem érték el a mult évi határt, pedig azóta a hálózat uj vonalakkal gyarapodott. Ilyen körülmények között igazán merészség kellett ahhoz, hogy a Máv. bevételei 15 millióval magaabban irányoztassanak elő. Ilyen irreális a budget többi tétele is. A vasipar erős pangása dacára a pénzügyminiszter az állami gyárak jövedelmeinek fokozását vária és annak megfelelőleg csinálta meg az előirányzatot. Hogyan reméli a pénzügyminiszter az egyensuly fenntartását az 1914—1915-iki évben, amidőn a bevételek az 1913-iki évben is csaknem 200 millióval maradtak az előirányzat mögött? Pedig akkor a depresszió, mely most adia ki erejét, hatásaiban még nem volt annyira érezhető, mint a jelen periodusban.

A magyar állam pénzügyei az utolsó három évben ijesztő mérvben leromlottak. Most már az egyensuly csak ujabb és ujabb kölcsönökkel tartható fenn. A legszomorubb a dologban az, hogy a kölcsönök nagy részét mindig az állam üzemei részére szükséges beruházások nyelik el, ami azt bizonyitia, hogy ezek az üzemek nem csak hogy nem jövedelmeznek, hanem lekötnek olyan összegeket is, melyek eredetileg más állami célokra rendeltettek. A tulságig menő államositás tehát ártott az ország pénzügyeinek. Az állami kőszénbányászat eddig 50 millióba került és folyton ujabb áldozatokat követel, anélkül hogy csak valamelyes jövedelmezőségre is kilátás volna. Az állami földgázakció, amely eddig 3 millióba került, kudarcot vallott. Az államvasutak üzemére évenként 20—30 milliót ráfizetnek, mig az állami vasgyárak csak folytonos ujabb beruházásokkal képesek üzemüket fenntartani. Az állam rossz üzletvezetőnek bizonyult. A bürokratikus formák bénitiák az üzletet és kizárnak minden jövedelmezőséget. Ezért végét kell szakitani a minden áron való államositásoknak. Erős gazdasági fejlődés csak ott lehet, ahol minden a magánkezdeményezésből fakad. Példa rá Anglia, ahol se államvasut, se más állami üzemek nincsenek. Itt is azt mondiuk, hogy vezető államférfiaink közgazdaságot is tanuljanak. Más országokban is azt látiuk, hogy az államositási akciók rossz eredményeket szültek. Megterhelték a budgetet, anélkül, hogy a fogyasztókra hasznot hoztak volna, vagy az árak leszállitását előidézték volna. Mig a régi közgazdasági iskola hivei mindig azt hangoztatták, hogy az egyéni kezdeményezésnek szabad folvást kell engedni, addig a mi politikusaink erre a szerepre az egyént képtelennek tartiák és azt hiszik, hogy csak az állam tud jót s hasznosat produkálni. Pedig az eredmények nem ezt bizonvitiák.

Van a költségvetésnek még egy igen szomoru momentuma és ez a személyzeti kiadások óriási növekedése. Gazdasági szempontból csak káros lehet az, hogy mig az ország népe folyton szegényedik és a kivándorlás mind nagyobb mérveket ölt, addig az állami tisztviselők száma szaporodik és a bürokrácia évről-évre fokozódó teherrel nehezedik az államkincstárra. Ez nem politikai, hanem elsőrendü gazdasági kérdés, melynek megoldásánál csakis a gazdasági szempontoknak szabad dominálni. Állami pénzügyeink egyensulvát a jövőre nézve csak ugy biztosthatiuk, ha minden vonalon takarékoskodunk, ha állami üzemeinket gazdaságosan kezeljük, ha a folytonos adósságcsinálással felhagvunk és végül, ha erős kézzel határt szabunk a bürokrácia teriedésének.

Az osztálysorsjáték szabadalma

Az osztálysorsjáték szabadalma tudvalévőleg 1917-ben jár le. A megujitás kérdése tehát még nem aktuális. Mégis azt halljuk, hogy a társaság az illetékes tényezőknél már most megmozgat minden követ arra, hogy ezt a busás koncot ismét 20 évre biztositsa a maga részére. Mérvadó pénzügyi körökben azt is beszélik, hogy Lukács László miniszterelnöksége idején már végleges megállapodás létesült a társasággal a szabadalom megujitása dolgában és ha nem jön közbe a nagy panamista szégyenletes bukása, akkor az erre vonatkozó törvényjavaslatot máris a parlament elé terjesztették volna. A szerződéstervezet örökségül maradt Tisza Istvánra, aki — hir szerint — hajlandónak is mutatkoznék arra, hogy a szerződést már most finalizálják. Annyi bizonyos, hogy a társaság emberei, valamint a szabadalom körül érdekelt fezőrnépség folyton házalnak a miniszterelnöknél, hogy őt a szabadalomnak időelőtti megujitására rábirják.

A „Fővárosi Hirlap" irányitotta rá elsőnek a közvélemény figyelmét az osztálysorsjátékszabadalom feltételeire, melyek a magyar államra nézve egyenesen szégyenleteseknek mondhatók.

Ezt a privilégiumot semmi körülmények között sem szabad megujitani és pedig annál kevésbbé, minthogy az abból eredő példátlanul busás jövedelem idegenből bevándorolt jövevények zsebeibe vándorol, vagyis a magyar közgazdaság annak egyáltalában nem látja hasznát. De ettől eltekintve, a megujitásnak már azért sem szabad megtörténnie, mert a magyar állam kedvezőtlen pénzügyei megkövetelik, hogy minden elérhető jövedelem az államkincstár részére biztosittassék. Ausztriában az állam a sorsjátékot saját regieben kezeli és 15 millió korona hasznot ér el, mig a magyar társaság a szabadalomért mindössze két millió koronát fizet az államnak.

Ezenkivül az osztrák sorsjáték a közönségre sokkal előnyösebb, játékterve jobb és nyerési esélyei nagyobbak.

Ilyen körülmények között ugy az állami raison, valamint az állam pénzügyi érdekei szempontjából szükségesnek mutatkozik, hogy az osztálysorsjáték szabadalma többé ne ujittassék meg. A parlament nem járulhat hozzá olyan egyezményhez, mely az állam megröviditését, a közönség kifosztását és a külföldi tőke gyarapodását célozza. Nagyon kivánatos volna, ha ellenzéki képviselők, mint Huszár Károly vagy Szmrecsányi György, akik a panamák felfedezése körül érdemeket szereztek maguknak és a magyar közgazdasági élet tisztaságának őreiül léptek fel, meginterpellálnák a kormányt az osztálysorsjáték szabadalmának megujitása dolgában. Nyilatkozzék a kormány, vajjon igaz-e, hogy a társasággal a megegyezés már perfekt? Mert ha igen, akkor azt egyszerüen stornirozni kell. A magyar parlament ugy se járulna hozzá a szabadalom megujitásához.

Nyugtassa meg a kormány a közvéleményt az iránt, hogy nem ismétli meg azt a szégyenletes üzletet, melyet annakidején az Európa legnagyobb panamistájának bélyegzett pénzügyminiszter kötött meg a magyar állam és a magyar közönség kárára. Elég volt a panamákból, melyek közül az osztálysorsjáték szabadalma bizonyára a legszégyenletesebb.

Kibővitik a MÁK. cementgyárát.

Az épitő-ipar válságos helyzetét a Magyar általános kőszénbánya cementgyára annyira nem érezte meg, hogy ép e kritikus időben határozta el a vállalat igazgatósága a gyár nagyarányu kibővitését. Eredetileg évi 6000 waggon termelésre rendezték be a gyárat, a kiváló minőségü cement azonban annyira kapóssá vált, hogy a gyártási képességet 12,000 waggonra kellett felemelni. A több millió befektetést igénylő munkálatok most vannak folyamatban és ugy értesülünk, hogy a gyár kibővitési munkálatai már a nyár elejére elkészülnek. Ugyancsak fokozzák a MÁK. mésztermelését is és a beruházások itt is folyamatban vannak.

Pénzintézeti kongresszus Budapesten.

Értesülésünk szerint a Pénzintézetek Országos Szövetsége a jövő hó 18-án és 19-én Országos pénzintézeti kongresszust rendez Mándy Lajos vezetése mellett, mellyel kapcsolatban meg fogják tartani a szövetség jubiláris közgyülését is. A kongresszus részletes programmját a legközelebbi jövőben publikálják.

Mi történik a Pestmegyei takaréknál?

Az utóbbi napok során hire járt, hogy Keller Béla, az Első Magyar Iparbank volt igazgatója a Pestmegyei takarékpénztár igazgatója lett. Értesülésünk szerint ez a hir annyiban felel meg a valóságnak, hogy Keller a takarék ujonnan szervezett végrehajtó-bizottságának elnökéül hivta meg, miután Keller az Első Magyar Iparbanktól járó évi 6000 korona nyugdiját tovább is élvezni akarja. Keller Béla tulajdonképpen igazgatói hatáskört fog betölteni és a tervbe vett, de még el nem határozott nagytétényi fiókot is vezetni fogja, miután apósa, Lőwy Ernő ottani nagybirtokos révén — akitől a Kereskedelmi bank és a Hitelbank a nagytétényi sertés-szállásokhoz szükségelt területek nagy részét is vette — Tétényen elsőrangu összeköttetései vannak. A takarék vezetőségében különben — információnk szerint — jelentékeny változások készülnek: Szász János igazgató tegnap négy heti szabadságra ment, amelyet állitólag prolongálni is fognak és Palotai igazgató mellé koordinált állásban uj igazgató kerül. Ezek a változások jelenleg még tárgyalás alatt állnak, de a döntés már a legközelebbi jövőben megtörténik.

Elárverezték az Elektrát.

Tudvalevő, hogy az Elektra villamosmüvek r-t. csődbe került, aminek folytán összes ingóit árverés alá bocsátották. Az árverés pénteken és szombaton folyt le, még pedig elég kedvező eredménnyel. Az összes berendezés, gépek stb. jó áron keltek el és körülbelül 500.00 K folyt be Weisz Jónás dr. tömeggondnok kezéhez.

zgyülések és mérlegek.

Hitelbank.

A *Magyar Általános Hitelbank* e hó 19-én *Cziráky* Antal gróf elnöklésével tartotta meg rendes közgyülését. A közgyülés napirendjének során előterjesztették az igazgatóság jelentését, e szerint az 1913. évi mérleg 12,636.932 K 32 f. tiszta nyereséget tüntet fel az előző évi 12,003.216 K 84 fillérrel szemben. A közgyülés egyhangulag jóváhagyta az igazgatóság jelentését és az 1913. üzletévr vonatkozó számadását, valamint a felügyelőbizottság jelentését. A részvények 23. számu szelvényét 45 koronával április elsejétől kezdve váltják be. Az igazgatóság tagjaivá ötévi tartamra *Horváth* Elemért és *Majláth* József grófot választották meg, a felügyelőbizottság tagjaivá pedig egy évi tartamra ujra megválasztották *Ahsbahs* Leó lovagot, *Dobokay* Kálmánt, *Havassy* Dezsőt, *Kerntler* Ferencet és *Szalay* Imre bárót. A közgyülés után tartott igazgatósági alakuló ülésen az igazgatóság elnökéül gróf *Cziráky* Antalt és alelnökeiül *Blum* Gyulát és *Ullmann* Adolfot választották meg, aki e mellett vezérigazgatói hatáskörét továbbra is változatlanul megtartja.

Urikány—zsilvölgyi.

Az *Urikány—zsilvölgyi kőszénbánya részvénytársaság* e hó 20-án tartotta közgyülését *Ullmann* Adolf elnöklésévl. A közgyülés az igazgatóság javaslatára elhatározta hogy az alapszabályszerü leirások 298.213 korona levonása után megmaradó *2,135.032 korona tiszta nyereségből 10 százalékos* (részvényenkint 20 korona) osztalék fizetésére egy millió 600.000 koronát fordit, a rendes tartalékalapokra pedig, minthogy azok összege már elérte az alapszabályokban előirt magasságot, ujabb összegeket nem helyez, ellenben 300.000 koronát az értékcsökkenési tartalék rendkivüli dotálására fordit, 10.000 koronát az alkalmazottak nyugdijalapjára ad 28.289 koronát pedig uj számlára visz át A 23. *számu szelvényt március hó 23-ikától* kezdve a szokásos helyeken 20 koronával fogják beváltani. Az igazgatósági jelentés kiemeli hogy a benzin folytonos drágulása következtében a lupényi telepen benzolgyárat fog felállitani amely évenkint 500 tonna termelésre lesz képes. A sopronvidéki kőszénbánya uj fölszerelését megkezdették és remélik, hogy a bánya eredménynyel fog dolgozhatni, Az igazgatóságba mint uj tagot beválasztották *Fuchs* Richárd ügyvezető-igazgatót, a felügyelőbizottságba pedig *Stern* Ede póttagot. A közgyülést követő igazgatósági ülésen a társaság elnökévé ismét *Bellescize* Fernand vicomteot, alelnökké pedig *Ullmann* Adolfot választották meg.

Vasuti forgalmi.

A *Magyar Vasuti Forgalmi R.-T. Mándy* Lajos nyug. miniszteri tanácsos elnöklete alatt szombaton tartotta meg XVIII. évi rendes közgyülését, amely elhatározta a társaság részvénytőkéjének 10.000 darab uj részvény kibocsátása utján *10 millió koronára való felemelését.* — A közgyülés a felügyelőbizottsági jelentés felolvasása után elfogadta az igazgatóság javaslatát, mely szerint (a tavalyi 13 százalékos = 26.— K-val szemben) 13 és fél százalékos — 27.— K osztalék fizettetik ki részvényenkint. Az osztalék a folyó évi március 23-tól fogva Budapesten: a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepénél (V., Nádor-utca 4.) és Wienben: a Wiener Bank-Verein (I., Schottengasse 6.) kerül kifizetésre.

Magyar asztalt.

A *Magyar Asphalt Részvénytársaság* igazgatósága a napokban tartott ülésében megállapitotta az 1913. évi mérleget, mely az értékcsökkenési tartalékalapnak 200.000 koronával (az elmult évben 100.000 korona) és a karbantartási tartalékalapnak 150.000 koronával (az elmult évben 100 ezer korona) való javadalmazása után 12.612 korona 34 fillér (az elmult évben 5848 korona 79 fillér) nyereséggel zárul s ezen összegnek uj számlára leendő elővezetését javasolja a közgyülésnek.

Nemzeti balesetbiztositó.

A „Nemzeti" Balesetbiztositó Részvénytársaság igazgaósága f. hó 20-án tartott ülésén megállapitotta az 1913. évi mérleget és elhatározta hogy a díj- és kártartalékok bőséges részeltetése után a folyó évi április hó 4-én megtartandó közgyülésnek 10 százalék osztalék kifizetését fogja javaslatba hozni.

III. ker. takarékpénztár.

A *Budapest III-ik kerületi takarékpénztár r.-t.* most tette közzé mérlegét az 1913-ik üzletévről, amely 99.196 K tiszta nyereséggel zárult. Az intézet ezidei rendes közgyülését f. évi március hó 31-én délután 5 órakor tartja saját helyiségében.

VÁLLALKOZÁS

Gellért-fürdő.

A tanács árlejtést hirdet: A Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló *keramit falburkoló munkálataira.* Ajánlatok *április 6-áig* (IV., Központi városháza II. em. 235. alá) nyujtandók be. A tervek megtekinthetők: *Sterk Sebestyén és Hegedüs* épitészek irodájában (I. Kemenes-u. 1.) Bánatpénz 5 százalék.

A tanács árlejtést hirdet fenti gyógyfürdő *márvány-mozaik falburkoló munkáira.* Benyujtási határidő és bánatpénz mint fent. A tervek a fentemlitett épitészeknél láthatók.

Arlejtés iratott ki a Gellért-fürdő *csempe falburkoló* munkáira is. Benyujtási határidő és bánatpénz mint fent. Tervek megtekinthetők mint fent.

Ugyancsak árlejtés van a Gellért-fürdő *üveg falburkoló* munkáira is kiirva. Benyujtási határidő, bánatpénz és tervek mgtekintése, mint fent.

Versenytárgyalás van a Gellért-fürdő *diszudvari födél-szerkezete* lakatos munkáira. Összes tudnivalók és feltételek, mint fent.

Utrendezés a temetőben.

A főváros tanácsa március 18-án árlejtést tartott a Kerepesi-temetőben levő IX. sz. sirparcella környékének rendezésére. Ajánlatot tettek: *Hirsch* Mihály rt. 19.152 K, *Pesel* Lajos 17.351 K, *Benz* Ferenc és ifj. *Helfenstein* 18.994 K, *Krausz és Gribitzer* 18.009 K *Ámon Antal és Fiai* 18.078 K *Halmos* István 20.115 K *Zech* Károly 16.296 K, *Strasser* Vilmos 19.439 K, A bizottsági határozatot március 25-én d. e. 11 órakor hirdetik ki.

Csatornázás és utrendezés.

A tanács március 16-án árlejtést tartott az alábbi munkákra. Ajánlatot tettek:

az I., Bercsényi-u., Váli-ut és a Máv. vágányhálózatával párhuzamos Névtelen-ut közötti levő szakaszának kövezésére: *Krausz és Gribitzer* 68.867 K, *Scheffer* Károly 51.493 K, *Zech* Károly 64.470 K, *Hirsch* Mihály rt. 64.996 K *Deutsch* Imre 58.996 K *Ámon Antal és Fiai* 69.726 K-val; a VI., Taksony-utca Váci-ut és Tüzér-utca között lévő szakaszának makadam rendezésére: *Tarján* és társa 15.606 K, *Pesel* Lajos 15.799 K, *Benz* és ifj. *Helfenstein* 12.615 K, *Strasser* Vilmos 20.521 K, *Krausz és Grbitzer* 13.307 K, *Scheffer* Károly 17.394 K, *Zech* Károly 17.989 K *Hirsch* Mihály rt. 16.879 K *Halmos* István 19.831 K, *Deutsch* Imre 14.830 K, *Ámon Antal és fiai* 17.824 K-val; az I., Bercsényi-utca Lenke-ut és a Máv. vágányhálózatával párhuzamos Névtelen-utca között lévő szakaszának csatornázására: *Kleindl* János 3830 K, *Halász* Hubert 4556 K *Magyar betonépitési rt.* 3469 K, *Scheffer* Károly 4159 K, *Melocco* Péter rt. 3713 K, *Deutsch* Imre 3679 K, *Pécsi* Sámuel 3476 K, *Ámon Antal és Fiai* 4110 K, *Schaefer és Wellisch* 3460 K-val; az I., Diana-ut és a Felhőutca ey-egy szakszának csatornázására: *Halász* Hubert 31.403 K, *Melocco* Péter rt. 18.136 K, *László és Blum* 15.252 K, *Deutsch* Imre 15.544 K, *Pécsi* Sámuel 17.512 K, *Ámon Antal és Fiai* 18.664 K-val; a II., Eszter-u. folytatásában lévő 13 öles ut csatornázására: *Pessi Giovanni és társa* 18.041 K-ból 2 százalék eng. *Halász* Hubert 28.572 K, *Melocco* Péter rt. 15.784 K *László* és *Blum* 13.090 K, *Deutsch* Imre 18.333 K *Ámon Antal és Fiai* 18.157 K, *Schaefer* és *Wellisch* 17.903 K-val.

Elfogadott ajánlatok: I., Bercsényi-u. kövezésére: *Schaeffer* Károly; VI., Taksony-u. makadám burkolására: *Benz és ifj. Helfenstein;* I., Bercsényi-u. csatornázására: *Schaeffer* Károly; I., Diana-út és II., Eszter-u. csatornázására: *László és Blum.*

Vasnyomócsövek.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet Óbuda általános csatornázásánál szükséges vasnyomócsövek és tartozékainak szállitására. Az ajánlatokat április 4-én .d e. 12 óráig kell a tanácsi II. ügyosztályban (Központi városháza, II. em. 279.) benyujtani. A szükséges felvilágositásokat Darvassy Károly főmérnök adja meg.

Burkolás.

A tanács a székesfővárosi elektromos művek területének burkolásával *Zech* Károlyt bizta meg 42.401 K ajánlata alapján.

Magyar Általános Hitelbank.

Hirdetmény.

A részvényesek mai napon tartott közgyülésének határozata szerint *az 1913. évre megállapitott osztalék részvényenként*

45 koronával

fog folyó évi ápr. 1-től kezdve

az 1914. évi május 1-én esedékes 23. számu szelvénynek beszolgáltatása ellenében

Budapesten: a Magyar Általános Hitelbank központjánál (V., Dorottya-u. 5.), valamint fiókjainál (IV., Egyetem-u. 11., V., Váci-körut 80. és VII., Károly-körut 3.),

Brassóban, Debrecenben, Fiumében, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsett, Pozsonyban, Szabadkán és *Temesvárott:* a társaság fiókjainál,

Bécsben: a K. K. priv. Oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,

Berlinben: a Direktion der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél, vagy S. Bleichröder bankháznál,

M/m. Frankfurtban: a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél az ezen beváltó-helyeknél szokásos üzleti órák alatt kifizettetni.

A szelvények hátlapjukon cimbélyeggel vagy aláirással ellátva, vagy pedig azok számait sorszám szerint tartalmazó jegyzékek kiséretében nyujtandók be, a mihez a szükséges nyomtatványok az emlitett beváltási helyeken ingyen kaphatók.

Budapest, 1914. évi március 19-én.

Magyar Általános Hitelbank.

Meghivó

az „Ujlaki tégla- és mészégető részvénytársulat" f. évi március hó 31-én d. e. 11 órakor V., Akadémia-utca 9. sz. alatt levő saját helyiségeiben tartandó

XLV. évi rendes közgyülésére

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése és a mérleg előterjesztése. — 2. A felügyelőbizottság jelentése. — 3. Határozathozatal az évi eredmény elővezetése iránt. — 4. Az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentvényének megadása.

Azon t. c. részvényesek, kik az alapszabályok 10. szakasza szerint szavazati jogukkal élni akarnak, saját nevükre szóló részvényeiket folyó évi március hó 28-án déli 12 óráig társulati pénztárunknál (V., Akadémia-utca 9.) téritvény ellen letenni sziveskedjenek.

Budapest, 1914. március 18-án.

Az igazgatóság.

Apolló !! **Tivoli**

Projectograph Részv.-Társ. — **Fényjátékház Nagymező-u. 8.**

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga. Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél

V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság

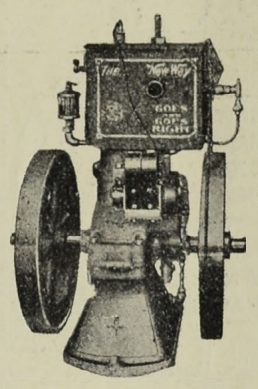

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem! Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

Jardin d'Hiver

NAGYMEZŐ U. 22-24. TELEFON: 167-25.

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Magde Lessing és Fred Wright

Halló Magde, Halló Fredy szkeccsükben. Horelik, a páratlan orosz császári udvari ballet. Pomponette a párisi csillag. The 8 Nordlandsterne és még 20 sláger szám.

1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

Pestiek a Lidón.

látványos operette Irták: Bergler és D. German Zenéjét szerzette: Ziehrer. — Főszereplők: Latabár Árpád, Felhő Rózsi, Sáfrány Vilmos, Hidy Irén, Simay István, T. Földvári Mari. — **Bob Hobkina.** a csodatáncos. — **Ninon de Beanvol,** dionyoszi élőképek. (Szépségesték.) A müsor szenzációs Rendes helyárak.

Díjtalan bemutatás. Prospektus ingyen. Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH esász. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó-utca 10. szám.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság. **Zsiga nem akar**

Irták: Glinger és Tauszig. — Forditotta Steinhardt.

11 órakor **Szarvasbőgés** Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársulat Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.

Ma és mindennap

a teljesen uj szenzációs müsor.

Walter Schneider a világhirü humorista szólóban, szkeccsben és filmen.
Miss Iréne Svan az ausztráliai szépség.
Bella Fries a Gerai Residenztheater primadonnája.
Die Klabriaspartie orig. Posse v. Bergmann.

Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakeiók fellépte. Reggel 5-ig Ballmabill. — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegyek elővételben „Az Est" kiadójában.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

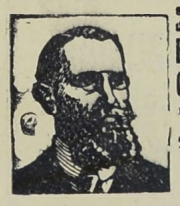

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 86—50

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára

Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.

Telefon 5—27 és 45—15.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Velencia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavart **gépsodronyfonatait**

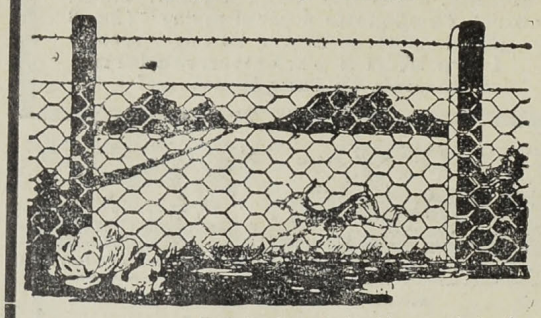

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18,
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimerítő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. **Aradi-utca 31.**

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az Eternit törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MÜVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

Férfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. szám.*

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. április hó 1-én 14. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A kormány

nyajas érdeklődése a főváros ügyes-bajos dolgai iránt, egyenesen megható. Az elmult napokban három miniszter vette pártfogásába Budapestet, három miniszter sütötte ki, hogy a város vezetői nem szenvednek abban a betegségben, amely előáll akkor, ha valakinél tultengő a bölcsesség.

A sorrendet a belügyminiszter nyitotta meg. A folyó esztendei költségvetés jóváhagyásához füzött megjegyzéseit kellőképpen értékeltük már. Megmértük és rendkivül könnyünek találtuk a sablónos, évről-évre ismétlődő rekriminációt, amely nagy általánosságban van tartva s amelynek sulyát az a tudat is csökkenti, hogy a belügyminiszter nélkül nem történhetik semmiféle huncutság, semmiféle könnyelmüség a városi adminisztráció körül, mert hiszen a legfelsőbb fórum a kegyelmes ur, a belügyminiszteri jóváhagyás minden jelentékenyebb határozatnak végső aktusa. A kereskedelemügyi miniszter két leirattal adott életjelt magáról. Az egyikben az autobusz-forgalom megnyitását a közeljövő aktuális problémái közül kitörölni óhajtja. Nem sürgős az autobusz — mondja a miniszter, várhatunk rá pont addig, amig az egyik hazai gyár elkészül a kocsikkal. Ekképpen szól a második számu kegyelmes ur és bárha paradoxonnak látszik, mégis ugy véljük, hogy a prolongált autobusznak lólába van, lévén a miniszter ur hivatalba lépése előtt történetesen annak a gyári vállalatnak az elnöke, amely az autobusz szállitására pályázik s amely még csak most rendezkedik be autobusz-gyártásra. A Kossuth Lajos-utcai villamos dolgának nem ártott a miniszteri leirat. A miniszter álláspontjának jogosságához sok szó fér, de bizonyos, hogy a Rákóczi-uti vonalnak közvetlen folytatását, a Közuti vonalának egyenes irányban való meghosszabbitását, a természetes fejlődés respektálói müszaki szempontból nem kifogásolhatják. A miniszteri döntés egyoldalunak mondható, de nem igazságtalannak.

A miniszteri szentháromságnak harmadik gyöngye a földmüvelésügyi miniszter. A sertésszállás-telep dolgát elárulták a városházán, a miniszternek a közvélemény szemében nyert ügye volt már kezdettől fogva.

Kétségtelen, hogy a kormányférfiak állásfoglalásának politikai motivumai is voltak. A városházának ma nincs jó Beschreibungja a miniszteréknél. Nehéz választani a kormány és a tanács között. A költőkre kell bizni a döntést. Gyulai Pál Pókainéja azt kérdi: Melyiket szeressem? És Heine válaszol: Nékem ugy rémlik, hogy mindketten orrfacsaró jelenségek . . .

Fullánkok

A polgármester

ur belibbent a közlekedésügyi bizottság tanácskozási termébe, rágyujtott egy finom szivarra, elmondott két jóizü anekdotát, azután feltünés nélkül távozott a teremből. A polgármester ur óvatos volt, bölcs volt, diplomata volt. Nem ártotta magát bele a vitába, nem ismertette meg a közvéleménnyel álláspontját. Pedig a kérdés — ugy-e bár — eléggé fontos s a polgármester ur kisebb jelentőségü ügyekben nem szokta elhallgatni a véleményét. Ebből pedig vagy az következik, hogy a Kossuth Lajos-utcai villamosról nincsen véleménye, vagy az, hogy a véleménye nagyon is határozott. Ezt pedig leplezni szereti a polgármester.

A sajtótörvény

életbeléptetésének küszöbén, szivből köszöntjük az olvasót. A rossz lelkiismeretüek, a város zsirján élősködők, a panamisták, a kijárók, a kis és nagy tolvajok boldog sóhajjal üdvözlik a legszebb szabadságjognak sorvadását. Holott a törvény lehet gonosz és körmönfont, de az igazat ezentul is szabad lesz megirni — és mi eddig sem találtattunk hazugságban vétkesekneK. Jöhet ezer sajtótörvény és tizezer gonosz paragrafus: — ezentul sem fogunk szemet hunyni a városházi erkölcstelenségek fölött. És ha könnyelmü pénzpocsékolást akar a tanács elkövetni, ha a tanács feje visszaél hatalmával, ha a várost lelketlen vállalkozóknak akarják kiszolgáltatni, ha a bizottsági tagok kenyérkeresetnek tekintik a mandátumaikat, ha tisztviselőket jogtalanul mellőznek vagy előléptetnek, ha a városi javak értékesitésénél szabálytalanságokat tapasztalunk, ha a vállalkozók a várost becsapni akarják: — ezentul is félelem nélkül fogjuk teljesiteni kötelességünket és a jövőben sem fogunk ismerni más korlátot, — mint az igazságot.

László és Beetzék.

a főváros által szabadalmazott illtaszergyárosok, ujból kisértenek a városházán. A föld alá akarnak süllyedni, de nem szégyenükben, pedig ehhez joguk volna. Négy rendbeli illemhely kerül a föld alá, legközelebb megkezdik a földturás munkáját. Ami egyedül abból a szempontból nevezetes, hogy Lászlóék csak részben akarnak eleget tenni szerződéses kötelezettségüknek. Kevés számu illemhelyet akarnak épiteni s nem óhajtanak tekintettel lenni a perifériák szükségleteire.

Amire mi azt mondjuk, hogy igazuk van Lászlóéknak. Igazuk van — ha a város néma tűri, hogyan játszák ki.

A VÁROS PÖREI

Az ügyészség jelentése

A székesfőváros tiszti ügyészsége elkészitette jelentését és kimutatását a város folyamatban levő pöreinek mikénti állásáról. Eltérően a tavaly megváltoztatott szokástól, a jelentést nem nyomatták ki, hanem egyetlen példányát március 28-ától április 11-éig a közjogi és anyakönyvi ügyosztályban tekinthetik meg kizárólag a városatyák. A multak tapasztalataira alapitjuk azt a biztos jóslásunkat, hogy nem fog akadni egyetlenegy érdeklődő sem. Pedig a jelentés adatai érdekesek s a főváros szempontjából elsőrendü fontossággal bir az ügyészség munkája. — Megállapitható általában s ebben bizonyára jelentékeny érdeme van *Szabó* Imre dr. h. főügyésznek — hogy az uj rezsim alatt feltünően csökkent azoknak a pöröknek a száma, amelyekben a város pörvesztes lett.

Tizenhatesztendős pör.

A legrégibb pöre a városnak 1898-ból származik, tehát tizenhat esztendős már. A Lechner-féle Rákosi téglagyár rt. inditotta a pört a város ellen 40.000 korona erejéig. Felperesek arra állapitják igényüket, hogy a főváros — a gyár tudta és beleegyezése nélkül — megengedték annakidején a Városi Villamos Vasut igazgatóságának, hogy a villamos-sineket a gyár telkén lefektessék. Az ebből folyó kárt a fővároson akarják behajtani, de a Tábla már egyizben megállapitotta, hogy a főváros ártatlan a dologban s most a gyár a pörbe belevonta a Városi Villamost is. Az ügy ujra a Táblán van.

A nagy pörök.

A szubsztrátum szerint legnagyobb pöre a városnak a Magyar Villamossági rt. ellen folyik. Tudvalévőleg két pöre van a városnak a vállalattal. Az egyiknek az a petituma, hogy a bíróság mondja ki a város megváltási jogát. Ennek a pörnek az aktái jelenleg Schwicker Richárd törvényszéki birónál, az ügy előadójánál vannak. A másik pör a szakértői becslésre vonatkozik. Ez az ügy ugyszólván be van már fejezve. A szakértők költségjegyzékét a bíróság csak részben honorálta. A három kábelszakértő negyvenkilencezer koronát kért, a bíróság pedig egyenkint harmincötezer koronát állapitott meg részükre. A telekszakértők fejenkint tizennégyezer koronát kapnak a várostól.

Milliós pöre van a fővárosnak a Trieszti légszesztársulattal, továbbá Majorossy vállalkozó jogutódjával, az Egyesült épitő és ipar rt.-al. A vállalat a körut csatornázási munkálataiból kifolyólag 1.418,532 korona erejéig pörölte a várost. A periratok váltását befejezték s a bíróság nemrégiben elrendelte a bizonyitást. Jellemző a pör nagyságára, hogy a bizonyitást rendelő birói végzés 33 nyomtatott oldalt foglal el.

Bepörölt tisztviselők.

Egész csomó hasonló jogalapból folyó pörök vannak folyamatban a főváros és a főváros tisztviselői ellen. Egy vidéki pénzintézet, a Berettyóujfalusi kereskedelmi és iparbank rt. olcsó kölcsönöket ajánlott fel a főváros tisztviselőinek házépités céljára. A

tisztviselők elfogadták az ajánlatot, de kiderült, hogy a bank különféle címeken tetemes levonásokat eszközölt, azonkivül pedig átlag 4000 koronát folyósit csak egy-egy tisztviselőnek, ebből az összegből pedig nem lehet Budapesten házat épiteni. A végrehajtási novella értelmében a házépités céljára adott kölcsönöket a tisztviselők lakbérére lehet bekebelezni. A bank ehhez a lépéshez folyamodott s amikor a főváros a lakbérek letiltásának foganatositását a fenti okokból megtagadta, nemcsak a tisztviselők ellen fordult, hanem a fővárost is pörölte. A kölcsönt igénybevett tisztviselők legnagyobb része az egész összeget birói letétbe helyezte s kijelentette, hogy arra többé nem reflektál.

A pörökben legközelebb lesz I. birói itélet.

Tabáni telekspekulánsok.

Ezekből a pörökből is egész csomó van folyamatban. A pörök ékesen jellemzik a mi derék telekspekulánsainkat. A kisajátitási törvény ugy intézkedik, hogy abban az esetben, ha a kisajátitott ingatlanra bérleti jog van bekebelezve, a kisajátitó fél nemcsak az ingatlant és annak tartozékait tartozik megváltani, hanem külön a bérleti jogbekebelezések csodálatosképpen valatandó ingatlan értéke s a kisajátitási ár is. Amikor a „Tabán szabályozása“ cimü polgármesteri ötlet megszületett, a tabáni telektulajdonosok nagyrésze strómannok nevére bérleti jogot kebeleztetett be a saját ingatlanaira. A fővárossal szemben pedig most már fokozott igénnyel léptek fel, nemcsak az ingatlanok kisajátitásáért kértek pénzt, hanem a szinleges bérleti jog megváltásáért is. A tiszti ügyészség dicséretére szolgál, hogy átlátott a szitán. A város megtagadta a bérleti jog megváltását s most ezekben a pörökben bizonyitási eljárás folyik abban az irányban, hogy ezek a bérleti jog-ekebelezések csodálatosképpen valamennyien a tabáni szabályozást kimondó közgyülési határozat után, vagy követlenül előtte keletkeztek. A ravasz telekspekulánsok tehát pórul járnak.

Pör a vállalkozó ellen.

A pörök tulnyomó részében a város az alperes. Néha azonban rászánja magát a város is arra, hogy a jogait birói uton érvényesitse.

Ilyen példa az a két pör, amelyet a tiszti ügyészség a Hofbauer és Léhner nevü vállalkozó-cég ellen inditott, 2000 és 2400 korona iránt. A cég a főváros szerződéses kőszállitója volt, de az egyik esetben elmulasztotta a szállitási határidő betartását, késedelemesen teljesitette szerződéses kötelességét, a másikban pedig többletköltséget okozott a városnak azáltal, hogy másutt kellett a követ beszereznie a városnak. Ezekben a pörökben még csak az ellenirat benyujtásáig jutottak el.

Kártérités — a csatorna miatt.

Amióta a biróság egy Harmincad-utcai üzlettulajdonosnak magas kártéritést itélt meg, mert a vizvezetéki cső megrepedése folytán a kiömlő viz elárasztotta az üzletet, azóta az ilyenfajta pöröktől, az objektiv felelősség megállapitásától, fáznak a városházán.

Egyetlenegy ilyen természetü pör van most folyamatban. 1913 junius 8-ikán óriási felhőszakadás volt a fővárosban. A Visegrádi-utcában tönkrement a csatorna, a felszabadult viz behatolt az 50-es számu, épülőben lévő házba, elárasztotta a pincét és állitólag 15,000 korona kárt okozott Gál Lajos háztulajdonosnak. Gál bepörölte az összegre a várost. A tiszti ügyészség nemrégiben nyujtotta be az elleniratot.

Viktoria Butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Krencsey távozik

Gépgyári igazgató lesz

Közel háromnegyed esztendővel ezelőtt, a nyár elején, a főváros mérnöki karában nagy megdöbbenést keltett a Fővárosi Hirlap hire, amely arról szólt, hogy a közlekedtetési ügyosztály keretén belül müszaki főtanácsosi állást szerveznek s az állásra külső embert neveznek ki. Krencsey Gézát, a polgármester barátját.

A hir igaznak bizonyult. Röviddel azután Krencsey Géza elfoglalta hivatalát. A Schlick—Nicholson-féle gépgyár főmérnökéből müszaki főtanácsos lett, amiben nagy része volt a közhit szerint annak a körülménynek is, hogy Krencsey vivóbajnok, vezető tagja a Magyar Atlétikai Klubnak, amelynek élén áll Bárczy István dr. polgármester is. A tisztviselők felháborodása érthető volt. Joggal mellőzve érezték magukat az által, hogy a város idegen embert ültetett föléjük, nem a mérnöki kar valamelyik tagját érte az előléptetés, aki utat engedett volna azután a mögötte következőknek. Az elkeseredésnek még egy forrása volt. Ugyancsak a „Fővárosi Hirlap“ jelentette elsőnek, hogy Fock tanácsnoknak is van egy külső jelöltje, az egyik müszaki tanácsosi állást odaigérte Farkas Árpád szegedi mérnöknek, akit azóta meg is választott a tanács.

Krencsey tehát nem a legkedvezőbb auspiciumok között foglalta el hivatalát s szükebb kollégái, a mérnökök, nem voltak tulságosan elragadtatva tőle. Pedig hogy nem utolsó ember a szakmában, azt a közel jövő bizonyitani fogja.

Krencsey Géza lemond müszaki főtanácsosi állásáról.

otthagyja a fővárost, mert a Schlick—Nicholson gépgyár r.-t. müszaki igazgatója lesz. Herczegh József vezérigazgató távozása óta hiába keres alkalmas embert erre az állásra a gyár igazgatósága. Végtére is Krencseyhez fordultak s a volt főmérnök óriási fizetéssel, mint igazgató vonul be a gyárba.

Az igazság most az volna, hogy Krencsey távozása után jóvátegyék az elkövetett hibát s valamelyik müszaki tanácsost válasszanak a helyére. A tanács azonban ismét mellőzni akarja a városházi mérnöki kart. Az uj jelölt, akinek Krencsey állását szánták, Melczer Tibor müegyetemi magántanár. Melczert pártfogolja a polgármester is és igy a városházi mérnökök sérelmét állandósitja a tanács.

Emelték a kokszárakat

A gázgyár müködése

A szerdai közgyülés napirendjén szerepel az a jelentés, amelyet Ripka Ferenc dr. központi igazgató a gázművek 1913. évi épitéséről benyujtott. A jelentés szerint még mindig egész csomó nagyfontosságu, százezreket igényelő munka vár befejezésre. Az uj gázgyár a fővárosnak még temérdek pénzébe fog kerülni. Nem készültek el teljesen: a viz- és kátrány-torony, a munkásjóléti épület, raktárszin, garage, istálló, tüzelőszerraktár, jégverem, fütőberendezés stb.

A gázgyár müködését egy idő óta kétségtelenül némi idegenkedéssel kiséri a közönség. És az igazgatóság nem késik, amikor arról van szó, hogy ezt a bizalmatlanságot táplálni kell. Amikor a főváros hosszas harcok után elhatározta a gázgyár megváltását, a kommunalizálás hivei azzal érveltek, hogy ha az üzem házi kezelésben lesz, sokkal könnyebben és biztosabban fog megfelelhetni szociális rendeltetésének. A publikum azt remélte a megváltástól, hogy olcsóbb lesz a gáz, olcsóbbak a melléktermények, leszállitják az égők árát, az órák bérét és megjavitják a világitást. Az eredmény pedig messze mögötte maradt a várakozásnak.

A gázgyár a beléölt milliónak csekély rekompenzációját — 600,000 koronát — szolgáltatja csak be évente a város pénztárába, a világitás nem jobb, a gázórákért nem számitanak kevesebbet, ellenben a kokszárakat az elmult héten felemelték. Az óbudai központi uj gázgyár megkezdte az üzemet, a légszesz- és koksztermelés tehát lényegesen emelkedett. És a gázgyár igazgatósága husz százalékkal emeli a koksz árát, vagyis az eddigi három korona hatvan fillér helyett négy korona lesz.

A közönség türelme határtalan. Ezt mutatja a tapasztalat és ebben bizakodik a gázgyár igazgatósága, amikor a polgárság bőrén akarja javitani a gázgyári büdzsét.

Ilyen körülmények között a gázgyár üzemvitelének ellenőrzését mennél tágabb körre kell bizni. A gázgyári bizottság helytelenül járt el akkor, amikor a tervezetnek azt a pontját, amely szerint a vezértitkár is tagja lesz a direktóriumnak, elejtette. A tisztviselők részvétele vagy jogos, vagy nem. Ha igen, akkor nem szabad kizárni a vezértitkárt csak azért, hogy ily módon négyezer koronával több jusson — a többieknek.

Beöthy házelnök

ráparancsol a fővárosra

Hetekkel ezelőtt elsőknek adtunk hirt a Gabonakereskedők Szövetségének a főváros tanácsához intézett átiratáról, amelyben a gabonások megjósolják, hogy tavasszal erős lesz a tengeriforgalom a Dunán és ezért azt kérik, hogy a tanács junius elseje előtt ne engedje meg a dunai uszodák felállitását.

E hirrel kapcsolatos az a vegyes ülés, amelyet február hó 23-ikára hivott össze a képviselőház elnöke. Az ülésen Szász Károly képviselőházi alelnök elnökölt, a főrendiházat Rudnyánszky József báró háznagy képviselte, a fővárost pedig Gerenday Dezső müszaki főtanácsos. A vegyes ülés összehivására — amint azt az ülésről felvett jegyzőkönyv kifejezetten megállapitja — az szolgáltatott közvetlen okot, hogy Rudnyánszky báró az esztendő elején a képviselőház előtti térségen elcsuszott és lábát törte. A tanácskozás tárgyát a hatalmas tér parkirozási, tisztántartási dolgai képezték, amelyekre nézve különböző kivánságokat hangoztattak a fővárossal szemben. Utána következett a képviselőházzal szemközt lévő Scholtz-féle uszodának az ügye. Erre nézve ugy határoztak, hogy a képviselőház és a főrendiház elnökségének nincsen kifogása az ellen, hogy a Dunapart vonatkozó részét a gabona ki- és berakására használják, de „a Ház méltósága“ nem türi, hogy ott uszoda legyen. Beöthy Pál, a képviselőház elnöke, március 2-iki dátummal értesitette a tanácsot a határozatról és a szigorunál is erélyesebb hangon figyelmeztette a fővárost a Házelnökség akaratának respektálására. A nagy ügy alighanem sulyos konfliktusra fog vezetni a t. Ház és a főváros között. A Scholtz-uszoda tulajdonosait ugyanis a közgazdasági ügyosztály annakidején felhivta, reflektál-e a partbérletre. Az uszodatulajdonosok a régi állapot fenntartását kivánták és a partbeosztó bizottság kedvező határozata folytán befizették a megállapitott partbért a város pénztárába. A Ház méltósága tehát csorbát fog szenvedni, mert a város nem tud más, megfelelő helyet az uszoda céljaira kijelölni. Állandó különben a panasz a bérbeadható part elégtelensége miatt. A Lánchid átalakitási munkái is lefoglalnak jó néhány folyamkilométert, a gázgyár legutóbb 100 métert vett igénybe a koksz lerakására. Ezeken a lehetetlen állapotokon sürgősen segitenie kellene a közgazdasági ügyosztály vezetőjének, Vita Emil dr., tanácsnoknak.

A Gabonások kérelmét csak részben fogja teljesiteni a város. Ugy értesülünk, hogy a dunai uszodatulajdonosok május 15-ikén foghatnak hozzá az uszodák felállitásához.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

FŐÜGYÉSZ: SZABÓ IMRE

Megegyeztek a jelöltek.

A szerdai közgyülés napirendjén szerepel Alkér Emil tiszti főügyészhelyettes nyugdijaztatása. Melha Kálmán főügyész tudvalévőleg már korábban nyugalomba vonult és igy egyszerre megüresedett a főügyészi és főügyészhelyettesi állás. Ketten pályáztak Melha örökére: Szabó Imre és Köncs Boldizsár tiszti ügyészek. Szabó a Lipótváros, a demokrata párt, Ehrlichék és a Józsefváros jelöltje volt, Köncsöt pedig a budai kerületek, továbbá a Belváros és a Ferencváros támogatták. Köncsnek valamivel hosszabb szolgálati ideje volt, ezzel szemben Szabó Imrét a polgármester Melha Kálmán nyugdijaztatása után megbizta a főügyészi hivatal ideiglenes vezetésével. A harcnak most kellett volna a tetőpontját elérni, mert a főügyészi állást alkalmasint már a husvét utáni első (15-iki) közgyülés fogja betölteni. Ugy értesülünk, hogy az utolsó pillanatban üdvös béke jött létre a két párt között. A paktum értelmében a főváros tiszti főügyészévé Szabó Imrét, helyettes főügyészszé pedig Köncs Boldizsárt fogják egyhangulag megválasztani.

Az ily módon megüresedő két tiszti ügyészi állásra többen pályáznak. A legkomolyabb jelöltek Tóth Péter és Reichel Károly t. alügyészek, ezeken kivül Engle Zsigmond ügyvéd, a főváros hivatásos gyámja is pályázik. A választás folytán megüresedő két tiszti alügyészi állásra pedig Szemethy Károly, Kirchknopf Ferenc és Ecséry László jöhetnek elsősorban számba. Ezek a választások már májusra maradnak. A legközelebbi jövőben tehát a tiszti ügyészség listája alaposan megváltozik.

ULLMANN ADOLF
megleckézteti a tanácsot

Az *Országos Iparegyesület* végrehajtó bizottsága március 23-án *Matlekovits* Sándor elnöklete alatt tartott ülésén *Gelléri* Mór főv. biz. tag, igazgató jelentést tett a főváros legutóbbi közgyülésének a magyar ipar érdekeivel szemben tanusitott sérelmes eljárásáról, *Thiergaertnerék* üzletének megerősitéséről. Miután rövid idő alatt most másodszor tapasztalható — mondja Gelléri — a város részéről a magyar iparnak ilyen érthetetlen mellőzése, e nyilvánvaló iparellenes áramlattal szemben szükségesnek véli, hogy a fővárosi bizottsági tagok, nevezetesen a fővárosi bizottsági törvényhatóság iparostagjai, azokkal együtt, akik különböző ipari, kereskedelmi és közgazdasági érdekeket képviselnek, az áramlat elterjedése ellen, minél előbb szervezkedjenek.

Ullmann Adolf alelnök a magyar ipar sulyos sérelmét látja a fővárosnak abban az eljárásában, hogy most, amikor az általános ipari depresszió országos bajokat és gondokat okoz és a mikor a munkanélküliség ijesztő növekedése miatt ankéteket tartanak, ugyanakkor a főváros indokolatlanul s egész érthetetlen módon megfeledkezik azokról a kötelességekről, a melyekkel a magyar iparnak és a főváros iparosainak tartozik; önérzetükben sérti és anyagilag megkárositja a magyar iparosokat a jelentős és keresetre alkalmat adó fővárosi közmunkáknak külföldi cégek kezére való juttatásával. A most felmerült eset annál sulyosabb, mert mint az adatokból kitünik, *a munka hetekkel a határozat előtt már ki volt adva*, sőt a külföldi vállalkozó a munkát még a közgyülés állásfoglalása előtt meg is kezdte, ugy hogy a megkárositott iparosoknak nincs is módjukban orvoslást keresni a főváros sérelmes eljárása ellen. Ily körülmények között természetesnek látja, hogy ugy a bel-, mint a külföldi tőke huzódozik a magyar ipari vállalkozástól és hogy a külföld idevonzására irányuló minden munka és erőfeszités eredménytelen marad. Szükségesnek és jogosultnak tartja, hogy az Országos Iparegyesület fölemelje a tiltakozó szavát a fővárosnak a magyar ipart sértő határozatai ellen, s hogy a rendelkezésére álló összes eszközökkel törekedjék a fővárost a magyar iparral szemben helyes állásfoglalásra birni.

Hosszabb eszmecsere után, a melyben a bizottságnak majdnem valamennyi tagja részt vett, a bizottság az elhangzott felszólalások alapján elhatározta, hogy *Ullmann* Adolf alelnök felszólalása értelmében előterjesztéssel él a főváros közgyülése előtt, a magyar ipar egyik legversenyképesebb iparágán elkövetett eme páratlan sérelemért, továbbá, hogy a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intéz a magyar iparnak a hasonló fővárosi határozatokkal szemben való hathatós megvédése érdekében és végül, hogy Gelléri inditványa értelmében értekezletre hivja a főváros ipari, kereskedelmi és közgazdasági szakférfiait abból a célból, hogy a hasonló esetekben jövőre követendő eljárás módozatait megállapitsák.

Gelléri Mór felszólalását és a végrehajtóbizottság határozatát, még inkább azonban *Ullmann* Adolf szenzációs beszédét a legnagyobbfoku figyelem illeti meg. A Hitelbank alelnök-vezérigazgatója, a hazai tőke és ipar egyik vezérembere, a legilletékesebb birája a főváros képtelen eljárásának. Annál nagyobb hozzáértéssel és több joggal tehette meg sulyos nyilatkozatát *Ullmann* Adolf, mert köztudomásu tény, hogy a Hitelbank tiz milliós uj palotájának épitésénél kizárólag a magyar ipar kapott megrendelést.

A SERTÉSSZÁLLÁS-BOTRÁNY

Folkusházy uj kudarca.

Ami mindeddig tragikomédia volt csupán, most már csunya botránnyá dagadt. A sertésszállástelep dolgában vétkes mulasztás terheli a tanácsot, elsősorban pedig az illetékes ügyosztály vezetőjét, *Folkusházy* Lajos tanácsnokot. Köztudomásu, hogy a tanács a közgyülést annak idején oly értelmü határozatnak az elfogadására birta rá, amellyel a kőbányai sertésszállásokra vonatkozó tulajdonjogi korlátozást feloldotta, de nem gondolt arra, hová kerüljön a feloldás után a sertésszállástelep. A nagybankok pedig összeálltak a földmivelésügyi miniszteriummal s a főváros tudta nélkül részvénytársaságot alapitottak, telket vásároltak, Nagytétényben sertésszállástelepet létesitenek. — A fővárost százezrekre menő, évről-évre felmerülő kár éri ily módon s hogy ezt a kárt egyedül a tanács, közelebbről pedig Folkusházy Lajos tehetetlensége, abszolut tájékozatlansága, meggondolatlansága és hanyagsága idézte elő, — ezt a tényt fényesen igazolja az a lesujtó nyilatkozat, amelyet *Ghillány* Imre báró földmivelésügyi miniszter *Serényi* Gusztáv kollegánk, a Budapesti Hirlap fővárosi rovatvezetője előtt tett. A miniszter leplezetlenül elmondja a tényállást. Megállapitja, hogy Folkusházy Lajos ebben az ügyben „abszolute semmi kézzelfogható dolgot nem csinált" s rosszhiszemüen akarja a saját mulasztásának az ódiumát a kormányra háritani. A polgármester a miniszter kiküldöttje előtt olyasféle nyilatkozatot tett, hogy a sertésszállástelep kérdése a jövőben *nem tartozik a főváros feladatai közé.*

A miniszter szerint teljesen komolytalan a legujabb ügyosztályi előterjesztés, mert Csepelszigeten, a tervbe vett kereskedelmi kikötő és téli kikötő közelében nem lehet sertéshizlalót létesiteni és ismét csak ott tart a város, ahol két esztendővel ezelőtt, amikor szintén az volt az egyedüli megoldási terve az ügyosztálynak, hogy — bizottságot kell kiküldeni a kérdés sürgős elintézésére.

Soha még ilyen sulyosan kompromittáló, tényekkel bizonyitó vád nem érte a tanácsot aktiv miniszterek részéről. *Ghillány* miniszter nyilatkozatából nemcsak a tanács és Folkusházy tanácsnok szánalmas ügyefogyottsága, kötelességmulasztása tünik ki, hanem az is, hogy a szerdai közgyülés elé kerülő javaslat merő farizeuskodás, rosszhiszemüség. Hozzáfüzhetjük a miniszteri nyilatkozathoz azt az értesülésünket, hogy

a polgármester és Folkusházy tanácsnok nem akarják komolyan a városi sertés-szállástelep létesitését.

Bárczy és Folkusházy boldogok, hogy a kormány és a nagybankok megelőzték a várost, a polgármester és a tanácsnok nem tudják felfogni ennek a kérdésnek a főváros szempontjából való óriási jelentőségét, nem bántja őket, hogy a főváros eddigi jövedelmét a nagybankok fogják élvezni. Az előterjesztés humbug, amire rávilágitott a miniszter. — Bárczy István nem csinál titkot abból a véleményéből, hogy a főváros területén nincsen alkalmas terület a sertésszállástelep létesitésére. Holott egész csomó kültelki telekkomplekszum van, amelyet kitünően lehetne erre a célra felhasználni s amely most csak arra jó, hogy a polgármesteri telekpolitikából folyó interkaláris kamatveszteséget növelje.

A vonal a Közutié — a peage-jog a Városié

Szenzációs hatása volt annak a miniszteri leiratnak, amelyben Harkányi János báró a Közutit jelölte meg kedvencének, a Közutinak ajándékozta a Kossuth Lajos-utca villamost.

A hatás szenzációja az volt, hogy ezt a megoldást — természetesnek mondották még azok is, akik természetszerüleg nem lelkesednek a Közutiért. Első pillanatra nyilvánvaló ugyanis, hogy a Rákóczi-uti Közuti vonal egyenes folytatása: Kolumbusz-tojása a Kossuth Lajos-utcai villamos problémájának. Vázsonyi Vilmos beszédéről, amelyet a közlekedésügyi bizottság ülésén tartott, sokan megállapitották, hogy tulságosan konciliáns volt. Holott a beszéd, a vis major in eventumról való gondoskodás, csak azt bizonyitja, hogy Vázsonyi Vilmos is számol az adott helyzettel s ő is ugy véli, hogy a lényeg az, hogy a Városi jogait nem éri sérelem, a peage-jogot a Közuti bizonyára lojális készséggel fogja biztositani és minthogy jelenleg a Városi amugy sem mehet a Kossuth Lajos-utcába, viszont Budára szabad lesz a bemenet, nyilvánvaló, hogy a Városinak és a városnak nagy megkönnyebbülést fog okozni, ha levétetik róluk a Kossuth Lajos-utcai vonal kiépitési költségeinek nagy gondja.

Az események most már nem türnek halasztást. Április másodikán megtartják a közigazgatási bejárást. Rényi tanácsnok elvi tiltakozása után az aktákat felterjesztik Harkányi János báró miniszterhez, aki egészen bizonyosan ragaszkodik korábbi álláspontjához s a Közutinak itéli oda a vonalat. Közben a két villamostársaság igazgatósága és a főváros között tisztázódnak a részletkérdésekben lévő nézeteltérések és misem állja utját annak, hogy végre vége legyen a céltalan tülekedésnek, a Közuti megkapja a vonalat, a Városi a peage-jogot, a főváros az uj vonalból származó jövedelemnek megfelelő részét, a főváros közönsége pedig a közlekedésnek régóta óhajtott javitását.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII., József-körut 31. Telefon József I-25

Le a férfiakkal!

Bohózat 4 felvonásban
Irták: Engel és Horst.

Azonkivül a szenzációs kisérő müsor!

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 rakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Események

KÖZGYÜLÉS

A polgármester elkövette azt az ügyetlenséget, hogy a mult közgyülésen nem tett előterjesztést az alügyészi választás kitüzésére. Ily módon a választás szerdán elmarad s Petzrik Jenőből csak husvét után lesz alügyész. Bizonyos, hogy a város már nagyobb csapásokat is kibirt, de bizonyos az is, hogy a választás elmaradása folytán lényegesen meg fog csappanni az érdeklődés a közgyülés iránt.

Az első tárgy a Bernstein, Káldor és Becsey-cég kérvénye 825 négyszögölnyi területnek 1 korona 50 fillérjével való bérbeadása iránt. A kérelem kellőképpen van indokolva, de ugy mondják, hogy a környékbeli mérték szerint a bér tulságosan csekély, 2 korona 50 fillér a normálár. Egyébként a kérvényező cégnek egyik tagja városatya és igy e kérdésben felvilágositást adhat a közgyülésnek.

A kőbányai sertés-szállástelepek dolgában bizonyára több felszólalás lesz, Folkusházy Lajos tanácsnok ur érdemei kellő méltatásban fognak részesülni. Veszedelemes dolog annak az előterjesztésnek változatlan elfogadása, amelyet a tanács a józsefvárosi, budai és ujpesti gázgyárak üzemének beszüntetésére vonatkozólag tesz. Az előterjesztés szerint ugyanis a tanács felhatalmazást kér arra, hogy az emlitett gázgyárak berendezéseit „eladás utján a legmegfelelőbb módon értékesithesse". Ez a mód pedig — a tapasztalat bizonyitja — mindig az, hogy suttyomban, kéz alatt adja el a tanács a város vagyonát. A közgyülésnek tehát kifejezetten arra kell utasitani a tanácsot, hogy a berendezéseket nyilvános árlejtés utján értékesitse. Hetek óta folyik a tülekedés pl. a vasáruk miatt, ezeknek a tülekedéseknek csakis ugy lehet elejét venni, ha nyilvános árlejtésen méröznek a konkurrensek s a legtöbbet igérő kapja az üzletet.

A városi vámtarifát és szabályrendeletet huszezer korona költséggel akarja elkészittetni a város. A fogalmazás munkájáért 6000 koronát kap a tanács jelöltje, akinek a nevét nem árulja el az előterjesztés s aki csak ugy szerepel, mint „az illető".

Az 1914—1916. évekre alakitandó adófelszólamlási bizottságba rendes tagokul Glück Frigyest és Steinhardt Antalt, póttagokul Oláh Dezsőt és Lédermann Mórt fogja megválasztani a közgyülés. A mohamedán vallásu katonai személyek és azok hozzátartozói mindeddig a farkasréti köztemetőben temettettek el. Minthogy azonban ebben a temetőben már csak négy temetkezési hely van, minthogy továbbá a katonai hatóságok többizben kifogásolták azt, hogy ebben a temetőben a mohamedán vallásuakat a keresztény vallásuakkal egy sirhelytáblában kell eltemetni, — a hadtestparancsnokság és a térparancsnokság kérelmére annakidején vegyes bizottság kiküldését határozta el a közgyülés azzal az utasitással, hogy a bizottság egy mohamedán temető céljára alkalmas területet szemeljen ki s a továbbiak tekintetében a közgyülésnek előterjesztést tegyen. A bizottság befejezte munkáját s az ügyosztály most azt javasolja, hogy a X. kerületi uj köztemetőben jelöljenek ki a mohamedánok számára külön sirhelytáblát.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank a közraktári szerződés értelmében bejelentette a fővárosnak, hogy a f. évi közgyülésen az igazgatósági tagok számát felemelni óhajtja. A tanács a bejelentés tudomásulvételét javasolja, ami annyival is inkább indokolt, mert az uj igazgatósági tagokat választó közgyülés — már hetekkel ezelőtt megtartatott.

Alkér Emil főügyészhelyettes nyugdijazásának kapcsán szó lesz az uj főügyész és főügyészhelyettes választásáról.

Ezeken az ügyeken kivül néhány telekszerzési, költségtöbbleti, kegydijazási és korengedélyi ügy tarkitja a napirendet.

Főhadnagyból — alügyészjelölt.

Az olvasóközönség előtt ismeretes Kollmann Dezső dr. neve. Kollmann aktiv főhadnagy volt s mint ilyen, jogi doktorátust szerzett, majd ügyvédi oklevelet, kereskedelmi akadémiát is végzett. Mult évi december hó 23-ikán lépett a város szolgálatába, jelenleg ideiglenes hivatalnok s a tiszti ügyészségnél működik. Most alügyészi állásra pályázik, de természetes, hogy egyelőre még nincsen kilátása arra, hogy megválasztják.

Uj bizottsági tag.

Kugler József városbirót, harmadik kerületi bizottsági tagot folyó hó 28-ikán temették el nagy részvét mellett. Helyébe, mint legtöbb szavazatot nyert póttag, Kepes László dr. kerül a törvényhatósági bizottságba.

A főváros pénzügyei.

Ezzel a cimmel nagy figyelmet keltő, tartalmas és érdekes cikket irt a Pester Lloyd egyik multheti számába Bari Ágost dr., a nevezett lap kiváló munkatársa. A cikk Rácz Gyula dr. tanulmányát méltatja s a konkluziója az, hogy a főváros anyagi helyzete aggodalmat kelt, mert a főváros kiadásai kétszerte akkora emelkedést mutatnak, mint a rendes bevételek. Ily körülmények között meg kell gondolni, vajjon helyes-e a mindenáron való községesités politikája. Az adatokkal füszerezett, nagy tudásra és alapos tájékozottságra valló cikk városi és közgazdasági körökben érthető feltünést keltett.

Páris város 1914. évi költségvetése.

A párisi községtanács a napokban tárgyalta a város 1914. évi költségvetését. A bevételeket 431.421.000 fr-kal, a kiadásokat pedig 430.202.000 frankkal irányozták elő. A községtanács elfogadta Dausset előadó határozati javaslatát, mely szerint a jövőben uj kiadások csak ugy preliminálhatók, ha arra bevételi fedezet van, vagy ha bevételi többlet és megtakaritások érettek el. Kivánatos volna, ha Budapest képviselőtestülete és tanácsa követnék Páris város példáját.

A vásárpénztár uj cégjegyzői.

A budapesti állatvásárpénztár r-t. igazgatósága Melly Béla elnöklete alatt március 28-án tartott ülésén Szántó Mór, Baumann Antal, Zinnhóber József főtisztviselőket cégjegyzőkké nevezte ki.

Községi kőbánya.

Mig Budapesten már hónapok óta senki sem beszél a kövezés anyagának saját kőbánya utján való olcsó megszerzéséről, a vidéki városok sorban fogékonyságot mutatnak a házi kezelésbe vett kőbánya előnye iránt. Pécsett a város elhatározta, hogy a Tettyén levő, ez idő szerint bérbeadott nagy kőbányáját házi kezelésbe veszi és villámos-erőre rendezi be. E célból a város már megvásárolta a bánya körül levő szőlőket és a terveket és a költségvetést is elkészitették már.

Tavazi kéjutazások a földközitengeren.

Az Ausztro-Americana trieszti tengerhajózási r. t. 1914. tavaszán 3 kéjutazást rendez a legnagyobb és legfényesebben berendezett luxusgőzöseivel. Ezen kéjutazások programmja különös vonzerővel bir, miután ezen utazások alkalmával a hajók oly kikötőket is érintenek, melyek egyébként nincsenek a rendes menetrendbe felvéve, mint Biserta és Phillipeville. Igy kedvező alkalom kinálkozik az érintett vidékek belsejének a megtekintésére is, anélkül, hogy az utasok kénytelenek volnának a kiindulási pontra visszatérni, mi által ugy időt, mint tetemes pénzbeli kiadást takaritathatnak meg. Ezek az utazások a következők: április 11-én Algirba és Tunisba; május 2-án Algirba: és május 23-án Spanyolországba. — Az egyes utazások ára tekintetbe véve a nyujtott előnyöket tényleg igen mérsékeltek. Különösen ha tekintetbe vesszük még azt is, hogy ezek a gőzösök a földközi tengeren közlekedő gőzösök között a legnagyobbak és legtöbb kényelmet nyujtók. Bővebb felvilágositással és prospektussal szolgál: az Austro-Americana központi irodája: Budapesten VII., Thököly-ut 2; a fiókirodák: Csáktornyán, a pályaudvar közelében és Fiumében: Via Negoziani 5 valamint az összes menet jegyirodák.

Negyven esztendő.

Pest, Buda és Óbuda egyesitésének negyvenedik évfordulója emlékezetére a *Városi Szemle* jubiláris kiadásban földolgoztatta Budapest multját, a városi közigazgatás és intézmények kialakulását. *Gárdonyi* Albert dr. Budapest egyesitésének történetét irta meg. *Pikler* Gyula dr. statisztikai aligazgató a főváros népességéről ir. *Mahrer* Aladár tanácsos a főváros szervezetét tárgyalja az 1872. évi XXXVI. törvénycikk meghozatalától máig. Az ötödik tanulmányban Budapest székesfőváros pénzügyei 1874-től 1912-ig cimen irta meg *Rácz* Gyula dr. fővárosi statisztikai titkár Budapest pénzügyeinek fejlődését a három provinciális jellegü kisváros: Buda, Pest és Óbuda egyesitésétől Budapest világváros kialakulásáig. A hatodik cikk *Schmelhegger* Arpád dr. tanácsjegyző tollából a városépités ügyeit tárgyalja. A következő cikk Budapest közlekedésének fejlődését tárgyalja *Pásztor* Mihály tanulmánya alapján. Ezelőtt 40 esztendővel a lóvasut, a sikló, a csavargőzös és a Dunagőzhajós Társaság gőzösei bonyolitották le Budapest lokális személyforgalmát. Ez a négy vállalat 1873-ban együttvéve alig szállitott tiz millió embert. 1912-ben pedig körülbelül kétszázhusz millió embert szállitottak ezek a vállalatok. Ennek a két számnak a különbsége adja annak a nagyszerü evolucionak a mértékét, amelyet ez a három kisvárosból született nagyváros az utolsó negyven év alatt ért meg. Negyven év alatt a lakosság megháromszorozódott, a közlekedő alkalmatosságok személyforgalma pedg a huszonkétszeresére nőtt. A nyolcadik tanulmány *Szabó* Sándor dr. tiszti főorvos tollából Budapest közegészségügyét ismerteti. A kilencedik tanulmányban Budapest közoktatásügye és közmüvelődése cimen *Miklós* Elemér dr. tanácsjegyző foglalta össze a főváros egyesitése óta történt kulturális mozgalmakat s a községi iskolaügy fejlődését. A tizedik tanulmányban *Basch* Imre dr. fogalmazó azt a nagy változást ismerteti, mely az egyesités óta a főváros gazdasági tevékenységében beállott. — A főváros ma egyike az ország legnagyobb vállalkozóinak. — A város látja el vizzel és gázzal, nemsokára már villamos erővel is a főváros lakosságát. A város az első élelmiszerkereskedő és termelő. A főváros közélelmezését *Sidó* Zoltán dr. irja le. Részletesen vázolja a szerző a főváros közélelmezési politikájában beállott nagy változást. Végül a székesfőváros szociálpolitikájának fejlődését *Bolgár* Elek irja le.

Panasz.

Alulirott a pestujhelyi lakosok azzal a kérésünkkel fordulunk a Tekintetes Szerkesztőség elé, hogy méltóztassék a következő panaszunkat meghallgatni és azt lapjukban közzétenni: Pestujhelyen van a „Niedermayer"-féle szanatórium, mely szanatórium jelenleg az Allami Munkás Betegsegélyző Pénztár tüdőbeteg kórháza. A kórházban 290 emberből álló különféle beteget ápolnak, de a kórháznak semmiféle csatornái nincsenek, melyben a szennyvizet eltávolithatná. Tudomásunk szerint van ott egy szennyvizgyüjtő-medence, mely időközönként, ha megtelik: az ott felgyülemlett piszok, szenny és temérdek bacilussal együtt a kórház kertjében ki lesz eresztve, honnét e rettenetes büzt terjesztő bacilus-folyam Pestujhely község utcáin hömpölyög tovább. Legtöbbet szenvednek a kórház közelében levő lakók, különösen a Neptun-utcában, akiknek a házuk előtt áll meg és képződik a bacilus-tenger. Azt hisszük, hogy éppen most, amikor ugyis mindenféle járványos betegséggel országszerte meg vagyunk fertőzve, itt községünkben, a székesfőváros közelében, ilyent már a közegészségügy szempontjából sem volna helyes türni. Ez a szenny és piszok, ha melegebbek lesznek, meg fogja fertőzni az egész községet, melynek 8000 lakosa van és mind a székesfővárosban keressük meg napi megélhetésünket. Ennek elkerülése végett kérjük a székesfőváros illetékes hatóságát, hogy ezen helyet vizsgáltassa meg és a kórházat csatorna csinálásra utasitsa. Tisztelettel *(57 aláirás.)*

Vasportálok szállitása.

A magyar kegyes tanitórend a „Piaristák" Váci-utcai és Eskü-uti palotájához szállitandó bronz- és vasportálok készitésére, Dr. Hültl Dezső müegyetemi tanár előterjesztése alapján, *Haas és Somogyi* speciális „üveg- és vasszerkezetek" gyára nyert megbizást.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Szemle

— Pénzbőség és hitelkrizis. — Fiskális tervek. — A zálogpiac.

A ráta a normális 4 százalék, a magánkamatláb ennél is alacsonyabb, a nyilt piacon pedig bőséges pénzkinálat jelentkezik. Mindennek dacára a tőzsde feltünően lanyha és tartózkodó, a kereskedelem és ipar pang, mig az épitkezés terén még a kezdetét se látjuk a fellendülésnek. Az egész üzleti életre olyan nyomasztó hangulat nehezedik, aminőt az utóbbi évtizedekben alig tapasztaltunk. Mindez bizonyitja, hogy az elmult válság olyan pusztitást végzett Magyarország közgazdasági életében, hogy annak a nyomait a rendkivül olcsó pénz is csak igen lassu tempóban képes eltüntetni. A pénzteszültség megszünt ugyan, de nem szünt meg a hitelkrizis. Pénz van elég, de hiányzik a hitel és hiányzik a bizalom, mely pedig az üzleti életnek a fundamentumát képezi. Ez a hitelválság ugyszólván természetes következménye azoknak az eseményeknek, melyek az elmult két évben gazdasági életünkben lejátszódtak. A fizetésképtelenségek és csődök végtelen sorozata, a legszolidabbaknak hitt vállalatok hirtelen összeomlása, valamint a közép- és kiskereskedelem gyenge ellentállóképessége nemcsak a pénzhitelt, de az áruhitelt is a minimálisra csökkentették. Ma ott állunk, hogy a kereskedőnek és iparosnak nincs hitele Magyarországon. Pénzük csak a nagybankoknak van, ezek pedig most állami és kommunális emissziókban dolgoznak és legfeljebb prima váltókat eszkomptálnak. Ilyen pedig az ő fogalmaik szerint nem sok van. Egyelőre még a biztos jelzálogüzletet se kultiválják, mert a zálogleveleknek árfolyama még nagyon alacsony. De különben is kiadták a jelszót, hogy ősz előtt hosszu lejáratu kölcsönöket nem folyósitanak, mert a nemzetközi helyzet még mindig olyan, hogy a nagy készpénzkészletek felhalmozása egyelőre kivánatosnak látszik.

Az állami pénzügyek kedvezőtlen helyzete szükségszerüleg is arra ösztönzi a kormányt, hogy a folyton növekedő kiadások fedezésére ujabb bevételi forrásokról gondoskodjék. Végre is a deficitet nem lehet örökké adósságcsinálással egyensulyozni. A pénzügyminiszter elsősorban — mint ez a költségvetésből is kitünik — a szeszadónak 20 K-val való felemelését vette tervbe. Ezenkivül a legközelebb előterjesztést fog tenni a bélyeg- és jogilletékeknek jelentékeny felemelése tárgyában. A magasabb bélyegséma az uj polgári perrendtartással egyidejüleg fog életbe lépni. Ezenkivül progressziv alapon fel fog emeltetni az örökösödési illeték, amitől a pénzügyminiszter 10—15 millió bevételi többletet remél. Szó van az ingatlan átirási illetékek felemeléséről is. A jelen viszonyok között, amidőn a jelzálogüzlet és az ingatlan forgalom amugyis stagnál, szerencsétlen gondolatnak tartjuk ezeknek az illetékeknek a felemelését. Hogy mi lesz az uj egyenesadó-törvényekkel, melyeknek életbeléptetését már háromszor elhalasztották, arról hallgat a kormány. Az bizonyos, hogy a választások előtt már népszerüségi okokból se fogják azokat forszirozni.

A záloglevélpiac az olcsó pénz dacára se akar fellendülni. Főkép áll ez a magyar zálogleveleke-re. Bankkörökben az a felfogás uralkodik, hogy a zálogleveléplac stagnációja mindaddig tartani fog, mig az állami és községi kölcsönök lebonyolitva nem lesznek. Általában az a nézet, hogy a folyó év második felében nagyobb zálogleveléemissziók lesznek effektuálhatók. Az bizonyos, hogy a zálogelevelek külföldön való plaszirozásának eddigi rendszerével a jövőben szakitani kell. Ugyanis a mi nagy kibocsátó intézeteink, az árfolyam esésének megakadályozása céljából, a válság alatt a zálogelevelek egy részét a külföldről visszavásárolták. Ez az árfolyamtartó politika nagyon hátrányosnak bizonyult az illető intézetek likvidálása és az ország szempontjából is. A jövőre a zálogleveleket plaszirozását nem lombardképen, hanem végleges eladás utján kell eszközölni, ugy, hogy azok krizis esetén ne özönöljenek vissza hozzánk. Lehet, hogy igy a plaszirozás nehezebb, és tán az összforgalom is kisebb lesz. De meg lesz a dolognak az a jó oldala, hogy a pénzpiac legkisebb változásával nem fognak annyi magyar zálogelevelet a piacra dobni.

Üsd a magyart!

Skodáék a magyar ipar ellen.

Körülbelül egy év előtt örömhir röppent fel Bécsből és szállt a Kárpátoktól az Adriáig: magyar ágyugyárunk lesz, tiszta magyar, az alaptőkéjétől egészen az utolsó szögig. Az örömhir lassankint a valóság köntösébe öltözött, de közben egyre-másra szürkült, fakult és kopaszodott. A nagy nemzeti vivmányból Skodáék privát üzlete bontakozott ki, a magyar ipar szárnyrakapása helyett az osztrák és német tőke surrant be a határon és tavaszra már egy egyszerü osztrák fiók alapkövét rakták le Győrött. A magyar ágyugyár vezetősége, egypár protekciós munkapárti nagyságon kivül, egészen megfeledkezett a topográfiai fekvés és a törvényes rendeltetés következményeiről és ez a feledékenység állandónak és következetesnek bizonyult.

Az ágyugyár vezetősége nemrégiben ragacs nélküli üvegtetőkre és felülvilágitó munkálatokra hirdetett szükebb pályázatot, amely ma egy hete járt le. A pályázaton négy cég vett részt: Márkus Lajos, Katzmarek és társa, az Első Magyar üvegtető r.-t. Budapestről, valamint az J. Eberspächer esslingeni cég. A magyar vállalkozók kötelezték magukat, hogy magyar munkásokkal dolgoztatnak, magyar anyagot használnak ,sőt a Katzmarek-cég kifejezetten megjelölte, hogy a Rimamurányi vasmünél fogja a vasszerelvényeket beszerezni. Mindezen felül a magyar cégek — igen olcsó ajánlatot is tettek, ugy hogy Eberspächerék ajánlata 30.000 koronával volt drágább, mint a legtöbbet igénylő magyar konkurrensé, ami a körülbelül 180.000 koronás munkálatnál 20 %-os pluszt jelent.

Az olvasó nyilván arra kiváncsi, hogy melyik magyar vállalkozó kapta a megbizást. Megnyugtatjuk: egyik sem. A végrehajtó-bizottság, amely a pénzügyminiszteriummal kötött szerződés alapján az ágyugyár épitési munkálatait kiadja, ugy döntött, hogy az Eberspächer esslingeni cég ajánlatát fogadja el. Miért? Kétségkivül azért, mert nem magyar és mert drágább a többinél. Ez a két körülmény sokat nyom a latban,majdnem annyit, mint az a szerencsés véletlen, hogy Eberspächer ur valamikor Zürichben iskolatársa és barátja volt lovag Skodának az egyetemen. A két jóbarát — ugy látszik — véd és dacszövetséget kötött és miután a végrehajtó-bizottságban ott ül Lauer Richard igazgató is, aki még pilseni mérnök kora óta Skoda Károly sógora — nem volt nehéz a magyar ipar kisemmizése a modern Castor és Pollux kedvéért. Igaz, hogy a végrehajtó-bizottságban találjuk Vajkay Kálmán miniszteri tanácsost, az ágyugyár elnökét is, de a tanácsos ur tanácsa — ugy látszik — nem volt olyan sulyos a mérlegben, mint az a tény, hogy Eberspächer ur németnek, drágának és puszipajtásnak lenni méltóztatott.

A magyar ágyugyár tehát már a nemzeti szin utolsó, fakó illusióit is kezdi lehányni magáról, anélkül, hogy a közvélemény eleven tiltakozásával találkozna, amikor nyiltan, szembeszökően, szinte kihivóan bojkottál mindent, ami magyar. Szegény, sokat próbált iparosaink és vállalkozóink szinte önköltségi áron kopogtatnak a magyar állam égisze alatt működő és hazafias kommünikékben utazó ágyugyárnál, a Skoda-dinasztia azonban egyszerüen fütyül rájuk és fütyül a magyar államra, mintha azok az ágyuk, amelyeket valamikor gyártani fog egyenesen az ő családi politikájuk védelmére szolgálnának. Mire ez az ide letelepitett pilseni fiók elkészül, nem lesz benne más magyar, mint azok az irattári akták, melyek a magyar vállalkozók olcsó, jó és tisztességes ajánlatainak az örök szemfödői.

A MÁK. uj vezérigazgatója.

A Magyar általános kőszénbánya részvénytársulat igazgatósága korán elhunyt vezérigazgatójának, Szende Lajosnak helyébe Vida Jenő igazgatót vezérigazgatónak nevezte ki. Vida első munkatársa volt Szendének, évek hosszu során keresztül dolgozott vele és neki is nagy része van benne, hogy a vállalat az ország legelső iparvállalatai sorába emelkedett. Vidát a legközelebbi közgyülésen — április 27-én — a részvénytársulat igazgatóságába is beválasztják.

Haggenmacher és a zsidók.

Egy köztisztviselőlap jelenti, hogy egyik budapesti sörgyár vezérigazgatója nem tür zsidó hivatalnokot a vállalatnál. Tudomásunk szerint ez a szigoru vezérigazgató Haggenmacher Henrik, akinek tényleg meg van minden oka arra, hogy ott üsse a zsidót, ahol éri, miután egész vagyonát azoktól a zsidó korcsmárosoktól és közvetitőktől szerezte, akiknek a hitsorsaitól a kenyeret sajnálja. A vezérigazgató urnak igaza van: a zsidó csak arra jó, hogy pénzt hozzon a házhoz s hogy a szerzett milliókból bárói rangot lehessen elővarázsolni. Mit szólna azonban a dezignált báró ur ahhoz, ha egy szép napon fogyasztói és viszonteladói felekezeti kérdéssé tennék a vele való üzleti összeköttetést? Reméljük, hogy ijedtében visszavándorolna oda, ahonnan jött, az ujdonsült magyar bárósággal egyetemben.

A kispesti homoktéglagyár adója.

A kispesti homoktéglagyár a koaliciós kormány legsikerültebb alkotásai közzé tartozik. A gyár eredetileg palóci Horváth Jánosé volt, most F. Comnick elbingi (Németország) gyáros tulajdonában van, akinek bizonyára megvan a saját véleménye a magyar gazdálkodásról, amelyből eddig is sok milliót sikerült kipréselnie. A kispesti homoktéglagyár 600,000 korona államsegélyt és ingyen telket kapott a gyárépitéshez. Homok, viz egy fityingbe sem kerül; vasat, szenet, meszet jelentékeny refakciával szállit és végül a kincstár kötelezettséget vállalt kétszázmillió tégla átvételére. Ugy-e bár, Comnick ur elég jó üzletet csinált a kormánnyal? És még adót sem fizetett. Évente mindössze kétezer koronát szállitott be az adóhivatalba és a homokból kisajtolt milliók minden levonás nélkül Elbingbe vándoroltak. Ezentul azonban nem fog Comnick ur ilyen zavartalanul gazdálkodni. Kispestnek nagy beruházásai vannak és ehhez sok pénz kell. Természetes, hogy most már a homokgyár sem bujhat ki a kötelezettség alól és köteles lesz évenkint megfizetni a 60,000 korona adót, amelyet Kispest — elég szerényen — kivetett rá.

Megalakult a szeszérdekeltség.

A Magyar Szesz-Szindikátus március 27-én tartotta alakuló közgyülését. A szindikátus kötelékébe tartoznak összes nagyipari cégeinken kivül a finomitók majdnem teljes számban és a mezőgazdasági szeszgyárak jelentékeny része is, ugy hogy a szindikátus cca. 850.000 hl.-t képvisel. A szindikátus ügyeit az *Egyedi* Lajos, *Első temesvári szeszégető é sfinomitó r.-t., Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likör- és rumgyár r.-t., Győri szeszgyár és finomitó r.-t., Herzog és Kohn, Leipziger* Vilmos, *Neumann* Testvérek, *Sárosmegyei mezőgazdasági szesztermelők szeszfinomitó és szeszértékesitő szövetkezete, Szepesmegyei gazdasági szesztermelők szeszfinomitó r. t.* és az *Első alföldi cognacgyár .r t. Kecskeméten* cégekből álló végrehajtó bizottság fogja intézni. A végrehajtó bizottság élén háromtagu elnökség áll, melynek tagjai *Egyedi* Lajos, *Fellner* Henrik és *Lederer* Ágost.

A társaság ügyvezetői igazgatóivá *Bondy* Rudolf és *Wertheimer* Zsigmond neveztettek ki, mig az adminisztrativ ügyek intézésével *Darányi* István bizatott meg adminisztrativ igazgatói minőségben. A mezőgazdasági érdekeltek megfelelő képviseltetéséről a központi választmány és ármegállapitóbizottság utján fog gondoskodás történni, mely bizottságok tagjai április hó folyamán fognak az e célra összehivandó rendkivüli közgyülésen megválasztatni. A szindikátus alakuló közgyülésével egyidejüleg megalakult a *Magyar szeszértékesitő részvénytársaság* is. A társaság — melynek alapitói a Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Bank és Kereskedelmi R. T. — célját a szindikátus részére történő nyersszesz-vásárlások eszközlése és a szindkátus tagjai által finomitott szesznek értékesitése képezi. A társaság ezenkivül a szeszszindikátus pénzügyi müveleteit és bankári teendőit is el fogja látni. A társaság igazgatóságába dr *Aczél* Ede, *Bujanovich* Gyula, *Dobay* Aurél, dr. *Hegedüs* Loránt, báró *Kornfeld* Pál, *Krolopp* Hugó, *Robitschek* Zsigmond, *Rubinek* Gyula és gróf *Serényi* Béla és felügyelő bizottságába Fuchs Leó, Lipthay Béla, Lugosi József, Schober János, Szücs Bertalan és Török Ottó választattak be. A társaság alakuló közgyülését követő igazgatósági ülésben gróf *Serény* Béla az igazgatóság elnökévé választatott.

Közgyülések és mérlegek.

A Földhitelbank Részvénytársaság

március hónap 30-án tartotta *Kohner* Adolf báró dr. alelnök elnöklésével III. évi rendes közgyülését. Az igazgatóság jelentését és az évi mérleget *Paupera* Ferenc dr., az intézet vezérigazgatója terjesztette elő, a melyet a közgyülés egyhanguan tudomásul vett. A bank évi tiszta nyeresége az előző évi nyereségáthozattal együtt 594.496 korona 43 fillér, amely az alaptőke 9.9 százalékos kamatozásának felel meg. A közgyülés a mérleg megállapitása és a felmentvény megadása után egyhanguan hozzájárult az igazgatóságnak a tiszta nyereség fölosztására vonatkozó javaslatához és elhatározta, hogy osztalékra 300.000 koronát fordit, a tartalékalaphoz 200.000 koronát csatol, miáltal a kimutatott tartalékalap 500.000 koronára fog emelkedni és az alapszabályszerü levonások után 29.549 korona 65 fillért a jövő évi számlára visz át. Az igazgatóság megbizatása lejárván, az igazgatóságba a közgyülés három évi időtartamra a következőket választotta meg: *Kohner* Adolf báró dr. alelnök, *Landesberger* Gyula dr. alelnök, *Paupera* Ferenc dr. vezérigazgató, *Diner* Gyula, *Engel* Pál, *Györgyey* Miklós, *Hoepfner* Gusztáv, *Lichtenstein* László, *Mende* Gyula, *Ottenberg* Tivadar, *Pláner* Miksa dr., *Ring* Géza, *Tornyai-Schosberger* Rezső báró, *Vas* Zsigmond, *Wassilkó* Miklós lovag, *Wellisch* Alfréd és *Bilinsky* Marian lovag udv. tanácsos Bécs (uj). A felügyelő bizottság tagjaiul egy évre a következők választattak meg: Tüdős János dr. elnök, Katona Béla alelnök, Blancz Jenő, Dóczi Ignác, Halasi Mór, Wellisch Andor, Oberschal Pál dr. (uj). Az 1913. évi szelvény a közgyülést követő naptól kezdve 10 koronával a bank főpénztáránál és az Angol Osztrák Bank budapesti fióktelepénél váltatik be.

Első magyar biztositó.

Az Első Magyar Általános Biztositó Társaság március 26-án tartotta közgyülését gróf *Csekonics* Endre elnöklésével. Az igazgatósági jelentés szerint az uj életbztositási szerzemények összege a mult évben is közel 94 millió koronára rugott, az egész életbiztositási tőkeállomány pedig 581.8 millió koronára emelkedett. Az életbiztositási dijtartalék 170.9 millió K., az életbiztositási üzlet nyeresége 1.99 millió K, a társaság bruttó nyeresége pedig 5,695.627 korona. Ebből tiszta nyereség 3,642.167 korona, a melyből 3.2 millió K osztalékra fordittatik, ugy hogy minden részvényre 800 korona osztalék esik. A közgyülés az igazgatóság uj tagjaivá megválasztotta *Berzeviczy* Albertet és *Gergely* Tódort, a társaság eddig is kinevezett szakigazgatóját, a felügyelő bizottságba megválasztotta *Libits* Adolfot, a választmány uj tagjaivá pedig gróf *Cziráky* Józsefet és gróf *Bethlen* Józsefet. A társaság alelnökévé gróf *Bánffy* Györgyöt választották meg.

Agrárbank.

A Magyar Agrár- és Járadékbank közgyülése helybenhagyta a zárszámadásokat és elhatározta, hogy a 3,529.932 korona tiszta nyereségből 2 millió 400.000 korona, vagyis 7 és fél százalék, tehát részvényenkint 30 korona osztalék fizettessék ki, 20 százalék, vagyis 315.872 korona, mint alapszabályszerüleg megengedett legmagasabb hányad a tartalékalaphoz csatoltassék, az igazgatóság jutalékára 157.936 korona fordittassék, külön tartalékalapra 150.000 korona, a létesitendő székház tartartalékalapra 50.000 korona fordittassék és a fenmaradó 356.124 korona uj számlára vitessék át. Az igazgatóságba uj tagokul gróf *Schönborn Buchheim* Frigyes Károlyt és a pénzügyminiszterium képviseletében dr. *König* Tivadar miniszteri tanácsost választották meg. Az igazgatósági ülésen *Bujanovics* Sándort és *Bartha* Arnoldot elnökhelyettesekké ujból megválasztották.

Kereskedők bankja.

A Budapesti Kereskedők Bankja Részvénytársaság március 26-án tartotta hatodik rendes közgyülését mezőcsáti *Mezey* Gyula elnöklésével. A közgyülés az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a fölmentést megadta és az igazgatóság előterjesztéséhez képest elhatározta, hogy a 6293 korona 10 fillér nyereség az 1914. üzleti év nyereségszámlájára irassék elő. A közgyülés az igazgatóságba *Arányi* Ignác, *Eppinger* Károly, *Friedmann* Mór J., *Hirsch* István, *Kövér* Károly, *Mezey* Gyula, *Reik* Ferenc dr., *Salamon* Vilmos dr., *Seligmann* Imre részvényeseket, a felügyelő-bizottságba *Asbóth* Jenő, *Brichta* Bódog dr., *Ebner* József, *Hirn*, Sámuel, *Majthényi* Béla, *Meller* Izsó dr., *Szatmári* Mór és *Vágó* Jenő részvényeseket ujból megválasztotta. Keresztessy Samu részvényes inditványára a közgyülés egyhanguan köszönetet és bizalmat szavazott az igazgatóságnak.

Hazai biztositó.

A Hazai általános biztositó részvénytársaság 1914. évi április hó 4-én délután 5 órakor tartja XVIII-ik évi rendes közgyülését a társaság hivatalos helyiségeiben (Budapest, IV. ker., Eskü-ut 6.), amelyen az igazgatóság 164.444 kor. 11 fillér nyereségről számol be. Az osztalék, ugy mint tavaly, 7 és fél százalék lesz.

Ungaro-Croata.

Fiuméból jelentik: szombat délben tartotta évi rendes közgyülését a Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Társaság *Kopaitics* Zsigmond lovag elnöklésével. A közgyülés tudomásul vette a felügyelő bizottság és az igazgatóság jelentését. Megállapitották, hogy a tiszta nyereség 426.980 K 30 fillér. Elhatározták, hogy 6 százalékos osztalákot tehát 60 koronát fizetnek részvényenkint. Ezután megválasztották az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjait.

A Ruszkatői falepároló rt.,

amelyet a magyar kir. kincstár, a Magyar országos központi takarékpénztár és a Baiersdorf és Biach cég alapitottak 1911-ben, a vállalatot fával ellátó Mundaerdő r.-t. telepéről a gyárig haladó vasutvonala kiépülvén, a társaságnak, illetőleg alapitóinak a neki faanyagot szállitó vállalattal kötött szerződést kieegészitették. A kiegészitett szerződés approbálása végett a társaság március 23-ára rendkivüli közgyülést hivott össze. Minthogy az eredetileg kontemplált épitési költségeknél jelentékeny tullépések történtek, az igazgatóság a közgyülésnek azt ajánlotta, hogy az eredetileg 3 millió korona alaptőkét 4.5 millió koronára emeljék föl.

Nasici taningyár.

A Neuschloss-féle nasici taningyár és gőzfürész rt. szombaton tartotta rendes évi közgyülését *Hajós* József főrendiházi tag elnöklete alatt. A közgyülés elfogadta az igazgatóság által előterjesztett mérleget, amely 1,542.159 korona 86 fillér tiszta nyereséggel zárult és megadta az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak a felmentvényt. A közgyülés elhatározta, hogy a tiszta nyereségből 875.000 koronát az osztalékszelvényeknek 35 koronával való beváltására fordítanak, ami 17 és fél százalékos osztaléknak felel meg. Végül beválasztották uj tagnak az igazgatóságba *Kohn* Albert Félixet, a Magyar-Cseh Iparbank igazgatóját.

VÁLLALKOZÁS

Fertőtlenitő szerek.

A székesfőváros tanácsa március 27-én árlejtést tartott a fővárosi kórházak és intézetek részére három éven át szükséges jegeces karbol, szublimát és szublimát-pasztilla, formalin, amoniak, szappan, fenololdat, káli-szappan, denaturált szesz, lugkő, mosószóda, rézgálic, lysoform, klórmész, karbolineum, karbolszappan és kénsav szállitására. Ajánlatot tettek: *Detsinyi* Frigyes, *Schlager* Andor, *Mellinger* Zsigmond, *Neruda* Nándor, *Lux* Mihály, *Kochmeister* Frigyes utódai.

Kőmüvesmunka.

A székesfőváros III. kerületének előljárósága a kezelése alatt álló székesfővárosi tulajdont képező valamint az bérelt épületekben és egyéb helyiségekben 1914. május 1-től, 1916. december 31-ig terjedő időben előforduló kőmüves javitási munkákra, továbbá az ezen munkákhoz szükséges anyagok szállitására versenytárgyalást tart. A munkák 3 évi átlaga évente 6500 K. Az ajánlatok *április 14-én* d. e. 10 óráig (III., Fő-tér 3. sz.) adandók be. Bánatpénz 300 K.

Iskola.

A főváros tanácsa versenytárgyalást hirdet: I. a VI., Bajza-utcában épitendő polgári fiuiskola, II. a VIII., Karpfenstein-utcában épitendő elemi fiu- és leányiskola, III. a X., Simor-utcában épitendő elemi fiu- és leányiskola föld-, kőmüves- és elhelyező munkáira. Bánatpénz I. 10.000 korona, II. 12.500 korona, III. 15.000 korona. Az ajánlatok április 16-án d. e. 10 óráig az épitkezési ügyosztályban adandók be. A felbontás féltizenkét órakor történik. Pályázni épületenkint külön kell. A tervek megtekinthetők: I. Ray Rezső épitész, Andrássy-ut 105., II. Szabó Gyula, müszaki tanácsos, Központi városház, III. em. 334. III. Lechner Ödön épitész, Főherceg Sándor-tér 4. sz. alatti irodájában.

Lakatos munka.

A székesfőváros III. kerületének előljárósága a kezelése alatt álló fővárosi tulajdont képező, valamint a bérelt épületekben 1914. maius 1-étől 1916. december 31-éig terjedő időben előforduló lakatos javitási munkákra, továbbá az ezen munkákhoz szükséges anyagok szállitására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatok április 14-én d. e. 10 óráig (III. Főtér 3 szám) kell beadni. Évi kereseti összeg 600 korona, bánatpénz 200 korona.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

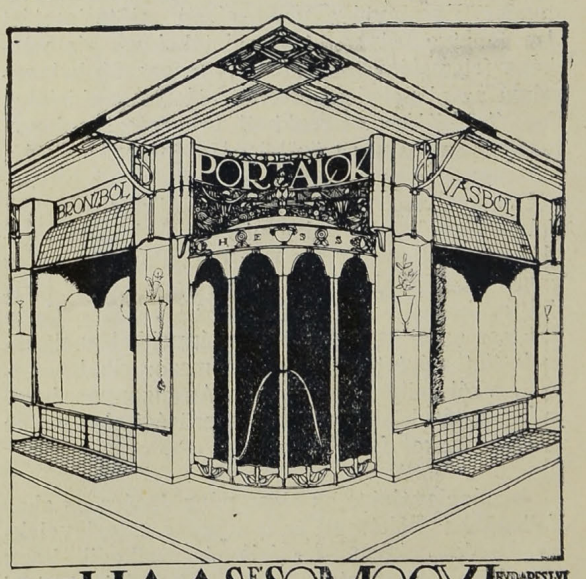

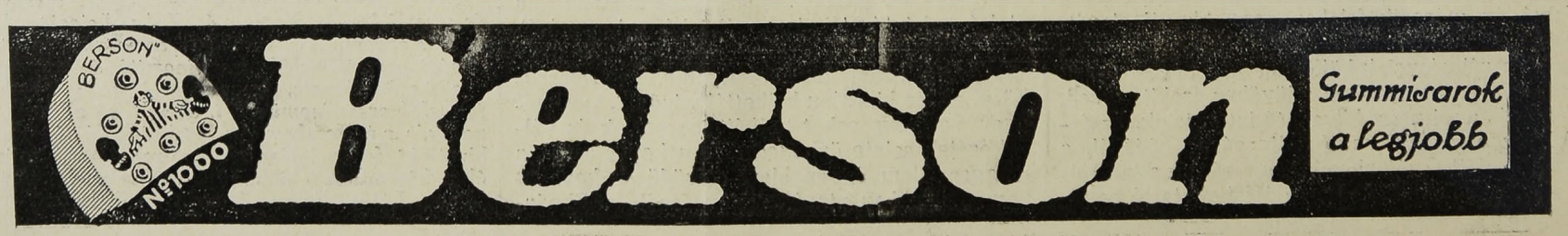

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga. Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél

V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:

Budapest, VII., Gizella-ut 31.

Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust.

életbiztositásokat.

Jardin d'Hiver

NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25.

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Magde Lessing és Fred Wright

Halló Magde, Halló Fredy szkeccsükben. Horelik, a páratlan orosz császári udvari ballet. Pomponette a párisi csillag. The 8 Nordlandsterne és még 20 sláger szám.

1 óra után a parketten modern táncok és tangóverseny!

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

A legszenzációsabb vendégszereplés.

Hippolyta d'Hellas

társulatával. — Csodás fény- és árnytáncok.

Fritzi Rolly

a bécsi kedvenc, s ezenkivül 20 ujatrakció.

Bájtalan bemutatás. Prospektus ingyen. Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!

Pompás ajándéktárgyak!

Különleges ékszerek!

Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.

Ma és mindennap

a teljesen uj szenzációs müsor.

Walter Schneider a világhirü humorista szólóban, szkeccsben és filmen.
Miss Iréne Svan az ausztráliai szépség.
Bella Fries a Gerai Residenztheater primadonnája.
Die Klabriaspartie orig. Posse v. Bergmann.

Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakciók fellépte. Reggel 5 ig Ballmabill. — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegyek elővételben „Az Est" kiadójában.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor Ujdonság. **Zsiga nem akar**

Irták: Glinger és Tauszig. — Forditotta Steinhardt.

11 órakor **Szarvasbőgés** Bohózat

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

FOGAK sziapadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

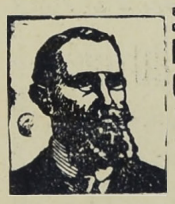

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akademia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre. Telefon 86—50

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13-47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert **legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.**

Fiume—Dalmácia: naponta kajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Velencze: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda** Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársulat Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Telefonszám: 54—51 és 54—61

Telefonszám: 54—51 és 54—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

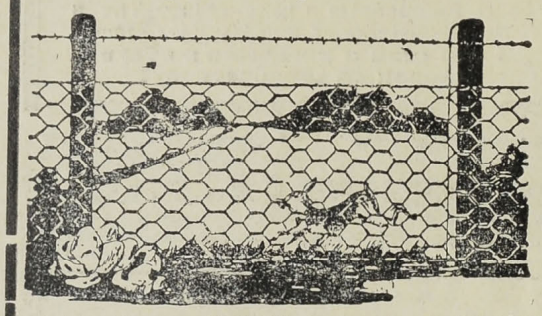

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Kredeti **„Angyal"** védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI
MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

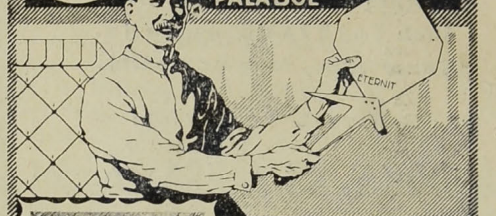

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK MATSCHEK LAJOS BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT 33.
GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-0 2.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

Férfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 10. szám.*

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. április hó 8-án 15. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Husvét

szent ünnepén örömtüzeket szeretnénk gyujtani. A lelkek harmóniájának óraütését jelezni, hirül adni, hogy a városházán gyönyörü egyetértés, testvéri szeretet, megértő elnézés honol.

Husvét ünnepén sem illik valótlanságokat irni. A béke, a szeretet, a harmónikus együttmüködés a frazeológia szótárába számüzött fogalmak. Az elégedetlenség, a türelmetlenség napról-napra nő. Szervezkedések folynak, a pártok gyilkos harcokra készülődnek, a levegő izgalmaktól terhes, a feszültség nem tarthat tovább.

Többféle irányban folyik a szervezkedés az egész városban. A kommunális politika elvi és elvnélküli hivei szemben találják magukat egy folyton erősbödő táborral, amely azt hirdeti, hogy nem lehet az elvek vesszőparipáján lovagolni s közben elpusztitani, elgázolni a polgárság számottevő rétegeit. Az elégedetlen tábor „megálj"-t kiált annak a politikának, amely ráteszi a kezét az összes kereseti forrásokra s közhatósági erővel és közhatósági tekintéllyel kiszoritja ezekből a forrásokból a kispolgárokat, kisajátitja üzleteiket. Amilyen telhetetlenséggel, fanatikusan teszi rá a város a kezét az összes kereseti ágakra, éppen olyan szaporán növekedik az elkeseredett, megnyomoritott tábor. Egy szép napon arra ébred fel a város, hogy a lakosság két csoportra oszlik: városi tisztviselőkre és tengődő proletárokra. A városatyák és polgárok közötti szervezkedés másik irányának harci lobogójára a városi adminisztráció javitása, reális mederbe való terelése van irva. Ez a tábor ma már jóformán egész Budapest. És mennél céltudatosabb a városháza mai vezetőségének könnyelmü, irreális gazdálkodása, annál biztosabb, annál gyorsabb az ellentábor sikere. A gazdálkodás eredményét a nyers számok illusztrálják. Ezek a számok az ellentábor legerősebb fegyverei. A közgyülés épségét a politika bontja meg. Az uj fejezet alá tartozó toborozások az országos és községi politikának a számlájára irandók. A kerületek kikerekitése után és az uj választások előtt uj helyzet állott elő. A kormány készséges támogatói élet-halál harcot vivnak meg azzal a táborral, amelynek vezére, lelke, világitó oszlopa Vázsonyi Vilmos. A főváros összes kerületeiben, ugyszólván egy éjszaka alatt születtek meg a radikális ellenzéki pártszervezetek. A szervezkedésnek messze kiható jelentősége van a közgyülés jövőbeli alakulására is.

Késhegyig menő gyilkos harcok következnek jobbról és balról is. Ez a helyzet szignaturája husvét szent ünnepén, a béke és szeretet napján.

Fullánkok

Folkusházy

tanácsnok ur jól ismeri a sorrendet, amelyben a községi élelmiszerüzem kiépitésének történnie kell. Először jöttek a szükséges intézmények, amelyek közé tartozik pl. a bódék felállitása, a vaj- és tojásbehozatal emelése. Azután következtek a hasznos üzletek, mint amilyeneknek bizonyultak a fácánkirándulás Berlinbe, a vadhus népszerüsitésére irányuló kisérletek stb. Mikoron pedig a legszebb siker koronázta e munkákat, a tanácsnok ur elérkezettnek találta a fényüző beruházásoknak az idejét. Igy történt, hogy a főváros élelmiszerüzeme gyönyörü, vadregényes diszkerthez jutott, csupa diszvirág nő a kertben és a virágokból az élelmiszerüzletek vevői egy-egy bokrétát kapnak a kalapjuk mellé. A tanácsnok ur ambiciója határtalan. Most már nemcsak főgrajzler és főszakács, hanem főkertész is — a város pénzén.

Egy röpke

csekk szállt e héten a városházára s a röpke csekkben mennyi öröm! Milliókról szólt a csekk, nem csoda hát, hogy seregestül siettek a megbámulására a városházán. De az élet rohan s a példáját követte a csekk is. A rengeteg summát beváltották, aztán odatették vissza, ahonnan jött: a nagybankokba. A város tehát egyelőre kiélvezi a tőkés állapotot. A kölcsön-tranzakciónak látható eredménye eddigelé csak az, hogy a bankokban sok a pénz. S a tragikum az, hogy a bankokban eddig is volt pénz, a főváros pénztárában pedig ezután sem lesz.

A megváltás

szelleme ismét kisért. Husvéti piros tojásnak az omnibusz-társaság ócska telepének, kimustrált kocsijainak a nyakunkba szakadását kaptuk. Való igaz, a megváltásnak az ünnepe a husvét, a dolog tehát erősen aktuális, De a nagy Megváltó feláldozta az életét a hitéért és türte, hogy keresztre feszitsék érte. A városházi megváltásoknál — istennek hála — nem folyik vér, csak pénz. Az áldozatokat itt fővárosi polgároknak hivják, a nagy Megváltót polgármesternek s az elnevezés onnan ered, hogy egy ilyen üzlet valósággal megváltást jelent — a megváltottak számára.

A könyvtári

állapotokról is hadd zengjünk egy bus dalt. Nem mi fedeztük fel — a pesti ember alig tud róla — hogy könyvtára is van a fővárosnak, sőt fiókkönyvtárai is. Ezekről az intézményekről most a Muzeum hivatalos közlönye azt állapitotta meg, hogy kivül-belül hasonlatosak a László—Beetz palotákhoz. Az ilyen megállapitásokat szivesen türik, sőt szeretik a városházán: megvan a titulus a kultursmokkság kielégitésére, uj épitésekre.

A MUNKAPROGRAMM

TANÁCSNOKOK NYILATKOZATAI.

Tiz hét mulva három hónapos pihenőre tér a városháza. Ennek a rövid időnek mikénti felhasználásától függ a közgyülés és az ügyosztályok munkájának idei mérlege. Az itt következőkben a legfontosabb ügyosztályok vezetőinek lapunk részére tett nyilatkozatait közöljük; arról a jelentős kérdésről, hogy a nyári szünet beálltáig terjedően mi az egyes ügyosztályok munkaprogrammja?

Berczell Jenő tanácsnok, a pénzügyi osztály vezetője:

— Az ügyosztály legközelebbi előterjesztése a *chekk és clearing* — forgalomra vonatkozik. Eddigelé ezen az uton csakis az adóbefizetéseket lehetett eszközölni, ezután azonban a város összes tartozásait és követeléseit a postatakarékpénztár fogja folyósitani, ami nagy hasznára lesz az adminisztrációnak és a feleknek. A *városi vámról* szóló szabályrendelet és az uj *tarifa* kidolgozása ugyancsak a legközelebbi jövő feladata. A nagy munkával a közgyülés határozata alapján *Simon* Sándor volt temesvári jövedéki igazgatót biztuk meg, aki ezen a téren elsőrendü szakember. A tervbe vett *luxus-adókra* vonatkozó ügyosztályi előterjesztések legközelebb az illetékes albizottságok elé kerülnek, a bizottsági tagok véleményének megismerése céljából. *A főváros pénzügyeinek gyökeres orvoslására* nagyszabásu tervünk van, amely azonban még nem érett meg a nyilvánosság számára.

Márkus Jenő tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője:

— Feltétlenül még a nyári vakáció előtt kiirjuk a pályázatot a *Széchenyi-fürdő szállodájára*, azonkivül megoldjuk a Gellért-fürdő *népfürdőjének* és *kazánházának* a dolgát. Sor kerül még az idén a *városi nyomda* szervezési szabályzatának tárgyalására is. —

Rényi Dezső tanácsnok, a közlekedési ügyosztály vezetője:

— A közlekedési ügyosztály legközelebbi előterjesztése a *Kossuth Lajos-utcai villamos* vasutra fog vonatkozni. Azután sor kerül a *Közuti és Városi egymásközti viszonyának* rendezésére és a *Városi villamos problémájának megoldására*. Az *omnibusztársaság* üzemét az esztendő végéig feltétlenül megváltja a város. Abban az esetben pedig, ha az autobusz forgalom megnyitása 1915 január elsején nem volna lehetséges, előterjesztést dolgozunk ki abban az irányban, hogy a főváros *az omnibusz-üzemet január elsején tul mai állapotában folytassa egyideig*. Ennek az az előnye is volna, hogy a város az omnibusz-üzem házi kezelésébe belegyakorolná magát. A *szentlőrinczi* szeméttelephez két és fél kilométer hosszuságu vasutat akarunk épiteni, a fenyegető utcaseprő hiányon pedig ugy segitünk, hogy *automobilokat* szerzünk be az utcatisztitásra.

Vita Emil dr. tanácsnok, a közgazdasági ügyosztály vezetője:

Néhány *ipari törvénytervezet* kritikáját visszük a közgyülés elé, azután *aboy-szabályrendelet* tárgyalása következik. Valószinü, hogy még a nyári vakáció előtt sor kerül a *kereskedelmi kikötőről* szóló jelentés tárgyalására is.

Wildner Ödön dr. tanácsnok, a szociálpolitikai ügyosztály vezetője:

Első munkánk husvét után a *lakásügy* rendezése lesz, nevezetesen a kislakásos épitkezés folytatása, elsősorban pedig a *diákszálló* épitésére vonatkozó előterjesztés. A munkaprogrammba bennefoglaltatik a *gyönge tüdejüek* részére épitendő üdülőtelep, továbbá az uj *fővárosi muzeum* és a *fővárosi könyvtár* előkészitési munkálatai, végül pedig az *aquincumi ásatások* folytatása.

VILLAMOSOK KÖZGYÜLÉSEI

A főváros részesedése.

Április 18-ikán tartja évi rendes közgyülését mindkét villamostársaság. Az ebből az alkalomból publikált mérlegeknek a fővárost érdeklő pontjai a város nyereségrészesedésére vonatkoznak. A Közuti tiszta nyeresége 8.235,903 K, amely összegből a főváros több mint két millió koronát kap. A Városi mérlege 2.118,179 K tiszta nyereséggel zárul, ebből a főváros nyereségrészesedés cimén 307,271 K-át, osztalék fejében pedig kb. egy millió koronát kap. Ebből az összeállitásból kitünik, hogy a Közuti aránytalanul többet fizet a városnak, mint a Városi. Megállapitható egyuttal, hogy a Városi részvénytöbbségének megvásárlásához füzött remény, amely szerint az osztalékpolitika irányitásával a város osztalékjövedelme egyre nőni fog, nem teljesült be. A főváros effektive ráfizet erre az üzletre mintegy fél millió koronát, mert osztalék fejében kevesebbet kap, mint amennyi kamatot a részvénytőke után fizet. Ezt a körülményt jól meg kell szivlelni azoknak, akik a Városi megváltásának eszméjét propagálják.

Ugy értesülünk, hogy a Városi közgyülésén Festetich Géza gróf alpolgármestert, aki eddig a felügyelő-bizottság tagja volt, beválasztják az igazgatóságba.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

OMNIBUSZ-ÜZLET

Városatyák a város ellen

Szerdán tárgyalja az e célból összehivott pénzügyi bizottság a közlekedési ügyosztály előterjesztését az omnibusz-üzem megváltásáról. A közgyülés tudvalevőleg elvben kimondta a megváltást, mire a becslő-bizottság megalakult. Elnöke *Rózsavölgyi* Manó városatya lett, a fővárost *Zsigmondy* Géza mérnök és *Gattein* Hugó fuvartelepi igazgató képviselték, az omnibusz-társaságnak viszont

Benedek Dezső és Herczegh József városatyákat sikerült szakértőknek megnyerni.

Minthogy pedig az omnibusz-társaság szakértőinek az volt a főkötelességük, hogy legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint — mennél magasabb becsértéket állapitsanak meg, nagyon természetes, hogy nagyitó-üveg nélkül is észreveheti mindenki, hogy a városatya-szakértők összeférhetetlen helyzetbe kerültek ez által. Az eredmény tényleg azt bizonyitja, hogy a becslő-bizottság véleményét az omnibusz-társaság szakértői irányitották. A becslés végösszege 1.152,646 korona 72 fillér (a fillérekkel a becslés komolyságát óhajtották demonstrálni a szakértők). Hogy reális volt-e ez a megállapitás, nem tudhatjuk, mert hiszen a közlekedési bizottság ülésén *Szimély* Árpád főszámvevő azt a megdöbbentő kijelentést tette, hogy az omnibusz-társaság könyveinek megvizsgálására a tanácstól utasitást kapott, azonban az utasitásnak nem tehetett eleget, mert *a társaság a könyvek felmutatását megtagadta.* Van még egy jellemző adat a becsérték komolyságának igazolására. *Oláh* Dezső biz. tag kijelentette, hogy az omnibusz-társaság még egy esztendővel ezelőtt *a jelenlegi becsár felére*rt volt hajlandó opciót adni másoknak. Azt sem szabad figyelmen kivül hagyni, hogy a becslés óta a társaság vagyonának az értéke csökkent s ezt a természetes értékcsökkenést a szakértők elfelejtették belekalkulálni az üzletbe. A szakértők a társaság mérlegét, az utolsó esztendők üzleti eredményét vették alapul a becslésnél. Holott nyilvánvaló, hogy az omnibusz-társaságot nem érte váratlanul a megváltás gondolata. Készültek ők erre már évek óta s mig azelőtt tele voltak panaszokkal a rossz üzletmenet miatt, az utóbbi években tetemes nyereséget tüntettek fel.

A becsérték öt százaléka az elmaradt haszon. Erre is ugyanaz áll, mint a főösszegre. A pénzügyi bizottságnak utasitani kell a tanácsot arra, hogy a szakértők munkájának felülvizsgálatáról gondoskodjék.

HUSZONKÉT MANDÁTUM

Budapest uj képviselői.

A kerületi beosztás iránt intézkedő belügyminiszteri rendelet valósággal lázba hozta az országot. A lázból kiveszi a maga részét a főváros is, amely a jövőben huszonkét képviselőt küld a parlamentbe.

Amig a pártok felvonulása meg nem történt, amig a mandátumokra való jelölések merőben önkényes kombinációk, tippelések voltak, addig tartózkodtunk nevek emlitésétől. Most azonban többé-kevésbbé kialakult helyzettel állunk már szemben s az alábbiakban közöljük az eddigi megállapodások eredményeit.

Az első kerületben Szebeny Antal lesz az ellenzék jelöltje, a kormánypárté pedig Teleszky János pénzügyminiszter. A Lágymányosi kerületben a szabad polgári párt és a demokrata párt közös jelöltet állit, vele szemben a kormánypárt egyik vezető tagja lép fel. A második kerület demokrata jelöltje Lendl Adolf lesz, a függetlenségi párté Németh Imre, a kormánypárté Berzeviczy Albert. Óbudán a nemzeti munkapárt Palotay Odönt lépteti fel, a demokraták jelöltje Schuberth Sándor lesz, a függetlenségi párté Botzenhardt János. A Belvárosban Károlyi Mihály gróf lesz Tisza István ellenfele. A Lipótváros első kerületében Sándor Pál lesz az egyedüli jelölt. A második kerületben Beck Gyula báró, vagy Glücksthal Samu (kormánypárti) ellen Szende Pál lép fel radikális ellenzéki programmal, azonkivül fellép a demokratapártnak a jelöltje is. A külső kerület a szocialisták biztos zsákmánya. A Terézváros első kerületében egyhangulag fogják megválasztani Vázsonyi Vilmost. A második kerület demokrata jelöltje Molnár Ferenc lesz. Itt lép fel Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter. A harmadik terézvárosi kerület ellenzéki jelöltje a demokrata Biró Henrik lesz, a külső Terézvárosból és Kőbánya egy részéből alakitott kerület pedig a szocialistáké lesz. A hetedik kerületben a leghevesebb választási küzdelemre van kilátás. Az első rész kormánypárti jelöltje Kohner Adolf báró, vele szemben a demokrata párt Székely Ferenc volt igazságügyminisztert, vagy a fiát, Székely Aladárt lépteti fel. A második kerületben Paksy Bélával szemben Bródy Ernő veszi fel a harcot demokrata programmal. A harmadik kerületben Kiss Ferenc ellen demokrata jelölt lép fel. A negyedikben Benedek Dezső (kormánypárti) és Lányi Mór (demokrata) a jelöltek. Önjelölt Somogyi Lajos, akinek csak ezután kell majd pártról gondoskodni. A Józsefváros I. kerületében Hadik János gróf (alkotmánypp.) az ellenzék jelöltje, aki biztosan győz a kormánypárti Jakabffy Imre ellen. A második kerületben

SZIGETHY MEGVÉDTE RÁKÓCZIT

Szigethy Jánosnak, aki arról nevezetes, hogy zsinóros magyar ruhában jár, akárcsak az öreg Okolicsányi Gyula, haragos-vörös szegfü volt a gomblyukában. A virág helyett a szónok tett vallomást arról, mi a haragnak az oka. Szigethy Szekfü Gyula cs. és kir. udvari levéltáros beleibe gázolt, megvédte Rákóczi Ferencet, akinek szemére vetette a labanc levéltáros-történetiró, hogy egyszerre öt szép asszonynak udvarolt — a legszebb eredménnyel. Fejedelemnek lenni tehát már Rákóczi idejében sem volt utolsó gondolat. De nem ezt akarta megállapitani Szigethy János, hanem lovasszobrot követelt a nagyfejedelem számára és a hangulat olyan hazafias volt, hogy a legviharedzettebb mungók sem mertek az inditvány ellen szólni.

A Rákóczi-szoborra meginditották a gyüjtést. A közgyülés nábobjai, névszerint Schön Ignác, Goldschmiedt Bernát, Bachruch Károly, Walder Gyula, hazafias áldozatkészségüknek ritka tanujelét adták. Nyomban összeültek, konzorciumot alapitottak és szent esküvel kötelezték magukat arra, hogy a gyüjtésnek száz esztendő mulva várható befejezése után a szobor felállitásához hiányzó összeget, legyen az bármilyen nagy, összeadják. A részletek kidolgozásával Goldschmiedt Bernátot — a részletszakértőt — bizta meg a konzorcium. A szobor ötletének gyors megvalósulása ezek szerint biztositottnak tekinthető.

De minden akció után következik a reakció és minden költészet után jön a rideg próza és minden hazafias felbuzdulás nyomán fakad a kenyérkérdés. Szigethy lelkes beszéde után szólásra emelkedett Vázsonyi Vilmos és bár a vezér rideg számokból épitette fel a beszédet és az adókivetés kiméletességének a szükséges voltát fejtegette: — mégis oly nagy figyelemmel hallgatták és olyan sikere volt, mintha Vázsonyi is Rákócziról emlékezett volna meg.

Mindez még napirend előtt történt. A napirend ott kezdődött, amikor Márkus Jenő tanácsnok kilenc másodperc alatt kilenc rendbeli ügyet referált el. Apró-cseprő, jelentéktelen tárgyakat, amilyen pl. a Melocco-féle cementgyár kérvénye területbérbeadás iránt. Sok tárgy és kevés haszon. Vagy ahogyan egy hithü városatya jellemezte a helyzetet:

— Viel melocco, venig broccó! . . .

Most a tanár ur következett, Folkusházy Lajos tanácsnok, aki olyan szárazon tud előadni és annyira nem képes a hallgatóság figyelmét lekötni, hogy bátran katedrát kérhetne az egyetemen. A nagy figyelmet jellemzi a humorelnök, Rózsavölgyi Gyula haragos kifakadása:

— Akit nem érdekel a tárgy, menjen ki a társalgóba!

A városatyák, mintha csak erre a felszólitásra vártak volna, sürü rajokban szállták meg a társalgót és a büffét. A teremben halk zümmögésbe elegyedett két méltóságos városatya, a savanyu Stettina József és a keserü Havass Rezső. Stettina volt és nem lesz államtitkár, Dalmácia visszacsatolásának a kilátásai iránt érdeklődött Havass udvari és királyi tanácsosnál, de azt a választ kapta, hogy Havass most nem ér rá Dalmáciát visszacsatolni, mert a kereskedelmi kikötőnek megigérte a méltóságos ur, hogy pártfogásába veszi.

Közben Folkusházy rendületlenül támogatta tovább a maga előterjesztését. Óbuda gyöngye, a kis Mittelmann doktor, izgett-mozgott és alig hogy Folkusházy leült, folytatta a tanácsnok beszédét. A legpraktikusabb ötlete az volt, hogy a város küldjön ki Nagytéténybe néhány szakértőt az uj sertés-szállástelep megtekintésére. A szakértő szóra felriadtak a városatyák és megállapitották, hogy a szónok egyike a kikül-

Hüvös Iván lép föl, ellenjelöltje aligha lesz. Lengyel Endre nevét emlegetik a harmadik kerületben, amelyre a szocialisták is pályáznak. A kilencedik kerületben biztos mandátuma van Springer Ferencnek. A másik kerületben a kormánypárti Helvey Tivadar lép fel, az ellenzék jelöltje pedig Ballagi Aladár (függetlenségi) lesz. A huszonkettedik kerület a szocialistáké.

Előreláthatő, hogy a kormánypárt nem fog nagy sikereket aratni Budapesten. Az uj képviselők tulnyomó része az ellenzék táborát fogja erősiteni.

Vázsonyi Vilmos

nyilatkozata a községi élelmiszerüzemről, a város elhibázott élelmiszerpolitikájáról.

Az a küzdelem, amely a fővárosnak Folkusházy tanácsnok által inaugurált, teljes elhibázott élelmiszerpolitikája ellen folyik, hatalmas támaszt kapott az elmult héten. Nem kisebb ember, mint maga Vázsonyi Vilmos emelte fel sulyos szavát az adófizető polgároknak hatóságilag történő megnyomoritása ellen. A budapesti élelmiszerkereskedők és iparosok értekezletén hangzott el Vázsonyi Vilmos harci riadója, amelyet kivonatosan itt közlünk:

— A detailkereskedelem terén — mondotta Vázsonyi — *csak demonstráló közélelmezési politikát* csinálhat a város, de azt is csak addig, amig arra szükség mutatkozik. A detail-kereskedelem sohsem tartozhatik egy főváros ambiciói közé. Mert a fővárosnak az a kötelessége, hogy az élelmiszer-felhozatalt szervezze, és igy a nagytőke hasznát fogja el a kisemberek javára. Az élelmiszeresek panaszait a közönség ellenszenvvel fogadja, mert élelmiszeruzsorásoknak tartja őket. Engem is ugy állitottak oda néhány évvel ezelőtt, mint az élelmiszeruzsora védelmezőjét. Nagy körültekintéssel kell tehát a bajok orvoslásához fogni. Egy bizonyos: *semmi körülmények között nem fogjuk engedni az élemiszerüzem továbbfejlesztését és kibővitését*, mert abban igazán már nagy veszedelem rejlene, ha az üzem tovább haladna mai utján. Meg akarom előzni, hogy a polgárság éppen azt a hatalmas és szép eszmét gyülölje meg, amelyet a demokrata-párt propagált. Többször kifejtettem a városházán: hol vannak a községités határai. S mivel én vagyok a községités apja, nem akarom, hogy a községesitést meggyülöljék azok, a kik a mi pártunknak született katonái. A községesitésnek főleg monopolisztikus téren vannak és lehetnek feladatai. De azt a hidat, mely a multból szebb jövőbe vezetne, nem akarjuk *a kispolgárok holttesteivel* megrakatni. Az élelmiszerkereskedőknek és iparosoknak a drágaság elleni mozgalom kellős közepébe kell állani, a városnak pedig be kell látni, hogy *az ut, melyen az üzem ma halad, elhibázott és helytelen* és egyetlen kötelessége az élelmiszer-fehozatalt megkönnyiteni és az angrókereskedelmet szervezni. Nem akarom, hogy a nagytőke az elkeseredett kispolgárokban szövetségeseket leljen és hogy a kisemberek meggyülöljék jogos területen is az üzemeket csak azért, mert az ma jogtalan téren gazdálkodik. Adjanak az élelmiszerkereskedők közélelmezési programmot. Le kell rombolni végre a balhiedelmet, hogy az élelmiszeresek, uzsorások és a drágaság előidézői. Nem okos dolog, ha valaki a goromba levélért, amit kapott, a postást üti pofon.

Vázsonyi Vilmos beszédének óriási jelentőségét nem lehet tagadni senkinek sem. Bizonyos, hogy ez a nyilatkozat irányváltoztatással fog járni a városházán. Vázsonyi Vilmosról Folkusházyék nem mondhatják, hogy elfogult ebben a kérdésben s ha ő végzetes veszedelemnek tartja a város politikáját, akkor ennek a politikának nincsen többé létjogosultsága.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Husvéti piros tojások

Nem mi követtünk el indiszkréciót, hanem a m. kir. posta, amikor olvasóink számára közli a következő jelentést:

Nagyméltóságu
HARKÁNYI JÁNOS báró
m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnak
Budapest

Nagyméltóságod utasitása folytán alázattal közöljük, hogy a husvéti piros tojásforgalom a mai nappal megindult. A beérkezett jelentések szerint a budapesti m. kir. postahivataloknál a mai nap folyamán feládatott 15 piros tojás. Visszautasitatott összesen 3417 piros tojás-küldemény, mert a csomagok penetráns illatot árasztottak s a bennük elhelyezett tojások nyilvánvalóan romlottak voltak. Az ebben az irányban megindult vizsgálat kideritette, hogy a szóbanforgó tojásokat a feladók Budapest székesfőváros községi élelmiszerüzemének bódéiban vásárolták. Kikézbesittettek a következő piros tojás-küldemények:

Feladó:	A cimzett:
1. *Vázsonyi Vilmos*	*Glücksthal Samu*
2. *Sándor Pál*	*Hüvös József*
3. *Hüvös József*	*Sándor Pál*
4. *Omnibusz-társaság*	*Benedek Dezső*
5. *Omnibusz-társaság*	*Herczegh József*
6. *Omnibusz-társaság*	*Rózsavölgyi Manó*
7. *Hecht Ernő*	*Bárczy István*
8. *Szabó Imre*	*Köncs Boldizsár*
9. *Vázsonyi Vilmos*	*Ehrlich G. Gusztáv*
10. *Déri Ferenc*	*Harrer Ferenc*
11. *Bárczy István*	*Komlós Ágost*
12. *J. Maehl & Comp.*	*Neumann és Társa*
13. *Numann és Társa*	*Fock Ede*
14. *Hüvös Iván*	*Steinhardt Antal*
15. *Almády Géza*	*Festetich Géza gróf*

Jelentjük továbbá, hogy egy drb. husvéti kovásztalan kenyeret tartalmazó csomag „fuvardijat cimzett fizeti" kiállitással adatott fel. — Cimzett a fizetést megtagadta, minek folytán a csomag a X. ker. közjótékonysági egyesületnek adatott át. Feladó neve: Schön Ignácz. Cimzett neve: Goldschmiedt Bernát.

Nagyméltóságodnak alázatos szolgái

M. kir. postaigazgatóság.
Demény s. k.
postaigazgató.

Gyönyörű kidolgozásu, divatos
női és uri aranyláncok
valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus
— választékban kaphatók: —
Schönwald Imre
— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

---

dendő szakértőknek, lévén ő — az összes gyógytudományok tudora.

Minek utána a sertés-szállástelepeknek a dolgát ilyen szépen elintézték, a jó Buzáth tanácsnok megkonditotta a lélekharangot a forgalomból kivont gázgyárak fölött. Ifj. Stern Sándor és Füredi Mór kiérezték az előterjesztésnek azt a fogyatékosságát, hogy a gázgyári berendezéseknek az értékesitése a tanácsra van bizva. — Ebből baj lehet! — gondolták s hogy az aggodalmuk nem volt fölösleges, bibonyitja a közgyülés tagjainak helyeslése. Buzáth tanácsnok is igazat adott a felszólalóknak és igy megérjük azt az időt, hogy a nyilvános árlejtés nem lesz elméleti elv csupán.

A napirend kimerült, következtek az interpellációk. Thék Endre hazafias szakálla ismét megrendült. Az öreg méltóságos zokon vette, hogy Bódy alpolgármester a mult közgyülésen nem a leghizelgőbb módon nyilatkozott az erzsébetvárosi plébániatemplom orgonájáról. A magyar ipar nevében és megbizásából panaszkodott Thék Endre s következő magyar interpellációt olvasta fel: „Azon esetben, ha a székesfőváros bizalmát élvezett, érdemekben gazdag szaktanárok és orgona-karnagyok legkiválóbbjai lelkiismeretük legtisztábbikával (?) állitották azt, hogy az Országh Sándor és Fia által készitett orgona egészben és részletekben kifogástalan és kifizethető, a székesfőváros által miként változhatott az orgona oly rosszá, hogy annak tényéből a magyar ipar egyáltalán megbizhatósággal nem bir?"

Ezt kérdezte Thék Endre. Nem csoda, hogy az alpolgármester beleszédült az interpellációba és háromszori olvasás után sem tudta megérteni, mit akar Thék. Felolvasott egy csomó szakértői véleményt és aktákkal bizonyitotta, hogy az orgona hamisan bugott, azonfelül pedig hasznavehetetlenné vált.

Thék Endre sem hagyta magát dobni és annyira belemelegedett a magyar ipar védelmébe, hogy Rózsavölgyi elnök végre is nyájasan megkérdezte tőle:

— Még mindig az erzsébetvárosi orgonáról méltóztatik beszélni?

A szónok elértette a gyengéd célzást és leült. Mialatt pedig Meisels Vilmos a gümőkór ellen hadakozott, a büffében vigan folyt — a kávé. Az egyik asztalnál két közismert anti-gavallér foglalt helyet. Kávét rendeltek és egy adag vajat. Az adagot kettészelték és kölcsönösen megkinálták egymást a választás jogával. Amikor pedig az egyik gavallér élt a választás jogával és véletlenül a nagyobbik felét választotta a vajadagnak, a mutyista méltatlankodni kezdett.

Amiről eszébe jutott valakinek az ismert Herczeg—Lisznyai affér. Herczeg Ferenc együtt vacsorázott az Országos Kaszinóban Lisznyai—Damó Tihamér miniszteri tanácsossal, a kaszinónak jelenleg sokat emlegetett gazdájával. Közösen rendeltek egy adag pisztrángot, hoztak is egy nagy és egy kis pisztrángot.

— Parancsolj, méltóságos uram! kinálta Herczeg Ferenc Lisznyait.

— Köszönöm, végy előbb te — mondta Lisznyai. Mire Herczeg Ferenc nyugodtan kiemelte a tálból a nagyobbik pistrángot. A méltóságos partner most igy szólt:

— Kedves Franci, ne vedd sértésnek, de mégis furcsának találom, hogy te a nagyobbik darabot veszed ki a tálból.

— Hát te melyiket választottad volna?

— Természetesen a kisebbiket.

— Akkor rendben vagyunk — mondta Herczeg Ferenc. Igy is a kisebbiket kaptad, tehát elérted a célodat!

Ezt a jóizü históriát akarták applikálni a városatyák. De le kellett mondani róla, mert a büffében lakmározó gavallérokra a Gentri-kaszinó szabályait nem lehetett alkalmazni.

Az affér elintézetlenül végződött, a közgyülés pedig hét óra és öt perckor.

Események

Husvét a városházán.

Husvétkor az Adria partjaira terelődik a városházi élet. Oda várják Bárczy István dr. polgármestert, aki Lovranába utazik, Vázsonyi Vilmos 8—10 napot fog tölteni Abbáziában. Déri Ferenc dr. tanácsnok s a közgyülésnek legalább ötven tagja szintén ott üdülnek.

Válasz Komlós Ágostonnak.

Két héttel ezelőtt részletesen ismertettük azt a feljelentést, amelyet Komlós Ágoston dr. biz. tag a polgármester ellen rágalmazás miatt a büntető járásbirósághnál tett. Közöltük azonkivül a feljelentőnek lapunk részére tett nyilatkozatát, amelynek pointje az volt, hogy abban az esetben ha a bíróság a feljelentést á limine visszautasitja, ugy Komlós dr. más uton fog gondoskodni elégtételről. Egy kerül.. függetlenségi hetilapban Komlós dr. nyilatkozik a saját nyilatkozatáról s azt állitja, hogy ő mindössze annyit jelentett ki, hogy a bíróság határozatáról csak a napilapokból értesült. Ebből pedig — a contrairo — az következnék, hogy Komlós dr. nyilatkozatának többi része nem igaz, az csak a mi fantáziánknak a szüleménye. Hogy a nyilatkozó bizottsági tag ur alaptalanul vádol meg bennünket, azt nyilván önmaga is érezte. Következtetjük ezt abból a körülményből, hogy Komlós dr. rektifikáló nyilatkozatával nem fordult hozzánk, hanem más laphoz. Kijelentjük, hogy az általunk közölt nyilatkozatnak minden szava Komlós Ágost urtól származik, ahhoz semmit sem tettünk hozzá, ellenkezőleg, elhallgattuk Komlósnak oly kijelentéseit, amelyeknek reprodukálását nem tartottuk illdomosnak. S amikor a leghatározottabban visszautasitjuk a bizottsági tag ur inszinuációját, megállapitjuk, hogy aki olyan kényes a maga becsületére és szavahihetőségére, mint Komlós dr., annak korábban kellett volna rendbehozni a szellemi ruházatát, nem pedig utólag, a mi távozásunk után.

Zajlás a VII-ik kerületben.

Az Erzsébetvárosban ég a föld. Zajos szervezkedések folynak a régi uralom mellett és ellene. A VII-ik kerületi demokrata-párt e hó 19-ikén d. e. 11 órakor tartja alakuló gyülését a Royal-szálló nagytermében. Az alakuló gyülést Lányi Mór nyitja meg, utána Vázsonyi Vilmos, a központi demokrata-kör elnöke fejti ki az uj pártszervezet célját és programmját. A párt elnöke Székely Ferenc országgyülési képviselő, volt igazságügyminiszter lesz. Az alakuló gyülésen 12 tagu elnöki tanácsot és 50 tagu választmányt küldenek ki. A tisztikart csak később fogják megválasztani. Az eddigi diszpoziciók szerint társelnök Lányi Mór lesz, ügyvezető alelnök Magyar Miklós biz. tag, pénztáros Bánd Géza, titkár Sándor Fülöp. Az elnöki tanács tagjai lesznek Hacsak Géza szerkesztő, Kállay Dezső, az Anker-biztositó rt. igazgatója, Horváth Ákos nagykereskedő stb. A pártnak eddigelé több mint 1500 tagja van már. A közhelyiség valószinüleg a Király-utca és Teréz-körut sarkán lesz, a Király-kávéház fölött.

Gazdasági alapon, de ugyancsak politikai célzattal történt az az alakulás is, amely vasárnap délelőtt ment végbe az Erzsébetvárosi Kör helyiségében. A négy évvel ezelőtt megalakitott hetedik kerületi kereskedelmi és iparosszövetség ujra alakult és elnökéül Kohner Adolf bárót választotta meg, főtitkár Jünker Pál dr.

Főügyész-választás.

Köncs Boldizsár dr. tiszti ügyész, aki Szabó Imre dr.-al szemben pályázik a tiszti főügyészi állásra, szokatlan módon akarja megnyerni a közgyülés tagjainak jóindulatát. Körleveleket küldött a városatyáknak — a szabadkőmüves-városatyák kettőt kaptak belőle — és értesitette őket arról, hogy jelöltségét fentartja. Kétségtelen, hogy ehhez joga van a körlevelező ügyésznek. Megállapitjuk, hogy multkori cikkünktől, amelyben hiteles helyről szerzett információ alapján a jelöltek közötti megegyezésről irtunk, Szabó Imre dr. teljesen távol állott s a cikk tendenciája nem irányult Köncs dr. ellen.

A főügyész-helyettesi állásra, amelyet május első felében tölt be a közgyülés, eddigelé ketten pályáznak: Zuna Béla és Sipőcz Jenő dr. tiszti ügyészek. Mindketten jeles, képzett tagjai az ügyészségnek.

Krencsey Géza távozása.

Multheti számunkban közöltük azt az értesülésünket, hogy Krencsey Géza műszaki főtanácsos legközelebb távozik állásából, mert igazgatója lesz a Schlick—Nicholson-gyárnak. Hirünkre vonatkozólag a nevezett gyár vezetőségétől nyilatkozatot kaptunk, amely szerint a vállalat részéről Krencsey Gézával sem most, sem megelőzőleg sem az ügyvezetőség, sem pedig az igazgatóság nem folytatott semmiféle tárgyalásokat. A nyilatkozat nem rontja le teljesen információnk hitelességét, mert hiszen köztudomásu, hogy az ügyvezetőségen és az igazgatóságon kivül álló tényezők is belefolyhatnak az igazgató választásába.

Autóbusz-próba.

Vasárnap délelőtt egy Benz—Gaggenau-tipusu, kényelmesen berendezett, simán gördülő, kitünő autóbuszt mutatott be a *Benz*-gyár r.-t. a főváros vezetőségének. Az autóbusz a berlini autóbusztipushoz hasonló és igen tetszetős külseje van. A központi városháza udvarán gyülekeztek össze *Bárczy* István polgármester, *Bódy* Tivadar dr. és *Festetich* Géza gróf alpolgármesterek, *Rényi* Dezső tanácsnok, *Till* Antal tanácsjegyző, *Bárány* Ervin mérnök, továbbá a Benz-gyár részéről *Káldi* Jenő vezérigazgató, *L'Orange* és *Michelmann* (Mannheim) igazgatók és *Böszörményi* igazgató. Először a kocsi szerkezetét és belső berendezését, beosztását tekintették meg, majd próbautat tett meg a társaság az Albrecht-utcán keresztül a várba és innen az istenhegyi-uton és orbánhegyi-uton át a Svábhegyre. A hatalmas jármü, amelyen 30 személy foglalt helyet, játszva győzte le az erősen kanyaruló utak nehézségeit. A vendégek megdicsérték a kocsi zajtalan gördülését.

Megnyilik az Angol-park.

A főváros legkedveltebb nyári mulatóhelye, az Angol-park, f. hó 25-ikén nyilik meg. Egész csomó uj attrakció fogadja a látogatókat. A többek között a japán-ház helyén mozi-szkecs-előadások lesznek.

Siófok-strandfürdők.

Május havában nyilik meg Budapesttől két órányira, a Balaton mentén, Siófokon, az első magyar strandfürdő, amely homok- és napfürdője, valamint *caban* (sátor) rendszere révén teljesen azonos lesz a tengerparti fürdőkkel. A Siófokon jelentékenyen olcsóbb cabánok a *Központi Menetjegyiroda* utján jegyezhetők elő.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan Vajda Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete negyed 9 órakor.
9 órakor **Daktiloszkopia** Bohózat. Irta: Lucián.
11 órakor **Ki ez a nő?** Irták: Glingerés Tauszig. Forditotta Steinhardt.
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

rendkivül **tartós**, kiválóan **ruganyos**, **formája** ideális.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.
Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársaság Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb
Ajánlattal készséggel szolgálunk.
Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

!OMNIA!
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25
Háboru a levegőben
Szenzációs hadijáték repülőgépekkel 3 részben.
MAXI, mint komornyik.
Bohózat Max Linderrel.
MŰSORON KIVÜL:
Le a férfiakkal!
Bohózat 4 felvonásban.
Irták: Engel és Horst.
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 rakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirsch-tőzsdében Andrássy-ut 19

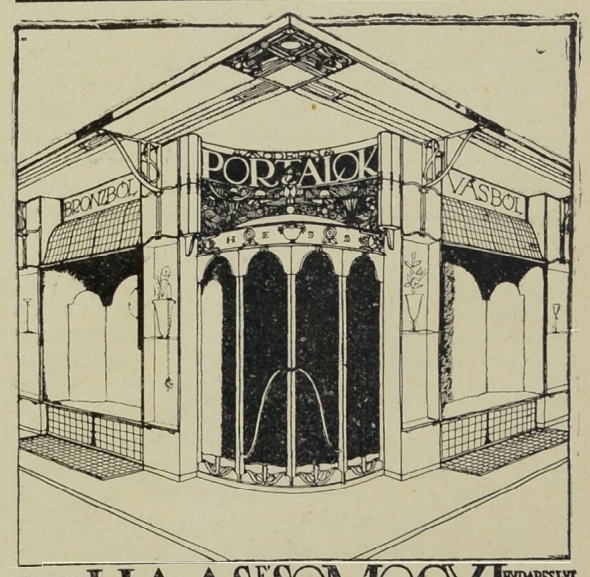

TELEFON 144 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST, VI. FRANGEPÁN-TÉR 2.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON
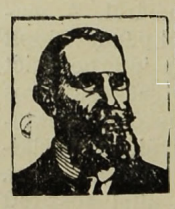
szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káll H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Ipar Pénzügy Vállalkozás Kereskedelem

A Tőke

Biztositás Épitészet Közlekedés Bányászat

Kikészitési eljárás és behozatali jegy

A budapesti nagymalmok nem rettennek vissza azoktól az akadályoktól, melyek az őrlési forgalom visszaállitása elé tornyosulnak. Az évekkel ezelőtt megkezdett akciót most kettőzött erővel folytatják. A kormányt még nem tudták meggyőzni, de az érdekképviseleteket már talpra állitották akciójuk támogatására. A gabonakereskedők egyesületét, ahol az ő embereik viszik a vezető szerepet, már sikerült megnyerni ügyüknek, a napokban meg Bécsbe menesztették a magyar vámpolitikai központot, hogy ott az őrlési forgalom, illetve a behozatali jegyek életbeléptetése tárgyában az osztrák érdekeltekkel megegyezés létesittessék. A magyarok és osztrákok a közös gyülésen sokat beszéltek a kikészitési eljárásról és a behozatali jegyekről, de megállapodásra nem jutottak. A dolog elintézését egy későbbi időpontra halasztották, az áldomást azonban megitták és jó barátságban váltak el egymástól.

Annyi bizonyos, hogy az osztrákok nem lelkesednek az őrlési forgalomért, melyet most a behozatali jegyek formájában akarnak visszaállitani. De nem akarják a magyar gazdák se, akiknek nem lehet érdekük az, hogy az országba vámmentes gabona importáltassék. Csalódik az is, aki azt hiszi, mintha a vidéki malmok kivánnák a behozatali jegyeket. Szó sincs róla. Csak a budapesti nagymalmok tülekednek utána, tisztán haszonlesésből és abból a célból, hogy monopolizálják a magyar lisztexportot a vidéki malmok rovására.

A kormány eddig az egész akcióval mereven elutasitó álláspontot foglalt el, mert a behozatali jegyek rendszere — egyéb gazdasági szempontoktól eltekintve — állampénzügyi tekintetben sem mutatkozik előnyösnek. A malmok azzal érvelnek, hogy a behozatali jegy nem volna egyéb, mint a kikészitési eljárás reformja, amit az érdekelt körök már régen sürgetnek. Ez az állitás teljesen ellenkezik a tényekkel. Ugyanis az 1907. LIII. t.-c., mely az autonóm vámtarifáról szól, a kikészitési eljárásról szóló szakaszban hangsulyozza, hogy a kikészitési eljárás a gabonára nem alkalmazható és igy ennek időleges vámmentes behozatala meg nem engedhető. A malmok tehát nem reformot kérnek, hanem a törvény megváltoztatását követelik, ami pedig csak az osztrák parlamenttel közösen eszközölhető.

A behozatali jegy intézményét a mi viszonyaink között különben is veszélyes expediensnek tartjuk, különösen akkor, ha az csak egy speciális iparág részére engedélyeztetik. Ugyanis akinek kikészitési kedvezménye van, az csakis olyan gyártmány exportja esetén mentesittetik véglegesen az importvám fizetése alól, melyben bebizonyitottan a behozott anyagot dolgozta fel. Ellenben a vámutalványozási eljárás esetében, mely behozatali jegyek segitségével bonyolittatik le, egészen mellékes az azonosság bizonyitása; az exportáló gyáros használhat belföldi, vagy külföldi anyagot is, a fontos csak az, hogy a kedvezményezett feljogosittassék az exportált cikkek után, az azokban feldolgozott nyersanyagok vagy félgyártmányoknak megfelelő mennyiséget utólag vámmentesen behozni. Amig tehát az előbbi esetekben fontos az előzetes behozatal, addig itt a sulypont a kivitelre tolódik és a vámmentes behozatal a jegyek alapján csak utólag történik meg. Még egy másik hátránya is van a dolognak. Mindaddig, amig a behozatali jegyet csak az a gyáros használhatja, akinek exportja kedvezményeztetett és csakis olyan nyersanyagokra, amilyeneket gyártmányában feldolgozott, addig a hazai termelést nagyobb veszély nem fenyegeti.

A dolog komolyabbá akkor válik, ha a behozatali jegyek nem pusztán az exportáló cég által használhatók, hanem átruházhatók és nem pusztán a feldolgozott anyagok vámmentes behozatalára jogositttatnak fel, hanem egyéb expressis verbis megnevezett cikkekre. Már pedig a malmok azt kérik, hogy a behozatali jegyek nyilvános forgalom tárgyát képezhessék. Még csak ez kellene! Nálunk igy is eleget panamáznak, semmi szükség arra, hogy a visszaélések számát még a behozatali jegyekkel is szaporitsák.

Még egyszer hangsulyozni akarjuk, hogy a törvényben engedett kikészitési eljárás nem azonos a behozatali jegyek rendszerével, mint ahogyan azt a malmok állitják. A behozatali jegy a malmok részére valóságos kiviteli jutalom volna, ami ellen a külföldi államok is tiltakoznának, mert az a kereskedelmi szerződésekbe ütközik. A behozatali jegyek mellett az államkincstár is károsodnék, amennyiben a vámbevételek alapos csökkenését vonnák maguk után.

Ezt a nemzeti ajándékot a budapesti nagymalmoknak nem szabad megkapniok. Elég haszNot vágnak zsebre igy is. Ha pedig egyik-másiknak rosszul megy a dolga, akkor az csak annak tulajdonitható, hogy a tőzsdén papirgabonában spekulálnak és néha nagy veszteségeket szenvednek. Ezeket most az államkincstár bőrén az import-jegyekkel szeretnék behozni.

A szódatröszt.

A nagy reklámmal megindult földgázakciónak eddig — sajnos — csak a külföld látta a hasznát. Az angol és amerikai szakértők kedvezőtlen véleményadásukért 600,000 koronát vittek el, mig a Solvay művek név alatt ismeretes és egész Európára kiterjedő szódatröszt csaknem ingyen kapja a földgázt a magyar államkincstártól, mely eddig mintegy három milliót költött a kutak feltárására. De ez még nem minden. Amig a tröszt Ausztriában a konyhasót az államtól 60 fillérért kapja, addig nálunk ugyanezért csak 18 fillért fizet. Ehhez a nagy kedvezményhez a tröszt ugy jutott hozzá, hogy magába olvasztotta a Magyar amoniák szódagyár részvénytársaságot és most mint ennek jogutóda élvezi az összes állami garanciákat. A Magyar Solvay-művek csak a nevében magyar; voltaképpen teljesen idegen vállalat, mely 50 százalékos haszonra dolgozik Magyarországon. Ezt az óriási jövedelmet pedig tisztán az állami kedvezmények révén éri el. Egyszerüen érthetetlen, hogy a magyar állam miért favorizálja ennyire ezt az idegen vállalkozást, mely hatalmas szervezetével ugyszólván monopolizália a szódaipart.

Kitüntetés.

A király *Kobelrausch* Gyulának, a bélapátfalvai portland-cementgyár r.-t. vezérigazgatójának a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül „bélapátfalvai" előnévvel a nemességet adományozta. Kobelrausch érdeme, hogy vállalata a monarchia legelőkelőbb cementgyárai között foglal helyet.

A bankkoncentráció.

A husvéti könyvpiacon szenzációs tartalmu közgazdasági munka jelent meg. A könyv cime „*A bankkoncentráció*" és irója *Zsoldos* Géza, a jónevü közgazdaság iró. A mű két részbő áll. Az első rész tengelyében az angol Joint Stock Banks-k, továbbá Franciaország négy legnagyobb hitelbankja és banque d'affaire-je és a német „D" bankok állnak. A szerző könyvének ebben a szakaszában a nyugati világbankok koncentrációs munkájának vázlatát adja. Ismerteti a mult század gazdasági eseményeit és fejtegeti azokat az okokat, melyek a kapitalista országok nagyintézeteit életre keltette, konkluzió gyanánt pedig megállapitja, *hogy a nagy kereskedelmi hitelbankok voltaképpen természetes és várt következményei voltak az ipari koncentrációnak. Zsoldos* Géza művének első részében továbbá ismerteti a bankközpontositás legjellegzetesebb megnyilvánulásait: a bankkonszerneket, a bankdecentrálizációt, a konzorcium képződéseket stb. A munka második részében a *Pesti magyar kereskedelmi bank, Magyar általános hitelbank, Magyar leszámitoló és pénzváltóbank és a Magyar bank és kereskedelmi r. t.* kialakulásának és ezen intézetek koncentrációs tevékenységének fejlődéstörténetét találjuk. Zsoldos Géza a fővárosi nagybankok ezirányu mozgalmának ismertetése során érdekesen fejtegeti a nagyvárosok jelentőségét és Budapestről „A nagybankjaink koncentrációja." cimü fejezetben többek között ezeket irja: „Magyarország nagyobb és számottevőbb tőkecentrumai a kilencvenes éveket megelőzően az országban nagyon szétszórtan feküdtek. Kereskedelmünk fő vivőerei *nem Budapesten*, hanem inkább a nyugati (Pozsony, Sopron, Nagykanizsa), valamint a keleti és délkeleti (Szeged, Arad, Temesvár) városokban futottak össze. Ámde a forgalmi tényezők (vas- és vizi-utak) fejlődése során *a vidéki gócpontok mindinkább veszitenek a jelentőségükből* és mert a vasutpolitikánk különösen a Kelet és Nyugot felől jövő és menő forgalmat a *fővároson* át irányitja, ennek nem vitatható következménye az volt, hogy Magyarország kereskedelmi és ipari életének sulypontja Budapestre helyeződött át . . ." Zsoldos ennek a tételnek az igazolása gyanánt párhuzamba állitja a budapesti, párisi, londoni és berlini nagybankokat és megállapitja, *hogy a lassubb vagy gyorsabb ütemü bankcentrációban külső behatások is erősen érvényesülnek*, mert a nyugati nagyintézetek a tőke-központositásuknak tetőpontját éppen Páris, illetve Berlin centralizációjának idején érték el és azok a nagy világbankok, melyek a pályafutásukat, a vidéken kezdték meg, *kivétel nélkül a főváros felé gravitáltak. Zsoldos* Géza „A bankkoncentráció" cimü munkáját *báró Madarassy-Beck Marcel dr.*-nak, a Leszámitoló bank kiváló vezérigazgatójának ajánlotta. A könyvet igen szép kállitásban *A Pénzvilág* adta ki és az megrendelhető A Pénzvilágnál (V., Korall-utca 11.), valamint bármely könyvkereskedésben.

Közgyülések és mérlegek.

Wiener Bankverein.

A *Wiener Bankverein* lovag *Schenk* Adolfnak elnöklete alatt tartotta közgyülését. Az igazgatótanács javaslatára a közgyülés elhatározta, hogy a bruttó-nyereségből, mely a mult évi áthozattal együtt 29.004,930 korona 81 fillérre rug, a költségek és egyéb kiadások levonása, az ingatlanok és berendezések leirása és az alapszabályszerü levonások eszközlése után 8%, vagyis *részvényenként 32 korona* (az utolsó 9 évben 7½% = 30 korona) osztalékot fognak fizetni április 4-től kezdve, a fennmaradó 618.589 korona 59 fillért pedig uj számlára viszik át. A turnus szerint kiváló lovag Schenk Adolf, az igazgató-tanács elnöke, smidachi Czjzek János, Klinger Oszkár báró, hohenlohe-schillingsfürsti Ernst Fülöp herceg, Hoyos Szaniszló gróf, Larisch gróf dr. és Haerdtl Henrik báró dr., az igazgató-tanács tagjai e minőségükben ujból meg lettek választva. Az igazgatótanács javaslatára elhatározta még a közgyülés az intézet alaptőkéjének *130.000,000 koronáról 150.000,000 K-ra való felemelését* s ecélból 50.000 darab, egyenként 400, összesen 20 millió névértékü uj részvényt bocsájt ki.

Generali.

A *Triesti általános biztositó társulat (Assicurazioni Generali)* március 17-én tartott 82-ik rendes közgyülésén terjesztettek be az 1913. évi mérlegek. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1913 december 31-én érvényben volt *életbiztositási tőkeösszegek* 1,297.036,630 K-át tettek ki és az év folyamán bevett dijak 56.381,050 K-val rugtak. Az *életbiztositási osztály dijtartaléka* 22.566,540 K-ra, 398.114,196 K-ra emelkedett. Az *életbiztositottak osztalék-alapja* 7.515,715 K. A *tüzbiztositási ágban*, beleértve a *tükörüveg-biztositást*, a dijbevétel 19.357,541 K biztositási összeg után 33.058,512 K volt, miből 11.771,428 K viszontbiztositásra fordittatott, ugy, hogy a tiszta dijbevétel 21.287,084 K-ra rugott és ez összegből 15.425,174 K mint dijtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló djkötelezvények összege 160.198,898 K. A *betörésbiztositási ágban* a dijbevétel 1.774,925 K-ra rugott, miből levonván a viszontbiztositást, a tiszta dijbevétel 982.230 K-t tett ki. A *szállitmány-*

biztosítási ágban a díjbevétel kitett 7.340,807 K-t, mely a viszontbiztosítások levonása után 3.362,470 K-ra rugott. *Károkért* a társaság 1913-ban 50.202,042 K-t és alapítása óta 1,163.020,163 K-t fizetett ki. E kártérítési összegből *hazánkra 233.952,606 K* esik. A *nyereség-tartalékok* közül, melyek összesen 15.504,719 K-ra rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti *nyereségtartalék*, mely 7.971,112 K-t tesz ki, az *értékpapirok árfolyam-ingadozására* alapított tartalék, mely az idei átutalással együtt 4.948,531 K-ra rug, továbbá felemlítendő a 160.000 K-ra rugó *kétes követelések tartaléka és az ingatan-tartalék*, mely az idei átutalással 2.425,075 K. Részvényenként *720 arany frank* osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek az idei átutalások folytán 434.367,388 K-ról 456.949,184 K-ra emelkedtek, a következő elsőrangu értékekben vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 105.861,710 K. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 61.760,232 K. 3. Letétbe helyezett értékpapirokra adott kölcsönök 5.459,438 K. 4. Értékpapirok 237.342,355 K. 5. Követelések államoknál és tartományoknál 46.666,706 K. 6. Tárca váltók 719.310 K. 7. Készpénz és az intézet követelései a hitelezők követeléseinek levonásával 9.139,432 K. Összesen 456.949,184 K. Ezen értékekből 85 millió korona magyar értékekre esik.

III. ker. takarékpénztár.

A Budapesti III-ik kerületi takarékpénztár márc. 31-én tartotta meg közgyülését *Mezei* Mór elnöklete alatt. *Mezei* Lajos vezérigazgató bemutatta az elmult év mérlegét, melyből kitünik, hogy a takarékpénztár mérlege 99.196 korona 42 fillér nyereséggel zárult. A közgyülés az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy részvényenkint 14 korona (7%) osztalékot fizet ki. A közgyülést követő igazgatósági ülésen elnökül Mezei Mór, alelnökül dr. Botzenhardt János választattak meg. Az igazgatóság *Deutsch* Adolf aligazgatót igazgatóvá és *Vágó* Manó főkönyvelőt cégvezetővé nevezte ki.

Nemzeti baleset.

A *„Nemzeti" balesetbiztositó r.-t.* f. hó 4-én tartotta *Ormódy* Vilmos elnöklete alatt huszonegyedik rendes közgyülését. Az előterjesztett évi jelentés szerint az elmult év, dacára a kedvezőtlen gazdasági viszonyoknak, kedvező eredménynyel végződött. A megállapitott károkért kifizetett összeg 770.759 korona 82 fillér. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság előterjesztésére a közgyülés elhatározta, hogy osztalékul 10 százalék, azaz 20 koronát fizet részvényeseinek az elmult évre. A jelentés tudomásvétele után az igazgatóság *Buday-Goldberger* Leó dr. és Róna Márk választattak be.

Minerva.

A *„Minerva" általános biztositó részvénytársaság* Budapesten, — mely az Assicurazioni Generali leányintézete, — egyéb ágazatain kivül foglalkozik a kezességi- és óvadék-, valamint az eltulajdonitás-, lopás-, hütlen kezelés- és sikkasztás elleni biztositással, nemkülönben a versenylovak, telivérek és más értékesebb tenyészállatok biztositásával, mely uj ágazatokat nevezett társaság vezette be hazánkban.

Központi kereskedelmi bank.

A Központi Kereskedelmi és Iparbanknak *Zsolnay* Miklós főrendih. tag elnöklete alatt tartott minapi igazgatósági ülése megállapittotta a bank 1913. évi mérlegét, mely 882.962 korona 06 fillér veszteséggel zárult. Emellett elhatároztatott, hogy az igazgatóság az e hónap 27-ére egybehivandó rendes közgyülésnek javasolni fogja a hat és félmillió korona alaptőkének a fenti veszteség elszámolása, továbbá leirások és tartalékolások eszközlése végett 4,160.000 koronára, vagyis részvényenként 80 korona névértékre való leszállitását s ezzel kapcsolatban a részvények megfelelő összevonását. *Fuchs* Arthur vezérigazgató állásáról lemondott. Az intézet ügyeinek vezetésével az igazgatóság *Rév* Zsigmondot, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank igazgató-helyettesét — aki ezen állásából megválik — bizta meg.

Atlantica.

Az *Atlantica Tengerhajózási Részvénytársaság* igazgatósága e napokban megtartott ülésében állapitotta meg az 1913. üzletévre vonatkozó zárszámadásait. Az üzleti költségek, értékcsökkenési tartalékalap stb. fedezése után fennmaradó 896,573 korona 73 fillér összegből külön biztositási tartalékalapját 75,000 korona összeggel javadalmazván, a tiszta nyereségből 20 korona, vagyis 10% osztalék kifizetését javasolja az igazgatóság az április hó 25. napjára kitüzött közgyülésnek.

Magyar-Francia biztositó.

A Magyar-Francia Biztositó Részvénytársaság ápr. 6-án tartotta meg folyó évi rendes közgyülését ormódi *Ormódy* Vilmos főrendiházi tag elnöklete alatt. A társaság az életbiztositási üzlet állományát az 1913. évben eredményesen gyarapitotta, amennyiben 3914 kötvény állittatott ki 20.198,599.20 K tőkéről és 1891.20 K járadékról. Az 1913. év végével érvényben levő biztositások összege 32.262,816.40 K tőkéről és 4,291.20 K járadékról szól. A közgyülés a felmentvény megadása után az igazgatóság és felügyelő-bizottság javaslatára elhatározta, hogy a rendelkezésre álló 402,429.28 K nyereségből — az alapszabályszerü elvonások eszközlése után — az 5.000,000 K részvénytőkének megfelelő 5 százalék osztaléka fejében, vagyis részvényenkint 10 korona, tehát összesen 250.000 K fizettessék ki, a fennmaradó 9746.20 K-ból pedig 3,884.25 K az ormódi Ormódy Vilmos-alap és 5,861.95 K a tisztviselők és szolgák nyugdijalapjára fordittassék. A közgyülés a választmány tagjává egyhangulag *Urbán* Adolf udvari tanácsost, a Vasuti forgalmi r.-t. vezérigazgatóját, a felügyelő-bizottság tagjává pedig *Gyöngyössy* János, *Kónyi* Manó, *Kovács* József dr., *Lónyay* Géza, *Poll* Imre és baranyavári *Ullmann* Pált ujból megválasztotta.

Unió biztositó.

„Unió" biztositó-intézet, Budapest, VI., Terézkörut 40—42. Alapittatott 1863. Folyó évi március havában 1.264,100 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1,137.800 korona értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 187.831 korona 2 fillér fizettetett ki. 1914 január 1-től március 31-ig 3,660.000 korona értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 3 millió 22.900 korona értékü uj kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében a folyó évben 545.184 korona 72 fillér és az intézet fennállása óta 22 millió 975.978 koronaa 74 fillért fizetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Ujlaki tégla.

Az Ujlaki tégla- és mészégető r.-t. márc. 31-én tartott közgyülése elhatározta, hogy az 1913. évi 109.808 K veszteséget uj számlára viszik át s osztalékot nem fizetnek. (Az 1912. évi mérleg 277.601 K nyereséggel zárult.) Az igazgatósági jelentés szerint a kedvezőtlen eredmény abban leli magyarázatát, hogy az épitkezési tevékenység az általánosan ismert rendkivül rossz gazdasági viszonyok következtében csaknem teljesen szünetelt s azonkivül a leszállitott csekély mennyiségü épitkezési anyagok csak nagyon alacsony árakon voltak elhelyezhetők, ugy hogy a bevételek még arra sem voltak elegendők, hogy a nagyüzemre berendezett vállalat üzemi kiadásait fedezzék.

Fonciére.

A *Fonciére Pesti Biztositó-Intézet* igazgatósága f. évi március 30-án tartott ülésében elhatározta, hogy a közgyülésnek az 913. évre vonatkozó osztalékszelvényét 8% = 16 koronával váltja be.

Magyar aszfalt.

A *Magyar Aszfalt Részvénytársaság* dr. *Matlekovits* Sándor v. b. t. t. elnöklésével a napokban tartotta ez évi közgyülését. A közgyülés az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy az elmult év 362.612 korona 34 fillér üzemfeleslegéből 200.000 korona az értékcsökkenési tartalékalap, 150.000 korona a karbantartási tartalékalap javadalmazására elővezettessék. Az igazgatóság eddigi tagjait a közgyülés öt évi, a felügyelőbizottság eddigi tagjait pedig egy évi időtartamra ujra megválasztotta. A közgyülést követő igazgatósági gyülésen elnökké ismét dr. *Matlekovits* Sándor v. b. t. t., alelnökké *Abonyi* Emil lett megválasztva.

Forradalom és Császárság

A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mü 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok mümelléklettel jelenik meg. A 100 ives mü beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADALOM. Két kötet. Irta: *Farkas Pál.*
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta: *Seress László.*
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: *Adorján Andor.*
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: *Seress László.*

A nyolc kötet diszes kötésben 32.— *K, mely összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.*

Itt kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni. *Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten, VI., Andrássy-ut 16.*

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél FORRADALOM ÉS CSÁSZÁRSÁG cimü müvet 32 koronáért, fizetendő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mü árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás .....

Lakhely .....

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

MERCEDES

AZ AUTÓK KIRÁLYA!

Vezérképviselet:
BÁRDI R.-T.
BUDAPEST, LEHEL-U. 25. SZ.
VI. KER., ANDRÁSSY-UT 8. SZ.
TELEFON 112—26 és 112—27.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga. Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél

V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!

Pompás ajándéktárgyak!

Különleges ékszerek!

Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-építési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó-utca 10. szám.

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság

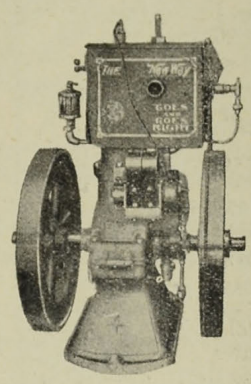

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem! Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK K.-T.

BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.

TELEFON: 66—27. SZÁM.

TROCADERO VII., Király-u. 77 TELEFON 45—10.

Ma és mindennap

a teljesen uj szenzációs müsor.

Burg Henrik a közkedvelt német humorista, **3 Nansel** mesterénekesnők, **De Monti** tánckettős, **Elfle de Joung** előadó-müvésznő, — **Cecil Mearly** cigánytáncok.

Azonkivül még 20, Budapesten teljesen uj attrakeiók fellépte Reggel 5 ig Ballmabill. — Helyárak: 3, 2, 1 korona. — Jegye elővételben „Az Est" kiadójában.

k

Jardin d'Hiver NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Lucie König uj sláger számokkal.

Fredy Bavin, Les Fabiens

Collin és Maud

Móricz Zsigmond mulatságos eredeti paraszt tréfája „A zördög", Lenkeffy Ica és Sajó Gézával ujfőszerepekben. Robert és Robert 4 Gypsys, Ferrero, Dolly és Morris és még 20 kiváló szám.

1 óra után a parketten modern táncok

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

A legszenzációsabb vendégszereplés.

Hippolyta d'Hellas

társulatával. — Csodás fény- és árnytáncok

Fritzi Rolly

a bécsi kedvenc, s ezenkivül 20 ujatrakció.

MÁG

AUTOMOBILOKAT

1913. évi tipus 25 HP

LUKSZUS-AUTÓKAT

KARDAN hajtással!

AUTÓBUSZOKAT!

2, 5, 10 tonna hordképességü

TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára

Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.

Telefon 5—27 és 45—15.

MAGYAR ÉLET- ÉS JÁRADÉKBIZTOSITÓINTÉZET

MINT SZÖVETKEZET

Budapest, Andrássy-ut 8. sz.

A szövetkezet elnöke gróf Széchenyi Aladár, alelnöke gróf Erdődy Tamás.
Az igazgatóság tagjai: báró Rudnyánszky József elnök, Dénes Tibor vezérigazgató, Forrai Miklós, dr. Lévai Zsigmond, Györgyei Illés.

Az intézet szövetkezeti alapra lévén fektetve, az össznyereség 70 százaléka a biztositott tagok közt a dijfizetések arányában felosztatik. Az intézet az életbiztositás összes nemeit müveli jutányos dijak és előnyös feltételek mellett. Ajánlja különösen a halál esetére szóló biztositást a család ellátására, kölcsönös biztositást a házastársak részére, a halál és elélés esetére szóló vegyes biztositást, kiházasitási biztositást leányok részére, esetleg nevelési járadékkal kapcsolatban. Ajánlja a nyugdijbiztositás összes nemeit özvegyi nyugdijat gyermeknevelési pótlékot és özvegyi végkielégitést.

Az összes biztositási módozatoknál kivánságra a rokkantsági kockázatot is elvállalja az intézet olyként, hogy munkaképtelenség esetén a biztositott a dij fizetése alól felmentetik. Az intézet orvosi vizsgálat nélkül is köt a legelőnyösebb feltételek mellett bizositásokat.

Bővebb felvilágositással készséggel szolgál

az intézet igazgatósága.

Budapesti közuti vaspálya társaság.

Hirdetmény.

A Budapesti közuti vaspálya társaság

49-ik rendes közgyülése

f. évi ápr. hó 18-án d. u. fél 4 órakor a társaság igazgatósági épületében Budapesten, V., Lipót-körut 22. fog megtartani.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság évi jelentésének előterjesztése és erre vonatkozó határozat; előterjesztése az 1913. év zárszámadásnak és mérlegnek és a felügyelő-bizottság jelentésének és ezekre vonatkozó határozat; az osztalék megállapitása; határozat a felmentvény megadása tárgyában.
2. Részvényesek által beadott inditványok: a) a menetdijak, b) az alapszabályok 11. és 15. §§-ainak módositása, c) a társasági vagyon három részre való osztása, d) a budapesti közuti vaspálya társaságnak az affiliált közlekedési vállalatok közgyülésein való képviseltetése, e) a részvényeseknek kisorsolás esetén való kártalanitása tárgyában.
3. Választás a felügyelő-bizottságba.
4. A választmány megválasztása.

Szavazati jogot adnak a társaság közgyülésein (alapszabályok 15. és 20. §§.) a társaság részvényei és illetőleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyülés előtt letéteményeztetnek; 20 darab részvény vagy élvezeti jegy után egy szavazat gyakorolható oly megszoritással azonban, hogy 50 szavazatnál többet egy részvényes sem gyakorolhat sem saját nevében, sem pedig megbizásból.

Felkéretnek a t. részvényesek, kik a jelen közgyülésen résztvenni óhajtanak, miszerint cimleteiket a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május hó 1-én lejárót is, *szám- és névjegyzék kiséretében bezárólag folyó évi április hó 14-ig a Pesti magyar kereskedelmi banknál Budapesten, vagy a Magyar általános hitelbanknál Budapesten* hétköznapon a pénztári órák alatt téritvény mellett letenni méltóztassanak.

Budapest, 1914 április 2.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

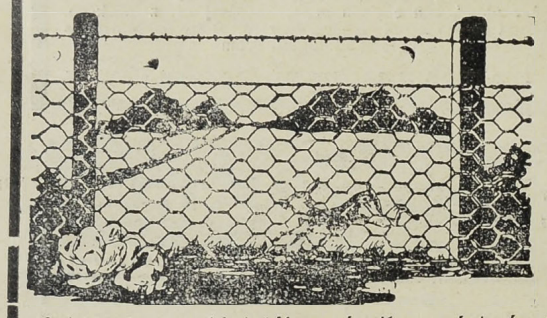

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,

Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

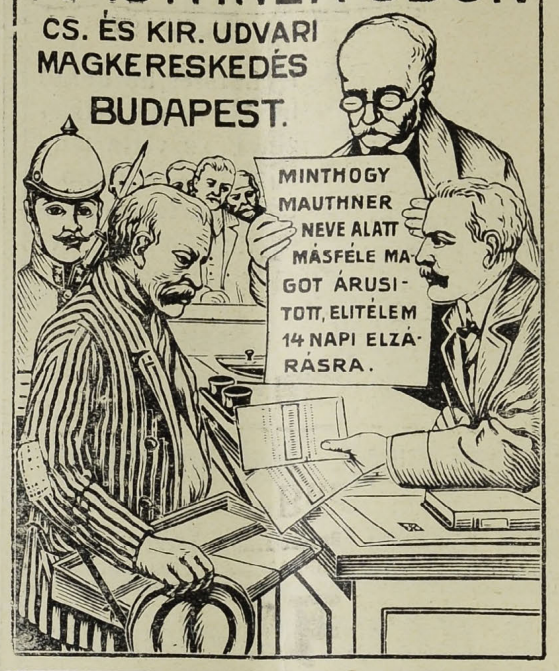

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK MATSCHEK LAJOS BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü ütersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

Férfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. szám.*

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és **kádfürdők,** külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorronlást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. április hó 15-én 16. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Vázsonyi

Vilmos nevével találkozik a pesti polgár, valahányszor arról van szó, hogy a városházán történt baklövéseket reparálni kell, valahányszor fájó seb éri Budapest népét, valahányszor fejő tehénkének nézik a várost, valahányszor a körmére kell koppantani az élősködő, kapzsi magánérdekbajnokoknak, összeférhetetlenül viselkedő városatyáknak.

Ha sulyos adóterhet zudit a kormány a főváros lakosságára, harcba száll Vázsonyi Vilmos és nem nyugszik, amig az adóteher nem csökken. Ha a város barrikádokat emel a saját adófizető polgárai ellen, ha betömni akarja kereseti forrásaikat: — pontosan megállapitja Vázsonyi a községi élelmiszerpolitika korlátait és visszaszoritja a fanatikus népboldogitókat. Ha rossz üzlet készül a városházán: — szép csöndesen megbuktatja a tanács előterjesztéseit Vázsonyi s százezreket ment meg a város számára. Mindenütt megjelenik Vázsonyi, ahol meg kell védeni a város érdekeit, nem ismer kiméletet leghivebb embereivel szemben sem, nem tulozza a dolgok jelentőségét, de nem ismer jelentéktelen városi ügyet, nem használja sohasem azt a nagyuri gesztust, amely egynémely városházi kapacitásnak jellemző sajátossága, azt a gesztust, amely azt fejezi ki, hogy „nem érdemes vele foglalkozni, nem nagy eset“ . . .

Amilyen megnyugtató az a tudat, hogy a város polgárságának egyetemes érdekei fölött gondosan őrködik Vázsonyi Vilmos, éppen olyan mélyen elszomoritó, hogy léptennyomon szükség van reá. Gyönyörü az egyén munkája, amely a közt szolgálja, de lesujtó véleménye kell, hogy legyen mindenkinek arról, hogy a köznek a java egyetlenegy embertől függ ugyszólván, egyetlenegy ember folytonos éberségén, állandó ellenőrző munkáján, nagy tehetségén, tudásán, szivén, akaratán, fizikumán, puritánságán mulik, közel egy millió embernek a sorsa.

Mindezeket Vázsonyiról meg lehet ma már állapitani, a hizelkedésnek a gyanuja nélkül is. A közvetlen alkalmat pedig e héten — mert minden héten van rá alkalom — a pénzügyi bizottság ülése szolgáltatta, amelyen az omnibusz-társaság ismert megváltási üzletét tárgyalták. Közel másfélórás beszédben pontról-pontra bebizonyitotta Vázsonyi, hogy a szakértők munkája kedvezőtlen a városra s a határozat, amelylyel a bizottság az előterjesztés utját megakasztotta, százezrekre rugó megtakaritást jelenthet.

Az egyének munkájának az értékét, eredményét, számokba lehet kifejezni. A számok vagy azt mutatják, mennyi pénzt hozott be az egyén áldásdus müködése — önmagának, vagy azt, hogy a köznek mennyi haszna volt belőle.

Fullánkok

Az autobusz

utjából ismét elhárult egy akadály, legalább a látszat arra vall. A kereskedelemügyi miniszter elszégyelte magát multkori kortesleirata miatt s arról értesitette a fővárost, hogy nincs kifogása a nyilvános nemzetközi pályázat ellen, de ragaszkodik tovább is a magyar ipar jogához. Ez a ragaszkodás természetes kötelessége a magyar ipar legfőbb intézőjének s ha a leiratban a ragaszkodás kifejezése után pont következnék, akkor semmi kifogást sem lehetne tenni a miniszteri fogalmazvány ellen. Harkányi báró azonban tovább megy és azt mondja, hogy a magyar gyárak komolyan akarják a szállitás elnyerését, a magyar gyárakat nem szabad mellőzni. Miután pedig egyetlenegy ujjunkon meg tudjuk számlálni, hogy hány magyar gyárról lehet itt szó, a miniszter ismét beleesik abba a hibába, hogy korteskedik. Jobbkezével szabad folyást enged a pályázók versenyének, a balkezével viszont kijelöli a verseny favoritját.

Temető

ügyekkel van tele a szerdai közgyülés napirendje. Libabőrös lesz az ember háta, ha végigolvassa a tárgysorozatot. Az első holtpont az omnibusz megváltásáról szól. Annyira halott, hogy nem is tárgyalják. Ott van azután Türr tábornok siremlékének költsége, a kerepesi uti temetői halottasház tatarozása, a németvölgyi temetői sirboltok hátfalának javitása, az uj temető utépitése, a kerepesi temető sirboltjainak javitása, a farkasréti köztemető sirjai árának arányositása stb. Csupa halál, csupa temetőügy a napirend és sehol semmi élet. Mintha csak a városházi viszonyokat jelképezné a programm.

A sajtótörvény

oltalma alá helyezték magukat azok, akik félnek a sajtó nyilvánosságától. Ez a számunk már az uj rendnek az égisze alatt készült, amit ha nem vesz észre az ovasó, egyedül annak tulajdonitsa, hogy eddigelé is megválogattuk a fegyvereinket.

De hát a törvény — törvény s mi alkalmazkodunk hozzá. Ami csak annyit jelent, hogy az olvasó figyelmét fokozottabb mértékben fogjuk igénybe venni. A kommunális hirszolgálat sohasem küszöbölheti ki a személyekkel való foglalkozást, mert a városházán majdnem minden ügynek üzetszerü jelleget tulajdonitanak s az üzletek pikantériáját, megrovásra alkalmas voltát a városházán szereplő személyek szolgáltatják. Ebből pedig az következik, hogy a jövőben — Tisza István nagy dicsőségére — a sorok között is kell irni s az olvasónak a sorok között is kell olvasni.

Személy főszámvevő
nyilatkozik a zárszámadásokról.

Esztendőről-esztendőre nagy érdeklődés előzi meg azt a munkát, amelyet a számvevőség s annak élén Személy Árpád főszámvevő végez s amely az elmult esztendők pénzügyi eredményét állapitja meg. Kérdést intéztünk Szimély főszámvevőhöz az iránt, milyen stádiumban vannak ezek a munkálatok s mikorra várható a zárószámadások eredményének publikálása. A főszámvevő nyilatkozata a következő:

A zárszámadásokkal, amelyek rengeteg emkáját hetekkel ezelőtt megkezdtük már. A munka rengeteg anyagot ölel fel, ami természetes is, mert hiszen a zárszámadások a főváros összes kiadási és bevételi tételeire vonatkoznak s a városi gazdálkodás egész képét nyujtják. Fontos ez a munka abból a szempontból is, hogy ilyenkor lehet a legpontosabban áttekinteni, ellenőrizni az adminisztráció minden ágát.

A zárszámadásokkal, ameyek rengeteg embert foglalkoztatnak most, a törvény által előirt időben elkészülünk. Minden valószinüség szerint az utolsó közgyülés elé fog kerülni a munka. Ma még aproximative sem lehet megállapitani, mi lesz az eredmény. A viszonyok ismeretén alapul azonban az a feltevés, hogy bizony a mult esztendő deficittel végződött. A hiány magyarázata az, hogy a kiadásokra előirányozott összegek tényleg kiadattak, ellenben a bevételi tételeknél jelentékeny különbségek vannak az előirányzat és a tényleges eredmény között. És ez több, mint természetes. Az ok nem a tulkiadásokban rejlik, mert a hitelnyilvántartási eljárás 1914. január elsején életbelépett s azóta szigoruan ügyelünk a költségtöbbletek lehető elkerülésére. De a szomoru gazdasági viszonyok mellett előrelátható volt, hogy az adóbevétel csökken, egyes adónemeknél, mint pl. az ingatlanforgalmi adó, átirási dij, épitkezési illetékek stb. majdnem minimumra szállt. A kérdés most az, hogy a kétségtelen deficitet hogyan lehet pótolni. Erre nézve háromféle megoldás képzelhető el. Az első a városi üzemek jövedelmének szaporitása. Erről a mai üzemeknél aligha lehet szó, mert hiszen ezek az üzemek a mult esztendőben is megfeleltek a hozzájuk füzött várakozásnak. A második megoldás az adóemelés, ettől azonban természetesen mindenki idegenkedik s éppen ezért erre a módusra csakis a legvégső esetben kerülhet sor. A harmadik megoldás, az állam támogatásának fokozása. Ennél a pontnál fáidalommal kell megállapitanom, hogy Budapest e tekintetben csaknem a legmostohább helyzetben van. Minden országban az állam a legfőbb támogatója, legdusabb jövedelmi forrása az ország fővárosának. Budapest azonban a közterheknek, állami feladatoknak aránytalanul nagy részét vállalta, anélkül, hogy az állam részéről megfelelő rekompenzációt kapna.

— Akármilyen kedvezőtlenül esik ki a zárszámadás, nem származhatik belőle baj. A technikai elintézése a dolognak abból áll, hogy ha a zárszámadások fölösleget mutattak valamelyik évben, akkor a rákövetkező esztendőben a fölösleget felhasználták valamilyen közmunkára, pl. kövezésre. Éppenigy, ha deficittel végződik a zárszámadás, akkor a hiányt átvisszük a következő év számlájára s

ez természetesen állandóan ott lappang a költségvetésben, amig a város nem gondoskodik az általam megemlitett módok valamelyikéről, amig tehát a viszonyok kedvező változása folytán a bevételi tételek nem emelkednek, vagy amig valamilyen radikális javitása a pénzügyi helyzetnek nem következik be.

Huszonöt milliós kaland

A Magyar Villamossági megváltása.

A főváros közgyülése két esztendővel ezelőtt elvi határozatot hozott a Magyar Villamossági r.-t. telepének megváltása ügyében. A határozat az volt hogy a város élni kiván a szerződésben biztositott jogával. Aki elolvassa a közgyülésen történt felszólalásokat világosan láthatja, hogy a tanács akkori előterjesztésének mi volt a bázisa, milyen megváltási összegnek a fizetési kötelességét jövendölte meg a tanács a városatyáknak. Vázsonyi Vilmos felszólalása adta meg a vita alaphangját. A demokraták vezére elfogadta az előterjesztést, de nyomatékosan hangsulyozta, hogy a megváltásról csak akkor lehet szó, ha a város előnyös áron jut a telep birtokába. Hogy mit értett Vázsonyi a közgyülésen „előnyös ár" alatt, arról is tanuskodnak a közgyülésen elhangzott beszédek. Tizenkét millió körüli összegről volt szó, ily összegü beruházással kecsegtették a városatyákat s Vázsonyi nyiltan kimondotta, hogy meszszebbremenő áldozatot a város nem hozhat.

Ezt a tényt legelőször szögezzük le akkor, amikor a világitási ügyosztálynak a megváltás tárgyában készitett előterjesztését birálni akarjuk. Mert a közgyülés intenciója, a tanács akkori értékelése és az ügyosztály mostani előterjesztése között horribilis árdifferencia mutatkozik — a főváros terhére. A város annyira tájékozatlan volt a becsértéket illetőleg, oly biztosra vették a 12 miliós értékmegálapitás helyességét, hogy nem élt a szerződés ama jogbiztositásával, amely szerint a megváltási árra vonatkozólag megegyezés létesithető a szerződő felek között. A tanács szigoru volt, értesitette a társaságot, hogy nem hajlandó alkudozásokba bocsájtkozni, a város nem kér a békés megegyezésből, hanem a biróság bölcsességére bizza a megváltási ár megállapitását.

Következett a szakértők kijelölése, a szakértői becslés és a biróság munkájának megkezdése. Előttünk áll a becslésről szóló jelentés és megdöbbenéssel látjuk, hogy a tanács ismét elszámitotta magát s — bár jóhiszemüen — tévutra vezette ezzel a közgyülést is. Az eredetileg kontemplált tizenkét millió helyett a város szakértői tizennyolc millió koronára, a társaság becslői huszonkét millió koronára értékelik a megváltás tárgyát. Vegyük ehhez még hozzá a megváltás után szükségessé váló beruházásoknak a költségeit s akkor a helyzet ugy alakul, hogy a legkedvezőbb esetben is mintegy tiz millió koronával többet kell a városnak a megváltásért fizetni, mint amilyen összegnek a fizetése a közgyülés állásfoglalásának indokául szolgált. Való tény, hogy a város és a társaság szakértőinek becslése között mintegy négy millió korona a differencia. De hogy a biróság álláspontja a társaság szakértőinek a kalkulációját fogja megerősiteni, azt az ügyosztály nyilván jól érzi, s a megváltás mérlegét éppen ezért erre az alapra fekteti.

Junius elsején fogja a város az üzemet átvenni, ha a megváltásból valóság lesz. Ma április derekát járjuk, tehát a jelzett terminustól mindössze hat hét választ még el. Az előterjesztés bizottsági és közgyülési tárgyalása eltart két-három hétig. Alig marad tehát négy heti idő az átvétel előkészitésére. Sőt az átvétel körüli egyéb bajok is lesznek. Egyelőre ugyanis javában folyik a pör a budapesti törvényszéken a város és a társaság között s a pörben arról van szó, vajjon egyáltalában tartozik-e a társaság az üzemet a városnak átadni. Ma, rövid idővel a döntő határidő előtt, teljesen tisztázatlan, homályos még ugy a jogi helyzet, mint a becsérték. Kérdjük, mi okozta a sulyos késedelmet s ki fog ez által szükséghelyzetbe kerülni?

Álláspontunk a tanács előterjesztésével szemben kezdettől fogva határozott, világos volt. Elvi szempontból kárhoztatunk minden megváltási szankciót, mint a községesités politikájának ujabb állomását. Szomoru tapasztalatok igazolják azt a feltevésünket, hogy a város kezelésében a legkitünőbb üzlet is elromlik. Tönkreteszi az adminisztráció nehézkessége, a bürokrata szellem, a protekciós rákfene, a gazdálkodás könnyedsége, ellenőrizhetetlen volta és az a körülmény, hogy a várossal szemben fokozottabb szociális igényekkel lépnek fel a vállalat alkalmazottai, munkásai, vállalkozói. A gázgyár példája mutatja, mennyire illuzóriussá válik a gyakorlatban minden jövedelmezőségi számitás. Hiába állitja fel az ügyosztály a mérleget olyképpen, hogy a megváltás után a városnak két millió korona lesz a tiszta haszna ebből az üzemből: — senki sem akad, aki osztani fogja az ügyosztály derüs optimizmusát, mert nincsen tekintettel a kiadások folytonos emelkedésére, ujabb és ujabb beruházások felmerülésére.

A másik szempont, amely lehetetlenné teszi a megváltásért való rajongást, a város aggasztó pénzügyi helyzetének ismerete. Akkor, amikor a város szégyenkölcsönökből tengődik, amikor annyi az adóssága, mint a tenger vize s a hitele annyira lerongyolódott, hogy a legutóbbi emisszió kudarcot hozott, amikor a deficit nem rémkép többé, hanem szomoru valóság: — akkor a városnak nem szabad belemenni egy huszonöt milliós üzletnek a kockázatába. Mindenki kockáztathatja a tőkéjét, csak a város nem, mert nem titok, hogy a felvett milliókból semmire sem telik s mert előreláthato, hogy hosszu ideig szó sem lehet ujabb hitelmüveletről. Minden fillérrel takarékoskodni kell, a villamostelepnél is inkább olyan megoldást keressen a város, amelynél a legelőnyösebb pénzügyi helyzetet biztositja a maga számára anélkül, hogy kockára tenné a saját pénzét.

A szerződés értelmében a főváros a megváltás árát a telep átvételétől számitott félév alatt készpénzben és egy összegben tartozik a társaságnak megfizetni. A polgármester jól tudja, hogy az egész 25 milliónak a kiadása végzetes konzekvenciákkal járhat a városra. Éppen azért ugy tervezik a városházán, hogy évi részletekben egyeznek ki a társasággal. Fölösleges hangsulyozni, hogy itt ismét fájdalmas csalódás fogja érni a várost, mert nem valószinü, hogy a nehéz pörben álló társaság tulságos előzékenységre lesz rábirható.

Az előterjesztésnek további szépséghibája, hogy tájékozatlanul hagyja a városatyákat az iránt, mi történik a városi villamos központ épitése körül? Miért nem működik még ez az üzem, s hány milliót fog még igényelni az épitkezés? Egyenesen megdöbbentő, amit a város ezen a ponton elkövetett. Az előterjesztés a legjobb alkalom arra, hogy a közgyülés számonkérje a mulasztásokat.

MEGHOSSZABBITOTTA A VÁROS az Angol-park szerződését

A nyári Budapest kedvenc szórakozó helye az Angol-park, eleven öröme a pesti szalmaözvegyeknek s a Pestre vetődött idegeneknek.

Budapest nyáron el sem képzelhető az Angol-park nélkül, amely ugyszólván elsőrendü életszükségletté vált. Annál érthetetlenebb, hogy a fővárosi tanács a nyilvánosság mellőzésével, az illetékes bizottságok és a közgyülés véleményének kikérése nélkül,

1917 végéig meghosszabbitotta az Angol-park területhasználati szerződését.

A szerződés ugyan még csak a jövő esztendőben járt volna le, de az előrelátó tulajdonosok már most kérték annak meghosszabbitását. A város a kérelmet teljesitette, mert az indokolás teljesen megfelel a valóságnak. Meinhardték ugyanis tetemes beruházásokat akarnak a park területén eszközölni, uj attrakciókról, uj vendéglőről, mozgószinházról gondoskodnak. A mozi körül némi harc keletkezett. A városgazdasági ügyosztálynak az volt az álláspontja, hogy a ligeti mutatványosoknak ártani fog a mozi, ennélfogva nem lehet azt engedélyezni. Holott nyilvánvaló, hogy a mozi-szkeccs ma már inkább szinház, mint mozi és i gy egyáltalában nem konkurrál a mutatványosokkal. Ez a helyes felfogás győzött végre s a japán-kert helyén épülő helyiségben állandó mozi-szkeccs előadások lesznek, kizárólag Uher-filmek bemutatásával.

Érdekes, hogy a szerdai közgyülés napirendjén szerepel a városligeti székesfővárosi pavillon helyreállitásának költségfedezete, amely ugyancsak szerződés meghosszabbitást rejt magában. A szóbanforgó pavillon a Weingruber-kávéház, amelyre a főváros már akkor kimondta a halált, amikor a közelben lévő Ártézi-fürdő létesitéséről volt szó. Ugy volt, hogy a pavillon területét hozzáveszik a fürdőhöz, a pavillont megszüntetik, a szerződést többé meg nem ujitják. Most pedig a város befektetéseket eszközöl s ugy értesülünk, hogy Weingruber bérlő maga is mintegy harmincezer koronára rugó üvegtetővel ellátott lakatosmunkát végeztet a helyiségben. Ily nagy befektetés pedig csak hosszabb bérleti időre fizetődik ki. Önkéntelenül is felmerül tehát az a feltevés, hogy a város a bérleti szerződést Weingruberrel meghosszabbitani óhajtja.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

FŐPOLGÁRMESTER-JELÖLTEK

I. Festetich
II. Kollár
III. Miskolczy

Ujfajta szenzációja támadt a városházának. Már-már belenyugodott ez a a város abba, hogy nincsen főpolgármestere, hanem a polgármester végzi a sulyos munkával egybekötött hivatai teendőit. Heltai Ferenc halála óta nem talált a kormány méltó férfiut a főpolgármesteri állásra. Most azonban sürgőssé vált dolog, mert a pesti kerületek mozgolódnak es pedig olyan irányban, amely a kormánynak legkevésbbé sem kellemes. A főpolgármester tudvalévőleg a kormány képviselője, bizalmi embere a városházán s a közelgő választásoknál a kormány őrá szeretné bizni a munkapárt győzelmének sulyos gondját.

A főpolgármesteri állást tehát rövidesen betöltik s most már tisztára a személyi kombináció van hátra. Értesülésünk szerint a kormány jelöltje az első helyre Festetich Géza grófi alpolgármester lesz, aki nem uj ember ezen a téren, mert már többizben kombinálták a főpolgármesteri állásra. Festetich gróf népszerü ember a városházán s megválasztása, ha jelölik, kétségtelen.

A másik verzió szerint a kormány első jelöltje Kollár Lajos udv. tanácsos, bizottsági tag. Kollár mindig kormánypárti volt, éppen azért kétséges, vajjon a közgyülés ellenzéki tagjainak az akarata nem-e boritaná fel ezt kombinációt. Szó van végül a bihari főispánról, Miskolczy Ferencről, akit azonban nem türne meg a közgyülés, mert Miskolczy Tisza legexponáltabb hive s az ő jelöltetése már maga is tisztára provokálás lenne.

Bizonyos, hogy a munkapárti városatyák már hetek óta erősen szervezkednek. A főpolgármestert tudvalévőleg a hármas királyi kijelölés alapján a közgyülés választja. Bizonyos, hogy hiábavaló minden muknapárti erőlködés, mert a városatyák többségét nem fog lehetni a kormány jármába fogni.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Döcög az omnibusz

Megváltjak — a szakértőket

Ugy történt, mint ahogyan a Fővárosi Hirlap kivánatosnak hirdette: a pénzügyi bizottság nem fogadta el a közlekedési ügyosztálynak az omnibusz megváltására vonatkozó előterjesztését, hanem albizottságot küldött ki azzal az utasitással, hogy az albizottság lehetőleg vizsgálja meg a társaság könyveit s a rendelkezésére álló adatok alapján állapitsa meg a megváltandó ingatlanok és felszerelések valódi értékét.

Előrelátható, hogy az Omnibusz-társaság nem fog eleget tenni a főváros felhivásának s nem fogja felmutatni üzleti könyveit. Ennek pedig az lesz a következménye, hogy a közgyülés visszautasitja az előterjesztést s a tiszti ügyészség számadási pert fog inditani a társaság ellen, vagy pedig a város letétbe helyezi azt az összeget, amelyet a kiküldött albizottság megállapit, egyben pedig a birósághoz fordul annak a kimondása iránt, hogy az Omnibusz-társaság 1915. január elsején összes ingó és ingatlan vagyonát (kivéve a lovakat) és üzemet a fővárosnak átadni tartozik.

A pénzügyi bizottság ülésén, amelyen a nevezetes határozat megszületett, jelen voltak: Bódy alpolgármester (elnök), Rényi, Márkus, Berczell tanácsnokok, Szabó h. főügyész, Szimély főszámvevő, a bizottság tagjai közül pedig Bródy Samu, Ehrlich G. Gusztáv, Eulenburg Salamon, Feleki, Glück Frigyes, Hajós Zsigmond, Jencs Vilmos, Leitner Adolf, Lengyel Endre, Platthy György, Szebeny Antal, Vázsonyi Vilmos és Walder Gyula. Vázsonyi inditványát a bizottság egyhangulag fogadta el. Az inditványozó hatalmas beszédének legérdekesebb része a szakértők munkája iránti bizalmatlanságnak a megokolása volt. Rózsavolgyi Manó, Benedek Dezső, Herczegh József bizottsági tag urak és Gattein dr. fuvartelepi igazgató a bizottság rosszalásáért kárpótlást kapnak ugyan, mert huszönötezer korona kerül közöttük felosztásra a város pénzéből: — de bizonyosra vesszük, hogy erre a keresetre a szakértők nem nagyon büszkék.

Egyelőre tehát csak a szakértők fájdalomdiját váltják meg — huszonötezer koronával, amelyet a békés megegyezés sikertelnsége esetén a város tartozik a maga egészében kifizetni. Vázsonyi legtetszetősebb érve az volt, hogy a szakértők becslése szerint egy-egy omnibusz-kocsi 1840 (imepriál) illetve 1200 koronát ér, holott a forgalmi érték ennél sokkalta alacsonyabb. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a főváros a nyakába szakadt omnibuszkocsikat legjobb esetben vidéki városoknak tudja eladni és semmiesetre sem kapna többet egy-egy kocsiért, mint 300—400 koronát. Ez pedig horribilis differenciát jelent és nem tulzás Vázsonyinak az a kijelentése, hogy a szakértők becslése alapján a város 2—300.000 koronával tulfizetné az Omnibusz-társaság megváltandó vagyonát.

Természetes, hogy a pénzügyi bizottság határozata nem jelenti a közlekedési ügyosztály álláspontjának dezavuálását. Rényi tanácsnok kötelességét hiven teljesitette akkor, amikor a közgyülés határozatához képest a becslő-bizottság munkáját előterjesztette s a munka alapján a megváltást proponálta. Egészen más és nem tőle függő kérdés volt az, vajjon a szakértők munkája lelkiismeretes volt-e s a becsérték megfelelt-e tényleges forgalmi értéknek. Ennek az eldöntése a pénzügyi bizottság feladata volt s örömmel állapitjuk meg, hogy a bizottság ennek a kötelességének lelkiismeretesen megfelelt.

Egy dologtól tartunk csupán, attól, hogy az Omnibusz-társaság megváltása elé gördülő akadályok hátráltatni fogják az autobusz-forgalom megnyitását. Az omnibusz megváltásánál sohasem szabad szem elől téveszteni a megváltás célját, az autobusz eljövetelét. És ha igaz is az, hogy a város pénze nem Csáky-szalmája, a város helyzetét senkinek sem szabad kihasználni, — bizonyos, hogy a városnak sürgősen rendbe kell jönni az omnibusz dolgával, mert a város polgárságának sürgős óhaja és érdeke az autobusz-forgalom megnyitása.

Események

Olvasóinkhoz!

Lapunk mai számát, a husvéti munkaszünet folytán előállott nyomdatechnikai nehézségek miatt, korlátolt terjedelemben, hat oldalon voltunk kénytelenek megjelentetni, amiért olvasóink szives elnézését kérjük.

Közgyülés.

Husvét után két nappal rövid, eseménytelennek igérkező közgyülésre gyülnek össze a városatyák. Egyetlen jelentős pontnak az Omnibusz-társaság megváltásáról szóló ügyosztályi előterjesztés tárgyalását szánták, a pénzügyi bizottság azonban nem méltányolta ezt az elhatározást, nem fogadta el az előterjesztést és igy a nagyfontosságu ügy erősen összezsugorodik. A figyelem ennek folytán a megüresedett tiszti alügyészi állás betöltése felé fordul. A választás eredménye a kerületek jelölése után nem kétséges: az uj alügyész Petzrik Jenő lesz. A napirendelőtt a polgármester inditványozni fogja, hogy a főügyészi választást a legközelebbi, április 29-iki közgyülésen ejtse meg a közgyülés. Előrelátható, hogy a közgyülés lefolyása sima lesz s este hat órakor bizonyára kimerül a napirend

Lemondó városatya.

Engel Pál fővárosi bizottsági tagot, az Angol-Osztrák Bank budapesti fiókjának ügyvezető igazgatóját, a bank bécsi főintézetének központi igazgatójává nevezték ki. A távozó bankigazgató legközelebb lemond bizottsági tagságáról, a mellyel másfél esztendővel ezelőtt tisztelte meg őt a hetedik kerület polgársága. Engel helyébe, mint legtöbb szavazatot nyert 1912. évi póttag, Ungár Bertalan kerül a törvényhatósági bizottságba. Engel Pál tagja volt a pénzügyi bizottságnak is, itt Paksy Béla lesz az utódja. Az aktiv pénzkapacitások és bankdirektorok közül tagja marad a közgyülésnek Láncz y Leó v. b. t. t., Elek Pál, Székely Ferenc, Madarassy-Beck Gyula báró, Herzog Péter báró, Urbán Adolf, Horváth Lipót, Halász Manó, Walder Gyula és még néhány kisebb intézet igazgatója.

Feleki Béla képviselőjelölt.

Mult heti számunkban megemlékeztünk a főváros uj kerületi beosztása folytán előállott uj helyzettel és közöltük a pártok jelöltjeinek listáját. Most arról értesülünk, hogy a Terézváros egyik kerületében pártonkivüli programmal fellép Feleki Béla dr., a törvényhatósági bizottság nagytehetségü, köztiszteletben álló tagja. Feleki jelöltségét a demokrata-párt is támogatni fogja.

A Városi uj igazgatósági tagja.

Megirtuk, hogy a Városi Villamos április 18-ki közgyülésén Festetich Géza gróf alpolgármestert beválasztják a részvénytársaság igazgatóságába. Ugy értesülünk, hogy Festetich gróf a vállalat kötelékéből eltávozott Wörner Adolfnak a helyét foglalja el. Uj felügyelő bizottsági tag Harrer vagy Wildner tanácsnok lesz.

A III-ad osztályu kocsik és a főváros.

A kereskedelmi miniszter tudvalévőleg arról értesitette a fővárost, hogy a III-ik osztályu kocsik bevezetése a gyorsvonatoknál nem vált be s nem járt kellő pénzügyi eredménnyel. Éppen azért a miniszter kijelentette, hogy a kocsikat nem szándékozik rendszeresiteni. A közgazdasági ügyosztály most azt javasolja a tanácsnak, illetve a közgyülésnek, irjon fel a város a miniszterhez a III. osztályu gyorsvonati kocsik fentartása és szaporitása érdekében. Indokolja pedig ezt az álláspontját azzal, hogy a kocsikat a máv. csak egy-két vonalon vezette be, ezek az eredmények pedig nem elegendők arra, hogy belőlük végleges tapasztalatot nyerjen a máv.

Palais de Danse.

A *Palais de Danse* áprilisi nagyszerü müsora ismét bővelkedik a világhirü attrakciókban. *Hippolyta d' Hellas* és társulatának vendégszereplése valóságos művészi eseménye az idei szinházi évadnak. Ez a világhirü szám óriási sikert aratott az idén Londonban, ahol a Palace Theater-nek volt a slágerszáma. A legkedvesebb és legeredetibb bécsi énekesnő is ebben a müsorban mutatkozik be első izben a budapesti közönségnek. Ez *Fritzi Rolly*, aki a bécsi közönség igazi kedvence. A többi szám is mindmegannyi világ-szenzáció és a variétéművészet remeke.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan Vajda Mórnái, IV., Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Csütörtöktől

Grant kapitány gyermekei

JULES WERNE REGÉNYE

7 részben.

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 rakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Az uj „BERSON" gummisarok előnyei:

rendkivül **tartós**, kiválóan **ruganyos**, **formája** ideális.

Ujdonság! 'New-Way' Ujdonság!

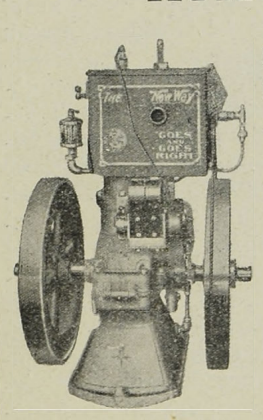

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem! Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Állami kőszénbányászat

Az állami üzemek költségvetési tételei valóságos fekete pontok az 1914—15-iki budgetben. A számok tömkelegéből az tünik ki, hogy az állam az ő vállalataira mindenütt ráfizet. Főképp áll ez a kőszénbányászatra, mely a koalíciós rezsimnek legszerencsétlenebb alkotása.

Csodálatos, hogy Wekerle, aki első kormányzása alatt az ország pénzügyeit rendbe hozta, később olyan vállalkozásba fogott bele, mely ma már csaknem elviselhetetlen terheket ró az államkincstárra.

Wekerle ugy gondolta, hogy majd kifog a szénkartelen és a Máv. részére állami bányákban fog olcsó szenet termelni. Az eszme szép volt, de a kivitele a gyakorlatban lehetetlennek bizonyult. Az állam által drágán összevásárolt bányák jórésze egyszerüen hasznavehetetlen, mert szén helyett csak lignitet tartalmaznak, a másik része pedig, ahol dus szénrétegek vannak, csak óriási beruházásokkal mivelhető. Az állami kőszénbányákba eddig mintegy 50 millió koronát fektettek be. Ez a rengeteg tőke egyáltalában nem kamatozik. Ezzel szemben a bányák évről-évre ujabb beruházásokat igényelnek, az üzemük pedig még mindig deficittel jár. A kincstárt az állami szénbányák révén tehát kétszeres kiadás terheli: az inveszticiók és az üzem deficitje.

Az 1914—15-iki költségvetésben az állami szénbányák kiadásai 5.776,306 K-val, a bevételek pedig 4.299,180 koronával vannak előirányozva. A deficit tehát csaknem másfél millió korona. E mellett meg kell jegyeznünk, hogy egyes bányák üzemét, amelyekbe már milliókat öltek bele, be kellett szüntetni, mert az ott termelt szén használhatlan volt.

Amidőn a Khuen-kormány vette át az ügyek vezetését, Lukács László, az akkori pénzügyminiszter mindjárt tudatára ébredt annak a veszélynek, mely az államkincstárt a szénbányaüzem révén fenyegeti. Keresett is valami megoldást és már kész tervek voltak arra nézve, hogy az állam a bányákat vagy eladja, vagy pedig egy magántársaságnak bérbe adja. Később politikai okok akadályozták ennek a tervnek a megvalósitását.

Andreics távozása óta valóságos anarchia uralkodik az állami szénbányászat körül. Nincs egységes vezetés és a bürokrácia levegőjében élő hivatalnokok nélkülözik azt a szakértelmet, tudást és üzleti érzéket, mely egy ilyen nagyobb vállalat vezetésére okvetlenül megkivántatik. Az állam itt is rossz üzletvezetőnek bizonyult. Képzelhetjük, hogy milyen gazdálkodás van ott, ahol a négy millió koronáért eladott szénmennyiség kitermelése 3.7 millióba került. Magánvállalatoknál a mivelési költség alig szokott 50 százalékot kitenni.

Ilyen körülmények között önkéntelenül is az a kérdés merül fel, hogy az állam miért késik a bányák eladásával, vagy bérbeadásával, amit annakidején minden részletében előkészitettek. Az állam pénzügyi helyzete egyenesen megköveteli, hogy a kincstár ezektől a bányáktól mielőbb megszabaduljon. A dolog már azért is üdvös volna, mert egy állami üzemmel legalább kevesebb volna. Ugyis van belőlük elég. Az állami vasgyártás máris tönkretette a magán gazdasági gépgyárakat. Az állam versenye mindig káros hatással van a magángazdaságra, melynek erősitése pedig az államkincstár érdeke is.

Az állami kőszénbányászat kudarca megtanithatná kormányférfiainkat arra, hogy a minden áron való államositás nem közgazdasági érdek, mert egyenesen káros az egyéni kezdeményezésre és általában a magánvállalkozásra, ezenkivül pedig veszélyezteti az állami pénzügyek egyensulyát.

—

Épül a dalmát vasut.

A dalmát-vasut épitéséről eddig csak szórványosan kerültek hirek a nyilvánosságra. Most maga a kereskedelmi miniszter nyujt tájékoztatást tárcája költségvetésének indokolásában az épitkezés előrehaladásáról.

Jelentéséből kitünik, hogy a munkálatok sokkal gyorsabban haladnak előre, amint azt előirányozták. Az idevonatkozó törvény értelmében a vasutépités befejezésére a határidő 1919 január 27-ére van kitüzve. A munkák eddigi haladásához képest azonban a vasut előreláthatólag már az 1916. év végén fog elkészülni. A költségek 100.420,000 koronában vannak preliminálva. Ebből az 1911. és 1912. évi költségvetésben 10 millió K, 1913-ban 24 millió K engedélyeztetett; az 1914. év első felére 19 millió 500 ezer K, az 1914—15. évre pedig 27 millió K irányoztatott elő, ugy hogy 1915 junius 30-ig összesen 80.500, 000 K jut rendelkezésre. A vonalnak Ogulintól—Plaskiig terjedő 27 km-es része még ebben az évben fog átadatni a forgalomnak. A folytatólagos plaski—vrhovinai 52 km hosszu vonalrész pedig előreláthatólag 1915. év végére készül el.

Adria tengerhajózás.

Az *„Adria" m. kir. tengerhajózási részvénytársaság* igazgatósága megállapitotta az 1913. év zárszámadását. A mérleg szamszernt 1,340.110 koronát kitevő leirások után, a mult évről áthozott 41.710 korona hozzászámitásával összesen 1 millió 839.919 korona tiszta nyereséggel záródik. Az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyülést április 30-ára hivja össze és részvényenkint 30 korona osztalék fizetését fogja javasolni. A nyereségfelosztási inditvány értelmében az értékcsökkenési tartalékalap 21,594.948 koronára, a rendes tartalékalap 5,100.000 koronára és a biztositási tartalékalap 3,879.302 koronára emelkedik és uj számlára 56.590 koronát visznek át. Az igazgatóság mandátumát már most, két évvel annak lejárata előtt, a közgyülés rendelkezésére bocsátja. *Kuranda* Félix vezérigazgató ugyanekkor 32 évi munkásságára való tekintettel, nyugdijazását kérte, a mit az igazgatóság teljesitett. Kuranda helyébe *Eidlitz* Hugó került, mig Kuranda ezentul mint administrateur délégué fog szerepelni.

VÁLLALKOZÁS

Utépités és csatornázás.

A főváros ut- és csatornaépitési ügyosztálya az alább felsorolt utépitési és csatornázási munkálatokra márc. 20-án tartott versenytárgyalást. A versenytárgyalás alkalmával beadott ajánlatok közül a következő cégek ajánlatának elfogadását javasolja a tanácsnak: a Flórián-téri nyilt élelmiszer piac rendezési munkáira és pedig a gyalogutak aszfalttal való burkoló munkáira *Magyar aszfalt r. t.*; a piac területének keramittal való burkoló munkáira *Kőszénbánya és téglagyár Pesten;* az Üröm-utca egy részének kövező munkáira *Benz* Ferenc és ifj. *Helfenstein;* az Ujpest rakpart, Koralí-utca, Délibáb-utca és Óhegy-utcák egy-egy részének csatornázási munkáira *Pessi Giovanni* ajánlatát.

A tanács versenytárgyalást hirdet az alábbi utépitési és csatornázási munkákra és pedig: 1. A II., Ákos-utca egy részének és pedig a Budakeszi-ut és Pasaréti-ut között lévő szakaszának makadámszerü rendezési munkáira. 2. a VII., Iika-utca egy részének, ugymint a Thököly-ut és István-ut között lévő szakaszának rendezési munkáira és pedig: a)) a kövező előmunkára, b) a kocsiutnak aszfalttal való burkoló munkáira, 3. a II., Alvinci-ut egy részének, t. i. a Rókushegyi-lépcső és Bimbó-uca között levő szakaszának csatornázási munkáira, 4. a II., Tulipán-utca egy részének csatornázási munkáira, végül 5. a VIII., Tavaszmező-utca csatornázási munkáira. Az ajánlatokat 1914. évi április 20-án délelőtt 11 óráig kell a II., (ut- és csatornaépitési) ügyosztály vezetőjénél (Központi városház, II. 279. sz.) benyujtani. A versenytárgyalás 1914. április 20-án d. e. 11 órakor fog a Központi városház II. 266. sz. alatt megtartatni.

Szent János-kórház.

A tanács az I., Kutvölgyi-ut mentén az uj Szt.-János-kórház területén, az ideiglenes barakkok helyett épitendő végleges pavillonok föld-, kőmüves- és elhelyező-munkái, valamint födém- és vasbetonfödém-munkai és szállitásai végrehajtására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatot 1914. évi április 24-én d. e. 10 óráig Krátky János tanácsnoknál (Központi városház, III. 333.) kell benyujtani. A föld-, kőmüves- és elhelyező-munkák után 22.000 k, a födém- és vasbeton-munkák után 12.000 K bánatpénz teendő. Az ajánlati ürlap költségvetés, feltételek, a költségvetési függelék és a szerződés tervezete a tanácsi XIII. (épitkezési) ügyosztályban (VI., Központi városház, III. 308.) díjmentesen megszerezhetők. A tervek megtekinthetők Korb Flóris müépitész irodájában (VIII., Baross-uca 74.), ahol a müszaki felvilágositások is megadatnak.

Fütés, szellőzés.

A székesfőváros tanácsa április 2-án árlejtést tartott az I., Szent János-kórház tőszomszédságában épitendő kórházi elme- és tüdőbetegosztály épületeihez s a kapcsolatos gazdasági épületekhez vezetendő fütés, szellőzés, főzés, mosás és melegvizkészités céljaira szolgáló távcsővezetéki berendezésekre. Ajánlatot tettek: *Pöhlmann és társa* 39.629 K, *Knuth Károly* 58.240 K, *Rohonczi Hugó* 48.192 K, *Riemer* Miksa 40.591 *K, Törs és Ormai* 44.462 K, *Pogány Nándor* 54.066 K, *Bründl* János 51.382 K, *Rietschel és Henneberg* 46.575 K, *Schlick-Nicholson* 62.200 K-val.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

FOGAK szájpadlás nélkül arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készít
GROSSMANN SIMON

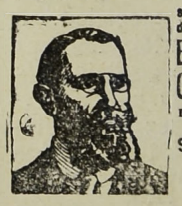

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a névre, cégmásokra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

MERCEDES

AZ AUTÓK KIRÁLYA!

Vezérképviselet:
BÁRDI R.-T.
BUDAPEST, LEHEL-U. 25. SZ.
VI. KER., ANDRÁSSY-UT 8. SZ.
TELEFON 112—26 és 112—27.

Forradalom és Császárság

A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mü 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok mümelléklettel jelenik meg. A 100 ives mü beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADALOM. Két kötet. Irta: *Farkas Pál.*
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta: *Seress László.*
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: *Adorján Andor.*
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: *Seress László.*

A nyolc kötet diszes kötésben 32.— *K, mely összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.*

Itt kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni.
Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten, VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél FORRADALOM ÉS CSÁSZÁRSÁG cimü müvet 32 koronáért, fizetendő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mü árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás .....

Lakhely .....

Jardin d'Hiver

NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25.

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Lucie König uj sláger számokkal.
Fredy Bavin, Les Fabiens
Collin és Maud

Móricz Zsigmond mulatságos eredeti paraszt tréfája „A zördög", Lenkeffy Ica és Sajó Gézával a főszerepekben. Robert és Robert 4 Gypsys, Ferrero, Dolly és Morris és még 20 kiváló szám.

1 óra után a parketten modern táncok

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor
Daktiloszkopia
Bohózat. Irta: Lucián.

11 órakor
Ki ez a nő?
Irták: Glingerés Tauszig. Forditotta Steinhardt.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga. Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:
SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.
Telefon: 44-56.

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

A legszenzációsabb vendégszereplés.

Hippolyta d'Hellas

társulatával. — Csodás fény- és árnytáncok

Fritzi Rolly

a bécsiek kedvenc, s ezenkivül 20 ujatrakció.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

American Shoe Company Ltd.

Amerikai cipő részvénytársaság

VII. Erzsébet-körut 42. sz.
IV. Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota.)
V. Dorottya-u. 5-7 (Hitelbank palota.)

Kizárólagos eladás

Elsőrendü valódi
AMERIKAI CIPŐ
különlegességekből
Tavaszi ujdonságok

„ONYX"
világhirü varrásnélküli amerikai
harisnyából
Kérje árjegyzékünket.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

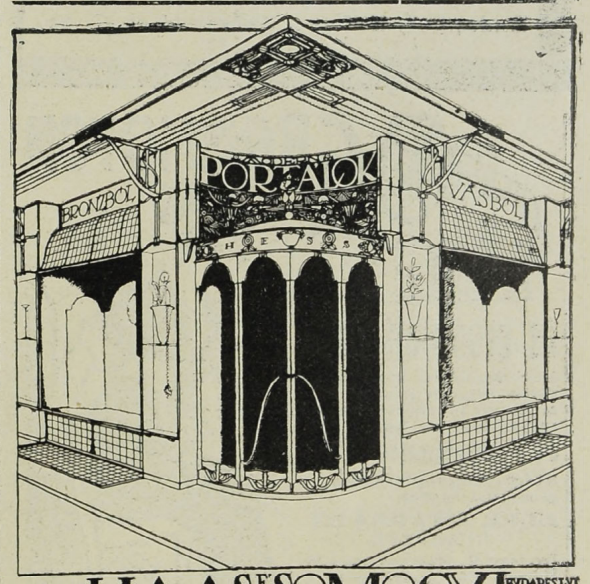

TELEFON 72-44 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST VI. FRANGEPAN 2.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

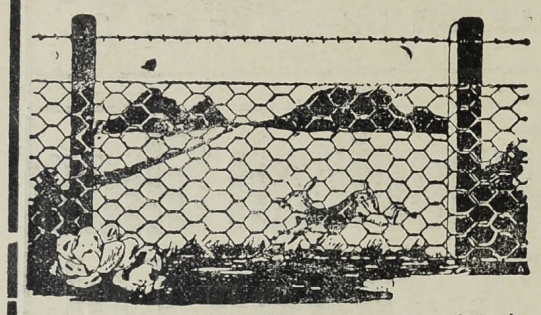

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina. Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimerítő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI
MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy domborymásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST VI. ANDRASSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
GÉPGYÁNYOM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ÉS DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 58. SZÁM

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. április hó 22-én 17. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., ker., Szív-utca ••• 15. szám
Telefon ••••••• 137-15

Városházi

Deák Ferenc, köznyelven szólva Bárczy István, megirta husvéti cikkét az ujságba. Az uj beruházásokról szól a cikk s voltaképpen nem egyéb, mint pontonkint való összefoglalása a tanács vonatkozó határozatának.

A podeszta elárulja azt a tudott titkot, hogy a városházán csak a legutolsó kölcsön megkötése után láttak hozzá a beruházási programm összeállitásához. A sorrend nem nevezhető rendesnek: ugy szokott az lenni, hogy előbb megállapitják a feltétlenül szükséges beruházásoknak az összegét s az összeg szerint igazodnak a kölcsönre vonatkozó tárgyalások. Nálunk pedig előbb szerezték meg a milliókat s csak azután kezdték törni a tanácstagok a fejeiket azon, hogy voltaképpen mi is történjék a milliókkal.

A podeszta nyilván érezte, hogy egy deák ferenci husyéti cikknek a kritériumához némi bölcsesség is tartozik. Bejelentette tehát, hogy a fővárostól ne várjon az ipar és kereskedelem sokat, mert „a hatósági épitkezéseknek minél nagyobb mértékben való sürgős megindítása csak a legközelebbi nagyobb városi kölcsön felvétele után lesz lehetséges".

Tehát hagyjatok fel minden reménnyel jámbor iparosok és kereskedők, ne várjatok a várostól semmit, legfeljebb adóemelést. A podeszta azt üzeni, hogy máris fogytán a pénz. Hiába indokolták a kölcsön felvételének szükségességét, a kölcsön feltételeinek elfogadását azzal, hogy a pénz a beruházások miatt szükséges: ime, most kiderül, hogy az épitkezésekhez még hozzá sem fogtak s máris nincsen pénz.

Az egész világon és minden reális alapon dolgozó vállalatnál olyan irányban vonják le a helyzet konzekvenciáit, hogy ha pénzszükség fenyeget, akkor minden fillérre vigyázni kell, semmiféle uj üzletekbe nem fognak s csak az elkerülhetetlenül szükséges kiadásokat folyósitják. A podeszta ellenben más módját választja a megoldásnak s irigylésre méltó optimizmussal szól egy uj kölcsön lehetőségéről.

Ez már azután kacagtatóan szomoru bölcsesség. A 158 milliós kölcsönkötvények jórészt még a bankokban hevernek és elhelyezésre várnak. A milliók még csak most vándoroltak a nagybankokból a városházára s Bárczy István máris ujabb pénzügyi tranzakcióról ábrándozik. Vajjon mikor lesz már vége és mi lehet a vége a folytonos pénzhajhászásnak? Mikor áll be végre az a fordulat, amikor a város a sok adósságnak hasznát is látja már? Bárczy István dr. polgármesterségének minden esztendejére átlag ötven millió korona uj adósság esik. Vajjon — mennyi adósságot bir még el Budapest?

Fullánkok

A pékek,

akik alatt nem kell feltétlenül nemesszivü emberbarátokat érteni, felemelő látványt nyujtottak az elmult héten a pesti publikumnak. A derék kenyérsütők ugy találták, hogy a kenyér ára nagyon alacsony, kár volna hozzászoktatni a publikumot.

A pékek eljárásának a védelme perverz gondolat volna, joggal támadhat mindenki a szigoru emberekre, mindenki, egyedül Folkusházy tanácsnok nem. A közélelmezési tanácsnok most büszkén veri a mellét és jogosulatlannak mondja a pékek áremelését. Holott nyilvánvaló, hogy a pékek csak követték ezen a téren a községi kenyérgyárat, Folkusházy Lajos csenevész csemetéjét. A községi kenyérgyár volt az első az áremelésben s a pékek ugy gondolkoztak, hogy a város nemes példáját minden hüséges polgárnak követnie kell. A pékek ezek szerint ideálisan derék polgárai Budapestnek.

A Városi

villamos közgyülésén egy részvényes azt a felszólitást intézte a társaság igazgatóságához, hogy az esetleges uj részvénykibocsájtásnál védje meg a kisebbség érdekeit. A részvényes megnyugtatására a polgármester sietett. Bárczy István kijelentette, hogy a félelemre nincsen ok, szó sincsen arról, hogy a főváros a részvénytöbbségből folyó jogait gyakorolja, szó sem lehet arról, hogy a város a magánrészvényeseknek ne adjon ellenszolgáltatást. A polgármesteri kijelentés, enyhén szólva, igen furcsa. A Városi részvényeknek megszerzésénél arról volt szó, hogy az uj részvényeket al pari fogja magához váltani a város s az igy előálló haszon enyhiteni fogja a vétel drágaságát. Most pedig azt mondja a polgármester, hogy erről szó sem lehet, erre nem gondolnak a városházán.

A főpolgármesteri

állásra megindultak a kombinációk és ugyanabban az időben hire jár annak, hogy a belügyminiszter már legközelebb nyilvánosságra hozza az uj fővárosi törvény tervezetét. Pedig a két tény között a legélesebb ellentét forog fenn. Mert a fővárosi törvény előkészitésének munkájánál az volt az egyik alapelv, hogy Budapest ma már nagykoru, autonomiáját csorbitani nem szabad, főpolgármesterre tehát semmi szükség sincsen. Tehát vagy üres fenyegetés volt csupán a kormány részéről a főpolgármesteri állás betöltése, vagy pedig elbukik az uj fővárosi törvényben az autonómia kiszélesitésének eszméje.

A nagy megváltás

38 milliós lutrijáték

A székesfőváros nagy horderejü és pénzügyeire nézve igen fontos kihatásu lépés előtt áll. A világitási ügyosztály, a tanács és a villamosvilágitási kérdés megoldásának előkészitésére kiküldött bizottság annak kimondását javasolják a közgyülésnek, hogy a főváros a *Magyar Villamossági rt.* elektromos telepének és vezetékeinek beváltásától vissza nem lép és hogy a telepet és vezetékhálózatát 1914 junius hó 1-én átveszi. A telep megváltására, valamint a városi elektromos-telep folytatólagos kiépitésére a legutóbbi kölcsön terhére 25 millió korona engedélyezését kéri az ügyosztály. A megváltandó telepet a javaslat egyesiteni akarja a városi villamossági teleppel és azt ugy a gázgyártól, valamint a főváros egyéb vagyonától teljesen függetlenül, mint önálló vállalatot akarja vezettetni.

Ebben az óriási kihatásu ügyben, amelynél az ügyosztály bevallása szerint is 35 millió fővárosi vagyon sorsáról történik intézkedés, sajátszerü fogalomzavarral találkozunk az egész vonalon. Az ügyosztály minden áron a megváltás mellett van és ez álláspontját részletes jövedelmezőségi számitásokkal kivánja támogatni. Annyi bizonyos, hogy csupán elvi szempontból, pusztán a kommunalizálás jelszava kedveért nem szabad ezt a nagy üzletet megcsinálni, ha az a fővárosra nézve pénzügyileg nem egészen biztosan jó üzlet. Teljesen igaz és helyes, hogy a fővárosnak a közművekből előálló bőséges jövedelmi forrásokat a maga számára kell biztositania. A területhasználat olv monopóliumot jelent egyes közüzem tulajdonában, amelynek nagy nyereségét a köz javára kell lefoglalni. A kérdés csak az, hogy a köz javára miképpen lehet a monopóliumból a legnagyobb hasznot biztositani. Ha a legnagyobb nyereséggel a városi üzem, tehát a kommunalizálás kecsegtet, jelen esetben a megváltás, ugy ez feltétlenül keresztülviendő. Ha ellenben a villamosüzemnél a fővárosnak más uton, pl. igen nagymérvü haszonrészesedés utján *nagyobb nyereség* biztositható, mint a megváltás révén, ugy a megváltás mellőzendő.

A probléma tehát tisztán pénzügyi. Mert az a másik szempontja a kommunalizálásnak, hogy a városi üzem a fogyasztók érdekeit jobban szivén viseli és a lakosság szükségletét olcsóbban látja el, az eddigi tapasztalatok szerint, sajnos, egyáltalán nem érvényesült a várositás eseteiben sem. A gázgyár városi üzemben sem adja olcsóbban a gázt, sőt általános tapasztalat, hogy a gázszolgáltatás megdrágult és a fővárosi gázmüvek vezetősége éppen most volt kénytelen a koksznak, e fontos közfogyasztási cikknek árát felemelni. A villamos városi vasut részvénymajoritásának megszerzése sem használ a nagyközönségnek, mert nemcsak hogy szó sincs a tarifák leszállitásáról, de sőt ellenkezőleg, a legkomolyabb tárgyalások folynak e *tarifák felemelése* tekintetében. A kommunális kezelésnek ez a szociális, a fogyasztó szempontjából való érdeke ma már a mesék birodalmába tartozik. A világitási ügyosztály hatalmas előterjesztése *egy szóval sem emliti, hogy a kommunalizált villamossági üzem az áramot a közönségnek olcsóbban fogja szol-*

gáltatni. Ha a főváros rászánná magát, hogy a közönség, a fogyasztók érdekében nagy áldozatokat akar hozni és a városi elektromos-művek *olcsóbbá fogják tenni* a villamosvilágitást, ugy ezt az áldozatkészséget örömmel kellene üdvözölni. Ezt a szempontot azonban, mint gyakorlatilag keresztülvihetetlent, a főváros teljesen mellőzi és igy a megváltás kérdésének elbirálásánál ezt a szociális érdeket teljesen ki kell kapcsolnunk és az egész ügyet pusztán *csak pénzügyi vonatkozásaiban* szabad vizsgálat tárgyává tennünk.

Mindenekelőtt azt kell kérdeznünk vajjon a Magyar Villamossági rt. ellentállásával szemben hogyan fogja a főváros a telepet junius 1-én átvenni?

A kérdés jogi állása.

Az ügyosztály, a tanács és a világitási bizottság a telepnek ez év junius 1-én való átvétele tekintetében igen nagy jogi tévedésben vannak. Valamennyien abból indulnak ki, hogy a főváros *„felmondotta"* a szerződést a vállalatnak és hogy a két évi felmondási határidő lejárta után a vállalat köteles a telepet a fővárosnak átadni. Pedig a szerződés értelmében felmondásról szó sincs és nem is lehet. A szerződés 43. §-a ezt mondja: „Budapest fő- és székváros közönsége kiköti magának azt a jogot, hogy a vállalkozó elektromos telepeit és vezetékeit 1910. évi december 15-étől fogva bármikor megválthassa, ha ezen szándékát 2 évvel előbb a vállalkozóval tudatja." Ugyane szakasz utolsó bekezdése azt mondja: „A beváltási árat a fő- és székváros közönsége azoknak szerződésszerü és tehermentes átvételétől számitva fél év alatt fogja a vállalkozónak készpénzben megfizetni." A 44. §. pedig azt állapitja meg, hogy amennyiben a beváltási árra nézve a főváros és a vállalkozó között megegyezés nem jön létre, a telepek és vezetékek, valamint azok tartozékainak becsértéke birói becsü utján állapittatik meg.

A főváros tehát, amikor közölte 2 évvel ezelőtt a társasággal, hogy telepét megváltani szándékozik, igenis megszerezte a jogot arra, hogy 1914 junius 1-én a telep birtokába léphessen. Csakhogy ennek a jognak érvényesitéséhez a *megváltási árnak meg kell állapitva lennie,* mert hiszen enélkül a szerződés szerint az átvételtől fél év mulva nem fizetheti meg a megváltási árat. A vita már most a székesfőváros és a társaság közt akörül folyik, hogy a vállalat álláspontja szerint a székesfőváros igenis megválthatja a telepét, de csakis akkor, ha a megváltási ár a szerződés értelmében, vagyis a birói becsü utján már végleg megállapittatott. Ezzel szemben az ügyosztály és a tiszti ügyészség azt vitatja, hogy a fővárosnak jogában áll a társaság telepét birtokba venni, *anélkül, hogy a vételár meg legyen állapitva.* E kérdésben a főváros pert is inditott a vállalat ellen, amelynek tárgya az, vajjon köteles-e a vállalat telepét ez év junius 1-én a főváros birtokába bocsátani? Mindkét fél erősitgeti a maga igazát és a bíróságnak feladata lesz a perben itéletet mondani. Ez az itélet szólhat az ügyosztály álláspontja mellett, de szólhat ellene is. Ennélfogva teljesen érthetetlen, hogy mily alapon akarja az ügyosztály a közgyüléssel kimondatni, hogy 1914 junius 1-én a főváros átveszi a telepet? Hiszen megvan annak a lehetősége, hogy a biróság a fővárost ezzel a keresetével elutasitja és akkor a közgyülés határozatának nem lehet érvényt szerezni. De még ha az elsőbiróság a fővárosnak is adna igazat, a vállalat ezt az itéletet bizonyosan megfelebbezné és amig a per a kir. táblán és a kir. Curián jogérvényesen eldöntetik, ismét csak hosszabb idő fog elmulni, amely alatt a főváros nem léphet a telep birtokába. Ez a junius 1-i terminus tehát, amelyhez az ügyoszály a közgyülést akarja kötni, egyenesen abszurdum. Érzi is ma már az ügyosztály vezetője ezt a baklövését és most ugy forgatja a dolgot, hogy ha nem is veheti át a telepet a főváros junius 1-én, ettől az időponttól kezdve a telep összes jövedelmei a fővárost illetik meg. Pedig jogilag ez az utóbbi álláspont még akkor sem áll meg, ha a biróság ki is mondaná, hogy a vállalat köteles a telepet a megváltási ár megállapitása előtt a főváros birtokába bocsátani. Mert abban, hogy a főváros a megváltási ár tekintetében ekkora bizonytalanságot hagyott fenn, *csakis önmaga hibás.* A fővárosnak nyomban akkor, amikor megtudta, hogy barátságos egyezség a megváltási árra lehetetlen, — aminek az utját ő maga vágta el akkor, amikor kijelentette a vállalatnak, hogy a megváltási árra nézve alkudozásokba nem bocsátkozik: — *meg kellett volna inditania a pert a telep átbocsátása és a megváltási ár megállapitása tekintetében.* A birói becsüt ennek a pernek a keretében kellett volna lefolytatni és a kereset értelmében a birói becsü alapján az itélet megszabta volna a megváltási árat és egyuttal kötelezte volna a vállalatot, hogy a megváltási ár ellenében adja át a telepet a fővárosnak. E per helyett a főváros egyszerüen a birói becsü megindítását kérelmezte, ugy hogy a biróság a becslés foganatositása után petitum hiányában nem tehetett egyebet, mint azt, hogy tudomásul vette a becslőszakértők jelentését és az ügyet irattárba helyezte. *Az összes komplikációk ebben a kérdésben abból származnak, hogy a főváros a megfelelő jogérvényesitést elmulasztotta.* Ha most a biróság a birtokbahelyezési perben a székesfővárost elutasitja, ugy a fővárosnak meg kell inditania a pert a telep birtokbabocsátása és a vételár megállapitása iránt, ami beláthatatlan hosszu ideig huzódhatik el és lehetetlenné tenné, hogy a főváros átvegye a telepet.

Az ügyosztály javaslata tehát feltétlenül időelőtti és annak elfogadása kiteszi a fővárost annak, hogy olyan határozatot hoz, amelyet foganatositani nem tud.

De időelőtti még egy más okból is az ügyosztály javaslata. Mindaddig ugyanis, *amig a megváltási ár megállapitva nincsen* és tehát a főváros nem tudhatja, hogy mennyit kell majd a telepért fizetnie: nincs is abban a helyzetben, hogy megbirálja, *vajjon a megváltás jó avagy rossz üzlet-e reá nézve?* Amit az ügyosztály a megváltási árra nézve felhoz és összehord, az egyelőre nem egyéb, mint találgatás és okoskodás, mert hiszen végül is a biróság fogja eldönteni, hogy mennyit kell fizetnie a fővárosnak. A főváros szakértője 18 millió koronára, a vállalat szakértői 22 millióra taksálják a megváltási árat, amely azonban még ennél is jóval nagyobb lehet, minthogy e két rendbeli becsértékben az ügyosztály által megváltani nem szándékolt vagyonrészek is foglaltatnak. Végeredményben a megváltási ár 25 millió korona is lehet. Hogyan akarja már most az ügyosztály a fővárost odaszegezni a megváltáshoz, amikor a megváltási ár 6—7 millióval nagyobb lehet, mint amennyinek az ügyosztály reméli? Ha pedig most kimondja a közgyülés, hogy a megváltástól nem áll ell, ez annyit jelent, hogy köteles lesz akkor is megváltani a telepet, ha a megváltási ár 25 millió koronát fog kitenni, holott pedig a szerződés 44. §-a szerint a fővárosnak megvan az a joga, hogy „ha a birói becsü eredményét magára nézve terhesnek tartja, akkor a beváltástól a beváltási eljárás bármely stádiumában, bármikor visszaléphet", minden jogi konsequencia nélkül. *Ha tehát a főváros most semmit sem határoz el* és a megváltási ár szerinte terhes mértékben fog megállapittatni, *ugy egyszerüen elállhat a megváltástól* anélkül, hogy ezzel a passziv magatartásával bármiféle jogkövetkezményt idézne fel. *Ha ellenben a főváros kimondja most, hogy nem lép vissza,* ugy visszalépési jogát eljátszotta, *odaszegezi magát a megváltáshoz még akkor is, ha a megváltási ár tuldrága lesz* és egyenesen belezalad minden kényszer nélkül egy olyan helyzetbe, amelyből azután nem szabaduhat akkor sem, ha az reá nézve bármilyen terhes is lesz. Az ügyosztály javaslata tehát felesleges és veszedelmes. Felesleges, mert általa semmivel sem jut közelebb a főváros a megváltáshoz és veszedelmes, mert elvágja a visszavonulás utját!

Szétfoszlott reménység.

A jövedelmezőség kérdése körül legelőször is megállapitandó az a példátlan felületesség, amelylyel a megváltási ár tekintetében a fővárosnál operálnak. Az ügyosztály maga legrosszabb esetben 20 millió megváltási összeggel számol, *holott 2 évvel ezelőtt a főváros vezető köreiben mindössze legfeljebb 10 millió koronás megváltási árat* gondoltak. E részben idézzük *Vázsonyi* Vilmos dr. állásfoglalását az 1912 május 17-én tartott közgyülésen, amelyen határoztak a megváltási eljárás megindításához szükséges becslés tárgyában. Ezen a közgyülésen *Vázsonyi* Vilmos dr. a következőket mondotta: (Fővárosi Közlöny 23. évf. 39. szám, 1787. oldal, 2. bekezdés).

„ . . . az ügyosztály olyan adatok birtokába jutott, amelyek azt a komoly feltevést érlelik meg benne, hogy *az a leltári érték,* amely a társaság kimutatása és mérlege szerint a megváltásnál alapul

HUSVÉT UTÁN

Mintha csupa görög-keleti ember ülne a városházán és a közgyülésen: a bőjti idő a pirostojások ünnepe után következik. Legalább erre vall a tárgysorozat, amely nem igér kellemes összetüzéseket a városatyák között, hanem olyan szelid és unalmas, hogy a legnyugodtabb emésztésre ád alkalmat.

Krausz Simi jelenléte sem a napirendnek szól, hanem Petzrik Jenőnek, az uj alügyésznek. A polgármester beszámol a főügyészi állásra kiirt pályázat eredményéről. A pályázat nem volt meddő, ami nem csoda, mert Budapest székesfőváros tiszti főügyészének lenni még a tordai törvényszék elnöke, Balázs Elemér sem restellene. A pesti esküdtek előtt nem ismeretlen ember Balázs Elemér. Ő volt a királyi ügyészség legjobb szónoka és ha a főváros három főügyészt választana, akkor nemsokára a városatyák is gyönyörködhetnének a vád t. képviselőjének öblös hangjában. Igy azonban Balázs Elemér kénytelen lesz tovább igazgatni a tordai törvényszéket.

Döcögve halad az omnibusz-vita. Feleki Béla beszél, de mintha nem is a közgyülésnek szólna, Radoczának Jánoshoz intézi a szavait, állandóan Radoczára tekint és Radocza hálás publikum, állandóan helyesel a fejével. A vita alatt a Belvárosnak egyik bizottsági tagja az utolsó padsor mögötti korlátra támaszkodik, ugy hallgatja az omnibusz-társaság szapulását. Kelemen-nek hivják a bizottsági tagot, de nem Kőmüves Kelemennek, hanem Kelemen Lajosnak és azért szorong az omnibusz-vita alatt a korláton kivül, mert történetesen ő az omnibusz-társaság ügyésze s a megváltás véget vet az ügyészi állásnak is.

Fock tanácsnoknak a csalhatatlanságát a szabadpolgárok igyekeznek megdönteni. Platthyék ma elemükben vannak. Minden pontnál az ő szónokaik beszélnek és minden szavazásnál az ő inditványaikat szavazzák le. Egy csatornázási ügyben Becseyt éri hasonló sors, egy keritésfal-költségfedezetnél pedig az örökké haragos Perczel Bélát, Szavazásra kerülvén a dolog, Guthi Imre kollégánk intésére a sajtókarzat tagjai is felemelkednek helyeikről és Marher tanácsnok majdnem városatyáknak nézi őket. Rögtön megpenditette valaki azt az eszmét, hogy az ujságiróknak az uj fővárosi törvényben szavazati jogot kellene biztositani, ha már nincsen tanácskozási joguk. Igy legalább némi rekompenzációt kapnának a sajtó munkásai ama kinszenvedésekért, amelyeket a legtöbb bizottsági tag szónoklatának meghallgatása okoz.

Még egy derüs epizódja volt a szavazásnak. — Unberufen! — kiáltotta a csupa sziv-ember, Gál Károly, amikor kiderült, hogy a tanács javaslata mellett a közgyülés tagjainak tulnyomó része szavazott. Az Unberufen szó helyes magyar forditása körül nagy vita keletkezett s végül is Dick Béla egy arany fogat tüzött ki a megfejtőnek. Lapzártakor értesülünk, hogy az aranyfognak még nincsen gazdája, minélfogva olvasóink figyalmét felhivjuk a pályázatra.

A jó Palóczi professzor nem hagyja szó nélkül Márkus tanácsnoknak azt az előterjesztését, hogy a városházára épitsenek még egy emeletet. Pedig ez a terv uj irányt, uj perspektivát jelent. Ezentul Budapesten nem a házak mellett, hanem a házakon fognak épitkezni, ami jelentékeny telekmegtakaritással jár.

Minekutána pedig egy Vay András nevezetü lámpagyujtogatót kegydijazott a közgyülés, — ismét megüresedett egy szinekura! — az elnök kihirdette, hogy Petzrik Jenőnek nem volt ellenjelöltje, Petzrik tehát walkowerben győzött. És amig az emberek azon tanakodtak, hogy vajjon egy tiszti alügyészért deputációt küldenek-e, vagy pedig express-levélben értesitik szerencsés megválasztásáról, — megjelent a közgyülési terem küszöbén Petzrik Jenő, felesküdött az alkotmányra és fogadta a gratulációkat.

Már az interpellációk is elhangzottak, sőt az interpellációs válaszok is. A terem szép lassan kiürült. Egy, csak egy ember van talpon a teremben. Gárdonyi Albert, a főlevéltáros és ez alapon tanácstag. Amióta megválasztották, elejétől végig részt vesz a közgyüléseken és bárha szemmelláthatólag unja magát, nem mozdul a teremből.

— Több tárgy nem lévén, az ülést bezárom! — mondja az elnök. De Gárdonyi Albert még akkor sem távozik, isteni nyugalommal méri végig a folyosókat és vár-vár, amig ujból összegyülnek a városatyák, hogy tanui legyenek a Szabó-Köncs párbajnak, amely a főügyészi állást április hó huszonkilencedik napjának délutáni négy órájakor el fogja dönteni.

veendő érték gyanánt szerepel s amely a mi számításainkban is a megváltási összeg alapjául szerepel, tehát a kamatozás kiszámításánál mint kamatozandó tőke szerepel, *a bírói becsünél sokkalta kisebb lesz, mint a mérlegben szereplő azon adatok szerint, amelyekről* diskuráltak. E feltevés szerint *igen jelentékeny differencia jelentkezik, mely 5—6 millió koronára tehető*, szemben azzal a leltárban foglalt értékkel, amely kifelé szerepel, mint egy olyan érték, amelyet a városnak a megváltásnál figyelembe kell venni s amelyhez még megváltási százalékot is hozzá kell csapni, a valóságban pedig a *reményes és feltevések szerint ez 5—6 millió koronával kevesebb.*" Nyomban utána pedig ezt mondotta *Vázsonyi* Vilmos: „Ha a tanács abból a reményből és feltevésből indul ki, *hogy a bírói becsü ezt a megváltási árat igazolja*, amely mellett a legszkeptikusabb bizottsági tag is azt mondja, hogy a város számára ez jó dolog és meg kell csinálni, akkor meg fogják csinálni," a továbbiakban szó szerint ezt mondotta *Vázsonyi*: „*Amennyiben ezek a feltevések nem igazolódnak, amennyiben tehát a felvett leltári értékek és a bírói becsü közt ez a jelentékeny differencia mutatkozni nem fog* és olyan jelentékeny kamatozás mutatkozik a számadásunk szerint anélkül, hogy bármit változtatnának, ami ezen üzletet számunkra kétségtelenül s minden szkepsis dacára fényesnek tünteti fel, akkor *előre kijelenti, hogy szavazatát nem fogja a megváltásra odaadni.* És beszéde végén (1788. oldal) kereken kijelenti a következőt: „és azokkal a fentartásokkal és határozott kijelentésekkel, hogy *csakis abban az esetben lesz hajlandó annak idején — ha most a közgyülés el*fogadja a bírói becsüt, — *megszavazni a megváltást, ha a bírói becsü és a leltári érték közt jelentékeny s a város számára biztos jövedelmezést biztositó különbözet fog muatkozni*, ezen határozott kijelentéssel és *kikötéssel* fogadja el a tanács javaslatát.

Vázsonyi Vilmos ez igen preciz, helyes és üzleti szempontból előrelátó állásfoglalása már 2 évvel ezelőtt csak az esetben jelentette ki előnyös üzletnek a megváltást, *ha a főváros a leltári értéken jóval alul juthat a telep tulajdonához.* Már most e beszéd idején a telep értéke a vállalat mérlegében 13.4 millió koronával szerepelt. Az ügyosztály és Vázsonyi akkori reménysége szerint 5—6 millió koronával olcsóbb volna a megváltási ár, mint a leltári érték, tehát 5 millió koronát levonva 8.4 millió korona és ennek 60%-a 5.04, összesen tehát *13.44 millió korona. Ez a reménység és feltevés máris csalókának bizonyult, mert ime az ügyosztály szerint is 20 millió korona kell a megváltásra, sőt esetleg 25 millió korona.* Az egészen bizonyos, hogy a bírói becsü *nem igazolta azt a reményt*, hogy a megváltási érték 5—6 millió koronával alacsonyabb a leltári értéknél. Ilyen alacsony megváltási árban, — ebben Vázsonyinak feltétlenül igaza volt, — jó üzlet lett volna a megváltás. De hát hol tartunk ma már a Vázsonyi akkori 13.44 millió koronás megváltási összegétől?

A jövedelmezőség.

Ez a reménység tehát megdőlt. Már most egészen röviden elintézhető a rentabilitás kérdése. A fővárosnak az ügyosztály szerint a saját villamos-telep és a megváltandó telep részére 35 millió korona befektetési tőkére van szüksége, amely az anyagkészlet, a forgótőke és az interkaláriák révén, no meg a fővárosnál szokásos tullépések miatt *legalább is 38 millió korona lesz.* Ennek a kölcsönpénzből befektetett tőkének kamat- és törlesztési szolgálata 2.280,000 koronát igényel, két és fél százalékkal minimálisan számitott értékcsökkenési leirása, amely az ügyosztály minden ellenkező érvelése dacára is feltétlenül tartalékolandó, 780,000 korona, ugy hogy e két tétel együttvéve már *3,060.000 korona.* A megváltandó telepből várható jövedelem még 10 százlékos emelkedés feltételezésével is, hozzáadva a főváros haszonrészesedését és az értékcsökkenési leirást, 3.200,000 korona és ennek 10 százaléka, tehát összesen *három és fél millió korona.* Maradna tehát a fővárosnak *440.000 korona* haszna az egyesitett villamos áramszolgáltatási üzemből. Ezzel szemben a főváros mult évi haszonrészesedése a 300,000 koronát meghaladta, még pedig minden kockázat és fáradtság nélkül és emellett még feltettük azt az elképzelhető legjobb esetet, hogy a város kezelésében ugyanolyan gazdaságos lesz az üzem, mint a vállalati kezelésben.

E világos, egyszerü és el nem csavarható számvetés mellett az ügyosztály rentabilitási kimutatásai, amelyek a befektetendő tőkének holmi 20 százalékos jövedelmezőségéről regélnek, minden számolni tudó komoly ember szemében egyenesen nevetségeseknek mutatkoznak. Abszurdum azt állitani, hogy a főváros kezelésében, a *6 százalékos méregdrága kölcsönpénzzel és a becsértéket 60 százalékkal meghaladó árban megszerzett telep* ugyanolyan hasznot hajtson, mint a vállalat kezelésében, amely az üzemet egy krajcárnyi hitel nélkül, pusztán a saját erejére támaszkodva vitte és fejlesztette idáig. Kétségtelen, hogy valamikor hosszu évek mulva, ha majd a villamos áramszolgáltatás a mainak kétszerese lesz, a főváros kezében a telep jó üzlet lesz, csakhogy addigra a telep amugy is csaknem ingyen hullna a főváros ölébe, mert a 24 esztendei hátralevő szerződési tartam lejárta után a székesfőváros magukat a telepeket egészen ingyen kapná meg, nem pedig, mint mostan, *értéküket 60 százalékkal tulfizetve, még pedig 6 százalékos kölcsönpénzből.*

Minthogy a fővárosnak reménysége a telepek leltári értéken alul való megszerzésére a bírói becsü tanulsága szerint teljesen szétfoszlott, a fővárosnak nem áll érdekében, hogy 38 millió koronát tisztára nyakasságból, elvhajhászásból beleöljön egy olyan vállalkozásba, amely neki minden tőkebefektetés és minden kockázat nélkül minden bizonnyal *sokkal nagyobb hasznot nyujtana, lényegesen felemelhető haszonrészesedés fejében.* Ha a főváros vezetői módot találnak arra, hogy a társaságot ilyen értelemben lényeges koncessziókra szoritsák és a megváltástól való elállás fejében a fővárosnak akkora haszonrészesedést tudnának biztositani, amely a mostaninak többszöröse, ugy a főváros a saját érdekei ellen vét, amikor ilyen horribilis összegekkel akarja szaporitani az adósságterhét egy nagyon is kétséges jövedelmezőségü üzem megszerzése édekében.

Ezért hát egy kis megfontolást, egy kis számitást és kevesebb optimizmust, jó városi urak! Elvégre *38 millió közpénz* talán mégis megérné, hogy egy kicsit kezükbe vegyék a ceruzát

A főváros betétjei

A pénzügyi bizottság tárgyai

A pénzügyi bizottság pénteken ülést tart. A napirenden szereplő tárgyak közül legnagyobb érdeklődésre a pénzügyi osztály előterjesztése tarthat számot, amely magában foglalja azt a kulcsot, amely szerint a főváros pénzkészleteinek elhelyezése a fővárosi pénzintézeteknél történik. Tavaly tudvalévőleg nagy vihart keltett a kérdés tárgyalása, mert a betétek elhelyezésére kijelölt pénzintézetek közül néhányat kifogásoltak a pénzügyi bizottságban és a sajtóban. Épen azért az idén a legnagyobb diszkrécióval kezelik az előterjesztést s még a főváros hivatalos lapjában sem közlik le. Ugy tudjuk, hogy nagyobb változás nem lesz; a betétek aránya a régi lesz és uj bankot nem vesznek fel a listába.

A Sáros-fürdő kiadásainál sohasem lesz megállás. Ismét telekvételnek a szüksége merült fel s erre vonatkozólag tesz előterjesztést az illetékes ügyosztály. Az Orlay-utcában fekszik a megvásárlandó telek. Tulajdonosa Eiser Nándor I. kerületi városatya.

Fontos tárgy a Kaplony-utcanak a Muzeumkörutig való meghosszabbitása. A gázmüvek mult évi számadásait alkalmasint szintén élénk vita fogja kisérni. A tavaszi vásár támogatására szükséges költségösszegnek a megszavazása bizonyára egyhangu lesz. — Viszont erősen kárhoztatni kell a napirenden szereplő azokat az előteresztéseket, amelyek a város telkeinek bérbeadására vonatkoznak s amelyeknél ismét mellőzni akarják a nyilvános árlejtést. — Állandó a panasz, hogy a tanács és a közgyülés tulzott jóindulattal támogatja a felekezeteket. A pénzügyi bizottság napirendje ujabb bizonyitéka ennek a panasznak. Három ilyesfajta tétel van: a templomi ének és zenekarok részére próbahangszereket, állványokat és szekrényeket akar beszerezni a város, egy sekrestyés lakás épitésére nagyobb összeget kér a tanács, végül az egyik plébános (Horváth József) részére személyes pótlékot. Ezekre a kiadásokra tessék az illető egyházakat rászoritani.

Közgyülés helyett

kerületi választmányok

Ugy értesülünk, hogy Sándor János belügyminiszter legközelebb megküldi a fővárosnak véleményezés céljából az uj törvénytervezetét. A miniszter javaslata a képviselőház őszi munkaprogrammjának egyik legelső pontja lesz.

A javaslat a bizottsági tagok számát lényegesen csökkenteni fogja. A virilizmus eltörlése befejezett tény s ugy tudjuk, hogy az uj törvény szerint a közgyülésnek mindössze 150—180 tagja lesz. Hir szerint a törvény a kerületi választmányokat kiemeli eddigi jelentéktelenségükből, amennyiben a közgyülés jelenlegi hatáskörének nagyrészét odautalja. A közgyülések napirendjének legtöbb pontja esik ma a bérleti ügyekre, nyugdijazásokra, felebbezésekre, a közigazgatás folyó dolgaira, csatornázási, vizvezetéki, világitási el-terjesztésekre, épitkezésekre, költségfedezetekre stb. Ezeket a tárgyakat az uj törvény a kerületi választmányok elé utalja. A kerületi választmányok jelentősége tehát hatalmasan megnövekedik s a közgyülés átalakul a főváros parlamentjévé, ahol jóformán csak törvényhozási munka fog folyni. A közgyülés elé tartozik a jövőben a költségvetés tárgyalása, a zárószámadások jóváhagyása, uj kölcsönök megszavazása, uj községi adók statuálása, szabályrendeletek alkotása. A közgyülés joga és kötelessége lesz továbbá a tanács ellenőrzése, de bizonyos, hogy ennek a munkának a jelentősége, általában pedig a közgyülés értéke, tekintélye erősen csökkenni fog, mert hiszen az eddigi hatáskör nagyrészét átveszik a kerületi választmányok, amelyeknek számát huszonkettőre emelik fel.

Eddig szól az értesülés. Rövidesen eldől, menynyi a valóság benne.

ZSOKÉK, TURFLÁTOGATÓK

A Rudas-fürdőben találkoznak

Mult héten rövid néhány soros, félhivatalos közlemény jelent meg a lapokban. Igy szólott:

— *A Rudas-fürdő bővitése.* A városgazdaság ügyosztálya, a Rudas-fürdő látogatottsága és használhatósága növelésére a fürdő izzasztó kamráit kettővel szaporitotta. A mostani 35 fokos kamrához egy ötven és egy hetven fokos kamrát is fölszereltek. Az uj kamrákat már átadták rendeltetésüknek.

A Rudas-fürdőt tehát felszerelték ötven és hetven fokos izzasztó-kamrákkal. A felszerelés jó néhány ezer koronájába kerül a városnak, de az ügyosztály reményli, hogy a költségek busásan megtérülnek.

A Rudas-fürdő erős konkurrense a Hungáriafürdőnek. Ez a fürdő pedig arról nevezetes, hogy a pesti lóverseny-szezón tartama alatt itt adnak egymásnak találkát a zsokék és a turf viharedzett játékosai. A zsokék azért jönnek, hogy megszabaduljanak fölösleges sulyuktól s leizzadjanak mennél több kilókat. A turfhiénák pedig a vizben és a gőzben igyekeznek megközeliteni a zsokékat és az ismeretséget jó tippek formájában gyümölcsöztetni.

A városgazdasági ügyosztály most el akarja hóditani a turfközönséget a Hungáriától s minthogy a zsokék a legmagasabb foku izzasztókamrákat keresik, ötven és hetven fokos kamrákkal látták el a Rudast. Május elején megkezdődik a pesti lóverseny-szezón. Akkorára a kamrák javában izzasztják már az embereket s a Rudas-fürdő a zsokék és turfférfiak kedvenc találkozó-helye lesz, ahol nemcsak tyukszemirtókat és dögönyözőket kap a pesti ember a mindennapi gőzfürdője mellé, hanem — kitünő tippeket is. Az izzasztó-kamrák bizonyára beválnak, ellenben a tippeknek a jóságáért aligha vállal felelősséget a fürdő-igazgatóság.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Mählék levelei

Rendkivüli tanácsülés a thallowoud-ügyben

Az Andrássy-ut faburkolatának dolgában szenzációs fordulat állott be. A tanács mult héten rendkivüli ülést tartott, amelynek tárgya kizárólag az utépitési ügyosztálynak és a középitési bizottságnak ismeretes határozata volt. A rendkivüli ülésen Bárczy István dr. polgármester közel másfél órás előadásban ismertette az ügy állását, az ügyről szerzett információit s a keményfával való burkolásra vonatkozó irodalmat s gyakorlati tapasztalatokat. Fock tanácsnok elszántan védte a maga álláspontját, de egyedül maradt véleményével.

A rendkivüli tanácsülésen döntés csak egy irányban történt: a főváros nem köti meg a szerződést az I. Mähl-céggel, amelynek ily módon nem sikerült az üzlete. Egyebekben a tanács megbizta Fock tanácsnokot, hogy szerezzen be adatokat abban az irányban, vajjon a thallwoud-fa végleges visszautasitása után puhafával, vagy pedig — ez a legujabb ötlet — aszfalttal burkolják-e az Andrásyy-utat. Az adatok beérkezte után, alkalmasint már a jövő héten, végleges döntést fog hozni a tanács.

Arról a nagy küzdelemről, amelyet Mählék és Gregersenék a másfél milliós munka elnyereséért folytattak, több izben megemlékeztünk már. Most pedig, hogy az üzletből — nem lett üzlet, talán nem végzünk hiábavaló munkát, ha egy-két eredeti, kortörténeti dokumentummal bevilágitunk egy ilyen városházi ügynek a rejtelmeibe.

A kezeink között lévő okiratok sulyos adatokkal terhelnek meg embereket, akiknek ebben az ügyben szerep jutott. Minthogy azonban — ismételjük — csak tanulság céljából reprodukáljuk az okiratokat, mellőzzük a botrányokozásra alkalmas irásokat s mindössze két levelet közlünk, ezeket is csak kivonatosan. Mindkettőt a Mählcég egyik tagja, dr. Wirth, a cég levélpapirján irta Brémába, a cég másik tulajdonosának, Mählnek. A levelek Budapesten keltek, 1913 május havában.

Es beansprucht nun die Gruppe Kaldors
bei Auftrags-Erteilung vorweg ..... Kr. 300.000,-

wenn wir die Lieferung auf fünf Jahre
verteilen, haben wir darauf einen Zins-
verlust von ca. ..... " 90.000,-

dann erhalt Gregersen an Provision ..... " 96.000 = Kr. 486-000

bleiben nachher Netto-Verdienst ..... Kr. 324.000,-

(Magyarul: A Káldor-csoport tehát a jelzett megrendelés után igényel 300.000 koronát. Ha a szállitást öt esztendőre felosztjuk, a kamatveszteség kb. 90.000 K, Gregersen kap provizió fejében 96.000 K, összesen 486.000 korona, tehát marad tiszta jövedelemként 324.000 korona.)

Australische Holz-Import Gesellschaft
J. Mahl & Co., Bremen

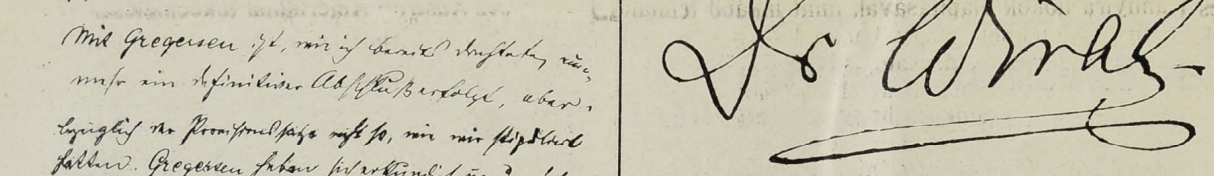

(Magyarul: Gregersennel, amint már megtáviratoztam, végleges megállapodást kötöttem, csak a provizióra vonatkozólag nem ugy, mint ahogy stipuláltuk. Gregersenék tudakozódtak és megtudták, hogy Fényi három százalékot kapott és ugyanannyit követelnek tőlünk. Minthogy egyrészt a város nagy sulyt helyez erre a képviseletre, maga Dr. Gregersen bizottsági tag és a cégnek előreláthatólag sokat kell a mi érdekünkben dolgozni, — Káldor dr.-al történt megbeszélés után beleegyeztem, hogy végre rendbe jöjjünk. Káldor dr. díjlevele nagy nehézségeket okoz nékem. Vasz dr. egész kereken tizezer koronát követel és nem akar ebből egy fillért sem engedni, mivel állitólag „annyi fáradozással" jár az ügy, németül: mivel a bizottság tagjainak résztörlesztésül annyit igért már, nem tehetünk itt semmit. Ezek az emberek egészen biztosak a dolgukban, mert időközben V. dr. bátyja első alpolgármesterré avanzsált. Péntekre igérte Fock az uj ajánlat megbeszélését. Én tehát, hogy a dolog meg ne akadjon, 7500 koronát fizettem á conto Káldornak, kérem azonban, hogy a hátralékot haladéktalanul utalja át, mert az összeesküvők enélkül egy lépést sem tesznek Minthogy ez az üzlet számunkra létkérdés, mindent el kell követnünk, hogy keresztülhajtsuk . . . Lappert már négy hét mulva pontos utasitást akar adni az Andrássy-ut burkolásának korai felosztására vonatkozólag . . . *Dr. Wirth.)*

*

Ezekből a levelekből kitünnek a következő épületes dolgok:

1. Fock tanácsnok és Lappert főmérnök már egy esztendővel ezelőtt tárgyaltak Mählékkel az üzletről. A nyilvános árlejtés kiirása pedig f. é. január havában történt csak, vagyis az árlejtés kiirása nem volt komoly dolog, akkor már Mähléknek szánták a szállitást. — 2. Mählék olyan jónak tartották az üzletet, hogy ezreket fizettek előre érte, azonkivül 400,000 korona provizió fizetésére kötelezték magukat. Több kommentárt nem közlünk, a levelek részletes magyarázatát az olvasóra bizzuk. Még csak annyit jegyzünk meg, hogy Fock tanácsnok, miután a keményfa a vizbe fult, az Andrássy-uti puhafaburkolat javitási munkálataival Gregersenéket bizta meg az elmult héten. Gregersenék a munkát köbméterenkint 12 korona 75 fillérért vállalták. A volt vállalkozó ugyanakkor ajánlatot tett arra, hogy a munkát a régi áron, 9 koronájával vállalja.

Események

Harc a főügyészségért.

A ferencvárosi és belvárosi bizottsági tagok elhatározták, hogy az április 29-iki választáson Köncs Boldizsár főügyészi jelöltségét fogják támogatni, mig az V., VI., VII. és VIII. kerületi bizottsági tagok Szabó Imre mellett foglaltak állást. A főügyész-helyettesi választás május hó 13-ikán, az üresedésbe kerülő két tiszti ügyészi állás betöltése pedig május 27-ikén lesz.

Uj bizottsági tag.

Mult heti számunkban közöltük, hogy Engel Pál, az Angol-Osztrák-Bank bécsi központi igazgatója lett a bizottsági tagságáról lemondani készül. Mielőtt a lemondás bekövetkezett volna, meghalt Elek Pál, aki ugyancsak virilista jogon foglalt helyet a törvényhatósági bizottságban s tagja volt a pénzügyi bizottságnak is. Elek Pál helyébe, mint legtöbb szavazatot nyert virilista póttag, Ungár Bertalan kereskedő kerül. Amikor pedig Engel Pál lemondása bekövetkezik, az ő helyét a közgyülésen Babocsai Hermann póttag fogja elfoglalni.

A Gyosz. a főváros ellen.

A Gyáriparosok Országos Szövetsége f. hó 24-ikén tartja évi rendes közgyülését. Ugy értesülünk, hogy a közgyülésen szóvá fogják tenni a magyar iparnak a fővárosi szállitásoknál szenvedett sérelmes mellőzését.

A csont-üzlet.

A „Fővárosi Hirlap" elsőnek figyelmeztette az illetékes tényezőket a csontértékesités körüli szabálytalanságra. Most a Budapesti Hirlap foglalkozik az üggyel s a következőket irja: „A szemét-telep és a lóhusüzem költségvetésében fontos szerepe van a melléktermék gyanánt értékesithető csontból nyerhető jövedelemnek. Erre nézve a főváros tudvalevően szerződést kötött a Budapesti Mészárosok és Hentesek Csontértékesitő Szövetkezetével. A Scheidenmandeltröszt magyar vállalata a Pesti Spódiumgyár 13.60 koronás ajánlatával szemben a mészárosok és hentesek 12 koronás ajánlatát fogadta el a főváros. Tette ezt pedig abban a reményben, hogy a kedvezésből közvetve a fogyasztók fognak olcsóbb hus alakjában hasznot huzni. A Scheidenmandel-tröszt időközben, éppen a fővárosi mellőzés folytán megszüntette üzemét s most, hogy versenyétől nem kell tartani, a Csontértékesitő Szövetkezet állitólag azt kéri a fővárostól, hogy a csont árát 12 koronánál is olcsóbban, 8 koronában állapitsák meg. Ha ez igaz, a főváros bevétele lényegesen fog apadni.

Demokrata pártalakulás.

A VII. kerületi demokrata-párt, amelynek szervezkedéséről megemlékeztünk már, a végleges diszpoziciók szerint május hó 3-ikán tartja alakuló gyülését a Royal-szálló nagytermében. A párt körhelyiségét (a Király-kávéház fölött) most alakitják át s a tagok gyüjtésének munkája lankadatlanul folyik tvoább.

Nyugdijbavonuló előljáró.

Kiss Ferenc dr. VII-ik kerületi előljáró, mint értesülünk, legközelebb benyujtja nyugdijaztatás iránti kérvényét és május elsején távozik hivatalából. Utódja valószinüleg Wigh János főjegyző lesz.

Modern fényképezés
cimü könyv ugy a kezdő, mint haladó amatőröknek kitünő tanácsadó, receptkönyv stb., melyben a legujabb eljárások a művészi amatőrképek előállitásához bennfoglaltatnak lakónikus rövidséggel. A könyv végén perforált vignetták vannak az összes oldatok felirásaival. (Előhivó, fixirozó stb.) Ára 1.80 K. Megrendelhető csak a szerzőnél, *Leopold* Cornél, Budapest, VII., Erzsébet-körut 41., ki azt utánvéttel, illetve a pénz előzetes beküldése mellett küldi.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Kereskedelemellenes irányzat

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés (O. M. K. E.) most kiadott évi jelentésében megismétli régi panaszát és felszólal a kormány és a hatóságok kereskedelemellenes irányzata ellen.

A koalíciós rendszertől — mondja a jelentés — az uj kormányzat csak annyiban különbözik, hogy ennek vezetőférfiai kereskedelemellenes kirohanásoktól tartózkodnak. De az adópolitikában, vámpolitikában, a szövetkezetek hatósági favorizálásában, minden a régiben maradt. A polgári törvénykönyvről szóló javaslat számos intézkedése kifejezetten kereskedelemellenes . . .

Az „Omke" a május 3-án tartandó közgyülésen fogja megünnepelni tizéves jubileumát. Ezen idő alatt azonban vajmi keveset tett arra nézve, hogy az általa folyton panaszolt kereskedelemellenes irányzat megszünjék, vagy legalább is enyhittessék. Egész müködése a papirosfogyasztásra, vagyis a felterjesztések garmadájának elkészitésére szoritkozik. Viszont a magyar kereskedőosztály szervezését, ami a tuladonképeni feladata lett volna, teljesen elmulasztotta. Csak panaszolni tudott, de azt sohase látta meg, hogy a kereskedelemellenes irányzatot csakis erős organizációval, öntudatos akcióval lehet megtörni. Pedig a mintát megtalálhatta volna itthon is. Az agráriusok hatalmas szervezetei: Az „Omge" és a Gazdaszövetség követendő példaként lebeghettek volna előtte. Ezeknek a sikere arra buzdithatta volna az Omkét, hogy a kereskedőket egységes táborba sorakoztassa a mostani irányzat ellen, mely minden téren csak az agráriusoknak kedvez. De munkára sarkalhatta volna a német Hansabund is, mely száznál több kereskedőt és iparost juttatott a birodalmi gyülésbe. Nálunk egyedül az egyesülés érdemes elnöke, Sándor Pál tagja a képviselőháznak, aki ugyan mindenkor sikra száll a kereskedők érdekeiért, de egymaga természetesen nem képes megbirkózni azzal a kereskedelemellenes irányzattal, mely a törvényhozásban gyökeret vert.

Az Omke jubiláris közgyülésével kapcsolatban országos kereskedelmi kongresszus fog tartatni. Ennek a napirendjén sok érdekes és hasznos tárgy szerepel. De nem látjuk a programmban a kereskedőosztály szervezésének a kérdését. Pedig ez most nagyon aktuális dolog. Közelednek az uj szavazati jog alapján megejtendő választások, amelyeknél a polgárságnak, főkép pedig a városokban tulsulyban levő kereskedő és iparososztálynak döntőszerepe lesz. A kiterjesztett választójog, valamint a városokban érvényben levő titkos szavazási rendszer alkalmasak arra, hogy a parlamentbe impozáns kereskedő és iparoscsoport kerüljön be. Ez termé[illegible]nak erős és öntudatos organizációval érhető el, amelynek a programmját éppen a mostani kereskedelmi kongresszuson kellene megállapitani. Felesleges külön is hangsulyoznunk, hogy a szervezési mozgalomnak az Omkéból kell kiindulnia, amelynek már fennálló országos organizációja nagyon alkalmasnak látszik egy ilyen akció sikeres keresztülvitelére.

Cikkünk szük keretében nem kivánunk az akció részleteibe bocsátkozni. Csak arra akarunk utalni, hogy a fővárosnak itt is vezetnie kell. Kellő szervezettel könnyen el lehetne érni, hogy több kerület kereskedőket és iparosokat küldjön a parlamentbe. Nem győzzük ismételni, hogy a kereskedelemellenes irányzat diadalmas utjában csak ugy lesz feltartható, ha a kereskedők a parlamentben kellő számban és megfelelő qualitásban lesznek képviselve.

A Széll-féle összeférhetetlenség, amelyhez hasonló az egész világon nincsen, a magyar közgazdasági élet legkiválóbbjait zárta ki a képviselőházból. Ez a törvény kiszámithatlan károkat okozott az ország kereskedelmének és iparának. Mert az idevonatkozó törvényeket gazdák és ügyvédek hozták, mindig lábbal taposva a kereskedelem és ipar igazi érdekeit. Ezt a törvényt hatályon kivül kell helyezni, vagy legalább is oda módositani, hogy az ország pénzügyi és kereskedelmi kapacitásai a törvényhozási murkálatokban részt vehessenek. Mert a kereskedelemellenes irányzat leküzdéséhez nemcsak sok kereskedő-képviselő kell, de szükséges az is, hogy a parlamentben a magyar közgazdasági életnek olyan kimagsló alakjai üljenek, kik nagy tudásukkal és állásuk sulyával a kormányzat és a törvényhozás menetére döntő befolyást gyakorolnak.

Az osztálysorsjátékról.

Az osztrák osztálysorsjáték az első esztendőben 15.482.000 K jövedelmet hajt az államnak! Ezt olvassuk a bécsi pénzügyi lapokban, amelyekből azt is megtudjuk, hogy az egyik osztrák nagybank 10 millió, egy másik pedig 15 millió korona évi bért kinált az államnak, mely azonban nem reflektált ezekre az ajánlatokra és saját rezsiben kezeli az osztálysorsjátékot. Ezeknek a tényeknek a konstatálása alkalmával ismét utalnunk kell arra a csekély összegre, melyet a magyar Osztálysorsjáték r-t. bér fejében az államnak fizet. A bérösszeg tudvalévőleg 2.640.000 korona. Azt mindenki belátja, hogy a két év mulva lejáró szerződést ezen az alapon meghosszabbitani nem szabad. Ez az államnak rosszhiszemü megkárositása volna. Vagy fizessen a társaság évi bér fejében legalább 10 millió koronát, vagy pedig vegye az állam az osztálysorsjátékot a saját kezelésébe. A 10 milliót az állam biztosan kihozza belőle.

A bankok expanziója.

Ujabban a nagybankok hatalmi szférájukat nem annyira fiókok alapitásával, mint inkább fennálló pénzintézeteknek, vagy banküzleteknek a saját koncernjukhoz való csatolásával terjesztik ki. Ennek a módszernek az az előnye, hogy egy versenytárs megszünik és hogy az illető nagybank az üzletfeleknek és az összeköttetéseknek egy uj stockját szerzi meg. Mig azonban az angol vagy francia bankok az ilyen expanziót csak az üzletnek teljes átvételével valósithatják meg, addig a mi bankjaink, valamint a németországi bankok is, ezt a célt kedvezőbb alapon, könnyebben és kisebb tőkebefektetéssel: részesedés utján érik el, amennyiben megszerzik a részvények egy csoportját (ami rendesen kedvező feltételek mellett történik), vagy pedig, ha bankárcégről van szó, ezt bizonyos tőkével kommanditálják. Az expanziónak ezt a módját most különösen Németországban látjuk, ahol a nagybankok ezen az az uton óriási hatalmi szférát biztositottak maguknak. Ausztriában és nálunk is az utóbbi időben több ilyen tranzakció történt. Magyarországon ez az evolució annál üdvösebb eredményeket szülhet, minthogy a válság a kisebb intézeteket csaknem kivétel nélkül negingatta és a vidék megerősödése csakis a nagyobb koncernekhez való csatlakozással van lehetővé téve.

A téglaüzlet.

Mint értesülünk, az utóbbi napokban a budapesti és környékbeli téglagyáraknál a téglakartel utján nagyobb kötések történtek. Ezeknél az üzleteknél a legtöbb esetben csak opciós jogokról van szó. Ugyanis az épitési vállalkozók, akik az épitési tevékenység mihamarabbi fellendülésével számolnak, igyekeznek téglaszükségleteiket már előre biztositani. A téglaárak most alacsonyak és mintegy 4—5 koronával olcsóbbak, mint a mult évben. A jelzálogüzletben is némi javulás mutatkozik. A nehézséget még mindig az okozza, hogy a nagy pénzintézetek az épitővállalkozóktól olyan biztositékokat követelnek, amelyeket ezek nyujtani nem képesek.

Külföldi vállalat — magyar cégérrel.

A Rietschel és Henneberg rtg., melyet a hasonló cégü berlini vállalat alapitott 200.000 K alaptőkével fütő és szellőztető berendezésekre, most teszi közzé első mérlegét, amiből kitünik az, hogy ez a vállalat is csak azért alakult, hogy a berlini anyavállalat a közszállitásokban részt vehessen. Ezt igazolja az, hogy összes itteni berendezése 13.601 K-val, befektetései 8361 K-val szerepelnek a mérlegben. Az 1912 május 30-tól 1913 december 3-ig tartó első üzletév brutto-jövedelme 271.203 K volt, mivel szemben költségekre 246.956 K, leirásra 3601 K kellett, ugy hogy a nyereség 21.645 K. — A Rietschel és Henneberg rt. szorgalmasan résztvesz a városi versenytárgyalásokban és szállitásokban is.

Kereskedők tanácskozása.

A *Magyar Kereskedők Egyesülete* igazgatósági és választmányi ülése *Bosnyák* Izsó elnöklete mellett foglalkozott a kereskedelmi minisztérium által az egyesülethez véleményezés miatt beküldött uj törvényjavaslatokkal. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslatot *Bosnyák* Izsó, az ipari bíróságokról szóló törvényjavaslatot dr *Hubay* főtitkár ismertette. Az ülés ugy határozott, hogy a detail-kereskedelemre nézve kivánatos módositások felvételét kéri a felterjesztésben. Táviratot intéznek a főváros tanácsához és az államrendőrséghez, hogy a nyolcórai záróra miatt jogosulatlanul ne zaklassák a kereskedőket.

Az „Adria" biztositó jubileuma.

Április 27-én ünnepli az *Adriai biztositó társulat* hetvenötéves jubileumát. A társulatot *Daninos* Sándor, Giannichesi Angelo és Salem Vita 1838 május 9-én alapitották Triesztben és hetvenöt év alatt nemcsak a monarchia, hanem az egész kontinens legjelentékenyebb intézete lett. Magyarországon már 1838-ban kezdte meg a társulat müködését. A társaság a monarchiában a *Nemzetközi baleset ellen biztositó* r.-t.-ot alapitotta.

Az Austro—Amerikana tőkeemelése.

Az *Austro—Amerikana* hajózási társaság Callisto *Cozulich* igazgatósági tag elnöklésével a napokban tartotta meg Triestben tizedik rendes közgyülését. A zárszámadások dus leirások után 2.539,457 korona tiszta nyereséget mutatnak. Határozatba ment, hogy az alapszabályszerü tartalékolás után osztalék fejében 8 százalékot, vagyis 16 korona osztalékot fizetnek és 47.978 koronát az uj üzletév számlájára visznek át. A közgyülés elhatározta, hogy az alaptőkét 60.000 darab uj 200 korona névértékü részvény kibocsátásával 12 millió koronával, vagyis a jelenlegi 24 millió korona alaptőkét 36 millió koronára emeli fel és megbizta az elnökséget és a felügyelő tanácsot, hogy az uj részvények emissziójának feltételeit saját hatáskörében állapitsa meg.

Közgyülések és mérlegek.

Közuti-vaspálya.

A *Budapesti Közuti Vaspálya Társaság* szombaton tartotta 49. rendes közgyülését *Lánczy* Leó titkos tanácsos elnöklésével. *Imrédy* Kálmán, a Kisbirtokosok Földhitelintézetének vezérigazgatója konstatálta, hogy az elért üzleti eredmény teljesen kielégitő. Inditványozza, hogy az igazgatóságnak, különösen *Sándor* Pál vezérigazgatónak, az ügyvezető igazgatónak, valamint a tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék. Az inditványt a közgyülés egyhangulag elfogadta. *Sándor* Pál vezérigazgató megjegyzi, hogy a Kossuth Lajos-utcai vonalra nézve és az ezzel kapcsolatos kérdésekről nem kiván nyilatkozni, tekintve, hogy erről a székesfővárossal a tárgyalások folyamatban vannak. Az autobusz kérdésében fölteszi, hogy a székesfőváros ugy a saját anyagi érdekei, mint a közforgalom valódi szükséglete szempontjából csak ott fog autobusz-közlekedést berendezni, ahol egyéb közlekedési eszköz rendelkezésre nem áll. A munkásjegyekre és egyéb fölvetett kérdésekre adott válaszát a közgyülés szintén teljes megnyugvással fogadta. A közgyülés egyhanguan fogadta el az előterjesztett zárszámadásokat és a mérleget. *Az osztalék, amely 32 koronában állapittatott meg*, május elsejétől kezdve kerül kifizetésre.

Városi-villamos.

A *Budapesti Villamos Város Vasut* szombaton tartotta *Hüvös* József udvari tanácsos elnöklésével évi rendes közgyülését. A közgyülésen a keres-

kedelmi kormányt dr. *Papp* Árpád miniszteri tanácsos, a székesfővárost dr. *Bárczy* István polgármester és dr. *Bódy* Tivadar alpolgármester képviselték. Az előterjesztett mérlegből kitünik, hogy az összes bevétel 10 millió 807,027.69 korona. Ebből levonva az üzemkiadásokat, összesen 8,688.848,14 koronát, marad 1,118.179,55 korona. Ehez hozzácsatolva az 1912. üzletévről áthozott 88,283.64 koronát, *fölosztás végett 2,206.463 korona 19 fillér állt a közgyülés rendelkezésére.* A vasut részvényeinek az 1913. évi osztalékról szóló 23. számu szelvényt tehát *tizenhat koronával,* vagyis egyenként 8 százalékkal, a kisorsolt részvények helyében adott élvezeti jegyeknek 1913. évi 21. számu szelvényét pedig egyenként hat koronával váltják be. Az alapszabályok 12. §-ának értelmében az elmult üzletév végével *Hüvös* József, *Engel* Pál és dr. *Preyer* Hugó léptek ki az igazgatóságból. A kilépő igazgatósági tagokat a közgyülés ujra megválasztotta egyhangu választással. Gróf *Festetics* Géza felügyelő-bizottsági tag tisztségéről lemondott. Helyét *Szimély* Árpád főszámvevővel töltötték be.

A „Fonciére" biztositó.

A *Fonciére Pesti Biztositó-Intézet Kilényi* Hugó elnöklete alatt tartotta ez évi rendes közgyülését. Az évi jelentés hálás elismeréssel emlékezik meg *Ribári* Mór, ügyvezető-igazgatóról, aki az elmult üzleti évben töltötte be intézeti müködésének negyvenedik évét. A jelentés szerint az összes dij- és illetékbevételek a tavalyi 24.205,730 korona 38 fillérről 25.291,401 korona 37 fillérre emelkedtek, ami 1.085,670 korona 99 fillér többletet, a tartalékok pedig 41.215,316 korona 68 fillérről 44.701,317 korona 18 fillérrel emelkedtek, ami 3.486,000 korona 50 fillér szaporulatot jelent. A mult évi tiszta nyereség 458.729 korona 80 fillér. Az igazgatóság azt javasolja, hogy e nyereségből 8%-os osztalékot fizessenek. A közgyülés után az igazgatóság szegedi *Lukács* Józsefet az intézet alelnökévé választották.

Hungária-biztositó.

A *Hungária Általános Biztositó R. T.* 1913. évi mérlegének adatai az üzlet hatalmas fejlődését tanusitják. A társaság az 1913-iki üzletév folyamán az életbiztositási ágazatban 2.603,706 korona, az elemi biztositási ágazatokban 2.507,311 korona, összesen tehát 5.111,017 korona dijbevételt ért el, ami az elmult évvel szemben *1.513,634 korona emelkedést* jelent; károkért az életbiztositási ágazatban 984.519 koronát, az elemi biztositási ágazatokban 1.030,484 koronát fizetett ki; a dij-, kár- és egyéb tartalékok és dijátvitelek az életbiztositási ágazatban 15.182,167 koronára, az elemi ágazatokban 672.430 koronára, összesen tehát 15.854,597 koronára rugnak. A társaság tartalékai az előző évvel szemben 1.483,635 koronával emelkedtek. Az életbiztositási ágazatban a biztositott tőkeállomny 1913. év végén 63.584,255 koronát tett ki. A társaság összes biztonsági alapjai 22.154,597.62 korona összegre rugnak. Az üzletév *68.678,78 korona felesleggel* zárul, mely összeg uj számlára vitetik át. A napokban megtartott igazgatósági ülésen *Szinnyey-Merse* István főispán, *Szepesházy* Imre és *Simonyi-Semadam* Sándor orsz. képviselők a választmány tagjaivá választattak. *Janovitz* J. József vezértitkár aligazgatóvá és *Dénes* Gyula osztályfőnök cégjegyzővé neveztetett ki.

Zajtalan! Gazdaságos!

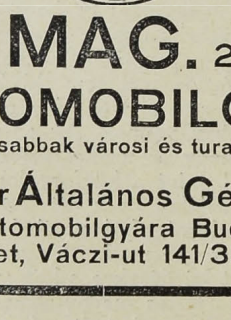

25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

VÁLLALKOZÁS

Kórházi berendezés.

A székesfőváros tanácsa április hó 16-án versenytárgyalást tartott az I., Szent János-kórház tőszomszédságában épitendő kórházi elme- és tüdőbetegosztályokhoz tartozó főző- és mosókonyhát épületében szerelendő alábbi berendezésekre és pedig: I. Gépek és készülékek. II. Fütési és szellőzési berendezés III. Hidegviz-, melegvizvezeték, csatornázás, berendezési tárgyak, föld- és kőmüves-munkák, ipari légszeszvezetékekre. *Ajánlatot tettek mosókonyhára: Béég* F. Hermann 108.547 K, *Knuth* Károly 92.446 K, *Rohonczi* Hugó 83.799 K. *Pöhlmann és társa* 100.201 K, *Szepessy* Sándor utóda 89.100 K, *Rietschl* és *Henneberg rt.* 100.882 K, *Bründl* János 84.483 K, *Pogány* Nándor 90.285 K, *Törs* és *Ormai* 89.899 K, *Magyar mosógépgyár-müvek rt.* a gépek és készülékekre 55.492 K, *Kurz, Rietschel* és *Henneberg* ugyanarra 73.006 K, *Lichtwitz* Károly ugyanarra 54.010 K, *Láng* Lajos ugyanarra 48.485 K, alternativ 59.435 K, *Szentgyörgyi* és társa a fütési és szellőzési berendezés-, hidegviz-, melegviz-vezeték, csatornázás, berendezési tárgyak, föld- és kőmüves-munkák és ipari légszeszvezetékre 37.374 K-val. — *A főzőkonyhára:* Ajánlatot tettek: *Béég* F. Hermann 123.335 K, *Knuth* Károly 109.968 K, *Rohonczi* Hugó 99.811 K, *Pöhlmann* és társa 103.177 K, *Szepessy* Sándor utóda 106.864 K, *Rietschel* és *Henneberg rt.* 120.571 K, *Bründl* János 105.266 K, *Pogány* Nándor 104.038 K, *Törs és Ormai* 101.395 K, *Szentgyörgyi* és társa a fütési és berendezési berendezés, hidegviz-, meleg-vizvezeték, csatornázás, berendezési tárgyak, föld- és kőmüvesmunkák és ipari légszeszvezetékre 29.413 K, *Mayerhoffer* és *Neményi* csak egységárakkal.

A Szent János kórház

elme- és tüdőbetegosztályának épületeihez és kapcsolatos gazdasági épületekhez vezetendő *fütés, szellőzés, főzés, mosás és melegvizkészités* céljaira szolgáló távcsővezetéki berendezésekre — a régi csővezeték kiegészitését kivéve — a *Törs* és *Ormai* cég kapott megbizást. A régi csővezeték kiegészitésével a *Schlick-Nicholson rt.* bizatott meg.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

OMNIA
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
Kizárólagos joggal!
Grant kapitány gyermekei
Jules Werne regénye 7 részben.
Kino-Riport:
Az erdélyi földgázégés pusztitásai.
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d. e. 10—½11-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

HUNGÁRIA
KÖTVÉNYEK
a legelőnyösebbek
élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-
BIZTOSITÁSOKNÁL.
Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a
HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a társaság képviselőségei az ország minden részében
Telefon 153-98, 2-11, 2-12. Kartellen kivül
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Berson
Gummisarok a legjobb

MERCEDES

AZ AUTÓK KIRÁLYA!

Vezérképviselet:
BÁRDI R.-T.
BUDAPEST, LEHEL-U. 25. SZ.
VI. KER., ANDRÁSSY-UT 8. SZ.
TELEFON 112—26 és 112—27.

Forradalom és Császárság

A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mü 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok mümelléklettel jelenik meg. A 100 ives mü beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADALOM. Két kötet. Irta: *Farkas Pál.*
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta: *Seress László.*
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: *Adorián Andor.*
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: *Seress László.*

A nyolc kötet diszes kötésben **32.— K,** *mely összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.*

Itt kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni. *Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten, VI., Andrássy-ut 16.*

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél FORRADALOM ÉS CSÁSZÁRSÁG cimü müvet 32 koronáért, fizetendő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mü árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és á lás .....

Lakhely .....

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.
BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.
TELEFON: 66—27. SZÁM.

SCHONWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Palais de Danse

Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77

Kezdete este 10 órakor

A legszenzációsabb vendégszereplés.
Hippolyta d'Hellas társulatával!
Fritzi Rolly Bécs kedvence. Hortense Montin és Partner, a legjobb táncduett
Bob Hopkins és Severskaja
a világhirü táncparodisták és 20 attrakció. — Helyárak 3 és 2 korona.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és **kádfürdők,** külön férfi- és női vizgyógyintézet, **gőzfürdők.** és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványvíz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Férfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 6. szám.*

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ-U. 22-24
TELEFON: 167-25

Minden este fél 10 órától 1 óráig

Les Belles Otrop a legkiv. átváltozó táncmüvészdők.

Lucie König uj s ágerszámokkal, **Fredy Bavin, es Fabiens, Róbert és Róbert COLLIK és MAUD, 4 GYPSYS**
és még 20 elsőrendü szám

1 óra után a parketten modern táncok

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor
Ki ez a nő?

11 órakor
A szerelmes kappan
Irták: Glinger és Tauszig. Forditotta Steinhardt.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.

Jegyek 10—1 ig, 3—6-ig a Mula óban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 17. sz. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Füzvesszőből fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

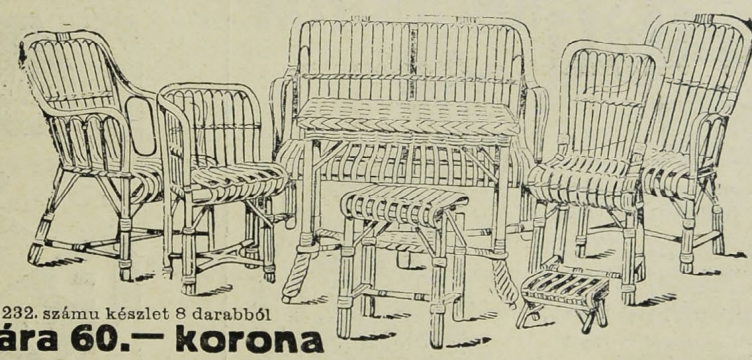

1232. számu készlet 8 darabból
ára 60.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

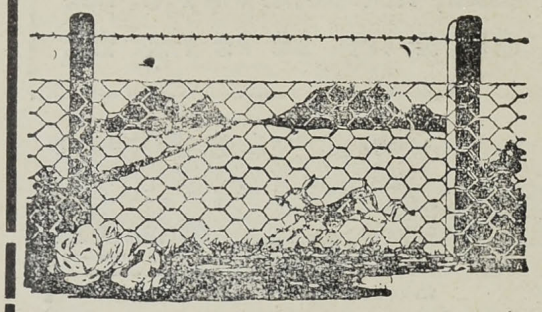

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser ranz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7 - 8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pálvaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleméléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

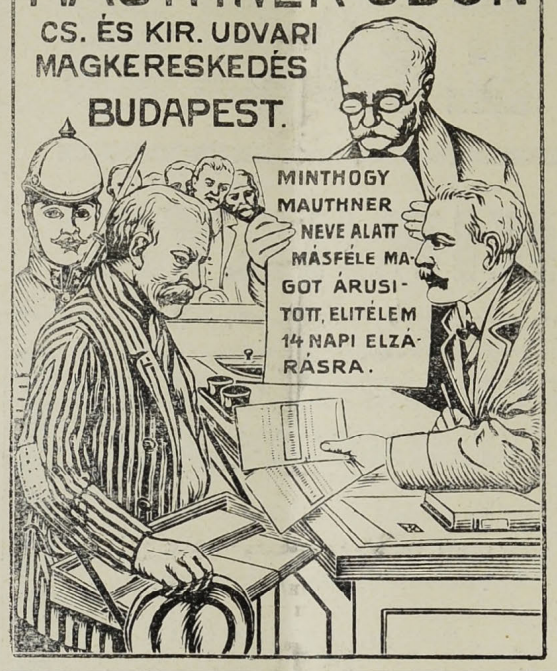

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

MEGRENDELHETŐ:

„ARTÉSIA" R. T. BUDAPEST

TELEFON 50—72. sz. a.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYEIM: BÉLCEMENT ⊂⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süte ménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. április hó 29-én 18. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-13

A thallowood

végtelenül hosszu hid, amely Budapestet összeköti Ausztráliával. Összeköti pedig nemcsak földrajzilag, hanem lelkileg is, a közállapotoknak egyformaságánál fogva. A thallowood Ausztráliában terem, de ha élelmes vállalkozók ügyes kijárókra bizzák a képviseletüket, akkor a thallowood Budapesten terem, jön, lát és győz.

Csufos botránynak a hátterét világitotta meg az a két levél, amelynek hü fényképmásolatát mult heti számunkban közöltük. A thallowood a vizbe esett, erről az ügyről tehát kártokozó tendencia nélkül is lehet ma már elmélkedni. Adva van egy másfél milliós városházi szállitás, amelynek elnyeréséért többen tülekednek. A munkára pályázik egy német cég, amely ettől reméli a boldogulását és nem lehet csodálkozni rajta, hogy minden követ (még aranyköveket is) megmozgat a jó üzlet érdekében. A Mähl-cég számára létkérdés volt, hogy a kijárók munkája sikerrel járjon. A hires német kereskedői szolidságnak éppenséggel nem klasszikus példáját tanultuk megismerni benne. Mählék az üzletbe fektetik utolsó pénzüket. Ügyvédi praktikákkal, befolyásos kijárókkal akarják elnyomni a konkurrenciát. Huszezer koronát előlegeznek „költségekre", négyszázezer koronát igérnek titkos érdekcsoportoknak, ha elnyerik a megbizást. Ebből megdöbbenéssel láthatja mindenki, milyen nyereségre dolgoznak a város vállalkozói és milyen lelkiismeretesen, mekkora szakértelemmel becsülik meg a városházán a vállalkozók ajánlatait.

A thallowood-ügynek az aktáit nem lehet lezárni egynémely hasznos tanulságnak a leszögezése nélkül. Most már tisztán láthatja a tanács, különösen pedig Fock tanácsnok, hogy kikkel akart a város milliós üzleti viszonyba lépni. A Mähl-szövetség fátyolának fellebbentésével, öndicséret nélkül mondhatjuk, hasznos és közérdekü munkát végeztünk. A szent szövetség ugyancsak nem volt válogatós az eszközeiben. Még Fock tanácsnoknak a nevét sem kiméltek, elhitették egymással, hogy Budapesten könnyü a kijáróknak a munkája s hogy nálunk még egy tanácsnoknak a tisztánlátását is el lehet homályositani. A tanácsos láthatja, hogy helyes volt a megállapitásunk s hogy a naivságig menő jóhszemüségével majdnem visszaéltek egyesek. A nyilvános árlejtés kiirása nem volt komoly és őszinte az Andrássy-uti burkolásnál. Ez az eredendő hiba sulyosan megboszulta magát, illő, hogy a thallowoodnál maradandóbb legyen az emlékezete.

— — —

Fullánkok

A kenyérgyár

előkelő helyet biztositott magának a legujabb beruházási programmban. A régóta tervezett kibővitésre, ugy lehet, még ebben a naptári esztendőben sor kerül s az évi termelést tiz millióról huszonkét millióra fokozzák. Teszik ezt pedig ugyanakkor, amikor a közönség egyre jobban mellőzi a kenyérgyár kenyerét, amikor a kereslet egyetlenegy hét alatt harmincnégyezer koronával csökkent.

Minden más, kereskedelmileg vezetett üzemnél az volna a következménye a kereslet feltünő csökkenésének, hogy a termelést a kereslethez képest csökkentsék. Folkusházyéknak azonban furcsa logikájuk van. Ők a kereslet csökkenésére a kinálat emelésével, a termelőképesség fokozásával válaszolnak, amivel élénk bizonyságát adják kiválóan fejlett gazdasági érzéküknek, kereskedelmileg értékesithető eszüknek. A kenyérgyár a statisztika rideg adatai szerint megéreti a visszafejlesztésre. Minden ujabb befektetés csak fokozza a városi üzem kudarcát és veszélyezteti azt a nagy diadalt, hogy a kenyérgyárra ez idő szerint nem fizet még rá a főváros.

Imponáló

őszinteséggel vetett véget a pénzügyi bizottság beruházási vitájának a polgármester. A bizottsági tagok nem szivesen mentek bele a programm elfogadásába, de a polgármester kijelentette, hogy az elfogadás mit sem jelent, a programm csak keret, jámbor tervezgetés, s ha a város minden tervet végre akar hajtani, minden épitkezést be akar fejezni, akkor amugy sem elegendő a pénz, akkor amugy is szükségessé válik egy uj kölcsönnek a felvétele.

Amiről rövid idővel ezelőtt aligha lehetett még komolyan beszélni, most már benne foglaltatik a közel jövő programmjában. Már az ősszel hozzálát a polgármester egy ötven-hatvan millió koronás kölcsön felvételének az előkészitésére s a közgyülés által megszavazandó beruházások, kiadások legnagyobb része már az uj kölcsönnek a terhére iratik. Ez pedig végtelenül szomoru perspektivát nyujt, mert kiviláglik belőle, hogy a városházi hitelmüveleteknek nincsen határa s a polgárság egy szép napon arra ébred fel, hogy a városnak sem pénze, sem hitele nem lesz, csak terhei, amelyek a polgárságra hárulnak.

UJ JÖVEDELMEK

Mulatóhelyek megadóztatása

Kölcsönt kölcsönre halmoz a főváros bölcs vezetősége. Rövid néhány esztendő alatt Budapest adósságainak az összege csaknem elérte az aktivák összegét. Szédületes rekord ez, semmiesetre sem vezethet jóra. A kölcsönpénzek legnagyobb részét improduktiv beruházások nyelik el, nincsen tehát semmi látszatja annak, hogy *Bárczy* István dr. nyolc esztendős polgármestersége alatt milliókkal szaporodott a főváros költségvetésszerü kamatterhe, anélkül, hogy a jövedelem is ilyen mértékben szaporodott volna. Legjobban jellemzi a helzetet, hogy semmi megállás nincsen a hitelmüveletek terén s ugyanakkor, amikor a nemrégiben felvett 158 milliós kölcsönnek a hovafordításáról készült előterjesztés, máris komolyan esik szó egy ujabb kölcsönről, mint szükségszerü jövőbeli adósságról.

Szomoru napok virradnak a városra. A kölcsönszerzésre vonatkozó tárgyalásoknál tapasztalni fogja a polgármester, hogy a város hitele nem olyan jó, mint volt régebben. Az utolsó kibocsátás balsikere óvatosságra inti a bankokat s ez az óvatosság a legjobb esetben a feltételek szigoritásában fog mutatkozni. Legfőbb ideje tehát annak, hogy végre más forrásokból kezdjék táplálni a város pénztárát s a folytonos hitelmüveletek helyébe a város természetes jövedelmeinek a fokozása jöjjön. Minthogy pedig a meglévő jövedelmek s a legbiztosabb fokozási módszertől, az adóemeléstől, érthető okokból fáznak a városházán: — természetes, hogy *uj jövedelmi forrásokról* kell sürgősen gondoskodni.

A törvényhatósági bizottság számos ilyen forrást kezdeményezett már. Legfontosabb közöttük a *telekértékemelkedési adó*, amelynek eszméjét *Vázsonyi* Vilmos penditette meg. Az *üres telkek megadóztatása* szintén nagyon méltányos és ebből ugyancsak jelentékeny bevétele volna a városnak. Érthetetlen módon azonban ezek az uj adók sehogysem akarnak megszületni és félő, hogy az Erzsébet-sugárúttal fogják kapcsolatba hozni őket, ami annyit jelent, hogy nem lesz belőlük egyhamar jövedelme a városnak. A pénzügyi osztály több kisebb adónemre vonatkozó javaslatot készit elő. Ilyen pl. az *autoadó*, amelyből azonban — s álalában a lukszus autóktól — nem sok bevételt remélhet a város.

A külföld felé kell tehát irányitani a tekintetünket. A városházán nem idegen a külföldi divat majmolása, csak az a baj, hogy a külföldet egyedüli a kiadásokban utánozzuk. Holott természetes, hogy ha a külföldtől csak a kiadásokra vonatkozó példákat vesszük át, a bevételeket ellenben nem, akkor elő kell állania annak a deficitnek, amely a főváros legközelebb publikálandó zárszámadásainak szomoru szenzációja lesz. *Anglia* kitünő ötletekkel szolgál a szociálpolitikai ügyosztálynak. *Németország* viszont a pénzügyi osztály számára produkál követésre méltó példákat. A nagyobb német városokban az összes szinházakban és mulatóhelyeken adót szednek a községi háztartás javára. Az ilyen adó olyan minimális pótléka a belépőjegyeknek, hogy a szórakozásra vágyó polgár egyáltalában nem

érzi annak a terhét. Mert ugyan kit tartana vissza a szinházbajárástól, a szórakozástól az, hogy pl. egy négykoronás belépőjegyre öt-tiz fillért rá kell fizetni? Ilyen arányban adóztatja meg pl. *München* város a közönséget, ezt az adót azok fizetik, akiknek van pénzük szórakozásra, szinházra, akiknél tehát nem számit az a néhány fillér. A polgárság szivesen fizeti az adót, mert nem érzi meg s tudja, hogy a városnak jelentékeny bevétele van belőle. Nem szabad figyelmen kivül hagyni, hogy ily módon tetemes és állandóan növekedő jövedelmi forrásra tenne szert a főváros. Minimális számitás szerint *egy millió koronát* hozna az uj adó a városnak. Egészen bizonyos az is, hogy a kormány nem akadékoskodna ennél a dolognál és készséggel nyujtana segédkezet a városnak abban a munkában, hogy ujabb adósságvállalások nélkül is talpraálljon és minden adóemelés nélkül megmentse a város háztartását a fenyegető rázkódtatásoktól.

Munkapárti szervezkedés a hatodik kerületben

A munkapárt érzi, hogy Budapesten kiszökött a lábai alól a talaj, egyetlenegy biztos kerülete sincsen. Éppen azért már most kezd szervezkedni és pedig olyan kerületben is, ahol a szabadelvüpárt legszebb napjaiban a legcsunyább veresegeket szenvedte el.

A Terézvárosban pl. a hires Vázsonyi-Hieronymi választás után ugyszólván teljesen megszünt a kormánypárt. Radoczáék belátták, hogy Vázsonyi Vilmos nagy népszerüségét semmivel sem tudják ellensulyozni s bölcs opportunizmussal ők maguk siettek szolgálataikat felajánlani Vázsonyinak. A demokraták vezére megkegyelmezett ellenségeinek s az ő kegyelméből a kaszinópártiak közül a törvényhatósági bizottságba kerültek: Radocza János, Rózsavölgyi Manó, Wolfner József, Fülöp Károly, Róna Márk, Kállay Gyula, Rózsa [illegible], Kotányi Zsigmond, Ráth Péter, Popper István, Pucher István, Wellisch Sándor, Wodianer Arthur, Breitner L. Zsigmond, Heteés Antal, Gelléri Mór, Röser János, Freund Vilmos, Erős Sándor, Stern Ármin, Kovács Ernő és mások. A demokraták konciliáns viselkedését most ugy hálálják meg a Kaszinó-pártiak, hogy megalakitják a terézvárosi munkapártot.

A Terézvárosi Kaszinó csütörtökön este igazgatósági ülést tartott. Az ülésen Radocza János elnökölt s az igazgatósági tagok nagy meglepetésére azt inditványozta, hogy a Kaszinó alakuljon át munkapárti körré, s kezdje meg a Terézváros szervezését. Feleki Béla, Füredi Mór és mások ellenezték az inditványt s kijelentették, hogy az inditvány fölött csakis a közgyülés határozhat. Hosszas vita után ugy döntöttek, hogy a kaszinó tagjait rendkivüli közgyülésre hivják össze a jövő szombaton s Radocza János az elnökség nevében előterjeszti inditványát. A közgyülés viharos lefolyásunak igérkezik, mert a kaszinó tagjai közül igen sokan, köztük Feleki Béla és mások, nyiltan hangoztatják, hogy Vázsonyi Vilmossal szemben árulást követnek el a munkapártiak.

A Terézvárosban sziklaszilárdul áll Vázsonyi Vilmos pártja. Bizonyos azonban, hogy a demokratapárt nem fogja tétlen közönnyel fogadni a munkapárt erőlködését és az első lépés az lesz, hogy számonkéri Radoczáéktól azt az irásbeli kötelezettségüket, hogy semmiféle politikai akcióba nem fognak, semmiféle Vázsonyi-ellenes alakulást támogatni nem fognak. Ebben a feltevésben jutottak bizottsági tagságukhoz Radoczáék, — a tisztességérzetnek, a politikai morálnak legelemibb követelése az, hogy az irásos kötelezettségnek a megszegése után egy pillanatig se éljenek vissza ezzel.

*

A munkapárt és az ellenzék már legközelebb összecsap a városházán. Az első alkalom erre a központi választmány ujjáalakitása lesz. A központi választmánynak eddig 36 tagja volt, ezután minden kerületből 3, összesen tehát 66. A választmány hatáskörébe tartozik az összeiró küldöttségek megalakitása, a képviselőválasztók névjegyzékének megállapitása s általában a képviselőválasztások előkészitése. A másik ütközőpont szinhelye a közgyülés lesz, amely még a nyár előtt meg fogja alakitani az uj választási törvény által előirt szavazókörzeteket.

Meghosszabbitják a tisztviselők mandátumát

A fővárosi törvény reviziója most már nem kerül le a napirendről. A választási törvény szükségszerüvé tette a kerületek, előljáróságok átalakulását s bizonyos, hogy Budapest közigazgatási térképe nem sokáig marad változatlanul.

Sándor János belügyminiszter, a belügyi tárca képviselőházi tárgyalásánál nyilatkozott a tárcája körébe vágó uj törvényalkotásokról. Megemlékezett a közigazgatás államositásáról, a vármegyék ujjászervezéséről és az uj városi törvényről, azonban egyetlenegy szóval sem érintette *az uj fővárosi törvényt*. Ebből sokan arra következtetnek, hogy a fővárosi törvény még nem aktuális, holott értesülésünk szerint a javaslat csaknem teljesen elkészült. Bizonyos, hogy a fővárosi törvény életbeléptetéséig még huzamosabb idő fog elmulni. Minthogy pedig közben — jövő évi november havában — lejár, nemcsak a városatyák felerészének a mandátuma, hanem a tisztviselők megbizatása is, a belügyminiszter ősszel

törvényjavaslatot nyujt be a képviselőházhoz a városatyák és tisztviselők mandátumának egy esztendővel való meghosszabbitására.

A forma nem uj, mert hiszen a vármegyei tisztviselők mandátumát is meghosszabbitották tavaly egy évre, abban a biztos feltevésben, hogy közben életbelép a vármegyék államositásáról szóló törvény.

A tisztujitás elhalasztásának az lesz az első következménye, hogy néhány tisztviselő már legközelebb beadja lemondását, mert nem hajlandó a meghosszabbitott terminust végigszolgálni. Ugy mondják, hogy *Rényi* Dezső tanácsnok, a közlekedési ügyosztály vezetője, valamint *Almády* Géza tanácsnok, a közjótékonysági ügyosztály vezetője, szintén ezek közé a tisztviselők közé tartoznak. Rényi Dezsőről köztudomásu, hogy már hónapokkal ezelőtt bejelentette lemondási szándékát *Bárczy* polgármesternek, Bárczy azonban arra kérte, maradjon hivatalában legalább addig, mig a ciklus lejár. Minthogy azonban a mandátumokat meghosszabbitják, Rényi tanácsnok ragaszkodk korábbi elhatározásához és más téren fogja érvényesiteni nagy tudását, kiváló képességeit. *Almády* Géza tanácsnok viszont hosszu idő óta betegeskedik s bár a rajta végzett mütét sikerült, mégis nyugalomra vágyik. Jelenleg is csorvási birtokán tartózkodik s csak májusban jön Budapestre.

Ugy lehet tehát, hogy a közeljövőben két tanácsnoki állás jut üresedésbe. A két állás komoly jelöltjei: *Demján* Géza, *Bukovszky* Viktor, *Szaszovszky* József, *Sztankovits* Szilárd főjegyzők.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Békés megegyezés a Közuti és Városi között

A kereskedelmi miniszter erélyes állásfoglalásának meg volt a kellő hatása és eredménye. Az április másodikán megtartott közigazgatási bejárásról felvett jegyzőkönyvre a miniszter szokatlanul gyorsan válaszolt s a döntés most már végleg a Közutinak kedvez. A miniszter ragaszkodik korábbi álláspontjához és bár a közigazgatási bejárás alkalmával a főváros képviselői tiltakoztak a megoldás ellen, most már nem lehet kétséges a Kossuth Lajos-utcai villamos vasut dolga.

A vonalépités joga tehát a Közutié, de hátra van még egy jelentékeny akadálynak a legyőzése, a fővárossal kötendő területhasználati szerződés feltételeinek a megállapitása. Ugy értesülünk, hogy e tekintetben is csaknem teljes a megegyezés az illetékes tényezők között. A Közuti peage-jogot ád a Városinak az uj vonalra, ugyszintén az Erzsébet-hidra és a Lipót-körutra. A tárgyalások előrehaladott stádiumban vannak s a vita most már csak egyes részletkérdések fölött elintézetlen még. Különösen nagy gondot okoz a tárgyalásokat vezető Rényi tanácsnoknak az Aréna-uti vonalnak a dolga, amelyre a Közuti nem szivesen engedi a Városit.

A miniszter leiratát nyomon fogja követni a közlekedési ügyosztálynak a területhasználati szerződésre s általában a vitás kérdésekre vonatkozó előterjesztése. Rényi Dezső tanácsnok Hüvös Iván vezérigazgató társaságában Brüsszelbe utazott a szeptemberben Bpesten összeülő kisvasuti kongresszus előkézitésére. Mihelyt hazaérkezik, rövidesen befejezik a tárgyalásokat.

I. Szabó II. Köncs

A főügyész-választás

Szerdán délután tölti be a közgyülés Melha Kálmán örökét, a tiszti főügyészi állást. Fontos és diszes pozicióra kerül a megválasztandó tisztviselő, Budapest főügyészének elsőrendü jogásznak, erélyes hivatali főnöknek, az adminisztráció s az összes városi ügyek alapos ismerőjének, mindezeken felül pedig puritán jellemü, köztisztelet nek örvendő férfiunak kell lennie. Fülepp Kálmán példája bizonyitja, hogy a tiszti főügyészi állás a legmagasabb pozicióknak a lépcsője lehet. De nemcsak diszt és tekintélyt jelent ez az állás, hanem sulyos felelősséget is, mert a város jogi érdekei, voltaképen a város anyagi és erkölcsi érdekei, s a város tiszti ügyészségének vezetője egyik legfőbb őre ezeknek az érdekeknek.

Két komoly pályázója volt a tiszti főügyészi állásnak. Szabó Imre dr. h. főügyész és Köncs Boldizsár dr. tiszti ügyész. Szabó Imre kétségtelenül önmagának köszönhette azt a helyzetbeli előnyét, hogy a tiszti ügyészségnek, Melha Kálmán nyugdijaztatása óta, vezetője volt a polgármester megbizása alapján. Szabó Imrének tehát nem kell előlegezni a bizalmat, mert hiszen az ő megválasztása nem jelent mást, mint mostani állásának megerősitését, eddigi munkásságának elismerését.

Attól kellett tartani, hogy a két jelölt között heves harc fog dulni, amely harc végeredményében a város javát sérti. A közgyülés tagjainak józan belátása elháritotta ezt a veszedelmet. A kerületek szinte egyöntetüen nyilatkoztak Szabó Imre dr. jelölése mellett s a kerületközi választmány nagy többséggel őt jelölte a főügyészi állásra. Őrá szavaz az I., III., V., VI., VII. és VIII. kerület, mig Köncs Boldizsár hivei a II., IV., IX. kerületekből kerülnek ki. A szavazatok aránya előreláthatólag az lesz, hogy Szabó Imre 180—200 szavazatot kap, Köncs pedig kb. nyolcvanat.

Szabó Imre dr. aránylag rövid idő alatt fényes karriért fut be ezzel a választással. Elsőrendü ember minden tekintetben, méltó a városatyák bizalmára s arra az állásra, amelynek a legalkalmasabb emberrel való betöltésétől oly sok függ. Köncs Boldizsár helyettes főügyész lesz s tagadhatatlan, hogy ezt a helyet megérdemli. Ha objektiv szemmel vizsgálja a helyzetet, maga is rá fog jönni arra, hogy ez a munka-

megosztás felel meg legjobban a főváros érdekeinek. A főügyészi választás sokkal nagyobb jelentőségü, az állás sokkal fontosabb, mintsemhogy itt automatikus előléptetésnek volna helye. A főügyész egyuttal hivatalfőnök, itt már elkél egy kis szelekció és nem akarjuk megbántani Köncs Boldizsár érzékenységét, amikor megállapitjuk, hogy nem lehet mindenkiből főügyész s minthogy csak egy ilyen állás van, erre a legalkalmasabb férfiut, a jelen esetben Szabó Imrét kell megválasztani. Ha erre a belátásra elég korán jut még Köncs, akkor ugy a főügyészi, mint a főügyész-helyettesi állásnak a betöltése egyhangulag fog megtörténni.

Hogyan lesz fővegyész a városatya vejéből

A szóbanforgó városatyának a neve nem ismeretlen e lap olvasói előtt. Steinhardt Antal biz. tagról szól az ének, voltaképen nem is őróla, hanem a vejéről, akit Kirchknopf Lajosnak hivnak.

A „tekintélyes" városatya vejét a polgármester nemrégiben kinevezte ideiglenes hivatalnoknak. Ez még nem nagy karriér és nem is rendkivüli jelenség. Ellenben a fiatal vegyészmérnöknek már kinevezésekor tekintélyes állást szántak. Fock tanácsnok őt jelölte ki a fővegyészi állásra, amelyet még csak ezután fognak szervezni a főváros vegykisérleti állomásához.

Ez pedig nem közömbös dolog a város tisztviselőinek a szempontjából. A városházán jelenleg öt II. osztályu vegyész és hat II-od osztályu fővegyészhelyettes müködik. Ezeket játszi könnyedséggel ugorja most keresztül Kirchknopf mérnök, akinek kiváló képességeiről mitsem tud a világ, ellenben — az apósa Steinhardt Antal „előkelő fővárosi bizottsági tag."

A fővegyészi kinevezéssel várnia kell a tanácsnak. Kirchknopf mérnök ugyanis jelenleg nincsen Budapesten. A városatyai vőt a tanács

külföldi tanulmányutra küldte három hónapra.

Tehát ebben is szerencséje van Kirchknopf vegyészmérnöknek, mert a város mérnöki karából csak a kiválasztottak jutnak külföldre — a város pénzén. Mihelyt visszatér a külföldi utról Kirchknopf, nyomban fővegyész lesz belőle. Mérnökkartársai pedig eltünődhetnek azon, milyen fontos kelléke egy vegyészmérnöknek, hogy az apósa „befolyásos városatya" legyen.

Kertváros

Irta: *Dán Leó*, főv. biz. tag.

Nem tudjuk, ki penditette meg nálunk a kertváros létesitésének eszméjét, de bárki volt is, igen hasznos dolgot müvelt. Angliában, a munkássorból miniszterré lett *John Burns*, a protektora a kertváros kérdésének, ott máris annyi történt ez ügyben, hogy positiv tapasztalatokról beszélhetünk, a melyeknek tanulságai talán nem lesznek egészen érdektelenek reánk nézve.

A régi iparpolitika taktikája az volt, hogy az ipari emporiumokba, minél nagyobb ember- és munkástömeget kell felhalmozni, hogy azok mihamarább és minél könnyebben hozzá juthassanak a munkaalkalomhoz. Ebből a törekvésből azután apró, kisnyilásu oduk, kunyhók, egyszobás, tulzsufolt lakások, béremelkedések fejlődtek, a melyek viszont higienikus szempontokból, valóságos közveszélylyé nőtték ki magukat. Láttunk erre példát eleget: *Japánban, Angliában, Német- és Franciaországban.* Megint csak John *Burns*-t idézem, aki egyik beszédében azt hangoztatta, hogy a munkáslakosság könnyen *urbanizálódik.* Szükséges tehát a munkás és munkaalkalmi decentralizációt, minden rendelkezésre álló eszközökkel nemcsak az államnak, de a városnak, a községnek és a magánosoknak is előmozditani, mert ha a tömegnek városokba szorulását idejében meg nem akadályozzuk, ha megfelelő, higienikus szempontokból kifogás alá nem eső, lakásintézmények utján idejében nem gondoskodnak a lakosság megfelelő elhelyezéséről, annak nagyrésze elpusztul és elvész az állam számára. Azt mondta továbbá: ha minden állam annyit tenne az otthon biztositása és higienikus lakások megteremtése körül, mint a mennyit tényleg tesz mulasztásával, helytelen intézkedéseivel az ellenkező irányban, romboló hatással, akkor a világ és gazdasági életünk rég más képet nyert volna és boldogabb lehetne.

Azonban Angliában sem oly rózsásak még a viszonyok az egész vonalon, mint azt ezek után hinni kellene, bár sok helyen, valóban igen kedvezők már a lakásviszonyok. S bár Londonban magában tiz filantrop társaság, már eddig is több, mint 125.000 munkáslakást emelt, mégis még mindig *Londonban* a lakosság 14 és fél százalék, *Glasgowban* 50 százalék, *Edinburgban* 33 százalék, *Manchesterban* már csak 6 és fél százalék, *Sheffieldban* 8 és fél, és *Leedsben* pl. 10 százaléka lakik, kettőnél többedmagával, egy-egy szobában. Nem is próbálkozom meg, itt a mi eléggé közismert arányszámainkat ezekkel szembe állitani, mert a legszomorubb képet kapjuk. Van London környékén egy Rawton nevü társaság, a mely csupa oly munkáslakásokat épit, a melyben közel 5000 legényember talál kényelmes, virágos, kertes lakást, olcsó pénzen. Ezt utánozta, persze kisebb mértékben a bécsi „*Männerheim*" és a milanói „Albergo popolare". A legszebb ily kertházak, valóságos kertvárosok, az ipari paradicsomnak nevezett *Port Sunlight, Bournville és Earswick* angol városokban létesültek.

A kérdés legjobb ismerője, *Howard*, négyféle módot javasol ily kertvárosok létesitésére, jelesül: vagy magában a városban kezdik meg az ily decentralizáló szándékkal alapitandó kertváros kiépitését, vagy pedig a városnak a periferiáján indul meg az épitkezés. De lehet ezt egy kevésbé lakott, szomszédos faluból, vagy kisebb helységből is kiindulva megalapozni. A legracionálisabb megoldás azonban, egy oly telepen létesiteni a kertvárost, a melyet egyenesen ennek céljaira rendeznek be, gyárakkal, lakóházakkal, iskolákkal, stb. Howard szenzációs könyvének hatása nyomban jelentkezett is, amennyiben megalakult egy társaság 300.000 angol font alaptőkével (7,200.000 korona), mely *Hitchin* mellett, *Letchword Garden City* néven, mindjárt vásárolt is egy ezerötszáz hektárnyi területet, amelyet 1904-ben kezdtek betelepiteni és felépiteni, még pedig oly sikerrel, hogy három évvel később, tehát 1907-ben már 5000 család lakott ott és már azon kellett gondolkodni, miként lehet a tulságos és hirtelen való benépesedést megakadályozni. Hogy mekkora fellendüléssel indult meg ez a kertvárosok ideálja, mi sem jelzi jobban, mint az, hogy a vétel idejében egy hektár föld kb. 1000 korona volt, három évvel később pedig már, egy kisebb belterületért 72.000 koronát kértek el. Howard szerint kb. 1500 hektárnyi földterület a legalkalmasabb egy ily kertváros megalapitására. Gyárakat, lakóházakat, üzleteket, templomokat, iskolákat, szinházat, szóval: mindent nagy kényelemmel el tud e talajon helyezni. Hogy a lakásuzsorát, vagy tulnépesedést megakadályozza, kimondja, hogy legfeljebb 30.000 lakost türne meg egy ily területen. Körvasutat is kontemplál a város körül, melynek központjába egy óriási nagy parkot helyez el, oly módon, hogy ahoz bármely városrészből egyenesen el lehessen jutni. A periferián — bizonyos körzetben — majorokat, kertészetet, gyümölcsösöket, baromfitelepeket, stb. telepit le. A földhozamot egy közös pénztárba szedi össze, amely elsősorban a város céljait, azután pedig egyenletes arányban a lakosságot illeti meg nyereségrészesedés cimén. Ha nem is egészen ilyen, de hozzá kb. hasonló a London közelében létező *Hampstead városka*, amely ma már szinte: mint London annexje szerepelhet, amolyan *garden suburs* fajta épitkezés ez. Németországban is megalakult már egy nagyobb társaság, a mely különösen *Berlin, Karlsruhe, és Drezda környékét* sondirozza és nem lehetetlen, hogy rövidesen ez is csinál valamit. Angliában e kérdéssel kapcsolatban most azon folyik a vita, hogy mi jobb, nagy bérkaszárnyák felépitése, avagy cottageszerü munkásházak megteremtése. Kiszámitották pl., hogy Londonban, Glasgowban és Manchesterben egy-egy bérkaszárny lakószobája kb. 2000—2400 koronába kerül, mig pl. cottageszerü épitkezésnél Londonban, Manchesterben és Sheffieldben csak 1000—1500 korona, egy sokkal nagyobb kényelmet nyujtó lakószoba átlagára.

Ezek előrebocsájtásával azt hiszem, joggal állithatom, hogy talán a világ egyik városa sincs annyira, — már remek fekvésénél fogva is — predesztinálva arra, hogy kertvárossá varázsoltassék át, mint épen *Budapest*. Talán alkalmat adnak e nehány sorban elmondottak arra, hogy illetékes helyen foglalkozzanak e kérdéssel.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Ma és holnap utoljára!
Grant kapitány gyermekei
Jules Werne regénye 7 részben.
Teljesen uj kisérő-müsor!
Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek
Jegyelőreváltás: d e. 10—½1-ig, d u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Zajtalan! Gazdaságos!
MÁG
25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

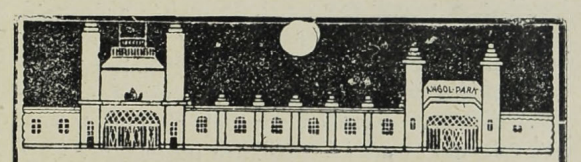

ANGOL PARK
állandóan nyitva
Belépő-dij 20 fill.

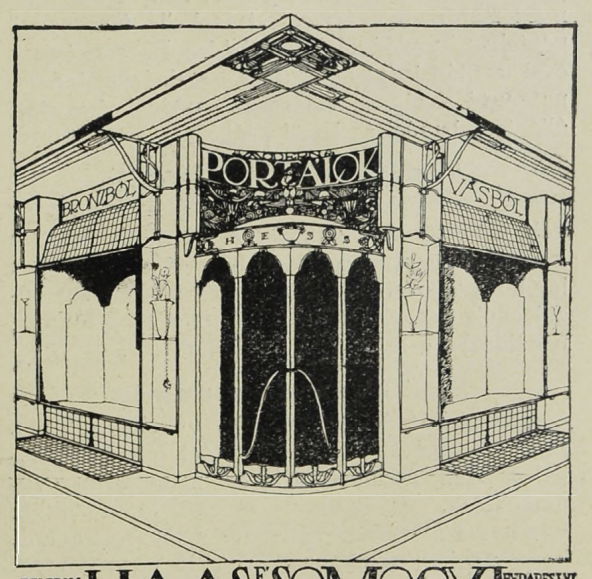

TELEFON 944 HAAS ÉS SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN 7.

Események

Közgyülés.

Telt ház előtt fog lezajlani szerdán a nap eseménye, a főügyész-választás. A harci zaj sokkal nagyobb, mint amilyennek a választási küzdelem igérkezik, mert hiszen a kerületek jelölése után szó sem férhet többé Szabó Imre győzelméhez. —

Legfontosabb tárgya a napirendnek a Magyar Villamossági rt. megváltására vonatkozó előterjesztés, amely ellen többen készülnek felszólalásra. Nagy vitát fog ennél a pontnál okozni az a kérdés, vajjon a megváltás esetében a gázgyári igazgatóság vezesse-e a villamos-üzemet is, vagy pedig önállósitsák az utóbbit. A személyi vonatkozások igen nagy szerepet játszanak ennek a kérdésnek a tárgyalásánál és eldöntésénél. — Az 1914. évi beruházási program nem érdemel különösebb figyelmet és pedig azért nem, mert a pénzügyi bizottság ülésén történt felszólalások után nyilvánvaló, hogy a programm nem más, mint üres keret s mert még sohasem volt arra példa, hogy a tanács a közgyülésnek ilyen irányu határozatait respektálta volna. Érdekes vita várható, ha valaki megkérdezi a polgármestert, mikor lesz már vége a folytonos kölcsönöknek? — A gázművek 1913. évi zárszámadásainak megállapitása ugyancsak a szerdai közgyülésnek a feladata. Itt is többen készülnek felszólalásra. — A Kaplony-utcának a Muzeum-körutig való megnyitása elsőrendü közérdek. Ugy hirlik azonban, hogy a város az érdekelt háztulajdonosokat messzemenő kedvezésekben részesiti vele. — A székesfőváros pénzkészletének elhelyezésére alkalmas pénzintézetek kijelölése nem olyan nagy ügy, mint amilyennek feltüntetik. Nem valószinü, hogy ehhez a tárgyhoz felszólal valaki. — Biztos vita lesz a Franklin-társulat bérleti ügyénél. A társulat a IV. kerületi főreáliskola pincehelyiségeit akarja tovább bérelni évi 5000 korona bérért. A szerződés megkötése ellen három szempont szól. Az első az, hogy ilyen hosszu, tiz esztendős bérleti szerződést egyáltalában nem szabadna kötnie a városnak, mert nem lehet tudni, milyen tervek merülnek fel a tiz esztendő alatt az épületre vonatkozólag. A másik érv az, hogy a bér aránytalanul kicsi, egészen bizonyos, hogy a város 5000 koronánál többet kaphatna a pincehelyiségeért. Végül pedig tüzrendészeti okokból meggondolandó, vajjon egy városi épületnek a pincéjét szabad-e papirraktár céljaira bérbeadni? — A napirend többi pontjai nem érdemelnek különösebb figyelmet.

A polgármester utazása.

Bárczy István dr. polgármester a jövő héten néhány heti tartózkodásra Lussinpiccolóba utazik. Ugy volt, hogy a polgámester már az elmult héten utazik s ebben az esetben Abbáziában találkozott volna Vázsonyi Vilmossal. A demokraták vezére szombaton este hazaérkezett s az abbáziai találkozóból azért nem lett semmi, mert Bárczy polgármestert Izabella főhercegnő pénteken vendégül látja ebédre Pozsonyban s csak ezután indul déli utjára a polgármester. A pozsonyi ebéden a főhercegnő védnöksége alatt álló templomépités kerül szóba.

A sajtótörvény és a főváros.

A Tisza—Balogh-féle uj sajtótörvénynek az volt az első következménye, hogy tizenhárom lapnak felmondták az illető bankok a fővárosnál letétbe helyezett kauciót. A tizenhárom lap közül eddig egyedül Az Est fizette be a főváros pénztárába a szükséges óvadékot.

Szent István-napi propaganda.

A közgazdasági ügyosztály vezetője, Vita Emil dr. tanácsnok, előterjesztést tett a tanácsnak a Szent István-napi forgalom emelésére vonatkozólag. Az ügyosztályvezető tanácsnok át van hatva a nemzeti ünnepnek a fővárosi detailkereskedelem szempontjából való nagy fontosságától s ezért mindent elkövet, hogy az idegenforgalomnak folytonos csökkenését megakadályozza. Az első lépés a propaganda terén az lesz, hogy a város plakátokat készittet s azt a külföldön is terjeszti. Megállapodott a tanácsnok a bosnyák vámpolitikai központtal is arra nézve, hogy Boszniából és Hercegovinából tömegesen keressék fel a fővárost az ottani kereskedők és iparosok Szent István-napján.

Sándor János gyurja a fővárost.

A kormány nem szivesen engedi át Budapest mandátumait az ellenzéknek. Ugy értesülünk, hogy a főváros munkapárti korifeusait turnusokban rendeli magához Sándor János belügyminiszter. A legközelebbi mungócsoport szombatra kapott meghivót a belügyminiszterhez.

A tüzkárbiztositók ellen.

Gál Károly biz. tag inditványára tudvalévőleg elvben kimondotta a közgyülés, hogy a tüzkárbiztositó intézeteknek a tüzbiztonsági intézkedések, intézmények költségeihez való hozzájárulását szükségesnek tartja. A közgyülési határozat alapján Sztankovits Szilárd tb. főjegyző elkészitette a kormányhoz intézendő felirat szövegét.

Pünkösd Konstantinápolyban.

Május 27-én rendezi a keleti kirándulásairól speciálisan elismert Központi Menetjegyiroda néhány évi szünet után ujabb kirándulását Konstantinápolyba. A kirándulás összes költsége 320 korona, mely összeg magában foglalja az utközben, az étkező kocsiban való ellátást, valamint a konstantinápolyi tartózkodás alatti elsőrangu teljes ellátást is és szakavatott utimarsall kiséretét, helyi dragomanok kalauzolásával együtt. A részvételi dijban benfoglaltatnak továbbá a kocsi és hajókirándulások, az összes nevezetességek belépődijai, valamint a borravalók az egész ut tartama alatt. Részletes utiprogrammot dijtalanul küld a *Központi Menetjegyiroda*, Budapest, V., Vigadó-épület.

Az Austro-Amerikana hajójáratai.

A legközelebbi *new-york-i* indulások *Patras, Palermo* és *Algir* érintésével a következők: május 2-án a *„Kaiser Franz Joseph I.“*, május 5-én a *„Laura“*, május 9-én az *„Argentina“* és május 23-án a *„Martha Washington“* hajók. — A délamerikai vonalon közlekedő hajók: a *„Sofia Hohenberg“* április 29-én és az *„Alice“* május 3-án *Patras, Almeria* és *Las Palmas* (Kanári Szigetek), illetve *Nápoly, Barcelona, Almeria* és *Las Palmas kikötőket* fogják érinteni. — Bővebb felvilágositással és prospektusokkal szolgál: az *Austro-Amerikana* magyarországi központi irodája Budapesten, VII., Thököly-ut 2., valamint a fiókirodák Csáktornyán és Fiumében (Via Negozianti 5.) és az összes menetjegyirodák.

Az Omnia

teljesen uj müsor keretében, még csak egy-két napig mutatja be óriási sikert aratott attrakcióját, Jules Verne mesteri alkotását: *Grant kapitány gyermekei* cimü fantasztikus regényt, mely állandóan zsufolt házak előtt gyönyörködteti a közönséget.

Házilag készitett

női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

A Steinhardt mulatóban

csütörtökön, e hó 30-án lesz a szezon záróelőadása. Addig is müsoron maradnak a *„Szerelmes kappan“* és *„Ki ez a nő?“* cimen kacagtató bohózatok. Változatos elsőrangu külföldi számok és humoros kuplé előadások.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság.

Az **Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság** t. c. részvényesei folyó évi

rendes közgyülésüket

csütörtökön, f. é. május hó 14-én délelőtt 10 órakor Bécsben, a bécsi kereskedők testületének nagytermében (IV., Schwarzenbergplatz 16. sz. alatt fogják megtartani.

NAPIREND:

1. Három jelenlevő részvényes választása, a jegyzőkönyv felülvizsgálására és hitelesitésére.
2. Az üzleti jelentés és zárószámadás előterjesztése, valamint a felügyel-bizottság jelentése az 1913. üzleti év könyveinek és számláinak felülvizsgálásáról.
3. Határozathozatal a tiszta haszon hovafordítása tárgyában.
4. Határozathozatal a részvénytőke felemelése tárgyában.
5. Határozathozatal a társasági alapszabályoknak és az üzletszabályzatna 4. ponttal összefüggő megváltoztatása tárgyában. Az igazgató-tanács felhatalmazása a magas cs. és kir. államkormány jóváhagyásának kieszközlésére. (Alapszabályok 17. §. h) és i) pontja.)
6. Választások az igazgató-tanácsba. (Alapszabályok 17. §. g) pontja, 28. és 36. §§-ai.)
7. Az igazgató-tanács tagjai illetményeinek megállapitása. (Alapszabályok 17. §. b) pontja és 35. §-a.)
8. A felügyelő-bizottság és a póttagok választása az 1914. üzleti év könyvei és számlái felülvizsgálására.

A részvényeseknek a közgyülésen tárgyalandó önálló javaslatai az igazgató-tanácscsal a közgyülést megelőzőleg legalább 14 nappal közlendők, hogy a napirendbe felvehetők legyenek.

A szavazásra jogosult részvényes urak szives kedjenek belépőjegyeiket f. é. május hó 6-ától fogva a társaság számfejtőségében Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 1. szám alatt átvenni, ahol a felemlitett naptól fogva az ezen közgyülésre szánt tárgyak végleges napirendje, valamint a felügyelő-bizottság által felülvizsgált zárószámadás és az üzleti jelentés is megtekinthető és átvehető. A meghatalmazáshoz szükséges ürlapokkal a társaság számfejtősége szolgál.

Wien, 1914 április 22-én.

Az igazgató-tanács.

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A derut

Az elmult hét eseményei a pesszimistáknak, vagyis azoknak adtak igazat, akik váltig hangoztatták, hogy a krizis az olcsó pénz dacára még mindig tart és hogy az 1914. év a depresszió jegyében fog lefolyni. Mert nemcsak a tőzsdéken van derut, hanem az ipari és kereskedelmi tevékenység minden terén is. A közgazdasági élet fő zavaró momentuma a bizonytalan kül- és belpolitikai helyzet, mleynek veszélyes alakulása állandó nyugtalanságban tartja a tőkét és a dolgozó osztályok nagy tömegeit. Már Smith Ádám mondotta, hogy a nemzeteket sohasem az egyes emberek hibái és pazarlása, hanem a kormányok tulköltekezése és rossz politikája teszik tönkre.

Ennek a tételnek az igazsága sohasem bizonyosodott be jobban, mint éppen a mi napjainkban.

Az albán zavarok, a mexikói háboru és az európai nagyhatalmak folytonos fegyverkezése és kardcsörtetése teljesen paralizálták az olcsó pénznek más időkben megnyilvánulni szokott jótékony hatását. Nem furcsa-e, hogy például a járadék ma, a 4 százalékos ráta mellett is, olyan alacsonyan áll, mint annak idején a 6 százalékos ráta mellett? Vagy nem feltünő-e, hogy a záloglevélpiac a normális 4 százalékos kamatláb mellett se akar fellendülni?

A gazdasági depressziónak ma már ugyszólván a mélypontján vagyunk. E mellett bizonyit a széniparban is mutatkozó pangás, amely iparág pedig a legtovább állott ellent az általános stagnációnak. Ezt a gazdasági krizist, mely — igaz, kisebb mértékben — a balkáni háboru nélkül is elkövetkezett volna, az előző évek nagy tultermelése és a fogyasztó tömegek vásárló képességének a csökkenése idézte elő.

Mindezek a körülmények természetesen dermesztőleg, nyomasztólag hatnak az üzleti életre és ha ennek a folyamatnak itt-ott derutszerü ugrásai vannak, az annak tulajdonitható, hogy a tőzsde az olyan eseményeket, amit a király betegsége, az ultima ratio felfogásával itéli meg. Igazán nincs mit csodálkoznunk azon, ha az összes értékek egyformán esnek. Az állami járadékokat és bankpapirokat a külpolitikai helyzet bizonytalansága nyomja le, mig az ipari részvények árfolyama az általános depresszió hatása alatt hanyatlik alá.

Ha most mindehhez hozzáadjuk azt, hogy speciálisan a mi monarchiánkban a gazdasági derut mellett politikai téren is teljes derutot látunk, akkor megérthetjük azt az idegességet, azt a bizonytalanságot, és azt a hanyatló irányzatot, mely ugy a bécsi, mint a budapesti piacon ugyszólván állandósitotta magát. Ausztriában nincs parlament, a 14. §. alapján kormányoznak, mig nálunk a parlament ellenzék nélkül hoz olyan törvényeket, melyek egyenesen az ország gazdasági fejlődése ellen törnek.

A magyar gazdasági élet alapjában egészséges és csak az a baj, hogy a benne rejlő nagy anyagi erőt eddig nem tudtuk kellőkép kihasználni. Hibás ebben a csaknem két évtized óta tartó obstrukciós politika is, mely a gazdasági fejlődést egyenesen megakasztotta. De hiba terheli pénzügyi köreink veztőit is, első sorban pedig a nagybankokat, melyek a válság alatt nem állottak feladatuk magaslatán és amelyek a mostani derutnál sem tettek semmit annak enyhitésére. Pedig tanulhatnának francia és német kollégáiktól, akik éppen ezekben a válságos napokban mutatták meg, hogy nemcsak dividendákra dolgoznak, hanem szükség esetén áldozatokat is tudnak hozni az ország közgazdaságának a megmentésére.

Sajnos, — azt kell látnunk, hogy gazdasági téren minden irányitásnak hiján vagyunk. Innen az a fejnélküliség és anarchia, mely azután a legkisebb zavaró momentumoknál bekövetkezik. Innen az a derut is, melyet a szombati tőzsdén láttunk. A nagybankok pedig, ahelyett, hogy a katasztrófát vásárlásokkal feltartóztani igyekeztek volna, nagymérvü kényszereladásokat eszközöltek, ugy hogy egyenesen hozzájárultak ahhoz, hogy a derut teljes legyen.

—

A MÁK. uj igazgatója.

A Magyar általános kőszénbánya rt. hétfőn tartott közgyülésén Simon Izidort, dr. Rapoport Alfrédet és Vida Jenő vezérigazgatót — amint ezt a F. H. elsőnek jelentette — beválasztották az igazgatóságba. A közgyülést követő igazgatósági ülésen Bisteghi Rudolfot alelnökké választották meg, Gábor Bertalan igazgatóhelyettest pedig kinevezték a részvénytársulat igazgatójává. A közgazdasági életben igen tág tere nyilik a protekciónak, amely az igazi érdemet sokszor háttérbe szoritja. — Örömmel állapitjuk meg, hogy a MÁK. az igazgatói székbe ezuttal azt a férfiut ültette, aki a társulatnál eltöltött husz évi működésével erre a tisztségre a legméltóbban rászolgált. Gábor Bertalan akkor lépett a társulat szolgálatába, mikor a MÁK. félmilliós alaptőkéjével még csak jelentéktelen kis vállalat volt. Ma a MÁK. az ország legnagyobb vállalatai közé tartozik és ipari, szociális és kulturális intézményei európaszerte hiresek. Ennek a hatalmas fejlődésnek Gábor Bertalan volt az egyik mozgató ereje és a társulat amerikai arányu fellendülése sokat köszönhet az ő nagy tudásának és lankadatlan munkásságának. A részvénytársulat szerencsés kézzel választotta meg uj igazgatóját, viszont a hivatalnoki kar hálásan tekinthet főnökére, aki melegszivü, szociális érzelmü kollégának fog bizonyulni. Gábor Bertalan nemcsak kereskedő, hanem költői lelkületü ember is, aki fiatalabb éveiben „A Hét"-ben és a „Borszem Jankó"-ban nagy tehetségre valló költeményeket irt.

A nagymalmok büne.

A budapesti gabonatőzsdén hétfőn a májusi buzát 13.25 K-val jegyezték. Ez most a legmagasabb buzaár az egész világon. Ime, ez az eredménye a budapesti nagymalmok lelkiismeretlen spekulációinak és tisztességtelen üzleti politikájának. Mert tudni kell, hogy a budapesti gabonatőzsdén mindig az történik, amit a malmok emberei akarnak. Ugyanis a malmoknál nem az a fő, hogy eleget őröljenek, hanem az, hogy tőzsdespekulációval minél több hasznot vágjanak zsebre.

Nemrégiben a bécsi kereskedelmi kamara erélyesen kikelt a budapesti malmok machinációja ellen, amely egyenesen a kenyér megdrágitására irányul. Mostanában a monarchia népei eszik a legdrágább kenyeret. Magyarország par excellence agrikultur állam, minélfogva egyenesen érthetetlen, hogyan lehet nálunk a buzaárakat ilyen magasan tartani.

Az bizonyos, hogy a tőzsdén a gabonahatáridőüzlettel nagy visszaélések történnek, melyeket minél előbb meg kell szüntetni. Hangsulyozzuk, hogy azt a formát, melyet a tőzsdetanács a mult évben a mértéktelen spekuláció megakadályozása céljából életbe léptetni akart, éppen a malmok emberei akadályozták meg.

Jó volna, ha a kormány végre erélyes rendszabályokkal rendet teremtene a gabonatőzsdén, ahol ma a féktelen spekuláció üli orgiáit az ország dolgozó és fogyasztó osztályainak óriási kárára.

Szende Lajos emléke.

A Magyar általános kőszénbánya rt. hétfőn megtartott közgyülése elé terjesztett igazgatósági jelentés kegyeletes elismeréssel emlékezik meg Teleki Géza gróf elnökről, aki tavaly, szeptember 27-én hunyt el, továbbá Szende Lajos vezérigazgatóról, aki ez év március 7-én halt meg. Az elhunyt vezérigazgató közel két évtizeden át szolgálta rendkivüli képességeivel a vállalat ügyét és tüneményes energiával mozditotta elő a társulat fejlődését és felvirágzását. Az igazgatóság elhatározta, hogy az elhunyt vezérigazgató emlékezetére „Szende Lajos alapitványt" létesitenek és erre a mult év nyereségéből ötvenezer koronát forditanak. Ezen alapitvány kamataiból oly társulati alkalmazottak hátramaradottjai részesülnek támogtásban, kik nyugdijigényre nem jogosultak. A részvényesek részéről Hentsch Eduard genfi bankár a maga és svájci barátainak őszinte részvétét nyilvánitotta az elhunyt Szende Lajos vezérigazgató halálához és kifejezte azt a meggyőződését, hogy a vállalat vezetése a legjobb kezekben marad.

Két uj gummigyár.

A Magyar ruggyantaárugyár rt. nagyarányu fellendülése és azok a páratlan anyagi és erkölcsi sikerek, amelyeket ez a kiváló szakértelemmel vezetett iparvállalatunk az utóbbi években elért, ráterelte a tőkepénzesek figyelmét a gummigyártás jövedelmezőségére. Értesülésünk szerint egyszerre két erdélyi városban foglalkoznak gummigyár alapitással. A Kolozsvári Egyesült Kereskelmi és Automobil Szállitási rt. Dés városánál aziránt érdeklődött hogy mily kedvezményeket hajlandó nyujtani a város abban az esetben, ha Désen egy gummigyárat létesit. A közgyülés a tanács javaslatára a következő kedvezményeket ajánlotta fel: A város hajlandó a Szamos partján alkalms helyet hat holdnyi területet, vagy ennek vételárát készpénzben adni az emlitett vállalatnak, ugy hogy a vételár mértékében a város a létesitendő gyár részvényeiből kap megfelelő értéket, miáltal a város a gyárnak részvényesévé is válik; hajlandó továbbá a város az állami adómentesség idejére községi adó és kövezetvámmenteséget, a város bányáiból ingyen kő- és kavicskitermelési jogot adni az épités céljaira, hajlandó továbbá elvégezni a szükséges árvédelmi munkálatokat s végül közbenjár, hogy az elektromos áramfogyasztásért a vállalat kedvezményes dijakat fizessen. — Egy pénzügyi érdekeltség Szamosujvárott is ruggyantagyárat akar létesiteni és e célból a várostól telket és adókedvezményt kér. A város hajlandó a kedvezményeket megadni, de az érdekeltség ezenfelül az igazságügyi miniszteriumhoz is kérvényt adott be, melyben aziránt folyamodik, hogy engedtessék meg neki, hogy a munkák egy részét a szamosujvári állami javitóintézet növendékeivel végeztethesse.

A Tavaszi Vásár

kirakodási munkálatai befejezést nyertek és a városligeti Iparcsarnok gazdag tárlata immár teljesen készen várja a megnyitást, amely csütörtökön, e hó 30-án délelőtt 10 órakor *Harkányi* kereskedelmi miniszter jelenlétében fog megtörténni. A vásáron 410 iparos vesz részt. Ilyen nagy számu kiállitója még soha sem volt a Tavaszi Vásárnak.

A D. G. T. tőkeemelése.

A Dunagőzhajózási társaság — mint már megirtuk — uj részvények kibocsátása utján szerzi be a szénbányáinál eszközlendő beruházásokra szükséges tőkét. Eleinte azt tervezték, hogy elsőbbségi részvényeket bocsátanak ki. Az igazgató-tanács a május 14-én tartandó közgyülésen javasolni fogja, hogy 12.000 darab uj törzsrészvényt bocsássanak ki, amelyből egyelőre azonban csak 9600 darab kerül majd piacra.

Egy pénzintézet tőkeemelése.

A Magyar Tisztviselők Takarékpénztára rt. május hó 7-ére rendkivüli közgyülést hivott egybe részvénytőkéjének 10 millió K-ról 15 millió K-ra való felemelése tárgyában. Az intézet 1907-ben alakult 100.000 K alaptőkével, amely összeget

1908-ban 500.000 K-ra, 1909. juliusában 600.000, novemberében 1 millió, 1910. juniusában 3,000.000. juliusában 4,000.000, 1911. februárjában 7 millió, 1912-ben 8,603.000 és végül 1913. évben 10 millió K-ra emelték fel.

Közgyülések és mérlegek.

Általános kőszénbánya.

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat hétfőn tartotta XXII. rendes évi közgyülését *Simon* Izidor kir. tanácsos elnöklésével. Az igazgatóság évi jelentését *Vida* Jenő vezérigazgató terjesztette elő. Az elmult évben kifejtett üzleti tevékenységükről és az elért eredményekről beszámolva jelentik, hogy a vállalat ismét az eddigi progresszióval haladt a fejlődés utján. A mult évi szénszállitás a Borsodi Szénbányák Részvénytársasága szállitásával együtt 25.911,889 mm. volt, mintegy 2.1 millió mm.-val több az előző évinél. E többletben Tatabánya szénszállitásának emelkedése közel másfél millió mm.-val szerepel. Az elért kedvezőbb pénzügyi eredmény azonban nem csupán a termelés fokozásában, hanem iparvállalataik, neveztesen a cementgyár hasznának közreműködésében leli magyarázatát. A folyó évre már csaknem az egész széntermelést elhelyezték. A közgyülés tudomással vette a jelentést és jóváhagyta az évi *zárószámadást*, mely szerint az Értékcsökkenési tartalék-számlának 2.500.000 koronával, az Ipari üzemek külön értékcsökkenési tartalékának 1.000,000 koronával történt gyarapitása után fennmaradó 5.671,112.13 K tiszta nyereségből 800.000 K az Általános tartalékalapra, 40.000 K külön adományul a tisztviselők nyugdijalapjára, 120.000 K a bányatárspénztárak részére, 135.000 K a munkásjóléti tartalékalapnak 1 millió koronára való kiegészitése, 569.955,69 K az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerü jutalékára és 3.360.000 K a részvénytőke *21%-os osztalékára* fordittassék, mig a fennmaradó 596.156,44 K további leirásokra használtassék, végül a mult évről áthozott 897.687,86 K változatlanul uj számlára vezettessék át. A közgyülés ezután megadta a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak és elhatározta, hogy az *osztalékszelvényt* a szokásos helyeken folyó évi *május 1-től* kezdődőleg *42 koronával* fogják beváltani.

Adria tengerhajózás.

Az *Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság* a napokban tette közzé 1913. évi tevékenységéről szóló mérlegét, melyet a társaság igazgatósága az április 30-án megtartandó rendes közgyülés elé terjeszt. A mérleg tiszta nyeresége 1 millió 839.919 korna, az 1912. évi 1 millió 617.235 koronával szemben, tehát 222.684 koronával nagyobb, mint a mult évié volt, dacára annak, hogy a társaság igazgatósága a tartlékalapot 364.000, a biztositéki tartalékalapot 88.235, az értékcsökkenési tartalékalapot pedig 614.507 koronával dotálta.

Magánvasutak.

A *Déli Vasut* mult évi üzleteredménye 706.443 korona felesleget mutat, 1,212.504 koronával kevesebbet, mint az előző esztendőben.

A *Kassa-oderbergi vasut* felügyelő-bizottsága felülvizsgálta az 1913.-ik üzletév mérlegét s megállapitotta, hogy az összes bevétel 35,149.658 korona 84 fillér volt, 2,132.593 koronával több, mint az előző esztendőben; a kiadások összege 27 millió 729.621 korona, 2,481.641 koronával több, mint 1912-ben s igy az üzleti felesleg 986.097 korona 3 fillérrel kevesebb, mint az 1912-ik év feleslege. A kiadások többlete átmeneti s ebből csak kevés az az összeg, amely állandó jellegü.

Atlantica.

Az *Atlantica Tengerhajózási Részvénytársaság* folyó hó 25-én tartotta meg ezidei évi rendes közgyülését. Az évi jelentés előterjesztése után ahhoz elsősorban *Roediger* Ernő miniszteri osztálytanácsos, a szabadhajózási vállalatok miniszteri biztosa szólalt fel, elismeréssel beszélt az Atlantica nemzeti szellemben haladó nagyarányu fejlődéséről és kiváltképen tiszasülyi *Polnay* Jenő vezérigazgató érdemeit méltatta. A zárszámadások szerint 530.000 korona fordittatott az értékcsökkenési tartalékalapra, amiuek levonása után a nyereség 896.573 korona 73 fillérrel mutattatott ki. Ebből

koronával növeltetett a biztositási tartalékalap, 39.367 korona 90 fillér csatoltatott a rendes tartalékalaphoz, 10 százalékos osztalékban (részvényenként 20 korona) folyósittatik 600.000 korona, az alapitói jegyek tulajdonosai között 85.797 korona 78 fillér és az igazgatósági jutalék cimén 44.799 korona 01 fillér kerül felosztásra, mig a fennmaradó 51.609 kor. 04 fillér uj számlára vitetik át.

Anker-biztositó.

Az *Anker élet- és járadékbiztositó-társaság* Bécsben 1914. április 25-én tartotta gróf *Prokesch-Osten* Antal elnöklete alatt ötvenötödik rendes közgyülését. A lefolyt üzletév számadási jelentése a gazdasági viszonyok ismert kedvezőtlen volta dacára, a folytonos fejlődésnek és virágzásnak kedvező képét mutatja. Kiállittatott 9583 kötvény 70,544.961 korona 46 fillér tőkére és 226.540 korona járadékra. A biztositási állomány 1913. év végén 92.929 szerződésben 619,946.123 korona 30 fillér tőkére és 2,099.915 korona 64 fillér járadékra rugott. A számadási évben a bevételek 37 millió 265.448 korona 21 fillért tettek ki. *Az összes vagyon 210,835.767 korona 08 fillér.* Az évi fölösleg az egyes osztalék-kategóriák üzemszámlájának eredményével együtt 4,095.291 korona 41 fillért tesz ki; ebből a halálesetre nyereséggel biztositottak javára 2,868.969 korona 88 fillér jut. A részvényesek 480.000 koronát kapnak (részvényenként 240 koronát, mint a mult évben). A különféle tartalékok javára 500.000 korona utaltatott át. Az igazgató-tanácsba gróf *Ludvigstorff* Antalt ujra beválasztották.

Bárdi részvénytársaság.

A *Bárdi József automobil rt.* folyó hónap 21-én tartotta VII. évi rendes közgyülését *Pallavicini* György őrgróf elnöklésével. A közgyülés az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését tudomásul vette és elhatározta, hogy *részvényenként* 7 százalék, azaz *14 korona osztalékot* fizet. Ugyanekkor *Károlyi* Imre grófot a társaság eddigi elnökét, kinek mandátuma e napon lejárván, az igazgatóságba egyhangulag ujból beválasztotta.

Általános iparbank.

Az *Általános iparbank rt.* 1913. évi zárószámadásában nagyarányu leirásokat foganatositott, minek folytán 90.653 K veszteséget mutat ki az elő évi 4,458.359 K veszteséggel szemben. Az intézet váltótárcája 3,970.621 K (1912-ben 5,775.582 K), értékpapirtárcája és váltóüzlete 2,732.982 (2,772.990) K, az értékpapirokra adott előlegek és az adósok tétele 2.089.170 (2,404.922) K, a tisztviselői kölcsönök állománya 3,122.753 (2 millió 151.125) K, amire 96.380 K külön tartalékot hasitottak ki, de ezekből 2,573.860 (1,991.489) K összegüt az Első magyar általános biztositó társaságra engedményeztek.

VÁLLALKOZÁS

Kórház épitkezés.

A Gellért gyógyfürdő épitésénél a linoleumpadlóburkoló munkát *Langer* H. 59.802 K, a diszudvari födélszerkezeti lakatosmunkát *Katzmarek és társa* 27.550 K, a márvány-mozaik falburkolómunkát a *Melocco Péter rt.* 11.760 K, a keramit mozaik munkát *Schillinger* Vilmos 74.130 K, a csempe-falburkoló munkát a *Kőszénbánya és téglagyár társulat* Pesten cég 128.268 K, a ziparművészeti szobrász-munkát *Ney* Simon 15.930 K-ért kapta vállalatba. — A diszitő-, majolika- és grés falburkoló-munkára beadott ajánlatok felett még nem döntöttek, az üveg falburkoló-munkára pedig ujabb árlejtést fognak kitüzni.

A Szent János kórházi pavillonok

épitésénél végzendő alábbi munkálatokra a székesfőváros tanácsa által április 24-én tartott árlejtésen ajánlatot tettek: *a föld-, kőmüves- és elhelyező-munkákra: Berényi* Ignác 574.034 K-val, *Wellisch* Hugó 693.994 K-val, *Pollacsek és Epstein* 650.374 K-val, *Lakos* Alfréd 624.565 K-val, *Rusz* János 652.531 K-val; *a födém- és vasbeton-födém munkákra: Pollacsek és Epstein* 122.976 K-val, *Melocco* Péter 112.220 K-val, *Berényi* Ignác 103.282 K-val, *Fekete* Fülöp 106.632 K-val, Dr. *Sándor* Ödön 90.423 K-val, *Pittel és Brausewetter* 88.118 K-val, *Elek és Frank* 82.256 K-val, *Holstein* és *Sterner testvérek* 94.920 K-val, *Rusz* János 92.865 K-val.

Utépités és csatornázás.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet 1. a VI., Klapka-utca, 2. a VI., Podmaniczky-utca, 3. a VIH., Csobánc-utca és 4. VIII., Szeszgyár-utca és Visi Imre-utca egy-egy szakaszának csatornázására. Az ajánlatokat május 11-én d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztályban benyujtani.

A székesfőváros tanácsa az alábbi munkálatoknak biztositására április 20-án árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: az Ákos-utca egy részének rendezésére: id. *Schaffer* György 13.371 K, *Ámon* Antal és fiai 13.915 K, *Krausz és Gribitzer* 13.321 K, alternativ 12.963 K, *Halmos* István 17.512 K; az Ilka-utca egy részének rendezésénél a kövezőelőmunkára: *Pesel* Lajos 2611 K, *Strasser* Vilmos 2913 K, *Kraus zés Gribitzer* 3001 K, *Halmos* István 2997 K, *Obendorfer* József 2424 K, a kocsiut aszfaltozására: *Magyar aszfalt rt.* 26.775 K, *Hirsch* Mihály rt. 27.337 K; az Alvinci-utca egy részének csatornázására: *László és Blum* 17.297 K, *Ámon* Antal és fiai 14.216 K; a Tulipán-utca egy részének csatornázására: *László* és *Blum* 6471 K, *Ámon* Antal és fiai 6112 K, *Deutsch* Imre 5543 K, *Pécsi Sámuel* 3892 K; a Tavaszmező-utca csatornázására: *Schäffer* és *Wellisch* 8866 K, *Kleindl* János 9864 K, *Ámon* Antal és fiai 10.866 K, *Deutsch* Imre 9937 K-val.

M. kir. államvasutak.

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általunk kezelt magánvasutakon folyó évi május hó 1-én a

nyári menetrend

lép életbe, mely a jelenleg érvényben lévő menetrenddel szemben a következő lényegesebb változásokat tartalmazza:

A budapest-keleti pályaudvar Bruck-királyhidai vonalon. Budapest keleti pályaudvar Bruck-Királyhida-Wien között 2. és 3. szám alatt egy uj gyorsvonatpár helyeztetik forgalomba; indul Budapestről reggel 7 órakor, érkezik Wien Ostbahnhofra d. e. 11 óra 40 perckor, indul Wien Ostbahnhofról este 7 óra 20 perckor, érkezik Budapest éjjel 11 óra 45 perckor. E vonatpárral junius hó 1-től az ut Budapestről Münchenbe, illetve Münchenből Budapestre, Wien Ostbahnhof és Wien Westbahnhof között áthajlással, egy nappali időben (regeltől estig) megtehető, e vonatpár azonfelül Páris és London felé, ill. felől is nyer közvetlen csatlakozást, egyben lehetővé teszi azt, hogy a budapesti közönség az utat Bécsbe és vissza egy nap alatt megtehesse, mi mellett Bécsben több mint 7 és fél óra tartózkodási idő jut. A jelenlegi 2. és 3. számu gyorsvonat (indul Budapest 9 óra 10 perckor d. e., érkezik Budapestre 6 óra 35 perckor este) Győr—Bruck—Királyhida—Wien között az uj gyorsvonatpár forgalomba helyezése következtében megszünik, Budapest—Győr között azonban ezentul is forgalomban marad; Győrben külömben a megfelelően módositott 8. és 9. számu személyvonatok utján közvetlen folytatást nyer Bécs felé, ill. felől.

A Wien felől Budapestre d. u. 1 óra 40 perckor érkező 1. számu gyorsvonat Zurányban meg fog állani; Graz felől Budapestre este 10 óra 10 perckor érkező 1303. számu gyorsvonat megállása Nagyszentjánoson megszüntetetik.

(Folytatjuk.)

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

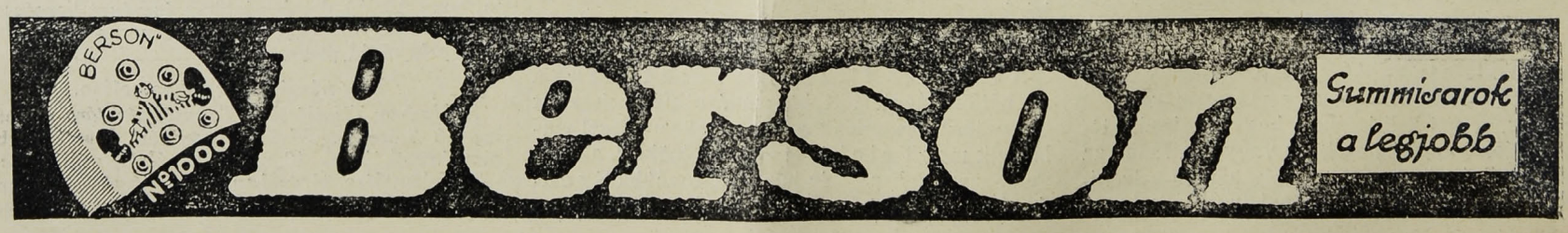

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!

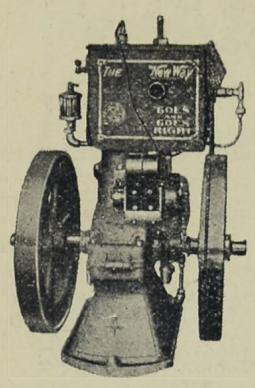

léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.

Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!

Bächer Rudolf—Melichar Ferencz
Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor.

9 órakor
Ki ez a nő?

11 órakor
A szerelmes kappan
Irták: Glingerés Tauszig. Fordította Steinhardt.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Jegyek 10—1 ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Palais de Danse
Szerecsen-u. 35 □ Táncpalota □ Telefon 120—77
Kezdete este 10 órakor
La Noela rongyfestőnő. **Malotta Comp.** spanyol tánccsoport.
s a többi nagyszerü attrakciok. Május 1-től csak néhány napig a világhirü bécsi
Hölle kabaré vendégszereplése. — Fritz Grünbaumnak, a kiv. hum. közremüködésével

Jardin d'Hiver
NAGYMEZŐ U. 22-24 TELEFON: 167-25
Minden este fél 10 órától 1 óráig
nagy kabaré és táncelőadás.
LUCIE KÖNIG
uj sláger számokkal. Les Otrop kiváló táncművésznők. Róbert és Róbert, Fredy Favin, 4 Gypsys, Go lin és Maud, Solti Rózsi, Les Fabiens és még 10 elsőrendü szám
1 óra után a parketten modern táncok

Férfi ingek
Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 6. szám.*

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.
Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.
Budapesti képviselet:
SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.
Telefon: 44-56.

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.
Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —
Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 17. sz. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.
ELEKTRO-MOTOROK
és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

BUDAPESTI LÓVERSENYEK

1914. máj. 3, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 19. és 21-én
Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Belépti-jegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	10.	kor.
I. „ „	hölgyeknek	6.—	„
I „ „	katonatiszteknek	6.—	„
II. „ „		3.—	„
III. „ „		2.—	„
Állóhely a versenypálya közepén		—.60	fill.

Május 10-én a Király-dij napján:

Uraknak I. oszszt.	20 kor.
Hölgyeknek I. o.	10 „
Katonatiszteknek I oszt	10 „

Egy évre szóló belépti-jegyek 36 napra:
Tavasszal 11 nap, nyáron 13 nap, ősszel 12 nap)

Paasepartout uraknak	200 kor.
„ hölgyeknek	109 „

Idenyjegy a májusi 11 napra:

Passepartnut uraknak	90 kor.
„ hölgyeknek	40 „
„ katonatiszteknek	40 „

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti-jegy mind a 11 napra 130 K. Máj. 3-tól 12-ig 80 K május 14-től 21-ig 70 K, napijegy 25 K.

Totalisateur az I., II. és III. helyen — Villamosvasutak egész helyszinig közlekednek. — Frissitő helyek minden osztálynál.

Jegyek előre válthatók ápr. 30-tól a Magyar Lovaregylet irodájában (IV., Semmelweisz-u. 17. II. em.)

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy miután a *Magyar Királyi Pénzügyminiszterium* ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték *(XXXIV. sorsjáték)* I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusitóknak árusitás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása *1914 május hó 20* és *22-én* tartatik meg. A huzások a *Magy. Kir. Lottójövedéki Igazgatóság, mint állami ellenőrző hatóság,* és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusitóinál kaphatók.

Budapest, 1914. évi április hó 26-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. *Hazay.*

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

Füzvesszőből fonott kerti butorok
Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

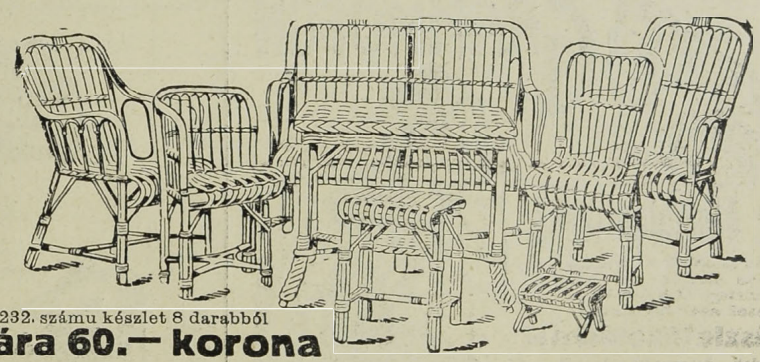

1232. számu készlet 8 darabból
ára 60.— korona
Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

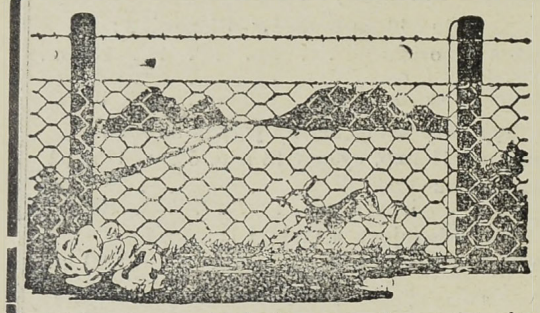

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser ranz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7 8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina. Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pálvaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleméssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti **„Angyal"** védjegyü gramofonok lerakata

ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimerítő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

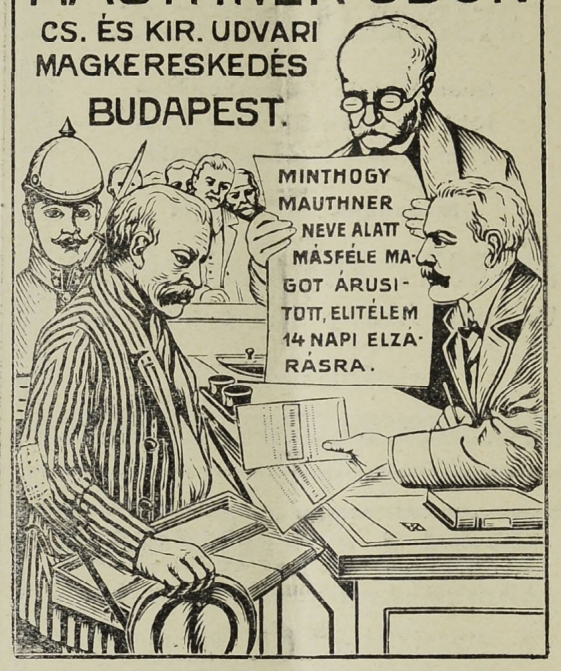

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ☞ ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA. —

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Fekete kávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

Dijtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 58. SZÁM

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. május hó 6-án. 19. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: V. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Radoczáék

támadásszerü feltámadása indokolttá teszi annak az egyszerü polgártársnak az előrelátását, aki, amikor az anyósa külföldön meghalt és távirati intézkedést kértek tőle, vajjon a megboldogultat elégessék-e, vagy eltemessék — ezt válaszolta: elégetni és eltemetni.

A kaszinói hydrákat Vázsonyi Vilmos megfosztotta a fejeiktől, mégis ugy látszik, hogy a temetés nem volt tökéletes. A megcsontosodott mungók felébredtek hosszu álmukból és létezésükre hangos botrányokkal akarják a magas kormány figyelmét felhivni. A jó urak mindenképpen visszaállitani szeretnék azokat a boldog időket, amikor Budapest választó polgársága még kiskoru volt a szónak abban az értelmében, hogy nem volt önálló akarata, véleménye, hanem a kerületi törzsfőnökök nevezték ki a főváros képviselőit. A Terézváros polgársága tizenhárom esztendővel ezelőtt emancipálta magát a törzsfőnöki kinevezési rendszer alól és óriási lelkesedéssel nyugdijba küldte a mindig mameluk Radocza Jánost. Tizenhárom esztendő alatt a helyzet megváltozott ugyan, ez a változás azonban legkevésbbé sem kedvező a mungó-tendeciákra. Az uj választási törvény hatalmas csapattal erősiti meg a függetlenül gondolkodó, kormányellenes, demokratikus eszmékért rajongó tábort s a munkapárt esélyeit végképpen tönkreteszi a titkos szavazás. Egyetlenegy kerületre sem számithat feltétlen bizonyossággal a kormány Budapesten. Hiába kerekitettek ki mükerületeket, hiába iparkodtak biztos mandátumokat teremteni és hiába folyik a szervezkedés a mungósoron: — Budapestre bizó reménységgel számithat az ország, a kormány ellenben nem.

Budapest lakósságának nemcsak politikai oka van arra, hogy a Tisza-uralom halálát elősegitse. A kormány az avult fővárosi törvény erejénél fogva egyuttal legfőbb fóruma a fővárosi közigazgatásnak. A kormány a legridegebb álláspontot foglalja el a fővárossal szemben. Egész csomó nagyfontosságu közgyülési határozat hever elintézetlenül a miniszteriumokban, csak azért, mert a kormány haragszik a fővárosra, nem tetszik néki, hogy a közgyülés ura ma Vázsonyi Vilmos, a közgyülés nem siet hódolni Tisza Istvánnak.

Rövid egy esztendő mulva Budapest polgársága huszonkét ökölcsapással fogja kiábránditani azokat, akik még mindig nem hiszik el, hogy a fővárost törölni kell a kormánypárti leltárból.

Fullánkok

Az adókasza

megpendült, Budapest adófizető polgársága most harcol a finánc ellen. Bizonyos, hogy az adófizetés sehol a világon nem tudott népszerüvé válni, de szomoru kényszerüségnek elfogadták a polgárok ezt a terhet. Budapesten azonban égő gyülölet veszi körül ezt a szót: adó s a gyülöletnek az az oka, hogy a kereseti adó szerint igazodik a községi pótadó is. A pesti polgár szilárd hittel vallja, hogy a községi pótadó fizetése olyan kötelesség, amelyért semmiféle jogot, semmiféle ellenértéket nem kap. Az adó a pesti ember szemében még szomorubb kiadás, mint a patika-számla, mert a patika gyógyszert is ád, a finánc és a város ellenben egyedül abból a szempontból törődik a polgárokkal, vajjon megfizették-e az adójukat?

Huszonkettő

a kártyában fatális szám volt mindig. Most a főváros dolgaiban is jelentőséget nyert a huszonkettő, talán azért, mert a fővárosnál is hazárdjáték folyik jelenleg. Huszonkét kerülete lesz ezentul Budapesnek és huszonkét millió koronára rug az a kamatteher, amit a fővárosnak évente fizetnie kell az adósságai után. És hogy a véletlen játéka még furcsább legyen, kiderült, hogy Budapest kamatterhe az utolsó nyolc esztendő alatt — nyolc esztendő óta polgármester Bárczy István dr. — csaknem mégegyszer annyival növekedett mint a nyolc esztendőt megelőző harminchárom esztendő alatt. A kamatterhek emelkedésének csaknem nyolcvan százaléka esik az utolsó nyolc esztendőre, amiből a logika szerint az következnék, hogy az adósságok halmozása elérte a végső határt, a kamattehernek megfelelő tőke dus jövedelmekhez juttatta a várost s e jövedelmekből könnyen fedezi a város a terheket. A logika az egész vonalon csődöt mond a városházán. A hitelmüveleteknek a java még hátra van, máris egy legujabb kölcsönre rendezkednek be. A feszültség enyhült, de a pénztelenség nem. A kamatteher egyre nőni fog, a polgármester grandiózus bőkezüséggel gondoskodik a jövő nemzedékről is. Ma még csak ötszáz korona adósság esik minden pesti lélekre, nemsokára már ezer koronás passziv vagyonnal jön a világra a pesti gyermek, ha a pesti anyák elég lelkiismeretlenek lesznek ilyen körülmények között adóalanyokról gondoskodni.

HAMIS HIREK
a fővárosi törvényről

A Pesti Hirlap, a Budapesti Hirlap és több napilap — alkalmasint közös forrásból eredő értesülés alapján — azt irták, hogy a fővárosi törvény revíziója elkészült. Hajmeresztő részletekkel is szolgáltak a lapok a naiv publikumnak. Az összeférhetetlenség szigoritásáról alkerületekről, a közgyülés autonómiájának lényeges megcsonkitásáról irtak és kánikulába illő szenzációhajhászással vetették magukat a fellebbentett titokra.

A Fővárosi Hirlap ismételten tájékoztatta olvasóit a fővárosi törvény reviziós munkálatainak stádiumáról. Információinkat olyan helyről kaptuk, amelyek a leghitelesebbek ebben az ügyben. Éppen azért, mert állandóan tájékoztattuk magunkat s tájékoztuk olvasóinkat is, a legnagyobb szkepszissel fogadtuk a lapok hireit. Ezt a szkepszist a legteljesebb mértékben igazolják Vázsonyi Vilmosnak, azonkivül a legilletékesebb tényezők egyikének következő nyilatkozatai:

Vázsonyi Vilmos:

— Megbizható információim szerint teljesen légből kapottak azok a hirek, amelyeket az uj fővárosi törvényről kolportálnak. *A javaslatból egy betü sem készült még el,* a közel jövőben nem is fognak hozzá a munkához. A munkapárti korifeusok nagyon jól tudják, hogy ha a szóbanforgó közlések valók volnának, akkor Budapest életében megszünne a munkapárt szerepe. A községi választókerületek számának felemelése teljesen tönkretenné a munkapárt esélyeit a községi választásoknál. Az eddigi pártkeretek felborulnának, ami egyedül a munkapártnak a helyzetét tenné lehetetlenné. A fővárosi törvényről keringő verziók tehát már csak azért sem lehetnek hitelesek, mert a munkapárt városházi korifeusai óvakodnak ilyen tanácsokkal ellátni a kormányt.

Vázsonyi Vilmos nyilatkozatához hozzáfüzzük a következő, igen autentikus helyről kapott információt:

— A belügyminiszterium törvényelőkészitő osztályának főnöke, *Ladik* Gusztáv miniszteri tanácsos, éppen most informálta *Sándor* János belügyminiszter urat arról, milyen hireket szellőztetnek a napilapok az uj fővárosi törvényről. Ő Excellenciája hangos derültséggel fogadta a referátumot s csak hosszas rábeszélés után egyezett bele abba, hogy a hireket a Bud. Tud. utján megcáfoljuk.

— Egyetlenegy szó sem fedi azt a munkát, amelyet a miniszterium a fővárosi törvényre vonatkozóan végzett. Nem is fedheti, mert hiszen *a törvényjavaslatnak még a tervezete sincsen meg,* mindeddig az történt csupán, hogy az előkészitő eljárást befejeztük. Ez az eljárás abból állott, hogy bekértünk egy csomó véleményt, eszmecseréket folytattunk, tanulmányoztunk, érdeklődtünk a várható hatás iránt, összegyüjtöttük a revizióra vonatkozó hirlapi közleményeket, közgyülési határozatokat, beszédeket. A rengeteg anyag feldolgozása a közel jövő feladata. A főbb elveket

természetesen *Sándor* János kegyelmes ur szabja meg, annyival is inkább, minthogy a törvényjavaslat alkotásánál kétségkivül nagy szerepet játszanak a politikai szempontok.

— Bizonyos, hogy a belügyminisztérium törvényelőkészitő osztálya, tehát a legilletékesebb forrás, teljesen távol áll a vonatkozó közleményektől. Ezeknek az eredete ismeretlen, de teljesen közömbös is, mert hiszen az ilyen felelőtlen munkáknak a gyártásához még csak különösebb stilusbeli készség sem kell. Garmadával érkeztek és érkeznek hozzánk törvénytervezetek. Ezek azonban semmiféle hivatalos jelleggel nem birnak, jámbor óhajtások csupán, jó tanácsok, amilyenekkel más ügyekben is elárasztanak bennünket némely magántudósok és fogadatlan kodifikátorok. Százféle tervezetet lehetne naponta készíteni és bizonyos, hogy közöttük olyanok is akadnának, amelyek a jövőben alkotandó törvényjavaslathoz hasonlitanak. Mert a laikus is jól sejtheti, hogy az uj törvénynek alkalmazkodnia kell az uj helyzethez s a megnyilatkozott kivánságokhoz. Az például nem titok, hogy a közgyülés tagjainak a száma csökkenni fog, vagy hogy a főpolgármesteri állást a kormány — politikai okokból — fenntartani kivánja.

A találgatásoknak tehát bő tere nyilik. De kész törvényjavaslatról, kiforrott és kodifikált elvekről nem lehet ma még beszélni. A kategórikus cáfolat nem volt üres sablón, hanem szomoru beismerése annak a ténynek, hogy a belügyminiszterium törvényelőkészitő osztálya nagy munka *előtt* áll s ezt a munkát a legjobb igyekezettel sem végezheti el senki sem helyette.

Eladják az Andrássy-telkeket

A főváros ingadozó ingatlanpolitikájának tanulságos példáját mutatják az Andrássy-telkek. Három esztendővel ezelőtt a polgármester kiadta a jelszót, hogy minden telket össze kell vásárolni, mert a főváros telekpolitikájának az a főelve, hogy a város mennél több telek fölött rendelkezzen.

„Akié a telek, azé a város" — mondta a polgármester és a telekügynöki céh érdemes tagjai elárasztották a városházát, hogy megvételre kináljanak minden hasznavehetetlen pesti telket. Az ügynökök között előkelő férfiak is voltak. Az Andrássy-telkeket pl. — amelyről történetünk szól — egy valóságos grófi, v. b. t. t. buzgóságának köszönheti a város. Tulajdonosa a telkeknek Andrássy Géza grófné, szül. Kaunitz Eleonóra grófnő volt, aki örökösödés utján jutott az egykori Festetich-földekhez. Az Andrássy-telkek százhuszonhétezer négyszögölnyi területet foglalnak el, a vételár négyszögölenkint 12 korona 50 fillér volt, összesen tehát kb. másfél millió koronát fizetett a város azért, hogy telkei legyenek a Hungária-körut környékén s hogy Andrássy grófék és kijáróik százezreket keressenek. Mert tudni kell, hogy a telkekhez méregdrágán jutott a város. A vételár már akkor sem felelt meg a forgalmi értéknek. Hat-hét koronájával vásárolták a telkeket a környéken már akkor is, azóta azonban lényegesen csökkent a telkek értéke, ugy hogy a másfél milliós komplexum ma nem ér többet 700—800 koronánál.

A főváros mindig bölcsen ki tudta használni a konjunkturákat. Igy történik ez a jelen esetben is. A méregdrága telkeket „szabályozni" kivánják a városházán s a szabályozás alatt eladást értenek. A városépitési ügyosztály legközelebb előterjesztést készit az Andrássytelkek eladásáról. A legrosszabb időben, a legminimálisabb telekárak mellett akarja a város értékesiteni a telkeit. Ebből pedig sok minden következik, többek között az is, hogy a főváros minden üzletnél, minden vételnél kétszer fizet rá: először a vételnél és másodszor az eladásnál.

KÖTELEZŐ GÉPIRÁS a kereskedelmi iskolákban

Déry Ferenc dr. tanácsnok, a tanügyi osztály vezetője, életrevaló ujitást tervez a főváros kereskedelmi iskoláiban. Eddigelé a gépirást csak a kereskedelmi szaktanfolyamokon tanitották, a kereskedelmi iskolákban azonban nem volt kötelező tárgy. A jövő esztendőtől kezdve a községi kereskedelmi iskolákban rendes tárgygyá léptetik elő a gépirást s gondoskodás történik arról is, hogy az oktatás szakszerü és tökéletes legyen.

A közoktatási ügyosztály az uj tárgyra kellő gondot fordit s a leglelkiismeretesebben kipróbáltatta szakközegei által azokat a gépeket, amelyeken a gépirást tanitani fogják. A próbák alapján az ügyosztály végleg megállapodott abban, hogy a kereskedelmi iskolákban *Remington-*, *Ideál-* és *Royal*-gépeken fogják tanitani a gépirást s ezekből a márkákból fogja megrendelni a szükséges gépeket.

UJ JÖVEDELMEK

Nagyvárad megelőzte a fővárost

Osztatlan érdeklődéssel és helyesléssel fogadták széles körben a Fővárosi Hirlap mult heti számának ama cikkét, amely a főváros szomoru pénzügyi helyzetéről szólván, megpenditette azt az eszmét, hogy a szinházak és egyéb szórakozóhelyek belépődijaira rovandó adófillérekkel kellene megerősiteni Budapest háztartását.

Ugyanabban az időben, amikor mi München példájára hivatkozva sürgettük az uj adót, Nagyvárad város is foglalkozott az eszmével. Nagyvárad kiválóan képzett, nagytehetségü gazdasági tanácsnoka, Lukács Ödön, akinek a neve sürün szerepel a városok kongresszusával kapcsolatban, a nyilvánosság kritikája alá bocsájtotta a mulatóhelyek megadóztatásáról készitett javaslatát. Telefon utján történt kérdezősködésünkre Lukács tanácsnok a következőkben ismertette munkáját:

— Külföldi mintára előterjesztést készitettem arról, hogy Nagyvárad város a jövőben csekély adót vessen ki a szinházakra, mozikra és egyéb mulatóhelyekre és pedig olyan formában, hogy a belépőjegyek árát néhány fillérrel megtoldani tartozik. Ennek az adónak a kezelése rendkivül könnyü s a belőle várható jövedelem aránylag igen nagy.

— Mult héten tárgyalta előterjesztésemet a pénzügyi bizottság, amelyben azonban többségben voltak azok a tagok, akiknek aggodalmaik voltak a szinházak megadóztatása miatt. A többi részében elfogadta a bizottság az előterjeszést s azt legközelebb tárgyalja a jogügyi bizottság, juniusban pedig a közgyülés. Ha a pénzügyi bizottság által elfogadott módositással, illetve korlátozással fogadtatik el a javaslat, ugy a városnak az uj adóból körülbelül *negyvenezer korona jövedelme lesz évente.*

A vidék tehát lefőzte Budapestet. Nagyvárad példáját meg kell szivlelni és meg kell gondolni azt is, hogy Budapetsen nem negyvenezer koronáról van szó, hanem legalább is egy millióról.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

TIZENHÉT SZÓTÖBBSÉG

Nyolc esztendővel ezelőtt, enyhe juniusi estén, Budapest polgármesteri székébe emelték Bárczy Istvánt. Az ellenfele Sipőcz László volt, az akkori árvaszéki elnök. Nyolc esztendő óta nem volt az uj városházán olyan heves választási csata, mint szerdán, amikor a városatyák a tiszti főügyészi állásra szavaztak. Ez a harc még izgalmasabb volt, mint a nyolc esztendő előtti. Akkor ugy látszott, hogy a pártok számaránya egyforma s csak a végén derült ki, hogy voltaképpen nem is volt nagy küzdelem, nem fenyegette veszély Bárczy Istvánt. A főügyész-választásnál forditva történt. Az emberek azt mondták, ez a verseny lefutottnak tekinthető, Szabó Imrének amugy is biztos száz többsége lesz, ennélfogva egész nyugodtan és minden lelkiismereti furdalás nélkül szavazhatunk Köncs Boldizsárra. S csak a szavazás végén tünt ki, hogy a pártok majdnem egyforma erővel vonultak fel s Szabó Imre csak izgalmas finish után tudott győzni.

Négyszáz városatya közül háromszázharminckilenc jelent meg. Ritka rekord ez, mindennél jobban bizonyitja a küzdelem hevességét és azt a tudott tényt, hogy a városatyák buzgalma csak két dologra terjed ki: az üzletekre és a választásokra.

A Váci-utcai parlament külső és belső képe olyan volt, mintha képviselőválasztás lett volna. A lépcsőházban Gál Károly fogadta az érkezőket. Miközben pedig Gál Károly a városatyák jobbfülébe azt sugta, hogy: Szabó, a másik oldalon Hérmán Ödön Köncs Boldizsárra, a vejére hivta fel a városatyák figyelmét. A városatyák pedig csöndesen mosolyogtak. Gál Károlynak azt mondták, hogy éljen Szabó Imre, Hérmánnak pedig azt, hogy éljen Köncs Boldizsár, aztán bevonultak a szavazóhelyiségbe, ahol az ősz Szabó János átvette a szavazólapokat és elhelyezte az urnába. A szavazás titkosságát nem értelmezik a városházi választásoknál tulságosan szigoruan. Igy történt, hogy a körülállók szorgalmasan hozták a hireket a szavazatok állásáról a közgyülés termébe. Az első hir ugy szólt, hogy Szabó Imre vezet, óriási többsége lesz. Aztán rémhirek érkeztek, Köncsék nagy tömegben vonultak fel s kezdték szoritani Szabót. Egyre olvadt a különbség, sőt néha Köncs volt előnyben, a végén aztán győzött a papirforma, lezárták a szavazást és Magyar Miklós bebogott a terembe a hirrel, hogy Budapest uj tiszti-főügyésze Szabó Imre lett. Százhetvenhat szavazatot kapott Szabó, százötvenkilencet Köncs. A különbség tehát mindössze tizenhét volt s az emberek megdöbbenéssel tárgyalták az eredményt. Bizonyos, hogy a Szabó-párt impozánsabb győzelemre számitott, de még bizonyosabb, hogy Köncsék vereségét csak sulyosabbá tette a kis különbség, mert hiszen maguk sem remélhették, hogy ilyen közel lesznek a győzelemhez.

A polgármester megszakitotta a közgyülés napirendjét és jelentette a városatyáknak a választás eredményét. Pár perc mulva ott állott a közgyülés szine előtt az uj főügyész, Szabó úmre láthatóan meg volt hatva, a sápadtságán, hangjának remegésén látszott, hogy teljesen átérzi a választás jelentőségét, a diszes pozició sulyát. Az a beszéd, amellyel választását megköszönte, valóságos szónoki mestermunka. Még a Köncs-pártiak is szinte mondatról-mondatra jobban felmelegedtek és lojális készséggel ismerték el, hogy a többség jól választott. Budapest uj főügyésze a legalkalmasabb férfiu lett. Vázsonyi Vilmos folytonos helyesléssel és tapssal kisérte a főügyész szavait s a beszéd végén olyan viharos lelkesedéssel üdvözölték Szabó Imrét, hogy a nagy harc emléke elmosódott, elmult a sok keserüség, egy táborrá forrott össze az egész közgyülés. Egy Köncs-párti városatya megjegyezte:

— Inditványozni fogom, hogy ezentul a jelöltek a választás előtt mondják el székfoglaló beszédeiket. Ha Szabó Imre a szavazás előtt beszélt volna, én is őrá szavaztam volna.

Ezzel a kiengesztelő akkorddal zárult a nevezetes választás. De a főügyészi állás betöltése nem volt az egyedüli pontja a napirendnek. Ellenkezőleg, valósággal versenyeztek az ügyosztályok abban, hogy mindegyik mennél több és mennél fontosabb ügyet tálaljon fel éppen ezen a napon. Mindjárt az előterjesztéseknél lekötötte a városatyák figyelmét a polgármester beszéde, amellyel Fejérváry Gézát, utána pedig Elek Pált elparentálta. Az inditványok sem voltak megvetendők. Dán Leó az Országs Központi Hitelszövetkezet veszteségeit tárta a köz-

A terézvárosi mungók

Nyilatkozatok a reverzálisról

Áll a harc a Terézvárosban. A Kaszinó szombaton este tartotta évi rendes közgyülését, amelyen izgalmas vita fejlödött ki az évi jelentés fölött. Füredi Mór azt inditványozta, hogy a közgyülés vegye tudomásul a jelentést, de füzze hozzá azt az óhaját, hogy a jövőben is tisztára társadalmi kör maradjon a kaszinó és ne engedje át a helyiségeit semmiféle politikai pártnak. Az inditványt a Kaszinó elnökségének tagjai közül aláirták Feleki Béla és Ráth Péter, de a mungók nem akarták elfogadni s az elnöklő Radoczа János, korához nem méltó rabulisztikával elütötte a közgyülésen megjelent tagokat attól a joguktól, hogy Füredi inditványa fölött szavazzanak.

A kaszinó közgyülése botrányokba fult, Radoczáék azonban megigérték a kormánynak, hogy munkapártot szerveznek a Terézvárosban. A meddő küzdelemben, amelyet Radoczáék a demokrata párt ellen folytatni akarnak, nagy szerepe lesz annak a megállapodásnak, amelyet a demokraták a kaszinópártiakkal kötöttek.

A reverzális 1906. április 4-iki dátummal van ellátva. Aláirták: Vázsonyi Vilmos, Leitner Adolf, Pető Sándor, Radocza János, Rózsavölgyi Manó, Feleki Béla és mások. Egyik példányát Vázsonyi Vilmos őrzi, a másik Rózsavölgyi Manónál van. A megállapodás szerint a kaszinópártiak nem állitanak ellenjelöltet Vázsonyinak, elismerik őt a kerület vezérének, ugy az országos, mint a községi választásoknál Vázsonyit támogatják s a Terézvárosi kaszinó helyiségét soha pártpolitikai célokra nem engedik át. Ezzel szemben Vázsonyi Vilmos a kaszinópártiaknak bizonyos számu városházi mandátumot biztosit. A megállapodás hat esztendőre szól s a munkapártiak most azzal érvelnek, hogy a hat esztendő elmult, a reverzális tehát hatályát vesztette.

Ezzel szemben Vázsonyi Vilmos munkatársunk előtt igy nyilatkozott:

— Furcsa dolog, hogy a kaszinóbeli urak csak most szervezkednek, csak most ébredtek tudatára a függetlenségüknek, akcióképességüknek. Szerintük a reverzális hatálya 1912-ben megszünt, munkapárt pedig akkor is volt már, mi az oka tehát annak, hogy a szervezkedés csak most történik? Talán csak nem az a körülmény, hogy 1913-ban, tehát az állitólagos lejárat *után* községi választások voltak s ezekre szivesen kiterjesztették a megállapodás hatályát. — Valótlan az az állitás, hogy a reverzális 1912-ben lejárt. Valótlan pedig azért, mert az irásos megállapodás *élőszóval meghosszabbittatott*. Sőt szankciója is van a megállapodásnak. A 2-ik pont egészen világosan kimondja, hogy amennyiben a kaszinópárti városatyák megszegik a megállapodást, ugy a paktum alapján nyert mandátumaikról *lemondani tartoznak*.

A megállapodásnak a demokrata-párt feltétlenül érvényt fog szerezni.

Feleki Béla biz. tag, a Kaszinó elnökségének tagja, igy nyilatkozott:

— Formailag igaz lehet, hogy a reverzális hatálya lejárt, de materiális értelemben nem, mert hiszen a Kaszinóhoz tartozó városatyák annak idején a reverzális alapján jutottak a közgyülésbe. Ha tehát elfogadták s élvezték a reverzális előnyeit, akkor vállalniok kell a hátranyait is. Egész életemben becsületes ember voltam, most sem fogom megszegni a szavamat.

Wolfner József biz. tag, a munkapárt egyik vezetője, a következőkben körvonalozta pártjának álláspontját:

— Mi megcsináljuk a munkapártot a VI. kerületben, ha törik, ha szakad. A paktum a demokratákkal 1912-ben megszünt és maga Vázsonyi mondta az utolsó községi választásnál, hogy a paktum papirosrongy.

Látnivaló, hogy a reverzális értelmezése körüli harc lesz az első állomása a nagy küzdelemnek, amelynek az eredménye nem lehet kétséges.

gyülés elé és azt kivánta, hogy a főváros irjon fel a kormányhoz az ipari osztály fentartása mellett. Holczer Sándor a kereskedők nevében azt kérte, hogy a Magyar Lovaregylet ezentul ne májusban, hanem juniusban tartsa meg a Király-dijat, mivelhogy régi tapasztalat szerint a Király-dij nemcsak az emberek pénzét viszi el, hanem a pesti emberek legnagyobb részét is. Mihelyt Rascal, vagy Kokoro, vagy Kapitány megnyeri a százezer koronás dijat, nyomban vége a pesti szezonnak, a gavallérok és a delnők elmennek nyaralni, vagy Bécsbe sietnek a Derby-meetingre. Minthogy pedig a paritás azt kivánja, hogy Budapesten is legyen juniusi élet, nem marad más hátra, mint az, hogy a Lovaregylet a májust áthelyezze juniusra. Magyar László, a Lovaregylet vezértitkára megragadta az alkalmat, hogy hangját a közgyülés termében kipróbálja és sportnyelven szólva, maidenségét letegye. Azt mondta, hogy a Lovaregylet régóta foglalkozik a kérdéssel és hajlandó is egy juniusi meeting szervezésére, de majd csak két esztendő mulva, amikor megnyitják az uj pályát.

— Éljen, éljen! — kiáltották a közgyülés turfmanjei. Winter Lajos is azt mondta, hogy ez kell a magyarnak, mert ha több a verseny, jobban fogy a széna, ez pedig aranyat ér Winter Lajosnak. Holczer Sándornak tehát sikere volt és a napnak a szignaturáját Feleki Béla adta meg, amikor a közgyülés bezárása után igy szólt Holczerhez:

— A mai nap a szabóké volt. Szabók győztek az egész vonalon.

NÉMET CÉG — MAGYAR CÉGÉR

A Thiergärtner és Stőhr nevü cégnek a neve nem ismeretlen a pesti publikum előtt. A cég beirta a nevét a fővárosi munkák történetébe azzal, hogy a Sáros-fürdő vizvezetékének berendezését mintegy 600.000 koronáért örá bizták. Ami ellen alapos kifogást emeltek a konkurrens magyar cégek s a Gyosz is tiltakozott az ellen, hogy a főváros elnyomja a magyar ipart s a német céget részesiti előnyben. Az egyik pályázó felebbezett is, de a közgyülés többsége elutasitotta a felebbezést.

Thiergärtnerék, amikor kb. egy esztendő előtt Budapest meghóditását határozták el, a látszat kedveért és azért, hogy a közszállitási szabályzat vonatkozó pontját ne lehessen alkalmazni velük szemben, bejegyeztették cégüket a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéknél. A fővárosnál ismételten panaszolták a magyar vállalkozók, hogy ez a bejegyzés csak szinleges, az illetékes tényezők azonban hivatkoztak arra, hogy Thiergärtneréknek Budafok közelében gyártelepük is van, tehát nem tekinthetők külföldi cégnek.

Most jelent meg a hivatalos lapban a cég első mérlege s az első közgyülésre szóló meghivó. A mérleg adataiból kitünik, hogy a mellőzött magyar vállalkozók kifogásai nagyon is alaposak voltak. A cég 200.000 korona alaptőkével alakult s az első esztendő tiszta nyeresége 68.563 korona volt. A mérleg lezárásakor, tehát április közepén, 36.462 korona értékü félkészmunka volt a „gyárban", amelynek berendezése a mérleg szerint két koronát ér, kiállitási terme pedig egy koronát. A mérleg adatai igazolják azt a feltevést, hogy Thiergärtneréknek Magyarországon csak szerelőmühelyük van, de gyáruk nincsen. Külföldről kapják a nyers anyagot ,itt csak szerelő munkát végeznek, ami kitünik abból is, hogy az árukészletet a mérleg 64.053 koronára értékeli.

A cég favorizálása tehát indokolatlan volt. Thiergärtneréknek azonban kifizetődött a bejegyzés. A fővárossal kötött üzlet olyan jól sikerült, hogy a május 9-iki közgyülésen az alaptőkét 400 ezer koronával felemelik.

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

A lángész — Társadalmi szinmü 4 felv.

Dick — Amerikai életkép 3 felv.

Pali mint szobor — Bohózat.

Móric és Sherlock Holmes — Bohózat Princeval.

A herceg vesztett. — Vigjáték.

Ezenkivül kitünő term. felvételek és aktualitások

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½11-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban

máj. 1-től naponta délután és este

szimfonikus zene

elsőrendü ételek és italok.

Számos látog. kér Spolarits és Maloschik.

Viktoria butorgyár

részvénytársaság

lakberendezési mintaterme

Budapesten, V., Városház-utca 4. (Kossuth Lajos-utca sarok)

Szabad bemenet.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24 szám

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.

Kérjen prospektust. életbiztositásokat.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító divatháza

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Események

A pénzügyi bizottság ülése.

A pénteki pénzügyi bizottsági ülés napirendjén kisebb jelentőségü tárgyak szerepelnek csupán. A Tabán céljaira ismét kisajátitanak négy nagyobb ingatlant, a Farkasréti temető kibővitésére ugyancsak ingatlant vásárol a főváros. A Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesülete néhány évvel ezelőtt telket vásárolt a Honvéd- és Markó-utcák sarkán. Ugy látszik azonban, hogy az épitkezéshez szükséges tőke még nincsen együtt, miért is az egyesület az adásvételi szerződés megkötésére ujból halasztást kér. — A fővárosi ipariskolához az igazgatósági titkári teendők rendszeres ellátásával egybekötött jogi és gazdasági tanszéket szerveznek.. Az uj állás boldog birtokosát — városi szokás szerint — alighanem kiszemelték már. — A negyvenhat pontból álló tárgysorozat többi részét vizcsőfektetési előterjesztések foglalják el.

Az omnibusz megváltása.

Tudvalévő, hogy az omnibusz-társaság hajlandónak mutatkozott arra, hogy a szakértők által megállapitott becsértékből kb. százezer koronát elenged. A pénzügyi bizottság részéről küldött albizottság nem ült fel a ritka áldozatkészségnek s hétfői ülésén elhatározta, hogy a telepet megtekinti, a könyveket megvizsgálja. A társaság ajánlata azt bizonyitja, hogy a szakértők becslése nem volt tulságosan szigoru s hogy a pénzügyi bizottság helyesen tette, amikor nem fogadta el az előterjesztést.

Választások az ügyészségnél.

Szabó Imre dr. főügyész megválasztása egyuttal elintézte azt a kérdést is, hogy ki legyen a tiszti főügyész-helyettes. Erre az állásra Köncs Boldizsár dr. tiszti ügyészt fogja megválasztani a május 27-iki közgyülés. Ugy értesülünk, hogy a főügyész és főügyész-helyettes megválasztásával megüresedett két tiszti ügyészi állást csak ősszel akarják betöltetni. Ezt pedig végzetes hibának tekintjük, mert az ügyészségen valóságos hadiállapotot teremtett a bizonytalanság, amely az ügyészi és az alügyészi állások betöltése körül uralkodik. Az ügyészség tagjainak a szeptemberben életbelépő polgári perrendtartásra kell készülniök, de ugy ezt a munkájukat, mint rendes hivatali kötelességüket idegesen, tökéletlenül teljesithetik csak, mert minden idejüket, minden gondolatukat lefoglalja a közeli választásokra való készülődés. Nagy méltánytalanság volna, ha a türhetetlen helyzetet szeptemberig fenntartanák, annál is inkább, mivel semmi akadálya sem lehet annak, hogy az ügyészi és alügyészi választásokat még juniusban megtartsa a közgyülés.

Nem lesznek uj pályaudvarok.

A budapesti személypályaudvarok kérdése, ugy látszik, lekerült a napirendről. Ugyanis a kereskedelmi miniszter budget-beszédében erre a kérdésre kitérve, azt a kijelentést tette, hogy a budapesti személypályaudvarok meghagyása és kiépitése a számitások szerint tetemesen többe kerülne, mintha uj pályaudvarokat állitanak. De a személypályaudvaroknál fontosabb a rendezőpályaudvar ügye. Mindenekelőtt tehát ezt a kérdést kell megoldani. Ebből a dodonai nyilatkozatból meg lehet érteni, hogy a meglévő személypályaudvarokat nem bővitik ki és hogy a tervezett központi személypályaudvart se épitik fel. E helyett bővitik a kelenföldi és rákosi rendezőpályaudvarokat. Szóval, marad továbbra is a mostani tarthatatlan állapot. Két szük pályaudvarral, melyek mindegyikében két dupla sinpáron kell az óriási forgalmat lebonyolitani.

A párisi kórházak.

Párisban a kórházakat az Assistance publique (állami közjótékonysági hivatal) kezeli. Ennek Páris városa a betegek ellátásáért az 1914. évi költségvetés szerint 27.9 millió frankot fizet. A kórházakban 32,871 ágy áll rendelkezésre. Most arról van szó, hogy egyenkint 1000 ággyal két uj kórházat épitenek. Ezek mindegyike 20 millióba fog kerülni.

Demokraták szervezkedése.

A hetedik-kerületi demokrata-párt e hó 17-ikén d. e. alakul meg a Royal-szálló disztermében. A párt elnöke Székely Ferenc dr. volt igazságügyminiszter lesz, diszelnöke Vázsonyi Vilmos dr. képviselő.

Uj falszerkezet.

Április 28-ikán mutatták be a hivatalos szakközegeknek a Stricker-féle szab. falszerkezetet a Szondy-utca 15. számu házban. A teherpróbánál jelen voltak a főváros részéről Bárdi és Pláner müszaki főtanácsosok, Hollós és Kazinczy főmérnökök, a közmunkatanácsot Salkovits főmérnök képviselte. A teherpróba sikerült. A hivatalos szakértők megállapitották, hogy a vasbetonhevederekkel gyári célokra szolgáló épitkezéseknél 60 százalékos, munkásházaknál és villáknál 20 százalékos megtakaritás érhető el. A kitünően bevált találmányt legközelebb a városi épitkezéseknél is használni fogják.

Az Omnia
mai uj müsora gazdag változatosságban mutatja be a legkiválóbb film-alkotásokat, melyek közül külön kiemelendő *A lángész* cimü négyfelvonásos szinmü.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek, kezesség mellett rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Vállalkozás

Utépités- és csatornázás.

A főváros tanácsa az Ákos-u. egy részének rendezésére *Ámon* Antal és fiai cég 13915 K, a Tavaszmező-u. csatornázására *Schäfer és Wellisch* mérnökök 8866 K-ás ajánlatát fogadta el. Az Ilka-utca kövezési előmunkálatait *Obendorfer* József 2424 K, a kocsiut aszfaltozását a *Magyar aszfalt r.-t.* 26.775 K-ért kapta meg. Az Alvinci-u. csatornázásával 14.216 K-ért, a Tulipán-u. csatornázásával 3892 K-ért *Pécsi* Sámuel bizatott meg. Most döntöttek a Flórián-téri piac kövező előmunkálataira beadott ajánlatok felett, melyek közül a *Krausz* és *Gribitzer* cég ajánlatát fogadták el.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet: 1. a VIII., Kölcsey-utca, Rökk Szilárd-utca és József-körut közötti szakaszának rendezési munkáira és pedig: a) a gyalogutak aszfalttal való burkolómunkáira, b) a kocsiutnak aszfalttal való burkolómunkáira; 2. a VIII., Lujza-u. egy részének, ugymint a Kálvária-tér és Teleki-tér között fekvő szakasznak a rendezési munkáira és pedig: a) a kövezőmunkákra és kövező előmunkákra, b) a gyalogutak aszfalttal való burkolómunkáira; 3. a X., Kerepesi-ut egyes részének csatornázási munkáira. Az ajánlatokat május 11-én d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztályban (Központi városház, II. em. 279.) benyujtani.

A tanács ugyancsak versenytárgyalást hirdet: 1. a II. ker. Felvinci-ut, a Marcibányi-tér és a Kapor-utca egy-egy szakaszának makadamszerü rendezési munkáira; 2. a VI. ker. Ambrus-utca egy részének és pedig a Reitter Ferenc-utca és a Szt. László-utca között lévő szakasznak makadamszerü rendezési munkáira; 3. a VIII. ker. Békés-utca azon részének, amely a Rökk Szilárd-utca és a József-körut között terül el, a rendezési munkáira: a) a gyalogutak öntött aszfalttal való burkoló munkáira, b) a kocsiutnak tömörített aszfalttal való burkoló munkáira; 4. az V. ker. Pannónia-utca egy részének csatornázási munkáira; 5. az V. ker. Visegrádi-utca egy részének csatornázási munkáira; 6. a VII. ker. Dongó-utca csatornázási munkáira; és végül 7. a VII. ker. Pillangó-utca egy részének csatornázási munkáira. Benyujtási határidő: május 18. (IV. ker., Központi városház II. em. 279. ajtószám alatt.)

Villamos berendezés.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a IX., Szent István-kórház megnagyobbitott területén épitendő orbáncos pavillon telefon-, villamosjelző- és villamos-világitás munkáira. Az ajánlatokat május 6-án d. e. 11 óráig a tanácsi XIII. (épitkezési) ügyosztályban (Központi városház, III. emelet 319.) kell beadni. Bánatpénz 450 K.

Zajtalan! Gazdaságos!

25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

Dijtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 82—46.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 58. SZÁM

MŰÉPITÉSZEK
ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK
GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR
Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

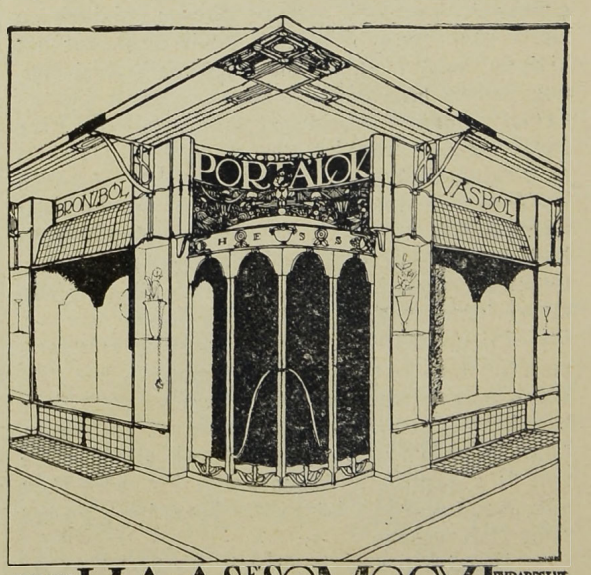

TELEFON 7244 HAAS & SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN U. 7

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A kereskedő hitele

A városházán bizonyos idő óta erős kifakadások hallatszanak a budapesti nagybankok hitelpolitikája ellen. Olyan kaliberü ember, mint Vázsonyi Vilmos, aki nemcsak a politikai és jogi, de a gazdasági kérdéseket is a nála megszokott alapossággal és józan felfogással itéli meg, a pénzügyi bizottság egyik ülésében a nagybankokat hazafiatlanoknak és kiméletleneknek mondotta, amelyek a válság alatt éppen nem állottak feladatuk magaslatán. Tény az, hogy a főváros kereskedői és iparosai körében nagy elégedetlenség nyilvánul meg a nagybankok szükkeblü hitelpolitikája miatt. Ennek az az érzésnek adott kifejezést az az interpelláció is, mely a főváros legutóbbi közgyülésén ebben a tárgyban elhangzott.

Budapest lakosságának jó része kereskedőkből és iparosokból áll, akiknek jogos hiteligényei most nem találnak kielégitést. A kis- és középbankokat a válság ugyszólván elsöpörte, a nagybankok körében pedig olyan erős koncentrációs folyamat indult meg, mely a közel jövőre nézve minden közép- vagy kisbankalapitást egyenesen kizár. Ezek a nagybankok ma a pénzbőség dacára is csak állami emissziókkal, kötvénykibocsátásokkal, vasutépitkezések finanszirozásával stb., szóval nagyobbszabásu üzletekkel foglalkoznak, mig a középosztály hitelszükségleteivel egyáltalában nem törődnek. Ma ugy áll a dolog, hogy a közép- és kiskereskedő vagy iparos a fővárosban egyáltalában nem tud hitelforrásra szert tenni.

Nem csoda, ha ilyen körülmények között, a főváros kereskedelme és ipara olyan stagnációban van, mely már a krizissel határos. A baj annál inkább érezhető, minthogy az általános gazdasági depresszió még az enyhülés jeleit se mutatja. Hangsulyozni akarjuk, hogy mi a szó szoros értelmében vett kereskedelmi hitelről beszélünk, melynek ápolása a nagybankok első feladata kellene, hogy legyen. Mi elismerjük, hogy a válság tanulságai következtében a nagybankok tartózkodásának van némi alapja, de azt a valóságos boykottot, melyet most a kereskedelem és ipar legitim hiteligényeivel szemben megindittottak, károsnak tartjuk egész közgazdaságunkra nézve, melyet a krizis, amugyis megviselt.

A hitel a gazdasági életnek mozgató elemét, vérkeringését képezi. Legnagyobb mértékben van szüksége hitelre a kereskedőnek. Ugy az államnak, mint a fővárosnak érdekében áll, hogy a kereskedő osztály megerősödjék, ami pedig csakis ugy érhető el, ha annak a hitelforrásai mindenkor dusan fakadnak. Sajnos, azt látjuk, hogy az állam ebben az irányban nem teszi meg a kötelességét, sőt egyenesen utját állja annak, hogy a helyzet megjavuljon. Teszi ezt akkor is, amidőn mindenféle ürügyek alatt nem engedélyezi, hogy a főváros által tervezett községi takarékpénztár felállittassék. Pedig egy ilyen intézet, mely a hozzá füződő bizalomnál fogva jelentékeny tőkéket vonzana magához, nagyon alkalmas volna a kereskedelmi hitel kultiválására. A fővárosnak végre is erélyesen sarkára kellene állania és megfelelő nyomatékkal követelnie kellene a kormánytól, hogy a községi takarékpénztár felállitását haladéktalanul engedélyezze. De szükségesnek tartjuk, hogy a főváros addig is találjon módot arra, hogy hozzájáruljon a kereskedelmi hitel előmozditásához. Erre nézve helyesnek tartjuk Gál Károly bizottsági tagnak annak idején tett inditványát, mely szerint a főváros anyagilag is nyujtson segédkezet egy olyan középbank felállitásához, amely elsősorban a kereskedelmi és ipari hitel ápolását vonná üzletkörébe. Franciaország gazdag, tőkeerős ország és ott az állam mégis éppen most adott 20 millió frankot egy olyan bank alapitására, melynek az ipari hitel kultiválása tétetett feladatává. Mennyivel szükségesebb ez nálunk, ahol tőkeszegénység van és ahol a nagybankok kiméletlen, rideg üzleti politikája a kereskedőt és iparost a hitel nélkülözésére kárhoztatja.

Krausz Simon.

A Magyar Bank és Kereskedelmi R. T. a napokban hivatalos közleményben adta hirül, hogy Székely Ferenc vezérigazgató erről az állásáról lemondván, az Elek Pál halálával megüresedett alelnöki állásra választották meg, a vezérigazgatói állást pedig Krausz Simonra ruházták, aki az administrateur délégué cimet fogja viselni. Krausz Simon állását már elfoglalta és ez alkalommal meleghangu körlevélben fordult a bank tisztviselőihez: „Mindannyiunknak csak az a törekvése lehet, — ugymond — hogy az intézetet, melyet szolgálunk, a virágzás lehető magas fokára emeljük, jövedelmét gyarapitsuk és tekintélyét elismertté tegyük, amit csak vállvetett munkával, odaadással, kölcsönös bizalommal és kollégiális szeretettel érhetünk el.“ Ez a rövid beköszöntő egyuttal programm is és bepillantást nyujt Krausz szándékába, amellyel a bank régi tekintélyét és előkelő pozicióját akarja visszavarázsolni. Egy pillanatig sem kételkedünk benne, hogy a terv sikerülni fog. Az előfeltételek: a bank anyagi ereje, kitünő külföldi összeköttetései és jövedelmező vállalkozásai adva vannak, az üzletvitel és annak irányitása pedig most oly kézbe került, amely meg fog birkózni a ráháramló nehéz feladattal. Krausz éleseszü, nagykoncepcióju finánckapacitás, aki uj pozicióiában a müködése elé füzött reményeket minden tekintetben ki fogja elégiteni.

Vicinális tröszt.

A Máv. minden évben arról panaszkodik, hogy a h. é. vasutak üzemére 25 milliót ráfizet. Másrészről a h. é. vasuttársaságok is elégedetlenek a vonalak csekély jövedelmezősége miatt. Az érdekelt szakkörök az utóbbi időben alaposan kezdenek ezzel a kérdéssel foglalkozni és ugy a mérnökegyletben, valamint a magánmérnökök országos szövetségében vita folyt a vicinális vasutak üzemének gazdaságosabbá tételéről. A vita folyamán a legkiválóbb szakemberek — köztük Sármezey Endre, Enyedi Béni — azt a véleményüket fejezték ki, hogy a h. é. vasutak deficitjét, vagyis a ráfizetést csak a motorforgalom általános behozatalával lehet megszüntetni. A mérnökegylet a kérdésnek szélesebb alapokon való tanulmányozására kilenctagu bizottságot küldött ki, mely később kiegészitette magát a kereskedelmi és pénzügyi miniszteriumok, a vasuti és hajózási főfelügyelőség, a Máv. igazgatósága, a h. é. vasutak három nagy csoportja és a magánmérnökök országos szövetségének a delegáltjaival. Ez a bizottság legközelebb megkezdi tanácskozásait. Mint értesülünk, arról van szó, hogy egy vicinális tröszt alakittassék, mely magára vállalná a h. é. vasutak személyforgalmának motorokkal való lebonyolitását. Ez a motorforgalmi tröszt, illetve részvénytársaság 20 millió korona tőkével alakulna meg. Az alapitásban elsősorban azok a bankok — élükön a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal — vennének részt, melyek vicinálisok finanszirozásával foglalkoznak.

A „Zivnostenska“ Fiuméban.

A „Zivnostenska Banka“ prágai pénzintézet susáki leányintézete, a „Litorale Banka“ 1 millió koronáért megvásárolta a fiumei „Lloyd“-szálloda épületét és székhelyét ide fogja áthelyezni. A bank a kikötővárosban nagyarányu üzleti tevékenységet szándékozik kifejteni és a már müködő pénzintézeteknek erős versenyt akar támasztani.

A Gresham uj igazgatója.

A *Gresham Életbiztositó-Társaság* magyarországi igazgatótanácsa gróf Andrássy Géza elnöklésével ülést tartott, amelyen Igmándi Mihályt, a Berlini Viktória magyarországi vezérfelügyelőjét, a távozó Schuk József igazgató helyébe a Gresham magyarországi igazgatójává kinevezte.

Kereskedő és iparos szövetség.

A Kereskedő és Iparos Szövetség *Ledermann* Mór elnöklésével máj. 3-án tartotta első közgyülését. Ledermann megnyitó beszédében kifejtette, hogy a körülmények a Szövetség létrehozásának szükségességét igazolták, mert az összetartás érzete mindenütt felébredt a kereskedő és iparos világban. Részletezte a Szövetség jövő programmjának pontjait, melyeket a közgyülés élénk helyesléssel vett tudomásul. A közgyülés megválasztotta társelnökökké *Rausch* Aladárt, alelnökök lettek *Fischer* Ödön, *Krausz* Adolf, főtitkár *Sós* Béla dr. Választott még a közgyülés 16 igazgatósági tagot.

Közgyülések és mérlegek.

A Levante osztaléka és tőkeemelése.

A *Magyar Keleti Tengerhajózási r.-t.* a napokban tartotta *Ullmann* Adolf főrendiházi tag elnöklete alatt mérlegmegállapitó ülését. A társaság zárszámadása 835.540 korona tiszta nyereséggel zárult, miután az értékcsökkenési tartalékalapot 511.020 korona 35 fillérrel, a biztositási tartalékalapot 72.816 korona 28 fillérrel dotálták, a hajófölszerelés értékéből való leirásra 13.145 korona 17 fillért forditottak és miután a társaság elsőbbségi kötvényeinek kibocsátásából eredő 82.512 korona 40 fill.-nyi árfolyamkülönbözet maradványt is teljesen leirták. Az igazgatóság részvényenkint az előző évi 17 koronával szemben, 18 korona (kilenc százalék) osztalék kifizetését fogja javasolni. A társaság közgyülése május 15-én lesz, amelyen a zalaptőkének hat millióról, *tiz millió koronára való tőlemelése* iránt is határozni fognak.

Adria biztositó.

A társulat idei közgyülését rácalmási *Frigyessy* Adolf m. kir. udvari tanácsos, vezérigazgató elnöklete alatt. A részvényesek elé terjesztett zárszámadási jelentésben az igazgatóság mindenekelőtt a társulat fennállásának 75 éves jubileumáról emlékezik meg, visszapillantást vetve az 1838-ik évben történt alapitás óta elért fejlődésre, kidomboritva azt a nagy lendületet, melyet a vállalat üzletmente a folyó évve lbetöltött 75 esztendő alatt felmutat. A zárószámadás második része az 1913. üzletév eredményeit taglalja. Az értékpapirok árfolyamának tetemes visszaesése folytán a társulat könyvszerü árfolyam-vesztesége 1,766.839 koronát tesz ki, amely összegből a még rendelkezésre álló árfolyam ingadozási-tartalék által 476.684 korona fedeztetett, mig a fennmaradó 1 millió 290.155 korona egészében a folyó év terhére ment s igy annak fedezete a vagyon tartalék igénybevétele nélkül történhetett. Az életbiztositási (A) osztályban 95,172.478 korona tőkeösszegről szóló ajánlat terjesztetett be, a kiállitott kötvények pedig 84,437.685 korona biztositott tőkéről szólnak. Az üzletév végével az életbiztositási állomány biztositott őkében kerek 560 millió koronát ért el, biztositott járadékokban pedig 1,427.000 koronát. Halál- és elérési esetekért, valamint járadékok fejében a társulat 11,653.489 koronát fizetett ki. Az életbiztositási osztály dijtartalékai az év végével 158,399.931 koronát, illetve a viszontbiztositott rész levonásával 144,537.736 koronát tettek ki. Az elemi ágazatok (B) osztályában a dijbevétel a következő számokat mutatja: tüzbiztositás 29,362.209 korona, szállitmány-biztositás 4 millió 917.563 korona, betörés-biztositás 812.711 korona. A viszontbiztositások összesen 16,110.118 koronát igényeltek. Az elemi ágazatokban a társulat károk fejében 26,037.259 koronát, a viszontbiztositott résznek levonásával 12,852.129 koronát fizetett ki. Az elemi ágazatok dijtartalékai 22,282.294 koronát, illetve a viszontbiztositókra eső rész levonásával: 12,160.441 koronát tesznek ki. A társulat igazgatóságát és a hivatalnokokat alapszabályszerüen megillető nyereségrészesedés levonása után fennmaradó nyereség egyenlegből a mult évhez hasonlóan 160 korona kerül részvényenkint kifizetésre. Az üzletév végével a társulat tőkéi és tartalékai a következőképpen alakulnak: teljesen befizetett részvénytőke 10 millió korona, vagyontartalék 12 millió korona, netto-dijtartalék 155 millió 698.177 korona, netto-kártartalék 4,593.922 korona, összesen 182,292.099 korona.

A nyugdijpénztár és az alkalmazottak ellátási-pénztára összesen 4 millió 438.062 korona vagyon felett rendelkezik. A társulat igazgatósága: rácalmási *Frigyessy* Adolf udv. tanácsos, vezérigazgató, *Brunner* Jenő dr., *Gentilomo* Oszkár, *Párisi* József báró, *Ralli* Simon báró, *Sandrinelli* Scipio dr. lovag. A magyarországi igazgatóság: Budapesten, IV., Váci-utca 20. szám.

Ingatlanbank.

A Magyar Általános Ingatlanbank igazgatósága báró dr. *Madarassy-Beck* Gyula elnöklete alatt tartott ülésén elhatározta hogy a bank üzleteinek állandó terjeszkedése folytán május hó 9-ére rendkivüli közgyülést hiv egybe az alaptőkének további 1 millió koronával leendő felemelése végett. A 400 korona névértékü részvények átvételét a Magyar Általános Takarékpénztár, Magyar Agrár- és Járadékbank, Magyar Jelzálog Hitelbank, Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank, Magyar Telepitő és Parcellázó-bank, előre biztositotta legalább 625 korona árban tehát olyképpen, hogy az 1 millió korona uj részvénytőkén felül több mint félmillióval a tartalék is erősbödni fog. Az intézet ezek szerint 3 millió korona alaptőke mellett 1 és fél millió látható tartalékkal fog rendelkezni. A régi részvényeseknek két részvény után egy uj részvényre lesz elővételi joguk.

Folyam- és tengerhajózás.

A *Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* a kereskedelemügyi miniszter által felülvizsgált és jóváhagyott 1913. évi zárszámadásait az igazgatóság folyó évi május hó 1-én tartott ülésében véglegesen megállapitotta és a közgyülés idejét folyó évi junius hó 2-ikán délelőtt 10 órára tüzte ki. A közgyülésen az igazgatóság a karbantartási alap javára 1,217.775 korona 09 fillérnek a leirását és az 517.219 korona 44 fillért kitevő tiszta nyereségből az elmult üzletévre részvényenként 10 korona, vagyis 5 százalék (1912-ben 5 százalék) osztaléknak a kifizetését fogja inditványozni.

Adria tengerhajózás.

Az *Adria m. kir. tengerhajózási rt. Lánczy* Leó v. b. t. t. elnökigazgató elnöklésével tartotta rendes közgyülését. A közgyülés elfogadta az igazgatóság javaslatához képest, hogy az 1 millió 839.919 K 95 fillért kitevő tiszta nyereségből osztalék fejében részvényenkint 30 korona fizettessék ki, a tartalékalapra 95.089 K 53 fillér fordittassék, amelylyel ez 5.1 millió korona magasságot ér el. Miután az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadták Robitschek részvényes inditványára a lemondott igazgatóság összes tagjait ujból megválasztották. Az igazgatóság tagjai: Lánczy Leó és Matlekovits Sándor dr. v. b. t. tanácsosok, továbbá Burchard-Bélaváry Konrád, Barta Arnold, Bernrieder János, Eidlitz Hugó, Herzog Péter báró, Kilényi Hugó, Kuranda Emil, Posch Gyula, Simon Jakab, és Teleki Sándor gróf. Felügyelő-bizottsági tagok lettek: Hevessy Lajos, budai Goldberger Gyula és Lisznyay-Damó Tihamér.

Ganz—Danubius.

A *Ganz és Társa —Danubius* gép-, waggon- és hajógyár részv. társ. minap tartott közgyülésén hozott határozat értelmében az 1913. május 1-én esedékes szelvényt máj. 4-től kezdve 150 koronával váltja be a Magyar Általános Hitelbank, vagy a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank.

Általános iparbank.

Az *Általános Iparbank Részvénytársaság* április 30-án tartotta évi rendes közgyülését *Fülöp* Károly dr. elnöklésével. A közgyülés az igazgatóság jelentését tudomásul véve, elhatározta, hogy az igazgatóság javaslatához képest a 90.653 korona 83 fillért kitevő veszteség uj számlára vezettessék elő és egyben az igazgatóságnak é sfelügyelő-bizottságnak a felmentvényt az elmult esztendőre megadta. Az ezek után megejtett választáson a felügyelő bizottság eddigi tagjai a jövő esztendőre ujból megválasztattak.

Beocsini cementgyár.

A Beocsini Cementgyár Unio R. T., mely május 2-án tartotta közgyülését, a közzétett 1913. évi mérleg szerint 2,849.606 korona és 58 fillér nyereséget mutat ki. E nyereségben bentfoglaltatik az *ujbányai kőszénbánya* kb. 600.000 koronás nyeresége, továbbá a *Zsolna-lédeci portland-cementgyárak r. t.* 350.000 koronás osztaléka, ugyszintén a *Pétervárad-beocsini h. é. vasut* 1912. évi jövedelme. A közgyülés az előző évekhez hasonlóan *45 korona osztalék* fizetését határozta el. Ugyanazon a napon tartotta közgyülését a *Zsolnai és Lédeci Portland-Cementgyárak R. T.* is, amely, mint fentebb emlitve volt, 350.000 koronás osztalékával járult a Beocsini Cementgyári Unio R. T. nyereségéhez. A Beocsini Cementgyári Unio R. T.al szoros kapcsolatban álló *„Croatia" Portlandcement gyár R. T. Zágrábban* a végrehajtott ujjászervezés folytán fejlődésében kedvező haladást mutat, amennyiben a lefolyt évben nemcsak korábbi veszteségeit teljesen törleszthette, hanem már nyereségi többletet is ért el.

Központi kereskedelmi- és iparbank.

A *Központi kereskedelmi és iparbank rt.*-nak április 27-én volt a közgyülése *Zsolnay* Miklós főrendiházi tag elnöklésével. A közgyülés az igazgatóság jelentését és a mérleget tudomásul vette és elhatározta, hogy a 882.962 K veszteség eliminálására, továbbá leirások és tartalékolások foganatositása végett a 6 és fél millió K-nyi alaptőkét 4,160.000 K-ra szállitja le oly módon, hogy a részvények névértékét 80 K-ra bélyegzik le. Elhatározta továbbá a közgyülés, hogy a 80 K névértékü részvényeket oly módon egyesitsék, hogy minden 5 drb. egyenkint 80 K névértékü részvényeket oly módon egyesitsék, hogy minden 5 drb. egyenkint 80 K névértékü részvény helyett 2 drb. egyenkint 200 korona névértékü részvényt bocsátanak ki. Ennek következtében az igazgatóság felivja a társaság részvényeseit, hogy a birtokunkban levő régi részvényeket az uj részvényekre, illetve részvényutalványokra való kicserélés céljából 1914. május 4-től kezdődően a társaság pénztáránál mutassák be.

„Unió" biztositó intézet.

Folyó évi április havában 1.057.900.— K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be, és 863.500.— K értékü biztositáis kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 197.036.17 fillér fizettetett ki. 1914. január 1-től április 30-ig 4,618.000.— K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 3,886.400.— K értékü uj kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében a folyó évben 742.220 K 89 f. és az intézet fennállása óta 23,167.014 K 91 fillér fizettetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

M. kir. államvasutak.

(Folytatás.)

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általunk kezelt magánvasutakon folyó évi május hó 1-én a

nyari menetrend

A 22. számu személyvonat (indul Budapest reggel 6 óra 30 perckor) Budapest keleti pályaudvartól Bicskéig, 23. számu személyvonat (indul Bicske d. e. 9 óra 17 perckor), Bicskétől—Budapest—Kelenföldig, a 29. számu személyvonat (indul Budapest—Kelenföld 9 óra 3 perckor este), Budapest—Kelenföldtől—Budapest keleti pályaudvarig megszünik. A Wien felől Győrbe jelenleg este 8 óra 42 perckor érkező 31. számu személyvonat Győrbe már este 8 óra 5 perckor érkezki s igy ott csatlakozást nyer az 1306. számu gyorsvonathoz Szombathely felé és a győr—sopron—ébenfurti vasut 8. számu személyvonatához Csorna felé. Az előző években május 15-től szeptember 15-ig Budapest keleti pályaudvar Bicske között közlekedett 24a és 25a számu vasár- és ünnepnapi vonatpár ugyanarra az időtartamra ismét forgalomba helyeztetik.

A budapest nyugati pályaudvar—marcheggi vonalon a 107. számu gyorsvonat Wien Ostbahnhofról a jelenleginél 50 perccel később indul és Budapest nyugati pályaudvarra este 7 óra 10 perc helyett este 8 óra 5 perckor érkezik; e vonat Németdiószegen föltételesen meg fog állani. A 108. számu gyorsvonat Budapest nyugati pályaudvarról 106. szám alatt d. u. 2 óra 30 perc helyett már d. u. 1 óra 30 perckor indul és Wienbe este 6 óra 55 perc helyett már d. u. 5 óra 50 perckor érkezik; e vonat galántai megállása megszünik, helyette a 106. (uj 108.) szám ugyorsvonat áll meg Galántán és csatlakozást nyer a Zsolna felől d. u. 3 óra 52 perckor oda érkező gyorsvonathoz. A 113. számu személyvonat Wienből a jelenleginél 15 perccel később indul, Budapestre mindamellett korábban, vagyis reggel 8 óra 10 perc helyett már reggle 7 óra 10 perckor érkezik. Az előző években Érsekujvártól—Budapest nyugati pályaudvarig május 1-től szeptember 30-ig naponta közlekedett 123. sz. személyvonat csakis Párkány-Nánától és csak vasár- és ünnepnapokon fog közlekedni. A Budapest nyugati pályaudvarra d. e. 9 óra 45 perckor érkező 129. számu, valamint az onnan jelenleg este 7 óra 55 perckor, és az uj menetrend szerint, este 8 óra 10 perckor induló 132 számu vonatok, melyek a korábbi években május 1-től szeptember 30-ig Budapest és Párkány-Nána, október 1-től április 30-ig pedig Budapest és Nagymaros között közlekedtek, ezentul egész éven át csak Budapest és Nagymaros között közlekedtek, ezentul az egész éven át csak Budapest és Nagymaros között fognak közlekedni. A Budapest nyugati pályaudvarra reggel 6 óra 35 perckor érkező 135. számu az oda éjjel 10 óra 25 perckor érkező 145. számu, valamint az onnan éjjel 11 óra 35 perckor induló 146. számu vonatok a nyári idényben Vác helyett Nagymarostól, illetve Nagymarosig fognak közlekedni. A Budapest nyugati pályaudvarról d. u. 3 óra 55 perckor induló 142. számu vonatok május 1-től szeptember 30-ig Nagymaros helyett ismét Szobig közlekednek. A Budapest nyugati pályaudvarról d. e. 11 óra 35 perckor induló 136. számu és az oda este 8 óra 10 perckor az uj menetrend szerint pedig este 8 óra 25 perckor érkező 141. számu vonatok Budapest—Nagymaros között, a Budapest nyugati pályaudvarról este 7 óra 25 perckor induló 180. számu és az oda éjjel 10 óra 15 perckor érkező 183. számu vonatok pedig Budapest—Vác között május 15-ig szeptember 15-ig vasár- és ünnepnapokon ismét forgalomba helyeztetnek. A 149. számu vonat Rákospalota—Ujpesttől Budapestig naponta, a 192. számu vonat pedig Pozsonytól Marcheggig vasár- és ünnepnapokon ismét fog közlekedni. A jelenleg Budapest nyugati pályaudvar Dunakeszi között közlekedő 168. és 169. számu vonatok forgalma Gödig, 184. és 185. számu vonatok forgalma pedig Vácig kiterjesztetik. Budapest nyugati pályaudvar Rákospalota—Ujpest között 155a, 156a szám alatt egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba, indul Budapestről reggel 7 óra 35 perckor, érkezik Budapestre reggel 8 óra 15 perckor.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz

és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. Karte en R /

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona

Részvénytőke . . . . . 6,000 000 korona

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: Dacsó Emil.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.

Német-utca 27.

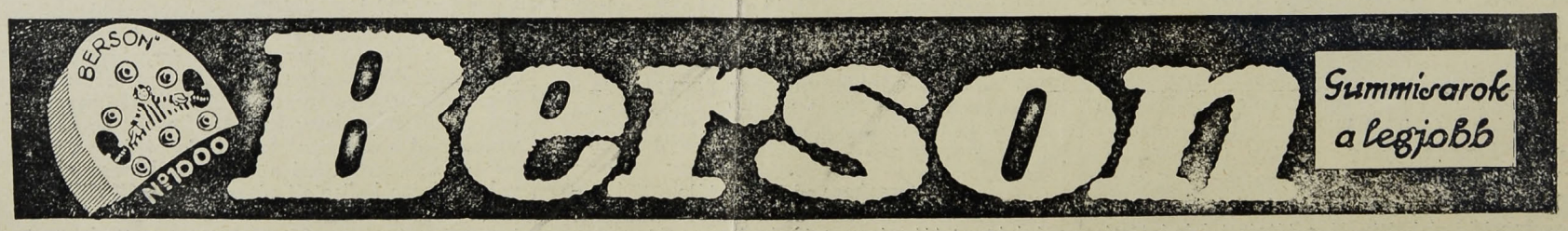

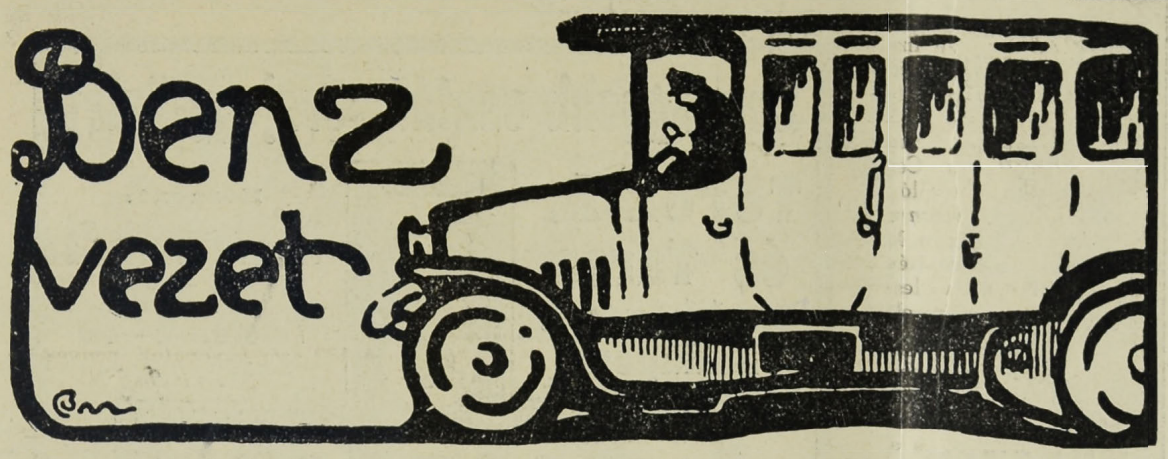

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⟺ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat építési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.
BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.
TELEFON: 66—27. SZÁM.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszti

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

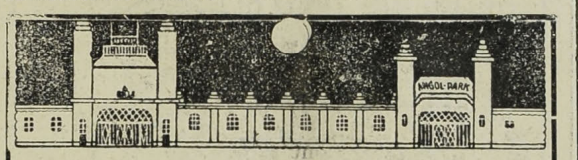

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij **20** fill.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: „Artésia" r. t. Bpest
Telefon 50—72. sz. a.

FOGAK szájpadlás nélkül, arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.

Ovás! Figyelem a nevemre, képmasomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 17 sz. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Füzvesszőből fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

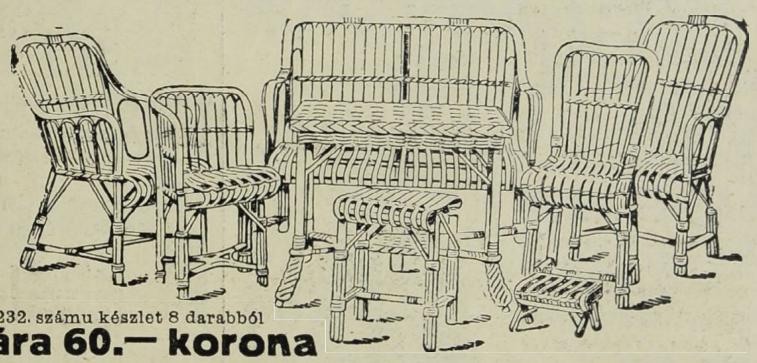

1232. számu készlet 8 darabból
ára 60.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36.

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

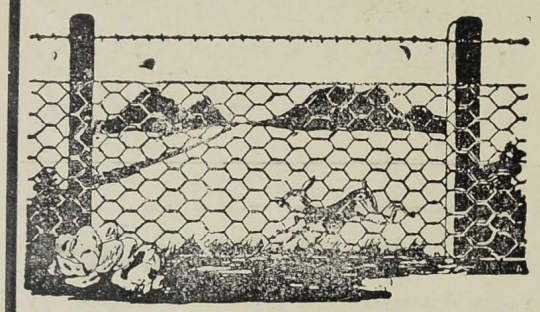

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyű szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszt-ből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb.-pompás kettőscsavaru gőzössel Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kalütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina. Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepe

Budapest,

Deák Ferenc-u. 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!

Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak!

Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet

Török A. és Társa Bankház r. t. Budapest

TÖRÖK TÖRÖK TÖRÖK

Központ:
IV., Szervita-tér 3a
saját palota
Telefon 3—49

Fiók:
V., Váci-körut 4
Telefon 11—58

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/1	sorsjegy	K 12.—
1/2	„	„ 6.—
1/4	„	„ 3.—
1/8	„	„ 1.50

Az alant jegyzett számokat különösen ajánljuk:

Adél	1586	Elemér	25983	Janka	56101	Olga	91420
Alfréd	3220	Emil	26202	Jolán	56555	Oszkár	92710
Ágnes	4020	Endre	28838	Jakab	58009	Ottó	93523
Adolf	4063	Ernő	28861	Juliska	8235	Ödön	95175
Ágoston	4115	Ferenc	29633	János	63764	Paula	96883
Anna	5455	Frigyes	32722	Jenő	65029	Pál	99279
Albert	5630	Gizella	33212	József	65519	Péter	99292
Aranka	6230	Gábor	35369	Kálmán	66013	Rozália	101926
András	8451	Géza	35583	Károly	70529	Salamon	105035
Antal	9025	Gusztáv	38123	Kornél	75924	Sándor	105036
Árpád	12318	Gyula	38166	Lajos	81919	Sámu	109767
Berta	17704	György	40451	Lenke	82024	Szeréna	109852
Borbála	17757	Henrik	40464	László	82808	Teréz	1586
Bella	20025	Hugó	41793	Lipót	83394	Tivadar	3220
Bálint	20579	Ilona	43698	Lujza	83399	Tihamér	4020
Béla	21617	Irma	44970	Márton	83400	Vilmos	25988
Balázs	22042	Ignác	48097	Mihály	83521	Vince	26202
Dániel	22509	Izabella	48100	Mátyás	83546	Vilma	28838
Dezső	23079	Irén	51969	Miklós	83702	Viktor	28861
Emma	24218	Imre	52539	Margit	83825	Zsófia	29633
Erzsébet	24274	István	52562	Mór	90185	Zoltán	32722
Elek	25301	Iván	56278	Nándor	90200	Zsigmond	33212

Kérjük b. megrendelését postafordultával hozzánk beküldeni, mivel ezen számok gyorsan elkelnek.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

Javitásmentes lefödések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK MATYCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

GRAMMOFON

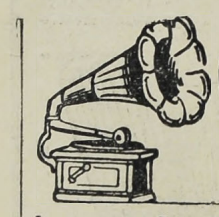

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TARSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

az elasztikus cipősarok

PALMA

fogyelje meg TARTÓSSÁGÁT

233

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. május hó 13-án. 20. szám

FŐVÁROSI HIRLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

Adócsavar

nyikorgásától hangos a főváros. Budapest polgársága felvonul az adókivető-bizottságok elé és valamiképpen a római konzul-jelöltek a sebeiket mutatták a népnek, hogy a nép kegyét maguk felé irányitsák, — a pesti polgárok üres zsebeiket kitárják az adókivetők előtt, hogy meglágyitsák a sziveiket és enyhe elbirálásban részesitsék a teljesitőképességüket. Anyagi romokban hever Budapest s a romok alatt fekszik a kereskedő- és iparosvilág szine-java, tehát a főváros adóalanyainak legjobb rétege.

Az állam és a polgár viszonya kölcsönösségen kell, hogy alapuljon. A polgár, amig birja, fizetni tartozik az államnak azért, hogy gondoskodás történjék a polgárság testi és anyagi épségének védelméről, járható utakról, iható vizről, világitásról, közoktatásról, közlekedésről, közegészségről, köztisztaságról stb. De a kölcsönösségnek a természete és logikája azt kivánja, hogyha az adófizető polgár fizetési képessége megszünt, vagy erősen csökkent, ha nem birja többé a reá nehezedő közterheket, akkor az állam más uton szerezze meg a bevételeit, gondoskodjék más erőforrásokról. Ott keressen a finánc, ahol van: a holt kéz, a latifundumuk, a papi birtokok, a nagytőke körül. Az egyszeregynél is egyszerübb tétel, hogyha nincs kereset, nem lehet kereseti adó sem. Budapesten ma nagyon kevés a konszolidált, reális alapokon nyugvó üzlet, természetes tehát, hogy nagyon kevés kereskedő, iparos, vállalkozó tud megbirkózni a terhekkel.

Kacagtatóan szomoru dolog, hogy a finánc éppen a legsanyarubb gazdasági viszonyoknak, a legnagyobb szegénységnek az idején akarja müködésbe hozni az adó-srófot. Az emberek a régi adót sem birják fizetni, adóemelésről szó sem lehet tehát. A finánc háta mögött pedig ott settenkedik a főváros, amely szintén a finánc buzgalmába vetette a reményét. A fővárosra nézve nem közömbös, milyen eredménynyel végződik az adókivetés, mert hiszen a községi adó az állami teher szerint igazodik. A város financiáira erősen ráférne ilyen jövedelemtöbblet s a város urai erősen biztak benne, hogy a finánc jól végzi a munkáját s a községi adó emelkedni fog, anélkül, hogy az emelés ódiuma a városházára szállana. De hát ez a számitás éppen olyan reális volt, mint minden városi kalkuláció. A polgármester a nyilvánosság előtt miniszteri protekciót igért az adófizetőknek. Holott ez a közbenjárás egészen fölösleges, mert Budapest adófizetői ma oly szegény rókák, hogy egyetlen bőrt sem lehet róluk lehuzni.

Futtánkok

A Vérmező

körül dúló háboruság azt mutatja, hogy a katonaság és a polgárság jó viszonyának a korlátait nem lehet egykönnyen lerombolni. A hadsereg szereti a fővárost — egészen addig, amig rendelkezésére áll, várhat tőle valamit. De mihelyt egy jognak a respektálását kivánja a polgárság, a katonság rögtön a vállához kapja a fegyvert és ugy bánik velünk, mint hogyha Budapesten a polgárság volna a hadsereg vendége, nem pedig megforditva.

A tiszti ügyészség nagy népszerüséget szerzett magának a közönség körében azzal az elismerésre méltó buzgalommal, amellyel a város régi jogának elismerését kiharcolta. A biróí ítélet végrehajtásánál, amely nélkül az ítélet irott malaszt, hasonló buzgalmat és hasonló erélyt vár mindenki az ügyészségtől.

Halmozva

kerülnek a közgyülés napirendjére a legfontosabb, legalaposabb megvitatást igénylő ügyek. A városházán uralkodó munkát jellemzi, hogy egymásután jöttek a legsilányabb tárgysorozattal ékesitett közgyülések, ugy látszott, mintha a városházán megszünt volna minden élet, csupa vizcsőfektetési előterjesztéseket tárgyalt a közgyülés. Most pedig összezsufolják a villamos vonalakra vonatkozó javaslatokat, a választási előkészületeket, telekszerzéseket stb.

Tény, hogy ez a rendszer régóta divik a városházán. Május közepén kezdődik a szezón haldoklása s a városházán ilyenkor a leglázasabb a munka. Csak az a kérdés, mi az oka, mi a célja ennek az idő- és munkabeosztásnak. Vajjon azért hagynak-e mindent a nyár kezdetére, mert ilyenkor már illik valamit produkálni, látható eredményeket felmutatni? Vagy pedig azért, mert május végén lankad a városatyák érdeklődése és juliusig fokozatosan elhal?

Tanitók,

tanitónők, tanárok és tanárnők hete a mostani hét. A várvavárt választásoknak az ideje elérkezett s — mely isten csodája — nyoma sincsen a nagy tülekedésnek, a hangos korteskedésnek, a zajtalan protezsálásoknak. Ami vagy azt jelenti, hogy a jelöltek tudják, hogy nem használ a tülekedés, a befolyásos kijárók munkája, vagy pedig azt, hogy a jelöltek tudatában vannak annak, hogy hiába sirnak, a győztes csak az lehet, akinek jó kijárói vannak.

KÖZUTI — VÁROSI

Béke minden vonalon

Tulzás nélkül mondható, hogy Budapest közlekedésének uj korszakát nyitja meg az az előterjesztés, amelyet a közlekedési ügyosztály a Kossuth Lajos-utcai villamosvasut dolgában készitett s amely a szerdai közgyülés legfontosabb tárgya.

Mikor csaknem egy esztendővel ezelőtt a városháza tavalyi évének mérlege fölött elmélkedtünk, annak a meggyőződésünknek adtunk kifejezést, hogy a folyó esztendőben a közlekedési kérdések fognak dominálni a városházán. Akkor a szenvedélyek még magasan lobogtak, hiszen csak kevéssel előbb, juniusban csapott össze a Közuti-párt a Városi-párttal a közgyülésen. Annyira kiélesedett a helyzet, annyira elfajultak az ellentétek, hogy a két párt nem merte forszirozni a döntő összeütközést s a Kossuth Lajos-utcai villamos dolgában lanyha, elvi jelentőségü határozatot hoztak.

Aztán jött a nyár és jött az ősz, amely ujból feltámasztotta a kényes problémákat. Egyik terv szülte a másikat. A kérdés mindig az volt: melyiket szeressük, a Közutit, vagy a Városit? S mert a kérdésre nem tudtak egységes választ adni, megszületett a kolumbuszi tojáshoz hasonló gondolat, hogy a Közuti részvényeinek a többségét is meg kell szerezni s ezáltal egy kézben összpontositani mindkét vállalat vezetését, egyesiteni mindkét társaságnak az érdekeit. Bizonyos, hogy a jövő méhében ott rejtőzik ennek a gondolatnak valamelyes formában való megvalósulása, de *Rényi* tanácsnok beismerése szerint jelenleg nem lehet komolyan tárgyalni az egyesités feltételeiről. Miközben pedig a Városi és a Közuti is harcolt a Kossuth Lajos-utcáért, mint a bomba érte a várost a miniszteri végzés, amely fellebbezhetetlenül a Közutinak itélte oda a zsákmányt.

Nem volt opportunus ilyen körülmények között folytatni a harcot s *Vázsonyi* Vilmos nagy eszére vall, hogy a városházán megforditották a kérdést. A Városi visszalépett a Kossuth Lajos-utcai vonal kiépitésétől s a sulyt most már inkább arra fektette, hogy a Közuti minő koncessziókat hajlandó adni a területhasználati jogért. A kopromisszumos tárgyalásoknak az eredménye a közlekedési ügyosztály előterjesztése.

Két szempontból kell vizsgálni ezt a munkát. Az egyik szempont a közönség érdeke, az általános közlekedési politikának a szempontja. A másik pedig a város pénzügyi érdeke, a Városi főrészvényesének speciális érdeke.

A közönség megelégedéssel fogja tudomásul venni, hogy az előterjesztés terminushoz kötötten és szankcióval megerősitve biztositja a Kossuth Lajos-utcai, Erzsébet-hidi, Dohány-utcai, Villányi-uti, Bécsi-uti, Farkasréti s még néhány vonalnak a megnyitását a forgalom számára. Sohasem remélt eredménynek fogja látni a közönség a földalatti vasut meghosszabbitását, még inkább pedig az igazságos tarifa-reviziót, viteldijmérsékléseket, a viteldijrendszer egyszerüsitését. A főváros pénzügyi érdekeivel nem állanak ellentétben azok a kétségkivül nagyjelentőségü

és nagyértékü engedmények, amiket a Közuti kap. Mert megnövekedvén a Közuti forgalma, hatalamas növekedése várható a bevételeknek és a főváros haszonrészesedésének is. A Városi Villamos pedig peagejogot kap a Közutitól a Kossuth Lajos-utca, Erzsébet-hidi és a Lipót-körúti vonalra, miáltal megnyilik számára az ut Budára.

Tagadhatatlan, hogy a Közuti végeredményben sokkal jobban jár, mint a Városi. Nem is képzelhető el ez az előterjesztés másképpen, mint ugy, hogy titkos junktim van közte és a Városi terveire vonatkozó programm között. Ily módon teljes lesz a harmónia az összes érdekek között s a méregfog kihullván, a főváros közlekedésére a legszebb perspektiva ragyog.

UJ ÁLLÁSOK

Marher tanácsnok előterjesztése

A főváros elnöki osztályának vezetője, Márher Aladár dr. tanácsnok, legközelebb uj állások szervezésére vonatkozó előterjesztéssel lép a közgyülés elé. Az előterjesztés voltaképpen nem ujkeletü dolog, mert az uj állásokat, amelyekről szó van benne, már tavaly akarták megszervezni. A pénzügyi bizottság azonban soknak találta az évi 300,000 korona kiadást, amibe a szervezés került volna s a javaslatot egy szükebb albizottsághoz utalta. Ez az albizottság egyetlenegy ülést sem tartott, nem is volt rá szükség, mert a polgármester maga is belátta, hogy a sulyos pénzviszonyok nem alkalmasak ilyen állandó jellegü tehernek a vállalására.

Az uj előterjesztés lényegesen szerényebb, mint a tavalyi. Kétszázezer koronánál is kisebb összegre rug a költségvetés megterhelése. A javaslat szerint két uj főjegyző, egy I. osztályu és egy II. osztályu tanácsjegyző lesz, azonkivül egy csomó fogalmazói, segédfogalmazói, kezelőtiszti, számvevőségi, segédhivatali állást szerveznek. Az árvaszék 43,000 koronával szerepel az előterjesztésben. Két uj árvaszéki ügyésze lesz a városnak (Reichel Károly és Engel Zsigmond), ezek lesznek egyuttal a főváros hivatásos gyámjai. Lesz azonkivül néhány uj árvaszéki jegyző, fogalmazó és segédfogalmazó s véglegesen megszervezik a második árvaszéki elnökhelyettesi állást, amelyre tavaly Ságody Imrét választotta meg a közgyülés.

Az előterjesztést még a nyári szünet előtt a közgyülés elé viszik, előzetesen pedig a bizottságokba. A főváros tisztviselői régóta szamitanak a szervezések folytán történő előléptetésekre. Egyelőre az a következménye az előterjesztés elkészültének, hogy pl. a megüresedett két tiszti ügyészi állásnak a betöltésével várnak addig, amig az ujonnan szervezendő árvaszéki ügyészi állások is betölthetők lesznek.

Müködik a sörföző — hatósági engedély nélkül

A magyar ember nemcsak bort iszik, hanem sört is. A magyar népiélek eme rejtelmének a felismerése rövid idővel ezelőtt arra a kitünő ötletre vezetett egy konzorciumot, hogy uj sörgyárat alapitson Budapesten. A konzorcium főembere Hatvany Károly báró volt, a gyár csakhamar felépült a Maglódi-uton s a cég Fővárosi Sörfőző rt. néven bejegyeztetett.

Április hó elsején megkezdte müködését az uj sörgyár. A gépek megindultak, arról azonban megfeledkeztek a gyár emberei, hogy erről a tényről a várost is értesitsék. Csak négy héttel később, április hó végén nyujtották be a gépek munkájának engedélyezését kérő beadványukat, amelyet annak rendje és módja szerint felszereltek a gépek müszaki leirásával, az összes tervekkel.

A helyzet tehát ma az, hogy a gyár a város engedélye nélkül működik. Ez a sulyos kötelességmulasztás nemcsak a gyár vezetőségét terheli, hanem a X. kerületi előljáróságot is. Az előljáróságnak egy napig sem lett volna szabad türni, hogy a hatáskörébe eső gyár megkezdje az üzemét, mielőtt a város a gépeket megvizsgálta volna s az üzem megkezdését megengedte volna.

A kétségtelen hibán most már csak ugy lehet segiteni, hogy a gyár gépeit sürgősen meg kell vizsgálni, a mulasztásban vétkeseket pedig felelősségre kell vonni.

A hercegprimás parancsolja!

A Kaszelik-telek botránya

A nyájas pesti polgár azt hiszi, hogy Budapest épitési ügyeinek legfőbb fóruma a városházán székel és hogy a pesti paloták ugy nőnek ki a földből, ahogyan azt a városépitési ügyosztály, vagy a közmunkatanács jónak és szépnek találják. A szomoru valóság az, hogy a főváros épitkezéseinek az isteni gondviselés is jelentős tényezője: az isten, földi helytartói utján, erősen érdeklődik a városépitési ügyosztály, a magánépitési bizottság és a közmunkatanács munkája iránt . . .

Ott kezdődik a történet, hogy a jó, öreg Kaszelik a Rókus-kórház melletti telket, amelyen a Projektograph rt. Apollo-mozgószinháza épült, katholikus célu alapitványnak szánta, végrendeletében ugy intézkedett, hogy a drága telken hatalmas bérpalota épüljön s a jövedelemből elszegényedett katolikus gentryket támogasson a hercegprimás, akit Kaszelik az alapitvány legfelsőbb őrének, végrehajtójának rendelt. A hercegprimás megtett minden előkészületet arra, hogy az alapitó intencióinak megfeleljen. Az előkészületek közé tartozott többek között az is, hogy Bárczy István dr. polgármestert felkereste a városházán, azután pedig vendégül látta ebédre uri házánál a podesztát.

A bérpalota tervei elkészültek s április 14-ikén benyujtotta az épitési engedélyre vonatkozó kérvényt az alapitványi ügyész. A dátum azért fontos, mert április 14-ikén már az uj épitési szabályzat volt érvényes Budapesten. A benyujtott tervek szerint az ötemeletes bérpalota souterrain helyiségében nyolcszáz személy befogadására alkalmas mozit akarnak épiteni. Viszont az uj épitési szabályzat 470. és 491. szakaszai értelmében nyolcszáz személyes mozi csakis olyan házban engedélyezhető, amely mind a négy oldalról szabad. A Kaszelik-palota a tervek szerint csak két oldalról lesz szabad és igy az uj épitési szabályzat szerint legföljebb 500 személy befogadására alkalmas mozit lehet a házban engedélyezni.

Az uj épitési szabályzatnak idézett pontjai olyan világosan és kivételt nem türő módon intézkednek erről az esetről, hogy a terveknek a benyujtása már egymagában véve is döntő bizonyitéka a szabályok megkerülésére irányuló szándéknak A városépitési ügyosztály ott követte el az első hibát, hogy nem utasitotta el a terveket alimine, hanem tárgyalás végett a magánépitési bizottság elé utalta. A magánépitési bizottság — az u. n. hetes bizottság — a középitési bizottságnak egyik albizottsága. A nevét onnan kapta, hogy hetenkint tart ülést. Elnöke Harrer Ferenc dr. tanácsnok, tagjai: Eckermann Ede, Erőss Sándor, Freund Vilmos, Horváth József, Hudetz János, Kauser Gyula, Kovács Károly, Neuschloss Kornél, Palóczi Antal, Quittner Zsigmond, Schön Rezső, Schwartz Jenő, Steinhardt Antal, Ullmann Gyula, Wellisch Alfréd és Ziegler Géza bizottsági tagok.

Két héttel ezelőtt tárgyalta a bizottság az ügyet. Harrer tanácsnok elfogadásra ajánlotta a terveket, a bizottság többsége azonban skrupulózusabb volt, mint a tanácsnok és az épitési szabályzat világos rendelkezéséhez képest elutasitotta a hercegprimás kérvényét.

Ami ezután történt, még inkább bizonyitja a város szolgalelkiségét. Harrer tanácsnok megrázó szavakkal ecsetelte azt a veszélyt, a mely a székesfővárost fenyegeti, ha nem engedelmeskedik a hercegprimásnak és nem hajlandó elszegényedett gentryk kedvéért szabálytalanságokat elkövetni. A hetes bizottság az elnöklő tanácsnok szavainak hatása alatt elhatározta, hogy

felterjesztést intéz a közmunkatanácshoz az épitési szabályzat illető pontjainak megváltoztatása iránt.

A főváros egyik városatyákból álló tényezője tehát alázatosságában elmegy egészen addig, hogy egy érvényben lévő jogszabálynak a megsemmisitését kérje, csak azért, hogy ezál al szolgálatot tegyen — a hercegprimásnak. Ha ebből az esetből rendszer lesz, akkor az épitési szabályzat összes pontjai lassacskán megváltoznak, csak azért, mert az egyik, vagy másik nagyurnak az érdeke ugy kivánja.

Harrer tanácsnok most töri a fejét azokon az érveken, amelyekkel a közmunkatanácshoz intézendő felterjesztést támogatni kell. Ez a fejtörés meddő munka, mert a fővárosnak semmiféle érdeke nem füződik ahhoz, hogy az épitési szabályzatba ütköző dolgokat elkövessen a város — merő szolgálatkészségből, tönkrement gentryk talpraállitásának nemes céljából. Ismerjük Harrer tanácsnok korrekt gondolkozását és lehetetlennek tartjuk, hogy gondolkodásának függetlenségét ne tudná megőrizni. Nem kell több mozi Budapesten, még akkor sem, ha a mozialapitásnak az előfeltétele nem jogszabálysértés, mint a Kaszelik-alapitvány esetében. A hercegprimás kérvényét vissza kell adni a benyujtónak és fel kell világositani Csernoch Jánost arról, hogy nemcsak az isten előtt, hanem a városépitési ügyosztály előtt is egyformák vagyunk, földi halandók.

Megkérdeztük a középitési bizottság egyik legtekintélyesebb tagjának, Forbáth Imre dr. müegyetemi tanárnak a véleményét erről az ügyről. Forbáth dr. nyilatkozata igy hangzik:

— Formai szempontból nem lehet kifogás a hetes bizottság felterjesztése ellen. Amikor a közmunkatanács az uj épitési szabályzatot megalkotta, határozatilag kimondotta, hogy a szabályzat pontjait a jövőben a gyakorlatban mutatkozó szükséghez képest módositani és változtatni fogja. A főváros szempontjából is célszerü és helyes, hogy a saját véleményét kifejezésre juttassa és a saját érdekeihez, véleményéhez képest igyekezzék az épitési szabályzatot megváltoztatni.

— Más kérdés, vajjon a konkrét esetben indokolt-e és méltányos-e a felterjesztés. Én a leghatározottabban ellene vagyok annak, hogy az épitési szabályzatban foglalt tüzbiztonsági intézkedéseket korlátozzák. Szerintem a főváros könnyelmüen cselekedett, amikor pl. a Király Szinháznak vagy a Royal-Orfeumnak megadta a játszási engedélyt, holott ezek az épületek más épületek közé vannak beékelve és nincsen szabad kijáratuk.

— Általában én a vonatkozó pontokat nem enyhiteni, hanem szigoritani kivánnám és nem helyeslem, hogy 800 személyre szóló mozit engedélyezzenek ott, ahol meggyőződésem szerint még 500 személy befogadására alkalmas mozgószinházat sem szabadna engedélyezni.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Negyedmilliós üzlet

Megint tabáni telekvásár

Nemcsak a könyveknek, hanem a Tabáni telekvásároknak is fátumuk, zord végzetük van. Esztendőkkel ezelőtt a közgyülés ugy határozott, hogy a Tabánt szabályozza s a szabályozás abból fog állni, hogy a város kisajátitás utján megszerzi az egész városrészt és uj elemekkel népesiti be az épitendő bérpalotákat. A Tabáni szabályozásnak eddigelé csak az volt az eredménye, hogy a város nyakába sóztak méregdrága áron egy csomó telket s a város rengeteg interkaláris kamatveszteséget szenved, mert a telkek megvannak, a szabályozásnak ellenben nyoma sincsen még és nem is lesz, amig erre a célra pénze nem lesz a városnak.

A Tabáni teleküzletek körül állandó bajok voltak. Gyanusitásokkal, való és valótlan hiresztelésekkel találkozott a közönség, valahányszor egy ilyen Tabáni telekvásárnak a dolga a nyilvánosság elé került. A legnagyobb port annakidején a Mártonhegyi-uton történt Tabáni telekvétel verte fel, mert az akkori krónika szerint a vételt illetéktelen kijárások, illegitim proviziók előzték meg és követték.

A szerdai közgyülés ismét egy ilyen Mártonhegyi teleküzlettel lesz kénytelen foglalkozni. Ezuttal nem a Tabáni szabályozással indokolják az üzletet, hanem a Farkasréti köztemető kibővitésének szükségességével. Szárazon és röviden az a tényállás, hogy a város a temető tőszomszédságában 20.327 négyszögölnyi területet akar venni 259.433 koronáért az eddigi tulajdonostól, *Müller* Páltól.

Az uj sajtótörvényre való tekintettel elforditjuk tekintetünket *az ügyben szereplő kijáróktól* s csak a következő megjegyzésekre hivjuk fel a városatyák figyelmét.

1. Az előterjesztés indokolása szerint a Farkasréti temetőben ez idő szerint még 22.558 négyszögölnyi szabad terület van. Ez pedig megfelel kb. negyvenezer uj sirhelynek, amiből világosan következik, hogy a *temető kibővitésére még sokáig nem lesz szükség*, nem igaz, hogy kilenc év mulva nem jut hely a holtaknak. 2. Szakértők megállapitása szerint a telek forgalmi értéke négyszögölenkint maximálisan 8 korona ötven fillér, vagyis az egész telek nem ér többet 170.000 koronánál. Az előterjesztés szerint a telken 46.000 koronát érő felépitmény van. Ezt azonban a város nem kalkulálhatja a vételárba, a városnak ez csak kárára van, mert ha temetőt akar csinálni a telekből, akkor a felépitményt nem használhatja, le kell bontania s a bontás költséggel jár. Végeredményben tehát a *telket kilencvenezer koronával tulfizetné a város.* 3. A környék lakóssága évek óta küzd a temető kibővitése ellen. Nem kell hosszasabban magyarázni, milyen kárt jelent a Farkasréti temető közelsége *a szomszédban lakóknak*. A temetőt nem szabad kibőviteni, mert arra semmi szükség sincsen. Ellenkezőleg, a városfejlesztés szempontjából az volna kivánatos, hogy a temetőket a perifériákra helyeznék ki s ne akasszák meg vele egy egész városrész egészséges fejlődését.

Nem szabad az egész városból temetőt csinálni, nem szabad ezekben a szomoru időkben ilyen rossz üzleteket kötni.

BUDAPEST KÖRÜL

Elektrobusz és autobusz

Szombaton délelőtt uj jármü jelent meg Budapest utcáin. A „Központi menetjegyiroda“ egy imperiálos, 36 személyre szóló elektrobuszt hozott forgalomba, azonkivül egy hasonlóan imperiálos, 34 személyes autobuszt. Mindkét kocsi az osztrák Daimler-cég gyártmánya.

A Központi menetjegyirodának régi terve volt az idegenforgalmi körjáratok létesitése, mindeddig azonban az omnibusztársaság monopoliumszerü szerződése miatt nem tudta a tervét megvalósitani. Az elektrobusz sikjáratokat végez a város belterületén, az autobusz viszont felmegy a Várba és a budai hegyekbe is. Egy körforduló két óráig tart és személyenkint három koronába kerül. Minden kocsin több nyelven beszélő idegenvezető lesz. Az olcsó tarifa folytán az érdekeltek remélik, hogy a budapesti, vidéki és a külföldi közönség megkedveli a körjáratokat. Az elektrobusz naponkint délelőtt, az autobusz pedig ugyancsak naponkint délután indul a Vigadó-térről. Egyelőre két havi próbaidőre rendezik be a körjáratokat. Az Osztrák-Daimler társaság a kocsik forgalomba hozatalával azt a célt kivánja elérni, hogy a város illetékes tényezői s a város közönsége megismerjék az osztrák Daimler-kocsik előnyeit s a cég gyártmányát az autobusz-pályázatnál — amelyben a cég résztvesz — figyelembe vegyék.

Értesülésünk szerint a társaság érdekközösségbe lépett a Magyar Általános Gépgyárral és ha a főváros szerződéses viszonyba lép velük, akkor az autobuszokat Budapesten, a Mág. autobusz-gyárában fogják készitteni.

A szombati autobusz-bemutatónál jelen voltak: Bárczy István dr. polgármester, Rényi Dezső tanácsnok, Till Antal tanácsjegyző, Gálos Kálmán, a Központi menetjegyiroda igazgatója stb. A társaság az elektrobuszon foglalt helyet, amely végigjárta a várost s felment a Várba is. Nyomában volt mindenütt az autobusz. A társaságnak magyarázatokkal Szalay Mihály dr. biz. tag szolgált.

*

Itt emlitjük meg, hogy az Angol-Daimler a Martával, a Német-Daimler pedig a Bárdirt.-gal közösen pályáznak az autobuszszállitásra. Ez a három márka jöhet leginkább komoly számitásba.

NINCS ÁRVAKÖLCSÖN

Melly Béla dr. nyilatkozata

Tudvalévő, hogy a főváros árvaszéke rengeteg vagyont kezel s a bőséges időkben, amikor a vagyon jórésze készpénzből áll, u. n. pupilláris biztositék mellett jelzálogkölcsönöket folyósit s igy igyekszik az árvák pénzét mennél gyümölcsözőbben elhelyezni. A pupilláris biztositék abból áll, hogy a jelzálogkölcsönök nem tehetnek ki nagyobb összeget, mint a jelzáloggal megterhelendő ingatlan becsértékének egyharmad részét.

Az árvaszéki kölcsönöket nagy előszeretettel vették igénybe a hitelt keresők s annál szomorubb, hogy ezek a kölcsönök a nyomasztó gazdasági viszonyok folytán megszüntek. Budapest székesfőváros árvaszéke is beszüntette a kölcsönnyujtást. Erről a tényről Mely Béla dr. árvaszéki elnök következőképpen nyilatkozott a Fővárosi Hirlap munkatársa előtt:

— A főváros árvaszéke több mint *tizenkét millió* korona jelzálogkölcsönt folyósitott az árvák vagyonából, a tizenkét millió amortizációs jelzálogkölcsön azonban korábbi időből származik. Mintegy másfél esztendő óta egyetlen kölcsönt sem adtunk és pedig azért nem, mert az árvaszék nem rendelkezik elegendő *készpénzvagyon* fölött. Amig a pénzviszonyok normálisak voltak, a hagyatéki és egyéb, árvaszéki kezelés alá bocsájtott vagyon jórészét készpénzben szolgáltatták be az árvaszék pénztárába az arra kötelezettek. Igen sokszor *három millió* korona készpénz volt az árvapénztárban, ezt a pénzt jelzálogkölcsönök folyósitására forditottuk. Az utolsó két esztendőben azonban az árvaszéknél többnyire nem készpénzben helyezik el a pénzt, hanem értékpapirokban, mert a tőzsdén uralkodó depresszió folytán az értékpapirok árfolyama annyira csökkent, hogy az árvaszéknek beszolgáltatandó készpénzt *értékpapirok vásárlására* forditják s az árvaszék készpénz helyett értékpapirokat kap letétbe. Igy történt, hogy mostanában alig rendelkezünk 5—600.000 korona készpénz fölött. Ebből az összegből pedig nem adhatunk kölcsönöket, mert hiszen vigyázni kell arra, hogy az árvaszék bármely pillanatban fizetőképes legyen, nem szabad abba a helyzetbe kerülni, hogyha valamelyik árva nagykoru lesz, vagy ha egy elmebeteg kigyógyul és visszanyeri önrendelkezési jogát, — akkor az árvaszék ne tudja az illetőnek a pénzét haladéktalanul kiadni.

Melly Béla dr. nagyértékü nyilatkozata megnyugtató abból a szempontból, hogy a árvaszék előrelátó gondossága ellen senkinek sem lehet kifogása. Bizonyos, hogy mihelyt a pénzviszonyok megváltoznak s az árvaszék ismét tetemes készpénztőkék fölött fog rendelkezni, a jelzálogkölcsönök folyósitása ujból megindul.

A város vállalkozói

Kartellek a város ellen. — Mikor a város átveszi a munkát.

I.

Tegyük fel, hogy a főváros nyilvános árlejtést hirdet valamelyes városi munkára. Mi történik ilyen esetekben? Az történik, hogy a derék vállalkozók szépen összeülnek, aztán szépen felosztják a szerepeiket. Azt határozzák pl., hogy X kollégának kell megnyerni a versenyt, X kollégának kell a legolcsóbbnak lenni. Ezt pedig ugy érik el, hogy előre megállapitják, milyen ajánlatot tegyen az egyik, meg a másik, meg a harmadik. Elhatározzák pl., hogy X. ur 41,000 koronás árajánlattal győzzön. Ezt pedig ugy érik el, hogy A. ur 43,000 koronás ajánlatot nyujt be, B. ur 45,000 koronát kér, C. ur ugyanezt a munkát csak 47,000 koronáért hajlandó vállalni, D. ur 49,000 koronát számit, E. ur kétezer koronával ráteszi a koronát erre az összmunkára és 51,000 koronás ajánlattal dokumentálja, milyen olcsó X. ur.

Ilyenformán aztán — ha semmi sem jön közbe — győz a szent koalició, mert a munkát „mint legolcsóbb ajánlattevő“, X. ur kapja. X. uré a munka; de „A—E.“ urak nem irigylik X. urat. Nincs is okuk rá: a nyereségen előre megállapitott kulcs szerint osztozkodnak a város derék, hü vállalkozói.

*

Néha póruljár a szent szövetség. Outsiderek is résztvesznek a pályázatban. Olyanok, akik nincsenek beavatva a munkába, akik kivül állanak a kartellen. Multkoriban pl. jelentkezett egy ilyen outsider és szerényen 27,000 koronát kért azért a munkáért, amelyet X. urnak szánt a kartell — 41,000 koronáért. Természetes, hogy nagy megrökönyödés támadt az ajánlatoknak ilyen horribilis eltérése miatt s természetes, hogy a koalició elesett a munkától, a város a 27,000 koronás ajánlatot fogadta el.

A szent szövetség ilyenkor felfedezi, hogy a győztes — külföldi. És telesirja a világot a panaszával: ime, a külföldi ipart támogatja a város, olyan céget, amelyik — nem tartozik mihozzánk! . . .

Alig van olyan városi szállitás, amelynél szervezetlenül vonulnak fel a pályázók.

II.

Ötezer méter hosszuságu falkötővasat rendelt a város egy budapesti cégnél. A falkötővas 6, 7, 8, 9, 10 méteres darabokban készül, az átvétel kötegenkint felmérve, suly szerint történik. Az egyes kötegekben, amelyek abroncsvassal vannak átkötve, különböző hosszuságu vasdarabok vannak. Az ár métermázsánkint 21—25 korona között váltakozik.

A gyár jelenti, hogy elkészült a munkával. A város kiküldi szakértő mérnökét, hogy vegye át a szállitmányt. A mérnök elmegy a gyártelepre, ahol az egyes kötegeket előtte, mint tanu előtt, lemérik. A kötegsulyt a mérnök feljegyzi s az átvett kötegeket krétával megjelöli. Ily módon megtörténvén az átvétel, a városi mérnök ajánlja magát és távozik. A gyárnak most már az a kötelessége, hogy a hatóságilag átvett és megjelölt kötegeket az épitkezés szinhelyére szállitsa.

Következik tehát az átvétel cimü felvonás. Ennek az előjátéka rendkivül hatásos. Abból áll, hogy a városi szállitó ur a hosszu (pl. 9 vagy 10 méteres) darabokat kihuzza a kötegekből és helyükbe rövidebb (pl. 5 méteres) tehát kevésbbé sulyos darabokat tesz. Természetes, hogy az ötméteres vasdarabnak félannyi a sulya, mint a tizméteresnek. A konkrét esetben pl., amelyről történetünk szól, a szállitó ur az előjáték folytán mintegy kétezer kilogrammmal könnyebb vasdarabokat szállitott, mint azok a vasdarabok voltak, amelyeket az átvevő városi közeg megmért és átvett. A differencia kb. 500 korona — természetesen a szállitó javára.

Meg is jegyezte büszkén a derék ember: „Nem a szállitáson keresek, hanem azon, amit — nem szállitok!“

Katonaság, rendőrség a magyar Villamossági ellen

A közgyülés ugy határozott, hogy junius hó elsején átveszi a Magyar Villamossági rt. telepét és hálózatát. A határozat nemcsak egyhangu volt, hanem nagyon egyoldalu is, mert tudvalévő, hogy a társaság nem hajlandó a város birtokába bocsájtani a telepet és hálózatot. A főváros köztudomás szerint pert inditott a társaság ellen s a budapesti polgári törvényszéktől annak a kimondását kérte, hogy a társaság a telepet és hálózatot junius elsején átadni tartozik. Minthogy pedig junius elsejétől mindössze két hét választ már csak el, viszont a biróság itélete késik s elseje előtt még I. birói itélet sem várható, a legnagyobb foku komplikációk merülhetnek fel a főváros és a társaság között.

Illetékes helyen munkatársunkat igy informálták a helyzetről:

— A tiszti ügyészség a világitási ügyosztállyal karöltve már akkor teljes pontossággal és részletességgel megállapitotta az egész haditervet, amikor a megváltás iránt az első lépés megtörtént. Gondoltunk minden eshetőségre, arra is, ha a társaság vonakodik önként elhagyni a telepet s junius elsejéig a vonatkozó birói itélet nem születik még meg.

— E pillanatban tárgyalások folynak a főváros és a társaság között. A békés megegyezésnek a lehetősége tehát nem szünt meg, de a megegyezés valószinütlen, mert a város nem hajlandó a társaság tulzott követeléseit honorálni. Egy bizonyos: junius elsején *feltétlenül elfoglaljuk a telepet,* még akkor is, ha erőszakra kényszerit bennünket a társaság ellentállása. Hogy mit szándékozunk tenni, azt nem árulhatjuk el, mert az taktikai kérdés. De a közgyülés határozatának minden körülmények között érvényt fogunk szerezni.

A nyilatkozat megerősiti azt az aggodalmat, hogy a helyzet junius elseje után még kevésbbé tisztázott lesz, mint ma. Erőszakos eszközökkel nem lehet fellépni a városnak. Nincs is ok arra, hogy a birói itélet bevárása előtt, önhatalmulag üljön bele a város a Magyar Villamossági üzletébe.

Ágotai szakfelügyelő titkárt tart magának

Akinek az isten észt ád, annak hivatalt is ád. Ágotai Lajos pl. nem is olyan régen egyszerü tanitó volt csupán. Rövidesen ipariskolai tanár lett belőle, majd igazgató s amikor a szakfelügyelői intézményt életbeléptette a város, Ágotai lett az ipariskolai oktatás szakfelügyelője. Ebben a minőségében igen szép fizetést huz, azonkivül igen szép városi lakást is élvez, most pedig annyira felszaporodott a jó dolga, hogy titkárt kér a várostól maga mellé.

A szerdai közgyülés napirendjén szerepel Wildner Ödön dr. tanácsnok előterjesztése „az iparrajziskolához egy jogi és közgazdasági tanszéknek szervezése ügyében“. Az előterjesztés szerint a községi iparrajziskolában mindjobban hiányát érzik a növendékek annak, hogy a jogi ismeretek oktatása nem a kellő keretekben történik és igy az iskolát végzett növendékek az életben a szükséges jogi és gazdasági alapismereteket sajnosan nélkülözni kénytelenek. Ezen az állapoton feltétlenül segiteni kell — mondja az ügyosztály, annál is inkább, mert az állással az igazgatói titkári teendők ellátásának a kötelezettsége is egybe van kötve. A titkári állásra pedig óriási szükség van, mert az iparrajziskola igazgatóját, a különböző tanmühelyek szervezése óta, annyira lekötik a szorosan vett adminisztrativ ügyek, hogy ezek alól az iparoktatás eredményessége érdekében mentesitendő volna.

Az előterjesztés fogalmazója dicséretreméltó ügyességgel tudta leplezni azt a tényt, hogy nem az iparoktatásnak és nem az adminisztráció tökéletességének, sőt még csak nem is a növendékeknek van szükségük az uj állásra, a titkárra, hanem — Ágotai szakfelügyelő urnak. Ő kérte maga mellé a titkárt és kérkedés nélkül állapitjuk meg, hogy igazunk volt akkor, amikor első izben irván az uj állás szervezéséről, annak a gyanunknak adtunk kifejezést, hogy előbb szemelték ki a titkárt s csak azután akarják a hozzávaló állást megszervezni.

Ágotai szakfelügyelő ur titkára Bolgár Elek dr. lesz, aki jelenleg segédfogalmazó a városnál. Bolgár dr. igen képzett és tehetséges tisztviselő és bár a fizetése kb. 2000 koronával emelkedik, mégis őszintén sajnáljuk, hogy erre az alárendelt (Ágotai szakfelügyelő alá rendelt) jelentőségü, szükebb hatáskörü állásra pályázott.

Események

Közgyülés.

Az ujonnan megalakitandó központi választmány hatvankét tagsági helyének betöltésével kezdődik a szerdai közgyülés. A választás ezuttal el fog ütni a sablóntól, mert ugy értesülünk, hogy a munkapárt némely kerületben nem akarja respektálni a kerületi bizottsági értekezletek által történt jelöléseket. A hivatalos lista győzelme kétségtelen. A képviselőválasztási szavazókörök megállapitásánál előreláthatólag számos hazabeszélés lesz. A programm főpontja a Kossuth Lajos-utcai Közuti villamos vasut, amely tágyat a közlekedési bizottság alapos vitája után fölösleges további beszédekkel füszerezni. — A tabáni ingatlanoknak a kérdése tisztázásra vár. Jó lenne, ha akadna bizottsági tag, aki azt inditványozná, hogy a becsléseket szakértőkkel felülvizsgáltassa a város. — A Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesületének méltányos kérését a demokratapárt részéről Pető Sándor fogja szóvátenni. — A többi tárgyat simán fogja elintézni a közgyülés.

Uj főjegyző.

Kiss Ferenc dr. előljáró helyét alkalmasint még a nyári szünet előtt fogja betölteni a közgyülés. Az ennek folytán megüresedő főjegyzői állásra a sorrend szerint következő I. osztályu tanácsjegyző, Rákosi Andor kerül. Az I. osztályu tanácsjegyzők közé pedig Lobmayer Jenő II. osztályu tanácsjegyző jut.

Miskolc az első.

„Uj jövedelmek“, „Nagyvárad megelőzte a fővárost“ cimmel lapunk mult számában egy cikk jelent meg, amelyben közöltük, hogy Nagyváradon Lukács Ödön gazdasági tanácsnok most készíti elő a vigalmi adóról szóló szabályrendeletet s igy e téren meg fogja előzni a fővárost is. E közleményünkre hivatkozással Miskolcról most arról értesitenek bennünket, hogy a vigalmi adó behozatalával nem Nagyváradot illeti az elsőség, hanem Miskolcot, mert ott már multja is van a vigalmi adónak. Dr. Nagy Ferenc, miskolci polgármester ugyanis még 1911-ben, külföldi mintára, kidolgozta a szabályrendeletet, azt a törvényhatósági bizottság 1912-ben elfogadta, a belügyminiszter jóváhagyta s a szabályrendelet már 1912. szeptember 1-én életbe is lépett. Vigalmi adó alá esnek: a mozik, hangversenyek, kabarék, varieték, orfeumok, cirkuszok előadásai, bálok, táncmulatságok, jelmezestélyek, bazárok. A szinház nem esik vigalmi adó alá. A vigalmi adó az elmult évben, a rossz viszonyok dacára, huszezer koronán felül jövedelmezett a városnak, ez évben már valószinüleg 25—26 ezer korona is lesz a bevétele.

Főügyész-helyettes választás.

Ugy értesülünk, hogy a polgármester a legközelebbi közgyülésen fog előteresztést tenni a főügyész-helyettesi állás betöltése iránt. Az egyedüli komoly pályázó Köncs Boldizsár t. ügyész, akit valószinüleg egyhangulag fog megválasztani a közgyülés.

Agyondolgoztatják a tisztviselőket.

(Panaszos levél.) Amióta Csupor József tanácsnok került a katonai ügyosztály élére, az ügyosztály tisztviselői a polgármester rendelete alapján délután 4—7-ig is hivatalba kénytelenek járni és dolgozni. Ez az állapot türhetetlen, mert az ügyosztály személyzete a napi kilenc órai munkában teljesen kimerül. Igaz, hogy Csupor dr. tanácsnok önmagával sem tesz kivételt, ő is pontosan betartja a meghosszabbitott hivatalos időt és szakadatlanul dolgozik. A restanciákat azonban még 24 órás munkaidő alatt sem lehet feldolgozni, mert az ügyosztály munkaköre olyan kiterjedt, annyi az elintézendő ügy, hogy feltétlenül gondoskodni kell a személyzet szaporitásáról.

Pünkösd a magas Tátrában.

Szinte hagyományos sajátsága a Tátrának, hogy kapuit pünkösdkor, amikor tavaszi pompájukban láthatók a magas bércek és az évszázados fenyveserdők, nyitja meg a turisták és kéjutazók számára. Németországból több százra menő turista jelentette be csoportos látogatását és hogy a magyar közönség se hiányozzék, a *Központi Menetjegyiroda* is megismétli rendes pünkösdi kirándulását. A három napra terjedő kirándulás 120 koronás összes költsége a tátralomnici Palace Hotelban való szállás és ellátás mellett Ó- és Uj-Tátrafüred, a Tarpataki Vizesések, a Csorbai-tó és a Dobsinai jégbarlang megtekintését is foglalja magába. Részletes utiprogrammot dijtalanul küld a *Központi Menetjegyiroda,* Budapest, V., Vigadó-épület.

*

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérneműek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

Végzetes hasonlatosság
Életkép 4 felvonásban.
Régi szerelem
Társadalmi szinmű 3 felv.
Szeresd felebarátodat
Vigjáték
A bezárt vőlegény
Bohózat 2 felvonásban.
A királydij lefutása
Ezenkivül kitünő term. felvételek és aktualitások

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban
máj. 1-től naponta délután és este
szimfonikus zene
elsőrendü ételek és italok.
Számos látog. kér Spolarits és Maloschik.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Szemle

— Uj államkölcsön. — A pénzintézeti reform. — Az Omke jubileuma és a kereskedelmi kongresszus.

Teleszky miniszter hivatalnoki sorból emelkedett diszes állásába és igy nem csoda, ha nem ismeri a kifejezéseknek ama finom nüanszait, melyeket a pénzvilágban a való helyzet palástolására alkalmazni szoktak. Egyenesen, minden habozás nélkül kijelentette, hogy 400 milliós kölcsönre van szükség, hogy a költségvetés egyensulya fentartható legyen. A miniszternek ez a nyilatkozata bombaként csapott le a monarchia pénzpiacaira, amelyeket csak az imént terheltek meg egy 500 milliós magyar és egy 360 milliós osztrák kölcsönnel. A pénzügyminiszter még azt a hibát is elkövette, hogy elfelejtette megjegyezni, hogy a kölcsön nem ebben a naptári évben, hanem az 1914—15-iki költségvetési év második felében, a jövő tavasszal fog kibocsátásra kerülni. A Rothschild-csoport magyarországi képviselőjének kellett a hibát jóvátennie azzal a határozott kijelentéssel, hogy ebben az évben semmi körülmények között se lesz magyar emisszió. A kölcsön bejelentésének a hatása azonban igy is kedvezőtlen. Két hónappal egy 500 milliós kölcsön után a pénzügyminiszter ujabb 400 milliót kér a törvényhozástól!

Magyarország egy év lefolyása alatt tehát csaknem egy milliárd uj adósságot csinál.

Ilyen nagy hitelt az államok csak vesztett háboruk után szoktak igénybe venni. Sulyosbitja a helyzetet az appropriációs törvénynek az az intézkedése, mely szerint a pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy — ha a pénzpiac nem kedvező járadékkibocsátásra — függő kölcsönt is felvehessen.

Tehát megint kincstári jegyeket akarnak forgalomba hozni, dacára a kormány amaz ünnepélyes kijelentésének, hogy a függő kölcsönök korszakát jó időre lezártnak tekinti. Állami pénzügyeink konszolidációja érdekében nagyon kivánatos volna, ha a kormányok az adósságcsinálással egyelőre felhagynának. A mostani munkapárti rezsim alatt, tehát négy év óta, az államadósság 2 milliárddal szaporodott. A pazarlásnak, a könnyelmü gazdálkodásnak ezt a mérvét Európa egy állama se produkálta.

*

A pénzintézeti reform ügye végül a parlamentben is szóvá tétetett. Széles alapon mozgó, tanulságos vita folyt róla, melyben a pénzügyminiszteren kivül éppen azok a képviselők vettek részt, akik ezzel a kérdéssel már régebben foglalkoznak. Sok értékes és megszivlelendő eszme került felszinre a vita folyamán, mely azonban mégis azt az impressziót keltette, hogy a reform megvalósitása még egyáltalában nincsen küszöbön. Az egész vonalon a bizonytalanság, a határozatlanság jeleit látjuk. Maga a pénzügyminiszter se tudja még, hogy milyen irányban akarja a reformot megkezdeni. Tapogatódzik, óvatosságra int és végül elismerni kénytelen, hogy a dolgot — a mi speciális viszonyainkra való tekintettel — nagyon jól meg kell fontolni. Csak helyeselni tudjuk a pénzügyminiszternek ezt az álláspontját. A mostani válságos idők nem alkalmasak arra, hogy gyökeres reformot alkossunk. Félrendszabályokkal pedig kár volna mindent elrontani. Az bizonyos, hogy a krizis folyamán sok viszásság és hiba került felszinre, melyeket kivánatos volna megszüntetni. Csakhogy itt nagyon óvatosan kell a dolgokhoz nyulni. A pénzintézetek ma elsőrendü faktorai a közgazdasági életnek, melyet pedig nem szabad rendszabályokkal megzavarni. Főkép pedig nem szabad megengedni azt, hogy az állam ellenőrzés cime alatt rátegye a kezét a pénzintézetekre. Ha már reformálni kell, akkor ez autonom uton, a pénzintézetek saját szervezetei keretében történjék.

*

Az „Omke" jubileuma és az ezzel kapcsolatban megtartott kongresszus ismét ráirányitotta a közfigyelmet a kereskedelem jogos sérelmeire. Az „Omke" jubiláris kötetében számtalan adattal jellemzi azt a kereskedelemellenes irányzatot, mely ugy a kormányzatban, mint a parlamentben gyökeret vert. Ez igy papiron mind szépen van megirva. Csakhogy ez nem elég. Ide erélyes akció kell és — sajnos — a kongresszuson éppen ennek a nyomait nem láttuk. Sokat szónokoltak és referáltak, de a kereskedelem exisztenciális érdekeinek megvédéséről vajmi keveset hallottunk. Pedig az agrár előretörtetéssel szemben csak tettekkel, illetve erős organizációval lehet védekezni. A „Fővárosi Hirlap" már több izben kifejtette álláspontját ebben a kérdésben. Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni és csak azt akarjuk itt különösen hangsulyozni, hogy a magyar iparosoknak és kereskedőknek mindent el kell követniök arra, hogy a jelenleg érvényben lévő összeférhetetlenségi törvény még az uj választások előtt hatályon kivül helyeztessék. „A törvényt, annakidején azzal indokolták — olvassuk az Omke jubiláris jelentésében — hogy a politikusok és képviselők ne használhassák fel e minőségüket gazdasági előnyök elérésére. Ez, mint a legutóbbi fejlemények mutatják, egyáltalában nem következett be, de a törvény a legtöbb kereskedőre és iparosra nézve lehetetlenné tette azt, hogy képviselő lehessen, ugy hogy az összeférhetetlenségi törvény nem a tisztesség győzelme lett, hanem a magyar ipar és kereskedelem kiszoritását jelentette a parlamentből".

— —

Kivándorlás — magyar lobogó alatt.

A magyar—amerikai vonal a megvalósulás stádiumába jutott, amennyiben a Cunard, az Adria és a belügyminiszterium között idevonatkozólag folytatott tárgyalások befejezést nyertek. Hir szerint a két hajózási társaság arra kötelezte magát, hogy a legközelebbi időben — valószinüleg már junius havában — „Fiume—amerikai vonal rt." név alatt — egy külön magyar hajózási társaságot alapit, amelynek részvénytőkéje előreláthatólag nyolc millió K lesz. A részvényeknek valamivel több, mint a felét az „Adria" fogja átvenni, a többi a „Cunard" kezeibe kerül. Az igazgatóság tagjainak a többsége magyar lesz. Az uj magyar vonal járatait egyelőre a „Cunard" hajóival fogják lebonyolitani. Ezért az uj társaság a Cunardnak bért fog fizetni. Később a társaság maga is fog uj hajókat épittetni. A társaság nem kapott kontingenst, valószinü azonban, hogy átveszi a „Cunard" és a kormány közt fennálló szerződést.

Kitüntetés.

A király *Bálint* Imre kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsosnak a Ferencz József-rend tiszti keresztjét adományozta. Bálint az ujságiráson kezdte meg pályáját és éveken keresztül a „Budapesti Hirlap" közgazdasági rovatának szerkesztője volt. Ebben a minőségében feltünést keltő munkásságot fejtett ki és különösen a balkáni kereskedelmi kérdésekkel foglalkozott oly alapossággal, hogy a kereskedelmi miniszterium kereskedelmi attasénak nevezte ki Konstantinápolyba. Nyolc évig volt a török fővárosban és midőn ujra hazajött, a Kereskedelmi Muzeum aligazgatójává nevezték ki. Bálint alapos ismerője különösen a bosnyák ügyeknek és egyáltalán a külkereskedelmi kérdéseknek. Ebbeli munkásságát jutalmazta most ez az érdemes kitüntetés.

A tátrai birtok eladása.

A berlini Wertheimer-féle csőd tömeggondnoka most készült el a hivatalos jelentésével. A jelentésből kiderül, hogy Hohenlohe hercegnek, Fürstenberg herceggel együtt, tizenhat millió márka érdekeltsége volt és igy a tátrai birtok eladását ez a tény most sietteti. Ugyanis teljesen megbizható helyről szerzett értesülés szerint a Wertheimer-áruház csődjénél nagy összeggel érdekelt Deutsche Bank már korábban felszólitotta Hohenlohe herceg központi jószágkormányzóságát, hogy a herceg tátrai birtokainak eladása ügyében kezdje meg a tárgyalásokat a hessen-darmstadti hercegnővel, aki nemrégiben komoly ajánlatot tett a megvételre, de akkor Hohenlohe herceg az ajánlatot visszautasitotta. Természetesen most, hogy a Deutsche Bank a Wertheimer-áruháznál fennálló kötelezettségétől szabadulni kiván, a tátrai birtokok eladása rövidesen aktuálissá válik és nem kizárt dolog, hogy a birtok idegen kézre fog kerülni. Mondanunk sem kell, hogy a birtok eladása országos érdekekbe ütközik és helyénvaló volna, ha a kormány a tátrai birtokot megvásárolná.

Kitelepülő vasnagykereskedők.

A főváros két legnagyobb vasnagykereskedő cége telepeiket a város belterületéről a kültelekre helyezik át. A Schopper J. G. cég, a melynek üzlethelyisége és raktárai már több mint félszázad óta a Városház-téren vannak, a Dráva-utcában épitette föl uj raktárhelyiségeit és még a nyár folyamán oda fog átköltözni. A Frankl A. Herm. és fiai cég most a nyugati pályaudvarral szemben tanyázik, de a folyton terjeszkedő cégnek ezek a helyiségek már szüknek bizonyultak és most az ujpesti határban, az ujpesti uton hatalmas telken, nagyszabásu épitkezésbe fogott, amely még az idén tető alá kerül. A cég jövő tavasszal ide helyezi át raktárait.

A nagymalmok üzelmei.

A „Fővárosi Hirlap" már több izben rámutatott azokra a káros gazdasági következményekre, melyek abból erednek, hogy a nagymalmok nemcsak buzát őrölnek, hanem még inkább buzával spekulálnak. A mai hallatlan magas, csaknem 14 koronás buzaárakat tisztán a nagymalmok lelkiismeretlen tőzsdei manőverei idézték elő. Most pedig azt jelentik, hogy Magyarország egyes vidékein már egyáltalában nincsen buza és hogy az ottani malmok a fővárosi nagymalmoknál kénytelenek lisztet vásárolni, mig azelőtt a vidékről is nagymennyiségü lisztet adtak el Budapestre. Ez az abnormis állapot egyedül a budapesti nagymalmok büne, melyek a gabonahadáridőüzlettel üzött visszaélések utján az országban valóságos buzainséget idéztek elő.

A nagybankok pénztári órája.

A fővárosi nagybankok tisztviselőinek régi kivánsága az, hogy a nyár folyamán a pénzintézetek csak délelőtt 9 órától délután 1 óráig tartassanak nyitva. Különösen a Budapest környékén nyaraló tisztviselőkre volna ez nagy előny. Ennek a kivánságnak a beteljesedését most már egyedül csak a Pesti hazai első takarékpénztár egyesület akadályozza, mely vonakodik hozzájárulni a nagybankok idevonatkozó egyezményéhez. Mégis furcsa, hogy éppen ennek az intézetnek, mely eredetileg jótékonysági jelleggel alakult, nincs érzéke arra, hogy egy ilyen minden tekintetben jogosult és a banktisztviselők szociális helyzetét érintő kivánságnak eleget tegyen.

Az önálló vámterület.

A *Magyar Kereskedők Egyesülete* vasárnap tartotta rendes évi közgyülését. *Bosnyák* Izsó elnöki megnyitó beszédében hosszasan foglalkozott az önálló vámterület kérdésével. A tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után megválasztották a tisztikart. Elnök lett: *Bosnyák* Izsó, társelnök: *Sümegi* Vilmos orsz. képviselő, alelnökök: *Gál* Károly, *Halász* Mór és *Adler* D. Adolf. A közgyülés Sümegi Vilmost és Gál Károlyt táviratilag üdvözölte.

Borászati és pincegazdasági kiállitás.

A Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállításának szerelési munkálatai a városligeti iparcsarnokban megkezdődtek. A kiállításra 340 cég jelentkezett, kik között a legelőkelőbb bel- és külföldi cégek vannak képviselve. A kiállitás ünnepélyes megnyitása május hó 23-án lesz. A kiállitás elsőrangu látványosság lesz és az összes borászat és pincegazdaság körébe vágó gépek, eszközök és anyagok be lesznek mutatva.

Közgyülések és mérlegek.

Ingatlanbank.

A *Magyar Általános Ingatlanbank* 9-én báró dr. *Madarassy-Beck* Gyula elnöklete alatt rendkivüli közgyülést tartott, mely dr. *Halom* Dezső vezérigazgató inditványára elhatározta a jelenlegi 2 millió korona alaptőkének 1 millió koronával való felemelését. Az uj részvényeknek a nyilvános jegyzése után fennmaradó részét a bank concernjéhez tartozó intézetek: a Magyar Általános Takarékpénztár, a Magyar Agrár- és járadékbank, Magyar Jelzálog Hitelbank, Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank és a Magyar Telepitő és Parcellázóbank veszik át. Az uj 400 korona névértékü részvények 625 koronás árban bocsájtatnak ki. A felpénz a tartalékba helyeztetik, ugy, hogy az intézet alaptőkéje három millió korona lesz, nyilt tartalékja pedig a másfél millió koronát meghaladja. A tőkeemelést az üzletének állandó terjeszkedése és különösen az ujabban a főváros belterületén folyamatba tett nagyobbszerü parcellázások és tervbe vett épitkezések tették szükségessé. Az igazgatóságba uj tagul választották margittai dr. *Neumann* Miksát a Magyar Jelzálog Hitelbank igazgatóját.

Magyar cukoripar.

A *Magyar Cukoripar Részvénytársaság* igazgatósága megállapitotta a március 31-ével lejárt üzleti év mérlegét. A közgyülés május 26-án lesz, amelyen *120 korona osztalékot* fognak részvényenként javaslatba hozni. Az értékcsökkenési számlára alapszabályszerüleg átutalt összeg gyanánt 637.878 korona 03 fillér szerepel; 175.999 korona 50 fillért pedig uj számlára visznek át.

Hungária biztositó.

A *Hungária Általános Biztositó Részvénytársaság* f. hó 2-án tartotta rendes évi közgyülését gróf *Károlyi* Imre elnök elnöklete alatt. A közgyülésen 33 részvényes vett részt, akik 5620 részvényt és 1123 szavazatot képviseltek. A közgyülés tudomásul vette az igazgatóság jelentését, elfogadta a kimutatott 68.678 korona 78 fillér nyereségnek uj számlára való elővezetésére vonatkozó inditványát, a felmentvényt minden irányban megadta és az igazgatóságnak és ügyvezető-igazgatóknak köszönetet szavazott. Az igazgatóság uj tagjává megválasztatott *Ottlik* Iván földmivelésügyi államtitkár. Itt emlitjük meg, hogy a *Hungária Általános Biztositó Részvénytársaság* üzlete a folyó év első 4 hónapjában is igen erőteljes fejlődést mutat. 1914 április hó 30-áig 11.549,960 koronáról szóló életbiztositási ajánlat intéztetett el, az előző év hasonló időpontjáig elintézett 8.967,837 koronával szemben.

Dunagőzhajózási társulat.

A *Dunagőzhajózási Társaság* most tette közzé az elmult esztendő mérlegét. Az üzleti eredményeket mindenféle forgalmi nehézségek, kiviteli tilalmak, a szerb, bolgár és román vasuti forgalom hosszas szünetelése kedvezőtlenül befolyásolta. E kedvezőtlen hajózási konjunktura dacára az Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság mult évi mérlege 4.154,907 korona tiszta nyereséggel zárul a megelőző év 5.001,319 korona tiszta nyereségével szemben. Ebből az egyenként 1050 korona névértékü részvényre 50 korona osztalékot fizetnek az 1912. évi 57.50 koronás dividendával szemben a jövő üzletév számlájára 1.337,605 koronát visznek át a mult évi 1.372,895 koronával szemben. A május 14-én tartandó évi rendes közgyülésen határozzák el az 50.400.000 koronás alaptőkének 63 millió koronára való felemelését.

Drasche.

A *Kőszénbánya és téglagyár-társulat Pesten (Drasche)* 1913. évi zárószámadásában 736.817 K (az előző évben 1.074,915 K) nyers hasznot mutat ki, amiből a tiszta nyereség 413.798 K az 1912. évi 784.802 K-val szemben. Az igazgatóság a május 23-ra összehivott közgyülésnek azt fogja ajánlani, hogy részvényenként 37 K = 18½% osztalékot fizessenek, mig tavaly 67 K = 33½% volt az osztalek. A társaság gyárait és azok berendezését 8.120,841 K-ra (az előző évben 6.809,265 K-ra) értékeli, amivel szemben értékcsökkenési tartaléka 4.834,125 K (mint 1912-ben.)

Vállalkozás

Villamos-berendezés.

A Szent István-kórház orbáncos pavillonjának villamosberendezésére a május 6-án tartott árlejtésen ajánlatott tettek: *Hatschek* Guttman és társa 12.410 K, *Andor* és *Futtaky* 10.681 K, *Barta* Károly 12.825 K, *Ganz-féle* villamossági r.-t. 14.070 K, *Gács* József 14.463 K, *Benes* Ferenc 15.290 K, *Holitscher* Zsigmond és társa 13.961 K, *Bene és Wein* 13.843 K, *Hoffer és Ágai* 13.600 K, *Magyar Siemens-Schuckert* müvek villamossági r.-t. 16.636 K, *Neugröschl* Richárd 11.913 K, *Szalai és Deutsch* 12.817 K, *Hirschl* és társa 12.694 K, *Magyar gázizzófény r.-t.* 13.404 koronával.

Gőzkazán szállitás.

A tanács versenytárgyalást hirdet a Gellért-fürdő és szálló üzeméhez szükséges gőzkazánok és tartozékaik szállitására és azok fölszerelő munkáinak végrehajtására. Az ajánlatokat 1914. évi junius hó 8-án (hétfőn) délelőtti 11 óráig a tanácsi XVI. (városgazdasági) ügyosztály vezetője vagy megbizottja kezéhez (IV., Központi városháza, II. emelet, 235. ajtószám alatt) közvetlenül vagy posta utján kell beadni. Bánatpénz 5 százalék.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK
GYÁRTELEP MISKOLCZ.
Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.
Budapesti képviselet:
SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.
Telefon: 44-56.

Zajtalan! Gazdaságos!
MÁG
25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

Díjtalan bemutatás,
Prospektus ingyen.
Telefon 82—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

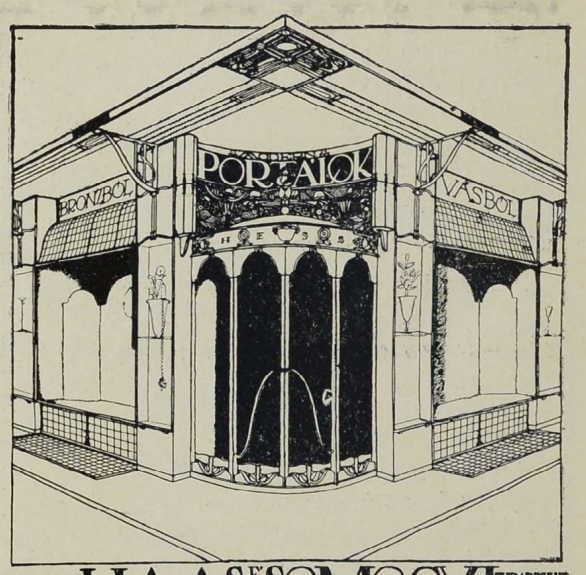

TELEFON 7-44 HAAS ÉS SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPAN U. 2

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Nyolcadszor nyerték ügyfeleink a legutóbbi huzás alkalmával
400,000 koronás főnyereményt.
A május hó 20-iki és 2-iki I. osztályu huzáshoz ajánlunk:
Egész Fél Negyed Nyolcad sorsjegyet
12.— 6.— 3.— 1.50 koronáért.
Gaedicke bankház
Budapest, Kossuth Lajos-u. 1.1

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.
Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló építési vállalat. —
Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 89-90, 80-60, 161-71, 141-69

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföld lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. 41 automata.

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ☞ ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Ujdonság! **'New-Way'** Ujdonság!
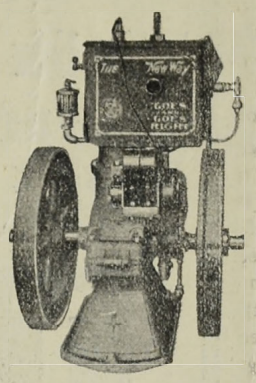
léghütéses, hordható benzinmótor, csővezeték és viztartány nélkül. — A mótortechnika legszebb s legsikerültebb vivmánya.
Legolcsóbb üzem!
Egyszerü kezelés!
Bächer Rudolf—Melichar Ferencz
Magyarországi vezérképviselő:
SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Teréz-körut 26.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

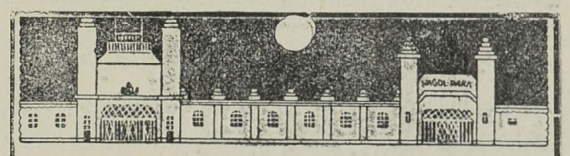
ANGOL PARK
állandóan nyitva
Belépő-dij 20 fill.

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 17. sz. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.
ELEKTRO-MOTOROK
és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok.

Füzvesszőből fonott kerti butorok
Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve
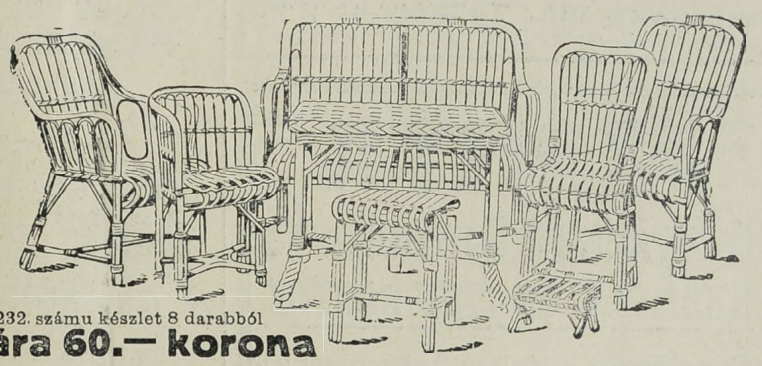
1232. számu készlet 8 darabból
ára 60.— korona
Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36.

Hirdetmény

A „Kőszénbánya és Téglagyár Társulat Pesten" részv.-társaságnak

Budapesten, 1914. május 23-án délelőtt 11 órakor a társulat központi irodájában (VII., Király-u. 97. sz.) tartandó

46. évi rendes közgyülésére.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentésének és az évi mérlegnek előterjesztése.
2. A felügyelőbizottság jelentése az évi mérlegről, az igazgatósági jelentésről és a nyereségfelosztási javaslatról
3. Határozathozatal: *a)* az igazgatósági jelentés; *b)* a mérleg jóváhagyása, megállapitása és az évi nyereség felosztása; *c)* az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentés megadás tárgyában.
4. A nyugdijintézet szabályzatának módositása.
5. Egy igazgatósági tag megválasztása.
6. A felügyelőbizottság választása és dijazásnak megállapitása.

Az igazgatóság.

Meghivó.

Az „UNIO" élet- és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet

1914. évi majus hó 24-én d. e. 10 órakor az intézet hivatalos helyiségében (VI., Teréz-körut 40—42.) tartja

LI. rendes közgyülését,

melyre a szövetkezet tagjai ezennel meghivatnak.

A közgyülés napirendje:

1. A jegyzőkönyvhitelesitők kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése és az 1913. évi mérleg előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság jelentése és inditványa.
4. A mérleg megállapitása, a felesleg hováforditása feletti határozathozatal.
5. A hivatalnoki nyugdijalap javadalmazása.
6. A felmentvény megadása.
7. A felügyelőbizottság megválasztása és dijának megállapitása.

Budapest, 1914. évi május hó 6-án. **Az igazgatóság.**

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság

szitaáru és nemezposztó gyárak
magyarországi telepe

BUDAPEST, X. KER., GYÖMRŐI-UT 80/2 SZÁM.

Ajánlja **kész állapotban,** tehát utólagosan **tűzhorganyzással ellátott** többször csavar **gépsodronyfonatait**

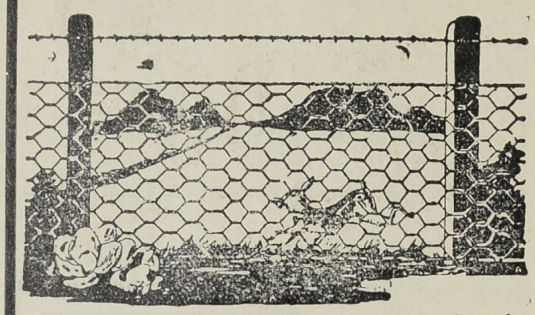

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt (Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyü szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Keritésrácsok, kapuk és ajtók

legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett. — Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina. Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST.

Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepe

Budapest,

Deák Ferenc-u. 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!

Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak!

Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet

Török A. és Társa Bankház r. t. Budapest

Központ:
IV., Szervita-tér 3a
saját palota
Telefon 3—49

TÖRÖK TÖRÖK TÖRÖK

Iroda:
V., Váci-körut 4
Telefon 11—58

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/1	sorsjegy	K	12.—
1/2	„	„	6.—
1/4	„	„	3.—
1/8	„	„	1.50

Az alant jegyzett számokat különösen ajánljuk:

Adél	1586	Elemér	25983	Janka	56501	Olga	91420
Alfréd	3220	Emil	26202	Jolán	56555	Oszkár	92710
Ágnes	4020	Endre	28838	Jakab	58009	Ottó	93543
Adolf	4063	Ernő	28861	Juliska	58235	Ödön	95179
Ágoston	4115	Ferenc	29633	János	63764	Paula	96583
Anna	5455	Frigyes	32722	Jenő	65029	Pál	99279
Albert	5630	Gizella	33212	József	65519	Péter	99292
Aranka	6230	Gábor	35269	Kálmán	66013	Rozália	101926
András	8451	Géza	35583	Károly	70529	Salamon	105035
Antal	9025	Gusztáv	38123	Kornél	75924	Sándor	105036
Árpád	12318	Gyula	38166	Lajos	81919	Samu	109767
Berta	17704	György	40451	Lenke	82024	Szeréna	109852
Borbála	17757	Henrik	40464	László	82808	Teréz	1586
Bella	20025	Hugó	41793	Lipót	83394	Tivadar	3220
Bálint	20579	Ilona	43698	Lujza	83399	Tihamér	4020
Béla	21617	Irma	44970	Márton	83400	Vilmos	25988
Balázs	22042	Ignác	48097	Mihály	83521	Vince	28202
Dániel	22509	Izabella	48100	Mátyás	83546	Vilma	28838
Dezső	23079	Irén	51969	Miklós	83702	Viktor	28861
Emma	24218	Imre	52539	Margit	83825	Zsófia	29633
Erzsébet	24274	István	52562	Mór	90185	Zoltán	32722
Elek	25301	Iván	56278	Nándor	90200	Zsigmond	33212

Kérjük b. megrendelését postafordultával hozzánk beküldeni, mivel ezen számok gyorsan elkelnek.

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü littersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. május hó 20-án. 21. szám

FŐVÁROSI HIRLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A közlekedés

a legaktuálisabb probléma lett a városházán. Aktuális lett, de merő kényszerüségből, nem pedig azért, mintha a közönségnek az érdekei kezdenének dominálni a közgyülésen. A Kossuth Lajos-utcai villamosnak a dolga harci kedvre hangolta a városatyákat és valami sajátságos forgalomzavarnak a folyományaképpen ugy állitották be a kérdést, mintha itt két magáncsoportnak a koncért való versenyzéséről volna szó, nem pedig egyetemes közlekedési érdekről.

Akármilyen igazuk is van azoknak, akik szerint a Városi Villamos részvénytöbbségének a megszerzése a Bárczy-rezsim legnagyobb kudarca volt, — a részvényvásár folytán a Városi mégis a város vagyonának egyik eleme lett. A Városi tehát nem léphet fel a város ellen, a Városi nem szerepelhet ugy, mint a Közuti riválisa, a Városi nem magánvállalat többé, hanem városi üzem. Ebből a dolog természete szerint az következnék, hogy amikor a városnak a Közuti és a Városi között kell választania, akkor pillanatig sem szabad haboznia, mert hiszen önmagát sujtja vele, a saját anyagi épsége ellen vét, ha a Közutit favorizálja a Városival szemben.

Sajnos, ennek a felfogásnak merőben hibás a kiindulási pontja. Két okból is hibásnak kell tekintenünk. Először is azért, mert a fővárosnak a lehetőségekkel kell elsősorban számolnia. A lehetőség pedig annyit jelent, hogy ami vele ellenkezik, azt ki kell kapcsolni a számitásból. A Kossuth Lajos-utcai vonalat felsőbb hatalmak a Közutinak itélték oda, ennélfogva ebben a tekintetben változhatatlan, befejezett helyzettel áll szemben a város. A másik hiba pedig ott rejlik, hogy Budapest polgársága nem ismer sem Közuti, sem Városi érdeket, hanem egyes-egyedül az a kérdés érdekli, megjavul-e a közlekedés, olcsóbb lesz-e, lesznek-e uj vonalak, mikor fognak hozzá a vonalak épitéséhez és mikor készülnek el a munkával. A két vállalat marakodását közömbösen fogadja Budapest közönsége, mert az, hogy az Erzsébet-hidon melyik vállalatnak a kocsijai szállitják a publikumot, egyedül a részvényeseket izgatja, a publikumot nem. Jobbról is, balról is,helytelenül fogják fel a legujabb előterjesztéseknek a jelentőségét. S a jövő perspektivájában ugyancsak szomoru a kép, mert hiszen a harc minden uj vonalnál ismét kitörhet. Rendületlenül valljuk, hogy Budapest közlekedési politikájától mindaddig távol fog állani a nyugodt és egységes fejlődésre való törekvés, amig az ellenséges táborokat együvé nem forrasztja valamelyes tranzakció.

FULÁNKOK

Nyugdijaztak

egy fogalmazót, aki közel negyven esztendeig szolgálta a várost és nem vitte többre a fogalmazói rangnál és fizetésnél. Ebből az esetből, amely nem áll páratlanul a városnál, szánalmas és mélyen elszomoritó küzködése ordit ki a város tisztviselői karának. Mert alpolgármester és tanácsnok nincsen több tizenkilencnél. Minthogy pedig a tisztviselői kar óriási számu, nagyon természetes, hogy nem is kell rossz tiszt viselőnek lennie annak, akit a ranglétra legalsó fokán talál az a kor, amely véget vet a karriérnek, megszünteti az előrehaladás reménységét.

A tisztviselői karnak több mint a fele dolgozik reménytelenül, a szebb jövőbe vetett hit nélkül. Most készül az előterjesztés néhány uj állás szervezéséről. Minden uj állás egy-egy ilyen Peskó-esetet tesz elkerülhetővé. A legelemibb emberségesség kivánja, hogy a közgyülés sürgősen letárgyalja az előterjesztést.

A farkasréti

telekvásár nem sikerült. Furcsa volt ennek az ügynek a keletkezése, az egész menete és furcsa volt a halála is. Már kitüzték a mult heti közgyülés napirendjére, sőt a pénzügyi bizottság és a tanács már szó nélkül elfogadta az előterjesztést. Most pedig, amikor illetékes helyen meggyőződtek a mi közléseink helyességéről, a temetői bizottság elé utalták s ez a bizottság temette el végképpen a vásárt. Most nem akarjuk firtatni, miért nem tárgyalta le korábban az előterjesztést az erre illetékes szak-bizottság. A lényeg az, hogy egyszer volt Budán telekvásár — ami nem sikerült.

A kéményseprőkre

végre rájár a rud. A város, amely olyan ötletes és olyan gyors elhatározásu, amikor arról van szó, hogy a kereskedelemnek vagy az iparnak valamelyik ágát kisajátitsa, végre megunta azt a lehetetlen helyzetet, hogy Budapest füst és korom elleni védekezése egy-két monopóliumot élvező családnak a kezében legyen letéve. Nyugalmazott miniszteri és egyéb tanácsosok, városatyák és más földi halandók, nagy vagyonokat harácsoltak össze abból a jogból, amely par excellence városi jog, tiszta monopólium. A kéményseprés várositásának semmiféle akadálya nem lehet. A városnak nemcsak anyagi, de elsőrendü tüzbiztonsági és köztisztasági érdeke, hogy házi kezelést létesitsen ott, ahol a házi kezelés a legjogosultabb s a legcélszerübb.

FOLKUSHÁZY CROMWELL és a Frankfurter Zeitung

A községi kenyérgyár megelégelte tétlenségét és az elmult héten ismét felemelte az árakat. Az áremelés praeludiumaként a *Frankfurter Zeitung* május 13-iki számában négy hasábos cikk jelent meg ezzel a cimmel: *Egy mintaszerü élelmiszerpiac.* A cikk irója alcimet is adott a nevezetes irásműnek: *Egy budapesti utazás benyomásai.* Az alcim teljesen fölösleges volt, mert ugy-e bár, amikor mintaszerü élelmiszerpiacról van szó, akkor senki a világon nem gondolhat más helyre, mint direkt Budapestre. A köztudatba ment át, hogy Budapest egy mintaváros, ahol minden szép és jó és olcsó, de legszebb, legjobb és legolcsóbb — a pesti élelmiszer.

A Frankfurter Zeitung egyike a világ legelőkelőbb, legjobban elterjedt napilapjainak. A Frankfurter Zeitung hires arról, hogy nemcsak a szerkesztősége dolgozik páratlanul szépen, hanem — a kiadóhivatala is. És ennél a pontnál találja meg a nyájas olvasó a magyarázatát annak, hogyan került a községi élelmiszerüzemet dicsőitő cikk a nagy német lapba. A Frankfurter Zeitungnak is vannak *Lipscher*-jei, miként a párisi *Figaro*-nak, a Frankfurter Zeitung sem veti meg azt az üzletet, hogy 400 sorban a magyar közélelmezés Cromwell-jévé avassa fel *Folkusházy* Lajos tanácsnok urat. Nem uj keletü az üzleti összeköttetés a Fr. Zeitung és Folkusházy Lajos között. Hónapokkal ezelőtt járt már Budapesten egy *Kohn* Vilmos nevü „főmunkatárs." Kohn—Lipscher ur révén lett nagy ember Cromwell Lajosból, a közélelmezési ügyosztály vezetőjéből.

Egészen bizonyos, hogy a Frankfurter Zeitung cikke nem a németeknek szól, hanem Budapestnek. Budapesten Cromwell Lajos urnak a munkájától éppenséggel nincsen elragadtatva a közönség. Itt hiába dicsőitik Cromwell Lajost, mert a cikkeknek a hatását lerontják az eredmények, amelyek Cromwell Lajos munkájából fakadnak. Budapesten a szemébe kacagnak Cromwell Lajosnak, ha azt meri állitani magáról, amit a Frankfurter Zeitung állit róla, hogy t. i. „Folkusházy ur husz esztendő óta foglalkozik már a közélelmezés dolgaival és régóta tisztában volt már a tennivalóival." Budapesten mindenki tudja, milyen hazugság, hogy

„Budapest közgyülését meg sem kérdezte Folkusházy tanácsnok, *huszáros bravurral* alapitotta meg a pesti élelmiszer-üzemet"

„senkisem tudta, milyen célból épülnek a kis házikók, egy szép napon kiderült, hogy a községi élelmiszer-üzem elárusitó helyei azok",

„a közönség óriási lelkesedéssel fogadta az ujitást" stb. stb.

Undoritó, émelyitő jelzőkkel kiséri a cikk irója Cromwell Lajos munkáját, meglátszik a cikknek minden sorából, hogy irója előtt egyetlen cél lebegett: mindenáron dicsőiteni, nagy embert faragni Folkusházyból.

Frankfurtban azt hiszik, hogy Budapest legokosabb embere Cromwell—Folkusházy Lajos. Frankfurtban nem tudják az emberek, hogy a *vásárpénztár* önálló részvénytársaság, amelynek müködését még Folkusházy sem

zavarhatja meg s amelynek prosperálása ugyancsak nem az ő érdeme. Frankfurtban rosszul tudják, hogy Cromwell Lajos alapitotta a *községi kenyérgyárat*. Folkusházynak egyedül az az érdeme, hogy nem nézte tétlenül a pékek garázdálkodását, hanem — ő maga is egyre emelte a kenyér árát, sőt e tekintetben nemes példával szolgált a pékeknek. Frankfurtban nem sejtik, hogy Cromwell Lajos még csak nem is olyan régen grasszál Budapesten s hogy amig *Melly* Béla állott a közélelmezési ügyosztály élén, addig soha sem volt annyi baj, annyi panasz a közélelmezés ellen, mint mostanában s addig soha sem volt szükség arra, hogy a főváros a „Frankfurter Zeitung" tarifájával megismerkedjék.

Vámleszállitás — áremelés.

Ha Lipscher—Kohn ur még néhány napig türtöztette volna magát, egy-két virágot még el tudott volna helyezni abban a koszoruban, amelyet Cromvell Lajos homloka köré font.

„Noblesse oblige, — gondolta magában Cromwell Folkusházy Lajos — a Frankfurter Zeitung dicsérete kötelez s most már igyekezni kell, hogy továbbra is én legyek a világ legokosabb közélelmezője". — Igy született meg a hires előterjesztés a gabonavámok leszállitásáról. Az ötlet egyszerüen óriási, mert matematikai alapon bizonyos, hogy ha a liszt olcsóbb, akkor a kenyér is olcsóbb lehet. Cromwell Lajos ur vesztére azonban az Omge titkárának eljárt a szája. Mutschenbacher titkár egy hirlapi nyilatkozatban megállapitja, hogy „az egész javaslat nem más, mint a bécsi Zolpolitische Commission der Stadt Wien hasonló javaslatának lefordítása, illetőleg másolata". Tehát ismét idegen malomba őröl Cromwell Lajos, bécsi tollal ékesiti fel magát, csak azért, hogy a „Frankfurter Zeitung" cikkét utólag igazolja. A koncepciózus, nagystilü, óriási eszü, zseniális, ravasz, huszárcsinyes Folkusházy Lajosnak ime, kitünő szeme van, a legnagyobb ködben is ellát vele egész — Bécsig.

Sajátságosak néha egy ilyen teremtő zseninek a kicsapongásai. A malmok uzsorája ellen egyetlenegy biztos, feltétlenül hatásos ellenszer van: a községi malom sürgős felépitése és üzembehelyezése.

Mégis azt látjuk, hogy Folkusházy tanácsnok e helyet a kenyér árat emeli ujból, vagyis a fogyasztó közönség zsebeibe nyul, csak azért, hogy a malmok még több osztalékot fizethessenek.

Szánalmas, nevetséges szerepet játszik a frankfurti Lipscher által megénekelt községi kenyérgyár. Folkusházy Lajos most nagybüszkén veri a mellét és hirdeti, hogy ő sem maradt tétlenül, ő is emelia kenyér árát. Tehát érdem lett az emelésből s a községi kenyérgyárnak, amely azért alakult, hogy meggátolja a pékek áremelő tendenciáját, most érdeméül tudják be, hogy ő sem maradt a régi árak mellett. Bebizonyosodott ezzel a kenyérgyár teljes és tökéletes csődje. Mert ha nem emeli az árakat, akkor horribilis összeget kell a városnak erre az üzemre ráfizetni. Ha pedig stájgerol, akkor ugyan miben különbözik a magán-kenyérüzemtől és akkor hol a hires árszabályozó hatás, amelyre minduntalan hivatkozás történik? Egyetlenegy pozitiv eredménye van a községi kenyérgyár működésének: a pékeket a konkurrens közhatósági tekintélye védi az áremelés ódiuma ellen. Hogyan követeljük a pékektől, akik adót fizetnek, hogy olcsóbbak legyenek és méltányosabbak a város üzeménél?

A minta-piac.

Cromwell Lajos a községi élelmiszerüzem egyéb ágaiban sem tud nagyobb sikereket felmutatni, mint a kenyérgyárnál. A „huszárcsiny", amelyről a Frankfurter Zeitung áradozva beszél, tulajdonképpen félrevezetése volt a közgyülésnek. Három esztendővel ezelőtt ugyanis az volt a jelszó, hogy meg kell törni az élelmiszeruzsorások hatalmát, meg kell szüntetni a közvetitő kereskedelem hasznát, amelynek sulyát nyögik a kiskereskedők is, a fogyasztók is. Az ármérséklésben mutatkozó árszabályozás gondolata vezette a városatyákat akkor, amikor Cromwell huszár alá lovat adtak, amikor beleegyeztek az élelmiszerbódék épitésébe. Vázsonyi Vilmos már akkor egészen világosan precizirozta azt az álláspontját, hogy a szatócsüzletekkel nem szabad az adófizető kiskereskedőket tönkretenni.

Három esztendei tapasztalat alapján mindenki megállapithatja, hogy Budapesten az élelmiszerek sem olcsóbbak, sem jobbak nem lettek. A városházi Cromwell ennek a nagyszerü eredménynek a konzekvenciáit olyan irányban vonta le, hogy — bőviteni akarja az üzemet. Ismét lanszirozzák

az élelmiszernagypiac szervezésének eszméjét,

amelynek az volna a célja, hogy az egész ország élelmiszerkereskedelmének a központja legyen. Tudvalévő hogy a városházán már két esztendővel ezelőtt részvénytársasági alapon akarták megvalósitani ezt az ötletet olyképpen, hogy az élelmiszerkereskedelmi részvénytársaság alaptőkéjének a felét kereskedők és termelők jegyezzék. A részvényjegyzés nem sikerült s most Folkusházy Lajos a termelők és kereskedők ellen akarja megvalósitani a tervét. Óriási hütőkamrákat, modern felszereléseket akarnak beszerezni, a központból villamosvasutakon akarják szállitani az élelmiszereket az egyes kerületi vásárcsarnokokba. Már a helyét is kiszemelték a központi élelmiszerpiacnak s a számitások szerint csekély négy millió koronájába kerülne a városnak a legujabb ötletnek a megvalósitása.

Majd elválik, hogy az uj Cromwell-munka melyik külföldi javaslatnak a lemásolása.

BÁRCZY ÖCSCSE
a villamostelep igazgatója?

A *Magyar Villamossági r.-t.* megváltásától mindössze néhány nap választja már csak el a fővárost. Ugy látszik, hogy az ügyészség harci felkészültségére nem lesz szükség, mert a pörös felek a békés megegyezésnek az utját járják. Nagyon valószinü az a feltevés, hogy a megváltási üzletből ujabb üzlet fakad, amennyiben a Magyar Villamossági főrészvényese, a bécsi *Union*-bank, hajlandónak mutatkozik a fővárosnak a megváltás összegéig terjedő kölcsönt nyujtani, illetve a megváltás összegét hitelezni a városnak. Egy dolog bizonyos: a város nem nélkülözheti a megváltás árát s a szükséges milliókat, ha az Union-bankkal nem tud megegyezni, önálló, uj kölcsönből fogja kifizetni.

A megváltással kapcsolatban aktualitást nyer az a kérdés, mi történik a Magyar Villamossági r.-t. tisztviselőivel? Mult héten a sorsukért aggódó emberek deputációt küldtek a polgármesterhez és más vezető férfiakhoz, de sehol sem kaptak megnyugtató választ, sehol sem akarták őket felvilágositani arról, hogy a város nagytitokban, körülbelül évi *háromszázezer koronára rugó* fizetésekkel felfogadott már egész csomó tisztviselőt a villamos-üzemhez.

A villamos-üzem müszaki vezérigazgatója tudvalévőleg *Stark* Lipót. Müszaki igazgató *Deutsch* Lajos lesz, aki eddig helyettes igazgató volt a Magyar Villamosságináll.

Városházi körökben suttogva beszélik, hogy a kereskedelmi igazgatói állást *Bárczy* Gusztávnak szánták, akinek tiz esztendős szerződést akarnak adni, évi *ötvenezer korona fizetéssel*. Ezt a kombinációt a legnagyobb absurdumnak tartjuk. Nem merjük feltételezni a polgármesterről, hogy a tulajdon testvéröcscsét ötvenezer koronás, óriási felelősséggel járó, nagy szakértelmet, tudást, gyakorlatot igénylő állással ajándékozza meg. Különösen azért nem hiszünk a szállongó hi-

VILLAMOS ÜTKÖZET

Miről apáink és anyáink nagybusan szóltak, hogy mikor lesz már szabad az ut Budára, mikor lehet már felülni a villamosra a Thököly-ut legvégén és egyhuzamban utazni a villamoson egészen a Gellért-hegy tövéig, vagy Kelenföldig: — ime, eleven valósággá válik nemsokára, nem kell hozzá egyéb, minthogy a tisztelt közgyülés elfogadja azt az előterjesztést, amely a napirend legjobban kiemelkedő pontja s amelynek nagyszerényen a következő cimet adták: „Bizottsági és tanácsi előterjesztés a Kossuth Lajos-utcai Közuti villamosvasut ügyében érkezett kereskedelemügyi miniszteri leiratra".

A nagy esemény a terembe is, a karzatra is szépszámu közönséget vonzott. A welfek és a toryk vonultak fel Angliában egymás ellen akkora harci készséggel, mint a Közuti és a Városi. A Közuti zászlótartója Glücksthal Samu volt, a Városi-párt vezére Hüvös Iván. A karzaton a Közuti két direktora: Vikár és Sós lesték a vitát. Hirnökök pihegtek és hozták a hireket, hogy itt ma véres csata lesz, a Városi vezérszónoka, Hajdu Marcell, kirántja a hüvelyéből őseinek bajnoki kardját és összekaszabol mindenkit, aki nem városi bundában jár, hanem Közutiban. A Közuti-párt nyugodtan fogadta a hireket, mert bizott a miniszterben, bizott a tanácsban és bizott a tót Deák Ferencben, Glücksthal Samuban.

Amig az előcsatározások folytak, a polgármester megtette elnöki előterjesztéseit. Amelyekből kiderült egyrészt az, hogy Breitner L. Zsigmond már megkezdte a nyaralását, másrészt pedig az, hogy az óbudai városbirói állásra jelentkezett egy kovácsmester, egy főszolgabiró, egy iskolaigazgató, egy zeneigazgató, egy egyszerü háztulajdonos, egy vállalkozó, egy füszeres, egy tanitó és egy hivatalnok. A nagy tülekedés azt mutatja, hogy a városbiráknak ninesen ugyan olyan exponált állásuk, mint az országbirónak, akik közül az utolsót, Majláth grófot, meggyilkolták, — de egy falusi birónál nyilván nagyobb urak a városbirák, mert a város az ország és a falu közötti fogalom.

Tompa moraj és Rényi tanácsnok referálása jelzik a vitézi torna kezdését. Hajdu Marcell azt mondja, hogy „bizonyos megkönnyebbüléssel" szól a tárgyhoz. A városatyák nem érdeklődtek, a triviálisnak tetsző bevezetés részletei iránt, ellenben annál nagyobb figyelemmel hallgatták a Városi érdekeinek védelmét. A szónok szerint a Közuti nemzeti ajándékokat kap, a Városit ellenben visszafejleszti a város.

Sümegi Vilmos a svábhegyi vonal kiépitését hazafias kötelességnek tartja és az aréna-uti vonalat sürgeti. Őt nem érdeklik a társaságoknak a rekompenzációi, mert a lényeg nem a Közutinak, sem a Városinak az érdeke, hanem a közönségé. Reichfeld Izor ráolvassa a polgármester fejére azt a beszédet, amellyel annakidején a Városi részvénytöbbségének megszerzését a városatyáknak ajánlotta.

Bárczy István ugy tesz, mintha oda sem halgatna és Molnár Ferenc mellé huzódik. Reichfeld pedig folytatja a kellemetlen kérdéseket. — Ha a Városi villamosvasut elől elvonják a jövedelmező vonalakat, vajjon mi fog nekik ezután maradni? — kérdi. Mire Hainiss Géza megállapitja:

— A deficit.

Forbáth Imre ismét bebizonyitotta, hogy a közgyülésnek egyik legértékesebb, legtartalmasabb, legokosabb tagja. Gyönyörü beszédben vázolta a főváros közlekedésének perspektiváját s a földalatti vasut hálózatának kibővitését sürgette. A jelenlegi, földalatti vasut, amikor kiépitették, az első volt, ma pedig az utolsó. Egy gyorsvasut, amelyen a gyerekek is nevetnek már. Vázsonyi Vilmos ráduplázza a szónokra:

— Arra való csak, hogy a Wampeticset a Gerbeaud-val összekösse!

Most a kőbányai Demosthenes, Lőwy Lajos vette át a szót. Ő is a Városi mellett tört lándzsát és meg kell hagyni, hogy — bár paradoxonnak látszik — snájdigabb volt, mint a világbajnok Hajdu.

Vázsonyi Vilmos perbehivta a kereskedelemügyi minisztert, akinek köszönhető, hogy a Közutié lett a Kossuth Lajos-utcai vonal, nem pedig a Városié.

rekben, mert Bárczy Gusztávnak az emlitett nexuson kivül egyéb kvalifikációja nincsen az állásra. A közönség csak annyit tudhat róla, hogy városi számtiszt volt, aztán gázgyári tisztviselő, a gázgyár költségén tanulmányutakat is tett, végül pedig a *Rózsavölgyi és Társa* cimü zenemükereskedésbe lépett be társként és ebben a minőségében sem habozott cége javára kamatoztani városi összeköttetéseit.

Olyan nevetségesnek, lehetetlennek tartjuk a Bárczy-kombinációt, hogy nem is foglalkozunk vele részletesebben, hanem várjuk a legbeszédesebb cáfolatot, az uj igazgató kinevezését.

A városi villamos-üzem vezértitkára 14.000 korona évi fizetéssel *Csergő* Hugó dr. lesz, az ismert nevü iró és hirlapiró.

DIENES MÁRTON és a pesti árvaszék.

Dienes Mártonnak a neve sürün szerepelt tizenegy esztendővel ezelőtt a lapokban. Dienes szerkesztője volt az azóta megszünt „Egyetértés"-nek, nagy szerepet játszott a politikában és a társadalmi életben is. A karrierjét derékon törte ketté a *Khuen-Héderváry*-féle vesztegetési eset, amelyben ő néki is része volt. *Dienes* akkor *Szapáry* László gróf megbizásából tizezer koronával meg akarta vesztegetni *Papp* Zoltán országgyülési képviselőt, aki a pénzt a Ház asztalára letette. A dologból óriási botrány lett, a képviselőház tiztagu vizsgáló-bizottságot küldött ki s Dienesnek menekülnie kellett az országból.

A főváros árvaszékénél hatalmas aktacsomót kezelnek Dienes neve alatt. Az aktacsomón kivül pedig jelentékeny összeget, kb. *tizenhatezer koronát*. Amikor ugyanis Dienes megszökött, Hamburgban találkozott egy *Hegyi* Jenő nevü volt fiumei hirlapiróval. Hegyi intimusa volt a vesztegető *Szapáry* László grófnak s a gróf megbizásából *ötvenezer koronát* hozott Dienesnek. Ezt a pénzt a gróf Dienes két kiskoru gyermekének szánta, azonban Dienes addig könyörgött Hegyinek, amig ez az ötvenezer koronából huszonnyolcat átadott néki, azonkivül hajójegyet váltott Dienes és az őt kisérő hölgy számára.

A fennmaradt összeget, *huszonegyezer koronát* Hegyi Sorokujfalun visszaadta Szapáry László grófnak, ez pedig az öcscsét, *Pali* grófot bizta meg azzal, hogy a pénzt a Dienes-gyerekeknek juttassa.

Szapáry Pali gróf a főkapitányságnál megjelent, előadta ezt a tényállást, s letette a huszonegyezer koronát. Ezt az összeget a főkapitányság zárt boritékban átküldte a főváros árvaszékéhez, ahol sokáig tanakodtak azon, milyen cimen fogadják el a Dienes kiskoruak részére. Végre is végzést hozott az árvaszék, amely szerint *Dienes* Márton ismeretlen helyen tartózkodik, ennélfogva az árvaszék képviseli a két gyerek, ifj. *Dienes* Márton és *Dienes* Ilonka érdekeit.

Egy ideig az árvaszék pénztárában hevert a pénz. Pár esztendővel ezelőtt levelet kapott az árvaszék Dienestől. A levélhez mellékelve volt egy newyorki orvos bizonyitványa, amely szerint a Dienes kiskoruak anyjukkal együtt kivándoroltak Amerikába s együtt élnek *Dienes* Mártonnal. Minthogy pedig az egyik gyerek gyönge, orvosi rendelésre van szüksége, mindenekelőtt pedig — pénzre. Hasonló tartalmu levelek és bizonyitványok ezentul sürün érkeztek az árvaszékhez, amely a kivánt összegeket mérsékelte ugyan, de minden alkalommal küldött néhány száz koronát a Dienes-gyerekeknek. A pénzt mindannyiszor Dienes pesti ügyvédje *Kiss* Adolf dr. vette át s küldte be Dienes newyorki bankárjának, *Kiss* Emilnek.

Ily módon a Dienes kiskoruak vagyona leapadt s ma már az árvaszék nem kezel többet *tizenhatezer koronánál*.

Dienes Márton egyébként szerkesztője az Amerikai Magyar Népszavának és ügynöke az „Austro-Americana" hajózási vállalatnak.

A primás mozija

Füredi dr. interpellációja

Kinos szenzációként hatott a Fővárosi Hirlap mult heti számának közlése, amely arról szólt, hogy a Kaszelik-féle telken a hercegprimási alapitvány mozival kombinált épületet akar épiteni, a tanács pedig, a nyilvánvaló szabályellenesség dacára, nem utasitotta el a kérvényt, hanem felterjesztést intézett a közmunkák tanácsához az épitési szabályzat vonatkozó pontjának megváltoztatása iránt.

A főváros szerdai közgyülésén Füredi Mór dr. bizottsági tag a Fővárosi Hirlapra való vonatkozással interpellációt intézett ebben az ügyben Harrer Ferenc dr. tanácsnokhoz, a városépitési ügyosztály vezetőjéhez. Harrer tanácsnok válaszában beismerte, hogy

1. A szóbanforgó telekre vonatkozó épitési engedélyt az alapitványi ügyész megkérte.

2. Az épittetők 800 személyes mozit akarnak a házban bérbeadni.

3. Az uj épitési szabályzat tiltja az engedély megadását.

4. A kérvényt nem utasitották el.

5. A tanács felterjesztést intézett a közmunkák tanácsához a tiltó rendelkezés megváltoztatása iránt.

Bebizonyult tehát, hogy a Fővárosi Hirlap-ban közölt tényállás teljesen fedi a valóságot, csakhogy a felterjesztést nem a magánépitési bizottság, hanem a tanács intézte a közmunkák tanácsához. Ennyivel sulyosabb beszámitás alá esik a dolog s hiába állitja a tanács, a mellékkörülmények nem valószinüsitik azt a kifogást, hogy a felterjesztéssel elvi döntést akartak provokálni a mozikra vonatkozólag. Ebben az eseten ugyanis az lett volna a követendő eljárás, hogy a hercegprimási kérvényt elutasitják, az elvi döntést pedig ettől függetlenül provokálják. Ha azután a közmunkatanács ugy dönt — ami kizárt eset — hogy szabad a tüzveszélyes mozialapitás, akkor ujból beadhatta volna az alapitványi ügyészség a kérvényt.

Az alapitványt — természetesen — tisztára anyagi érdekből izgatja az „elvi kérdés". A mozi nagyban emelné a palota értékét, mert

a Projektograph rt. száztizezer korona évi bért igér érte.

Ezért az összegért érdemes mozgósitani a legjobb összeköttetéseket s érdemes megkockáztatni azt a kisérletet, hogy tételes jogszabályokat egyszerüen felrugjon a város.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Földes Árpád óriási hatást ért el azzal a bejelentésével, hogy — elál l a szótól. Amikor Baranski felállt és szólni kezdett, a közgyülés tagjai hasonló hősies önmegtagadást reméltek tőle. De Baranski nem tagadta meg önmagát, mire a csalódott városatyák zugni, morogni, társalogni kezdtek. Baranski eleinte nem hagyta magát zavartatni és beszélt, beszélt, a hogyan az isten engedte, hogy beszéljen. De a zugás egyre erősbödött s hozzá még a viharelnök, Rózsavölgyi Gyula elnökölt. Közte és a szónok között a következő épületes párbeszéd fejlődött ki:

Baranski atya: Nem hallom az elnök urat.

Rózsavölgyi tata: A bizottsági tag uraknak a feladata hallgatni.

Baranski atya: Nem hallom az elnök urat.

Rózsavölgyi tata: A bizottsági tag urnak nagyon jó hangja van, igen jól lehet hallani.

Ezt az enyelgést végre is megunta Molnár Ferenc. Stentori hangon kiáltotta a terembe:

— Joga van beszélni. Az elnöknek pedig kötelessége csendet teremteni. Aki nem akar hallgatni, menjen a másik szobába.

Molnár Ferencnek aztán nem mert ellentmondani sem Rózsavölgyi páter, sem a sugója, Bárczy polgármester. Előbb felfüggesztette az elnök az ülést, amikor pedig ujból megnyitotta, olyan csend lett, hogy Baranski félóráig akadálytalanul beszélhetett. A végén Molnár Ferenc rezignáltan elmélázott:

— Igazuk volt azoknak, akik nem engedték beszélni Baranskit.

A Közuti—Városi ütközet ötven százalékos egyezséggel végződött. A harcosok a büffébe mentek s az eljövendő harcokra erősitették magukat. Bennt a teremben a központi választmány megválasztott tagjainak a névsorát olvasta az elnök s a bizottsági tagok nagy megelégedéssel vették tudomásul, hogy Buchinger Manóra 200 szavazat esett, Weltner Jakabra pedig 199, amivel szemben Radoczа Jánost mindössze két városatya tisztelte meg a bizalmával, Rózsavölgyi Manót pedig egyetlen egy ember.

Gelléri Mór egy térnek a névváltozásáról azt mondta, hogy ennél nagyobb sérelem még nem történt Magyarországon. Füredi Mór nagy érdeklődést keltő interpellációjában a Kaszelik-telekre vonatkozó épitési engedélynek az ügyét tette szóvá a Fővárosi Hirlapban közölt tényállás alapján. A bizottsági tagok hangos tetszésnyilvánitásokkal füszerezték a beszédet s Harrer tanácsnoknak egész szónoki képességét össze kellett szednie, hogy alul ne maradjon a vitában. Márkus tanácsnokhoz is intézett kérdést Füredi, azt akarta megtudni, igaz-e, hogy László Ferenc, a róla elnevezett szabadalom tulajdonosa, nem akarja vállalni a karosszék-szerződést. Márkus tanácsnok egy szóval elintézte az interpellációt:

— Tévedett a bizottsági tag ur — mondta, eszünk ágában sincsen a derék Lászlót kiengedni az obligóból.

Minek utána pedig Vértes Emil az utcák neveit jelző táblák dolgában interpellált, örült galoppban tárgyalták le a napirend többi pontjait.

A teremben nem maradt több ember, mint kettő-három. A pipázóban pedig Hacsak Géza, a népszerü ujságiró adomáit hallgatták áhitattal a városatyák. Az egyik adoma a csavargőzösről szólt, amely ősidők óta ontja magából a füstöt, kormot és piszkot. Egyszer Bárczy István szemrehányást tett emiatt a vállalat tulajdonosának.

Miért használsz olyan komisz, büzös szenet?

— Ugyan kérlek, Pista, szólt az öreg Virányi. Azért a három krajcárért nem füthetem a gőzöst szén helyett — otkolonnal!

Mivelhogy pedig Hacsak Géza nemcsak kitünő adomázó, hanem a városi ügyeknek is egyik legalaposabb ismerője, a városatyák szépen meginvitálták, hogy kerüljön majd legközelebb beljebb, a pipázóból s az ujságirókarzatról az atyáknak a helyére, ahol nagyon is helye van egy kis m. kir. észnek.

Események

Az elkeseredett polgármester.

Közigazgatási film.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Egy vidéki város polgármesterénél jártam a napokban. A polgármester ur — régi ismerősöm, elkeseredetten panaszkodott:

— Megundorodtam a közélettől. Folytonos vádaskodás, folytonos rágalom. Huszonöt éve szolgálom a várost becsületesen; egy fillér se ragadt a kezemhez soha, hűséggel sáfárkodtam és az a köszönet érette, hogy az egyik helyi lap állandóan piszkol, panama után szaglász, vádaskodik. — Hárommilliós kölcsönt vettünk fel tavaly. Egy vagyont kereshettem volna, ha nem vagyok az, aki vagyok. De most már elég volt . . . Nem akarok továbbra is a sajtókuvaszok lábakapcája lenni. Visszavonulok; itt hagyom a várost. Visszavonulok . . .

Igyekeztem megnyugtatni a polgármester urat, hogy igy meg ugy — de hiába volt a kapacitálás.

— Nem, nem! Föltétlenül itt hagyom a hivatalt. Elég volt. Eltökélt szándékom, hogy megyek és nem tágitok. Undorodom! Megcsinálom még az aszfaltozást, a vizvezetéket, a csatornázást, az uj városházát, a villamos vasutat és megyek.

. . . Annyira meghatott az elkeseredett polgármester szilárd elhatározása, hogy nem is próbálkoztam tovább a csititással. Igaza van! Egy polgármester, akit megrágalmaznak alaptalanul, joggal keseredik el és elkeseredésében mi telhetik tőle? Egy kis aszfaltozás, vizvezeték, csatornázás, uj városháza és villamos vasut . . . Elkeseredett polgármesterek számára nyugalomba vonulás előtt szebb munkaprogramm alig képzelhető. Ha azonban kimaradt volna valami a munkaprogrammból, a polgármester ur hálásan fogad minden ötletet, mert nagyon el van keseredve.

Szerkesztő ur készséges szolgája

Pótadó Mór.

Az utolsó közgyülés.

A főváros alkalmasint julius hó elsején tartja utolsó rendes közgyülését. Amennyiben azonban a zárszámadásokkal idejében nem készül el a számvevőség, ugy a nyári szünet előtti utolsó közgyülés julius nyolcadikán lesz.

A pénzügyi bizottság ülése.

A pénzügyi bizottság pénteki (22-iki) ülésének napirendjén szerepel: A Magyar Játékgyár rt. (Piatnik) kérelme a fővárostól megvett Hungária -uti telek visszavétele tárgyában. Wurm Károlyné ingatlanának a rózsadombi Szerpentin-ut (400,000 korona költségtöbblet!) céljaira való megszerzése. — A főváros közmüvelődési palotájának épitése a Cálvin-téren. — A földmivelésügyi miniszter leirata a lágymányosi téli kikötő tárgyában. — A fuvartelep mult évi zárószámadása. — Ezenkivül igen sok költségfedezetre és uj beruházásokra vonatkozó előterjesztés.

Kiss Ferenc nyugdija.

Kiss Ferenc dr-t, a hetedik kerület előljáróját, a legközelebbi közgyülés fogja nyugdijazni. A távozó előljáró nyugdiját tizennégyezer koronában javasolja megállapitani az elnöki ügyosztály.

Uj beosztás az ügyészségen.

Szabó Imre dr. tiszti főügyész nyomban megválasztása után hozzálátott programmjának a megvalósitásához. A programm egyik lényeges pontja az ügyészség megfelelőbb személyi beosztása. A főügyész a kisajátitási és sommás ügyek revíziójával, vagyis a helyettes főügyész munkakörével Köncs Boldizsár dr. ügyészt bizta meg. A vasuti ügyek, amelyeket eddig Köncs látott el, Szemethy Károly dr. t. alügyész kezébe kerültek. A rendes pöröket Sipőcz Jenő ügyész vette át Klim Róbert ügyésztől, aki Sipőcz helyére került árvaszéki ügyésznek. Ugyancsak az árvaszéki ügyészekhez osztották be Pösel István dr.-t, Borbás Gáspár dr., aki eddig Pösel helyén működött, fokozott hatáskört kapott: Szabó főügyész mellé osztották be, ezenfelül könyvtárosa lett az ügyészségnek.

Demokrata pártalakulás.

A hetedik kerületi demokrata-párt, amelynek szervezkedéséről elsőknek adtunk hirt, vasárnap délelőtt alakult meg óriási érdeklődés és nagy lelkesedés mellett. A szervezés rengeteg munkájának javarészét Hacsak Géza, Magyar Miklós és Sándor Fülöp végezték. A zászlóbontás nagy jelentőségét igazolja, hogy az uj párt diszelnöke Székely Ferenc dr. volt igazságügyminiszter, vezére pedig Vázsonyi Vilmos. A párt minden szerdán este társasvacsorát rendez Király-utca 65. szám alatti helyiségeiben. Az első társas összejövetel a jövő szerdán, e hó 27-ikén lesz.

Az Iparegyesület a város ellen.

Az Országos Iparegyesület szakosztálya csütörtökön délután tartott ülésén Gelléri Mór igazgató foglalkozott a főváros üzemeivel és kijelentette, hogy szerinte a főváros tullépi azt a határt, ameddig a kommunális üzemnek szociális szempontból terjeszkedni lehet. A főváros üzemei olyan munka elvégzésére rendezkednek be, amelyek a magánvállalkozás körébe tartoznak és amelyeket az iparosoktól elvonni nem helyes. Javaslatára megbizta a szakosztály őt és Vértes Emilt a kérdés tanulmányozására és a teendőkre vonatkozó konkrét javaslat kidolgozására. Vértes Emil annak kimondását kérte, hogy az iparosság már most is tiltakozását fejezze ki a fővárosi üzemek terjeszkedése ellen. Az ülés helyesléssel magáévá tette Vértes Emil inditványát.

Hordárdeputáció a városházán.

Szombaton délben héttagu hordárküldöttség kereste fel a városházán Bódy Tivadar dr. alpolgármestert. A küldöttséget Majorosi István 71. számu hordár vezette. Ő volt egyuttal az ünnepi szónok s társai megbizásából azt panaszolta, hogy Sziklai Mór hordáripartestületi elnök önkényesen kezeli elnöki hatalmát és nem akarja respektálni a legutóbi közgyülésnek azt a határozatát, amely szerint központi hordáriroda állitandó fel s a közönség a központi irodához tartozik fordulni hordárokért. A deputáció tagjai azt állitják, hogy az elnök a legrosszabb standokat az ellenzéki hordároknak juttatja, a hozzátartozó hordároknak viszont busásan jövedelmező sarkokat oszt ki. Az alpolgármester megigérte, hogy meg fogja vizsgálni a derék hordárok panaszait.

Liftgyárosok szervezkedése.

A fővárosi liftgyárosok, nevezetesen Haverland Antal, Freissler J., Wertheim F. és Társa, Kovács és társai, Földes és Szalai cégek monopolizálni akarják a fővárosi házak liftszállitásait. Kartelbe állottak s elhatározták, hogy megkérik Festetich Géza grófi alpolgármester és Harrer Ferenc dr. tanácsnokot, hogy a város a jövőben csakis akkor adjon a háztulajdonosoknak engedélyt, ha a liftet a kartelben álló cégek valamelyike szállitotta. A furcsa kérelmet azzal indokolják, hogy a külföld konkorrenciája nagyon erős. A szervezkedés és az első lépés jellemzi a város vállalkozóinak gondolkodását. Hogyan képzelik el a liftgyárosok, hogy a városnak joga legyen a kérelem teljesitéséhez, a város megtiltsa a háztulajdonosoknak, hogy olyan liftet vásároljanak, amilyen nékik tetszik?

Az aradi gázgyár.

Aradról irják: A középponti gáz- és villamossági rt. birtokában levő gázgyár koncesszióját a város törvényhatósága ujabb harminc esztendőre meghosszabbitotta. E szerint Arad város közvilágitására 13.8 f-ért fizet légszesz köbméterenkint, mig a magánosok 27 f-ért, mig a gázt főzésre, fütésre 18 f-ért és motorhajtásra 17 f-ért kapják az aradi gázgyártól. Ezzel szemben a debreceni vállalat a városnak 10 filléres, a magánosok 20—22 filléres és 6—12—14 filléres árakat szabott. Minthogy pedig a város közvilágitásra minimumként 89.120 köbméter gázfogyasztást biztosit, csak ezen a közvilágitásnál elhasznált légszesznél az értékkülönbség 36,865 korona 60 fillér, tehát évenkint 7865 koronával több, mint amit a városnak koncesszióért fizet a gázgyár. A koncesszió meghosszabbitására vonatkozó határozatot megfellebbezték s a felebbezők arra kérik a belügyminisztert, hogy a határozatot semmisitse meg és utasitsa a város tanácsát, hogy a gázgyárnak 1920-ban való megváltásához szükséges munkálatot tegye folyamatba.

Villamostelep Brassón.

Brassó város kiirta a pályázatot a létesitendő villamostelep épitésére. Az e célból kiküldött bizottság most tárgyalja az előtte fekvő ajánlatokat, amelyeknek egyrésze máris számitáson kivül esik és ennek végeztével szóbeli tárgyalásokat indit a Magyar Vasuti és Forgalmi Részvénytársasággal, valamint a villamos trösztte l. A városi tanács már egy juniusban egybehivandó rendkivüli közgyülésen végleges javaslatot szándékozik tenni.

Üdülő- és kéjutazás.

Augusztus 12-én indul Trieszből az Austro-Americana kettőscsavaru gőzöse az „Argentina" az osztrák birák, ügyvédek, és közjegyzők társaságával V.-ik földközi tengeri utjára és augusztus 30-án tér vissza Trieszbe. — Az egész 18 napos utazás ára a hajón való teljes elsőrendü ellátással és a szárazföldi kirándulások költségeivel együtt csak 500 korona. — Ritkán van kedvezőbb alkalom a szellemi és egyéb munkával járó fáradalmakat ideális, por- és bacilusmentes tengeri levegőn tölteni. Részletes programmal és hajótervrajzzal készséggel szolgál az „*Austro-Americana*" magyarországi központi irodája, Budapesten, VII., Thököly-ut 2.

Az Omnia

premiérje a szenzációs felvételek gyüjteményét tárja elénk. „*Steele and Kate*", egy négyfelvonásos hollandi detektivtörténet, „*A miniszter ur*", kétfelvonásos vigjáték, „*Maxi és a doktorkisasszony*", Max Linder idei legsikerültebb bohózata és a „*Spanyolfal mögött*" cimü vigjáték, egytől-egyig a kinematográfia mestermüvei. A müsor többi számai is válogatott kitünőségek.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !

mo zgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Sláger müsor.

Steele and Kate
Szenzációs hollandi detektiv történet 4 felv.

A minister ur
Vigjáték 2 felv.

A spanyolfal mögött
Vigjáték.

Maxi és a doktor kisasszony
Bohózat Max Linderrel.

Ezenkivül kitünő term. felvételek és aktualitások

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Agrárius vámpolitika

Az agrárius vámpolitika és a nagymalmok üzlemei megteremték a gyümölcsüket. Bekövetkezett az a lehetetlen állapot, hogy Magyarországon egy jó közepes termés után buzainség van olyan lisztárak kiséretében, amelyekhez foghatót az utolsó harminc évben alig láttunk. A kenyérdrágaságot természetesen leginkább Budapesten, a fogyasztás legnagyobb központjában érzik. A közélelmezési ügyosztály tehát a főváros lakosságának igazi hangulatát fejezte ki akkor, amidőn azzal az inditvánnyal állott elő, hogy a közgyülés a kormánynál a gabonavámok időszakos megszüntetését, illetve leszállitását kérelmezze. Csakhogy ez a falábakon járó ügyosztály, mint mindig, most is elkésve érkezett akciójával. Most, amidőn már a malmok a rendes vám mellett körülbelül másfél millió métermázsa drága buzát hoztak be külföldről, amidőn a jelen kampány szükséglete ugyszólván fedezve van és amidőn a jobb aratási kilátások mellett a buzaárak további emelkedésétől alig kell tartani: igazán nem volna a vámok leszállitásának érezhető hatása és pedig annál kevésbbé, minthogy a buzakészletek már a külföldön is kifogytak.

A főváros kérelmét — mint félhivatalosan jelentik — a kormány a fentemlitett okokból nem fogja teljesiteni. Ez azonban most alárendelt kérdés. Sokkal fontosabb az, hogy a főváros és vele együtt a többi magyar városok ezt a kérdést napirenden tartsák. A városok nagy fogyasztó tömegei nem türhetik, hogy a mostani agrárprotekciós vámpolitika az ő rovásukra és káruk-ra továbbra is fentartassék. Közeledik az 1917. év, a kereskedelmi szerződések megujitásának az ideje. Az előkészületeket már most kell megtenni, tehát már most kell megindulnia annak az országos akciónak, mely a jelenlegi kiéheztetési vámpolitikának a letörését kell, hogy tüze ki feladatául. Ebben az országban nemcsak a bőrkabátosok élnek, akiknek az az érdeke, hogy a gabonának és husnak minél magasabb ára legyen. Itt élnek a kereskedők, iparosok, munkások és tisztviselők nagy tömegei is, amelyeket ez az agrárius politika ekzisztenciájukban veszélyeztet.

A Balkán államokról való állat- és gabonabehozatalt nemcsak az ország fogyasztóinak, de iparunk kivitele emelésének érdekében is koncedálnunk kell. Mert az bizonyos, hogy iparcikkeink részére csak ugy teremthetünk piacot a Balkánon, ha mi viszont Szerbiának, Romániának és Bulgáriának nyersterményeire vámmérsékléseket engedélyezünk. Iparunk és kereskedelmünkre nézve előnyös szerződéseket a Balkán államokkal csak a d o u t d e s elve alapján köthetünk. Már pedig akkor szakitanunk kell a mostani agrárprotekciós vámrendszerrel, mely a Balkánnal nemcsak gazdasági, de politikai relációinkat is lerontotta.

De ez egyedül nem elég. Van itt még egy másik baj, és ez a budapesti nagymalmok féktelen buzaspekulációja. Ahelyett, hogy eleget őrölnének, ráfeküdtek a tőzsdére, amelyet most egyedül ők irányitanak. Külföldön nem is tudják megérteni azokat a bünös visszaéléseket, amelyeket a malmok a gabonahatáridőüzletben minduntalan elkövetnek. Fokozza a bajokat még az a körülmény is, hogy hetenkint csak négy napot őrölnek és igy a kampány derekán a buzaexportot ugyszólván forszirozzák. Ennek azután az a következménye, hogy a kampány végén — mint most — valóságos buzahiány áll elő. Jogos tehát az a vád, hogy a malmok a folytonos üzemkorlátozással is hozzájárulnak a liszt drágulásához. Mindenesetre sokkal jobb volna, ha többet őrölnének és kevesebbet spekulálnának.

A fővárosnak — bár elkésett — kérelme alkalmas arra, hogy az ország közvéleményének a figyelmét az agrárius vámpolitika veszélyeire ráterelje. A fővárosi és vidéki polgárság már szervezkedik az általános választásokra. Kivánatos volna, ha a fogyasztók nagy tömegei, az olcsó kenyér és hus jelszava alatt, zárt sorokban vonulnának fel a mostani agrárprotekciós vámpolitika leörésére.

—

A vasutasok pénze.

A felszámoló V a s u t a s t a k a r é k p é n z t á r egyik előkelő áldozata a Magyar szent korona országainak V a s u t a s S z ö v e t s é g e, mely annakidején 52,000 koronát jegyzett a megbukott pénzintézet részvényeiből. Természetesen ez a pénz most mind odaveszett. A szövetségnek a május 24-én tartandó közgyülése alkalmából közzétett mérlege 57,000 korona hiánynyal zárul, dacára annak, hogy a Vasutas takarék részvényei a vagyonoldalon 50 százalékos értékeléssel, vagyis 26,000 koronával vannak felvéve. Ez azt bizonyitaná, hogy a vasutas szövetség emberei biznak abban, hogy a felszámoló intézet a részvények után 50 százalékos kvótát fog fizetni. Nagyon csalódnak. Azok a részvények egy fabatkát se érnek. Megjegyzendő, hogy a részvényekbe fektetett összeg a szövetség megtakaritott vagyonának a nagyobbik részét képezi. Ezek után csodáljuk, hogy Lengyel Zoltán, a szövetség ügyésze, még mindig amellett kardoskodik, hogy a vasutasok pénzintézetet alapitsanak. Ugyanis a szövetség legutóbbi választmányi ülésén a Vasutas takarék bukásáról szólva azt mondotta, hogy a „vasutasoknak egy vasutas pénzintézet eszméjét elejteni nem szabad". Egy oly intézet kellene — tette még hozzá — melynek alaptőkéje legalább öt millió.

Csak arra vagyunk kiváncsiak — bizonyára Lengyel Zoltán is — hogy ki jegyez majd megint vasutas részvényeket?

A Magyar Bank uj igazgatója.

A *Magyar bank és kereskedelmi rt.* ügyvivő igazgatójának szerződtette *Donner* Gyulát, a Banque Balcanique volt vezérigazgatóját, aki már legközelebb el is foglalja uj hivatalát. Donner a balkán üzletek egyik legkitünőbb ismerője s miután a Magyar Banknak nagy érdekeltségei vannak a Keleten, az uj igazgató igen jelentékeny és hasznos tevékenységet fog nálunk kifejthetni.

Kinevezés.

Stux Gyula és Hugó cég *Vágó* Béla régi munkatársának és ifjabb *Fleischl* Sándornak, a Földhitelbank volt titkárának cégjegyzői jogosultságot adott.

A borászati kiállitás.

A borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállitását J ó z s e f főherceg őfensége folyó hó 23-án, szombat délelőtt pontban 10 órakor személyesen fogja megnyitni. A kiállitás megnyitásán jelen lesznek báró H a r k á n y i János kereskedelemügyi, báró G h i l l á n y Imre földmivelésügyi, dr. J a n k o v i c h Béla közoktatásügyi miniszterek és államtitkárok is.

Dunagőzhajózási társaság.

Az *Első Cs. és Kir. Szab. Dunagőzhajózási Társaság* a napokban tartotta rendes közgyülését, amely elhatározta, hogy a részvénytőkét 12.000 darab uj, névre szóló, teljes összegben és készpénzben befizetett, egyenként 1050 koronás részvény kibocsátásával 12,600.0000 koronával 63 millió koronára emeli föl. Ebből a 12.000 darab részvényből 1914. január elsejétől kezdődő osztalékjogosultsággal egyelőre 9600 darab áll rendelkezésre. Ennek a cs. és kir. kormány által is jóváhagyott határozatnak az alapján az átvételi jog a részvényeseknek, az egyelőre kiadandó 9600 uj részvényre oly módon ajánltatik fel, hogy minden öt régi, egynként 500 pengőforintról, vagyis 1050 koronáról szóló részvény után egy uj részvényt igényelhetnek. Részvényeket nem adnak ki. Az uj részvény átvételi árfolyama 1100 korona. Ezenfelül darabonként 1914. január elsejétől kezdve a befizetés napjáig 5 százalékos kamat téritendő meg. Az átvételi jog érvényesitésére a régi részvények (szelvényiv nlkül) május 18-tól 28-ig a társaság pénztáránál Bécsben, vagy a Bodenkreditanstaltnál bemutatandók és egyidejüleg minden igényelt uj részvény után készpénzben 50 korona fizetendő be. Az uj részvény után esedékes további 1050 korona, valamint az 1914. január elsejétől számitandó 5 százalékos kamat legkésőbb folyó évi julius 15-ig egyszerre fizetendő be. Ennek megtörténte után pedig az uj részvények 1914. junius 6-tól kiadatnak.

Levante.

A Magyar keleti tengerhajózási rt. május 15-én tartotta XVI. évi rendes közgyülését. *Ullmann* Adolf elnök napirend előtt kegyeletes szavakban emlékezett meg *Hoffmann Sámuel* udv. tanácsosnak, a társaság egyik alapitójának elhunytáról. Emlékét a közgyülés jegyzőkönyvileg örökitette meg. Az igazgatóságnak a közgyülés elé terjesztett jelentése beszámol arról, hogy az annak idején létrejött ideiglenes egyezmény alapján a kereskedelmi miniszterrel megkötötte a társaság ugy a galac—konstantinápolyi, mint a fiume—ausztráliai viszonylatban fentartandó rendszeres hajójáratok iránti állami szerződéseket, amelyek a törvényhozás által elfogadtatván, az 1904. évi XXIII. és XIV. t.-cikkekkel lettek becikkelyezve. E szerződések alapján vállalt teljesitmények nagyarányu kiterjesztését jelentik a társaság forgalmi hálózatának, amenyiben egyrészt Galac és Konstantinápoly között a közbeeső Sulina, Constanza, Várna és Burgas kikötők érintésével heti járatokat rendszeresitettek, másrészt pedig a fiume—ausztráliai vonalon évi nyolc kivitel és nyolc behozatali járat fentartása iránt történt gondoskodás. Ez utóbbi szolgáltatványok — amelyek keretében a ekletindiai forgalomban is részt vesz a társaság, Fiume kikötőjének a hazai forgalom és közgazdaság érdekében a világforgalomban ujabb közvetlen összeköttetéseket biztositanak. A közgyülés elfogadván az igazgatóságnak az 1913. évi 835.540 K tisztt nyereség hováforditására irányuló javaslatát, részvényenkint *18 K = 9% osztalék* fizetését határozza el. Az igazgatóság előterjesztésére a közgyülés elhatározta, hogy a társaságnak 6 millió korona alaptőkéje az igazgatóság által választandó időpontban és módozatok mellett 10 millió K-ra elemtessék fl. A közgyülés az igazgatóságba vágujhelyi *Hoffmann* Vilmost választotta be. A pénzügyminiszter dr. *Ernyei* Pál min. osztálytanácsost nevezte ki az igazgatóság tagjává.

Élet- és járadékbiztositó.

A *Magyar élet- és járadékbiztositó intézet* mint szövetkezet, Budapesten 1914. évi május hó 30-ik napján déli 12 órakor a zintézet helyiségében (VI., Andrássy-ut 8. sz.) tartja évi rendes közgyülését, melynek tárgysorozata a következő lesz: 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése. 2. Határozat a mérleg megállapitása és a nyereség felosztása tárgyában. 3. Nyolc választmányi tagnak megválasztása. 4. Három igazgatós. tagnak megválasztása. 5. Egy felügyelőbizottsági tagnak megválasztása. 6. Esetleges inditványok.

VÁLLALKOZÁS

—

Utépités- és csatornázás.

A székesfőváros tanácsa május 11-én árlejtést tartott az alábbi munkálatokra. Ajánlatot tettek: a Kölcsey-utca egy részének rendezési munkáira és pedig: a) a gyalogutak aszfaltozására: *Magyar aszfalt rt.* 2289 K, *The Neuchatel Asphalte Comp. Ltd.* 2321 K, b) a kocsiut aszfaltozására: *Magyar aszfalt rt.* 7896 K, *The Neuchatel Asphalte Comp. Ltd,* 8073K; a Lujza-utca egy részének rendezési munkáira és pedig: a) kövezőmunkákra és kövező előmunkákra: *Ámon* Antal és fiai 10.784 K, *Pesel* Lajos 8260 K, *Hirsch* Mihály rt. 7806 K, *Halmos* István 7668 K, *Benz* Ferenc és ifj. *Helfenstein* 8689 K, *Zech* Károly 9342 K, *Strasser* Vilmos 8282 K, *Krausz és Gribitzer* 10.017 K, *Obendorfer* József 7507 K, *Magyar betonépitési rt.* 8029 K, b) a gyalogutak aszfalttal való burkoló munkáira: *Magyar aszfalt rt.* 19.656 K, *Hirsch* Mihály rt. 19.433 K; a Kerepesi-ut egy részének csatornázására:

Ámon Antal és fiai 39.891 K, *Melocco Péter rt.* 39943 K, *László és Blum* 44.028 K, *Kleindl* János 35.856 K, *Halász* Hubert 39.491 K, *Magyar betonépitési rt.* 41.007 K, *Weidlinger és Glück* 37.761 K; a Klapka-utca egy részének csatornázására: *Ámon* Antal és fiai 7422 K, *Pesel* Lajos 7068 K, *Melocco Péter rt.* 7739 K, *Kleindl* János 7106 K, *Halász* Hubert 6417 K, *Pessi* Giovanni 6447 K, *Magyar betonépitési rt.* 7523 K; a Csobánc-utca egy részének csatornázási munkáira: *Ámon* Antal és fiai 1304 K, *Weidlinger és Glück* 1640 K, *Pessi* Giovanni 1201 K, *Magyar betonépitési rt.* 1411 K; a Podmaniczky-utca egy részének csatornázására: *Melocco Péter rt.* 69.784 K, *László* és *Blum* 71.117 K, *Kleindl* János 72.880 K, *Halász* Hubert 77.555 K, *Magyar betonépitési rt.* 75.755 K; a Szeszgyár- és Visi Imre-utca csatornázására: *Ámon* Antal és fiai 2119 K, *Weidlinger és Glück* 2499 K, *Pessi* Giovanni 1940 K, *Magyar betonépitési rt.* 2233.21 koronával.

Gáztechnikai készülékek eladása.

A székesfőváros gázművének igazgatósága az üzemen kivül helyezett ujpesti, budai és józsefvárosi gázgyárai, gáztechnikai készülékeinek, valamint egyéb chamotte- és ócsgavas anyag eladására árlejtést hirdet. Az ajánlat tehető az összes berendezésekre, vagy pedig azok egy részére. Az ajánlatok Budapest székesfőváros gázmüveinek igazgatóságához (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) junius 2-án déli 12 óráig adandók be. Az ajánlatok junius 2-án déli 1 órakor fognak felbontatni. Az ajánlathoz bánatpénzül a teljes berendezésért megajánlár 10 százalékát, az ócska vasra, téglára és idomkőre vonatkozó ajánlathoz 000 K-t kell mellékelni. *Bővebbett a hirdetések között.*

Burkolás- és csatornázás.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet: 1. a IX., Kén-u., Soroksári-ut és Mester-u. közötti szakaszának rendezésére: a) a kocsiutnak keramittal való burkolására a kövező előmunkálattal és a gyalogutak kövező munkáival együtt; 2. a IX., Soroksári-uti mellékgyüjtő csatornaépitési munkáira. Az ajánlatokat május 25-én d. e. 11 óráig kel a tanácsi II. ügyosztályban beadni.

M. kir. államvasutak.

Nyári menetrend.

(Folytatás.)

A *Budapest nyugoti p.-udvar—orsova—verciorovai vonalon* az 503. sz. gyorsvonat Budapest nyug. p.-udvarra regg. 6 óra 50 perc helyett már reggel 6 óra 25 perckor, a 705. sz. gyorsvonat pedig d. e. 9 óra 25 perc helyett már d. e. 9 óra 15 perckor érkezik. A 745. sz. vonat Temesvár-Józsefvárosról 721. szám alatt az Orsova felől oda este 7 óra 39 perckor érkező 709. számu vonat folytatásaként d. u. 4 óra 24 perc helyett este 7 óra 50 perckor indul, Szegedre pedig este 7 óra 48 perc helyett éjjel 11 óra 8 perckor érkezik; a 733. sz. vonat, mely az előző években Szegedtől Kiskunfélegyházáig csak a nyári menetrend tartama alatt közlekedett, ezentul az egész éven át forgalomban marad és Szegedről este 8 óra 10 perc helyett ugyancsak uj 721. szám alatt az előbb emlitett vonat folytatásaként éjjel 11 óra 25 perckor indul, Kiskunfélegyházára pedig este 10 óra 20 perc helyett éjjel 1 óra 18 perckor érkezik és egészen Czeglédig közlekedik, ahova éjjel 2 óra 52 perckor érkezik, ott folytatást nyert az éjjel 3 órakor induló jelenlegi 721. sz.-hoz, mely Budapestre reggel 5 óra 15 perckor érkezik. E menetrendmódositás által uj, közvetlen vonatösszeköttetés létesül Orsovától Budapestig. Ellenirányban a Budapestről éjjel 10 óra 55 perckor induló, Kiskunfélegyházára éjjel 2 óra 46 perckor érkező 720. sz. vonat folytatásaként az előző években csak a nyári menetrend tartama alatt közlekedő 741. sz. vonat egész éven át fog közlekedni és Kiskunfélegyázáról 720. szám alatt éjjel 3 óra 21 perc helyett már éjjel 2 óra 53 perckor indul, Szegedre pedig reggel 5 óra 37 perc helyett már reggel 4 óra 45 perckor érkezik, a 736. sz. vonat ugyancsak uj 720. szám alatt, Szegedről a fennebbi vonat folytatásaként reggel 4 óra 25 helyett 5 órakor indul, Temesvárra azonban ugymint most reggel 7 óra 36 perckor érkezik, ott folytatást nyer a 7 óra 55 perckor Verciorovára induló 710. sz. vonathoz. E módositás által uj vonatösszeköttetés létesül Budapesttől—Verciorováig. A Budapestről este 6 óra 10 perckor induló 722. sz. vonat Vecséstől folytatólag Üllőig, a Budapestre reggel 5 óra 35 perckor érkező 723. sz. vonat pedig nem Vecséstől, hanem már Üllőről fog közlekedni. A Vecsésről Budapestre reggel 6 óra 20 perckor érkező 723/a. sz. vonat megszünik. Az előző években Budapest—Czegléd között közlekedett 729. sz. vasár- és ünnepnapi vonat május 1-től szept. 30-ig ismét forgalomba helyeztetik, de csak Monortól—Budapestig. A 730. sz. vonat megszünik. Budapesttől—Monorig 730. sz. a. az iskolás gyermekek érdekében egy uj vonat helyeztetik forgalomba, indul Budapestről d. u. 1 óra 20 perckor, érkezik Monorra d. u. 2 óra 37 perckor. A Vecsésről Budapestre jelenleg este 8 óra 5 perckor érkező 731. sz. vonat már Monortól fog közlekedni, ahonnan este 6 óra 10 perckor indul, Budapestre pedig este 7 óra 25 perckor érkezik. A jelenleg Kecskemét és Szeged között közlekedő 732. és 733/a. sz. vonatok forgalma kiterjesztetik a Kecskemét-czeglédi vonalrészre, a 732-es Czeglédről éjjel 3 óra 12 perckor indul, a 733-as Czeglédre este 6 óra 45 perckor érkezik. A 855. sz. tehervonat Lugostól—Temesvárig személyszállitás fog közlekedni, indul Lugosról d. u. 3 óra 25 perckor, érkezik Temesvárra d. u. 5 óra 48 perckor.

Közlemények a Fiuméból való hajóösszeköttetésekről.

A Fiume és Dalmácia között létező hajóközlekedés ügyében közzéteszszük, hogy f. évi május hó 1-től a fontosabb hajóvonalak menetrendjében némi módositás fog beállani, a menynyiben *a Fiume—cattarói I. és III. sz. gyorsvonalak* indulása Fiuméból vasárnap, illetőleg szerdán d. e. 10.30 órára, ugyanezen vonal *II. és IV. sz. járatainak* indulása pedig hétfő, illetőleg pénteken d. u. 12,15 órára lesz kitüzve. *A Fiume—metkovici* vonal A és B járatainak indulása vasárnap, illetőleg kedden este 10.45 órában, a C járat indulása pedig d. e. 10.15 órában van megállapitva. *A Fiume patrasi* vonalon közlekedő személyszálitó-gőzös minden kedden d. e. 10.15 órakor indul Fiuméba. *Velencébe* minden hétfőn d. e. 8.25 órakor, továbbá kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton este 8.15 órakor van indulás. *Anconába* minden hétfőn és pénteken este 8.15 órakor, szerdán pedig reggel 7.45 órakor indul hajó. *Ravennába* indulás minden szombaton este 8.10 órakor. *Arbéba* indulás minden hétfőn és csütörtökön reggel 8.30 órakor és szombaton reggel 10.15 órakor. *Lussinpiccolóba* indulás kedden (gyorsjárat), szerdán, csütörtökön, szombaton (gyorsjárat) és vasárnap reggel 7.45 órakor. *Cirkvenicába* (szalónhajójárat) naponta reggel 8.15 órakor. *Abbázia* és *Lovranába* naponta 7.45 órakor reggel, azonkivül Abbáziába este 8 órakor.

Mindezen hajóindulás csatlakozással van a Budapest felől reggel és este Fiuméba érkező gyorsvonattal.

Május 1-ével a társaság összes hajójáratainak nyári menetrendjét tartalmazó prospektus kerül kiadásra.

Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási rt.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 82—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. ker., ANDRASSY-UT 53. SZÁM

Zajtalan! Gazdaságos!

25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

PALMA
az klasztikus cipősarok
tanyelje meg TARTÓSSÁGÁT

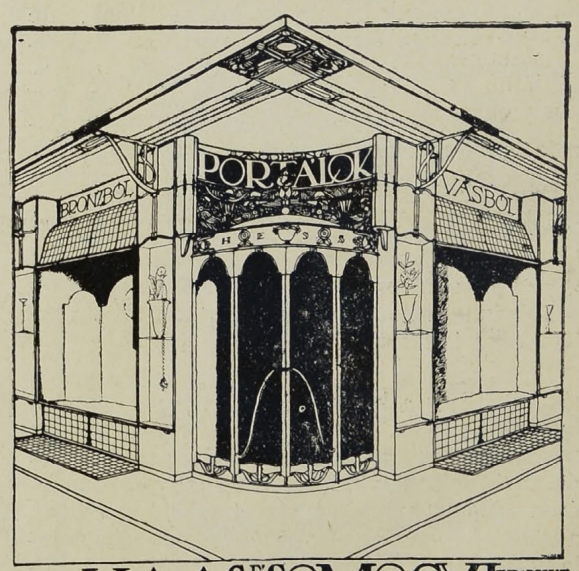

TELEFON 71-44 HAAS FÉ SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANCIA-UT 2.

Berson
Gummisarok a legjobb

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!

Pompás ajándéktárgyak!

Különleges ékszerek!

Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

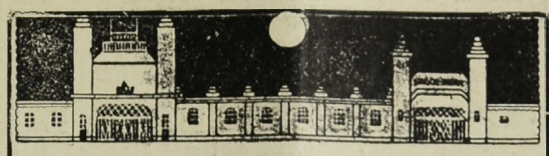

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkereszttel kitüntetve

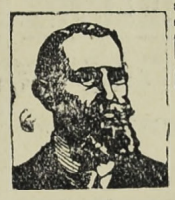

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50. I. Ovás

Figyelem a névre, képmásra és az épület házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 86—50

Férfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. szám.*

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz

és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, - 1, -12. **Kartellen kivül.**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona

Részvénytőke . . . . . 6,000 000 korona

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 17. sz. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Füzvesszőből fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

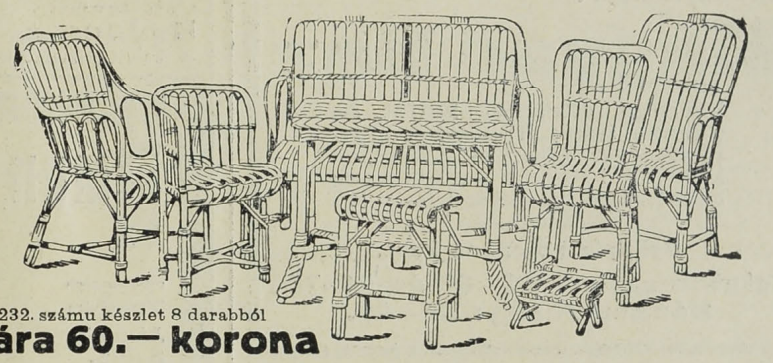

1232. számu készlet 8 darabból

ára 60.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó

Ipari- és Háziipari Szövetkezetek

Beszerző és Értékesitő Központja

Budapest, VIII., József-körut 36.

Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállitása

Megnyilik 1914 május hó 23-án

Akiállitás zárul 1914 julius 5-én

Elsőrendü látványosság!

BUDAPESTEN a városligeti iparcsarnokban

Elsőrendü látványosság!

Kedvező alkalom a modern borászat és pincészet gépeinek, eszközeinek és felszerelési tárgyainak beszerzésére

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
GÖRGÉNYI: BÉLCEMENT ⊂ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü fitersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.

BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.

TELEFON: 66—27. SZÁM.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: Aradon. Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó-utca 10. szám.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron'ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszti

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.

Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleméléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,

Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimerítő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Ajánlati felhivás.

Budapest székesfőváros üzemen kivül helyezett ujpesti, budai és józsefvárosi gázgyárai, gáztechnikai készülékeinek, valamint egyéb eladásra kerülő chamotte- és ócskavas anyag megvételére.

Budapest székesfőváros gázművei ujpesti, budai és józsefvárosi gázgyárainak üzemen kivül helyezése folytán ezen gyárak gáztechnikai készülékei, gépei stb. egészben vagy részben eladók, melyeknek megvételére Budapest székesfőváros gázműveinek igazgatósága ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

A készülékek egyrésze még jó, használható állapotban van. Ezen készülékek, valamint az eladásra kerülő anyagok részletes leirása, az alább emlitett ajánlati mintában foglaltatik.

Ajánlat tehető az összes eladásra kerülő berendezésekre, vagy pedig azok egy részére. Az ajánlatok irásban, zárt boritékban Budapest székesfőváros gázmüveinek igazgatóságához (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) legkésőbb

f. évi junius hó 2-án déli 12 óráig

adandók be. Később érkező ajánlatok és olyanok, melyekre az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe nemvétetnek.

Az ajánlatot tartalmazó boriték a következő felirással látandó el:

„Budapest székesfőváros gázmüvei Igazgatóságának. Ajánlat az üzemen kivül helyezett gázgyárak gáztechnikai készülékeinek, illetve az eladásra kerülő ócskanyag megvételére."

A fenti határidőig beérkezett ajánlatok

f. évi junius 2-án déli egy órakor fognak nyilvánosanosan felbontatni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig, mely legkésőbben f. évi augusztus hó 1-ig fog megtörténni, kötelezettségben maradnak.

Az ajánlathoz bánatpénzül a teljes berendezésért megajánlott ár 10%, azaz tiz százalékát, az ócskavasra, téglára és idomkőre vonatkozó ajánlathoz 5000, azaz ötezer koronát kell mellékelni.

A gázmüvek igazgatósága fentartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson, a berendezést külön és egyenként eladhassa, az anyagot az ajánlattevők között megoszthassa, vagy amennyiben a versenytárgyalást kielégitőnek nem találná, az egészre, vagy egyes részekre, ujabb nyilvános vagy korlátolt versenytárgyalást tarthasson, esetleg a berendezések és anyagok eladása tekintetében másként is intézkedhessék.

A megvett anyag a gázmüvek igazgatósága által megállapitandó záros határidőn belül elszállitandó.

Az eladásra kerülő berendezések és anyagok naponta d. e. 8—12-ig és délután 2—6-ig tekinthetők meg.

Bővebb felvilágositás a józsefvárosi gázgyárban (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) Wohlfahrt Rezső üzemvezető mérnök urnál nyerhető, ahol az ajánlati minta is dijtalanul kapható.

Budapest, 1914. évi május hó 5-én.

Budapest székesfőváros gázmüvei.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

H armadik évfolyam *Budapest, 1914. május hó 27-én.* *22. szám*

Fővárosi Hirlap

Előfizetési árak:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám Telefon ••••••• 137-15

Öt hèt

a városházi világ, öt hét mulva beköszönt a nyári szezón, amikor a városatyák is, a tisztviselők is kipihenik az esztendő fáradalmait. A munkaidő halódása ugyancsak nem látszik meg a városházán. Ellenkezőleg, mintha az öt hét alatt akarnák egy egész esztendőnek mulasztásait helyrepótolni: csak nem valamennyi ügyosztály résztvesz a szezónvégi erőlködésben. Az elnöki ügyosztály közvetlenül kapuzárás előtt jön rá, hogy két esztendő óta várják a tisztviselők az uj állások szervezésére vonatkozó előterjesztést. A pénzügyi ügyosztály a városházi hagyományos szokás szerint a legutolsó közgyülés számára tartogatja a mult esztendei zárószámadásokat. A közlekedési ügyosztály harminc esztendőnek a mulasztását igyekszik öt hét alatt jóvátenni. Nem kisebb kérdéseknek a megoldását tervezik a nyári vakáció megkezdéséig, mint a Közuti és a Városi vitás problémáinak az elintézését, a Városi villamos fejlesztési programmjának, az autóbusz-pályázat eredményének tárgyalását, az omnibusz-üzem átvételét. Az embernek a feje beleszédül, ha arra gondol, hogy a szegény városnak hirtelen mennyi gond szakadt a nyakába. Junius elején foglaljuk el — ágyuval és husz millióval — a Magyar Villamossági telepét, akkorára megszervezzük a város villamos-üzemét és installáljuk a bankdirektori fizetésekkel honorált tisztviselőket. A városépitési ügyosztály is gondoskodik még néhány telekvételről és eladásról, az utépitési ügyosztály aszfaltgyárat alapit és bazaltbányákat vásárol, ami mellett a thallowoudot sem veti meg. A szociálpolitikai ügyosztály hat milliós kulturpalotáról ábrándozik s még néhány kis- és nagylakásos bérházról. A tanügyi osztály most kezdi beosztani a tanerőket, akikből már egész hadsereg telik ki. A városgazdasági ügyosztály megelégszik egy-két népfürdővel és szállóval, a közgazdasági ügyosztály már csak a kereskedelmi kikötőkérdést óhajtja nyélbeütni. A katonai ügyosztály a kaszárnyák létszámát emeli, a közegészségi ügyosztály — temetőket bővit Et nunc venio ad fortissimum virum: Folkusházy Lajos sem nyugszik a Frankfurter Zeitung babérjain, őnéki is lesz még néhány szerény kérése a közgyüléshez.

Ennyi munkaenergia, ilyen dus programm láttára ámulva kérdezhetik a kivülállók: vajjon mennyi dolguk lehet szegény polgármestereknek, tanácsnokoknak és szegény, szerencsétlen városatyáknak egy egész esztendő alatt, ha rövid öt hétnek ennyi anyagot szántak? Holott a kérdésben benne van a felelet: öt hét alatt szeretnék megcsinálni, amit egy esztendő alatt — nem tudtak elvégezni.

Fullánkok

A fuvartelep

nyilvánosságra hozta a mérlegét, amelyből kitünik, hogy egy hatvanötezer koronás árfolyamveszteség aktiv vagyonként szerepel benne, ellenben annak nyoma sincsen, hogy tulajdonképpen mibe kerül a városnak a fuvarozás. A számitásoknak a realitására furcsa fényt vet, hogy senki sem tudja, drágább-e a házi kezelés, vagy olcsóbb, mint a magánfuvarozás. A pénzügyi bizottság ülésén Székely Ferenc megállapitotta, hogy a fuvarozás egységárát irreális számitással szabták meg és az igy kihozott eredmény csak látszólagos. Ime, igy fest a dicső házi kezelés még olyan üzemeknél is, amelyek nem a nagyközönséget szolgálják ki, hanem egyedül a várost.

Észmék

születnek, tervek szövése folyik, egyik ötlet kergeti a másikat. Milliós épitkezésekről, beruházásokról, vételekről, megváltásokról, kiadásokról tárgyalnak minden ügyosztályban, minden bizottságban, minden közgyülésen. Mintha bizony ez a város kiapadhatatlan forrása volna az üzleteknek s mintha a főváros nem uzoraszerü pénzekből fedezné még a legszükségesebb kiadásokat is. Ugy látszik, ez a forrongásszerü lazas munka, ez a sok uj üzletag, a szamos nagyösszegü előterjesztés, mind-mind csak azt a célt szolgálják, hogy elkápráztassák az embereket s hogy uj kölcsönökre szolgálván ürügyül, elhuzhassák a nagy összeomlásnak az óráját. Amely jönni fog, mert jönnie kell olyan mintagazdaság után, amely nem Budapesten virul.

Piatnik

ur kártyamonopóliumot akart a balkáni államokban s erre a célra vásárolt telket a városról. A pénzügyi bizottság ülésén, az elnöklő alpolgármester felszólalásából kiderült, hogy a külügyi politika még a kártyában is csődöt mondott. A balkáni konstelláció folytán a monopóliumot Németország kapta meg, amiből kiderül, hogy Piatnik személyében a monarchia gazdasági érdekeit még azon az egyetlen ponton is megsértették, ahol némi kárpótlást remélt a monarchia. A balkán háborunak ily módon semmi célja, semmi haszna nem volt Piatnik és az összmonarchia szempontjából. Amikor pedig ennek a tudatára ébredt, visszakinálta a telket a városnak. Ez egyszer azonban sarkára állt a város: Piatnik rosszul keverte a kártyáit.

VÁROSI ASZFALT

Utazás a gyáralapitás felé

Fock Ede tanácsnok, az ut- és csatornaépitési ügyosztály vezetője azzal a tervvel foglalkozik, hogy a Nagy-körut utcaburkolatát aszfalttal cseréli ki. Ehhez a gombhoz pedig hozzáakarja varrni a kabátot: a tanácsnok ur megirigyelte tanácsnok társainak merész ötleteit és ő is mindenáron községesiteni, alapitani akar. *Városi aszfaltgyár* létesitéséről álmodozik Fock tanácsnok s az álmodozásnak eddigelé egyetlen pozitiv támasza van:

az aszfaltgyár igazgatójának a személyét kiszemelték már.

Nemcsak igazgatóról gondoskodott jó előre a körültekintő tanácsnok, hanem nyolctiz mérnökről és más tisztviselőkről. Egyszóval uj állások, uj szinekurák teszik szükségessé a gyáralapitást. Egyéb indokot keresve sem talál rá a tanácsnok.

A városi aszfaltgyár eszméje halva született. Tudott dolog, hogy a magánvállalkozásban levő aszfaltgyárak mindenütt veszteséggel dolgoznak. Az aszfaltkonjuktura nagyon kedvezőtlen, bizonyos tehát, hogy a kereskedelmi vezetés hiányában levő, bürokratikus szellemü városi kezelés mellett a ráfizetés még nagyobb volna, mint a magánvállalatoknál. Csak két városban próbálkoztak meg az aszfalt házi gyártásával: Lipcsében és Münchenben. Itt is veszteséggel dolgoznak és azon a ponton vannak, hogy visszatérnek a régi rendszerhez. A községi aszfaltgyárnak semmi célja nincsen. A gyárnak ugyanis megfelelő forgalmat kell elérnie, hogy a rentabilitása biztositassék. Budapesten nincsen annyi aszfaltmunka, hogy a városi gyárat állandóan tudná ez a munka foglalkoztatni. Ahhoz pedig, hogy a város aszfaltgyára kiterjessze a munkakörét a vidéki városokra is, nagyon sok pénz kell, mert a vidéki városok hosszu időre szóló, amortizációs részletekben törlesztik az aszfaltozás költségét. A nagy aszfaltgyárak, amelyeknek a személyzete és a módszere kipróbált, csakis ugy tudnak boldogulni, hogy a hátuk mögött tőkeerős pénzintézetek állanak s igy az évtizedekre történő kihitelezés nem okoz náluk veszedelmet.

A perspektivája az volna a város aszfaltgyárának, hogy a jövedelmeit a tisztviselők fizetésére kellene forditani, drágán és roszszul dolgozna, állandóan munkahiányban szenvedne és folytonos beruházásokat igényelne. A kezdetnek a nehézségeit sem birná leküzdeni. A gyár felállitásához sok pénz kell, a fővárosnak pedig a legégetőbb beruházásokra sincsen pénze, annál kevésbbé mehet be ilyen kockázatos, céltalan vállalkozásba.

Tudvalévő, hogy minden aszfaltgyárnak gondoskodnia kell megfelelő *bitumen-telepről* is. A bitumen hazája Szicilia. *Fock* tanácsnok urról feltehető, hogy nem hagyta figyelmen kivül ezt a szempontot sem és kiszemelt már a főváros számára egy ilyen sziciliai bitumen-telepet. Végtére is a stilszerüség sem utolsó szempont és ha a közeli Ausztráliából kellett hozatni a thallwoud-fát, miért ne lehetne bitumen-bányánk — Sziciliában?

A Buzáth—Déri affér

Izgalmas tanácsülés

Izgalmas szóváltás történt a tanács multheti ülésén *Buzáth* János és *Déri* Ferenc tanácsnokok között. A tanitók és tanitónők választásánál felszólalt *Buzáth* tanácsnok és heves szavakkal kelt ki az ellen, hogy a legujabb rendszer szerint az első helyen jelölteket választja meg mindig a tanács. A tanácsnok szerint ez baj azért, mert ebben az esztendőben első helyre került néhány protekciós tanitó és tanitónő, olyanok, akik még nem is állanak a város szolgálatában, vagy pedig nem voltak tavaly jelölve. Buzáth felsorolt néhány konkrét esetet s levonta ezekből azt a konzekvenciát, hogy néhány érdemes jelöltet a protekciós jelöltek kedvéért mellőztek.

A heves beszéd nagy izgalmat keltett a tanácsban s az izgalom még jobban fokozódott, amikor *Festetich* Géza gróf alpolgármester is megerősitette *Buzáth* vádjait. *Déri* tanácsnok részletesen válaszolt a támadásra és iparkodott bebizonyitani, hogy a mai rendszer mellett sokkal kevesebb igazságtalanság történik a választásoknál, mint azelőtt. A konkrét esetekre vonatkozólag *Déri* dr. beismerte, hogy tényleg soronkivül kerültek egyesek az első helyre, ennek azonban az volt az oka, hogy az illetők kitüntetéssel végezték a pedagógiai szemináriumot s a tanácsnok meggyőződése szerint elsőrendü tanerőket nyert ezekben a város. *Bárczy* polgármester Déri tanácsnok pártjára állott s a tanácsnok előterjesztését nagy többséggel elfogadták, az első helyen jelölteket kivétel nélkül megválasztották.

Az affér tehát simán elintéződött s ha elfogulatlanul nézzük a kérdést, meg kell állapitanunk, hogy a tanügyi választásoknak a rendje általában ideálisabb, mint volt azelőtt. Más kérdés, vajjon meddig tart még az a helyzet, hogy ezek a választások évről-évre megismétlődnek, mikor lesz már vége a tanügyi büdzset horribilis megterhelésének, a *folytonos választásoknak?*

Déri tanácsnok azzal indokolja a választások szükségességét, hogy a természetes szaporulaton kivül (halálozás, nyugdijazás miatt) az uj iskolák kivánják az uj tanerőket. Szerinte a határ ott van, hogy most már csak a második helyen jelölteket fogják megválasztani jövőre, két esztendő mulva pedig azokat, akik most harmadik helyen voltak jelölve. Azután pedig

kb. öt-hat esztendeig szünetelni fognak a tanügyi választások,

kivéve a természetes szaporulat alá tartozókat, ami azonban aránylag nagyon csekély. A perspektiva végtelenül szomoru a nem jelölt tanerőkre nézve, a napközi otthonokban alkalmazott tanerők közül pl. senkit sem jelöltek, ezek most öt-hat évig várhatnak, amig sor kerül rájuk. Bekövetkezik tehát rövidesen az az óhajtott reakció, hogy a városi kerülni fogják a tanerők, mert nem jut hely számukra.

Annyi bizonyos, hogy végre korlátozni kell a városi tanszemélyzet létszámát. Az utóbbi esztendőkben fölösleges állásszervezések történtek. Annyi mindenféle iskola van már, hogy ez semmiképpen sem nevezhető természetes fejlődésnek. A folytonos személyzetszaporitást még indokolatlanabbá teszi az a tudott körülmény, hogy *az iskolaköteles gyermekek száma nem szaporodik.*

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

A polgármester

mellőzi Bárczy Gusztávot

Mult heti számunkban regisztráltuk azt a szállongó hirt, hogy a Magyar Villamossági r.-t. telepével bővülő városi villamosüzem kereskedelmi igazgatójának a polgármester öccsét, Bárczy Gusztávot szemelték ki. Illetékes helyről szerzett információnk megerősiti azt a kétkedésünket, amelylyel a hirt mi magunk is fogadtuk. Illetékes helyen ugy tudják, hogy Bárczy Gusztávnak vannak ugyan ambiciói, de nem igazgató szeretne lenni, hanem — titkár. A kereskedelmi igazgatói állás ugyanis betöltöttnek tekinthető már. Deutsch Lajos lesz az uj igazgató, aki ugyan müszaki ember, de ezt a munkakört kapja, miután a villamosüzemnek már esztendők óta Stark Lipót a müszaki igazgatója.

A polgármester öccsének az érdekében — igy mondják a városházán — nagyon előkelő befolyások érvényesültek — a polgármesternél. Bárczy István azonban könyörtelenül állja az ostromot. Az előkelő protektoroknak azt a választ adta, hogy nem nevezheti ki az öccsét még titkárnak sem, mert fél a kinevezés, illetve tanácsi választás nyomán várható felzudulástól.

A helyzet tehát ma az, hogy Bárczy Istvánt erősen kapacitálják Bárczy Gusztáv érdekében. Bárczy István ma még hajthatatlan és reméljük, hogy a jó testvért végképpen le fogja győzni benne — a polgármester. A kérdést lehetetlen ugy beállitani, hogy Bárczy Gusztáv csak azért ne lehessen titkár, mert történetesen az öccse a polgármesternek? Minden józanul itélő ember előtt világos, hogy a kérdés az volna, hogy szabad-e fényes állást kreálni a polgármester testvéröccse számára, csak azért, — mert véletlenül testvéröccse a polgármesternek?

Romlik a hus a közvágóhidon

Folkusházy Lajos tanácsnok dicsőségének egyik forrása a fővárosi marhaközvágóhid. A Frankfurter Zeitung áradozó Lipscherje mintaszerünek mondotta a vágóhid berendezését, holott a legjobban érdekeltek, a mészárosok állandóan panaszkodnak s a közvágóhidon uralkodó állapotokat tarthatatlanoknak mondják. Szerintük a közvágóhid hütői teljesen elavultak, rosszak és ez oka annak, hogy a városi mészárosok tetemes kárt szenvednek állandóan, mert a hütőben az ideiglenesen is beraktározott husok jókora percentje megdohosodik, elromlik és teljesen használhatatlanná válik. A hütők kicsinyek, nincsen arra hely, hogy a husdarabok helyközzel elválasztva legyenek elhelyezve, hanem szorosan, minden köz nélkül lesznek beraktározva és igy a hideg levegő nem járhatja át a husdarabokat. A legfőbb baj azonban, hogy a jéggel takarékoskodnak, kevés a jég s rosszminőségü, hamar elolvad. A felülről lecsepegő olvadás igy belepi a husdarabokat és ott, ahol ez a csapadék éri a hust, penész képződik rajta, zöldes felület lepi el, amely a szoros, tömött hütőben elrothad. A zöldes felületü hus azután oly büzt terjeszt, hogy teljesen alkalmatlan lesz a fogyasztás céljára.

A mult héten is több ezer koronára rugó kár ért két budapesti mészárost, Weiszensteint és Holzert, mert a marhaközvágóhidi jéghütőben elhelyezett elsőrendü husaik kizöldültek és rothadásnak indultak. A káreseteket a Husiparosok Körében nagy felháborodással tárgyalták és türhetetlennek mondották azt a helyzetet, hogy amikor minden jól funkcionáló hütőben 3—4 hétig tartható a hus, — Budapest székesfőváros marhaközvágóhidi hütőjében már 8—10 nap mulva rothadásnak indul.

Ugy értesülünk, hogy a károsult mészárosok pört inditanak a város ellen. Ennek a pörnek az aktáit nem teszi ki Folkusházy tanácsnok — a Frankfurter Zeitung ablakába.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

A Városi fejlesztése

Rényi tanácsnok javaslata

Esztendők óta huzódó, nagyfontosságu ügynek a dülőrejutása remélhető attól a javaslattól, amelyet e napokban készitett el Rényi Dezső dr. tanácsnok, a közlekedési ügyosztály vezetője. Amikor a főváros a Városi Villamosvasut részvényeinek a többségét megszerezte, s ez által a vasut voltaképpen ura lett, a vételnek azzal iparkodtak hiveket szerezni, hogy a villamosvasut most már nem lesz magánvállalat, hanem városi üzem, ennélfogva semmiféle akadálya nem lehet annak, hogy a saját vasutukat fejlesszük, jövedelmezőségét fokozzuk. Ez az alapgondolata Rényi tanácsnok előterjesztésének, amelyet most megküldött a Városi fejlesztési programmjának tárgyalására kiküldött tizes bizottság tagjainak.

A javaslat odakonkludál, hogy a főváros hosszabbitsa meg a Városi koncesszióját. Ez a konkluzió csak természetes, mert hiszen a város önmagának hosszabbitja meg a koncessziót, nem pedig valamilyen idegen vállalatnak. Természetes megoldásnak tekinthető ez azért is, mert ha nem hosszabbitjuk meg a koncessziót, akkor a részvények másik felét is meg kell szerezni, vagyis ujabb 30 miliót kellene befektetni az üzletbe, holott az eddig történt befektetés sem mutatkozott gazdaságosnak.

Nevezetes szempont, hogy a koncesszió meghosszabbitásáért aváros részesedési arányát felemelik s revizió alá veszik a tarifát. Legfőbb ideje, hogy a Városi is legalább annyit fizessen a nyereségből, mint a Közuti.

Remélhető, hogy az előterjesztést a közgyülés változatlanul elfogadja.

Omnibusz-igazgatóság

Rózsavölgyiék becslése

A szerdai közgyülés mondja ki az utolsó szót az omnibusz-vállalat megváltásának ügyében. Tudvalévő, hogy a pénzügyi bizottság nem fogadta el a közlekedési ügyosztály eredeti javaslatát, mert a becslő-bizottság munkáját nem találta eléggé megbizhatónak. A kiküldött albizottságnak lényeges engedményeket sikerült elérnie. A becslőszakértők szerint a megváltási ár végösszege 1.945,444 korona lett volna, amivel szemben a legujabb és az albizottság által megvizsgált ajánlat szerint az ár 1.800,000 korona. A különbség tehát *145,444 korona*, ennyit takaritott meg a főváros azzal, hogy a pénzügyi bizottság nem fogadta el vakon a becslők kalkulációját. Ebből pedig két dolog következik. Az egyik az, hogy a derék omnibusz-társaság *másfélszázezer koronával* tulfizettetni akarta a vagyonát. Magánvállalatról lévén szó, efölött nem lehet csodálkozni. De mit szóljunk *Rózsavölgyi* Manó urhoz, aki elnöke volt a becslő-bizottságnak s aki nyolcezer koronát kapott azért a munkáért, amelyről immár számszerüleg megállapitható, hogy a fővárosra nézve kárt jelentett. Mit szóljunk a város két szakértőjéről, *Benedek* Dezső biz. tagról és *Gattein* Hugó fuvartelepi igazgatóról, akik a rájuk bizott feladatnak oly fényesen feleltek meg — fejenkint négyezer koronáért? Bizonyos, hogy a szakértők megválasztásánál több óvatosságot kell tanusitani a városnak a jövőben.

Rózsavölgyi Manót nem szabad ezrekkel honorálni azért, hogy legfelsőbb névaláirásával lásson el egy a főváros érdekeit sértő szakértői munkát.

A főváros tehát *junius hó 30-ikán* átveszi az omnibusz-társaság telepét és üzemét. Az átvételnek a formája az, hogy a város a társaság összes részvényeinek a tulajdonába lép. Ötezer darab, egyenként 200 korona névértékü, összesen *egymillió korona* névértékü részvényekért fizet a város *1.800,000 koronát*. A város tehát elköveti azt a hibát, amiért a pénzügyi bizottság annak idején a korláti bazaltkőbányavételt megbuktatta: részvényeket vásárol, tehát felelős a társaság adósságaiért.

Junius hó végén a társaság renkivüli közgyülést tart, amelyen a jelenlegi igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai lemondanak és átengedik helyeiket a főváros képviselőinek. Az omnibusz-igazgatók a következők: *Bródy* Sándor, *Davidsohn* Horace, *Engel* Ernő, *Engel* Lajos és *Goldmann* Mihály.

A város uj igazgatósági tagjait csak ezután fogja kijelölni a tanács és a közgyülés. Lesznek tehát *uj szinekurák*, lesznek uj állások is, bár e tekintetben némileg korlátozva van a főváros, mert a szerződés értelmében a vállalat két felügyelőjét, *Gold* Lipótot és *Reimann* Józsefet, továbbá *Gergely* M. Ágost titkárt 1914 junius 30-tól számitott egy évig jelenlegi javadalmazásuk mellett szolgálatában továbbra is köteles megtartani a város. Egy évig éljen még az omnibusz?

A közönség szempontjából a megváltás nem jelent előnyt. Nem is szabad ezt az állapotot állandósitani, hanem a vállalat birtokában most már haladéktalanul meg kell valósitani az *autobusz-forgalmat*.

Szterényi házat épit hatósági engedély nélkül

A Kaszelik-eset világosan mutatja, hogy a városházán nincsen tulságos becsülete a középitési bizottság albizottságának, a magánépitési bizottságnak. A hiba nem a városépitési ügyosztályban rejlik, hanem legtöbbször az épittetőkben, akik tulteszik magukat minden törvényes rendelkezésen és jó összeköttetéseikben bizva, derüre-borura épitkeznek, anélkül, hogy az illetékes tényezőknek ebbe beleszólást engednének.

A Városház-utcában is folyik egy ilyesfajta épitkezés. Az épittetők Belvárosi Udvar rt. cégben tömörültek. Az igazgatóság tagjai: Szterényi József (elnök), lovag Haymerle Frigyes dr., Kostersitz Hugó, Detoma Antal és Franckel Edgár. A felügyelő-bizottság tagjai: Detoma Alfonz, Szász Pál munkapárti képviselő és Mittler Gyula.

Ebből a névsorból először is a jó Szterényi József ugrik ki. Szterényi még idejekorán lemondott bizottsági tagságáról és igy nyugodt lelkiismerettel intézheti kisded üzleteit. Szász Pál urat szintén ott találjuk minden felügyelőbizottságban. Ugy látszik, ehez kitünően ért, ugy tud felügyelni, mint senki más. Sokkal nevezetesebb azonban, hogy az igazgatóságban helyet foglal Detoma Antal, a felügyelő-bizottságban pedig Detoma Alfonz. A magyarázat pedig az, hogy Detomáék tagjai a Fischer és Detoma vállalkozó cégnek, amelynek másik beltagja Fischer József „tekintélyes" és befolyásos budai városatya, a Sáros-fürdő és más bizottságok tagja.

A Belvárosi Udvar rt. épitési engedély nélkül épit. A vonatkozó engedélyt annakidején nem intézte el a város kedvezően s az ügy a közmunkatanács elé került. A rideg tény az, hogy Szterényiék engedély nélkül épitenek, amihez fölösleges bővebb magyarázatot füzni. A ház nemsokára felépül s majd ha felavatják, talán mégis csak eszébe jut a városnak, hogy a városházával szemben felépült egy palota anélkül, hogy az épitésbe a város beleegyezett volna.

A vigalmi adót Bécsben is behozzák

Néhány héttel ezelőtt a „Fővárosi Hirlap" a főváros szomoru pénzügyi helyzetéről elmélkedvén, felvetette azt az eszmét, hogy a szinházak, mulatóhelyek és mindennemü szórakozóhelyek belépőjegyein felül, illetve a belépőjegyek után néhány fillérnyi adót kellene szedni aközségi háztartás javára. Hivatkoztunk München példájára, ahol az uj adóból százezrek folynak be a város pénztárába. Párisban évek óta fizetik a vigalmi adót, a kórházakat ebből tartják fenn.

Ugy látszik, Budapestet e téren nemcsak a vidék (Miskolc, Nagyvárad) előzi meg, hanem Bécs is. A bécsi községtanács multheti ülésén, amelyen a költségvetést tárgyalták, Weiskirchner dr. polgármester bejelentette, hogy a tanács a vigalmi és értékemelkedési adó behozatalával foglalkozik. Elmondta a polgármester, hogy a vigalmi adó számos osztrák és német városban van már meg. Hamburgban jelentékeny jövedelme van belőle a városnak, Berlinben egyelőre erős agitáció folyik ellene a mulatóhely-tulajdonosok és szinházigazgatók részéről. A bécsi terv szerint nemcsak a szinházak, varieték és mozik, hanem az összes olyan intézmények fogják fizetni a vigalmi adót, amelyek látványosságokat, hangversenyekt, bálokat rendeznek. A vonatkozó számitások most folynak. Az előterjesztést a községtanács ősszel fogja tárgyalni.

Hatmilliós palota a fővárosi könyvtárnak

A legszerencsétlenebb időben, a legnagyobb pénzhiány korában, csekély hatmillió koronát akar a főváros áldozni arra a célra, hogy a Kálvin-téren kulturpalotát épitsenek. Normális körülmények, rendezett pénzviszonyok között senkinek sem lehetne a terv ellen kifogása, mert hiszen ma már minden vidéki városnak van kulturpalotája, illő tehát, hogy az ország székesfővárosa monumentális, impozáns hajlékot emeljen a kulturának s a hajlékban helyezze el a könyvtárát, képzőművészeti tárgyait, szabad-iskoláját.

Sajnos, ez az idő vagy elmult, vagy még csak ezután jön. Bizonyos, hogy nagyfoku könnyelmüség ma hatmilliót szánni olyan célra, amely ideális ugyan, de nem halaszthatatlan. Hatmillió koronába kerülne a kulturpalota telke, épitkezése, berendezése, fentartása. Ezt a pénzt méregdrága kölcsönből akarja fedezni a város. A kölcsön amortizációs terhe a fentartás költségével együtt évenkint kb. 700,000 korona.

Napi kétezer koronájába kerül tehát a kulturpalota a városnak.

Ez pedig olyan luxus, amelyet jelenleg nem engedhet meg magának Budapest.

Bizonyos önmegtagadással és végtelen szomoruasággal irunk a szociálpolitikai ügyosztály előterjesztése ellen, mert magunk is teljesen át vagyunk hatva a kulturális céltól, amelynek szolgálatában a javaslat áll. De az elveknek a keresztülviteléhez reális számitások is kellenek s ha a város pénzügyi helyzetét nem akarjuk szánt-szándékkal figyelmen kivül hagyni, akkor lehetetlen dolog más eredményre jutni, mint arra, hogy az idő éppenséggel nem alkalmas ilyen nagyszabásu épitkezésre.

Amikor a legutóbbi 158 milliós kölcsönt megszavazta a közgyülés, hatalmas programmot tárt a tanács a városatyák elé. A szociálpolitikai ügyosztálynak a tervei is benne voltak ebben a programmban. Ugy szóltak a tervek, hogy folytatni fogják a lakásépitést, diákszállókat létesitenek és népjóléti intézményeket. Most pedig odajutottunk, hogy ebből a programmból — kulturpalota nőtt ki, tehát olyan beruházás, amely nem sürgős s amelyet minden más terv megelőz.

A közgyülés alaposan fontolja meg határozatát. Leghelyesebb elintézése az volna az előterjesztésnek, hogy a városatyák elvben hozzájárulnak, de az épitkezés megkezdését elhalasztják arra az időre, amikor nem lesz olyan kirivó a cifranyomoruság, nem lesz oly nagy az ellentét a diszes palota és a főváros pénzügyi helyzete között.

A Kaszelik-mozi

Dönt a közmunkafanács

Két héttel ezelőtt szóvátettük a Kaszelik-telek épitési engedélyének az ügyét. Cikkünk adatainak alapján Füredi Mór dr. biz. tag interpellált a közgyülésen, most pedig a Magyar Kinematografusok Országos Szövetsége terjedelmes memorandummal fordul a közmunkatanácshoz. A memorandumból közöljük az alábbi részleteket:

„Nem kivánunk annak birálatába bocsájtkozni, hogy a jogegyenlőség korszakában, mikor minden kérelem, mely szabályba ütközik, a limine elutasittatik, egyes kiváltságos folyamodó oly különleges elbánásban részesül, hogy érdekében a főváros tanácsa saját tekintélyét és sulyát veti latba, hogy inkább kevesebb tüz- és életbiztonságot kivánjon a nagytekintetü Cim és ezért változtassa meg a 491. §-t, csakhogy a főváros tanácsa a Kaszelik-telekre kért mozi épitési engedélyt megadhassa. Csakis ez lehet az egyedüli célja a tanács akciójának, mert a főváros tanácsán kivül senki előtt sem lehet kétséges, hogy a 491. §., mikor mutatványos helyiségekről rendelkezik, ezek alatt a mozgószinházakat érti. Nem kétséges pedig azért, mert az összes közigazgatási hatóságok a mozgóképszinházakat mindenkor a mutatványok közé sorolta, de másrészt nagyon merész feltevés, hogy a tekintetes Cim, aki évekig tartó lelkiismeretes és alapos munkával alkotta meg az épitésügyi szabályzatokat, éppen a legjobban elterjedt, sőt a fővárosban határozottan tultengő mozgóképszinházakról feledkezett volna meg. Ma, mikor a kelleténél háromszor több mozgó-szinház van a fővárosban, legalább is furcsa azon aggály, hogy többé uj mozi nem épülhet. Hiszen, ha szó szerint igy is volna, akkor is helyes volna, mert sem a közönségnek, sem a vállalkozóknak nem érdeke, hogy még több életképtelen mozi létesüljön, még hozzá a hatóság támogatásával. A fővárosban ma a legnagyobb mozgó-szinház befogadóképessége alig haladja meg a hatszázat, amit a rendőrségi nyilvántartás igazol, ezért a multban nem is volt alkalom és igy szükség sem, hogy a mozik szinházszerü épitése kérdésében az illetékes tényezők állást foglaljanak. De a most tárgyalás alatt levő és közel ezer személy befogadására kontemplált Royal-szálloda mozgószinháza és a Kaszelik-telken létesiteni szándékolt mozgó-szinház ezen kérdést égetően aktuálissá teszi és ugy a már meglevő mozgó-szinházak, valamint a nagyközönség érdeke elengedhetetlenül szükségessé teszi, hogy ezek csakis a 491. §. rendelkezéseinek szigoru betartásával épüljenek. A meglevő mozgók érdeke azért kivánja ezt, mert ha tüz, vagy bármely más szerencsétlenségből kifolyólag, egy nagyobb tömegek befogadására alkalmas mozgókép-szinházban pánik tör ki és a szinház épitkezési fogyatkozása miatt nagy szerencsétlenséggel járna, ugy nem nemcsak az a mozgó-szinház látná a hiányos épitkezés káros következményeit, de az egész kinematografus-szakma, mert a fékevesztett konkurrencia mellett elég egy ilyen elrettentő példa és a közönség félelmében többé más moziba sem jár el. Tehát az egész kinematografus-szakma létérdeke követeli, hogy a nagyobb mozgók, a tüz- és életbiztonság legnagyobb és legtökéletesebb követelményeivel épüljenek. Ha ez drága a vállalkozónak, akkor ne akarjon nagy szinházat létesiteni, legalább nem sietteti az amugy tulnyomórészben tengődő mozik teljes pusztulását és sok ezer exisztencia tönkretételét. A nagyközönség érdeke pedig nemcsak hogy kivánja, hogy a hatóságok a legmesszebbmenő elővigyázatot tanusitsák a szinházszerü mozik épitésének engedélyezésénél, de egy kulturországban parancsoló kötelessége minden illetékes hatóságnak állandóan kutatni és fürkészni, hogy mikép fokozható a nagy tömegek befogadására alkalmas mozgó-helységek tüz- és életbiztonsága, nem pedig az, hogy a tüz- és életbiztonság mikép volna csökkenthető, amint erre a főváros tanácsa törekszik. Ezen nagyjelentőségü érdekekkel szemben csak egyetlenegy érdek szempontjából kivánatos a 491. §. enyhitése és ezen egyetlenegy érdek az épittető zsebérdeke. Ez pedig a közérdek fölé nem helyezhető. Az egyes nagytőkés, legyen az bármilyen nagy ur, aki nagy vállalat létesitésére vállalkozik, nem birhat oly privilégiummal, hogy miatta ezer és ezer ember életbiztonságának hátrányára sutba dobják az épitési óvórendelkezéseket. Rossz ügyet képvisel tehát a főváros tanácsa, mikor mindezen életbevágó érdekek előtt szemet hunyva, csak azért kivánja a 491. §. megváltoztatását, hogy ma a Kaszelik-telken és holnap egy más hatalmas milliomos ur telkén olcsó pénzen nagy mozi épülhessen és ezért horribilis béreket szedhessen. Ilyen a közönség és egy egész szakma rovására menő tisztán üzleti magánérdek istápolása

nem lehet egy hatóság hivatása sem, sőt minden eszközzel megakadályozandó."

Ugy értesülünk, hogy a közmunkatanács a legrövidebb időn belül, esetleg még ezen a héten dönt a felterjesztés tárgyában.

RADOCZA JÁNOS
a polgármester ellen

A választások előszele érzik ki azokból a készülődésekből, amelyektől hangosak a kerületek. Természetes, hogy Budapestre erősen ráfekszik a kormány s természetes, hogy szüksége lesz olyan emberre, aki az ő érdekeit képviseli. Más időkben a főpolgármester volt a kormány exponense, most azonban nincsen főpolgármester, nem is kell a kormánynak, mert *Bárczy* Istvánban tökéletesen megbizik.

Hogy *Bárczy* polgármester milyen jó viszonyban van *Sándor* János belügyminiszterrel, annak a jellemzésére szolgál ez a kis történet is.

Heltai Ferenc örökének a betöltéséről volt szó. A belügyminiszter *hat* kipróbált munkapárti korifeust hivatott magához s megkérdezte a véleményüket, kell-e egyáltalában főpolgármester s ha igen, ki legyen az.

Egyenkint járultak a boldog kiválasztottak a kegyelmes urhoz. Az első kérdésre négyen *nem*-mel válaszoltak. Csak *Kollár* Lajos és *Radocza* János érveltek amellett, hogy a főváros nem maradhat főpolgármester nélkül. *Radocza* János egyenesen kérlelhetetlen volt. Azt bizonyitgatta a belügyminiszter előtt, hogy Bárczy Istvánt nem szabad ellenőrzés nélkül hagyni, mert tönkremegy a város, ha továbbra is ilyen kétségbeesett, kapkodó, könnyelmü gazdálkodás folyik itt.

Sándor János udvariasan végighallgatta az ősz kurucot és megköszönte a szives felvilágositást. Alighogy Radocza távozott, megszólalt a polgármester telefonja.

— Halló, ki beszél?

— Itt Sándor János belügyminiszter.

— Legalázatosabb szolgája, kegyelmes uram, mondta *Bárczy* István. Mire a miniszter azon melegiben visszamondta a polgármesternek, hogy miket mondott róla *Radocza* János. Azóta Bárczy nem igen kedveli Radoczát.

*

A második kérdés, amit a belügyminiszter a munkapárti korifeusokhoz intézett, az volt, hogy ha már feltétlenül szükség van a főpolgármesterre, kinek a személye a legalkalmasabb erre a méltóságra.

A válasz csaknem egyértelmü volt. Hat közül öten ajánlották — *önmagukat*. Közöttük volt *Radocza* János is.

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Az öreg harangozó
Eletkép 2 felvonásban.

A takarékos clown
Vigjáték.

A hipnotizáló anyós
Vigjáték 2 felv.

A hü ló
Cowboy életkép.

Ezenkivül kitünő term. felvételek és aktualitások

Az előadások d. u. 5, ½8 és ¾10 órakor kezdődnek

Jegyelőreváltás: d. e. 10—½1-ig, d. u. 3 órától az OMNIA pénztáránál és a Hirschtőzsdében Andrássy-ut 19.

Események

Közgyülés.

Kossuth Ferenc emlékezetének szentelik a városatyák a szerdai közgyülés elejét. A polgármester hosszabb gyászbeszéddel fogja elparentálni Kossuth Lajos fiát s utólagos felhatalmazást kér arra, hogy a temetést a város rendezze. A költségeket egyelőre a város viseli, a kormány azonban visszatéríti a kiadandó összegeket, mert a főváros tulajdonképpen csak azért vállalta magára a temetést, hogy ezzel a kormány és a függetlenségi párt koniliktusa elhárittassék.

A választások során Szolnoky László óbudai városbiró lesz, Elek Pál elárvult helyét a pénzügyi bizottságban Auer Róberttel fogják betölteni, aki a Krausz Mayer telkek vételével bebizonyitotta, hogy ért a város pénzügyeihez és üzleteihez. — Nagy vitára van kilátás a kulturpalota épitésére vonatkozó előterjesztésnél. A vita három szempont körül fog forogni: 1. Szükséges-e egyáltalában a mostani viszonyok között a palota? Valóban a Cálvin-téri telek a legalkalmasabb-e erre a célra. 3. Nem-e lehetne olcsóbban felépiteni a palotát. — Az omnibusz-vállalat megváltásánál többen készülnek felszólalni. A becslő-bizottság fővárosi tagjainak (Rózsavölgyi, Benedek, Gattein nem igen fognak köszönetet szavazni. Jó lesz, ha a bizottsági tagok határozott választ kérnek ara a kérdésre, milyen időtartamra akarja a város az omnibusz-üzemet házi kezelésben folytatni s mikor lesz az omnibuszból autobusz? — Kiss Ferenc dr. előljárót nyugdijazni fogják. Nyugdija — amint előző számunkban jeleztük — összesen 14,000 korona lesz. — A többi pontnál nem várható vita.

Szabó Imre ünneplése.

A budapesti Ügyvédi Kör hétfőn este fényes társasvacsorát rendezett Budapest uj tiszti főügyészének, Szabó Imre dr.-nak tiszteletére. A lakomán az ünnepeltet számos felköszöntőben aposztrofálták.

Telefon-ankét.

A kereskedelmi miniszter junius hó 10-ére ankétet hivott össze a telefondijszabás ügyében. A miniszterium álláspontját Kolozsváry Endre főigazgató fogja képviselni. E szerint a telefonbeszélgetéseknek a száma korlátoztassék, olyképpen, hogy egy-egy telefonon évente maximálisan tizezer beszélgetést legyen szabad folytatni, vagyis átlag naponta harmincat. A kereskedők viszont azt kivánják, hogy maradjon meg a mostani korlátlan számu rendszer. Valószinü, hogy az ankét alapján a miniszter a középutat fogja választani s a beszélgetések számát tizenötezerben fogja fixirozni. A telefondijak leszállitásáról szó sem esik többé.

Az autobusz.

Junius hó negyedikén jár le az autobusz-kocsikra és az üzem-bérletre kiirt pályázat. Az ajánlatokat a közlekedési bizottságnak aznapra összehivandó ülésén fogják felbontani. Az ügyosztály ezután hozzáfog az előterjesztés készitéséhez, amely a legkedvezőbb ajánlatok elfogadását fogja javasolni. Valószinü, hogy próbajáratokat létesit a város s ebben az esetben több pályázó fog kapni autobuszmegrendelést.

Dienes Márton és a pesti árvaszék.

Ezzel a cimmel hosszabb cikket közöltünk multheti számunkban s mint érdekes hirt elmondottuk, hogy Dienes gyermekeinek a nevén tizenhatezer koronát kezel a főváros árvaszéke. A Magyar Hirlap-ban Dienes Mártonnak valamilyen ismeretlen prókátora szigoru hangon fed meg bennünket ezért a merényletért s viszszautasitja a Dienes családi viszonyaiba való beavatkozást. Szent hitünk, hogy az illusztris erkölcsbirónak sem joga, sem oka nem volt arra, hogy bennünket megleckéztessen. Azt irtuk meg, amit ujságirói szempontból megirandónak véltünk. Sem a jóizlés, sem a jóerkölcs, sem Dienes ellen nem vétettünk. Illő tisztelettel visszautasitjuk tehát a tulbuzgó erkölcsőr prédikációját.

A kereskedelmi kikötő.

Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter tudvalevőleg felszólitotta a fővárost, hogy a budapesti kereskedelmi kikötőre vonatkozó kivánságait, véleményét közölje vele. A közgazdasági ügyosztály letárgyalta a részletkérdéseket az illetékes hatóságokkal s elkészitette a miniszterhez intézendő felterjesztést, amely két hét mulva a közgyülés elé kerül.

Bécsi dolgok.

Bécs város tanácsa e napokban tárgyalta a jövő esztendőre vonatkozó költségvetést. (Bécsben a városi esztendő julius 1-től junius 30-ig tart.) Az előirányzat szerint a kiadások összege 247 millió korona, a város jövedelméből fedezett bevétel 112 millió, fedezetlenül marad tehát az uj kölcsönből fedezendő 135 millió korona. A városi üzemek jövedelme 75 millió. — Pénteken nyitották meg a város uj fürdőjét, amely a telek árát is beszámitva, összesen 1.600,000 koronába került. Van benne gőzfürdő, kádfürdő, uszoda stb. Az épület három emeletes s a 17-ik kerületben fekszik. Berendezése a legmodernebb s 500 ember befogadására alkalmas. A legdrágább fürdőjegy 1 korona 50 fillérbe kerül, a legolcsóbb hatvan fillérbe. A bécsiek elragadtatással nyilatkoznak az uj fürdőről. — A multheti községtanácsi ülésen szabályozták a tanszemélyzet járandóságait. E szerint a férfitanerők ugyanolyan elbirálásban részesülnek, mint a nők. A leghosszabb szolgálati idő 32 év. Ez után az idő után a polgári iskolai igazgató fizetése 7500 korona, a polgári iskolai tanitóé 6800 korona. A főtanitók 6800 koronát kapnak, tanitók 6000 koronát. — Ugyanezen az ülésen elfogadták Mataja tanácsos inditványát, amely szerint az osztrák kormányt felkérik a gabonavámleszállitására, a budapesti tőzsde reformjának sürgetésére s a látható gabonakészletek nyilvántartására.

Az óbudai gázgyár bemutatása.

Az óbudai uj gázgyár átvétele most folyik, s e hó végére véget ér. A tanács elhatározta, hogy az uj gázgyárat, mely teljesen üzemben van, ünnepélyesen be fogja mutatni a törvényhatóságnak. A bemutatást junius 15-ére tüzték ki.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek kezesség mellett rendkivül jutányosan *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Zajtalan! Gazdaságos!

MÁG

25 HP. **MAG.** 25 HP.

AUTOMOBILOK!

legalkalmasabbak városi és turacélokra!

Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest, VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

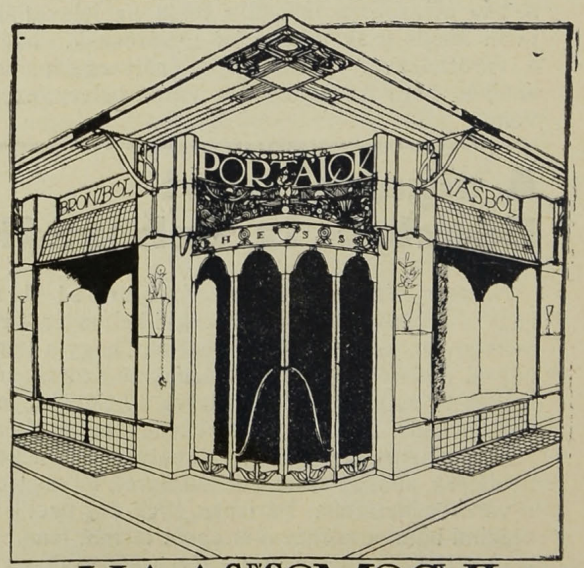

TELEFON 72.44 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST-VI TERÉZKÖRÚT 2.

Ipar Pénzügy Vállalkozás Kereskedelem

A Tőke

Biztositás Épitészet Közlekedés Bányászat

Gazdasági kérdések a parlamentben.

— A gabonahatáridőüzlet reformja. —

Az összeférhetetlenségről szóló törvény a pénzügyi és kereskedelmi kapacitásokat ugyszólván kizárta a képviselőházból. Ez is talán az oka annak, hogy nagyobbszabásu közgazdasági vitákat az utóbbi években csak a főrendiházban hallottunk, amelyre ez a szerencsétlen törvény tudvalévőleg hatállyal nem bir. Mindenki, aki az ország sorsát szivén viseli, megelégedéssel látja, hogy a meddő közjogi kérdések lassankint leszorulnak a viták szinteréről és a parlament olyan ügyeknek szenteli idejét, amelyek a lakosság anyagi érdekeit érintik. Ezért is nem győzzük hangoztatni, hogy az inkomptabilitásról szóló törvényt meg kell változtatni olyképen, hogy gazdasági életünk kitünőségei a képviselőházban is helyet foglalhassanak. Akkor azután el fogjuk érni azt, hogy a parlamentben nem a közjogászok fognak dominálni, akik politikájukkal az országot tönkretették, hanem a kereskedelem és ipar képviselői, akik az ő praktikus felfogásukkal és józan gondolkozásukkal minden kérdésben, első sorban a gazdasági érdekek figyelembevételével fognak dönteni.

A főrendiház legutóbbi ülésén beható vita folyt a gabonahatáridőüzletről, mely most odaát Ausztriában is izgatja a kedélyeket. Zselénszky gróf ismert kirohanásaira ezuttal Ullman Adolf, a Hitelbank vezérigazgatója adta meg a méltó választ, oly tárgyilagossággal és alapossággal, mely az agrárius grófon kivül az egész hallgatóságot meggyőzte álláspontja helyességéről. Fejtegetései során bebizonyitotta, hogy a határidőüzletet a modern kereskedelem nem nélkülözheti és hogy annak fenntartása nemcsak a magyar gabonakereskedelem, de a gazdák érdekében is kivánatos. Természetesen Ullmann is kárhoztatta a spekuláció kinövéseit és a tőzsdeüzletnek játékká való elfajulását. A miniszterelnök főrendiházi budgetbeszédében részletesen kitért erre a kérdésre is és nyilatkozataiból megtudjuk, hogy a kormány a gabonatőzsdét nem kivánja törvénynyel reformálni, hanem a tőzsde azon autonóm hatáskörében megteszi a szükséges intézkedéseket a szükségszerü spekuláció kiirtására. Szigoru törvényes rendszabályokat csak arra az esetre helyez kilátásba, ha a tőzsdetanács a tervezett reformokat nem volna képes keresztülvinni.

Jó, hogy végre illetékes helyről halljuk ezeket a szavakat. Legalább megtudhatják a gabonatőzsdének azok az elemei, akik a tőzsdetanács által tervezett reformokat legutóbb megakadályozták, hogy a kormány ebben a kérdésben nem fog tréfát ismerni. Mindjárt megjegyezzük, hogy a reformot a budapesti nagymalmok emberei hiusitották meg. Ők dirigálták azt a féktelen agitációt, mely a tőzsde józan elemeit visszavonulásra kényszeritette.

Mi hangsulyozzuk, hogy a gabonahatáridőüzlet eltörlése megtörné a budapesti gabonatőzsde dominálo szerepét. Ezért is a magyar kormány nem engedhet a magyar és osztrák agráriusok kiabálásainak. A játékot azonban a gabonahatáridőüzletből ki kell küszöbölni, mert ez csinálja a magas árakat és teszi gyakran tönkre azokat a gazdákat, akiket lelkiismeretlen emberek a tőzsdejátékra csábitanak.

Németországban a gabonahatáridőüzletet a törvény tisztán azokra a körökre szoritja, melyek azzal hivatásszerüleg foglalkoznak. A budapesti tőzsdetanács is ilyen irányu reformot tervez, ezenkivül pedig a hivatásos ügynökök intézményét akarja meghonositani. Eddig azzal a jelszóval halogatták a reformot, hogy a válságos idők erre nem alkalmasak. Csakhogy a gabonaüzletben nem volt válság, a krizist és a magas árakat éppen az a spekuláció idézte fel, melyet ezek a reformok akarnak megfékezni.

Helyeseljük Ullmannak azt a felfogását, hogy a tőzsde funkcióit nem volna kivánatos törvényekkel dirigálni. Különösen pedig olyan törvénnyel nem, melyet az igazságügyminiszterium gyorstalpaló osztályában bürokraták és a gazdasági élet evolucióit nem ismerő jogászok csinálnának. Valósitsák meg a szükséges reformokat autonóm uton. A tőzsdetanács a saját hatáskörében léptesse életbe azokat a rendszabályokat, melyeket a mult évben statuálni akart. Ezek az intézkedések alkalmasaknak látszanak arra, hogy a ringek alakulásának utját vágják. Akkor azután nem fog előfordulni az a páratlan eset, hogy — mint a zabring idején — Csehországból szállitottak zabot Magyarországba az angazsmánok lebonyolitására.

—

Szilvapiacunk pusztulása

Amikor a Leszámitolóbank a közraktárakra vonatkozó szerződést a fővárossal megkötötte (1881 szept. 10.), a közraktárak tervezőit már az a cél vezette, hogy a raktárházak felállitásával nemcsak az ország gabonakereskedelmét centralizálják, hanem az átmenő forgalom révén Budapesten központositják Boszniának, Szerbiának, Romániának és egyáltalán a Balkán-félszigetnek Észak- és Nyugat-Európa felé gravitáló áruforgalmát is. A nagy gazdasági érzékre valló terv nagyobb arányokban azonban még sem valósulhatott meg, mert utját állta ennek a közlekedési utak kezdetleges és szük volta és élénkebb forgalom a budapesti piacon csak a kilencvenes években bontakozott ki. Ekkor állitották fel a fővárosi közraktárak területén a *szilva-etuvage*-t és ezzel minden eszköz megvolt adva arra, hogy Boszniának és Szerbiának szilva-produktumát Budapesten központosithatják. Igy volt ez mostanáig. Az utolsó két-három évben és különösen az idén azonban a budapesti szilvakereskedelemben erős hanyatlás érezhető. A fővárosi szilvakereskedelem pusztulásának oka leginkább a monarchia elhibázott vám- és a Máv. tarifa-politikájában rejlik. Ugyanis kevesek által tudott dolog, hogy az emlékezetes vámháboru ideje alatt nemcsak a szerb sertésbehozatalt sujtották érzékenyen, hanem a külügyminiszteriumunk „előrelátó és bölcs" közgazdászai ugyanakkor a szerb mezőgazdasági termelvényeire is kimondották a halálos itéletet. Szerbia azonban nem esett kétségbe és Belgrádtól Nisig, föl egészen a Duna vonaláig egymás mellett csinálták meg a szilvapárolókat és *most már a szerb szilva nem Budapesten, hanem Belgrádban, Kragujevatzban, Arangyelovácban vált világpiaci cikké.* A vasuti tarifa kérdése se okozott nekik fejtörést, mert amit Belgrád nem tudott elérni nálunk, azt elérte Berlin és Németországon keresztül és szégyenletes tény, hogy ma Szerbia és Németország fontosabb viszonylataiban olcsóbban szállithatnak, mintha a szilvát Budapesten adnák el és itt kerülne kikészités alá. A jég tehát meg volt törve és most már Szerbiát nemcsak a német, hanem a német, angol, svéd és norvég piacokkal dolgozó cseh, galiciai, orosz és olasz kereskedők árasztották el. Ezzel a budapesti kereskedők egyszerre szembekerültek a kontinentális konkurrenciával. A monarchia rövidlátó gazdaságpolitikája azonban más téren sem maradt következmény nélkül, mert azzal, hogy a tisztán szerb szilvának a németországi relációkban a Magyar királyi államvasutak vonalain kedvezményeket biztositott, a monarchia *egyszeriben harakirit végzett önmagán és megölte Bosznia szilvakereskedelmét is.* A logikus következtetés tehát az volna, hogy a Máv. egy okos sakkhuzással módot nyujt arra, hogy Budapestet versenyképessé teszi, ami nyilván egyértelmü volna vagy refakcia megadással, vagy pedig tarifa mérsékléssel. Ez azonban mind máig nem következett be, sőt a Máv. most, május 1-én, a magyar-osztrák-német kikötői forgalomban még jobban felsrófolta a díjtételeket, amivel Szerbia versenyképességének erejét még növelte. Budapest kereskedői most már észbe kaptak és minden követ megmozgatnak, hogy a főváros szilvakereskedelmének exisztenciális érdekeit megóvják. Az üggyel behatóan foglalkozik már a Kereskedelmi Csarnok és a Bosnyák Gazdasági Központ is és hir szerint *Strauss* Antal, *Neumann* Frigyes utódai és *Winterstein* P. és Fia budapesti cégek a Kereskedelmi Csarnok megbizásából felkeresték a Máv. elnökségét és ott tarifamérséklést kértek. A küldöttséget *Darvay* igazgató fogadta, aki megigérte, hogy a Máv. ebben az országos jelentőségü ügyben — a lehetőség szerint — mindent el fog követni.

——

Kitüntetés.

A hivatalos lap a napokban közölte, hogy a király *Ribári* Mórnak, a „Fonciére" Pesti Biztositó intézet igazgatójának a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül, a magyar nemességet *Alsólóci* előnévvel adományozta.

A városok kölcsönei.

A belügyminiszter tudvalevőleg a városi törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, melyben értesiti őket, hogy a községi kötelezvények kibocsátásával foglalkozó hazai pénzintézetek a városok 1914. évi feltétlen hitelszükségletének hosszu lejáratu kölcsönökkel való kielégitése iránt kötelezettséget vállaltak a következő feltételek mellett: A Pesti hazai első takarékpénztár, a Pesti magyar Kereskedelmi bank és a Magyar jelzáloghitelbank a kölcsönöket a városok felsőbbhatóságilag jóváhagyott határozata alapján együttesen adják. A kölcsön törlesztési ideje legfeljebb 50 év, 89 százalékos árfolyam, 5.70 százalékos évi tőke és kamattörlesztési hányad mellett, minden további jutalék nélkül. Mint értesülünk, a nagyobb városok ezeket a feltételeket terheseknek találják. Miskolc, Debrecen, Szeged, Nagyvárad, Pécs és Kaposvár máris bejelentették, hogy a felajánlott kölcsönt nem kivánják igénybe venni és inkább bevárják a pénzpiac helyzetének javulását. Addig is a helybeli pénzintézeteknél rövid lejáratu kölcsönökkel akarják a szükségleteket fedezni. Ezek a nagyobb városok még mindig azt remélik, hogy a kormány kötvénykibocsátási jogot fog nekik adni. Nem ismerjük a kormány idevonatkozó álláspontját, de azt előre megmondhatjuk, hogy ezeknek a vidéki városi kölcsönkötvényeknek a plaszirozása egyelőre teljesen lehetetlen. Hiszen a budapesti nagy kibocsátó-intézetek se tudják a kölcsönkötvényeket elhelyezni, mert a francia piac, ahol ezeket tulnyomó részben plaszirozzák, most elzárkózott előlük. A belföldön való elhelyezésről pedig belátható időn belül szó sem lehet.

Skodáék iparpártolása.

Néhány hét előtt — április 1-én megjelent számunkban — a sajtóban elsőknek jelentettük, hogy a Magyar ágyugyár rt., Skodáék magyarországi hitbizománya, ahol csak módját ejtheti, egyszerüen fölrugja a közszállitási szabályok imperativ rendelkezését és a legáttetszőbb körmönfontsággal a külföldi ipart részesiti előnyben. Elmondottuk, hogy az üvegtetőkre és felülvilágitó munkálatokra kiirt szükebbkörü pályázatnál Eberspächer J. esslingeni gyáros győzött, bár jóval drágább volt a magyar pályázóknál. Ez a leleplezésünk nagy kavarodást okozott az érdekelt magyar gyárosok között és az esetet a Kereskedelmi és iparkamara teljes ülésén is szóvá tették. Az igy föltárt sérelem Skoda lovagot is gondolkodóba ejtette és a minap közleményt adott ki, amelyben elmondja, hogy hány hazai iparosnak adott eddig megbizást. Köztük szerepel Eberspächer, a zürichi iskolatárs is, aki közben már tényleg bejegyeztette magát a budapesti céglajstromba. Skoda lovag tehát leült, megfogalmazta nyilatkozatát és rögtön utána ujabb merényletre készült. Az ágyugyár kéményeinek épitését ugyanis a pilseni

Erhart és Ehmann cégre bizták, amely cég, hogy magyar vállalkozó gyanánt szerepelhessen Brassóban bejegyeztette magát. A hazai gyárkémény-épitő vállalatok, amelyeket még csak ajánlattételre sem szólitottak föl, azt hangoztatják, hogy ha már az épités munkálatait vezető Skoda-művek a terveket és költségvetést osztrák céggel készittette el, a közel 100,000 K-t kitevő munkától nem lett volna szabad magyar ipart elütni. Nem lehet figyelmen kivül hagyni azt a különös véletlent sem, hogy a gyárkémények épitésével éppen egy pilseni céget — a Skoda-művek Pilsenben vannak — bizták meg. Skoda lovag különben arról is megfeledkezett, — most is, Eberspächer esetében is — hogy a közszállitási szabályok Magyarországon székelő vállalatokra köteleznek és nem elegendő az egyszerü cégjegyzés.

Omnibusz-vállalkozóból — vasgyáros

Bródy Sándor, a kitünő áron megváltásra kerülő omnibusz-társaság főrészvényese és igazgatója 270,000 kornáért megvette Fuchs Ede és Társa lakatárugyárát és azt több uj cikk gyártásával kibőviteni fogja. Bródy Sándor néhány év előt jött föl a vidékről Budapestre. Régebben a Magyar általános kőszénbánya borsodmegyei bányáinak az ungvári ügynöke és egyidejüleg a Bartha-féle faszén-tröszt magyarországi képviselője volt. Intelligens, széleslátkörü üzletember, aki uj vállalkozását bizonyára nagyarányban fejleszteni fogja.

Az Élelmiszer részvénytársaság szeszosztálya.

A Magyar élelmiszer részvénytársaság üzletkörét szeszosztállyal bővitette ki és átvette Löwy Marcel bizományi ügynökségének egy részét. Ezek között van a Magyarországon leginkább bevezetett francia cognac: a Martel cég gyártmánya és Fockink, a hires hollandiai likőrgyár; továbbá egy jónevü spanyol bor-képviselet és a „Pilseni sörgyár rt" bizományi raktára. Löwy Marcel csak a Reininghaus testvérek steinfeldi sörgyárnak képviseletét tartotta meg.

A konzuli hirszolgálat.

Nemrégiben a Gyosz. foglalkozott a konzuli hirszolgálat hiányaival, az elmult hét keddjén pedig a Magyar Kereskedelmi Csarnok hivott össze szaktanácskozást, melyen igen sok érdekelt testület és a kereskedelmi és földmivelésügyi kormány megbizottai vettek részt. A szaktanácskozás tárgya a hirszolgálat és a konzuli szervezet reformja volt. *Zerkovitz* Emil szerkesztő volt az előadó, aki másfél órás terjedelmes előadásban fejtette ki a konzuli szervezet hiányait. Rámutatott arra, hogy a mi konzulátusaink és azok vezetői inkább *diplomáciai* képviseltenek tartják magukat, mint közigazgatási és közgazdasági képviseletnek. Hibáztatja a *szaktudósitói* szervezet mai állását, azt jobban fejleszteni kellene, hog másképpen pótolhassa a konzuli tudósitás hiányait. — Nagy tetszést keltettek az előadó által fölhozott külföldi példák. Utalt arra, hogy a külföldi diplomáciai és konzuli képviseletek valósággal ügynöki munkát végeznek, amikor hazájuk érdekében az illető országban eljárnak. — Igen értékes volt Zerkowitz előadásának az a része, amelyben a Balkánon uralkodó állapotokat birálta; különösen fontosnak tartja a magyar külkereskedelmi hirszolgálat szervezését a Balkánon, mint kivitelünk egyik legszámottevőbb piacán. *Zerkowitz* tartalmas, érvekben és adatokban gazdag előadását lelkesen megtapsolták. Utána többen szólaltak fel és végül az értekezlet elhatározta, hogy a kérdést napirenden tartja, e célból bizottságot alakit és Zerkowitz előadását pedig kinyomatják.

Borászati kiállitás.

A borászati és pincegazdászati kiállitást szombat délelőtt nyitották meg, amelyen *Harkányi* János báró kereskedelmi miniszter is megjelent, akit *Heinrich* Ferenc kamarai alelnök üdvözölt. Ugyancsak Heinrich Ferenc mutatta be a miniszternek a kiállitási bizottságot, amelynek élén *Biró* Ármin királyi tanácsos, lapszerkesztő és *Zwack* Ákos nagyiparos állnak. A kiállitás rendkivül gazdag és változatos. A közönség már az első napokban is nagy érdeklődést tanusitott és sürü tömegekben látogatta a kiállitást, amely 6 hétig marad nyitva.

*

Itt emlitjük meg, hogy az Iparcsarnok bejárata előtt *Neumann és társa* faárugyára (Budapest, VII., Egressy-ut 34.) egy saját szabadalmu tüzmentes fát mutatot be a kiállitást megnyitó Harkányi miniszternek. A próba fényesen sikerült, — amennyiben a fa tényleg sértetlen állapotban maradt vissza az égő parazsak között. A cég főnöke az érdeklődő miniszter kérdéseire elmondta, hogy a cég több miniszterium, a posta, vasut, hadsereg és főváros szerződéses szállitója és már több kiállitáson ki lett tüntetve. Harkányi megköszönte a felvilágositásokat és megdicsérve Neumann szabadelmát, a tüzmentes fát, távozott a kiállitás területéről.

A pesti City.

Egy csomó becses irás, egyik jobb, mint a másik, tele humorral, okossággal és ötlettel: *Kovács* Sándor György korán elhunyt kollegánk hagyatéka. A pesti City, a Lipótváros, a börze, egész üzleti életünk szelleme elevenedik meg benne. Emberek, akiket mindenki ismer, de senki sem vett észre, esetek, amelyek feledésbe mentek, pedig örök témák maradtak; hangulatok, amelyeknek különösen fanyar pesti ize Kovácsban talált első s talán utolsó megértőre. *Fodor* Oszkár, „A Pénzvilág" szerkesztője kegyeletes és nemes munkát végzett, amikor sajtó alá rendezte és kiadta ezeket az értékes forgácsokat. A kis, izléses könyv ára 1 kor. 50 filiér, kapható *A Pénzvilág* könyvosztályában.

Unió biztositó.

Az *„Unió" élet- és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet*, vasárnap tartotta meg 51. évi rendes közgyülését, amelyen *Wittmann* Mór dr. udvari tanácsos elnökölt, aki fölkérte *Epstein* Siegfried igazgatót a jegyzőkönyv vezetésére. Az elmult évben 13.537,375 korona értékü ajánlatot fogadtak el kötvényesitésre. A biztositási állomány az év végén 34.684,372 korona 64 fillér összegre rugott. A dijtartalék a mult évi 22.647,650 korona 18 fillérrel szemben 24.075,145 korona 27 fillérre emelkedett. A dijbevétel 4.319,741 korona 23 fillér volt. Különböző cimeken 2.110,956 korona 79 fillért adtak ki. Az elnök inditványára azután az eddigi felügyelő-bizotságot ujból megválasztották. *Leitner* Zsigmond a fényes eredményért az igazgatóságnak, a felügyelő-bizottság és a tisztikarnak köszönetet mondott. Wittmann Mór dr. elnök az igazgatóság nevében hálásan köszönte meg az elismerést. 25 éve tagja az igazgatóságnak és állithatja, hogy az igazgatóság lelke és vezére mindig *Kohn* Arnold vezérigazgató volt (éljenzés és taps) kinek emberbaráti szive felülkerekedett a rideg üzleti számitáson. Másodsorban köszönet és elismerés illeti meg a hivatalnoki kart, amely az intézet érdekében ugyszólván önzetlenül fáradozott.

VÁLLALKOZÁS

Utépités és csatornázás.

A főváros tanácsa május 18-án árlejtést tartott az alábbi munkálatokra. Ajánlatokat tettek: a Felvinci-ut, Marcibányi-tér és Kapor-utca egy-egy szakaszának rendezésére: *Amon Antal és fiai* 36.222 K, *Strasser Vilmos* 44.916 K, *Schaffer György* 32.730 K, *Krausz és Gribitzer* 36.715 K, *Zech Károly* 34.989 K; az Ambrus-u. makadamrendezésére: *Hirsch Mihály r.-t.* 4420 K, *Pesel Lajos* 4030 K, *Benz Ferenc* és *ifj. Helfenstein* 4902 K, *Strasser Vilmos* 5860 K, *Krausz és Gribitzer* 4780 K, *Halmos István* 4736 K, *Obendorfer József* 4467 K, *Zech Károly* 4329 K; a Békés-utca rendezésénél a gyalogjárók aszfaltozására: *Magyar asphalt r.-t.* 2243 K, *The Neuchatel Asphalte Comp. Ltd.* 2303 K, a kocsiutak aszfaltozására: *Magyar asphalt r.-t.* 7332 K, *The Neuchatel Asphalte Comp. Ltd.* 7496 K; a Pannonia-utca csatornázására: *Amon Antal és fia* 11.717 K, *Weidinger és Glück* 11.300 K, *Magyar betonépitési r-t.* 9817 K, *Kleindl János* 11.709 K, *Halász Hubert* 11.890 K, *Deutsch Imre* 11.241 K; a Visegrádi-utca egy részének csatornázására: *Amon Antal és fiai* 2974 K, *Weidlinger és Glück* 3006 K, *Magyar betonépitési rt.* 2945 K, *Deutsch Imre* 3010 K, *Kleindl János* 3083 K, *Pessi Giovanni* 2917 K; a Dongó-utca egy részének csatornázására: *Amon Antal és fiai* 3978 K, *Weidlinger és Glück* 3800 K, *Magyar betonépitési rt.* 4519 K, *Deutsch Imre* 4007 K, *Kleindl János* 4091 K, *Pessi Giovanni* 3780 K; a Pillangó-utca csatornázására: *Amon Antal és fiai* 4337 K, *Weidlinger és Glück* 4171 K, *Magyar betonépitési rt.* 4274 K, *Deutsch Imre* 4352 K, *Kleindl János* 4249 K, *Halász Hubert* 4859 K-val.

Az alábbi utak burkolására és csatornázására a május 11-én tartott árlejtésen beadott ajánlatok közül elfogadták: *A Magyar asphalt rt.* ajánlatát a Kölcsey-utca gyalogjárójának aszfaltozására 2289 K, ugyanott a kocsiut aszfaltozására 7896 K; *Halmos István* ajánlatát a Lujza-utca rendezésénél a kövező előmuknára 7668 K; *Hirsch Mihály* rt ajánlatát a Lujza-utca gyalogjáróinak aszfaltozására 19.433 K; *Halász Hubert* ajánlatát a Kerepesi-ut egy részének csatornázására 39.491 K, valamint a Klapka-utca egy részének csatornázására 6417 K; *Pessi Giovanni* ajánlatát a Csobácn-u. egy részének csatornázására 1201 K, valamint a Szeszgyár-u. és a Visi Imre-u. csatornázására 1940 K; a *Magyar betonépitési rt.* ajánlatát a Podmaniczky-u. egy részének csatornázására 75.755 K árban.

Kőanyag.

A tanács versenytárgyalást hirdet az alább részletezett kőanyagok szállitására és pedig: a) 140 ezer drb, azaz Egyszáznegyvenezer darab 18/18 cm. méretü felső lappal biró és 13—14. cm. magas csonka gula alaku gránit vagy bazalt fejkő, b) 155.000 drb, az Egyszázötvenötezer darab 18/18/14 cm. méretü gránit vagy bazalt ugynevezett $^3/_4$-es kockakő szállitására.

Az ajánlatokat 1914. évi junius 3-án (szerdán) d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker., Kzponti városház, II. em. 279. ajtószám alatt) benyujtani.

Szent János-kórház.

A Szent János kórházi pavillonok épitésénél a föld-, kőmüves- és elhelyező-munkára beadott ajánlatok közül *Berényi Ignác* épitőmester 574.034 K ajánlatát fogadták el. A födém- és vasbetonfödém-munkára ujabb árlejtést fognak kitüzni.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Dijtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

1743
SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

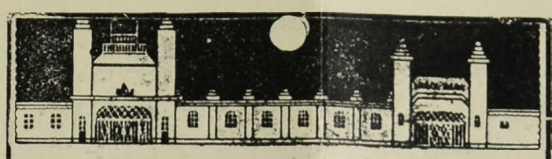

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij **20** fill.

FOGAK szájpadlás nélkül, arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

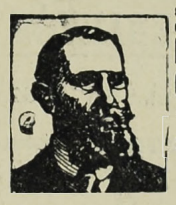

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkeresztttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevemet nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 88—50.

Férfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 6. szám.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., VII., Rottenbiller-u. 14. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban

máj. 1-től naponta délután és este

szimfonikus zene

elsőrendű ételek és italok.

Számos látog. kér Spolarits és Maloschik.

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24 szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. életbiztositásokat.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

Gyékényfonatból fonott kerti butorok Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

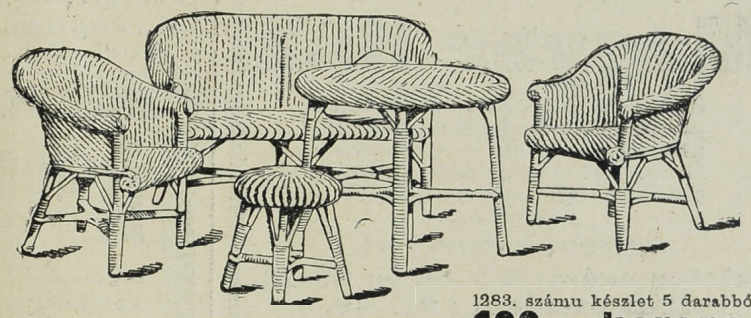

1283. számu készlet 5 darabból
100.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36. II

Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállitása

Belépő dij 40 fillér.

Akiállitás zárul 1914 julius 5-én

Elsőrendü látványosság!

BUDAPESTEN a városligeti iparcsarnokban

Elsőrendü látványosság!

Kedvező alkalom a modern borászat és pincészet gépeinek, eszközeinek és felszerelési tárgyainak beszerzésére

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⇔ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

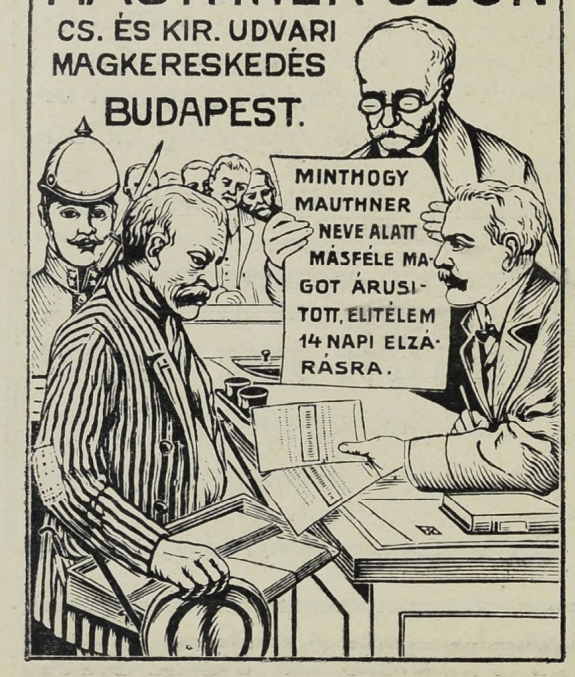

Budapest legszebb látványossága a
Magyar Ház
Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.
Gyönyörü virágos kert.
Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.
Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —
Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA"
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös
Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével
Triesztből New-Yorkba és Kanadába
a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7 – 8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.
— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —
Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)
Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt-ben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: :: :: ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Ajánlati felhivás.

Budapest székesfőváros üzemen kivül helyezett ujpesti, budai és józsefvárosi gázgyári, gáztechnikai készülékeinek, valamint egyéb eladásra kerülő chamotte- és ócskavas anyag megvételére.

Budapest székesfőváros gázművei ujpesti, budai és józsefvárosi gázgyárainak üzemen kivül helyezése folytán ezen gyárak gáztechnikai készülékei, gépei stb. egészben vagy részben eladók, melyeknek megvételére Budapest székesfőváros gázmüveinek igazgatósága ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

A készülékek egyrésze még jó, használható állapotban van. Ezen készülékek, valamint az eladásra kerülő anyagok részletes leirása, az alább emlitett ajánlati mintában foglaltatik.

Ajánlat tehető az összes eladásra kerülő berendezésekre, vagy pedig azok egy részére. Az ajánlatok irásban, zárt boritékban Budapest székesfőváros gázmüveinek igazgatóságához (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) legkésőbb

f. évi junius hó 2-án déli 12 óráig

adandók be. Később érkező ajánlatok és olyanok, melyekre az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatot tartalmazó boriték a következő felirással látandó el:

„Budapest székesfőváros gázmüvei Igazgatóságának. Ajánlat az üzemen kivül helyezett gázgyárak gáztechnikai készülékeinek, illetve az eladásra kerülő ócskaanyag megvételére."

A fenti határidőig beérkezett ajánlatok

f. évi junius 2-án déli egy órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges röntésig, mely legkésőbben f. évi auguszuts hó 1-éig fog megtörténni, kötelezettségben maradnak.

Az ajánlathoz bánatpénzül a teljes berendezésért megajánlott ár 10%, azaz tiz százalékát, az ócskavasra, téglára és idomkőre vonatkozó ajánlathoz 5000, azaz ötezer koronát kell mellékelni.

A gázmüvek igazgatósága fentartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson, a berendezést külön és egyenként eladhassa, az anyagot az ajánlattevők között megoszthassa, vagy amennyiben a versenytárgyalást kielégitőnek nem találná, az egészre, vagy egyes részekre, ujabb nyilvános vagy korlátolt versenytárgyalást tarthasson, esetleg a berendezések és anyagok eladása tekintetében másként is intézkedhessék.

A megvett anyag a gázmüvek igazgatósága által megállapitandó záros határidőn belül elszállitandó.

Az eladásr akerülő berendezések és anyagok naponta d. e. 8—12-ig és délután 2—6-ig tekinthetők meg.

Bővebb felvilágositás a józsefvárosi gázgyárban (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) Wohlfahrt Rezső üzemvezető mérnök urnál nyerhető, ahol az ajánlati minta is dijtalanul kapható.

Budapest székesfőváros gázmüvei.

233

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. junius hó 3-án. 23. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre .....16 K Fél évre ..... 8 K Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám Telefon ••••••• 137-15

A polgármester

nem feltétlen ura többé a közgyülésnek: a szerdai közgyülésnek ez volt a legfeltünőbb tanulsága. Oly ügyben, amely a szivéhez nőtt a podesztának s amelyért nyiltan és hevesen sikra szállt, leszavazták a tanácsot a városatyák s visszautasitották az előterjesztést.

A kulturpalota vitája hozta ezt az eredményt. A közgyülés jelentékeny része ugy vélekedett erről a dologról, mint mi. Kezdettől fogva az volt az álláspontunk, hogy Budapestnek nem szabad a vidéki városok mögött maradnia, monumentális, nagyszabásu, a fővároshoz méltó hajlékot kell emelni a nemzeti és speciálisan budapesti kulturának. Ámde a tanács szerencsétlen gondossággal éppen a legalkalmatlanabb időben hozta ezt az ügyet a közgyülés elé. Tengernyi adóssága van a fővárosnak, két hét mulva kiderül, mennyi volt a tavalyi deficit. A kiadások rettenetesen növekednek, a bevételek fokozására semmi sem történik. S amikor a gazdasági viszonyok a legválságosabbak, a város szegénysége a legkirivóbb — akkor előáll a tanács a kulturpalota tervével és milliókat kér olyan célra, amely nagyon szép és nagyon szükséges, de nem elodázhatatlan, nem tartozik a legsürgősebb kiadások közé. A közgyülés kegyelmes volt és némi szótöbbséggel, amelyet a tanácsnak a szavazásban résztvevő tagjai szereztek, elutasitotta a jobb időkig szóló halasztást, elfogadta azonban azt az inditványt, amely a tanácsot ujabb javaslat előterjesztésére utasitja. A blamázs annál kétségtelenebb, mert a városházi ügyekben jártas halandók jól tudják, hogy a visszautasitás csak annyit jelent, hogy a temetés elsőosztályu volt.

A polgármester tekintélye erősen megingott. Kitetszett ez abból a türelmetlen zajból, amelylyel Bárczy István beszédét fogadták, kitetszett a szavazás eredményéből, de legjobban kitetszett a polgármester beszédéből. A városatyák sulyos sértését, fölényes lenézését jelenti az a polgármesteri kijelentés, hogy „a könyvtár ügye veszedelmesebb, mint a villamos vasutak, vagy nagy vállalatok ügye, mert itt kevés magánérdek füződik a kérdéshez, csak a publikumnak az érdeke". Azt mondta továbbá a polgármester, hogy „a könyvtár ügyében nem jár senki informálni, ez nem egyes emberek érdeke, hanem a nagy közönségé és — csak kultura".

Bárczy István egészen nyiltan és félreérthetetlenül meggyanusitja a városatyákat azzal, hogy kulturális kérdésekkel kevesebb érzékkel és érdeklődéssel foglalkoznak, mint üzleti ügyekkel. Vajjon ki fogja ezért a vádért felelősségre vonni a polgármestert.

Fullánkok

A tanács

tagjai egyest érdemelnek — szavazásból. A tanácsi előterjesztés mellett szavazó városatyákhoz Marher tanácsnok husz embert hozzácsap. Husz biztos tanácsi szavazat esik mindig — a tanácsi előterjesztés javára. Mi más ez, mint kigunyolása a közgyülés szabad akaratelhatározási képességének, majorizálása a városatyák véleményének, megcsufolása a törvényhatósági bizottság komolyságának? Ez a husz fő, amelylyel a tanács a maga javaslata mellett harcol, csakis a választásoknál méltányos és célszerü. Oda, ahol a tanács tagjai amugy is megkérdezendők, kit óhajtanak maguk közé, kiknek a munkásságát kivánják maguk mellett. Minden más esetben kész nevetség, hogy a tanács megszavazza — a tanács előterjesztését.

Jószivü

városatyákban nincsen hiány. A legutóbbi közgyülésen is néhány városatya tette le a vizsgát a jószivből. Először akkor, amikor két tanitónak magasabb fizetési fokozatba való sorozásáról volt szó, utóbb pedig egy kerületi előljáró nyugdijazásánál. A jószivü atyák a tanácscsal szemben azt inditványozták, hogy sorozzák a tanitókat a legmagasabb fizetési osztályba és adjanak a távozó előljárónak a nyugdiján és a nyugdijpótlékán felül még kegydijat is. Szép dolog, ha valakinek helyén van a szive, de ezekben az esetekben mégis a tanácsnak volt igaza. Nem szabad ilyen precedenseket teremteni, nem szabad a végsőkig kihasználni a város pénztárát. Nem szabad különösen akkor, amikor a többletkiadás az adófizetők pénzéből fedeztetik és nem — a jószivek tulajdonosainak zsebéből. . .

Kerületi

kérdéssé fajult a kulturpalota ügye. Felkelt egy városatya és azt hirdette, hogy a legalkalmasabb hely a Belvárosban van. A másik atya erre a Tisza Kálmán-teret ajánlotta, amely tudvalévőleg nincsen a Belvárosban. Felkelt erre egy harmadik atya és Budát ajánlotta, körülbelül azzal az indokolással, hogy Budának ózondus levegője van. A Ferencváros sem volt rest, az Erzsébetváros sem, a Terézváros is kerületi szempontból avatkozott bele a vitába és ha a végén mégsem lesz kulturpalota, annak az lesz az oka, hogy Budapestnek alig van tiz kerülete, a palota számára tehát nincsen hely a fővárosban.

TARIFAEMELÉS

Koncessziómeghosszabbitás

Előrelátható volt, hogy a Városi Villamos fejlesztési programmja körül nagy harcok fognak fejlődni. A tizes bizottság arra utasitotta a közlekedési ügyosztályt, hogy részletes előterjesztést dolgozzon ki s az előterjesztés, ne pedig a Városi beadványai, képezzék az alapját a további tárgyalásoknak. Az ügyosztály — értesülésünk szerint — rövidesen elvégzi munkáját s a tizes bizottság a hét végén tárgyalja érdemben az előterjesztést.

Azt mondottuk, előrelátható volt a harc a javaslat körül. Előrelátható volt, mert bizonyos, hogy a tarifaemeléssel kapcsolatos tarifarevizió a legnépszerütlenebb dolgok egyike. Pedig jókora adag hipokrizis kell hozzá, hogy a tarifaemelés elkerülhetetlen voltát tagadja valaki. A Városi bevételei nem állanak arányban a folyton növekedő kiadásokkal. A Városi erősen visszafejlődött, mert nem volt pénz a szükséges uj beruházásokra. A Városi jövedelmezőségét csakis kétféle uton lehet fokozni. Az egyik ut az uj, jó vonalak épitése, ami azonban tetemes áldozatokkal, milliók előteremtésével jár. A másik ut a tarifa emelése, amelynek azonban bőséges rekompenzációja az, hogy a szakasz- és vonalhatárok kitolatnak és igy voltaképpen nem emelésről, hanem arányosabb, igazságosabb beosztásról van szó.

Bizonyos, hogy a tarifaemelés nem más, mint egy fájdalmas, de elkerülhetetlen operáció, amely azért vált szükségessé, mert a városnak most már meg kell mentenie azt, amit a könnyelmüen kidobott milliókból megmenthet. Most látszik, milyen mérhetetlenül rossz, sőt végzetes üzlet volt a részvénytöbbség megszerzése, amit a polgármester annakidején olyan nagy eredménynek, gyönyörü vivmánynak jelzett. A város most fut a pénze után, törököt fogott a részvényekben. Drága kölcsönpénzből fizette a 28 millió koronát, a kölcsön után fizetendő kamat sokkal több, mint amennyi osztalék a várost a részvények után megilleti. Árfolyamban pedig kb. kétmillió korona a veszteség.

Ily körülmények között természetesen szó sem lehet a megváltásról, mert erre nincs pénze a városnak s mert a részvények többségének birtokában ugyanolyan jogokat élvez amugy is, mint hogyha az összes részvényeket megváltaná. A koncesszió meghosszabbitása tehát a legkönnyebb oldala a Városi-problémának. Megváltásról nem lehet szó, csak koncessziómeghosszabbitásról. Viszont a meghosszabbitás nem más, mint formai dolog, mert hiszen a város, mint a Városi főrészvényese, önmagának a jogát hosszabbitja meg.

Még egy szempont teszi elkerülhetetlenül szükségessé, hogy a főváros mennél előbb letárgyalja a Városi fejlesztési programmját, tudvalevő dolog ugyanis, hogy a közlekedési kérdések a közgyülést két táborra szakitják. A közlekedési kérdések minduntalan előtérbe toliák a két villamostársaság versengését, féltékenységét. A közgyülés békéjét, a tárgyalások objektiv, nyugodt menetét jelentené tehát, ha a Közuti is, a Városi is megkapnák a várostól mindazt, amire szükségük van, hogy biztosan fejlődjenek s a fejlődésük-

ből mennél nagyobb haszna legyen a fővárosnak. A közönségnek az az érdeke, hogy ne terheliék meg ujabb pótadókkal. Ezt pedig csakis ugy lehet elkerülni, ha minden alkalmat felhasznál a főváros arra, hogy meglévő bevételeit fokozza.

VÁLASZT A VÁROS

Előljáró, tanácsjegyző, számtanácsos

A legközelebbi junius tizenhetediki közgyülésen betöltik végre az Alkér Emil nyugdijbavonulásával megüresedett helyettes tiszti főügyészi állást. Első helyen Köncs Boldizsárt jelölte a kijelölő választmány s bizonyos, hogy a választásból Köncs neve fog győztesen kikerülni. Ellenjelöltjei: Balázs Elemér tordai törvényszéki elnök és Zuna Béla tiszti ügyész.

Junius kilencediki lejárattal egész csomó állásra hirdet pályázatot a polgármester. Az állások között első helyen áll az előljárói állás, amelynek betöltését Kiss Ferenc dr. nyugdijazása tette szükségessé. Az állásra pályáznak: Csaplovics Pál, Dévény Gyula, Wigh János, Sántha Dénes, Perger Ignác és Csomag Gáspár főjegyzők. Csaplovics Dévénnyel szemben nem óhajtja felvenni a harcot és különben is a Lipótváros előljárói állására van kiszemelve. Dévény Gyulát az erzsébetvárosi bizottsági tagok óhajtják. Erős pártja van azonban Wigh János főjegyzőnek is s kettőjük küzdelmének az eredménye kétséges. Amelyik alul marad, az lesz az utóda Gergelyi Sándornak, Óbuda szeptemberben nyugdijba vonuló előljárójának.

Az üresedésben lévő másodosztályu tanácsjegyzői állásra pályáznak: Unger Béla, Gazsi Benő, Papperth Viktor és Muzsikó István fogalmazók. Legtöbb esélye Muzsikónak van, aki mint a pénzügyi bizottság előadója, bebizonyitotta az állásra való rátermettségét.

Az adóhivatali főszámtanácsosi állásra pályáznak: Szombathelyi György, Tövis Károly, Deák Géza és Wabrosch Károly számtanácsosok. Alkalmasint Wabroscht választja meg a tanács. A műszaki főtanácsosi állás komoly pályázói: Szivós Gyula és Krisztinkovics Béla.

Ezeken kivül több kisebb jelentőségü állás kerül legközelebb betöltésre.

A gabonavámról

Folkusházy kétkulacsossága

Folkusházy Lajos tanácsnok egy szép májusi napon világraszóló előterjesztéssel lepte meg Budapest közönségét. Azt javasolta, hogy a főváros irjon fel a kormányhoz a gabonavámok leszállitása iránt. Ugy tüntette fel a dolgot, mint hogyha ezzel örökre segitve volna a közélelmezési mizériákon s mintha a gabonavámok ideiglenes leszállitásának a lisztárak csökkenése volna a következménye. A tanácsnok ur munkájáról Mutschenbacher Emil dr., az Omge titkára megállapitotta, hogy silány utánzata, lemásolása a bécsi községtanács hasonló irányu határozatának.

Semmi esetre sem volt alkalmas a javaslat arra, hogy egalizálható lett volna vele a kenyér árának ujabb emelése. A közélelmezési tanácsnok munkája nagyon tetszett Ausztriában, idehaza azonban annál kevésbbé voltak elragdtatva tőle a gazdasági érdekeltségek. A Magyar Mezőgzdasági Vámpolitikai Központ május hó 23-ikán a legnagyobb felháborodással olvasta a főváros állásfoglalását. Jelen volt ez ülésen Folkusházy Lajos tanácsnok is, sőt fel is szólalt.

Folkusházy kijelentette, hogy nem akar tervszerü mozgalmat inditani a gabonavámok leszállitására.

Azt ajánlotta beszédének végén, hogy a mezőgazdasági vámpolitikai központ tiltakozzék az ő (Folkusházy) javaslata ellen, de mellőzze a tiltakozás indokolását.

A közélelmezés legfőbb őre tehát csunyán meghátrált. Behódolt az agráriusoknak és a saját gyermekét, a nagy kinnal lemásolt javaslatot, egyszerüen megölte. Folkusházy urnak azt a kijelentését, hogy ő nem veszi és nem csinálja komolyan a gabonavámok leszállitására irányuló mozgalmat, meg kell torolnia a közgyülésnek. A nyilatkozatból ugyanis az derült ki, hogy a tanácsnok ur nem veszi komolyan a közgyülést, sőt nem veszi komolyan önmagát sem, hanem a legelső alkalommal önmaga dezavuálja a közgyülés határozatát és a saját előterjesztését. Ez pedig türhetetlen helyzet és nem maradhat válasz nélkül. Mert ha a közgyülés által elfogadott előterjesztés helyes és fedi a tanácsnok meggyőződését: — akkor miért szaval a gazdáknak éppen az ellenkezőjéről. Ha pedig a gazdáknak az álláspontját fogadja el, akkor miért nem volt bátorsága a közgyülést is tájékoztatni erről?

Sulyos kudarcát jelenti ez a fővárosnak. A kétkulacsosság azt jelenti, hogy Folkusházy Lajos közélelmezési politikájából hiányzik a céltudatosság, a következetesség, a bátorság, az okosság. A közélelmezés gondjait más kezekre kell bizni. Mert vajjon mit várhat a főváros fogyasztóközönsége olyan közélelmezési politikától, amely napról-napra változik s amely egyfelől reményeket kelt, másfelől pedig önmaga árulja el a rábizott érdekeket.

Fockról-fokra

Fővárosi kátránytelep. — Kövezik a Deák Ferenc-teret.

I.

Budapesten bolondgombaszámra nőnek ki a földből a legkülönbözőbb háziüzemek. Ilyen ujabb sütetü házi üzem a kátrányozó-telep. Fock tanácsnok ur megirigyelte a kollégáit, azt mondta, hogy ne csak a Buzáth tanácsnoknak, meg a Rényi tanácsnoknak, meg a Márkus tanácsnoknak legyenek városi üzemei, hanem őnéki is. Miután pedig a bazaltbánya felrobbant, az aszfaltgyár ügye pedig minden hangulatkeltés dacára is, nagyon gyengén áll, — kátránytelepet alapitott Fock tanácsnok ur.

Meg sem kérdeztek senkit, a szükséges költségeket meg sem szavaztatták s egyszerre csak elkezdte áldásos működését a székesfővárosi kátránytelep. Az első munka az Andrássy-uti jobboldali gyalogjárda kátrányozása volt. Mintájául szolgálhat annak, hogy Fock tanácsnok kezében hogyan működik egy városi házi üzem.

Az egész gyalogsétányt olvasztott kátránnyal felöntötték és hogy a kátrányt megsüritsék, apró kaviccsal behintették. Télen ez a hepe-hupás sétány csak megjárja, de ha kitavaszodik, akkor a kátrány megolvad és hat hónapon keresztül a közönség olyan süpedékes talajon jár, mintha csak a cirkusz porondján sétálna. Ezt a gyönyörüséges állapotot gondosan előkészitették. Hogy a napsugarak jobban érjék a kátrány-réteget, az uttestet szegélyező lombos fákat kivágták. Tessék csak a bizottsági tagoknak napsütéses délidőben végigsétálni Budapest büszkeségén, az

Kulturvita a közgyülésen.

Bu és öröm váltakozik az emberi életben. Meghalt Kossuth Ferenc — jelenti Bárczy polgármester s a városatyák állva hallgatják a nemzet nagy halottjának emlékezetét. A komor hangulat, a mély gyász azonban percek multán eltünik és már viccelődnek a városatyák, már éltetik Blaskovich Aladárt, akinek lovát Micinek hivják és arról nevezetes, hogy megnyerte a Király-dijat, amely alkalomból a tulajdonos ezer koronát juttatott a város szegényeinek.

Valóságos inditványözön zudul a közgyülésre. Az okos Szemenyei Kornél a német kereskedelmi szerződés felmondását kivánja s a felmondást annyi statisztikai adattal támogatja, hogy beleszédül az amber. Havas Rezső főpróbát tart. A jövő közgyülésen a kereskedelmi kikötőt tárgyalják, Vita tanácsnok kiváló előterjesztését. Ennél a pontnál Havass Rezsőnek még Dalmácia árán is fel kell szólalnia, nem árt tehát — gondolja magában — ha a terem akusztikáját még egyszer kipróbálja. Azt kivánja, hogy magyarázzák meg márványtáblákon, ki volt Boráros János és miért Klauzál-utca a Klauzál-utca, továbbá, mikor halt meg Szemere Bertalan és miért éppen az ügyvédi kamarát épitették a Szemere-utcában. Miért nem hivják az Andrássy-utat Havass Rezső-utnak és ki volt az a Dob, akiről a Dob-utcát elkeresztelték. Schuberth Sándor szőlőoltványiskolát kért Óbuda számára. Ez az inditvány már az uj választásoknak a fecskéje s az indokolása az, hogy Schubert hajlandó Óbudát a parlamentben képviselni. Feleki Béla az uj választási törvény sérelmes intézkedéseinek megváltoztatását kivánja, Kovács Jenő „hazabeszél“ és főreáliskolát követel az Erzsébetvárosnak. Dán Leó elmondja, hogy a multkor a Dorottya-utca kellő közepén haladt egy bankfiu és elcsuszott a rothadt gyümölcsmaradványokon. Mire Dán megigérte, hogy majd ő ez ellen tenni fog valamit és arra akarja kötelezni a pesti gyümölcsfogyasztókat, hogy a gyümölcsöt magostul nyeljék le.

Még Bischitz Miksa boldogitotta a Hungária-körut lakóit, aztán Wildner tanácsnok elreferálta a kulturpalotáról készitett javaslatát. Polgár Károly a hetedik kerületi bizottsági tagok nevében azt inditványozza, hogy halasszák el az épitkezést addig, amig a pénzviszonyok meg nem javulnak. Steinhardt akarja a palotát, de nem akarja a Cálvin-teret, Patónak tetszik a palota is, a tér is. Baranski Budán szeretné látni a kulturpalotát, Hecht Ernő a Ferencváros nevében kijelenti, hogy ők nem kérnek a kulturpalotából, menjenek vele a Dunapartra. Vértes Emil a régi zálogház telkét ajánlja, Szalai a Tisza Kálmán-teret. Márkus Miksa szerint a könyvtárak épitése a polgárok arzenáljainak az épitése. A tanács javaslata mellett beszél. Simonovics után a polgármester tartotta szükségesnek, hogy beszéljen. Kezdte a beszédet a honfoglalásnál, majd átugrott ezer esztendőt s a milleniumra tért át. Végül pedig azt mondta, hogy a könyvtártól azért fáznak a városatyák, mert ehhez nem füződik magánérdek, ez csak kultura, csak közügy.

Az atyák szavaztak. Márher tanácsnok azt mondta: A Steinhardt-inditvány mellett szavazott 91 városatya, ellene 45 városatya és husz tanácstag, összesen 65. Tehát megbukott a tanács, megbukott a Cálvin-tér és megbukott egyelőre a kulturpalota is, mert a jó józsefvárosiak és a ferencvárosiak és a terézvárosiak ott nyomban vérszerződést kötöttek és azt mondták, hogy inkább vesszen a kultura is, a palota is, de Steinhardtnak még sem lesz igaza, a könyvtár még sem kerül a Belvárosba.

Ebben a hangulatban installálták Óbuda uj városbiráját, Szolnoky Lászlót, aki azt mondta magáról, hogy ő egy csekélység, ellenben áldásos békét fog teremteni a kies Óbudán.

Paksy Béla folytatta Kovács Jenő munkáját: kerületi ügyet sürgetett, az előljáróság épitését. Hogy majd ha megindul a választási küzdelem és Paksy a mandátumért pályázik, nyugodt lelkismerettel szavalhassa a polgártársaknak:

— Látjátok feleim, én mindent elkövettem, hogy az Erzsébetváros uj előljárósági palotát kapjon. De az ármányos Vázsonyi és a hamis Bárczy nem hajlottak a jó szóra!

Egyelőre tényleg várni kell még a palotával és Paksy reményei alig — mogyorónagyságuak.

Bosnyák Izsó temperamentumos, ötletes beszédben támadta a nyolc órai záróráról szóló törvény alkotóit és azt mondta, hogy a tanács fünek-fának megadta a záróra felfüggesztését, a tanács olyan, mint a lágyszivü asszony, aki nem tud senkinek nem-et mondani . . . (Felkiáltások: Honnan tudja?) Vita tanácsnok olyan szépen válaszolt, hogy Bosnyák Izsó is meg volt vele elégedve.

Öreg este lett, amikor végre visszatértek a napirendhez. Ez a munka nagyon simán ment.

Az omnibuszt két perc alatt megváltották s némi zökkenés csakis egy Lévai Miksa nevü tanitónak fizetési ügyénél és Kiss Ferenc nyugdijazásánál volt. A tanácsot irgalmatlanul leszavazták mind a két kérdésben. Egyéb baj nem történt s az ülés a nyolc órai záróra pontos betartásával ért véget.

Andrássy-ut gyalogsétányán. Megállapithatják pontosan, hogy melyik gummisarok kedveltebb Budapesten: a Palma-e, vagy a Berson? Akárcsak ha az olvasztott pecsétviaszra ráillesztenék a pecsétnyomót, a Palma-, vagy a Bersonsarok lenyomata ott látható a kátrány-uton, amelyre itt-ott szépen beleilleszkedik egy-egy szögecselt bakatalp is. Szürke vagy világos ruhában pedig senki se lépjen erre a hires sétányra. A női toillettekre különösen káros, amikor a megolvadt kátrány ráfreccsen. Közegészségügyi szempontból is veszedelmes. Valóságos bacillustermelő, beszivja a köpetet.

II.

A Deák Ferenc-utca elején épül az Adria-palota. Ez fapalánkkal körül van keritve egész a kocsiutig. A baloldalon elegáns üzletek vannak. És most, mikor csak az egyik járda szabad (az üzletek oldalán), akkor jut eszébe F o c k tanácsnok urnak a Deák Ferenc-utca kövezetét kijavittatni. Mikor a legerősebb volt a pünkösdi üzleti forgalom, a járdát kőgulákkal és kavicsdombokkal rakták tele és elzárták az üzletekhez vezető utat. Amugy is rossz az üzleti konjunktura, a kereskedők különben is nehezen boldogulnak: a város adófizető polgárait ugy is megnyomoritják, hogy elzárják előlük a szabad közlekedési utat.

Az érdekelt kereskedők hiába panaszkodnak, hiába mondják a dolgozó munkásoknak, hogy ne az üzletek ajtaja elé rakják a kőkockákat. Senki se hederit rájuk, mert felelős munkavezetőt nem látni:

— Tegyenek panaszt az előljáróságnál, — ez a lakonikus válasz a kifogásra.

Pedig a megoldás olyan egyszerü. Végezzék el az utjavitási munkát a holtszezonban, juliusban, augusztusban. A tanácsnok ur nyaralása ezáltal nem zavartatnék meg, hiszen a munkát nem ő végzi.

Uj üzemek uj tantiémek

A M a g y a r V i l l a m o s s á g i r.-t. üzlete junius 1-től fogva városi üzem. B á r c z y polgármester hatalmas lépéssel közeledik célja felé: megváltani mindent, ami megváltható, községesiteni minden üzemet, minden üzletet.

Az elvi résznek az elintézése után most minden figyelem a személyi kérdéseknek a megoldása felé irányul. A polgármester szombaton kijelentette az illetékes albizottságban, hogy a villamos-üzem vezetésére

ujabb direktóriumot fognak szervezni.

A direktórium tagjai lesznek: F e s t e t i c h Géza gróf alpolgármester (elnök), B u z á t h tanácsnok, H a r r e r tanácsnok, R i p k a Ferenc dr. gázgyári vezérigazgató, S t a r k Lipót müszaki igazgató, D e u t s c h Lajos kereskedelmi igazgató, azonkivül a kinevezendő főtitkár. Természetes, hogy a gázgyári direktórium is megfelelően fog bővülni, amennyiben annak viszont S t a r k Lipót is tagja lesz.

A bizottsági tagok részvétele a direktóriumban ugyanolyan lesz, mint a gázgyárnál, amelynek vezetésében az uj szervezési szabályzat a városatyákat is szerephez juttatja. Ambiciózus, szorgalmas bizottsági tagokra a legszebb napok virradnak. Nemcsak a villamos- és gázgyári direktóriumokban „dolgozhatnak", hanem az omnibusz-vállalat igazgatóságában is, amely állásokat szintén junius hónapban fogják betölteni.

A várositásnak meglesz az a kétségtelen eredménye, hogy rövidesen minden tanácsnoknak és minden városatyának jut egy-két üzemi igazgatósági tagság és néhány ezer korona tantiém. Más kérdés, vajjon a házi kezelésbe vett üzemek a közönségnek minő előnyöket fognak biztositani. E tekintetben nem sok reménységgel biztatja a publikumot a tapasztalat. A publikumnak be kell érnie azzal a tudattal, hogy most már az omnibusz-lovak is városi alkalmazottak s hogy ismét néhány kitünő állást szerveznek — protekciós ismeretleneknek.

*

Hétfőn délelőtt fehérruhás szüzeknek a sorfala között vonult be a polgármester a „Magyar Villamossági" telepébe. Szent a béke a hadviselő felek között és annál szentebb, mert nagyon drága. Szakértők véleménye szerint két millió koronával fizette tul a város az uj üzletet. De minden pénzt megér, hogy — B á r c z y Gusztáv titkára lesz a vállalatnak.

Aszfalt-őrület

Gyanus üzlet a láthatáron.

Akárcsak egy esztendővel ezelőtt a korláti bazaltkőbánya vételével: — közvetlenül a szezón zárása előtt, az utolsó pillanatban lép a nyilvánosság elé *Fock* tanácsnok a városi aszfaltgyár létesitésének eszméjével.

A nyári csöndre, a minden békétlen hangulatot elolvasztó hőségre számit az ut- és csatornaépitési ügyosztály vezetője a legujabb üzemalapitásnál. *Fock* tanácsnok valósággal mániákusa lett annak a gondolatnak, hogy tőle várja a főváros az összes elemeknek és vegyületeknek házi kezelésbe vételét. Vakbuzgóságában felcseréli egymással az anyagokat, a fát a kővel, a bazaltot az aszfalttal. És amilyen egészséges ösztöne van, pont az aszfalttal akar kisérletezni, azzal az aszfalttal, amelyről köztudomásu, hogy *nincsen jövője*, egyre jobban kiszorul a használatból.

Őszinteségi hiány a legfőbb hibája ennek a gyarló előterjesztésnek. Hétszázezer koronára szabja az ügyosztály a gründolás költségeit, amiből nyilvánvaló, hogy itt nem gyárépitésről van szó, hanem — *üzletről*, gyárvásárról. Ugylátszik, *Fock* tanácsnok ismét könyörületességet akar gyakorolni — a város pénzén. Ismét fel kell segiteni valami bukófélben lévő vállalatot és aszfaltgyárat kell vásárolni csak azért, hogy jó üzletet lehessen csinálni az eladóknak.

A nagy sürgősség, amelylyel az előterjesztést keresztülhajszolni igyekeznek, egymagában véve is gyanus körülmény és bizonyitéka annak, hogy itt ismét valami nagy botrány, komisz üzlet készül. Reméljük, hogy a bizottság tagjai már az első állomásnál vissza fogják utasitani a javaslatot.

Események

Olvasóinkhoz!

Lapunk mai számát, a pünkösdi munkaszünet folytán előállott nyomdatechnikai nehézségek miatt, korlátolt terjedelemben, hat oldalon voltunk kénytelenek megjelentetni, amiért olvasóink szives elnézését kérjük.

A pénzügyi bizottság ülése.

A pénzügyi bizottság pénteken, junius hó 5-én ülést tart a következő napirenddel: Az A n d r á s s y-féle t e l e k b ő l a Szent Benedekrendnek akarnak nagyobb területet átengedni. — A központi vásárcsarnok kibővitése cimén a Fővámház-téren, Mátyás-utcában és Imre-utcában fekvő E g r e s s y- és W é b e r-féle ingatlanokat meg akarják vásárolni. — Óbudán, a Kiskorona-utcában ismét telket akarnak venni Véber Józsefnétől és H a s s z m a n n Sebestyéntől. — S c h l e s i n g e r Alajos vasnagykereskedő azt kéri, hosszabbitsák meg a Barosstér 7. és 8. számu telkekre vonatkozó beépitési kötelezettség határidejét. — Ugyanezt kéri W i n i g Salamon. — Tárgyalni fogják V i t a Emil dr. tanácsnok nagyértékü előterjesztését a kereskedelmi kikötőről. Az előterjesztés tudvalévőleg válasz a kereskedelmi miniszter leiratára és az a konkluziója, hogy a főváros a soroksári Duna-ág mellett foglaljon állást s igyekezzék a kikötő jövedelmeit a maga számára biztositani. Az előterjesztés roppant sok tárgyalásnak, alapos tanulmányoknak, fáradságos munkának az eredménye. Rendkivül becses munka, megérdemli, hogy a benne lefektetett elvek mielőbb megvalósuljanak. — A fővárosi alkalmazottak segélyalapja részére kölcsönt akarnak engedélyeztetni. — A Margit-uszodának ingyenes Duna-fürdő céljára való bérbevételére szükséges költségösszeg fedezetét kérik. — Az 1914, 1915. és 1916. években beszerzendő 3000 d a r a b v i z m é r ő költségére fedezetet kérnek. — A 39 pontból álló tárgysorozatnak többi pontjai vizcsőfektetésekre, utburkolásokra vonatkoznak.

Nemesi előnév.

A hivatalos lap egyik legutóbbi száma közölte, hogy a király *Bründl* János udvari szállító, gyáriparos magyar nemességét megerősitette és neki valamint törvényes utódainak a *kutasi* előnevet dijmentesen adományozta. *Bründl* János udvari szállító cég 25 éves jubileuma alkalmával kapta a legfelsőbb kitüntetést. Egész osztrák-magyar monarchiában az ő cége a közegészségügyi berendezők között a legeső és majd minden középület, bank, vagy fővárosi palota az ő szaktudását hirdeti. A magyar ipar terén szerzett igaz érdemeiért érte tehát a királyi kegy.

Nyári üdülő utazások a tengeren.

A május 23-án indult *„Martha Washington"* Austro-Americana gőzös első és második osztálya az utolsó helyig megtelt. — A junius 13-án induló *„Kaiser Franz Josef I."* hajón — mely a monarchia legnagyobb és leggyorsabb gőzöse — már szintén nagyon kevés hely van üresen. Földközi tengeri, valamint amerikai üdülő és luxus utazásokra vonatkozó bővebb felvilágositással és prospektusokkal készséggel szolgál: az *Austro-Americana* magyarországi központi irodája, Budapesten, VII., Thököly-ut 2., ugyszintén fiókirodák *Csáktornyán*, (a pályaudvar közelében) és *Fiumében*, (Via Negozianti 5. szám) alatt.

A magyar ház

uj fogalmat jelent a pesti publikum előtt. Ez a hamarosan népszerüvé lett vállalkozás, mely méltán kelti föl az idegenek figyelmét is, ujabban egy gyönyörü virágos kerttel bővitette *Teréz-körut 15. sz. a.* levő helyiségeit.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21

JARDIN DE PARIS
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.
Juniusi müsor:
Käthe Funck és a Femina-szinház együttese. — *Lonzay Anna* m. v. *A család esze* cimü operett *Lissy Jungkurth, Solti Rózsi, Nagy Magda* és még 29 attrakció. Éjfélkor a *Tabarinban* szenzációs táncattrakciók. — *Kitty Aschenbach.* — Jegyrendelés a 36—15. sz. telefonon.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. *(Kossuth Lajos-utca sarok)*

Zajtalan! ✱ Gazdaságos!
MÁG
25 HP. **MAG.** 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Vicinális bajok

A Magánmérnökök Országos Szövetsége legutóbbi választmányi ülésében elhatározta, hogy „a helyiérdekü vasutak épitését gátló akadályok elhalasztása végett" felterjesztést intéz a kereskedelmi és pénzügyi miniszterekhez. A szövetséget erre a lépésre az a körülmény inditotta, hogy több vállalkozó mérnök panaszt tett amiatt, hogy a kereskedelmi miniszteriumban a vicinális vasutak engedélyezése körül nehézségeket támasztanak.

A vicinálisok iránti ellenséges hangulat Hieronymi hivataloskodása alatt vert gyökeret a kereskedelmi miniszteriumban. Fokozta ezt a Máv. igazgatóságának a magatartása, mely a kormányhoz intézett felterjesztéseiben a deficitet a vicinálisok kezelésére való erős ráfizetéssel indokolta.

Mi ebben az ügyben tudakozódtunk a kereskedelmi miniszterium vasuti osztályában, ahol ezt a választ nyertük:

— Az igaz, hogy néhány év óta a vicinális vasutak engedélyezése körül nagy óvtossággal és körültekintéssel járunk el. Minden idevonatkozó kérést alaposan megvizsgálunk és az engedélyezési feltételek megszabásánál különös tekintettel vagyunk a Máv. érdekeire, mely a h. é. vasutak üzemére eddig erősen ráfizetett. Olyan vonalakat, melyek a már létező összeköttetésnél rövidebbet akarnak azért létrehozni, hogy a hosszabb utról a forgalmat elvonják, nem engedélyezünk. Ezentul a keskenyvágányu gazdasági és ipari vasutak épitését kivánjuk forszirozni és lehetőleg arra törekszünk, hogy az uj vonalak ne a Máv. üzemébe kerüljenek hanem saját üzemben tartassanak.

Ezek a nyilatkozatok nagyjában megerősitik a Magánmérnökök Országos Szövetségének a panaszait. Legutóbb még azt is hallottuk, hogy a pénzügyminiszteriumban is akadályokat görditenek a vicinális engedélyezések elé, amennyiben az állami hozzájárulásokat olyan minimális összegekre igyekeznek leszállitani, melyek a teljesitendő szolgálatokkal egyáltalában nem álanak arányban.

A kereskedelmi és pénzügyi miniszteriek ez az eljárása egyenes ellentétben áll a kormánynak azzal az ünnepélyes nyilatkozatával, mely szerint mindent meg fog tenni a gazdasági válság enyhitésére és a munkanélküliség csökkentésére.

A vicinális épitkezéseknél sok ezer munkás keresi kenyerét. Miért akarja ezeket a kormány a kivándorlásra kényszeriteni azzal, hogy a h. é. vasutak épitését halogatja, illetve megakadályozza? Ugy a tőkének, mint a munkásoknak tehát az az érdeke, hogy a vicinálisok épitése minden erővel előmozdittassék. A miniszteriumok megrögzött bürokratái, ugy látszik, nem tartanak kontaktust a gazdasági élettel, amelynek igényeit nem ismerik. Az ország vállalkozói és dolgozó osztályai hangosan követelik, hogy szünjék meg a miniszteriumokban az a kerékkötő politika, mely a vicinálisok kiépitésének és ezzel együtt az ország gazdasági fejlődésének utját akarja vágni.

——

Dolgoznak a malombárók.

A behozatali jegyek megint kisértenek. A nagymalmok nem nyugosznak és ezt a kérdést minden erővel felszinen igyekeznek tartani. Miután a magyar és az osztrák kormányt nem tudták megpuhitani, hát most az osztrák malomérdekeltségeket próbálják ennek az ügynek megnyerni. Pozsonyban e hó 25-ikén ezekkel együtt értekezletet tartottak és abban állapodtak meg, hogy a behozatali jegyek életbeléptetésére vonatkozó kivánságaikat a vámpolitikai központok elé terjesztik. Mi azt hisszük, hogy ez az erőlködés mindhiába való. Lehetetlennek tartjuk, hogy a magyar kormány belemenjen abba, hogy egy virágzó iparágnak a behozatali jegyek engedélyezésével ugyszólván nemzeti jutalom adassék. Már több izben lerántottuk a leplet a budapesti nagymalmok káros üzelmeiről. Most csak azt akarjuk hangsulyozni, hogy a magas buzaárak részben annak a féktelen tulspekulációnak tulajdonitandók, amelyet a malmok a budapesti tőzsdén évek óta folytatnak. A kormánynak semmi esetre se lehet feladata, hogy a malmoknak e káros gazdasági tevékenységét még a behozatali jegyekkel is támogassa.

Skodáék terjeszkedése.

Az osztrák Skodamüvek, amelynek magyarországi fióktelepe, a győri Magyar ágyugyár r.-t. külföldi iparosok közremüködésével most épül, ujabb érdekeltséget keres Magyarországon. Csápjait már ki is terjesztette a zavarokkal küzdő Prager Maschinenbau A. G.-ra, amely vállalat a budapesti Hazai gépgyár r.-t.-al áll érdekközösségben. A szanálást a Skoda-müvek akarják végrehajtani olyanformán, hogy a prágai gépépitő r.-t. részvényei a Skodamüvek tárcájába kerülnének. Mult hó 31-én tárgyalták a Maschinenbau A. G. közgyülésén a szanálási tervet, de a jelenvolt nagyrészvényesek erélyes állásfoglalása következtében végleg még nem határoztak. Legközelebb rendkivüli közgyülést tartanak. A Skodamüvek különben a részvényeket a budapesti tőzsdén is be fogják vezetni. Ez azt jelenti, hogy az a féktelen hazárdjáték, amelyet időközönkint e papirosokkal üzni szoktak, nálunk is áldozatokat fog követelni. Emlékezhetünk még rá, hogy két év előtt a bécsi tőzsdén ezer és ezer apró exisztencia ment tönkre a Skoda-részvényeken. El lehetünk rá készülve, hogy a Skoda-részvények „animir-bankár"-jai a budapesti tőzsdén sem maradnak majd tétlenül.

Délivasut.

Mult hó 30-án tartották meg a Déli Vasut ezidei közgyülését Bécsben. Az igazgatósági jelentések tudomásulvétele és az igazgatósági tagok ujból való megválasztása után a Déli Vasut pénzügyi helyzetének szanálására vonatkozó előterjesztés került volna tárgyalásra. A 115 milliós kölcsön felvételét egyhangulag elfogadták. Végül elfogadták a részvények névértékének 500 frankról 200 frankra való leszállitását.

Ksod. vasut.

A *cs. kir. szab. kassa oderbergi vasut* a napokban tartotta *Ludvig* Gyula v. b. t. t. elnöklete alatt XLII. rendes közgyülését. A kormányt *Hollán* Sándor képviselte, a jegyzőkönyvet *Hollán* Miklós dr. vezértitkár vezette. Az évi jelentésből a következő főbb adatokat közöljük: Az 1913. év összbevételei 35.149.658 koronára rugnak, szemben az 1912-ben elért 33.217.065 koronával, a bevételek tehát 1,982.503 koronával haladják meg a mult évi kiadásokat. Megjegyzendő azonban, hogy a fenti összegből 970.000 koronányi kiadás csupán átmeneti jelleggel bir. A napirend legfontosabb tárgyát az alapszabályok módositása képezte. Ugyanis az 1913. évi XXVI. tc. értelmében a magyar állami költségvetési év 1914. évi julius hó 1-től fogva minden év julius havának elsejétől a következő év junius hó 30-ig tart és az osztrák állami költségvetési év 1914. évi julius hó 1-től fogva minden év julius havának elsejétől a következő év junius hó 30-ig tart és az osztrák állami költségvetési év kormányrendelettel hasonló tartamban állapittatott meg. Ennek következtében a vasuti üzletévnek a két állam megváltozott költségveési évével való összhangzatba hozatala vál szükségessé. A közgyülés ugy az igazgaóságnak, mint a felügyelőbizottságnak és *Pulszky* Garibaldi miniszteri tanácsos, vezérigazgatónak a lefolyt évben is tanusitott odaadó müködésükért köszönetet szavazott. A közgyülés után megtartott igazgatósági ülésen *Ludvigh* Gyula v. b. t. t. az igazgatóság alelnökévé választatott.

Kőbányai göztéglagyár.

A Kőbányai Göztéglagyár Társulat Pesten május hó 28-án tartotta XLV. rendes közgyülését *Czettel* Gyula igazgatósági tag elnöklete alatt. Az igazgatóság javasolja, hogy a mérlegben kimutatott 76.020 korona 50 fillér tiszta nyereségből az alapszabályszerü levonások után, a tartalékalapra 3000 korona, a törlesztési alapra 12.000 korona irassék és a fenmaradó összeghez az osztalék tartalékalapból 50.000 korona hozzákapcsolva, az igy mutatkozó összegből osztalékul részvényenként 25 korona folyó évi junius hó 1-től a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság pénztára által kifizettessék. Az igazgatóságba mint uj tagot királykuti *Bacuruch* Károly megválasztották. A közgyülés után tartott igazgatósági ülésen *Károlyi* Imre grófot egyhangulag az igazgatóság elnökévé választották meg.

Marta.

A Marta Magyar Automobil rt. május 29-én tartotta Aradon V-ik közgyülését, melyen gróf *Károlyi* Imre elnökölt. Az előterjesztett mérleg szerint a leirások után fenmaradó tiszta nyereség 154.740.22 korona, melyből a társaság a közgyülés határozata szerint 5 százalék osztalék fizetésére 120.000 koronát fordit.

Magyar cukoripar.

A Magyar Cukoripar rt. Ullmann Adolf főrend elnöklete alatt május hó 26-án tartott közgyülésén az igazgatóság javaslatához képest határozatba ment, hogy azalapszbályszerü leirások fognatositása után fenmaradó 1,446.535 korona 36 fillérnyi tiszta nyereségből május 27-től kezdve részvényenként 120 korona vagy 102 német birodalmi márka osztalék fizettessék, 175.999 korona 50 fillér pedig uj számlára vitessék át. Az igazgatóságba uj tagul *Kantor* Miksa választatott meg. A felügyelő-bizottság tagjai lettek: *Brózsa* Alajos, *Dókus* Gyula, *Lang* Ernő, *Nógrádi* Károly, lovag *Rothkugel* Arnold és baranyavári *Ullmann* Ödön (uj). A közgyülést követő igazgatósági ülésen elnökké *Ulmmann* Adolf, alelnökökké gróf *Majláth* József v. b. t. t. és gróf *Zichy* Andor választották meg.

Élet- és járadékbiztositó.

A Magyar Élet- és Járadékbiztositó Intézet mint szövetkezet május hó 30-án tartotta rendes évi közgyülését *Erdődy* Tamás gróf elnöklete alatt az intézet Andrássy-uti székházában. A mérleg és az igazgatósági jelentés adataiból kiemeljük, hogy a rossz gazdasági viszonyok dacára a taglétszám 16957-re emelkedett, a biztositási tőke 44,527.146 koronára gyarapodott, amihez még a nyugdijbiztositások jelentékeny állománya csatlakozik. A nyereség 47.131.73 koronát tesz ki. A részjegyek szelvényeinek 5 százalékkal való beváltása után a fenmaradó tiszta nyereség 70 százalékát a bizt. tagok nyereményosztalék alapjához csatolják. A közgyülés elismerését fejezte ki a vezetőségének.

Prudentia.

Nemrégiben uj biztositó társaság alakult Budapesten, a *Prudentia Nemzetközi Élet- és Tőkebiztositó Társaság.* Az uj biztositó alaptőkéje 500.000 korona. Az igazgatóságnak *Batthyány* Zsigmond gróf, *Teleky* József is tagjai.

Az Élelmiszer r.-t. szeszosztálya.

E cim alatt mult heti számunkban azt irtuk, hogy a *Magyar Élelmiszer R. T.* átvette *Lőwy* Marcel képviseleteinek egy részét. E hirünk kapcsán annak a közlésére kértek fel bennünket, hogy a cég nevét tévesen közöltük. Az Élelmiszer R. T. ifj. *Löwy* Adolf pilseni sörgyári képviseletét vette át, ellenben Löwy Marcel összes képviseleteit a saját hatáskörében változatlanul vezeti tovább.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62--45.

1743

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

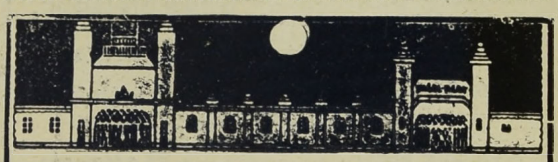

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓBANK safe-deposit osztálya

Budapest, V., Dorottya-utca 6.

bérbe ad már negyedévre is mérsékelt áron **páncélrekeszeket,** melyek érté2papirok, értékek, ékszerek, okmányok, stb. biztos és diszkrét megőrzésére szolgálnak.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban

máj. 1-től naponta délután és este

szimfonikus zene

elsőrendü ételek és italok.
Számos látog. kér **Spolarits és Maloschik.**

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., VII., Rottenbiller-u. 14. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

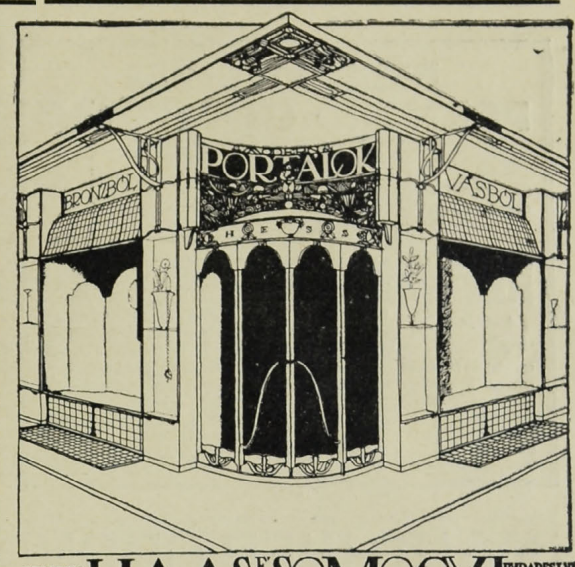

TELEFON 7-44 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST VI. FRANGEPÁN U.

Gyékényfonatból fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható!
Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

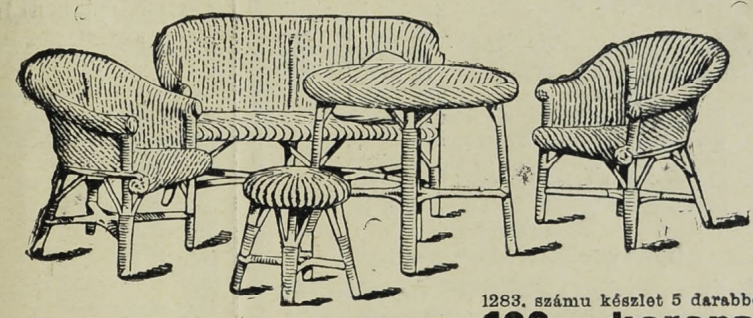

1283. számu készlet 5 darabból
100.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36. II

Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállitása

Belépő dij 40 fillér.

Akiállitás zárul 1914 julius 5-én

Elsőrendü látványosság!

BUDAPESTEN a városligeti iparcsarnokban

Elsőrendü látványosság!

Kedvező alkalom a modern borászat és pincészet gépeinek, eszközeinek és felszerelési tárgyainak beszerzésére

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖIM: BÉLCEMENT ⊂⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat építési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.

BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.

TELEFON: 66—27. SZÁM.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. ∞ ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

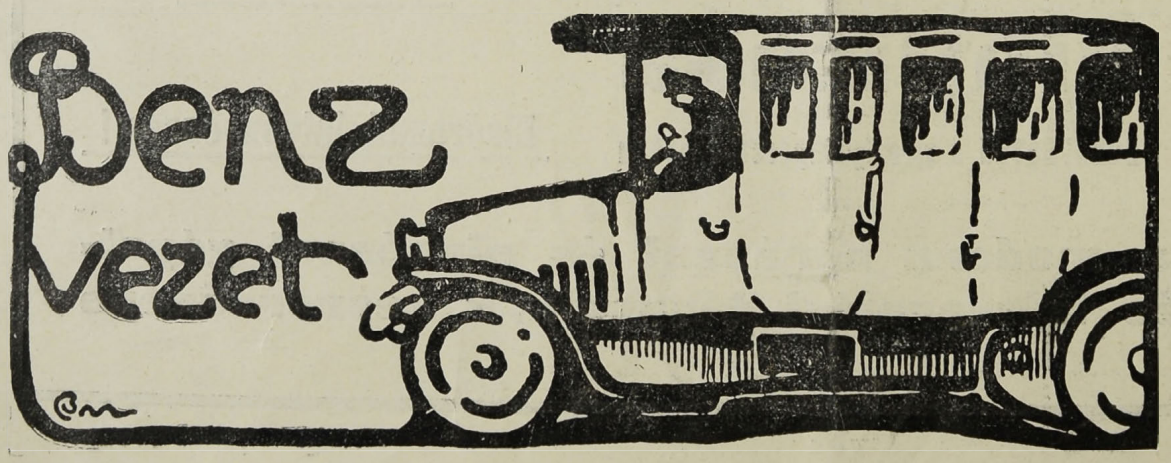

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. junius hó 10-én. 24. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szildgyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 15. szám
Telefon ••••••• 137-15

Az adóemelés

elkerülhetetlen, hiába tagadják a város urai. Nyolc esztendős uralkodás alatt immár másodizben folyamodik a polgármester ehhez a biztos eszközhöz. A mult évi zárszámadásoknak az összeállitása közben feleszméltek a városházán és a számok megdöbbentő erejétől lenyügözve, rezignáltan állapitották meg, hogy nem rágalom többé, hanem szomoru valóság a deficit nevü baj. Pillanatnyilag a deficit inkább csak erkölcsi veszedelmet és hitelrontást jelent, mert a leplezésének az a módja, hogy egyszerüen átviszik a következő esztendő számlájára. Azonban az ilyen budgettechnikai tréfáknak semmi értelmük és semmi céljuk nincsen, mert hiszen nem vitás, hogy a tavalyi deficit csak halovány előfutárja volt a folyó évi hiánynak. Egyetlenegy tételt kell csak ennek a feltevésnek a megerősitésére felhozni. A folyó év költségvetésében, tehát a jövő esztendőben nyilvánosságra kerülő zárszámadásban nyoma kell, hogy legyen az uj, 158 milliós kölcsönnek. Nyom alatt pedig azt kell érteni, hogy az 1914-es költségvetést kilenc millió korona ujabb kamat terheli. Tessék ehhez hozzávenni azt, hogy a közeljövő méhében még egy kölcsön rejtőzik, a kamattöbblet még nagyobb lesz és tessék számitásba venni azt, hogy az uj kölcsönökből fedezett beruházások a legjobb esetben mennyi jövedelmet biztositanak a városnak: — és akkor nyilvánvalóvá lesz, hogy itten egy mértani arányban növekedő, folyton ujabb táplálékot nyerő hiánynyal, deficittel állunk szemben. Minthogy pedig a jövedelmek fokozásának más utja nincsen, mert más utat a városházán nem akarnak ismerni: — ennélfogva ugy oldják meg a problémát, hogy a községi adópótlékot felemelik. Ehhez bizony nem kell nagy talentum, szépen köszönjük az olyan finánczsenit, amelyik egyszerüen megállapitja a hiányt és kiszámitja, hogy hány percenttel kell a polgárságnak mélyebben a zsebébe nyulni, hogy a deficit kiküszöbölhető legyen.

A Bárczy-rezsimnek ez az eredménye bennünket nem lep meg, olvasóinkat sem éri váratlanul. Lapunk hasábjain megjelent két esztendős irásból hámozzuk ki ezt a jóslásszerü megállapitást:

„Itt ugy dobálódznak a milliókkal, a tizmilliókkal, mint a footballal és legyünk tisztában a végső eredménynyel: Bárczy István, aki a sportpályák ünnepélyes felavatásánál oly kecsesen szokta elrugni a labdát, — a községi háztartás egyensulyát biztos goalként belövi a deficit hálójába. Ennek a sportelvezetnek sok milliós belépődiját azonban a polgárságnak kell majd megfizetnie.“ És igy történt.

Fuliánkok

Schlesinger

nem hagyja magát, nem akar hütlen lenni a nevéhez. Ez az üzlet igazi fővárosi üzlet volt. A kezdete is, a vége is, hamisitatlanul budapesti. Ugy kezdődött, hogy egy városatya, akit történetesen Goldmannak hivnak, pénz nélkül akart meggazdagodni. És mert hü tia volt kerületének és alvezéri rangra emelkedett a klikk vezérkarában, ugyszólván egyetlenegy fillér nélkül, olcsó hitelbe, hatalmas telektömböket vásárolt a fővárostól. (Akkor még az volt az elv: mindent pénzzé tenni!) A telkekkel a derék városatya spekulálni akart, egyéb üzleteivel azonban elspekulálta magát s kénytelen volt a keleti pályaudvarral szemközt lévő telkeket történetünk hősének, Schlésinger urnak átengedni. Schlesinger urnak a telkeken ... tkeznie kellett volna, vagy pedig évente tizenötezer korona kötbért fizetni a városnak. De Schlesinger ur nem hagyta magát. Befolyamodott a városhoz és azt kérte, ajándékozzák néki a tizenötezer koronát. És a pénzügyi bizottságnak nem volt kifogása az ajándék ellen. Annál több kifogása lehet a polgárságnak — a pénzügyi bizottság ellen.

A hiteltullépések

történetében eddig a Sáros-fürdőt illette meg a legszebb lap. Most azonban méltó versenytársa támadt a fürdőnek, mert kiderült, hogy a városi villamos-telep építésénél csekély három millió koronával többet költöttek el az előirányzott összegnél. Az eredeti tervek szerint tiz millió koronájába került volna a telep a városnak, a végeredmény szerint pedig tizenhárom milliót fektettek be ebbe az üzletbe. Ez pedig nem más, mint megtévesztése a közgyülésnek, amely abban a feltevésben és azzal a kalkulációval szavazta meg annak idején a tizmilliót, hogy ennyibe fog kerülni a villamos telep és ennek az összegnek a megfelelő jövedelméről van szó. Holott a rentabilitási számitás ilyen horribilis eltérés után teljesen felborul. Mert abban senki sem kételkedhetik, hogy a differenciális három millió nem jelent megfelelő jövedelemtöbbletet, hanem az amortizációs tehernek a fokozását. A legjobb esetben tehát annyit fog jövedelmezni a Magyar Villamossági megváltott üzeme, amennyit a városi villamostelep és a megváltás tőke- és kamattörlesztése igényel. A közel negyvenmilliós békát tehát azért nyelte le a város, hogy a kommunalizáció győzzön: a nagybankoknak negyven millióval több követelésük legyen a fővárossal szemben.

Az Általános Villamosságit ősszel megváltja a város

Egyik lépés követi a másikat. Előrelátható volt, hogy a *Magyar Villamossági rt.* megváltását nyomon fogja követni a villamos világitás monopóliumának megszerzése. A város villamostelepének most már csak egy konkurrense van: a *Budapesti Általános Villamossági R. T.* Ezt a vállalatot szintén megváltani óhajtják a városházán.

A vállalattal kötött szerződés értelmében a főváros megváltási joga 1910. december 15-ikén kezdődött s a jogot, két esztendei felmondási idő ellenében, bármikor gyakorolhatja. A terv szerint a főváros ősszel értesiti a vállalatot, hogy megváltási jogával élni kiván és fel fogja szólitani, nevezze meg azt az összeget, amelyért 1916. december elsején telepét és üzemét a fővárosnak átengedni hajlandó. Amennyiben a felszólitás eredménytelen lesz, ugy a város rögtön megindítja a becsérték birói megállapitására irányuló lépéseket. Kétségtelen, hogy a Budapesti Általános Villamossági rt. a megváltás szempontjából sokkal helyesebb taktikát követett, mint a Magyar Villamossági. Az utolsó években sokkal nagyobb beruházásokat eszközölt, mint amenyire szüksége volt, nyilvánvalóan azért, hogy annál nagyobb legyen a megváltási ár és annál jobban visszariassza a várost a megváltástól. A B. Á. V. hálózata, épületei, gépei, telkei az 1909. évi mérlegben husz millió koronával szerepelnek. 1910-ben már huszonegy millióval, 1911-ben huszonhárom millóval, 1912-ben huszonnégy millióval és 1913-ban több mint huszonöt millióval. Tehát négy esztendő alatt *öt millió koronával emelkedett* a beruházások leltári értéke, holott az áramfejlesztés alig emelkedett. Az összes áramfejlesztése évi 40.000 kilowatt. A fővárosnak tehát, ha a birói, vagy egyezség uton megtörténő becslés szerint csak 21 millió korona lesz a becsérték, akkor is kb. *harminchárom millió koronát* kell a megváltás fejében fizetni, mert a szerződés értelmében itt is 60 százalékkal tul kell fizetni a beruházásokat. A városházán a következő hozzávetőleges számitást csinálták:

Az 1913-ik évi mérleg szerinti tiszta nyereség	1,572.994 K.
Látható, kimutatott leirások, értékcsökkenési alap	1,875.250 K.
összesen:	3,448.244 K.
Ebből évente leirnak	400.000 K.
A tiszta nyereség házi kezelésben	3,048.224 K.
Ebből levonandó a megváltási ár amortizációja, (6 %-os kamatot számitva)	1,980.000 K.
Marad tehát évi tiszta nyeresége a városnak	1,068.244 K.

Abban az esetben is, ha az amortizációs számitásnál 7 százalékot veszünk alapul, még mindig kb. 800.000 korona tiszta jövedelmet hozna a vállalat a fővárosnak.

Ez az erdemény pedig nagyon szép, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a jövedelem évről-évre emelkedik, a kiadásokat pedig a villamosvállalatok egységes vezetésével csökkenteni lehet. A főérv különben, amely-

lyel a városházán a megváltást indokolják, nem az anyagi szempont, hanem az, hogy a villamosvilágitást monopolizálni kell, nem szabad kitenni a Magyar Villamossággival kibővült városi üzemet a Budapesti Általános Villamossági konkurrenciájának. Annál sürgősebb ez a tranzakció, mert tudvalévő, hogy a villamosvilágitás egyre jobban kiszoritja a gázt. Nem szabad tehát megengedni, hogy a horribilis áldozatokkal megszerzett és ujjászervezett gázüzemet egy magánvállalat jövedelmezőségében korlátozza. Belátható időn belül megszünik a gáz versenyképessége, ha tehát a diadalmas versenytárs, a villamosvilágitás nincsen teljesen a főváros kezében, akkor nagyon szomoruan fog alakulni a gázüzem mérlege. A gáz- és a villamvilágitás csakis egységesen, közös tulajdonban prosperálhat, mindkettőnek monopolisztikus a természete és mindkettőnek a jövedelmezősége ezt követeli.

A városházán azt remélik, hogy a Budapesti Általános Villamossági megváltására vonatkozó előterjesztést ősszel akadálytalanul elfogadja a közgyülés.

Nyilvános árlejtésen győzött a drága vállalkozó

Egészen furcsa szokásokat honositott meg a városházán Fock Ede tanácsnok, az ut- és csatornaépitési ügyosztály vezetője. Favorizált vállalkozóknak a kedvéért a legnagyobb lelkinyugalommal követ el formasértéseket, amelyek azonban erősen belevágnak a lényegbe is, abba, hogy a várost jól és olcsón szolgálják ki a szállitók és vállalkozók.

Fock tanácsnok legutóbb nyilvános árlejtést hirdetett a Soroksári-uti mellék gyüjtőcsatorna épitési munkáira. Összesen hat ajánlat érkezett be, ezeket az ajánlatokat átszámitották s a város illetékes közegei megállapitották, hogy az engedmények figyelembevételével Deutsch Imre vállalkozó ajánlata a legolcsóbb. Deutsch a munkáért 167.000 K-t kért, az utána jövő vállalkozó pedig 173.000 koronát. Ez a vállalkozó a László és Blum-cég, amely nagy kegyeiben van Fock tanácsnoknak. Elannyira, hogy a hatezer koronás árdifferencia dacára a munkát — László és Blumék kapták. Amikor pedig az indokolatlanul mellőzött legolcsóbb ajánlattévő ez irányban kérdést intézett az ügyosztály vezetőjéhez, Fock tanácsnok ur irigylésre méltó, derüs kedvvel és cinizmussal válaszolta:

— Az ön ajánlata olyan olcsó, hogy a munkája nem lehet jó. Én önben nem bizom.

Fock tanácsnok ur tehát nem hajlandó respektálni a nyilvános árlejtés eredményét. Hiába biznyitotta Deutsch, hogy ő már sokkalta nagyobb munkákat is közmegelégedésre végzett s hiába ajánlott fel a kikötött 10.000 korona óvadék helyett 20.000 koronát — az ut- és csatornázási albizottság előtt is erősen exponálta magát Fock tanácsnok s a bizottság a drága László és Blum-féle ajánlatot fogadta el.

Ezek után senki sem várhatja többé a vállalkozóktól, hogy komolyan vegyék a város által kiirt nyilvános árlejtéseket. Senki sem fog bizni többé az eredményben, mert kiderült ismét, hogy a nyilvános árlejtés csak humbug és hogy a városházán nem elegendő kellék az, ha a vállalkozó ajánlata a legelőnyösebb. A fő dolog az, hogy a tanácsnoki szív is érte dobogjon.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. (Kossuth Lajos-utca sarok)

Hatvan milliót kifizetett a főváros

Tavaly, a nyár kezdetén, nagy bajok voltak a városházán. Szomoru jelentéssel kedveskedtek a polgármesternek: azt üzente a pénztári igazgató, hogy elfogyott a nagy pénzek regimentje, üres a kassza. A helyzet válságos volt, mert a pénzügyi viszonyok olyanok voltak, hogy állandó jellegü, törlesztéses kölcsönre gondolni sem lehetett. Bárczy Istvánnak végre sikerült kisebb-nagyobb részletekben összesen kb. nyolcvan-ötmillió koronás függőkölcsönt szerezni, amely kölcsön természetesen nagyon drága volt. Közben javultak a pénzviszonyok s a főváros, mint ismeretes, 158 milliós amortizációs kötvénykölcsönt kapott. Ebből kellett elsősorban a függő tartozást rendezni.

Junius hó ötödikén, tehát a mult héten járt le a függőkölcsönből hatvan millió frank. Ezt az összeget tavaly, junius 9-ikén folyósitották a fővárosnak a Hitelbank, a Kereskedelmi Bank és a Pesti Hazai. A kiutalás bonok ellenében történt. A nagybankok a bonokat kisebb-nagyobb tételekben elhelyezték a külföldön, de Budapesten is sikerült néhány bont értékesiteni.

A beváltás most ugy történt, hogy a főváros az Osztrák-Magyar Banknál lévő giroszámlájuknak a javára utaltatta át az összegeket a bon-tulajdonosok részére a nagybankok utján. Egész csomó tétel, egész csomó bon volt forgalomban. Érdekes, hogy a város bonjait nemcsak Ausztriában vették, hanem Németországban, Angliában, Hollandiában, Franciaországban, sőt Amerikában is. Nagyobb tétellel szerepel a kielégitett hitelezőknek a listájában a Dresdner Bank, az Amsterdanische Bank stb. Magánosok is vettek ilyen bonokat, voltak olyanok is, akik váltó ellenében adtak a fővárosnak pénzt.

A hátralékos 20—25 millióból kb. 3 és fél milliót ugyancsak a mult héten törlesztett a főváros. A törlesztés szintén ugy történt, hogy az esedékessé vált bont a város beváltotta. Budapestnek tehát még kb. husz millió korona függő tartozása van ilyen kisebb tételekben, bonok ellenében. Ezeket is szép sorjában beváltják és helyükbe lépnek a nagy, kötvénykölcsönök.

OLVAD AZ ASZFALTGYÁR

Nem kell az előterjesztés

Azokban a körökben, amelyek egyre fokozódó aggodalommal kisérik figyelemmel a főváros üzleteit, nagy felháborodást keltett *Fock* Ede tanácsnoknak az a terve, hogy a város 700.000 korona befektetéssel és a megszokott hiteltullépésekkel aszfaltgyárat alapitson. Jól tudja mindenki, mi rejlik egy ilyen tervnek a hátterében. Nyilt titok, hogy a városházán nem akarnak aszfaltgyárat alapitani, hanem valamelyik meglévő vállalatot megváltani, felsegélyezni.

A *Gyáriparosok Országos Szövetsége* mult heti igazgatósági ülésén állást foglalt a legujabb községesitési ötlet ellen. A *Chorin* Ferenc dr. elnöklésével tartott ülésen *Schwarz* Alfréd tette szóvá, hogy a városi aszfaltgyár a magánipar érdekét csorbitaná s ezért ezzel szemben fel kell szólalni a fővárosnál. Az igazgatóság ilyen értelmü döntést hozott.

Az ut- és csatornaépitési albizottság mult heti ülésén hasonlóképpen erőshangu birálatban részesitették az előterjesztést. A döntő szempont az volt, hogy a városnak a válságos pénzügyi viszonyok között nem szabad belemenni ilyen nagy összegről szóló, kockázatos vállalkozásba.

A magánüzemben levő aszfaltgyárak alig hogy tengődnek, egészen bizonyos tehát a városi kezelésben lévő, bürokratikus szellemben vezetett vállalkozásnak a kudarca.

Az albizottság tagjai nem is akartak behatóbb birálatába bocsájtkozni az előterjesztésnek, mert azt á limine akarták visszautasitani. Csak hosszabb kapacitálás után sikerült ezt a szégyent elkerülnie Fock tanácsnoknak s végül is abban történt megállapodás, hogy a részletes tárgyalást a hét folyamán vagy a jövő hét elején fogják megtartani.

Az eredmény nem lehet kétséges: az előterjesztést feltámadhatatlanul, végérvényesen agyon kell ütni és nem szabad alkalmat adni arra, hogy ujabb pénzpocsékolásra legyen ürügye a tanácsnak.

Rényi tanácsnok

az autobusz-pályázatról, a pályázókról és az omnibuszról

Uj fejezetekhez ért az autobusz-ügy. A nyilvános pályázat eredménye az, hogy huszonkét jelentkező akadt s ezek közül négyen tettek ajánlatot az üzembérletre. A dolgoknak ebben a stádiumában Rényi Dezső tanácsnok, a közlekedési ügyosztály kiváló vezetője, a következőkben volt szives felvilágositással szolgálni:

— A pályázat eredménye nagyon örvendetes. A világ legkiválóbb autobusz-gyártmányait találjuk az ajánlatok között s bizonyos, hogy az üzembérletre vonatkozó ajánlatok kedvezőbbek, mint az angol ajánlat volt.

— A helyzet azonban ma még komplikáltabb, mint volt a pályázat előtt. Az első szempont, amely a döntést megnehezíti, a kereskedelmi miniszter urnak a hazai ipar pártolására vonatkozó, általunk is méltányolt álláspontja. Bizonyos, hogy a legjobb kocsikat ezidőszerint a külföld gyártja és mi bizonyos mértékben mégis kötve vagyunk a hazai ipar produktumaihoz. A másik szempont az, hogy a pályázók között van a két villamostársaság is és miután a Városit a fővároshoz szoros anyagi érdekeltség füzi, nem lehet figyelmen kivül hagyni az ajánlatát.

— E pillanatban még semmiféle álláspontja nincsen az ügyosztálynak. Nem is lehet, mert az ajánlatok áttanulmányozása rengeteg munkát igényel. Az ügyosztályban hat tisztviselő foglalkozik vele, azonkivül külső szakértőket is bevonunk a dologba. Még megközelitőleg sem tudom megmondani, mikor készül el az ügyosztály előterjesztése.

— Julius hó elsején átvesszük az omnibusztársaság üzemét és telepét. Az átvétel semmiféle rázkódtatással nem fog járni, mert

az üzemet a fuvartelep fogja kezelni.

Gattein Hugó dr. igazgató vezetésével. Elhatároztuk, hogy az *omnibusz-forgalomba uj vonalakat kapcsolunk be.* A Dohány-utcában, a Wesselényi-utcában és még néhány utvonalon omnibuszt fogunk járatni egészen addig, amig az autobusz-forgalom megindul.

*

Bizonyos, hogy Rényi tanácsnok önfeláldozó fáradságán, ambicióján nem fog mulni a dolog. Félő azonban, hogy Budapestnek még sokáig nem lesz szerencséje az autobuszhoz. Nagyon sok illetéktelen beavatkozás, befolyásolás tapad ehez az odiózus ügyhöz. Máris ismét a magyar ipar jelszavával igyekeznek hangulatot teremteni néhány vállalatnak. Nyilt titok, hogy a Ganz-Danubius-gyár, amely Büssing-kocsikkal pályázik az üzletre, Harkányi János kereskedelmi miniszterbe veti a reménységét. Azt mondják, hogy a magyar ipart támogatja az, akinek kedves az ő ajánlatuk. Holott a valóság az, hogy a Ganz-Danubius autobuszainak egyetlen csavarja sem készül magyar gyárakban, sőt még azokat az alkatrészeket is, amelyeket csakugyan a Ganz-Danubius gyárt, a vállalat ratibori mühelyében készitik. A többi alkatrészeket a következő cégek szállitják:

A rudacélt a Gebr. Böhler, a Ternitzer Stahl u. Eisenwerke, vorm. Schoeller & Comp. (Bécs) és a Johann Bleckmann cégek. Az acélöntések készitői Joh. Kaschütz (Bécs), A. Fross (Bécs), Ignatz Roederer és Ganz & Comp. (Ratibor.) Ez az utolsó cég a kerekeket gyártja. A préselt kovácsalkotórészeket, azaz a villákat, emelőkarokat, kapcsokat és horgokat A. Fross (Bécs), Büssing (Braunschweig), Fiat-Werke (Bécs), végül a Staats-Eisenbahn-Ges. cégek szállitják. Az acélcsöveket a Mannesmann-Werkénél és az Arthur Haendler & Comp. berlini cégnél rendelik meg.

Az aluminium öntéseket Büssing (Braunschweig), A. Fross (Bécs) és Fiat-Werke (Bécs) gyártják. A láncok a következő cégektől kerülnek ki: a Duisburger Kettenfabrik duisburgi, a Coventry angol és a Wipperman W. hágai cégtől. az ékeket és csapokat a Lud. Loewe & Comp. berlini vállalat készíti a Ganz—Danubius számára. Az alvázakhoz szükséges tartókat a Wittkowitzer Walzwerke szállitja. A réz- és bronzárukat gyártja, már tudniillik a Ganz—Danubius részére: Gelber M. (Creditanstalt), I. A. Hilbert (Bécs), Fritz Völter (Bécs). A kormánykészülék is Bécsből érkezik, az egyik szállitó A. Fross, a másik a Fiat-Werke cég. A kormánykerék teljesen készen jut ide Angliából. A szállitó cég Dover Limited. A gummiabroncsokat a Semperitwerke (Bécs) és a Continental (Bécs) küldi. Az acetilénlámpák, meg generátorok szintén Bécsben készülnek, a Bitner M. & Sohn nevü vállalatnál. A préselt acélból való alvázat a Chillingwroth-cég (Anglia) szállitja. A sebességváltószerkezet, meg a mótorok teljesen készen kerülnek ki a Werner & Pfleiderer bécsi, Büssing braunschweigi és az A. Fross bécsi cégektől. Az automatikus olajozókat Alex. Friedman (Bécs) és Büssing (Braunschweig) gyártja. A lánckerekek az A. Fross bécsi, a fakerekek a Weigl & Sohn preraui cégtől valók.

Ime, igy fest a valóságban a magyar iparpártolás, amelynek cégérével üzletet szeretnének kötni az élelmes vállalkozók.

Mégis thallowoud!

Ajándék Mählèknek

Fock Ede tanácsnok sehogysem tud belenyugodni abba, hogy az Andrássy-ut faburkolatát, amely már kész üzletnek látszott, kivegyék a Mähl-cég szájából. Köztudomásu dolog, hogy Mählék nagymennyiségü fát raktároztak el a Gregersen-cég telepén akkor, amikor még szó sem volt az Andrássy-ut burkolásáról és nyoma sem volt az árlejtés kiirásának. Erről a fáról állandóan ugy beszéltek, hogy valódi thallowoud és a lehető legjobb faburkolási anyag.

Az árlejtés eredménye, a középitészeti bizottság határozata ismeretes. A tanács meghiusitotta az üzletet s igy történt, hogy a tetemes famennyiség Mählék nyakán maradt. Minthogy pedig az érzékeny lelkü tanácsnoknak nagyon fájt Mählék elmaradt haszna, gondolt egyet és

ötezer köbméter próbaburkolására engedélyt adott Mählèknek.

Ez pedig magyarul annyit jelent, hogy Mählèknek mégis sikerült elhelyezni a fájukat és sikerül a munkáért 150.000 koronát kapni a fővárostól.

Nagyon pikáns és jellemző az erről szóló végházatnak az a passzusa, amely a próbaburkolást indokolja. Eszerint a thallowouddal végeztek már próbákat, de ujabb próbának a szüksége merült fel, mert alapos az a feltevés, hogy Mählék fája nem tiszta thallowoud. És erre az igazságra csak most jön rá Fock tanácsnok ur! És a konzekvenciákat ugy vonja le hogy a tisztátlan thallowoudot átveszi Mählèktől, ahelyett, hogy egyszersmindenkorra szakitana ezzel az agyonkompromittált és lapunkban fényképmásolatu okiratokkal leleplezett, rosszhirü céggel.

Grünwald és Schifferék az Erzsébet-sugáruton

Csodálatosak egy ilyen sugárutnak az utjai. Az ember azt hiné, hogy az ilyen kérdéseknél a közérdek az egyedüli szempont. Gyüléseken, ankéteken, a városházán és a városházán kivül, unos-untalan azt halljuk, hogy a sugárut uj városrészt fog fejleszteni, egészségessé teszi az egész környéket, fellenditi az épitőipart, megszünteti a munkanélküliséget, enyhiti a lakásinséget stb. Holott mindezek az érvek csak annak a leplezésére szolgálnak, hogy a Sugárut révén és a Sugárut cimén milliókat szerezzenek illetéktelenül és jogosulatlanul.

A Sugár-ut kérdése egyáltalában nem aktuális. A kiépitése elmaradhatatlan, de oly nagyszabásu programmot és annyi pénzt igényel, hogy a mai viszonyok között alig lehet róla komolyan beszélni. Mégis az történt, hogy a tanács mult heti ülésében utasitotta a városépitési ügyosztályt, hogy a Sugár-ut épitésének végrehajtási programmját sürgősen készitse el. Láthatatlan kezek és látható kezek egyformán törekszenek tehát arra, hogy „előbbrevigyék" a Sugár-ut dolgát, a valóságban pedig az a céljuk, hogy mennél előbb legyen üzlet, legyenek milliók.

A látható kezeknek egyik tulajdonosa Grünwald Mór, a másik Schiffer Miksa. Mindketten bizottsági tagok (v. ö. összeférhetetlenség, inkompatibilitás), együttvéve pedig a Grünwald és Schiffer céget alkotják. Grünwaldék minden követ megmozgatnak, hogy a Sugár-ut révén sohasem sejtett, óriási nyereségre tegyenek szert s ebben a nemes küzdelmükben más érdekeltségek, más érdekek is segitségükre vannak. Ilyen auspiciumok között készül Budapest legszebb sugárutja, amely Erzsébet királynétől örökölte a nevét.

Elég volt . . .

— Jelenet az abderai torony alatt —

*

* *

Városatya: Nincs szebb, nincs nemesebb hivatás, mint a közért önzetlenül dolgozni . . .

Tanácsnok: Ugyan, hagyja kérem: hálátlan foglalkozás az enyém. Bármit csináljak, vagy kezdeményezzek, mindenütt nyomában settenkedik a gyanusitás árnyéka. De megelégeltem . . . itt hagyom a várost . . . Befejezek még néhány dolgot és aztán elmegyek. Megcsinálom a kőzuzdát a hozzávaló bazaltbányával. Alig három millió koronába fog kerülni. Felszakittatom a hazai faburkolatot és japán palisander fát rakatok az utcákra. Ez sem lesz drágább két milliónál. A sétányokat libiai homokkal hintetem be. A homokot a sivatag hajóival hordatom ide. Megbizottaim már ott vannak a helyszinén és összevásárolják az egy- és kétpupu tevéket. Gyönyörü karaván lesz, amely haladni fog, ha a kutyák ugatnak is. Aztán csatornahálózatot huzatok még néhány millióért és villámgyorsan eltünök. Elég volt már, nem maradok tovább . . .

Városatya: Kár, kár. És mi lesz az aszfaltozással?

Tanácsnok: (a homlokára csap.) Igaza van. Felszedetem az utcák kőburkolatát és helyükbe aszfalt-utakat készitek. Aszfaltgyárat is alapitok. Kinevezek igazgatót, mérnököket, munkavezetőket. Belefektetek vagy másfél milliót és az aszfaltgyár müködni fog.

Városatya: És nem is kell uj gyárat épiteni. Van nekem egy pompásan berendezett lekvár-gyáram, ez nagyszerü lesz az aszfaltgyártásra: odaadom egy millióért. Testvérek között is a dupláját éri, de nekem nagy, meleg szivem van. Legyen olcsó aszfaltgyáruk a polgártársaknak.

Tanácsnok: Köszönöm, nemes férfiu. Még ma megteszem az előterjesztést.

(A városatya boldogan dörzsölgeti kezeit és eltávozik a — kijárás felé.)

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Villamos-reklám százezer koronáért

A székesfővárosi hirdetővállalat most hozta nyilvánosságra az 1913. évi üzletmenetről szóló jelentését és mérlegét. Megállapitható, hogy ez az üzem elég szépen prosperál, a tiszta nyeresége ,a város pénztárába befolyt jövedelem, elég tekintélyes. Másfelől igaz, hogy a hirdetővállalatnak nagyon könnyü a helyzete, mert nincsen konkurrenciája s teljesen a maga belátása szerint diktálhatja az árakat. A jelentésből fájdalmasan nélkülöztük annak a rossz üzletnek a megemlitését, amelyet a hirdetési vállalat néhány héttel ezelőtt kötött. Az Andrássy-ut 51. számu bérháznak a tetején évek óta villámos reklámkészülék van. Ez a vállalat nagyon rossz lehet, az alapitója, valami Fischer-féle r.-t., belebukott s az utódainak sem volt vele több szerencséjük. Legutoljára az Elektrotechnikai r.-t.-é volt a reklámkészülék. Ez a vállalat a berlini Carter-cég és a Hungária bank közös alapitása. Az Elektrotechnikai r.-t. állandóan ráfizetett az üzletre. Végre is megunta a dolgot és egy szép napon bekopogtatott a városházára, tudván azt, hogy a városházán minden vacaknak akad gazdája. Csakhamar létrejött az üzlet az Elektrotechnikai r.-t. és a hirdetési vállalat között. Az Elektrotechnikai r.-t. erre bérbeadta a villamos reklámkészülékeket a fővárosnak, illetve a hirdetési vállalatnak, évi 20.000 koronáért, olyformán, hogy az öt év letelte után a bérlet tárgya a város tulajdonába megy át. Ez pedig nagyon sovány rekompenzáció, mert öt év mulva teljességgel hasznavehetetlen lesz már a készülék.

A városházán azzal védik az üzletet, hogy az évi 20.000 koronából kb. ötven korona jut egy-egy napra, ezt a pénzt pedig megéri a készülék, amely a város legforgalmasabb terén látható s éjjel is müködik. A dolog azonban ugy áll, hogy a százezer korona tulajdonképpen kidobott pénz. Mert ha a város hasonló villamos készüléket akart volna beszerezni, huszezer koronájába került volna mindösszeadolog, ennyiért feltétlenül el tudta volna helyezni s fel tudta volna szerelni a reklámkészüléket a város bármelyik pontján, még az Oktogon-téren is.

Nem volt tehát semmi szükség arra, hogy százezer koronáért megvásároljanak egy olyan üzletet, amelybe már néhány vállalkozó belebukott, amelyre csak ráfizetni lehet.

A Komlós-Bárczy affér

Junius tizenkettedikén tárgyalják

Hónapokkal ezelőtt megirtuk, hogy dr. *Komlós* Ágost ügyvéd és fővárosi bizottsági tag bepörölte *Bárczy* István dr. polgármestert becsületsértésért. Beadványában elpanaszolta dr. Komlós, hogy a közlekedési bizottság ülésén, mikor ő szóvá tette, hogy az autobusz-kérdésben a tanács már harmadszor változtatta meg nézetét, a polgármester közbeszólt:

— Ön tudva valótlant állit!

A biróság a panaszt a limine elutasitotta azzal az indokolással, hogy a polgármester az inkriminált kifejzést a tárgyalások során használta és ezért őt birói uton felelősségre vonni nem lehet. *Komlós* ez ellen a határozat ellen orvoslattal élt és a törvényszék felebbviteli tanácsa *meg is semmisitette ezt a határozatot és elrendelte, hogy az ügy tárgyalásra kerüljön.*

A tárgyalás határnapjául e hó 12-ikét tüzte ki a büntető-járásbiróság. Városházi körökből szerzett értesülésünk szerint közvetitő lépések történtek abban az irányban, hogy a polgármester a sértő kifejezésért *bocsánatot kérjen* Komlóstól.

Pompás FALIÓRÁK

diszes, vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphtók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21

Események

ELŐFIZETŐINKHEZ!

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy a cimváltozásokat mindenkor a kiadóhivatallal közölni sziveskedjenek. (Telefon 137—15.) Külföldre utazó előfizetőinknél csak a portókülönbözetet számitjuk fel.

Közgyülés.

Választással kezdődik a szerdai közgyülés. A tiszti főügyészhelyettesi állást töltik be a városatyák s az eredmény az lesz, hogy Köncs Boldizsár leteszi a hivatalos esküt. — A Szent Benedek-rend templomának, parkjának és gymnasiumának épitésére két, összesen 6170 négyszögölnyi területet akar átengedni a város ingyen. A kiszemelt telkek „a volt Andrássy-féle telekpolitikai célokra megszerzett telektömbnek egy részét képezik, amelyeknek leltári értéke 12 korona 50 fillér, forgalmi értéke pedig mai rendezetlen állapotban 40 koronára tehető. E szerint az átengedett terület tehát 75 ezer koronájába kerül a városnak, ma pedig megér egy negyed milliót. Ilyen ajándékokat osztogat a város az amugy is gazdag egyháznak. — Nagy vita várható a Magyar Villamossággival kötött egyezség ügyében, nem annyira a megváltás miatt, mint inkább a jövőbeni vezetés kérdésében. A költségfedezetre vonatkozó előterjesztés még csak ezután jön. — A gázművek igazgatásáról szóló szabályrendelet 14 pontját simán fogják letárgyalni. Vita csak annál a pontnál lesz, amely az ellenőrző bizottságra vonatkozik. — Nyolcszázezer koronás telekvásár is szerepel a napirenden. — Folkusházy tanácsnoknak van szüksége a drága telekre, a központi vásárcsarnok kibővitésére. — A Schlesinger-féle telekügyet remélhetőleg leveszik a napirendről. Ha nem, — ugy az előterjesztést visszautasitja a közgyülés. Tizenegy patikussegéd (köztük 3 nő) gyógyszertári engedélyt kért a fővárostól. A tanács elutasitó végzése ellen beadott felebbezésekkel a közgyülés foglalkozik. — Folkusházy Lajosnak még egy előterjesztése kerül napirendre. A hütőház kibővitésével kapcsolatos beruházások cimén 300.000 korona megszavazását kéri. Kitünő alkalom arra, hogy a városatyák a tanácsnok ur közélelmezési politikájáról őszinte véleményt mondjanak. — A többi tárgy kisebb fontosságu.

Klubavatás.

A VII. kerületi demokrata-kör szerdán este avatja fel körhelyiségét a Király-utca 65. számu házban. Az avató beszédet Székely Aladár dr. országgyülési képviselő tartja. Utána a párttagok társasvacsorára gyülnek össze a Gambrinus-vendéglőben.

A kisipari üzemek érdekében.

Az Orsz. Ipartestület kisipari szakosztályának legutóbbi ülésén Gelléri Mór, iparegyesületi igazgató tájékoztatta az ülés résztvevőit a főváros által felkarolt kisipari üzemek felől, illetőleg ezek versenyének káros hatásáról. A nagy üzemeket, minők a vizvezeték, légszeszmüvek, villamosáram, városi vasutak, továbbá hirdetésügy, árucsarnokok ügye, utcatisztitás, községi fürdők, stb. nem kifogásolta, de a közélelmezési üzemeknek a legszükségesebb keretek közé szoritását kivánatosnak mondta, mert pl. a községi élelmiszerárusitásban — igy mondotta — a hentesáruk, főleg a hurka- és kolbászkészités versenye sulyosan nehezedik a kisipari műhelyekre. Gelléri Mór szükségesnek tartja, hogy a főváros a községesitési politikában ne okozzon konkurrenciát a kézművesiparnak és hogy fontosabb szüskégleteit rendszerint lehetőleg a kisipar utján fedezze. Mert ha az ugynevezett házi szükségletek beszerzése tekintetében a várost a többi hatóságok és a fővárosban levő számtalan nagy intézetek, bankok, iskolák, közérdekü intézmények is utánozni fogják, akkor a kisipar elesik a legjobb megrendelőktől, a kézműveseknek tehát idestova felkopik az álla és a fogyasztóknak a köre a kisiparral együtt napról-napra szükebbre fog szorulni. Mindezek után kivánatosnak tartja, hogy keressék meg a fővárost, hogy szükségleti cikkeinek nagy részét ne szerezze be házilag, hanem a kész vagy elintézendő cikkeket nyilvános pályázat utján vagy kisebb cégeknél, váltakozó megbizás utján, a főváros szakmabeli kézműiparosainál szerezze be.

Folkusházyék szociálpolitikája.

A főváros községi üzemeinek husipari munkásai még a mult összel kérték, az ügyosztály vezetőjének nagy „szociálpolitikai érzékét dicsőitő“, alázatos instanciában béremelést és egynémely munkarendi sérelem kiküszöbölését. Sok sürgetés és több mint félévi huzavona után, miután időközben a feldolgozásra kerülő nyersanyag ára is leesett, ellenben a főváros kolbász- és hentesáruinak magassága változatlan maradt, a munkások megkapták a fotografiáját annak: milyen és mekkora a főváros szociálpolitikája. Néhány előmunkás fizetését javitják heti 5—6 K-val, tehát mintegy 10 százalékkal, a többségét, a zömét, az amugy is kisfizetésüekét csak heti 1 K 50 fillérrel hajlandó a főváros husüzeme javitani. Ezek után persze a husipari munkások már nincsenek annyira elragadtatva a főváros szociálpolitikájától, mint ennek előtte.

Emelkedik a téglafogyasztás.

Az épitéssel összefüggő anyagtermelés legujabb statisztikája, amelyet most tesznek közzé, arról tanuskodik, hogy a téglafogyasztás növekedőben van a fővárosban. A kimutatás szerint 1911-ben januártól juniusig 91.4 millió téglát használtak föl épitkezésekhez. 1912-ben már jelentkezik a hanyatlás, mint a gazdasági baj figyelmeztető jele. Ebben az évben ugyanis 76 millióra csökkent a téglafogyasztás a január—juniusi időközben. 1913-ban az épitkezés hanyatlása már ijesztő arányban jut kifejezésre abban, hogy mindössze 25.36 millió darab volt a január—juniusi téglaszükséglet. Az évi termelés adatai szerint 1911-ben összesen 299 millió darab tégla, a budapesti gyárak termelőképességének 66.15 százaléka, 1912-ben 161 millió darab (32.9 százalék), 1913-ban pedig mindössze 100 millió (22 százalék). A konjunktura azonban megjavult. Ennek biztos jele most mutatkozik, amennyiben az idén januártól juniusig 44.86 millió tégla fogyott el. Ez az eredmény azt a reményt kelti, hogy a növekedő szükséglet az idén eléri, sőt meghaladja az 1912. év eredményét.

Vidéki hirek.

A kultuszminiszter méltányolta Kaposvár áldozatkészségét, mellyel az ország legszebb vidéki szinházát fölépitette és az államsegélyt 100 ezer koronáról 200 ezer koronára emelte fel. Igy Kaposvár ezután évi nyolcezer koronát fog kapni szinházépitési államsegély cimén. Kaposvár téli szini állomás lesz, Szabó Ferenc a nyitra—soproni szinigazgató társulata közremüködésével. — A veszprémi villamostelep üzembérlőjének, a Magyar Siemens-Schuckert Müveknek a telep bővitése, illetve jövedelmezőségének fokozása érdekében benyujtott memorandumát a napokban tárgyalta a város villamos ellenőrző bizottsága. A bizottság nem tartja megengedhetőnek a telepnek s az üzembérleti szerződésnek a Phőbus-vállalatra kért átruházását, mert a város és a telep között még elintézetlen kérdések vannak, s nem javasolja a kért bővitéseknek az épitési tőke terhére elrendelését sem. A bizottság felhivta az üzembérlő céget, hogy a telepnek a város által leendő megváltására nézve ujabb ajánlatot adjon be. — Kaposvár városa kölcsönajánlatot kért a kaposvári bankoktól és a fővárosi pénzintézetektől. A négy kaposvári pénzintézet két százalékkal a mindenkori Osztrák-Magyar Bank kamatláb fölött, félszázalékos visszafizetési jutalék mellett hajlandók kölcsönt adni. A fővárosi pénzintézetek eddig még nem adták be kölcsönajánlatukat. — A csatornázási programm második részének megvalósitását már régóta sürgeti Nagyvárad város közönsége. Kőszeghy József főmérnök a napokban beterjesztette a második csatornázási programmot, amely szerint a csatornázási munkák hat csoportra volnának osztandók az utcák területi elhelyezkedése szerint. E munkák összesen 448,514 koronát igényelnek. A munkák kiirását sürgősnek tartják, hogy az épitéshez lehetőleg még a nyárón hozzáfogjanak.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

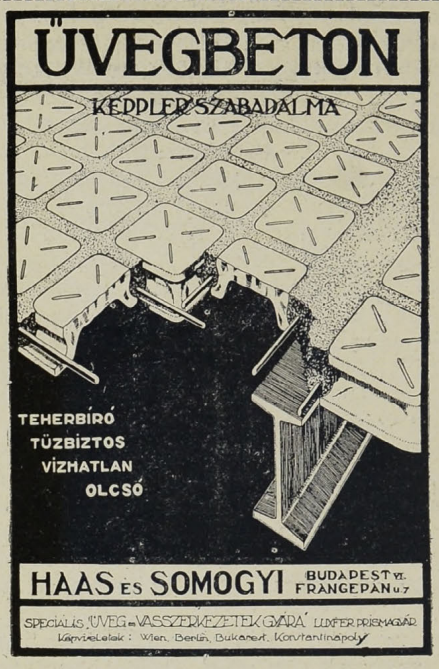

4 magyar szabadal m. Törv. védve.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divathaza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Zajtalan! Gazdaságos!
MÁG
25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK
GYÁRTELEP MISKOLCZ.
Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga.
Tüzmentes, fagy és vizálló.
Budapesti képviselet:
SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél
V. ker., Arany János-utca 33.
Telefon: 44-56.

Ipar Pénzügy Vállalkozás Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás Épitészet Közlekedés Bányászat

Szemle

A nyugati piacok krizise. — Az exkontingens törvény. — Politika és közgazdaság.

A párisi piac, amely a Balkán-háboru alatt a szilárdság jeleit mutatta, most teljesen összeroppant. Valóságos derut tört ki, mely még a nagybankokat se kiméli meg. Most tünik ki, hogy a pénzsovinizmus, mely politikai szempontokat követve a jó és szolid értékeket a francia piacról elterelte, mérhetetlen károkat okozott Franciaország közgazdaságának. A bankok mindenféle kétes és exotikus dél- és középamerikai cimletekkel árasztották el a tőkeelhelyező közönséget, mely most milliárdokra rugó veszteségeket szenved. Még a legszolidabb pénzintézetek is tul vannak halmozva mexikói, braziliai és argentiniai értékekkel és az egyik nagybank ilyen módon annyira immobilizálta magát, hogy a kormánynak kellett segitségére sietnie. Nagy a depresszió a londoni piacon is, amely tengerentuli értékekkel szintén tul van tömve. A cityben régi bankházak buknak meg a Stock Echangen pedig a fizetésképtelenségek napirenden vannak. Az orosz piac helyzete a legutóbbi hetekben válságos jelleget öltött. Az összes értékek ijesztő mérvben hanyatlanak, amit a kormány ugynevezett „vörös kereszt" akciója se tudott feltartóztatni. A pétervári piac krizise következtében a rubeldeviza árfolyama a külföldön ma alacsonyabb, mint az orosz valuta rendezése előtti időben volt. A külföldi piacok krizisével szemben bizonyos megelégedéssel kell konstatálnunk, hogy a magyar piac irányzata a normális keretek között mozog. Érdekes, hogy a balkáni háboru alatt éppen a francia lapok kürtölték világgá, hogy az osztrák-magyar monarchiát a hosszu hadikészültség gazdaságilag teljesen tönkre tette. És mit látunk? Hogy mig a francia közgazdasági s pénzügyi világ egész lényében megingott, addig nálunk a konszolidáció vette kezdetét. Nálunk nincsenek mexikói és más kétes értékek. A mi bankjaink nem sóztak a publikum nyakába exotikus papirokat. Az általános világhelyzettel kapcsolatban itt is bizonyos depresszió van ugyan, de krizisről szó se lehet, sőt az utóbbi időben néhány szakmában a fellendülés jelei mutatkoznak. A magyar közgazdaság egészséges alapokon nyugszik és ha a háboru közelsége próbára is tette erőinket, mégis lehet mondani, hogy a nagy válságot, mely a nyugaton csak most adja ki mérgét, minden nagyobb baj és megrázkódtatás nélkül usztuk meg.

*

Az agrárius befolyás a szeszipari törvényhozás terén is érvényesül. A pénzügyminiszternek az a terve, mely szerint az ipari szeszgyárak extermelését törvénnyel akarja korlátozni, kizárólag a mezőgazdasági szeszgyárak érdekében történik. Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy az ipari exkontingensnek a csökkentése a szeszkartelnek hasznára válnék. Mi inkább azt látjuk, hogy az ipari szesztermelésnek a folytonos korlátozása az állami szeszmonopolium előkészitésének egy étappe-ja. Erre vall a kisüstökösöknek tervezett megrendszabályozása és magasabb megadóztatása is. Hogy a pénzügyminiszter a szesztörvényhozás terén első sorban az agráriusok usztályhordozója, azt bizonyitja legutóbbi budgetbeszédében tett az a kijelentése, mely szerint a szesztermelést fokozatosan a mezőgazdaság részére kell biztositani. Annyi bizonyos, hogy az a kapkodás, melyet az utóbbi években a szesztörvényhozás terén látunk, nem szolgál javára a magyar szeszipar nak. Baj az is, hogy a kormány nem nyilatkozik a monopolium kérdésében. Pedig köztudomásu, hogy ebben az ügyben az osztrák és magyar kormány között tárgyalások folytak és az sem titok, hogy a folyton növekedő hadiszükségleteket a szeszmonopolium nagyobb hasznából akarják fedezni.

*

Az egyes politikai pártok máris erösen szervezkednek az általános választásokra. Sajnálattal kell látnunk, hogy a közzétett programmokban a gazdasági kérdések csak alárendelt szerepet játszanak. Ellenben olyan kérdések vettetnek felszinre, melyek még a társadalmi békét is veszélyeztetik. A radikális párt programmja máris felekezeti gyülölséget teremtett. Ilyen körülmények között az ország kereskedő-, iparos- és munkásosztályainak zárt sorokba kell tömörülniök és olyan pártot kell alakitaniok, amely a gazdasági haladás jelszavát irja zászlajára. Az ország politikailag csak akkor lehet erős, ha előbb gazdaságilag megerősödik. Az elmult időkben megtanulhattuk, hogy a közjogi politikai harsok csak gyengitették a nemzet erejét. A fontosabb politikai kérdések az obstrukció leveretése után megoldást nyertek és most még csak a közigazgatás államositásának a megvalósitása van hátra, mi után a nemzet összes idejét és munkásságát a gazdasági kérdéseknek kell hogy szentelje. A mai pártkeretek nem alkalmasak egy igazi gazdasági programm keresztülvitelére. Erre egy uj nagy pártnak kell vállalkoznia, mely a politikai intrikák fertőjétől távol állva kizárólag gazdasági tevékenységre kell, hogy szoritkozzék. A parlament továbbra is az obstrukció és a politikai harcok szinhelye lesz, ha oda nem a kereskedők, iparosok és munkások józan felfogásu képviselői kerülnek be többségben. Az ország dolgozó osztályának tehát nem szabad a mostani politikai pártok zászlaja alatt szervezkedniök. Ez az országot ismét tiz évre vetné vissza gazdasági fejlődésében. Ismételjük, a mai politikai anarchiának csak egy olyan népparlament vethet véget, ahol nem a közjogi, hanem a gazdasági kérdések fognak dominálni.

A Máv. uj elnökhelyettese.

Mint értesülünk, a Máv. uj elnökhelyettesévé és az általános igazgatási osztály főnökévé *Kotányi* Zsigmond, udvari tanácsos, a forgalmi osztály vezetője fog kineveztetni. Ezt a kinevezést *Tolnay* Kornél, a Máv. elnökigazgatója kivánja, aki ragaszkodik ahhoz, hogy munkatársait ő válassza meg, de ahhoz is, hogy a rangsorban legidősebb osztályvezető kerüljön ebbe a fontos állásba. Ezzel szemben a kereskedelmi miniszterium köreiben *Halászy* Ferenc min. tanácsosnak, a helyiérdekü vasuti osztály főnökének a kinevezését puszszirozzák. Arra az esetre, ha Halászy lenne az uj elnökhelyettes, ugy Kotányi nyugdijaztatását fogja kérni és igy a forgalmi osztály főnöki állás is meg fog üresedni.

Tizmilliós aluminium-gyár.

A fémiparban napról-napra terjed az alumínium-érc használata. A finomabbmivü érczerkezeteket csaknem tisztán aluminiumból készitik és a technikai iparban különösen ott használják, ahol nagy ellentállóképességü és könnyü sulyu ércre van szükség. Ebből az anyagból készülnek a főzőedények, luxustárgyak, egyébb házicikkek, továbbá hadfelszerelési dolgok, repülőgép-motorok stb. Ez a sokoldalu kihasználása igen keresetté tette az aluminium-ércet, amelynek a főtermőhelye eddig Franciaország volt. Magyarországon eddig nem bányászták, de kutattak utána, amely most eredményre vezetett. Schwimmer Pál, volt budapesti török konzul, jelenleg bécsi lakos, német és belga tőkepénzesekkel a Jádvölgyben félmillió koronáért 440 bányaészt vásárolt össze. Mielőtt az üzletet megkötötték, a területet alaposan átkutatták és magyar, valamint külföldi geologusok gazdag aluminium-rétegekre bukkantak. A tőkepénzesek ezután elhatározták, hogy az ércanyagot Kis-Sármásra szállitják, ahol tizmillió korona befektetéssel feldolgozó-gyárat épitenek. A konzorcium a kincstárral már szerződést kötött napi 1000 köbméter-földgáz átvételére. A gyártelep a földgázforrásoktól két kilométernyire épül és a munkálatokat a közeli napokban megkezdik.

A betétek biztositása.

Mint értesülünk, a kormány a tervbe vett pénzintézeti reformok közül egyelőre csak a betétek biztositását kivánja megvalósitani. Ebben a tárgyabn máris iratváltás folyik a pénzügyi és igazságügyi és kereskedelemügyi miniszteriumok között. A javaslat részletei még nincsenek megállapitva, de az alapgondolat az, hogy a betétek biztositása oly módon eszközöltessék, mint az Németországban és Ausztriában történik. A takarékpénztárak nálunk is arra kötelezetnének, hogy a betétek 15 százalékát állampapirokba, további 10 százalékát pedig pupillaris értékekbe helyezzék. Ezenkivül a kereskedelmi törvény idevonatkozó része olyképpen módosittatnék, hogy pénzintézeti csőd esetén a betevők minden hitelezőt megelőznek.

Folyam- és tengerhajózás.

A *M. kir. folyam- és tengerhajózási rt.* junius 2-án tartott közgyülése elhatározta, hogy 1913-ra részvényenként *10 K = 5 százalék osztalékot* fizetnek, mint 1912-re. A közgyülés tudomásul vette a társaságnak a kincstárral 25 évre kötött és julius 1-én életbelépő szerződését, elhatározta az *alaptőkének 10 millió K-ról 15 millió K-ra való felemelését, 25.000 drb. 200 K n. é. részvény kibocsátása utján,* elhatározta továbbá a közgyülés *20 millió K elsőbbségi kölcsönkötvény kibocsátását* és felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a pénzügyi müveleteket alkalmas időben végrehajtsa. A kibocsátandó uj részvényeket részben az államkincstár, részben a Magyar általános hitelbank vezetése mellett a Magyar leszámitoló- és pénzváltóbankból és a Hazai bankból álló érdekcsoport fogja átvenni. A közgyülés dr. *Ernyei* Pál miniszteri osztálytanácsos, igazgatósági tag helyébe megválasztotta *Schreiber* Viktor pénzügyminiszteri tanácsost, a felügyelő-bizottságba pedig beválasztattak: lovag *Ahsbahs* Leó, *Deutsch* Antal, dr. *Horváth* Ernő min. osztálytanácsos, *Létay* Gusztáv min. tanácsos, *Jármai* Gyula kir. tan., *Matuska* István és *Werkner* Ármin.

Villamos-tröszt.

A *Rt. villamos és közlekedési vállalatok számára* május 29-én tartott közgyülése elhatározta az *alaptőkének 12 millió K-ról 17 millióra való felemelését* 25.000 drb. 200 K n. é. uj részvénynek napi árfolyamon való kibocsátása utján. A kibocsátandó részvények közül 5000 részvény 200 K cimletekben, 20.000 részvény pedig 25—25 részvényről szóló cimletekre felosztva bocsáttatik ki. A közgyülés a régi részvényeseknek 12:5 arányban junius 12-ig elővételi jogot biztositott. — A közgyülés elhatározta, hogy az 1913. évi 894.213 K tiszta nyereségből részvényenként 12 K = 6 százalék osztalékot fizetnek, szemben az 1912. évi 1,046.020 K nyereségből fizetett 14 — = 7 százalék osztalékkal. A közgyülés az igazgatóságba uj tagokul *Batthyány* Lajos grófot, *Hegyeshalmy* Lajos dr.-t és *Sebesta* Kolost választotta be, a felügyelő-bizottság tagjává pedig *Fodor* Vilmost és *Hoffmann* Károlyt, *Mihályi* Péter dr-t, *Pásztélyi* István dr.-t és *Szentpáli* István dr.-t választották meg.

Pallas biztositó.

A Pallas nyugdij-, élet- és katonai biztositó r.-társg.-nak 1913. évi mérlege szerint 268,571 K volt a dijbevétele, a kamatjövedelem 1923 K-t, egyéb bevételek 100.182 K-t, tettek, mivel szemben a fizetések 25.450 K-t, a különböző leirások 97,302 K-t, adók 2316 K-t tettek ki, nyugdijra és károkra a viszontbiztositók részesedésének levonása után 2250 K-t, visszavásárlásokra 10,074 K-t forditottak, költségre 83,735 K kellett, ugy hogy az előző esztendőről áthozott 10,041 K nye-

reség 14.254 K-ra növekedett a 400.000 K alaptőke után. Az előző esztendőről áthozott 271,334 K dijtartalék 1913-ban 440,900 K-ra emelkedett.

Auer-társulat.

A Magyar gázizzófény rtg.-nak 1914 március 31-én lezárt mérlege szerint a 11,796 K áthozattal együtt 461.667 K a nyeresége az 1,800.000 K részvénytőke és 2.230,0000 K tartalékok után. Az ingatlan 545,199 K-val, uj befektetés 235,451 K-val, értékpapir 1.443,333 K.-val, az árukészlet 444,939 K.-val, a követelések 2.266,578 K-val, a tartozások 431.431 K-val szerepelnek a mérlegben.

Unio biztositó.

Az „Unio" élet- és gyermekbiztositó intézet, mint szövetkezetnél az 1914. év május hónapjában 1.324,500 K értékü biztositási ajánlatot nyujtottak be és 1.085,200 K értékü uj kötvényt állitottak ki. Biztositási összegek fejében 199,249 K-t fizettek. Az 1914. évi január 1-től május 31-éig 5.942,500 K értékü biztositási ajánlatot nyujtottak be és 4.971.600 K értékü uj kötvényt állitottak ki. Biztositott összegek fejében ebben az évben 941,470 K-t és az intézet fennállása óta 23.366,264 koronát fizettek.

VÁLLALKOZÁS

Köanyag.

A székesfőváros tanácsa junius 3-án árlejtést tartott 140.000 db. 18/18/13—14 cm.es fejkő, 155.000 db 18/18/14 cm.-es kockakő és 2418 db 32/16/32 cm.-es szegélykő szállitására. Ajánlatot tettek: *Dunabogdányi és visegrádi m. kir. kincstári bányakezelőség* 2418 drb, kék, félkék és szürke trachyt járda szegélyköre 1200 K-val 1000 drb-ként; *Korláti bazaltbánya rt.* 100.000 drb. bazalt fejköre a Kén-u. burkolásához a helyszinére szállitva 432 K, a Dráva-utcai kőtéren lerakva 428 K, 150.000 drb. bazalt fejköre az Aggteleki-u. és a Tisza Kálmán-térre kiszállitva 612 K, a Dráva-utcai kőtéren lerakva 600 K-val 1000 drb-ként; Dr. *Krepuska* Géza 100.000 drb somoskőujfalusi bazalt fejköre a Dráva-utcai kőtéren lerakva 360 K, a munka helyszinére kiszállitva 378 K, 100.000 drb. bazalt kockára a Dráva-utcai kőtérre szállitva 550 K, a munka helyszinén átadva 577.50 K, 2418 drb. bazalt járda szegélyköre 2300 K-val 1000 drb-ként; *Stagl és Späth* (Dunabogdány) 2418 drb trachyt járda szegélyköre 1200 K-val 1000 drb-ként; *Poschacher* Antal 70.000 drb. mauthauseni vegyes szürke gránit fejköre a Dráva-u. kőtéren átadva 530 K, a munka helyszinére kiszállitva 555 K, 105.000 drb. vegyes szürke trachyt kockaköre a Dráva-u. kőtéren lerakva 580 K, a munka helyszinére kiszállitva 605 K, 50.000 drb. $^3/_4$-es vegyes szürke trachyt kockaköre a Dráva-u. kőtéren lerakva 600 K, a munka helyszinére kiszállitva 625 K-val 1000 drb-ként; *Geisztler* Artur 2418 drb andesyt szegélyköre 1095 K-val 1000 drb-ként.

Eszmei tervpályázat bérházra.

A főváros tanácsa az *Üllői-uti József-fiárvaház* áthelyezésével felszabaduló telekre uj bérházakat fog épittetni. A bérházak célszerü elhelyezésére eszmei tervpályázatot tüz ki a tanács és a beérkező legjobb megoldást 15.000 K-val jutalmazza. Az épitkezésre 600.000 K-t fordit a város.

Régi gázmüvek lebontása.

A Budapest székesfőváros gázmüveinek igazgatósága az ujpesti, budai és józsefvárosi gázgyárainak üzemen kivül helyezése folytán e gyárak gáztechnikai készülékeinek és gépeinek eladására junius 3-án árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: *Weiner és Kohn* chamottanyagra 10 f, hidmérlegre 300 K, kemenceszerelvényekre 5.50 K, léghütő berendezésre 6.50 K, vizhütőre 6.50 K, ált. vizhütőre 8 K, viztartányra 5 K, tartó szekrényre 6.50 K, hütő szekrényre 5 K, kovácsolt vasra 5 K, öntött vasra 6.50 K-val 100 kg.-onként; *Kohn* Adolf öntött és kovácsolt vasra 4.55 K; *Schlesinger* Alajos öntött és kovácsolt vasra 4.62 K 100 kg.-ként; kivételével 298.276 K. *Abeles* Emil öntött és kovácsolt vasra 5.55 K, kemence szerelvényekre 5.50 K, vizhütőre 6 K, viztartányra 10 K, tartószerkezetre 8 K 100 kg.-ként; *Kőszénbánya és téglagyár társulat Pesten* chamottanyagra a józsefvárosi gyárban 40 f, a budai gyárban 80 f, 100 kg.-ként; *Magyar tisztviselők takarékpénztára rt.* hidmérlegre 750 K, kemence szerelvényekre 5 K, léghütőre 6.30 K, vizhütőre 11 K, tisztitószekrényre 9 K, öntöttvas tisztitószekrényre 6.30 K, állóhengeres kazánra 250 K; *Grünwald* Adolf öntött vasra 4.50 K 100 kg.-ként; *Magyar keramiai gyár rt.* chamottanyagra a józsefvárosi gyárból 42 f, a budaiból 82 f 100 kg.-ként; *Bruckner* József és fiai öntött és kovácsolt vasra 4.65 K 100 kg.-ként; *Magnezit ipar rt.* chamottanyagra a józsefvárosi gyárból 45 f, a budai gyárból 80 f, az ujpestiből 75 f, 18 m. magas csigalépcsőért 20 K 100 kg.-ként; *Kohn A. M.* öntött és kovácsolt vasra 100 kg.-ként 4.50 K, alt. 5.50 K, alt. az egész vaskészletre 80.000 K; *Pozsony város vizmüve* a budai gyár berendezéséért 20.000; *Heuffel* Sándor tisztitószekrényre á 8 K, tisztitófedélre á 8 K, 2 drb. szivattyura á 80 K, állóhengeres kazánra 552 K, gáztartóra 10.20 K-val.

A beérkezett ajánlatok felett még nem döntöttek, de az igazgatóság minden valószinüség szerint uj árlejtést tüz ki, mert a fizetni kivánt árak távolról sem közelitik meg a berendezések valódi értékét.

Üvegfalburkolás.

A *Gellért-gyógyfürdő* épitésénél végzendő üvegfalburkoló munkára a *Bálint* Pál-cég részéről 18.100 K árban beadott ajánlatot a főváros tanácsa elvetette. A munkára ujabb árlejtést fognak kitüzni.

Vizvezeték.

Alag község előljárósága a község vizvezetékének megépitésére versenytárgyalást hirdet. A munkálatok a következő csoportokból állanak: I. Öntöttvas csövek és csőidomok szállitása, II. Vizvezetéki szerelvények és vizmérők szállitása. III. Csőfektetési és szerlési munkálatok. IV. Épitő, beton és különféle egyéb munkálatok és szállitások. V. Gépberendezések és különfélék szállitása és szerelése. Ajánlatok csak az összes munkálatokra együttesen tehető. Az ajánlatok *junius 24-én* d. u. 2 óráig a községi előljárósághoz nyujtandók be. Az ajánlatok a községelőljáróságánál junius 24-én d. u. 3 órakor felbontatnak. Bánatpénz 5 százalék.

MÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓBANK safe-deposit osztálya

Budapest, V., Dorottya-utca 6.

bérbe ad már negyedévre is mérsékelt áron **páncélrekeszeket,** melyek értékpapirok, értékek, ékszerek, okmányok, stb. biztos és diszkrét megőrzésére szolgálnak.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb — Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársaság Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Közlemények a Fiuméből való hajóösszeköttetésekről.

A Fiume és Dalmácia között létező hajóközlekedés ügyében közzéteszszük, hogy f. évi május hó 1-től a fontosabb hajóvonalak menetrendjében némi módositás fog beállani, a menynyiben *a Fiume—cattarói I. és III. sz. gyorsvonalak* indulása Fiuméból vasárnap, illetőleg szerdán d. e. 10.30 órára, ugyanezen vonal *II. és IV. sz. járatainak* indulása pedig hétfő, illetőleg pénteken d. u. 12,15 órára lesz kitüzve. *A Fiume—metkovici* vonal A és B járatainak indulása vasárnap, illetőleg kedden este 10.45 órában, a C járat indulása pedig d. e. 10.15 órában van megállapitva. *A Fiume patrasi* vonalon közlekedő személyszálitó-gőzös minden kedden d. e. 10.15 órakor indul Fiuméba. *Velencébe* minden hétfőn d. e. 8.25 órakor, továbbá kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton este 8.15 órakor van indulás. *Anconába* minden hétfőn és pénteken este 8.15 órakor, szerdán pedig reggel 7.45 órakor indul hajó. *Ravennába* indulás minden szombaton este 8.10 órakor. *Arbéba* indulás minden hétfőn és csütörtökön reggel 8.30 órakor és szombaton reggel 10.15 órakor. *Lussinpiccolóba* indulás kedden (gyorsjárat), szerdán, csütörtökön, szombaton (gyorsjárat) és vasárnap reggel 7.45 órakor. *Cirkvenicába* (szalónhajójárat) naponta reggel 8.15 órakor. *Abbázia* és *Lovranába* naponta 7.45 órakor reggel, azonkivül Abbáziába este 8 órakor.

Mindezen hajóindulás csatlakozással van a Budapest felől reggel és este Fiuméba érkező gyorsvonattal.

Május 1-ével a társaság összes hajójárataínak nyári menetrendjét tartalmazó prospektus kerül kiadásra.

Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási rt.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: Dacsó Emil.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.

Német-utca 27.

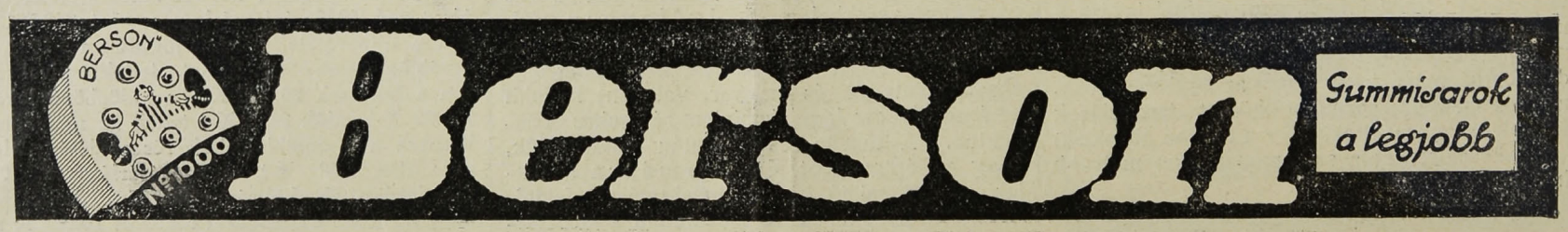

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

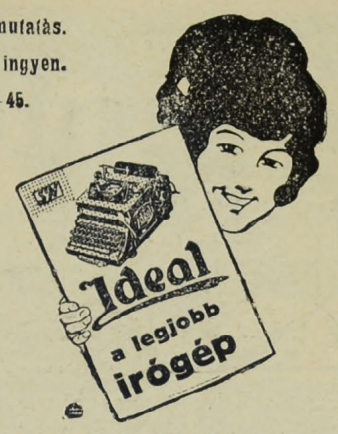

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

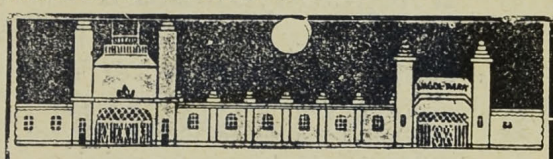

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban
máj. 1-től naponta délután és este
szimfonikus zene
elsőrendű ételek és italok.
Számos látog. kér **Spolarits és Maloschik.**

JARDIN DE PARIS

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.

Juniusi müsor:
Lonzay Anna A család esze cimü operett cimszerepében, *Else Wörner* a telepatikus csoda. *Kitty Aschenbach, Solti Rózsi, Nagy Magda, Fritz Schönhof, Elk Van Zeelen, The Great Attraktion* német bohózat. — Csupa kacagás, a legvidámabb szórakozás.

FOGAK

sajpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

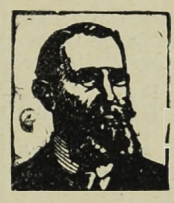

szerb kir. udvari tanácsos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00 00"

Védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20[illegible]%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlfelvevőképesség!
Rendivüli betonszilárdságo!o

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., VII., Rottenbiller-u. 14. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Gyékényfonatból fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

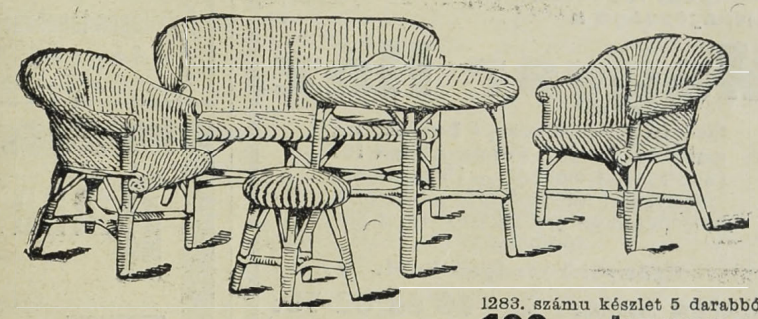

1283. számu készlet 5 darabból
100.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36. II

Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállitása

Belépő dij 40 fillér.

Akiállitás zárul 1914 julius 5-én

Elsőrendü látványosság!

BUDAPESTEN a városligeti iparcsarnokban

Elsőrendü látványosság!

Kedvező alkalom a modern borászat és pincészet gépeinek, eszközeinek és felszerelési tárgyainak beszerzésére

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

♦♦♦

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly. VEZÉRKÉPVISELET

MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V.-BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:

Budapest, VII., Gizella-ut 31.

Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

MAUTHNER ÖDÖN

CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS

BUDAPEST.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

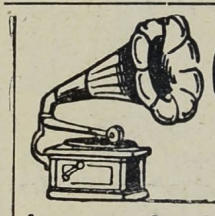

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.

BUDAPEST,

Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágosításokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz

és a tarsaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, -1, -12. **Kartellen kivül.**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó-utca 10. szám.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.

Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Ferfi ingek

Kalapok, keztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 10. szám.*

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**

Telefon 50—72. sz. a

233

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. junius hó 17-én. 25. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Szent István

napján uj ere támad a főváros vérkeringésének. Husz esztendős álmoknak és harcoknak eredményeképpen, megszületik a Rákóczi-ut—Kossuth Lajos-utca—Eskü-ut—Erzsébet-hidi villamos vonal, megindul az uj közvetlen közlekedés Pest és Buda között. Vége lesz tehát annak az anomáliának, amely ezen a téren uralkodott, megszünik az a lehetetlen állapot, hogy a pesti oldalnak számos pontjáról könnyebben lehetett megközeliteni Rákospalotát, mint Budát.

Bizonyos, hogy az a mód, amelylyel a kereskedelemügyi miniszter a gordiusi csomót kettévágta, huszárcsinynek is minősithető. A közgyülés a területhasználati szerződést még nem fogadta el, erre még alkalma sem volt. Nem volt tehát jogszerü az az intézkedés, amelylyel a miniszter megadta a jelt a vonalépités megkezdésére. Azonban a formának enyhe sértését menti egyrészt a közgyülés határozata, amely ugy szólt, hogy elvben a Közutié a Kossuth Lajos-utcai vonal. Ezt a határozatot pedig megerősitette a tanács, amikor beleegyezett abba, hogy a miniszter a régóta vajudó problémát sohasem tapasztalt fürgeséggel megoldja.

És tul minden formakérdésen, minden jogszabályon, minden közgyülési határozaton és ügyosztályi töprengésen: — a közérdek, a közönség érdeke az, amely parancsolólag követelte a sürgősséget, a miniszter jeladását. Hiába vitatkoznak azon, vajjon a döntés tényezői jogosan jártak-e el, vagy sem: — a lényeg az, hogy a vonalépitést megkezdték s rövid néhány hét multán villamos robog végig a Kossuth Lajos-utcán. Az Erzsébet-hidi villamosvasut problémája történeti emlék lesz csupán, ez pedig fölér minden áldozattal, minden formasértéssel, mert a méregfoga hull ki ezzel a közlekedés problémájának, megszünik az ellentétes táborok ádáz küzdelme, megszünik a közgyülésnek degradálása Közuti-pártra és Városi-pártra.

A közönség fellelkesülten fogadja a miniszteri döntést, mert a közönség nem ismeri a finom disztinkciót a két villamostársaság törekvései, érdekei között. A közönség az egész harcból csak annyit vett tudomásul, hogy ha a Rákóczi-ut felől jött villamoson és Budára akart jutni, akkor a Kossuth Lajos-utca sarkán ki kellett szállnia a villamosból és más alkalmatosságon folytatni az utat. Most pedig mindössze azt az örvendetes eredményt veszi tudomásul a miniszter erélyes elhatározásából Budapest népe, hogy nem utópia többé a Kossuth-Lajos-utcai villamos, nem kell többé emiatt boszankodnia.

Most aztán jöhet az éremnek másik oldala. A Közuti megkapta a Kossuth Lajos-utcát, adassék meg a Városinak is, ami a Városié!

Fuliánkok

—

Weisskirchner

Richárd kegyelmes ur, a bécsi Bárczy István, meglátogatta magyar kollegáját és Budapest városát. Lapunk munkatársa nem rohant Weisskirchner doktorhoz interjuért, mert lapunk munkatársa azt kérdezte volna tőle, vajjon Bécsben is hárommillió deficittel szoktak végződni a zárszámadások s vajjon a bécsi községi üzemek is olyan szépen prosperálnak-e, mint a pestiek. Minthogy pedig az udvarias Weisskirchner lovag ezekre a kellemetlen kérdésekre amugy sem adott volna egyenes választ, munkatársunk nem hozta zavarba doktor Weisskirchnert, hanem önélküle is megállapitotta, hogy ha a főváros pénztárában meg volna az a milliókban kifejezhető különbség, ami a bécsi és a pesti gazdálkodás között van, akkor Budapest volna a legjobban szituált főváros, akkor deficit helyett fölösleg volna s akkor büszkén lehetne felvetni Weisskirchner előtt azt a kérdést, hogy melyik város ér többet, Budapest-e, vagy Bécs?

Bárczy

Gusztávból főtitkár, vagy igazgató, vagy amit akar lesz, dacára annak, hogy a testvérbátyja történetesen polgármester és igy a kinevezés tisztára tőle függ. A polgármester azt mondja, hogy az öccse kitünő ember, miért ne lehetne tehát nagy ember belőle, bocsássák meg néki azt a születési hibáját, hogy a testvérbátyja ma Budapest első polgára. Mi pedig erre azt válaszoljuk a polgármester urnak, hogy Budapesten igen sok kitünő és Bárczy Gusztávnál kitünőbb ember van és mégsem lesz belőlük sem főtitkár, sem igazgató. És a testvéri szeretet csak addig erény, amig a szeretet nyilvánulása nem történik közpénzi alapon. A nagy titulus és vitulus, a polgármesteri méltóság kötelez. Igenis, amit minden mesterember megtehet, azt a polgármesternek nem szabad megtennie. Nem szabad rokoni alapon állásokat betölteni, nem szabad türni azt a jogos gyanut, hogy ha Bárczy Gusztáv nem volna Bárczy István öccse, akkor Bárczy István nem is tudna Bárczy Gusztáv létezéséről és akkor nem a rokoni kötelék volna a kvalifikáció, hanem a multban szerzett érdem, az állásra való rátermettség.

—

Hárommilliós deficit

A mult esztendő „eredménye"

Addig takargatták, addig szépitgették, amig csak lehetett. De végre elkövetkezett az utolsó óra és előttünk áll a maga leplezetlen valóságában a főváros 1913. évi zárszámadása. Szomoru kis munka, annyi bizonyos. A számok utvesztőjében alig lehet eligazodni és ez a körülmény egymagában véve is kész bizonyiték. Mert minden egyes mondaton meglátszik az a készség, az az izzadással járó igyekezet, hogy mennél kevésbé reális legyen a mérleg, mennél zavarosabb a kép, amely a számokban buvárkodók elé tárul.

Közönséges szemfényvesztés és jókora adag rosszhiszeműség az egyenleg felállitása. Hetvenötezer korona a névleges fölösleg, holott minden elemista tudja, hogy a zárszámadásoknak az eredményét ugy kapjuk meg, ha az esztendő bevételeiből levonjuk a kiadásokat. Ezzel az egyedül csalhatatlan módszerrel sikerül megállapitani, hogy az eltérés, tehát a deficit, kb. negyedfélmillió korona. Mi azonban tovább megyünk és álljuk annak a bizonyitását, hogy ha a fiktiv számadatokat valóságos értékükre redukáljuk és hogyha levonjuk a bevételekből azt az összeget, amelyből régóta elhatározott beruházásokat kellett volna eszközölni, ha végül hozzáadjuk a kiadásokhoz azokat az összegeket, amelyeket mult esztendőben folyósitottak, de csak a folyó esztendő terhére irtak: — ugy a deficit a valóságban sokkal, sokkal nagyobb.

Nem talál a polgármester senkit sem Budapesten, akinek kézsége férne hozzá, hogy nyakig usznak a legijesztőbb, legszomorubb deficitben. Bosszantóan komikus az az igyekezet, amellyel ezt a tényt palástolni próbálják. A számvetések nagymestere, Szimély Árpád főszámvevő, a maga szempontjából nagyszerü munkát végzett, amikor megpróbálkozott azzal a lehetetlenséggel, hogy a minuszból pluszt csináljon. Ámde ki veszi komolyan azt a maszlagot, hogy az 1911. évben annyit takaritható meg, hogy ebből a deficit bőséges fedezetet nyer? Hiszen annak az összegnek egészen más volt a rendeltetése és azt az összeget már régen más célokra forditották. Ha 1911-ben annyi fölösleg volt, miért nincs ennek nyoma az 1911. évi zárszámadásban? Hol tartották eddig ezt a tartalékot és mely bölcs előrelátás diktálta a város vezetőinek azt, hogy a hét kövér esztendő fölöslegét a sovány esztendőkre tegyék félre. Amikor az ujabb és legujabb kölcsönöket felvették, akkor sohasem kalkulálták be a kölcsönprogrammokba ezt a tartalékot!

A számokkal való játék nem sikerült. Mindenki tudja, hogy készülnek a zárszámadások. A sorrendet itt megforditják. A polgármester elrendeli, hogy legyen fölösleges, mire, ha törik, ha szakad, előteremti a számvevő a fölösleget. A munka irreális volta kitünik abból, hogy az elhasznált hitelek körül a legnagyobb zavarok vannak. T. i. olyan összegeket, amelyek hosszu évekre voltak beosztva, már a mult évben felhasználták és ez által felboritották az egész zárszámadási rendszert.

A városházi gazdálkodásnak a bünei kiütköztek a zárszámadásban. A költségvetésnél még el lehet fogadni azt a mentséget, hogy rossz az esztendő, sulyosak a gazdasági viszonyok. A zárszámadások azonban kész eredmények alapján készülnek. És nem mondhatják a város urai,

hogy valami nagy meglepetés volt számukra az eredmény. Amikor az 1913. évi költségvetést összeállitották és tárgyalták, egyértelmü volt az a megállapitás, hogy a legtöbb bevételi tétel a legnagyobb optimizmussal állittatott be. Holtbiztos volt, hogy jóval kevesebb lesz a bevétel az előirányzott összegnél, a tanács mégsem követte a takarékosság utját s nem igyekezett a mankót a kiadások csökkentésével pótolni. Bünös mulasztás terheli a felelős tényezőket ezért a zárszámadásért, a főváros hitelét tönkreteszi a deficit.

Egyenesen megdöbbentő, ahogyan a mi két esztendő előtt elhangzott jóslásunk bevált. Megirtuk, hogy a városi gazdálkodásnak deficit lesz a vége. Pontos számadatokal bizonyitottuk, hogy az 1913. évi deficit kb. negyedfélmillió korona lesz, a következő, 1914. évben pedig ez az összeg kb. tizmillió koronára fog emelkedni. A legujabb, 158 milliós kölcsönnek amortizációs terhe egymaga kb. tizmillió korona, a fedezete pedig alig több hét milliónál. Jóslásunk sikerére nem hivatkozunk, hanem annak az igazolására, hogy tudatosan rohantak bele a városházán a deficitbe s hogy a város pénzügyei veszedelmesen rohannak, közel állunk a nagy krachhoz.

A defict legfőbb oka a kommunalizmus tulhajtásába keresendő. A város urai, amikor a tulságos beruházások, megváltások, községesitések ellen aggályok merültek fel, állandóan azzal érveltek, hogy ezek a kiadások dusan megtérülnek s ezek állandó és kiapadhatatlan erőforrásai lesznek e háztartásnak. A valóságban pedig a helyzet a következő:

Gázművek	66.000,000	3.782,250
Elektromosmű	11.000,000	—
Állatkert	4.500,000	20,866
Fuvartelep	4.000,000	104,802
Lóhusüzem	424,000	43,687
Kenyérgyár	912,300	7,770
Tattersaal	12,865	14,897
Hirdető-vállalat	305,362	150,429
Élelmiszerüzem	750,000	16,322
Konyhakerti gazdaság	140,000	3,401
Széchenyi-fürdő	3.658,413	5,279
Összesen	91.702,940	4.149,703

Ebből a kimutatásból az következik, hogy a főváros üzemeibe közel 92 millió korona van befektetve s ez a 92 millió az 1913. évben mindössze négymillió korona bevételhez segitete a város pénztárát. Voltaképpen azonban még ennyit sem hozott a 92 millió, mert a gázgyári tiszta jövedelem legnagyobb része természetbeni szolgáltatás, készpénzben összesen 600,000 koronát hozott a gázgyár, vagyis a 92 milliós összberuházás után befolyt a város pénztárába kb. egymillió korona.

Valóban, megható eredmény, ha igy haladunk, még sokra vihetjük. Egyáltalában, a zárszámadás olyan, hogy mennél alaposabban tanulmányozzák, annál rettenetesebb felfedezések kerülnek ki belőle. Nem szólunk ez okból a leltárról sem, nem részletezzük a nagy apadást (az árfolyamveszteség tizmillió koronánál több), hanem befejezzük fejtegetéseinket azzal, amit munkatársunknak a politika egyik kormánypárti, döntő tényezője mondott:

— A belügyi kormány tisztán látja, mi történik a városházán, jól tudja, hogy ez a könnyelmü gazdálkodás nem tarthat soká. Azonban az illetékes tényezők egyelőre nem avatkoznak bele a főváros dolgaiba, mert a polgármestert szoros baráti viszony füzi hozájuk.

Tehát a „szoros baráti viszony" az a kötél, amelybe Bárczy polgármester kapaszkodik. A baj csak az, hogy ha a kötél meglazul, akkor nem a polgármester bukik, hanem a főváros.

Folkusházy tanácsnok idegen tollakkal ékeskedik

1917-ben lejár az Ausztriával kötött kereskedelmi szerződés. Erre való tekintettel nemrégiben megalakult a Vámpolitikai központ, amelynek az a célja, hogy minden egyes fogyasztási cikkre vonatkozólag megállapitsa, milyen vámtétel volna a legelőnyösebb.

A Vámpolitikai Központ titkára, Vágó József, multkoriban egy ülésen beszámolt a fővárosnak arról az akciójáról, amellyel Folkusházy Lajos annyira büszkélkedik: a gabonavámok ideiglenes leszállitására irányuló kérelemről. Vágó titkár nagy elismeréssel szólt a főváros közélelmezési ügyosztályának előterjesztéséről és annak szerzőjéről. A nyájas olvasó a kitünő szerzőt nyilván Folkusházy Lajosban keresi. Holott Vágó titkár elárulta a nagy titkot: a szerző neve nem Folkusházy Lajos, hanem Basch Imre dr.; foglalkozására nézve nem tanácsnok, hanem segédfogalmazó és még csak nem is a közélelmezési ügyosztályban dolgozik, hanem a szociálpolitikában.

Folkusházy tanácsnok ur szó nélkül türte, hogy a nagy koncepcióra, képzettségre, alapos tanulmányozásra való munkának a szerzőségével vádolják.

Türt, szenvedett és — hangtalanul elnyelte Basch Imrét, fogadta a gratulációkat, a közgyülés egyhangu tetszésnyilvánitását. holott — miként most kiderült — annyi köze sem volt az egész előterjesztéshez, mint a mostohaszülőnek a mostohagyermekéhez.

Egyetlen eredménye, sikere volt eddig a közélelmezési ügyosztály vezetőjének s kisült, hogy ez a siker is mást illet. Fájdalommal vagyunk kénytelenek letépni a babérkoszorut a tanácsnoki homlokról. Kárpótlásul azt ajánljuk, hogy Folkusházy tanácsnok ur valamelyik élelmiszerbódéban árulhassa a babérleveleket. Talán fellendül ezáltal az élelmiszerüzlet.

DOLGOZNAK AZ ÓCSKAVASASOK

A gázgyár eredménytelen árlejtése

Amikor a főváros a trieszti osztrák légszesztársulat gázgyárát megváltotta, pontosan kikalkulálta, mennyi pénzbe fog kerülni a megváltás s a kalkulációban természetesen az az összeg is szerepelt, amelyet a város a régi gázgyárak felszereléseinek értékesitésétől remélt. Az uj gázgyár épitésére vonatkozó előterjesztés is kb. egymillió koronára értékelte a várható összeget.

A gázgyár igazgatóságán nem is mult a dolog. Annak rendje és módja szerint kiirták a nyilvános árlejtést a felszerelésekre, az árlejtés határideje lejárt, junius másodikán felbontották a beérkezett ajánlatokat. És ekkor a maga teljességében bontakozott ki az a munka, amelyet az ócskavaskartel az üzlet elnyerése körül végzett. A kartel minden lehetőt elkövetett, hogy kéz alatt kapja meg a nagy értéket képviselő felszereléseket. Amikor pedig ez a törekvése meghiusult, a nyilvános árlejtésen is gondoskodott érdekeinek védelméről.

Gondoskodott pedig ugy, hogy a komoly és kartelen kivül álló reflektánsokat elriasztotta a pályázattól, ő maga pedig — tagjai utján — vakmerően alacsony, lehetetlen árakat ajánlott a felszerelésekért. Voltak nagy összegü ajánlatok is — bánatpénz nélkül. Ezekről kiderült, hogy szintén a kratel adta be őket, csak azért, hogy a magas árakkal sok pályázóban azt a hiedelmet keltse fel, hogy ugyis reménytelen minden törekvés.

A kartel machinációja egyelőre nem sikerült. Ripka Ferenc dr. vezérigazgató oly értelmü előterjesztést tett a tanácsnak, hogy az árlejtés eredményének mellőzésével, legjobb belátása szerint értékesithesse a főváros eme vagyonát. Remélhető, hogy a vezérigazgató erélyességén megtörik a kartel ereje s nem lesz semmi eredménye az ujból megindult akciónak.

PATIKUSOK NAPJA.

Odakünn olvad az aszfalt. Fock tanácsnoknak sem kell több, a homlokához kap és azt mondja: — Stopp, csináljunk aszfaltgyárat!

A nagy meleg dacára zsufolt karzat fogadja a városatyákat.

— Kik azok a marcona legények? — találgatják a városatyák. És megindul a kombináció. Az egyik városatya azt mondja, hogy az F. T. C. tagjai a karzati látogatók és azért jöttek, hogy jelen legyenek annál az ünnepélyes aktusnál, amikor az ő szeretett alelnökük, Köncs Boldizsár, leteszi a főügyészhelyettesi esküt, mondván, hogy a hazához és az F. T. C.-hez hü lesz, azonkivül pedig az ország alkotmányát őrizni fogja.

A városatya nevezetes tévedésben forgott. Az F. T. C. legényei nyugodtan rugták a goalokat a football-pályán, nem jöttek el, mert Köncs Boldizsár győzelme nem volt kétséges. Ellenben felvonultak a karzatra a patikussegédek, az ősz provizorok és ifju gyakornokok. Egyenesen a Trieszti nőhöz cimzett sztrájktanyáról jöttek, mert hát ugy fordult az idők sora, hogy ők is beállottak a több bért és kevesebb munkaidőt követelők közé. Tehát hiába énekelte a kabaréprovizor a népszerü dalt:

De nem leszek én soká provizor
Megjött már az eszem:
A princiném vén orvosságos skatulya
S én őt nőül veszem.

Ugy látszik, hogy a provizor-kérdést nem sikerült ezen az alapon megoldani, miért is a derék patikussegédek Vázsonyi Vilmoshoz fordultak. És Vázsonyi Vilmos el is intézte a bajukat. Olyan szépen, melegen beszélt, hogy a sztrájkolók a karzaton örömkönnyeket ontottak, amikor pedig Bódy alpolgármester kijelentette, hogy a tanács hajlandóságot érez magában a béke közvetitésére: — a provizorok és jövendő provizorok tapsoltak és éljeneztek, majdnem kitessékelte őket a karzatról a szigoru Halász igazgató.

De hát nicsen öröm szenvedés nélkül és a patikusoknak is, mielőtt Vázsonyi Vilmos interpellációjára került a sor, előbb az étlapnak roszszabbik részén kellett átrágniok magukat. Az étlap édes dolgokkal kezdődött. Az elnök Bárczy polgármester volt, de alig lehetett érteni a szavát, mivelhogy az elnök urnak a szájában Kugler-bonbon volt. Annyit azonban mégis sikerült az elnöki bejelentésekből megállapitani, hogy Gelléri Mór külöldre utazott anélkül, hogy a magyar iparvédelemről gondoskodott volna.

Az első előadó Harrer tanácsnok volt. Csekély 6000 négyszögölnyi területnek a bencések részére leendő átengedéséről referált. Rögtön felkelt a helyéről Oláh Dezső és oldalkanonoki exterieurjét megcáfolandó, lángostorral kezdte korbácsolni a Szent Benedek-rendet. De mikor szavazásra került a sor, akkor Oláh csaknem egyedül maradt az ellenvéleményével. A Lipótváros szavazta meg természetesen a legbuzgóbban a papoknak az ingyen telket s a jó Oláhokat Szent Pál után most Szent Benedek is otthagyta. Amiből az következik, hogy az Oláhok az összes szentekkel hadilábon állnak, akár Pálnak hivják a szentet, akár Péternek, akár Benedeknek.

A Magyar Villamossági még egyszer és utoljára szerepelt a napirenden. Csekély huszonegy milliós egyezségről referált Buzáth tanácsnok. Azt mondta rá Fodor István:

— Ilyen egyezséget én is szivesen kötnék!

Buzáth után következett — Buzáth. És pedig a gázmüvek igazgatóságáról szóló szabályrendelettel. Amely szól arról hogy 30.000 koronával dotált direktórium legyen és hogy a direktóriumban három városatya is helyet foglaljon, de a 30.000 koronából a három városatya semmit sem kapjon. Ez hálás téma, jó anyag volt. Vitáztak is fölötte a városatyák vagy másfél óra hosszáig s mert még akkor sem unták meg, a végén visszaadták az egész javaslatot a tanácsnak azzal, hogy még a nyár előtt ujból tárgyalják.

— Nyár előtt, nyár előtt — ismételgették a városatyák. Vajjon addig hányszor gyülekezünk még ilyen szépen össze?

— Legföljebb háromszor, mondta Festetich Géza gróf és maga is naptárt vett elő, ugy számitgatta, mikor lesz már nyár és mikor nem lesz már közgyülés.

Öreg este volt már, több mint nyolc óra, amikor az interpellációk és interpellációs válaszok is elmultak, sőt Köncs Boldizsárból helyettes főügyész lett. A programmon szerepelt még

NÁDAY BÉLA

szinész és temetőkijáró

Ugy látszik, nem a legrosszabb foglalkozás a városházi kijárás. Nőttön-nő a számuk a hivatásos kijáróknak s amig azelőtt a diszes névsorban csak városatyákat és ügyvédeket lehetett találni, ma már országos hirü szinészek sem vetik meg ezt a divatot.

A szóbanforgó országos hirü szinész, aki mostanában naponta látható a városházán, Náday Béla, a Nemzeti Szinház kiváló tagja.

— Mit jár ki Náday Béla? — kérdezi a publikum. — Talán a tanügyi osztállyal van dolga, vagy a szociálpolitikaival?

Nem helyes a szimat: Náday Béla temetővel akarja boldogitani Budapestet. A temető-ügyek legfőbb városházi intézőjének az előszobáját tapossa a művész, a kezében irattáska s a táskában a — Müller-féle ingatlanra vonatkozó aktáknak vannak.

Egy izben megemlékeztünk már erről a furcsa üzletről. A városházán az élők helyett a halottakra gondolnak és kisütötték, hogy a farkasréti-temető nem elég bő. Igaz, hogy az előterjesztés szerint a temetőben még 40,000 embert kényelmesen el lehet hantolni és igaz, hogy a legveszedelmesebb járvány sem pusztithat annyira, hogy a temető kapujára 9—10 esztendő előtt kénytelenek legyenek kitüzni a „Megtelt" jelzésü táblát. De hát a bölcs előrelátás mindenkor jellemezte a város urait és minthogy Náday Béla azt mondta, hogy a farkasréti-temetőt abban az irányban kell kibőviteni, amerre a Müller-féle ingatlan fekszik: — egy-kettőre elkészült az előterjesztés. A temető-bizottság kivonult a helyszinére és megállapitotta, hogy a Müller-féle telek hepe-hupás, köves, a jelzett célra teljesen alkalmatlan s e mellett méregdrága is, mert a szakérői becslés szerint legföljebb 10 korona 50 fillért ér négyszögölenkint, holott az eladó 40 koronát kér érte.

A bizottság leszavazta az előterjesztést, ámde a Nemzeti Szinház tagja a második felvonásban ismét talpraállott. Megtörtént az a csoda, hogy ujból öszehivták a bizottságot, ujabb telket ajánlottak megvételre, amikor pedig a bizottság az ujabb telek mellett döntött, akkor azt mondták:

Ha már ilyen szépen összejöttünk és ha már benne vagyunk a svungba, akkor hagyjuk keresni a művészt is és vegyük meg a Müller-féle telket is. Igy is történt: a bizottság mindkét teleknek a megvételét határoza el és ha a pénzügyi bizottság, esetleg a kögyülés utját nem állja ennek a tervnek, akkor a farkasréti-temető kibővitésének a cimén csekély egymillió korona elköltésére nyilik alkalma a városnak.

---

vagy nyolcvan tárgy és félő volt, hogy az éjszaka ráborul a városházára és együtt fogja találni a t. közgyülést. Akkor jön a második egyezség. Biró Henrik bejelentette az elnöknek, hogy őnéki még akad némi mondani valója a Schlesinger nevezetü ócskavaskartell-tag nemzeti ajándékánál. A bejelentésnek az volt a hatása, hogy az elnök a Schlesinger-ügyet levette a napirendről. Ez az akadály is elmulván, most már öt perc alatt ledarálták a napirendet, aztán hazamentek az atyák is, a tekintetes tanács tagjai is. Az utcán találós kérdésekkel traktálták egymást az emberek, ilyeténformán:

— Mondja meg, kedves tagtárs, hogyan lehet megkülönböztetni a Közuti kocsit a Várositól?

— Mbah, hangzik a válasz, ez nagyon egyszerü dolog. A Közuti kocsinak a szine barna, a Városié pedig sárga.

— Ön megbukott, tisztelt kartárs. Ez nem biztos megkülönböztetés, mert sokan vannak, akiket az uristen szinvaksággal sujtott.

— Hát akkor hogyan lehet megkülönböztetni a [illegible] kocsit egymástól?

— Figyeljen ide. Álljon ki szeptember hó elsején reggel öt órakor a Kossuth Lajos-utcai mailasarokra. Várjon ott egy órahosszat és figyelje meg az érkező villamoskocsikat. Amelyik kocsi nem jön — az a Városi Villamos. A másik — a Közuti. Jó éjszakát, tisztelt tagtárs.

— Jó éjszakát, kedves tagtárs. És köszönöm a szives utbaigazitást.

Kereskedők véleménye az élelmiszerüzemről

Az 1913. évi zárszámadás különös pikantériája, hogy először lát benne napvilágot a községi élelmiszerüzem mérlege. A büszke alkotás nem vált be pénzügyi szempontból sem, amint ez a zárszámadásokról közölt fejtegetésünkben megállapitjuk. És hogy a valóságban mennyire kell értékelni ezt az üzemet, arról éppen az elmult napokba nyilatkozott a legilletékesebb testületek egyike, a sajt- és vajnagykereskedők egyesülete. Az egyesület ülésének kiemelkedő mozzanata volt *Bogdányi* Mór biz. tag alább közölt beszéde, amely hü kritikája Folkusházyék gazdálkodásának.

A budapesti sajt- és vajnagykereskedők egyesületének választmánya vasárnap *Bogdányi* Mór fővárosi bizottsági tag elnöklésével ülést tartott. A napirend tárgyalásának folyamán *Reichfeld* Mór alelnök kérdést intézett az elnökhöz, hogy a városi élelmezési üzem ügyében milyen állást foglal el, annak káros hatásának ellensulyozására mit hajlandó tenni és végül, hogy az egyesület csatlakozik-e a fővárosi ipari és kereskedelmi testületek ama akciójához, amellyel a főváros élelmezési üzeme ellen küzdelemre hivta fel az egyesületeket.

Bogdányi elnök a felvetett kérdésre azonnal válaszolt. Elsősorban megállapitotta, hogy a *városi üzemnek eddig csak káros hatása volt.* A népélelmezést olcsóbbá nem tette, sőt egyes cikkek ára az üzem létesitése óta még jóval emelkedett is. A város eme versenye tehát az élelmiszereket olcsóbbá nem tette, de azokat minőségileg sem javitotta. Ha mégis a magámüzemnek erős versenyt okoz, annak nem az az oka, hogy a város olcsóbb vagy jobb árut adna, hanem kizárólag a reklám. A város élelmiszerüzeme a jóhiszemü sajtó ingyenes szolgálatát oly reklámokra használja fel, amellyel szemben a magánkereskedelem és ipar nem képes védekezni. Bátran állithatja, hogy a magánvállalkozás a versenyt minden téren győzedelmesen felvehetné, ahol csak a cikkek jóságáról és olcsóságáról van szó. Csak a városi üzemek olcsó reklámjával szemben nem tud helytállni, mert ez az árucikkek jóságánál és olcsóságánál is nagyobb hatással bir a vásárló közönség hangulatának irányitásánál. A védekezésnek tehát elsősorban a város ingyenes reklámja ellen kellene irányulnia. A sajtó a városi közélelmezési üzem jóságának hirdetésével csak a nagyközönségnek vél szolgálni és nem veszi észre, hogy a leadott kommünikék valójában a versenyző városi üzem hirdetései a magámüzemek ellen. Itt rejlik a két versenytárs fegyverének egyenlőtlensége. Azt tapasztalta, hogy az üzemek várositása csaknem *mániává fajult* a városházán és ez ellen ez idő szerint érvek igazságával hiába keresnek orvoslást. Hasonló politikával létesitette Lueger is a bécsi városházán a keresztényszociálisták uralmát és ezzel tudta azt biztositani is. *A polgármestertől*, aki ugyanezt a politikát követi *az ügy igazságos elintézését nem várhatják*, *Vázsonyi* Vilmos dr. országgyülési képviselőhöz kell fordulniok, akinek az a célja, hogy a mai polgári és társadalmi rendet biztositsa, és aki polgártársainak mindenkor önzetlenül tesz szolgálatokat. Az elnök bejelentette, hogy már beszélt e kérdésben *Vázsonyival*, aki kijelentette, hogy amikor 1911-ben az élelmiszerek drágasága ellen a mozgalom megindult, *ő egészen mást proponált*, mint amit a városházán létesitettek. *Vázsonyi* azonban be akarja várni a város élelmiszerüzemének mérlegét. Megigérte azonban, hogy oda fog hatni, mikép a kommunizálás ne fejlődjék olyan módon, hogy az a magánkereskedelem és vállalkozás megnyomoritására vezessen.

Az elnök inditványára a választmány kimondotta, hogy bizik *Vázsonyi* Vilmos dr.-ban, aki módot fog találni arra, hogy a fenyegető veszélyt elháritsa. Erről a határozatáról a választmány értesiti a Terézváros képviselőjét.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Válasz Fock Edének

Az aszfaltgyár körül

A főváros mostanában azzal a meggondolatlan tervvel foglalkozik, hogy városi aszfaltgyárat létesitsen. Ez a terv ugy az érdekelt ipari, mint a főváros vezető köreiben nagy megütközést keltett. Ehhez szól hozzá az a röpirat, amelyet „A Székesfővárosi Aszfaltgyár, A tanácsi II. ügyosztály előterjesztésének megvilágitása" cimmel Menczer Béla, a Magyar Asphalt Részvénytársaság müszaki tanácsosa irt és amely az emlitett előterjesztést nyomról-nyomra követve, azt részletes birálat tárgyává teszi.

A röpirat visszautasitja az ügyosztály azon vádját, hogy az aszfaltburkolatok rossz állapotban vannak és rámutat arra, hogy a főváros csak a nagyforgalmu utakat adja át az egyes aszfalt vállalatoknak átalányozott összeg ellenében fentartásra, de a fővárosban 350.000 négyzetméter olyan burkolat van, amelynek javitásáért csak esetről-esetre fizetnek, tudniillik akkor, amikor a mérnöki hivatalok a javitásokat már elkerülhetetleneknek vélik.

Menczer Béla szerint a felpanaszolt hiányok csak ezen utóbbi területeken észlelhetők. A röpirat szerzője tagadja azon vádat, hogy az aszfaltvállalatok a főváros kizsákmányolására kartelt kötöttek volna és adatokkal igazolja, hogy Berlin komprimé burkolatért ugyanazon elkészitési és fentartási árakat fizeti, mint Budapest, de az elkészitési egységárakban Berlinben 4, Budapesten 6 éves ingyenes fentartási kötelezettség foglaltatik, tehát Budapest olcsóbban dolgozik.

Részletesen foglalkozik az öntött aszfalt-burkolatokkal, amelyeknek készitését már a honi ipar pártolása szempontjából is indokoltnak tartja és amelyek ezenkivül az előbbieknél mintegy husz százalékkal olcsóbbak.

Az ügyosztály gyáralapitási tervezetének pénzügyi részét ismertetve, kimutatja, hogy az előirányzott befektetési és forgalmi tőke távolról sem volna elegendő, tételenként kimutatja, hogy a házi kezelésben végzendő munkák az előirányzott 700.000 korona helyett 832.000 koronába kerülnének és bebizonyitja, hogy a jelenlegi vállalati egységárakkal számitott 800.000 korona bevétel számitási tévedésen alapul, mert pontos számitás alapján az ügyosztályi előterjesztés szerint, házi kezelésben végrehajtandó munka, az érvényben levő szerződéses egységárakkal csak 755.000 koronába kerül.

Mindezekből azt látjuk, hogy a fővárosi aszfaltgyár létesitése még az esetben is meddő üzlet volna, ha Menczer Béla mint érdekelt fél elfogultan állitotta volna fel a mérleget, mert a tervezett munkáknál még annyi fölösleg sem mutatkozik, amennyi minden vállalkozót, mint teljesen legális nyereség, minden üzleten megillet.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
(V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Események

Almády tanácsnok egészséges.

Almády Géza tanácsnok, a közjótékonysági ügyosztály vezetője, akit nemrégiben megoperáltak, felépült hosszas betegségéből és ujból elfoglalta hivatalát. A népszerü tanácsnok e hó közepe után csorvási birtokára utazok és ott fogja tölteni a nyarat.

Tulfizették az omnibuszt.

Az omnibusz-vállalat igazgatósága junius 23-án tartandó közgyülésen fog beszámolni a székesfővárossal kötött megállapodásról amely szerint a város a társaság összes (5000 drb) 200 K részvényének julius 1-ig való beszolgáltatása ellenében 1.800,000 K-t fizet, a közgyülés pedig tartozik az igazgatóság tagjaivá azokat megválasztani, akiket a város delegál. A mérleg adatai szerint ez a vételár igen magas, még ha azt nem is vesszük tekinthetbe, hogy a vállalat junius végeig elért üzleti hasznát azonfölül a székesfőváros meg fogja téríteni a régi részvényeseknek, mert a társaság alaptőkéje és tartalékjai összesen 1.659,359 K-ra (1912-ben 1.573,409 K-ra) rugnak, ebben már benne van a 614,359 K értékcsökkenési tartalék is, amely pedig nem tekinthető megtakaritásnak. De ha föltételezzük is, hogy az értékcsökkenési tartaléknak a fele a részvényesek javára megtakaritott vagyon, a részvények összegének az értéke a 74,985, (24,772) K hitelezők tételének figyelembe vételével 1.244,000 K, vagyis a város kereken 550,000 K-val fizeti tul az omnibusz-társaság részvényeit. De ha a mérlegszerü vagyontételeket számitjuk az értékcsökkenési tartalék és a többi passziv tételek figyelembevételével, az eredmény még néhány ezer koronával kedvezőtlenebb.

Uj demokrata szervezet.

Szombaton este alakult meg a Kereskedelmi alkalmazottak demokrata szervezete. Az uj alakulás elnöke Taubner Vilmos biz. tag lett.

Nyilvános árlejtésen győzött a drágább ajánlat.

Ily cimü mult heti cikkünkre a következő levelet kaptuk *Deutsch* Imre vállalkozótól:

„A soroksári-uti csatornázásra megtartott árlejtés eredményét e hó 3-án hirdették ki, mely alkalommal mint b. lapjában fel van emlitve, a rendes szokásoktól eltérően tényleg a drágább ajánlatot terjesztették a Tanács elé elfogadásra. Tényleg informálódtam Fock tanácsnok urnál, hogy mi inditotta ezen eljárásra. Fock tanácsnok ur azonban nem azzal indokolta mellőztetésemet, hogy nagyon olcsó volna — mint ezt Önök tévesen felemlitik — hanem teljesen valótlan okot hozott fel, melyekről mindjárt kimutattam, hogy azok téves információn alapulnak, részint pedig aljas boszu müve. Ezeket azért közlöm, nehogy a téves közlésért bárki felszólalhasson. Megjegyzem, hogy a dolgot én sem hagytam annyiban. A bizottság határozata ellen panasszal éltem és ha a Tanács helyben hagyja a bizottság javaslatát, azt is megfelebbezem, mert nem türhetem szó nélkül, hogy a műszaki tanácsos, avagy az ügyosztály-vezető tánacsnok azért, hogy nekik talán kedvesebb vállalkozót jó munkához segitsenek, nem okot, hanem ürügyet keressenek másnak a rovására, s amannak az előmozditására. A dologban a legérdekesebb az, hogy ugyancsak László és Blum javára megtette az ügyosztály pár héttel előbb ugyanezt a stiklit, ugyancsak az én rovásomra, egy kis munkánál, ahol épenséggel nem takarózhattak azzal, hogy nem biztak volna bennem. Akkor méltányossági okokat hoztak fel László és Blum mellett, mely okokat némileg méltányolva nem tettem ellene lépéseket. A jelen esetben azonban erről szó sem lehet. Kiváló tisztelettel: *Deutsch* Imre." — Ebből a levélből megállapitható, hogy *Fock* tanácsnok ur nem akar nyilvános árlejtést, csak akkor, ha történetesen az ő jelöltjei a legjobb ajánlattevők. Miután pedig erre ritkán van eset, egyszerüen negligálja a nyilvános árlejtés eredményét.

A villamosüzem községesitése Bécsben.

A bécsi községtanács legközelebb tárgyalja az Allgemeine Elektricitäts-A. G. megváltására vonatkozó előterjesztést. A megváltási ár 11.400,000 korona. Bécs város a megváltási áron felül 750,000 koronát fizet az át nem vett tisztviselőknek végkielégités fejében.

Az Ungaro-Croata Budapesten.

A Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási rt. Budapesten a Mária Valéria-u. 1. sz. alatt vezérügynökséget létesitett és ugyancsak ott nyitotta meg saját utazási irodáját, mely a társaság gőzhajójárataira vonatkozólag dijmentes felvilágositással szolgál, mentrendeket és prospektusokat ad ki az érdeklődőknek. Az *Ungaro-Croata* ezen menetjegyirodájában, menetjegyek már elővételképpen is válthatók a társaság hajójárataira, de kaphatók ezenkivül vasuti és tengeri utakra kombinált, Budapestről Fiumén át Dalmáciába, Olaszországba, Franciaországba, Abbaziába, stb. stb. viszonylatokra szóló, közvetlen menetjegyek is.

Házilag készitett

női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Az uj gázgyár bemutatása

Kulturjelentőségü napja volt hétfő délelőtt a fővárosnak. E napon vette át hivatalosan a főváros fényes és impozáns ünnepségek keretében az Óbudai uj gázgyárat, amely gigászi méreteivel nemcsak elsőrendü látványossága lett Budapestnek, de berendezése diadala a magyar iparnak. A bemutató ünnepségre fél 10 órakor külön vonaton mentek a Pálffy-térről a meghivott vendégek, akiknek sorai közt ott voltak: Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter, Sándor János belügyminiszter, Némethy Károly államtitkár, Weisskirchner dr. bécsi polgármester, Formanek bécsi községtanácsos és Menzel bécsi gázgyárigazgató. A vendégeket Bárczy István dr. polgármester és Ripka Ferenc dr. vezérigazgató üdvözölték.

Az uj gázgyár épitésének és berendezésének kilencven százaléka magyar ipar. Örömmel kell ezt konstatálnunk, mert a mi fejlődés első stádiumában levő iparunknál record számba megy.

*

A hatalmas telep egyik legszebb épülete az üzemigazgatóság palotája, amelyet *Fodor és Reisinger* épitőmester és vasbeton cég mérnökök épitették. A főmühelyet és a csőraktár-épületet ugyancsak Fodor és Reisinger cég készitette. Berlini minta szerint vasbeton konstrukcióju az épület. Ennél a munkánál igen nehéz technikai kérdéseket kellett megoldani, amelyet a cég teljes sikerrel oldott meg.

A gázmüvek épitési munkálatai 1912. május elején vették kezdetüket s november végére már be is fejeződtek, olyképpn, hogy a szerződésszerü határidő, amely december elejére szólott gépházak épitését nem hátráltatta. E teljesitményt, mely az épitésre felügyelő hatósági közegek legteljesebb elismerését váltotta ki, *Wellisch* Hugó mérnök és épitész szolgáltatta, kinek igen nagy része van abban, hogy a gázmüvek idejében és teljes sikerrel üzembe helyezhetők és felépithetők lettek.

Az uj gázmüvek elektromos központi épületében, a kisérleti gázgyár, a raktár, a vasbeton és a kazánház épületben létesitett központi alacsonynyomásu, illetőleg magasnyomásu gőzfütési berendezést *Bründl* János, udvari szállitó, közegészségügyi berendezések gyára készitette nagy szaktudással. A megjelent minisztereknek és a bécsi polgármesternek kutasi *Bründl* János cégfőnök akadályoztatása folytán *Kármán* Norbert igazgató szolgált magyarázatokkal, amelyeket az előkelőségek nagy elismeréssel vettek tudomásul.

A gázmüvek részére szükséges két gyárkémény épitését és a gőzkazánok befalazását *Eggenberger* Szilveszter (Budapest, Garai-tér 8.) teljesitette. A gázkályha részére felépitett kémény, mely a kedvezőtlen talajviszonyok alakulása folytán nagy nehézséggel volt felépithető, 60 méter, s a kazánüzemek részére épitett kémény 50 méter magas. A cég ezenkivül még hat Bacock-Wilcox gőzkazánt falazott be, melyek fütési területe 928 négyzetméter.

A főbb közlekedési utakra felhasznált bazalt kőanyagot a *Korláti Bazaltbánya Részvénytársaság* szállitotta.

A kövezési munkálatokat az *Ámon* Antal és fia ut- és csatornaépitő-cég végezte.

A *Leféber-cég* (Aréna-ut 57.) végezte a területen megejtett kémfurásokat. A talaj kikutatása elsőrangu fontosságu volt és ennek a cég a megszokott szakértelemmel és pontossággal felelt meg.

A központi váltókészüléket, a kábelhálózatot és a világitó- s erőberendezést a *Magyar Siemens Suckert Müvek szállitották.* A felhasznált apparátusok az elektrotechnika legujabb vivmányai alapján készültek és az intézmény rendkivül nagyságát tekintetbe véve is figyelemreméltó alkotás .Az üzemen kivül a fenti cég a lakóházakat is felszerelte, ahol nagy gondot forditottak a pontos kivitelre és kifogástalan anyagnak a felhasználására.

Külön megemlitésre érdemes, hogy az uj gázgyár egyes igen jelentékeny épületének fedésénél, igy pl. a generátorépületnél, a gázfejlesztőnél, a gáztisztitónál, szén- és coaxszállitó berendezés épületeinél, a közel félszázad óta fennálló és elismert hirnevü *Ujlaki tégla- és mészégető rt.* ujlaki asbestpalája, mely a vállalatnak tulajdonképen egészen uj gyártmánya, került alkalmazásba, amely anyag mint halljuk, minden tekintetben és különösen kiváló tüzállósága és fagyellenálló volta folytán igen jól bevált.

rendkivül **tartós**, kiválóan **ruganyos, formája** ideális.

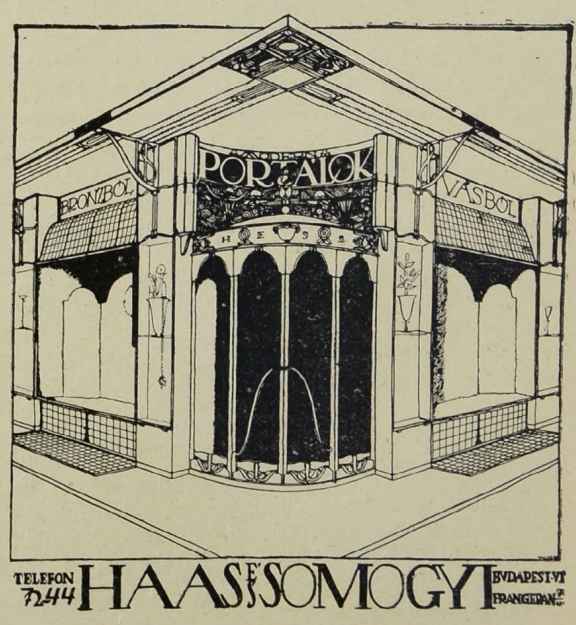

TELEFON 144 HAAS F. SOMOGYI BUDAPEST VI FRANGEPÁN 2.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A javulás felé

Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy tul vagyunk annak a válságnak a mélypontján, mely gazdasági életünket több mint két éven át megbénitotta. Dacára a még mindig kedvezőtlen nemzetközi helyzetnek, a középerópai államokban, de különösen Németországban és Asztria-Magyarországban, észrevehető ipari fellendülés konstatálható. A gazdasági konjunkturának a vasipar a legjobb fokmérője. A hosszu stagnáció után ebben a szakmában fokozottabb tevékenységet látunk és az árak is némi emelkedést mutatnak. A német vasszindikátusnak legutóbbi jelentése szerint a megrendelések napról-napra szaporodnak és az osztrák-magyar vaskartel is kilátásba helyezi a fogyasztásnak a közel jövőben várható emelkedését.

Előkelő financierek és közgazdászok, mint Llyod Georges, az angol pénzügyminiszter, továbbá Luzzati Yves Guyot, Neymark, stb. annak a nézetüknek adnak kifejezést, hogy a mostani gazdasági válságnak az a jellemző vonása, hogy hatásaiban nem katasztrofális, mint például az 1873-iki és 1907-iki krizisek, viszont ezektől abban különbözik, hogy hosszu az időtartama és hogy a javulás csak igen lassu tempóban következik be. A bekövetkezett események teljesen igazolják ezt a felfogást.

Most még általános a panasz a rossz üzletmenet miatt. Azt azonban a pesszimisták is elismerik, hogy egyes szakmákban bizonyos élénkülés kezd mutatkozni. Igy a textiliparban, melyet a válság majdnem a legerősebben viselt meg, a fogyasztás jelentékenyen fokozódik. Nagyon lassu a javulás az épitőiparban, melynek fellendülésétől annyi más iparág helyzete van függővé téve. Illetékes helyen érdeklődtünk ennek a szakmának a helyzetéről és a következő felvilágositásokat kaptuk:

A vidéken az épitőiparban még mindig nagy a pangás. Magánépitkezés alig van, a városok pedig csak most kezdenek majd épiteni, ha a kilátásba helyezett kölcsönöket megkapják. Nagy baj, hogy az állam sem épittet abban a tempóban, amely a költségvetésben előirányoztatott. A fővárosban megindult az épitkezés. Különösen áll ez a belvárosra nézve, ahol az adómentesség a magánosokat is épitkezésre buzditja. Természetesen nagyobb fellendülésről itt se lehet szó. A bankok ugyanis még mindig igen tartózkodók a jelzálogkölcsönök folyósitásában, viszont a telektulajdonosok sem igen futkosnak kölcsön után olyan időben, amidőn a kurzus még a 88 százalékot is alig éri el. Az épitkezés csak akkor lehet rentabilis, ha majd a zálogleveleket legalább 92 százalékon lehet elhelyezni. A vállalkozók körében nagy visszatetszést szül az a körülmény, hogy a főváros és az állam által folyton igért közmunkák kiirása még mindig késik. Jellemzi a hatóságok magatartását az a körülmény, hogy a könnyitésekről még ilyen rossz időben se akarnak hallani. Igy például egy uj épitési szabályzat életbe léptése előtt egy küldöttség arra kérte Harrer tanácsost, hogy az épitési engedély dija három részletben legyen fizethető. Ezt a kérést nem teljesitették, azzal a furcsa indokolással, hogy aki a mostani drága jelzálogkölcsönökkel épit, az nem érdemli meg, hogy kiméletben részesittessék. Megemlitendő még, hogy a téglakartel az utóbi időben nagyobb kötéseket csinált és a kartel máris bejelenti, hogy az idén lényegesen nagyobb mennyiségü téglát fog eladni, mint a mult évben.

A magyar gazdasági konjunktura alakulása első sorban a termés minőségétől függ. A legutóbbi hivatalos jelentések szerint a vetések állása lényegesen javult, ugy hogy közepes termésre van kilátás. Ez a körülmény egy kissé vigasztaló, mert egy rossz termés még inkább meglassitotta volna a konjunktura javulását. — Most, midőn a nagy nyugoti piacokon, Párisban és Londonban valóságos pánik tört ki, bizonyos megelégedéssel látjuk azt a szilárdabb irányzatot, mely a mi piacunkon kifejezésre jut. Ez is a javulásnak és a tőke bizalma visszatérésének a jele. De bizonyitéka ez anak is, hogy a magyar közgazdaság alapjai egészségesek, ami lehetővé tette, hogy minden nagyobb megrázkódtatás nélkül usztuk meg azt a válságot, mely még a gazdag francia piacot is megingatta.

—

Az állami pénzügyek helyzete.

A pénzügyminiszter által most közzétett kimutatás szerint az állami pénzkezelés eredménye az elmult 1913. évben 261 millióval volt kiadások 297 millióval emelkedtek. Ez a szomoru eredmény az államháztartás valóságos csődjét jelenti. Ha valamely kereskedő hasonló mérleget mutat ki, ugy azonnal csődöt kell kérnie maga ellen. Az állam is csak ugy segitett magán, hogy kölcsönöket kölcsönökre halmozott fel és megcselekedte azt — amit egy európai állam se tett, — hogy egy év lefolyása alatt kerek egy milliárd korona kölcsönt vett fel. Állami pénzügyeinknek ez az ijesztő leromlása annak a pazarló gazdálkodásnak tulajdonitható, melyet a legutóbbi kormányok egyaránt folytattak. A kiadásokat óriási módon emelték, anélkül, hogy a bevételek fokozásáról gondoskodtak volna. Természetes, hogy ez a hibás pénzpolitika előbb-utóbb deficites költségvetésekre fog vezetni. A deficit tényleg már most is meg van, dacára annak, hogy a pénzügyminiszter papiron egy kis felesleget mutat ki.

A könnyelmü gazdálkodásnak véget kell vetni azzal, hogy minden vonalon a legszigorubb takarékosságot kell életbeléptetni. Mert az lehetetlen állapot, hogy a költségvetés egyensulya folytonos adósságcsinálással tartassék fenn.

Budapesti III. ker. takarékpénztár.

Legutóbb néhány lap abból az alkalomból, hogy a budapesti III. ker. takarékpénztár részvényei néhány koronával hanyatlottak, azt irta, hogy ez az intézet bajba jutott és valószinüleg fel fog számolni. A mi információink szerint ez a hiradás teljesen koholt. A budapest III. ker. takarékpénztár, melynek Mezei Mór az elnöke, szolidan vezetett régi pénzintézet, mely szoros összeköttetésben áll a Kereskedelmi bankkal és igy mindenkor annyi pénz áll rendelkezésére, mint amennyire szüksége van. A részvények időleges árhanyatlását az idézte elő, hogy egy hagyatékból nagyobb tételt dobtak a piacra.

Repülőgépgyár Magyarországon.

A „Magyar Lloyd Repülőgép- és Motorgyár Részvénytársaság Budapest—Aszód“ gépgyára elkészült Aszódon. A társaság tulajdonképen a leipzig—lindenthali „Deutsche Flugzeigswerke“ egyik alapitása. Az aszódi gyár munkásai és mérnökei nagyrészt Németországból jönnek. Igazgatója Bier volt főhadnagy, a hires katonai pilóta lesz. Egyebekben a részvénytársulatnak baja van hitelezőivel. Egy Nay és Strausz nevü cég nem akar belenyugodni a részvénytőke leszállitásába és a közgyülés határozatát megfellebbezte a bíróságnál.

Uj szénbányatelep.

Nógrádmegyében, Buják község határában, gróf Poppenheim Siegfrid saját birtokán széntelepet tárt fel és annak kiaknázására 400,000 K-val részvénytársaságot létesitett. A vállalat, amely iparvasutat is épit, novemberben kezdi meg üzemét.

Zsir- és szalonna-értékesitő szövetkezet.

Néhány héttel ezelőtt a fővárosi hentesek zsir- és szalonna-értékesitő szövetkezetet alakitottak, melynek már most 80 tagja van. A szövetkezet tagjai vasárnap Bittner János elnöklete alatt értekezletet tartottak, melyen elfogadták a Magyar Általános Hitelbank ajánlatát, amelynek értelmében a bank kötelezi magát, hogy ½% provizió ellenében az összes termelést napi áron átveszi. Ajánlatot tett a Vásárpénztár is, melynek feltételei azonban már azért sem voltak elfogadhatók, mert nem kötelezte magát a teljes termelés átvételére. A szövetkezet két igazgatósági tagot delegált a Hitelbankkal való szerződés megkötésére. A hentseket az inditotta a zsir- és szalonna-értékesitő szövetkezet megalakitására, hogy ezentul ne legyenek kiszolgáltatva a nagykereskedők önkényének, akik az árakat erősen lenyomták.

A Máramarosi sóvasut.

A Máramarosi sóvasut részvénytársaság e hó 15-én tartotta XXX-ik rendes évi közgyülését a társaság igazgatósági helyiségében Chorin Ferenc dr. főrend elnöklésével. Kriegler Miksa vezérigazgató évi jelentését a közgyülés tudomásul vette, az igazgatóságnak a felmentvényt megadta és Kriegler igazgatónak köszönetet szavazott. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjait a közgyülés ujból megválasztotta.

Ünnepelt elnök.

A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete rendkivüli választmányi ülés keretén belül ünnepelte a kereskedelmi alkalmazottak társadalmi törekvéseinek és e vezető egyesületének régi, lelkes, önzetlen munkását, az egyesület ügyvezető-elnökhelyettesét, *Schlanger* Mórt, abból az alkalomból, hogy a Brammer Ödön cég cégvezetőjévé neveztetett ki. A választmány örömmel látja, hogy az alkalmazottak táborából ismét egy évtizedes szorgalmával, becsületességével jutott előre, egy olyan derék, lelkes katonája, vezető harcosa, aki az élet küzdelmei, az előretörtetés közepette is mindig hiven teljesitette kötelességét azzal a karral szemben, amelyhez tartozik.

Épitészek az Eternit-gyártelepen.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet mü- és középitési szakosztálya az *Eternit-müvek Hatschek Lajos* cég nyergesujfalusi gyártelepének megtekintése céljából e hó 10-én tanulmányi kirándulást rendezett, amelyen az emlitett egyesület számos tagja, a Magyar Épitőmüvészet Szövetsége, továbbá csaknem az összes M. kir. miniszteriumok, a Magy. kir. államvasutak, a Kassa-Oderbergi vasut, a cs. kir. közös hadsereg és a M. kir. honvédség, valamint egyéb közhivatalok müszaki, illetve épitési-osztályainak számottevő tagjai is részt vettek. A társaság, amelyben a hazai épitőiparhoz tartozó legelőkelőbbjei képviselve voltak, a fentemlitett vállalat igazgatójának, *Fischer* Róbert kereskedelmi tanácsosnak vezetése alatt élénk érdeklődéssel tekintette meg ezen hazánk határain tul is legelőnyösebben ismert vállalat gyártelepét. A mintaszerü gyártelep és a gépberendezés tökéletes volta, de különösen az elmés gyártási mód korlátlan dicséretben részesült. A külön hajóval történt visszautazás alkalmával a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet alelnöke *Hültl* Dezső müegyetemi tanár a kiránduláson résztvevők mindnyájának nevében dicsérő szavakkal emlékezet meg a kedvező benyomásról, valamint arról a kiváló jóságról és minőségbeli fölényről, amellyel az *Eternit-pala* rendelkezik, hozzáfüzvén, hogy az *Eternit-palának* felsőbbségei és előnyei folytán semmiféle versenytől tartania nem kell. Egyhangulag az volt a vélemény, hogy a *Magyar Eternit-müvek* és azoknak gyártmányai hazai iparunknak minden tekintetben dicsőségére válnak.

VÁLLALKOZÁS

Vizmérő órák.

A főváros tanácsa junuis 10-én árlejtést tartott 3000 drb szárazon járó vizmérő szállitására. Ajánlatot tettek: *Magyar vizmérőgyár, Spanner és Tsa* (Budapest) 13 mm.-es vizmérőre 28 K, 20 mm.-esre 32 K, 25 mm-esre 39 K, 40 mm-esre 165 K, 50 mm-esre 200 K ,70 mm-esre 500 K, 100 mm-esre 360 K, 150 mm-esre 560 K-val darabonkint, összesen 258.650 K-val, jókarbantartás 2 éven át ingyen, 3 éven át az eredeti összeg 20 százalékáért; *Elster S.* (Erzsébetfalva) 13 mm.-es vizmérőre 30 K, 20 mm-esre 35 K, 25 mm-esre 37 K, 40 mm-esre 140 K, 50 mm-esre 186 K, 70 mm-esre 255 K, 100 mm-esre 330 K, 150 mm-esre 570 K-val darabonként 241.900 K végösszeggel, jókarbantartás 3 éven át ingyen, 3 éven át az eredeti összeg 4 százalékáért; *Schinzel* Ede (Pozsony) 13 mm.-es vizmérőre 32.50 K, 20 mm-esre 35 K, 25 mm-esre 43.80 K, 40 mm-esre 152 K, 50 mm-esre 716 K, 70 mm-esre 290 K, 100 mm-esre 327 K, 150 mm-esre 450 K-val darabonként, összesen 240.426 K-val alternativ a 13., 20 és 25 mm-esre fenti árak mellett, a 40 mm.-es vizmérőkre 169 K, az 50 mm-esekre 324 K, a 100 mm-esekre 367 K, a 150 mm-esekre 505 K-val darabonként, összesen 257.960 K-val, mind a két végösszegből 5 százalék engedménnyel, jókarbantartás 3 éven át ingyen, 3 éven át az ajánlati összeg 4 százalékáért; *Mgayar fém- és lámpaárugyár rt.* 13 mm-es vizmérőre 28 K, 20 mm-esre 33 K, 25 mm-esre 38 K, 40 mm-esre 130 K, 50 mm-esre 170 K, 70 mm-esre 270 K, 100 mm-esre 300 K, 150 mm-re 375 K, egységárral összesen 228.450 K, jókarbantatrás 3 éven át ingyen, további 3 éven át az ajánlati összeg 5 százalékáért; *Andrée Károly* (Stuttgart) 13 mm-esre 18 K, 2 0mm.-esre 46 K, 25 mm-esre 58 K, 40 mm-esre 170 K, 50 mm-esre 235 K, 70 mm-esre 315 K, 100 mm-esre 440 K, 150 mm-re 700 K egységárral. Az egységárakból 8 százalék engdmény, jókarbantartás 3 évig ingyen, 3 éven át az egységárak 2 százalékáért.

A széna.

A főváros tanácsa az 1914. szeptember 1-től 1915. augusztus 31-ig terjedő egy évben a) a fővárosi szarvasmarha közvágóhid és vásár céljaira szükséges 40.000 mm., b) a községi lóhusüzem céljára szükséges 7000 mm., c) a községi kenyérgyár céljára szükséges 2000 mm., d) a községi élelmiszerárusitó üzem céljára szükséges 800 mm. széna szállitására versenytárgyalást hirdet. Mind a négy szállitásra külön kell ajánlatot tenni. A versenytárgyalás julius 4-én d. . 11 órakor a Központi városháza, II. em. 196. ajtó szám alatt a közélelmezési ügyosztály üléstermében tartatik meg.

Iskolák épitése.

A fővárosi uj iskolák közül ezidő szerint VI., Bajza-utcai, a VIII., Karpfenstein-utcai és a X., Simor-utcai iskolák épitését kezdték meg. E három épület föld-, kömüves- és elhelyező-munkáit már vállalatba adták, a Bajza-utcai iskola ácsmunkájára legutóbb tüzték ki az árlejtést. A főváros középitkezési ügyosztálya már elkészült a Karpfenstein- és Simor-u. iskolák ácsmunkáira vonatkozó versenytárgyalási feltételekkel és junius 26-iki határidővel erre a munkára is kitüzeti az árlejtést. A Karpfenstein-u. iskola ácsmunkájára 15.000 K-t, a Simor-utcaiéra 20.000 K-t irányoztak elő. — A székesfővárosi iskolák *linoleumpadozati* munkáira a junius 12-én tartott árlejtésen ajánlatot tettek: a Kórház-utcai iskolára: Haas Lipót 7262 K, alternativ 8282 K, Schönfeld és Balla 8935 K, Elsinger M. J. és fiai 7996 K, Egeresi gipszárusitó rt. 7246 K, Wippler és társa 7629 K, Plökl és Hász 7986 K, Hammerschlag Miksa 7344 K, Geittner és Rausch 8812 K; a Váci-uti iskolára: Haas Lipót 3667 K, Elsinger M .J. és fiai 3494 K, Egeresi gipszárusitó rt. 3141 K, alternativ 2620 K, Wippler és társa 3619 K, Plökl és Hász 3763 K, Hammerschlag Miksa 3648 K, Geittner és Rausch 4300 K; a Wesselényi-utcai iskolára: Haas Lipót 5464 K, alternativ 6232 K, Schönfeld és Balla 6600 K, Magyar asbestit padlógyár Rácz József 6999 K, Elsinger M. J. és fiai 5618 K, Egeresi gipszárusitó rt. 5452 K, Wippler és társa 5740 K, Plökl és Hász 5955 K, Hammerschlag Miksa 5526 K, Geittner és Rausch 6631 K; a Dob-utcai iskolára: Haas Lipót 6194 K, alternativ 7064 K, Schönfeld és Balla 7482 K, Magyar asbestitpadlógyár Rácz József 7934 K, Elsinger M. J. és fiai 6368 K, Egeresi gipszárusitó rt 6180 K, Wippler és társa 6507 K, Plökl és Hász 6681 K, Hammerschlag Miksa 6264 K, Geittner és Rausch 7516 K; a Hernád-utcai iskolára: Haas Lipót 9202 K, alternativ 10.495 K, Schönfeld és Balla 11.115 K, Magyar asbestit padólgyár Rácz József 11.580 K, Elsinger M. J. és fiai 9461 K, Egeresi gipszárusitó rt. 9191 K, Wippler és társa 9667 K, Pinkai Károly 11.374 K, Plökl és Hász 9823 K, Hammerschlag Miksa 9150 K, Geittner és Rausch 11.167 K; a Lónyay-utcai iskolára: Haas Lipót 9629 K, alternativ 10.098 K, Schönfeld és Balla 11.631 K, Magyar asbestit padlógyár Rácz József 12.118 K, Elsinger M. J. és fiai 9900 K, Egeresi gipszárusitó rt. 9608 K, Wippler és társa 10.110 K, Plökl és Hász 10.387 K, Hammerschlag Miksa 9575 K, Geittner és Rausch 18.885 K-val.

GRANIT-ASBEST-PALAMÜVEK GYÁRTELEP MISKOLCZ.

Granitpalája a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga. Tüzmentes, fagy és vizálló.

Budapesti képviselet:

SÁNDOR F. ÉS TÁRSA cégnél

V. ker., Arany János-utca 33.

Telefon: 44-56.

Zajtalan! Gazdaságos!

25 HP. **MAG.** 25 HP.

AUTOMOBILOK!

legalkalmasabbak városi és turacélokra!

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára Budapest, VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz

és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Te efon 153-98, -1, -12. **Kartellen kivül.**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona

Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Magyar kir. Folyam- és Tengerhajózási R T.

KIRÁNDULÁSOK Budapest elragadóan szép hegyvidékére a történelmi emlékekben bővelkedő *Visegrádra és környékére*, továbbá a természeti szépségekben gazdag Aldunára, a világhirü Kazánszoros-Vaskapu (Ada Kalen-sziget) tájékára, Európának a legnagyszerübb, legfenségesebb viziutjára, (s ezzel kapcsolatban Herkulesfürdőre) kellemes kirándulások tehetők a *Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Rt.* személygőzösein. A budapest-visegrád-dömösi vonalon naponkint több modern berendezésü, uj, nagy személyszállitó gőzös közlekedik (junius 16-tól szeptember 15-ig naponta négy járat). E gőzösök a pesti oldalon az Eötvös-téri s a budai oldalon a Pálffy-téri kikötőből indulnak. Menettérti jegy ára Budapestről Visegrádra, Nagymarosra, Gizellatelep-fürdőre, vagy Dömösre és viszsza az *I. osztályban 2. korona.* A főváros közelében nyaralók előnyére mérsékelt áru jegyfüzetek adatnak ki.

A *zimony-orsovai vonalon (Kazánszoros-Vaskapu)* gőzösök hetenként háromszor és pedig lefelé minden vasárnap, kedd és pénteken, felfelé minden hétfő, csütörtök és szombaton közlekednek. Az utazás Zimonyig, Báziásig, vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik. Zimonyban és Orsován a hajóutazás előtti este már hajóba lehet szállani és az éjszakát ott tölteni. Ezen aldunai utazásra kombinált, a vasutra és a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Rt. hajóira 30 napig érvényes, mérsékelt menettérti jegyek szolgáltatnak ki, Budapest és nyugati pályaudvarokon, továbbá a budapesti utazási- és menetjegy irodákban. Az Aldunán modern termes gőzösök közlekednek, előzetesen is lefoglalható, külön kabinokkal, női termekkel, háló-termekkel, (egyesek fürdőszobával is) villamos világitással, kitünő hajóvendéglővel stb. *Naponkénti személy* (vegyes) *hajójáratok Budapest-Budafok-Ercsi között.* Képekkel illusztrált menetrendkönyvecskék a *Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Rt.* igazgatóságától (Budapest, V., Mária Valéria-u. 11.) dijmentesen kaphatók.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: Dacsó Emil.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH essz. és kir. udv. szállítók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

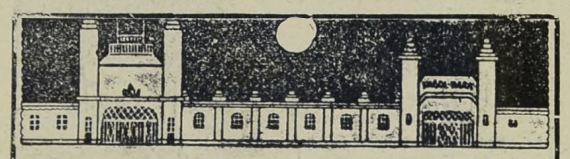

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban
máj. 1-től naponta délután és este
szimfonikus zene
elsőrendü ételek és italok.
Számos látog. kér Spolarits és Maloschik.

JARDIN DE PARIS

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.

Az előadás kezdete pont 9-kor. Ujdonságok. Astafieva — a szakértők előtt. Fedák — a Nemzetiben. Budapesti hirességek areképcsarnoka. **Vissza megyek a Bambergerékhő?** Azontul Else Wörner, a teleparikus csodá. Lonzay Anny, Solti Rózsi, Kitty Aschenbach, Nagy Magda, Fritz Schönhof, Marosffy stb. A Tabarinban éjféltől: Happy Smart, Montez du, Dambrey és még 37 attrakció.
Elővételi pénztár (Telefon 37—15.) Nagymező-utca 22. szám.
Jardin d'Hiver délelőtt 10—12-ig és délután 2—4-ig.

FOGAK

szájpadlás nélkül, arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

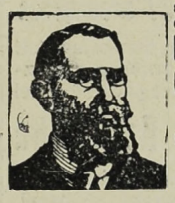

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevemet nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 88—50

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. sz. Iroda és raktár: VI., VII., Rottenbiller-u. 14. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Füzvesszőből fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható! Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

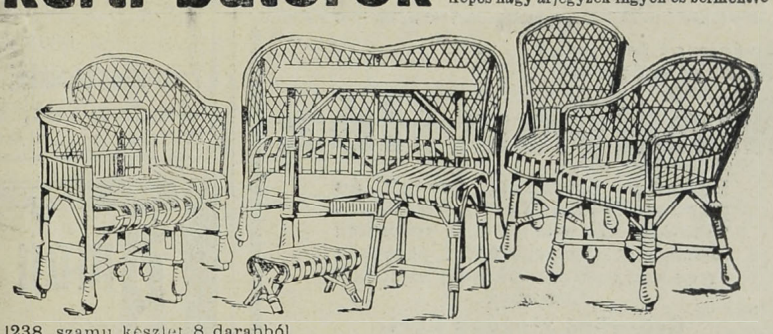

1238. szamu készlet 8 darabból
70.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36. III.

Borászati és pincegazdasági gépek és eszközök kiállitása

Belépő dij 40 fillér.

A kiállitás zárul 1914 julius 5-én

Elsőrendü látványosság!

BUDAPESTEN a városligeti iparcsarnokban

Elsőrendü látványosság!

Kedvező alkalom a modern borászat és pincészet gépeinek, eszközeinek és felszerelési tárgyainak beszerzésére

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⊂⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat építési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.
BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.
TELEFON: 66—27. SZÁM.

KÉRJEN MINTÁT és ÁRJEGYZÉKET.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust.

életbiztositásokat.

„AUSTRO-AMERICANA"
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Pompás FALIÓRÁK

diszes, vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphtók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszti

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Ferfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. szám.*

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. junius hó 24-én. 26. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Egy hét

a világ: mához egy hétre utoljára gyülnek össze a városatyák, kellemes nyári üdülést kivánnak egymásnak, aztán ráborul a halotti csend a városházára, csak szeptember végén nyilnak ujból a legszebb városi virágok.

Az utolsó napok alaposan igénybeveszik a bizottsági tagok és a tanács tagjainak munkabirását. A városházának e tekintetben ősi hagyományai vannak, amelyeket minden közgyülési határozatnál erősebben respektálnak. Hat hónapi lanyhaság után következik a szorgalmi időszak, amely az utolsó hetekben éri el a tetőpontját. Minden napra jut most legalább három bizottsági ülés. A bizottságok munkája felületes, nem is lehet más, mert a tanácsot az utolsó pillanatban szállja meg a szent alkotási láz s az utolsó hetekre tartják mindazt a sok áldást, amit egész éven át az asztalfiókokban rejtegetnek.

A városházi bakteriologusok jól tudják, hogy a közügyek iránti érdeklődés bacillusának a perzselő napsugarak a leghatásosabb ellenszerei. Tapasztalati tény, hogy a barometer higanyának emelkedése és a városatyák buzgalmának csökkenése gyorsitja a városházi közigazgatást. A közgyülés termében fülledt a levegő, a hőség a városatyák nagyrészét távoltartja, másik részét elbágyasztja. Ilyenkor csusznak keresztül a legillatosabb László és Beetz-előterjesztések. Amelyek szép szerényen meghuzódnak a tárgysorozat kétszáz pontja között és azt a cimet viselik, hogy „tanácsi előterjesztés a közszükségletek könnyebb kielégitéséről", a valóságban pedig csakis Lászlóékat elégitik ki. Ilyenkor siklanak át a közgyülés retortáján a legsikamlósabb hiteltullépések és ilyenkor hadarják le a zárószámadásokat, siralmas takaróját a háztartás megzavart egyensulyának.

Mi szivesen elhisszük, hogy ebben a rendszerben nincsen célzatosság, nincsen rosszhiszemüség és a furcsa időbeosztásnak az a háttere, hogy a szeptemberben kezdődő városházi esztendő első felében előkészitik az ügyeket az egyes ügyosztályok s ezért kerülnek a legfontosabb, tehát a leggondosabb előkészitést igénylő ügyek a második félév, tehát a szezón végére. De ha igy áll a helyzet, akkor a római pápának a megkérdezése és beleegyezése sem kell hozzá, hogy megváltoztassák az időbeosztást. Megváltoztassák pedig olyképpen, hogy az előkészitési eljárást gyorsitsák, nagyobb szorgalommal foglalkozzanak a tárgyakkal és ha valamelyik fontos ügyet évközben nem tudnak előkészíteni, akkor ne igyekezzenek az utolsó pillanatban jóvátenni az esztendő mulasztását, hanem hagyják azt az ügyet egészen bátran a friss erővel, kipihent elmékkel és idegekkel összeülő őszi közgyülésekre.

Fullánkok

Weisskirchner

polgármester ur megtette budapesti kollégájának azt a szivességet, hogy személyes jelenlétével emelte az uj gázgyár felavatásának ünnepélyességét. — Ilyet pipáljon Bécs! — gondolták magukban büszkén az alkotók és boldogan dörzsölték a kezeiket, amikor Weisszkirchner a hatalmas telepet alaposan megszemlélte. De az öröm nem tartott sokáig, mert egy őrizetlen pillanatban elszólta magát a kedélyes és éppenséggel nem diplomatáskodó Weisskirchner. Azt mondta: „No, ti ugyan alaposan benyultatok a zsebekbe." Amivel arra célzott, hogy a gázgyári épitkezésnél kifejtett fényüzést Bécs meg nem engedte volna magának. Könnyelmüséggel, fölösleges pénzpocsékolással vádolta meg a bécsi polgármester budapesti kollégáját és az eljárása annál sulyosabb elbirálás alá esik, mert Weisskirchner nem laikus ember a városigazgatás terén, az ő szavainak nagy a sulya. Ezek szerint Weisskirchner rutul visszaélt a vendégbarátsággal. Szegény Weisskirchner, ez sem fog kapni egyhamar meghivót Budapestre!

A gyógyszerészek

hálás köszönetet és elismerést szavaztak a tanácsnak a patikus sztrájk alkalmával tanusitott viselkedéséért. Ezt a köszönetet és elismerést aligha köszöni meg a gyógyszerészeknek a tanács. Az derül ki ugyanis belőle, hogy a nemes tanács kitünően viselte magát — a gyógyszerészek szempontjából, Amiben az a legérdekesebb jelenség, hogy a tanács ismét a munkaadókat, a gazdag gyógyszerészeket favorizálta az alkalmazottakkal, a szegény patikussegédekkel szemben. Csakugy, mint a kéményseprő-sztrájknál, ahol szintén az volt a döntő szempont, hogy Budapesten van négyszáz városatya, ezek között mindenrendü foglalkozásu emberek vannak, még kéményseprők is, de kéményseprősegéd ez idő szerint egyetlenegy sincsen . . .

Nyolc esztendő

aránylag csekély idő egy főváros életében. De a legutóbbi nyolc év, amely Bárczy István polgármesterségéhez füződik, legalább is tizszeresen számit. A háboruban eltöltött évekhez lehet hasonlitani ezt az időt, de nem a dicsőség miatt, amit a háboruban résztvett katona arat, hanem ott keresendő az analógia, hogy a háborunak nagyon sok elesettje és sebesültje van, háboru után a pusztulás siralmas képét mutatja az ország.

A DEFICIT ÉVE

Beszámoló az elmult esztendőről

A legfeketébb lapja Budapest tö énetének az 1914. esztendő. Voltaképpen nem is lehet beszámolni másról, mint teljes eredménytelenségről, reménytelenségről, sivárságról. Rossz volt az 1913. év, de sokkalta sulyosabban érezte a gazdasági viszonyok nyomasztó hatását ebben az esztendőben a város. Amikor a mult esztendő mérlegét felállitottuk, kifejeztük azt a meggyőződésünket, hogy az 1914. évi városházi esztendő a közlekedési kérdéseknek a jegyében fog lezajlani. Eme feltevésünkben nem csalódtunk, de az elért eredményekben annál inkább. Ennek dacára azt lehet mondani, hogy a közlekedés az egyetlen tér, amelyen valami történt. A legnevezetesebb esemény az, hogy a *Kossuth Lajos-utcai villamosvonal* sorsa végleg eldőlt. A szerencsés nyerő a Közuti lett, a Városinak be kell érnie azzal a reménységgel, hogy ősszel előveszik és letárgyalják a fejlesztési programmját. Bizonyos, hogy a Kossuth Lajos-utcai villamosközlekedés megindulásának igen nagy a jelentősége, nemcsak a forgalom szempontjából, hanem azért is, mert ezáltal a két villamostársaság között duló harcnak a méregfoga kihullt. Még valami történt a közlekedés terén: az *Omnibuszt* megváltotta a város, de tagadhatatlan, hogy az autobusztól azért sokkal messzebb állunk ma, mint tavaly állottunk, a nyilvános pályázat eredménye körül ősszel nagy harcok várhatók s egyelőre vigan poroszkálnak tovább a várositott omnibusz-lovak. Az év történetének során meg kell emlékeznünk a személyi változásokról. A tanácsban lényeges változások történtek. Az elhunyt *Vaszilievits* János alpolgármester helyébe *Bódy* Tivadar dr. került, harmadik alpolgármester pedig *Festetich* Géza gróf lett. Festetich és az év közben elhunyt *Antal* tanácsnok örökébe léptek: *Berczel* Jenő és *Csupor* József tanácsnokok. Az uj tiszti főügyész *Szabó* Imre lett, uj főlevéltáros *Gárdonyi* Albert, uj főügyészhelyettes *Köncs* Boldizsár, uj előljárók *Emőd* József és minden valószinüség szerint *Dévény* Gyula.

Az *elnöki ügyosztály* folyó ügyeket intézett s csak az utolsó napokban jött ki az uj állások szervezésére vonatkozó előterjesztésével. Az *ut- és csatornaépitési* ügyosztály ércnél maradandóbb thallowond-fával és aszfalttal akarta megörökiteni ezt az esztendőt. *Fock* tanácsnok határtalan ambicióval vetette magát olyan területekre, amelyeken egyik blamázs kergette a másikat. A thallowondból nagy botrány lett, az aszfaltgyárból pedig — semmi. A *városépitési* ügyosztály keveset épitett, de annál több telket vett. Ezen a téren némi változás is történt, amennyiben legujabban az ügyosztály nemcsak vesz, hanem el is ád telkeket. Mondanunk sem kell, hogy az Erzsébet-sugárut egy jottányival sem haladt előre, a Tabán szabályozásával hasonlóképpen állunk. Sok konflikusa volt az ügyosztálynak a közmunkatanácscsal. A *katonai* ügyosztályban a vezető tanácsosok személyén kivül semmi sem változott. A *jogi* ügyosztály nem adott életjelt magáról, a *közjótékonysági* ügyosztály munkáját megbénitotta *Almády* Géza tanácsnok hosszas betegsége. A *közélelmezési* ügyosztály leg-

nevezetesebb eredményei a következők: 1. A kenyér árát kétszer emelte fel a hatósági kenyergyár. 2. A fácán-export gyönyörüen sikerült, alig fizetett valamit rá a város. 3. A bódékban mindent lehetett kapni, ami rossz és drága. 4. A Frankfurter Zeitung kinevezte *Folkusházy* tanácsnokot a világ legkiválóbb közélelmezőjének. A kinevezés nem történt — a szokásos dijak elengedésével. Általában pedig ellehet mondani, hogy a közélelmezési politika ebben az esztendőben óriási lépéseket tett a teljes csőd felé. Már olyan férfiak is, mint pl. *Vázsonyi* Vilmos, a legnagyobb felháborodással illették Folkusházy tanácsnok munkáját.

A *pénzügyi* osztály uj vezetőt kapott *Berczell* tanácsnok személyében. Az uj tanácsnokra sulyos munka várt. Ebben az esztendőben ütötték nyélbe az uj, 158 milliós kölcsönt, amelyből elsősorban a függő adósságokat fizették ki. Egyebekben pedig az ügyosztály munkája a költségvetés összeállitásában merült ki, azonkivül erre az esztendőre esik a javadalmi bérlet elintézése. Az uj adókra vonatkozó munka egy lépéssel sem haladt előre. A *világitási* ügyosztály legnagyobb eredménye a Magyar Villamossági r. t. megváltása és az uj gázgyár üzembehelyezése. Ettől a két vállalattól sokat vár a város. A *közegészségi* ügyosztály a temetők kibővitésével foglalkozott, azonkivül a kórházak szükségletének házi kezelésben való ellátásával. A *középitési* ügyosztály aludt, a *szociálpolitikai* ügyosztály megbukott a kulturpalotával, egyebekben pedig a munkanélkülieket próbálta felsegélyezni. A *közgazdasági* ügyosztály nagyon szorgalmas volt. Serényen folytak az előkészületek a kereskedelmi kikötő épitésére, sok munkát adott a vasárnapi munkaszünet és néhány törvénytervezetre vonatkozó felterjesztés. A *városgazdasági* ügyosztály munkájának java a folyó ügyekre, különösen a fürdők épitésére esett, a *közoktatási* ügyosztály sem produkált különösebb eredményeket.

Az esztendő méltó befejezéséül hárommilliós deficittől cseppegő zárszámadásokat kaptunk. A deficit befészkelte magát a háztartásba és a jövő év legsulyosabb problémája az lesz, miként lehet elkerülni a főváros pénzügyeinek teljes lezüllését. A prognózis az, hogy az 1914—15-ös esztendő a pótadó emelését fogja hozni, azonkivül pedig néhány uj adónemet.

A DRÁGA ZSOLNAY

Részlet a Sárosfürdő történetéből.

A tervezők könnyelmüsége és a vállalkozók kapzsisága: ez a két baj volt a szülőoka a Sárosfürdő hétmilliós hiteltullépésének. A vállalkozói kapzsiságnak egyik csinos példányával szolgált a Zsolnay Miklós-féle majolikagyár t., amely annakidején pályázott a fürdő fayence-munkáira. A Zsolnay-gyár 320,000 koronát kért ugyanazért a munkáért, amelyet egy külföldi, a Villeroy és Boch mettlachi belga cég 120,000 koronáért akart szállitani. A horribilis árdifferencia méltó felháborodást és megdöbbenést keltett még a városházán is, ahol pedig edzve vannak az emberek az ilyenfajta meglepetésekkel szemben.

A probléma megoldását nagyon nehéznek tartották, mert arról szó sem lehetett, hogy a méregdrága ajánlatot elfogadják, viszont a külföldi céggel sem mertek összeköttetésbe lépni, mert joggal tartottak attól, hogy a kereskedelmi miniszter a közszállitási szabályzat vesszőparipájára ül és megsemmisiti a külföldi cég üzletét. A végén ugy vágták ketté a gordiusi csomót, hogy a fayence-árukból kihagytak annyit, hogy az egész rendelés összesen 140,000 koronát tett ki, pedig eredetileg 210,000 koronát prelimináltak erre a célra. Természetes, hogy a főváros nagyon rosszul járt, mert a 140,000 koronáért még a felét sem kapta annak, amit a 210,000 koronáért beszerezni akart s amit a külföldi cég 120,000 koronáért szállitott volna. A haszon kizárólag Zsolnayéké volt, akik a közszállitási szabályzat nagyobb dicsőségére, illetéktelenül és aránytalanul nagy nyereségre tettek szert.

A mellőzött külföldi cég nem hagyta annyiban a dolgot, hanem a kereskedelmi muzeumhoz fordult panaszával. A muzeum a panaszt felterjesztette a kereskedelemügyi miniszterhez.

Százezreket veszit

a főváros Óbudán

Buda népe egyik rémületből a másikba esik. A csöndes, józan, szorgalmas, takarékos polgárok nagy megdöbbenéssel fogadták az I. és II. kerületi takarékpénztár összeomlásának a hirét. Budán majdnem minden embernek van takarékbetétje s a jámbor budaiak, amikor nagynehezen megkapták az I—II. kerületitől a pénzüket, siettek Óbudára, a dönthetetlennek tartott, jóhirü Mezei-bankba. És alig tértek magukhoz az ijedtségtől, ismét bankbukás történt a budai részen: megbukott a *III. kerületi takarékpénztár*, a Mezei-bank. Ez a bukás nemcsak a szegény betevőket érinti érzékenyen, hanem a fővárost is. A III. kerületi takarékpénztárt néhány esztendővel ezelőtt besorozták azok közé a pénzintézetek közé, amelyeknél a főváros betéteket helyez el. Tavaly nagy vita volt emiatt és sokan szemrehányást tettek a tanácsnak azért, hogy a város pénzét ilyen kis intézetekre bizza. A III. kerületi takarékpénztár mégis kapott betétet, igazgatóságában helyet foglal *Mezei* Mór elnök, *bizottsági tag*, *Mezei* Lajos igazgató, *bizottsági tag*, *Mezei* Sándor ügyész, *bizottsági tag*, *Zboray* Gyula, *Sagmüller* József, *Botzenhardt* János, *Szendé* Alajos *bizottsági tagok*, pár hónappal ezelőtt tagja volt még az igazgatóságnak *Goldberger* Leó *bizottsági tag*. Nem kevesebb, mint nyolc bizottsági tag képviselte a városházán a takarékpénztárt, amelynek ily módon nem esett nehezére a főváros pénzének megszerzése. És hogy a főváros pénzei milyen jó és biztos kezekben vannak, annak a bizonyságát megkaptuk most.

A főváros egynegyedmillió koronával uszik a III. kerületinél.

Nem igaz, hogy a város visszakapta a pénzét. Legilletékesebb helyről szerzett értesülésünk szerint a városházán komolyan aggódnak amiatt, hogy a város pénze a többi betéteknek a sorsára fog jutni. *Mezei* Lajos, a bukott bank igazgatója, az elmult héten a polgármesternél járt és arra kérte a polgármestert, hogy a főváros legyen türelemmel, ne nehezitse meg a békés kibontakozást. Figyelmeztette Mezei a polgármestert arra, hogy abban az esetben, ha a város erélyesen követeli a pénzét, akkor a bank csődbe jut s a város még annyit sem kap vissza a pénzéből amennyire a jelenlegi stádiumban reménye lehet.

A főváros tehát ugyanolyan helyzetben van, mint a többi nagy betevők, azzal a különbséggel, hogy tőle békét és türelmet várnak. Egyébként előkelő városatyák közbevetették magukat és igyekeznek megmenteni annyit, amennyit lehet.

A deficit pótlására tehát egészen ujszerü forrást találtak a városházán: a betétek elvesztését. A következmény pedig nem az lesz, hogy a községi takarékpénztárt kisürgetik a kormánynál, hanem az, hogy a nagybankok a jövőben még több fővárosi betéthez, olcsó pénzhez fognak jutni.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Hová tüntek

a Sáros-fürdő milliói

A szerencsétlen Sáros-fürdőről ismét sokat irtak és beszéltek a mult héten. És pedig abból az alkalomból, hogy a városgazdasági ügyosztály előterjesztést tett a Sáros-fürdőnek népfürdővel való kibővitésére. A sajtóban is és a pénzügyi bizottságban is a tanács illetékes tagjait okolták azért, hogy 11 milliót ölnek bele ebbe a vállalkozásba s a végén a nép kiszorul belőle, nem lesz népfürdő. Az igazság kedvéért meg kell állapitanunk, hogy a szemrehányás ezuttal nem volt jogos. Egészen más okai vannak annak, miért késett mindezideig a népfürdő. Az okot egészen leplezetlenül elmondotta a pénzügyi bizottság ülése után Bódy Tivadar dr. alpolgármester, tehát a legilletékesebb tényező ebben az ügyben.

— A tervezőkkel és a vállalkozókkal kötött szerződésünk értelmében — ezek voltak az alpolgármester szavai — a Sárosfürdő minden pótmunkáját Stark, Hegedüs és Sebestyén épitészek tervei alapján az eddigi vállalkozóknak kell kiadni. Ha tehát mi a fürdővel kapcsolatos népfürdőt meg akartuk volna csinálni, akkor a terveket kizárólag Starkékkal lett volna szabad készittetnünk és a népfürdőt kizárólag az eddigi vállalkozóval (Grünwald és Sciffer-cég) épittethettük volna. Már pedig nekünk éppen elég volt azokból az urakból. Nem akarunk tudni többé róluk, mert annyi gyanusitás, annyi rágalom, annyi valótlan megtámadás ért bennünket, hogy ostobaság volna, ha továbbra is tartanók a hátukat azok miatt a hibák miatt, amiket nem mi, hanem egyedülök követtek el.

Ebből az őszinte kifakadásból nagyon sokat megérthet az olvasó. Kiderül belőle, hogy a tengernyi hitetullépést elsősorban Grünwald és Schifferéknek köszönhetjük, másodsorban pedig Stark, Hegedüs és Sebestyén épitészeknek, a Sáros-fürdő tervezőinek. Ugy láttuk, a laikus városházi embereket alaposan beugratták ezek az urak. Nekik köszönheti a főváros a tulkiadások világrekordját, nekik köszönhetik az illetékes tanácstagok a folytonos meghurcoltatást és nekik köszönhető az a biztos jóslás, hogy a Sáros-fürdő állandó forrása lesz a deficitnek, a beléölt milliók eleve tönkretették a fürdő rentabilitását.

Havas Rezső ötlete, amely nem ujkeletü és nem is az övé, mert Wekerle Sándor már 15 év előtt ajánlotta ezt, nagyon szerencsés megoldás azért, mert ha a város nem bőviti ki a Sáros-fürdőt, hanem e helyett a Rudas-fürdővel kapcsolatosan épitteti a népfürdőt, akkor a tervezőkkel és vállalkozókkal kötött szerződés többé nem köti meg a város kezét s akkor végre megszabadul a város azoktól az uraktól, akikről most már hitelesen megállapittatott, hogy Csáky szalmájának nézték az adófizetők pénzét.

A LEGSZEBB ÜZEM

Vihar az aszfalt körül

Az ut- és csatornaépitési albizottság ülésén Fock Ede tanácsnok ur erőszakos uton akarta keresztülhajszolni a községi aszfaltgyárra vonatkozó korcsszülöttjét. Az ülésen nyolc bizottsági tag vett részt. Ezek közül Benedek Dezső, Becsey Antal és Schön Ignác a javaslat ellen voltak, Kiss I. Jenő két esztendős halasztó inditványt tett, amelyhez Forbáth Imre is csatlakozott. Az ügyrendi értelmében elsősorban a halasztó hatályu inditványt kellett volna szavazásra feltenni. E helyett Fock tanácsnok a tanács javaslatára tett kérdést és ezzel sikerült a bizottsági tagokat megtéveszteni. Mert bizonyos, hogy a halasztó inditvány mellett öten szavaztak volna, ellene pedig csak a tanácsnok ur legszükebb gárdájának tagjai: Kauser Gyula, Steinhardt Antal és Brodesser János. Ha tehát nem történt volna szabálytalanság, akkor 5:3 arány-

ban Kiss I. Jenő halasztó indítványa fogadtatott volna el.

Szerencsére az ügy még csak ezután — jövő pénteken — kerül a pénzügyi bizottságba. Itt aztán reménhetőleg elveszik a kedvét Fock tanácsnok urnak a mindenáron való gyáralapitástól. Éppen a legjobbkor jönnek ezzel az előterjesztéssel, akkor, amikor már végleg megunták a bizottsági tagok a községesitési mániát és végleg kiábrándultak abból a politikából, a melynek annyi kudarcon felül a deficit is köszönhető. A pénzügyi bizottságnak tiltakozni kell az ellen, hogy ilyen nagyfontosságu ügyet pont az utolsó ülésen vegyenek elő és ha visszautasitották a mult ülésen a vizművek 750,000 koronás beruházását, akkor vissza kell dobni ezt az előterjesztést is, mert azt még Fock tanácsnok sem meri állitani, hogy a községi aszfaltgyár felállitása sürgősen szükséges?

*

A Gyáriparosok Országos Szövetségének hivatalos lapjában *Kofler* Károly dr. szövetségi titkár rendkivül érdekes cikket irt a községi aszfaltgyárról. Tanulság céljából leközlünk a cikkből egy kis szemelvényt.

„Az ügyosztály saját előterjesztése szerint az egy évre előirányzott burkolatok összes költsége 700.000 korona lenne, amivel szemben az aszfaltvállalatoknak a jelenlegi egységtételek alapján e munkálatokért 800.000 koronát kellene kifizetni. Ez a 800.000 korona azonban csak „kerekszám", amellyel szemben a *Menczer*-féle brosura tételről-tételre kimutatja, hogy előirányzott burkolatok költsége, ha azokat a főváros a jelenlegi egységárak alapján az aszfalt-vállalatokkal végezteti egész pontosan 755.165 korona. A megtakaritás ekként már csak 55.165 korona, csakhogy az ügyosztály előterjesztésében itt megfeledkezett egy csekélységről. Nevezetesen megfeledkezett arról, hogy az aszfalt-vállalatok ez összeg fejében *hat esztendeig ingyen kötelesek gondoskodni az általuk készitett burkolatok fenntartásáról*, erre pedig az ügyosztály előterjesztésében nincsen fedezet. Ha figyelembe vesszük, hogy az ingyenes hat év leteltével egy négyzetméter aszfalt fenntartása a városnak 40—60 fillérbe kerül, nagyon szerények vagyunk, ha azt mondjuk, hogy az első hat év alatt a fenntartás négyzetméterenként csak 20 fillérbe fog kerülni a városi aszfaltgyárnak. Ebben az esetben pedig, minthogy 48.500 négyzetméter kocsiburkolatnak és 21.000 négyzetméter területü járdaburkolatnak hat évig való fenntartásáról van szó, éppen a fentebb kimutatott 55.165 korona megtakaritást lesz kénytelen a városi aszfalt-gyár a burkolat hat éves fenntartására forditani, amit eddig a vállalatok ingyen nyujtanak. Ezért akar tehát a város félmillióval nagyobb összeget drága kölcsönpénzből egy uj városi üzembe befektetni! Ekként fest a községi aszfalt-gyár várható pénzügyi eredménye az ügyosztály saját előterjesztése szerint, amin nem is lehet csodálkozni, ha figyelembe vesszük az előirányzott tényleg horribilis adminisztrációnális költségeket, amelyeken felül még külön 20.000 koronát szánnak „jutalmakra", hogy miből, azt a fentebbiek szerint nehezen tudjuk elképzelni. Ime a legjobb esetben is semmiféle megtakaritást nem tud kimutatni az ügyosztály a községi üzem révén, amelynek létesitése pedig 540.000 korona állótőke és 160.000 korona forgótőke befektetést igényel."

Fölösleg vagy deficit?

Bódy alpolgármester beismerése

Jövő héten a pénzügyi bizottság, julius hó nyolcadikán pedig a közgyülés fogja tárgyalni a főváros 1913. évi zárszámadását, amelyekről kiderült, hogy minden őszintеség nélkül készültek s a számokkal való játék fölösleget eredményez ugyan, de nyilt titok, hogy a fölösleg voltaképpen deficit. Ha pedig ezirant még kétség állhatott volna fenn, a kétkedőket ezennel *Bódy* Tivadar dr. alpolgármesterhez utasitják. Az ut- és csatornaépitési bizottság mult heti ülésén *Benedek* Dezső bizottsági tag a következőket mondotta:

— Bódy alpolgármester előttem bevallotta, hogy két és háromnegyedmillió korona a deficit, de ezt nem szabad kidobni a nagyvilágba!

Ime, a legilletékesebb helyről is beismerik, hogy a zárszámadás, enyhén szólva, nem reális, az eredmény nem fedi a tényeket, a fölösleg nem fölösleg, hanem deficit. Ezt az „eredményt" nem lehet eltüntetni és nem lehet elhomályositani a legfényesebb gázgyári cécóval sem. Mert ez akarta a pogármester ur. Ugyanakkor, amikor a deficites, hamis eredményt mutató zárszámadás nyilvánosságra jutott, hét országra szóló ünnepéllyel akarta az embereket elkápráztatni s ezáltal a zárszámadást mennél jelentéktelenebbé, mennél kevésbbé észrevehetővé tenni. A végső eredmény pedig az lett, hogy a gázgyári cécót valósággal eltörpiti az a megdöbbentő perspektiva, amelyet a zárszámadás feltár.

Jellemző dolog, hogy amikor a közvélemény fokozott érdeklődéssel lesi, vajjon akadnak-e bátor városatyák, akik leplezetlenül megmondják a véleményüket a zárszámadásokról, — akkor az utolsó közgyülés határidejét kitólják és julius elseje helyett nyolcadikán tárgyalják a zárszámadásokat, nyilván abban a reményben, hogy akkor már nagy lesz a hőség és kicsiny lesz a közgyülésen résztvevő városatyák tábora.

FOLKUSHÁZY TANÁCSNOK mellőzi a nyilvános árlejtést

Vakmerőségnek is mondhatnók, ha nem tudnók, hogy tisztára önhittség az az előterjesztés, amely *Folkusházy* Lajos tanácsnokot vallja gazdájának. Szól pedig a nevezetes előterjesztés a *közvágóhidi vendéglő* bérletére vonatkozó szerződés meghosszabbitásáról.

A vendéglőt 1908-ban *Molnár* Sándor vette bérbe hat esztendőre. A szerződés f. évi október hó 31-én jár le, a bér a legutolsó évben 11,500 korona volt. A multak után az ember szinte el sem tud képzelni más megoldást, minthogy lejárván a bérlet, a tanács *nyilvános árlejtést* hirdet s az kapja az üzletet, aki a legnagyobb bért fizeti érte. És mit tesz Folkusházy tanácsnok ur? — éppen az ellenkezőjét annak, ami a kötelessége s ami egyedül felel meg a főváros érdekeinek, a közgyülés állásfoglalásának. Az előterjesztés oda konkludál, hogy a közgyülés a vendéglő bérletét, *nyilvános árlejtés mellőzésével*, 1914. évi november hó 1-től kezdődőleg *további 6 évre, évi 9300 korona bérösszeg* ellenében *Molnár* Sándor jelenlegi vendéglősnek hagyja meg.

Ebből az előterjesztésből látható, hogy *Folkusházy* tanácsnok mennyire respektálja a közgyülést. Az állatkerti vendéglő bérleténél, a javadalmi bérletnél, a karosszékek bérleténél és mindenütt, ahol a város javainak értékesitéséről volt szó, győzött az az elv, hogy csakis nyilvános árlejtés utján szabad ilyen üzleteket kötni, nem szabad elzárni a polgárokat attól, hogy ők is résztvehessenek a versenyben és esetleg jóval többet fizessenek, mint a favorizált bérlők. Az előterjesztést tehát már elvi okból is vissza kell utasitani, s a visszautasitáshoz hozzá kell füzni azt a tanitást, hogy méltatlan az állására és méltatlan a közgyülés bizalmára az, aki nem hajlandó tudomásul venni, hogy a nyilvános árlejtést egyszersmindenkorra kardinális elvnek mondotta ki a közgyülés.

Az elvi okokon felül gyalázatosnak kell mondanunk a szerződést azért is, mert egyenesen példa nélkül áll, hogy valaki ugy akarjon egy szerződést meghosszabbittatni, hogy *1915-ben csak 9300 korona bért fizessen azért a vendéglőért, amelyért 1914-ben még 11.500 koronát fizetett.* Hiába hivatkozik az előterjesztés a száj- és körömfájásra, mint könyörületességi indokra és arra, hogy a hat esztendős bérlet tartama alatt a főváros összesen 5000 koronát engedett el a bérből: — mindezek az indokok csak azt bizonyitják, hogy a város maga sem respektálja a maga jogait, a saját kikötéseit és hogy a városnál vannak protekciós vállalkozók, akiknél nem ragaszkodnak a kötelezettségeikhez.

Lehetetlen dolog, hogy olyan nagyforgalmu, nagy haszonra dolgozó üzletre, mint amilyen a vágóhidi vendéglő, fölösszámmal ne akadjanak reflektánsok. Módot kell adni mindenkinek, hogy pályázzon a bérletre s az első lépés ebben a dologban nem lehet más, mint a nyilvános árlejtés kiirása. A késedelem semmiféle veszedelemmel nem járhat, mert a vendéglő berendezése nem igényel többet egy hétnél.

Uj előljáróságok

A polgármester körrendelete

Bárczy István dr. polgármester az elmult héten körrendeletet intézett a városi ügyosztályok és hivatalok vezetőihez. A körrendelet első része az adminisztráció ellenőrzésének szigoritására vonatkozik. E szerint julius 1-től kezdődőleg ugy az ügyosztályoknak, mint az előljáróságoknak minden hónapban kimutatást kell készitenіök azokról a hátralékos ügyekről, amelyek a közvetlenül megelőző hónap alatt az előadóknak részint mint uj tárgyak, részint mint rövid uton visszaérkezettek kiosztattak. A hátraléki kimutatások elkészitésével és nyilvántartásával az ügyosztályt vezető tanácsnok az ügyosztály egyik tagját köteles megbizni. A rendeletben foglalt utasitás alapján az elnöki ügyosztályból Rajháty Ferenc az ut- és csatornaépitésiből Gerenday Dezső müszaki főtanácsos, a városépitésiből Schmellhegger Árpád tanácsjegyző, a katonai ügyosztályból Sánta Dénes főjegyző, a közlekedésiből Till Antal tanácsjegyző, a pénzügyiből Sztankovics Szilárd tb. főjegyző, a közoktatásiból Demjén Géza főjegyző, a közélelmezésiből Vajna Ede tanácsjegyző, a közjótékonyságiból Szaszovszky József főjegyző, a közegészségiből Lung Géza tanácsjegyző, a közjogiból Bukovszky Viktor főjegyző, a világitásiból Némethy Béla tanácsjegyző, az épitkezésiből Orczy Gyula müszaki főtanácsos, a szociálpolitikaiból Wittinger Gyula tanácsjegyző, a közgazdaságiból Purébl Győző tanácsjegyző és a városgazdasági ügyosztályból Keményy Géza tanácsjegyző fogja készitеni a hátraléki kimutatásokat.

Rendkivül érdekes és nagyjelentőségü a polgármesteri körrendeletnek az a része, amelyben ismételten történik utalás a fővárosi törvény reviziójára. A vonatkozó passzusok a következők:

„A kerületek fejlődése, a lakosság szaporodása és az ügyforgalom nagy arányu növekedése következtében, miután a nagyobb kerületekben a kerületi elüljáró nem győzte a vezetéssel járó tennivalókat ellátni, az a gyakorlat fejlődött, hogy a vezetés megoszlott, sőt a nagyobb kerületekben egy második állandó helyettes elüljárói állás is kialakult. Ha tehát addig is, amig az egyes tulnépes kerületek elüljáróságainak szétválasztását a törvényhatósági bizottság elhatározná, ezt a gyakorlatot a közszolgálat érdekében bizonyos határig fenn is kell tartani, mégis szükségesnek tartom, hogy ebben az irányban is egységes és helyes rendszert kövessünk, mert nem engedhetem meg, hogy a fontosabb ügyek intézése a kerületi elüljárók kezéből kiessék".

„Tekintettel arra, hogy a fővárosi törvény revizióját megelőzőleg ugyis szükséges a ker. elüljáróságok ügymenetének behatóbb megismerése, de másrészt a szervezendő uj végleges állásoknak az egyes hivatalok között arányosan való szétosztása céljából elkerülhetetlen, elrendelem, hogy a kerületi elüljáróságok 1914. évi szeptember hó végéig okvetlenül mutassák be Hanvai Sán-

dor ker. elüljáró ur által kiszolgáltatandó táblázatokon, hogy közigazgatási iktatói ügyforgalmuk szám szerint hogyan oszlik meg az egyes közigazgatási ágak szerint és ügyágak szerint és egyénenként azt, hogy minden kerületi elüljárósági alkalmazottnak az 1913. évben mi volt a tennivalója és hogy a részére kijelölt munkakörben hány ügydarabot kapott elintézésre.

Már a Hanvai Sándor kerületi elüljáró ur külön megbizatására vonatkozó rendeletemben jeleztem, hogy a kerületi elüljárósági régi szolgálati utasitás nagy részében elavult és igy kiegészitésre, módositásra szorul és egyuttal nevezett ker. elüljáró urat megbiztam azzal is, hogy az uj szolgálati utasitás tervezetét dolgozza ki, valamint jeleztem azt is, hogy addig közben a fővárosi törvény módositására kerülne a sor, az erre vonatkozó tárgyalásoknál a nevezett kerületi elüljáró ur tapasztalatait és munkásságát a kerületi közigazgatás esetleges reformját illetőleg, szintén igénybe óhajtom venni, ezért azzal is megbiztam, hogy az ez irányban szükséges adatgyüjtést inditsa meg.

Mindent a papoknak

Bencések után a ciszterciták

A pénzügyi bizottság hétfői ülésének végeztével a bizottság átalakult bizalmas értekezletté, amelyből a sajtót udvariasan kitessékelték. A bizalmas értekezleten a polgármester nevezetes dolgokat terjesztett elő. Az első az, hogy a bencésrend nem elégszik meg azzal az ingyentelekkel, amelyhez az Andrássy-féle komplexumból — a közgyülés jóvoltából jutott. A bencések vérszemet kaptak és azt kivánják, hogy a város semmiféle kikötéssel ne kösse meg a kezüket. Ők tehát használhatják a 6000 négyszögölnyi, 240,000 koronás ajándékot, ugy ahogyan nékik tetszik, vagyis nemcsak templomi és gymnáziumi célokra.

Ezt a szemérmetlenséget követte a másik, hasonló tárgyu előterjesztés. A bencések sikerén felbuzdultak a ciszterciták, akik most szintén ingyen telket kérnek a várostól. A polgármester érezte, hogy a papok telhetetlensége elérte a végső határt s azért fölös óvatosságból először bizalmas értekezleten akarta tanulmányozni a hangulatot. És nem csalódott abban a feltevésében, hogy a városatyák, merő álliberalizmusból, nem szivesen nyulnak az ilyen kényes témákhoz. Alig volt ellenvetés az előterjesztésre, a legtöbb bizottsági tag befogta az orrát és otthagyta az értekezletet. A bencések és a ciszterciták pedig nyugodtak lehetnek. Ha kórházakra nincs is pénze a városnak, de a papzsák tömésére mindig lesz.

Hütő-mizériák

Százezres beruházások

A közélelmezési ügyosztály előterjesztést tett a hütőház kibővitésére és erre a célra 260 ezer koronát kér. Ez az ügy is azok közé tartozik, amelyeknek tárgyalását és elfogadását a nyári melegre bizták. Pontosan az utolsó napokban kell kijönni Folkusházyéknak ezzel az előterjesztéssel, mintha bizony nem elég panasz hangzott volna el már esztendők óta a sertésközvágóhidi beruházások miatt. A szerdai közgyülés napirendjén szereplő előterjesztésről egy kiváló szakértőt kérdeztünk meg, akinek a véleménye a következő:

— A sertésközvágóhidi hütőház kibővitésére nagy szükség van. Azonban a dolog nem időszerü, nem sürgős és bizonyos, hogy sokkal előbbrevaló a kis- és középüzemü henteseknek való feldolgozó helyiségek szaporitása és a zsirpincék létesitése. A nagy üzemek tudnak gondoskodni magukról, de a kisüzemekről a város tartozik gondoskodni, ha valóban törődik az adófizető polgárság érdekeivel. Egyenesen antiszociális ize van az előterjesztésnek, mert a husnagykereskedőkről és a nagyban dolgozó hentesekről gondoskodik csupán, de a szakma közkatonáiról nem.

— Elhibázott a javaslat pénzügyi szempontból is, mert ha a város jövedelemre akar szert tenni az uj beruházások révén, akkor ezt inkább érheti el bérbeadható műhelyek létesitésével, mint a lényeges bérekkel nem kecsegtető hütőhelyiségek bérbeadásával.

Események

Közgyülés.

Utolsóelőtti közgyülését tartja a nyári szünet előtt a főváros törvényhatósági bizottsága. A szezón haldoklása meglátszik a napirenden: százegyvenhét tárgyat akarnak a közgyülésen előterjeszteni. Minthogy pedig a tárgyak között egész csomó elsőrendü fontosságu van, természetes, hogy vagy az anyaggal nem tudnak megbirkózni és nem tárgyalják le az egész napirendet vagy pedig slendrián módon fogják teljesiteni kötelességüket a városatyák.

Nem fog ártani, ha napirendelőtti felszólalás alakjában fogják értésére adni a városatyák a tanácsnak, hogy a jövőben óvakodjék az ügyeknek ilyen felhalmozásától.

A napirend első pontja az üresedésben lévő előljárói állás betöltése. Az uj előljáró Dévény Gyula főjegyző lesz, de sok szavazatot fog kapni Perger Ignác is, hacsak vissza nem lép annak az igéretnek a birtokában, hogy a legközelebbi előljárói állást ő kapja meg. A kerületközi választmányban a harmadik és a hatodik kerület Pergerre szavazott.

Egész csomó telekvétel foglalkoztatja a közgyülést. Kár volt ezekkel az utolsóelőtti közgyülésen kijönni, mert az üzletek nem sürgősek — a fővárosnak.

A közvágóhidi bérletről, ugyszintén a hütőberendezésekre lapunk más helyén emlékezünk meg.

A gázművek szervezési szabályrendeleténél nem várható vita, mert a szabályrendeletet a közgyülés intencióinak megfelelően átdolgozták.

Fontos tárgya a közgyülésnek az uj állások szervezésére vonatkozó előterjesztés, amelytől igen sok tisztviselő várja, reméli a boldogulását. Éppen ezért óhajtandó, hogy az előterjesztés akadálytalanul keresztülmenjen. Arra azonban semmi szükség nincsen, hogy uj fő ügyészhelyettesi állást szervezzenek, mert nem az a baj, hogy nincs elég főintéző, hanem kevés az ügyész, azért a pénzért tehát inkább az ügyészi állásokat kellene szaporitani.

Kiss Ferenccel, a volt VII-ik kerületi előljáróval szemben tulságosan méltányos a közgyülés, amikor járandóságain felül még kegydijban is akarja részesiteni. A tanács 1000 koronát ajánl, de ugy hisszük, hogy a belügyminiszter még ehhez sem járul hozzá.

Kár, hogy a kereskedelmi kikötőre vonatkozó előterjesztés szinte elvész a napirend rengeteg anyaga között. Pedig Vita Emil dr. tanácsnok munkája megérdemelné, hogy behatóbban foglalkozzanak vele a városatyák és ne csak Havass Rezső untatná a közgyülést. Ugyanez áll a lágymányosi téli kikötőre és a német kereskedelmi szerződésre.

A Gellért-fürdő népfürdőjét alkalmasint a Wekerlétől tanult, Havas-féle ötlet alapján fogják megoldani. Ennél a tárgynál izgalmas vita várható. Az üzemek zárszámadásánál ugyancsak sok felszólalás várható. Az élelmiszerüzem jelentését számon fogják kérni. Folkusházy tanácsnoktól.

A többi tárgyra nem kerül a sor szerdán, mert lehetetlenségnek tartjuk, hogy a közgyülés az egész napirendet egyetlen ülésen letárgyalja.

Nagyon valószinü, hogy a szerdai közgyülésnek folytatása lesz csütörtökön vagy pénteken.

Szinészprimadonnák a városházán.

Hegedüs Gyula, a Vigszinház kiváló művésze, Tapolczai Dezső társaságába látogatást tett a mult héten Bárczy István dr. polgármesternél. A látogatás a Fészek-Klub ügyében történt. — Csortos Gyula, a népszerü szinész, pénteken mennyasszonyával és anyósával látogatást tett a polgármesternél és igéretet kapott arra, hogy a junius 28-ikára kitüzött esküvőn a polgármester személyesen fog anyakönyvvezetőként szerepelni.

Vázsonyi Vilmos az élelmiszerüzem ellen.

A pénzügyi bizottság hétfői ülésén *Vázsonyi* Vilmos tudvalevőleg hosszabb beszédet mondott és kifogásolta, hogy a községi üzemekről szóló jelentésekből nem nyernek tiszta képet az illető üzemek felől a bizottsági tagok. Kifogásai különösen a *községi élelmiszerüzemre* vonatkoztak, *Folkusházy* Lajos tanácsnok remek alkotására. *Vázsonyi* Vilmos erős szavakkal fakadt ki az ellen, hogy az élelmiszerüzemről még csak *jelentést sem készitettek*, ugy hogy sem a nagyközönség, sem a városatyák nem tudják, hogy tulajdonképpen hogyan állnak ezzel az üzemmel. Amikor pedig az elnöklő *Bódy* alpolgármester azt felelte, hogy az élelmiszerüzem jelentése nincs a napirenden, mert ilyen jelentés nincs is, akkor *Vázsonyi* Vimos azt mondta: *„Majd a közgyülésen megismétlem a felszólamlásomat."* Amivel nyilván azt jelentette be, hogy a szerdai közgyülésen valamelyes formában számon fogja kérni a demokraták vezére Folkusházy tanácsnoktól az elmaradt jelentést. A szerdai közgyülés elé már ebből az okból is fokozott érdeklődéssel tekintenek a városházán.

Károlyi Mihály gróf telekvétele.

A pénzügyi bizottság tudvalevőleg Károlyi Mihály gróf tetszésére bizta, vajjon a megfelelő kártérités (stornodij stb.) mellett a Stefánia-uti telekvételtől visszalép-e, illetve a telket visszaadja-e a fővárosnak, vagy pedig inkább parcelláztatja a telket. A városépitési ügyosztály puszta előzékenységből érintkezésbe akart lépni a gróffal és az ő elhatározásához képest a közgyülés elé csakis az egyik alternativát óhajtotta terjeszteni, de Károlyi Mihály szombaton reggel elutazott Amerikába és minthogy kezdettől fogva maga intézkedett ebben az ügyben, csakis visszaérkezése után fog választani a kétféle megoldás között.

Sokféle kommentár látott napvilágot arról, mi inditotta a függetlenségi párt vezérét arra az elhatározásra, hogy a telektől megszabaduljon. Megbizható helyről közlik velünk, hogy a Stefánia-uti telekkel rossz üzletet csinált a gróf, a telek ma is teljesen viz alatt van s az épités azon a helyen nehéz, költséges és a lakás egészségtelen. Ez az oka annak, hogy Károlyi nem bontatja le az Egyetem-utcai Károlyi-palotát, ami hitbizományi birtok lévén, a király beleegyezésétől is függ.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. *(Kossuth Lajos-utca sarok)*

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A takarékbetétek biztositása

Elő a községi takarékpénztárral!

A napokban Budapesten három kisebb és egy középbank jelentett fizetésképtelenséget. Mindannyian jónevü intézetek, melyek jelentékeny betéteket kezeltek. Már most a státusz ideiglenes összeállításánál is bizonyosra vehető, hogy nemcsak a teljes részvény- és tartaléktőke, hanem a takarékbetétek egy nagyobb kontingense is odaveszett. Sulyosbitja a helyzetet az a körülmény, hogy a betevők többnyire kisemberek összekuporgatott garasait képezik. Az csak természetes, hogy ezek a bukások a tőkét még inkább el fogják tériteni a kisbankoktól, hogy a nagybankoknak amugyis tulnagy betétállományát dagasszák.

A mi álláspontunk, melyet ezen a helyen több izben kifejtettünk, az, hogy a gazdasági életben a laisser faire elvének kell érvényesülnie. Ennélfogva károsnak tartunk mindenféle olyan kormányintervenciót, mely a tőke áramlását befolyásolni akarná. Viszont azonban nem kifogásolnánk olyan törvényes intézkedéseket, melyek a takarékbetéteket az eddiginél hathatósabb módon biztositanák. Mert az nyilvánvaló, hogy a legutóbbi események egyes pénzintézetek kezelésében olyan visszásságokat tártak fel, melyeknek megszüntetése egyenesen a kormányzat feladatát kell, hogy képezze.

Ugy tudjuk, hogy a pénzügyminiszteriumban készült valamelyes törvénytervezet a betétek biztositásáról. Teleszky miniszter meg is igérte, hogy az ősszel előterjeszti az idevonatkozó javaslatot. Nem ismerjük a javaslat részleteit, de a pénzügyminiszternek a budget tárgyalása alkalmával tett kijelentéseiből az az intenció világlik ki, hogy a takarékbetéteket elfogadó intézeteket arra akarja szoritani, hogy a betétek egy bizonyos hányadrészét állami és más pupilláris értékpapirokba helyezzék. Hasonló rendszabály áll fenn Ausztriában és Németországban a szó szoros értelmében vett takarékpénztárakra nézve, amelyek ott tulnyomó részben községi és tartományi intézetek, minélfogva a betétekért a község, illetve tartomány is szavatol. Nálunk azonban a bank és takarékpénztár között nincsen különbség. Mindkettő betéti- és bankszerü üzlettel egyaránt foglalkozik. Ezeknél tehát a betéti tőke egy jelentékeny részének értékpapirokba való lekötése megnehezitené az üzleti mozgást és a hitelnyujtást is korlátozná, ami viszont általános közgazdasági szempontokból lehetne káros. Az is baj, hogy a kisebb intézeteknek nálunk alig van értékpapirállománya és igy azok nagyon meg volnának akadva, ha egy szép napon őket arra kötelezné, hogy a már máshol kihelyezett betétek 25 százalékát állampapirokba fektessék.

Mindazonáltal mi nem perhoreszkáljuk a betéteknek ilyen módon való biztositását. Csakhogy ez még nem elég. Ebben a betétbiztositási törvényben ki kell mondani azt is, hogy a takarékbetét olyan követelés, mely minden más követelést megelőz. Akkor azután majd nem fog megtörténni az — mint most — hogy a reszkomptőr nagybankok ugyanolyan kvótát kapnak mint a szegény kis betétesek. A sok kisember károsodása arra is kell, hogy ösztönözze a kormányt, hogy végre valahára előterjessze a községi takarékpénztárakról szóló törvényt. Ezeknek nagy számban való felállitása a legjobb betétbiztositási intézkedés volna. Most, midőn a tőkének a kis magánintézetekbe vetett bizalma annyira megrendült, nagyon alkalmas volna az idő az ilyen községi takarékpénztárak felállitására. Különösen áll ez Budapestre nézve, ahol jóformán már alig létezik számottevő kis- és középintézet. Egy községi takarékpénztár igazán hézagot pótolna a fővárosban. A Bécs városi községi takarékpénztár három kerületi fiókjával együtt több mint 300 millió takarékbetétet kezel, vagyis többet, mint bármely bécsi nagybank. A kis emberek mind ide viszik a pénzüket, mely itt abszolut biztonságban van. A fővárosnak Biró Henrik inditványára hozott határozata, mely községi takarékpénztár felállitását mondja ki, már évek óta elintézés nélkül hever a belügyminiszteriumban. Igazán szégyenletesek a közállapotaink, ha Budapest főváros egy ilyen hasznos intézményt a kormány önkénye miatt nem tud megvalósitani. A kormány eljárása egyszerüen érthetetlen. Azelőtt mindig azzal érveltek, hogy az obstrukció miatt minden törvényalkotás halasztást szenved. Most ez igazán nem lehet kifogás. Hiszen garmadaszámra hozzák a törvényeket, melyek között sok olyan is van, amely éppen nem időszerü, vagy sürgős. Miért késlekednek éppen olyan törvényalkotással, mely az ország közgazdaságának óriási hasznára válnék? A községi takarékpénztárak felállitása fokozatosan Magyarországon is megteremtené azt a szoros határvonalat, amely a külföldön a tulajdonképeni bankok és a szó szoros értelmében vett takarékpénztárak között fennáll. Akkor a pénzintézetek fejlődése nálunk is egészségesebb irányt fog venni és a szegény emberek nem fogják egy óra alatt elveszteni pénzüket és vagyonukat, melyet hosszu munkával kerestek meg.

*

Itt emlitjük meg, hogy a főváros pénzügyi bizottságának hétfőn délelőtt tartott ülésén Vázsonyi Vilmos erélyesen követelte a tanácstól, hogy sürgesse meg a kormánynál a községi takarékpénztár alapszabályainak a jóváhagyását.

— Ez a kérés, mondotta Vázsonyi, összefügg az aktuális eseményekkel. A takarékbetétek dolgában olyan esetek történtek, amelyek a közönség hitét a bankokban teljesen megrenditették. A közönségnek szüksége van egy olyan intézményre, mint a községi takarékpénztár, amely biztos, hiszen a város egész vagyonával felelős az ott elhelyezett betétekért. Ez az intézmény elsősorban a közönség érdekét szolgálja. Ha valaha szükség volt községi takarékpénztárra, ugy most van itt az az idő. Sürgetni kell a községi takarékpénztárat és a lakosság érdekében mindenkinek meg kell tenni minden lehetőt, hogy a községi takarékpénztár létesülhessen. — Bódy Tivadar alpolgármester kijelentette, hogy a tanács sürgősen el fog járni ebben az ügyben.

A nagybankok az első félévben.

A most végződő első félévben a pénzviszonyok egészen másképen alakultak, mint a mult év hasonló szakában. Az 1913. év kamatbevétel tekintetében tudvalévőleg rekordév volt a nagybankokra nézve. Az Osztrák-Magyar bank kamatlába a mult év első felében állandóan 6 százalék volt, mig az idén előbb 5 százalék, március 12-től kezdve pedig 4 százalék volt. Ennek megfelelőleg a nagybankok is lementek a kamatlábbal és amig a mult évben értékpapirok által fedezett kölcsönök után is 7 és fél százalékot számitottak, addig az idén legfeljebb 5 és negyed százalékot kérhetnek. Most tehát 1 és negyed százalékkal kevesebbet keresnek, minthogy a betéti kamatlábat 5 százalékról 4 százalékra, tehát csak egy százalékkal szállitották le. Érdekes, hogy a nagy intézetek a takarékbetéti kamatot még mindig 4 százalékon tartják és ezenkivül a tőkekamatadót is fizetik. Ezt nyilvánvalóan azért teszik, mert attól tartanak, hogy a közönség betéteit különben visszavonná, vagy legalább is redukálná. Mindebből bizonyos, hogy a nagybankok a kamatszámlán az idén sokkal kevesebbet kerestek, mint a mult évben! Mindazonáltal kilátás van rá, hogy a mult évi osztalék fenn lesz tartható, minthogy az intézetek viszont a nagy állami és más kölcsönöknél jelentékeny konzorciális nyereséget értek el. Ha most még tekintetbe vesszük, hogy a bankok nagy nyilt és titkos rezervákat halmoztak fel, akkor igazán nem kell tartanunk attól, hogy az osztalék az idén kisebb lesz a tavalyinál.

Uj községi takarékpénztár.

Vázsonyi Vilmos pénzügyi bizottsági beszéde különös aktualitást kölcsönöz annak a Lugoson megindult mozgalomnak, melynek célja egy községi takarékpénztár létesitése. A terv inditvány formájában legközelebb a városi közgyülés elé kerül, ahol alighanem el is fogadják. Ebben az esetben a hazai községi takarékpénztárak száma 18-ra fog emelkedni. Eddigelé a következő helyeken létesültek községi takarékpénztárak: Bégaszentgyörgy, Böhönye, Csepreg, Ferenczhalom, Földes, Hajdúböszörmény, Jákóhalma, Karczag, Kiskundorozsma, Kisujszállás, Kunmadaras, Nagybánya, Nagykőrös, Pinkafő, Tiszakürt, Tiszaszentimre és Vizesd. Az eddigi községi takarékpénztárak — alapszabályaik szerint — a betétekért a község teljes vagyonával szavatolnak. Ugy értesülünk, hogy a belügyminiszter ujabb alapitásoknál ezt a kikötést nem fogja engedélyezni, ami a betétek biztonságát az alap- és tartaléktőke erejéig fogja korlátozni.

Az adófizetés és az aratás.

A pénzügyminiszteriumban állandó szokás, hogy az aratás megkezdése előtt titkos rendeletet küld a vidék adóhivatalainak. A szóban levő rendeletet ilyentájt szokták szétküldeni és természetesen ebben nem az foglaltatik, hogy az adózó polgársággal minél kiméletesebben bánjanak, mert hisz a kimélet tudvalevően nem tartozik a magyar királyi pénzügyminiszterium erényei közé, hanem nyilván az van az ukázban, hogy az adóhivatalok és főleg az adójegyzők mentül szigorubban járjanak el azokkal a mezőgazdákal szemben, akik adóhátralékban vannak. Természetesen a vidék kitünő finánc-emberei szószerint követték a rendeletet és azt akként értelmezték, hogy a gabona betakaritása után minden rendelkezésre álló eszközzel, akár puskatussal is, be kell hajtani a mezőgazdán az adóhátralékot. Nem segitett itt könyörgés, nem a rossz és jégverte termés, az adójegyzőségek az adót pontosan beliferálták az államkincstárba. Addig, amig jó terméshozam volt, a hátralékban levő mezőgazdák érthetően eleget tettek kötelezettségeiknek, de most, hogy az utóbbi években az adókkal különben is agyonsujtott országot a természeti csapások még kegyetlenebbül nyomják, mint valaha, a vidéki mezőgazda portáján nem ritkán hangzik fel a dobpergés. A vidéki adójegyzőségek most azonban zavarban vannak és pedig azon oknál fogva, hogy Teleszky pénzügyminiszter többé nem ad ki hasonló rendeletet, sem aratás előtt, sem azután és az adók behajtását mostantól kezdve teljesen a hatóságokra bizza. Az uj rendelet tehát a mezőgazdát egyenlő elbánásban részesiti, tekintet nélkül az aratás előtti vagy utáni időre. Teleszky pénzügyminiszter ezzel a most kibocsátott rendeletével látszólag a mezőgazdák helyzetén kivánt könnyiteni, valójában pedig a mezőgazdákat most teljesen kiszolgáltatta a vidéki adóhivatalok és adójegyzőségek önkényének. Mert egy bizonyos és pedig az, hogy Magyarországon a rendeleteket nem magyarázzák, hanem azokat végrehajtják és az a vidéki adóbehajtó közeg és most ugyancsak nem lesz tekintettel az aratásra. Kivánciak vagyunk, hogy mi lesz ebből?

Az idegenforgalom emelése.

Vita Emil dr. tanácsnok, a közgazdasági ügyosztály vezetője, a jövő héten ülésre hivja össze a főváros idegenforgalmi bizottságát s beszámol azokról az intézkedésekről, amelyeket az idegenforgalom emelésének érdekében tett. A város plakátokat készittet, amelyeket magyar, német, horvát, román, szerb és bosnyák nyelven

fognak kinyomatni s nemcsak az országban, hanem a szomszéd államok nagyobb városaiban is kifüggesztenek. A plakátok a Szent István-napi nemzeti ünnepnek a jelentőségét domboritják ki. Ezenkivül Thierring Gusztáv dr. statisztikai hivatali igazgatóval elkészitteti az ügyosztály a budapesti Baedeckert, amelynek költségeihez a város ötezer koronával járul hozzá. A külföldi szállodák halljaiban ismertető és fényképes füzetek fogják az idegeneknek az érdeklődését Budapestre felhivni.

Skodáék és a Hazai gépgyár.

A Hazai gépgyár rt. a napokban publikálta mult évi mérlegét, amely K 665,035 veszteséggel zárult. Ez a vállalat tudvalevőleg a Magyar Sangerhausen gépgyár rt. és az Eisele József kazán- és gépgyár egyesüléséből alakult és anyaintézete a fuzionált gépgyáraknak a Prager Maschinenbau A-G., amely néhány hét előtt fizetési zavarokba jutott. Ezt a vállalatot a pilseni Skoda-müvek vették át és igy természetes, hogy a Hazai gépgyár is a Skoda-művek érdekosztályába kerül. Egyelőre azonban a veszteségek részbeni csökkentésére a 115,000 korona tartalékot használják föl, a fenmaradó további veszteséget pedig uj számlára viszik át. A megoldás nem mondható valami szerencsésnek, mert nyilvánvaló, hogy a Skoda-művek Magyarországon való terjeszkedése nem nagy nyeresége lesz a magyar gépiparnak. Egy izben már megirtuk, hogy a Skoda-részvényeket a budapesti tőzsdén is be fogják vezetni, ujabb alkalmat nyujtván ezzel arra, hogy a kisemberek belesodortassanak a tőzsdejáték veszedelmes hullámaiba; mert az ismert dolog, hogy a Skoda-részvényekkel időközönkint a legveszedelmesebb hazárdjátékot üzik.

Uj mezőgazdasági hitelszövetkezet.

Magyar földbirtokosok és bérlők hitelszövetkezete cimen uj vállalat alakult a fővárosban. A vállalatnak, mely a mezőgazdasági élet minden ágát felölelő üzletek lebonyolitásával foglalkozik — ifj. gróf *Teleky* József orsz. képviselő az elnöke, ügyvezető igazgatója pedig *Nagy* Andor főv. biz. tag, tőzsdetanácsos.

Fuzionáló pénzintézetek.

A Pestmegyei Takarékpénztár Részvénytársaság, valamint a *Budapest-Terézvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság* egymással fuzionálni szándékoznak. A fuzió keresztülvitele céljából az emlitett intézetek legközelebb közgyülést tartanak, mely közgyülések hivatva lesznek az igazgatóságok megállapodásait ratifikálni. A fuzió következtében a Budapest-Terézvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság a Pestmegyei Takarékpénztár Részvénytársaságba olvad bele, mig utóbbi intézet az előbbi részvényeit, a megállapitott arányban saját részvényeire átcseréli és alaptőkéjét fölemeli. A tőkeemelés 3,500.000 koronára fog rugni; ezzel kapcsolatban a Pestmegyei Takarékpénztár Részvénytársaság üzletkörét kibőviteni, valamint cégét is megváltoztatni szándékozik.

Pallas biztositó.

A „Pallas" nyugdij-, élet- és katonai biztositó rt. e hó 21-én tartotta meg *Nagy* Viktor ny. cs. és kir. altábornagy elnöklésével V. rendes közgyülését. A bemutatott zárszámadás a társaságnak ujabb nagymérvü fejlődéséről tesz tanubizonyságot. A közgyülés a jelentést megelégedéssel vette tudomásul és egyben ama igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokat, akiknek mandátuma lejárt, ujból megválasztotta.

Az Általános takarékpénztár Obudán.

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság — ugy értesülünk — Ó-Budán fiókot nyit. Az uj fiók, amely a takarékpénztárnak immár a hatodik fiókja, a III. ker., Kórház-utca 1. sz. házban ezidei augusztus 1-én kezdi meg müködését. Az intézet óbudai fiókjának munkássága a fiókok rendes munkakörénél jóval bővebb lesz, amennyiben müködése az összes a takarékpénztár eddigi fiókjai által müvelt üzletágakon kivül, a lakosság hitelszükségletének kielégitésére is ki fog terjedni. A takarékpénztár igazgatósága, a már régebben megnyilt fiókokhoz hasonlóan, a kerület polgárságából alakitandó fiókfelügyelő tanács szervezését is elhatározta.

Terjeszkedik a parketkartel.

A *Szentlőrinci parketgyár rt.* megszerezte a budapesti *Neuschlosz Ödön és Marcel* cég parketgyárát és azért két nappal a rendes közgyülése utánra, junius 29-re rendkivüli közgyülést hiv összsze a jelenlegi 300.000 K alaptőkének ujabb 150 drb 200 korona névértékü részvény kibocsátása által *600.000 K-ra való fölemelése* végett. Az igazgatóságot és felügyelő-bizottságot már a rendes közgyülésen ki fogják egészitení. A vállalat cégét *Neuschlosz Ödön és Marcel és Lichtig szentlőrinci parketgyár rt.*-ra fogja megváltoztatni. Ügyvezető-igazgatókul *Lichtig* Samut, *Pongrácz* Jánost és *Nándor* Pált fogják megválasztani.

VÁLLALKOZÁS

Utrendezés, csatornázás.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet az I., Istenhegyi-ut és a Gyöngyvirág-utca között lévő névtelen ut makadamszerü rendezésére; az I., Tárogató-ut egy részének csatornázására; a X., Alberti Irsai-ut csatornázási munkáira az ajánlatokat *julius 1-én* d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztályban benyujtani. A versenytárgyalás julius 1-én d. e. 11 órakor fenti ügyosztályban.

Iskola.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást tüzött ki a VIII., Karpfenstein-utcai és a X., Simor-utcai elemi iskolák épitésénél végzendő ácsmunkára. Az ajánlatokat *julius 9-én* d. e. 10. óráig a tanácsi XIII. középitési ügyosztályban kell beadni. Az ajánlatok felbontása julius 9-én d. e. fél 12 órakor történik. Bánatpénz a Karpfenstein-utcai iskolára 500 K, a Simor-utcai iskolára 1000 K.

Gőzkazán.

A Gellért-fürdő és gyógyszálló üzeméhez szükséges gőzkazánok szállitására és elhelyezésére a junius 15-én tartott árlejtésen ajánlatot tettek: Schlick—Micholson rt. 187.622 K-val, Ganz és társa—Danubius rt. 141.950 K-val, Langfelder V. 160.721 K-val és Röck István és az Első brünni gépgyár rt. 147.774 K-val.

Villamos berendezés.

A Szent István kórház orbáncos pavillonjának villamos berendezésére a tanács az *Andor és Futtaky* cég 10.681 K ajánlatát fogadta el.

Vaskályhák.

A kispesti állami munkástelepen a XIIIb., XVI—XVIII., XX. és XXIa. jelü házcsoportokban, valamint a telep egyéb lakásaiban az 1914. és 1915. években szükséges összesen 1234 drb. öntöttvas oszlopkályhának és 489 drb. Meidinger-rendszerü kályhának és azok tartozékainak szállitására és felállitására versenytárgyalás tartatik. Ajánlat akár az összes kályhákra, akár pedig külön az öntöttvas kályhákra és külön a Meidinger-kályhákra tehető. Az ajánlatok a pénzügyminiszterium elnöki irodájában a segédhivatali főigazgatónál (I., adandók be. A versenytárgyalás a pénzügyminiszteriumban, az állami munkásházak épitési osztályában, julius 4-én d. u. fél 1 órakor fog megtartatni.

Zajtalan! Gazdaságos!

25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

Üdülő és kéjutazás az Argentinán Keletre.

Augusztus 12-én indul Triesztből az Austro-Americana kettőscsavaru gőzöse az „Argentina", az osztrák, birák, ügyvédek és közjegyzők társaságával V-ik földközi tengeri utjára és augusztus 30-án tér vissza Triesztbe. Az egész 18 napos utazás ára a hajón való teljes elsőrendü ellátással és a szárazföldi kirándulások költségeivel együtt csak 500 korona. — Ritkán van kedvezőbb alkalom a szellemi és egyéb munkával járó fáradalmakat ideális, por- és bacilusmentes tengeri levegőn tölteni. — A tengeri levegő csodás gyógyhatása, a remek változatos partvidékek, az általános közérzületre jótékony hatással vannak és az idegeket is nagyszerüen csillapitják, sokkal inkább, mint bármely más gyógymód, mely az orvosi tudomány rendelkezésére áll. Részletes programmal és hajótervrajzzal készséggel szolgál az „*Austro-Americana*" magyarországi központi irodája, Budapesten, VII., Thököly-ut 2.

ÜVEGBETON
KEPPLER SZABADALMA

HAAS ÉS SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN U. 7
SPECIÁLIS ÜVEG- ÉS VASSZERKEZETEK GYÁRA LUXFER PRISMA GYÁR
Képviseletek: Wien, Berlin, Bukarest, Konstantinápoly

4 magyar szabadalom. Töiv. védve.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: Dacsó Emil.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.

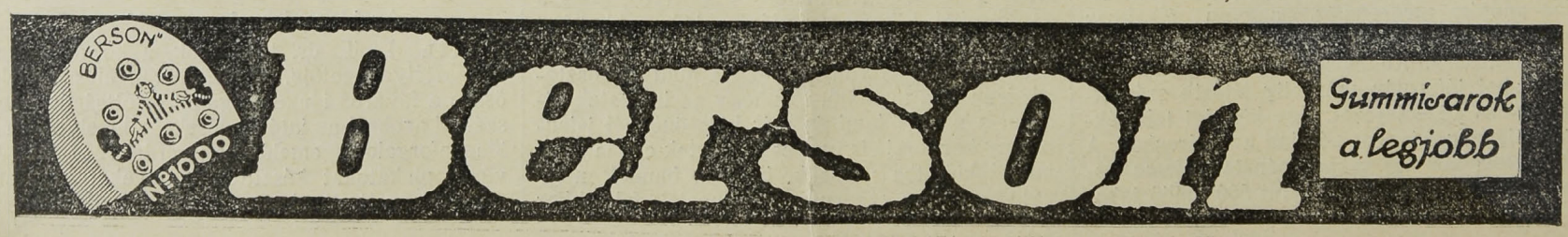

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 82—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

SCHÖNWALD IMRE

ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.

Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

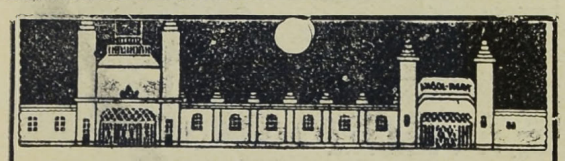

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban
máj. 1-től naponta délután és este
szimfonikus zene
elsőrendü ételek és italok.
Számos látog. kér **Spolarits és Maloschik.**

JARDIN DE PARIS

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT 1.

Az előadás kezdete pont 9-kor. Ujdonságok. Astafieva — a szakértők előtt. Fedák — a Nemzetiben. Budapesti hirességek areképcsarnoka.
Vissza megyek a Bambergerékhő?
Azontul Else Wörner, a telepatikus csoda. Lonzay Anny, Solti Rózsi, Kitty Aschenbach, Nagy Magda, Fritz Schönhof, Marosffy stb. A Tabarinban éjféltől: Happy Smart, Montez du, Dambrey és még 37 attrakció.
Elővételi pénztár (Telefon 37—15.) Nagymező-utca 22. szám. Jardin d'Hiver délelőtt 10—12-ig és délután 2—4-ig.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

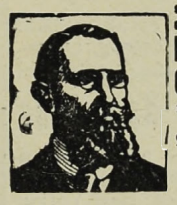

szerb kir. udvari tanácsos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 88—50.

MŰÉPITÉSZEK
ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK
GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Velencze: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda** Budapest (V., Vigadó-tér 1.) **és annak összes magyarországi** fiókirodái.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122-09. sz. Iroda és raktár: VI., VII., Rottenbiller-u. 14. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.

ELEKTRO-MOTOROK

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Füzvesszőből fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható!
Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

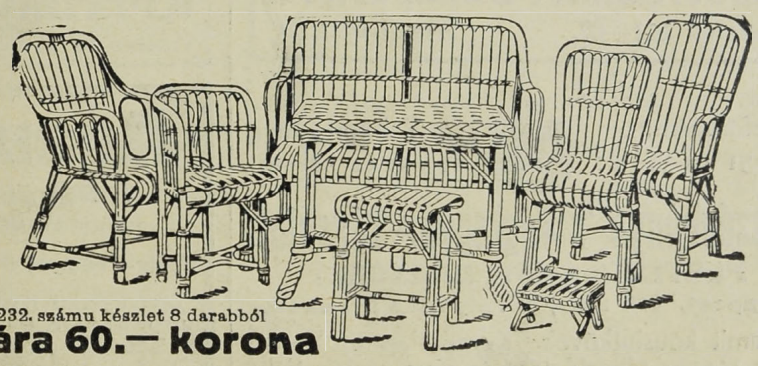

1232. számu készlet 8 darabból
ára 60.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü littersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V.-BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69.

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások
Eternit
PALÁBÓL

Csak akkor valódi ha minden lapon az Eternit törvényileg védett szövédjegy domborymásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

„AUSTRO-AMERICANA"
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Budapest legszebb látványossága a
Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garcon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Pompás FALIÓRÁK
diszes, vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphtók:
Schönwald Imre
óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Ferfi ingek

Kalapok, kesztyük, sétabotok, esőernyők pazar választékban és igen olcsó árakért. **Gólya Áruház** *Nagymező-utca 12. és Vámház-körut 16. szám.*

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföld lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. 41 automata.

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

233

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. julius hó 1-én. 27. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Neuschloss

Kornél fő- és székvárosi törvényhatósági bizottsági tagot vádoljuk azzal, hogy bizottsági tagságát jogosulatlan vagyoni előnyöknek az elérésére akarta kihasználni. Tudjuk, hogy a vád sulyos, de tudjuk azt is, hogy az összeférhetetlenségi törvénynek nincsen kódexe a városházán és semmi szankciója, semmi következménye nem lesz annak, ha egy kis arcképleleplezéssel szolgálunk a nagyközönségnek.

Az összeférhetetlenségnek iskolai esetét mutatjuk be mai számunkban. Törvényszéki tárgyaláson eskü alatt tett vallomásokból s a vallomások alapján készült hiteles jegyzőkönyvből derül ki, hogy Neuschloss Kornél városatya, üzleteket szerzett a fővárosnál annak a vállalatnak, amelynek igazgatósági tagja, nagyrészvényese volt. Ezt a tényállást a bizottsági tag ur maga is beismerte és a védekezése mindössze az volt, hogy mit sem kapott a kijárásért — a saját vállalatától. Ez pedig ugy-e bár, nem lehet sem felmentő, sem enyhitő körülmény. Mert az összeférhetetlenség sulyos megsértése abban áll, hogy Neuschloss ur, aki tagja volt a Széchenyi-fürdő munkáit kiosztó albizottságnak, eme minőségét arra használta fel, hogy munkát, tehát nyereséget, pénzt szerezzen annak a gyárnak, amelynek egyik főtényezője volt, amelynek nyereségéből tehát, akár közvetlenül, akár közvetve, maga is részesedett. Ez a legcinikusabb, legszemérmetlenebb fajtája a városházi kijárásoknak s a legrutabb visszaélés egyrészt az összeférhetetlenségi törvény kodifikálatlan voltának a tudatával, másrészt pedig a választópolgárság bizalmával.

Nagyon szomoru, de nagyon tanulságos ez az eset. Kiderült, hogy Neuschloss urnak a kezében azért volt mindig a közérdeknek a lobogója, hogy a lobogó eltakarja őt s a lobogó mögött észrevétlenül és háboritatlanul üzze kisded üzleti játékait.

Minden testületnek annyi értéke és tekintélye van, amennyire a testület önmagát becsüli. Majd elválik, hogy a közgyülés hallgatólagos beleegyezésével szankcionálja-e a Neuschloss-féle szabadalmazott összeférhetetlenségi törvényt? Összeférhetetlen helyzetbe került, mert bizottsági tagságát arra használta fel, hogy kijárjon, a vele összeköttetésben lévő vállalatnak üzleteket, nyereséget szerezzen. Sulyosbitó körülmény, hogy *Neuschloss* tagja volt a fürdő-bizottságnak, annak a legszükebbkörü delegációnak, amely a fürdők szállitási ügyeit intézte, amelynek hatáskörébe tartozott a butorberendezési munkák kiadása. Ezt a helyzetet Neuschloss alaposan kihasználta, ami azonban nem maradhat méltó büntetés nélkül.

Tulélnyok

Folkusházy

tanácsnok nagyon önző embernek bizonyult. Az összes üzemek előterjesztették a mult esztendőről szóló jelentéseiket, amelyek több, vagy kevesebb hasznot tüntetnek fel: egyedül a dicső élelmiszerüzemnek nincsen semmi jelenteni valója, egyedül Folkusházy tanácsnok ur rejti magába azokat a számokat és azokat az adatokat, amelyek a községi élelmiszerüzem kompromittálására a legalkalmasabbak.

Egyenesen hallatlan dolog, hogy közel három esztendő óta van a városnak egy üzlete és senki sem tudja, hogy tulajdonképpen mi történik itt, kik vezetik ezt az üzemet, mit és hogyan vezetnek? Ha semmi adat nem volna arra, hogy a községi élelmiszerüzem kuuarccal működik, ugy ez a titokzatos hallgatás egymagábanvéve is döntő bizonyitéka volna ennek.

A közlekedési

bizottság kuruc nadrágot öltött magára, aztán kimondotta, hogy a közönség várhat még huszonöt évig a Kossuth Lajos-utcai villamosra, sőt várhat egészen addig, amig a villamos kimegy a divatból. Szép dolog a városi szempontok kidomboritása, de nem lehet helye akkor, amikor a közönség parancsoló érdekével összeütközik. A publikum fellélegzett, mikor látta, hogy az uj vonal mentén szorgalmas munka folyik és a villamos közlekedés megnyitásának közeli terminusa van. A közlekedési bizottság pedig szaporitja a problémákat és utjába áll a villamosnak. Amihez nem is kell nagy bátorság, mivelhogy a villamos még nem közlekedik.

A gázgyár

tudvalévőleg Óbudán van. Hogy nem a pesti részen, azt abból is sejthette a jámbor publikum, hogy viszont a gázgyár igazgatóságának — a pesti részen akarnak hajlékot emelni. Mindenütt ugy van és ha nincsen, hát ugy kellene lennie, hogy a gázgyár vezetői ott legyenek, ahol a gázgyár van. Ez olyan természetes, hogy végtelenül csodáltuk volna, ha a városházán is igy gondolkodtak volna a dologról. De hát ma már nem történnek csodák és nem várhatunk logikát a várostól. A gázgyári igazgatóságot a Piccadilyről elkeresztelt helyen, a kis-Rókus telkén akarják felépiteni. És ebben kétségtelenül van némi stilszerüség és következetesség. Mert ha a gázgyár 45 millióba kerülhetett, akkor a tőle távolálló igazgatósági palotának is a város legdrágább telkén kell épülnie.

Hej, Weisskirchner, Weisskirchner! . . .

GRÜNWALD ÉS SCHIFFERÉK százmilliós üzletet akarnak

Éppen ebben a számban irunk a városházi összeférhetetlenségnek klasszikus esetéről, arról, amikor egy törekvő városatya nem elégszik meg azzal, hogy a küldői, a választópolgárok érdekében — nem tesz semmit, hanem a bizottsági tagságát a maga anyagi hasznára igyekszik kamatoztatni.

A *Neuschloss*-példa nagyon ragadós a városházán. Ismét olyan üzlet bontogatja a szárnyát, amelynél az egyik üzletkötő fél a város, a másik pedig — sőt a másik kettő — tajga az autonómia megtestesitőjének, a közgyülésnek. És miként ez már a városházi üzleteknél történni szokott, itt is a város az, aki ad, és az összeférhetetlen városatyák azok, akik kapnak. Az Erzsébet-sugárut felé irányul a nemes spekuláció. Arról a nagyszabásu városrendezési tervről, amely ma még csak embrióba létezik, máris üzleti hirek terjednek. Tudvalevő, hogy a sugárut terveit elfogadta a közgyülés s a közmunkatanács is. Most tehát az következnék, hogy a főváros a grandiózus tervnek a megvalósitásához fogjon hozzá. És amint azt a *Fővárosi Hirlap* két héttel ezelőtt jelentette, láthatatlan, de nem ismeretlen tettesek rávették a tanácsot arra, hogy siettesse a végrehajtást. A tanács utasitotta a városépitési ügyosztályt a részletes végrehajtási programm kidolgozására. Nagyon természetes, hogy ez a programm csak ugy valósulhatna meg, ha Montecuccoli hires jelszavát a városházán érvényesiteni tudnák. A sugárut kiépitéséhez pénz kell és pedig nem közönséges, hitvány százezrek, hanem legalább is 25—30 millió korona. Ennyit pedig a nemes tanács nem tud előteremteni, hiszen az elsőrendü életszükségletek kielégitése is nagy gondot okoz. A sugárut megépitése tehát egyelőre hiu ábránd. — És mert leleményes, élelmes vállalkozók mindig voltak és mindig lesznek, a *Grünwald és Schiffer-cég*, amelynek a Sárosfürdő milliós hiteltullépését köszönhetjük, segitségére siet a városnak. Ennek a cégnek tudvalevőleg két tagja van: az egyik *Grünwald* Mór, aki városatya, a másik *Schiffer* Miksa, aki — szintén városatya. Hihetetlenül vakmerő az ajánlat, amelylyel ez a cég a városházát meghóditani akarja. Azt akarják, hogy az Erzsébet-sugárutból *Grünwald és Schiffer-ut* legyen. Azt mondják az ajánlatukban, amelynek elfogadása iránt szerényen tapogatóztak már egyesek, hogy ők „hajlandók" a sugárut vonalában eső összes ingatlanokat kisajátitani, továbbá hajlandók az utmenti házakat lebontani és hajlandók a sugárut összes palotáit felépiteni. Mit gondol az olvasó, milyen üzletről van itten szó? — Nem kevesebbről, mint legalább *százmilliósról*. Ennyibe kerülne a sok kisajátitás, házbontás és a sok palotaépités. Természetesen Grünwaldék gondoskodnának arról, hogy bőséges és állandó hasznuk legyen az utépitésből. A város kisajátitási jogát ők élveznék; övék volna az értékemelkedésbeli jövedelem, ők volnának a háziurak a Károly-körúttól a ligetig; ők parancsolnának az egész vonalon.

Óriási, kiszámithatatlan nyereséget akarnak összeharácsolni a sugárutból Grünwaldék. A főváros jól vigyázzon és ne engedje

meg, hogy a városrendezés, egészségügyi, telekpolitikai, lakásinségenyhitési, szépészeti és egyéb szempontok hangoztatásával megindult akciónak a spekulánsok lássák a hasznát.

Megbukott az aszfalt

Fock tanácsnok kudarca

Szegény *Fock* tanácsnoknak nincsen sok szerencséje az előterjesztéseivel. Nem akarják méltányolni az ő nagy tehetségét és buzgalmát a városatyák. Tavaly a korláti bazaltban botlott meg, idén pedig először a thallwoud-fákkal volt baja, most pedig az aszfalt olvadt el a kezei között.

A középitési bizottság tulnyomó többséggel elutasitotta az előterjesztést és igy a főváros megszabadult a községi asztfaltgyár biztos deficitjétől. Most már nem titok, mi rejlett az előterjesztés mögött. A város a *Hirsch Mihály-féle* aszfaltgyárat akarta megvásárolni, mert hogy a községesités nálunk mindig üzleti lepel, azt amugy is tudta mindenki. Még szerencse, hogy a középitési bizottság óvatosabbnak, bölcsebbnek, hozzáértőbbnek bizonyult, mint az ut- és csatornaépitési ügyosztály. *Fock* tanácsnok habozás nélkül belement volna a községi aszfaltgyár alapitásába és minthogy közben a hazai aszfaltgyárak gondoskodtak arról, hogy az aszfaltgyártáshoz szükséges bitument csakis őnékik szállitsák a sziciliai bányák: — a tanácsnok ur kénytelen lett volna Albániában bitument keresni, ami pedig a jelen viszonyok között nem a legbiztosabb és legállandóbb üzleti összeköttetés. Albánián kivül csak Trinidád termel még bitument, innen azonban nem rendelhetett volna a községi aszfaltgyár, mert a szállitás még bizonytalanabb, mint Albániából.

A középitési bizottság határozata után bizvást lezárhatjuk a községi aszfaltgyár aktáit és e ponton bucsut vehetünk *Fock* tanácsnok urtól azzal, hogy nem elég a jó igyekezet, nem elég a szilárd meggyőződés, a város pénzügyi viszonyainak az ismeretét is el kell várni a város tanácsának tagjától.

Nyolcvan hirdetőbódé

A városgazdasági osztály terve

A pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén, az üzem jelentésével kapcsolatban, *Vázsonyi* Vilmos azt kérdezte *Márkus* Jenő dr. tanácsnoktól, mikor állitják fel a régóta tervezett hirdetőbódékat. A városgazdasági ügyosztály vezetője erre bejelentette, hogy a vonatkozó tervek készen vannak, sőt már vállalkozó is van, aki hajlandó a bódék felállitásáról gondoskodni.

A vállalkozó cég az *Általános Beszerzési és Szállitási R. T.*, de részesedést vállalt a berlini *Stilke*-cég is. A pesti könyvkereskedők a bódék felállitásának első hirére nagyon megijedtek, mert attól tartottak, hogy a bódékban árusitandó könyvek nem az ő kiadványaik lesznek s a bódék konkurrálni fognak az ő üzleteikkel. Holott minderről szó sincsen. *Márkus* tanácsnok a leghatározottabban kijelentette, hogy semmiféle *monopolisztikus vállalkozást* nem enged meg. A terv szerint egészen más, nagyon helyes, üdvös, szép dologról van szó. A vállalkozók a *saját költségükön épitik fel a bódékat.* Egy-egy bódé épitési költsége 4000 korona, ugy hogy az épitkezés összköltsége 300,000 korona lesz. A bódék vasbetonból épülnek és *husz esztendő mulva a főváros tulajdonába mennek át.* A vállalkozók arra kötelezték magukat, hogy a város tervei szerint fognak épitkezni, a város által kijelölt helyeken s a bódék külső részén a város hirdetéseit fogják elhelyezni. A bódékban elsősorban a fővárosi alkalmazottak özvegyei és árvái lesznek az elárusitók. Nyilvános telefonállomások lesznek a bódékban és ott, ahol a bódé valamely jelenlegi dohánytőzsde közelében épül, a főváros kivánságára a jelenlegi tőzsdetulajdonos, vagy üzletvezető kerül a bódékba, mint elárusitó, azzal a joggal, hogy a bódékban tovább folytathatja régi üzletét, ahol a jelenlegi nagy házbér helyett, csak minimális bért fog fizetni.

Ez a valóság és éppen ezért igazságtalan minden támadás, amely ez ellen a terv ellen irányul.

KI FIZETI

az omnibusz-társaság hitelezőit

Az omnibusz megváltás utolsó akkordjaként a tanács felhivást bocsátott közzé s kérte, a megváltott vállalat hitelezőit, hogy jelentkezzenek. A tanács munkája nyilván azt célozza, hogy a hitelezők által bejelentett követeléseket vagy fizesse meg a vállalat, vagy helyezze letétbe.

Az omnibusz-társaság ellen számos per van folyamatban. *Wiener* József a budapesti polgári törvényszéknél 76691/913. szám alatt 6100 korona iránt inditott rendes pert. *Feuer* Ármin 85065/913., *Weisz S. fia* cég 80065/913. szám alatt ugyanott perelnek nagyobb összegeket, azonkivül még egy csomó perben szerepel a társaság alperesként.

Nagyon természetes, hogy a főváros, mint jogutód, felelősséggel tartozik a társaság kötelezettségeiért. De éppen ez a felelősség teszi kötelességévé a fővárosnak, hogy pontosan állapitsa meg, kiknek és mennyivel tartozik a társaság. Az összeget pedig le kell vonni a megváltás árából és vissza kell tartani mindaddig, amig ezeknek a pereknek a sorsa el nem dőlt. Nem szabad a várost utólagos meglepetéseknek kitenni, nem szabad megengedni azt, hogy az omnibusz-társaság emberei szépen felvegyék az 1.800,000 koronát s a markukba nevessenek, amikor aztán ujabb követelésekkel állanak elő a hitelezők.

Füstemésztés mint városi üzlet

A sajtó állandóan tele van panasszal, annak miatta, hogy Budapest a legpiszkosabb, legfüstösebb város, a levegőjét megfertőzik a gyárak kéményei, a füst rászáll az emberek tüdejére, tönkretesz mindent. A közgyülésen is akadtak városatyák, akik a közérdek sulyos sérelmét látták ebben a helyzetben és lépéseket tettek a füst kiküszöbölésére, a füstemésztő-készülékek beszerzésére.

Bizonyos, hogy ezen a téren sürgősen intézkednie kell a tanácsnak, hiszen a tavalyi drezdai egészségügyi kiállitáson is kiderült, hogy Budapest a legkormosabb, legrosszabb levegőjü

KÁNIKULÁS VITÁK

Kétszázharmincnégy városatya jött el az ülésre. Azért jöttek, hogy szavazzanak az előljáróra és hogy bucsut mondjanak egymásnak, mielőtt a nyaralást megkezdenék. Kállay bácsi bucsucukrokat osztogat, a jövő gyülésen nem lesz cukor, csak sok savanyu és keserü tárgy.

Amig az ülés kezdődik, a pipázóban közrefogják a király egy ujabb tanácsosát, Földes Árpádot. Eddig a zsibárusoknak adott tanácsot és a Teleki-térről a Burgig szállt a hire a tudományának.

Reichfeld Izor dr. imigyen áldotta meg az ujdonsült tanácsost:

— Addig éljen, amig a király tanácsot kér tőle!

Ez pedig nagyon hosszu terminus. Sokkal hosszabb, mint pl. az Engel Pál nevezetü városatya bizottsági tagsága. Engelt másfél esztendővel ezelőtt választották be a közgyülésbe, máris lemondott. De nem kell nagyon sajnálni, mert a lemondásnak az az oka, hogy a volt városatya bécsi bankdirektor lett, akárcsak Barta Arnold, azzal a különbséggel, hogy Bartának nem sürgős a lemondás, ő Bécsből is kitünően meg tudta csinálni a várossal a Magyar Villamossági — egyezséget.

Még a napirend meg sem kezdődött és máris levettek róla néhány tárgyat. Waigand József, a legkomolyabb városatya, kiszámitotta hamarjában, hogy ha minden percben két előterjesztéssel végez a közgyülés, akkor is szeptemberig ülhetnek itt a városatyák. Ennélfogva óriási lelkesedésssel áttették az üzemek jelentését julius hó elsejére és a körültekintő tanács arról is gondoskodott, hogy még julius nyolcadikán is elegendő anyag álljon a szorgalmas városatyák rendelkezésére.

Folkusházy tanár peches szérieszben van: már megint visszadobták az előterjesztését. A tanár ur a közvágóhidi vendéglőnek a bérletét Molnár Sándornak szánta. De jött Klein Gyula és tisztára mosta ezt az ügyet saját gyártmányu szappanjával. Aztán ráduplázott Füredi Mór, a nyilvános árlejtés hüséges őre s végén Vázsonyi Vilmos döntötte el a bérlet sorsát, 86:83 arányban visszakapta Folkusházy tanár az előterjesztését.

A gázgyári szabályrendelet jubilált. Huszonötödször rágódtak rajta a városatyák, amig végre ismét alkalma lesz a miniszternek arra, hogy előlről kezdje a játékot. Mindössze tizennégy paragrafusból áll a szabályzat, de mi haszna, ha minden paragrafushoz huszonnyolcan szóltak hozzá. Platthy György Kriszháber Leóval párbajozott, Hecht Ernő pedig Buzáth tanácsnokkal. A teremben oly nagy volt a zaj, hogy Rózsavölgyi Gyula azt mondta:

— Vázsonyi Vilmos bizottsági tag urat rendreutasitom!

Vázsonyi Vilmos nem fogta fel tragikusan a rendreutasitást, hanem maga is a vitatkozók közé állt és mire a tizennégy szakaszt letárgyalták, az eredeti szövegezésből alig maradt meg valami.

Akkor már nyolc órára járt az idő és Ehrlich tata, az ősz kuruc vezér, a közgyülés tárgysorozatával csapkodta a padot és követelte, hogy szakitsák félbe a vitát, mert nem járja, hogy az uj előljáró, akinek neve Dévény Gyula, hátul járjon és az előszobában legyen kénytelen várni, amig eldől az a kérdés, hogy a vezérigazgató urnak joga van-e a tisztviselőknek előre köszönni, vagy sem? Ehrlich tatát eleinte próbálták lecsillapitani. Azt mondták, jöjjön be a Dévény előljáró és foglaljon szépen helyet, aztán várjon, amig Pető Salamon belefárad a szónoklásba. De Ehrlich vezér a végén mégis győzött: már hozták is Dévény Gyulát, már fel is esküdött az alkotmányra, már üdvözölték és már visszaüdvözölte a polgármestert. És olyan programmbeszédet mondott, mintha legalább is polgármesternek választották volna meg.

Aztán megszünt minden beszéd, mert öreg este lett és a városatyák megéheztek, hát hazamentek. Az uton Gálos Kálmán egy kerületi adókivető-bizottsági elnöknek elmondta a kis kutya és a nagy szamár bánatos históriáját. A kis kutya találkozott a nagy szamárral — mondta Gálos. Aztán panaszkodni kezdett a kis kutya, mert ezt a szokást is az állatoktól lesték el az emberek.

— Szerencsétlennek érzem magam, kedves szamár elvtárs! — mondta a kis kutya.

— Ugyan mi a bajod? — kérdezte részvéttel a nagy szamár.

— Bizony mondom, tisztelt elvtárs, a szegény kis kutyát még az ág is huzza, még a finánc is nyuzza. Képzelje csak, tisztelt szamár ur, husz korona adót vetettek ki énrám! Hát szabad ezt? Hát lehet ezt! Szeretném tudni, mennyi adót fizet ön, tisztelt szamár ur?

— Egy vasat sem, kedves kis barátom.

— És miért nem?

— A felelet nagyon egyszerü: összes rokonaim benne ülnek az adókivető-bizottságban!

Itt befejezte Gálos Kálmán a mesemondást. Tovább nem is folytathatta volna, mert az adóelnök szó nélkül faképnél hagyta.

város. Az sem szenved kétséget, hogy a sajtó és a dologban buzgólkodó városatyák a legtelejesebb jóhiszeműséggel, a közérdek egyedüli figyelembevételével foglalkoztak a füsttel. Mégis azt látjuk, hogy még ezt a szociális és higiénikus problémát is közönséges városi üzletté akarják lesülyeszteni egyes vállalkozók. Füstről beszélnek és egy füst alatt a füstemésztő-készülékek trójai falovát akarják becsempészni a városházára. A füstemésztő-készülékkel nagy üzlet készül. Magyarországon nem gyártják ezt a cikket, a külföldi gyárosok pedig már érintkezésbe léptek budapesti kijárókkal, akik most aranyat akarnak csinálni a füstből, holott eddig mindig az arany vált füstté.

Tehát még egyszer: vigyázat, várjuk meg, amig a nagy füstfelhők elvonulnak és tisztán láthatja mindenki — a füstembereket.

Százhuszezer helyett tizezer

A városi pörök aktáiból

Mult héten volt a perfelvételi határnap a budapesti törvényszéken abban a perben, amelyet a Forbáth Ernő és társa cég indított a főváros ellen 126,348 korona tőke és járulékai iránt. A cég a budafoki-uton lévő szemétdombokon kislakásos házakat épitett a városnak. A kereset szerint a hely különleges volta miatt az épitkezésnél váratlan nehézségek és ennek következtében váratlan tulkiadások merültek fel. Ezekért követelte a cég a keresetbe helyezett összeget.

Perfelvételre azonban nem került a sor. A felperes ur, aki 126,348 koronát kért, szerényen megelégedett tizezer koronával. ami már egymagában véve is furcsa fényt vet a pörre és mutatja, hogy a követelés aligha volt reális. Mert aki azt hiszi, hogy őnéki 126 ezer korona jár, az nem fogad el tizezer koronát.

Egyébként nagyon gyakoriak a városnál az ilyen és hasonló perek. A vállalkozó urak kitünőnek találják a főváros pénzét, minden jogalap és jogcim nélkül perelnek — abban a biztos reményben, hogy amugy sem kerül tárgyalásra a sor, mert a város megijed és sietve kiegyezik. Természetes, hogy az egyezségi összeg tiszta haszon, innen van az, hogy a felperesek ezer percenttel mérséklik a követeléseiket. —

Ki tudja, hány ilyen Forbáth-per van még a biróságok előtt?

Árlejtés nélkül

Nem sikerült a vendéglő-üzlet

A főváros legutóbbi közgyülésének örvendetes eseménye volt, hogy a közgyülés 86 szavazattal 83 ellenében visszautasitotta Folkusházy Lajos tanácsnok előterjesztését, amely ugy szólt, hogy a város hosszabbitsa meg a közvágóhidi vendéglő bérletét és járuljon hozzá ahhoz az abszurdumhoz, hogy nyilvános árlejtés nélkül kapja meg a bérletet a régi bérlő és hogy ezentul 2200 koronával kevesebb évi bért fizessen, mint amennyit eddig fizetett.

Vázsonyi Vilmosé az érdem, hogy rámutatott az ügyosztályi előterjesztés tarthatatlanságára és megbuktatta Folkusházy tanácsnok munkáját. Büszkén hivatkozunk arra, hogy a Fővárosi Hirlap volt az egyedüli lap, amely szóvá tette a nyilvános árlejtés elvének arculcsapását és tiltakozott az ellen, hogy favorizált bérlők kedvéért tultegyék magukat egyesek a közgyülés álláspontján, a nyilvános árlejtés követelésén.

A legnagyobb rosszhiszemüséggel sem lehet elferditeni azt a tényt, hogy Molnár Sándor ebben az esztendőben 11,500 korona bért tartozik fizetni. Minthogy pedig az uj, hat esztendős szerződés egész tartamára 56,000 koronát igért, világos, hogy az uj bér 9300 korona lett volna csupán, tehát 2200 koronával kevesebb, mint a régi bér. Hogy ez milyen abszurdum és milyen részrehajlásra vall, azt felesleges bizonyitani.

Az ügy különben még nincsen a legtisztességesebb vágányon. A közgyülés utasitása ugy szól, hogy az ügyosztály a bérlővel tárgyalni köteles abban az irányban, hajlandó-e a régi bért, 11,500 koronát megadni. Holott a helyes és becsületes megoldás az volna, hogy az üzletre minden tárgyalás nélkül nyilvános árlejtést irjon ki a tanács.

Neuschloss Kornél

üzletet járt ki a városnál

Neuschloss Kornélról, a főváros törvényhatósági bizottságának sokat szerepelő tagjáról kiderült, hogy bizottsági tagsága révén százezres megrendeléshez juttatta a Viktória butorgyár rt-ot, amelynek igazgatósági tagja volt.

A pikáns ügyről egy járásbirósági tárgyaláson hullott le a lepel. Ez év május havában, amikor az I—II. ker. tak.-pénztár bajai akuttakká lettek, a takarékpénztár részvényesei közgyülést tartottak. A közgyülésen sulyos vádakkal illették dr. Neuschlosz Kornél fővárosi bizottsági tagot, aki ugy a takarékpénztárnak, mint a takarékpénztár egyik vállalatának, a Viktória butorgyárnak igazgatósági tagja.

Dr. Neuschloss a támadásokon felháborodott, mire Heil Vilmos részvényes feléje kiáltotta:

— Kár Neuschlosznak beszélnie, aki oka a nagy veszteségeknek.

— Proviziókat kapott!

— Ki meri ezt állitani? — kérdezte Neuschlosz, mire Steiner Artur bankbizományos egy levelet lobogtatva igy kiáltott fel:

— Itt a levele, amelyben proviziót kér.

— Ha be nem bizonyitja, közönséges gazember! — válaszolta Neuschlosz.

Steiner és Neuschlosz kölcsönösen feljelentették egymást rágalmazásért és a mult héten tartott járásbirósági tárgyaláson Neuschlosz Kornél igy adta elő a tényállást:

— Az I—II. kerületi takarékpénztár igazgatóságából hónapokkal ezelőtt kiléptem, de az igazgatóság nem vette tudomásul a kilépésemet. A közgyülés előtt két nappal felkeresett engem Steiner Arthur. A Prager Escomptebank igazgatójával, Unger Vilmossal jött és megfenyegetett azzal, hogy deponáljam az intézetet ért veszteségből énrám, mint igazgatósági tagra eső részt, mert ha nem fizetek, akkor leleplez engem. Rögtön kijelentettem, hogy semmi közöm a dolghoz, nem fizetek, mert nem érzem magam a veszteségekben részesnek. Én a takarékpénztárnak és az általa alapitott Viktória-gyárnak csak hasznára voltam.

Én voltam az, aki kijártam a fővárosnál azt, hogy a Széchenyi-fürdő butorberendezési munkálatait a Viktória-gyárnak adják.

Egyéb városi üzletet is szereztem a gyárnak és ennek dacára eddig egyetlenegy fillért sem kaptam provizió fejében.

A biró felszólitására Steiner Arthur kijelentette, hogy Neuschloss lehet, hogy nem kapot proviziót, de kért! Bizonyitani kivánta Steiner a kijelentését. Felmutatott egy levelet, amelyet Neuschlosz az I—II. kerületi takarékpénztár igazgatóságához intézett s amelyben a fővárosnál kijárt üzletek után öt százaléikos proviziót követelt.

A tényállás tehát teljesen tisztázva van. Az ügynek biróság előtti része nem érdekel bennünket. A lényeg az, hogy Neuschlosz Kornél fő- és székvárosi bizottsági tag ur a polgárság bizalmából nyert bizottsági tagságát kijárásra használta fel, arra, hogy városi üzletet szerezzen egy vállalatnak, amelynek igazgatósági tagja, haszonrészese volt s amely az ő hathatós közreműködése, az ő városházi befolyásának, tekintélyének értékesitése nélkül aligha élvezhette volna a fővárossal kötött üzletnek a hasznát. Sulyosbitó körülmény, hogy Neuschloss Kornél dr. tagja volt annak a legszükebbkörü albizottságnak, amely a Széchenyi- és Sáros-fürdők szállitásait kiadta, igy hát az ő befolyása a legnagyobb sulylyal esett a latba.

Valahányszor a városhán szó esik az összeférhetetlenség megsértéséről, a városatyák kisded üzleteiről, mindig felharsog a naiv kérdés: Kik a kijárók? Neveket kérünk! Nos, a Fővárosi Hirlap nem általánosságban tartott váddal, hanem konkrét esettel és konkrét városatyával szolgál a közönségnek. Majd elválik, vajjon a közgyülés azonositja-e magát az összeférhetetlen városatyával, vagy pedig kényszeriti Neuschloss urat arra, hogy levonja a tettenkapás következményét.

MELLY KÉPVISELŐ LESZ

Utóda: BALÁZS ELEMÉR

Méltó feltünést keltett mindenfelé, hogy *Balázs* Elemér dr., a kiváló büntetőjogász, a tordai törvényszék elnöke, a főváros szolgálatába óhajt lépni. Először a főügyészi állásra pályázott Balázs Elemér, aztán a helyettes főügyészi állásra. A két bukás nem riasztotta el a kiváló jogászt, akinek — mint most kiderült — messzebbmenő tervei, céljai vannak a városházán.

Az uj állások szervezéséről szóló előterjesztés tudvalévőleg nem uj munka, már két esztendővel ezelőtt tárgyalta a pénzügyi bizottság, de nem találta elfogadásra alkalmasnak.

A mostani előterjesztésben, amelyet szerdán tárgyal a közgyülés, az a novum, hogy elejtették a két uj tiszti ügyészi állás szervezését s e helyett egy *második főügyész-helyettesi állást* szerveznek. Ennek pedig semmi értelme nincsen, mert a két tiszti ügyészre szükség van, de második főügyész-helyettesre nem.

A beavatottak előtt nem volt titok, mi rejlik a változott előterjesztés mögött. A második tiszti főügyész-helyettesi állást *Balázs* Elemérnek szánták a városházán. Ezzel azonban nincsen befejezve a tordai törvényszéki elnök városházi karriérje.

Befejezett dolog, hogy *Melly* Béla dr. árvaszéki elnök a jövő esztendőben nyugdijba vonul, mert mint az alkotmánypárt és az ellenzék hivatalos jelöltje, képviselőnek lép fel a Ferencváros egyik kerületében, ahol megválasztása egészen biztos.

Melly nyugdijazása után Balázs Elemér lesz az árvaszék elnöke.

A második főügyész-helyettesi állásra tehát csak azért van szükség, hogy *Balázs* Elemérnek utat nyissanak a városházán és hogy a jövő nyáron, már az addig szerzett érdemeire való hivatkozással, tölthessék be *Melly* Béla örökét Balázs Elemérrel.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

TELEFON 7-44 HAAS & SOMOGYI BUDAPEST-VI FRANGEPÁN 2.

Események

A serajevói tragédia a közgyülésen.

A főváros törvényhatósági bizottságának rendkivüli közgyülésén, amelyet a meggyilkolt trónörökös pár emlékezetének szenteltek, ugy határozott a közgyülés, hogy a temetésen a fővárost nagyobb küldöttség képviselje. Az eddigi diszpoziciók szerint a temetés julius kilencedikén lesz, tehát az utolsó közgyülést követő napon. Valószinü, hogy a főváros küldöttségét maga a polgármester fogja vezetni. A küldöttségben résztvevő bizottsági tagok *Miklós* Elemér dr. tanácsjegyzőnél jelentkeznek.

Közgyülés.

Előreláthato volt, hogy a mult közgyülés nem tud végezni a tárgysorozattal. Az ügyek halmozása megboszulta magát, mert a julius nyolcadiki közgyülés előtt, szerdán még egy közgyülés lesz. Ezen a városi üzemek jelentésének vitája fog dominálni. Az utolsó közgyülésen a zárszámadáson kivül a Kossuth Lajos-utcai villamos és a Városi fejlesztési programmja kerül tárgyalásra.

Uj bizottsági tag.

A vasárnapi halálos autókatasztrófa áldozata, vasvári Frankel Richárd, néhány hét óta tagja volt a főváros törvényhatósági bizottságának. Helyét a közgyülésen az 1912. évi pótlagok közül sorendben következő Freudiger Károly foglalja el.

Mähl helyett Guhl.

Az I. Mähl-céget tudvalevőleg egyszersmindenkorra lehetetlenné tették a városházán azok a manipulációk, amelyeknek segitségével a thallwoud-üzlethez akartak jutni. Mählék most ugy tettek, mint a bukott kereskedő: megváltoztatták a firmát. A budapesi törvényszék cégbirósága e napokban vette tudomásul dr. Káldor Gyula ügyvédnek azt a bejelentését, hogy a cég tulajdonosa valami Guhl nevü ur lett, aki nem más, mint Mählék hamburgi cégvezetője. Az uj tulajdonosnak éppen olyan kevéssé fog sikerülni a városházi üzlet, mint jogelődjének. —

Harc az élelmiszerüzem ellen.

A fővárosi élelmiszerkereskedők szerdán este népes értekezletet tartottak a kereskedők és iparosok szövetségének helyiségében. Az értekezleten, amelyen jelen voltak: Bittner János, Bogdányi Mór, Holczer Sándor és Lédermann Mór főv. biz. tagok, a községi élelmiszerüzem elleni szervezkedést beszélték meg. Bittner János, majd Kovács Alajos és Fischer Miksa rendkivül éles hangu beszédekben tették szóvá a közélelmezési ügyosztály elhibázott akcióját, amely sem jobbá, sem olcsóbbá nem tette az élelmicikkeket, de sok száz kisekzisztenciának a kenyerét veszi el. Bogdányi Mór szerint Bárczy István polgármester nagyon jól tudja, hogy Budapesten kiknek a kezében van az ipar és kereskedelem. Tisztára Lueger reakcionárius szempontjai vezetik tehát a polgármestert az élelmiszerüzem községesitésénél. Az értekezlet végül elhatározta, hogy legközelebb nagygyülést tart és arra meghivja Vázsonyi Vilmost is. A szervezési és a nagygyülés előkészületi munkálatait: dr. Bakonyi Pál ügyvéd végzi.

Csergő Hugó dr. kinevezése.

Megirtuk, hogy Csergő Hugó dr., az ismertnevü iró, komoly pályázója az üzemi titkári állások egyikének. A kombinációkból valóság lett: Csergőt a tanács az omnibusz-üzem titkárának választotta meg, julius elsejétől kezdődő hatálylyal, havi 600 korona kezdőfizetéssel. Csergő bizonyára méltóképpen fogja betölteni állását, amely nem fog megszünni az autóbusz-forgalom megindultával sem, mert a tanács ugy tervezi, hogy az omnibusz-üzemet akkor is fennfogja tartani. — A másik titkár-jelölt, Bárczy Gusztáv, sokkal jobban jár. Ő a villamos-üzem vezértitkára lesz, sokkal nagyobb fizetéssel és hatáskörrel, mint Csergő. Bárczy polgármester öcscse már régebben is városi tisztviselő volt, de távoznia kellett olyan okok miatt, amelyek éppenségegl nem indokolják a reaktiválását. De hiszen azért a polgármester öcscse, hogy már érdemeket ne legyen kénytelen felmutatni.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, V Deák Ferenc-utca 21.

A TŐKE

A községi takarékpénztár

A Fővárosi Hirlap mult heti cikke visszhangra talált abban a beszédben, melyet Vázsonyi Vilmos a községi takarékpénztár sürgős felállitása dolgában mondott. A legutóbbi bankbukások ismét napirendre hozták ezt a kérdést, melyet most már a gyors megoldás elé kell vinni. Folyton azt halljuk, hogy a belügyi és pénzügyi miniszterek azért nem hagyják jóvá a tervezet községi takarékpénztár felterjesztett alapszabályait, mert azok nagyon tág üzleti kört szabnának a felállitandó intézetnek. Alapjában véve mi helyesnek tartjuk a kormány álláspontját, mert a községi takarékpénztárnak nem lehet feladata, hogy parcellázásokba és egyéb kockázatos üzletekbe bocsátkozzék. Csakhogy ez még nem szolgálhat okul arra, hogy a terv kivitele megakadályoztassék. Tessék a pénzügyminiszter intencióinak megfelelőleg uj alapszabályokat csinálni, azokat felterjeszteni és azok sürgős jóváhagyását kérni.

Mi azt hisszük, hogy a kormány a főváros erélyes állásfoglalása mellett nem zárkózhatnék el a kérelem gyors teljesitése elől.

Vázsonyi azt is mondotta, hogy a lakosság érdekében mindenkinek meg kell tenni minden lehetőt, hogy a községi takarékpénztár felállittassék. Tegye meg a főváros és a kormány is a maga kötelességét és akkor a hasznos intézmény létesülésének misem állhatja utját. Most van a legjobb idő arra, hogy ez a régen vajudó terv megvalósittassék. Biztos menedéket kell nyujtani a kistőkének, melynek bizalmát a legutóbbi bukások erősen megrenditették. De viszont a községi takarékpénztárban olyan hitelforrást kell életre kelteni, mely nem az önző nyerészkedést, hanem elsősorban a közgazdasági érdekeket tartja szem előtt.

Magyarországon nincsen olyan törvény, mely a takarékpénztárak és különösen a községek alapitotta takarékpénztárak jogviszonyait rendezné. Községi (1886:XXII tc.) és törvényhatósági (1886:XXI. tc.) törvényünk kizár minden olyan tőkeelhelyezést, mely a községi tőkét pénzintézeti foglalkozásban kockázatnak teszi ki. A községek tehát támpontot arra nézve, hogy takarékpénztári ügyletekkel foglalkozhassanak, egy más törvényben, a kereskedelmi törvényben (1875:XXXVII. tc.) kerestek. E törvény alapján, mint a községek kereskedelmi üzletei, egyéni cégek gyanánt létesültek a fennálló községi takarékpénztárak. Jogilag tehát a községi takarékpénztár mint egyéni cég jelentkezik, de majdnem teljesen oly szervezettel, mint amelyet a kereskedelmi törvény a részvénytársaságokra nézve állapit meg. Magyarországon csak 17 községi takarékpénztár van, amely szám a takarékbetétüzlettel foglalkozó összes magyar részvénytársasági pénzintézeteknek alig egy százalékát teszi. Külföldön a legtöbb államban az arány éppen megforditott. Ausztriában és Franciaországban a takarékpénztárak mintegy 80 százaléka községi alapitás, Németországban pedig szintén a községi jellegü városi takarékpénztárak válnak ki nagy számukkal és erejükkel.

Hogy a községi takarékpénztárak milyen nagy vonzóerőt gyakorolnak a betevőkre, azt a magyarországi szerény példák is mutatják. Igy a fiumei községi takarékpénztár 25 millió korona takarékbetétet kezel, vagyis többet, mint az összes többi ottani intézetek. A nagykőrösi községi takarékpénztárnak 200,000 korona alaptőke mellett hétmillió, a pinkafői községi takarékpénztárnak négymillió betétje van. Ez utóbbinak és a fiumeinek nincsen alaptőkéje. A többi községi takarékpénztárnak is csak kis alaptőkéje van. Mindazonáltal alap- és tartaléktőkéiket sokszorosan meghaladó betétösszegeket kezelnek. E jelenség a községi takarékpénztárak egyik jellemző s a betétek szempontjából igen becses sajátságával függ össze, amennyiben ezeknél az intézeteknél a garanciák nem egyedül az alap- és tartaléktőkéken nyugosznak, hanem azoknak a hátvédét még külön a község anyagi szavatossága is képezi. Ez a szavatosság a legtöbb községi takarékpénztár alapszabályaiban is megtalálható. Kivételt képez a nagybányai községi takarékpénztár, mely alapszabályaiban határozottan kimondja, hogy az alaptőke és tartalékalap összegén felül a város kártéritést nem vállal. Ez az intézkedés azonban ellentétben áll a kereskedelmi törvénnyel, melynek alapjára helyezkedett ez az intézet is. Ugy látszik, az intézet belátta tévedését, mert szükségesnek látta külön közhirré tenni, hogy a város az alap- és tartaléktőkén kivül egyész vagyonával felelős a betétekért.

Megjegyezzük még, hogy az összes magyar községi takarékpénztárak elég szép nyereséggel dolgoznak. A nyereségnek mintegy 50 százalékát az illető községi pénztárakba szállitják be, mig átlag 10 százalékot jótékony célokra szánnak. Ebben előnyösen eltérnek a magánintézetektől, melyek nyereségüknek legfeljebb 1 százalékát forditják erre a célra. Mindezekből kitünik, hogy a még igen szerény keretek között működő magyar községi takarékpénztárak is jó eredményeket mutatnak fel, amiért is a kormány és a törvényhatóságok csak üdvös dolgot cselekszenek, ha a községi takarékpénztárak felállitását előmozditják.

Az iparbank ötvenéves jubileuma.

Az Első Magyar Iparbank igazgatósága, felügyelő-bizottsága és választmánya az uj intézet székházában a napokban ünnepélyes ülést tartott a bank ötvenéves fenállása alkalmából. Az ünnepi közgyülésen *Vas* Ferenc elnök ismertette az intézet fejlődését, *Radocza* János pedig, aki negyvenhét év óta tagja az intézet vezetőségének, felolvasta az intézet történetéről szóló jelentését. A jubileum alkalmából az igazgatóság 50.000 korona alap létesitését szavazta meg a tisztviselők és szolgák betegség esetén való megsegitésére.

Magyar gazdasági hitelbank r. t.

A *Pestmegyei takarékpénztár* hétfőn tartotta rendkivüli közgyülését. A közgyülés a *Budapest terézvárosi takarékpénztár r.-t.*-nak egyidejüleg hozott közgyülési határozata alapján elhatározta nevezett intézetnek a Pestmegyei takarékpénztár r.-t.-al való egybeolvadását. Ezen intézetnek az utóbbi időben más terminusu kötelezettsége nem állott fenn. — A Pestmegyei takarékpénztár r.-t. alaptőkéje ezen közgyülés határozata folytán 3,500.000 koronára fog fölemeltetni. A jövőben folytatandó üzleti iránynak megfelelően a Pestmegyei takarékpénztár r.-t. cégét *„Magyar Gazdasági Hitelbank részvénytársaság"-ra változtatta*, hogy cégében is kifejezésre jusson, miszerint a jövőben a mezőgazdasági érdekek és hiteligények kielégitésével kiván foglalkozni. A megejtett választásokon az igazgatóság tagjaiul *Hadinger* Adolf, *Keller* Béla, *Koós* Jenő, *László* Fülöp, gr. *Lónyay* Gábor, *Mandics* Ede, báró *Baich* Mihály, dr. *Rosenberg* Gyula, *Schuck* József, és *Szilassy* Zoltán választattak meg, mig a felügyelő-bizottságba *Andrée* László, *Hadinger* Ede, *Gerilhoffer* István, *Scott* H. John választattak.

Selypi cukorgyár.

A *Selypi cukorgyár r.-t.* jun. hó 28-án tartotta meg évi rendes közgyülését. Az igazgatósági jelentés szerint a brutto jövedelem 5.213,200 K volt, amelyből a költségek és bősége leirások levonása után *tiszta nyereségül* 250,470 K maradt. Az osztalék, mint tavaly részvényenkint 400 K = 10%.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20.0%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Zajtalan! Gazdaságos!

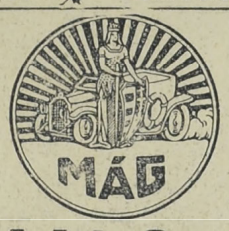

25 HP. **MAG.** 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban
máj. 1-től naponta délután és este
szimfonikus zene
elsőrendü ételek és italok.
Számos látog. kér Spolarits és Maloschik.

JARDIN DE PARIS
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT 1.
Az előadás kezdete pont 9-kor. Ujdonságok.
Astafieva — a szakértők előtt. Fedák — a Nemzetiben. Budapesti hirességek areképcsarnoka.
Vissza megyek a Bambergerékhő?
Azontul Else Wörner, a telepatikus csodá. Lonzay Anny, Solti Rózsi, Kitty Aschenbach, Nagy Magda, Fritz Schönhof, Marosffy stb A Tabarinban éjféltől: Happy Smart, Montez du, Dambrey és még 37 attrakció.
Elővételi pénztár (Telefon 37—15.) Nagymező-utca 22. szám.
Jardin d'Hiver délelőtt 10—12-ig és délután 2—4-ig.

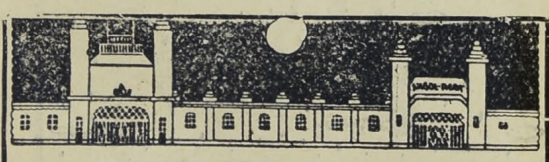

ANGOL PARK
állandóan nyitva
Belépő-dij **20** fill.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Budapest legszebb látványossága a
Magyar Ház
Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.
Gyönyörü virágos kert.
Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

A KATONA-falak
tartósak egészségesek és olcsók
Bárki kaphat épitési licenciát
SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.
BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.
TELEFON: 66—27. SZÁM.

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföld lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. **41 automata.**

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások
Eternit
PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK MATYCHEK LAJOS, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Hóditó körutra indul az uj kőbányai sörfőzde!

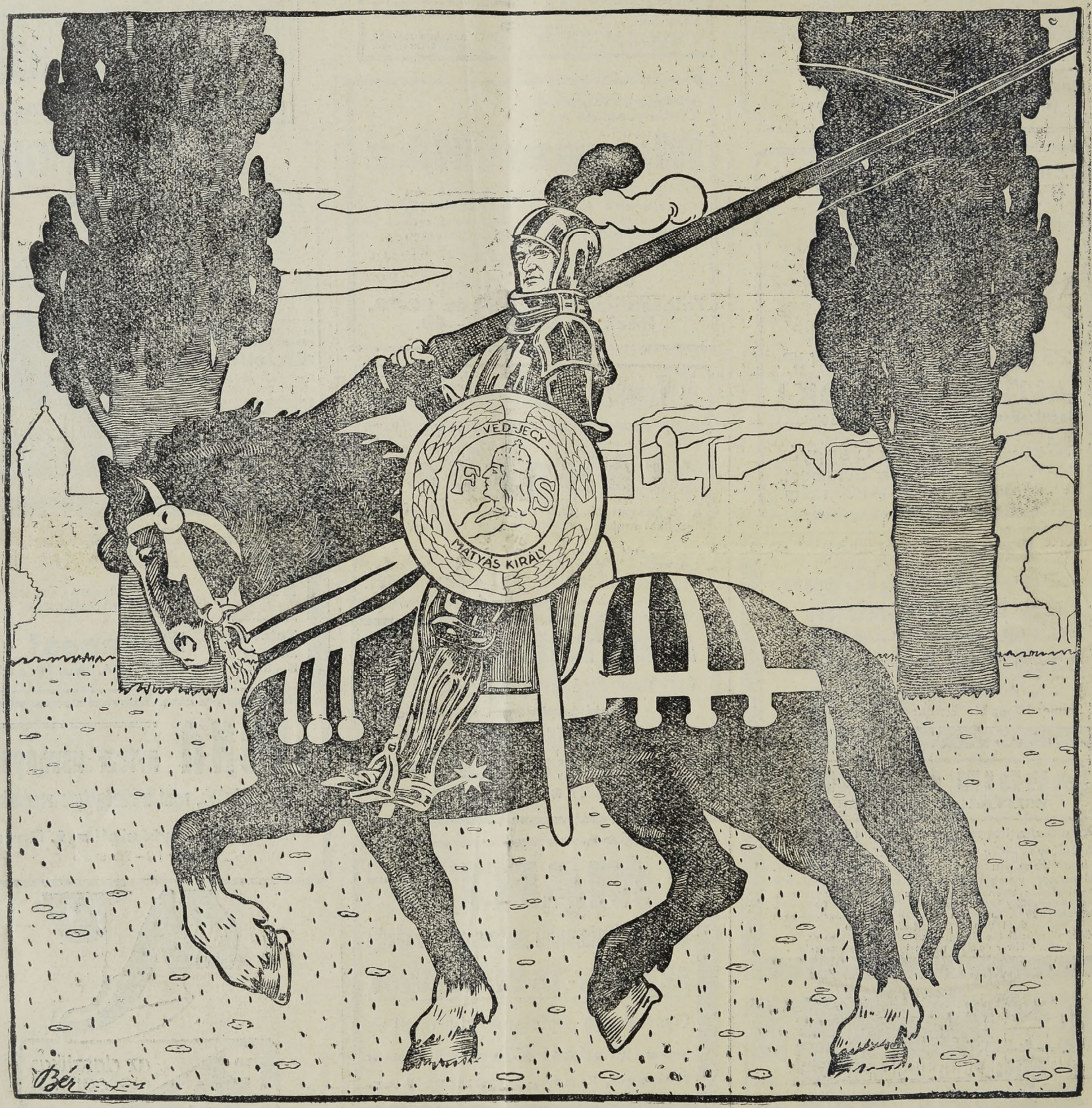

Alaptőke 8 millió korona. **Az utolsó évtized legnagyobb ipari alkotása hazánkban.**

Fővárosi Sörfőző r.t. Kőbányán

tisztelettel jelenti, hogy a sörszállitásokat megkezdette. Szállit kiváló minőségü, teljesen érett világos és sötét söröket hordókban és palackokban.

Gyártelep: Budapest-Kőbánya, Maglódi-ut 47. Telefon 52-50, 52-51, 52-52. **Városi iroda:** Bpest, V. Erzsébet-tér 5. Telefon 159-98.

Raktárak saját kezelésben: Budán, Medve utca 6. Telefon 60-69. Angyalföldön, VI., Csata-utca 30. Telefon 57-86. Erzsébetfalván, Posta-utca 12. Telefon 116.

Képviseletek az ország minden jelentékenyebb helyén.

233

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. julius hó 8-án. — 28. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Utolsó

közgyülésre jönnek ma össze a városatyák. A zárszámadásokat megvizsgálják és az eredményt kitünőnek minősitik. Elfogadnak mindent, ami el nem fogadható, megszavaznak mindent, amit kérnek tőlük. Aztán boldog nyaralást kiván az atyáknak a podeszta és szeptember végéig a pókok tartanak kongresszust a közgyülés termében. Ismét eljutottunk tehát egy városházi esztendő határkövéhez, ismét feltódul az a kérdés, milyen volt a letünt tiz hónap városházi munkája és mi maradt ebből a munkából az uj esztendőre? A felelet nagyon könnyü: látszólag lázas munka folyt a városházán, tényleg azonban nem sok eredmény füződik az évhez és minden szép terv, minden probléma a jövő évnek a számlájára vitetett át. Ha eredménynek lehet nevezni, hát ez az esztendő hozta a Magyar Villamossági részvénytársaság megváltását és ebben az esztendőben jutott az Omnibusz-üzem is a város tulajdonába. Ez az esztendő hozta a negyedfél milliós deficitet, ebben az esztendőben sikerült a város adósságát 158 millióval gyarapitani. Minden reálisan számitó üzletember akkor bőviti az üzletét, akkor vezet be uj üzletágakat, amikor jól megy a dolga, amikor bőséges saját tőkével, vagy olcsó hitellel dolgozhat tovább, nagyobb körben, több haszonnal. A főváros ellenben akkor nyit uj üzleteket, amikor a legrosszabbul megy a sora, amikor a legkevesebb a pénze s a legdrágább a hitele. A fővárosnál nagyon rossz volt az üzletmenet a letünt évben: erre való hivatkozással, a deficit pótlásának a reményében történtek az uj megváltások. Természetes, hogy ilyen tótágast álló okoskodás mellett az eredmény mindig az, hogy a deficit még nagyobb.

Pontosan egy esztendővel ezelőtt, amikor a tavalyi év mérlegét állapitottuk meg, a jövő legközelebb feladatául, a mostani év útközpontjául a közlekedési problémák megoldását jelöltük meg. És valóban a legnagyobb csaták a villamosvasutak körül folytak és az autobusz körül. A probléma megoldását nem hozta a letünt esztendő, de remélhető, hogy az utolsó közgyülés legalább a Kossuth Lajos-utcai vonal dolgában teremt végleges helyzetet. A jövő esztendőre marad a Városi-probléma és az autobusz, amellyel nem lehet tovább várni. A jövő esztendő legsulyosabb gondja a város háztartásának rendbehozása lesz. Uj jövedelmi források teremtése nélkül a legközelebbi zárszámadás képe még szomorubb lesz, hasonlatos a Verescsagin csata képeihez, amelyeken csak halottak láthatók és sebesültek.

Fullánkok

Kaszárnyákra,

katonai célokra mindig van fedezet a városházán. Csekély ötmillió koronába kerül a városnak az uj laktanyák épitése, amit az utolsó közgyülésen tálalnak fel a városatyáknak. Sehol a világon nem terhelik ezek a kiadások a községi háztartást, mindenütt állami feladat és állami pénzáldozat a kaszárnyaépités. Budapesti specialitás az a köteles nagylelküség, a mellyel a főváros a hadsereg szolgálatába szegődik. Tessék csak ceruzát venni és kiszámitani, hogy ötmillió koronából mennyi sürgős kulturális és szociális alkotást lehetne létesiteni. De nálunk mindig a hadseregé volt az elsőség, a kaszárnya ma is fontosabb és sürgősebb, mint a kórház.

Kellemes

nyaralást kivánunk a városatyáknak, a tisztviselőknek, a város tisztelt vállalkozóinak, a nemes kijáróknak és mindenkinek, akit jó-, vagy balsorsa a városháza tájékára szokott vetni. Októberben nyilnak ujra a városházi virágok, akkorára remélhetőleg eloszlanak a háborus fellegek, enyhül a gazdasági krizis és misem állja utját annak, hogy az 1914—15-ös esztendő végre ne a tisztviselőké legyen és ne a városatyáké, hanem Budapest közönségéé.

Papok tükre

az a beadvány, amelyet a pannonhalmi főapát a városhoz intézett. „Adj a papnak ingyen telket és kiver a városból". Ilyképpen lehetne variálni az ismert mondást és ilyképpen illene gondolkozni a Szent Benedek-rend fölött. A derék papok hatalmas területet, negyedmilliós ajándékot kaptak a várostól. Ezzel azonban nem elégedtek meg, hanem azt követelik, hogy hogy a város mondjon le minden feltételről, minden kikötésről. A közgyülés nagylelkü határozata előzetes tárgyalásoknak, kölcsönös megállapodásoknak volt az eredménye. És ha a papok mégsem respektálják ezt a határozatot és mégis kevésnek találják a saját megállapodásaikat, akkor a papoknak érezniök és tudniok kell, hogy a város nagylelküségének, bőkezüségének, magyarán szólva, balekségének nincsenek határai. A Szent Benedek-rendnek vagyona van, nem szorul a városra. Mit szólna a rend, ha egyszer a város kérne tőle ajándékot?

A KOSSUTH LAJOS-UTCA

Szerdán dönt a közgyülés

Azt hittük, hogy végre-valahára nyugvópontra érkezett ez a kérdés, a Kossuth Lajos-utcai villamosvonal. A közgyülés elvben megadta a területhasználati engedélyt, a Közuti hozzáfogott az épitéshez és akkor jött a közlekedési bizottság, felpezsdült a kuruc vér Kollár Lajosban és másokban és leszavazták az ügyosztály helyes, okos előterjesztését. Jól tette a tanács, hogy a bizottság ellenkező határozata dacára a közgyülés belátását provokálja ebben az ügyben. Jól tette, mert kizárt dolognak tartjuk, hogy a közgyülés többségében ne kerekedjék felül a tényleges helyzetnek, a közönség érdekének józan megitélése. A tényleges helyzet az, hogy a vonal gyönyörüen épül, ha igy haladnak tovább, akkor a Közuti beválthatja igéretét, augusztus közepén megindulhat a forgalom, közvetlen összeköttetést kap a főváros népe a Rákóczy-utrói Budára. A közönségnek nincsen differenciálódott érdeke, a közönség nem akar mást, mint azt, hogy jó és gyors közlekedés legyen Budapesten. A közönség nem avatkozik bele a Közuti és Városi vitájába, hanem mohó türelmetlenséggel várja azt a napot, amikor Budapest villamosvasuti közlekedésének legkirivóbb szégyene a multnak a ködébe vész.

Szakitani kell végre azzal a lehetetlen felfogással, hogy a Közuti mostoha gyermeke a városnak. Egy vállalat, amely minden kockázat, minden befektetés igénylése nélkül évente hárommillió korona jövedelmet nyujt a városnak, méltányos bánásmódot, igazságos kezelést érdemel a közgyüléstől. És nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy sem a Városi, sem a főváros nincsen abban a helyzetben, hogy ezt a vonalat megépitse. A Közutitól várható csak a közlekedésnek ebben az irányban való tökéletesitése, ami annyit jelent, hogy ha a Közutit megakadályozzák az épitésben, akkor nem lesz villamosvasut a Kossuth Lajos-utcában s akkor Budapest népe még sokáig bosszankodhatik és lesheti, mikor tesznek majd valamit az ő érdekében is.

Gyerekes és kicsinyes dolog, nevetséges erőlködés a Kossuth Lajos-utcai vonal elleni áskálódás. Kimondhatatlan komplikációk származnának abból, ha a közgyülés a közlekedési bizottság utjára térne. Biztos konfliktust jelentene ez nemcsak a főváros és a Közuti között, hanem a főváros és a kormány között is, mert a kereskedelmi miniszter bizonyára jól átgondolt közlekedési érdekből, a közönség jogos igényeinek a szempontjából adta meg a Közutinak az épitésre vonatkozó engedélyt.

Ha a törvényhatósági bizottság azzal a nyugodt öntudattal akarja lezárni ennek az esztendőnek a mérlegét, hogy a közönség érdekében is tett valamit, ugy az utolsó közgyülésen habozás nélkül és minden fenntartás nélkül meg kell szavaznia a Kossuth Lajos-utcai villamosvonalra vonatkozó előterjesztést. Egészen mellékes az a szempont, hogy az engedélyt a Közuti kapja. A lényeg az, hogy az uj vonal előnyeit a közönség fogja élvezni.

KIJÁRÓ VÁROSATYA

Neuschloss Kornél nyilatkozata

Neuschloss Kornél dr., akiről mult heti számunkban azt irtuk, hogy bizottsági tagságát anyagi előnyök szerzésére akarta kihasználni, a következő nyilatkozatot küldötte be nékünk:

„Neuschloss Kornél üzletet járt ki a városnál" cim alatt a Fővárosi Hirlap f. évi julius hó 1-én megjelent számában egy közlemény jelent meg, mely egy büntető járásbirósági tárgyalást ir le, mely Steiner Artur és köztem folyamatba levő becsületsértési per során folyt le. A közlemény bő részletességgel commentálja az I—II. ker. takarékpénztár közgyülésén történteket, majd előadja, hogy kihallgatásom során, magam beismertem, hogy „én voltam az, aki kijártam a fővárosnál azt, hogy a Széchényi-fürdő butorberendezési munkálatait a Victória-gyárnak adják". Előadja, hogy Steiner felmutatott a tárgyalás alkalmával egy levelet, melyet én az I—II. ker. takarékpénztár Igazgatóságához intéztem, s amelyben a fővárosnál kijárt üzletek után 5% proviziót követelek. A cikk szerint tehát én bizottsági tagságomat haszonszerzésre használtam fel s végül megállapitja a tettenkapás esetét. Kijelentem, hogy valótlan az, hogy én bármikor proviziót kértem és kaptam volna fővárosi munkák után, hogy én üzleteket jártam volna ki a fővárosnál, hogy a hivatkozott járásbirósági tárgyaláson a nekem imputált beismerő nyilatkozatot tettem volna, hogy Steiner Artur a birósági tárgyaláson általam irt levéllel bizonyitotta volna azon tányállitást, hogy én bárkitől, bármikor is proviziót kértem volna. Közokirattal, a birósági tárgyalás jegyzőkönyvével, tanukkal igazolom az ellenkezőt. *Dr. Neuschloss Kornél.*

Neuschloss ur az uj sajtótörvényre való hivatkozással kivánta a nyilatkozat közzétételét. Holott mi a sajtótörvény életbeléptetése előtt is nobilis készséggel teljesitettünk minden ily irányu kérést. Viszont semmiféle törvény nem kötelezhet bennünket arra, hogy Neuschloss urat a valótlanságok terén kövessük. Kijelentjük, hogy *cikkünknek minden egyes szavát fenntartjuk*, abból semmit sem vagyunk hajlandók visszavonni. *Az első betütől az utolsóig igazat irtunk* és felszólitjuk Neuschloss urat, nyujtson alkalmat arra, hogy állitásaink valódiságát a biróság előtt igazolhassuk.

Ignotus (Veigelsberg Hugó) irodalmi szakfelügyelő lesz

Végre egy kinevezés, uj állásszervezés, amihez tapsolni kell, aminek szivből örülhet mindenki. Napok óta rebesgetik a városházán, hogy *Ignotus*, a nagyszerü iró, a legkitünőbb uiságirók egyike, városi szolgálatba lép, ami annyit jelent, hogy hasznos és megfizethetetlen szolgálatokat fog tenni a fővárosnak, Budapest kulturájának.

Wildner Ödön dr. tanácsnoknak, a szociálpolitikai ügyosztály vezetőjének a resszortjába tartozik az irodalom. Ő hozzá fordultunk tehát elsősorban felvilágositásért.

— Nem tudok semmit sem Ignotus állásáról, pedig hozzám tartozik a dolog. De hallottam róla, mesélik . . . lehetséges . . . nem tudom . . . talán . . .

Wildner tanácsnok tehát egyelőre állig gombolkozik és nem erősiti meg, de nem is cáfolja az érdekes hirt. Más oldalról szerzett információnk szerint *Ignotus*-sal tényleg folynak tárgyalások abban az irányban, hogy a fővárosnál vállaljon munkát. Ez a munka mindenesetre irodalmi lesz, *Ignotus* a főváros irodalmi ügyeinek intézője, tanácsadója lesz. A cime talán az lesz, hogy: szakfelügyelő vagy az, hogy irodalmi főtanácsos. Ami egészen mindegy, mert nem a cim a fontos, hanem a cim viselője. A lényeg az, hogy *Ignotus* bámulatos képességeit, óriási munkabirását a város fogja gyümölcsöztetni és az emberek nem azt fogják mondani: megint uj állás, hanem örülni fognak, hogy végre Ignotusra esett a tekintete a tekintetes tanácsnak.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál IV., Deák Ferenc-utca 21.

Folkusházy bukása

Harc az élelmiszerüzem ellen

A pénzügyi bizottság multheti ülésének szenzációja Vázsonyi Vilmos gyilkos kritikája volt a községi élelmiszerüzemről, Folkusházy Lajos tanácsnok diadaláról. Vázsonyi Vilmos a fővárosi üzemeknek a legutóbbi időkben tapasztalható népszerütlenségét annak tulajdonitja, hogy ezeket az üzemeket oly térre vitték át, ahová a városi üzemeket kiterjeszteni nem lett volna szabad. E tér alatt a községi élelmiszerüzem értendő. Szerintem — mondá Vázsonyi — káros volt a detailkereskedést szervezni, mert ez által számos kisember exisztenciáját veszélyeztetjük. Ezek a megélhetésükben veszélyeztetett kis exisztenciák jogos panaszai azután hangulatot keltenek a városi üzemek ellen akkor is, ha a nagytőke monopoliumait vesszük át községi kezelésbe. Ezért tartanám helyesnek, ha e téren ujabb lépést nem tennénk, mielőtt a helyzetről tiszta képet nem nyerünk. Az élelmiszerüzletről részletes jelentést kell kérnünk és pedig nemcsak arról, hogy mennyi a befektetett tőke és mennyi annak hozadéka, de arról is, hogy a közönséges árakkal szemben minő árakat értek el. Mindaddig ellenezném kell minden ujabb kiterjesztést. Általában az a meggyőződésem, hogy az az ut, melyre léptünk, nem helyes, mert nekünk az élelmiszernagykereskedést kellene megszerveznünk, a kiskereskedést pedig az áruk előnyös beszerzése utján kellene támogatnunk.

Vázsonyi Vilmos feltünést keltő beszéde nem marad hatás nélkül. Ez a beszéd bejelentése volt egy hatalmas akciónak, amelynek az a célja, hogy a város végre-valahára tisztán lásson és ne hagyja magát félrevezetni hamis jelszavak által. Folkusházy tanácsnok bukását jelenti Vázsonyi szózata, a tanácsnok talán felfelé bukik, de feltétlenül és a legrövidebb időn belül távozik a közélelmezési ügyosztály éléről.

Szerdán tárgyalja a közgyülés a mult évi zárszámadást és ezzel kapcsolatban a községi élelmiszerárusitó üzem mérlegét. Kitünik belőle, hogy az élelmiszerüzem évi adója mindössze kilencszáz korona, holott a legkisebb forgalmu hentes- vagy mészárosbolt után is jóval többet fizet a tulajdonosa. Ilyen konkurrens ellen nem lehet küzdeni, a kisadó, az ingyenes helyiség egyenlőtlenné teszi a versenyt és a kis existenciák biztos tönkretételéhez vezet. De a

NEGYVENHÁRMAN VOLTAK

Negyvenhárom városatya jött el az utolsóelőtti közgyülésre. Azt mondta az egyik atya:

— Olyan kevesen vagyunk, hogy még a panamistáknak is megbocsátunk. Az atya, aki imigyen szólt, a kegyelmi jogot elsősorban önmagával szemben gyakorolta. Minden szem Neuschloss Kornélt kutatta, a leleplezett kijárót. De Neuschloss nem mutatkozott, nem akarta fogadni a sikerült kijárás okából gratulálókat.

A negyvenhárom elszánt bizottsági tag között volt Marx János, a máv. nyugdijas elnöke, aki azóta szorgalmas városatya, amióta nyugdijban van és nincsen egyéb foglalkozása. A huszonegyedik pontnál kezdték az atyák a napirend tárgyalását. Nem kabalából, hanem azért, mert ott hagyták abba a mult héten. Ámbátor a huszonegyes szám ezuttal tényleg szerencsét jelentett, mert a tisztviselők rég óhajtott státuszrendezését hozta és egész csomó uj állásszervezését. A huszonegyes pontnál csupa jó szivbontakozott ki. Waigand József a mérnököknek fogta pártját, Kassai Ferenc az állatorvosokét, Vázsonyi Vilmos a könyvtári tisztekét és Reichfeld Izor az ügyészekét. Reichfeld párbajt vivott Vázsonyival, mert fölöslegesnek mondotta a Balázs Elemér részére szervezett főügyészhelyettesi állást. Vázsonyi Vilmos erre ráduplázott és kijelentette, hogy igenis, nagy szükség van külső elemekre a városházán és pedig nemcsak az ügyészségen, hanem az árvaszéknél is. A jó szivek négyezer koronát adományoztak Serák állatkerti igazgató özvegyének, de amikor Szent Benedek Dezső, Kiss Ferencre is kiterjeszteni akarta a jószív uralmát, akkor a polgármester megunta a dolgot és azt találta mondani, hogy nincsen olyan városi tisztviselő, aki több nyugdijat érdemelne, mint amennyi fizetést élvezett. Szegény Kiss Ferencnek csekély tizennégyezer korona nyugdijára kell ezentul támaszkodnia, holott eddig sem volt több fizetése.

Négytől hétig gyakorolták a városatyák a szív-jogokat. Elannyira, hogy félő volt, hogy a tárgysorozattal ma sem tudnak végezni és akkor még julius tizenötödikén is szépen összegyültek volna — szépen gyültek volna összsze! — az atyák és izzadva bár, de törve nem, tárgyalták volna a napirendet. A félelem annál alaposabb volt, mert következett a kereskedelmi kikötő ügye és Dalmáciát könyebb visszacsatolni Magyarországhoz, mint Havass Rezsőt elválasztani a kereskedelmi kikötőtől. És csakugyan, abban a pillanatban, amikor Vita tanácsnok befejezte referátumát, lihegve jött a terembe a Havass Rezső, beszélt a kikötőről, mindent jónak és szépnek talált, aztán leült és átadta a szót Forbáth Imrének, meg Szemenyei Kornélnak.

Öreg este volt, amikor végre sor került Reiner Edére. Erősen nógatták, hogy beszéljen a serajevói merényletről fürdőpolitikai szempontból, de a főorvos elmésen visszavágott:

— Arról csak vérfürdő-politikai szempontból lehet beszélni, az pedig nem az én szakmám, hanem Perl Soma öcsémé, aki az alsósban mindig vérfürdőket rendez.

Reiner Ede tehát bölcsen megmaradt a Széchényi-fürdőnél, viszont Benedek Dezső a Gellért-fürdőt vette védelmébe, olyan hosszasan és unalmasan, hogy a harminc és néhány szál városatya türelmetlen zajba fojtotta a beszédet. Különösen Biró Henriket bosszantotta a szószaporitás, mert félt, hogy Benedek másnapig huzza a beszédet, ő pedig haza akart menni pakkolni és utazni és már csak azért maradt, hogy ama Schlésinger nevezetü vasembernek ne adjon a város tizenötezer koronás nemzeti ajándékot. Aminthogy ugy is lőn: a városatyák leszavazták a tanácsot, azt mondták, ez egyszer nem Schlésinger, hanem a város legyen az, amelyik nem hagyja magát.

Pontban nyolc órakor azt mondta Rózsavölgyi tata: Legyen vége a komédiának. És a tanácsnokok szót fogadtak. Őrületes gyorsasággal darálták le a napirendet, egyetlen egyszer volt csak felszólalás, vita és szavazás. Marker tanácsnok jelentette az elnöknek, hogy a tanács husz tagjával együtt ötvenketten szavaztak: huszonhatan a tanácsi előterjesztés mellett és huszonhatan ellene. Mire Rózsavölgyi tata imigyen döntött:

— Szavazategyenlőség lévén, elnöki jogomnál fogva a tanács javaslata mellett foglalok állást.

— Mindjárt gondoltam! — kiáltotta feléje egy budai városatya. De rögtön távozott a teremből, mert Rózsavölgyi visszavágott:

— A bizottsági tag ur ritka tanujelét adta ezzel bölcs előrelátásának!

Miután pedig a menekülő városatya az utolsó volt a teremben, az elnök igy szólt:

— Több városatya nem lévén, az ülést bezárom.

nevetségesen csekély költség mellett ugyancsak elszomoritó, hogy a tiszta nyereség mindössze 16.000 korona. A többit elvitte a városi adminisztráció, a bürokrata üzletkezelés, a kereskedelmi szellem hiánya.

*

Megirtuk, hogy a községi élelmiszerüzem ellen teljes erővel szervezkednek a fővárosi élelmiszerkereskedők, akiknek különböző árnyalatai, u. m. a hentesek, mészárosok, sütők, baromfi-, vad-, tojás-, zöldség- és vajkereskedők képviselői a szervezkedés ügyében a minap, Lédermann Mór elnöklete alatt ülést tartottak a Kereskedő és Iparos-Szövetsége nagytermében. Az ülést Deutsch Mór, a sütőiparosok társulatának elnöke vezette, az előadó tisztét pedig dr. Bakonyi Pál töltötte be. Miután a szervezkedés kérdésében Kovács Alajos tojásnagykereskedő, Fischer Miksa, a tojástőzsde alelnöke, Bittner János, a hentesipartestület elnöke, Reisz Dávid mészáros-ipartestületi elnök, Wirth Zsigmond füszerkereskedő és Hubert Antal sütőiparos hozzászóltak: az ülés kimondotta, hogy a tervezett akció keresztülvitelére nem létesit önálló szervezetet, hanem a Kereskedő és Iparosszövetsége keretén belül inditják meg a harcot a fővárosi községi detail élelmiszerüzem ellen.

Jellemző dolog, hogy Folkusházyék, látván a közhangulatnak és az illetékes tényezőknek ellenök való fordulását, most a mozgalom megrágalmazásával akarnak segiteni magukon. Azt hiresztelik, hogy a szervezkedésnek kortespolitikai háttere van és hogy a mozgalomhoz csatlakozó, a mozgalommal szimpatizáló bizottsági tagokat politikai szempontok, választási célok vezetik állásfoglalásukban. Ismét „husuzsorásokról" beszélnek, de minden erőlködésük, minden rágalmuk meddő munka, mert a főváros közönsége ma már az eredmények után itél és az eredményekből állapitja meg a községi élelmiszerüzem — eredménytelenségét. Nem használnak többé a bőségesen ontott krokodilkönnyek: Folkusházy tanácsnok urnak távoznia kell, mert az ő távozása az élelmiszerpolitika változását jelenti.

A Magyar Tanitók
mint mozitulajdonosok.

Ez is rávall a városházi rendszerre. A szerdai közgyülés tárgysorozatának negyvenharmadik pontja igy szól: Bizottsági és tanácsi előterjesztés a Magyar Tanitók Othona által a IX. ker., Kinizsi-utca 16. sz. fővárosi ingatlanba befektetett beruházások megtérítésére szükséges összeg fedezete ügyében (Előadó: dr. Déri tanácsnok). Ugy-e bár, senki sem sejtheti, hogy itt voltaképpen üzletről van szó, senki sem álmodhatja, mit jelent az, ha a főváros ilyen körmönfont ravaszsággal ád cimet valamelyik előterjesztésnek. Holott a méteres cim mögött nem a legegészségesebb, legreálisabb célok rejtőznek, ami kitünik abból is, hogy ezt az ügyet eleintén Déri Ferenc tanácsnokra szignálták, de Déri nem akarta vállalni a komaságot és Márkus Jenő tanácsnoknak akarta átengedni a dicsőséget. Márkus sem volt elragadtatva tőle, igy került aztán vissza az akta Dérihez és ilyen körülményes uton, ennyi viszontagság után fogja szerdán a közgyülés tárgyalni az előterjesztést. Az ügyosztály munkája annak a beadványnak a reprodukálására szoritkozott, amelyet a Magyar Tanitók Othonának nevében Ágotai Béla elnök-igazgató a fővároshoz intézett. Elmondja ez a beadvány, hogy a tanitók a Kinizsi-utcai Otthonban pedagógiai filmgyárat és mozifényképes iskolai előadásokat létesitett. Ez kitünő üzlet, mert — amint azt annak idején megirtuk — a tanács utasitotta az összes városi iskolaigazgatókat arra, hogy a növendékek mennél szorgalmasabb látogatói legyenek ezeknek a mozielőadásoknak. A tanács azonban nem állt meg ennél az erkölcsi támogatásnál. Bérbeadta az Otthonnak a Kinizsi-utca 16. számu ingatlanát, megengedte, hogy az ingatlant az Otthon céljainak megfelelően átalakitsa és felépitse és 146,000 korona készpénzzel járult hozzá az épitkezés költségeihez.

Az Otthon látta, hogy a várossal érdemes összeköttetésbe lépni és érdemes az összeköttetés kapcsait megszilárditani. Ennélfogva megnagyobbitotta a kitünő üzletet, ujból épitkezett s most nemes egyszerüséggel arra kéri a fővárost, hogy az ujabb épitkezésnek 62.364 koronás költségeit téritse meg néki.

Egyenesen felháboritó az a cinizmus, amely a kérelemből kiordit. A kultura és a jótékonyság álarcában törnek a városra élelmes üzleti vállalkozók. A magyar tanitóknak a nevében pumpolják a várost minden lehető és lehetetlen cimen és a szemérmetlenségüknek tudható be az is, hogy nem fizetnek egyetlenegy fillér bért sem, hanem csupán a város saját pénze, beépitett tőkéje után hajlandók 6 százalékot fizetni, mikor jól tudják, hogy a városnak többe kerül a pénz.

Egészen bizonyos, hogy ha ezt az üzletet privátember kapná, szivesen fizetne a városnak nemcsak 8 százalékot, hanem legalább 25.000 korna évi bért is. De mert a privát-ember nem lép nyiltan a porondra, hanem a magyar tanitók mögé rejtőzik — a város nagylelküen telket, házat, pénzt, anyagi és erkölcsi támogatást nyujt néki. Értjük, nagyon is értjük, miért kellett ezt az ügyet pont az utolsó közgyülésen elővenni. . .

JÓL FIZETIK
a községi üzemek vezetőit

Jauernik Nándornak, a házinyomda igazgatójának, 1895-ben, amikor a főváros szolgálatába lépett, 3600 korona volt a fizetése. A folyó évben 4000 korona fizetést, 1800 korona müködési pótlékot, 1200 korona lakáspénzt és 3000 korona külön munkadijat élvezett, összesen tehát 10.000 koronát. A városgazdasági ügyosztály azt javasolja most a közgyülésnek, hogy Jauernik 1915. január 1-től kezdődően 8000 korona törzsfizetést és 3000 korona lakáspénzt kapjon, a törzsfizetése pedig három év mulva 11.000 korona legyen, összes illetménye tehát 14.000 korona.

Jauernik igazgatót nagyon becsülik és kitünő hivatalnoknak mondják. Bennünket is csak abból a szempontból érdekel az ő fizetésjavitása, hogy a községi üzemek vezetői általában milyen honorárium ban részesülnek. A legnagyobb fizetése Ripka Ferenc dr.-nak van, a gázgyár vezérigazgatójának, Ripka dr. 40.000 koronát kap, ami nem tulságosan nagy összeg, mert a gázgyár a legnagyobb üzem és mert Heltai Ferencnek tudvalevőleg 80.000 K volt a fizetése. Az állatkert igazgatója, Lendl Adolf, 15.000 koronás jövedelem fölött rendelkezik. Szánthó István, a hirdetővállalat igazgatója, 10.000 koronát kap, Hevesi József, a hirdetővállalat aligazgatója, munkájához mérten 6000 koronával kénytelen megelégedni. Bossányi Béla dr. az épülő Gellért-fürdő igazgató-főorvosa, 12.000 koronát kap és egyelőre nem kell sokat dolgoznia. Barczen Lajos, a Széchenyi-fürdő igazgatója, 10.000 koronás fizetést huz. Stark Lipótnak, a villamosmü vezérigazgatójának, 30.000 koronája van, helyettesének, Deutsch Lajosnak, 24.000 korona. Gattein Hugó dr., a fuvartelep igazgatója, 12.000 koronát kap, Reich Samu, a községi élelmiszerüzem igazgatója, 10.000 koronát. (Ha az elért eredmény után kapná a fizetését, rá kellene fizetnie az állására). Werner Mihály kenyérgyári igazgató 10.000 koronát kap, Gál Béla, a Tattersall és lóvásártelep igazgatója 8000 koronát.

Általában el lehet mondani, hogy a város igen tisztességesen fizeti az üzemek vezetőit. Ugyanez a megállapitás vonatkozik a kisebbrangu tisztviselőkre is.

A mühelybérház kudarca
— Levél a szerkesztőhöz —

Ott künn a külső Váci-uton hatalmas ötemeletes épület ad hajlékot a kisiparosoknak. Tiz utcai üzlet, tizennégy mühely lakás nélkül és ötvenhét mühely lakással — foglal helyet benne. 1913 november 1-én husz lakóval adták át rendeltetésének az épületet és ma is csak ötven lakója van.

Huszonkilenc lakás és mühely üres. Mint látjuk szegény kisiparosaink nem igen törik magukat a kitünő mühely-bérház után. Pedig hát a tisztelt tanács mikor megalkotta e szociális müvét, azon sopánkodott, hogy a mühelyes lakásokat ugy meg fogják rohanni a szegény kisiparosok, hogy kénytelenek lesznek még nehány ilyen palotát emelni. Hogy nem igy történt, annak okát e rövid kis cikk keretében ki fogjuk fejteni. De kezdjük elülről. A hatalmas ötemeletes bérháznak két udvara van és négy lift áll a lakók rendelkezésére. Ebből a négy liftből azonban csak kettő van állandó szolgálatban, kettőt pedig örökös nyugalomba helyeztek. A lakások bére 720 koronától 3000 koronáig terjed. Ezért az összegért kap a kisiparos egy kis lakószobát konyhával és egy mühelynek használható kis lyukat. Maguk a lakószobák a legváltozatosabbak. Vannak háromszög alaku kis oduk, amelyekben a butorozatot csak a legfantasztikusabban lehet elhelyezni, vannak kerekded szobák, található ing-skatulya alaku helyiség is. Ugyanigy áll a mühelyeknél is. Nincsen olyan lakója ennek a bérháznak, aki áldotta volna ezt a speciális magyar szociális alkotást, nincsen olyan lakója, aki még valamilyen panasszal ne fordult volna *Makó* János gondnokhoz, aki e panaszokat mind kötelességéhez hiven felterjeszti a tanácshoz, ahonnan elküldik a — sóhivatalba. De vegyük ezeket a panaszokat sorba. Mikor a lakók a mult év november havában beköltöztek, nagy meglepetésükre látták, hogy a hatalmas bérházba nincs bevezetve sem a gáz, sem a villany. Esténkint misztikus sötétség borult a két nagy udvarra, a lépcsőházra és a zeg-zugos folyosókra. A lakók zugolódása egészen 1914 januárig tartott, amig végre elkészültek a világitási berendezéssel. A panaszok és sérelmek többi része azonban még nincs elintézve. Hogy egy lakásban és mühelyben nincs roletta az ablakon, ez még hagyján. A lakók ugy segitenek magukon, hogy fehér vászon darabokkal, vagy függönyökkel védekeznek a vakitó nap ellen, anál nagyobb baj, hogy a bérházban *nincsen pince* és egy közös padlás van csak, de ide fehér ruhán kivül mást nem lehet vinni. A kitünő bérházban, amely kinn fekszik a város periferiáján — nincs egy telefon sem. A lakók már emiatt deputációban is jártak *Wildner* tanácsosnál, és azt az ajánlatot tették, hogy hajlandó minden lakó nehány koronát fizetni, ha a város 2—3 telefont egy állomással berendezteti. A tanácsos ur azonban olyan nagy biztositékot kért minden lakótól, hogy azok a kéréstől elállottak. Ezek volnának a lakók legnagyobb sérelmei, van még több is, de ezeket már nem is tesszük szóvá. A kisiparosok tehát, akik számára e nagy mü csinálódott nincsenek nagyon elragadtatva a főváros gondoskodásától, van azonban nehány lakó, akik hálával gondolnak a városi urakra. Talán mondanunk sem kell, hogy ezek az urak nem kisiparosok, sőt nem is iparosok. Mikor a főváros felépitette a palotát, kifejezetten a szegény kisiparosok gazdasági helyzetén akart segiteni és kimondotta, hogy csakis kisiparosok vehetik igénybe e szociális alkotást. Nehány magánember azonban, akik olcsó lakáshoz akartak jutni, kijátszották ezt a határozatot és azzal az ürüggyel, hogy ők iparosok, beköltöztek. Igy lakja most az egyik lakást *Cserháti* Lipót mérnök, *Lang* I. filmkölcsönző és még egy pár lakó, akiknek nincsen biztos foglalkozásuk. Ezek az urak tényleg olcsóbban laknak itt mint a városban, mert miután a mühelyt is lakásnak rendezték be, kétszobás lakhelyük van.

*

Nagyon jó lenne, ha a város urai, ha már alkotnak valami szociális müvet, arra is gondolnának, hogy ez a mü megfeleljen a hivatásának.

Események

Közgyülés.

Utolsó közgyülését tartja szerdán a főváros törvényhatósági bizottsága. Az utolsó alkalomra borzasztó tömegét vonultatta fel a tanács a legkülönfélébb ügyeknek, ugy hogy valószinüleg pénteken folytatása lesz az ülésnek.

Az első tárgy a megüresedett II. osztályu tanácsjegyzői állás betöltése. A kijelölő választmány Unger Béla mellett döntött. Igy övé lesz a hely, amelyre Muzsikó Istvánt kellett volna megválasztani. A zárszámadásokat kár volt egy közgyülés szük keretébe beleszoritani. A jelszó ilyenkor a sürgősség. Csakis ez mentheti meg a tanácsot attól, hogy ennél a tárgynál kellő méltatásban részesüljön a város háztartása. — A Szent Bene de rend szemérmetlen kérelmét a felekezeti türelmességnek az oltalma alá helyezték. Talán lesz, aki tulteszi magát ezen a szemponton. — A Stefánia-uti Kioszk bérletének a sorsát kb. eldöntötte a pénzügyi bizottság határozata. — A leghevesebb ütközet a Kossuth Lajos-utcai villamos körül lesz, ha ugyan jobb belátásra nem térnek az előterjesztés ellenzői. — Az üzemek zárszámadása megérdemelné, hogy bővebben foglalkozzanak vele. Erre azonban az utolsó közgyülésen nincsen kilátás. — A VII. ker., előljáróság épitkezése ellen senki sem fog kifogást emelni. — A strandfürdő ügyénél biztosan felszólal az inditványozó Kassai Ferenc dr. — A kislakásos épitkezésekre vonatkozó előterjesztés a pénzügyi bizottság határozatához képest fog keresztülmenni. — II. Rákóczi Ferenc szobrára 25.000 koronát kér és kap a tanács, Horvay Jánostól 12.000 koronáért megveszik a „Jó pásztor"-hoz cimzett szobrot. Martinovits és társainak szobrára 30.000 koronát fognak megszavazni a városatyák. Krecsányi Ignác felsegélyezésére pedig 10.000 koronát. — Magyar Miklósnak a filmmuzeum létesitésére vonatkozó inditványát a szociálpolitikai ügyosztály nem találja időszerünek, mert az eszme megvalósitása inkább állami és nem fővárosi feladat volna és ennélfogva nem is vonható a főváros muzeumi tevékenységének körébe. Továbbá az a felvetett gondolat, hogy a főváros szépségei film utján ugyancsak idegenforgalmi és gazdasági szempontokból a külföldön propagáltassanak, nem igen hozható kapcsolatba egy filmmuzeum tevékenységével, mert az ily film hathatós terjesztése csupán egy igen jó összeköttetésü filmügynökség utján képzelhető s igy ez a cél csak egy ily filmvállalat utján volna elérhető. — Az V. kerület uj polgári leányiskolát kap. Épitési költsége a telken kivül 647.000 korona. — A VI. kerületben polgári fiuiskola épül 650.000 korona költséggel, a VII. kerületben elemi iskola 780.000 korona költséggel, a VIII. kerületben polgári fiuiskola 907.000 korona költséggel, a X. kerületben polgári és elemi fiuiskola (1,170.000 korona), végül a tisztviselőtelepen polgári leányiskola 770.000 korona költséggel. Az uj iskolák topográfiai elhelyezése azt bizonyitja, hogy a tanács nem egyodalu, hanem — tizoldalu és nagyböl csen minden nagy kerületnek juttat egy-egy iskolát. — Nagy érdeklődés előzi meg Déri tanácsnok előterjesztését a tanitók moziüzletéről. Ennél a pontnál nagy viharnak — kellene lenni.— Érdekes Buzay tanácsnok előterjesztése a Kerepesi-uti temető 12 személyes árkádos sirboltjának árleszállitásáról. Az előterjesztés szerint a Kerepesi-temetőben 16 darab, egyenkint 12 nagy vagy 24 kis koporsóra berendezett árkádos sirboltnak nem akad gazdája, aminek az előterjesztés szerint az az oka, hogy a sirboltok vételára (25,000 korona) tulmagas. Ezentul tehát — ha a közgyülés elfogadja a javaslatot — kettéosztják a sirboltokat és egy-egy ilyen hatszemélyes sirbolt vételára 12,000 korona lesz. — A gázmüvek igazgatósági épületének épitésénél Stern József fogja megindokolni azt a különvéleményét, hogy az épületet az óbudai gázgyár mellé épitsék. — Fock tanácsnok ur Közmunkaprogrammjában ujabb gyáralapitási terv nem foglaltatik, ennélfogva egész bátran megszavazható az előterjesztés — a legujabb burkolókölcsön számlájára. — Hálás lehet a főváros Vita Emil dr. tanácsnoknak, aki fáradhatatlan buzgalmat fejt ki az idegenforgalom emelésére. Legujabb előterjesztése is ezt a célt szolgálja. — A kasárnyaépités az utolsó nagyobb ügy. Utánna néhány telekszabályozás, kegydijazás, felebbezés következik, majd a elnök bezárja a vitát és kellemes nyaralást kiván a bizottsági tagoknak. —

Hol nyaral a tanács?

Bárczy István dr. polgármester Pécelen tölti a nyarat, Rózsavölgyi alpolgármester Budapest környékén, Bódy alpolgármester Besnyőn, Festetich gróf alpolgármester olasz földön, Déri tanácsnok a Tátrában, Harrer tanácsnok Svájcban, Almády tanácsnok csorvási birtokán nyaral, Buzay tanácsnok Visegrádon, Vita tanácsnok Siófokon, Márkus tanácsnok Lovranában, Csupor tanácsnok Szabolcsmegyében és Berczel tanácsnok Siófokon. A többi tanácsnok részben a főváros környékén nyaral, részben pedig még nem diszponált e tekintetben.

Muzsikó István mellőzése.

A kijelölő választmány sulyos hibát követett el, amikor Muzsikó István fogalmazót, a pénzügyi-bizottság érdemes referensét, nem jelölte a megüresedett tanácsjegyzői állásra. Muzsikó az állást sokkal inkább megérdemelte volna, mint a szerencsés jelöltek, akiknek csak az az előnyük van Muzsikóval szemben, hogy az édes apjuk legalább is — helyettes árvaszéki elnök volt.

A vidéki városok nyomora.

A vidéki városok nyomasztó szegénységéről a „H. J." az alábbi épületes dolgokat közli: A szép *Nagyvárad* városa aszfaltoztatni akarja az egyik utját: a Rulikovszky-utat. Az egész költség — a mérnöki hivatal előirányzata szerint — 27.388 K, melyből — levonva a háztulajdonosok $^1/_3$ rész hozzájárulását — a városra 18.000 K esik. Ámde a város pénztárában még 18 K sincs, amiért a tanács elhatározta, hogy az aszfaltozásba csak ugy megy bele, *ha a háztulajdonosok egy évre előlegezik a 18.000 K-t.* A város kötelezi magát, hogy az összeget egy év mulva visszaadja. *Debrecen* városa, a gazdag kálvinista Róma, most épiti a hortobágyi öntöző-müveket. A főmérnök az épitkezés folytathására 50,000 K-t kért. Az összegnek még ezen a héten meg kell lenni, mert ha az épités megakad, a város egy évi haszonbértől esik el; ez pedig 100.000 K-t tesz ki. A tanács sürgős segitséget kér a Belügyminiszertől és elhatározta, hogy a vonatkozó felterjesztést még az ülés napján déli 12 óráig póstára kell tenni.

Miskolcon tilos a kártyázás.

Miskolc város januári közgyülésében szabályrendeletet alkotott a kártya és más hasonló játékok nyilvános üzése ellen. A szabályrendeletet a belügyminiszter a napokban érkezett leirata szerint jóváhagyta.

Üvegtető szállitása.

A *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* kibővitésénél a pénztárterem felett készitendő diszüvegtető szállitására, *Alpár* Ignác tervező épitész javaslatára *Haas és Somogyi* speciális üveg- és vasszerkezeti gyára kapott megbizást. Pályáztak még: Schlick-Nicholson gépgyár, Oetl Antal és Farkas Gyula cégek.

Nappali kereskedelmi szaktanfolyam.

A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete julius elején hathónapos kereskedelmi szaktanfolyamot nyitott a polgári iskolát most végzett férfiak és nők számára. Tantárgyak: magyar-német gyorsirás, gépirás, levelezés, számtan, kereskedelmi ismeretek, könyvvitel stb.

A Jardin uj müsora.

Juliusra teljesen uj sláger-müsort ád a Jardin. A magyar rész attrakciói *Pallay* Rózsi és *Sarkadi* Aladár, a Vigszinház müvészei, akik egy pompás operettet játszanak, a *Detektiv urat* és ezenkivül szenzációs szólókat adnak elő. A német részben két pompás dizőz, Tilly *Halpern* és Hilda *Reimann* vezet és egy végtelenül mulatságos komikus: Hans *Elliot, Solti* Rózsi szalmaözvegy-jelenése, *Max és Móricz* aktuális tréfái. A Tabarinban éjféltől *Evelyne and George, The 5 Futurist girls, Les Frebnoffs* és még 37 uj táncszám.

Házilag készitett

női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGŐNYÍM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalanul tiszta szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

Zajtalan! Gazdaságos!

25 HP. **MAG.** 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest, VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

KRISTÁLY KÁVÉHÁZ
VI., TERÉZ-KÖRUT 32. SZ.
A főváros legelegánsabb kávéháza. — Elsőrangu vacsorák. — Az összes bel- és külföldi lapok.
Kitünő kiszolgálás!
Számos látogatást kér **DÉNES MÁRTON** kávés.

ÜVEGBETON
KEPPLER SZABADALMA

HAAS ÉS SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPAN u. 7
SPECIÁLIS ÜVEG- ÉS VASSZERKEZETEK GYÁRA LUXFER PRISMÁKAT
Képviseletek: Wien, Berlin, Bukarest, Konstantinápoly

4 magyar szabadalom. Törv. védve.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Szemle

Olcsó pénz és alacsony árfolyamok. — Az ázsió nemzetközi emelkedése. — A kereskedelmi mérleg passzivitása. — Buda ostroma.

A mostani válságnak egyik abnormitása az a jelenség, hogy az olcsó pénz dacára az értékpapirok árfolyama, folyton hanyatlik.

A közgazdasági tudományok eddigi tanulásait dönti halomra az a tény is, hogy az ipari részvényekkel együtt a fix kamatozásu papirok (járadékok, záloglevelek) is a legalacsonyabb nivón állanak. A 4 százalékos koronajáradék a 80-as kurzus alá süllyedt olyan időben, amidőn a nyilt piacon olcsó pénzt kinálnak. Minő ellentét! A magánkamatláb 3 és fél százalék, mig a járadék 5 százalékot jövedelmez. És mind ennek dacára, senki se siet járadékot vásárolni, zálogleveleket pedig egyáltalában nem lehet elhelyezni. Más időkben, amidőn a „hochkonjunktura" után gazdasági depresszió állott be és az ipari részvények esni kezdtek, a közönség járadékot és zálogleveleket vásárolt, melyeknek árfolyama ennek következtében jelentékenyen emelkedett. Most ez nem következett be. Minden vonalon stagnáció mutatkozik, amit fokoz a nemzetközi politikai helyzet bizonytalansága, mely a tőkét mindenféle plaszirozástól és vállalkozástól elriasztja. Ma az árfolyamok sokkal alacsonyabban állanak, mint a balkáni háboru alatt. Természetesen az ezen réven szenvedett veszteségek igen jelentékenyek, Théry Edmund, az ismert francia közgazdász kiszámitotta, hogy a franciák a legutóbbi 5 év alatt egyedül a 3 százalékos járadékon 4 milliárdot vesztettek. Nálunk a legutóbbi két év alatt a papirok nagymérvü árhanyatlása igen sok exisztenciát tett tönkre. Ma már a bizalmatlanság az ilyen plaszirozással szemben oly nagy hogy a tőzsdén alig vannak angazsmánok, ami abból is kitünik, hogy a bankoknál a report a legutóbbi hónapokban a minimálisra csökkent.

—

Érdekes jelensége a mostani helyzetnek az a körülmény is, hogy a nagy pénzközpontokban az ázsió jelentékenyen emelkedik. Bécsben a három mértékadó deviza közül a párisi 8 promille, a londoni 6 promille és a berlini 3 promille ázsiót tüntet fel. Az ázsió emelkedésének egyik oka az, hogy a külföldről sok záloglevél és más papir özönlik vissza. Kedvezőtlenül befolyásolja a devizaárfolyamokat a kereskedelmi mérleg passzivitása is, melyre alább fogunk kitérni. Végül oka a magas ázsiónak a nagymérvü gabonabehozatal is. Berlinben a párisi csekk 7 és fél pfenniggel, a bécsi 5 pfenniggel emelkedett. Feltünő még az orosz rubel ázsiójának állandó emelkedése is. Az Osztrák-Magyar bank helyzete ilyen körülmények között nagyon nehéz és nem lehetetlen, hogy a bank kénytelen lesz aranyállománya megvédése céljából a kamatlábat felemelni.

—

A napokban közzétett hivatalos kimutatás szerint kereskedelmi mérlegünk a folyó év első öt hónapján 424 millió passziv, szemben 290 millióval a mult év hasonló szakában. E szerint a passzivum 134 millióval emelkedett. A külkereskedelmi mérleg passzivitásának ilyen nagymérvü emelkedése azért baj, mert fizetési mérlegünk is passziv. Ugyanis a külföldről beözönlő papirok, valamint a nagy gabonabehozatal jelentékeny külföldi aranyfizetéseket tesz szükségessé. Ilyen körülmények között a jegybank aranyállományának csökkentését csak ugy tudtuk megakadályozni, hogy a monarchia mindkét állama a külföldön nagy aranykölcsönöket vett fel. A kereskedelmi mérleg fokozódó passzivitása azt a szomoru bizonyságot is szolgáltatja, hogy mig a behozatal emelkedik, addig az exportot nem vagyunk képesek megfelelő arányban növelni. Kivánatos volna, ha az illetékes körök ennek a kérdésnek az eddiginél nagyobb figyelmet szentelnének és módokat és eszközöket keresnének kivitelünk emelésére, ami egyedül alkalmas kereskedelmi mérlegünk megjavitására.

—

A végtelen válság és az oktalan üzletvezetés a budai oldalon három pénzintézet megsemmisülését idézte elő. Ez a szerencsétlen helyzet ezer meg ezer apró exisztenciát juttatott katasztrófális helyzetbe: ki az összegyüjtött vagyonkáját siratja, ki pedig a továbbvergődés lehetőségétől van megfosztva. A pesti oldal hatalmas pénzintézeteire hárult volna a kötelesség, hogy a siralmas helyzetben segitséget nyujtsanak. És mit tettek a bankóriások? A zavaros állapotokat a maguk javára akarják kiaknázni. Bámulatos fürgeséggel öt nagybank fiókot nyitott a budai oldalon, hogy a budai garasokat a pesti érc-sorokba bekebelezhessék. Nem az apró exisztenciák hiteligényeinek a kielégitése végett inditottak ostromot Buda ellen, hanem a betétek elhalászása vezeti nemes szándékukat. A nagytőkét ilyen érzéketlen célok vezérlik, amikor sok ezer kis ember létfentartása van kockára téve.

—

A bosnyák vasutépités botránya

Hála isten, nem kellett sokáig várakoznunk arra, hogy Boszniában is felüsse a fejét — a korrupció. A bosnyák országos kormány ugyanis — mint az ismeretes — az uj vasutépitésre kiirt versenytárgyalás során beérkezett ajánlatokat kénytelen volt egytől-egyig visszautasitani, mert a pályázaton résztvevő vállalkozó cégek nem kevesebb, mint 9.7 millió koronával nagyobb számlát óhajtottak az államnak prezentálni, mint amennyit e célra előirányoztak. Amikor az ajánlatokat a közös pénzügyminiszterium referensei olvasták, bizonyára nagyon csóválták a fejüket, mert némi utánjárás után hamarosan rájöttek, hogy a bosnyák vasutak épitésének kiaknázása céljából valóságos „ring" alakult, mely a versenyt már eleve kizárta. De ugyancsak rájöttek arra is, hogy ezt a ringet a vállalkozók mögött álló nagybankok mozgatják, mert a bankok a bosnyák kölcsön tárgyalása során az épitendő bosnyák vasutakra maguknak opciót biztositottak. Mi sem volt most már könnyebb, mint annak megállapitása, hogy a bosnyák kölcsönt átvevő bankokhoz melyik vállalkozó cég tartozik? Az, hogy a bankok és a vállalkozók irásos szerződést kötöttek volna, érthetően nem állapitható meg, de a legnagyobb valószinüség amellett szól, hogy a bankok a protegált vállalkozóiknak nagyobb hitelt és óvadékgaranciát biztositottak, természetesen az esetre, ha a benyujtandó ajánlatokat a bankok intenciója szerint készitik el és adják át az országos kormánynak. Azt kétségtelenül megállapitották, hogy a magyar cégek és bankok között hasonló megegyezés létrejött és ebben az irányban az osztrák vállalkozók között is folytak tárgyalások, de azok eredmény nélkül végződtek. Ezt a feltevést megerősiti az a tény is, hogy a vasutépitésre beérkezett ajánlatok alig jeleztek eltérést, holott köztudott dolog, hogy a nyilvános versenytárgyalások során a hatóságokhoz a legkülönfélébb és egymástól legeltérőbb ajánlatok érkeznek. Az osztrák és magyar cégek részéről benyujtott ajánlatok összege például az első vonalrésznél (Banjaluka—Jaice) 17.23 és 18.15 millió között variált, a második vonalszakaszt illető ajánlat 16.97 és 17.83, mig a Samac—Doboj között tervezett vonalszakaszra beadott ajánlat összege 14.33 és 15.91 millió korona között mozgott, megjegyezvén, hogy a banjaluka—jaicei szakasz épitésére 18.15 millió koronán alul *csak egyetlenegy ajánlat érkezett* és ez a müncheni Leonhard *Moll*-cégé volt. Roppant feltünő, hogy a berlini Baugesellschaft a második vonalra a legolcsóbb, mig az első vonalszakaszra a legdrágább ajánlatot tette, amiből az országos kormány arra a következtetésre jutott, hogy a vállalkozó cégek és bankok a vasutépitést egymás között tulajdonképpen *kvótaszerüen — felosztották*. Természetesen most, hogy az ajánlatokat visszautasitották, megszólalnak a vállalkozók és a bankok és a hozzájuk közelálló sajtóban szép sorjában elhelyezik a kakuktojásaikat és azzal védekeznek, hogy őket erre a lépésre a boszniai munkáspiac és vállalkozással járó nagy rizikó kényszeritette. Bár elismerjük azt, hogy a boszniai munkásviszonyok, különösen a vasutépitéseket illetőleg a legroszabbak és koncedáljuk azt is, hogy az elmult és a mostani év során az épitkezési iparban a vállalkozók milliókat veszitettek, a bosnyák vasut épitésének pályázatában résztvevő vállalkozók és bankok eljárását moralisnak még sem lehet minősiteni. Nem lehet pedig ezt már azért sem erkölcsösnek nevezni, mert a bosnyák vasutak épitésénél részes vállalatokban előkelő bosnyák politikusok és államférfiak ülnek, akiknek a keze — hir szerint — a ringben szintén benne volt.

Ezek után a közös pénzügyminiszterium természetesen mással nem válaszolhatott, mint azzal, hogy az ajánlatokat visszautasitotta és *egységes áralapon* csináltatja meg a szóban levő vasutakat. A helyzet tehát ma az, hogy a vasutakat a bosnyák kormány saját rezsiben épiti meg, adja a sineket, talpfaszükségletet, kitérőket, egyszóval a vasutfelszerelést és a vállalkozóknak csupán csak épitkezés marad, amiből önként következik, hogy a bosnyák országos kormány az épitkezés költségeit előre fixirozza és a munkálatokat az általa kiválasztandó vállalkozóknak ez alapon fogja kiadni.

A banjaluka—jaicei szakasz munkálatait az *Unionbaugesellschaft*, a második vonalét *Czeczowiczka* E. és Fia cég, mig a doboj—samaci vonalrész munkálatait *Grünwald és Schiffer*-cég kapták.

A mostani tervek szerint az emlitett vonalak épitési költségét körülbelül 6—7 millióval csökkentették és e tény egymagában is beszédes szószólója annak a feltevésnek, hogy a bosnyák vasutak pályázatán résztvett vállalkozók és nagybankok hadjárata a közös pénzügyminiszteriumnak, illetve az államnak 8—10 milliójába került volna. A terv azonban látnivalóan dugába dőlt és ami ebben a leglényegesebb: a nagybankok korrumpáló politikáját itt egyidőre lehetetlenné tették.

—

A Vasutas Szövetség központi áruháza.

A Vasutas Szövetség rossz pénzügyi gazdálkodása ismeretes. A legutóbbi közgyülésen a vezetőség konstatálni volt kénytelen, hogy a szövetség a Vasutas takarékpénztárnál az egész vagyonát elvesztette. Ezenkivül a költségvetés hiánnyal zárul, ugy hogy a szövetség a Máv-tól 250,000 K kölcsönt vett igénybe finánciáinak szanálására. A kereskedelemügyi miniszter Pretsch Károly máv. főellenőr személyében kormánybiztost is kénytelen volt a szövetséghez kirendelni. Ugy látszik, a vezetőség nem elégszik meg ezekkel a kétes eredményekkel és ujabb babérok után vágyik. A legutolsó tanácsülésben ugyanis perfektuálták a szövetség központi áruházára vonatkozó szerződést, mely ujabb merénylet a szegény tagok zsebe ellen. A szerződés szerint a központi áruház szállitói Kunz József és társa cég és a budapesti Szabóiparosok hitel- és termelőszövetkezete lesznek. Az áruház augusztus elsején nyilik meg, egyelőre — mint a hivatalos jelentés mondja — a Kuncz József és társa cégnek a Bécsi és Deák Ferenc- utcák sarkán lévő „palotájában". Ugyancsak eldicsekszik a hivatalos jelentés az-

zal is, hogy a Máv. igazgatóságánál kieszközölte, hogy az árukért kötelezett összeg a tagok fizetésére rávezethető és 15 hó alatt levonható legyen. Eltekintve attól, hogy a vasutas központi áruház nem egyéb, mint a Kunz-cég alvállalata, máris tiltakoznunk kell az ellen, hogy a vasutasok ezzel az intézménnyel könnyelmü adósságcsinálásra csábittassanak. De meg a fővárosi kereskedőknek határozott sérelme volna az, ha a vasutasokat arra kényszeritik, hogy csupán Kunzéknál vásároljanak. Máris halljuk, hogy a „Magyar Kereskedők egyesülete", a „Kereskedők és iparosok szövetsége", valamint az „Omke" állást készülnek foglalni a Vasutas Szövetség és Kunzék eme támadása ellen. Mindenesetre furcsa, hogy Kunz, aki a kereskedelmi testület alelnöke, olyan vállalkozásban vesz részt, mely egyenesen a kereskedelem érdekei ellen irányul. De a vasutasoknak se lehet előnyére az, hogy már amugyis erősen megterhelt fizetésükre ujabb levonások irassanak elő. Szóval, ennek az áruháznak az alapitása sehogy sem áll összhangban azzal a feladattal, amelyet a szövetség maga elé tüzött. Az áruház csak egy ujabb kudarc lehet azon a lejtőn, melyen a szövetség gazdasági működésében feltartóztathatlanul csuszik alá.

A vasuti darabáru fuvarozás uj vállalkozója.

Mikor néhány év előtt megalakult az *Országos szállitási és automobilforgalmi rt.*, hatalmas közbenjáróival kijárta a Máv.-nál, hogy az aKlein J. D. céggel felbontotta az évtizedek óta fönnálló fuvarozási szerződését és ezt a monopoliumot átruházta a részvénytársaságra. Az uj vállalkozóval kötött szerződés megállapitotta a vasuti állomásokról befuvarozott darabáruk dijtételét, valamint kikötötte, hogy a részvénytársaság a fuvarozást hatvan gépkocsival tartozik ellátni. A vállalatnak, nem tudni mi okból — talán az üzletevezetés hiányossága miatt — rosszul ment a sora, lassanként elvesztette majdnem az egész alaptőkéjét és igy természeteesen a gépkocsik beszerzésére sohasem került a sor. Most azonban már az üzletvitelt is megunta a társaság és fuvarozási üzletét eladta a Klein J. D. cégnek — a régi vállalkozónak — és ezt körlevélben már nyilvánosságra is hozták. Nyilt kérdés marad, hogy mi történik az Automobilforgalmi rt-nak a kérelmével, amelyet régebben intézett a Máv. igazgatóságához, hogy engedje meg a *vasuti darabáruk fuvarozási dijtételének a fölemelését.* A kérvény sorsa még eldöntetlen, de valószinü, hogy a Klein J. D. cég nem fogja azt ismételni. A közönség érdekében az emelést nem szabad megengedni, mert szinte bizonyos, hogy ha a Máv. erre az üzletre nyilvános versenytárgyalást irna ki, nem egy tőkeerős és megbizható vállalkozó akadna a mostaninál olcsóbb dijtétel mellett.

A nagytétényi sertéshizlaló.

A Nagytétényi sertéshizlalda rt. — amely a Hitelbank és a Kereskedelmi Bank közös alapitása — munkálatai szépen haladnak előre. A kukoricadaráló malom, a kukorica-raktár, a viztorony és a csatornázás munkálatai serényen folynak s még ez évben el is készülnek. A 30 drb. nyári szállás épitését most adták vállalatba s ezeknek egy része még ez évben át lesz adható a rendeltetésének. A téli szállások tervezése most van folyamatban, de a téli szállások is még az idén elkészülnek, még pedig oly időben, hogy az év vége felé 10.000 drb. sertés hizlalóba is lesz állitható. Ezzel szemben a főváros sertéshizlaló telepe még mindig a holdban van. A város intéző körei biznak a földmivelésügyi miniszter igéretében, hogy amennyiben a főváros nem létesitene saját sertéstelepet, a belügyminiszterrel egyetértően megcsinálják, hogy a nagytétényi sertéstelep területe Budapesthez csatoltassék. A mi nézetünk az, hogy ez a kivánatos terv sohsem fog megvalósulni.

Óriási baracktermés Kecskeméten.

Régen volt akkora baracktermés Kecskeméten, mint amilyen az idén lesz. A városi tanács érintkezésbe lépett a Mosse hirdetési céggel, hogy a kecskeméti barack hire szerte repüljön egész Európában és áradjon a garas az élelmes kecskemétieknek. — A városi tanács hirdetése megjelent, a bécsi, brünni, prágai, müncheni, drezdai, breslaui, berlini, krakói, lembergi, varsói és szentpétervári lapokban. A főváros elmehetne Kecskemétre élelmességet tanulni, de leckét vehetne abból is, hogy a város miképen tartozik a polgárság anyagi érdekeit szivén viselni.

A Phöbus közgyülése.

A *Phöbus Villamos Vállalatok Részvénytársasága* junius 30-án tartotta meg VIII-ik rendes közgyülését *Székely* Ferenc udvari tanácsos elnöklésével. A közgyülés az évi jelentést tudomásul vette, a zárószámadást elfogadta. A zárószámadások egyenlegeként mutatkozó és ez év január 22-én megtartott rendkivülli közgyülésen már ismertetett veszteség, mely főleg a társaság üzletkörébe tartozó Vác-Budapest-Gödöllői helyiérdekü vasut szükségszerü bérbeadásából kifolyóan állott elő, a korábbi rendkivüli közgyülés határozatához képest keresztülvitt és időközben már lebonyolitott részvény-lebélyegzéssel és részvény-összevonással fedezetet nyert. Ezzel kapcsolatban az igazgatóság bejelentette azt is, hogy a Vác-Budapest-Gödöllői helyiérdekü vasut által kibocsátott és a Phöbus villámos vállalatok r. t. tulajdonát tevő 6.937,200 korona névértékü elsőbbségi kölcsönkötvény teljes összegben elhelyezést nyert és igy e vasut tranzakciója végleg befejeztetett.

Skoda-müvek.

A pilseni *Skoda-müvek* e hó 3-i közgyülésén elhatározták, hogy a 40 milliós részvénytőkét 10.000 darab, készpénzben és teljesen kifizetendő 200 korona névértékü és 1914 január 1-től osztalékigényes részvény kibocsátásával 42 millió koronára felemelik. E részvények nagyobb része az ismert Ruston-tranzakció keresztülvitelére szükséges.

Speciális épitkezések rt.

A *Speciális Épitkezések Részvénytársasága* junius 30-án tartotta közgyülését s elhatározta, hogy éppen ugy, mint tavaly, 5% osztalékot fizet.

Hungária biztositó.

A Hungária Általános Biztositó Részvénytársaság üzlete a folyó év első hat hónapjában is igen erőteljes fejlődést mutat. 1914. junius 30-ikáig 17.194,006 koronáról szóló életbiztositási ajánlat intéztetett el az előző év hasonló időpontjáig elintézett 13.001,377 koronával szemben.

„Unió" Biztositó intézet.

Folyó évi junius havában 1.180,000 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be, és 997,800 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 198,426 K 33 f. fizettetett ki. 1914 január 1-től junius 30-ig 7.122,500 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 5.949,400 K értékü uj kötvény állittatott ki. Bizositott összegek fejében a folyó évben 1.139,896 K 72 f. és az intézet fennállása óta 23.564,690 K 74 fillér fizettetett ki.

VÁLLALKOZÁS

Vizmérő órák.

A székesfőváros tanácsa junius hó 26-án hozta meg döntését a vizmérő-órák szükségletének szállitására, elfogadva a legolcsóbb ajánlatot: a *Magyar fém- és lámpaárugyárét,* mely cég ezzel egy mintegy 300.000 K értékü megbizást kapott a székesfővárostól. A tanács döntése ezuttal kielégitette a szakköröket, mert az ezelőtti versenytárgyaláson a legkiválóbb magyar cégeknek erősen kellett számolniok *a fővárosnál erősen támogatott külföldi konkurrenciával,* a jelen alkalommal a külföldi pályázók teljes mellőzése egy pillanatig sem volt a szakkörökben kérdéses.

Utépités, csatornázás.

A székesfőváros tanácsa az I., Istenhegyi-ut és a Gyöngyvirág-utca között lévő névtelen ut makadamszerü rendezésére; az I., Tárogató-ut egy részének csatornázására; a X., Alberti Irsai-ut csatornázási munkáira julius 1-én árlejtést tartott. Ajánlatot adtak be: a névtelen-ut makadám rendezésére: ifj. *Schäffer* György 11.158 K, alternativ zuzott mészkőalappal 10.763 K, *Krausz és Gribitzer* 8799 K, *Kollin és Török* 10.352 K, alternativ zuzott mészkőalappal 9834 K, mindkét összegből 5% engedmény, *Ámon* Antal és fiai 10.105 K, alternativ zuzott mészkővel m²-ként 4 K engedmény; a Tárogató-ut csatornázására: *Pessi és Giovanni* 6763 K-ból 1% engedmény, *Schäfer és Wellisch* 7854 K, *Melocco* Péter r. t. 8910 K, *László és Blum* 7986 K, *Ámon* Antal és fiai 7521 K, *Kleindl* János 7433 K-val; az Alberti Irsai-ut csatornázására: *Weidlinger és Glück* 53.960 K, *Schäfer és Wellisch* 54.495 K, *Vadas* Sándor 65.866 K, *Melocco* Péter r. t. 63.080 K-ból 5% engedmény, *Halász* Hubert 63.977 K, *László* és *Blum* 70.449 K, *Kleindl* János 60.181 K-val.

Hütőüzem kibővités.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a Gubacsi-ut 6. sz. a. levő sertésközvágóhid hütőüzemének kibővitésére. Teljesitendő munkálatok: 1. gépek átalakitása, 2. emeletes hütőház hütőtesteinek és gépberendezéseinek szállitása, 3. „Paternoster"-berendezés, 4. függő pálya létesitése. Az ajánlatokat julius 27-én d. e. 11 óráig a tanácsi VIII. ügyosztályban kell beadni. Bánatpénz 5%.

Iskola.

A Bajza-utcai uj városi iskola épitésénél végzendő ácsmunkára a junius 24-én tartott árlejtésen beadott ajánlatok közül az épitési bizottság a *Helmrich és Schmidt* cég 9559 K ajánlatát javasolja elfogadásra.

Gellért-fürdő.

A Gellért-gyógyfürdő és szálloda épitésénél a márvány falburkoló munkára a *Fischer* János fiai cég 25.076 K, a mümárvány falburkoló munkára *Neu* Simon 9600 K ajánlatának elfogadását javasolják a tanácsnak.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

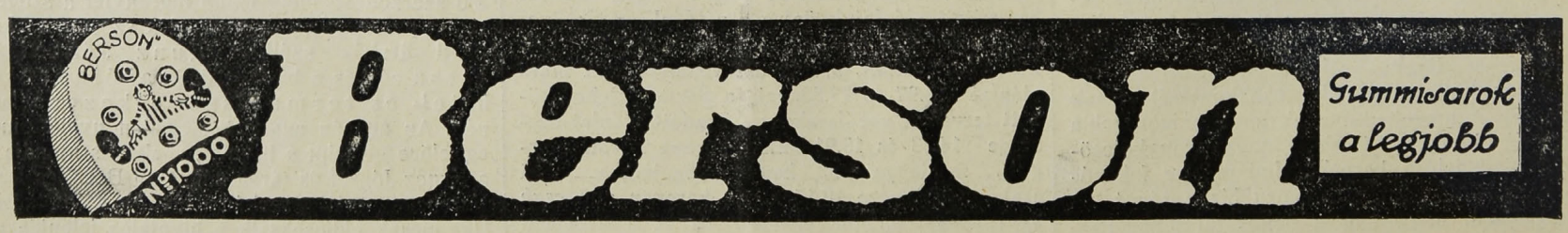

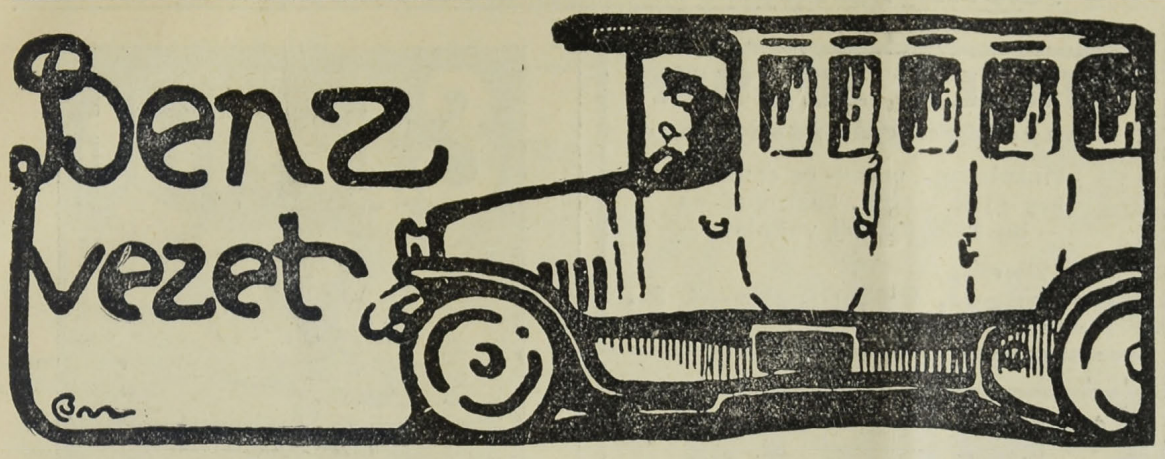

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

ROYAL STANDARD

Látható irásu
AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

Nyári cikkek leszállitott árban!

Nyári rövid nadrág pehelykönnyü frencsből fűzős K 90.—, gombos	K 1·20
Girardi szalmakalap	K 2·50
Apacs-ing pehelykönnyü anyagból	K 2·90
elsőrendü panama vászonból .	K 5.—
Férfi turista öv	K 1.10

GÓLYA ÁRUHÁZ, BUDAPEST
Nagymező-u. 12. és Vámház-körut 16.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-építési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

JARDIN DE PARIS

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.

Az előadás kezdete pont 9-kor. Juliusi műsor.

Pallai Rózsi és Sarkadi Aladár a Vigszinház müveszei.

Tilly Halpern és Hilda Reimann német dizözök Hans Elliot komikus, Solti Rózsi, Nagy Magda, Marosffy. A detektiv ur, magyar operett. Gyüjtsünk Károlyinak, aktuális tréfa, Max és Moritz és még 10 uj attrakció. — A Tabarinban: Evelyne and George, The 5 Futurist Girls. The 4 Frebenofts. Mlle Maino, Mignon duo, Oliviares Jascha, Mimi Fürth, Hertha Chasté, Baronin Thea von Walborg és még 42 táncszám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási R.-T. Fiume.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig 20 óra. Cattaroig 24 óra.

Fiume-Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma, Nápoly, Bari, Brindisi Bologna, Firenze, Milano felé stb. Rendes hajóközlekedés Fiume-Corfu és Patras közt hetenként.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágositást nyujt a társaság budapesti vezérügynöksége IV., Mária Valéria-u. 1.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.

Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is. Telefon 33—50.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉS
BUDAPEST.

Budapest legszebb látványossága a
Magyar Ház
Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.
Gyönyörü virágos kert.
Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

HUNGÁRIA
KÖTVÉNYEK
a legelőnyösebbek
élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-
BIZTOSITÁSOKNÁL.
Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a
HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz
és a társaság képviselőségei az ország minden részében
Telefon 153-98, -1, -12. **Kartellen kivül.**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.
Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —
Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: Aradon. Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös
Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével
Triesztből New-Yorkba és Kanadába
a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.
— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —
Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)
Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár: Budapest, I. ker., Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122-09. sz. Iroda és raktár: VI., VII., Rottenbiller-u. 14. Telefonszám 13—47. Sürgönyczim: Zeta.
ELEKTRO-MOTOROK
és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. — — Gyors szállitás. — Kölcsönmotorok. —

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások
Eternit
PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az Eternit törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.
ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.
KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Az állatkerti nagyvendéglőben és kávéházban
máj. 1-től naponta délután és este
szimfonikus zene
elsőrendü ételek és italok.
Számos látog. kér Spolarits és Maloschik.

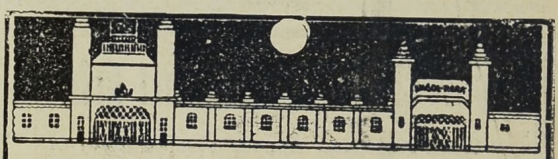
ANGOL PARK
állandóan nyitva
Belépő-dij **20** fill.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Füzvesszőből fonott kerti butorok
Minden darab külön is kapható!
Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve
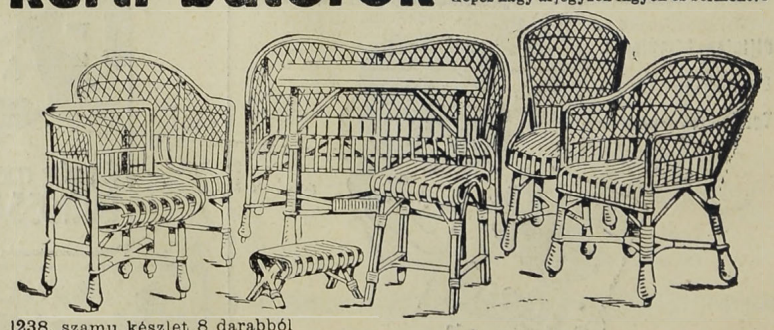
1238. szamu készlet 8 darabból
70.— korona
Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36. III.

Harmadik evfolyam Budapest, 1914. julius hó 15-én. 29. szam

FŐVÁROSI HIRLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A halottak

gyors galoppban vágtatnak a sir felé. Ez a mondás nagyszerüen alkalmazható a főváros törvényhatósági bizottságára, amely szintén halálra van itélve és őrült gyorsasággal ette keresztül magát a nyári szünet előtt felhalmozott ügyekben. Százharminc tárgyat tüzött ki a tanács a legutolsó közgyülés napirendjére. Ha mindegyik tárgyat lelkiismeretesen referált volna el a tanács illető tagja, akkor egy hétig együtt maradt volna a közgyülés, még abban az esetben is, ha senkinek sem lett volna észrevétele egyetlenegy előterjesztés ellen sem. Pedig sulyos ügyek, nagyfontosságu kérdések maradtak az utolsó közgyülésre, hiven a rendszerhez, amelyik nyáron is fázik — a nyilvánosságtól és a városatyák közömbösségére, a hőségtől való rettegésére számit. Aki még nem tudta, vagy nem hitte el, mennyire enervált, akaratnélküli, közönyös szerve a közgyülés az autonómiának és milyen ólomsullyal nehezedik rá a polgármester hatalma, szuverén megvetése: annak látnia kellett volna az utolsó közgyülés képét. Fáradt emberek, unatkozó városatyák utolsó „munkára" jöttek össze s a munka az volt, hogy megelégedetten rebegték minden tárgyra: elfogadjuk! Három óra alatt százhusz tárgyat intéztek el és ezzel a másfél perces csépeléssel minden eddigi rekordot megszégyenitettek. Tizennyolc milliót hangtalanul megszavaztak és ha próbára tennők a közgyülést és megkérdeznők, milyen célokra szükséges ez az összeg, egészen bizonyos, hogy a négyszáz fejü testületben nem akadna husznál több, aki a kérdésre feleletet tudna adni.

A közgyülés tehát méltó a tanácshoz, ami különben magától értetődő, természetes dolog, mert hiszen ezt a rendszert megteremteni és fentartani csakis ezzel a félig szervilis, félig indolens és kilencvenkilenc százalék erejéig lekötött közgyüléssel lehetett.

Pihenjenek nyugodtan a tanács tagjai is, a városatyák is. Ilyen szépen összeválogatva, ilyen gyönyörü együttesben, ugy sem lesz sokáig hozzájuk szerencséje Budapestnek. Az uj esztendő az uj fővárosi törvényt hozza, a törvénytől nem sokat várunk, mert ismerjük az alkotók elveit. De bizvást remélhetjük, hogy uj elemeknek nyit utat a revizió, uj vér kerül a vánnyadt erekbe és talán nagyobb kényességgel, több szeméremérzékkel, kevesebb fogadalommal és kisebb haszonnal fognak dolgozni a jövőben a városatyák. S ha több erkölcsi erő lesz a közgyülésben, akkor a tanács tagjai is többre fogják becsülni az ő választóikat, a városatyákat.

Fuliánkok

A zárszámadás

rövid lélegzetü vitájánál kemény igazságokat vágtak a tanács fejéhez. A szónokok adatokkal igazolták, hogy a háztartás körül bajok vannak s hogy a tanácsi szemmel fölöslegnek látott összeg voltaképpen egy nagy deficitnek a kis része. Szemfényvesztésben, a közvélemény megtévesztésében találták vétkesnek a tanácsot és jellemző, hogy senki sem akadt a közgyülésen, aki a vád ellen megvédte volna a tanácsot. Megdöbbentő adatot hámozott ki az egyik szónok a zárszámadásból. Eszerint a főváros személyzeti kiadásai, ha a tanügyi személyzet kiadásait is ideszámitjuk, mintegy hetven százalékát teszik a város összes kiadásainak. Olyan elrettentő szám ez, hogy a tanács ezek után igazán nem csinálhat mást, minthogy még néhány üzemet községesit és még néhány száz uj állást kreál.

A választók

összeirása simán folyik, mert a kerületi hatalmasságok gondoskodtak arról, hogy egyedül legyenek az összeiró küldöttségekben. Rövid idő mulva kiderül, hány választója van Budapestnek és megtudjuk, megbizhatók-e azok a statisztikai adatok, amelyekkel az uj választói törvényt indokolták. Egészen bizonyos, hogy Budapestre még jobban rászorul a választói jogosultság kiterjesztése, mint az országra.

Neuschloss

ur azt hitte, hogy a sajtótörvénynek nevezett szörnyüség jogot ád mindenkinek arra, hogy hazugságra szólitson fel minden olyan lapot, amely igazat ir. A sajtótörvényre való hivatkozással terjedelmes cáfolatot eresztett meg, amelyben minden mondat igy kezdődik: Valótlan . . . Ime, klasszikus példája a Neuschloss-eset annak, hogy aki a törvény által adott joggal él, az visszaél a köztisztesség törvényével. Neuschloss urról azt irtuk és azt óhajtjuk bizonyitani, hogy bizottsági tagságát nem is aprópénzre, hanem ezresekre váltotta fel. Ezreket keresett, csakis azon a cimen, hogy ő befolyásos városatya. És jellemző az összeférhetetlen városatyák gondolkodására, hogy amikor rajtakapják őket, akkor nem igyekeznek szerényen visszavonulni, hanem még ők merik valótlanságnak bélyegezni a lesujtó valót.

Diákszállót épit a főváros

Ha felépült odaajándékozza az államnak

A főváros pénzügyi bizottságának legutóbb tartott ülésén Vázsonyi Vilmos szóvátette a müegyetemi hallgatók otthonának ügyét. Wildner tanácsnok válaszában kijelentette, hogy a diákszálló ügyét a polgármester a legnagyobb szeretettel karolta föl és remélhetőleg ez az intézmény hamarosan meg is valósul.

A diákszálló még csak a megvalósulás stádiumában van, épitéséhez még eddig hozzá sem fogtak, de jövendő sorsa máris meg van pecsételve. A diákszállót mihelyt körülbelül egy millió korona költséggel a Lágymányoson 400 diák részére felépitették és berendezték

a főváros az államnak fogja ajándékozni.

A főváros e nagylelkü, gavallér elhatározásának igen fontos, zsebbevágó okai vannak. A fővárosnak ugyanis van már a diákszállóhoz hasonló szociális intézménye: a Népszálló. Ez az épület 1.170,000 koronába került 438 fülkével van ellátva, de mindjárt az első évben kiderült, hogy mig az intézmémy fennáll, deficittel fog dolgozni. A Népszálló, mint a felépitése után eszközölt számadások igazolták, kicsire épült, legalább 800 ember számára kellett volna készitenі, ennek épitési üzemköltsége nem lett volna számottevő és az intézmény ilyen alapon szépen kifizetődött volna. Wildner tanácsos, akinek kitünő szociális érzéket, sok hasznos intézmény dicséri, mindent megpróbált már, hogy a Népszállót deficitmentessé tegye, de eddig hasztalan. Legutóbb a városházi étkező-teremmel bővitette a Népszálló konyháját, de ez se sokat csökkentett az évi 70—80,000 koronás deficitből. Meg kell itt jegyezni, hogy a Népszálló mérlege nem deficitet, sőt 450 korona felesleget mutat ki, de ennek az a magyarázata, hogy a mérleg készitésénél az évi amortizációs összeget ravaszul nem vették fel a számadásba, pedig a Népszálló jelenleg drága kölcsönpénzből épült.

A diákszállóval tehát már előreláthatólag egy ujabb deficit terhét venné a nyakába a főváros, mely egyelőre elég hasonlóan „jövedelmező" vállalattal dicsekedhet. A diákszálló tervei már készek, azt hamarosan fel kell épiteni és ha az egy milliót az épitésre már elköltik, ne kelljen legalább évente ezreket ráfizetni, hát a főváros gavallér, lesz és nemzeti ajándékul odaadja a diákszállót az államnak, fizessen az rá, amig kedve tartja. Ha a diákszálló az állam tulajdonába megy át, a müegyetemi rektor felügyelete alá kerül és a rektor már fel is szólitotta a müegyetem gondnokát, hogy terjesszen terveket eléje a diákszálló ügymenetének vezetésére. A főváros pedig, mely egyelőre még egy diákszállót sem épitett, máris azzal vigasztalódik, hogy nem a más, hanem a saját kárán tanulva, uj, nagy diákszállót fog épiteni a Városligetben, a Hermina-uton, a vakok-intézete közelében és akkor neki is lesz — diákszállója.

Mindebből az a szomoru tanulság, hogy a főváros áldozatkészségét az állam nem honorálja. A koldus főváros most már nemcsak kórházakat, kaszárnyákat épit, hanem az állam szociális feladatait is magára vállalja, anélkül, hogy mindezekért rekompenzációt kapna az államtól.

Éles tanácsjegyző nyugdijaztatását kérte

A mult hónapban kellemetlen szenzációt keltett a városházán az a hir, hogy a polgármester *Éles* Gusztáv tanácsjegyző, VI. kerületi anyakönyvvezető és *Jamniczky* László VI. kerületi előljárósági kezelőtiszt ellen megindította a fegyelmit megelőző vizsgálatot, egyuttal pedig mindkét tisztviselőt állásuktól felfüggesztette. A szigoru eljárás okául azt mondották, hogy a felfüggesztett tisztviselők sulyos szabálytalanságokat követtek el s ügyükben a rendőrség előtt is vizsgálat folyt.

A közigazgatási bizottság hétfői ülésén foglalkozott ezzel a dologgal. Ugy került a közigazgatási bizottság elé, hogy a polgármester a két tisztviselőt, egyuttal a fizetésük egyharmad részének az élvezésére szoritotta, ami ellen mindketten felebbezéssel éltek. A közigazgatási bizottság *feloldotta* a polgármester határozatát, aminek az volt az indoka, hogy mindkét tisztviselő közben önként kérte a nyugdijaztatását s a rendőrség megszüntette a vizsgálatot. A nyugdijaztatásnak semmiféle akadálya nincsen és igy az ügy végleg befejezettnek tekinthető.

Nyári üzletek . . .

Alkudoznak egy kőbányára

A nyári szezónban sem nyugszik Fock Ede tanácsnok, az ut- és csatornaépitési ügyosztály vezetője. Az aszfalt megbukott, a thallwoud megbukott, ilyenkor egy ambiciózus, szorgalmas tanácsnok más terv után lát. Igy tett Fock tanácsnok és uj ötleten nem is kellett sokáig törni a fejét. Krepuska Géza egyetemi tanárnak, az ismert fülorvosnak, a nógrádmegyei Somoskőujfalu határában bazaltkőbányája van, amelytől már régen szabadulni óhajtott volna.

Tavaly, amikor a városházán rájöttek arra, hogy a községi furó mitsem ér kő nélkül, Krepuska tanár jelentkezett is ajánlatával, de az ügyosztály vezetője jobbnak találta a korláti bazaltbányát és ennek a megvétele iránt tett előterjesztést a pénzügyi bizottságnak.

Egy esztendővel ezelőtt tehát még Korláton termelték a legjobb bazaltkövet és bár a Korláti bazaltbánya nem merült ki és a kő nem lett rosszabb: — Fock tanácsnok urnak ma mégis a somoskőujfalusi bányára fáj a foga. A tulajdonos 800,000 koronát kér érte, ami horribilis összeg, mert a tavalyi kalkulációk szerint a felénél is kevesebbet ér a somoskőujfalusi bánya és lényegesen több beruházást igényel, mint a korláti. Különben sem látjuk be, mért kell még nyáron is bányavételekkel és hasonló üzletekkel foglalkozni, miért nem piheni ki Fock tanácsnok ur az esztendő folyamán szerzett babérjait?

Negyvenhétezer koronát fizetett a Marta a városnak

Amikor tavaly a tanács a *Marta*-ra és a közben vele fuzionált *Benz*-re ruházta a benzines autótaxik koncessióját, a szerződésben kikötötte, hogy a két vállalat területhasználati dij, illetve nyereségrészesedés fejében minden egyes kocsi után évi 500 koronát tartozik félévi egyenlő részletekben a fővárosnak fizetni.

A folyó esztendő második félévi részletei julius elsején váltak esedékessé. A Marta pontosan megfelelt szerződéses kötelezettségének. A főváros a Magyar Bank és Kereskedelmi r. t. után 185 forgalomba lévő kocsi után összesen 46.250 koronát kapott a vállalattól. Vagyis a városnak az autótaxikból ebben az esztendőben 92.500 korona jövedelme volt.

Jövőre ez az összeg meg fog duplázódni, mert az esztendő végéig a vállalat még további 175 kocsit fog a forgalomba beállitani, ugy, hogy a város jövedelme ezentul háromszázötvenezer 500 korona, összesen 175.000 lesz.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Események

OLVASÓINKHOZ!

A városházi és a közgazdasági szezón szünetelése miatt, lapunk julius közepétől augusztus végéig a rendes időben, de négy oldalra korlátolt terjedelemben jelenik meg.

A szerkesztőség.

Pártvacsora.

A VII-ik kerületi demokrata-kör folyó hó 15-én, szerdán kezdi meg társasvacsoráinak sorozatát. A vacsorákat minden szerdán este fél kilenc órakor a Neményi-féle vendéglőben (ezelőtt Kovács-vendéglő, Városliget, Fővárosi Pavillon) tartják meg s állandó látogatói lesznek Vázsonyi Vilmos, a párt vezére, Székely Ferenc dr. ny. igazságügyminiszter, a párt tiszteletbeli elnöke, Székely Aladár, Benedek János, Bródy Ernő és Pető Sándor országgyülési képviselők. A párt választási jogvédő irodája minden délután 2—6-ig rendelkezésére áll a tagoknak.

Vidéki hirek.

A pécsi villamossági rt. igazgatósága D. G. H. T. áramszállitási szerződését beható, alapos megvitatás után elfogadta és ezzel a szerződés megkötése a részvénytársaság részéről véglegessé vált. A város részéről a jogügyi, pénzügyi és a közgyülés által kiküldött ad hoc bizottság kedden fogja letárgyalni a szerződés ügyét.

Kaposvár tanácsa nyilvános árlejtést irt ki a város kétmilliós aszfaltozási munkáira. A pályázaton résztvett a kaposvári aszt-cement és palagyár, a magyar aszfalt rt., a magyar-horvát aszfaltgyár, az angol aszfaltgyár, Bien János és Helvei Tivadar főv. vállalkozók. A munkát a tanács a legolcsóbb ajánlatot tett Magyar Aszfaltgyár rt-nak adta oda, mely 1.830,183 koronát kért. A legdrágább ajánlat (2.112.266 korona) Helvei Tivadaré volt.

Szeged város tanácsának megbizásából Farkas Árpád fővárosi müszaki tanácsos előterjesztést dolgozott ki a szegedi légszeszgyár megváltására vonatkozólag. Az

Munkátlanság után édes lesz a pihenés

A tudósitó, akinek szomoru kötelessége a közgyülések látogatása, méla akkordokat kénytelen rezegtetni, az utolsó ülésről szólván: Hogy isne, hiszen őszig nem látjuk többé ilyen szépen együtt ezt a kedves, derék társaságot, őszig nem halljuk Rózsavölgyi tata zamatos elnöki megjegyzéseit, nem halljuk Vázsonyit beszélni, nem gyönyörködhetünk a karzat szépeiben, sem Baránszky Gyulában, amint hitvitázik Szalay Mihálylyal. Elült a Közuti-Városi csata, nyár van, meleg van, a legaktuálisabb kérdés az volt:

— Mikor utazol Siófokra tanácsnok uram?

— Honnan tudod, hogy ott nyaralok?

— A Fővárosi Hirlapban olvastam.

— Érdekes, mondja a tanácsnok, te vagy a száztizedik városatya, aki a Fővárosi Hirlapra való hivatkozással érdeklődől a nyaralásom iránt. Egyebekben köszönöm szives érdeklődésedet és szivesen látlak Siófokon egy párti strandfürdőre.

Strandfürdő, strandfürdő — igy méláz Kassai Ferenc. Hát mégis lesz strandfürdő?

— Lesz bizony, de nem Budapesten. Budapesten rekkenő hőség lesz és piszkos Duna-viz és Angol-park és Casino de Paris és Jardin de Paris és — nagy pénzhiány.

Ilyen hangulatban kezdődött az utolsó ülés. A demokrata padsorokban két hoszu szakállas bécsi ült. Senki sem ismerte őket, mire bemutatkoztak:

— Wampetics vagyok.

— Freudiger vagyok.

Uj városatyák voltak, mohón figyeltek hát és teli tüdővel szivták magukba Vértes Emil kuruc beszédét, Szemenyei Kornél statisztikai adatait, Bruszt Dávid paradoxonjait, amelyek közül az egyik igy hangzott:

— Ha sokat iszik az ember, akkor keveset iszik, ha sokat akar inni, akkor igyék keveset.

Bruszt aztán megmagyarázta az elmésségét. Arról beszélt, hogy a városnak takarékoskodnia kell, nem szabad olyan mohónak lenni a beruházásokban és a kölcsönszerzésekben, mert valamiképpen a sokat ivó ember is hamar tönkre megy és nem ihatik tovább, ugy jár majd a város is: idő előtt kimerül.

Bárczy István polgármester tanulékony férfiunak bizonyult. Rögtön kiment a büffébe és rendelt egy pohár — friss vizet. Ebből akármennyit iszik a főváros, mégsem lesz részeg.

A Kolozsvár-ügyi bérletet az eddigi bérlőnek hagyta meg a közgyülés. Felpattant erre a helyéről Klein Gyula és harsány hangon jelentette ki:

— Felebbezek, tisztelt közgyülés! Amire óriási hahota támadt és a nagy nevetéstől annyi köny csordult ki a városatyai szemekből, hogy szappannal és illatszerekkel kellett a termet felsurolni. (A szappan- és illatszer Klein Gyula gyárából került ki).

Az esztendő utolsó csatája a Kossuth Lajos-utcai villamos körül folyt le. A Józsefváros ismét Hajdu Marcellt küldte a csatába, a közuti-párt viszont Hecht Ernőnek tapsolt. Az angyali türelmü, derék, jó Gál Károly izgatottan leste a viadal kimenetelét és boldog volt, amikor végre elfogadta a közgyülés a tanács előterjesztését. A nagy izgalomba beleveszik a következő épületes párbeszéd:

Hajdu Marcell: A tanács tehetségét bizonyitja az előterjesztés. A polgármester nem változtatta be az igéretét.

Pető Salamon: Szórul-szóra igaz.

Bárczy István: Szórul-szóra nem igaz.

A jövő krónikására hárul a feladat, hogy a három bajvivó között igazságot tegyen. A fizika azt tanitja, hogy két test egyszerre, ugyanazon a helyen, nem mondhat homlokegyenest ellenkező dolgokat ugy, hogy mindkettőnek igaza legyen. Itt pedig nem is ketten, hanem hárman valának az igazmondók! . . .

A Kossuth Lajos-utca után pontot tettek a városatyák a szerdai tárgyalásra, pedig a napirendre kitüzött 128 tárgyból csekély 121 maradt elintézetlenül. De hát az idő fél kilencre járt és az atyák azt mondták: Holnap is van egy nap. Csütörtökön ujból összejöttek, megfogyva bár, de törve nem. Lehettek vagy huszonöten és olyan őrült galopban szavaztak meg mindent, hogy a tanácsnokok felsóhajtottak: Óh, mért oly későn, két hónappal a levelek hullása előtt. Három óra alatt mindennel végeztek és mindent elfogadtak. Olyan nagy volt az elfogadó-kedv, hogy Csupor tanácsnok a kaszárnyaépitéssel kapcsolatban akár háborut is inditványozhatott volna Szerbia ellen. Vagy — hogy népszerübben világitsuk meg a helyzetet — ha Lánczy Leó eljött volna, akkor egy szép váltót is elfogadhattak volna vele. Ami minden esetre üdvös dolog lett volna, már csak a nyaralási szempontból is. Enélkül nagyon sok embernek keveset használt a polgármester utolsó elnöki enunciációja:

— Kellemes nyári üdülést kivánok az uraknak! . . .

előterjesztés szerint a városnak csak 1920-ban lesz joga a vállalatot megváltani, ha korábban akarja, ugy nemcsak az összes beruházások értékét kell megfizetnie, hanem tetemes kárpótlást is.

Perlik a fővárost.

Deutsch Imre vállalkozó néhány esztendővel ezelőtt elkészitette az Üllői-ut, Erzsébet-királyné-ut, Batthyányi-utca, Villányi-ut, Bercsényi-utca s a Kelenhegyi-ut egy részének csatornázási munkáit. Elvégezte ezenkivül az Angyalföldi-ut makadámszerü burkolását s a Szabolcs-utca és Ágyu-utca kövezését. Ezeknek a munkáknak az ára százezer korona volt. Egy ideig minden akadékoskodás nélkül fizette a város a vállalkozónak az esedékes részleteket, később azonban sokáig huzta a számla kifizetését. Deutsch Imre erre cedálta a követelést a Szállitmányozási és Iparbank rt-ra, amely nemrégiben pert inditott a főváros ellen. Tőke fejében 46,754 koronát követel, kamatokért pedig 3000 koronát. A budapesti polgári törvényszék előtt e napokban lesz a perfelvétel. Jellemző, hogy a város kiteszi magát az ilyen perek esélyeinek. Nem szabadna előfordulni, hogy további késedelmi kamatokat követelhessen, mert ez a kiutaló közegeknek páratlan hanyagságára vall.

A községi üzemek vezetői.

Mult heti számunkban cikket közöltünk a városi üzemek vezetőinek javadalmazásáról. Cikkünkbe több tévedés csuszott be, amit ezennel helyreigazitunk és készséggel megállapitjuk, hogy Stark Lipótnak, a városi villamosüzem vezérigazgatójának 40,000 korona a fizetése, helyettesének, Deutsch Lajosnak pedig 36,000 korona.

Ügyvédek, birák a tengeren.

Az osztrák birák, ügyvédek és jegyzők évről-évre nagy társaskirándulást rendeznek. Ez évben Trieszt, Durazzo, Athén, Konstantinápoly, Sebastopol, Jalta, Liwadia, Skutari, Prinkipe, Smyrna, Ephesus, Curzola és Trieste az utiprogramm és a csodaszép tájakon vezető utat az Austro-Americana gőzösén teszi meg a kiránduló társaság, mely augusztus 12-én indul és 30-án érkezik vissza Triesztbe. — Máris sok magyarországi jelentkezője van a kirándulásnak. Felvilágositásokat készséggel ad az *Austro-Americana* magyarországi központi irodája: Budapest, VII., Thököly-ut 2. szám.

Házilag készitett

női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

A TŐKE

A pénzintézetek és a jegybank.

A minap az a hir járta be a sajtót, hogy az Osztrák-magyar bank, a német Reichsbank példáját követve, körlevélben bizonyos direktivákat adott a magyar pénzintézeteknek. Néhány lap pláne annyira ment, hogy az állitólagos körlevél szövegét is közölte. Mi ebben az ügyben kérdést intéztünk a jegybank magyarországi főintézetének egyik vezetőjéhez, aki ezeket mondotta nekünk:

— A körlevél apokrif. Mi a pénzintézetek üzletkezelésébe nem folyhatunk bele. Erre a statutum nem ad jogot nekünk. Viszont az már a mi jogunk és kötelességünk, hogy a leszámitolásra benyujtott váltóanyagot megrostáljuk. Ezt tettük akkor, amidőn annakidején a szövetkezeti váltókat, melyek nem voltak kereskedelmi papirok, visszautasitottuk és ezzel hozzájárultunk eme közgazdaságilag káros intézetek kipusztitásához.

Ezzel kapcsolatban beavatott pénzügyi körökből a következő információkat kaptuk.

Minden jel arra vall, hogy az Osztrák-magyar bank valamelyes akciót tervez a hitelélet megszilárditása céljából. Nem titok, hogy Schmid, a jegybank vezértitkára, azt az eszmét vetette fel, hogy a pénzintézetek arra köteleztessenek, hogy a betétek 10 százalékát állampapirokba plaszirozzák és az igy létesitett tartalékot az Osztrák-magyar bankban helyezzék el. A bécsi nagybankok körében máris tudni vélik, hogy az osztrák pénzügyminiszteriumban megkezdték az ezen javaslat megvalósitására irányuló előmunkálatokat. A magyar pénzügyminiszter szintén komolyan foglalkozik az eszmével, melyet már azért is keresztülviendőnek tart, mert igen alkalmas volna a járadékpiac felélénkitésére, amire állampénzügyi szempontból nagy szükség volna.

Ezek az információk arra engednek következtetni, hogy a jegybank és a két kormány között tárgyalások folynak olyan törvényes intézkedések életbe léptetése iránt, amelyek egyrészről a közgazdasági likvidációnak fokozását, másrészről pedig a betétek biztositását célozzák. —

Krausz Simon a Magyar bank vezérigazgatója.

A Magyar bank Krausz Simont, aki eddig is a vezérigazgatói ügykör ellátásával volt megbizva, az intézet vezérigazgatójává nevezte ki. Egyidejüleg Krausz Simon kilépett a „Krausz és Bettelheim cégből. Krausz Simonnal olyan egyéniség kerül a Magyar bank élére, aki a budapesti piacon eddig is dominálo szerepet játszott. Az utóbb évek nagy tranzakciói majdnem kivétel nélkül az ő nevéhez füződnek. Nagy munkaereje, ismert energiája és széleskörü tapasztalatai garanciát képeznek arra, hogy az ő vezetése alatt a Magyar bank az erőteljes fejlődés utjára fog lépni.

Fellner Frigyes.

A király dr. Fellner Frigyesnek, az Agrárbank ügyvezető igazgatójának tudományos működése elismeréseül az egyetemi nyilvános rendkivüli tanári cimet adományozta. A legfelsőbb kitüntetés a magyar bankvilágnak ezuttal egy olyan kimagasló alakját érte, aki irodalmi működése révén a külföldön is hirnevet szerzett magának. Legutóbb a magyar nemzeti vagyonról szóló munkája keltett általános feltünést. Irodalmi dolgozatait, amelyek eddigelé 24 kötetet tesznek ki, több nyelven jelentek meg.

A magas buzaárak.

Magyarországon a magas buzaárak a kedvezőbb terméskilátások dacára is tartják magukat. Ma már ott állunk, hogy nálunk a buza két koronával drágább, mint Csehországban. Az agrikultur Magyarországnak jutott az a dicsőség, hogy rekordot teremtsen a magas buzaárak tekintetében. A tényleges viszonyok semmivel se indokolják ezt a tulmagas árt. Bizonyos, hogy az abnormis áralakuláshoz sokban hozzájárult az a féktelen spekuláció, mely a budapesti tőzsdén hónapok óta üli orgiáit. Ezt a spekulációt pedig a budapesti nagymalmok vezetik és táplálják és igy elsősorban őket terheli a bün a magas buzaárakért. A legszebb a dologban az, hogy most meg ők siránkoznak, hogy a magas magyar buzaárak miatt maid nem tudnak konkurrálni az osztrák malmokkal.

Az osztrák osztálysorsjáték sikere.

Már több izben ismertettük azokat az előnyöket, melyeket az osztrák osztálysorsjáték — a magyarral szemben — a publikumnak nyujt. A nyerési esély az osztrák sorsjátéknál tudvalevőleg csaknem 25 százalékkal nagyobb, mint a magyarnál. Nem csoda, ha ilyen körülmények között az osztálysorsjáték Ausztriában igen népszerü, mig nálunk mindenki csak gyülölettel beszél róla. Az osztrák osztálysorsjáték sikere már az e lső évben oly nagy volt, hogy az osztrák osztálysorsjáték sikere már az első évben oly nagy volt, hogy az osztrák kincstár elhatározta, hogy novembertől kezdve a sorsjegyek számát 40,000 darabbal felemeli. Ezzel a sorsjegyek száma eléri a 200,000-et.

OSTENDE KÁVÉHÁZ
RÁKÓCZI-UT 22. SZÁM.
Minden este Banda Marci és fiai muzsikálnak.
Számos látogatást kér GROSZ ÖDÖN kávés.

Zajtalan! Gazdaságos!
MÁG
25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

KRISTÁLY KÁVÉHÁZ
VI., TERÉZ-KÖRUT 32. SZ.
A főváros legelegánsabb kávéháza. — Elsőrangu vacsorák. — Az összes bel- és külföldi lapok.
Kitünő kiszolgálás!
Számos látogatást kér DÉNES MÁRTON kávés.

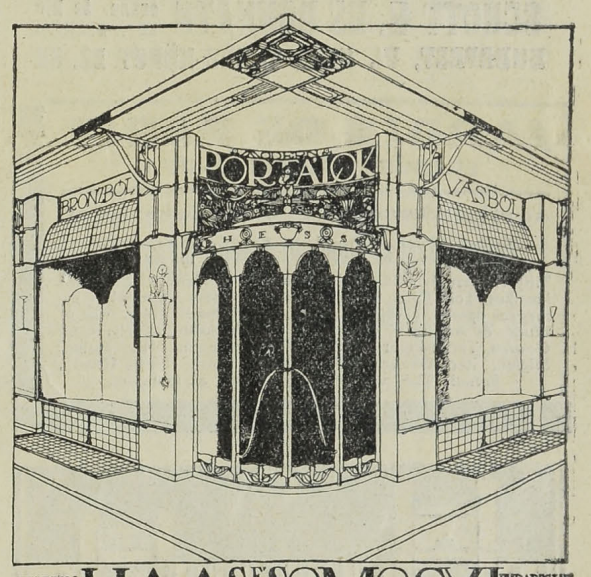

TELEFON 7-44 HAAS & SOMOGYI BUDAPEST VI. FRANGEPÁN 2.

ROYAL STANDARD

Látható irásu AMERIKAI IRÓGÉP
A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.
A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.
Országszerte dijmentesen bemutatja:
KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért dr. Szilágyi Hugó felelős.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

JARDIN DE PARIS

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.

Az előadás kezdete pont 9-kor. Juliusi műsor.

Pallai Rózsi és Sarkadi Aladár a Vigszinház müvészei.

Tilly Halpern és Hilda Reimann német dizözök Hans Elliot komikus, Solti Rózsi, Nagy Magda, Marosffy. A detektiv ur, magyar operett. Gyüjtsünk Károlyinak, aktuális tréfa, Max és Moritz és még 10 uj attrakció. — A Tabarinban: Evelyne and George, The 5 Futurist Girls. The 4 Frebenofts Mlle Maino, Mignon duo, Oliviares Jaseha, Mimi Fürth, Hertha Chasté, Baronin Thea von Walborg és még 42 táncszám.

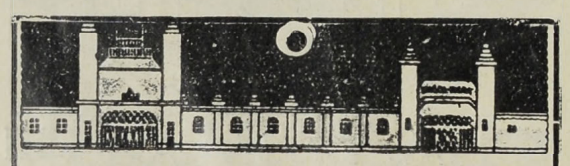

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

„AUSTRO-AMERICANA“ TRIEST

37 oceángőzös. Rendszeres személy- és árujáratok. **Triesztből New-Yorkba és Kanadába.**
Üdülő- és kéjutazások a Földközi-tengeren.
Kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. — Felvilágositással szolgál az **Austro-Americana** irodája.
Budapest, VII., Thököly-ut 2-V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásasványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA. —
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
sürgönyczim: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

GRAMMOFON

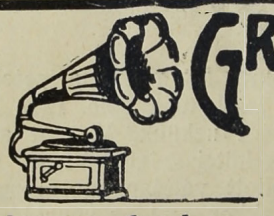

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST.
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. julius hó 22-én. 30. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A Népopera

születése, élete és halála a legcsunyább lapjára kerül a Bárczy-rezsim krónikájának. Példátlan lelkiismeretlenséggel és könnyelműséggel, minden törvény és minden rezón, de nem minden szokás ellenére, milliós szivességet tett a főváros egy kulturalapon szervezett, de mégis nyerészkedésre alapitott magánvállalatnak. Tette pedig ezt akkor, amikor a város pénzügyi viszonyai oly szomoruak, hogy szinte nem is illik már erről irni vagy beszélni.

E lap más helyén olvashatók a Tisza Kálmán-téri csata hajmeresztő részletei. Elmondjuk, milyen összeg erejéig van a város a bukásnál érdekelve és nyiltan feltárjuk a várható következményeket, nyiltan megirjuk, kiket kell mindenért felelősségre vonni. Bezzeg a polgármester a könnyebbik végét fogta meg a dolognak. Autóra szállt és meg sem állt a tiroli bércekig. Tirolban csend van és jólét, a madarak nem csiripelik a Népopera csődjét, nincs ember, aki a polgármestert Tirolban felelősségre vonná. Idehaza pedig őrült futkosás és jajgatás van. Égszakadás, földindulás, hitelezők kara, zenekar, énekkar, magánszereplők, közszerepiők, jelzálogosak és zálog nélküliek, uzsorások és naiv pénzvesztők tanácskoznak, tárgyalnak, határoznak. A polgármester ur nem szereti ezt az őrült hangzavart. Ő csak Jadlowkerért rajong és Sirotáért . . .

Kettős munka előtt áll most a főváros törvényhatósági bizottsága, a főváros lakosságának törvényes képviselete. Az egyik munka: leszámolás a multért és a jelenért. A másik: a jövő hidjának megépitése. Meg kell menteni, ami megmenthető. A Népopera falai a város nyakába szakadtak, a terhek a város terhei, itt tehát arról kell gondoskodni, miként lehetne ezeket a falakat, ezt a szinházat a leggazdaságosabban kihasználni. Mert nyilvánvaló, hogy az Operaházzal tervezett megoldás csak prolongálása a város bajának, de nem nevezhető végleges megoldásnak. Arról ellenben komolyan illenék beszélni, hogy a főváros alakitsa át a kőkolosszust nyilvános könyvtárrá. Legyen a Népoperából kulturpalota, takaritsa meg a város azt a sok pénzt, amit a kulturpalota céljaira már meg is szavazott a közgyülés. Ne dobáljanak ki ujabb milliókat, hanem ugy vegyék elejét a további ráfizetéseknek, hogy a Népoperából kulturpalotát csináljanak. Kolumbusz tojása ez a megoldás. Olyan praktikus, olyan szükséges, olyan egyszerü, hogy mindenre fognak gondolni a városházán, csak erre az egyre nem.

Fullánkok

A szemét-telep

arról nevezetes, hogy Huba vezér nemes utódával ezen a réven sikerült üzleti összeköttetésbe lépni a városnak és hogy egy halódó vállalatnak a megváltása is ehhez az üzemhez füződik. A szemét-telep négymillió koronájába van a városnak és a köztisztasági hivatal mégis azt állitja, hogy ennél az üzemnél botrányos állapotok uralkodnak. Ha ő állitja, akkor ennek igaznak kell lennie, de akkor nem tudjuk, miért kellett a városnak a Cséry- és Szemere-féle vékákat lenyelni és miért kellett milliókat kidobni szemétre.

A Sugárutról

a Fővárosi Hirlap deritette ki, hogy bárha ma még csak papiron van meg, de máris görbe, máris mellékutjai vannak. Két városatya buzgolkodik azon, hogy a világ legnagyobb üzleteinek egyikéhez segitse őket a város. Grünwald Mór és Schiffer Miksa urak azt hiszik, hogy az Erzsébet-sugárutnak a rendeltetése az, hogy üzlet legyen belőle. A fővárosnak égetően szüksége van arra, hogy egészséges, széles, modern utcája, forgalmas utja, sok uj háza legyen. A Sugárut épitését tehát a világért sem akarjuk hátráltatni és gáncsoló szavunk egyes-egyedül a vállalkozó szellemü városatyák ellen irányul, akiket mindeddig sohasem láttuk ott, ahol a város érdekeit kell képviselni, de a Sárosfürdőnél is a város ellen dolgoztak, a város pénztárát akarták szegényiteni. A Sugárut ne legyen üzlet és ha már üzlet, hát az üzleti haszon a városé legyen,

Harmincöt millió

koronája maradt a városnak a legutóbbi kölcsönből, a függőterhek kifizetése után. A legujabb beruházási programm szerint ebből az összegből huszmillió korona jutott volna a Magyar Villamossági részvénytársaság boldog részvényeseinek. Ennek az összegnek a kifizetésére azonban nem került sor, mert tudvalévő, hogy a fizetési határnapot prolongálták és később sem lesz szükség a pénzre, mert a huszmilliót egy külön kölcsönből akarja fedezni a város. Ebből csak azt akartuk megállapitani, hogy minden beruházási programm tisztára szemfényvesztés, egyáltalában nem vehető komolyan. A beruházási programmot tulajdonképpen máris nem tartotta be a tanács és méltán vetődik fel a kérdés, hogy vajjon miféle más megváltásra tartogatják azt a huszmilliót, amelynek határozott célja, rendeltetése volt!

A NÉPOPERA CSŐDJE

Milliókkal uszik a város

Szánt-szándékkal nem foglalkoztunk mindeddig a szerencsétlen Népopera ügyével. Személyeskedéssel, antikulturális tendenciával, ártási szándékkal vádolták meg mindig azokat akik ehhez a kényes témához hozzányulni merészkedtek. Most már semmi értelme sincsen az érzékenykedésnek: a Népopera teljesen és véglegesen megbukott és a nekrológjához tartozik annak a megállapitása, hogy *az alapitókat semmiféle gáncs nem érheti.* Becsületes igyekezettel, minden pénzükkel és megfeszitett munkájukkal szolgálták a zene kultuszát, emlékezetes sikerekkel, gyönyörü müvészettel, tudással, hozzáértéssel, határtalan ambicióval, imponáló tisztességgel kormányozták az utolsó pillanatig a Népopera eredendő gyengeségben szenvedő hajóját.

A hatalmas kőtömeg csaknem összeroskad a sulyos terhek alatt, amelyeket az idők folyamán ráraktak. Nincs ott egy szög sem, amelyet megkimélt volna a végrehajtó és a becsüs. Egyedül *Bárczy* István polgármesternek a szobra áll rendületlenül az előcsarnokban. Szimbolum a szobor: azt jelenti, hogy ez az a férfiu, akinek Budapest a Népoperát köszönheti. A polgármesternek nagy oka volt arra, hogy itthagyja a várost és nyakába vegye a külföldet. Mert nyolc esztendős polgármesterségének legkeserübb perceit köszönheti a Népoperának, nyolc esztendős rezsimjének legégetőbb szégyene, legcsunyább kudarca, legszerencsétlenebb ténykedése volt, amit a Népopera körül végzett.

A legnagyobb felháborodással lehet csak erről a dologról irni. Még egyszer és nyomatékosan hangsulyozzuk: nem a Népopera alapitóiról, igazgatóiról van szó, hanem a városról, a tanácsról, a polgármesterről. Mert az történt itt, amire nem találnak példát sehol sem: a főváros megengedte a Népopera igazgatóságának, hogy a város telkén épitse fel a szinházat, megengedte, hogy a város telkére három millió korona összegü jelzálogkölcsönöket vegyenek fel, készfizetői kezességet, szavatosságot vállalt a saját ingatlanára bekebelezett, idegen tartozásokért, végül hozzájárult ahhoz is, hogy az igazgatóság a belső berendezésre külön fél milliós kölcsönt vegyen fel, sőt — mint utólag kiderült — ezeket a berendezéseket is a város vette és a város engedte át a szinháznak. Számokba kifejezve a tényállást, mintegy *három millió koronával* van a legközvetlenebbül érdekelve a főváros a Népopera elkerülhetetlen csődjénél. Az adósságokat a városnak kell kifizetnie, mert könnyelmü volt s mert a tanács — és ez a legsulyosabb momentum — a közgyülés megkerülésével is engedélyezett ujabb kölcsönöket, ujabb adósságcsinálásokat.

Legutoljára 1913. julius hónap második napján, tehát a tavalyi utolsó közgyülésen volt alkalmuk a városatyáknak a Népopera dolgával foglalkozni. A napirend 82-ik pontja a tanács előterjesztése volt „a Népopera jelzálogkölcsönének kiegészitése ügyében". Az előterjesztés elmondta, hogy a szinházra csak egy millió korona kölcsönt engedélyezett a város, de az épitkezés 1,742.142 koronába került, miért is az igazgatóság további 300.000 korona teher engedélyezését kéri.

Egyetlenegy ember szólt az előterjesztéshez: *Waigand József*. Tessék elolvasni a beszédét és tessék figyelmesen elolvasni a polgármester válaszát. Megdöbbentő jóstehetséggel festette meg Waigand a jövő képét és megdöbbentő cinizmussal, könnyelműséggel cáfolta Waigandot a polgármester. Nagyon tanulságos beszédek voltak ezek. Szószerinti hüséggel közöljük az idevágó részeket:

Waigand József: A főváros pénzügyi érdekei szempontjából nemcsak, hogy a főváros érdekeként nem jelentkezik ennek a kérésnek a teljesitése, hanem hátrányos a fővárosra nézve az, hogy a tanács engedélyt kér a közgyülléstől arra nézve, hogy az eddigi 1 milió K-ás jelzálogkölcsön 1 millió 300.000 K-ra egészittessék ki. Számolni kell azzal a ténnyel, hogy nem csupán a jelzálogkölcsön bekebelezését engedik meg, hanem szavatosságot is vállalnak az illető bankkal szemben; de ha nem vállalnának szavatosságot, abban az esetben, ha nem fizetik meg a részleteket, nem tehetik ki magukat annak, hogy a szinház területét idegen kézre hagyják jutni, hogy az illetőnek szabad rendelkezési joga legyen a telek fölött. Anyagi és erkölcsi tekintetben is abban a helyzetben vannak tehát, hogy kénytelen törődni azzal, hogy mekkora a jelzálogteher, amelyet engedélyeznek. Szólóban meglehetős bizalmatlanságot kelt az a körülmény, hogy amikor mindenképen iparkodtak segiteni a szinház létesitésénél és amikor nem is olyan régen kétségtelenül meglehetős magas összegü kölcsönt engedélyeztek, azt tapasztalják, hogy rövid 2 év mulva elégtelen az az áldozat, amelyet a főváros hozott és további áldozat meghozatalára iparkodnak persvadeálni a fővárost. Megvallja, hogy az 1,300.000 K — amely még nagyobb is lehet, ha a részleteket nem tartják be — kétségtelenül oly nagy teher, amely ha bekövetkezik az, hogy a fővárosnak *kell közbelépnie* és a fővárosnak kell, mint adósnak előtérbe helyezkednie, olyan sulyos megterhelését jelenti a fővárosnak és olyan sulyos áldozatot követel egy magánszinház érdekében, amelyet semmiképen sem tart összeegyeztethetőnek a főváros pénzügyeinek gazdaságos vitelével, valamint a kulturának pártolásával sem. Szóló meggyőződése és tudása szerint a főváros hátrányára cselekszenek, ha megszavaznák ezt az előterjesztést.

Bárczy István polgármester: Pénzügyi szempontból a biz. tag ur felszólalásában látom épen az ellenkező indokokat, amelyekkel a kérdés teljesitése támogatható. A biz. tag ur azt mondotta, hogy ezen szavatosság nem jelent egyebet, mint hogy a főváros még a törlesztési részletekre nézve is vállalja a felelősséget, mert nem engedheti meg, hogy az ő tulajdonát képező ingatlan árverés alá kerülhessen azért, mert a vállalat nem fizet. Már most, ha ez igy áll, t. közgyülés, arra az egy millióra nézve, amelyet eddig a szinház felvett, nem az-e a főváros pénzügyi érdeke, hogy a Népopera részvénytársaságot abba a helyzetbe hozhassa, hogy pontosan tudja fizetni a részleteket és hogy be ne álljon az az eshetőség (Nagy zaj.), amelytől a javaslat ellenzői tartanak. Ha mi a részvénytársaságnak az épitkezés és berendezés költségeinek a konszolidált fedezésére módot nem nyujtunk, azt hiszem, nem segitjük elő, hogy ezen részletek pontosan fizettessenek, hanem épen az ellenkezőjét. Itt csak annak a megbirálására van szükség, vajjon ezen összeg arányban áll-e a tényleges befektetésekkel és berendezésekkel, erre nézve azonban a tanács magának az előzetes vizsgálatot megejtette.Ez volt az egyik szempont, a másik szempont pedig az, hogy a főváros egy értékes telek használatra való átengedésével nagy mértékben támogatta és elősegitette s lehetővé tette ezen Népopera létesitését. Azonban effektive tulajdonképen eddig semmiféle áldozatot a Népoperáért nem hozott, tehát nem lehet a dolgot ugy feltüntetni, hogy mi itt áldozatokat halmozunk. Miután nézetem szerint a főváros helyesen felfogott pénzügyi érdekében is az áll, hogy a proponált jelzálogkölcsönteher engedélyeztessék s az előterjesztést ezzel is indokolttá lehet tenni s másfelől igy látom azt biztositva, hogy a Népopera, ha igyekezni fog, az eddig szerzett tapasztalatoknak is a gyümölcsöztetésével, mégis jobb körülmények között, képes lesz a szinházat a főváros pozitiv anyagi támogatása nélkül is tovább vezetni, mindezen okoknál fogva ajánlom a tanács javaslatát az elfogadásra.

Egy esztendővel ezelőtt tehát — a válság akkor már köztudomásu dolog volt — a polgármester még exponálta magát, védőbeszédet mondott, rábeszélte a bizottsági tagokat, hogy szavazzák meg bátran a 300.000 koronás kölcsönre vonatkozó engedélyt. Egyáltalában mindig a polgármester járt elől a Népopera favorizálásában, mindig Bárczy István volt a védőangyala a szinháznak és felelősségünk teljes tudatában állitjuk, hogy egyedül Bárczy Istvánnak köszönhet a főváros minden kellemetlenséget, minden anyagi és erkölcsi kárt, amely a várost a Népopera révén éri.

Ki a bünös?

A polgármester belerántotta a bünbe a tanácsot is .A közgyülésé a hiba, hogy belement a telek átengedésébe és 1,300.000 korona erejéig jelzálogos kölcsönöket engedélyezett a város telkére. Tudvalévő azonban, hogy a Népoperát nemcsak ezek a terhek kergették krizisbe. A szinház jelzálogkölcsönökért nem 1,300.000, hanem több mint *két millió koronával tartozik*. A közgyülésnek erről nem tettek jelentést, a közgyülés nem adott több kölcsönre engedélyt. A közgyülés nem járult hozzá ahoz, hogy a város adja a zenekari és egyéb felszereléseket a szinháznak, sem ahhoz, hogy fél millió koronával megterheljék az ingóságokat, sem pedig ahhoz, hogy a város pénzén fizessék ki a bajba jutott tagokat. A legjobb esetben mindez nem a polgármester személyes ténykedése, hanem a tanács adott mindezekre felhatalmazást. De minő jogon tette ezt és mikor? Miért mellőzték a közgyülést és milyen alapon merik remélni, hogy a városatyák utólag mindent szó nélkül jóváhagynak. Sulyos arculcsapása ez nemcsak közgyülés tekintélyének, nemcsak a város anyagi és erkölcsi érdekeinek, hanem a törvénynek is, amely világosan intézkedik arról, hogy ilyen nagy összegü vagyoni kérdést érintő ügyeket nem lehet a közgyülés háta mögött elintézni. Más városokban, más országban már régen fegyelmit kapott volna a tanács és már régen megelőzött volna minden jogos kritikát a tanács feje azzal, hogy visszavonul a város vezetésétől. Csakis Budapesten lehet egy egész szinházat épiteni a városatyák birkatürelmére, indolenciájára.

A város kára.

Nem tuloztunk, amikor három millió koronában állapitottuk meg a város érdekeltségét a Népoperánál. A város csakis ugy mentheti meg a veszett fejsze nyelét, ha a szinház csődbe megy. Ebben az esetben a hitelezők elveszitik a pénzüket, de a jelzálogos hitelezőket védi a telekkönyv és védi a város készfizetői kezessége. A város kénytelen-kelletlen tulajdonosa lesz a Népoperának, ami annyit jelent, hogy minden kötelezettség őrá száll. Az Operaházzal történt megállapodás csak ideig-óráig való elhalasztása a krachnak. A terheket nem veszi át az állam, legfőljebb egy-két évi amortizációt vállal magára. A hitelezők kétségbeesetten szaladgálnak a városban és természetes, hogy most majd a fővárost fogják megrohanni. Sok céget nagyon jelentékenyen érint a Népopera válsága. A *Schlick-Nicholson* gyárnak 170.000 korona követelése van, külföldi cégeknek még több. A főváros tehát a maga bajaihoz most még a Népopera összes bajait kapja ráadásul. És ez tisztára baráti alapon, polgármester kulturérzékiségének, zeneszomjuságának a kielégitésére történt. Kiváncsian várjuk a rendkivüli közgyülést . . .

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Takarékosságra inti
a polgármester a tanácsnokokat

Bárczy István dr. polgármester közvetlenül az utolsó közgyülés után Tirolba utazott s 28-ig autón járja be Tirolt. Kiséretében van Delmár Tivadar, az ismert sportférfiu, akit Bárczy tudvalevőleg az autobusz-üzem igazgatójának szemelt ki. Mielőtt a polgármester autóturáját megkezdte, két rendelettel fordult a tanács tagjaihoz. Az egyikben felszólitotta a tanácsnokokat, hogy saját ügyosztályaik költségvetését, a költségvetésre vonatkozó adatokkal együtt legkésőbb julius 15-ig nyujtsák be a pénzügyi osztályhoz. A tanácsnokok legnagyobbrészt már meg is feleltek ennek a felszólitásnak. Az adatok, az egyes ügyosztályok jövő évi költségelőirányzatai már Berczel tanácsnoknál, illetve Ács főszámtanácsosnál vannak s most folyik az összeállitás munkája. Ezután pedig a tragikus vége következik a munkának: az egész anyag Bódy Tivadar dr. alpolgármesterhez kerül s ő vigyáz arra, hogy a bevételek és a kiadások egyforma összegüek legyenek, ez pedig csakis ugy megy, hogy a tanácsnokok kivánságait korlátozza, a tanácsnokok előirányzatát mérsékli.

Érdekesebb a polgármester másik rendelete. Ez ugy intézkedik, hogy a tanácsnokok a költségvetés összeállitásánál a legnagyobb takarékosságot tartsák szem előtt. Azt mondja a rendeletben a polgármester, hogy a folyó és a jövő évben előreláthatólag nem fog javulni a gazdasági helyzet.

Minthogy tehát nem lehet számitani arra, hogy a bevételek meg fogják haladni az előirányzott összegeket, ennélfogva a kiadási tételeket is a legszükségesebbekre kell redukálni s a legalacsonyabban beállitani. Figyelmezteti a polgármester a tanácsnokokat arra, hogy a jövő esztendőben egyetlen fillér fedezet sem lesz a hiteltullépésekre, ennélfogva a költségvetés kereteit nem szabad átlépni.

Vacuum cleanereket
vásárol a tiszti főorvosi hivatal

A főváros tiszti főorvosi hivatala a város tüdővészelleni mozgalmával kapcsolatban azt tervezi, hogy vacuum cleanereket fog nagy mennyiségben beszerezni s azokat eladja a budapesti háztulajdonosoknak. A terv szerint szabályrendeletet fognak hozni s ebben minden budapesti háztulajdonos kötelességévé teszik, hogy házát vacuum cleanerrel szerelje fel. A terv, amely persze a közgyülés megerősitésére szorul, ugy vetődött fel, hogy a tiszti főorvosi hivatal nem tud más módot a por továbbterjedésének megszüntetésére. Azt szeretnék, ha a szőnyegek porolását teljesen meg lehetne szüntetni, mert az udvarról száll be a legtöbb lakásba a por s vele a tüdővész bacillusa. Ilyenformán még vacuum cleaner-készülékkel is fog kereskedni a főváros. Az eset szakasztott olyan és ugyanolyan elbirálás alá esik, mint a füstemésztő készülék. Maga a gondolat ugyanis nagyon üdvös, nagyon jó, nagyon szükséges, de a gondolat felvetői nem a városházán hivataloskodnak, hanem — élelmes üzletemberek. Valaki ismét üzleteket akar csinálni a várossal, nosza, fogja hát magát és megállapitja, hogy a városnak ezer vacuum cleanerre van szüksége. Igy születnek meg Pesten az „üdvös intézkedések" és igy születnek meg — a városházi kijárások, üzletek.

Mult heti számunkban hirt adtunk arról, hogy az államnak is van egy szabadalmazott füstemésztő készüléke. A vasuti és hajózási főfelügyelőség egy bizottsága *Vázsonyi* Jenő főfelügyelő vezetésével a budapest—zimonyi vonalon, egy gyorsvonat kéményén próbálta ki a füstemésztőt, amely minden tekintetben pompásan müködött. Ez a készülék elégeti a füstöt, tehát még szenet is megtakarit. Nem látszik valószinünek, hogy amikor az államvasutak tulajdonában van egy jó készülék, akkor a kereskedelmi miniszter megengedje, hogy idegen füstemésztőkért igen nagy összegek vándoroljanak külföldre.

A főváros konyhakertészete

Az állam is árul zöldséget

Budapestnek, de sok vidéki városnak zöldségszükségletét is legnagyobbrészt bolgár kertészek látták el. Ez a szivós, szorgalmas faj a városok határán pár holdas olcsó földbérletet szerzett és ott intenziv termelésü konyhakertészetet honositottak meg. Ügyességükkel és főkép szorgalmukkal rövid idő alatt oly szép eredményeket értek el, hogy ugyszólván konkurrencia nélkül ők szolgáltatták városainknak a legszebb salátát, kelkáposztát, paradicsomot, hüvelyes vetemenyeket és egyéb zöldségféléket. Őszfelé azután, amikor a kerti munkát a fagyok és az esőzések már lehetetlenné tették, akkor szépen összecsomagoltak a bolgárok, hazavitték a magyar pénzt Bulgáriába családjukhoz, ahonnan csak tavasszal jöttek el megint.

Tavaly a balkáni háboru, majd a szövetségesek harca fegyverbe szólitotta a békés bolgár kertészeket is, akik gondozatlanul itthagyták a kenyeret adó magyar földet és mentek harcolni a pogány török, majd a szerb és görög testvér ellen. A magyar zöldségpiacot a bolgárok távozásával veszedelmes drágaság fenyegette, mert a bolgárokat csak nehezen lehetett magyar munkaerővel pótolni. A magyar ember nem szivesen adta rá magát a konyhakertészetre. Először hiányzott a kellő szaktudása, azután meg a kertnek gondos ápolása, az örökös babramunka sem felelt meg a magyaroknak. A legutóbbi három esztendőben sikerült ugyan a földmivelésügyi miniszteriumnak a kellő gazdasági szakoktatással és állami támogatással kiképzett konyhakertészeket nevelni és ezekkel pótolták ideigóráig az eltávozott bolgár kertészeket abban a hiszemben, hogy az idén a bolgárok ismét viszszajönnek, vagy ujak jönnek helyébe. Ezzel sikerült is tavaly a zöldségpiacnak elkerülni a drágaságot.

Az idei tavasszal hasztalan vártuk vissza a háboruba ment bolgárokat, alig tért vissza egy pár közülök. Csataldzsa, Kumanovo, Lüleburgasz, Kirkilissze sok emberáldozatot követeltek és derék bolgáraink ásóhoz és kapához szokott kezéből ki tudja, melyik városnál hullott ki a fegyver. Uj ember pedig alig jött, mert otthon most nagy szükség van minden munkaerőre. A zöldségpiac pótlására először a főváros állitott fel a zuglói oldalon egy hatvan holdas kertgazdaságot. A főváros erre az üzemére is alaposan ráfizet és a szükségletet sehogysem tudja fedezni. Most az állam jött a főváros segitségére és Budapest határában, Nagytétény mellett százholdas területen állami konyhakertészeti telepet létesitett. A földmivelésügyi miniszteriumban e telepről a következőket mondották munkatársunknak:

— A nagytétényi telep üzeme még korántsem teljes. Egyelőre csak arra törekedünk, hogy mindazokat a berendezéseket üzembe hozhassuk, amelyek ezt a páratlanul nagy üzemet lehetővé teszik. Igy felállitottunk egy gőzszivatytyut, amely a Dunából vizzel látja el mind a száz holdat. Megkezdtük a föld megmüvelését és azt hisszük, hogy jövőre már oly telepünk lesz, mely egymaga képes lesz a főváros zöldségszükségletének tekintélyes részét fedezni.

A főváros pedig, mely mint emlitettük, csak deficittel tudja fentartani konyhakertészetét, most kiszámitotta, hogy a deficitnek csak az az oka, hogy igen kis területen folyik a gazdálkodás. A nagyobb üzem már jövedelmező lesz. Ezért a napokban Szentlőrincen és Kispesten sietve vásároltak meg egy ujabb százhusz holdas birtokot és ezen az állammal konkurrálva még az idén meg akarják kezdeni a gazdálkodást.

OSTENDE KÁVÉHÁZ
RÁKÓCZI-UT 22. SZÁM.
Minden este Banda Marci és fiai muzsikálnak.
Számos látogatást kér GROSZ ÖDÖN kávés.

A TŐKE

A tőzsde válsága.

A budapesti tőzsdén egy hét lefolyása alatt három izben is olyan árfolyamhanyatlást láttunk, amelyhez csak 1873-iki derutot lehet hasonlitani. Bebizonyult, hogy a mi értéktőzsdénknek válságos időkben igen csekély felverőképessége van. Az összeomláshoz hozzájárultak azonban a bankok is, melyek nemcsak hogy nem igyekeztek a pusztulást feltartóztatni, de maguk is nagy mennyiségü papirost dobtak a piacra.

Nem akarjuk azokat az okokat analizálni, melyek ezt a páratlan kurzusesést előidézték. Az azonban bizonyos, hogy a monarchia gazdasági és politikai viszonyai nem indokolják azt a fejveszettséget, mely most az értékpiacon uralkodik. Az ipari depresszió máris enyhülni kezd, azt meg senki se hiheti komolyan, hogy a Szerbiával való „tisztázás“ háborura fog vezetni. Az ipari részvények hanyatlásának egyik főoka az, hogy a legutóbbi években a piacot azokkal tulságos mértékben elárasztották. Néhány év óta a finanszirozó bankok ugyszólván forszirozták az emissziókat és a részvényeket a lehető legmagasabb kurzusokon sózták a publikum nyakába. Mikor azután a krizis beütött, ezek a bankok a saját gyermekeiket cserben hagyták. A nagybankok egoisztikus eljárása nagyon ártott az ipari részvények piacának. Megjósolhatjuk, hogy a tőkeelhelyező publikum a jövőben nem könnyen fog beugrani olyan inszolid emissziónak, mint aminőket a legutóbbi években láttunk.

Kitünt a mostani krizis alkalmával az is, hogy a nagybankoknak napról-napra elszaporodó fiókjai egyebet se tesznek, mint hogy a kistőkéseket mindenféle kétes értékpapirok vásárlására csábitják. A fiókokat ama jelszó alatt szaporitották, hogy a hitelt decentralizálni akarják. A valóságban pedig azt látjuk, hogy a cél tulajdonképen az volt, hogy a kisembereket a spekulációra ösztönözzék. Ezek persze rohamos árfolyamesésnél — mint tőzsdenyelven mondani szokták — „gyenge elemeknek“ bizonyulnak, akiket az erősek azután drákói szigorral exekutálnak.

A h. é. vasuti épitkezés pangása.

A folyó év első felében mindössze 108 km. uj vasutat adtak át a forgalomnak. Ezzel szemben az előző évek hasonló időszakában 250—300 km. uj vasutat nyitottak meg. A pangás tehát nyilvánvaló. Vállalkozói körökből azt az információt kaptuk, hogy a munkálatok az épités alatt lévő vonalokon igen lassu tempóban folynak, minthogy elegendő tőke nem áll rendelkezésre. Hozzájárul a stagnációhoz az a körülmény is, hogy a pénzügyminiszter az állami segélyt lehetőleg korlátozni igyekszik és a törvényben megállapitott 20% helyett, legfeljebb 10—12%-ot engedélyez.

A déli vasut szanálása.

Mint értesülünk, a magyar kormány hozzájárult a déli vasut szanálási egyezményéhez, ugy hogy most már a szanálási akciónak mi sem állja az utját. A magyar vasuti szakreferensek az elmult héten Bécsben tárgyalásokat folytattak az osztrák delegáltakkal. Ezen a konferencián precizirozták a magyar kormány feltételeit, melyeket az osztrákok elfogadtak, ugy hogy a szanálási akciónál a magyar érdekek is figyelembe vétetnek.

Standard.

A *Standard életbiztositó-társaság* 88-ik közgyülését 1914. március hó 17-én tartotta a társaság székhelyén Edinburghban. Az igazgatótanács jelentéséből közöljük a következő adatokat: Az 1913-ik évben 4711 ajánlat lett benyujtva 74 millió 601.984 korona biztositott összegről és kiállittatott 4015 kötvény 57,576.360 korona biztositott összegről 2,213.664 korona első évi díjjal. Az üzletév végén a társaságnál a biztositási állomány 718,489.200 korona biztositott összeg volt és az évi jövedelem 38,370.192 koronára rugott, amiből 24,490.992 korona díjbevétel és 13,879.200 korona a beruházások jövedelme. Továbbá életjáradékokért 1,395.360 koronát vételezett be a társaság az elmult évben. A társaság vagyona az elmult évben 6,978.216 koronával 333,666.216 koronára emelkedett. Halálesetek és esedékességek fejében a társaság 1913-ban 21,057.888 koronát fizetett ki. Fennállása, vagyis 1825 óta több mint 196 millió korona nyereményt utalt át a biztositottaknak és több mint 748 millió koronát folyósitott halálesetek folytán. A társaság vagyonából 104,966.122 korona van jelzálog kölcsönkben elhelyezve a társaság kötvényeire és ezzel összefüggő kölcsönökben 50,704.825 korona kölcsönök törvényhatósági és gyarmati kötvényekre 53,188.871 korona, ház és földbirtokban 20,662.471 korona, értékpapirokban 91,974.088 korona, bankletétek és készpénz 1,436.175 és 10,833.651 korona különféle értékben. A társaság magyarországi fiókjának elhalt igazgatótanácsosa *Széll* Ignác v. b. t. t. helyébe a társaság helybeli igazgató tanácsának tagjává *Szepesházy* Imre orsz. képviselő neveztetett ki.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

KRISTÁLY KÁVÉHÁZ
VI., TERÉZ-KÖRUT 32. SZ.
A főváros legelegánsabb kávéháza. — Elsőrangu vacsorák. — Az összes bel- és külföldi lapok.
Kitünő kiszolgálás! Számos látogatást kér DÉNES MÁRTON kávés.

SORSJEGYEKRE
és értékpapirokra magas, olcsó kölcsön

Konvertált jelzálog sorsjegyre		140 kor.
Hazai takarékpénztár	„	90 kor.
Erzsébet-Sanatorium	„	7 kor.
Jósziv	„	12 kor.
Bazilika	„	2 kor.
Magyar vörös kereszt	„	25 kor.
Olasz « „	»	36 kor.
Osztrák „ „	»	45 kor.

A kölcsön kis részletben törleszthető!
Másutt elzálogositott v. részletre vásárolt sorsjegyeket kiváltunk és magasabb kölcsönt adunk: Leté jegy (aláirva) vagy részletiv beküldendö. — Huzásokat ellenőrizzük, nyereményről értesitjük!
PESTMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
Budapest, IV. ker., Kötő-utca 8. szám.

ROYAL STANDARD
Látható irásu AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.
A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt.
Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.
Országszerte díjmentesen bemutatja:
KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

KAIZMAREK ÉS TÁRSA H.T. MÉRNÖKÖK.
MODERN ÜVEG- ÉS VASSZERKEZETEK.
BUDAPEST. V. UJPESTI RAKPART 3
TELEFON 152-07. (PALATINUS PALOTA.)

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért dr. Szilágyi Hugó felelős.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

JARDIN DE PARIS
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.

Az előadás kezdete pont 9-kor. Juliusi műsor.

Pallai Rózsi és Sarkadi Aladár a Vigszinház müvészei.

Tilly Halpern és Hilda Reimann német dizözők Hans Elliot komikus, Solti Rózsi, Nagy Magda, Marosffy. A detektiv ur, magyar operett. Gyüjtsünk Károlyiuak, aktuális tréfa, Max és Moritz és még 10 uj attrakció. — A Tabarinban: Evelyne and George, The 5 Futurist Girls. The 4 Frebenofts. Mlle Maino, Mignon duo, Oliviares Jaseha, Mimi Fürth, Hertha Chasté, Baronin Thea von Walborg és még 42 táncszám.

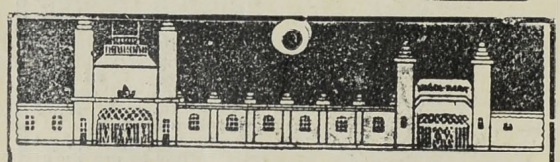

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

„AUSTRO-AMERICANA“ TRIEST

37 oceángőzös. Rendszeres személy- és árujáratok. **Trieszt ből New-Yorkba és Kanadába.**
Üdülő- és kéjutazások a Földközi-tengeren.
Kajütutasok f lvétele a délamerikai vonalakra. — Felvilágositással szolgál az **Austro-Americana** irodája.
Budapest, VII., Thököly-ut 2-V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.

Szt-Lukácsfürdö téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 4.200.000 KORONA. —
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
GÜRGÖNYÖIM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál. Könnyü litersuly.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V.-BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési licenciát

SPECIALIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.
BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.
TELEFON: 66—27. SZÁM.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások

Eternit

PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST
VI. ANDRÁSSY-UT 33.
GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK FÉNYES!

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

GRAMMOFON

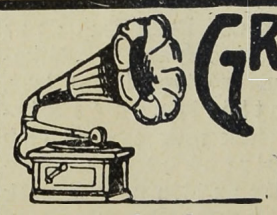

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. julius hó 29-én. 31. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

Ellenzéki

szellemben nincsen hiány a közgyülésen. Tagadhatatlan, hogy a polgármester nyolc esztendő alatt jókora adagot fogyasztott el abból, amelynek diszes állását köszönhette. Ma már nem hisznek néki vakon, ma már nem istenitik, ma már olykor-olykor a szemébe is megmondják a geriences városatyák a véleményüket. Ámde kétségtelen az is, hogy a pártfegyelem korlátja ma még nem eléggé laza az egyes kerületekben, a városatyák opportunizmusa még erősebb, mint az igazságszeretetük, a közérdek iránti érzékük. Hiába várják a becsületes emberek, a főváros sorsáért komolyan aggódók, hogy a közhangulat előbb-utóbb megteremti a Bárczy-rezsim erős, életképes ellenzékét. Szervezkedés nélkül, az egyformán gondolkozó, egyazon célok felé törekedő férfiak tömörülése nélkül a közhangulat elfásul, s a közügyek éber ellenőrzése helyett viharos undor kél a lelkekben minden iránt, aminek forrása a városháza. Szervezkedjen az ellenzék! — ez a legsürgősebb, legfontosabb feladata az ősszel összeülő közgyülésnek. Minden bajnak az volt a kutforrása eddig, hogy a polgármester az egyenlő erők lekötésével, egymás ellen való kihasználásával majdnem minden kérdésben ura tudott maradni a közgyülésnek. Külügyminisztereket megszégyenitő ravaszság, erősen kifejlett diplomata ézrék, tökéletes emberismeret, ügyes rendezés: — ezekkel a tulajdonságokkal évtizedeken keresztül kormányozhatják Budapestet, ha nincsen egységes ellenzék, amely rendszeresen és állandóan ellenőrzi a tanács összes előterjesztéseit, tényked éseit. A polgármester erőssége ma a kerületek és pártok marakodásában rejlik. Egymást marják a városatyák és inter duos litigantes — a polgármesternek van oka örülni. A szókimondásnak, őszite véleménynyilvánitásnak és becsületes törekvéseknek még fóruma van: a tanács. Itt azonban a helyzet még vigasztalanabb, mint a közgyülésen. Ma csak tanácsnokok vannak, ügyosztályvezető tisztviselők, de nem lehet többé tanácsról beszélni olyan értelemben, hogy az autonómiának ez a szerve komolyan kezdeményezne, vagy akarna valamit. A tanács egyetlen egy emberből áll. A polgármester nemcsak külsőleg, de belsőleg is teljes hatalmi reprezentárosa a tanácsnak. Megszünt ott minden őszinte szó, a három alpolgármester és tizenhat tanácsnok egyszerü végrehajtója a legfelsőbb polgármesteri akaratnak, parancsnak. Óriási veszedelem ez: sem a közgyülésnek, sem a tanácsnak a függetlenségében nem lehet bizni.

Fullánkok

Vajudnak

a hegyek és néhány hónap mulva szomoru költségvetés születik. Akik egész esztendőn keresztül halmozták a terheket és nem gondoskodtak arról, hogy uj jövedelmi forrásokat nyissanak meg, most a takarékosság magasztos elvével akarják a költségvetés egyensulyát biztositani.

A költségvetéssel olyan bajok vannak, mint még soha. És mégis, tartjuk a fogadást, hogy nem fog hiányozni belőle a jól ismert fölösleg. Mert ne méltóztassék a költségvetés munkáját olyan egyszerünek képzelni, hogy a kiadásokat is summázzák, a bevételeket is, azután a nagyobbik összegből (ez mindig a kiadás) levonják a kisebbiket. Ha igy cselekednének, akkor deficit volna a számtani müvelet eredménye. Neki pedig fölösleg kell mindenáron, még a számok csalhatatlanságának az árán is. A fővezér kiadja az utasitást: ennyi legyen a fölösleg és a katonáknak engedelmeskedniök kell. A bevételeket megduplázzák (csak papiron!), a kiadásokat felére nyirbálják (a valóságban ezt is megduplázzák) és a komornyik jelentheti: a fölösleg előállt, tessék beszállni! . . .

Kiküldetésekben

utazik állandóan egy-két tisztviselője a fővárosnak. Ezeknek a kiküldetéseknek a legkedvezőbb esetben az a céljuk, hogy a kiküldött tisztviselő jól és olcsón jusson levegőváltoztatáshoz. Azért mondjuk, hogy ez a legkedvezőbb eset, mert igen gyakran megtörténik, hogy a buzgó kiküldött félreérti a tanács intencióit és éles másolószemével felfedez a külföldön valami szociális izü smokkságot, amelyet azután a szociálpolitikai ügyosztály „koszt vasz koszt" kiáltással siet az eredetiség jellegével felruházni. Megtörténik, hogy a nemes tanács katonai ügyosztályi érdemekben megőszült tisztviselőket küld ki a közélelmezés tanulmányozására s arra is volt már példa, hogy egyik tanácsnok a másiknak a reszortjába tanulmányozott bele a külföldön.

Volna egy szerény előterjesztésünk: mindaddig, amig a kiküldöttek szociális izeket hoznak magukkal a hozzávaló talaj nélkül, jól válogassa meg a tanács, kiket küldjön ki. És szabjon ki a kiküldötteknek egy feltételt: csatlakozzék a külföld magyarjaihoz!

MELLŐZTÉK AZ ÜGYÉSZSÉGET

A Népopera kulisszatitkaiból

Bódy Tivadar dr. alpolgármester, mint a távollévő polgármester helyettese, hosszabb nyilatkozatot tett az elmult héten a nyilvánosság számára a Népopera ügyéről. Az a megállapodás, amelyet a kultuszkormány a fővárossal kötött, csakis ideiglenes megoldást hozhat és félő, hogy minden számitást felboritanak a hitelezők. A közönséget annak a hangsulyozásával akarják megnyugtatni, hogy két esztendő mulva az állam átveszi a szinházat és igy minden gondot, minden terhet az állam vállal magára. Holott a valóság az, hogy a megállapodás, csakis két esztendőre szól s az állam nem lesz bolond, hogy két év mulva igénybe vegye az opciót. De különben is a Népoperát ma kb. három millió korona adósság terheli, az opció pedig 2 millió 60.000 koronáról szól. A főváros tehát a legkedvezőbb esetben is egy millió koronát fog ráfizetni erre az üzletre.

Különféle kommentárra adott alkalmat az a tény, hogy a város tiszti ügyvészségének semmi szerepe nem jutott a szanálásra irányuló tárgyalásoknál. A dolognak ez a historikuma: Szabó Imre dr. tiszt főügyész már két esztendővel ezelőtt, amikor a Népopera megindult, a leghevesebben ellenezte a város áldozatkészségét és nyomatékosan figyelmeztette a polgármestert azokra a veszedelmekre, amelyek a szerződés megkötéséből a városra háramlanak. Bárczy István azonban nem hallgatott a szakértői véleményre és kiadta az utasitást, hogy a szerződést az ő intenciói szerint, tehát a Népopera alapitóinak javára, meg kell csinálni. Most, amikor Szabó Imre jóslata bevált, a polgármester ismét hozzáfordult, de Szabó kijelentette, hogy a tervezett megoldást nem tartja helyesnek, nem hajlandó a maga nevével, állásának tekintélyével fedezni a mentési akciót. A főügyész el is utazott Karlszbadba, de elutazása előtt id. Borbás Gáspár tiszti ügyvészt bizta meg a Népopera ügyének ellátásával.

Julius hó 13-ikán esti fél 7 órára a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba, Kleebelsberg Kunó gróf államtitkár helyiségébe kaptak meghivót: Márkus Jenő dr. tanácsnok, Glücksthal Samu bizottsági tag, a hitlezők képviselője és Borbás Gáspár tiszti ügyvész. Az államtitkár legbelsőbb szobájában tanácskoztak akkor Kleebelsberg grófon kivül Bánffy Miklós gróf Hajdu Marcell bizottsági tag mint az Operaház ügyvésze és Bárczy István polgármester, akit a kapu előtt várt az uti bőröndökkel megrakott, turára kész autó.

Máfél órai tanácskozás után a polgármester kijött az államtitkár szobájából és igy szólt a közben várakozó urakhoz:

— Uraim, a megállapodás készen van. A részletekre vonatkozó tárgyalásokkal megbizom Márkus tanácsnok urat. Most pedig elutazom. Ajánlom magamat.

Közben az államtitkár és látogatói bevonultak abba a szobába, ahol Márkus tanácsnok, Glücksthal Samu és Borbás ügyész voltak s megindult a részletes vita a szerződésről. Borbás Gáspár tiszti ügyvész a következőkben foglalta össze az ügyvészség véleményét:

— Jogi meggyőződésem szerint a szer-

ződés megkötése nem fog olyan simán menni, mint ahogyan azt az urak képzelik. A megállapodás első feltétele az, hogy a szinház csődbe menjen. Már pedig ebben az esetben a csődtömeggondnok minden erővel raita lesz, hogy a csődbiróság hatálytalanitsa a szerződést és nagyon valószinü, hogy a biróság nem fogja megengedni azt, hogy a kormány és a város a közadós és a csődhitelezők mellőzésével, az ő kárukra egymással szerződést kössenek s egyszerüen kinullázzák őket. Mnden erővel azon kell lenni, hogy elkerüljük a csődöt, mert csakis igy lehet menekülni a további sulyos komplikációktól.

A tanácskozás többi résztvevői ellenkező nézeten voltak. Különösen Glückstahl Samu pártolta a megoldást és nyomban vállalkozott arra, hogy a szerződést Márkus Jenő tanácsnokkal együtt elkészíti. Ebben maradtak is és azóta sem Borbást, sem az ügyvészség más tagját bele nem vonták a tárgyalásokba. Megtörténik tehát az a páratlan eset, hogy a tiszti ügyvészség meghallgatása nélkül fog dönteni a közgyülés milliók fölött ilyen teljesen jogi természetü ügyben.

A hitelezők tényleg erősen mozognak. Ugy határoztak, hogy bevárják a rendkivüli közgyülést s csak azután fognak erősebb akciót inditani. Addig is 34 hitelező megfellebbezte a biróságnak azt az itéletét, amelyet a főváros igénypereben hozott s amelylyel a szinház felszereléseit a város tulajdonának ismerte el.

A kormány megváltja a szentlőrinci vicinálist

Érdekes és a fővárost közelről érintő tervvel foglalkozik a pénzügyminiszter: arról van szó, hogy megváltja az állam számára a Budapest—szentlőrinci h. é. villamos vasutat, amely az állami munkástelep (Wekerle-telep) lakóit szállitja a fővárosba. Ez a vállalat tudvalévőleg a Városi Villamos alapitása. A Városi főrészvényese a Szentlőrincinek és igy a főváros is mintegy kétmillió koronával van érdekelve az 5.127,400 korona alaptőkével rendelkező vasutnak.

A szentlőrinci nem tartozik a jól jövedelmező vasutak közé. Nyeresége az utóbbi esztendőkben 160,000 korona körül volt, de forgalmi bevétele, mely 1911-ben kocsikilométerenkint 45.6 fillért tett ki, 1913-ban 42.7 fillérre apadt. Ezen a sajnálatos hanyatláson nem birt segiteni az a körülmény, hogy a főváros engedelmével a Szentlőrinci vonal a Városi villamos tiz kocsiját a budapesti forgalom érdekétől elvonva, oly olcsó kölcsöndijért élvezheti, amivel a kocsik értéke sincs amortizálva.

Mindez oda vezetett, hogy a pénzügyi kormány, amely a munkástelep érdekét szivén viseli, megfontolás tárgyává tette a vasutnak állami kezelésbe vételét. 1916-ban érkezik el annak a lehetősége, hogy az állam a szerződés értelmében, az utolsó 7, esetleg 5 évi tiszta jövedelem átlaga, vagy az épités tőkéjének 5 százaléka alapján a vasutat birtokába vehesse még a béremelés ideje előtt.

A vállalat igazgatóságának tagjai a következők: Festetics Géza gróf alpolgármester (elnök), Hüvös József (alelnök), Barta Tivadar (Erzsébetfalva), Bókay Árpád, Hüvös László, Hüvös Iván, Wörner Adolf, Molnár Viktor, Förster Aurél, Vázsonyi Jenő, Bródy Sándor, Havass Rezső. Felügyelő-bizottság: Ágoston Miksa, Chatel Vilmos, Dóczi Ignác, Győri Nagy István, Recher Rezső, Fráter Loránd, Mansfeld Rikárd.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Roheimék ravaszsága

Amikor a főváros szigoru

Mulatságos és nagyon jellemző dolog történt a közel multban a fővárossal. A Roheim Károly és fia cég, amely fizetési zavarokba jutott s amelynek szanálása most folyik, évk óta szállitotta a fővárosnak a tüzelőfát. Tavaly Roheimék nem feleltek meg szállitási kötelezettségüknek, mire a város a tiszti ügyészség javaslatára ugy határozott, hogy nyilvános árlejtés utján szerzik be a tüzelőfa-szükségletet s mnthogy időközben a fa ára emelkedett, az árkülömbözetet követelni fogja a Roheim-cégtől. A nyilvános árlejtésen, amelyet pár héttel ezelőtt tartottak meg, egyetlen pályázó jelentkezett: Roheim Károly és fia. A város sem tudta, mi tévő legyen, uj árlejtést irjon-e ki, vagy pedig fogadja el az árlejtés eredményét és kösse meg az üzletet ujból Roheimékkal. A tiszti ügyészség véleménye az volt, hogy a nyilvános árlejtés szabályszerü módon történt, ennélfogva vegyék át a fát Roheiméktől.

És most jön a dolog pikantériája:

Az árlejtésen Roheimék jóval többet kértek, mint amennyit a város az eredeti szerződés szerint fizet nékik...

Megtörténik tehát az a komikus eset, hogy a késedelmes szállitó még jutalmat kap, jóval nagyobb árt ért el, mint azelőtt. És még egy probléma vetődött fel ezzel kapcsolatban: vajjon az árdifferenciát jogositva van-e a város az uj szállitás árából levonni, vagy pedig ez a differencia a vállalkozó-cég óvadékát terheli-e. Egészen bizonyos, hogy Roheimék most sem fognak megfelelni szállitási kötelezettségüknek s ez esetben e több százezer koronás szállitás körül ujból megindul ez a mulatságos cirkulus vitiozus.

Üzlet az erdőben

Nyári tervek a városházán

Milliós deficittel zárult a főváros idei költségvetése, a polgármester, mielőtt tiroli automobilturára és onnan egy franciaországi üdülőhelyre utazott volna, külön rendeletben hagyta meg alantasainak, hogy sokat dolgozzanak, majd ő pihen helyettük is, ezenkivül pedig takarékoskodjanak. Kétségtelen, ha egy főváros polgármestere üdülés előtt még a város anyagi ügyeivel kénytelen törődni, annak a városnak nem lehetnek valami rózsásak a pénzügyi viszonyai. Milliós deficit, takarékossági rendelet ellenére azonban nem nyugszik a spekuláció a városházán. Mindig akad valami zseniális uj terv, fényes eszme, amiről szinte bizonyos, hogy a fővárosnak sok pénzébe fog kerülni és egygyel szaporodni fog deficites vállalatainak száma.

Van ragyogó állatkertünk, amely diszére válna bármelyik európai világvárosnak, s amelyre — csinosan ráfizetünk. Márkus tanácsnok is a a jövendő Nagy-Budapesthez szabta ezt az állatkertet, amely nem is illik ebbe a nyomoruságos városba, esténkint 500 koronával dijazott szinfonikus zenekarral. (Az igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy csak 480 koronát fizet a város a zenekarnak, mert 20 koronával az állatkerti vendéglős járul a zenéhez esténkint.) Márkus tanácsnok kétségtelen érdeme a Széchényi (Artézi) fürdő, amely azonban az eddigi három koronás belépődijak mellett is jelentékeny összeggel terheli a főváros pénztárát.

Az állatkert és Széchenyi fürdő, valamint a köztük elterülő maradék „vurstli“ körül merült fel a legujabb városmentő terv, melyre a nyári csendben akarják preparálni élelmes vállalkozók a városháza urait. A fővárosnak Budán nagykiterjedésü erdői vannak. Szép sürü erdők, melyek fáin sok elkeseredett pesti polgár zavartalanul fejezhette be zaklatott életét; az erdő magányát nem zavarta senki és semmi. Az erdőkből csinálták meg az erdészeti hivatalban — hogy ott se maradjanak tétlenül — az ugynevezett fásitási övet, melynek célja, hogy a vidékről ne jöjjön be a por a városba. Ezért fulunk meg a portól és koromtól szép fővárosunkban. A fásitási öv a Kamaraerdőtől a budakeszi erdőig terjed és ez a sok erdő, mint az erdészeti bizottság legutolsó ülésén jelentették, 236.875 koronába kerül évente a városnak. Jövedelme is van azonban a városnak az erdőből: 22.000 korona, amit a parkcélokra szolgáló erdőkből kitermelt fa értékesitéséből kapnak.

Megesett a szive ezen a kimutatáson néhány vállalkozónak. 236.875 korona kiadással szemben 22.000 korona bevétel — igy tönkre kell menni! Egyetlen menekülés, ha a főváros meghallgatja és elfogadja az alábbi tervezetet:

A főváros nagyitsa meg az állatkertet és a Széchenyi-fürdőt és szállodát ugy, hogy az egész „vurstlit“ magába foglalja. A cirkusz, az Angolpark, a müszinkör, a körhinták az abonyi leghosszabb szőke nő: a világ csodája és a pofozó ember mind állatkert és fürdő legyen. Ez a fővárosnak nagyon sok pénzébe kerülne, egy csomó exisztenciát ismét tönkre tenne, de most jön a megváltó idea:

A főváros amugy is ráfizet az erdőkre. Engedje át a város megfelelő bérösszeg ellenében a budakeszi, zugligeti, vagy svábhegyi erdőből egy olyan területet, mely a régi, nagy vurstli területének megfelel. A vállalkozók kiirtják az erdőt és ide csinálnak egy vurstlit cirkusszal, angol parkkal és friss levegővel és olcsó autobuszjárattal. Kikötik... azonban, hogy tiz év mulva, ha csak ők nem kérik a szerződés meghosszabbitását, a főváros megváltja az egész telepet, megtéritve az addigi beruházásokat.

Tehát ismét a főváros pénzén akar valaki jó üzletet csinálni, melyért csak annyi kockázatot hoz, hogy 10 évre előlegezi a városnak a pénzt. Ha sikerül kiszoktatni a közönséget az erdőbe és az üzlet megy, akkor meghosszabbitják a szerződést és a haszon tovább is az övék marad. Ha rossz az üzlet: fizessen vissza mindent a főváros. Ilyen barátai vannak Budapestnek az Ur 1914-ik esztendejében.

KRISTÁLY KÁVÉHÁZ
VI., TERÉZ-KÖRUT 32. SZ.
A főváros legelegánsabb kávéháza. — Elsőrangu vacsorák. — Az összes bel- és külföldi lapok.
Kitünő kiszolgálás!
Számos látogatást kér
DÉNES MÁRTON kávés.

Zajtalan! Gazdaságos!
MÁG
25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

SZEPESSY SÁNDOR
utóda
SZEPESSY GYULA
okl. mérnök Budapest, VII., Abonyi-u. 25. sz.
Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56–96.

Események

OLVASÓINKHOZ!

A városházi és a közgazdasági szezón szünetelése miatt, lapunk julius közepétől augusztus végéig a rendes időben, de négy oldalra korlátolt terjedelemben jelenik meg.

A szerkesztőség.

Rendkivüli közgyülés.

A jövő hét folyamán, alkalmasint augusztus hó ötödikén, rendkivüli közgyülés lesz a Népopera ügyében. A tanács előterjesztésén most dolgozik Márkus Jenő dr. tanácsnok. Valószinü, hogy a városatyák szép számmal fognak megjelenni s nem egy felszólalás fog elhangzani. „

Hatschek Lajos.

Mint már közöltük, e hó 15-én Linzben elhunyt Hatschek Lajos császári tanácsos. Vele a legzseniálisabb és legeredményesebb feltalálók egyike távozott az élők sorából. Eredetileg a söriparban működvén, 1893-ban a lond-gasteini asbestárugyárat szerezte meg, melyet röviddel ezután Vöcklabruckba helyezett át. Fáradhatatlan, sok sikertelen kisérlet dacára, mindig megujult törekvése volt, hogy egy oly tetőfedő-anyagot állitson elő, amely az összes követelményeknek megfelel, miután felismerte, hogy ez alkalmas volna egy világipar megalapitására.

Amidőn találmányával, az Eternit-palával a világ elé lépett, ezt sokan mint kivihetetlent kigunyolták, mások viszont megtámadták és Hatschek kénytelen volt szabadalmait évek során át tartott perekben, melyek folyamán személyes megtámadtatásoknak és gyanusitásoknak is volt kitéve, megvédeni. Végre megkapta az elégtételt, hogy találmányát mindenütt korszakalkotónak ismerték el, amelynek kihatása abban nyilvánult, hogy a világ összes iparállamaiban Eternit-gyárak létesültek, amelyeknek évi termelése 50 millió m³-re tehető. Szükségletének fedezésére Hatschek Gmundnben saját cemetgyárat épitett.

A temetésen, amely e hó 18-án impozáns részvét mellett folyt le, többek között Wessely helyettes polgármester, továbbá dr. Jäger országos kerületi főnökhelyettes és Czerwenka János igazgató meleg hangon bucsuztak el a halottól, kinek jelentőségeit és érdemeit emelték ki.

A családhoz érkezet számos részvéttávirat között József Ferdinánd főherceg kondolenciája is szerepelt.

Házilag készitett

női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, kezesség mellett, rendkivül jutányosan: *Vajda* Mórnál, IV., Deák Ferenc-utca 21.

ROYAL STANDARD

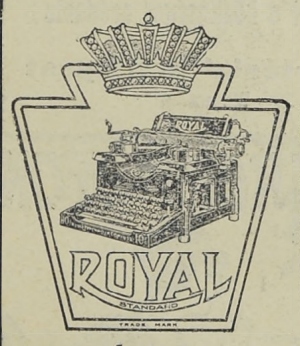

Látható irásu AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is **35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.**

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

A TŐKE

A háboru

A fegyverek zajában elnémul a gazdasági élet tevékenysége. A tőzsdét bezárták, az aruk szállitása beszüntettetett, ami természetesen ugy a termelés, mint a fogyasztás csökkenését vonja maga után. A háboru káros visszahatása a gazdasági életre annál nagyobb, minthogy azt egy két éves depresszió amugyis meggyengitette. Mindazonáltal kétségbeesésre és kishitüségre semmi okunk nincsen. A magyar közgazdaság alapjai egészségesek és a hosszu békében olyan rezervákat gyüjtöttünk, melyek elégségesek ahhoz, hogy egy háboru megrázkódtatásait kibirjuk. Bizonyos megnyugtatást kelt az a körülmény is, hogy az illetékes tényezők mindent megtesznek arra nézve, hogy a gazdasági élet ezt a válságot nagyobb bajok nélkül ussza meg. Megelégedéssel látjuk, hogy a kormány és a nagybankok egyetértve fáradoznak azon, hogy a gyengébb elemeknek ebben a sulyos helyzetben támogatásukra siessenek.

Nem kell elfeledni, hogy ezt a háborut tulajdonképen a gazdasági érdekek jelszava alatt inditjuk meg. Szerbia okvetetlenkedése évek óta bizonytalanságban tartja egész közgazdasági életünket és akadályozza fejlődésünket. Ennek a bizonytalanságnak, mely már milliárdokra menő károkat okozott, véget kellett vetni. A hosszu bizonytalanság rosszabb a háborunál, miért is üdvözölnünk kell minden olyan erős akciót, mely ennek a tarthatatlan helyzetnek a megszüntetését célozza. Ez az akció — mire e sorok napvilágot látnak — már meg is kezdődött. A parlamentet királyi kézirattal lelkes, hazafias hangulatban elnapolták. Ő felsége nevének puszta emlitésére, mint egy ember állott fel a Ház és percekig tüntetve tapsolt, éljenzett. A miniszterelnök bejelentette a háboru esetére szóló kivételes intézkedések életbeléptetését az ország szinejava fegyverben mindenre készen várja a pillanatot, hogy szembekerüljön elbizakodott ellenfelével. Ütött a komoly leszámolás órája. A magyar gazdasági életnek is meg kell hoznia azokat az áldozatokat, melyeket a háboru tőle megkiván. Annál is inkább meg kell ezt tennie, minthogy a háboru bevallott célja gazdasági fejlődésünk és anyagi jólétünk biztositása.

Ipari városok létesitése.

Zsigmond király terve volt az, hogy ipari városokat létesit nálunk. A külföldön az ő tervét felkarolták, nálunk kigunyolták és megsemmisitették. Most ujra kezdenek vele foglalkozni, még pedig a mezőkovácsházi ipartestület felirata alapján. A nevezett ipartestület ugyanis azt kéri, hogy ugy, amint a földmivelésügyi miniszterium a gazdasági cselédeknek és kisbirtokosoknak, a kereskedelügyi miniszterium pedig a gyári munkásoknak való kisházak tömeges épitését állami és megyei, illetve városi támogatással előmozditja, vegye munkába a kereskedelemügyi miniszterium a kisipari házépités kérdését is. Eszerint a kérdésnek megoldása az lehetne, hogy megfelelő változtatásokkal a törvényhatóságok, városok és községek ugyanolyan segélyezésre tarthassanak igényt, ha vidéki kisiparosoknak való házak tömeges épitésére vállalkoznak, amilyet munkáslakások épitése alkalmával kapnak. Zenta városa már példát is adott erre. Az odavaló ipartestület ugyanis azt a kérést intézte a város képviselőtestületéhez, hogy a vasuti állomás közelében 80, egyenként 300 négyszögölnyi területet engedjen át ipari műhelyek céljaira, 20 évi törlesztés ellenében. A képviselőtestület ebbe beleegyezett.

BUDAPESTI RŐSER-TANINTÉZET
ALAPITÁSI ÉV 1853.
Tanulók száma eddig 21114.

a) Felsőkereskedelmi iskola, 1'—18 éves ifiak részére. Érettségi bizonyitványai az egyéves önkéntességre jogositanak.
b) Polgári iskola, 10—14 éves fiuk részére. Államérvényes bizonyitványok.
c) Nevelő-internátus, 35—40 bennlakó növendék részére.
Beiratások szept. 6 ig. Értesitőt küld:
Röser János igazgató Budapest, Aradi-u. 10.

KAIZMAREK ÉS TÁRSA R.T. MÉRNÖKÖK
BUDAPEST V. UJPESTI RAKPART 3. TELEFON 152 07.

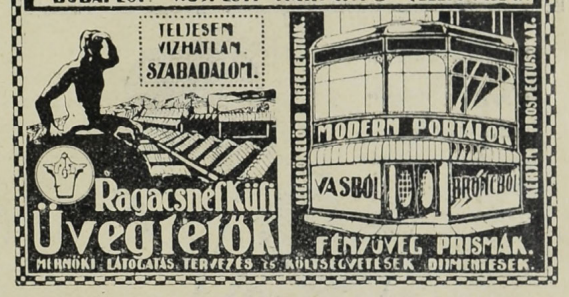

SORSJEGYEKRE
és értékpapirokra magas, olcsó kölcsön

Konvertált jelzálog sorsjegyre		140 kor.
Hazai takarekpénztár	„	90 kor.
Erzsébet-Sanatorium	„	7 kor.
Jószív	„	12 kor.
Bazilika	„	2 kor.
Magyar vörös kereszt	„	25 kor.
Olasz «	„ »	36 kor.
Osztrák „	„ »	45 kor.

A kölcsön kis részletben törleszthető!
Másutt elzálogositott v. részletre vásárolt sorsjegyeket kiváltunk és magasabb kölcsönt adunk: Letéljegy (aláirva) vagy részletiv beküldendő. — Huzásokat ellenőrizzük, nyereményről értesitjük!
PESTMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
Budapest, IV. ker., Kötő-utca 8. szám.

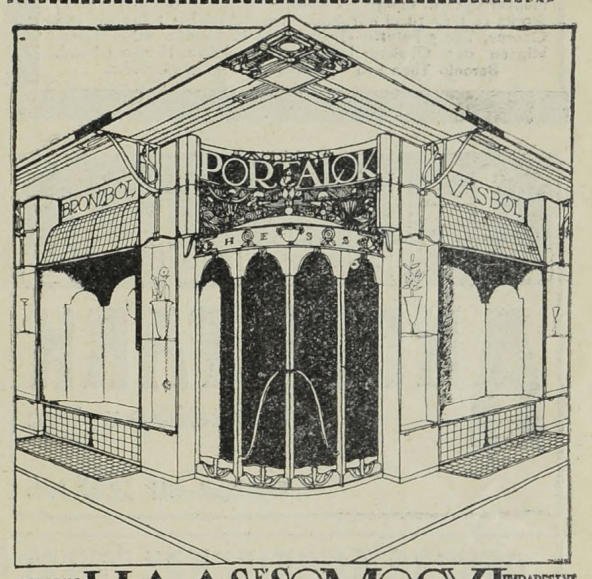

TELEFON 7-44 **HAAS ÉS SOMOGYI** BUDAPEST-VI FRANGEPAN 2

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért **dr. Szilágyi Hugó** felelős.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

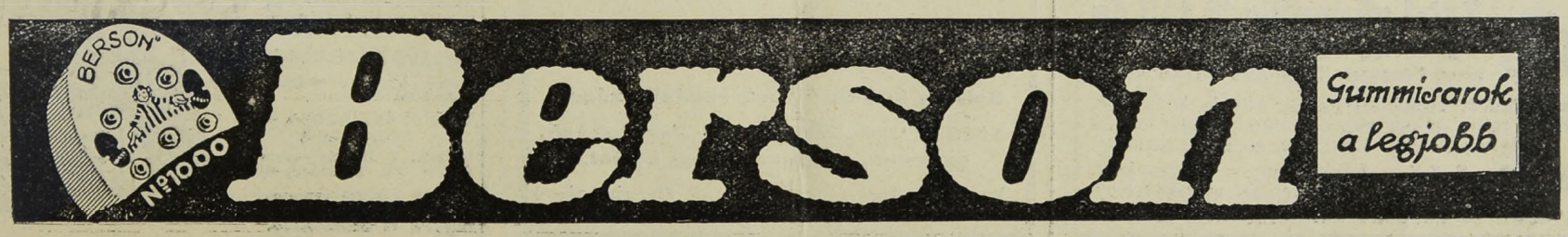

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK $^{0}_{0}$“ védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

JARDIN DE PARIS
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I.

Az előadás kezdete pont 9-kor. Juliusi műsor.

Pallai Rózsi és Sarkadi Aladár a Vigszinház müvészei.

Tilly Halpern és Hilda Reimann német dizözök Hans Elliot komikus, Solti Rózsi, Nagy Magda, Marosffy. A detektiv ur, magyar operett. Gyüjtsünk Károlyinak, aktuális tréfa, Max és Moritz és még 10 uj attrakció. — A Tabarinban: Evelyne and George, The 5 Futurist Girls. The 4 Frebenofts. Mlle Maino, Mignon duo, Oliviares Jaseha, Mimi Fürth, Hertha Chasté, Baronin Thea von Walborg és még 42 táncszám.

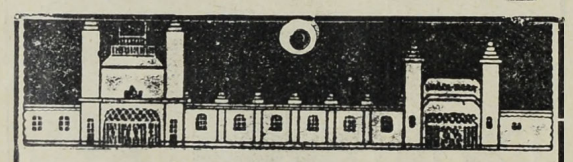

ANGOL PARK

állandóan nyitva

Belépő-dij 20 fill.

„AUSTRO-AMERICANA“ TRIEST

37 oceángőzös. Rendszeres személy- és árujáratok. **Triesztből New-Yorkba és Kanadába.**
Üdülő- és kéjutazások a Földközi-tengeren.
Kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. — Felvilágositással szolgál az **Austro-Americana** irodája.
Budapest, VII., Thököly-ut 2-V.
A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 4,200.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Östökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál. Könnyü litersuly.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.
Gyönyörü virágos kert.
Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.
Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —
Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszti
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: Aradon. Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföld lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. **41 automata.**

Javitásmentes tetőfedések és falburkolások
Eternit
PALÁBÓL

Csak akkor valódi, ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövedjegy dombornyomásban látható.

ETERNIT-MŰVEK HATSCHEK LAJOS, BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-UT 33. GYÁR: NYERGESUJFALU.

KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK FÉNYES!
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó utca 10. szám.

ILONA artézi ásványviz
nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

GRAMMOFON

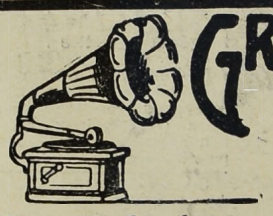

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimerítő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

233

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. augusztus hó 19-én. — 34. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Kugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A háborus Budapest

Északon és délen rettenhetetlen bátorsággal viszik győzelemre a nemzeti ügyet katonáink. Idehaza pedig lázas munka folyik, amelynek az a célja, hogy a világháboru borzalmait enyhitsék, a sebesültekről, a katonák hozzátartozóiról gondoskodjanak, az ország nyugalmát, a lakosság személy- és vagyonbiztonságát megőrizzék, a megélhetés eszközeit előteremtsék. Ebből a munkából a legnagyobb részt természetesen a főváros vállalta magára. Lázasan dolgozik a városháza katonai ügyosztálya, amely most a legfontosabb hivatala lett a városházának. *Csupor* József tanácsnok éjjel-nappal talpon van, intézkedik és a mozgósitás nagy sikeréből oroszlánrész illeti meg őt is, a katonai ügyosztályt is. A katonai ügyosztályon kivül nagy munkája van a közélelmezési és a közjótékonysági ügyosztálynak.

Budapest élelmezése

Az ország fővárosának élelmezése fölér egy nyert csatával. Éppen ezért a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot, ami ebben az irányban történik. Megállapitható, hogy Budapest lakosságát semmiféle veszedelem nem fenyegeti. Bőséges gondoskodás történt ugy az élelmiszerek mennyiségéről, mint a minőségéről és az árak mérsékléséről.

Európában világháboru dühöng. Harminc millió ember áll fegyverben, a rengeteg tömegek ellátására rengeteg élelmiszer kell. És ezekben a napokban Budapesten — a vidéken is — egy pillanatra sem történt fennakadás az élelmiszerek árusitásában. Budapesten elegendő élelmiszer van és áremelés csak elvétve tapasztalható. Ez a körülmény fényesen igazolja azoknak az optimizmusát, akik szerint egy olyan par excellence agrár-államban, mint amilyen Magyarország, a világháborunak, a kivitel megszünésének csakis az lehet a következménye, hogy több és olcsóbb lesz az élelmiszer. A tényeknek a megállapitása nem fojthatja el a jogos kritikát. Folkusházy Lajos tanácsnok ismét „Übermensch" akart lenni. Aradi mintára és a polgármester megkérdezése nélkül ugy intézkedett, hogy a fővárosi malmok egész készletét és produkcióját foglalja le a város, illetőleg a malmok kötelesek legyenek a közélelmezési ügyosztály tetszése szerint és a közélelmezési ügyosztály utalványainak honorálásával készletüket kiszolgáltatni. Eltekintve attól, hogy ennek az intézkedésnek a jogossága, törvényessége legalább is vitás, a közönség érdekeit sem szolgálja, mert a főváros napi lisztszükséglete csak mintegy hetedrésze a malmok őrlési képességének, ha tehát a malmok megakadályoztatnak abban, hogy fölöslegeiket exportálják, őrleni sem lesznek képesek, mert nincs helyük állandó hatszoros fölöslegük elhelyezésére. Ezenfelül ha liszttel tömik meg a gabona-raktáraikat, uj készeteket sem szerezhetnek be s ha gabonakészleteik nincsenek, nem őrölhetnek. Nem csoda, hogy a közélelmezési ügyosztály vezetőségének „erélyes" intézkedései megdöbbentették a polgármestert és sietett dezavuálni a tanácsnokot.

A főváros pénzügyei

Illetéks helyen a főváros pénzügyi helyzetéről a következő felvilágositást nyertük:

— A fővárosnak mintegy ötven millió korona betétje van a különböző pénzintézeteknél elhelyezve. A moratórium miatt azonban a bankok vonakodnak a pénzt kiadni, de a kormány közbelépése folytán gondoskodás történt arról, hogy a tisztviselők fizetése minden körülmények között biztositva legyen. A bankok a megállapodás szerint minden hónapban kötelesek a betét bizonyos részét kifizetni. A szeptemberi fizetések összege már a város pénztárában van. Természetes, hogy ha a háboru sokáig tart, akkor a betétek is kimerülnek. A város azonban kétféle módon védekezik a pénzzavar ellen. Először is a minimumra redukálja a kiadásait, csak a legsürgősebb tartozásokat folyósitja, szüneteltet minden beruházást, igénybe veszi maga is a moratóriumot. Másodszor pedig remélhető, hogy a főváros lakossága ezentúl is eleget fog tenni kötelezettségének és fizetni fogja adóját. Nagyon örvendetes és biztató eredmény, hogy augusztus hó két első hetében mintegy hetven százaléka folyt be annak az összegnek, amelyet a mult év ugyanezen időszakában az adópénztáraknál befizettek. Természetes, hogy a várossal szemben is igyekeznek az emberek kihasználni a helyzetet. A bérlők nem fizetnek pontosan és mi a méltányosság határain belül maradunk egyelőre velük szemben. Minthogy azonban a legtöbbnek kauciója van a fővárosnál, nem kell tartani attól, hogy jelentékenyebb kár éri a várost.

Összeirják a munkanélkülieket

A szociálpolitikai ügyosztály vezetője, Wildner Ödön dr. tanácsnok elrendelte, hogy a főváros területén lévő ipari munkásokat, akik munkaalkalom hiányában nem dolgozhatnak, szakmák szrint irják össze. Erre az intézkedésre az impulzust Vázsonyi Vilmos adta meg, aki a terézvárosi bizottsági tagok jótékonysági akciójának megkezdésekor hangoztatta, hogy a legokosabb és legcélszerübb jótékonyság a munkaalkalom nyujtása. A főváros csakis a folyamatban lévő közmunkákat fejezi be, ujabb munkákhoz — pénz hiányában — nem fog hozzá. Pedig Vázsonyi Vilmos ötletének a megvalósitása megérdemelne minden áldozatot, megérdemelné az állam támogatását, mert a munkások állandó ellátásáról csakis ezen az uton lehet segiteni. Hiába való munka az összeirás, amelynek csakis az a célja, hogy megtudjuk, mennyi munkátlan, keresetnélküli munkása van Budapestnek. Most nincs idő arra, hogy becses statisztikai adatokat gyüjtsünk, hanem praktikus megoldást kell találni a munkásnyomor enyhitésére.

A szociálpolitikai ügyosztály a munkásosztály munkahiányán akar segiteni, a közgazdasági ügyosztály vezetője, Vita tanácsnok viszont a polgári rétegek hasonló baját akarja elháritani. A kereskedelmi alkalmazottak testületeinek vezetői, Taubner Vilmos és Zerkovitz Emil Vita tanácsnokkal együtt abban az irányban fáradoznak, hogy a főnököket az alkalmazottaknak való felmondások csökkentésére szoritsák.

Ebbe a fejezetbe, de egészen más megitélés alá tartozik a pesti ügyvédek mozgalma. Az ügyvédek általában nem tartoznak a társadalom legrokonszenvesebb rétegeihez. Mégis ők voltak az elsők, akik feljajdultak a kereseti lehetőség csökkenése miatt és azt kérték a polgármestertől, hogy a város lássa el őket keresettel. Bárczy István dr. polgármester helyes disztingváló képességét bizonyitja, hogy a legerélyesebben tagadta meg a deputáció kérésének teljesitését.

Események

Olvasóinkhoz!

A világháboru tartama alatt lapunk lehetőleg minden második szerdán fog megjelenni. Arra kérjük tisztelt előfizetőinket, sziveskedjenek a lejárt előfizetési dijakat beküldeni. A háborus idők elmultával bőségesen kipótoljuk a mostani kényszerü időbeli és terjedelmi korlátozást.

Szünetelnek az iskolák.

A háborus készülődések alaposan igénybevették a tanügyi osztályt is. A főváros összes iskoláiban katonákat szállásoltak el, azonkivül pedig a tanszemélyzet jórésze katonai szolgálattételre vonult be. Egészen bizonyos, hogy az iskolák nem nyilnak meg szeptemberben. Hogy a hosszu vakációnak mikor lesz vége, azt ma még megközelitőleg sem tudják a városházán. A tanács legközelebbi ülésén szóba kerül egyébként ez a kérdés.

A főváros közlekedése.

Örvendetes jelenség, hogy a főváros közlekedési viszonyait a legkevésbbé sem bénitotta meg a világháboru. A villamosok akadálytalanul bonyolitják le a forgalmat. A Kossuth Lajos-utcai vonal a megnyitás percétől fogva állandóan igazolja a vonal megnyitásának szükségességét. Az autótaxik egy részét megvásárolták a katonák, ami azonban nem okozott fennakadást az autotaxiüzemben. Az omnibusz-üzem megsinyli a világháborut, de a forgalom semmiféle zavarral nem jár. Egészben véve imponáló a rend Budapesten és mi, akik sohasem foitottuk magunkba a jogos kritikát, mindenkinél több joggal és a hizelgés minden gyanuja nélkül fejezhetjük ki elismerésünket a városháza vezetői, elsősorban pedig *Bárczy* István dr. polgármester iránt, akinek kezében az adminisztrációnak, a polgárság sorsáról való gondoskodásnak ezernyi szála összefut.

Feld papa nem játszik.

A tanács legutóbbi ülésén *Wildner* Ödön dr. tanácsnok felolvasta *Feld* Zsigmond beadványát, amelyet a polgármesterhez intézett s amelyben bejelenti, hogy a vezetése alatt álló Városligeti Szinkörben a *háboru miatt* szünetelnek az előadások. A tanács tagjai viharos derültséggel vették tudomásul a bejelentést, amelynek humora abban

rejlik, hogy a 72,000 korona szubvencióval megáldott „műintézetben" — már egy esztendő óta nem voltak előadások. Feld papa jóelőre megérezte, hogy világháboru készül.

A Népopera sorsa.

Augusztus harmadikán rendkivüli közgyülést akartak tartani a Népopera ügyében. A közgyülést elmosta a háboru viharja s a Népopera sorsa egyelőre függőben van. A szerződés megkötésének első feltétele tudvalévőleg az, hogy a szinház ellen csődöt nyisson a törvényszék. A jelenlegi helyzetben azonban egyik hitelező sem kér csődöt s a bíróság nem is foglalkozik ilyen irányu kérelmek elintézésével. A háboru tartama alatt tehát aligha lesz változás, a szinház — mint ilyen — megszünt létezni.

A Népopera egyébként a mozgósitás első napjaitól fogva állandóan zsufolva van — katonákkal. Az elárvult személyzet engedélyt kért a tanácstól arra, hogy a szinházban előadásokat tarthasson. A tanács kénytelen volt az engedélyt megtagadni, mert a Népperára szüksége van a katonaságnak.

Gál Károly halála.

Véres csatáknak, milliók öldöklésének napjait éljük. *Gál* Károlynak, ennek az ideálisan derék, puritán, szent embernek a halála stilszerüen következett be a világháboru kezdetén. A legnemesebb szivü, áldott, jó ember mindig és mindenben a kiengesztelődést, a békét kereste, de sohasem a maga számára. Gál bácsiról nem illik sokat irni. Aki nem ismerte, továbbra is abban a tévhitben fog élni, hogy nincsen tökéletes ember a földön. Akik pedig ismerték — és ezek vannak többségben, — azoknak fölösleges megmondani, ki volt Gál Károly.

Hálával, szeretettel, kegyelettel fogjuk megőrizni szent emlékét.

*

Gál Károly hosszu esztendőkön keresztül volt tagja a főváros törvényhatósági bizottságának. Szorgalmas, lelkiismeretes látogatója volt a közgyüléseknek. Legutóljára április havában szólalt fel és megokolta azt az inditványát, amelyet a biztositó társaságok fizetési kötelezettségének tárgyában tett. Helyébe a legöbb szavazatot nyert póttagok sorából Bloch Sándor került a törvényhatósági bizottságba.

Dolgoznak a zálogházak.

Szemben azzal a hireszteléssel, amely szerint az állami zálogházak csakis tiz korona erejéig nyujtanak hitelt, illetékes helyről szerzett értesülésünk alapján közölhetjük, hogy ez *a korlátozás megszünt*. Valószinü, hogy a magánzálogházak is követni fogják az állam példáját.

Apró hirek a városházáról.

A polgármester Balassa Emil, Csóór Gáspár és Lovászy Károly hirlapirókat ideiglenes hivatalnokoknak nevezte ki. Ignotus (Veigelsberg Hugó), a főváros uj müvészeti szakelőadója, augusztus hó elsején foglalta el hivatalát. Hivatalos óráit délelőtt 10—12 között tartja a városházán. — A polgármester Csergő Hugó dr.-t ideiglenesen az elnöki ügyosztályba, Sztankovits Szilárd főjegyzőt a közegészségügyi osztályba és Muzsikó István fogalmazót a közélelmezési ügyosztályba helyezte át.

Kalózkodás — idegen lobogó alatt.

Több oldalról arra figyelmeztettek bennünket, hogy a főváros vállalkozóit ismeretlen egyének azzal az ürüggyel molesztálják, hogy a *Fővárosi Hirlap* városatya-almanachja számára gyüjtenek hirdetéseket. Bár az idő nem igen kedvez az ilyen irányu machinációknak, mégis kötelességünknek tartjuk az érdekelteket figyelmeztetni arra, hogy semmiféle összeköttetésben nem állunk a kéregetőkkel, senkit sem biztunk meg hirdetések gyüjtésével, semmiféle almanach kiadását nem tervezzük. Aki tehát akár lapunknak, akár felelős szerkesztőnknek, akár társszerkesztőnknek a nevével visszaél, az ellen a rendőrség segitségét kérjük igénybevenni.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál IV., Deák Ferenc-utca 21.

SORSJEGYEKRE
és értékpapirokra magas, olcsó kölcsön

Konvertált jelzálog sorsjegyre		140 kor.
Hazai takarekpénztár	„	90 kor.
Erzsébet-Sanatorium	„	7 kor.
Jósziv	„	12 kor.
Bazilika	„	2 kor.
Magyar vörös kereszt	„	25 kor.
Olasz «	„ »	36 kor.
Osztrák „	„ »	45 kor.

A kölcsön kis részletben törleszthető!
Másutt elzálogositott v. részletre vásárolt sorsjegyeket kiváltunk és magasabb kölcsönt adunk: Leté jegy (aláirva) vagy részletiv beküldendő. — Huzásokat ellenőrizzük, nyereményről értesitjük!
PESTMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
Budapest, IV. ker., Kötő-utca 8. szám.

Jardin d'Hiver
Nagymező-u. 22-24. ◆ Telefon 167-25.
Minden este fél 10 órakor
Parádés előadás
kitünő tánc- és énekmüsor.
Háborus aktualitások!
Pallay, Solti, Marosffy, Evelyn, Brodie-Brodie, The 4 Brodwey girls, mignon duo stb. Mérsékelt helyárak.

Ne vásároljunk
ELLENSÉGEINKTŐL
automobilt
a legjobb NÉMETORSZÁGI márka
"BENZ"
segit egyedül diadalra

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!
A „MÁK 00" védjegyü tatai portland cement
speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- é cementáru-gyártás celjaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20.%-kal mulja felül.
Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.
Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

TAURIL
A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**
Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Budapest legszebb látványossága a
Magyar Ház
Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garcon lakások, saját fürdőszobával.
Gyönyörü virágos kert.
Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon**. Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföld lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. 41 automata.

NEMZETI PARK
(Ezelőtt Angol Park)
Állandóan nyitva
Belépődij 20 fillér.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Kredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TARSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. szeptember hó 5-én. — 36. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A malmok és a főváros.

Folkusházyra haragszanak a kereskedők.

A háborus intézkedések, amelyeket a városházán tettek, általában igen célszerűeknek bizonyultak. Kivételt csakis a közélelmezési ügyosztály vezetőjének, Folkusházy Lajos tanácsnoknak az ötletei képeztek. Jelentettük, hogy Folkusházy tanácsnok a lisztüzletre vetette magát. A malmok produkcióját a város számára akarta lekötni s azt hirdette, hogy a város viszont továbbadás céljából a kereskedőknek fogja a lisztet elárusitani. Ily módon gondoskodtak volna az árak mérsékléséről és arról, hogy a fogyasztók szükséglete biztositva legyen. Amikor a malmokkal már rendbejött a tanácsnok, elkezdett tárgyalni a kereskedőkkel s most, három hét mulva, holtpontra jutottak a tárgyalások. Folkusházy tanácsnok későn látta be, hogy a malmok szállitási nehézségei miatt nem valósithatja meg a tervét. Három hétig hitegette a kereskedőket, aztán abbahagyta a nagy nekilendüléssel inditott akciót.

*

A budapesti malmok hivek maradtak önmagukhoz. A fővárosnak tekintélyes, mintegy kétháromszázezer métermázsa buza szállitására voltak kötései a malmokkal, még abból az időből, amikor béke honolt az országban. Mikor a háboru kitört, felszökkent a liszt ára s a malmok a háborura való hivatkozással megtagadták a lekötött kvantum szállitását. Szabó Imre dr. tiszti főügyész erre pört inditott a tőzsdebiróságnál a malmok ellen s kérte, hogy a biróság kötelezze a malmokat a szállitásra, mert a háboru egymagában véve még nem vis maior. A malmok a mesteri kézzel megkonstruált keresettől megijedtek, elmentek Harkányi János báró kereskedelmi miniszterhez, aki erre konferenciára hivta össze a feleket. A konferencián, amelyen a fővárost Bódy Tivadar alpolgármester és Szabó Imre tiszti főügyész képviselték, a miniszter teljes egészében magáévá tette a főügyész érvelését és a fővárosnak adott igazat a malmokkal szemben. A malmok látták, hogy elvesztették a csatát, elkezdtek egyezkedni s az eredmény az, hogy az egész kvantumot szállitják a városnak, éppen csak a szállitási határidőt hosszabbitották meg néhány héttel. Szabó Imre dr. tiszti főügyész energiáján és kiváló képességén tehát megtört a konjunkturák kihasználására, a város megkárositására irányult kisérlet.

*

A malmok nemcsak a fővárossal szemben jártak el méltatlanul, hanem a velük állandó üzleti összeköttetésbtn állott kereskedőkkel szemben is. Egyszerüen megtagadták a szállitást s a 18—22 koronás kötéseket nem respektálták, abból az egyszerü okból, mert a liszt ára ma nullás paritáson, 50 kilónként körülbelül 27 korona. A malmok nem szeretnek kis haszonra dolgozni. Nem ragaszkodnak a megállapitott feltételekhez és árakhoz, a háborura hivatkoznak, holott békés időben a háboru kilátásba helyezésével igyekeztek nagy üzleteket kötni. A tőzsdebiróság csodálatosképen a malmoknak kedvező elvi döntést hozott és 21 kor. 20 fillérben állapitotta meg az árfolyamot, holott a valóságban jóval magasabb a liszt ára. Bécsben a tőzsdebiróság 24 kor. 50 fillérben állapitotta meg az árfolyamot. Itt sem fognak a kereskedők belenyugodni a szerződésszerü kötéseknek olyan értelmezésébe, hogy azok csakis abban az esetben kötelezők, ha a liszt ára a szállitásig csökken s a kereskedő veszit a kötésen. A háboru éppen olyan kevéssé vis maior, mint ahogyan nem hivatkozhattak volna semmiféle kifogásra a malmok akkor, ha nagy szárazság ütött volna ki és a liszt ára ennek folytán emelkedett volna 5—10 koronával a kötésekben limitált árak fölé. Bizonyos, hogy a kereskedőkkel szemben is ugy fognak járni a malmok, mint a fővárossal szemben. A kereskedőkkel is egyezkedni próbálnak már és felajánlották a differenciák tiz százalékát, mintegy 200.000 koronát annak a csoportnak, amely Glasner Miksa pékmester vezetése mellett szervezkedett. A kereskedők azonban ragaszkodnak az egész — több millió koronára rugó differencia — megfizetéséhez s bizonyos, hogy követelésüket a malmoknak honorálni kell.

Takarékosságra inti a fővárost a belügyminiszter.

Sándor János belügyminiszter leiratot intézett a fővároshoz és annak előrebocsájtásával, hogy ha valamikor, ugy most fokozott mértékben kell különbséget tenni a fényüzési jellegü igények és a komoly szükségletek között, hasznos tanácsokat ad a városnak.

A leirat szerint a közjövedelmek befolyásában jelentékeny visszamaradásokra kell elkészülve lenni s a kölcsönök felvételét is számon kivül kell hagyni. Éppen ezért a fővárosnak a legnagyobb takarékossággal kell vezetni a háztartását, olyan keretek között, amelyek a meglevő készletek kimélését és a közjövedelmek gyüjtését lehetővé teszik. Ennek érdekében mindazokat a *beruházásokat*, amelyeknek fedezetéül egy felveendő kölcsön jelöltetett meg, még ha azok jóváhagyást nyertek is, ez idő szerint megvalósitani nem lehet. A még meg nem kezdett beruházásokat teljesen el kell halasztani, a megkezdetteket pedig félbe kell szakitani. A felvett kölcsönből fedezendő beruházásokra ugyanez a rendelkezés vonatkozik.

A *költségvetésileg előirányzott kiadások* közül is mindazokat, amelyek a főváros vagy magánosok károsodása nélkül elhalaszthatók, el kell halasztani. Kivételt képeznek a szabály alól a törlesztési részletfizetések és az *esedékes kereseti számlák*, amelyek fedezetére szolgáló összegeket csak abban az esetben lehet visszatartani, ha ezíránt megfelelő megegyezés jött létre és ha a törlesztési részletekre nézve ezen kivül a felsőbb jóváhagyás is kieszközöltetett. A költségvetésnek uj beszerzésekre, felszerelésekre és javitásokra előirányzott tételeit csak akkor szabad felhasználni, ha ezek a beszerzések, felszerelések, javitások mellőzhetetlenek.

Uj tiszteletdijakat, pótlékokat tilos megállapitani. Mindennemü fizetésemelés mellőzendő. Az üresedésben lévő állások közül csakis azokat szabad betölteni, amelyeknek betöltését a törvény határidőhöz köti. A *községi üzemeket* és vállalatokat illetőleg különösen gondot kell forditani arra, hogy az alkalmazottak létszámában történt esetleges fogyatkozás dacára, az üzemek mérlege meg ne romoljék. Az üzemek vitelében minden elkerülhető kiadástól tartózkodni kell, a mozgósitás által helyükről elhivottak munkáját az otthonmaradottak fokozott erőkifejtésével kell kipótolni.

A belügyminiszter azzal végzi leiratát, hogy a tervszerü beosztás s a lehetőség legszélsőbb határáig érvényesitett takarékosság a megpróbáltatás nehéz időszakában erőgyüjtés és mint ilyen, gyümölcsöző befektetés a bizalommal várt jobb jövő számára.

Bárczy István dr. polgármester a rendelet alapján tett intézkedéseiről már jelentést is tett a belügyminiszternek.

A Tanács fölhivása a főváros vállalkozóihoz.

Siralmas helyzetben vannak a magáncégek alkalmazottjai. A főnökök arra hivatkoznak, hogy a háborus állapotok folytán csökkent a kereset és igy nem tudják alkalmazotjaikat fizetni. Roppant sok ekzisztenciának a megélhetéséről van szó, éppen ezért az alkalmazottak különböző testületei — közöttük elsősorban a K. E. A. O. E. a főváros tanácsához fordultak segitségért. A tanács legutóbbi ülésén foglalkozott az alkalmazottak ügyeivel s ugy határozott, hogy felhivja mindazon cégeket, szállitókat és vállalkozókat, akikkel a vezetése alatt álló hivatalok és intézmények (üzemek, kórházak stb.) közelebbi összeköttetésben állanak: — hogy e nehéz napokban alkalmazottaikat, ha máskép nem megy, esetleg munkaidejük megröviditésével és ennek megfelelően megállapitott méltányos feltételek mellett lehetőleg *teljes számban megtartsák*. Ezen emberbaráti és hazafias kötelesség elmulasztását a határozat szerint a jövőben előterjesztendő, méltányosságot igénylő és más, különösen közszállitási kérelmek elbirálásánál *figyelmen kivül hagyni nem fogja*.

Ugyanerre kéri a tanács a főváros területén fennálló összes cégeket, ipari és kereskedelmi vállalatokat azzal, hogy elsősorban ez irányban számit saját jól felfogott érdekük által is megindokolt áldozatkészségükre és segitő részvétükre a háborus bonyodalmak által okozott rendkivüli nehézségek és károk enyhitésére irányuló törekvésében.

A vállalkozók jószivüségére, hazafiasságára, áldozatkészségére hiába apellál a tanács. De az a biztató igéret, hogy érdemeiket a normális idők helyreálltával honorálni fogja, bizonyára nem talál süket fülekre. A főváros vállalkozói — biztosan reméljük — követni fogják a tanács utasitását, mert jól tudjuk, hogy végeredményben nyerni fognak a saját jó szivükön.

*

Események

Előfizetőinkhez.

Lapunk tisztelt előfizetőinek szives türelmét kérjük. Nyomdatechnikai okok és hiranyag csekélysége lehetetlenné teszik lapunk rendes heti megjelenését és a szokott terjedelem megtartását.

De reménvünk van arra, hogy ezek az akadályok a közel jövőben elhárulnak s előfizetőinket fokozottabb mértékben fogjuk kiszolgálhatni. Előfizetőink legnagyobb része teljesitette a lejárt előfizetési dijak beküldé-

sére vonatkozó kötelezettségét. Azokat a tisztelt előfizetőket, akik mindeddig nem tettek eleget ennek, arra kérjük, szíveskedjenek a hátralékos előfizetési dijakat beküldeni.

Nem lesznek közgyülések.

Illetékes helyről szerzett értesülésünk szerint a közeljövőben nem fog közgyüléseket tartani a főváros törvényhatósági bizottsága. Ez a „közeljövő" esetleg hónapokig fog tartani.

Uj bizottsági tag.

Basch Gyula dr. bizottsági tag mult héten elhunyt. Helyébe a legtöbb szavazatot nyert virilista póttagok sorából *Füredi* Gyula bankcégvezető kerül a törvényhatósági bizottságba.

Mibe került a város hadikórháza?

A főváros tudvalévőleg átalakitotta a Révészutcai uj gázgyár helyiségeit hadikórház céljaira. A kórházban ápolt sebesültek ellátása sokkal jobb, mint a város többi kórházaiban fekvő betegeké. A hadikórház fentartása hozzávetőleges számitás szerint havi 150,000 koronájába kerül a fővárosnak.

Babyt hazahozták Hévizről.

A világháboru borzalmait bizonyára jelentékenyen enyhiti az az örömhir, hogy Baby, a pesti állatkert közkedvelt ifju elefántja, egészségtől duzzadó inakkal érkezett haza Budapestre. Baby tudvalévőleg tavasszal ágynak esett. Sulyos köszvény bántotta és az állatkert humánus igazgatósága Hévizre küldte, a hévizi iszaptól remélte mindenki, hogy Baby visszanyeri egészségét, életkedvét. A hévizi viz kitett magáért. Baby meggyógyult és irt az állatkert népszerü felügyelőjének, *Pataki* Tasziló barátunknak, hogy győjjön érte, vigye haza Budapestre. Tasziló bácsi nyomban összepakkolt, elment Hévizre, fogta Babyt és meg sem állt vele az állatkertig, ahol ezentul mindenki láthatja a köszvénytelen elefánt-ifjut. Baby különben — mint Pataki Tasziló bácsi állitja — élénken érdeklődik a háboru iránt és testelvén angol hangzásu nevét, arra kérte az állatkert igazgatóját, engedje meg, hogy nevét megmagyarosithassa.

Megnyilt vasuti forgalom.

A magy. kir. államvasutak alább felsorolt vonalain korlátolt polgári személyforgalom lép életbe a következő vonatokkal és pedig: *F. évi augusztus 31-én a komárom érsekujvári* vonalon a 4301, 4302, 4305, 4306, 4307. és 4308. sz személyvonat közlekedik. — *F. évi szeptember hó 1-én a budapest bruck királyhidai* vonalon Budapest—Bruck Királyhida—Wien között a 2. és 3. sz. gyors, továbbá a 9, 10, 11. és 12. sz. személyvonat, Bicskétől Győrig a 14, Győrtől Budapestig a 15. sz személyvonat, Budapest—Bicske között a 8, 26, 28, 16, 17, 7 és 25. sz. személyvonat közlekedik. — *A budapest győr fehringi* vonalon Budapest—Győr—Fehring között az 1303. és 1304. sz. gyors, továbbá az 1308. és 1309. sz. személyvonat Győr—Fehring között az 1307. és 1310. sz. személy-, Győr—Szombathely között az 1311, 1312, 1342. és 1343. sz. vegyes-, Szombathely—Fehring között pedig az 1313. és 1314. vegyesvonat közlekedik.

A zeneiskolai beiratás.

A *Lovas*-féle zenekonzervatórium-akadémiai előkészitő iskolában a beriatások megkezdődtek s naponta délelőtt 10—12-ig és délután 2—7-ig eszközöltetnek (VI., Nagymező-utca 8). Felvétetnek egész kezdők a legmagasabb kiképzésig az összes hangszerekre, valamint a középisk. ének tan. kurzusra. A tanitás szeptember elején kezdődik.

TÉLIKERT ez-előtt **JARDIN D'HIVER**
Nagymező-u. 22-24. ◆ Telefon 167-25.

A **szeptemberi** aktuális uj műsor.

Vendrei Ferenc vendégjátéka. Csupa sláger és attrakció.

Nagyszerű táncműsor Mérsékelt helyárak.

LOVAS-féle ZENE-CONSERVATORIUM-ban

(Akadémiai előkészitő) **VI, Nagymező utca 8. szám** (Ernst-muzeum). — **Telefonsz. 501,** a

beiratások folyamatban vannak

naponta délelőtt 10 óráig esti 7 óráig. — A tanitás kezdete szeptember 7-én. — Középiskolai ének tanitó előkészitő kurzus évi dija **150 korona.**

Felvétetnek kezdők és haladók az összes hangszerekre.

BUDAPESTI

RŐSER-TANINTÉZET

ALAPIÁSI ÉV 1853

Tanulók száma eddig 21114.

a) Felsőkereskedelmi iskola, 17—18 éves fiuk részére. Érettségi bizonyitványai az egyéves önkéntességre jogositanak.

b) Polgári iskola, 10—14 éves fiuk részére. Állami érvényes bizonyitványok.

c) Nevelő-internátus, 35—40 bennlakó növendék részére.

Beiratások szept 6 ig Értesitőt küld:

Röser János igazgató Budapest, Aradi-u. 10.

SORSJEGYEKRE

és értékpapirokra magas, olcsó kölcsön

Konvertált jelzálog sorsjegyre		140 kor.
Hazai takarékpénztár	„	90 kor.
Erzsébet-Sanatorium	„	7 kor.
Josziv	„	12 kor.
Bazilika	„	2 kor.
Magyar vörös kereszt	„	25 kor.
Olasz «	„ »	36 kor.
Osztrák „	„ »	45 kor.

A kölcsön kis részletben törleszthető!

Másutt elzálogositott v. részletre vásárolt sorsjegyeket kiváltunk és magasabb kölcsönt adunk: Lejé jegy (aláirva) vagy részletiv beküldendő. — Huzásokat ellenőrizzük, nyereményről értesitjük!

PESTMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Budapest, IV. ker., Kötő-utca 8. szám.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK" védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Zajtalan! Gazdaságos!

MÁG

25 HP. **MAG.** 25 HP.

AUTOMOBILOK!

legalkalmasabbak városi és turacélokra!

Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest, VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garcon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó utca 10. szám.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK FÉNYES!

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon99-02.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. szeptember hó 24-én. — 39. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-13

Montecuccolinak

hivták az osztrák-magyar hadseregnek azt a generálisát, aki fején találta a szöget azzal a hires mondásával, hogy a háboruhoz elsősorban pénz kell, e mellett azonban nem szabad figyelmen kivül hagyni a pénzt sem, végül pedig pénzre is kell gondolni a modern háboruviselésnél. Tehát: pénz, pénz és pénz. Ez a hármas egység dönti el a népek szörnyü összeütközésének eredményét, a gyilkos fegyverekre pénz kell, a katonák élelmezésére, ruházatára, a sebesültek ápolására, a háboruban elesettek hátrahagyott családtagjainak segélyezésére, a nyomorékokká vált hősök támogatására, a háboru okozta károk helyrehozására milliárdok kellenek.

A mi hadseregünknek nem is volt és nem is lesz hiánya pénzben. De Montecuccoli igéjét kiterjesztette most Vázsonyi Vilmos és hangos szóval hirdeti, hogy minden társadalmi és állami akció, amely a háborus világban szükölködő lakosságnak a nyomorát, baját van hivatva enyhiteni, nem egyéb lelki malasztnál, ha nem áll elegendő anyagi eszköz rendelkezésre. Gyönyörüen megkonstruált tervekről hallunk és olvasunk, ámde a tervek keresztülvitele temérdek pénzt igényel. Az a programm, amelyet a városházán kidolgoztak s amely mindenre és mindenkire kiterjed, csakis ugy ér valamit, ha az állam és a társadalom a legnagyobb áldozatkészséggel siet a főváros segitségére és hatalmas összegekkel gyarapitja azt az alapot, amelynek a célja, rendeltetése már ismeretes, de a fedezete még nem. Holott most van az ideje annak, a mikor a legszerényebb tett is szebben beszél, mint a legragyogóbb szózat. A háborunak egyik legnevezetesebb tanulsága az, hogy az egyénnek alárendelt jelentősége van a nagy összességgel, az állammal szemben. Az egyének vagyonához is az államnak van joga a háboruban.

Vázsonyi Vilmos tervezetében bennefoglaltatik a hadiadó kivetése is. Nem kell megijedni ettől a szótól. Ha a gazdagokban, a tehetősekben nincsen meg az önzetlenségnek, az önkéntes adakozási készségnek az a foka, amelyet tőlük méltán elvárhat ezekben a napokban a lakosság, akkor jöjjön bátran az állam és a város és tegye a kezét a Wertheim-szekrényekre, a takarékkönyvekre és szolgálja ki önmagát oly mértékben, hogy a gazdag ember csak kevésbbé gazdag legyen, ellenben a keresetnélküli ember ne legyen a koldusnál is szegényebb, magára hagyottabb. A harctéren nincsen különbség gazdag és szegény között. Ne legyen tehát a szokottnál is külömb a megélhetés lehetősége azok között sem, akik itthon maradtak.

Lesze-költségvetés?

Angol és francia hitelezőink.

Normális időkben szeptember hó végén már nemcsak a falevelek hullanak, hanem azok a remények is, amelyeket a jövő évi költségvetéssel szemben az egyes ügyosztályok táplálnak. Magyarul szólva: szeptember végén hozzáfognak már a pénzügyi osztályban a költségvetés összeállításához és *Berczel* tanácsnoknak és *Ács* főszámtanácsosnak ugyancsak keserves munkájába kerül, amig a költségvetés tételeit annyira meg tudják nyirbálni, hogy az egyesulyban hiba ne legyen. Ebben az esztendőben teljes bizonytalanság uralkodik e tekintetben is a városházán. A törvény világosan előirja, hogy a költségvetést legkésőbben november hó végéig a közgyülés elé kell terjeszteni. De most a törvénynek erejét elvette a világháboru és ma még senki sem tudja, lesz-e az idén egyáltalában költségvetés. Illetékes helyen erről a kérdésről a következő nyilatkozatot kaptuk:

— Szó sem lehet arról, hogy normális költségvetést tudjunk produkálni s hogy a törvényhatósági bizottság normális módon letárgyalja azt. De valamilyen formában mégis meg kell oldani mielőbb ezt a kérdést s ha másként nem megy, rendkivüli közgyülésen kell felhatalmazni a tanácsot arra, hogy az idei költségvetés keretein belül vezesse tovább a város ügyeit mindaddig, amig a normális viszonyok beállnak és szabályszerü költségvetésről szó lehet. Egyelőre képtelenek volnánk fedezetet találni egész csomó olyan kiadásra, amelyek a háboruval kapcsolatosan merültek fel. A hadikórház igen nagy összeget fog igényelni, milliókat tesznek ki az egyéb kiadások is és azok az összegek, amelyek a háboru folytán elmaradnak a bevételekből. Hogy ezeket miből fogjuk pótolni, arról ma még semmit sem tudunk. Bizonyos, hogy a normális helyzet elkövetkezése után egy nagyobb kölcsönről kell gondoskodni a városnak s a kölcsönből lesznek fedezendők a háboru által okozott károk, veszteségek, előre nem látott kiadások. A háboru elmultával a kölcsönszerzés dolgában is uj helyzetekkel fogunk találkozni. Nem lehet ezentul hosszu ideig más piacról szó, mint a németről. Tudvalévő, hogy a fővárosnak van egy százmilliós francia kölcsöne és egy 25 millió font sterlinges angol kölcsöne. Ezeknek a kamatait egyelőre nem kell fizetnünk, de hogy később mi lesz a sorsuk a kölcsönöknek s hogy mi lesz a francia és angol hitelezők pénzével, azt magasabb hatalmak fogják eldönteni.

— A fővárosnak az esztendő végéig elegendő pénzkészlete van a fővárosi bankoknál elhelyezve. Ha pedig addig a helyzet ki nem tisztul, akkor a kormány segitségével függő kölcsönökkel leszünk kénytelenek operálni. Készen vagyunk minden eshetőségre és a legszigorubb takarékossággal igyekszünk elháritani a pénzügyi krizist.

Városatyák és tisztviselők

a harctéren és odahaza.

Kezdjük a hőssel, az egyedüli sebesülttel. *Szemenyey* Kornél dr bizottsági tag, népfölkelő hadnagy, a mitrovicai szerb betörés visszaverésénél alsó karjába lőtt sebet kapott s most idehaza ápolják. A városatyák közül hadbavonultak: *Bródy* Ernő, *Forbáth* Imre, *Neumann* Árpád, *Vágó* Gyula, *Hetéés* Antal, *Erényi* Béla (mint gyógyszerész), *Bischitz* Miksa doktor mint orvos, *Schreyer* Jenő. *Kassai* Ferenc tartalékos hadnagy a katonai ügyosztálynál szolgál. *Hüvös* Iván, *Lengyel* Endre, *Madarassy-Beck* Gyula báró és *Palotay* Ödön Vöröskereszt-egyleti megbizottak, *Kovách* Aladár pedig a mentő-egyesület élén végez éjjel-nappal tartó, önfeláldozó munkásságot. A tisztviselők közül is sokan vannak a harctéren. Az ismertebbek: *Lung* és *Gallina* tanácsjegyzők, *Tóth* Péter, *Szemethy* Károly alügyészek, ifj. *Némethy* Károly fogalmazó. Felmentést kaptak a szolgálat alól: *Harrer* és *Vita* tanácsnokok, *Bukovszky*, *Wittinger* főjegyzők, *Sztankovics* Szilárd, *Schmellhegger* tanácsjegyző, *Muzsikó* fogalmazó.

Folkusházy tanácsnok

megsebesült a városházán.

A háborunak nemcsak a harctéren vannak sebesültjei, hanem a bürökban is. A városházán pl. nem volt összeütközés a magyarok és az oroszok között, mégis sulyos sebeket kapott *Folkusházy* Lajos tanácsnok, a közélelmezési osztály vezetője. A polgármester tudvalevőleg megalakitotta a fővárosi központi segitő bizottságot. Kilenc osztálya van ennek a bizottságnak, az osztályok élén állanak a tanácsnokok, ámde a közélelmezés legfőbb gondozójának a nevét hiába keressük azok között, akikre a polgármester a nagyarányu akciót rábizta. Pedig van egy külön *népélelmezési osztály*, amelynek programmja belevág a közélelmezési ügyosztály munkakörébe. Mégis dr. *Wildner* Ödön tanácsosnak az intézője ennek az osztálynak, nem pedig *Folkusházy* Lajos.

A megsebesült tanácsnok tudvalévőleg sulyosan blamálta magát a lisztvásárlásnál. Tárgyalásokat folytatott heteken kersztül a pékekkel és a kereskedőkkel s azt hirdette, hogy a fővárosi malmok összes produktumait lekötötte a főváros számára. Ezt a „lekötött" lisztmennyiséget 48 koronás áron volt hajlandó a pékek és fűszerkereskedők rendelkezésére bocsájtani. Amikor pedig az érdekelt testületek a tanácsnoki szó komolyságában bizva, aláiratták a tagokkal a kötleveleket s a tagok arra kötelezték magukat, hogy a főváros lisztjét limitált árban, 52 koronáért fogják árusitani: — akkor *Folkusházy* tanácsnok ur nemes egyszerüséggel kijelentette, hogy:

a malmoknál hirtelen szállitási akadályok merültek fel, miért is az egész akció meghiusult és kéri, hogy a pékek és fűszerkereskedők tekintsék meg nem történtnek az egész liszt-ügyet.

Folkusházy tanácsnok ezzel a legnagyobb zavarba hozta a pékeket és kereskedőket, akik hittek néki és komolyan vették azt az igéretét, hogy rendet teremt közöttük és a malmok között. Igy kerültek most az uzsorás malmok és a kapkodó, hitegető komolytalan tanácsnoki hatalom kettős malomköve közé s az egész akciónak, a lecáfolha-

tatlan kudarcnak a levét természetesen a fogyasztó közönség issza meg, mert a malom nem fog veszíteni a kereskedőn, a kereskedő pedig a malom nyereségét áthárítja a fogyasztóra és megtoldja ezt a nyereségét a maga hasznával is.

Ezt az eredményt Folkusházy tanácsnok bátran könyvelheti el a községi élelmiszerüzem diadalai közé.

Az első közgyülés.

Szeptember 30, vagy október 7.

Béke idején szeptember hónap utolsó hetének elején van az első közgyülés a nyári vakáció után. Természetes, hogy a háboru tartama alatt szó sem lehet rendes időkben tartott, rendes tárgysorozattal biró közgyülésekről. De a felgyülemlett ügyeknek jórésze közgyülési elintézést igényel s különösen a háboruval kapcsolatos intézkedések miatt válik szükségessé, hogy a főváro a legközelebbi időben közgyülést tartson.

Minden valószinüség szerint szeptember 30-ikára, vagy október 7-ikére fogja a polgármester összehivni a törvényhatósági bizottságot ülésre. Annál valószinübb ez a feltevés, mert a városházán nagy előszeretettel okulnak a bécsi pédán. Bécsben pedig tegnap, 22-ikén volt az első közgyülés, amelyen *Weisskirchner* polgármester jelentést tett a háborus intézkedésekről, *Hosz* alpolgármester a folyó ügyek állásáról referált, *Rain* alpolgármester pedig a közgyülési jóváhagyást igénylő ujabb intézkedéseket terjesztette elő.

Körülbelül ugyanez lesz a programmja a mi első közgyülésünknek is. Csak a nevek változnak.

Szénhiánytól egyelőre nem kell tartani.

Érdeklődtünk illetékes helyen aziránt, vajjon a szénhiány ebben az esztendőben a szokottnál erősebben lesz-e érezhető? A felvilágositás, amelyet kaptunk, a következő:

— Bizonyos, hogy a külföldi szén behozatala igen nagy akadályokba ütközik. Mi mindenkinek, aki emiatt hozzánk fordul, készséggel járunk kezére és sok esetben kieszközöltük már a kereskedelmi miniszteriumban, hogy a helybeli szénnagykereskedőknek vasuti kocsikat és hajókat bocsássanak rendelkezésükre. Ilyenformán sikerült biztositanunk bizonyos szénkvantumot, de mivel hogy aránylag nem nagy a felgyülemlett szén, nagyon természetes, hogy sokkal kevesebb lesz, mint tavaly volt. Éppen ezért **a legnagyobbfoku takarékosságot ajánljuk.** Azt hisszük, hogy sikerülni fog a szénhiány okozta bajokat elháritani. Kokszkészletek kellő mennyiségben állnak a gázgyárban a vevők rendelkezésére.

Vilmos császár körutja.

Ellenezte Preyer Hugó.

A közmunkatanács tudvalévőleg a tanács előterjesztésére ugy határozott, hogy a Váczi-körutat *Vilmos* császár nevére kereszteli, a Nyugati pályaudvar előtti teret pedig Berlini-térnek fogják hivni. Az eszme eredetileg nem a tanácsé volt, hanem két fővárosi polgáré.

A közmunkatanács döntése nem volt egyhangu. Preyer Hugó, a Sasok alvezére, hevesen kikelt az inditvány ellen és azt állitotta, hogy az elkeresztelés legalább is korai. Hosszas és izgatott hangu beszédek következtek ezután. Hatan szólaltak fel *Preyer* ünneprontása ellen és megmagyarázták néki, hogy a közhangulatnak a kifejezése csupán az utcaelnevezés és hogy a főváros önmagát tiszteli meg *Vilmos* császár nevével. *Preyer* Hugó távozott az ülésről s a közmunkatanács az inditványt határozattá emelte.

Az uj táblák elhelyezését ünnepnek tervezik a városházán. Az első nagy német győzelem hirére — tehát remélhetőleg a legrövidebb időn belül — kitüzi a polgármester az ünnep napját.

Aszfaltozzák a Fürdő-utcát.

Munkaalkalmat nyujt a város.

A munkanélküliség problemájának a Kolumbusz tojása az, hogy az államnak és a fővárosnak munkaalkalmat kell nyujtani. A főváros ezekben a nehéz és pénzügyileg is zavaros időkben ugy akar eleget tenni a kötelességének, hogy a közmunkáknak egy részét elvégezteti s ez által egész csomó munkanélküli embert juttat keresethez. A tanács egyik legutóbbi ülésén elhatározta, hogy az egész Fürdő-utcát uj aszfaltburkolattal látja el. Eredetileg az volt a terv, hogy csak a Percköz és a Nagykorona-utca közti szakasz burkoltassék ujból, minthogy azonban a Fürdő-utca egész hosszában elromlott a burkolat s az egész javitásra szorul, a tanács felhasználta az alkalmat s az egész utvonal burkolását határozta el. Ugy tudjuk egyébként, hogy a tanács már legközelebb érvényt fog szerezni a középitési bizottság ama határozatának, amely szerint az Andrássy-ut egy kisebb részét ugyancsak aszfalttal burkolják.

Angol és francia autobusz ajánlatok.

A világháboru az autobusz-forgalom megnyitását is késlelteti. Városházi körökben az a hir merült fel, hogy a pályázatban résztvevő angol és francia cégek riadtan vonják vissza pályázataikat és kérik vissza a letett bánatpénzt. Illetékes helyen erről, általában pedig az autobuszról és az omnibusz-üzemről a következő felvilágositást szereztük:

— Nem igaz az ellenséges államok pályázóiról szóló hir. Senkinek eszeágában sem volt az entente-autobuszjelöltek pénzét bántani, annál kevésbbé, mivel a De dion Buton francia cég az egyedüli a külföldi, számbavehető cégek közül, a mely a kauciót lefizette. Az angol Daimler szabadalmát tudvalévőleg megszerezte az aradi Marta, amely ezzel a tipussal pályázik, tehát nem tekinthető ellenséges pályázónak. Egyébként a háboru elmultával ezek a szempontok kevésbbé fognak dominálni (?).

— Az ajánlati felhivásban arra kötelezte magát a főváros, hogy f. évi december hó 31-ig dönt a pályázat sorsa fölött. Természetes, hogy erről most már szó sem lehet. Mindaddig, amig a világháboru tart, nem tárgyal a főváros ilyen nagyfontosságu, hosszu időre szóló kérdést. Annyi bizonyos, hogy ha tavaly elfogadta volna a közgyülés az angol ajánlatot, ugy ma már kb. nyolcvan autobusz volna beállitva a forgalomba. Ezekre az autobuszokra a hadvezetőség rátette volna a kezét — igy történt ez Párisban is — és akkor az a helyzet állott volna elő, hogy az osztrák-magyar hadseregnek a céljait szolgálták volna az angolok tulajdorát képező autobuszok.

— A világháborut szigoruan megsinyli az omnibusz-üzem is. A katonaság 170 lovunkat sorozta be, ugy hogy erősen korlátozni voltunk kénytelenek a menetek számát. Némi kárpótlással szolgál, hogy a besorozott lovakért igen jó árakat fizettek s hogy a háboru után olcsón visszavásárolhatjuk őket. Az omnibusz-üzem első éve bizonyára nem lesz fényes, mert az emlitett körülményen kivül a Lánc-hid elzárása és a Kossuth Lajos-utcai villamosforgalom megnyitása is jelentékenyen bénitotta az üzemet. Ezt az esztendőt azonban amugy sem lehet normális mértékkel mérni s gyönyörü eredménynek kell tekintenünk, hogy nem fizetünk rá az omnibuszra, sőt még nyereségre is van kilátás.

Események

Komlós-Bárczy affér.

Komlós Ágost dr. bizottsági tag tudvalevőleg rágalmazás miatt feljelentette a polgármestert az autobusz-ügyből kifolyólag, a járásbiróság felmentő ítéletét pedig megfelebbezte. A törvényszék ezt a felebbezést október hó hetedikén fogja tárgyalni.

Járványbarakkok épitése.

Nem nagyszabásu vállalkozásról van szó, mégis jóleső érzéssel emlitjük meg, hogy a mozgósitás óta most első izben adott ki a főváros közmunkát. Két hét előtt a tanács a Váci-uti fertőtlenitő intézet mellett létesitendő járványbarakkok és pavillonok épitésére, valamint az ugyonott végzendő földmunkára szükebb versenytárgyalást tartott. Több vállalkozó cég adott be ajánlatot, amelyek felett a tanács a következőképpen döntött: a *Walla József rt.* két betegpavillon, a *Magyar ásványőrlő rt.* öt *Montanit*-rendszerü barakk, *Wellisch* Arnold öt Higienikus rendszerü barakk épitésére kapott megbizást. A földmunkára *Steiner Simon* 32,800 koronás ajánlatát fogadták el. Az összes munkák mintegy negyedmillió koronára rugnak. Különös figyelmet érdemelnek a *Pollák Lipót* szabadalmát képező Montanit-rendszerü barakkok. A „A Fővárosi Hirlap" már egy évvel ezelőtt beszámolt erről a magyar találmányról, amely 88 százalék silycium doxidból és 12 százalék részben természetes uton, részben müvi uton hozzákevert ásványtermékből készült falazat, amelynek tartóssága évezredes, 25 százalékkal olcsóbb, mint a téglaépitkezés és melegtartó képessége ötvenszerte nagyobb, mint a téglafalas épületé.

Villamosok üzletmenete.

Egy közgazdasági hetilap tabuláris kimutatást közöl a székesfővárosi közlekedési vállalatok bevételeinek apadásáról. A kimutatás szerint a Közuti villamosnak augusztus hónapban 194,410 koronával, a Városi villamosnak 207,313 koronával, a Burvasutnak 15,522 koronával és a földalatti vasutnak 7486 koronával volt kevesebb a bevétele, mint tavaly ugyanebben a hónapban. Bizonyos, hogy szeptemberben még kedvezőtlenebb a mérleg, mert hiszen a háboru akkor kezdte csak éreztetni a hatását.

Amint a táblázatból látható, az összes fővárosi közlekedési vállalatok bevételei augusztus hónapban jelentékenyen apadtak, holott évek hosszu során át hónapról-hónapra szakadatlanul emelkedtek a bevételek. Hogy a természetes fejlődés elmaradásán tul is nagy volt a hanyatlás, annak oka elsősorban az, hogy a villamosvasutak alkalmazottainak nagy részét behivták és e miatt korlátozni kellett a forgalmat, másodsorban az, hogy nagy száma a fővárosi lakosságnak, mely rendesen használja a közlekedési vállalatokat, hadba vonult és végül harmadsorban az, hogy a behivottak egy ideig dijmentesen használhatták a közlekedési eszközöket.

A főváros szempontjából azért érdemel különösebb figyelmet a bevételek csökkenése, mert tudvalévő, hogy a város ezektől a vállalatoktól nyereségrészesedést kap, amely a bruttobevétel szerint igazodik, amely tehát szintén jelentékenyen kisebb lesz, mint volt a multban.

Elmozditott angol igazgatók.

A *Központi gáz- és villamossági rt*, mely hét magyar város gáz- és villamossági telepe fölött rendelkezik és melynek elnöke, alelnöke, nyolc igazgatósági tagja, két felügyelő bizottsági tagja és két igazgatója angol és csak egy-egy magyar van az igazgatóságban és felügyelő-bizottságban, szeptember 24-ére rendkivüli közgyülést hirdet, hogy ugy a saját, mint az *Aradi világitási és erőátviteli rt* igazgatóságát elmozditsa és helyettük uj igazgatókat válasszon. A vállalat tehát angoljainak helyét nem ellenséges állambeliekkel pótolja. Csak azután ne legyenek az uj igazgatók strómannok a háboru tartamára.

A TŐKE

Közgazdaságunk és a háboru.

Állampénzügyeink a háboruban .— A bankok és a háboru. — Az ipar és kereskedelem helyzete. — Jövedelmező vállalatok. — A mezőgazdaság kilátásai.

Idestova két hónapja annak, hogy a világháboru tüzcsóvája lángra lobbant s mint az események folyásából kivehető, a háboru okozta sulyosabb terhek az ország teherviselőképességét vajmi kevés mértékben érintették és vették igénybe. Az *állampénzügyek*, melyek egyszersmind a felkészültségünk legmegbizhatóbb fokmérői, mélyebb megrázkódtatásnak alig vannak kitéve, sőt most, hogy a hadikölcsönpénztár felállitása valóra vált, mindinkább az a meggyőződés kerekedik felül, hogy nálunk az állam siet a magángazdaság segitségére és *nem megforditva*. Már egymagában az a tény, hogy a háboru tartama alatt majd valamennyi hadviselő fél kölcsönökkel pótolgatja a hiányokat, mig nálunk ennek még a gondolata sem merülhetett fel, igazolja az állampénzügyeink szilárdságát. Igaz, nálunk speciális helyzettel kel számolnunk s pedig azzal a döntő jelentőségü ténnyel, hogy az állampénzügyek szoros konnexusban állnak a magyar vezérintézetekkel. Ez sehol a világon nincs igy és ha a viszony normális időben a közgazdaságra többé-kevésbbé kártékony hatással volt is, most a háboru tartama alatt viszont ennek látható előnyei mutatkoznak. Nálunk egyáltalán nincs szükség hadikölcsönökre, mert eltekintve attól, hogy a monarkia pénzügyi felkészültsége nem máról holnapra, hanem 10—12 hónapra szól, szükség esetén a budapesti nagyintézetek egy-egy folyószámla kölcsönt illetőleg bármikor igénybe vehetők.

*

Mert a dolog valóban ugy áll, hogy a *bankok* és a *nagyintézetek* érzik legkevésbbé a háborut. A másodizben elrendelt moratórium és főleg a jelzálogkölcsönök annuitására vonatkozólag kiadott toldalék ugyanis egyenesen kedveznek a nagyintézeteknek és most már nemcsak a letéti üzletet kultiváló intézetek tekinthetnek bizalommal a jövő alakulása elé, hanem azok is, amelyek jelzálogüzlettel foglalkoznak. A *Kereskedelmi bank, Leszámitoló bank, Jelzálog hitelbank* stb. mindenesetre megérzik a jelzálogkölcsön törlesztésére vonatkozó rendelet hatását és ha már a kormány ily nobilis elbánásban részesiti a záloglevél kibocsátó intézeteinket, ugy joggal remélhetjük, hogy ezek az intézetek ujabb és kisebb kölcsönök nyujtásával legalább a főváros elakadt épitkezési iparát megfelelő hitellel alimentálják, ami annál is inkább kivánatos, mert ezzel a *munkanélküliséget* is csökkentik és éppen azt az iparágat segitik, amely a háboru sulyát a legerősebbben érzi.

*

A bankok üzletmenete egyébként az utolsó két hét alatt alig változott. Egyedüli üzlet, amely most kinálkozik, a betétek gyüjtése és amellett egy speciálisan háborus üzletág fejlödött ki és ez a hadseregszállitások finanszirozása. Ma voltaképpen ebben merül ki a bankok tevékenysége, amelyben természetszerüen a szorosan vett kereskedelmi hitelbankok (Kereskedelmi bank, Hitelbank, Magyar Bank, Leszámitoló bank) épp ugy, mint a takarékpénztárak (Egyesült fővárosi, Belvárosi takarékpénztár, Országos központi stb.) résztvesznek.

Mondanunk sem kell, hogy a fővárosi nagyintézeteknek nem csupán a hadsereg szállitókat kell megfelelő tőkével ellátni, hanem az illető intézetek konszernjéhez tartozó *iparvállalatokat* is és ezek közül főleg azokat, amelyek hadügyi megrendeléseket effektuálnak. Egész sereg ilyen vállalat van. A *Weiss* Manfréd r.t., mely tudvalevően nagyon közeláll a Kereskedelmi bankhoz. A *Fegyver és gépgyár*, mely Manlichereket szállit és a Hitelbank csoportjához tartozik. Ugyancsak fokozott üzemmel dolgozik a *Fiumei rizshantoló gyár*, mely az egész készletét eladta a hadügyi kormánynak és ezt az üzletet a Hitelbank perfektuálta. Teljes üzemmel dolgoznak a Kereskedelmi bank érdekköréhez tartozó *zsolnai, rajeci, beztercebányai posztógyárak*. A fővárosi malmokban is óriási készlet vár feldolgozásra és mert a malmok teljesen a fővárosi intézetek égisze alatt állnak, a hitelellátás a patronizáló intézet részéről természetszerüen fokozottabb mértékben nyilvánul meg.

*

A magyar *gépipar* azonban erősen érzi a háborut és leginkább azok a gyárak, amelyek nélkülözik a bankhitelt. Az *Első magyar varrógépgyár r.-t.* egyszerüen beszüntette az üzemét és hasonlóan cselekedett az *Altenstein és Brant* cég is. Aránylag a legrosszabb helyzetben vannak a *vasöntők* és közülök csak azok vannak megfelelően foglalkoztatva, amelyek állami megrendelést kaptak. Ilyen a *Hirsch és Frank* cég, mely csak a kályhák öntését szüntette be, egyébként pedig üzemét alig redukálta. A helyzet sulyát főképpen azok érzik, amelyek állami megrendelésekkel nincsenek ellátva, mint pl: *Oetl* Antal cég.

*

A *bőrgyártást* a háboru alig tudta megbénitani. Egyes vállalatok katonai megrendelésekkel annyira el vannak látva, hogy a technikai bőráruk gyártásával kénytelenek voltak felhagyni és minden rendelkezésükre álló erőt az állami megrendelések elkészitésére forditják. A *Wolfner* Gyula és tsa cég ujpesti gyára például üzemében beszüntette a gépszij gyártást és e célra kibérelte *Grindl* és *Kroo* budapesti gépszijgyárát, mig a Wolfner-gyár csupán közszállitásokra szánt áruk kikészitésével foglalkozik. A magyar cipőnagyipar, mely tulajdonképpen a *Wolfner, Schmidt, Machlup* és *Mautner*-féle konzorcium kezében van, óriási állami megrendelést kapott. Hogy erre az iparágra a háboru mily fényes konjunkturát hozott azt misem igazolja jobban, mint az a tény, hogy az O. K. H. szövetkezeten kivül alakult alkalmi konzorcium *százezer pár bakkancs* szállitására kapott megbizást és ezt a nagyszabásu üzletet a *Munk* és *Davidsohn* bankcég finanszirozta.

*

A *bányaipar* a háborut alig érzi. Itt ugyanis figyelembe veendő az, hogy a termelés csak abban az arányban csökkent, amely arányban beszüntették egyes iparágak az üzemeiket. Ez pedig csak bizonyos területre szoritkozik és amennyiben csökkent például a vas- és gépgyártás, annyiban emelkedett azoknak a vállalatoknak a szénszükséglete, amelyek most hadseregszállitásból folyóan fokozott üzemmel dolgoznak. A magánhasználatban szükségelt szénmennyiség pedig csökkenésnek nincs kitéve, ugy, hogy a szénipar további foglalkoztatása biztositva van. Itt azonban — mint ismeretes — a *forgalmi tényezők* is erősen közrejátszanak és ha a bányatelepeknek vasutak megfelelő kocsiparkot bocsátanak a rendelkezésére, akkor az ország és főleg a főváros szénszükségletét könnyüszerrel kielégithetik, feltéve, ha a közvetitők részéről nem kell számolnunk majd — a szénuzsorával.

*

Látnivalóan a kereskedelemben is vannak üzletek, a melyek a háboru dacára is rentabilisek és természetesen ezek közé tartoznak elsősorban azok, amelyek hadfelszerelési cikkeket és élelmiszereket tartanak raktáron. Az egyenruházati üzlettulajdonosok *(Tiller, Blum* stb.) fényes üzleteket csinálnak és ugyszintén feltünően nagy haszonra tesznek szert a gyarmatáru nagykereskedők *(Hoffmann József, Wertheimer és Frankll, Meinl Gyula* stb.), akik a kontinentális zár következtében a gyarmatáruk árát kényük kedvük szerint állapitják meg. A *gabonakereskedők* hasonlóan fényes üzletévre fognak visszatekinteni, amit természetszerüen erősen befolyásol a tulságba hajtott hausse-mozgalom és az a tény, hogy a gabonakészleteket a hadvezetőség összevásárolja és azokat a kereskedőknek olyan áron sikerül értékesiteni, amilyen árat még a leginségesebb esztendőben sem érhettek volna el. Csak gondoljuk el, hogy a budapesti, barcsi és fiumei *köztárházakban* felhalmozott óriási (15 ezer waggon!) készlet a hadvezetőség rendelkezésére áll és ezt a mennyiséget a hadvezetőség a kiszállitás alkalmával készpénzzel fizeti.

Ily módon nagy üzleteket csináltak *Strasser és König, Werkner Ármin, Krishaber és Schlesinger, Schreiber D. és fiai* budapesti cégek, valamint az áruüzlettel foglalkozó fővárosi intézetek, mint a Leszámitoló bank, az áruosztálya a budapesti, barcsi és fiumei közraktárai révén, a Magyar általános hitelbank gabonaosztálya és az Országos raktárházak révén, a Magyar Bank pedig szintén a gabonaosztálya, valamint a csáktornyai affiliáltja: ifju *Neumann* Miksa gabonakereskedő cég révén stb.

*

A *mezőgazdasággal* kapcsolatosan mindenekelőtt említést kell tennünk a mezőgazdasági termékeket feldolgozó iparról és elsősorban a cukorgyártásról. A háboru kezdetén ugy volt, hogy a magyar cukorgyárakban üzemredukciót kell keresztülvinni, egyrészt mert a kvalifikált munkásságot fegyverbe szólitották, másrészt pedig azért, mert a magyar cukorgyárak termelésének a finanszirozása a mostani viszonyok között nehézségekbe ütközött. A munkáskérdés természetszerüen még megoldásra vár, mig a cukorgyárak hitelállátása a hadi kölcsönpénztár megteremtésével befejezést nyert. (A hadikölcsön-pénztárt nálunk tulajdonképpen ez siettette!) A háboru természetszerüen erősen kihat a tulajodnképpeni mezőgazdaságra. A munkálatok itt teljesen elakadtak és a háborut leginkább a nagy latifundális és egyházi birtokok fogják megérezni, mert nem áll elegendő munkaerő rendelkezésére és igy az őszi munkálatok és betakaritások most bizony elmaradnak, aminek a hatását majd csak a háboru után fogjuk érezni. A törpebirtokok azonban hiányt nem szenvednek, mert a mezei munkát az otthonmaradottak elvégzik és igy legföljebb arra lehet kilátásunk, hogy a jövő évi termés az ideinél inferiorabb minőséget fog produkálni.

Ellenséges életbiztositók.

Birkatürelmü, jámbor nép vagyunk. Menekültek és szemtanuk hajmeresztő dolgokat mesélnek, hogy a világháboru kitörése után az ellenséges területeken rekedt magyarokat milyen válogatott kinzások között hurcolták hadifogságba. Nálunk senki idegennek a hajaszála sem görbült meg. Ugy élnek közöttünk az angolok, franciák, oroszok és belgák mint azelőtt. Még csak rendőri felügyelet alatt sem állanak. Ez a csodálatos és tiszteletreméltó béketürés fennáll az ellenséges országokból nálunk megtelepedett vállalatokra is. Az angol biztositótársaságok zavartalanul bonyolitják le üzleteiket. A londoni *Gresham* életbiztositó *Scott* H. János személyében angol direktort is tart budapesti igazgatóságánál. Pedig ez a társulat a Magyarországból kivitt sok milliót az angol kormány rendelkezésére bocsátotta és részben a mi pénzünkön épültek a tengerpartunkat fenyegető dreadnoughtok. A társaság budapesti igazgatóságánál magyar előkelőségekből összeállitott tanács is működik. Ennek tagjai: gróf *Andrássy* Géza, gróf *Batthyáni* Tivadar, dr. *Gerenday* György és *Simon* Jakab. Az már azonban nem helyes, hogy ezek az urak most is megtartják hivatalaikat. Hazafias kötelességük, hogy az ellenséges társaságnak hátat forditsanak. A Magyarországon működő angol biztositók még a következők: *Standard, Star, North British, Consolidated, Law Unio és Roch.* — Franciák: *L'Aigle* és *Conservateur*. Ezekkel a vállalatokkal szemben a magyar közönség majd tudni fogja kötelességét és nem fogja megtakaritott pénzével ellenségeink zsebeit megtömni.

A Magyar Asphalt r.-t. igazgatósága és felügyelő-bizottsága mély megilletődéssel szomoru kötelességet teljesit, midőn hirt ad azon fájdalmas veszteségről mely vállalatunkat

széplaki Brükler Mihály
ügyvéd urnak

Budapesten, f. hó 17-én este 10 órakor történt gyászos elhunytával érte.

A megboldogult vállalatunknak 1878. évben történt megalapitása óta jogtanácsosa és igazgatósági tagja volt, nagy tudásával, páratlan buzgalmával mindenkor szivén viselte vállalatunk érdekeit.

Őszinte és igaz fájdalommal gyászoljuk a megboldogultat, kinek emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk őrizni.

Budapest, 1914. szeptember hó 18-án.

Fájdalmas érzéssel jelentjük, hogy

széplaki Brükler Mihály
ügyvéd ur

vállalatunk igazgatósági tagja és jogtanácsosa elhunyt.

A megboldogult mindenkor atyai jóakarója volt a tisztviselők és alkalmazottaknak, fenkölt lelkének minden érzésével igyekezett sorsukon javitani, bajukon segiteni, mintaképe volt a kötelességtudásnak, szivjóságnak.

A hála, k szönet és elismerés meleg érzéséből fakadó kegyelettel fogjuk a megboldogult emlékét őrizni.

Budapest, 1914. szeptember 19.

A Magyar Asphalt Részvénytársaság tisztikara.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

OMNIA

mozgókép-palota József-körut 31. Tel. József 1-25

Szenzációs műsor!

15 uj eredeti hadifelvétel az összes harcterekről.

A hozományvadász.
Életkép 4 felvonásban.

A mozihercegnő.
Vigjáték 2 felvonásban.

Az ábrándos szobalány.
Bohózat 2 felvonásban.

Ezenkivül elsőrendü kisérő-műsor. — A folytatólagos előadások délután 5 órakor kezdődnek.

ROYAL STANDARD

Látható irásu
AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.
A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

9 órakor. **Hazudoff herceg** 9 órakor:
Szatyra az orosz társadalmi életből.
Irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Taussig.

11 órakor: **Cocotte becsület** 11 órakor:
Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhart.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—6 óráig a Mulató pénztáránál Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

SZEPESSY SÁNDOR
utóda
SZEPESSY GYULA
okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.
Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56-96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00 00" védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

TÉLIKERT ez előtt **JARDIN D'HIVER**
Nagymező-u. 22-24. ◆ Telefon 167-25.

A **szeptemberi** aktuális uj műsor.
Vendrei Ferenc vendégjátéka Csupa sláger és attrakció.
Nagyszerű táncműsor Mérsékelt helyárak.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Gyönyörü virágos kert.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó utca 10. szám.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62-45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH essz. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, -1, -12. **Kartellen kivül.**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Ne vásároljunk

ELLENSÉGEINKTŐL

automobilt

a legjobb NÉMETORSZÁGI márka

„BENZ"

segit egyedül diadalra

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. október hó 9-én. 41. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám Telefon ••••••• 137-15

Menekülők

emelik Budapest idegenforgalmát mostanában. Tele van velük minden hajlék, minden vendéglő és minden kávéház.

Két csoportra oszthatók fel a menekülők. Egyik részük Galiciából jött Budapestre és azokról a magyar határszéli vidékekről, ahonnan véres fejjel vertük vissza a betörő muszkákat. Ezek a szegény, szánalomra méltó emberek a háboru ldozatai, a legnagyobb részüket koldusokká tette az orosz horda, nincsen otthonuk, nincsen vagyonuk. A főváros hazafias és emberbaráti kötelességet teljesit, amikor ezeket a szerencsétlen embereket befogadja és ellátja.

A menekülők másik csoportja annál kevésbbé érdemli meg a főváros lakosságának részvétét és szánalmát. Olyan helyekről, ahol a legrémesebb fantázia sem láthat ellenséget, ahol éppen olyan biztonságban élnek az emberek, mint akár Budapesten, ahol semmiféle veszélynek az árnyéka sem mutatkozik, — egyre-másra érkeznek Budapestre „menekülők". Ezektől hangos a főváros, ezek kürtölik tele a várost a leghihetetlenebb, legsikerültebb álhirekkel. Maguk sem tudják, miért menekülnek és mégis a háboru szenvedő hőseinek tüntetik fel magukat mindenfelé.

Egyéb veszedelmet is jelent a fővárosra nézve ez a csoport. Budapest fényesen kiállotta a próbáját életrevalóságának, szervezettségének. Egyértelmü az a megállapitás, hogy a világháboru ugyszólván nyomtalanul viharzik el felettünk. Budapesten a megélhetés nem drágább, mint normális időkben. Az emberek éppen olyan életmódot folytatnak, mint a béke idejében, a jótékonysági akciók hatványozottabb védelmet nyujtanak a szegény embereknek a nyomor ellen. De ha még tovább tart a népvándorlás, ha a desperádók futását meg nem gátolják a hatóságok, akkor végül is annyira megszaporodnak az eszkimók, hogy komolyan sor kerül az állatkerti fókákra.

A Fegyvergyár üzlete.

— Százezer koronás ajándékot akar. —

Vannak gyermekek, akik csak akkor eszik meg a csokoládét, ha verést kapnak a papájuktól — és vannak vállalatok, amelyek akkor érzik magukat a legjobban, amikor világháboru dul a földön, a vizben és a levegőben.

A gyermekekről most ne essék szó, a vállalatok közül is csak egyről: a Fegyver és gépgyár részvénytársaságról. A céghivatal adatai szerint a vállalatot Franciaországban ezen a néven ismerik: Fabrique d'Armes et de Machines, Société Anonyme. Angliában pedig igy: Small Arms and Machine Factory Co. Limited. A gyár legutolsó esztendei mérlege fölöttébb megnyugtató. Az alaptőke 5,400.0000 korona, ingatlanainak értéke 3,157.975 korona, a tartalékok összege pedig 4,870.460 korona, tehát majdnem annyi, mint az egész alaptőke. Ezeket az adatokat csakis annak a megállapitása céljából szögezzük le, hogy a Fegyvergyár nem tartozik a sajnálatraméltó, különös elnézést igénylő hazai iparvállalatok közé. Azt pedig fölösleges bővebben vázolni, hogy a háboru menynyire „jól jött" a fegyvergyárnak és hogy a háboru folytán a vállalat prosperálása mennyire biztositottnak tekinthető.

Annál kevésbbé szükséges a Fegyver és gépgyár szerencséjét részletezni, minthogy abban a kérvényében, amelyet a fővároshoz intézett, ő maga mondja, hogy „a fegyvergyár mai terjedelmében a háborus idők fokozottabb igényeit és a hadügyi kormány követelményeit nem képes kielégiteni". Óriási megrendelései vannak a gyárnak, ugy hogy a meglévő telep nagymérvü kibővitésére van szükség. E célból a vállalat mintegy tizezer négyszögölnyi területnek az átengedését kéri a fővárostól.

Eddig a dolog rendben van, mert a kérelem teljesen indokolt és bizonyos az is, hogy a fegyvergyártással foglalkozó vállalatok különös méltánylást, különleges elbánást érdemelnek abból a szempontból, hogy a hatóságok és magánosok velük szemben ne akadékoskodjanak. Ebből azonban nem következhetik az, hogy a fegyvergyár ezt a különleges és rendkivül előnyös helyzetet most a főváros anyagi érdekeinek rovására kihasználni törekedjék. A gyár a kérvényben 30 koronát ajánlott fel a telekért négyszögölenként. Ezzel szemben a városépitési ügyosztály a kisajátitó albizottsággal egyértelmüen hivatalosan megállapitotta, hogy ez az ár „a mai forgalmi árral már egyáltalában nincsen összhangban. Ez a forgalmi ár az ügyosztály nézete szerint a negyven

Háborus közgyülés a Váci-utcában.

Három hónappal fordult az idő kereke, amióta utóljára gyültek össze a város atyái és ma, három hónap multán, egészen uj világot élünk, egészen más csillagok járnak. Az utolsó közgyülés beleveszett a kánikula eseménytelenségébe — az első találkozás, a szezón kezdete, a világtörténelem legnagyobb eseményeinek csatazajába pusztul bele. Juliusban világbéke honolt a hegyeken és völgyekben. Akkor egy-egy temperamentumos városatyának a szónoklata szenzációszámba ment és a krónikás kénytelen volt tudomásul venni, hogy dr. Kijárovics Ignác előkelő főv. biz. tag urnak mi a véleménye a makadámról, vagy a kelenföldi pótcsatornázásról. Ma pedig, ahogy a városatyák összegyülnek és a tágas pipázóban szivarra gyujtanak, egyébről sem esik szó, mint a világháboruról, Hindenburgról és Máramarosszigetről, és a szigeti sóhivatalról, ahonnan kivertük a muszkát, aminek az a következménye, hogy a cár ezentul még jobban fog vakarózni, mert a sóhivatalhoz cimzett felebbviteli fórumból távozásra kényszeritettük a katonáit, ezeket a tipikus betörőket.

Palotay Ödön a Vörös Keresztesek egyenruhájában jelent meg. Kassai Ferenc, aki tartalékos tagja a hadsereg tiszti karának, nemzetiszinü zsebkendőt lobogtatott kardcsörtetés helyett.

Ünnepi hangulatban rázta meg a csengőt a polgármester és kezdetét vette a világháborus közgyülés. Az elnöki előterjesztések során fájdalmas részvéttel emlékezett meg Bárczy István Gál Károlyról, a jóságos, áldott szivü, nemes lélekről, aki sohasem hiányzott a városatyák parlamentjének üléséről. Az ujságirói karzaton hálás visszhangot keltettek azok a szavak, amelyek Vukovári Albert kollégánk emlékének szólottak. Amire mindeddig nem volt példa: az elnöklő polgármester inditványára a közgyülés jegyzőkönyvileg fejezte ki részvétét a veszteség fölött, amely az elhunyt kiváló ujságiró halálával a fővárost érte. Nem volt ember a közgyülésen, aki nem vetett volna egy pillantást Vukovári elárvult helyére. Nagy eszü, éles látásu, kedves modoru, kiválóan intelligens, ötletes ember volt, nagyszerü kolléga és páratlanul jó ujságiró.

Most a podeszta elővett a táskájából egy hatalmas kötetet, maga elé rakta és elkezdte olvasni az irást. Tizennyolc sürün begépelt oldalon gyönyörü, emelkedett szellemü beszámolót kaptunk mindamaz intézkedésekről, melyeket a főváros a háboru borzalmainak enyhitésére tett. Bárczy István kitünően végezte felolvasói tisztét. Remekül hangsulyozott, érzéssel szavalt, meglátszott rajta, hogy az irás minden sorát gondosan — elolvasta előbb. A remek irodalmi mü felolvasása után, szünni nem akaró tapsok zajában fellelkesülten, kipirult arccal gratuláltak a városatyák — a szerzőknek: Ignotusnak, Miklós Elemérnek és Csergő Hugónak.

Egy álló óráig tartott a felolvasás. Vázsonyi Vilmos, aki a törvényhatósági bizottság hangulatának volt méltó kifejezője, rövidre szabta a beszédét s a napirend tárgyalása is mindössze egy órát vett igénybe. A papirforma ma sem tagadta meg magát. Havass Rezső a világháboru közepette is vagy háromszor hallatta a szavát, sőt a Havasságban társa, Havas József is ellátta a tanácsot háborus tanácsokkal. Fock tanácsnoknak ma sem volt nagyobb szerencséje, mint a világbéke idejében. A Fürdő-utca kocsiutburkolatát aszfalttal akarja kicserélni a tanács s Fock tanácsnok szerint ezt a munkát nem lehet más cégre bizni, mint az angol aszfaltgyárra. Természetes, hogy nagy felzudulással találkozott ez a terv és a városatyák, akiket a tanácsnok hazafias érzésükben megsértett, elégedetlenségüknek hangos szóval adtak kifejezést. Rózsavölgyi tata ugy vágta ketté a gordiusi problémát, hogy az előterjesztést levette a napirendről.

Gyors tempóban végeztek ezután a napirend többi pontjaival s mire hatot ütött az óra, elmult a közgyülés, hazasiettek a városatyák, elővették a térképeket és tanulmányozták, merre fekszik Ossowiec, hol van Bocskó. És bizonyára voltak közöttük olyanok is, akik mélabus rezignációval idézték a klasszikus latin közmondást: inter arma silent panamae. Ámbátor egy modern világháboruban az ilyen igazságok is könnyen megsebesülnek, sőt meg is halnak . . .

koronát is meghaladja" s a város csakis a különös helyzet, a különös méltánylást igénylő szempontok figyelembevételével hajlandó negyven koronát elfogadni.

Ezen a véleményen volt a pénzügyi bizottság is, a tanács is s a közgyülés egyhangulag elfogadta az ügyosztály előterjesztését. Ezzel pedig minden városi fórum előtt bebizonyitást nyert, hogy a fegyvergyár a világháboru fedezete mellett minimalisan tizezerszer tiz, tehát százezer koronát akart illetéktelenül, jogosulatlanul keresni a fővároson. Holott soha több oka nem volt arra, hogy megfizesse a telkek teljes árát a városnak s hogy abból a rengeteg haszonból, amelyhez a háboru folytán jut, némi morzsákat a fővárosnak is juttasson. A helyzet ma az, hogy a gyár vagy belenyugszik a közgyülés határozatába, vagy pedig visszavonja az ajánlatát. A tanulságot pedig abban látjuk, hogy a várost csakis akkor lehet a Csáky szalmájának tekinteni, ha — a város szótlanul türi ezt.

Milliókba kerül
a világháboru a fővárosnak.

Legyünk őszinték és mondjuk ki nyiltan, hogy Budapest pénzügyei olyan pogányul állottak a legutóbbi időkben, hogy itt már nem árthatott, sőt csak használhatott egy világháboru. Ha a világtörténelmi események nem jönnek közbe, akkor már ma-holnap esedékessé válna a Magyar Villamossági r.-t. husz milliója, halaszthatatlanok volnának a költségvetésbe felvett beruházások s elkerülhetetlen volna a jövő évi költségvetés összeállitásánál a pénzügyi válság, a legsulyosabb deficit bevallása.

Ismételjük, hogy a világháboru ha nem is javitotta meg a főváros pénzügyi helyzetét — sőt ellenkezőleg — de mindenesetre prolongálta a bajokat. Ma nem is aktuálisak ezek a kérdések, mert hiszen a nagy események mellett eltörpülnek a kisebb jelentőségü dolgok, a kormány pedig a mai helyzetben a rendesnél is nagyobb mértékben siet segitségére a városnak. Nincsen semmi értelme a kritikának sem és tisztára arra szoritkozunk, hogy néhány számadattal illusztráljuk azokat az óriási terheket, amelyeket a háboru a fővárosra kényszeritett.

A szerdai közgyülésen a következő nagyobb összegü előterjesztéseket fogadta el a törvényhatósági bizottság:

A főváros hadikórházának berendezése 125.000 K
Fenntartása havonta 150.000 K
Megfigyelő barakkok létesitése 172.000 K
Felszerelési költség 10.000 K
Szt. László és Szt. Gellért kórházak részére ágyak 15.000 K
Ideiglenes barakkok létesitése fertőző betegek részére 740.000 K
Kötőszerek beszerzése 300.000 K
Szétszedhető barakkok 300.000 K
Faistállók épitése 130.000 K
Összesen 1,942.000 K

Ezenkivül a közgyülés garanciát vállalt a hadihitelbank veszteségeiért 1,000.000 K
A fővárosra hárul az ellenség által nyugtalanitott területekről menekülteknek eltartása 500.000 K
Különféle segélyek, jótékonysági berendezések 130.000 K
Kerek összegben 5,500.000 K

Ha ehhez az összeghez hozzávesszük még a háboru folytán elmaradó bevételeket, az üzemek használnak csökkenését és egyéb károkat, akkor tulzás nélkül, sőt némi optimizmussal tiz millió koronára becsülhetjük a főváros által hozandó anyagi áldozatot.

A beruházások legnagyobb része egy ujabb kölcsönnek a terhére történik. Ami természetes is, mert hiszen más fedezet nincs és mert a háboru lezajlása után a fővárosnak amugy is feltétlenül szüksége lesz egy nagyobb kölcsönre.

Visszakapják a kauciót a főváros vállalkozói.

A pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén Feleki Béla dr. szóbahozta a bécsi tanács határozatát, amelynek értelmében az összes bécsi városi szállitók, bérlők, vállalkozók a háboru tartamára visszakapták a városnál letétbe helyezett kauciójukat. Ily módon Bécs városa több mint 14 millió koronát adott vissza, a bécsi kereskedőknek és iparosoknak. Feleki Béla azt kivánta, hogy a főváros tanácsa kövesse a bécsi példát s az elnöklő Body Tivadar dr. alpolgármester készséggel kijelentette, hogy ily értelmü előterjesztést tesz a tanácsnak.

Ez az intézkedés alapjában véve helyes és szükséges, de nálunk nagyon is találó az az ismert mondás, amelynek gazdája a mostani bécsi Rotschild bárók édes atyja, aki azzal az indokolással tagadott meg valakitől egy kölcsönt, hogy minden ember addig hitelképes, amig nem szorul rá a hitelre. A mi vállalkozóink, bérlőink, szállitóink legnagyobb részénél a kaució az egyedüli biztositéka annak, hogy kötelezettségeiket a fővárossal szemben teljesiteni fogják. És amely percben a biztositékot visszakapják, meglazul bennük a kötelezettség teljesitésének szükségérzete. Éppen ezért a bécsi példát csakis némi disztinkcióval, nagy óvatossággal szabad követni Budapesten. Csakis azoknak adható vissza a kaució, akik ugy anyagi, mint erkölcsi tekintetben megütik a legszigorubb mértéket. A köteles óvatosság hiányában a Rotschild-tételt ugy lehetne applikálni, hogy mihelyt valaki rászorul a kaucióra és visszakéri azt a várostól, akkor az a vállalkozó már gyengén áll anyagilag és igy a városnak nem szabad kiadni a kezéből az egyedüli biztositékot.

Angol céggel szerződik a főváros.

A középitési bizottság még a nyári vakáció előtt ugy határozott, hogy a Fürdő--utca puhafaburkolata aszfalttal cseréltessék ki. A tanács felkapta az eszmét és anélkül, hogy a közgyülés jóváhagyását bevárta volna, már el is rendelte a munka végrehajtását. Ez a gyorsaság a munkanélküliség mai napjaiban nem is volna valami rettenetes szabálysértés, de Fock tanácsnok a szerdai közgyülésen azt a megdöbbentő kijelentést tette, hogy a munkát a tanács a neuchateli, tehát angol aszfaltgyári cégre bizta. Ezt pedig semmi körülmények között sem volt szabad megtennie a tanácsnak, mert sulyosan vétett vele a főváros és az egész ország hazafias érzése ellen. Angol zsebet nem tömhet a magyar főváros pénzzel. A háborunak egyik legszebb kilátással kecsegtető következménye az a jelszó, hogy mindent kiszoritsunk ebből az országból, ami angol, vagy francia, vagy orosz, vagy szerb. Nem táplálhatjuk a pénzünkkel halálos ellenségeinket, annál kevésbbé, mert azt a munkát, amelyet a tanács az angol cégre bizott, éppen ugy elvégzi az a magyar cég is, amelynek létezéséről a tanács nagyon alaposan van tájékozva. Eddigelé az aszfaltmunkákat a Magyar Aszfaltgyár r.-t. végezte, lehetetlen dolog, hogy ezt a szinmagyar vállalatot mellőzés érje — egy angol cég kedvéért. Az angolok munkáját sürgősen be kell szüntetni és a jövőben a tanácsnak az ilyen szempontokat gondosabban kell figyelembe venni.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-ut 24 szám
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat.

Események

OLVASÓINKHOZ! Mult számunk egyes példányainak kézbesitését nem teljesitette a posta, mert az ügyészség sajtóosztályának felszólitását a lap tartalmának előzetes cenzura alá bocsájtására vonatkozólag, lapunk expediálása *után* kaptuk kézhez. Az esetleges mulasztásért a rendkivüli idők által indokolt elnézést kérjük.

Városi tisztviselők a csatatéren.

Harmadfélezer városi alkalmazottat szólitott harcba a haza. Ezek között 1189 tisztviselő van, 369 tanitó, 122 szolga és 897 egyéb alkalmazott. Az üzemeknél alkalmazottak nincsenek beleszámitva a harmadfélezerbe.

A sajtókarzatról.

Vukovári Albert elhalálozásával a Pester Lloyd fővárosi rovatának vezetését Svét Henrik kitünő kollégánk, a Lloyd régi, érdemes munkatársa vette át.

Időszerütlen beruházások.

A közmunkák tanácsa jóváhagyta az uj hirdetőoszlopok és árubódék céljaira kijelölt helyeket. A tanács ezt tudomásul vette és hozzájárult ahhoz, hogy a hirdetési vállalat az uj oszlopokat és a szükséges óraszerkezeteket megrendelje. Azt hisszük, hogy a jelen idő éppenséggel nem alkalmas ezeknek a beruházásoknak az eszközlésére.

Pozsony kölcsöne.

Pozsony város közgyülése juliusban elhatározta, hogy a *Wiener Bankvereintól* és a *Pesti Hazai Takarékpénztártól* együttesen 2,700.000 korona kölcsönt vesz fel. Időközben kitört a háboru s a nevezett intézetek oda nyilatkoztak, hogy a kölcsönt csak váltóra adhatják. Ezt azonban a belügyminiszter nem engedi meg. Ennélfogva a tanács a legszükségesebb kiadások fedezése végett másfelé fordult s bejelentette, hogy a *Magyar Általános Hitelbanktól*, a pénzügyi szakbizottság hozzájárulásával 250.000 korona folyószáma kölcsönt vett fel, melynek feltételei a következők: Letétbe kellett helyezni 50.000 koronáért 4 százalékos koronajáradékot, 200.000 koronáért magyar takarékpénztárak közp. jelzálogbankja kötvényeit és egy betéti könyvecskét 28.859 kor.-ról. Kamat 1 és fél százalék a mindenkori bankráta felett, azonban 6 százaléknál kevesebb nem lehet. Jutalék fél százalék egy évre előre. Maradék után 4 és fél százalékot fizetnek. Három havi felmondás kölcsönösen.

Az iskolák tisztitása.

Tolnai Ervin, több előkelő külföldi tudományos müszer- és földgázfelszerelési cég képviselője, beadványt intézett a főváros tanácsához s utalt arra, hogy a különböző kevésbbé müvelt néprétegek, továbbá a helybeli és a különböző vidékről összpontositott katonaság s végül a sebesültek beszállásolására használt városi épületek és iskolák nem csak tisztátlanná válnak, hanem férgekkel és különböző betegségek csiráival fertőztetnek meg. Arra, hogy ezen középületeket céljuknak és eredeti rendeltetésüknek megfelelő állapotba helyezzék, az általánosan szokásos tisztitási eljárások nem elegendők többé, mert a falak kimeszelése és a padlók surolása sem a férgeket, sem pedig az ajtó és ablak faburkolatában rejtező féreglárvákat és a betegség csiráit magában hordozó bakteriumokat nem pusztitja el. Éppen ezért *villamos ventilátort, villamos porszivó-gépet és villamos ozonizátort* ajánl Tolnai a tanácsnak.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A háboru közgazdasága.

Állampénzügyeink. — A moratorium és a bankok. — A fővárosi kiskereskedők és kisiparosok hitelellátása. — Az osztálysorsjáték szünetelése. — A kereskedelmi alkalmazottak. — A menekültek és a főváros.

Az **állampénzügyekben** az utóbbi hetekben nagyobb eltolódás nem állott be. Noha a háboru okozta sulyos terhek teljes mértékben igénybe veszik az állam teherviselő képességét, mégis megelégedéssel konstatálhatjuk, hogy az állam pénzügyi készültsége elsőrendü és nem kényszerül arra, hogy a háborus költségeket, amelyek a kétmilliárdot immár messze tulhaladták, kölcsön utján fedezze. Jól tudjuk azt, hogy a monarchia óriási tartalékok felett rendelkezik és ha be is következnek az, hogy a költségek ezeket a rezervákat abszorbeálják, a monarchia pénzügyi készültségének értékéből ez mitsem vonna le, mert a felhasznált összegek könnyen pótolhatók. Itt természetszerüen nem nyilvános kölcsönre gondolunk, mert hisz ez csak mint ultima rátió jöhet figyelembe, hanem azokra a titkos tartalékokra, amelyek nálunk — a bevallottak szerint — legalább félmilliárdra becsülhetők. E tekintetben tehát a monarchia fölénye a többi kölcsönkereső államok fölött kétségtelen és éppen ezért a győzelmes hadjárat kimenetele immár nem tökéletes pénzügyi készültségünktől, hanem dicsőséges hadseregünk csodálatraméltó harci készségétől függ

*

A **moratorium** meghosszabbitásáról szóló rendelet tehát életbelépett. Régvárt hiányokat pótolnak ebben a rendeletben, mert hisz az eredeti, sőt még inkább a másodizben életbeléptetett halasztás a pesti nagyintézetek utmutatása alapján készült és igy csak természetes, hogy az ilyképpen kodifikált moratorium a hitelező érdekeit szolgálta, mig az adósokat védtelenül hagyta. Ennek a moratoriumnak legsarkalatosabb hibája tudvalevően az volt, hogy a közép- és kiskereskedőket, valamint a kisiparosokat életérdekeikben támadta meg. A most kihirdetett halasztás a háboru sujtotta középkereskedők nehéz helyzetén ugyan segitett, de még mindig itt áll egy hatalmas osztály, amely helyzetének javitását várja. Ezt természetszerüen nem a moratorium korrekturájával érhetjük el, mert a kiskereskedő és kisiparos osztály nem normativumokat, hanem hitelt vár. A kezdeményező lépés a főváros részéről — ugy tudjuk — megtörtént és eszerint egy hitelbank felállitását tervezik. A bank létesitése elé minden bizonnyal akadályok gördülnek és az intézet felállitásának az ellenesei a pesti nagyintézetek és nagyvállalatok közül kerülnek ki. Értjük ezt, mert nálunk a vezető intézetek minden oly kezdeményezést perhorreszkálnak, amely a kiskereskedő és kisiparos osztály gazdasági érdekeit elősegitené. Ez azonban a főváros urait ne tántoritsa el, mert a mostani sulyos helyzet közepette nem lehetünk tekintettel a nagy pénz- és ipari vállalatok klienturájára és minden erőnkkel azon legyünk, hogy a kiskereskedőket és a kisiparosokat megfelelő hitellel lássuk el és igy módot nyujtsunk nekik üzemeik zavartalan fentartásához.

*

Az Osztálysorsjáték rt. — mint mondani szokás — „minden külön értesités helyett" egyszerüen beszüntette a működését, illetve egyidőre nem rendez sorsjátékot. Igazgatósági határozatot hoztak és mert a háboru az ország közvéleményét az osztálysorsjátéknál elvégre mégis csak jobban érdekli, az osztálysorsjáték igazgatóságának emlitett határozata különösebb feltünést nem keltett, már csak azért sem, mert a határozatot — ha jól emlékszünk — az osztálysorsjáték igazgatósága nem is publikálta. Az osztálysorsjáték igazgatóságának mindenesetre igaza van abban, hogy a mostani viszonyok közepette az ország komolyabb ügyekkel van elfoglalva és nem ellenőrizheti az osztálysorsjáték tevékenységét. Noha igy áll a dolog, mégis azt tartjuk, hogy az osztálysorsjátéknak rövid uton történt megszüntetésére ok nincs és ha tudjuk azt, hogy Bécsben — ahol az osztálysorsjáték állami kézben van — a sorsolást megtartották, akkor semmi okát sem látjuk, hogy nálunk miért szünetel az intézmény. A „szabadalmazott" társaságnak erre csak nincsen szabadalma?

*

Humánus mozgalmat kezdeményezett a Magyar Bank. Tisztviselőit felkérte, hogy a fizetésüknek 1—2 százalékát adják az állás nélkül maradt kereskedelmi alkalmazottaknak. A Magyar Bank akciója visszhangra talált és ma már Budapest valamennyi kereskedelmi, ipari és forgalmi vállalatának a tisztviselői meglehetősen nagy összeggel támogatják a háboru során nyomorba jutott alkalmazottakat. Amennyire dicséretreméltó a Magyar Bank mozgalma, épp annyira elitélendő az a vállalat, amely nemcsak hogy nem áldoz humánus célokra, hanem a háboru örve alatt a fizetésredukció és elbocsátás fegyverével él. Több előkelő vállalatról biztos tudomásunk van, hogy temérdek tisztviselőt tettek földönfutóvá, bárha az elbocsátást semmi sem indokolja. Egy nádor-utcai bankintézet, mely tisztán áruüzlettel foglalkozik, az egész tisztviselői kar fizetését 50 százalékkal leszállitotta és emellett hét családos tisztviselőt a napokban elbocsátott. A helyzet tehát az, hogy igy a háboru hajótöröttjeinek a számát növelik és ahelyett, hogy a nyomort enyhitenék, a háboru proletárjait szaporitják. Mindenesetre kivánatos volna, hogy ezeket a vállalatokat erélyes társadalmi akcióval bojkottálják és mi a bojkott megcsinálást azzal fogjuk lehetővé tenni, hogy a szóban levő vállalatok és cégek neveit adandó alkalommal a nyilvánosságra hozzuk.

*

Az orosz betörés hirére az északkeleti országrész lakosságának egyrésze elmenekült és a menekültek Budapestet szerencséltették. Nem ez ellen szólalunk fel, noha erre is megvolna az okunk, mert a menekülés, amint az ma már ismeretes, épp oly indokolatlan, amilyen indokolatlan az, hogy a menekültek tartózkodási hely gyanánt Budapestet választották ki. A főváros magistrátusa bizonyára jól tudja, hogy ennek a népvándorlásszerü menekülésnek sulyos gazdasági következményei is vannak és itt elsősorban a megélhetési feltételek sulyosbodásának kérdése jöhet figyelembe. Ime, egy világháborunak kellett eljönni, hogy a fővárosban végre olcsóbb lakáshoz és élelemhez juthassunk és most be fog következni az, amire legkevésbbé számithattunk: a lakás és élelmiszerek drágulása. A humanizmus mindenesetre azt követeli, hogy a háboru sujtotta embertársainkat fogadjuk szeretettel, ámde a főváros érdeke azt követeli, hogy Budapestet lehetőleg kiméljük és ha szükséges, a menekülő lakosság számára más utat szabjunk. Mindez természetesen csak az esetben jöhet szóba, ha a menekülésre a hatóságok tényleg okot látnak, de mert tudjuk, hogy a háboru által egyáltalán nem veszélyeztetett városok jobbmódban élő lakosait is nevetséges félelem fogta el és azok is Budapestre jöttek, a főváros vezetőségének legelső feladata közé tartozik az ilyen vándorutasok dolgát rendezni. Ebből a szempontból tehát a mostani és teljesen indokolatlan betódulást határozottan kárhoztatnunk kell, már azért is, mert a hatóság az orosz inváziót következtében csak egy várost ürittetett ki, holott a menekültek, itt Budapesten, majd valamennyi északkeleti várost képviselték. A főváros lakosságának normális élelmezése azt követeli, hogy Budapest az indokolatlan vidéki inváziótól mentesittessék.

A Rimamurány-vasmű üzletéve.

A *Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű-Részvénytársaság* e hó 6-án igazgatósági ülést tartott, a melyen előterjesztették az 1913—14. üzletév mérlegét. *A mérleg 10.211,784 korona 28 fillér nyereséget tüntet föl, az előző évi 12.168,986 korona 09 fillérrel szemben* és a multévi 1.520,323 korona 19 fillér áthozat hozzáadásával 11.742,107 korona 47 fillérre emelkedik. *Biró* Ármin vezérigazgató részletes jelentést tett az igazgatóságnak az elmult üzletév lefolyásáról és kifejtette, hogy a konjunkturában beállott erős hanyatlás és a lényeges ármérséklések dacára a nyereség csak 1.9 millió koronával csökkent az előző évvel szemben. Mindazonáltal ajánlatos, hogy a nyereségnek csak kisebb része osztassék ki, mert a háborus viszonyok bekövetkezte óta a fogyasztás ugyszólván teljesen megakadt, a szállitások lényegesen csökkentek s tetemes üzemi korlátozások váltak szükségessé. A vezérigazgató előterjesztése után az igazgatóság az előterjesztett mérleget jóváhagyta és elhatározta, hogy az október 28-ára egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, miszerint részvényenkint *10 korona* kerüljön kiosztásra, mig a fenmaradó 5.515,493 korona 36 fillér az uj üzletév számlájára vezettessék elő.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK
a legelőnyösebbek
élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-
BIZTOSITÁSOKNÁL.
Felvilágositásokkal prospektusokkal
és dijajánlattal szivesen szolgál a
HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, - 1, -12. **Kartellen kivül.**
Összes biztonsági alapok . 21.000 000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000 000 korona

OMNIA

mozgókép-palota József-körut 31. Tel. József 1-25

!! A saison szenzációja !!

A keleti határon

Háborus életkép 3 részben, a most folyó keletporosz-orosz háboruból. Történt 1914 aug.-ban Biala mellett.

Ezenkivül több kitünő szinmű, vigjáték, természeti felvételek és

hadi aktualitások

a szerb harctérről.

A folytatólagos előadások d. u. 5, fél 8 és fél 10 órakor kezdődnek. — Jegyelőreváltás a Hirsch-féle nagytőzsdében. Andrássy-ut 19 és az Omnia pénztáránál d. e. 10–fél 1-ig és d. u. 3 órától kezdve.

ROYAL STANDARD

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

9 órakor. **Hazudoff herceg** 9 órakor:

Szatyra az orosz társadalmi életből.
Irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Taussig.

11 órakor: **Cocotte becsület** 11 órakor:

Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhart.

Jegyek d. e. 10–1 óráig, d. u. 3–5 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34–51 és 34–61

Telefonszám: 34–51 és 34–61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen.

SZEPESSY SÁNDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56–96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

TÉLIKERT ezelőtt JARDIN D'HIVER

Nagymező-u. 22-24. ◆ Telefon 167-25.

Az **októberi** aktuális uj műsor.

Vendrei Ferenc vendégjátéka Csupa sláger és attrakció.

Nagyszerű táncműsor Mérsékelt helyárak.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**

Telefon 50—72. sz. a.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó utca 10. szám.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általuk kezelt magánvasutakon a jelenlegi rendkivüli viszonyok folytán f. évi október hó 1-én uj menetrend nem lép életbe, hanem a f. évi május 1-én életbeléptetett nyári menetrend egyes vonatok megszüntetésével további intézkedésig érvényben marad. Egyelőre a személyforgalom csak korlátolt mértékben, az állomásokon kifüggesztett hirdetményekben felsorolt vonatokkal, tartatik fenn, melyeknek menetrende az 1914. évi május hó 1-től érvényes menetrendhirdetményekből vehető ki. *Az igazgatóság.*

Ne vásároljunk

ELLENSÉGEINKTŐL

automobilt

a legjobb **NÉMETORSZÁGI** márka

„BENZ“

segit egyedül diadalra

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. október hó 23-án. 43. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A főváros

polgársága aránylag könnyen viseli el a világháboru gazdasági következményeit. Az első napokban a rémületet, az embervérontásoktól való borzadást, a gazdasági krachtól való félelmet, a megélhetés nehézségétől való rettegést teljesen elnyomta, megfojtotta a hazafiui lelkesedés. A lelkek megrettenését inkább az ismeretlen veszedelmeknek a sejtése okozta. Bizonyos, hogy világháboruban nem volt eddig prakszisa a pesti embernek. Azt képzelték tehát a kishitüek, hogy a legelső ágyuszóra megakad az állami és községi közigazgatás, kiüt az éhinség s idehaza még nagyobb lesz a nyomor és szenvedés, mint a vérrel itatott harcmezőkön.

A csalódás rendkivül kellemes volt. Alig néhány hét mulva rájöttek az emberek arra, hogy a modern világháboru nem változtatja meg az életmódot és ha meg is neheziti, de nem teszi teljesen lehetetlenné a kereseti viszonyokat. Budapesten a polgárság — legalább látszólag — ugyanazt az életet éli, mint a világbéke idejében. Az alsóbb néposztályoknak a helyzete pedig aránylag kedvezőbb, mert az állam, a hatóságok és a társadalom fokozottabb mértékben segit a nyomorgó embereken. Budapesten ma egyetlenegy ember sem éhezik, legföljebb az, aki álszeméremből vonakodik a feléje nyujtott segitő kart elfogadni. És látunk embereket, akik a békés időkben koldusszegények voltak, ma pedig milliós üzleteket kötnek, vagy közvetitenek.

Annak, hogy a világháboru oly kevés rázkódtatást idézett elő a főváros életében, egyetlenegy oka van. Rendithetetlen bizalommal várja mindenki a véres csaták végét, minden ember szentül hiszi, hogy győzni fogunk és mindenki tudja, hogy a háboru után milyen hihetetlen arányu fellendülésnek, virágzási korszaknak kell itt bekövetkezni. Egészségesebb, tisztultabb közfelfogás fakad a világháboru nyomában, a vállalkozási kedv óriási lendületet ád az iparnak és kereskedelemnek, a külső és belső béke áldásai gazdaggá és boldoggá fogják tenni Magyarországot s a gazdagságban és boldogságban vezetni fog az ország fővárosa, amely a hét keserves esztendőt is a legerősebben érezte.

Budapest már-már ott tartott, hogy a pénzügyi viszonyai a legziláltabbak, a költségvetése a legirreálisabb, a zárszámadása a legdeficitesebb, a vezetése a legkönnyelmübb, az ellenőrzése a leglazább volt az összes magyar városok között. Reméljük, hogy a világháboru lezajlás után Budapest megtalálja önmagát és többé nem beteg szive, hanem vezető feje lesz az országnak.

Fullánkok

Ezernyi gondjai

között arra is ügyel a polgármester, hogy Magyarország táviratforgalma e nehéz és veszélyes időkben sem csökkenjen. A városházáról egyéb hir sem hallszik, mint az, hogy Bárczy táviratozott a pápának, a pápa Bárczynak, Bárczy Vilmos császárnak, Vilmos császár István podesztának, Bárczy Frigyes főhercegnek, Frigyes vissza Bárczy főpolgármesternek, Bárczy dr. Hindenburgnak, Hindenburg dr. Bárczynak, Bárczy Terstyánszkynak és Danklnak és Auffenbergnek és Kuzmaneknek és a bukaresti polgármesternek — amire megszakad az érkezés és indulás rendje, mert a bukaresti kolléga mai napig sem reagált arra a táviratra, amelyben a polgármester a főváros részvétét fejezte ki a román király elhunytának alkalmából. Amiből természetesen nem Bárczyra háramlik szégyen, hanem a bukaresti polgármesterre.

A világháboru

nem is olyan egyoldalu dolog, mint amilyennek látszik. A világháborunak vannak gyakran rossz oldalai, de vannak igen jó oldalai is. A rossz oldala — a főváros szempontjából — az, hogy a tisztviselők jó részének el kell menni, hogy az adminisztráció kapkodó, a szociális munka reálisabb kell, hogy legyen és sok pénz kell olyan kiadásokra, amelyekre a leggondosabb előrelátás mellett sem lehetett számitani. De a sok rossz mellett nem törpül el az a jó, hogy a városnak egyelőre nincsenek kenyérgondjai, a város most teljes joggal megvárathatja a hitelezőit, a nagy deficit, a rossz pénzügyi helyzet most ***nem aktuális téma és nem okoz fejtörést. tulkiadások, Népoperák,*** *rossz üzletek most nem izgatják a kedélyeket, egyszóval, minden gondra és minden kellemetlen bajra moratóriumot kapott a tanács.*

Millió hőst

teremt a világháboru, a magyar név megint szép lett, méltó régi, nagy hiréhez. Ám a világháboru nemcsak a magyar vitézség legendájából csinált csodás valóságot, hanem a polgári hősök leplét is lehullatta. A városházán is egynéhány tanácsnoki harang elnémult, viszont egynéhány mellőzöttre hárulnak a legsulyosabb feladatok. S a vállalkozók közül is sokan most akarnak hirtelen meggazdagodni, amikor a csaták zajától elkábultan, nem tudják őket az emberek ellenőrizni.

Radocza János
a főváros ellen „informál".

Néhány héttel ezelőtt közölték a lapok, hogy a főváros harmadfokon is, tehát végleg megnyerte azt a hat milliós pert, amelyet a Trieszti Légszesztársulat inditott a főváros ellen. A fővárost Szabó Imre dr. tiszti főügyész képviselte, a trieszti pedig Radocza János bizottsági tag. Ez már egymagában véve is a legsulyosabb összeférhetetlenséget jelenti, mert sulyos etikai kifogás alá esik, ha egy városatya s még hozzá olyan, aki törzsfőnöki cimet és jelleget visel, a főváros érdekeivel homlokegyenest ellenkező álláspontot képvisel. De Radocza János mindig a trieszti gázgyár embere volt és igy fel sem tünt senkinek sem ez az összeférhetetlenség. Radocza János azonban ebben a pörben döntő bizonyságát akarta adni annak, hogy ha az ő egyéni érdekei összeütköznek a város érdekeivel, akkor ő egy pillanatig sem habozik s az ügyvédi lelkiismerete mindig el tudja némitani a városatyai minőségét. Amikor a Kuriához került a nagy per, nem sajnálta a fáradságot és személyesen vizitelt annak a tanácsnak a tagjainál, amely végső fóruma volt a pörnek. A méltóságos kuriai birákat Radocza erővel megakarta győzni arról, hogy a fővárosnak nincsen igaza. Szerencsére a bölcs birák nem hallgattak Radoczára, hanem meghajoltak a tiszti főügyész érvei előtt és jogerősen elutasitották Radocza János ügyfelét. Ha Radoczától függött volna, akkor ma Budapest székesfőváros hat millió koronával volna adósa a trieszti légszesztársulatnak.

*

Ugyanazon a napon, amikor a légszespör sorsa végleg eldőlt, a Kuria egy másik fővárosi perben is döntött. Itt már kevesebb szerencsével járt a tiszti ügyészség buzgó munkája. A pört nyolc esztendővel ezelőtt inditotta ifj. Cséry Lajos a város ellen. Keresetében előadta, hogy a várossal kötött szerződése értelmében 1906. január elsején tartozott megkezdeni a szemétfuvarozást és pedig az Üllői-uton át, vaskocsikban. A szerződés alapfeltétele a városnak az a vállalt kötelezettsége volt, hogy az Üllői-utat kikövezteti. Az erre vonatkozó tanácsi előterjesztést a közgyülés el is fogadta, de a belügyminiszter megsemmisitette a közgyülés határozatát. Az Üllői-ut — a kereset szerint — ilyenformán homokos volt, a lovak tönkrementek a fuvarozásnál, két ló helyett négynek kell cipelni a kocsikat s tetemes számu napszámosokra is volt szükség. Mindezeknél fogva Cséry 189.000 koronát követelt a fővárostól.

A törvényszék elutasitotta a felperest s megállapitotta, hogy a fővárost nem terheli mulasztás. A Tábla szerint Csérynek nem lehet kára abból, hogy a főváros nem teljesitette kötelezettségét. Szerencsére azonban Szabó főügyész felhivta a Tábla figyelmét a felperesnek egy kérvényére, amelyet a tanácshoz intézett s amelyben kéri, hogy rekompenzáció fejében vaskocsik helyett fakocsikat használhasson. A tanács ebbe bele is egyezett s a Tábla megállapitotta, hogy Cséry ezzel önként lemondott kártérítési jogáról.

Cséry Lajos jogi képviselője, Papp József dr. kamarai alelnök a Kuriához felebbezett s a Kuria megállapitotta a felperes kártérítési jogát s utasitotta a törvényszéket, hogy a kár összegét állapitsa meg. A régóta huzódó per tehát most ismét az első állomáson vesztegel.

Angol aszfalt.

Szerb kenyér. — Francia pénz.

I. — —

Elementáris felzudulás fogadta a két héttel ezelőtt tartott közgyülésen Fock tanácsnok előterjesztését, amely arról szól, hogy a főváros a Fürdő-utca aszfaltburkolatának munkálatait a The Neuchatel Company cimü londoni cégre bizza. Havas és Vértes bizottsági tagok felszólalásai után Rózsavölgyi Gyula alpolgármester az előterjesztést levette a közgyülés napirendjéről, mert a hangulat után itélve, könyörtelenül leszavazták volna a bizottsági tagok a tanácsot.

A burkolás akkor már javában folyt a Fürdő-utcában s röviddel a közgyülés után a londoni cég a Magyar Aszfaltgyárral közös beadványt intézett a tanácshoz. A beadvány szerint a londoniak a magyar cég javára lemondanak a munkáról. A tanács a bejelentést tudomásul vette s most a Magyar Aszfalt gyár folytatja és fejezi be az aszfaltozást. Ebből az esetből nemcsak a főváros okulhat, hanem a vidéki városok is, amelyeket szintén nem kimél meg a londoni cég becses ajánlataitól.

II.

A községi kenyérgyár legszebb eredménye az volt, hogy üzleti összeköttetésbe sikerült jutnia Szerbiával. Tavaly tudvalévőleg kenyérinség tört ki Belgrádban s Folkusházy tanácsnoknak köszönhetik a belgrádiak, hogy már akkor nem pusztultak éhen. A községi kenyérgyár főkönyvének legszebb emléklapja a belgrádi exkurzió számlája.

III.

A fővárossal aránylag jól bántak az ententehatalmak. Van a városnak angol kölcsöne és a franciáktól is sikerült egy százmilliós kölcsönt kicsikarni. Ennek a francia tartozásnak most váltak esedékessé a kamatai. A legutóbbi tanácsülésen szóba került ez a dolog s hosszas vita után arra az egyedül helyes és egyedül megengedhető álláspontra jutott a tanács, hogy a kamatokat egyelőre nem fizetik ki.

Háborus üzletek — favorizált vállalkozók.

Nem kell gondolni, hogy a városházán ma nem történik egyéb, mint a közjótékonysági akció irányitása. Üzletek is akadnak, olyanok, a melyeknek termő talaja éppen a háboru. Ezeknél az üzleteknél a város néhány favorizált vállalkozója szedi le a tejfelt. A Freudiger-cég például rengeteg összegü megrendeléseket kap nap-nap után a várostól. A közelmultban tudvalévőleg egész csomó barakkot épittetett a város. Legutóbb hatvan darabra vonatkozólag történt meg a döntés s a vállalkozók nagyrésze azt panaszolja, hogy méltánytalanul bánt el velük a város. A hatvan barakk közül nyolcnak az épitésére a Wellisch Náthán utódai cég kapott megbizást. Ezt a céget, amelynek tulajdonosa, Wellisch Arnold, grata persona a városnál, a béke idején is erősen favorizálják a munkáknál. Most azonban annál kevésbbé lett volna szabad egy kézre adni az összes munkának hetedrészét, mert tudvalévő, hogy a fővárosi vállalkozók munka és kereset nélkül vannak s egyedül a hatóságoktól várhatják, hogy munkát kapjanak s munkaalkalmat nyujtsanak, fizetést adjanak az alkalmazottjaiknak. Az egy kézben való összpontositásnak megvan az a hátránya is, hogy a munka később készül el, mint hogyha ugyanazt a munkát felapróznák, több vállalkozónak adnák. A döntő szempont az, hogy nem szabad aránytalanul, igazságtalanul nagy jövedelmekhez juttatni a városházán senkit sem, különösen most nem, amikor a vállalkozók amugy is küzdenek a létért.

Benedek Dezső kidobatja a zsidót.

Benedek Dezsőről, a sokat szereplő, közismert városatyáról, a hetedik kerület kültelkének törzsfőnökéről, rendkivül *elitélően* nyilatkozott e napokban a budapesti büntető járásbiróság.

Benedeket egy *Bogdánvi* Gáspár nevü idősebb magánzó, aki lakást bérelt a városatya házában, azzal vádolta meg, hogy egy szóváltás folyamán ezt a csatakiáltást harsogta feléje:

— Kutya zsidó, kidobatom!

Tárgyalásra kerülvén a sor, *Tóth* László járásbiró megkérdezte a vádlottól, vajjon csakugyan ennyire megfeledkezett-e magáról. *Benedek* válasza ez volt:

— Csak annyit mondtam, hogy kidobatom a panaszost.

— És mi van a kutya zsidóval?

— Ezt nem mondhattam, mert hiszen valamikor — magam is zsidó voltam.

A biró bebizonyitottnak találta a panaszos vádját és elitélte *Benedek* Dezsőt 400 korona pénzbüntetésre, esetleg 20 napi fogházra. Benedek felebbezett.

„Éhbéres" állásokra protezsálnak a városatyák.

Pikáns és jellemző fátyollebbentés történt a közlekedési bizottság minapi ülésén. A Közuti vasutat akarta mindenáron kikezdeni néhány városatya. Simonovics Béla sanda mészárosként a Városit, amelyet senki sem támadott, vette védelmébe, csak azért, hogy nagyot üssön a Közuti fejére. Petri Ottó nevü budai bölcs pedig azért szidta a Közutit, mert az utasaitól nem kér kamarási kulcsot, hanem — óh, borzalom! — még a kofákat is szállitja.

Jelen volt az ülésen a Közuti vezérigazgatója is. Sándor Pál nagyon alaposan bánt el a támadásokkal. Mondhatta volna azt is, hogy a vezetése alatt álló vállalat magánüzem, ennélfogva a részvényesek érdeke a domináló szempont. De Sándor Pál nem menekült ebbe a futóárokba. Szemébe vágta a budai bölcsnek, hogy a kofának hat krajcárért ugyanolyan jogai vannak, mint akár egy városatyának. És azt a szenzációs kijelentést tette, hogy a Közuti vasut nem fizethet éhbéreket az alkalmazottainak, mert ha igaza volna ebben Petrinek,

akkor a városatyák nem igyekeznének annyira az ő embereiket protezsálni ezekre az „éhbéres" állásokra.

A leleplezésre nagy csend támadt és a bizottság tagjai közül bizonyára többen voltak, akik a legpontosabb adatokkal igazolhatták volna a Közuti vezérigazgatójának őszinte beszédét.

Események

A háboru és a főváros közélelmezése.

Az első közgyülésen a polgármester tudvalévőleg beszámolt azokról az intézkedésekről is, amelyeket Folkusházy tanácsnok a főváros közélelmezésének érdekében tett. A beszámolásnak erről a részéről szakkörökben a következő kritikát hangoztatják:

— Ennyi beszéddel kevesebb pozitivumot még alig tárt föl, vagy fedezett valaki. Egyetlen oly intézkedésre sem tudott a tanács rámutatni, amelyből meg lenne állapitható, hogy tulajdonképpen mi történt tehát, hogy a főváros közélelmezésében sem lényeges akadályok, sem mennyiségben való hiányok, sem pedig aránytalan drágaság ne forduljanak elő. A juhkinálat a főváros területén sokkal kisebb volt, mint formális körülmények közt, noha a juhkinálatnak a főváros és a belügyminiszter is kivételesen nagy szerepet szánt. A marhavásárokon minden rendszer nélkül egymásra szabaditották a helyi szükségletet, az exportot és a konzerv-szükségletet, ezzel drágitották a nyersanyag beszerzését. Drágitották továbbá a nyersanyag-beszerzést azzal, hogy az egyes vásárokra irányitott állatok kötelező kirakását nem hajtották végre, hogy a szabad vásárokon kimaradt állatokat — eltérően a multtól és figyelembe nem véve azt, hogy a száj- és körömfájás ma összehasonlithatlanul nagyobb mértékben van elterjedve, mint normális körülmények közt — vissza engedték és engedik hajtani a vásártéri istállókba és a kimaradt állattokkal való spekulációt még a vásártéri istállók használati dijainak elengedésével is elősegitik. A marha-közvágóhidon sem az állatok istállózására, sem levágására a polgári közönség szükségleteiről gondoskodó mészárosoknak elegendő helyet rendelkezésre bocsátani nem tudnak, miután minden helyet szabad korábbi rendeltetésétől vagy beosztásától eltérő célokra fölhasználni, csak az élelmiszer-üzem számára amugy is rendeltetésellenesen lefoglalt helyiségek és területek szentek és sérthetetlenek. A mészárosok igy összezsufolva és nem is oly tisztán, mint kivánnák, dolgozhatják csak fel állataikat. Ez károsodást jelent az anyagban és a munkabérek további felsrófolására vezetett. A főváros tehát nemcsak az anyagbeszerzés elősegitésére, vagy az anyagdrágulás csökkentésére nem tette meg a hatáskörében tehető intézkedéseket, hanem a nyersanyag feldolgozásának körülményeit is ugy alakitotta, hogy azok drágulásra vezetnek. Ehhez járul még az, hogy a főváros a közélelmezési intézmények szakszolgálatának főbb végrehajtó szerveit összevissza dobálta és az intézmények rendjét nem ismerő személyzetre bizta ugy a marha- mint a sertés-közvágóhidon, sőt a vásárcsarnokok egy részében is az igazgatók helyettesitését és intézkedéseik végrehajtásának ellenőrzését. De a husvizsgáló személyzet is elégtelen s igy a husvizsgálat sokszor időveszteséget, tehát a kisebb személyzettel dolgozni kénytelen munkaadók számára ezzel is károsodást okoz. Hűtő sem a marha-, sem a sertés-közvágóhidon, de a közp. vásárcsarnokban sincs a megfelelő huskészletek befogadására. Konjunkturák tehát egyáltalán nem használhatók ki és raktár-készletekről gondoskodni itt nem lehet. Nagyjában ime ezek a jelenségek jellemzik a közélelmezésről való gondoskodásnak azt a részét, amelynek ellátása *Folkusházy* tanácsnoknak lett volna a feladata.

Épül a Sáros-fürdő.

A Sáros-fürdő végrehajtó bizottsága csütörtökön Márkus Jenő dr. tanácsnok elnöklete alatt ülést tartott s elintézte a közben felmerült, hatáskörébe tartozó ügyeket. A fürdő munkálatai zavartalanul folynak. Most már ugyszólván csak a belső munkálatok vannak hátra s bizonyos, hogy a kitüzött határidőben, 1916. tavaszáig teljesen elkészül.

Közgyülés.

A főváros törvényhatósági bizottsága legközelebbi ülését jövő szerdán tartja meg. A napirenden nem szerepel fontosabb tárgy s nem lehetetlen, hogy a közgyülést a következő szerdára halasztják el.

Városi közmunkák.

Budapest székesfőváros tanácsa az Egressy-ut egy részének és pedig a Róna-utca és Pillangó-utca közti szakaszának csatornázási munkáival *Halász* Hubert budapesti vállalkozót bizta meg 10,540.50 korona vállalati összeg mellett. — A székesfővárosi fuvartelep vezetősége felhatalmazást nyert egy 60 ló befogadására alkalmas istállónak 50,000 koronaköltséggel való felépitésére. — A tanács legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a VIII. kerületi Szerdahelyi-utcának a Teleky-tér és Mátyás-utca közötti szakaszát rendezteti és egyuttal megbizta a II. tanácsi ügyosztályt, hogy a szükséges terveket mielőbb készitse el.

Az „Attak" sikere.

Minden képzeletet felülmul az a tetszés és lelkesedés, mellyel az *Omnia* nagy nézőterét zsufolásig megtöltő közönség, *Adorján* László „*Attak*" cimü kinemaskeccsét álllandóan kiséri. Az előadóművészek oly bravurosan interpretálják a szebbnél-szebb jeleneteket, hogy a közönség állandó tapsai között játszódik le a szkecs rendkivül megkapó és hangulatos cselekménye, mely minden izében visszhangja a közönség komoly, egyben lélekemelő hangulatának.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Szemle.

Az uj államkölcsön. — Bankmérlegek. — A Hermes jelentése. — Menekülő gyárvállalat. — Fuvarozási uzsora.

Az uj államkölcsön tervezete ugyan még ismeretlen és annak elkészitéséhez még csak hozzá sem fogtak, de már némelyik lap tudni véli, hogy Magyarország egy uj államkölcsön kibocsátása előtt áll. Nagyon természetes dolog, hogy ennek az uj kölcsönnek a kibocsátása nem megy máról-holnapra és az elhelyezés november vége előtt nem várható A. kormány és a vezető intézetek ugyanis számolnak az adott helyzettel, mert hisz a beavatottak jól tudják, hogy a moratorium legutóbbi kibővitése a tervben levő államkölcsön elhelyezésével szoros összefüggésben áll és az ennek szinte várt következménye volt. A helyzet a halasztás kitágitása előtt nevezetesen az volt, hogy egy uj államkölcsön kibocsátása mondhatni áthidalhatatlan akadályokba ütközött volna, már azért is, mert az eredeti moratorium a tőkéket megkötötte. Most, hogy a halasztás módot nyujt a hevérő tőkék felszabaditására, az uj kölcsön plaszirozása során az államnak és az elhelyező nagyintézeteknek nagyobb sánszaik vannak. A kölcsön elhelyezésének a sikerét már egymagában az a tény is biztosithatja, hogy a kibocsátásra kerülő állami cimletek kamattipusa, — amely 5 és fél százalékon alul semmiesetre se marad, — a mostan elérhető legnagyobb hozamot adja. Tőkebefektetésnél ezt a jövedelmezőséget a mostani háborus viszonyok közepette, minden kockázat nélkül, nagyon nehéz elérni és ennek az uj kölcsönnek előnyeit csak ugy tudjuk kellően értékelni, ha figyelembe vesszük, hogy az elsőrangu intézetek papirjai maximum 5 százalék és ugyancsak elsőrendü banknál elhelyezett szabad letétek legföljebb 4 és fél 5 százalékot hoznak. Ha tehát az uj kölcsön tényleg kibocsátásra kerül, annak sikeréhez kétség nem férhet, már csak azért sem, mert a háboru mérlege reánk nézve kedvezően áll és igy semmi ok sincs arra, hogy az eddig lekötve tartott tőkék továbbra is elreitve maradjanak.

*

A bankmérlegekről mindeddig keveset hallottunk, bárha csak másfél hónap választ el bennünket a zárlati munkálatok megkezdésétől. A Pesti magyar kereskedelmi bank most közzétett kommünikéjéből csak annyi állapitható meg, hogy a fővárosi nagyintézetek általában véve kisebb mértékben érzik a háboru sulyát és az 1914-ik év azokra nézve nem mondható kedvezőtlennek. Ez hihető is, mert mindenekelőtt legyünk tisztában azzal, hogy az 1914. év első fele a nagyintézeteknek voltaképpen rengeteg hasznot hajtott és ezt a jövedelmet a háboru természetszerüen nem csökkenthette és a mérleget nem befolyásolhatja különösen azoknál az intézeteknél, amelyek bő latens tartalékok felett rendelkeznek. Itt legföljebb majd arról lehet szó, hogy a budapesti intézetek az értékpapir állományokon nagyobb árfolyamveszteséget kénytelenek elérni. Ezeket a veszteségeket azonban kiegyenlitik az intézetek áruosztályai és ipari érdekeltségei, amelyek révén (a Hitelbank, Kereskedelmi bank, Haz-ai Bank malom és textilgyári érdekeltségeiknél, a Leszámitoló bank és Magyar Bank áruosztályaiknál) fényes üzletévre tekinthetnek vissza. A reeszkomptra támaszkodó közép és kisintézeteknek érthetően óriási nehézségekkel kell megküzdeni és a vezetőknek a mérlegkészités bizony kemény fejtörést fog okozni. Ez különben már a Hermes magyar általános váltóüzlet most közzétett mérlegén is meglátszik. Noha a nevezett intézet üzletéve a háboru idejéből mindössze 2 és fél hónapot ölel fel, a középintézetek szomoru helyzete a Hermes mérlegén mégis visszatükröződik.

*

A menekülő tőkéről a Fővárosi Hirlap mult számában tettünk említést és hogy most a témára megint visszatérünk, erre az szolgáltatokot, hogy a háboru hirére több fővárosi ipari és kereskedelmi vállalat az üzemét egyszerüen beszüntette. Az üzembeszüntetők közé tartozik Kissling Rudolf és fia csillár és bronzárugyára, amely Budapesten nagy telepet tart fen. De most, hogy a háboru kitört, Kissling Rudolf és fia cég a gyártelep üzemét a minimumra redukálta, a cégfőnök pedig hirtelen Bécsbe költözött, viszont Budapesten csak egy emberét hagyta. Kissling urnak az elköltözés mindenesetre szabadságában állt, azonban a helyzet — ugy véljük — még sem oly kétségbejtő, hogy az egy nagy gyártelep redukciójára, illetve megszüntetésére komolyabb okot szolgáltatna. Elvégre az oroszokat már mélyen benn Galiciában verjük és mint az események igazolták, a fővárosi gyárvállalatok közül az oroszok ezideig egyetlen egyet se pusztitottak el. Az ehhez hasonló menekülést tehát nem tartjuk helyénvalónak, már azért sem, mert az ilyen természetü üzembeszüntetés a többi vállalatra megfélemlitőleg hat és ami a leglényegesebb: ezer és ezer családot tesznek földönfutóvá. Nálunk az oknélküli elbocsátások amugyis napirenden vannak (igy a Magyar Érték és Ipar banknál, Hofherr és Schrantz gyárnál stb.) és nincs szükség és ok arra, hogy üzembeszüntetésekkel a munkanélküliek számát indokolatlanul szaporitsuk.

*

Az uzsorás fuvarosok is akcióba léptek és ma ezek ellen Budapesten temérdek panasz hangzik el. Tény az, hogy a fővárosi fuvarozók alaposan kiaknázzák a háborus helyzetet és a házhoz szállitásokért oly hallatlanul nagy árat kérnek, hogy azt a szegényebb néposztály meg se tudja fizetni. Ez a kiméletlen uzsora most kétszeresen esik latba, mert a főváros közönsége téli beszerzés előtt áll és ilyenkor a fuvarozó vállalkozókat nagyobb mértékben kénytelen igénybe venni. A fuvarozók élnek a kedvező alkalommal és a főváros belterületén, például szénfuvarozásért elkérnek métermázsánként 110—140 fillért, ami egyértelmü az uzsorával. A fuvarozó vállalatok kényekedvének kiszolgáltatott közönség tehetetlen és ezért itt csak hatósági intézkedés segithet.

A „Hermes" mérlege.

A *„Hermes" magyar általános váltóüzlet* részvénytársaság igazgatósága *Ullmann* Adolf főrendiházi tag elnöklésével a napokban tartott ülésén megállapitotta az 1913—14. üzletév mérlegét, amely a rendkivüli helyzet mérlegelésével 345,381 korona 17 fillér tiszta nyereséggel zárul. Az igazgatóság az e hó 29-ére egybehivott közgyülésen 5 százalékos, azaz részvényenkint 10 korona osztalék kifizetését fogja javasolni.

A banknegyed hősei.

A *Pesti magyar kereskedelmi bank* igazgatósága a nyári szünidő óta első ülését a napokban tartotta meg *Lánczy* Leó v. b. t. t. elnöklete alatt, aki mindenekelőtt a háboru korszakalkotó eseményéről emlékezett meg. Nagy körvonalakban vázolta az elnök a háborus helyzet következményeit közgazdaságunkra és a magyar pénzpiacra általánosságban, nevezetesen pedig a Kereskedelmi bank szervezetére és üzleti tevékenységére. Az igazgatóságnak bemutatott mérlegből kiemelendő az, hogy a félévi nyereség- és veszteségszámla tétele és végeredménye a mult évhez képest emelkedtek és hogy a forgalmi adatok az egész első hat hónapban állandó előrehaladást mutattak. Bejelentette azután az elnök, hogy hazánk nagy harcában a Kereskedelmi bank tisztviselői és alkalmazottai közül *közel négyszázan szólittattak a zászlók alá* és kegyeletes szavakban emlékezett meg azon szomoru tényről, hogy eddig a banknak hét tisztviselője halt hősi halált, több mint harmincan sebesültek meg a déli és északi hartereken és négy tisztviselője jutott hadi fogságba. Az elnök felsorolta azokat az intézkedéseket, amelyeket a harcba vonult alkalmazottak érdekében az igazgatóság életbeléptetett. Az igazgatóság jegyzőkönyvbe iktatta az elesett vitézek emlékezetét.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-ut 24. szám.
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat.

Zajtalan! Gazdaságos!

25 HP. MAG. 25 HP.
AUTOMOBILOK!
legalkalmasabbak városi és turacélokra!
Magyar Általános Gépgyár
R.-T. Automobilgyára Budapest,
VI. kerület, Váczi-ut 141/3. szám.

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyár részv.-társ.
Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —
Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

OMNIA

mozgókép-palota József-körut 31. Tel. József 1-25

ATTAK

AKTUÁLIS KINEMA-SKETCH

4 felv. Irta Adorján L. A zenét szerzette Kondor E. Történik a jelenlegi orosz lengvelországi harctéren. Közreműködik: Károlyi Sári, Váradi Erzsi, Thury Elemér, Deésy Alfréd, Bihari Alajos.

HÁBORUS FELVÉTELEK

az összes harcterekről stb. és az uj kisérő műsor.

A folytatólagos előadások d. u. 5, fél 8 és fél 10 órakor kezdődnek. — Jegyelőreváltás a Hirsch-féle nagytőzsdében, Andrássy-ut 19 és az Omnia pénztáránál d. e. 10—fél 1-ig és d. u. 3 órától kezdve.

ROYAL STANDARD

Látható irásu
AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte dijmentesen bemutatja:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ES FÉL ÓRAKOR.

9 órakor. **Cocotte becsület** 9 órakor:
Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhart.

11 órakor: **ARANYHALACSKA** Ujdonság!

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—6 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

SZEPESSY SÁNDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56-96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 000“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Jäger tricot-ing K 2.20

Jäger tricot-nadrág — —	K 2.—
Hósapka, kötött — — —	K 1.30
Érmelegitő, gyapjuból —	K—.70
Haskötő, meleg flanelből	K 1.30
Harisnya, meleg kötött —	K—.70

VAJDA MÓR Deák Ferenc-u. 21

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ÉS DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok és legujabb háborus felvételek.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a tarsaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, -1, -12. **Kartellen kivül.**

Összes biztonsági alapok .	21.000.000 korona
Részvénytőke	6,000.000 korona

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. november hó 4-én. — 45. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-45

Csépelik

szorgalmasan az üres szalmát a városházán. Reggeltől estig üléseznek, tanácskoznak, külső és belső, férfi és női erőket vonnak be a tárgyalásokba, megismerkednek egymás véleményével, vitatkoznak, izgulnak, határoznak, a határozatokat szép jegyzőkönyvekbe foglalják, a jegyzőkönyvekből szép és bő kivonatokat készitenek, a kivonatokat közlés végett eljuttatják a sajtóhoz s a sajtó révén értesül az ország, hogy itt milyen dandárja folyik a munkának, egyforma erejü és egyforma hatásu azzal a munkával, a melyet vitéz katonáink a csatamezőkön végeznek!

Rengeteg eszmét halmoztak fel ilyetén módon az urak és hölgyek. És az a szomoru az egészben, hogy a lázas munkának, a folyton halmozódó tevékenységnek, a sürgés-forgásnak sehol sem mutatkoznak a gyümölcsei. Hogy egy konkrét példával bizonyitsunk, itt van a hadi adó, amely voltaképpen csak addig a határig érinti a fővárost, amig annak a rengeteg összegnek az előteremtéséről van szó, amelybe a háboru a fővárosnak kerül. A többi állami feladat, nem a város gondja s a városházán mégis hetek óta erről vitáznak, anélkül, hogy valami látszatja volna az erőkifejtésnek. Félő, sőt — bár paradoxon — remélhető, hogy a háborunak régen vége lesz már, amikor a jó urak még egyre azon fogják törni a fejeiket, vajjon milyen legyen és mennyi legyen az a fránya hadi adó.

A hadi adó sorsát osztja az élelmiszerdrágaság és az élelmiszernélküliség enyhitésére irányuló izmos akció. A megoldásnak itt egyetlenegy utja van: az állam sajátitsa ki az összes élelmiszereket és vagy árusitsa maga, vagy limitált árak mellett adja továbbeladás céljából a kereskedőnek. Olyan kézenfekvő ez a dolog, hogy kár róla sokat vitázni.

Csakhogy a város itt is csak hasznos tanácsadó lehet, mert az intézkedés, a cselekvés az állam joga.

Az üres szalmacsépeléssel a pozitiv tevékenységet, látható eredményeket is szembeállithatjuk. A közgazdasági ügyosztály nem sokat ankétezett, hanem egyszerüen kiosztott a kisiparosok között vagy negyvenezer koronát s további kölcsönöknek a folyósitását határozta el. Ez a legcélszerübb, leghelyesebb módja a nyomor enyhitésének. Most pénzre, gyors segélyre van szükségük az embereknek, nem pedig gyönyörü elméletekre, hasznos utmutatásokra.

Fullánkok

Az élelmiszerek

mesterséges árszökkenésének megakadályozása nem városi, hanem állami feladat. A város gondja itt csak az lehet, hogy a bajokat megállapitsa, a bajok okait és okozóit felkutassa s a kormányt megfelelő tevékenységre felszólitsa. Az élelmiszeruzsora a mostani időkben minősitett rablás, nem egyéb, mint kisebbfajta hazaárulás. A közgazdasági bizottság, amelyet inkább jóléti bizottságnak lehetne nevezni, jól teszi, ha komolyan foglalkozik az élelmiszerkérdéssel és jól teszi, ha nem kér tanácsot Folkusházy tanácsnoktól, hanem ellenkezőleg, ellátja megfelelő utasitásokkal a közélelmezésnek legfőbb budapesti gondozóját, aki a háboru alatt végképpen bebizonyitotta, hogy kiváló tanára volna az egyetemen az elméleti élelmiszertannak, de a gyakorlatban nélkülözi a szükséges ismereteket és erélyt.

A városatyák

a jóságos, derék atyák, nem tudnak beletörődni abba, hogy a háboru tétlenségre kárhoztatja őket a kommunális életben. A folytonosságot minden áron, a legolcsóbb áron is meg akarják őrizni s mert közügy most nincsen a városházán, csak háboru, ők a magánügyeiknek szentelik minden percüket és minden befolyásukat. Ha majd vége lesz a háborunak, márványtáblát kell elhelyezni a városházán és megörökiteni azoknak a bizottsági tagoknak a neveit, akik a háboru alatt kitüntették magukat, az ellenség mögötti vitéz magatartást tanusitottak és érted éltek, haltak, szent összeférhetetlenség!

Az állam

ezekben a válságos időkben fokozott mértékben veszi igénybe a főváros áldozatkészségét, pénzét. Egész hivatalokat kisajátit, egész jövedelmi forrásokat abszorbeál. A katonai ügyosztály most nem városi, hanem állami funkcióknak áll a szolgálatában. A közjótékonyságnak, a népről való gondoskodásnak ezernyi terhe, gondja a városra nehezedik, a kórházak a sebesülteket látják el, a gyönyörü iskolapalotákból kaszárnyák lettek, a hirdető-oszlopokon a katonai hatalom kiáltványai jelennek meg.

Óriási áldozatokat kiván az állam a fővárostól. Majd elválik, hogy a háboru után miképpen honorálja az állam ezt a kényszerü áldozatkészséget és mennyit térit vissza azokból a kiadásokból, amelyek tulajdonképpen nem a fővárost, hanem az államot illetik.

Kórházszállitók aranykora.

Buzay tanácsnok panaszkodik.

Ne tessék gondolni, hogy mialatt a világ minden táján ágyuk dörögnek és milliók pusztulnak, a városházán szünetelnek a kijárások és az üzletek. A városházának is megvannak a speciálisan háborus üzletei és a városatyák ugyancsak nagy buzgalmat fejtenek ki, hogy e nehéz napokban sem szakitsák meg a folytonosságot a kijárások, az összeférhetetlenségek taposott ösvényén.

Hihetetlen eseteket hoztak tudomásunkra. Megtörtént e napokban, hogy egy városatya az egyik alpolgármestert amiatt molesztálta, hogy egy vállalkozó számlájának sürgős kifizetése iránt intézkedjék. S amikor a városatya munkáját sikerrel végezte, azon melegiben, az alpolgármester előszobájában nyujtott át néki a boldog vállalkozó néhány ropogós bankót. Nem volt nagy hal, de jó halacska volt s a városatyák ilyet sem vetnek meg. Kórházi berendezésekre tudvalévőleg százezreket költött most a főváros. S a megrendeléseket csaknem kivétel nélkül a Freudiger-cég kapta. Pedig tömegesen nyujtottak be ajánlatokat a többi vállalkozók, iparosok, kereskedők is és noha ezeket az ajánlatokat erősen protezsálták, mégis Freudigerék győztek minden vonalon. A győzelmet Freudigerék elsősorban a kórházi gondnokoknak köszönhetik, kiknek szakértői véleményét mindig kikéri Buzay tanácsnok, s akik szerint a cég mintái és árai a legelőnyösebbek. De jelentékeny részük van a sikerben a városatyáknak is, még pedig azoknak, akik a konkurrens ajánlatokat igyekeznek győzelemhez segiteni. Ugy pattant ki a dolog, hogy néhány mellőzött vállalkozó (helyesebben szólva: néhány mellőzött városatya) erősen kikelt Buzay tanácsnok ellen s amikor Bódy Tivadar alpolgármester információt kért a tanácsnoktól ebben az ügyben, Buzay Károly az őt jellemző nyiltsággal jelentette ki az alpolgármester előtt:

— Igaz, hogy a gondnokok szakértői véleménye kedvez Freudigeréknek. Koncedálom azt is, hogy Freudigerék valamivel drágábbak, mint mások.

— De ha én gyengének bizonyulok a városatyák megrohanásával szemben, ha megengedem, hogy a városatyák türhetetlen kijárásai érvényesüljenek a kórházi megrendeléseknél, akkor nekem nincsen többé nyugtom tőlük, akkor a városatyák olyan vehemens ostromot fognak intézni ellenem az ő protekciós vállalkozóik érdekében, hogy képtelen leszek a munkámat végezni!

Ebből a szenzációs nyilatkozatból kitetszik, hogy Freudigeréket a gondnokok, a konkurrensek és a kiiáró vállalkozók viribus unitis segitik megrendelésekhez. És amennyire érteni és méltányolni tudjuk Buzay tanácsnok álláspontját, annyira szomorunak és türhetetlennek kell tartanunk azt a helyzetet, hogy a városatyák ráfeküdjenek a tanácsnokok elhatározására. Tessék ilyen esetekben zártkörü árleitést tartani és tessék minden egyes ügyosztályban fekete listát készitteni azokról a bizottsági tagokról, akik azt hiszik, hogy őket azért választották meg városatyáknak, hogy könnyebben és biztosabban keressenek a város rovására.

A háboru hiénái.

Beketow mester kérelme.

Sokan azt hiszik, hogy nekik mindenen, még a világháborun is nyerniök kell. A városházán nem ismeretlenek ezek az urak. Épen a tegnapi, keddi tanácsülésen került tárgyalásra egy furcsa kérelem, amelynek alapja szintén az, hogy a helyzetet lehetőleg értékesiteni kell.

Beketow Mátyás, a róla elnevezett cirkusz ismert tulajdonosa, azt kérte a tanácstól, hogy a háborura való tekintettel engedje el néki a bér egy részét, lehetőleg az egészet. Indokolta pedig a kérelmet azzal, hogy a világháboru nagy károkat okozott müintézetének, a bevételek erősen megcsappantak.

A kiváló orosz muzsik jó kezekre bizta ügyét, a tanács azonban mégsem volt hajlandó a protektort tekintetbe venni és elutasitotta a kérelmet. Amivel egyszersmind döntő praecedenst alkotott abban a kérdésben, hogy a háboru nem lehet ok arra, hogy a város vállalkozói, bérlői kibujjanak szerződésszerü kötelezettségeik teljesitése alól.

Nem fizeti a város a francia kölcsönt.

A székesfőváros 1911. évi százmillió koronás (105.000.000 frankos) 4 százalékos törlesztő-kölcsönének november hó elsején esedékessé vált 360.800 koronás (378.840 frank) törlesztési részletét és ezzel együtt a forgalomban lévő 244.332 darab 400 koronás (420 frank) kötelezvény nyolc koronás (8 fr. 40 c-os) szelvényeinek beváltásához szükséges 1,954.656 korona (2,052.388 frank) kamatösszeget, összesen tehát 2,431.228 frankot a kölcsönszerződés értelmében október hó 27-én kellett volna a fővárosnak a párisi Banque de Paris et des Pays-Bas-nak rendelkezésére bocsátani, ugyszintén a 49.875 frankot kitevő adó és illetékszavatossági átalányrészt nevezett francia pénzintézetnek megfizetni. A tanácsban eleintén megvolt a hajlandóság arra, hogy a város fizetési kötelezettségének eleget tegyenek de fölös óvatosságból előbb a kormányhoz felterjesztést intéznek e tárgyban. A kormány válasza természetesen az volt, hogy megtiltotta a városnak a szóbanforgó kölcsönből Franciaország polgárai részére bárminemü fizetés teljesitését. A tanács legutóbbi ülésén foglalkozott a miniszteri leirattal és a következő ujabb határozatot hozta:

Ezek alapján elhatározta a tanács, hogy a szóbanforgó kölcsönből Franciaország polgárai részére ujabb intézkedésig semmiféle fizetést sem teljesit, egyben azonban az eme tilalom alá nem eső államok polgárainak anyagi érdekeit megóvandó, elhatározza, hogy részökre a fizetéseket teljesiti, de ezt ahhoz a feltételhez köti, hogy a fizetést követelő fél állampolgári hovatartozóságát igazolni tartozik, továbbá ki kell mutatnia, hogy a fizetési igény alapját képező követelést (kötelezvényt) 1914. évi augusztus 1. napját megelőzően szerezte meg, az azóta történt megszerzés esetében pedig az nem francia állampolgártól történt, végül a fizetés idejében fennálló tulajdonjogát a kötelezvény fölmutatásával kell igazolnia; ezek a föltételek jogi személyekkel szemben is alkalmazandók.

Mivel pedig a szóbanforgó kölcsön félévi törlesztőjavadalmazásának átvételére a szerződés föltételei értelmében kizáróan a párisi Banque de Paris et des Pays-Bas volt illetékes és igy más fizetőhely részére ellátmány nem utalható át, elhatározza a tanács, hogy az esedékes szelvényeknek az igényjogosultak részére való beváltása csakis Budapesten, koronákban, a szerződés IV. cikkében megállapitott beváltóhelyeknél, é. p. a székesfőváros központi pénztáránál, a Magyar Általános Hitelbanknál, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál és a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél történhetik. Ehhez képest fölhivja a tanács ezeket a beváltóhelyeket, hogy a hozzájuk beváltás végett beérkező szelvények beválthatása céljából, ügyfeleiktől a fentebb körülirt föltételek teljesitését követeljék.

Legközelebb esedékessé válik a 25 millió font sterlinges angol kölcsön törlesztési részlete és kamatterhe is. Természetes, hogy ezt sem fogja fizetni a város.

A népkonyha őrület a legujabb szociális munka.

Világraszóló, megható, gyönyörü, óriási jelszót bocsájtott ki a mult héten a polgármester. „Tizenötezer személyes népkonyhát kell felállitani" — mondotta — „a népkonyha maradandó emléke, szociális alkotása lesz a nagy esztendőnek.

A polgármesternek igaza van abban, hogy a népkonyha, ha megvalósul, maradandó emléke lesz a városnak. A főváros háztartása évről-évre meg fogja érezni ennek a nagyszerü szociális alkotásnak a — terheit. Mert az esme csak addig szép, amig arról van szó, hogy közadakozásból, a társadalom áldozatkészségéből emeltessék állandó hajléka, intézménye a szegénységnek. De nagyon jól tudjuk, hogy az ilyen felbuzdulásoknak mi a történetük. Eleintén gyülnek a pénzek, később ritkán jönnek s mert összegyült kb. 200 ezer korona, a hiányzó összeget — ugyanannyit — a város fogja adni. Ez még nem volna nagy szerencsétlenség. De ezzel együtt a város nyakába szakadna a 15.000 személyre kontemplált népkonyha állandó fenntartási költsége. Ez pedig óriási summát jelent, olyant, amelylyel nincsen arányban a várható eredmény. Mert tudni kell, hogy a nyomort nem annyira a legalsóbb néprétegek érzik mostanában, mint inkább a középosztály tagjai, a kispolgárok. A legszegényebbekről bőségesen gondoskodtak eddig is a különböző jótékonysági egyesületek, intézmények. A polgári elem pedig merő álszeméremből elkerüli, nem veszi igénybe az ilyen rendeltetésü intézményeket, ugy hogy bátran állithatjuk, hogy semmiféle célt nem érne el a népkonyha felállitásával a város. Nem hiába jellemezte Vázsonyi Vilmos a zseniális eszmét ezzel:

— A század legnagyobb őrültsége!

Tényleg nem csak őrültség ami készül, hanem haszontalan pénzpocsékolás is és növeli a terv keresztülvitelének lehetőségét az a groteszk gondolat, hogy ebből a központi népkonyhából akarják az ételt szállitani az összes kerületi népkonyháknak. Tisztelet, becsület az eszme szülőinek: Glück Frigyesnek és Wildner Ödön tanácsnoknak, de az 1914. esztendőnek az emlékét sokkal célszerübb intézményekkel lehet megörökiteni, mint a 15 ezer személyes népkonyhával.

A hadihitelbank nem folyósit kölcsönöket.

Két egyformának látszó intézmény nőtt ki a háboru termőföldjéből: a hadi kölcsönpénztár és a hadi hitelbank. Az elsőnek állami jellege van, pénztárjegyeket bocsát ki és tulajdonképpen nem más, mint az Osztrák-Magyar Banknak egyik fiókja. A hadi hitelbankot viszont a nagybankok létesitették azzal a nemes intencióval, hogy a kereskedők és iparosok hiteligényeit fogja az intézmény szolgálni. Sikerült is ezen az alapon a fővárost arra birni, hogy milliós jótállást vállaljon a bank veszteségeiért.

A kereskedők és iparosok minden reménységüket a bankba vetették. Biztak abban, hogy november esejére, amikor a rengeteg ház- és boltbérek esedékesek, már vigan fog müködni a bank s ők a főváros áldozatkészségéből hitelhez jutnak ott. Csakhogy a bank sehogysem akarta megkezdeni müködését s amikor a kereskedők és iparosok ezt látták, kétségbeesésükben a fővároshoz fordultak. A tanács a közgazdasági ügyosztály vezetőjének, Vita Emil dr. tanácsnoknak előterjesztésére sürgős átirattal fordult most a bank vezetőségéhez s kérte, hogy a bank az alapszabályokban körvonalozott programmnak a teljesitéséhez lásson végre hozzá. A kereskedők és iparosok most várják, lesz-e foganatja a tanács szavának.

Bajok a hófuvarozással.

Uzsoráskodnak a fuvarosok.

A főváros köztisztasági bizottsága mult héten tartott ülésében foglalkozott azokkal az ajánlatokkal, a melyeket az 1914—15. évre szükséges hófuvarozó fogatok biztositására kiirt nyilvános árlejtés eredményezett.

Balló Alfréd, a köztisztasági hivatal igazgatója azt javasolta, hogy miután a megajánlott árak tulmagasak, kilenc köztisztasági kerületre pedig egyáltalában nem érkezett elfogadható ajánlat, tartsanak uj versenytárgyalást. Gatein Hugó dr. fuvartelepi igazgató azt javasolja, hogy a város a fuvarozó fogatokat a fuvaros ipartársulattól szerezze be.

A bizottság végül Rényi Dezső tanácsnoknak azt az inditványát fogadta el, hogy a döntést egyelőre függőben tartják s az ipartársulatot felszólitják ajánlattételre.

Események

Uj bizottsági tag.

Földváry Imre, a törvényhat. bizottság régi, érdemes tagja, tegnapelőtt elhunyt. Helyét a közgyülésen Bayer Dezső dr. póttag, a pénzügyi bizottságban pedig valószinüleg Löwy Lajos dr. bizottsági tag fogja elfoglalni.

Beteg tanácsnokok.

Almády Géza tanácsnok, a közjótékonysági ügyosztály vezetője, még mindig gyengélkedik s hivatalától orvosai távoltartják. — Déri Ferenc dr. tanácsnok, aki betegsége miatt néhány hetet Lovranában töltött, vasárnap egészségesen hazaérkezett s átvette a tanügyi osztály vezetését.

Közgyülés.

A székesfőváros törvényhatósági bizottsága november hó 11-én tartja legközelebbi közgyülését. A napirenden mintegy ötven tárgy szerepel. Többnyire jelentéktelenek s olyan kiadásokra vonatkoznak, amelyek a háboruval kapcsolatosan merültek fel s amelyeket utólag fog jóváhagyni a közgyülés. A polgármesternek az a terve, hogy a háboru tartama alatt havonta egyszer hivja össze a törvényhatósági bizottságot közgyülésre.

A hadi adó.

Ugy értesülünk, hogy a hadi adóra vonatkozó javaslat elkészitését maga a polgármester vállalta magára. A polgármester a javaslat szövegezésével alkalmasint Ignotus-Veigelsberg Hugó szakelőadót fogja megbizni. A terv szerint az adó inkább önkéntes adakozás lesz, nem pedig kötelező kirovás.

Áthelyezések.

A polgármester Szöllősy Dezső tanácsi IX. ügyosztályi fogalmazót a II. ker. elüljárósághoz, dr. Garancsy László II. ker. elüljárósági tan. segédfogalmazót az I. ker. elüljárósághoz, dr. Dorogsáhy Győző I. ker. elüljárósági tan. segédfogalmazót a tan. IX. ügyosztályához, Horváth Imre VIII. ker. elüljárósági kezelőtisztet és Kovács Gyula VIII. ker. anyakönyvvezetőségi kezelőtisztet a fővárosi fertőtlenitő intézetekhez áthelyezte, Hankus Gábor okl. gazdászt a közvágóhidak igazgatóságához id. hivatalnokká kinevete.

Városatya — városi tisztviselő.

Az uj Zita-kórház igazgató-főorvosává a polgármester Wenhardt János dr. bizottsági tagot nevezte ki. A városházi összeférhetetlenek gárdája tehát megszaporodott.

Lanyhul a buzgalom.

A Központi Bizottság elnöki osztálya eddig hetenkint tartott ülést. Szombaton az ülésen mindössze öten jelentek meg: Vázsonyi Vilmos, Bárczy István, Bódy Tivadar, Hanvai Sándor és Csergő Hugó titkár. Az érdeklődés csökkenése miatt elhatározta a bizottság, hogy ezentul csak havonta egyszer fog ülést tartani.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Szemle.

Az uj államkölcsön. — A gabonaárak és a főváros. — A külföldi vállalatok ellen. — Az osztálysorsjáték szünetelése.

Az uj államkölcsön kibocsátásának közeledtét jelenti a hivatalos bankkamatláb leszállitása. Az alacsonyabb bankráta azonban nemcsak az uj kölcsönkibocsátás kétségtelen előjele, hanem nyilvánvalóan az is megállapitható, hogy az ország megrázkódtatott közgazdasága — dacára a háborunak — a normális keretekben kezd működni. A moratoriális rendelkezésekre ehez nagyban hozzájárultak és a kormány a kedvező helyzetet egy államkölcsön elhelyezésére használja fel. Az uj kibocsátásnak, ami azonban — hangsulyozzuk — november vége előtt nem igen várható, nagyban kedvez az Osztrák-Magyar Bank főtanácsának azon intézkedése, hogy az intézet fiókjai jegyzési helyek gyanánt szerepelnek és ezenkivül az uj kölcsön cimleteit, valamint az esetleg kiadandó időközi jegyeket félszázalékkal a lombard kamatláb alatt, tehát az eszkompt üzletben érvényes kamattétel mellett fogja lombardirozni. Ez a helyénvaló intézkedés természetszerüen nagyon örvendetes és a kincstári jegyek elhelyezését már egymagában biztosithatja. Erre azonban nem is leszünk teljesen rátalva, mert a halasztást legutóbb olyképpen bővitették, hogy a folyószámlán, vagy takarékbetét gyanánt kezelt magántőkéhez mostan könnyen hozzáférhetnek. A budapesti nagy és középintézetek a moratorium rendelkezését nem kezelik azzal a szigorral, ahogy kezelték a háboru kitörésének első idejében és igy a tőkés közönség a letétek formájában heverő tőkéket a most kibocsátandó állami cimletekben helyezteti el. Ez feltétlenül be is fog következni, mert a rátaleszállitást nyomon követte a betéti kamatláb süllyedése, ami a bankokban heverő tőkéket az államkölcsön felé fogja terelni. Az uj kibocsátás egyébként — amint azt már jeleztük — még nem tekinthető befejezett ténynek, a jelek azonban arra mutatnak, hogy rövidesen be fog következni.

*

A gabonaárak ijesztő mérvben emelkednek és az árak hatósági szabályozásának elrendelését a közvélemény mind erősebben sürgeti. Ebben az ügyben báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter elnöklete alatt már értekezletet is tartottak, ami azonban — mint ismeretes — a különböző gazdasági érdekképviseletek ellentétes magatartásán hajótörést szenvedett. Bármint álljon is a gabonaárak szabályozásának az ügye, Budapestre nézve az a leglényegesebb, hogy a lakosság ne nélkülözze a legfontosabb kenyérmagvakat és azok megfelelő mennyiségben és elfogadható árban álljanak a főváros fogyasztó közönségének a rendelkezésére. Itt tehát egy nagyhorderejü akcióról volna szó és ezt a kérdést a főváros vezetősége könnyüszerrel megoldhatja. A gabonaárak ugyanis mostan is már elég magasak de ha az ankétezést folytatjuk, a gabona ára időközben nyilván még jobban fog emelkedni. Ezt, a közélelmezés szempontjából mindenesetre veszedelmes processzust a főváros csak ugy tudja feltartóztatni, ha a piacon közvetlenül mint vásárló lép fel és megfelelő mennyiségü buzát és rozsot raktároz el. Nagy tőke a vállalkozáshoz nem kell. A főváros által összevásárolt 2500—3000 waggon gabonát — tekintettel annak rendeltetésére — bármelyik pénzintézet igen méltányos feltételek mellett finanszirozza, illetve lombardirozza és a lombardkölcsönt a főváros a gabonanemüek eladása során három havonkint törlesztheti. A gabona elhelyezése sem ütközik akadályokba, mert a fővárosi közraktárak igazgatója: Bodó Lajos a főváros transakcióját bizonyára készséggel támogatná és olyan tarifális tételeket állapitana meg, amelyek a főváros által elraktározott gabonát alig pár fillérrel drgáitanák meg. Az előfeltételek tehát megvannak és ennek a nagyfontosságu akciónak a megvalósitása csupán csak a főváros vezetőségének a tisztánlátásától függ. A közélelmezés szempontjából nagyhorderejü eszme keresztülvitele sajnos, Folkusházy Lajos tanácsnok elhatározó lépését igényelné, ennek az urnak azonban minden érzéke hiányzik ahhoz, hogy bármilyen gyakorlati érdeket kedvezően megoldani tudjon.

*

A külföldi vállalatok ellen megindult mozgalmat immár kormányrendelet szabályozza. Noha ez a kormányintézkedés a francia és angol orvtámadásnál jóval enyhébb instrukciókat tartalmaz és az nem jelenti egyuttal a külföldi követelések elkobzását, mégis hinnünk kell, hogy a kormánynak kétségtelenül enyhe rendelkezését a hatóságok, pénzintézetek és egyáltalán a magyer pénzvilág a legteljesebb pontossággal és szigorral fogják végrehajtani. Itt kutatni kell, mert a pénz emberei nagyon jól tudják, hogy rengeteg angol és francia tőke rejtőzik magyar cégér alatt. Természetesen egészen más eljárás alá esnek azok a vállalatok, amelyeknek külföldi vonatkozását már a cégjegyzés is elárulja. Ilyen pedig Budapesten temérdek található és a sok közül e helyen csak néhányat emlitünk. Ime, a diszes névsor: a párisi *Compagnie Générale Transatlanttique*, *The Gramophon Company Ltd.*, *Compagnie Internationale de Mines et Charbonnages*, *Vacuum Oil Company*, *National Cash Register Co. Ltd.*, *Hofherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth*. *„Worthington“ szivattyugyár*, *Angol-magy. gép- és tömitőgyár r.-t.*, *The Neuchatel Asphalte Compani*, a *Gresham biztositó*, a *Standard* stb. Ezek a jelentősebb külfödi vállalatok, amelyeknek a vagyoni státusa nehézség nélkül megállapitható és elkobozható.

*

Az osztálysorsjátékról a bécsi lapokban azt olvassuk, hogy Ausztriában a sorsjegy-huzást december 21. és 22-én, tehát az előre megállapitott tervezet szerint rendesen megtartják. Ami azonban Bécsben nem akadály, az nálunk állitólag keresztülvihetetlen. Ebből a tarthatatlan álláspontból indul ki a Magyar kir. szab. Osztálysorsjáték r.-t., amely — mint azt már egyizben szóvá tettük — a sorsjegy huzást önkényüleg beszüntette. Egyik verzió szerint ez a kormány kezdeményezésére történt volna, a másik szerint pedig a beszüntetésre az szolgáltatott volna okot, hogy a sorsjegyek kibocsátása a mostani háborus viszonyok közepette nem kecsegtet nagyobb haszonnal. A kormány initiátiváját a leghatározottabb formában kétségbe kell vonnunk és ezzel — ugy véljük — csak a Magyar kir. szab. osztálysorsjáték igazgatósága takargatja indokolatlan eljárását, annál is inkább, mert hisz a kormányelv az, hogy a közgazdasági életünk a normális keretekben tartassék. Az Osztálysorsjáték igazgatóságának mentegetőzése roppant naiv szinben tünteti fel a sorsjegyhuzás felfüggesztését és minden valószinüség amellett szól, hogy a Magyar kir. szab. Osztálysorsjáték r.-t. még a legkisebb kockázatot se akarja magára vállalni. Könnyen érthető, hogy ezt az önös ejárást helyeselni nem lehet már azért sem, mert az Osztálysorsjáték r.-t. a huzás felfüggesztésével óriási tömeget fosztott meg a kenyerétől. Az Osztálysorsjáték r.-t. is tehát azok közé tartozik, amely vállalatok a béke időben a kormány jóvoltából milliós nyereségeket vágtak zsebre és amikor arról van szó, hogy a közjóért csekély áldozatot hozzanak, akkor diszkréten félreállanak. Nem árt, ha ezeknek a vállalatoknak a neveit a kormány és a magyar társadalom evidenciában tartják.

Közgyülések.

A *„Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság* az elmult csütörtökön tartotta meg az 1913—14. üzletévi XXI. rendes közgyülését, amely magáévá tette az igazgatóság inditványát. Eszerint a megfelelő leirások után kimutatott 345,381 K 17 f tiszta nyereségből a tartalékalapnak 50,000 K-val való javadalmazása után *részvényenként tiz korona osztalékot fizetnek*, mig a fenmaradó 31,710 K 87 f uj számlára vezetik át. Ezek után a közgyülés a felügyelő-bizottság tagjait ujra megválasztotta. A közgyülés után tartott alakuló ülésen az igazgatóság elnökévé *Ullmann* Adolf főrendiházi tagot, alelnökévé *Lukács* Józsefet ujra megválasztotta.

*

A *Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság* a napokban tartotta *Lánczy* Leó v. b. t. t. főrendiházi tag elnöklésével XXXIII-ik rendes évi közgyülését. Az esedékes szelvények folyó évi november hó 1-étől fogva 10 koronával váltatnak be. az üzletév végével nyugalomba vonult *Borbély* Lajos müszaki vezérigazgatónak a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánitotta. A közgyülés végül *Biró* Ármin vezérigazgató inditványára a hadi jótékonyság céljaira 100,000 koronát szavazott meg. A közgyülést követő igazgatósági ülésben *Seemann* Jenő és *Sátori* Ernő cégvezetőket igazgató-helyettesekké, *Pálmai* Andor és *Décsi* Mór főhivatalnokokat cégvezetőkké nevezték ki.

*

A *Hernádvölgyi* rendes évi közgyülése elhatározta, hogy a 2.366,076 korona 33 fillér nyereségből részvényenkint 10 korona fizettessék ki.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK
Orvosilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Ne vásároljunk
ELLENSÉGEINKTŐL
automobilt
a legjobb NÉMETORSZÁGI márka
"BENZ"
segit egyedül diadalra

APOLLÓ

PROJECTOGRAPH R.-T.

Ma és mindennap az uj félhavi műsor keretében

Lábass Juci

föllépése

a) **Őszi est...** b) **Az igaz!**

(Vágó G. Berta István darai)

Csudaszép...

Operett. Irta: Somlyó Zoltán. Zenéjét szerzette: Hetényi-Heidelberg Albert. — Szereplők: Lábass Juci, Kovács Lilly, Gózon, Érczkövy.

Gyula bácsi.

Karinthy Frigyes tréfája.

Játszák: Szabolcs Ernő és Szemere Gyula.

Csupa uj tréfa, kuplé és magánszám, továbbá **az összes legujabb harc éri főlvételeK.**

Előadások 5, fél 8 és 10 órakor, ünnepnapon 4, 6, 8 és 10 órakor.

ROYAL STANDARD

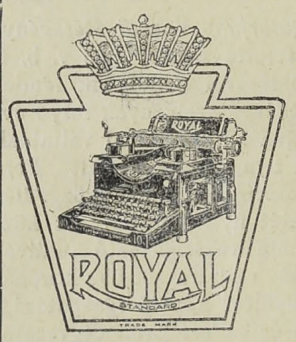

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab **Royal Standard irógépet** szerzett be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb **Royal Standard irógépet** rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVÁCS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76

KEZDETE 8 ES FÉL ÓRAKOR.

9 órakor. **Cocotte becsület** 9 órakor:

Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhart.

11 órakor: **ARANYHALACSKA** Ujdonság!

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—6 óráig a Mulató pénztáránál Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tűzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen.

SZEPESSY SÁNDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56-96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Jäger tricot-ing K 2.20

Jäger tricot-nadrág — — **K 2.—**
Hósapka, kötött — — — **K 1.30**
Érmelegitő, gyapjuból — **K—.70**
Haskötő, meleg flanelből **K 1.30**
Harisnya, meleg kötött — **K—.70**

VAJDA MÓR Deák Ferenc-u. 21

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**

Telefon 50—72. sz. a

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó utca 10. szám.

Díjtalan bemutatás.

Prospektus ingyen.

Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:

Budapest, VII., Gizella-ut 31.

Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

Közgyülés.

Az Első Magyar Részvény Sörfőződe t. c. részvényesei és elsőbbségi kötvénytulajdonosai ezennel tiszteletteljesen meghivatnak *folyó évi nov. 14-én d. e. 10 órakor, a társaság VIII., Esterházy-utca 6. sz., első emeleti irodahelyiségeiben* tartandó

XLVII. rendes közgyülésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése, a felügyelőbizottság által megvizsgált mérleg előterjesztése, a kifizetendő osztalék megállapitása és a felmentvény feletti határozathozatal.
2. Egy igazgatósági tag választása.

Azon t. c. részvényesek és elsőbbségi kötvénytulajdonosok, kik szavazójogukat gyakorolni akarják, sziveskedjenek részvényeiket és elsőbbségi kötvenyeiket, azok szelvényeivel együtt, az alapszabályok 13. és 44. § ai értelmében legalább **három nappal** a közgyülés előtt a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnál (Budapest, IV. ker., Deák Ferenc-utca 7. sz.) téritvény ellenében letenni, hol a felügyelőbizottság által megvizsgált és helybenhagyott mérleg, valamint az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentései **nyolc nappal a közgyülés előtt** a részvényesek és elsőbbségi kötvénytulajdonosok rendelkezésére állának.

Budapest, 1914 október 27-én.

Az igazgatóság.

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. november hó 11-én. — 46. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Beketow

Mátyás, az oroszlánok királya, az oroszból magyarrá vedlett tigris-szeliditő, szépen megfogalmazott levelet irt a tekintetes tanácsnak. A háboruról elmélkedett a városatyai stilusban tartott levél. De nem amiatt panaszkodott Beketow mester, hogy őnéki két hazát adott végzete s ez a két haza most duló csatákat viv egymás ellen. Nem a honfi-bu árad ki a levélből és nem azt kérdezi Pókainé után szabadon a mester, hogy melyik hazát szeresse? Hanem sirva panaszolja, hogy a háboru mérhetetlen károkat okozott néki: királytigriseit besorozták s legjobb nézőközönségét most egy sokkal fenségesebb cirkusz érdekli. Egyszóval: pang a cirkuszüzlet, az emberek most nem kiváncsiak a kötéltáncra, sem a bohócokra. A panaszlevélnek pedig természetesen az a vége, hogy mert világháboru van, hát legyen kegyes a tanács és ne ragaszkodjék szigoruan a bérhez, ne követelje, hogy Beketow kénytelen legyen betartani a szerződését.

Jó szerencse, hogy a tanács nem áll csupa király-tigrisből és oroszlánból. A tanács tagjait nem tudta megszeliditeni Beketow mester és siránkozó levelére gyors választ kapott, a válaszban egy röpke szó volt, igy hangzott: nem! A tanács nem volt hajlandó ellágyulni, mert a tanács jól tudja, hogyha nem lett volna világháboru, hanem olyan viszonyok uralkodnának Budapesten, amit ugy neveznek, hogy „Hoch-konjunktur", — akkor Beketow mester nem levelezett volna, nem közölte volna a tanáccsal az örömét, nem jelentkezett volna önként azzal a nemes eszmével, hogy bevételeinek nem várt emelkedéséből a városnak többet juttat, mint a mennyire a szerződés értelmében kötelezte magát.

És ennél a pontnál állapitható meg a tanács döntésének praecedensszerü jellege. Mert előreláthato, hogy Beketow mester példája tért fog hóditani. A város bérlői és vállalkozói most nem a maguk, hanem a város terhére könyvelik el a világháboru folytán elmaradt, vagy megcsappant hasznot. És mihelyt kisüt a béke napja, garmadával érkeznek majd a Beketowéhoz hasonló levélkék, azzal a szerény kéréssel, hogy a város révén térüljön meg az a kár, amely a bérlőket és vállalkozókat érte a háboru vámján. A tanács előtt pedig ott lesz a felelet: a saját maga által statuált példa, amelynek főindoka az, hogy nem kell feltétlenül a városnak veszíteni minden üzleten és nem szabad átvállalni a kárt, amikor a haszonból olv kevés jut a város pénztárának.

Fullánkok

—

A Fürdő-

utca burkolásának odiózus ügye ismét napirendre kerül a szerdai közgyülésen. A tanács nemes szerénységgel bejelenti, hogy méltányolta a törvényhatósági bizottság jogos felháborodását és az angol cégtől a magyar cégre ruházta át a munkát. A tanács előterjesztése még egy kedves dologgal szolgál. Egészen nyiltan és őszintén bevallja a tanács a városatyáknak, hogy a burkolást már régen megkezdték, sőt már be is fejezték, a fedezetről ellenben csak most akarnak gondoskodni, a munka vállalatba adására, megkezdésére csak most kérnek felhatalmazást a közgyülléstől.

A konkrét esetben ez nem nagy jelentőségü, mert mindössze hetvenhatezer koronás munkáról van szó s mert az utburkolásra tényleg szükség van. De nem szabad szó nélkül hagyni azt, hogy a tanács rendszert csinál a közgyülés negligálásából s vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak utólag közli a közgyüléssel azt, amit szükségesnek tart közölni, amit pedig kötelessége mindig előre közölni.

A német

nyelvnek hatalmas protektora akadt egy városatya személyében. A városatya, felbuzdulva a német szövetségesek győzelmein, azt inditványozza, hogy a tanács állitsa vissza a német nyelvet a népiskolai tantervbe és gondoskodjék arról, hogy a középiskolában is az eddiginél hatványozottabb mértékben tanitsák a német nyelvet. Való igaz, hogy a városatya inditványa nemcsak a pillanat lelkesitő érzelmeiből fakad, hanem praktikus jelentőségü, mert az összeforrasztó háboru után Németországgal közelebbi gazdasági érintkezésbe fogunk kerülni, mint eddig voltunk. De jól vigyázzon a közgyülés, hogy tul ne lőjjön a célon

Törvény

van arról, hogy a tanácsnak legkésőbben az esztendő november havában kell a jövő évi költségvetést a közgyülésnek előterjeszteni. Ezt a törvényt a legbékésebb időben sem igen respektálták, természetes tehát, hogy hire-nyoma sincs még a költségvetésnek, jóllehet, a városatyák decemberig nem jönnek többé össze közgyülésre. De most igazán nem fontos és nem is lehetséges a törvényhez való merev ragaszkodás és nem is kivánhatunk mást, minthogy a polgármester az elmaradt költségvetés helyett tájékoztassa a közgyülést arról, hogy áll a város szénája?

Önkéntes adakozásból gyüjtik a hadiadót.

A háboru kitörésének ugyszólván első pillanatától fogva gyötri a főváros vezetőit az a sulyos gond, hogyan biria ki a város háztartása azokat a rengeteg kiadásokat, amelyek a városra hárulnak és miből fog fedezetet nyerni az a rengeteg összeg, amely az előirányzott bevételekből a háboru folytán elmarad?

A Központi segitő bizottság legtevékenyebb alosztálya, a Vázsonyi Vilmos elnöklete alatt müködő közgazdasági ügyosztály, hetek óta állandóan arról tárgyal, milyen formáját válasszák a pénzszerzésnek. Husz millió koronára tehető az az összeg, amibe a háboru a városnak belekerül s az alosztályban felmerült tervek és ötletek mind azt célozták, hogy a főváros társadalmának legtehetősebb rétegei vállaiák ezt a rendkivüli terhet. Az inditványozók egyik része önkéntes adakozásból, a másik része pedig adókivetés utján akarta előteremteni a hadi adót. Vázsonyi Vilmosnak az volt a véleménye, hogy a legigazságosabb és legbiztosabb eredményt hozó adó a házbér szerint igazodó, kötelező hozzájárulás, pénzfizetés. A terv megvalósitásának azonban sok akadálya lett volna. A statisztikai hivatal kimutatása szerint ugyanis Budapesten mindössze hat olyan bérlő van, aki tizezer koronánál magasabb házbért fizet. A leggazdagabb polgárok, a születési- és pénzarisztokrácia tagjai tulnyomó részben háztulajdonosok, a saját házukban laknak és igy nincsen egységes alapja az adókivetésnek, mert a legtehetősebb adófizetőket nem a házbér, hanem legfőljebb a házbérjövedelem után lehetne megadóztatni.

Ez mindenesetre okosabb lett volna és sokkal szebb eredményre vezetett volna, mint amit a közgazdasági alosztály hétfői ülésén kisütött. Bárczy István dr. polgármester inditványára ugyanis ugy határozott az alosztály, hogy

önkéntes adakozásból teremti elő a város hadi szükségleteit.

A polgármester azzal indokolta meg inditványát, hogy a hadi adónak háromféle fajtája képzelhető el. A legtermészetesebb mód a közgyülési határozaton, utasitáson alapuló és kötelező erejü, kényszeritő hatásu adókivetés. Csakhogy abból az eszmecseréből, amit a polgármester erről a tárgyról *Teleszky* János pénzügyminiszterrel folytatott, azt a meggyőződést szerezte a polgármester, hogy a miniszter idegenkedik ettől a megoldástól és a közgyülésnek ilyen irányu határozatát feltétlenül *megsemmisitené a belügyminiszter.*

Teleszky miniszter azt tanácsolta a polgármesternek, hogy a törvényhatósági bizottsággal emeltesse fel a községi pótadót.

Ennek a határozatnak előzetes miniszteri jóváhagyása biztositva volt. Csakhogy a polgármester ugy érzi, hogy az adóemelés gondolata a jelenlegi viszonyok között gyülöletes a polgárság előtt s nagyon alászná az ő népszerüségét.

Viszont a normális idők helvreálltával amugy sem kerülhető el a községi pótadó tetemes felemelése, tiszta haszon tehát az a *három millió korona*, amit a polgármester a harmadik módszernek, az önkéntes adakozásnak az alkalmazásától remél.

A közgazdasági alosztály nagyjában tárgyalta már a részleteit is az eszme kivitelének. E szerint nagyarányu akció indul meg, bizonyos ünnepélyes formák között fog történni az adakozás, a polgármesterek és tanácsnokok kerületenkint bejárják a fővárost és az előljáróságokon és a kerületi klubokban kézfogással tüntetik ki a nagylelkü adományozókat s hirlapilag nyugtázzák a befolyt összegeket. Az utcákon urnákat állitanak fel, szép hölgyek kerülnek az urnák mellé és mindenkinek, még a legszegényebb gombtulajdonosnak is joga lesz hozzá, hogy az urna megtöltéséből kivegye a részét.

Természetes, hogy tiszta haszon minden fillér, amely ilyesformán a város pénztárát gyarapitani fogja. Szép sikert kivánunk a rendezőségnek, de tartunk tőle, hogy ez a jótékony pumpolásszerü akció nem hoz komoly, számbavehető eredményt és nem fog pótolni egy becsületes, igazságos hadi adót.

Tiz milliót jegyez a főváros a hadikölcsönből.

Elérkezett az a pillanat, amikor minden magyar ember, akinek módjában van, tettekkel bizonyithatja hazafias áldozatkészségét. A pénzügyminiszter nagy nemzeti kölcsönért fordult az állam polgáraihoz s nagyon természetes, hogy az ország fővárosának ragyogó példát kell mutatni még akkor is, ha a példaadás nagyobb áldozatába kerül, mint bárkinek is. A tanács azzal az inditvánnyal járul a szerdai közgyülés elé, hogy

a főváros tiz millió korona névértékü kötvényt jegyezzen az uj kölcsönből.

Szerdán délelőtt a pénzügyi bizottság fogja tárgyalni az előterjesztést és több mint természetes, hogy ugy a bizottság, mint a közgyülés egyhangu lelkesedéssel fogja elfogadni az inditványt.

Felmerül természetesen az a kérdés, hogy vajjon miből telik a városnak a kötvényjegyzésre? A felelet erre az, hogy a városnak a legutóbbi kölcsönből még tetemes betétjei vannak a nagybankoknál s minthogy a bankok erre a célra kötelesek kiadni a betéteket, a főváros is élni fog ezzel a jogával és a bankoknál heverő pénzéért kölcsönkötvényeket fog venni a bankoktól. Ezt annál könnyebben teheti meg, mert tudvalévő, hogy a kölcsönkötvényeket nyomban lombardirozni lehet, a bankok uj kölcsönt adnak a kötvényekre.

A kórházi szállitók.

Bódy alpolgármester nyilatkozata

Mult heti számunkban a város háborus üzleteiről elmélkedtünk és helyet adtunk a vállalkozók köréből hozzánk érkezett számos panasznak, amely panaszok szerint a városházán még ezekben az időkben is csakis olyan vállalkozó juthat megrendelésekhez, akinek a hátamögött városatya van.

Ez a cikk a városházán érthető feltünést keltett és Bódy Tivadar dr. alpolgármester, akinek egy állitólagos nyilatkozatát idéztük, felkérte lapunkat annak közlésére, hogy az idézett beszélgetés közte és Buzay tanácsnok között nem történt meg. Csak annyi tény, hogy amikor az uj kórházak ágynemüinek szállitásáról volt szó, Buzay tanácsnok jelentette, hogy nincs szükség uj árlejtésre és egyáltalában uj intézkedésre, mivel a főváros szerződéses szállitóját, a Freudiger-céget arra kötelezték, hogy dacára a horribilis áremelkedésnek, a háboru tartama alatt is a régi szerződésben megállapitott árakon szállitson a városnak ágynemüeket. A nevezett cég erre lojálisan vállalkozott is. Bizottsági tagok közbenjárásáról, vállalkozók tülekedéséről ezek szerint szó sem lehetett. Bódy alpolgármester felkérésének annál nagyobb készséggel teszünk eleget, minthogy nyilvánvaló, hogy a cikk tendenciája egyesegyedül a kijáró városatyák ellen irányult.

Egyébként a központi segitő bizottság legutóbbi ülésén nem kisebb ember, mint Vázsonyi Vilmos hozta szóba ezt az ügyet. Vázsonyi kérdést intézett a polgármesterhez az iránt, hogy az uj barakkoknál kik szállitották a belső berendezési és kárpitos munkákat. Bódy Tivadar dr. alpolgármester erre bejelentette, hogy ezeknek a barakkoknak az épitése olyan sürgős volt, hogy mindent a főváros régi vállalkozói végeztek el. A kórházi ágynemüek szállitására a fővárosnak van szerződéses vállalkozója, ezeket nem lehetett mástól beszerezni. A szerződéses vállalkozó ugyanazon az áron szállitotta ezeket a cikkeket, mint az előbbi évben és azon az áron nem is tudta volna senki sem szállitani.

Ugy tudjuk, hogy Freudigeréken kivül a Palágyi (Steinschneider)-cég is kapott megrendelést kórházi ágynemüek szállitására.

Elméleti élelmiszerpolitika.

Folkusházy tanácsnok beszámolója.

Folkusházy Lajos tanácsnok, a közélelmezési ügyosztály vezetője, elérkezettnek vélte az időt arra, hogy megszólaljon és ha már élelmiszerekkel nem, hát legalább bölcs tanácsokkal és hasznos tudnivalókkal lássa el Budapest lakosságát. Hétfőn este ülést tartott a közélelmezési bizottság s ezen az ülésen ugyszólván egyéb sem történt, mint az, hogy a tanácsnok beszámolt azokról az intézkedésekről, amelyeket a drágaság enyhitésére tett. A beszámolónak az a refrénje, hogy Folkusházy tanácsnoknak kitünő szeme van, meglátta minden bajnak a forrását és az ellenszerét, de az átkos kormány merő irigységből nem engedte meg, hogy a szép tervek megvalósuljanak. Nagy bölcsen megállapitotta a közélelmezés apostola, hogy Budapesten drágaság van és félelmetes jóstehetségét ragyogtatta annak a kijelentésével, hogy még csak ezután jön az igazi drágaság! Csupa megállapitás és sehol semmi intézkedés! A beszámoló, amely sok szóval körvonalazza a nagy semmit, a községi kenyérgyár lelkes éltetésével végződött. A bizottsági tagok kevésbbé lelkesen fogadták az előadást, mert jól tudják, hogy szép beszéddel, kathedrai bölcseségekkel nem lehet Budapesten élelmiszerpolitikát csinálni.

Események

Közgyülés.

Ötvenöt pontból áll az idei második közgyülés tárgysorozata, amelybe pótlólag felvették még a tiz milliós kölcsönjegyzésre vonatkozó tanácsi előterjesztést is. A napirendet egyébként Buzay Károly tanácsnok előterjesztései dominálják. Legfőbb pontja a székesfővárosi közkórházak 1915. évi költségelőirányzatának megállapitása. A javaslat szerint az előirányzat megállapitásánál az ügyosztály teljesen figyelmen kivül hagyta a háborut, „amely, ha amennyiben közkórházainkban a jövő év folyamán is ápolásra szorulnak sebesültjeink, halomra dönt minden számitást". Ezek szerint a költségelőirányzat tárgyalása csak formalitás és több mint bizonyos, hogy az 1915. évi kórházi szükséglet jóval tullépi a 6,209.660 koronás előirányatot. — Folkusházy Lajos tanácsnok nem nézheti tétlenül, hogy a háboru alatt parlagon heverjen. A szerdai közgyüléstől 40.000 korona megszavazását kéri, amely összegből két halárusitó helyiséget akar épittetni. Azzal a tudattal teszi tetszetősé az előterjesztést, hogy a helyiségek bérlői 4500 korona évi bért fognak fizetni, a főváros tehát kitünő üzletet csinál. Holott a valóság az, hogy a halkereskedők csakis a háboru tartamára kérték a helyiségeket, mert az élő halak kivitele a külföldre most tilalom alá helyeztetett. A háboru után megdől a rentabilitási számitás, mert a halkereskedők nem fogják tovább bérelni a bódékat s akkor majd ismét a községi élelmiszerüzemnek lesznek hajlékai a drága helyiségek.

Egyebekben a napirenden meglátszik, hogy háboru van s valószinü, hogy a közgyülés a legrövidebb lefolyásu lesz.

Uj gázgyári igazgató.

A polgármester Ripka Ferenc dr. vezérigazgató előterjesztésére Schön Győző városi főmérnököt Budapest székesfőváros központi gázmüveinek helyettes igazgatójává nevezte ki. Az uj igazgatónak kiváló érdemei vannak a gázgyár fölépiése körül.

Kitüntetett bizottsági tag.

Várpalotai Palotay Ödön bizottsági tagot, a Lukács-fürdő vezérigazgatóját, a Magyar Vörös Kereszt Egylet főmegbizott-helyettesévé nevezték ki s egyuttal a II. osztályu Vörös Kereszt érdemrenddel tüntették ki.

Utburkolás.

A Tisza Kálmán-tér burkolására beadott ajánlatok közül a tanács a kövezési előmunkára *Obendorfer* József 15,339 K, az aszfalt-munkára a *Posnansky és Srelitz* cég 9652 K ajánlatát fogadta el. Ezzel a munkával kapcsolatban az Aggtelekiutcában végzendő kövezési előmunkát szintén *Obendorfer* József kapta meg 22,328 K-ért, az aszfalt-munkával pedig ugyancsak a *Posnansky és Strelitz* cég bizatott meg 10,542 K ajánlata alapján.

Városatya-kinevezések.

A polármester Mittelmann Bernát dr. és Rózsa Félix dr. bizottsági tagokat az uj Zita-kórházhoz osztályorvosokká nevezte ki.

A főváros hadi kórháza.

A fővárosi hadi kórház, amelyet a kormány és a székesfőváros közösen épitenek, a Gyáli-ut és Hungária-ut sarkán lesz és 4000 ágy befogadására van tervezve. A favázas szerkezetü pavillonok száma 72, amelyek közül 56 a betegek befogadására, mig a többi 16 kezelési, mütő, laboratoriumi és élelmezési célokat szolgál. Az 56.000 négyszögmétèr területet elfoglaló kórház mintegy 2 és fél millióba kerül. E kórház a háboru befejezte után is fenmarad mindaddig, mig a terv be vett uj nagyszabásu fővárosi kórház fölépül, hogy a Rókus kórházat le lehessen bontani és az onnan kiszoruló betegeknek legyen helye. Az uj kórház épitését, amelynek tervei és költségvetései már készen vannak, a nyugodtabb idők beálltával azonnal megkezdik.

Az anglomania letünése.

Megirtuk, hogy a Neuchatel Asphalte Company Ltd. budapesti fióktelepe ellen a főváros kimondotta a bojkottot. Az angol tőkével dolgozó vállalatok — ugy látszik — megriadtak a főváros ismert határozatától, mert a Központi gáz és villamossági r.-t. 12 angol igazgatósági tagját töröltette és helyüket 2 magyar foglalta el. A Központi gáz és villamossági rt. eljárása ugyan nem kifogásolható, mégis nyilt kérdés marad, hogy a vállalat az angol tőkével véglegesen megszüntette-e az üzleti összeköttetést? Ott, ahol 12 igazgatósági tag helyett kettőt cégjegyeztetnek, a vállalat eljárásának tisztaságához mindenesetre kétely férhet és joggal.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF REGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK
Orvosilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
V., Deák Ferenc-utca 21.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A nemzeti kölcsön.

Magyarország világtörténelmi jelentőségü háborujának nemes és tiszta céljait szolgáló hadikölcsön kibocsátására szombaton tehát megtörtént a döntő lépés és Teleszky János pénzügyminiszter a kölcsöntervezetet legközelebb már nyilvánosságra hozza.

Idestova három hónapja annak, hogy Belgrád alatt megvillantak a magyar bajonettek. Három hónapja annak, hogy a hunnok hős ivadékai Lengyelország dusantermő rónáin élethalál harcot vivnak a cári deszpotizmussal. E három hónap alatt Magyarország históriájában világtörténelmi események peregtek le és a magyar katonák számos diadalt aratva, hozzák el az eddig soha el nem ismert Magyarország számára az egész világ csudálatát és tiszteletét.

Ehhez a nagyszerü és felemelő küzdelemhez azonban pénz, temérdek pénz kell. Az állam tehát a ország polgárainak nemesszivü áldozatkészségére és hazafiságára apellál. Nem könyöradományt kér, amikor a nemzeti kölcsön jegyzésére hivja fel az ország polgárait. Kölcsönt akar, amely kölcsönt oly fényes és kecsegtető feltételek mellett veszi igénybe, hogy annak jóljövedelmezősége minden kétségen felül áll. Láttuk, hogy a hadviselő államok leggazdagabbja is — és nálunknál jóval korábban — igénybe vette a nemzet áldozatkészségének forrásait. De merjük állitani, hogy sohasem az elhatározottságnak és biztonságnak azzal az érzetével és tudatával, ahogy azt most a magyar kormány teszi. Megteheti. Ezeréves államiságunk gazdaságtörténelmében még sohasem fordult elő, hogy az állam adósa maradt volna a polgárainak és most, hogy a magyar fegyverek sulya ránehezedik a cári zsarnokságra és megremegnek az orgyilkos szerbek, Magyarország állampénzügye még inkább megszilárdult és szilárdabban és biztosabban állja a háboru pusztitó tüzét, mint valaha. Ez a nagyszerü és megnyugtató tény adja a magyarázatát azoknak a fényes feltételeknek, amelyeket a kormány a nemzeti kölcsön kibocsátása során a tőkés közönségnek kilátásba helyezett. Nem hisszük, hogy akadjon közöttünk bárki, aki ne látná meg ezekben a feltételekben hadseregünk győzelmének feltétlenül biztos és nyugodt érzetét. Ilyen kondiciókat csak az szabhat, aki matematikai pontossággal számitotta ki a háboru jövő esélyeit. A kormány tehát bizik, bizik fegyvereink diadalában, bizik egy szebb és jobb jövő elkövetkező hajnalhasadásában és mi is bizunk a gazdag Magyarország erejében és tettrekészségében.

*

Budapest polgárai!

Hozzátok szólunk! Tihozzátok, akik ennek az országnak, ennek a városnak fényét és ragyogását élvezitek. Tihozzátok fordulunk, akik elsők vagytok az ország kulturális életében, akik zászlótartói vagytok az előrehaladásnak és minden időkben, jó és balszerencsében követésreméltó példát adtatok az országnak.

Budapest polgárai! Mutassátok meg az országnak, dicső szövetségeseinknek és az egész világnak, hogy most is ti harcoltok az első sorokban és jegyezzétek a nemzeti kölcsönt. Hadd lássa az egész világ, hogy a nagy történelmi multu Budapest tettrekészsége döntő jelentőségü és az százmilliókat ér. Minden cimlet egy-egy fegyvert jelent és töltsön el benneteket az a büszke tudat, hogy a hazáért harcoló katonáink kezébe ti, Budapest érdemes polgárai adjátok a leghatalmasabb fegyvert, melynek dus sikere nyomán uj és boldogabb élet zsendül.

*

A nyilvános aláirás a legközelebbi napokban fog megkezdődni. A pénzügyminiszter kölcsönterve szerint a száz korona névértékben fixirozott cimletek kibocsátási árfolyama 97.50 korona lesz. Az első szelvény már 1915 május 1-én esedékes, ugy, hogyha az aláirás csak november második felében történik, ez az aláirónak már 38 fillér ujabb jövedelmet jelent. Eszerint a tényleges kibocsátási árfolyam tehát 97.12 korona, a tényleges kamatozás pedig kb. 6.1 százalék lesz. Az aláirás során a cimlet névértékének 10 százalékát kell készpénzben vagy kaucióképes papirokban befizetni. A hiányzó összeget pedig két részletben körülbelül két hónapi időközön belül. Aki oly módon ir alá, hogy a jegyzett kötvényeket öt évre zárolja, az követelheti, hogy öt év mulva a jegyzett összeg neki visszafizettessék.

A kávéházi hadseregszállitók.

A kávéházi Conradok és egyéb lézengő ritterek termelésében nem szegény a háboru. Valamennyi egy kaptafára alakul. Köztük a legujabban fölfedezett, de már régen garázdálkodó tipus, a kávéházi hadseregszállitó is, amely tipus a kávéházak moral insanity-mezőin dusan tenyészik. Ne nem minden kávéházban! Különösen két nagy kávéházunk (az egyik a Köruton, a másik az Andrássy-uton) klimáját találták fejlődésükre nagyon kivánatosnak.

A tipus első, összefoglaló tulajdonsága természetesen, hogy penészesedésnek induló bankók nem igen rontják a zsebüket. Mindez nem befolyásolhatja a derék kávéházi hadsereg-szállitókat abban, hogy öblös hangon és merész gesztusokkal, milliárdokkal dobálódzanak. Jobbadán az ősrégi és előkelő Politzeiwidrig család sarjaiból kerülnek ki, de még azok is, akik ezzel a származásbeli előkelőséggel nem is rendelkeznek, kényesek az életkörülményeik titokban tartására. Soha senkinek orrára nem kötötték, hogy miből élnek. A háboru azonban mégis hangos szerephez juttatja őket. Ha belépsz a kávéházba a kora délelőtti órákban, vélnéd, a börze csarnokába jutottál. A „veszek" és „adok" igéi röpködnek körülötted, elkábulsz a milliárdoktól és belefájdul az agyvelőd, amig elképzeled, mennyi lehet százezer bunda, kétmillió bakancs, ezer vaggon burgonya, száz vaggon szalonna, tizezer métermázsa zsir, ezer tonna tea. Az ő elméjük azonban hozzáedződött ezekhez az óriási méretekhez.

Könnyü megérteni azonban a titokzatos, de pénz nélkül operáló kávéházi börze-Napoleonokat, ha működésük másik harcterén is rajtuk tudunk ütni. Ez a csatatér: gyárosok, nagyiparosok, őstermelők dolgozó-szobái. Hullámzó fölvonulásban jelentkeznek itt is a kávéházi hadseregszállitók. Van-e önnek száz vaggon szalonnája?" hangzik az erélyes kérdés. Aztán átterelődik a tárgyalás az árakra, végül pedig a háboru szeliden mosolygó hiénája kötelező kijelentés nélkül távozik. A kereskedőnek azonbn, aki dus szalonnaraktárak boldog tulajdonosa, el kell ámulnia a vevők tülekedésén, akik ugyan nem vásárolnak, de a kilincset kézről-kézre adják.

Végezzünk először a kávéházi hadseregszállitók apró üzleteivel. Ők zsonglőrei a milliárdos lejtéseknek, nem sajnálják a lábukat és a szimatjukat. Hivatlan prókátorai a háborus kereskedelemnek. Sőt az sem lehetetlen, hogy imitt-amott sikerül nekik valamit venni és eladni pénz nélkül. Jelentékeny közvetitési dijakhoz is juthatnak ilyen körülmények között, ami életüknek szinte egyetlen félig-meddig tisztességes, de teljesen fölösleges és a gazdasági életre mégis káros munkája.

De itt, ezeknél a látszólagos végpontoknál nekünk még sincs módunk megállanunk. Nekünk vissza kell térnünk a kávéházi hitvány, álbörzéről oda, ahol a gazdasági életnek igazi tényezői vannak. Be kell nyitnunk még egyszer a kereskedő dolgozó-szobájába, akinek tényleg van száz vaggon szalonnája. Ez a kereskedő a harmadik kávéházi hadseregszállitó látogatása után megdörzsöli a kezét és boldogan szól: „Ugy látszik, nagyon keresik a szalonnát." És a látogatók számának arányában emelkedik az áru értéke, egy délután alatt tizen jelentkeznek a Politzeiwidrig család sarjai és másnap reggel azt veszi észre a feleséged a piacon, hogy tegnapról mára hihetetlen mértékben emelkedett a szalonna, a burgonya, a bab, a liszt ára.

Itt aztán el is értük azt a pontot, ahol joga van a méltó harag kitörésének, ahol parancsoló elkeseredéssel kell leleplezni a társadalom uj tipusu kártékony ingyenélőit. Vezető köreinknek megvolt az a bölcs előrelátásuk, hogy a háboru idejére bezárták a tőzsdét, hogy az árak természetellenes hullámzásának igy utját szegjék. És ugyanakkor zugbörzék virulnak a kávéházakban, milliárdos lejtésekkel dobálóznak a pikkoló-koldusok és a kölcsönkért koronák iparlovagjai. Pillanatnnyi betekintést kérünk az álbörzékbe és valami eszközt, ami széjjelrobbanthatja a hadseregszállitókat, akik sem szállitást, sem hadsereget nem láttak soha, de akik Budapest népének bőrére gonosz indulattal verik föl az árakat. A farizeusokat korbáccsal szokás szétkergetni.

Az osztálysorsjáték szünetelése.

Vettük és tárgyilagosságánál fogva szó szerint adjuk az alábbi panaszos levelet: Tekintetes Szerkesztő ur! A „Fővárosi Hirlap" e hó 4-ikén megjelent 45-ik számában „Az osztálysorsjátékról" cimmel kezdődő cikkben hibáztatni méltóztatik azt, hogy a „M. kir. szab. Osztálysorsjáték R-T." a huzásokat beszüntette és arra inti az Osztálysorsj. R-T.-ot, hogy a közgazdasági élet normális keretekben való tartásához való hozzájárulás és egyéb szempontokból, még némi áldozat árán is folytatnia kellett volna a huzásokat. Engedjen meg, t. Szerkesztő ur, de amikor hibáztatja a társaság eljárását, nagyon is csinján bánik azzal, mert ugy itéli meg a társaság eljárását, mintha nem szép, de azért jogos dolgot cselekednék. Már pedig éppen az a leghibáztatandóbb a társaság eljárásában, hogy nem jogos alapon áll és a játékban résztvevő feleket egyszerüen kijátszotta. Ugyanis hat osztályhuzás képez egy teljes játékot. Az öt, de főleg az első négy huzáson, a befizetett összegek egy csekély része kerül nyeremények fejében vissza a játszókhoz, a nagy tömegéből a befizetéseknek pedig gyülik össze a társaság és az állam nyereségén felül az a 10.555,000 korona, mely a hatodik osztály huzásánál, hol a befizetés már csekély, mint nyeremény kiosztásra kerül. Kérdem, mi jogon tartja vissza a tizmilliót meghaladó összeget a játékosoktól a társaság? Aki májusban a sorsjegyet vette és azóta a befizetéseket eszközölte, az azt a *kibocsájtott játékterv alapján tette.* Neki joga van követelni, hogy vele szemben a játékterv betartassék. A játékterv szerint fele a játékosoknak feltétlenül visszakapja a pénzét, mert a sorsjegyek fele feltétlenül kihuzatik. Ennek október 24-ig kellett volna megtörténni, de persze kellemesebb a tizmillió kamatait ellenszolgálat nélkül élvezni. Az sem mentség, hogy majd ha ujra megindul a játék, folytatódni fog ott, ahol abbamaradt, mert aki a játékban résztvett, az a *játékterv*-ben ismertetett játékra határozta el magát. Az konveniált neki, máskép talán részt sem vett volna, az tehát vele szemben egyoldalulag meg nem változtatható. Kiváló tisztelettel *Egy előfizető.*

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

APOLLÓ

PROJECTOGRAPH R.-T.

A páratlan sikerü november félhavi műsor!

Lábass Juci

föllépése

a) **Őszi est...** b) **Az igaz!**

Csudaszép...

Operett. Irta: Somlyó Zoltán. Zenéjét szerzette: Heténvi-Heidelberg Albert. — Szereplők: Lábass Juci, Kovács Lilly, Gőzon, Erczkövy.

Gyula bácsi.

Karinthy Frigyes tréfája.
Játszák: Szabolcs Ernő és Szemere Gyula.

Előkészületben Lábass Juci és Nyáray Antal fellépésével **A rókavadász**

Előadások 5, fél 8 és 10 órakor, ünnepnapon 4, 6, 8 és 10 órakor.

ROYAL STANDARD

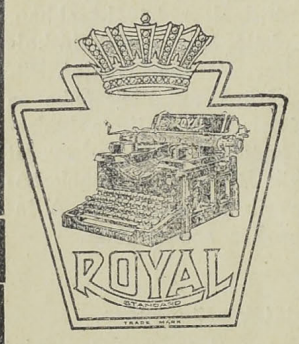

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárossi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab **Royal Standard irógépet** szerzett be.

A m. kir. **igazságügyi ministerium** 80 drb **Royal Standard irógépet** rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVACS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

9 órakor: **Hazudoff herceg** 9 órakor:
Szatyra az orosz társadalmi életből. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhardt,

11 órakor. **Cocotte becsület** 9 órakor:
Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhart.

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—4 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen.

SZEPESSY SÁNDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest, VII.**, Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56—96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 000“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Friss szalámi

HERZ gyártmány a horgonnyal,

a legpontosabb **tisztaság** betartása mellett, a legjobb **disznóhusból** készitve, kapható már a legtöbb sajt-csemege-, füszer- és hentesüzletben. Minden rudon ólomplomba bejegyzett védjegygyel.

HERZ ÁRMIN FIA BUDAPEST.

Díjtalan bemutatás.

Prospektus ingyen.

Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:

Budapest, VII., Gizella-ut 31.

Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.

és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, -1, -12. **Kartellen kivül.**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Jäger tricot-ing K 2.20

Jäger tricot-nadrág — — **K 2.—**
Hósapka, kötött — — — **K 1.30**
Érmelegitő, gyapjuból — **K—.70**
Haskötő, meleg flanelből **K 1.30**
Harisnya, meleg kötött — **K—.70**

VAJDA MÓR Deák Ferenc-u. 21

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. november hó 18-án — 47. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Huszonöt

percig tartott mindössze a főváros törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyülése. S ha számba vesszük, hogy e huszonöt perc alatt hatvan előterjesztést fogadtak el a városatyák s az előterjesztések között nagyjelentőségü, vitára érdemes tárgyak voltak: — akkor látni fogjuk, hogy ezt a gyors munkát nem a tanács iránti feltétlen bizalom fütötte, és nem is a városatyák indolenciája, hanem egyesegyedül a háboru, amely nevetséges egérré zsugorit mindent, ami a béke napjaiban érdeklődésre tarthat számot, ami fölött vitatkoztak annakelőtte, ami lázba hozta a kedélyeket, gondolkodásra kényszeritette az elméket.

Negyedik hónapját éljük a borzasztó világháborunak és máris türelmetlenek vagyunk, máris azt szeretnők, hogyha elpihennének a gyilkos fegyverek és a megszokott polgári élet, a szürke, eseménytelen béke napja ragyogna reánk. Pedig bizonyos, hogy a háboru hatását még csak ezután fogjuk érezni. A népfelkelők sorozása hatalmas rendet vág az ifjuság között, a főváros lakosságának ritkulása szembetünőbb lesz. A pénzkészletek rohamosan fogynak s rövid idő mulva az élelmiszereket csak a legtehetősebbek fogják tudni megfizetni. Jön a kemény tél, szaporodnak a nyomorgók. És jönnek, egyre jönnek a sebesült hősök, a legnagyobb kórházak is szükeknek fognak bizonyulni . . .

Való igaz, hogy a huszadik század szülöttje nem szeretné állandósitani ezt az állapotot. Kivetkőzik az ember egész valójából és a semmiségbe vesznek azok is, akik béke idején oszlopai a társadalomnak, hivatalból vezetői a polgárságnak. Nincs más hatalom ma, mint a katonaságé, nincs ma sulya senkinek, csak a hadvezérnek. Kommunális életről sem lehet ma szó, a városházán minden munka a háboru jegyében folyik. A modern világháboruk nem tartanak harminc évig, sőt hétig sem. Erős a reményünk, hogy gyors győzelem fogja kisérni a magyar fegyvereket és akkor megujhodott életet fog kezdeni a nemzet. A háboru után Budapest sem folytathatja az életét ott, ahol elhagyta. Most nincs helye a krajcároskodásnak és nincs értelme annak, hogy a háztartás csődjéről, az adminisztráció hibáiról beszéljünk. A jelszó most nem lehet más, mint az, hogy mindent meg kell tenni a győzelem érdekében. A katonák feláldozzák a polgárságért életüket, a polgárságnak viszont kötelessége a béke idején szerzett vagyonának tekintélyes részét a katonaság, a háboru céljaira feláldozni. És ha béke váltja fel a véres csatákat, a békét is csak az élvezheti, aki megszenvedte a háborut.

Fullánkok

—

Adóemelés

árnyékát vetik falra a városházán. Nincs pénz — kell pénz és a probléma megoldásának nincsen egyszerübb módja, mint az, hogy aki eddigelé harminchárom százalékos pótadóval járult hozzá a városi terhek viseléséhez, annak a jövőben negyven százalékot sem szabad e célra sajnálni. A probléma azonban ott kezd tulajdonképpen problémává válni, amikor a városatyákról lehámlik ebbeli minőségük és előttünk állnak, mint egyszerü, szerény háziurak, tőkepénzesek, nagy adókat fizető virilisták. Természetes, hogy ezek az adóemelés gondolatától jobban táznak, mint katonáink a Kárpátok tövében. De természetes az is, hogy ez a fázás nem lehet akadálya a radikális, őszinte, becsületes megoldásnak. Vonják le az urak eddigi szereplésük konzekvenciáit és ha vörösre tapsolták a tenyerüket, valahányszor a polgármesternek sikerült ujabb szociális áldást hinteni a városra, ha szótlanul türték a sok adósságcsinálást, a temérdek fényüző kiadásokat: — akkor most önmagukra vessenek, ha az adóemelés ódiuma nemcsak a tanácsot éri, hanem őket is.

Az adóemelés természetes következménye az eddigi városvezetési politikának. Semmi összefüggésben nincsen a háboruval, legföljebb annyiban, hogy a háboru időnek előtte felfakasztotta a rosszindulatu bajt.

A kormányt

háritja a felelősséget az élelmiszerek drágaságáért a közélelmezési ügyosztály buzgó vezetője. Szerinte a kormány az, amely semmit sem tesz, a kormány fumigálja a város felterjesztéseit, sőt a kormány homlokegyenest ellenkező intézkedéseket tesz, mint amit a város ráparancsol.

A kormányt nem akarjuk megvédeni, mert a kormány sok minden egyébért is felelős, elbirja tehát alkalmasint ezt a szemrehányást is. Viszont Folkusházy tanácsnok urnak kizárólag az a feladata, hogy Budapest lakosságának élelmezését gondozza, az élelmiszerek beviteli nehézségeinek elháritásáról gondoskodjék, vigyázzon, hogy ne legyen élelmiszerhamisitás és ne legyen élelmiszeruzsora. S ahelyett, hogy e tekintetben konkrét adatokat, megbizható és megnyugtató felvilágositásokat adott volna, a kormányt bepanaszolta, másokra háritotta a felelősséget a tanácsnok. Nagy és nehéz napokban kicsinynek és nehézkesnek bizonyult. Ez az, amit a polgárság nem fog elfelejteni a közélelmezés legfőbb őrének.

Földalatti gyorsvasutak.

Készül a pályaudvarok reformja.

Budapest pályaudvarainak ujjáépitése, kihelyezése, a háboru kitörése előtt egyike volt a legaktuálisabb problémáknak. A közgazdasági ügyosztály vezetője, Vita Emil dr. tanácsnok, hónapok óta tárgyalt már erről a kérdésről az illetékes tényezőkkel. A háboru nemcsak hogy el nem temette a problémát, hanem még siettette a gyakorlati kivitelt, mert a Máv. hasznos tapasztalatokkal lett gazdagabb.

A háboru kitörésekor természetesen fontos és nehéz feladat háramlott az államvasutakra, a mely tüneményesen rövid idő alatt a katonák százezreit volt kénytelen elszállitani az északi és déli harctérre. Az államvasut ezt az emberfeletti munkát zavartalanul, akadály nélkül bonyolitotta le, a hadvezetőség legnagyobb megelégedésére. A gyors és tömeges szállitás csak megerősitette a szakkörökben régen ismert tényt, hogy vasutaink, de különösen pályaudvaraink alapos reformra szorulnak, hogy a jövőben is eleget tegyenek az egyre fokozódó igényeknek. A mozgósitással járó tömeges csapatszállitások nehéz munkáját befejezve, az államvasutak mérnöki osztályában a budapesti pályaudvarok reformjáról nagy és részletes tervezet készült, melynek egyes nevezetesebb részleteit, egy a munkában résztvett előkelő szakember információi alapján, az alábbiakban ismertetjük:

Az államvasutak mérnöki hivatalaiban készülő és már majdnem a befejezés előtt álló tervek lényege az, hogy a mozgósitással járó óriási forgalom lebonyolitásánál szerzett tapasztalatok nyomán, meghagyja az összes személypályaudvarokat a mai megszokott helyén, azonban *valamennyit a föld alá helyezi.* Továbbá megszünteti a mai rendszerü fejállomásokat és valamennyi budapesti személypályaudvart átmenő állomások rendszerére alakitaná, ami nem ugy értendő, mint a vidéki pályaudvarokon, hogy délről északnak, keletről nyugatnak, csak áthaladnának a vonatok Budapesten, hanem a vonatok menete ezeknek az állomásoknak létesitése esetén is épp ugy megszakadna, mint most, csupán abban nyilvánulna meg előnye a mai fejállomásokkal szemben, hogy a felesleges üres, holt meneteket kiküszöbölvén, a *forgalom gyorsitását s a pályaudvarok teljesitőképességének fokozását segitené elő* s amellett lehetővé tenné, hogy az egyes irányokba az összes budapesti pályaudvarokból is felszálljanak az utasok. Igy például a czegléd—orsovai vonatok érintenék a délivasut állomását, a nyugati és keleti pályaudvart is. A vonatok kiindulása a tervezet szerint két szerelő pályaudvarról történnék, egyik Rákoson lenne, a másik Kelenföldön. Ezeket, valamint a keleti, nyugati és ferencvárosi pályaudvarokat egymással s a délivasut pályaudvarával részben földalatti, illetve *Duna alatti alaguttal tervezi összeköttni.* Az alagutak a Klotild-utca, Szív-utca, Felső-Erdősor, Rottenbiller-utca alatt s részben a mai pályaudvaroknak, jelenleg vágányzatok által elfoglalt, a tervezet végrehajtása esetén beépitendő területén, *az ott kihasitandó*

utcák alatt haladnának. Az épitési költségek, a felszabadult telkek értékének levonása után, mintegy *40—42 millióra tehetők.* E tervezetnek nagy előnye, hogy bármikor felesleges költség nélkül fejleszthető, továbbá hosszu időre biztositja *a személyközlekedés zavartalan voltát, bármilyen megterheltetés esetén.*

Ennek a nagyjelentőségü, fontos tervezetnek mintegy kiegészitéseképpen egy másik nevezetes terven is dolgoznak a Máv. hivatalaiban, mely azonban még nagyon kezdeti stádiumban van. Ez *a Budapesten létesitendő földalatti gyors vasuti hálózat.* Ez a gyorsvasut, kiszivárgott hirek szerint, a Vilmos császár-ut, Muzeum-körut, Üllői-ut, Rákóczi-ut, Vámház-körut alatt futná be a várost, sőt egy ága a Duna alatt átmenne Budára is.

A polgármester fivére a villamosművek vezértitkára.

Amerre nézünk a napilapokban, mindenütt jótékonysági hirekkel találkozunk. A sok hir között szerényen huzódott meg a mult héten a következő:

— A Váci-utca 72. számu házban e napokban nyilt meg a fővárosi villamosművek alkalmazottainak hadikórháza. *A kórház vezetője Bárczy Gusztáv vezértitkár,* a sebesültek ápolását *Stark* Lipótné, a villamosművek vezérigazgatójának neje vállalta el. A kórházat a szükséghez képest ki lehet bővitení.

Ebben a jámbor kommünikében szerepel először az uj „vezértitkár ur" neve. Tehát hiába tagadták, hiába cáfolták a hirt a nyár elején, a mikor megirtuk: — mégis a polgármester fitestvére, Bárczy Gusztáv lett a titkár, sőt nem is elégedtek meg ezzel a cimmel és ranggal és fizetéssel, hanem egyenesen vezértitkár lett belőle. Nem kételkedünk benne, hogy Bárczy Gusztáv kitünően be fogja váltani a hozzáfüzött reményeket. Először is azért, mert ezek a remények nem tulzottak, hanem szerények, másodszor és különösen pedig azért, mert a régi magyar példabeszéd szerint akinek az isten polgármesteri testvért ád, annak elegendő tehetséget is ád a testvériségből folyó hivatalnak az ellátására.

Készül a költségvetés.

Decemberben elfogadják.

A szerdai közgyülésen a polgármester bejelentette, hogy a közgyülés a legközelebbi időben a jövő évi költségvetést fogja tárgyalni. Érdeklődésünkre illetékes helyen a következő felvilágositást kaptuk erre vonatkozólag:

— A költségvetéssel november hó végén elkészülünk. A munka két okból ütközik óriási nehézségekbe. Az egyik baj az, hogy a számvevőség személyzetének nagy része a háboruban van s az ideiglenesen beosztott segéderők nem tudják pótolni a régi, gyakorlott embereket. A másik nehézség a bevételek előirányzása körül van. Mi ugyanis egészen normális, szolid alapon nyugvó, reális költségvetést akarunk összeállitani. Már pedig a háborus hónapok tapasztalatait még csak most lehet összegyüjteni. Csak most fogjuk látni, mennyivel kevesebb jövedelmei voltak az üzemeinknek, mennyivel kevesebb nyereségrészesedést várhatunk a közlekedési vállalatoktól, mennyivel kevesebb a háboru alatt az adóbevétel. Minthogy több mint valószinü, hogy a háboru erősen bele fog nyulni az 1915. évbe, a költségvetés összeállitásánál, a jövő évi bevételek előirányzásánál az elmult háborus hónapok eredményeit fogjuk alapul venni.

Nyolc millió a közmunkák folytatására.

A háboru kitörésekor a főváros ugyszólván összes folyamatban lévő épitkezéseit, beruházásait beszüntette, mert félő volt, hogy kiapad a város pénztára s nem lesz miből fizetnie a tisztviselőket.

Ez a veszély egyelőre nem fenyegeti a várost, s éppen ezért elhatározta a tanács, hogy már legközelebb ismét folytatni fogja azokat a közmunkákat, amelyeket már a háboru kitörése előtt megkezdtek. Mintegy nyolc millió korona értékü közmunkákról van szó, ami minden esetre jelentős összeg és lényegesen hozzá fog járulni a munkanélküliség enyhitéséhez, a keresetnélküliség csökkenéséhez. Nemcsak a munkások, hanem a vállalkozók, iparosok és kereskedők létérdeke követeli a közmunkák sürgős folytatását.

Most állitják össze az illetékes ügyosztályok a szóbanforgó munkálatokra vonatkozó kimutatásokat. A munkák sorrendjének megállapitásánál a döntő szempont az, hogy a kisipar jusson munkához, keresethez.

Pótadóemelés — vagy önkéntes adakozás?

Mult heti számunkban részletesen kifejtettük azokat az okokat, amelyek arra birták a polgármestert, hogy eredeti terveitől eltérjen és a szükségszerü adóemelés helyett a főváros polgárságának kényszernélküli nagylelküségéhez folyamodjék. A főváros tudvalévőleg eddig mintegy három millió koronát forditott különféle jótékonysági célokra s erre az összegre a rendes költségvetés keretén belül nincsen fedezet. A legtermészetesebb megoldás az volna, hogy a három millióra akkor keressen a város fedezetet, amikor a háboru elmulik s amikor ugy sem lehet többé halasztani a háztartás gyökeres rendezését, nem lehet kikerülni az adóemelést s feltétlenül szükség lesz egy nagyobb kölcsönre.

A 36-os kerületközi bizottság hétfőn foglalkozott ezzel a kérdéssel s habár döntést nem hozott, elvben mégis kimondotta, hogy kerüli az adóemelést és inkább a társadalom belátására appellál. Ez pedig teljesen meddő, elhibázott dolog. A főváros lakosságának nincsen pénze, a források kimerültek, a jótékonyság nem dühöng már nálunk, önkéntes adakozásra nem lehet támasztani ilyen akciót. Kizártnak tartjuk, hogy a szükséges három millió koronát önként adják össze. Nagyfoku naivitás kell hozzá, hogy valaki ezt remélje.

Tagadhatatlan, hogy az adóemelésért nem kapna fáklyásmenetet a polgármester. De ma nincsen ellenvélemény, ma minden érdeklődést és minden akciót a maga számára foglalja le a háboru. Ma tagadhatatlanul könnyebb voln keresztülvinni a pótadóemelést, mint a béke idején.

A 36-os választmányban felmerült egyébként még egy nagyon okos, megszivlelendő ötlet. A kormány ugyanis a legközelebbi jövőben be akarja hozni, illetve életbeléptetni a jövedelmi adót s ha hozzájárulna ahhoz, hogy a város az uj adó után igazodó jövedelmi pótadót szedhessen, akkor a probléma gyönyörüen meg volna oldva, mert elkerülhetnék az adóemelés leggyülöletesebb — de legőszintébb — formáját s mégis tekintélyes és állandó jellegü jövedelemhez juttatnák a várost.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK
Orvosilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Huszonöt perc.

A legrövidebb közgyülés.

* * *

Egy világháborunak kellett jönni, hogy a városatyák huszonöt perc alatt hatvan előterjesztést fogadjanak el és ezt a rekordot még tetézzék, azzal, hogy a napirend egyetlen pontjához sem szólaljanak fel.

1914. november 11. — ez a dátum a közgyülések krónikájában vörös szint érdemel. Az arcok már akkor kezdtek felderülni, amikor hirül hozták, hogy Harsányi Adolf, a kávés ipartestület nyugdijazott tagja, elejtette a német nyelvet és nem terjeszti elő inditványát. Egészen biztos, hogy az inditványt éppen ugy elutasitották volna, mint ahogyan a hasznavehetetlen bakancsokat sutba dobják. De néhány buzgó magyar erősen fogadkozott már, hogy megtanitja magyar szóra Harsányit és félő volt, hogy a közgyülésen kitör a magyar-német viszály s veszély be jut a szövetségi hüség. A polgármester az elmaradt inditványért azzal kárpótolta Harsányit, hogy megbizta őt a jegyzőkönyv hitelesitésével, ami kitüntetésnek nem nagy, de arra jó, hogy a hitelesitő neve belekerüljön a jegyzőkönyvbe.

Elmulván a veszély, őrült galoppban referálták el csekély előterjesztéseiket a tanácsnok: Berczel Jenőt zajosan megtapsolták, amikor a tiz milliós hadi kölcsön jegyzését javasolta. Egy városatya névszerinti szavazást kért — hogy a nevét hallja már egyszer a teremben — de kitanitották, hogy ha a város vesz, akkor nem kell névszerinti, majd akkor kerül erre a sor, mikor eladjuk a kötvényeket.

Négy órát és husz percet mutatott a nagy fali óra, amikor Márher tanácsnok két utkaparó kegydijazásáról kezdett beszélni. Fél perc multva megszólal a polgármester:

— Több tárgy nem lévén, az ülést bezárom.

Erre nem voltak elkészülve a városatyák, de nem volt rá elkészülve a büffet bérlője sem, aki legjobban szereti, ha háromnapos közgyülések vannak. Igy a sok habos kávé és tea megmaradt s a városatyák a jól végzett munka tudatában kitódultak a teremből. Utközben gratuláltak Légrády Ottónak, aki vörös keresztes megbizott lett. És valahány városatyával találkoztak a lépcsőházban, mindegyiknek azt mondták:

— Siess pajtás, mert le találsz késni a közgyülésről.

Siettek is a későn érkezett atyák. Halász városházi igazgató fogadta őket. Öt órakor jött Havass Rezső. Zsebeiben tiz beszédet szorongatott. Félhatkor berobogott Leitner Adolf. Magával hozta a szakállát. Hat órakor Kanter Károly nyurga alakja jelent meg. Egy üveg Lysoform volt nála. Félhétkor két sas repült a terembe, hétkor egy elszánt szabad polgár jött Budáról és jó hireket hozott Dunántulról. Nyolckor azt mondta Havass:

— Nem szép, hogy a polgármester igy megváratja a közgyülést. De ha már itt vagyunk, szives engedelmükkel elmondom a beszédemet.

— Parancsoljon, méltóságos ur! — mondták a városatyák és a következő pillanatban végérvényesen távoztak a teremből.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
s menyasszonzi kelengyék
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
V., Deák Ferenc-utca 21.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Sorozzák a százmilliókat.

A hadikölcsönre hétfőn, két nap előtt kedték meg az előjegyzéseket és már is közel négyszáz millióra tehető az az összeg, amely eddig egybegyült. Szaporodnak tehát a milliók, hogy diadalra vigyék a nemzeti védelem nagyszerü ügyét és hogy példát adjunk a magyar nemzet hatalmas harcra és tettrekészségének. Az egész ország sorompóba lépett, élén a fővárossal és a főváros vezérintézeteivel, amelyek lázas igyekezettel és buzgalommal dolgoznak a hadikölcsön sikerén. Amikor ezt itt örvendetes tény gyanánt leszögezzük, megelégedéssel állapithatjuk meg, hogy Budapest pénzintézetei minden anyagi és erkölcsi erejüket harcba vitték, csakhogy a nemzeti kölcsön ügye gazdag sikerrel végződjék. A főváros pénzintézetei most éjjel-nappal permanenciában vannak és százezerszámra küldözgetik szét a fényes feltételü hadikölcsönt ismertető prospektusokat és nem eredmény nélkül. Amennyire a rendelkezésünkre álló adatokból megállapitható, az eddig jegyzett összegeknek ötven-hatvan százalékát a főváros nagybankjainál jegyezték, főleg a Hitelbanknál, Kereskedelmi banknál, Leszámitoló banknál és a Magyar Banknál.

Ennek a nagy és impozáns anyagi erőkifejtésnek azonban vannak árnyoldalai is és azt hiszszük, hogy a nemzeti ügynek vélünk szolgálatot tenni, amikor ezeket is szóvá tesszük. Ha végigtekintünk ugyanis az aláirók listáján, szembeötlik rögtön, hogy az aláirók soraiból éppen azok hiányoznak, akiknek a nemzeti kölcsön jegyzésével a haza iránti kötelességet elsősorban kellene leróniok. Ezek pedig a magyar állam által évtizedek óta gazdagon szubvencionált vállalatok. Tudjuk, hogy az állam évente több millióval duzzasztja egyes vállalatok mérlegtételeit és ezek az állami szubvenciók tudvalevően csak arra jók, hogy a illető vállalat igazgatósága és részvényesei nagyobb tantiémeket kapjanak. A magyar vállalatok közül ilyenformán rengeteg társulat élvezte és élvezi ma is a kormányok jóindulatu anyagi támogatását. Most tehát itt az ideje, hogy azok a vállalatok az állam bőkezüségét nagyobb összegü kölcsön jegyzésével honorálják. Minden megjegyzés nélkül, sajnos, a dusgazdag katolikus klérus mellett sem suhanhatunk el. A klerus az eddig nyilvánosságra hozott adatok szerint nem egészen hat millió koronát jegyzett, ami nagyon kis töredéke annak a milliárdos vagyonértéknek, amit nálunk a papság minden ellenszolgáltatás nélkül birtokol. Az idő ugyan nem alkalmas a rekriminációra, de amikor azt látjuk, hogy ebben az országban még a legutolsó munkás is az ő összekuporgatott fillérein állami cimletet vásárol és ily nemesen szolgálja a nemzeti védelem ügyét, a dusgazdag katolikus klérusra ez az áldozatkésség kétszeres kötelességet ró. Az aláirás hétfőn kezdődött és reméljük, hogy ez az enyhe, de kétségtelenül helyénvaló intelem buzditásul szolgál azok számára, akik vagyonuk alapján nagyban elősegithetik a magyar nemzet ügyének sikerét.

A hadikölcsön jegyzése egyébként országszerte megnyilvánult határtalan lelkesedésre vall. Erre az alább következő és hétfőn lezárt összeállitásunkból következtethetünk. A kimutatásban csak az ötvenezer koronán felüli jegyzések szerepelnek, mig az ennél kisebb tételeket elhanyagoltuk. A jegyzések a következőképpen oszlanak meg.

Legmagasabb hely . .	5,000 millió korona
Frigyes főherceg . .	4,000 millió korona
Budapest székesfőváros	10,000 millió korona
Fővárosi pénzintézetek	69,000 millió korona
Városok és községek .	20,140 millió korona
Egyéni cégek	17,000 millió korona
Testületek	14,565 millió korona
Magánosok	13,600 millió korona
Ipari, keresk. és forg. váll.	10,950 millió korona
Egyházak	7,600 millió korona
Biztositók	10,000 millió korona
Különféle	2,560 millió korona
Vidéki pénzint. . . .	1,200 millió korona
Vármegyék	1,200 millió korona
Összesen	*186,815 millió korona*

A fenti összeállitás szerint a hétfő estig történt és publikált nagyobb jegyzések végösszege tehát 186 millió koronát tesz ki. De itt természetszerüen figyelembe kell vennünk a kistőkések jegyzését is, ami a nagy jegyzéseknek legalább is az ötven százalékát alkotja. E szerint a nemzeti kölcsönre eddig közel négyszáz millió koronát jegyeztek. Ami természetesen meglepően fényes eredmény, mert hisz a tulajdonképeni jegyzés csak most indult meg. Az ország anyagi erőkifejtésének leragyogóbb pontjához azonban csak akkor érünk, ha a sajtó agitáló ereje az ország legfélreesőbb zugába is elér. Az intenziv sajtóagitációnak hatása, amire a pénzintézetek számitanak, majd csak a hét vége felé jelentkezik és nem fér kétség ahhoz, hogy ennek a megbecsülhetetlen munkásságnak az eredménye — milliárdos nemzeti kölcsön lesz.

Közgazdasági lovagiasság.

Meghatottan, sokszor elérzékenyedve, de mindig bizonyos belső megnyugvással, helyesléssel olvassuk azokat a hireket, amelyek arról szólanak, hogy milyen lovagias ellenfél a magyar. A legelkeseredettebb ellenfélnek is akad egy-egy jóleső szava, amelylyel a magyar lovagiasságnak áldozik. A szombathelyi kozáktemetés azonban, amelyről a napokban valamennyien olvastunk, a határnak kell lennie ebben a nemes hajlandóságunkban. Hogy a lovagiasságban mértéket tartani soha sem tudtunk és hogy a lovagiaskodásra alkalmas terület megitéléséhez soha sem volt tehetségünk: — igazán nem szorul bizonyitásra.

Ezuttal azonban kitünő alkalmunk volna a balekségig fejlődött lovagiasságunk szabályozására, szintén nyugati példákat venni irányadóknak. A müvelt Nyugat lovagiasságát szomoru szinekkel festik előttünk azok a véreink, akik a franciák és angolok borzalmas vendéglátásának gyilkos karmaiból szabadultak ki. Meggondolásra indithatna bennünket az a töméntelen vagyon, amelyet magyar származásu polgáraiktól koboztak el állati kegyetlenséggel a kulturát védő ellenfeleink. Kicsit jobban szemügyre vehetnénk azokat az eseményeket, amelyek a lyoni magyar kiállitás körül történtek. Csupa kobzás, gyujtogatás és rablás, kincseinknek, kulturánknak és gazdasági produktumainknak hitvány elsikkasztási törekvése mindenfelé. A mi jámbor lovagiaskodásunk azonban nem a boszut, de még a jogos megtorlás kötelezettségét sem akarja fölismerni. Nem tudjuk kellően beleélni magunkat abba a helyzetbe, amelyben vagyunk s amelynek a neve: háboru. A háborunak pedig minden vonatkozásában harcnak kell lennie, ki hol éri, marja, ki hol tud, ott ejt sebet.

Legelső sorban is ide kell számitani a közgazdasági életet, amelynek harcterén tökéletes kiméletlenséggel kell fölvennünk a harcot azok ellen, akik létünk ellen törnek. Elég volt a gazdasági lovagiasságból a béke idején, amikor minden jöttmentnek nagyobb volt a tekintélye és hitele, mint a magunk becsületes és törekvő fajtánknak. A kormány már rákényszerült arra az intézkedésre, amely megtiltja, hogy Magyarország lakói az angol, francia és orosz államok polgáraival szemben bárminemü fizetést teljesitsenek. Ez azonban még csak a kezdet, mert a gazdasági harctéren nem szabad megállani. Amikor a harcban elesett kozákokat diszes, hősöket megillető végtisztességben részesitjük, akkor valóban lovagiasak vagyunk. Amikor azonban idegen, ellenséges államok üzleti vállalkozásai szabadon, zavartalanul folytathatják itt üzletüket, tömhetik tovább amugy is telt zsebüket, akkor már tul mentünk azon a határon, ahol cselekedetünket a sziv szavával, vagy a kultura álszeremével lehetne megokolni.

Az ilyan lovagiaskodás árát fizetjük aztán meg nagyon keservesen, amikor egy-egy Singer-féle varrógép r.-t.-nak a nevét az orosz Vöröskereszt adakozói között olvassuk negyedmilliós összeggel, amikor a mi szamaritánus céljainkra egy fityinget sem adott. Nem adtak azonban Singerék a németeknek sem, pedig ott nemcsak milliós gyárvállalatuk van, de a cégnek európai főtelepe is Hamburgban székel. A cég neve németesen hangzik, de az igazgatói angol emberek. Az elnökük a Max Douglas névre hallgat, mig a vezérigazgatót Church S. W.-nek hivják. Magyar földön ezer raktáruk van Singeréknek. A jövedelmük kiszámithatatlan, a magyar vöröskeresztnek nem juttatnak semmit, de az orosznak százereket adnak. Ugyanakkor pedig a Magyar varrógépgyár r.-t.-nak be kellett szüntetni az üzemét a háboru tartamára. Igy kell megitélni a lovagiasságot, és igy kell a külföldi, ellenséges államok itt zsirosodott cégeit a háboru alatt is dédelgetni.

A tanulságokat azonban, amelyek ma szinte kézen fekszenek, nem szabad a béke idején sem elfelejteni. Akkor aztán remélhetjük, hogy a háboru nemcsak nemzeti dicsőséget biztosit számunkra, hanem megalapozza jövendő gazdasági nagyságunkat is.

Két uj báró.

A háborunak nemcsak a harc mezején vannak meg a maga hősei, hanem a diadal kivivásának részesei itthon, közöttünk, a polgári ruha s zürkeségének inkognitójában is föltalálhatók. A negyvenkettes mozsarak föltalálói egyszerü mérnökök voltak, akik találmányukkal szinte a háboru egyik döntő faktorává lettek. Az egész osztrák-magyar monarkia jóleső megelégedéssel vette tudomásul a pilseni Skoda-gyár igazgatójának, Skoda Károly lovagnak, magas kitüntetését, mert a háboru körül szerzett érdemei mindnyájunk előtt nyilvánvalóak. Most jó forrásból arról értesülünk, hogy a legközelebbi napokban két rendkivüli érdemeket szerzett magyar gyáriparosunkat fog igen magas királyi kitüntetés érni. Wolfner Tivadar (a Wolfner Gyula és társa cég beltagja) és csepeli Weiss Manfréd a magyar nagyiparnak ez a két kiválósága. Az uralkodó kegye mindkettőjüknek a bárói méltóságot juttatja. A mi részünkről a háboru diadalmas kimenetelének szinte egyik komoly föltétele volt az, hogy ez a két legnagyobb hadseregszállitónk a legtökéletesebben és európai hirnevükhöz méltó módon teljesitsék azt a feladatot, amelyet vállaltak. A siker, amely munkájukat koronázta, immár teljesnek mondható. Bizonyitja ezt az uralkodó rendkivüli elismerése is, amelyet méltán szoktunk meg a tökéletes és nemes céllal végzett munka koronájának tekinteni.

Jegyezzünk a hadikölcsönre.

A hadikölcsön jegyzésre vonatkozó mindennemü felvilágositást dijmentesen nyujt a *Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság* Budapest, V., Vilmos császár-ut 32., mely ugyancsak dijmentesen eszközöl minden a kölcsön jegyzésével összefüggő bankszerü tranzakciót.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

APOLLÓ

PROJECTOGRAPH R.-T.

Lábass Juci és Nyáray Antal

föllépésével

A rókavadász

Énekes komédia. Karl Braun meséjéből irta: Falk Richard. Zenéjét szerzette: Marton Géza.

s a teljesen uj félhavi műsor.

Előadások 5, fél 8 és 10 órakor, ünnepnapon 4, 6, 8 és 10 órakor.

ROYAL STANDARD

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárossi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 **darab Royal Standard irógépet** szerzett be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 **drb Royal Standard irógépet** rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte dijmentesen bemutatja:

KOVACS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

9 órakor: **Hazudoff herceg** 9 órakor:

Szatyra az orosz társadalmi életből. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhardt,

11 órakor: **Cocotte becsület** 9 órakor:

Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhart

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—5 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

SZEPESSY SANDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56 - 96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest** Telefon 50—72. sz. a

---

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Friss szalámi

HERZ gyártmány a horgonnyal,

a legpontosabb **tisztaság** betartása mellett, a legjobb **disznóhusból** készitve, kapható már a legtöbb sajt-csemege-, füszer- és hentesüzletben. Minden rudon ólomplomba bejegyzett védjegygyel.

HERZ ÁRMIN FIA BUDAPEST.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH cs. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési icenciát

SPECIÁLIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.

BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.

ELEFON: 66—27. SZÁM.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó utca 10. szám.

Ne vásároljunk

ELLENSÉGEINKTŐL

automobilt

a legjobb NÉMETORSZÁGI márka

„BENZ“

segit egyedül diadalra

KATONA-INGEK

flanell- vagy molinóból 1·50, 2 K, Jäger-trikók 2, 3, 4 K, téli zoknik 60, 90, téli kötött keztyük 1·50, 2, 3, sveterek, tiszta gyapju-anyagból 12, 15, 18 korona.

GÓLYA-ÁRUHÁZ

VI., Nagymező-utca 12. sz. és Vámház-körut 16. sz.

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. november hó 25-én — 48. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Az adó

a legcsunyább, leggyülöletesebb magyar szó. Az adóemelés pedig hatványozása az adónak, tehát még csunyább, még gyülöletesebb jelszó. A városatyák esztétikai érzékét erősen bántja minden, ami csunya. Nagyon természetes tehát, hogy erősen berzenkednek az adóemelésnek a gondolata ellen is és inkább hajlandók a városból kéregető koldust csinálni, mint semhogy a legegyenesebb, legbiztosabb utját választani annak, hogy a város fenyegető pénznélkülisége elhárittassék, a város fizetségeinek beszüntetése elkerültessék.

Pedig a tényállás igen egyszerü. A városnak nincsen fedezete azokra a kiadásokra, amelyeket a háboru megkövetelt tőle. A város kivette részét a közjótékonyságból és ez a részvétel olyan pénzeket emésztett fel, amikre más célból, más kiadásokra lett volna szükség. A szükség — szükség marad, az elvont pénzt pótolni kell és minthogy ezek a milliók rendkivüli kiadások voltak, rendkivüli bevételekre is van szükség, hogy ezekből a hiányt fedezni lehessen. Már mostan az az egyedüli kérdés, hogy ezt a rendkivüli bevételt kikérje, vagy kikényszeritse a város? A városatyák többsége az önkéntes adakozásnak akar hangulatot teremteni, mert fél az adóemelés anyagi és erkölcsi hatásától. Pedig ez az eszme teljesen elhibázott és teljesen meddő. Budapest polgárságát erősen igénybe vette már eddig is a háboru. Minden várakozást felülmuló áldozatkészséggel sietett a háboru borzalmait enyhiteni a főváros tehetősebb lakossága s ami készpénz maradt, azt a hadikölcsönre történt jegyzések emésztették fel. Az önkéntes adakozásra való felhivásnak vajmi csekély foganatja lenne ma már. Budapest polgársága ma két táborra oszlik. Vannak sokan, akiknek jó szivük van, de üres a tárcájuk és vannak viszont olyanok, akik elérték, vagy elértnek vélik az áldozatkészségük határát.

Nem lehet Budapesten ma már komolyabb eredményre, nagyobb összegre számitani. Mi nem lelkesedünk az adóemelésért és nem mutatunk rá kárörömmel, hogy az adóemelés kényszerüségét, elkerülhetetlen voltát jó régen megjósoltuk, — de szilárd hittel valljuk, hogy akármit határoznak a városházán, a vége mégis csak az lesz, hogy az adókulcs ismét nyikorogni fog és ismét hatalmas lépéssel fog közeledni a községi pótadó az állami egyenes adó összegéhez.

Minden kisérlet, amely arra irányul, hogy az adóemelés kellemetlenségétől meneküljön a város, csak kudarcot hozhat. És az sem utolsó indok, hogy az ország első törvényhatósága nem gyüjthet könyöradományokat, nem terhelheti kéregetéssel a saját polgárait.

Fullánkok

Nemsokára,

egy-két hét mulva, egész komoly képpel megindul a költségvetés tárgyalása. Komikus és lehetetlennek látszó dolog ugyan, hogy amikor északon és délen élet-halálharc folyik, akkor az ország szivében arról vitáznak a bölcsek, hogy a Zug-utca pótcsatornázásának a költségeit megszavazzák-e, vagy sem. De hát rendnek muszáj lenni — költségvetés nélkül nem lehet folytatni üzletet. S ha már tárgyalják a bevételek és kiadások előirányzatát, akkor legalább őszinte képét akarjuk látni annak, hogyan fest a város pénzügyeinek jövője s mekkora az az összeg, amelynek nem lesz fedezete s amelyet majd csak a zárszámadás tárgyalásánál fognak deficit néven nevezni. Tehát: vagy ne legyen egyáltalán budgettárgyalás, vagy legyen hü tükre a város helyzetének.

A vállalkozók

addig deputációztak és kérvényeztek, amig elérték azt a célt, hogy a város ugyszólván minden pénzét belefekteti a közmunkákba. A dolog rendben is van, mert nem lehet vitás, hogy a tömegnyomor enyhitésének egyik leghathatósabb ellenszere a munkanélküliség enyhitése, a munkalkalmak nyujtása. Azonban a város nem azért épittet, nem azért áldozza fel utolsó millióit, hogy a vállalkozók meggazdagodjanak. Remélhető, hogy ezt a szempontot nem téveszti el a főváros, de nem hagyják figyelmen kivül a vállalkozók sem és legalább annyi mérsékletet fognak tanusitani a várossal szemben, mint amilyen áldozatkészséget mutat a város velük szemben.

Tejhiány

is hozzájárul most már a közélelmezési miziériákhoz. Miből származik a hiány? — bizonyára nem abból, hogy a tehenek megtagadják az engedelmességet, vagy hogy nincsen, aki megfejje a tehént. Tej tehát van annyi, amennyi volt, de az okozza az igazi fejtörést, hogy a vidékről hogyan hozzák be — a korlátolt vasuti forgalom miatt — a tej készleteket. Ez a gond elsősorban a közélelmezési ügyosztály vezetőjének a gondja volna s ha a gond — gond marad, a tej ára ellenben feltelé megy, mint borban a gyöngy: — erről nem a tehén tehet, hanem a tehetetlen tanács. Elsősorban pedig a tanácsnak az a tagja, aki a közélelmezés terén a tanács képviselője, aki azonban elméleteken lovagol s nincs érzéke a gyakorlati élet követelményei iránt.

A hadi hitelbank és a város szállitói.

A hadi hitelbank tudvalevőleg háborus intézmény, amelyet a nagybankok alapitottak azzal a bevallott céllal, hogy a kereskedők és iparosok, akik a mostoha idők viszontagságait elsősorban érzik, hitelhez, pénzhez jussanak. A hadi hitelbank esetleges veszteségeiért a főváros milliós garanciát vállalt s a bank igazgatóságában a várost Bárczy István polgármester, Bódy Tivadar alpolgármester és Vázsonyi Vilmos képviselik.

A vállalkozók és iparosok a mult héten beadványt intéztek ugy a bank igazgatóságához, mint a fővároshoz. A beadványban azt kérik, hogy

azok a vállalkozók, akik a fővárostól a közel jövőben felmerülő közmunkákra megbizást kapnak, a fővárossal szemben fennálló követeléseik lekötése mellett, a banktól megfelelő összegü előleget, illetve kölcsönt kapjanak.

A kérvényezők kifejezést adnak beadványukban ama reményüknek, hogy a főváros készséggel hozzájárul a vállalkozók ilyetén módon való támogatásához. A forma pedig az volna, hogy a város — a vállalkozó kérelmére — közli a megrendelés lényegét és összegét, azzal a kötelező kijelentéssel, hogy az illető vállalkozó részére nyujtandó kölcsön fejében a szállitás ellenértéke az esedékesség időpontjában a bank rendelkezésére fog állani.

Illetékes helyen a következő felvilágositást nyertük erről az ügyről:

— A kereskedők és iparosok beadványát a legnagyobb jóindulattal fogadtuk a városházán. Grüner Tivadar, a hadi hitelbank vezérigazgatója, érintkezésbe lépett velünk és megállapodtunk ugy az elvi kérdésekben, mint a részletekben. A vállalkozók kérelmét tehát mindkét részről teljesitették és bizonyos, hogy ez óriási megkönnyebbülést jelent az épitőipar számára.

— A központi segitő bizottság közgazdasági alosztályának kezdettől fogva az volt a meggyőződése, hogy az ipar és kereskedelem helyzetén csak a közmunkák folytatásával, uj munkák megindításával lehet segiteni. Vázsonyi Vilmos, az alosztály elnöke, volt a leglelkesebb harcosa ennek az eszmének. Fáradhatatlan buzgalmával sikerült a polgármestert is az eszme helyességéről meggyőzni. Bárczy István dr. méltányolta a közgazdasági alosztály előterjesztését és a tanács nemcsak az összes, a háboru kitörésekor beszüntetett városi munkák folytatását rendelte el, hanem ezenfelül még kb. öt millió korona értékü uj közmunkákat kezdett meg, ugy hogy ma sokkal több a városi közmunka, mint volt béke idejében. Egyetlenegy városi munka szünetel csupán: a Karpfenstein-utcai iskolaépités, ez is csak azért, mert a vállalkozó hadba vonult.

— A város körültekintő buzgalma azonban nem merült ki ebben. Közbenjártunk a bankoknál, hogy a magánosok által kezdett épitkezésekhez szükséges összegeket folyósitsák. Nagy segitségünkre volt ebben Wekerle Sándor, akit, mint az or-

országos bizottság elnökét, a bankoknál való közbenjárásra felkértünk. Az állami munkák is az egész vonalon megindultak. A közmunkák közül csak az izraelita gymnázium épitése szenved halasztást pénz hiányában. Itt is sikerrel kecsegtet a miniszteriumban való közbenjárásunk, amely arra irányul, hogy a miniszter utalja ki előlegképpen a gymnasiumnak járó szubvenciót, amiből az épitkezés költsége fedezhető volna.

— Ezekből látható, hogy a fővárost semmiféle szemrehányás nem érheti s Budapesten az épitőipari tevékenység pangásáról beszélni sem lehet.

Háznélküli házbér.

Pör a főváros ellen.

Furcsa pörben döntött az emult héten a budapesti kis. Tábla. A pör szubsztrátuma nem nagy, mindössze negyvenötezer korona. De nagyon érdekes és jellemző, milyen pöröket akasztanak a főváros nyakába és milyen cimen akarnak egyesek a főváros rovására meggazdagodni.

Hegyessy Lászlóné szül. Ghiczy Margit (kpv. Hegyessy László fővárosi ügyvéd) azt adta elő keresetében, hogy a Lágymányoson telket vásárolt, abból a célból, hogy a telken egy három emeletes bérházat épitsen. A tervek készen voltak, a bankkölcsön megszavazva, de a főváros három esztendeig nem intézte el az épitési engedély megadására vonatkozó kérvényt. Három esztendő alatt — ez csak egyszerü! — évi 15.000, összesen 45.000 korona tiszta házbérjövedelme lett volna a felperesnek s a város hanyagsága miatt esvén el ettől a jövedelemtől, illő, hogy a város fizesse meg a kárt.

A tiszti ügyészség alaposan megkorrigálta a tényállást. Kisült, hogy a városépitési ügyosztályt nem terheli hanyagság, mert a szóbanforgó három év alatt nem is egyszer, hanem legalább ötször intézte el a kérvényt. Arról azonban nem tehet a város, hogy az épitési tervek rosszak voltak, nem lehetett azokat elfogadni s az ujabb és ujabb tervek nem respektálták a város kifogásait.

A törvényszék a helyes tényállás megállapitása után a felperest keresetével elutasitotta s egyuttal kimondotta azt is, hogy a városnak az a joga, hogy épitési engedélyt adjon, vagy megtagadjon, közigazgatási jog, amelynek birói uton való felülvizsgálása veszedelmes praecedenst teremtene. Az ügyvéd ur nem nyugodott bele a 45.000 korona elvesztésébe s felebbezett, de a Tábla megerősitette az elsőbiróság elutasitó ítéletét.

A Tábla ítéletét szintén megfelebbezte az ügyvéd ur, ugy hogy az utolsó szó a Kuriáé lesz. Ámbátor egészen bizonyos lesz, hogy ha a város az épitési engedélyt most minden kikötés nélkül megadná, ezzel a legnagyobb zavarba hozná a felperest.

A gyógyszerészgrémium kiuzsorázza a várost

A gyógyszerészgrémiummal, amely név alatt a pesti gyógyszerészek java gyült össze, sok dolga volt már a fővárosnak. Sokáig ő diktálta az árakat a város kórházainak gyógyszeráru beszerzésénél, annyit kért, amennyit akart. A város esztendővel ezelőtt házi kezelésbe vette a kórházakat, de a nagyhatalmu grémiummal azóta sem bir. A második találkozása a városnak és a grémiumnak akkor volt, amikor a gyógyszerészsegédek sztrájkba léptek a patikusok ellen s csak a város közbenjárására egyeztek ki a harcoló felek.

Most, hogy a háboru folytán rendkivül megnövekedett a város patikaszükséglete, ismét sorompóba lépett a nemes grémium, mint szövetkezet. Panaszos leveleket kaptunk, amelyek arról szólnak, hogy a grémium nem engedi keresethez juttatni a grémiumon kivül álló gyógyszerészeket, terrorizál, basáskodik és hallatlanul drága árakat diktál a fővárosnak. A város nem tud ellenállni a grémiumnak, mert ennek a társaságnak az élén Filó János áll, az oszlopos városatya s a grémium tagjai között sok városatya van.

A patikusok tehát ismét vigan garázdálkodnak, kihasználják a helyzetet s a város házi kezelésének eredményeit veszélyeztetik.

Házbérkrajcárból akarnak milliókat csinálni.

A főváros saját külön hadiadójának a dolga kissé kátyuba rekedt. A kerületközi választmány nem tudott egyöntetü megállapodásra jutni, mert az önkéntes adakozástól kevesen remélnek eredményt, a kényszeritő adófizetéstől pedig sokan fáznak — elsősorban maga a polgármester.

A közgazdasági alosztály pénteken délelőtt Vázsonyi Vilmos elnöklése mellett ülést fog tartani. Az ülés napirendjén a hadi adó nem szerepel, de értesülésünk szerint Glücksthal Samu napirend előtti felszólalásban szóvá fogja tenni. Glücksthalnak külön ideája van a megoldásra s amit mondani fog, bizonyára érdemes lesz a megszivlelésre. A városatyák egyrésze házbérkrajcáremelés formájában akarja behozni a városnak a szükséges három milliót. Erről az eszméről kifejtettük már a véleményünket. A házbérkrajcár emelése annyiban igazságos, hogy a háztulajdonosokat éri és annyiban célszerü, hogy könnyen áttekinthető már előre is az eredménye s biztos számitás van arra, hogy a három milliónál jóval nagyobb összeget hozna a város konyhájára. Viszont annyiban igazságtalan, hogy nem minden gazdag embernek van háza és igy sokan indokolatlanul mentesülnének a tehervállalás alól. Bizonyos, hogy a házbérkrajcár emelése e pillanatban a leghelyesebb, mert nem kell tartani attól, hogy a háztulajdonos a bérlőkre, a lakókra fogja a megnövekedett terhet háritani. A házbéreknek ma erősen csökkenő tendenciája van, a háziur ma nem mer stájgerolni, mert fél a közmegvetéstől s még inkább attól, hogy a lakó kivonul a lakásból s a háziur partái nélkül marad.

A jótékonyság ellenőrzése.

Hlatky főispán inditványa.

Hlatky Endre nagyváradi főispán a hadbavonult katonák hátramaradt családjainak felsegitésére alakult bizottság ülésén olyan inditványt tett, amely élénk visszhangot fog kelteni az egész országban.

— Ami pénzünk most van — ugymond — a hadbavonultak hátramaradottainak támogatására, a 31,000 K nagyon kevés a szükséglehez képest. Ezt az összeget nagyon meg kell szaporitanunk. Ki kell küldeni egy öttagu bizottságot, amely összeállitja azoknak a névsorát, akik keveset adtak, vagy egyáltalán nem adtak semmit az érettük küzdők hátramaradottainak támogatására. A kispolgári osztály megtette kötelességét, de azok, akiknek ezer koronákat kellett volna adniok, azok ötven koronákat adtak, vagy pedig nem adtak semmit. Az Auguszta-alap, mely kilenctizedrészben a szegények ajándéka, ha valódi kereskedelmi értéke szerint vesszük, az aranytárgyak közel negyvenezer koronánál tartanak ma, a nyers aranyak értéke is több, mint 13,000 korona. Szegény iparosok, hivatalnokok adták ezt össze a legnagyobb részben. *Hol vannak a gazdagok?* Arra való lesz az öttagu bizottság, hogy kikutassa azoknak a neveit, akik még eddig nem teljesitették kötelességüket.

A bihari főispán inditványa követésre méltó példa lehet Budapesten is. Sőt nálunk annál nagyobb szükség volna erre az ellenőrzésre, mert Budapesten sokkal inkább tudnak a nagy tömegben észrevétlenül maradni, akik még most is kivonják magukat kötelességük teljesitése alól.

Események

A főváros hősei.

Aránylag kevesen vannak. Mintegy másfélezer fővárosi tisztviselő és egyéb alkalmazott vonult hadba s eddigelé mindössze hárman haltak hősi halált: Kalmár Zoltán fogalmazó, Ficzere István és Petőcz Károly ideiglenes hivatalnok. A hősök hátramaradt feleségeiről és árváiról a város gondoskodik.

A legközelebbi közgyülés.

A főváros törvényhatósági bizottsága legközelebbi közgyülését minden valószinüség szerint december hó kilencedikén tartja meg. A közgyülés tárgysorozatán a költségvetésen kivül a hadi adó is szerepelni fog. A közgyülést megelőző pénteken a pénzügyi bizottság fogja tárgyalni a tanács előterjesztéseit.

Uj méltóságos városatya.

A király Gaár Vilmos dr. táblai birót, a törvényhatósági bizottság rendes tagját, kuriai birónak nevezte ki.

Kisiparosok segitése.

A főváros a kezelése alatt lévő Albrecht Hildegard-alapból nemrégiben 260 iparosnak mintegy 30.000 korona összegü adományokat folyósitott. Most ujból 260 kisiparost részesitenek ebben a jótéteményben s erre a célra ujabb 25.000 koronát preliminálták.

Védekezés a drágaság ellen.

Debrecen város közélelmezési bizottsága azt a javaslatot terjeszti a th. bizottság elé, hogy a város gondoskodjék a legsükségesebb élelmicikkek: a buza, rozs, bab, lencse, borsó és burgonya beszerzéséről a lakosság részére (mult heti számunkban szintén ezt ajánlottuk a főváros vezetőségének figyelmébe) s hogy minél olcsóbb árakat szabhasson, a kormánytól kérjen szállitási kedvezményt. Végül közbenjárást kiván a bizottság abban az irányban, hogy a katonai intendatura, amely a százezer lakosu városban és környékén eddig már hat millió korona értékü vágómarhát, vásárolt és még nyolc millió koronáért kiván vásárolni, más vidéken, kisebb városok körül szerezze be szükségleteit.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
s menyasszonyi kelengyék
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
V., Deák Ferenc-utca 21.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK.
Orvosilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Ámon Antal és fiai
út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók
Telefon József 3—85.
Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Az ellenséges tőke.

A nemzeti hadikölcsön sikerének busás tanulságaiból a legelső helyek egyikét illeti meg az, hogy még kellett ismernünk a magunk, a magyarság önálló gazdasági erejét, amelyet eddig csak sejtettünk, de amelyet igaz valójában nem ismerhettünk. Mert ha ismertük volna, talán nem lett volna türelmünk és elnézésünk a külföldi tőke abnormális inváziójával szemben. Az idegen tőke azonban szinte félelmetes mohósággal szabadult ránk és itt szivta tele magát a magyar őserő kifogyhatatlan gazdagságából. Azt kellett hinnünk, hogy idők folyamán az idegen tőke nem csak táplálkozik, de egyben lassan meg is honosodik. Ebben a hitünkben is csalódnunk kellett, mert alig tört ki a világháboru, bebizonyosodott, hogy az idegen tőkének igen jelentékeny része velünk szemben nemcsak idegen maradt, de egyben az első ágyudörgés elhangzása után ellenséges tőkévé változott.

Vannak természetesen magyar földön olyan idegen vállalkozók is, amelyek a legteljesebb korrektséggel emlékeznek a békés idők magyarországi Eldorádójára. Nem is ezek között kell keresni azokat az ellenséges tőkéket, amelyek ellen mind hangosabban zudul föl a magyar közvélemény és amelyekhez mérten tulságosan enyhének tünik föl a magyar retorziós kormányrendelet.

Nem nehéz azonban világosan látni az itt operáló külföldi tőkék korrektsége, vagy ellenséges magatartása körül. Egy-egy pillantás a szamaritánus adakozók listáira, egy-egy körültekintés a nemzeti hadikölcsön jegyzőinek óriási tömegében és föl kell tünnie egy-egy külföldi tőkén épült vállalatnak a szükkeblüségének, vagy az adakozástól való teljes tartózkodásának. A Fővárosi Hirlap-nak nem célja ezeknek a vállalatoknak rendszeres figyelemmel kisérése. Néhány szembetünő tartózkodás és annak okai azonban meg kell, hogy ragadják figyelmünket.

A Singer Co. varrógép rt-nak a magyar Vöröskereszttel szemben tanusitott szükkeblüségéről és az orosz Vöröskereszt iránt érzett és negyedmillió rubelben kifejtett rokonszenvéről már megemlékeztünk. A Singer varrógép-gyár a napilapokban soronkint megfizetett cáfolatban igyekszik mosakodni nem a mi, hanem főleg a magyar közvélemny vádjaival szemben. A mosakodás azonban csak olyan, mint a macskáé. Felületes és megtévesztő. Mindenekelőtt egészen átlátszó az a védekezés, hogy az „amerikai" cég gyártmányait minden országban más „önálló" cég terjeszti. Ez egészen természetes is, miután Max Douglas és Church S. W. urak nem árulhatnak egy és ugyanazon időben Newyorkban, Hamburgban, Pétervárott és Budapesten varrógépet. Mindenhol más és más alkalmazottak szállitják a cégnek a milliókat, amelyekből az orosz Vörös-Keresztnek aztán negyedmillió rubel jutott, amig „Németországban és a monarkiában eddig több, mint 2000 varrógépet bocsátott rendelkezésre hadicélokra". Szóról-szóra igy szól az erélyes cáfolat, amiből megint csak kiviláglik, hogy a 2000 gépet használatra, tehát kölcsön a monarkia és Németország együttvéve kapták. Hát bizony ez szép kis áldozatkészség, ezt a szegénységi bizonyitványt, a magyar és német millióknak ezt az ellenértékét kár volt nyilvánosságra hozni, mert ebből csak az világlik ki, hogy azoknak van igazuk, akik a cég ellenséges indulatait vélték fölfödözni. Mit jelent a negyedmillió rubellel szemben a két államnak kölcsön adott kétezer varrógép? Jelent vagy 2000 korona elengedett bért. Semmi egyebet. Ismételjük, hogy ezt a horribilis összeget nem a mayar, hanem a magyar, osztrák és német hadicélokra adta a cég hálául a fölszámithatatlan összegekért, amelyeket tőlünk és nemet szövetségesünktől eddig bezsebelt és bezsebelni remélne, ha az ilyen brutálitás alatt ki nem józanodnánk. Pardon: van még egy másik önmaga által nagy fityekkel kiemelt érdeme is a cégnek. Hadbavonult alkalmazottainak családját állandóan „segélyezi". Mintha ez érdem lenne, nem pedig becsületbeli, sőt emberi kötelesség. Kétségtelen azonban az is, hogy a 2000 darab három államnak kölcsönadott varrógéppel be is telt a mérték. A napokban ugyanis egy hirlapi nyilatkozat jelent meg Kiss Mór (IV., Semmelweis-utca 14.) aláirással, amelyben a nyilatkozat irója elmondja, hogy több uri hölgy megbizásából egy foglalkoztató mühely számára 15—20 használt varrógépet akart kölcsön kérni a Singer cégtől, de „udvariatlan és tapintatlan fogadtatásban" és a legridegebb elutasitásban részesült. A mérték betelt, 2000 gépkölcsönzésnél több nem dukál. Annak is meg kell hozni a cég által várt reklámot.

Nagyon szembetünő látványban részesit bennünket azonban a Gresham angol életbiztositó társaság is, amely egyetlen fillért sem jegyzett a nemzeti hadikölcsönre. A Greshamnak 27 millió korona magyar értéke van dijtartalékul, a papirok azonban Londonban vannak elhelyezve, ami annak a legtermészetesebb bizonyitéka, hogy a magyar biztositott feleknek ma nincsen semmi biztositéka. Van ellenben a Greshamnak magyar előkelőségekből álló igazgatósági tanácsa. Erre a magyar igazgatósági tanácsra hivatkozik a társaság akkor, amikor a retorziós rendelet értelmében kiküldendő felügyelő ellen kapálózik. Pedig tulajdonképen nem ez lenne a helyes megoldás, hanem az, hogy a Gresham-nak a nemzeti kölcsönnel szemben tanusitott eljárása alkalmából le kellene vonniok a tanulságot a magyar igazgatósági tanácsnak csak ugy, amint a magyar közvélemény egészen biztosan le is fogja vonni.

Egészen hasonló természetü módon bujik ki a jegyzés hazafias kötelessége alól a Központi gáz és villamossági r.-t. is. Ennek a társaságnak eddig tiz angol igazgatósági tagja volt. A háboru kitörése alkalmából, ama bizonyos kanapé mintájára megvált a tiz angoltól és két magyart ültetett be helyettük az igazgatóságba: ellenben a hadikölcsönre semmit sem jegyzett. Pedig az anyagi viszonyai megengednék, száraz bizonyitékul szolgáljon az, hogy a társaságnak 7 és fél milliós alaptőkéje van és fiókjai Kassán, Nyitrán, Érsekujváron, Eszéken, Miskolcon, Szegeden és Aradon pompásan jövedelmeznek. Csak ugy egészen röviden följegyezzük még ebben a szomoru sorban a Budapest vidéki kőszénbányát is, amely a fővárosnak szintén szerződött szállitója. A tőkéje azonban belga, amelyből a hadikölcsönre semmi sem jutott.

Ime, ez az ut, amelyen haladva némely külföldi tőkéből ellenséges tőke válik. És ez az az ut, amelyen illik megállani, mert a magyar közvélemény egyszer mégis csak fölismeri a maga erejét és akkor nem ismer pardont.

A magyar milliárd.

A nemzeti kölcsön jegyzésének terminusa lejárt és bár milliárdos eredményről tehetünk majd jelentést, mégis a hadikölcsönnel kapcsolatosan országszerte megnyilvánult érdeklődés követelni fogja a határidő meghosszabbitását. Nevezetesen a tőkés közönségnek nagyon számottevő rétege a rendelkezésre álló rövid idő alatt nem vehetett részt a jegyzésben. A kölcsön ugyanis elsősorban a betéti és a folyószámlán elhelyezett tőkéket abszorbeálta, tehát éppen azokat az összegeket, amelyeknek felhasználása bizonyos kautélákhoz van kötve. Jelesül a betéti könyvre elhelyezett tőkéknek legnagyobb része fentartásos, ami annyit jelent, hogy ezeket az összegeket csakis a betéti könyv birtokosának aláirása ellenében szolgáltathatják ki, illetve használhatják fel. Már most sokan vannak, akiket a háboru hazulról elszólitott és igy ezeket — nyilván a rövid aláirási terminus következtében — kizártuk a jegyzésből és mert az ily természetü tőkéket mobilizálni nem lehetett, a közönségnek tekintélyes része kénytelen volt magát a jegyzéstől távoltartani. A hadikölcsön aláirása egyébként rendben befejeződött és az eredmény fényesen dokumentálja majd Magyarország hatalmas anyagi erőkifejtését. Ebben a kétségtelenül döntő jelentőségü gazdasági akcióban óriási szerepet játszottak a főváros vezérintézetei, a melyek a hadikölcsön sikere érdekében minden lehetőt elkövettek. Nem lehet tehát azon csodálkozni, hogy a legnagyobb jegyzés a nagyintézetekben történt. Az eddigi és nagyon közeljáró megállapitás szerint hétfőig a Hitelbankban közel 80 milliót, a Kereskedelmi bankban szintén 80 milliót, a Leszámitoló banknál több mint 50 milliót, mig a Magyar Banknál 25 milliót jegyeztek. És ha most már figyelembe vesszük a pesti banknegyed többi nagyintézeteit, ugy megállapithatjuk, hogy egyedül a főváros bankjaiban négyszáz—négyszázötven millió értékü cimletet jegyeztek.

A kávéházi katonai szállitók.

A kávéházi katonai szállitókat, akiket csak egyik legutóbbi számában leplezett le a „Fővárosi Hirlap", végre felismerte a hadügyminiszter is. Legujabban rendelet jelent meg, amely nemcsak azt mondja ki, hogy a katonai szállitók közvetlenül nyujtsák be ajánlataikat, de egyben azt is, hogy szállitásokat csak azok kapnak, akik azt, amit ajánlanak, tényleg maguk szállitani is tudják. Ez a kávéházi katonai szállitóknak, a levegő-milliomosoknak a megsemmisitését jelenti. Bölcs és becsületes intézkedés ez, amely a háboru hiénáinak egy igen veszedelmes fajtáját végezte ki. Azóta csendesebbek is a kávéházak, mert a levegő-milliomosok többé nem száz vaggon burgonyán, hanem a vagyoni viszonyaiknak megfelelő mennyiséget keresnek. Példának okáért annyit, amennyi egy ebédre elegendő.

A Magyar Élet és Járadékbiztositó Intézet m. sz. igazgatósága elhatározta, hogy a vele összeköttetésben álló pénzintézeteknél összesen 500,000 koronát jegyez a hadikölcsönből.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP"
lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Rott Sándor
a Folies Caprice kiváló művésze minden eddigi alakitását felülmulja **első filmszerepében**

A suszterherceg

cimü 4 felvonásos tragikomédiában, mely **először** kerül bemutatásra az

„OMNIA" mozgókép-palotában,
József-körut 31. Telefon József 12-5.

Tekintettel az első Rott-film iránt a közönség minden rétegében megnyilvánuló óriási érdeklődésre, mindenki saját érdekében cselekszik,

ha belépőjegyét előre megváltja a Hirschféle nagytőzsdében, VI., Andrássy-ut 19., vagy az „OMNIA" pénztá ánál délelőtt 10-től fél 1-ig, délután 3 órától kezdve.

Az előadások kezdete: Hétköznap délután pont 4, 6, 8 és 10 órakor, vasárnap délután pont fél 4, fél 6, 7, fél 9 és 10 órakor.

APOLLÓ

PROJECTOGRAPH R.-T.

A páratlan sikerü félhavi műsor

Lábass Juci és Nyáray Antal

föllépésével

A rókavadász

Magánszámokkal szerepelnek:

Kovács Lilly, Gózon Gyula, Szabolcs Ernő, Szemere Gy.

Továbbá nagyszabásu mozi-műsor, köztük a harctéri riportok!

Előadások 5, fél 8 és 10 órakor, ünnepnapon 4, 6, 8 és 10 órakor.

ROYAL STANDARD

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Roval Standard irógépet szerzett be.

A m. kir. igazságügyi minisztérium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Roval irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVACS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

9 órakor: **Hazudoff herceg** 9 órakor:

Szatyra az orosz társadalmi életből. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhardt,

11 órakor. **Cocotte becsület** 9 órakor:

Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhardt

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—5 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy ut 19. sz.) és a Hungária fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen.

SZEPESSY SANDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56—96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványvíz étvágyat javit, gyomorrontast megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK"

védjegyü tatai portland cement

Specialis minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabvanyokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20 %-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest** Telefon 50—72. sz. a

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Friss szalámi

HERZ gyártmány a horgonnyal,

a legpontosabb **tisztaság** betartása mellett, a legjobb **disznóhusból** készitve, kapható már a legtöbb sajtcsemege-, füszer- és hentesüzletben. Minden rudon ólomplomba bejegyzett védjegygyel.

HERZ ÁRMIN FIA BUDAPEST.

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH esküsz. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési iparengedélyt

SPECIÁLIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.

BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.

TELEFON: 66—27. SZÁM.

Hungária hadbiztositó pénztár.

A *Hungária Általános Biztositó Részvénytársaság* az Országos Hadsegélyző Hivatal bizottsági tagjai közreműködésével egy felette célszerü, *altruisztikus alapon* nyugvó jóléti intézményt létesitett. Ez a hadi biztositó pénztár módját nyujtja annak, hogy igen csekély befizetés ellenében az elesettek özvegyei és árvái jelentékeny segélyhez jussanak. Az itthonmaradt hitves, szülő, testvér, vagy akár munkaadó (földbirtokos, kereskedő, gyáros, vállalat) beiratja a hadba vonultat a hadbiztositó pénztárba és a háboru befejezte után az összes tagok által teljesitett befizetések és ezek kamatjövedelme felosztatik a háboru következtében életüket vesztett tagok hátramaradottai között. Egy-egy részjegy ára 5 korona. Jegyezhető azonban egy-egy hadbavonult egyén részére több részjegy is, de legfeljebb 30 részjegy és ily esetben az igényjogosult a felosztásnál a jegyzett részjegyek arányában részesül a felosztandó összegben. *A befizetés egyszersmindenkorra szól az egész háboru tartamára.* Ezenkivül semmi más fizetési kötelezettség nincs. Ha a most folyó háboruban a halálozási arány nem lesz nagyobb, mint a multban lefolyt háborukban, akkor egy-egy *5 koronás részjegyre körülbelül 125 korona segély fog jutni.* A hadi biztositó pénztár ügykezelése és vagyona fölött a kuratorium őrködik, amelynek tagjai: *Hirchner Hermann* cs. kir. altábornagy, az Országos Hadsegélyző Hivatal vezetője, *Simontsits Elemér* képviselőházi alelnök, az Országos Hadsegélyző ügyvezető alelnöke, *gróf Wilczek Frigyes*, az Országos Hadsegélyző ügyvezető alelnöke, *Hajós Kálmán* orsz. képviselő, *báró Ghillány Sándor* orsz. képviselő és *Nebenführer József* a képviselőházi számvevőségi hivatal főnöke.

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. december hó 2-án 49. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Nem tud

beleilleszkedni a város a háborus állapotba. A közigazgatás teljesen elaludt, mintha bizony a háboru az ország fővárosától egyebet sem követelne, mint tétlen semlegességet. Bécsben és Berlinben szintén háborus világ van, de azért a bécsi és berlini polgármestereknek a közigazgatás folytonosságának fentartására is van gondjuk, nemcsak az üdvözlő táviratokra. Bécsben és Berlinben a polgárság számithat a városra, nálunk a város a kormánytól vár mindent, nemcsak pénzt, hanem jó tanácsot is. Bécsben és Berlinben együtt tartják, foglalkoztatják a különféle bizottságokat és a törvényhatósági bizottságot. Budapesten heteken keresztül kietlen, élettelen az élet a városháza körül s ha egy-egy üdvözlő távirat szerencsés elhelyezéséről nem jönne hir, azt sem tudná a polgárság, van-e még egyáltalában városháza, városi tanács, polgármester Budapesten?

Pedig hogy a világháboruban óriási szerepe van a városi tanácsnak, azt ugyancsak a berlini és bécsi példák mutatják. Bécs város tanácsa például megállapitotta, hogy Csehországban és Morvaországban még nagy buza- és rozskészlet van. És minthogy a liszthiányt viszont meg sem kellett már állapitani, annyira tudott dolog: — a bécsi tanács nem sokat ankétezett és beszámolt és jelentett és fontoskodott, hanem az osztrák kormány közbenjöttével haladéktalanul intézkedett, hogy a cseh és morva hatóságok a készleteket állapitsák meg és tegyék meg a további lépéseket arra, hogy a Bécs város számára szükséges gabonát haladéktalanul kiszolgáltassák.

Berlin megelőzte e tekintetben Bécset. De az osztrák főváros tanácsának sem kell szégyenkeznie amiatt, hogy nem tett meg mindent a polgárság nyomorának enyhitésére, az uzsorások fékentartására. Egyedül Budapesten nem történik semmi, egyedül Budapesten várják tátott szájjal a sült galambot.

Ki hitte volna, hogy Magyarországon valamikor liszthiányról, gabonahiányról fog lehetni beszélni. Magyarország nem produkált ebben az esztendőben sem kevesebb gabonát, mint Csehország és Morvaország és Németország és ha Berlin, meg Bécs tanácsa idegenből tudott a lakossága számára élelmiszereket rekvirálni, akkor talán mégis csak Budapest tanácsának lett volna a feladata az, hogy Budapest számára — Magyarországon rekviráljanak lisztet és egyebet. Berlin és Bécs sokkal kedvezőtlenebb helyzetben voltak és vannak e tekintetben, mint Budapest. Azt kell hinnünk, hogy más tekintetben viszont nagyobb szerencsével áldotta meg a végzet Berlint és Bécset, mint Budapestet . . .

Fullánkok

Nyolc millió

ára közmunka még a béke legszebb napjaiban is respektábilis dolog. A háboru alatt pedig egyenesen megmentése a vállalkozóknak, iparosoknak. E tekintetben igazán szép szociális feladatot oldott meg a város, mert bizonyos, hogy a nyolc millió koronának abból a részéből, amit a vállalkozói élelmesség és haszonlesés el nem von, tekintélyes rész jut a munkanélkülieknek. Az államnak nem szabad ingyen követelni a fővárostól ezt a nagy áldozatkészséget s méltányolni kell azt az igyekezetet, amellyel a város a lakosságnak legalább egyik rétegén segit. Itt az ideje annak, hogy az állam megmutassa, mennyire értékeli a fővárost s mennyire tartja a város áldozatkészségét.

Grémium

a neve annak a szövetkezetnek, amelyet a mult héten volt szerencsénk bemutatni olvasóinknak. A Grémium latin szó, de a tagjai magyar szokásnak hódolnak. Összeállt vagy negyven jól táplált gyógyszerész és elhatározta, hogy monopolizálni fogja az üzletet, nem kereshet máski patikaszereken, csak ők. Ez még nem volna olyan nagy baj és bün és csak azoknak fájhat, akik szintén gyógyszerészek, de a Grémiumon kivül rekedtek. A felháboritó a szövetkezésben az, hogy a város ellen irányul. A várossal szemben áll a tisztelt Grémium, a város az egyetlen fejős tehene s hogy mennél biztosabb és mennél zsirosabb legyen az üzlet, arról gondoskodnak a Grémium tagjai, akik nemcsak szövetkezeti tagok, hanem egyuttal tagjai a törvényhatósági bizottságnak is. A Grémium ezek számára nem más, mint bő köpenyeg, amely alatt könnyebben és észrevétlenebbül cipelhetik haza a nyereségüket.

Az összeférhetetlenségnek vannak látható és vannak rejtett példái. Ime, látható és megfogható összeférhetetleneket produkáltunk.

A Magyar Villamossági

pénzt kér a várostól és jogosan, mert a várost az a szerencse érte, hogy megválthatta a Villamosságit. A város él a moratórium jogával és csak annyit fizet, amennyire a moratórium kötelezi. Ez az összeg azonban szintén milliókra rug s a város ugyancsak megérzi ezeknek a milliós részleteknek a hiányát. Igaz, hogy a háborura senkisem számitott, de az is igaz, hogy a Villamosságiból félannyi haszna sem lesz a városnak, mint amennyi késedelmi kamatot kell fizetnie a részvénytársaságnak.

Teleszky igérete.

A főváros és a hadi adó.

Párhuzamosan a főváros akciójával, a kormány is megpróbálkozik valami hadi adó-félével. Egyik sem komolyabb a másiknál. A városé azért nem komoly, mert a városi hadiadóhoz, amely voltaképpen adóemelés volna, nem járulnak hozzá a döntő tényezők, viszont jótékonysági uton semmit sem lehet remélni. A kormány jövedelmi adója pedig annyira szegényes, hogy — fölösleges. Nagyon helyesen mutat erre a körülményre az a felterjesztés, amelyet a tanács utján a közgazdasági alosztály intézett a pénzügyminiszterhez. A felterjesztés bebizonyitja, hogy a jövedelmi adó, a 20.000 koronán felüli jövedelmek megadóztatása, tulajdonképpen csak a főváros lakosságát fogja suitani. A nagybankok, közhivatalnokok kivételt képeznek, — a földbirtokosok nem tudták előre, hogy háboru lesz, ennélfogva egyik sem mutat ki 20.000 koronás jövedelmet. A vidéken kevés lesz ily módon a 20.000 koronás adóalany s igy a legrigorózusabb számitás szerint is a preliminált tizenöt millióból legalább öt millió a főváros polgárságát fogja terhelni. A világért sem bánjuk ezt, nem sajnáljuk Budapest derék milliomosait, de az igazság megkivánja, hogy ha igy áll a dolog, akkor a fővárost megfelelő arányban részesitsék a 15 millióból.

Tudni kell ugyanis, hogy a jövedelmi adó jövedelmét a kormány részben a városoknak, részben pedig a Wekerle Sándor elnöklete alatt müködő, de nagy pénzhiányban szenvedő országos munkanélküliség elleni bizottságnak szánta.

Teleszky pénzügyminiszter megigérte a polgármesternek, hogy a tizenöt millióból nagyobb összeget juttat a fővárosnak.

Csakhogy a polgármester, aki különben sem áll a pénzügyminiszter kegyében, s akinek a terveit már ismételten kontrakarrikirozta Sándor Jánosnál Teleszky, joggal tart tőle, hogy az igéret a valóságban malaszt lesz s a milliókból mindössze egy-kétszázezer koronát kap a város. Éppen ezért nagyarányu akció fog megindulni legközelebb, amelynek az lesz a célja, hogy a főváros illő részt kapjon a jövedelmi adóból s ezáltal fölöslegessé váljék a város külön hadiadója, amelyről ma már nem is beszélnek a városházán.

*

A központi bizottság közgazdasági alosztálya tudvalévőleg az egyetlen dolgozó szerve ma a városházának. Az alosztály legutóbb ülésén Vázsonyi Vilmos mutatott rá a kormány jövedelmi adójának céltalanságára. Ugyancsak ezen az ülésen számolt be az elnök arról, hogy a kisiparosok hitelszükségletének kielégitéséről a hadi hitelbank igazgatóságával egyetértőleg gondoskodás történt. Azok között az eszmék között, amelyekkel az alosztály a háboru anyagi bajain segiteni iparkodik, szerepel a III. osztályu kereseti adónak részletekben való fizetése. Az alosztály pénteken Vázsonyi Vilmos elnöklésével ülést fog tartani s ekkor fognak határozatot hozni ebben az ügyben. Vázsonyi terve az, hogy a 200 koronánál kevesebb III. osztályu kereseti adót fizetők adójukat a békekötés napjától számitott egy esztendő alatt, 12 havi részletben fizethessék.

A gázgyár költségvetése.

Másfél millió a városnak.

Sulyos időben terjesztette a tanács elé Ripka Ferenc dr. vezérigazgató a főváros gázművének 1915. évi költségelőirányzatát. Természetes, hogy a világháboru a gázüzemnél is éreztette és fogja még éreztetni a hatását. Aki tehát nem akarja magára venni a nagyképüségnek, a rosszhiszemüségnek és az elfogultságnak a látszatát, az mérlegelni fogja ezt a körülményt és nagy érdeméül fogja betudni Ripka Ferenc dr. vezérigazgatónak, hogy nem pályázott számzsonglőri babérokra, hanem olyan költségvetéssel lépett a nyilvánosság elé, amely mindenekfelett reális.

Természetes dolog, hogy a gázfogyasztás a háboru alatt csökkent. A költségvetéshez csatolt jelentés szerint októberben 1123 fogyasztóval kevesebb volt, mint az előző hónapokban. Több mint valószinü, hogy ez a szám a következő hónapokban emelkedni fog. Ezért azonban egyedül Mars istent lehet felelősségre vonni és hibáztatni, de nem a gázgyár vezetőségét. Ripka vezérigazgató rátermettségét és azt, hogy méltó utóda Heltai Ferencnek, éppen az jellemzi a legjobban, hogy a legsulyosabb viszonyoknak dacára is meg tudta óvni a városnak a megváltáshoz füzött érdekeit és be tudta váltani azokat a pénzügyi reményeket, amelyekkel a megváltás eszméjét annak idején népszerüvé iparkodtak tenni a közgyülésen. Bennünket a költségvetésnél elsősorban az érdekel, hogy a főváros háztartását mennyi jövedelemhez juttatja a gázgyár. És megnyugvással állapithatjuk meg, hogy a gázgyár az egyetlen üzem, amely jelentékenyebb, komolyabban számbavehető, állandó bevételt biztosit a város pénztárának. Üzleti felesleg cimén 600.000 koronát, az ujitási alap javára pedig 900.000 koronát, összesen tehát készpénzben másfél millió koronát szolgáltat be a gázgyár a város központi pénztárába. A nagy viharban az egyetlen fix pont, az egyetlen abszolut jó üzlet, amelyre mindig nyugodtan alapithatja számitásait a város! S a készpénzen kivül a gázgyár ellátja a főváros gázszükségletét, ami pénzben kifejezve, 2,800.000 koronát tesz ki.

Közel husz millió koronára emelkedett a gázgyár budgetje. Ennek a rengeteg üzemnek az irányitása nagy feladatot ró a vezetőkre. Ripka Ferenc dr. vezérigazgató igen sok esetben — legutóbb a régi gázgyárak vasfelszereléseinek értékesitésénél — megmutatta, hogy a legnagyobb erélylyel vissza tud verni minden támadást, amely a város anyagi épsége ellen irányul. A gáncsvetést, amely őt ezért érte, nyugodt öntudattal könyvelheti el tapasztalatai közé. Vannak esetek, amikor a gáncs a legnagyobb dicséret.

A gyárak és a füst.

Harrer tanácsnok nyilatkozata.

A főváros tudvalévőleg szabályrendeletet hozott a gyáraknak és egyéb üzemeknek füstemésztő készülékekkel való ellátása, illetve a füstnek valamelyes uton való elvezetése tárgyában. A szabályrendeletet a város a közmunkatanácsesal karöltve alkotta meg s az előljáróságok dolga lett volna az, hogy a város és a közmunkatanács határozatának érvényt szerezzenek.

Az uj épitési szabályzat 428. szakasza értelmében a gyárak és más üzemek az előljáróságok felhivásától számitott egy esztendőn belül tartoznak a felhivásnak eleget tenni. Eddigelé a háboru miatt csak a IX. kerületi előljáróság intézett ilyen felhivásokat a kerületbeli gyárosokhoz. A gyárosok pedig siettek a Gyáriparosok Országos Szövetségéhez és védelmet kértek — a főváros ellen. A Gyosz. ankétet tartott ebben az ügyben és felterjesztést intézett ugy a fővároshoz, mint a közmunkatanácshoz. Megkérdeztük Harrer Ferenc dr. tanácsnokot, a városépitési ügyosztály vezetőjét, mi a szándéka a városnak ebben az ügyben. Harrer tanácsnok nyilatkozata a következő:

— A Gyósz. ankétjén én is részt vettem a főváros képviseletében. Fel is szólaltam, és nyomatékosan hangsulyoztam, hogy a főváros feltétlenül érvényt fog szerezni az épitési szabályzat vonatkozó rendelkezésének és szándékától semmiféle iparvédelmi jelszó nem fogja eltériteni. Tudtommal eddigelé csak a IX. kerületi előljáróság szólitott fel néhány gyárat és minthogy ezek a gyárak benne vannak amugy is az u. n. „büz-övezetben" s ezeknek a gyáraknak a füstjét a szél amugy sem hajtja a város felé — nem szabad elzárkóznunk az elől, hogy a konkrét esetben felmentést adjunk a szabályzatban foglalt követelmény alól az ilyen fekvésü gyárak tulajdonosainak.

— A háboru közbejötte miatt eddigelé még csak lanyhán kezeltük ezt az ügyet, de most már aktuális lett s éppen ezért a városépitési ügyosztály keretén belül felállitunk egy központi szervet, amelynek az lesz a feladata, hogy az előljáróságok idevágó munkáját ellenőrizze, a konkrét esetben megállapitsa, vajjon helye van-e szabályzat szigoru alkalmazásának, vagy pedig mellőzhető a felszólitás. Azonkivül tanácsokkal is fog szolgálni ez a központi szerv a gyárosoknak, akik a mai viszonyok között természetesen nem szivesen mennek bele ilyen nagy költségeket igénylő átalakitásokba. Mert tudni kell, hogy a leggazdaságosabb füstemésztési mód, az u. n. *láncrostélyos készülék* egészen uj kazánok épitését teszi szükségessé.

— A központi szerv létesitése azért is fontos, mert ennek hiányában a városnak ugyszólván nem is volna ingerenciája a füstemésztésre vonatkozólag. Az előljáróság határozata ellen ugyanis nem a tanácshoz, hanem másodfokon a közmunkatanácshoz, harmadfokon pedig a belügyminiszterhez lehet felebbezni.

Káplár ur Gerhard

a harctéren is tanitó.

Káplár ur Gerhardnak: Gerhard Lajos a cibil neve és tanitója a főváros jogos büszkeségének: a Mária Terézia-téri mintaiskolának. Modern és kiváló nevelő Gerhard Lajos, aki szeretettel tanit és szeretetét rajongással viszonozzák a hálás fiuk. Ezt a szeretetteljes kapcsolatot nem tudta megtörni a háboru se, amely elszakitotta egymástól a jó tanitót és a gyermeksereget . . . Gerhard Lajos elment — mikor megfujták a trombitát, de a fiuk szeretete ott van véle a havas harcmezőn is és tábori postán beszélgetnek egymással a tanitás müvésze és a tanitójukat imádó fiuk. "Szentmiklósi György és társainak, volt kedves tanitványaimnak" — igy cimezi levelét káplár ur Gerhard és igy beszélget a fiukkal:

> Édes jó fiam, éppen egyedül ültem egy fütetlen szobában s haza felé szálltak gondolataim, amikor a ti kártyátokat megkaptam. Egyszerre melegség járta át a lelkemet s benépesült a szoba körülöttem. Ugy képzeltem, hogy közöttetek vagyok s ez olyan jól esett. Talán még visszavezérel az ég Ura az én volt kedves tanitványaim közzé. Addig is dolgozzatok, iparkodjatok, igy lesztek édes Hazánknak hü fiai. Áldjon meg az Isten Benneteket *Gerhard.*

Budapest iskolaügyét — Déri tanácsnok iránt való elismeréssel — sokszor méltattuk ezeken a hasábokon. Ez a tábori levelezőlap azonban mindeneknél szebben beszél. Boldog fiuk, boldog szülők, akiknek ilyen iskolák adattak, ragyogó jövendő, amelynek nemzedékét káplár ur Gerhard és hozzá méltó társak nevelik.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérneműek
s menyasszonyi kelengyék
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
V., Deák Ferenc-utca 21.

A főváros munkái.

Nyolc millió a vállalkozóknak.

Mult heti számunkban közöltük, hogy a tanács a félbenmaradt közmunkák folytatását s uj munkák megkezdését határozta el. A nyolc millió koronára rugó épitkezések a következők:

Folytatják az óbudai főgyüjtő csatorna épitését, továbbá a fogarasi-uti, a kerepesi-uti keresztezésnél levő, a Zách-utcai csatornázását; a Felvinczi-ut, a Csopaki-utca és a Kén-utca rendezését. — Végrehajtásra került a Szent-Gellért kórház kibővitése nyolc pavilonnal mintegy 800 ezer korona költséggel, a Szent István kórház orbáncos osztálya, a Szent János kórház elmebeteg osztálya, a Terézvárosi templom tatarozása mintegy 150,000 korona költséggel, továbbá különböző barakkiskola épitése a Liget-utcában, a Hengermalom-utcában, a Bőszörményi-uton és a Somló-utcában 450,000 koronával, — különböző iskolák tatarozása 100,000 koronával, ugyszintén többrendbeli iskola pótmunkálata és átalakitása 300 ezer koronával; a Bajza-utcai polgári fiuiskola épitése 660 ezer koronával, a Karpfenstein-utcai iskola épitése 770 ezer koronával, a Váci-uti polgári fiuiskola épitése 650,000 koronával, a Babér-utcai 480 kislakásos bérház létesitése 976 ezer koronával, az V., Vág-utcai népház átalakitása 40 ezer koronával, a IX., Gyáli-uti Zita-kórház létesitése, amely 3600 ágyra van berendezve, 2.700,000 koronával, ezösszegből egymillió koronát a berendezésre forditanak, mig az iparvágány és kocsiut létesitésére 100 ezer korona esik.

A tanács előterjesztésére a belügyminiszter sürgősen engedélyezte ezeket az épitkezéseket.

Az asztalosipartestület elnöke, Bartolfy János, hétfőn megjelent Krátky és Vita tanácsnoknál és kérte, hogy a város már most adja ki az iparosoknak az asztalos munkákat. A tanácsnokok az asztalosok kérését a tanácsnak fogják bejelenteni.

Események

Nem lesz közgyülés.

Ugy volt, hogy a főváros törvényhatósági bizottságának december hó kilencedikén közgyülése lesz. Minthogy azonban a közgyülés napirendjének legfőbb pontja, a költségvetés, még sem a tanácsban, sem a pénzügyi bizottságban nem volt tárgyalva s a nyomda még csak most fogott az előirányzat kinyomásához, nincsen kilátás arra, hogy december közepe előtt tárgyalni lehessen a költségvetést. A legközelebbi közgyülés ennélfogva december 16-ikán lesz.

Vasut a Zita-kórházban.

A székesfőváros Zita közkórházához az államvasutak ferencvárosi pályaudvarából kiágazólag csonka vágány épitése vált szükségessé, amit a m. kir. államvasut épit. A tanács a vágány épitésére a helyhatósági épitési engedélyt megadta. A hálózat épitése már folyamatban van, ugy hogy a kórház megnyitása alkalmával ez is át lesz adható a használatnak.

A gáz- és villamos üzemek költségvetései.

A gázgyár jövő évi költségelőirányzatát szerdán, a villamosmüvekét pedig csütörtökön tárgyalja az illetékes bizottság.

Mozart Requiemje a Vigadóban.

Nagyszabásu művészi eseménynek igérkezik a *Budapesti Központi Segitő Bizottságnak* december hó 21-én, hétfőn esti 8 órakor a *Vigadóban* rendezendő jótékonycélu hangversenye, amelyen *Lichthenberg Emil* operaházi karnagy vezetése alatt a *Budapesti Karének Egyesület, a Magyar Nők Karegyesülete* és a *Budapesti Zenekar Egyesület* közreműködésével, a háboruban elesett hőseink emlékére, előadásra kerül *Mozart* fenséges requiemje. A requiem magánszerepeit: *M. Medek Anna, dr. Székelyhidy Ferenc, Kálmán Oszkár,* a m. kir. opera tagjai, továbbá *K. Durigó Ilona* kamaraénekesnő és *Pichler Elemér* orgonaművész vállalták. A requiemre szóló jegyek 10, 8, 6, 5, 4, 3, 2 és 1 koronáért december hó 1-től kezdődően előre válthatók a *Rózsavölgyi és Tsa* cég *Szervita-téri* és *Andrássy-uti* jegyirodájában.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A „macskabőr“

A macskabőr is belekerült immár a világháboruba, meg a közgazdasági életbe. Még pedig Rakovszky István, helyesebben némely hadsereg szállitók szivességéből. Rakovszky volt ugyanis az, aki bár élesen, de mégis jótékonyan rávilágitott valamire, aminél rutabb és erkölcstelenebb dolgot el sem lehet képzelni. A néppárti politikus hétfői képviselőházi beszédje ugyanis felhivta a kormány figyelmét a katonai szállitókra, akik birkabőr helyett macskabőrt liferálnak a hadügyi kormánynak. Ugy gondoljuk, hogy nem kell szószerint venni a macskabőrt. Sem a munkát, sem a bőrt. Rakovszky csak éles és szinesen illusztráló akart lenni és lehet, hogy csak a szállitott bőr minősége ellen emelhetők kifogások, de valószinü az is, hogy nem okvetlen kell megállani a bőrnél, hanem, ha a kormány razziát akar tartani, egyéb szállitmányoknál is meg kell ezt tenni.

A macskabőrnek azonban szimbolumának kell lennie a rut visszaéléseknek, amelyeknek természetesen meg lehetnek a módjai és amelyeknek végrehajtásához akadhat emberi kapzsiság is. Tisza gróf miniszterelnök kijelentette, hogy nála senki jobban nem utálhatja a hadsereg ellátása körül való visszaéléseket. Ezt el is hisszük neki, mi azonban ugy véljük, hogy a kormány szeme mégsem Isten szeme, amely mindent lát. A hadseregszállitás háborus időben a legfontosabb nemzeti érdekek közé tartozik. Nemcsak becsületbeli kérdés tehát a hadseregszállitások tisztessége, hanem legélesebb kőpróbája a hazafiságnak is. Aki itt lop és itt csal, az nemcsak gazember, de hazaáruló is.

A legtisztább igazság az, hogy a hadseregszállitók üzlete akkor is jó üzlet, becsületes haszonu üzlet, ha tiszta kézzel és teljes hazafisággal bonyolitják le. Ami a gyereknek az anyatej, az a háborunak, a diadalmas, a győzelmes harcoknak a hadseregszállitás. Hiábavaló ott a katonák hősiessége, ahol a szállitók hitványak és jellemtelenek. Ha Rakovszky István éles volt is, mi redukálni tudjuk az ő kijelentéseit. A macskabőr nem olyan gyakori, hogy általánositani kellene és lehetne. Aki körülnéz, tudja, hogy a hadseregszállitók igen nagy hányada lelkesen, becsületesen megfelel a várakozásnak. Vannak, akik szenzációs rekordot tudnak felmutatni, s a hadsereg sikereiben ép ugy meg van a maguk része, mint magának a hadseregnek.

Igy történhetik aztán teljes joggal egy és ugyanazon héten, hogy az egyik nagy hadseregszállitót, a 32-es mozsarak gyárosát, Skod a Károly bárót félórai kitüntető kihallgatáson fogadja az agg uralkodó, Rakovszky István pedig macskabőrrel vádolja a szállitók másik részét. És mind a két esemény érthető. Megnyugtató, hogy a a hazafias szolgálatot teljesitő szállitók a legmagasabb kegyekben részesülnek; de megnyugtató az is, hogy vannak olyanok is, akik a megbizhatatlan szállitók körmére ügyelnek. A kormánynak mindkét oldalon meg kell tennie kötelességét; de meg kell tennie mindenkinek, akinek módjában van látni, ha valami visszaélés történik. Ma az állam vagyonára jobban kell vigyáznunk, mint a magunkéra. Ép oly veszedelmes ellenfelet tesz ártalmatlanná, aki hütlen sáfárt fog ma, mint aki kémet és árulót hajt a börtönbe.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK.
Orvosilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

SZILVA MONOPOLIUM.

A háboru kitörésekor megszünt Budapest szilvakereskedelme, de megszünt egyuttal az óriási kereseti lehetőség, amit a főváros szilvakereskedelme ezer és ezer egzisztenciának nyujtott. Budapest és egyáltalán a monarkia exportőrjei kénytelenek belátni, hogy vállalt kötelezettségeiknek csak részben tehetnek eleget. Addig, amig szerb, francia vagy kaliforniai áruról van szó, a vállalt kötelezettségekből származó perek kimenetele nem lehet kétséges, mert nem hiszszük, hogy a fenforgó viszonyok mellett akadjon biróság, amely a magyar exportőröket szerb szilva szállitására kötelezné. A főváros kiviteli házai számolnak is ezzel a helyzettel, de érthetően számtáson kivül maradnak azok a szállitási kötelezettségek, amelyek a boszniai üzletekből keletkeztek. Boszniában ezidén tudvalevően közepes termés volt és a boszniai termelés — tekintettel az elhelyezési területcsökkenésére, — a monarkia és a velünk szövetséges és a semleges államok szükségletét kielégitheti. Mindebből természetszerüen az következnék, hogy Bosznia szilvatermését, amely 5—6 ezer waggon között ingadozik, a háboru dacára is piacra hozzuk. Az exportőrök, akik most a szerb területtől el vannak zárva, a boszniai szilvára joggal tarthattak igényt és mindeddig abban a föltevésben is éltek, hogy a boszniai terméstt a piacokra hozzák. Most, a tél küszöbén azonban egyszerre kiderül, hogy a boszniai áru sem kerülhet piacra, amiért a főváros exportőrjei nyiltan a Hoffmann S. és V. céget vádolják. A Hoffmann cég ugyanis normális időben 3000 waggon szilva felszállitására vállalt garanciát, mig most ezt a quantumot leszállitotta 1200 waggonra. Mondanunk sem kell, hogy a Hoffmann S. és V. cég ezt nem altruizmusból vállalja, mert az 1895. évi november 20-án 79740. szám alatt kelt kereskedelemügyi miniszteri szabályrendelet értelmében a szerb és a boszniai relációkban óriási dijkedvezményt élvez. A Máv. ezt a refakciát a Hoffmann S. és V. cég részéről felszállitott áruk után az esetben engedélyezi, ha a nevezett cég 12.000 tonna szállitásra vállal garanciát és ezenkivül 10.000 korona óvadékot deponál. Ezzel szemben — hogy a Hoffmann cégnek nyujtott dijkedvezmény előnyeit némileg is illusztráljuk — a Máv. például a brcka—budapesti relációban 100 kg.-kint 204 filléres kedvezményes rovatolási dijtétel mellett még 17 fillért, a brcka—trieszti viszonylatban 363 filléres rovatolási dijtétel mellett 64 fillért, a brcka—fiumei relációban 47 fillért térit meg stb. A Hoffmann S. és V. cégnek csupán az a szerep jut, hogy a küldeményeket a saját cége feladásában és költségére szállittatja és a fuvarleveleket és a duplikátokat az exportőrök rendelkezésére bocsátja. Most azonban nem igy történt. Hoffmann S. és V. a 12.000 tonna szállitását ugyan vállalta, de nem tette le a refakcia élvezéséhez szükséges 10.000 korona kauciót. Az államvasutak igazgatósága ennek dacára tárgyalásba bocsátkozott a céggel, de követelte a kaució deponálását, amely összeget a Máv. természetesen az esetre kéri, ha a Hoffmann cég az 1200 waggont nem szállitja fel. A helyzet tehát ma az, hogy a főváros exportőrjei nemcsak a szerb, hanem a boszniai szilva szállitásától is elesnek. Budapest exportőrjei érthetően zavarban vannak és a Hoffmann cég eljárását nem tudják mire magyarázni. Mert itt legfőljebb arról lehetne szó, hogy a mostani viszonyok mellett a bewaggonirozás, amely a Hoffmann S. és V. céget terheli, többe kerül és igy a cég egész eljárása amellett bizonyit, hogy Hoffmann S. és V. a Máv részéről éveken keresztül élvezett óriási refakciákra éppenséggel nem szolgál rá. Mi jól tudjuk azt, hogy ilyen természetü üzleteket a mostani viszonyok mellett százezres haszonnal lebonyolitani nem lehet és az adott helyzettel Hoffmann S. és V. cégnek is számolni kell. Azt azonban, hogy az egész szilvakereskedelmet Hoffmann S. és V. cég jóindulatától tegyük függővé, mindenesetre szóvá kellett tennünk. Elvégre a cég eljárása ellen is van orvosszer és ezt a főváros kiviteli cégei eredménnyel akkor alkalmazzák, ha a Máv.-tól a Hoffmann cégnek adott óriási dijkedvezmény kiterjesztését kérik. Ez nagyobb akadályba nem ütközik, mert arról van szó, hogy a főváros exportőrjei az előirt kauciót letehessék. Azok a cégek pedig, amelyek a forgótőkéjükből most ezt az összeget nem nélkülözhetik, azok egy bank által tétessék le a szükséges óvadékot. Ezzel egyuttal meg fog szünni Hoffmann S. és V. monopoliuma.

Helyreigazitás.

Mult heti számunkban „Az ellenséges tőke“ cimü cikkünkben a *Központi gáz- és villamossági rt.*-ról is megemlékeztünk. Kifogásainkat, illetékes helyen szerzett információnk alapján, most az alábbiakban módositjuk. A részvénytársulatnak nincsenek angol igazgatósági tagjai és részvénytőkéje Ausztria-Magyarországon van elhelyezve. A vállalat 51,000 K-át jegyzett a hadikölcsönből és ezt az összeget a Budapesti takarék- és országos zálogkölcsön rt-nál kézpénzben be is fizette. Dacára, hogy a vállalat jövedelmezősége ez idő szerint még nem mondható lukrativnak (csak 2 százalékos osztalékot fizet), kötelességszerüen mégis résztvesz az általános jótékonyság gyakorlásában. Minden vidéki városban, ahol telepei vannak, olcsó kokszot ád a katonai és magánkórházaknak, amelyeket gázzal és villamossággal is önköltségi áron lát el. A szereléseket e kórházakban ingyen végezte. Saját hadbavonult tisztviselőit és munkásait állandóan segélyezi. Az inségesek között való szétosztásra egyenkint 1000—2000 koronát fog a polgármestereknek rendelkezésére bocsátani mindenütt, ahol telepeik vannak.

Jegyzések a hadikölcsönre.

Az *„Eternit Művek, Hatschek Lajos“ cég* (Budapesten és Vöcklabruckban) a hadihitelre *egymillió koronát* jegyzett, még pedig 600 ezer koronát az osztrák és 400 ezer koronát a magyar hadihitelre. — A *Triesti Jutaipar Részvénytársaság* Triest, amagyar hadikölcsönre 250 ezer koronát, az osztrák hadikölcsönre 150,000 koronát, összesen 400 ezer koronát jegyzett.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: Dacsó Emil.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

APOLLÓ

PROJECTOGRAPH R.-T.

Az uj december havi műsor
Lábass Juczi Szabolcs
Kovács Lilly Szemere
Gózon Érckövy
teljesen uj magánszámokkal.

Nicht Hinausbeugen

nótás jelenet. Irta: Emőd Tamás. Zenéjét szerzette Kondor Ernő. Szereplők:
Gózon, Szabolcs, Szemere, Érckövy és Faragó.
Történik egy lövészárokban.

PESTI PARTI

Szőke Szakáll tréfája. Játsszák **Szabolcs, Szemere, Sz. Szellő René, V. Beregi Lujza és Faragó**

És a nagyszabásu moziműsor ujdonságai. Előadások 5, fél 8 és 10 órakor.

ROYAL STANDARD

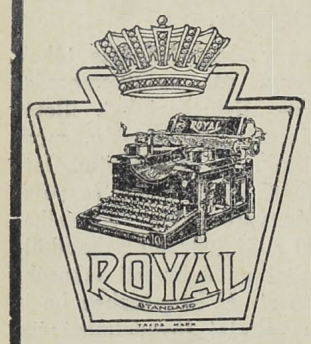

Látható irásu
AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.
A m. kir. igazságügyi minisztérium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVACS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.
KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

9 órakor: **Hazudoff herceg** 9 órakor:
Szatyra az orosz társadalmi életből. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhardt,

11 órakor. **Cocotte becsület** 9 órakor:
Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Forditotta Steinhardt.

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.
Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—5 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

SZEPESSY SANDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest, VII., Abonyi-u. 25. sz.**
Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56-96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.
Házkezelőség: 67—49.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz
Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.
Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.
Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**
Bel- és külföld lapok rendelkezésre.
Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.
Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Dr. PÁPAY VILMOS-féle oltó-intézet

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 31

Pontosan szállit kitünőnek ismert biztos fogamzásu **himlőnyirkot** bő adagolásban s a régi mérsékelt árakon. Tömeges oltásra **8** fillér egyénenként. Ugyanott beszerezhető: külső hatékonyságu **diphteria-serum.**

TELEFONSZÁM: 20—19

Sürgönycim **PÁPAY** oltó-intézet

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH esküsz. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:
Budapest, VII., Gizella-ut 31.
Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, - 1, -12. **Kartellen kivül.**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. december hó 9-én — 50. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

A maximális

árak megállapitásáért folyó versenyben Magyarország székesfővárosa utolsónak érkezett a célkarikához. A németek, sőt az osztrákok is már jórégen gátat vetettek az élelmiszeruzsorának azzal, hogy az uzsorások nyerészkedési vágyát megfelelő korlátok közé szoritották, felállitották a legszélső határt, ameddig az élelmiszerek árát a szemérmetlen lelkiismeretlenség, kapzsiság, kitólhatja.

A háboru sok szóvirágból, sok frázisból kovácsolt gyakorlati igazságokat. Például megtanultuk, hogy az élelmiszerhiány, a főváros lakosságának kiuzsorázása, felér egy vesztett csatával. És valamiképpen a vesztett csatáért felelős hadvezérrel a hadi törvényszék nem szokott szőrmentén elbánni, ugy a főváros lakosságának sem kellene ölbetett kézzel nézni, hogy az uzsorások háboritatlanul duslakodnak, mert senki sincsen, aki velük szemben a polgárság érdekeinek védelmére kelne.

Most is a kormány hozta a főváros tanácsát abba a kényszerü helyzetbe, hogy végrevalahára intézkedjék az élelmiszerek dolgában. A tanács megszabta a gabona- és lisztnemüek legmagasabb árait, de sok köszönet ebben az intézkedésben aligha van. Szakértők mondják, hogy a maximális árak tulmagasak, ami annyit jelent, hogy a tanács az élelmiszeruzsorának tág teret enged. Aki a maximális árakról készült tarifát összehasonlitja a gabona- és lisztpiac napi áraival, önkéntelenül is arra a gondolatra jut, hogy a tanács rendelkezése nem a fogyasztók javát célozza, hanem az élelmiszeruzsorásokét. A kormány és a törvényhozás természetes intenciója az volt, hogy az árak lehetőleg normálisak legyenek, olyanok, amelyek számolnak ugyan a kivételes helyzettel, a megnövekedett kereslettel és a megcsappant kinálattal, — de azért számolnak a fogyasztóközönség pénztelenségével is és lehetővé teszik, hogy a fogyasztók kenyere ezentul is „mindennapi" legyen s ne csak ünnepnapon jusson a szegény ember friss kenyérhez. S ehelyett az történt, hogy a tanács olyan horribilis áraknak a követelésére nyuit erkölcsi alapot az uzsorásoknak, hogy ilyen árakra még a legelszántabb uzsorás sem mert gondolni s hogy ezután a kenyér elsőrendü luxuscikké fog válni. Természetes, hogy egyetlen egy élelmiszeruzsorás sem lesz olcsóbb a maximálisnál s természetes, hogy ilyképpen a tanács nemcsak a maximumot szabta meg, hanem egyuttal a minimumot is.

Fullánkok

Semmi dolog

sincsen a városházán, egészen elaludt az élet. Elannyira, hogy hat hét telik bele, amig egy közgyülés számára elegendő tárgyalási anyagot tudnak összegyüjteni. S ha hetek multán összeül a törvényhatósági bizottság, a feltalált silány anyagot percek alatt elintézik a városatyák.

Most végre akadna munkája a közgyülésnek. A költségvetés időhöz van kötve, december az utolsó terminusa a letárgyalásának. S éppen ezzel az egy tárgygyal, amely pedig sürgős, késlekednek a városházán s ha ilyen irányban halad a munka tovább, akkor az fog megtörténni, hogy a közgyülés minden le nem tárgyalhatót letárgyal és azt az egyetlen tárgyat, amelynek elintézését a törvény irja elő, a jövő évre viszik át.

Sulyos terheket

ró az ország fővárosára a háboru. Még jóformán meg sem nyitották a legujabb négyezerötszáz beteg befogadására alkalmas kórházat s már ismét azt követelik a várostól, hogy ujabb terheket vállaljon magára, ujabb kórházakat épitsen és rendezzen be. A főváros áldozatkészségének nincsen és nem is lehet határa. De a főváros régóta tullépte az áldozatkészség egyedüli határát, a teljesitőképességet.

Minden áldás

felülről jön és minden üdvös intézkedésnek a közélelmezési ügyosztály a forrása. A maximális árak megállapitását is Folkusházy Lajos tanácsnok urnak köszönhetjük. Igaz, hogy néhány hónappal elkésett vele s az is igaz, hogy most is csak kényszerüségből állott vele elő. De viszont azt sem lehet tagadni, hogy a tanácsnok ur munkája nem utánozza a német alaposságot. A maximális árak megállapitása csak a gabonanemüekre és a lisztre vonatkozik. Holott számos más élelmicikk van, amelynek az árát szintén sürgősen kellene szabályozni, nemcsak azért, mert közszükségleti cikkek, hanem azért is, mert ezeknél a cikkeknél éppen ugy dühöng az uzsora, mint a gabonanemüeknél. Itt van például a tej, amely ma már olyan drága Budapesten, mintha a főváros a vizdijakat a tizszeresére emelte volna fel. Pedig a tej a gyermek legfontosabb tápláléka, a hatóságnak tehát szigoru kötelessége volna a tejárak ellenőrzése.

Nagyon egyoldalu, nagyon hiányos a közélelmezési tanácsnok munkája. Ami benne van, az rossz, aminek benne kellene lenni, hiányzik belőle.

A hamisitók és a vegyelemző.

Az elmult héten rossz idő járt a budapesti élelmiszerhamisitókra. Van a fővárosnak egy kiváló büszkesége, disze, amely sok pénzt emészt föl és amely rendkivüli tekintélynek örvend: a székesfőváros vegyelmező intézete. Az első pillanatra erre a nemes intézményre gondoltunk mi, az élelmiszerhamisitók mérgeinek örökké veszedelemben forgó alanyai. Hálatelt szivvel gondoltunk rá. Ni ezek a derék, jó urak, milyen gonddal és milyen eredménnyel vigyáznak a mi egészségünkre. A héten is fölrobbantottak egy mézgyárat, amely a méheknek szorgalmas munkáját Rosenheim Miksa ur vezetésével vizzel, melasszcukorral és borkősavval pótolta.

A másik eset még meghatóbb, még megbecsülhetetlenebb szolgálat volt. Lelepleztek egy társaságot, amely a harctérről sebesülten visszatért katonáink még megmaradt kis egészsége ellen követte el a legundokabb merényleteket. Ezt a társaságot, Fáy Henrikkel a jóhiszeműségét hangoztató vállalkozóval együtt, letartóztatták. Fáy, vagy szerinte alkalmazottai a sebesült katonák tésztáját tojás helyett padlóviaszkkal festették sárgára. Ennek az aljas bünnek és az egészségünk ellen törő többi gazságnak utját állói erélyes és példaadó szigorusággal való megbüntetése ezután következik.

A közgazdasági élet parazitáinak kiirtása azonban, amely a közgazdasági becsületnek ép olyan életérdeke, mint a közönség gyomrának, nemcsak a szigoru biró érdeme, hanem a körültekintő szemé is, amely fölfedezi a hamisitókat. Mindjárt azzal kezdtük, hogy mi ez alkalommal hálatelt szivvel gondoltunk a főváros vegyelmező intézetére. Milyen csalódás azonban! A hamisitók leleplezését hirüladó ujságközlemények végén ugyanis azt olvassuk, hogy a méregkeverők kotyvalékát felülvizsgálat céljából bevitték a vegyelemzőbe. Különös, a vegyelemező tehát csak akkor vegyelemez már, amikor a rendőrség végignézte hogy öntik bele a vizbe a borkősavat, meg a melaszcukrot. Bizony másként képzeltünk. Elég szerénytelenek voltunk azt hinni, hogy a vegyelemző fölfedezi a még nem ismert hamisitásokat, hatalmas, becses munkával őrködik egészségünk fölött, kikutatja ami gyanus és rábizonyitja a bünösökre a bünöket.

Nem, most már tudjuk, a vegyelemző nem végez ilyen produktiv munkát, hanem kézbe kapja a hamis árut és kegyesen jóindulatu fejbólintással kiadja a szakértői véleményt, hogy a rendőrség jól látott, mert a melaszcukor tényleg melaszcukor, de jól érezték a padlóviasz szagát a beteg katonák is, mert az bizony a kórháztól a vegyvizsgálásig sem változott át valóságos tojássárgájává.

A vegyvizsgáló uraknak mi nem tehetünk szemrehányást, hogy nem ők, hanem mások vezetnek bennünket becses eredményekhez, mindössze azt az egyet engedjék meg nekünk, hogy ne tekintsük őket ezentul olyan nagy tekintélyeknek, egészségünk éber őreinek és az emberiség külön jótevőinek. Miattuk ugyan a hamisitók nyugodtan alhatnának és hajuk szála sem görbülne meg. A vegyelemzők áldásos működéséből egy kicsinység mintha kiábrándultunk volna. A hamisitók azonban kétségtelenül nagy megnyugvással fognak a vegyvizsgáló intézet előtt sétálni.

A csavargőzös partbére.

Egy esztendő, tizezer korona.

A pénteki pénzügyi bizottság ülésének napirendién szerepel a közgazdasági ügyosztály előterjesztése a dunai partok 1915. évi béreinek megállapitása tárgyában.

Normális időkben ez az ügy ugy a bizottságokban, mint a közgyülésen lázba szokta hozni a kedélyeket s tavaly is megtörtént, hogy a pénzügyi bizottság alacsonyaknak tartotta a város által kért béreket. Idén azonban sima lefolyása lesz a kérdés tárgyalásának, mert az ügyosztály javaslata szerint a *bérek változatlanul megmaradnak* a jövő esztendőben.

Egyetlenegy bérlőre vonatkozólag mégis eltért az ügyosztály a főelvtől. A *Csavargőzös átkelési és hajózási rt.*, amely ellen annyi alapos panasz merült fel a közönség és a hatóságok köréből, tudvalévőleg szintén nagyobb terjedelmü partot bérelt eddig a Duna mindkét oldalán. A részvénytársaság mindössze hatezer koronát fizetett a bérletért s azt akarta, hogy a város a régi feltételek mellett ujitsa meg vele hosszabb időre a szerződést.

Csakhogy a város ezuttal a sarkára állott s hiába igyekeztek a Csavargőzösök minden befolyásukat latba vetni, nem sikerült az olcsó szerződés megkötése. Az ui előterjesztés szerint a főváros a részvénytársasággal mindössze *egy évre* köti meg a szerződést, bér fejében pedig az eddigi *hatezer korona helyett tizezer koronát* tartozik fizetni a városnak. További pontja a szerződésnek arra kötelezi Viránviékat, hogy a propellereket *füstemésztő-készülékkel* lássák el. Nevezetes előnyöket szerez a város a szerződésben a közönségnek a *jegytarifa* és a *járatok sürüsége* szempontjából is.

Egyszóval, az előterjesztés némiképpen viszonozni igyekszik a részvénytársaságnak azt a rengeteg sok bajt, amelyet a városnak s a közönségnek okozott s amely bizonyára nem fog figyelmen kivül maradni akkor sem, amikor a részvénytársaság a kereskedelmi minisztertől fogja igyekezni kicsikarni a koncesszió-meghosszabbitást.

Sertésekkel kereskedik a közélelmezési ügyosztály.

A közélelmezési ügyosztály eddigelé sem volt más, mint egy dusan felszerelt szatócsüzlet. Boldogan és büszkén veheti tudomásul a főváros közönsége, hogy az ügyosztály a háborus világ közepette is ráért arra, hogy üzletkörét kitágitsa. Az uj üzletág neve: sertés kereskedelem. Folkusházy tanácsnok lázas buzgalommal vásárolja össze az ország sertéseit. Már eddig is több ezer darab hizlalni való süldőt és sertést szerzett s számukat egyre gyarapitja, még pedig a legprimább anyaggal.

Egyelőre homály fedi Folkusházy tanácsnok terveit s nem tudni, vajjon a sertéseket továbbeladás céljából szerzi be a közélelmezési ügyosztály, vagy a hizlalt sertések ipari feldolgozását s kimérését akarja-e a tanácsnok. Némelyek szerint a sertések karácsonyi ajándéknak vannak szánva, mások viszont abban reménykednek, hogy a város a sertéseket a sertéspiacon árszabályozó tényezőnek felhasználva, élve fogja áruba bocsájtani. Minthogy ez az utóbbi ötlet a legtermészetesebb és legegészségesebb, szó sem lehet arról, hogy a sertésvásárlásnak ez volna a célja.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
s menyasszonyi kelengyék
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
V., Deák Ferenc-utca 21.

Csökken a forgalom — csökken a haszon.

Két héttel ezelőtt illetékes helyről szerzett értesülésünk alapján megirtuk, hogy a költségvetés összeállitásának munkájával azért késtek meg a városházán, mert megakarták várni a novemberi hónap üzleti eredményeit, látni akarták, mennyire csökken az üzemek s a közlekedési vállalatok forgalma s mennyivel kevesebb nyereségre, bevételre lehet a városnak a jövő esztendőben számitani.

Hogy ez a gondos előrelátás mennyire helyénvaló volt, legjobban bizonyitja a villamosok forgalmáról készült legutolsó kimutatás. E szerint a budapesti villamos városi vasut részvénytársaság vonalain november havában összesen 709.300 korona bevételt értek el. A mult év ugyanezen hónapjában a bevétel 913.772 koronát tett ki. — A Ferenc József földalatti villamos vasuton november havában összesen 52.365 korona bevételt értek el. A mult év ugyanezen hónapjában a bevétel 63.350 koronát tett ki. — A budapesti közuti vaspálya-társaságnak f. é. november havában 1,377.713 K bevétele volt; az előző év november havában 1,484.019 K.

Ebből a kimutatásból látható, hogy a három villamos vasutnak összesen kb. 320.000 koronával kevesebb bruttobevétele volt novemberben, mint tavaly. A főváros tehát kb. 30.000 koronával kevesebb részesedésre számithat ebben a hónapban.

Vásárcsarnoki csendélet.

Konfliktus a fogyasztók bőrére.

Amikor vásárcsarnoki ügyekről van szó, kétségtelen, hogy a városházán egyetlen principiumnak szabad irányadónak lenni és ez a fogyasztó közönség érdeke. A fővárosnak meg kell bocsátani minden szabálytól való eltérést, ha ennek az elvnek a keresztülvitelére törekszik. Az eset, amelyet itt elmondunk, többféleképen megitélhető, de csak a közönség szempontjai szerint szabad róla dönteni.

A konfliktus, amely nagyon könnyen a fogyasztók bőrét veszélyezteti, a vásárcsarnokbeli hentesiparosok között tört ki. A központi vásárcsarnokban ugyanis nagyszámu elárusitó helyük van kishenteseknek, akik idők hosszu során abban a hitben éltek, hogy a vásárcsarnokbeli üzletek az ő monopoliumuk. Két esztendő előtt azután abban a csalódásban részesültek, hogy megjelent közöttük Schmiedl Dániel sertésnagyvágó, hentesárugyáros, aki a központi vásárcsarnok igazgatójával helybérleti-szerződést kötött.

A kishenteseknek komoly és veszedelmes konkurrencia volt a nagyiparos vásárcsarnoki elárusitó helye. Heves ostromot inditottak tehát Schmiedl és a vásárcsarnoki direkció ellen. A harcok szinhelye áthelyeződött a közgyülési terembe, ahol Bittner János, hentesipartársulati elnök, bizottsági tag interpellációt intézett a polgármesterhez, amelyben azt kérdezte, hogy hajlandó-e a tanács megvédeni a kisembereket, akiknek érdekeit a sertésnagyvágónak a csarnokba való bevonulása életbevágóan veszélyezteti.

Az interpellációra adott válasz akkor arra a tökéletes álláspontra helyezkedett, hogy az egészséges konkurrenciát egyenesen megtürni kötelesség. A konkurrenciából, amely a hentessoron olyan fölzudulást keltett, egyedül a fogyasztóközönségnek lehet haszna, amit a fővárosnak kötelessége minden erővel előmozditani.

A kishentesek ilyenformán nem érhettek célt, más területen kezdték meg a támadást. Minden alkalmat megragadtak, hogy Schmiedlt, a veszedelmes konkurrenst, eltávolitsák.

Történt ezenközben, hogy a kishentesek nagy örömére két izben kifogásolt a hatóság Schmiedl féle kolbászt, mint az élelmiszerhamisitási törvénybe ütköző festett árut. A festett áru fölfedezése legjobban Schmiedlt lepte meg. A vásárcsarnok igazgatóságának minden bizonyitékot felajánlott arra nézve, hogy az ő gyárában az áruk festésének még a lehetősége is ki van zárva, amit az is bizonyit, hogy csak egyes, sporadikus esetekről van szó a vádban is. Kifejezte egyben azt a gyanuját is, hogy az ő becsületes munkája ellen gonosz kezek követtek el merényletet és az áru kihordása alkalmával csempészték be a festett virsliket.

A vásárcsarnok igazgatósága azonban olyan nemes szivü, hogy az emberi gonoszságot föl sem tudja tételezni és arra az álláspontra helyezkedett, hogy neki a kezében levő festett virslit, nem pedig a gyárban levő festetlent kell tekinteni. Bölcsessége azonban nem terjedt annyira, hogy a befestett virsli más mühelyben is készülhetett, nemcsak a Schmiedlében. Bár Schmiedl hajlandó lett volna a — szerinte — más bünéért a büntetést kifizetni, a vásárcsarnok igazgatósága más eszközhöz folyamodott: 1915. évi január elsejére fölbontotta Schmiedl szerződését.

Schmiedl megfelebbezte a tanácshoz a vásárcsarnoki igazgató döntését. Most a tanácson áll választás: hajlandó-e komoly bizonyitékok hijján is megtenni azt a szivességet, hogy a fogyasztó közönség kimondhatatlan kárára a kishentesek megszabaduljanak az egységes és olcsóságra kényszeritő konkurrenciától? A tanácsnak ebben az ügyben nem szabad elhamarkodottan és felületesen döntenie és mindenek fölött nem a kisipar és nagyipar, hanem egyedül a közönség érdekeit szabad csak szem előtt tartania. Különösen ma, a háborus drágaságnak sok esetben való kiuzsorázó, mesterséges emelése idején, amikor minden alkalmat meg kell ragadnia a tanácsnak, ami a közönség sulyos gondjai számára esetleg enyhitést hozhat.

Események

Irodalompártolás.

Báró Hatvany Lajos a Központi Segitő Bizottság irói- és hirlapirói alosztályának bejelentette, hogy hatezer koronát áldozott magyar irók könyveinek kiadására. Az irók a következők: Ambrus Zoltán, Ignotus, Szomory Dezső, Móricz Zsigmond, Kaffka Margit és Karinthy Frigyes. A hatezer korona a nevezett irók szerény tiszteletdijára fordittatott s a könyvek kiadója, az Athenaeum irodalmi r.-t. arra kötelezte magát, hogy a könyvek tiszta jövedelmének két százalékát a Központi Bizottságnak engedi át.

Az irói- és hirlapirói albizottság egyébként 2000 koronára rugó segélyeket osztott ki 50 és 100 koronás tételekben s az a terve, hogy legközelebb 300—500 koronás kölcsönöket fog folyósitani. A vonatkozó kérelmeket Csergő Hugó dr. titkárhoz kell intézni.

Késik a lóversenytér épitése.

Tudvalévő, hogy a Magyar Lovaregylet a Köztemető-ut közelében uj lóversenyteret épittet s a várossal fennálló szerződése érelmében köteles a jelenlegi lóversenytér területét 1916-ban átadni a városnak. A Lovaregylet most beadványt intézett a tanácshoz s azzal az indokolással, hogy a háboru miatt az uj pálya épitését be kellett szüntetni, engedélyt kért arra, hogy a megnyitást 1917-re halaszthassa. A tanács a kérelmet teljesitette.

Felgyógyult tanácsnokok.

Almády Géza tanácsnok, a közjótékonysági ügyosztály vezetője, ismét átvette hivatala vezetését. — Csupor József dr. tanácsnok, a katonai ügyosztály vezetője, felépült betegségéből és szerdán ujból elfoglalja hivatalát.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK.
Orvoilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenüt kapható.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A részvénytársulatok mérlege.

Noha a Hadsegélyző Bizottság pénzügyi albizottsága az idei mérlegkészités és publikálás kérdésének egész komplexumával rövidesen foglalkozik és ebben a kérdésben a legnagyobb valószinüség szerint bizonyos irányelveket fog megszabni, a közeli hetek legérdekesebb közgazdasági problémája mégis a részvénytársulatok bilanszirozása lesz. Ezzel kapcsolatosan a nyilatkozatok hatalmas áradata indult meg, de amennyire a nyilvánosságra került véleményekből kivehető, a nagyfontosságu kérdésben a vitatkozók mindeddig még csak elvi megállapodásra sem jutottak. Vannak vélemények, amelyek a vállalatokat a mérlegpublikálás kötelezettsége alól legális uton akarják mentesiteni. Sokan azt hangoztatják, hogy egyes, főleg a külföldi viszonylatokban dolgozó vállalatok aktivumának a felbecsülése lehetetlen; az értékpapir kategoriák legnagyobb részének értéke nem állapithatók meg, mert szünetel a tőzsdei forgalom és nincs kurzus. Továbbá azt sem lehet tüzetesen megállapitani, hogy az ellenséges és az ellenség által megszállott területeken fenálló követelések minő értékcsökkenésen mennek keresztül?

A vélemények az osztalék kérdésében is nagyon eltérnek, mert az egyik tábor azt hangsulyozza, hogy az osztalékráta meg nem állapitása beláthatatlan gazdasági és pénzügyi következményeknek lenne a kutforrása. Természetesen ezek a vitatkozások azokat a részvénytársulati vállalatokat illetik, amelyek a könyveiket az év ultimóján zárják és a mérlegjelentéseiket csak a tavasszal, február, március és április hónapokban hozzák a nyilvánosságra. Azonban vannak vállalatok, amelyek évközben tartják meg a közgyülésüket és ezekre nézve a mérlegkészités és publikálás kérdésének a megoldása most már elodázhatatlanul szükséges. Mig nálunk a vélemények ingadoznak és az egységes elvü megállapodást nélkülözzük, addig Németország már dülőre vitte az idei mérlegkészités és publikálás problémáját. Ott ugyanis az a helyes felfogás érvényesül, hogy a vállalatok a normális idők szokásait kövessék és az elért üzleti nyereséghez mérten teljes osztalékot fizessenek. (A „Bochumer Gusstahlverband" ezidén például 14 százalékot fizetett és ugyancsak Németország egyik leghatalmasabb villamossági társulatának: az „A. E. G."nek az osztaléka mindössze egy percenttel csökkent, ami az A. E. G. elért hozamának teljesen megfelel.) Nálunk egységes és az egész vonalon, a bank, ipari és kereskedelmi vállalatoknál egyaránt érvényesülő gyakorlat, még nem jegecesedett ki. Erre különben két nagyvállalatunk találó példát szolgáltat. Szükségesnek tartjuk ezt felemliteni már azért is, hogy a mérlegkészités mostani teknikájának a nehézségeit kellőképpen dokumentáljuk. A „Rimamurányi vasmü részvénytársaság" ezidén kitünő üzletévre tekinthetett vissza és mégis redukált osztalékot adott. Az „Egyesült villamossági részvénytársulat" viszont — hir szerint — ez idén is 12 százalékot juttat a részvényeseinek, vagyis az osztalékrátáját a tavalyi nivón tartja. Itt figyelembe kell vennünk, hogy a Rimamurányi üzemének teljesitőképessége a vasipari konjunktura ingadozásának van alá vetve és mert a nemzetközi konjunktura — nyilván az elhelyezési terület csökkenése következtében — a hazai iparra kedvezőleg hatott, fényes eredménnyel zárult. Ellenben az „Egyesült villamossági részvénytársaság", amelynek üzletmenetét a háborus mozgalmak csökkentették, az osztalékrátáját a tavalyi nivón tartja. Ez a két, egymástól nagyon távolfekvő, de annál is inkább találó példa mellett bizonyit, hogy az idei mérlegkészitésben a bankteknikai kérdések kétségtelenül döntő szerephez fognak jutni. Nevezetesen mindkét vállalat egyik nagyintézetünk konszernjéhez tartozik, de amig a Rimamurányi részvénymajoritását a patronizáló intézet nem birtokolja, ellenben csak az iparvállalatoknak a mobiltőkéjét kezeli, tehát a bankári teendőket végzi, addig az Egyesült villamossági részvénytöbbsége a bank tárcájában fekszik. Itt tehát a banknak a magasabb, vagy az eddig elért osztalékráta épségbentartása evidens érdekében áll, mert hisz az osztalék visszafolyik a patronizáló intézet pénztárába. A most megindult nyilatkozatáradatnál ez a két frappáns példa ékesebben beszél. Mondanunk sem kell, hogy a mérlegkészités normativáinak a felállitásánál feltétlenül külön csoportba kell osztanunk a bankokat és az iparvállalatokat, mert amig a bankok osztaléka a tőkés közönség körében szétszóródik és a népesség jelentékeny része az ő tőkéjét egy bank részvényeibe fektette, addig az iparvállalatok osztaléka tulnyomórészt a bankok trezorjaiba vándorol. Vagyis, ha ezt a kérdést bankteknikai szempontokból oldják meg, akkor könnyen megeshetik, hogy az iparvállalatok magasabb, vagy a tavalyi osztalékot adják, viszont a pénzintézetek redukált osztalékot fizetnek.

A közérdek tehát azt diktálja, hogy mi is kövessük a német példát és az egész vonalon érvényesüljön a teljes osztalék politikája és ezzel egyuttal a rendes mérlegkészités és publikálás elve.

Védekeznek a városok a szénhiány ellen.

A szénhiány kellemetlenül aktuális téma. Nemcsak a fogyasztóközönség érzi az árak rohamos emelkedésének formájában, hanem a világitó telepek üzemeinek mérlegére is jelentékeny befolyással van a szénkészletek hiánya s az uj készletek beszerzésének nehézsége. Bécs város tanácsa kilencvenezer tonna barna: tatai szenet, hatvanezer tonna kőszenet szerzett be az osztrák kormány utján, azonkivül nagyobb menynyiségü porosz-sziléziai szénre csinált kötést. Intézkedett egyuttal a bécsi tanács az iránt, hogy a pályaudvarokról a városba való szállitás a városi villamosvasut kocsijain történjék. Bécs városának tehát egyelőre nem kell félnie attól, hogy szén nélkül marad s természetes, hogy a város bölcs előrelátása megmenti az osztrák főváros lakosságát a fenyegető szénuzsorától is.

Vidéki városaink közül Pozsony ismerte fel elsőnek a szénhiány és a széndrágaság ellen való védekezésnek a szükségét. Pozsony város tanácsa ugy rendelkezett, hogy a fogyasztásnak a legszükségesebb mértékre való leszállitása érdekében minden bolthelyiség, melyben villany- vagy légszeszvilágitás van, este hét órától reggel hét óráig zárva tartandó, ezen idő alatt a hivatalok villany- vagy gázzal való világitása is beszüntetendő. A kávéházakat, vendéglőket, éttermeket pedig este tiz órától reggeli hat óráig kell zárva tartani.

Természetes, hogy Budapesten sem a bécsi, sem a pozsonyi példát nem lehet követni. A bécsi példát azért nem, mert nincsen szükség a készletek felhalmozására, a vidéki példa pedig megbénitaná a forgalmat s különben sem kecsegtetne valami fényes eredménnyel.

Budapest sokkal előnyösebb helyzetben van, mint Bécs, mert Magyarországban, közel a fővároshoz, dusan termő szénbányák vannak, a melyek készletének behozatala nem okozna tulságos nehézséget, ha a magyar kormány akkora hajlandóságot mutatna a fővárossal szemben, mint az osztrák kormány Bécscsel szemben. A tatai, salgótarjáni kőszénbányák, az urikány-zsilvölgyi szénbánya elsőrendü fütőanyagot produkálnak. A baj csak az, hogy a pesti házakban a kályhák legnagyobb része nincsen berendezve magyar szénnel való fütésre. Ezen azonban könnyü szerrel lehetne segiteni, mert az átalakitás nem jár nehézségekkel. A probléma megoldása a szénhiány és szénuzsora elfojtása tehát azt kivánja, hogy a város a magyar szénnek az utját nyissa meg. Arról fölösleges külön szólani, hogy ez az ut egyuttal a magyar iparnak és kereskedelemnek az utja is, tehát a nemzet vagyoni gyarapodásáé is.

Adomány helyett — nyilatkozat.

A Singer Co. varrógép r.-t. nem akar belenyugodni a közvélemény lesujtó itéletébe, amely zokon veszi tőle, hogy a vállalat az orosz vörös-keresztnek százezreket adott, a magyar-osztrák és német hadseregnek pedig semmit sem juttatott. Váltig hangoztatja, hogy nincs köze az orosz „Kompániáju Singer"-hez. Igazán csodáljuk azt a szivósságot, amelylyel a budapenti telep megtagadni akarja az orosz vérrokonságot. Pedig ezt a kényes kérdést igen egyszerüen meglehetne oldani. Ha a „Singer Co. varrógép r.-t." hozzánk tartozónak vallja magát, kövesse az orosz példát és áldozzon szintén nagyobb összeggel a mi hadi jótékonycéljainkra. A magyarság, amely sok százezer koronával gyarapitotta a Singer-vagyont, megérdemli ezt az áldozatot. Vagy pedig, hisz tudunk mi is büntetni, majd háboru után visszaidézzük emlékezetünkbe Singerék nagylelküségét. A retorzió a főváros tanácsának is módjában lesz: az iparisiskolákban nem kell okvetlenül Singer-gépeket használni.

Az osztálysorsjáték szünetelése.

Lapunkban már többizben foglalkoztunk az „*Osztálysorsjáték rt.*" ama megokolatlan eljárásával, hogy a sorsjáték tervszerü VI-ik huzását egyszerüen beszüntette. Erre vonatkozólag a legelterjedtebb magyar napilapban a napokban az alábbi panaszos levél látott napvilágot: „Jó volna érdeklődni, hogy az osztálysorsjáték igazgatósága meddig akar még ülni azon a pénzen, amelyet a sorsjegyekért bevett s amelyet az utolsó osztályon kellene a közönségnek legalább részben visszadni. Különösen érdekes volna megtudni, hogy mit csinál az időközi kamatokkal? Elhisszük, hogy a háboru eleinte nehézségeket támasztott, de most már más a helyzet; mindenkinek van megbizottja, vagy posta utján maga is tud intézkedni, aki már ezt nem teheti, az ugyse vesz több sorsjegyet! Kolozsvár, 1914 december 1. *K. B.*"

A Mág. gyártelepének kibővitése.

A Magyar általános gépgyár r.-t. automobil- és aeroplánmotor osztályát a vállalat bőséges foglalkoztatása folytán tetemesen kibővitik. Az eddigi helyiségeket uj munkagépekkel szerelik fel, azonkivül 65 m. hosszu és 15 m. széles szerelési mühelyt épitenek. Ezzel a fentnevezett osztály termelőképessége az eddigi kétszeresére emelkedik. A munkálatok folyamatban vannak.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

KATONA-INGEK
flanell- vagy molinóból 1·50, 2 K, läger-trikók 2, 3 4 K, téli zoknik 60, 90, téli kötött keztyük 1·50, 2, 3' sveterek, tiszta gyapju-anyagból 12, 15, 18 korona'
GÓLYA-ÁRUHÁZ
VI., Nagymező-utca 12. sz. és Vámház-körut 16. sz.

APOLLÓ

PROJECTOGRAPH R.-T.

Nézze meg az

Apolló

pompás félhavi **műsorát!**

És a nagyszabásu moziműsor ujdonságai. Előadások 5, fél 8 és 10 órakor.

ROYAL STANDARD

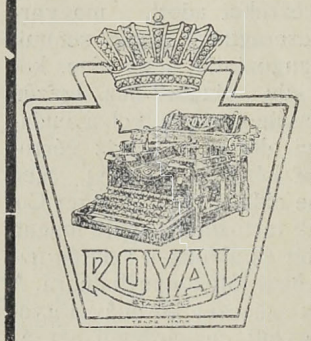

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárosi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerz tt be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVACS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHART MULATÓ

VIII., ákóczi-ut 63. sz. Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ES FÉL ÓRAKOR.

9 órakor: **Hazudoff herceg** 9 órakor:

Szatyra az orosz társadalmi életből. Irták Glinger és Taussig. Fordította Steinhardt,

11 órakor: **Cocotte becsület** 9 órakor:

Bohózat. Irták Glinger és Taussig. Fordította Steinhardt.

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—5 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfelután tánc és cigányzene.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

---

SZEPESSY SÁNDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56—96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**

Telefon 50—72. sz. a

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

Dr. PÁPAY VILMOS-féle oltó-intézet

BUDAPEST, VI, TERÉZ-KÖRUT 31

Pontosan szállit kitünőnek ismert biztos fogamzásu **himlőnyirkot** bő adagolásban s a régi mérsékelt árakon. Tömeges oltásra **8** fillér egyénenként. Ugyanott beszerezhető: külső hatékonyságu **diphteria-serum.**

TELEFONSZÁM: 20—19

Sürgönycim **PÁPAY** oltó-intézet

Dijtalan bemutatás.

Prospektus ingyen.

Telefon 62—45.

SCHOTT H. ÉS DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ.

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési licenciát

SPECIÁLIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.

BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.

TELEFON: 66—27. SZÁM.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest

VIII., Futó utca 10. szám.

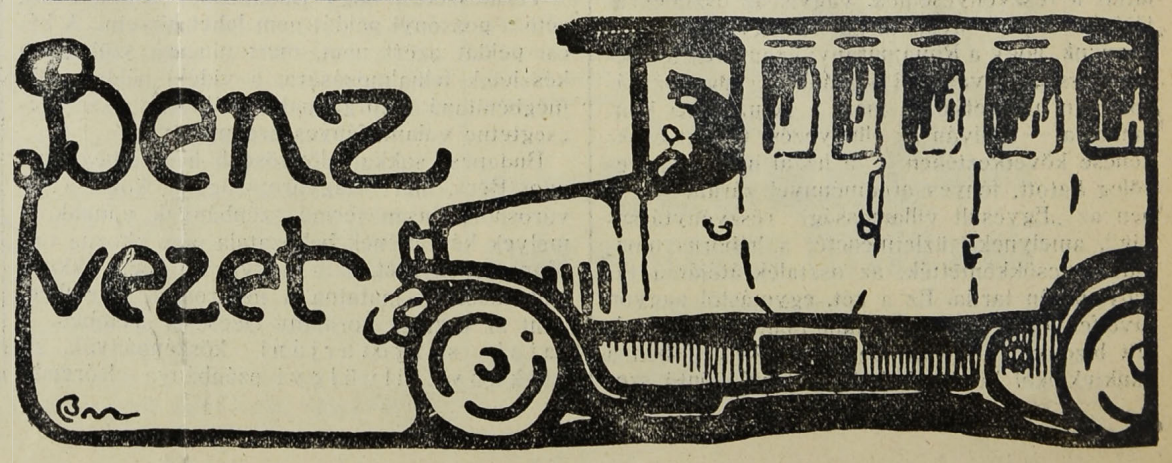

Harmadik évfolyam Budapest, 1914. december hó 16-án. 51. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-45

Közegészségi

viszonyaink sulyos próbát állottak ki a háborus világban. Amire béke idején hiába hivtuk fel a közfigyelmet, azt a háboru kényszerü szükségessége megteremtette. Budapest a legnagyobb kórházváros ma a monarchiában. Annyi kórháza van s e kórházaknak akkora a befogadóképessége, amilyen felkészültségre a legvérmesebb reményekkel sem lehetett számitani. A hadsereg sebesültjei és betegei seholsem részesülnek olyan jó ellátásban, orvosi kezelésben, mint Budapesten, az állam és társadalom vállvetett munkával segit e téren a katonai és polgári hatóságoknak. A közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén Feleki Béla bizottsági tag — ezeknek a mintaszerü állapotoknak elismerése mellett — fájó sebre mutatott rá. A háborunak nemcsak halottai és sebesültjei vannak, hanem betegei is s ezek között fölös számmal szerepelnek a sulyos fertőző betegségekben szenvedők. Nem titok, hogy a dizentéria után a kolera grasszál a leghevesebben egyes vidékeken, ahol katonai operációk folynak. S a kolerás betegeket érthetetlen okokból nem tartják az amugy is fertőzött helyeken, hanem végighurcolják a betegeket s a betegekkel együtt a fertőző kórt is az országon s az országon keresztül az ország szivébe szállitják a kolerát. Természetes, hogy ez a lehetetlen állapot nagy mértékben veszélyezteti a főváros lakosságát s olyan feladatokat ró a hatóságokra, amelyeknek csak a legnagyobb anyagi és fizikai erőfeszitésekkel tud megfelelni. Holott egyedül a sebesültek ellátása, gyógyitása is rendkivüli áldozatokkal jár, a fertőző betegekről való gondoskodás tehát a sebesült hősöknek a rovására történik.

Budapest olyan bámulatos munkát produkált, olyan horribilis áldozatokat hozott, hogy a polgárság megfertőzését bátran elengedhetnék az illetékes tényezők. Nem lehet érdeke senkinek sem, hogy Budapestből koleraközpontot csináljanak, mert ha tovább tart a járvány behurcolása, akkor a hatóságok képtelenek lesznek megbirkózni azzal a rengeteg munkával, amellyel a baj elháritása jár s akkor a sebesültek gondozása sem minőség, sem mennyiség tekintetében nem lesz többé olyan elsőrangu, mint most.

Hihetetlen összegeket emészt fel amugy is a sebesültek és betegek ellátása. A főváros egymásután két hatalmas maradandó becsü kórházat nyitott meg, ezenkivül pedig egész csomó barakkot, kisebbszerü épületeket emelt a háboru szánandó hőseinek. Az áldozatkészséget méltányolni kell mindenkinek, még — a hadvezetőségnek is.

Fullánkok

A moratorium

békességet, nyugalmat, üdvöt hozott a városházának. A főváros most tulajdonképpen abból él, amivel tartozik s amit a moratóriumra való tekintettel nem fizet. A Magyar Villamosságinak például december hó elsején huszonhárom millió koronát tartozott volna fizetni a város. De közbelépett Mars isten és hozta a jó moratóriumot s a részvénytársaság most nagynehezen három millió koronát tud kicsikarni, a többi, tizenkilenc millió megmarad jó követelésnek. A régi kölcsönkötvények tulajdonosai még rosszabbul jártak, mint a Magyar Villamossági, mert a kötvények kamatait s a kisorsolt kötvényeket most egyáltalában nem fizeti a város.

A világért sem sajnáljuk a Magyar Villamossági részvényeseit, akik bizonyára valamennyien jól szituált emberek s tudnak várni néhány hónapig, esetleg évig. Még kevesebb részvéttel fordulunk a kölcsönkötvények tulajdonosai felé, akiknek javarésze angol és francia. De leszögezzük, hogy a város most az adósságainak nemfizetéséből él s aggódva kérdjük, mi lesz, ha vége lesz a háborunak s a moratórium jótékony hatását nem érzi többé senkisem?

Megfeszitett

munkával dolgozik a városházán minden ügyosztály és minden ügyosztályvezető, hogy méltó legyen a háboru után márványkőbe vésésre. Egyedül a közélelmezési ügyosztály s annak vezetője körül vannak bajok és pedig olyan halmozott mértékben, mint soha annakelőtte. Baj van a maximális árakkal, az élelmiszeruzsorával, a tejjel, a sertéssel — vajjon mikor unja meg a polgármester Folkusházy basáskodását?

A Csavargőzös

partbérlete végre alkalmat nyujtott a városatyáknak arra, hogy őszinte véleményüket leplezetlenül kinyilvánitsák. Egyetlenegy hang nem akadt, amely a vállalat jelenlegi vezetését dicsérte volna. A városatyák jól tudják, hogy a közönség torkig van ezzel a vállalattal s ha most békés időket élnénk, akkor egyáltalában semmiféle szerződést sem volna szabad kötnie a városnak, hanem a kereskedelmi kormányt arra kellene birni, hogy a Csavargőzös által monopolizált engedélyt a város kapja meg. A világháborúhoz képest természetesen jelentéktelen ez az egész ügy, de nagyon helyesen tette a tanács, hogy példát statuált és kellő határok közé szoritotta a senkit és semmit sem respektáló vállalatot.

Uj állások a protegáló városatyáknak

A háboru kitörése óta csaknem minden egyes számunkban tekintélyes számu sorokat szenteltünk azoknak a városatyáknak a magasztalására, akik a háboru dacára is folytatják hasznos tevékenységüket a városházán s lankadatlan szorgalommal végzik mindennapi kijárásaikat.

Jóleső elégtétellel olvassuk ennek a megállapitásnak a hitelesitését a legnagyobb magyar napilap fővárosi rovatában. A Pesti Hirlap „Protegáló városatyák“ cimmel a következő épületes dolgokkal szolgál: „Minthogy a bizottsági tag uraknak ez idő szerint a fővárossal nincs valami sok bajuk, egy részük azon van, hogy a fővárosnak legyen töméntelen baja velük. *Elszántan, szinte a végkimerülésig protegálnak.* Vannak sokan, akik azt hiszik, hogy a fővárosra nézve megtisztelő kötelesség az, ha az ő atyafiait alkalmazhatja, akár a központban, akár az üzemeknél. Az egyik főnök, akit naponkint legalább 3—4 protegáló városatya tisztel meg látogatásával, azt ajánlotta a polgármesternek, hogy létesitsenek valami hatalmas üzemet a városatyák rokonainak alkalmaztatása céljából. Ez amolyan atyafiak otthona lenne. Mindenesetre érdekes képet nyerhetnénk, ha a főváros összeállitaná az utolsó három évben alkalmazottak neveit, protektorait, fizetését és munkakörét!“

A szerdai közgyülésen van egy tárgy, a melynek elfogadása — ami nem kétséges — ismét alkalmat fog adni derék városatyáinknak arra, hogy kipróbált művészetüket csillogtassák. A tanács előterjesztéssel járul a közgyülés elé s kéri, hogy a hadbavonult városi tisztviselők pótlására 160 ideiglenes alkalmazást engedjen. Az előterjesztés nem egészen indokolt. Tény, hogy a fővárosnak közel 2300 főnyi hivatali tiszti személyzetéből, már a mozgósitás első napjaiban több százan vonultak be katonai szolgálatra s ma kb. 550 tisztviselő és hivatalnok végez katonai szolgálatot. Az is bizonyos, hogy ez a szám a most folyamatban lévő népfölkelő bemutatószemle befejeztével még emelkedni fog mintegy 200-al. Azonban a fővárosnak módjában áll ezek közül annyinak a felmentését kérni és kieszközölni, amennyire feltétlenül szükség van a közszolgálat érdekében s minthogy a régi tisztviselők mégis sokkal használhatóbbak, mint az ujak s a fizetésüknek egy részét még hadbavonulásuk esetén is fizetnie kell a városnak: — sokkal helyesebb az a megoldás, hogy a város igyekezzék összes népfölkelőinek a felmentését kieszközölni. Ebben az esetben semmiféle rázkódtatástól nem kellene félnie az adminisztrációban s pénzügyileg is sokkal jobban jár a város ha nem terheli meg a költségvetést 160 uj alkalmazott fizetésével. Tizenötezer koronára rug ez a havi kiadási többlet; nem ártana, ha ezt az összeget inkább más célokra forditaná a város.

Az uj állások ismét rázuditják a tanács tagjaira a kijáró városatyákat, ez pedig egymaga felér minden bajjal, mert a tanács tagjainak most más a hivatásuk, mint az, hogy a városatyák protegáló kedvében járjanak.

Két milliót sertésekért.

A közgyűlés tudta nélkül.

Nemcsak az érdekeltek körében, hanem a főváros ügyei iránt érdeklődők között is nagy feltünést keltett mult heti számunknak az a cikke, amelyben közöltük olvasóinkkal, hogy a város hires közélelmezési üzletének a háboru nem ártott, sőt Folkusházy tanácsnok éppen a háboru alatt uj üzletággal gyarapitotta a munkakörét. Megirtuk, hogy a közélelmezési ügyosztály több mint tizezer darab sertést vásárolt össze. Suttyomban, nagy titokban jelentkezett a sertéspiacon a főváros megbizottja — polgári foglalkozására nézve takarékpénztári igazgató Kőbányán — és minden felhajtott sertést bármilyen áron is, de összevásárolt. Az uj üzlet bevezetésének első következménye természetesen az volt, hogy a sertés ára tiz fillérrel emelkedett. Ezt az eredményt és ennek az eredménynek a dicsőségét lehetetlen elvitatni Folkusházy tanácsnok urtól. Igaz, hogy a gazdasági életnek legelemibb szabálya szerint a tömeges kereslet felszökkenti az árakat. De hát a közélelmezési ügyosztály vezetőjétől megszoktuk már, hogy nem óhajtja ismerni a gazdasági törvényeket, hanem ösztönszerüleg eltalálja mindig azt az utat, amely az árak ujabb emelkedéséhez, a fogyasztó közönség ujabb kizsákmányolásához vezet.

A tömeges sertés vásárlás mint üzlet nem áll önmagában egyedül, hanem a következő mellék hajtásai vannak: 1. a főváros megbizottjaként szereplő bankigazgató bizonyára nem fog késni, a provizióról szóló számla bemutatásával. 2. A város sertéseit a kőbányai szállásokon fogják hizlalni, ami nemcsak a sertéseknek lesz jó, hanem a szállások tulajdonosainak is. 3. Nem fog veszniteni az üzleten az a daramalmi érdekeltség sem, amely a sertések kosztját a városnak, helyesebben a sertéseknek szállitani fogja. 4. Mire a sertésekből kövér disznók lesznek, kivirágzik a legzsirosabb üzlet — a jól táplált közélelmezési egyéneknek értékesitése. Ma még csak annyi bizonyos, hogy ebből az értékesitésből, tehát az egész akcióból egyedül a fogyasztó közönségnek nem lesz haszna.

Két millió koronáért vásárolt a város megbizottja sertéseket. Folkusházy tanácsnok urtól, s nagy általánosságban a tanácstól megszoktuk már, hogy szeretnek önállóan intézkedni és nem hagyják magukat sem az illetékes szakbizottságoknak, sem a közgyülésnek véleményétől befolyásolni. De mit szóljunk az önálló gondolkodásnak és az önbizalomnak akkora mértékéhez, amely egy milliós akciót eltitkol a közgyülés előtt és mit szóljunk a tanácshoz, amely ezt a tulzásba vitt önrendelkezési jogot vakon respektálja. És még lényegesebb az a kérdés, mit szól mindezekhez a közélelmezési bizottság és a tanács fölött álló közgyülés?

Gyors segélyt a középosztálynak.

Nem uj megállapitás, hogy a háboruban a legszegényebb néprétegek aránylag legkevésbbé vannak megakadva az elsőrendü életszükségletekkel. A társadalom és a hatóság szinte versenyeznek egymással abban, hogy a szegény ember ne lásson hiányt sem élelemben, sem ruházatban. A szegény ember a közkeletü tréfa szerint nem óhajtva, hanem sóhajtva várja a háboru végét és azt mondja, hogy a háboru tartama alatt csak megél valahogy a szegény ember, de mi lesz vele, ha a nagyhatalmak egy szép napon békét kötnek egymással?

Tagadhatatlan, hogy a háboru tulajdonképeni áldozatai — természetesen a katonáktól eltekintve, — a középosztály tagjai. A középosztály a legtöbbet vesztett és a legkevesebbet nyert a háboru révén. Kereseti forrásainak legnagyobb része bedugult, a kereseti alkalmak megszüntek, viszont álszemérme folytán nem veheti igénybe a közjótékonyságot. Ennek a helyzetnek a felismerése vezette a Központi Segitő Bizottság közgazdasági alosztályát, amikor a tanács utján ötszázezer korona megszavazását kér a háboru folytán hitelre szorulók hiteligényeinek kielégitése céjából. Ebből az ötszázezer koronából háromszázhatvanezer korona jutna a kereskedőknek és iparosoknak, százegyvenezer korona pedig a szellemi munkával foglalkozóknak, az értelmiségnek.

Egészen bizonyos, hogy a közgyülés, amelynek elvégre a középosztállyal is törődnie kell, egyértelmüen el fogja fogadni az előterjesztést, annál is inkább, mert nem elveszett pénzről van szó, hanem részletekben megtérülő kölcsönökről.

A javaslat gyakorlati keresztülvitele nem képzelhető el másképen, mint ugy, hogy a közgyülés legalább az értelmiségnek szánt százegyvenezer korona teljhatalmu és sürgős folyósitására, kiutalására felhatalmazza a polgármestert, illetve a tanácsot. A kereskedők és iparosok a februári boltbért szeretnék a kölcsönből kifizetni. Az ő szempontjukból tehát nem rejt veszélyt magában, ha a közgyülés határozata kormányhatósági jóváhagyáson, a hadi hitelintézettel történendő megállapodáson és más retortákon megy előbb keresztül. Az értelmiség tagjaira viszont ezekben a nehéz napokban fokozott mértékben áll az a régi közmondás, hogy „kétszer ad az, aki gyorsan ad."

Ne legyen ez az akció olyan mint a szociálpolitika olajával leöntött központi konyha, a mely akkor valósul meg, amikor már nem lesz szükség rá. A városházán ugy tervezték, hogy pénzbeli adományok helyett ingyen kosztot adnak a szegény embereknek a felállitandó központi konyhában. Központi konyha nincsen, pénz pedig nem lesz.

A pékek fedezékei.

Hol van a „Fr. Z." Napoleonja?

A háboruhoz nemcsak puskagolyó kell, hanem kenyér is. Szinte elmélkedésre kinálkozik, hogy melyikre van jobban szükség. Élelmezni a hadsereget és élelmezni az itthonmaradottakat: egyaránt föltétele a diadalnak. A példában persze elől kell járnia az ország szivének: Budapestnek. Könnyen meg is tehetj — véli a jó vidék — hiszen a béke hosszu esztendeit azzal töltötte el, hogy a nép kenyerének olcsóbbátételén aggságoskodott. Volt szive milliókat dobni a világ legbecsületesebb konkurrenciájának, a népélelmezés olcsóbbá tételének, mérlegébe.

Az idegen ámulva olvasta a Frankfurter Zeitung-nak a lekötelezettség jóllakottságában áradozó cikkét, amely lelkesen tudatja a kulturvilággal, hogy a népélelmezés Napoleonját Folkusházy Lajos dr.-nak hivják. Mi magunk reménykedve számláltuk a milliókat, amelyeket a főváros a nagy cél érdekében mozgósitott. Csak maga a községi kenyérgyár milliókat emésztett föl. Teljes joggal reméltük, hogy, ha a békében nem tudta is kielégiteni várakozásunkat, legalább a háboru rendkivüli körülményei teljes erőkifejtésében, nagyszerü pompájában fogja elénk állitani a főváros dédelgetett kedvencét.

Ám mi történt? Részleteket nem érdemes ma hánytorgatni. Mindössze egyetlen tényt említünk, amely nemcsak a kenyérgyárnak szerencsétlen gyengeségén, de egyben az élelmezési ügyosztály vezetőjének, a Frankfurter Zeitung kedvencének, tehetetlenségét is kellőképpen illusztrálja. És ez az, hogy ma, amikor háboru van, a fővárosi pékek elég merészek sztrájkról beszélni. Idáig jutott élelmezési politikánk, idáig jutott a nagy Folkusházy és idáig jutott a világhirü kenyérgyár, amely békeidején is nem egyszer adott impulzust a pékeknek a kenyér árainak emelésére. A tehetetlenség azonban a háboruban szászszorosan rovandó föl és ha a fővárosi kenyérgyár csak a legcsekélyebb mértékben is konkurrenciát tudna állitani a pékeknek, ha a legkisebb ingerenciája volna is a kenyérárakra, akkor ma, épen ma, mukkaniok sem volna szabad a pékeknek.

A tény azonban az, hogy a pékek nagyon hangosak, mert tudják, milyen csapás lenne, ha Budapest a községi kenyérgyárra szoritkoznék. De megriadt a közönség is a pékek legelső hadmozdulatára. Joggal, mert nincs módjában, hogy a csak nemrég ujabb százezreket invesztált kenyérgyár, fokozott teljesitőképességében bizalma legyen.

A pékek kétoldalról elsáncolták magukat. Az egyik sánc a malmok kapzsi meggazdagodási vágya, amely a pótszámlák gyártásában excellál. Zsákot, ötszörös őrlési dijjat számitanak és ezekkel a pótszámlákkal igyekszenek kijátszani a megállapitott maximális árak kényszerét. A másik sánc a kitünő Folkusházy és kenyérgyára.. Mert tudják, hogy a konkurrencia gránátjai az ő tehetetlenségükről mindig vissza fognak pattanni. Amig a pékek ilyen fedezékekben pipázhatnak, addig szinte az igazság látszatával hadakoznak.

A malmok megfékezése a kormány dolga. Talán lesz is erélye, hogy közéjük csörditsen. De a kenyérgyár, tisztán a mi házi ügyünk. A pékek fészkelődéséből meg kell tanulni a fővárosnak, hogy háboru idején nem elegendő a lekötelezett, nyájas világorgánum rokonszenve. Háboruban kenyér kell. Háboruban a befektetett milliók eredményeit akarjuk látni, ha kell, akár — Folkusházy Napoleon ur nélkül is . . .

Közgyűlés.

Beszámolók a város helyzetéről.

A háboru kitörése óta harmadik s egyuttal ebben az évben utolsó közgyülését tartja meg szerdán a főváros törvényhatósági bizottsága. A napirendnél is fontosabb pontja lesz a közgyülésnek a polgármester beszámolója. A gáz és elektromos müvek 1915. évi költségelőirányzatánál nem várható vita, mert ezeket az előterjesztéseket az illetékes szakbizottságok alaposan megrágták már. — A dunai rakodó partok bérének megállapitása hasonlóképpen sima lefolyásu lesz, egyedül a Csavargőzös rt. uj szerződésénél fognak alkalmasint felszólalni a városatyák, nem a javaslat, hanem a vállalat ellen. — Nem lesz kifogás a Magyar Villamossági részletfizetési kérelme és Deutsch Lajos elektromos igazgató 30.000 koronás szerződése ellen sem. — A berlini „Welt Kurir" cimü folyóirat májusi számában képekben és szövegben ismertette a főváros fürdőit és egyéb nevezetességeit. A tanács javasolja, hogy a lapot ezért 2400 koronával honorálják. — Folkusházy tanácsnok ismét pénzt kér. Az állategészségügyi telep hullaanyag-forgalma a háboru tartama óta főként a nagymennyiségü katonai huskonzervvágás következtében lényegesen emelkedett. E mellett a nagy állati hullák forgalma is jelentékenyen megszaporodott. Szükséges tehát az előterjesztés szerint egy harmadk digestorkészülék beszerzése, ami 17.000 korona költséget igényel. — Igen furcsa a közélelmezési ügyosztály vezetőjének egy további előterjesztése. A kötelező hatósági vágóállatbiztositásra vonatkozó előterjesztés számitásainak felülvizsgálatára külső szakértő megbizását tartja szükségesnek a tanácsnok s a szakértőt ezer koronával óhajtja honorálni. Ez ugyan honóriumnak nem tulságosan sok — nem is kevés! — de tisztelettel kérdjük, vajjon igazán fontos-e most épen ez az ügy s egyáltalában minek kell pénzt költeni arra a javaslatra, amely már a legelső állomásán, az illetékes szakbizottságban megbukott. — Az Önkéntes Őrség 2000 K segélyt kért a várostól. Meg fogja kapni. — A Gyermekbarát Egyesület aránytalanul nagy segélyt, ötvenezer koronát kér. A tanács a kérelem teljesitését javasolja. — Ágotai Lajos iparrajziskolai igazgatónak is van ismét egy szerény kérése. A lakása — igy mondja az előterjesztés indokolása — a napsugarat nélkülözi miért is azt 7000 korona költséggel át kell alakitani. Ez csak természetes, különösen a jelenlegi viszonyok között . . . A többi előterjesztéssel részben külön cikkben foglalkozunk, részben pedig olyan jelentéktelenek, hogy nem érdemes velük foglalkozni.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Exotikus hadseregszállitók.

Ha nem is egész Magyarország, de Budapest mindenesetre, sok szép, nagy és diadalmas tulajdonsága mellett is, televény-talaja a groteszkségeknek. Itt virágzik ki mind az a szépség, a mely amerikai földbe átültetve talán gyümölcsöt hozna, itt azonban csak bolonditó csalmataggá érik. Ezeknek az átralmas exotikumoknak egyik igen veszedelmes fajtája nőtt ki most a háboru idején a budapesti talajból: az álhadsereg-szállitók.

Az első robbantást közöttük a „Fővárosi Hirlap" végezte. Eredményesen, mert a detonációt meghallották az illetékes fórumok is, amelyek sürgős intézkedéssel szegték utját a levegőnagybirtokosoknak, akik mindent szállitottak, de nem tudták honnan, mindenünnen szállitottak, de nem tudták mit és mindezt egyetlen fagaras nélkül.

Ma már csak az szállithat, akinek van mit. Ám könnyü a tételt fölállitani, de nehéz a piócákat kiirtani. Vagy — ahogy Rakovszky mondta — még mindig szállithatnak, akiktől báránybőrt kivánnak, macskabőrt. Mi ugy érezzük és érzésünkben maga az ország miniszterelnöke erősitett meg, hogy aki a szállitók körül való visszaéléseket leleplezi, az a leghazafiasabb munkát végzi.

Konkrét esetek vannak a kezünkben. Kiméletesen bánunk azonban velük, mert hiszen ma — rendkivüli körülmények között — nem a leleplezés a hivatásunk, mi mindössze a reflektort kezelhetjük, amelynek fényénél a kormánynak a hivatása lecsapni a visszaélőkre, a hazafiatlan kufárokra.

Örömmel állapitják meg, hogy a hadseregszállitási légtétek ma már meglehetősen kimentek a divatból. Annál inkább szaporodnak azonban a macskabőrszerü esetek és szaporodik azoknak a hadserege is, akik szivesen rátukmálnák a kincstárra mindenüket, akár van azoknak gyakorlati haszna a háboruban, akár nincs.

Csak néhány példa. Inkább tipusok és példák a tipusokra, mint egyes esetek.

Figyelemreméltó tipus példának okáért a kitaláló hadsereg szállitó. Ennek a derék urnak még a hadvezetőség helyett is fáj a feje. Teszem azt akadt egy, aki kitalálta, hogy a hadseregnek szamarakra is volna szüksége. Hogy honnan födözte ezt föl? Egyszerü az oka: ötezer darabot tudott volna ebből a közkeletü cikkből szállitani. Megirta az ajánlatot, amelynek megokolása az volt, hogy Szerbiában jobban lehet használni a szamarat, mint a lovat. Enyhitő körülmény: a kitaláló hadseregszállitó egy tönkrement budapesti lókereskedő volt.

A következő már sulyosabb eset. Szereplője egy volt koaliciós képviselő és tipusa a hadseregszállitói kijárónak. Sikerült is a miniszterium jóhiszemüségével megbizást kapnia ötvenezer pár halina-csizma szállitására. Szükséges cikk, jó cikk, de a volt honatya szintén légtéttel dolgozott. De szerencsés kézzel. Kéznél volt ugyanis egy stajer gyárosa, akire huszezer koronáért azonnal átruházta a szerződést.

Hogy a szállitók nem vonatkoztatják magukra a csizmadiákra fönálló törvényeket, egészen bizonyos. Ők nem maradnak a kaptafánál. Az egyik budapesti kartongyáros cég méltóságos főnökei például szalonnát szállitanak. A budapesti diplomácia egyik lipótvárosi tagja, aki békés időkben csöndes börzianer, most egyszerre fölcsapott szabónak: csukaszürke köppenyt és bakanadrágot szállit. Vajjon nem lenne-e mindez olcsóbb, ha valamennyit ott szerezné be a hadsereg, ahol őstermelőkkel és gyakorlott mesterekkel állana szemben?

A legveszedelmesebb kilincselője azonban a miniszteriumnak egy cég, amelyről tavaly kitudódott, hogy a Máv-ot sok százezer koronával megkarositotta. Ez is szállitani szeretne. Hogy mit? Neki mindegy. Ők mindent szállitanak, amire szükség van. Miután a bünvádi eljárás még mindig folyamatban van ellenük, nem kell hozzá kivételes fantázia, hogy elképzeljük: a hadsereget sem szolgálnák ki becsületesebben, mint a Máv-ot.

Az esetek egy része — mint bebizonyitottuk — még függőben levő, vagy csak megkisérlett üzletekről beszél. Képtelenség, hogy minden fondorlatot és ravaszságot ki lehessen ismerni idejekorán. De mi konkrét eseteket mutattunk be,

Szemle.

A fővárosi épitkezések és a jelzálogkölcsön üzlet. — A zálogleveleK és a tőkebefektető közönség. — A vas- és fémipar. — Hadügyi megrendelés a Máv. gépgyárnál. — A fémkartell.

A háboru kitörésének pillanatában a fővárosi záloglevélkibocsátó intézetek a jelzálogkölcsönök folyósitását hirtelen, minden átmenet nélkül beszüntették. A megszoritó intézkedésnek természetes következménye a fővárosi épitőipar stagnálása lett és nemcsak hogy uj épitkezést nem kezdtek, hanem a már folyamatban levő munkálatokat is sok helyütt elhalasztották. A záloglevéleket kibocsátó intézetek rigorozus eljárása rengeteg egzisztencia tönkremenését eredményezte és a helyzet ma is az, hogy az intézetek ujabb jelzálogkölcsön hitelek megszavazásától tartózkodnak. Bár a háboru a befektetési értékekben szintén nagymérvü pusztitást vitt végbe és jól tudjuk azt, hogy a pesti záloglevélkibocsátó intézetek külföldről visszaözönlött nagymennyiségü saját cimletet voltak kénytelenek felvenni, mégis ma talán ez az egyetlen üzletág, amely ugy az üzletkötésre, mint pedig a befektetésre biztos bázist nyujt. Az a tény, hogy az intézetek jelzálogkölcsönöket most nem szavaznak meg, már egymagában is tarthatatlan üzletpolitikára vall, mert ezzel a tartózkodással nyilván azt érik el, hogy a spekulációmentes tőkebefektető közönség a pénzét most nem a fix kamatozási értékek felé tereli. A hadikölcsön ugyan nagy mobiltőkét abszorbeált, ami viszont idővel megint visszatér az elhelyező közönség pénztáraiba, azonban korántsem oly nagy összeget, amely a jelzálogüzletnek az elhanyagolását követelné. Minden jelenség amellett szól, hogy a jelzálogkölcsön üzletet nem szabad pusztulásnak kitenni. A törlesztéses jelzálogkölcsön tőkebefektetés, még a háborus időkben is aránylag a legnagyobb biztositékot nyujtja. A jelzálogkölcsön realitásáért kezeskedik egyfelől maga az ingatlan, mely nagyobb értékváltozásnak, különösen Budapesten, alig van kitéve, másfelől pedig szavatol a kibocsátó intézet. Aki tehát ma a pénzét a legbiztosabb helyen akarja kamatoztatni, az vagy ingatlanokat vásárol, vagy pedig a pénzét kötvényekben helyezi el. Ez utóbbi befektetés még a legreálisabb, mert láttuk a budapesti, bécsi és berlini tőzsdéken, hogy a záloglevelek értéke a háboru legszélsőbb izgalmai közepette is alig csökkent, ami még az állampapirokról sem mondható el. A józan szükség tehát azt parancsolja, hogy a jelzálogüzletet ne hanyagoljuk el és az intézetek is helyesen tennék, ha ezt az üzletágat a háboru dacára is fokozottabb mértékben kultiválnák. Viszont a tőkés közönség a saját érdekében cselekszik, ha a rendelkezésére álló tőkefeleslegeit kötvényekbe fekteti. Igaz, hogy ez csak 4 és fél százalékot hoz, de ki biztositja most őt afelől, hogy a birtokában levő elsőrangu bank, vagy ipari részvény egyáltalán meghozza-e ezt a kamatozást?

*

A Fővárosi Hirlapban már irtunk azokról az iparágakról, amelyek a fellendülésüket egyenesen a háborunak köszönhetik. Ezek közé tartozik a vas- és fémipar is. Eltekintve attól hogy a gyárak rengeteg mennyiségü kályha, kályhacső, csavar, sodronyszeg stb. szállitására kaptak megrendelést, a tulajdonképpeni nehéz ipar főreprezentánsai: a vas és gépgyárak alig győzik a munkát, nem is szólva azokról a gyárakról (Weiss Manfréd, Ganz-Danubius) amelyek kizárólag hadseregszállitásokra rendezkedtek be. Ezekhez csatlakozik most a Máv. gépgyára is, amely a héten óriási megrendelést kapott. A hadügyi kormány ugyanis kilencven mozdonyt rendelt sürgős elkészitésre és ezeket a gépeket a megháditott szerb területeken fogják üzembe helyezni. Szerbia különben is sok munkát ad az ország vas- és gépiparainak, mert onnét nagymennyiségü sin, hidvasszerkezet szállitásra kaptunk megbizást, sőt a Máv. az elmult héten a Freund Henrik és fia céget a batajnica-obrenováci vonal kiépitésével is megbizta.

A háboru tehát a magyar vas- és fémiparra határozottan kedvező konjunkturát hozott és a külföldről eddig behozott nyersanyag hiányát ez az iparág egyáltalán nem is érzi. És mert a vas- és fémiparunk tudvalevően teljesen a nemzetközi piacoktól függött, a mostani háboru során bizonyos önállóságra tett szert. Ezt bizonyitja az is, hogy a monarkia vas- és fémipari vállalatai annak hirére, hogy az entente hatalmak országaik nyersanyagkivitelét beszüntették, önálló kartelltestületet alakitottak. A kartell élén, a bécsi Kreditanstalt vezetése alatt a Metallcentrale A. G., Weiss Manfréd r.-t. és a Felten és Guilleaume r.-t. állanak. A kartellszervezet a hadicélokra szükséges fémanyagok beszerzését központilag intézi és a vezetőségbe kizárólag osztrák és magyar tagokat delegáltak.

Nagybankjaink és hadikölcsön.

A magyar közgazdasági élet erőpróbáját kétség kivül a legteljesebb mértékben a nemzeti hadikölcsön mutatta meg. Nem is beszélve a nemzeti lelkesedés nemes szépségeiről, a legtökéletesebb büszkeséggel állapithatjuk meg, hogy nagybankjaink teljesitőképessége és pénzkészletüknek meglepő nagysága meggyőznek bennünket gazdasági életünk nem remélt fejlődöttségéről és nagybankjaink dusan betöltött hivatottságáról. A vezetőhely mindenesetre a Pesti magyar kereskedelmi bankot illeti meg, amely nemcsak hogy 226 millió jegyzést mutatott föl a hadkölcsönre, de abból máris több mint 160 milliót készpénzben szállitott be az állampénztárba. Az imponáló gazdasági teljesitmény mellett a Magyar Általános Hitelbank, a másik legnagyobb intézetünk, szintén olyan sikereket ért el, amelyeknek kiszámithatatlan kihatással kell lenniök az elkövetkezendő békés fejlődés idejére. Az az ország, amelynek két ilyen gigaszi mértékeket öltő pénzitézete mellett ezekhez méltó módon fejlődő gazdasági élete van, csak hóditó reményei lehetnek a békés munka nagyszerü operációs területén.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

APOLLO

PROJECTOGRAPH R.-T.

Uj kinema szkeccs!

Jönnek az oroszok

Aszkeccsenkivül felépnek Lábass Juci, Kovács Lilly, Gózon, Szabolcs, Szemere, Érckövy, Faragó.

És a nagyszabásu moziműsor ujdonságai. Előadások 5, fél 8 és 10 órakor.

A MONARCHIA LEGRÉGIBB **COGNAC** MÁRKÁJA

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda

BUDAFOK.

Orvoilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenüt kapható.

ROYAL STANDARD

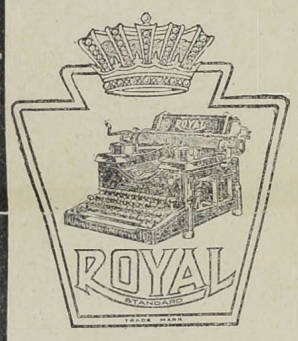

Látható irásu

AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárossi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.

A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt. Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte díjmentesen bemutatja:

KOVACS A. ÉS TÁRSA

BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

STEINHARDT MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. OOOO Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ÉS FÉL ÓRAKOR.

Esténként BAUMANN KÁROLY közreműködésével. 11 órakor **A bájos ismeretlen** Ujdonság! bohózat. Irták Goldner és Fransetti. Ford. Gergely L. 9 órakor **PÉNZ BESZÉL!** sláger bohózat Irta Taufstein. Forditotta Gergely Lajos.

Baumann, Steinhardt, Rica Giza uj kuplékkal, kiváló külföldi attrakciók. Előadás után a gyönyörü bárban tánc reggel ötig dombovári Babári Jóska és zenekara kiséretével. Belépődij nincs.

Vasárnapi délutáni előadás mérsékelt helyárakkal fél 4 órakor.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—6 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytózsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

GRÜNFELD MIKSA

LIKŐRGYÁRA: Budapest, VII., Szövetség-utca 9. sz. o Telefon: József 15-46.

SÖRRAKTÁRA: Budapest, VII., Munkás-utca 3. sz. o Telefon: József 24-89.

Az Első Magyar Részvény-Serfőzde főraktára, a Müncheni „Kindlbräu" magyarorsz. vezérképviselete

---

SZEPESSY SÁNDOR utóda SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest,** VII., Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-légszesz-, csatornázási- és egészségügyi bere dezések vállalata. Telefon 56 96.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü fitersuly!

A „MÁK 000" védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya

Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia" r. t. Epest**

Telefon 50—72. sz. a

MARTA

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: Aradon. Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.

Budapest, VI., Mozsár-utca 9 — Telefon 99-02.

KARÁCSONYI OCCASSIO!

Meglepő választék
különleges árakarkötőkben
Világhirü, legjobb szerkezetü
arany és ezüst zsebórákban
Pompás müizléssel kidolgozott
cigarettatárcákban
Páratlan szépségü, valódi
ezüst ajándéktárgyakban

Mélyen leszállitott előnyárak!!

Diszes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve!

Schönwald Imre

óra és ékszertelepe

Budapest, Deák Ferenc-utca 21.

Dr. PÁPAY VILMOS-féle oltó-intézet

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 31

Pontosan szállit kitünőnek ismert biztos fogamzásu **himlőnyirkot** bő adagolásban s a régi mérsékelt árakon. Tömeges oltásra **8** fillér egyénenként. Ugyanott beszerezhető: külső hatékonyságu **diphteria-serum.**

TELEFONSZÁM: 20—19

Sürgönycim **PÁPAY** oltó-intézet

WALLA JÓZSEF

cementáru-gyár részv.-társ.

Mozaiklap-, mükő- és cementáru-gyár. Beton, vasbeton- és — burkoló épitési vállalat. —

Iroda kizárólag:

Budapest, VII., Gizella-ut 31.

Alapittatott 1878-ban. Telefon 59-90, 80-60, 161-71, 141-69

Dijtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62-45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH

cs. sz. és kir. udv. szállitók

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és beton-épitési vállalkozók

Telefon József 3-85.

Budapest

VIII., Futó utca 10. szám.

Harmadik évfolyam — Budapest, 1914. december hó 23-án. — 52. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-13

Véres

karácsonyra virrad a főváros lakossága. Széchényi István beteges látomásai életre keltek. Vér és vér mindenütt, száguldó paripák dulnak fel mindent, amit az emberiség szorgalmasan megmunkált.

Mióta a világ fennáll, irtózatosabb, véresebb, hatalmasabb háboru nem volt még. A modern technika összes vivmányaival felszerelvék a hadviselő felek. Szárazon, vizen és levegőben, föld alatt és föld felett folyik a rettenetes élet-halál-harc és mi nem tudjuk, átkozzuk-e sorsunkat, amely éppen a mi nemzedékünknek juttatta a világháboru borzalmait, vagy boldogoknak, szerencséseknek érezzük-e magunkat, amiért részesei, érdekelt felei, szemlélői, látói és hallói vagyunk a világtörténelem legnagyobb szenzációinak, a századokra kiható, uj korszakot jelentő eseményeknek.

Budapest, ez a cinikusnak, léhának, könnyelmünek mondott város, alaposan kivette a részét a világháboruból. A pesti fiuk verekedtek Szerbiában, harcoltak a Kárpátokban, Galiciában, Poroszország határán, Lengyelországban. A hatóság és a társadalom együttmüködése páratlan eredményekre vezetett. Senki sem éhezik, senki sem fázik ma Budapesten s a főváros áldozatkész gondossága magához öleli nemcsak a város lakosságát, hanem azokat a szerencsétleneket is, akiket az ellenség tatárjárása kivert otthonukból.

Természetes, hogy a háboru erős visszahatással van a főváros adminisztrációjára. Ez az adminisztráció ma tisztán a folyó ügyekre s ezek között elsősorban a háborus állapot különféle szükségleteire szoritkozik. Elannyira, hogy befordulunk a következő esztendőbe és ex-lexes helyzetben éri a várost az uj esztendő. Nincs költségvetésünk, e helyett a közgyülés meghatalmazása szolgál a tanácsnak korlátul, amely meghatalmazás a folyó év költségvetésének keretei közé szoritja a tanácsot, holott ez a keret normális időkben épült s teljesen irreális a mai viszonyok között.

Elképzelhető, hogy Budapest háztartását, amely az utóbbi esztendők fényüző gazdálkodását különben is erősen sinylette, milyen megrázkódtatással fenyegeti a háboru. De most nem ez a fő. Most minden magyarnak bizakodó reménysége a harctér s a magyar-osztrák-német katonák. A szeretet ünnepe ez idén a büszke dicsőség ünnepe, annak a boldogitó érzésnek az ébredése, hogy „a magyar név megint szép lesz, méltó régi, nagy hiréhez!“

Fullánkok

Karácsonyi

ajándékkal kedveskedik a községi élelmiszerüzem a főváros közönségének. Vadat, halat s mi rossz falat — kinál a polgároknak és erősen bizonygatja, hogy a kinálat a közönség részéről jelentkező fokozottabb kereslet kielégitésének biztositása érdekében történik. Ez a bizonygatás nem egyéb, mint védekezés ama feltevés ellen, hogy az élelmiszerüzem élén kereskedők állnak, kereskedelmi szellemmel és érzékkel s a vezetők a csábitó árajánlattal szép karácsonyi üzleteket akarnak csinálni.

Ez a vád igazán nem érheti az élelemiszerüzem korifeusait, mert hogy az ajánlat mennyire mentes minden reális kereskedői számitástól, annak legfőbb bizonyitéka — maga az ajanlat. Az élelmiszerüzem ugyanis — hallottuk Folkusházy tanácsnoktól — a legszegénnyebb néprétegek elsőrendü szükségleteinek olcsó fedezésére indult meg, tehát merőben szociális célzattal, a szegény emberek javára. De mióta táplálkozik a szegény ember pulykával és fogoly-hussal és őzikével és szarvas-pástétommal és fácán-pecsenyével?

Plakáthaboru

alatt a modern definició szerint azt a háborut értjük, amelyet Budapest székesfőváros polgármestere visel Budapest székesfőváros polgársága ellen. A pesti nép mindent elnyelő cinizmusa szerint Bárczy polgármester elkabalázza a háborut. Valahányszor nagy győzelmet aratnak vitéz seregeink és a győzelmet a polgármester plakáton tudatja a polgársággal: — másnap a győzelem mindig megfordul és a mámorból hideg zuhany lesz.

Istennek és Vilmos császárnak és Hindenburgnak hála — mindössze Krasznikнál és Belgrádnál vesztett plakáthaborut a podeszta és őrültség volna azt állitani, hogy a Bárczy István hiressé vált plakátjai és a katonai műszóval debacle-nek csufolt események között ok és okozati összefüggés van. De jellemző a polgármesteri tekintély lesülyedésére és a polgármester nagy népszerüségének csökkenésére, hogy a pesti polgár Bárczynak prezentálja a generálisok számláját. És jellemző a polgárságra, hogy a polgármestert azért a bajért szidják, amiről nem tehet és azokért a bajokért dicsérik, amikről egyedül ő tehet!

Épitőiparunk és a háboru.

Tavaszra remélik a fellendülést.

Az épitőipar azok közé az iparágak közé tartozik, amelyek természetszerüleg a legtöbbet szenvednek a háboru miatt. Épitőiparunk azonban az év első felében olyan kedvező konjunkturák között kezdte meg tevékenységét, hogy a mult esztendő eredményeit egészben és általánosságban nemcsak utolérte, de szinte tul is lépte. Ezekről az érdekes és nagyon fontos jelenségekről a Fővárosi Hirlap munkatársa a budapesti épitőipar egyik legismertebb és legtekintélyesebb szakemberétől a következő fölvilágositásokat kapta:

— Ennek az esztendőnek az első hónapjaiban a szakkörök abban biztak, hogy miután az összes irányadó jegybankok a kamatlábat leszállitották és ilyenformán meglehetős pénzbőség állott elő, az esztendők óta elhanyagolt jelzálogpiac szintén élénkebb mozgáshoz jut és az épitkezési tevékenység ennek következtében fokozódni fog.

— Oly nagy erővel indult meg az épitkezési tevékenység, hogy szabályszerü továbbfejlődését annál inkább várhattuk, mert a székesfőváros a téglakartellel 200 millió téglának három éven át való szállitására kötést létesitett, még pedig azzal a kötelezettséggel, hogy ebből még ebben az esztendőben 40 esetleg 50 millió darab téglát vesz át. Ezenkivül az állam is néhány jelentékeny épitkezést megkezdetett, más nagyobb épitkezéseket pedig tervbe vett. Mikor a politikai helyzet elkomorult, az épitkezési kölcsönnök folyósitásánál tartózkodás mutatkozott. E korlátozások és sok más kedvezőtlen gazdasági jelenség dacára a téglaszállitás január elsejétől julius végéig mégis összehasonlithatatlanul jobb volt, mint a mult esztendő hasonló időszakában. A kartellben levő tizenhat téglagyár a mult esztendőben január elsejétől julius végéig 47 millió, augusztus elsejétől december 20-ikáig 49 millió, összesen tehát 96 millió téglát szállitott. Ezzel szemben ez esztendőben január elsejétől julius végéig 79 millió, augusztus elsejétől pedig december 20-ikáig 19 millió, tehát összesen 98 millió darab téglát szállitottak.

— Ma örvendetes jelenségnek tekinthető, hogy a háboru dacára az épitkezés semmiféle területén a tevékenység nem szünetel teljesen, hanem ugy a nyilvános, mint a magánépitkezéseknél a rendelkezésre álló munkaerők foglalkoztatásával a munka szorgalmasan tovább folyik, ami által a munkanélküliek módot találnak a családjukról a közjótékonyság igénybevétele nélkül is gondoskodni.

— Természetesen az a momentán időpont, amelyben ezeket mondom a háborun kivül is az az időpont volna, amikor az épitkezések szünetelnek. A máról beszélni ilyenformán teljesen fölösleges. De reméljük, hogy ha — amiben egyáltalán egy pillanatig sem sza-

bad kételkedni — a háborúból diadalmasan kerülnek ki fegyvereink, akkor *hatalmas föllendülés előtt fog állani épitőiparunk*. Annál is inkább igy lesz ez, mert már a háboru előtt nagy volt a szükség a lakásokban. A háborut megelőző nyugtalanság és feszültség azonban nem engedte kielégiteni a kielégitésre várakozó igényeket. A győzelem és a béke meghozza a tőkének és vállalkozásnak azt a fölszabadulását, a melyet a külpolitikának éveken át való nyugtalansága mindeddig megakadályozott. Ismétlem, joggal várhatjuk a tavaszra, amikor a munka ujra megkezdődik, ezt a föllendülést, különösen annál a nehány táglagyárnál, amelyek nemcsak falitéglát gyártanak, hanem olyan cikkei is vannak, amelyek nincsenek ráutalva a fővárosban való használatra, hanem békés időkben az országba és az ország határain tul is szállithatók.

Segitik a középosztályt.

Tisza István körrendelete.

Tisza István gróf miniszterelnök leiratot intézett valamennyi kereskedelmi és iparkamarához s felhivta a kamarákat, hogy székhelyükön központi segitő bizottságot alakitsanak, a melynek célja a középosztály segitése lesz.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara hétfőn délután Lánczy Leó v. b. t. t. elnöklete alatt tartott ülésén foglalkozott a miniszterelnök körrendeletével.

Az ülésre a kamara meghivta Vita Emil dr. tanácsnokot, a közgazdasági ügyosztály vezetőjét. Az elnök felkérésére Vita tanácsnok ismertette a főváros központi segitő bizottságának szervezetét, működését és eredményeit. A kamara ezután ugy határozott, hogy a főváros segitő bizottsága feleslegessé teszi a bizottság megalakitását s ilyen értelemben felterjesztést intéz a miniszterelnökhöz.

A határozat legfőbb indoka Vita tanácsnoknak ama bejelentése volt, hogy a közgyülés által megszavazott 500,000 korona a középosztáy hiteligényeinek kielégitésére fog szolgálni s igy feleslegessé tesz minden további akciót. A közgyülés határozatát a tanács jóváhagyás végett felerjesztette a belügyminiszterhez. Mihelyt a jóváhagyás leérkezik, hozzáfognak az akció megszervezéséhez s január végén folyósitják a kölcsönöket. Legnagyobb részüket a hadi hitelintézet utján, egy kisebb, kihasitott részt pedig közvetlenül a város utján.

Tiz milliós deficit.

A jövő évi költségvetés.

Nagyon nehezen szülik a városházán a főváros 1915. évi költségelőirányzatát. A törvény és a szokás szerint november végén kerülnek nyilvánosságra a budget adatai s a közgyülés decemberben foglalkozik vele. A háboru itt is kivételes állapotokat teremtett. Nagyon sok bevétel elmarad, még több bevétel csökken és nagyon sok olyan kiadás van, amelyre a tavalyi költségvetés keretén belül nem lehet fedezetet találni.

Egyelőre nincsen baj, mert a legutóbbi közgyülés tudomásul vette a budget késedelmes készültét és felhatalmazta a tanácsot arra, hogy az 1914. évi kötségvetés keretein belül lássa el ideiglenesen a város háztartását. A baj azonban az, hogy a számvevőség munkája uj költségvetés hiányában teljesen fennakad s ezért tüzzel-vassal hajtják a munkát a városházán, ugy hogy a költségvetéssel a jövő héten feltétlenül elkészülnek.

Az eredmény nem lesz meglepetés, de nem is alkalmas ujévi ajándéknak. Az eddigi összeállitás szerint

mintegy tiz millió korona deficitet fog fog felmutatni a költségvetés.

A deficit nem uj keletü s nem a háborunak köszönhető. Régóta lappang titkon a főváros háztartásában, sokszor bizonyitottuk, mindannyiszor tagadták, miglen most a háboru kedvező alkalom arra, hogy annak a számlájára könyveljék el.

A sulyos mankót egy felveendő uj kölcsönnek a terhére fogják irni, ami azonban csakis budgettechnikai okokból történik. A háboru után rendezni kell majd ezt az elintézetlen ügyet s a rendezésnek az lesz a módja, hogy felemelik a községi pótadót.

Autobuszokat

vásárol a főváros.

Julius óta tudvalévőleg a fővárosé az omnibusz-üzem. A főváros a legszerencsétlenebb időben váltotta meg ezt az üzletet, amiről azonban természetesen nem tehet, mert hiszen senki sem tudhatta előre, hogy világháboru lesz. Az omnibusz-üzem első éve nagyon rossz lesz, annyi bizonyos. A vezetőség az elmaradt hasznot néhány vonal beszüntetésével, takarékossággal igyekszik pótolni s jó szerencse lesz, ha az üzletre a város nem fog ráfizetni!

Az omnibusz-üzem megváltása azonban nem volt végcélja a városnak. A megváltásra azért volt szükség, hogy az autobusz-üzem létesitésének ne legyen akadálya. Az autobusz-ügynek utolsó stádiuma az volt, hogy a nemzetközi, nyilvános pályázat eredményét publikálták, a pályázatokat a város szakközegeinek adták ki a számadatok átvizsgálása céljából.

A háboru közbelépése felforgatta a munkát. A pályázó angol és francia cégek nem jöhettek többé számitásba, a hazai és német cégek viszont most nem tudtak volna szállitani. A közlekedési ügyosztály vezetője, Rényi Dezső dr. nácsnok levelet intézett a magyar, német és osztrák pályázókhoz s két-három autobuszra kért tőlük ajánlatot. Ezeket az autobuszokat már most akarták üzembe beállitani s az eredményhez képest oldották volna meg a háboru lezajlása után az autobusz-problémát.

A felszólitó leveleknek semmiféle eredménye nem volt.

Valamennyi gyár kijelentette, hogy a hadvezetőségeknek állanak most rendelkezésére és részben teher-autókat, részben motorokat gyártanak.

A német cégek közölték a tanácsnokkal, hogy julius előtt gondolni sem lehet arra, hogy gyártsanak.

Egyetlenegy autobusz megvételéről lehet szó. A Kistarcsai Waggongyár próbaautobuszát a sebesültek szállitására használja a Vörös Kereszt. Az autobusz nemsokára felszabadul s akkor a város tulajdonába kerül. Lehetséges, hogy rövidesen még egy-két kocsit sikerül szerezni a városnak, de feltétlenül bizonyos, hogy néhány héten belül már autobuszjárat is lesz s a publikumnak módjában lesz összehasonlitást tenni a rozoga omnibuszkocsik és a modern autobusz között.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
s menyasszonyi kelengyék
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

A MONARCHIA
LEGRÉGIBB COGNAC MÁRKÁJA
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN utóda
BUDAFOK.
Orvoilag ajánlva, számos bel- és külföldi kiállitáson kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Hőskorszak.

Irta: **Erdősi Dezső.**

Még nehéz nekem a háboruról, a háboru emlékeiről irni. Soha nem látott, el nem képzelt, irtóztatóan nagy témával állok szemben, amelynek megszámlálhatatlan sokfélesége, kiszámithatatlan egyetemes hatása van s megváltoztatta az egész világ életét éppen ugy, ahogy megváltoztatta az utolsó utcaseprőét is. Lelkekben, életfelfogásban, az élet értékelésében oly gyökeres változás állott be, hogy mi mindnyájan, akik élünk e földön, a tükörbe nézve egész uj embert látunk magunk előtt. Bennünket, akik még itt ülünk a kávéházban s lessük a legujabb Höfert, éppen ugy mint azokat, akik a sáncokban mélengetik hidegülő végtagjaikat, felemelt és elsodort a háboru ciklonja, belevágott a végletek káoszába. Csodás, borzongató hangulat és gondolat-zuhatag! Meghalni, meghalni! harsogja fülünkbe álmatlan éjszakán a nyughatatlan öntudat, meghalni a hazáért, a testvérért, az unokaöccsért . . . Mi lesz velünk, mi lesz a hazával? kérdi a gyötrő szeszély. (Oh mily dicsőséges, fájdalom-magasztos tiszta, piros vérből való életre ébredt át e porlepte szó: haza!) A szomszéd asztalán látjuk ülni a felvidéki menekülteket, köny szökik a szemünkbe, mintha török döfdösnék a szivünket . . . És Szerbia . . . a kezünk ökölbe szorul. Aztán jönnek a győzelmek hirei, isteni hevület rengeti meg az idegeket; oh, milyen édes győzni! A legbódítóbb nektár, istenek szüretjéből való ital. És halljuk, olvassuk, honvédek győztek itt és ott, mindenütt, ahol győzedelmesen suhogatja kardját ez a vén monarkia; magyarok Przemysl-ben, Szilézíában, Kárpátokban, magyar csapatokat kér Hindenburg: kinyilik megpróbáltatott szivünk és örök szerelem, olthatatlan büszkeség lobog, hogy mi is ehez a drága fajtához tartozunk. A magunk baja, dolga nem érdekel, csak éppen eszünk, mert enni kell. Megszünt az egyén, csak háboru van.

Ez a hőskorszak.

Budapest nagyszerüen fest a hőskorszakban. Különösen a nép, ez az ország minden tájáról összeszaladt lakosság, melyet ezerféle állapot és érdek választott el egymástól. Most együtt feküsznek a kórházakban az óbudai spisz és a Kunságból felkerült fiskális, a modern bankfiu és a ligeti jássz. És délben, ragyogó fehér fésülő köpenyben kiáll a gangra a nagysága és lekiált a vicinének:

— Kapott-e levelet asszonyság az urától?

— Kaptam bizony. De még pénzt is, tizennégy koronát. Ott a háborúban nem ihatja el.

— Bizony én nem kaptam, szeptember végén irta a férjem az utolsó levelet.

És hozzá, nehéz köny pereg a hófehér fésülő köpenyre és a viciné tiszta szivéből sajnálja a szegény nagyságos asszonyt.

Sajnáljuk, szeretjük, segitjük egymást itt ebben a városban. Mi, emberek. Mi, magyarok. Felfedeztük egymást. Mink már egymáshoz tartozunk, ásó kapa el nem választhat többé. Egy égbolt borul fölénk, egy Gellérthegy mered ránk, egy a célunk, egy a kivánságunk. Mert nincs a világon csodásabb varázsló, mint a háboru. Budapest népe összeforott mindörökre. És a jövőben akárhogy fogják szidni a mungókat, az Alkotmány akárhogy fogja piszkálni a zsidókat, a klikkek, ha leszedik is egymás fejéről a szentelt vizet és szocálisták bármint fognak is dörögni a kizsákmányoló osztály ellen: soha, soha nem fogják elfelejteni, hogy együtt vivták és osztották a halált anno 1914. Az együtt ontott vérnél nincs erősebb összekötő kapocs, nincs osztály- és érdekellentét, amely szét tudná tépni. Szentség a tömeg kifolyt vére.

Budapest lelkesül, ha jó hirek jönnek a harctérről és férfiasan viseli el a rossz hireket. Specialiter Budapestre nézve jellemző bizonyitéka ennek a féfiasságnak az, hogy valahányszor baljóslatuan fejezi ki magát Höfer, vagy a legfelsőbb vezérkar, akasztófahumorba ful a honfiui bánat s ahány kávéházi törzsasztal, annyi rossz viccet gyárt. A szivek összefurakodnak, de a nyelveken fullánkos ironia. Mi pestiek igy busulunk.

Derűs képek

egy derütlen közgyülésről.

Öt hetes pauza után végre ismét gyakorolhatták városatyai jogaikat és kötelességeiket amagyar főváros törvényhatósági bizottságának tiszteletreméltó tagjai. Némelyikük már el is felejtette a járást s e helyett megtalálta a — kijárást... Nyomott, mélabus hangulat vonult végig a pipázón és a termen. Akkor még Arangyelovácnál és Belgrádnál tartottunk és a bus magyarok még nem tudták, hogy kelepcébe került az oroszlán, Lengyelországban magyar bakák és vörös ördögök kergetik maguk előtt a fehér cár katonáit. A szerb poloska volt a főtéma és egy fizetésképtelenségben megőszült és meggazdagodott városatya igy vigasztalta atya-társait.

— Gyönyörü egyezségre van kilátás. Nándorfehérvár a miénk és Belgrád a szerbeké!

*

Sorra felvonultak a városatya-hősök. Palotay *Ödön őrnagyi egyenruhában jelent meg, mint egyszerü főmegbizott-helyettes. Mellén a Vörös Kereszt-érdem, a hadi ékitmény nélkül. Erényi Béla patikus-hadnagy is ott volt és* Kassai *Ferenc élelmezési hadnagy is, aki két marcona századost küldött egy ujságiró nyakára, amiért az ujságiró a harctérre küldte őt. Ellenben hiányzott a sorból* Neumann *Árpád Kossuth Lajos-utcai vörös ördög és hogy komoly vitézről is szó legyen, hiányzott* Forbáth *Imre, aki Przemysl várát védi s a közgyülésen való megjelenésben némileg gátolva van. A sebesültek:* Szemenyei *Kornél és Ullmann Gyula, hasonlóképpen távolmaradtak.*

*

Pontban négy órakor csöngetett a polgármester és mialatt a németek Lovicot, azalatt a városatyák a helyeiket foglalták el. Az előadás a háboru jegyében indult meg. Bárczy *podeszta bemutatta a legujabb bizottsági tag,* Bayer *Dezső jogtanácsosának levelét, amelyben a jogtanácsos közli, hogy az uj városatya jelenlegi foglalkozása: hadifogoly Angliában. Ennél szebb karriért még nem csinált egy pesti városatya! A közgyülés a háboru tartamára felmentette a purgós Bayert a közgyüléseken való megjelenés alól. Puhaszivü városatyáink élénken sajnálták uj kollégájukat és az egyik azt mondta:*

— Szegény Bayer, purgatóriumból purgatóriumba került. Hja, ez a háboru! . . .

*

Buzáth *tanácsnoknak is megvolt a maga külön, kis háboruja. Előbb* Földes *Árpád tüzelt a gázmüvek ellen. A király tanácsosa és a zsibárusok jogtanácsosa zokon vette, hogy nem vették tekintetbe városatyai minőségét és nem sietteh felszerelni a kályháját. A vágást* Ripka *Ferenc dr. vezérigazgató a legnagyobb könnyüséggel parirozta. Sokkal sulyosabb bajvivónak bizonyult* Reichfeld *Izor, aki szemére hányta a villamosmüvek vezetőségének, hogy mindjárt az első mérleg irreális s hogy sok a fölösleges kiadás és sok az automobilköltség.*

Valahogyan aztán ezen is keresztülvergődtek a városatyák és elfogadták Vita *tanácsnoknak összes előterjesztéseit, sőt a polgárőröknek is megszavaztak kétezer korona gyors-segélyt. A polgárőrök iránt a következő megtörtént anekdotával melegitették fel a városatyai szivéket: A tilátori védgát őrzésére két derék polgárőrt rendelt ki egy Gelb nevü parancsnok, polgári foglalkozására nézve kárpitos. Az egyik őr izraelita vallásu volt s amikor egy részeg napszámos odavetődött, megkérdezte tőle, mi a jelszó? A részeg napszámos — nevezzük őt az egyszerüség kedvéért snapszámosnak — kitérő választ adott a felszólitásra: azt mondta a polgárőrnek, hogy menjen haza perecet árulni. Mire a vitéz férfiu a földre dobta puskáját és imigyen replikált:*

— Hallja az ur, én nem vagyok egy vérengző ember. De ha még egy szót szól, ugy pofom vágom, hogy srapnelnek nézi a tenyeremet!

*

Hét órára már csak egyetlenegy kanonok maradt a teremben: Stieber *Vince. A napirend kimerültnek érezte magát s a városatyák a büffében háboruztak. Az esélyeket beszélték meg és arról vitatkoztak, mi ér többet: a katonák vitézsége, vagy a haderő nagysága. Egy oroszbarát atya hirtelen igy szólt:*

— Fölösleges a sok szó. Persze, hogy a haderő a fő. Ezt bizonyitja a régi magyar közmondás: Borura derü — háborura haderü!

A szónokló városatyát társai majd csaknem elpáholták. Nem azért, mert orosz párti, hanem a szomoru vicc miatt.

Kórházberendezések.

Fölösleges kombinációk

A V. V. V. elnöksége körül.

Botfai Hüfös József még alig hunyta be örökre szemeit és máris megindult a találgatások és tülekedések árja a Városi Villamos Vasut elnöki állása körül. Sokan Bődy Tivadar alpolgármesternek, a vállalat jelenlegi alelnökének szánták ezt az állást, mások viszont Bárczy István dr. pogármestert tüntették ki a bizalmukkal. Holott ezek a kombinációk nemcsak időelőttiek, hanem kegyeletnélküliek, iztlelenek és mindenekfölött hiábavalók. Hüvös József nemcsak elnöke, hanem igazgatója is volt a vállalatnak. Az ő állását ebben a formában senki sem töltheti be, mert a vállalat egyedüli vezérigazgatója Hüvös Iván. Egyedül az elnöki állás tulajdonképpen csak szinekura. Az elnöknek nincsen más dolga, mint az, hogy elnököl az igazgatósági üléseken és a közgyülésen. Ezt pedig kitünően elvégezheti helyette az alelnök is. Bárczy Istvánról, mint elnökről már csak azért sem lehet most szó, mert az elnököt az igazgatóság a saját kebeléből választja, már pedig a polgármester nem tagja a V. V. V. igazgatóságának. A legközelebbi közgyülésig tehát nem is kerülhet szóba a választás, de minékünk szilárd hitünk az, hogy az elnöki állás betöltésére egyáltalán nincsen szükség. Az elnöki állással jár mintegy hetvenezer korona fizetés, azonkivül a földalatti vasut elnöki állásával 12 ezer korona, összesen tehát kb. nyolcvanezer korona. Ez mindenesetre jelentékeny összeg, olyan, amelyről a város nem mondhat le könnyelmüen, különösen akkor, amikor a vasut jövedelmezősége amugy is megcsappant s a város amugy is éppen eleget fizet rá a részvényeire.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Mostanában tele van a város untauglich regrutával, a besorozott népfölkelőkkel Sehol egy csüggedés, sehol egy panaszos szó. Muszáj elmenni a háboruba, punktum. Elszántan, mindennel leszámolva néznek sorsuk elé és egészen bizonyos, hogy nem válnak szégyenére az öreg bakáknak. A magyar vitézség nemcsak künn a csatatereken ragadja bámulatra a világot, de itt is fesziti az idegeket, a kávéházak, vendéglők asztalainál, a bürókban és a gyárakban. A háboru egyszerüen átment a vérünkbe, a haláltól való félelem mintha egeszen kiment volna a divatból.

Bizony, ez hőskorszak, amelyről Homérosz énekelt, az sem lehetett különb. Pestiesen szólva: fiatal lett világtörténelem. Ami megtörténik, az az igazi.

Nyomor pedig nincs. Elég csodálatos, de igy van. A vidéken legkevésbbé. Sok, sok szegény ember a háboruba ment, aki pedig itthon maradt, az a háboru számára dolgozik. Békeidőben a sok gyermekkel áldott szegény ember küzködött a legkeservesebben. Most megforditva áll a dolog. sok gyerekért sok fillér hadi segély jár és a családfőt, aki rendszerint a kereset oroszlánrészét költötte el, eltartja a háborut viselő ország. És mennyi uj vagyon keletkezett e rövid öt hónap alatt? Hányan kerestek, hadseregszállitók, százezreket, milliókat? Szerencsés embereknek olyan aratása volt, mint még soha. Egyedül a hadseregszállitók állanak ma a helyzet magaslatán s ha elgondoljuk, hogy a hadsereg legdrágább szükséglete az élelmezés, könnyü megállapitani, hogy az eddig elharcolt három milliárdnak tekintélyes része Magyarországon maradt. Borzalmas a háboru, szörnyü, de tulipántos ládákban sohse volt még annyi pénz, mint mostanában. Eltekintve minden mástól, már ez is biztositéka annak, hogy a háboru után nálunk óriási gazdasági fellendülés lesz.

Budapest azoknak az embereknek a városa, akik könnyen akarnak és tudnak is megélni s okosságuk megközeliti a müvészetet. Ezeket az embereket a háboru kitörésekor hadseregszállitási láz fogta el. Mindenki liferálni akart a hazát védő ármádiának. Ha a kávéházban két embert láttál együtt, akik plajbásszal a kezükben meredtek a márványlapra és titokzatosan suttogtak, biztosra vehetted, hogy itt hadseregszállitó jelöltek ábrándoznak, óriási, eredeti ötletek születtek meg. Itt találták ki, hogy a hadseregnek 10—20 waggon szódabikarbónára és néhány öl fogpiszkálóra van szüksége. Most már lehiggadtak ezek a fantáziák is, belátták, hogy nem lehet mindenki hadseregszállitó.

A kenyerünk, a kiflink barna, sőt fekete és rossz. A kormányrendelet, amely megparancsolta a lisztek keverését, lehet igen üdvös, de sok ember kedvét elvette a mindennapitól. Aminek az az oka, hogy ebben a buzatermelő országban sem a pékek, sem a gazdasszonyok nem értenek a kevert lisztből való sütéshez. Németországban Dániában, a svédeknél, ahol a mostohább föld nem engedi meg a tiszta buza pazarlását, igen izletes kenyeret sütnek a zab, árpa, rozs-lisztek keverékéből, a mi pékjeink azonban abszolut ügyetleneknek bizonyultak a keverésben, mint az elkészités módjában. Talán jövő őszig — mert addig fog tartani a szükségkenyér — beletanulnak s az áldásos béke idején vigan fogják tovább sütni a háboru kenyerét, amelyet mi most a hőskorszakhoz illő elszántsággal fogyasztunk.

Az utcán trombitaszó. Aki nem lép egyszerre . . . Öreg pesti népfelkelők masiroznak a pályaudvar felé. Nem tudják, merre, meddig mennek, csak azt, hogy harcba, háboruba. Egyké nagybajszos nekidurálja magát és rágyujt a kutya Szerbia nótájára s az utca gyerekei átveszik tőlük a dalt, mely száll-száll az alkonyat homályában és megreszketteti a szivet. Igy megy ez már öt hónap óta szakadatlan, mennek nótaszóval, katonás-peckesen s jönnek elgyötörten, vérvesztetten, szenvedéstől révedező tekintettel, vagy nem is jönnek. Mennek, egyre mennek, mintha ez a világ legegyszerübb és legtermészetesebb dolga lenne. Persze, hogy az. Hiszen az ember addig él, amig meg nem hal.

Tiszteld a budapesti utcát, hősök járnak rajta.

Események

Botfai HÜVÖS JÓZSEF

Hatvanhat esztendős korában, érdemekben és sikerekben gazdag pályafutás után, megváltotta a halál szenvedéseitől Hüvös Józsefet, a Városi Villamos elnökigazgatóját, a Józsefváros vezérét. A főváros törvényhatósági bizottsága egyik legértékesebb, legnagyobb tekintélyü tagját veszitette el benne, a Városi Villamos legfőbb vezérigazgatóját, éltető lelkét, felvirágoztatóját, a Józsefváros polgársága legjobb barátját. Nagy hatalmu, óriási befolyásu vezér volt s természetes, hogy exponált állásában számtalan támadás és gáncsvetés érte. De puritán jelleme, nemes lelke, nagy szive még ellenfelei előtt is tiszteletet és rokonszenvet szerzett nevének. A fájdalmas gyász első óráiban még beláthatatlan az a veszteség, amely Budapestet érte Hüvös József elhunytával. A jó, mit alkotott, tuléli őt és örök emléket biztosit számára a város történetében.

Hercog Péter halála.

Hüvös Józseffel csaknem egy időben hunyt el a főváros törvényhatósági bizottságának egy szintén nagytekintélyü, nagy kaliberü vezéralakja, csetei Hercog Péter báró. Munkás életének hosszu idejét szentelte a fővárosnak és bár régóta taposta már a patriárkák korát, a legutolsó napokig élénk részt vett a községi életben. Legszorgalmasabb tagja volt a pénzügyi bizottságnak s a rengeteg elfoglaltsággal biró, beteg, öreg ember, aki ezenfelül egyike volt a főváros leggazdagabb polgárainak, a legapróbb ügyek iránt is a legnagyobb érdeklődéssel viseltetett. A pénzügyi bizottságnak minden ülésén elsőnek jelent meg és utolsónak távozott. Minden tárgyhoz a legnagyobb alapossággal szólott hozzá és minden felszólalásának az volt a vezérmotivuma, hogy a főváros háztartását csakis a legnagyobbfoku takarékossággal lehet a válságtól megmenteni.

Elhunyt bizottsági tag.

Sándor Ármin tőzsdetanácsos, a főváros törvényhatósági bizottságának régi, oszlopos tagja, e hó 16-ikán meghalt. Az elhunytban Sándor Pál országgyülési képviselő, a Közuti Vasut vezérigazgatója, sógorát gyászolja.

Uj városatyák.

Botfai Hüvös József helyébe Recher Rezső, a Városi Villamos cégvezetője, Herczeg Péter Péter báró helyébe Lenz Ferenc és Sándor Ármin helyébe Kovács Sebesyén Aladár műegyetemi tanár, póttagok kerülnek a főváros törvényhatósági bizottságába.

Hős városi tisztviselők.

Mintegy hatszáz fővárosi tisztviselő harcol a csatamezőkön. Az eddigi hiradások szerint ketten szereztek közülök hőses magatartásukért kitüntetést. Véssei Ede fogalmazó az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartásáért legfelsőbb királyi elismerést és az ezzel járó signum laudis-t kapott, Vida József kezelőtiszt pedig, aki Przemysl első ostrománál tüntette ki magát, ezüst vitézségi érmet kapott.

A főváros az álhadseregszállitók ellen.

A Központi Segitő Bizottság közgazdasági alosztályának legközelebbi ülésén tárgyalásra kerül annak a felterjesztésnek a szövege, amelyet a város a kormányhoz intéz a hadseregszállitások körüli visszaélések tárgyában. A felterjesztés utal az álhadseregszállitók üzelmeinek káros voltára s kéri, hogy a hadügyi kormány zárja ki a közvetitőket a hadsereg megrendeléseinél.

Munkában az ügyészség.

Az uj polgári perrendtartás és a bélyegtörvény életbeléptetése tetemes megterheléssel fog járni a tiszti ügyészség tagjaira nézve. Szabó Imre tiszti főügyész most az uj törvények anyagát lelkiismeretes tanulmányozás céljából felosztotta az ügyészség tagjai között, karácsonyra magához rendelte az ügyészeket s több napig tartó előadásokon fogja ismertetni a főbb ujitásokat. Az életbeléptetés tehát nem fogja készületlenül találni a város tiszti ügyészségét.

A központi konyha.

A középitési bizottság legutóbbi ülését a tervezett központi konyha céljaira a Népliget közelében állapitottak meg nagyobb telket. Az épitést csak tavasszal kezdik meg. Wildner Ödön dr. tanácsnok legutóbb két izben járt Bécsben s tanulmányozta a császárváros hasonló intézményeinek berendezését.

A koksz biztositása.

A gázművek igazgatósága gondoskodott a főváros közönsége részére a szükséges koksznak az eddigi áron való biztositásáról. Nehogy a tél folyamán a szállitási nehézségek miatt a közönség hosszabb ideig koksz nélkül maradjon, a gázművek igazgatósága arra kéri a közönséget, hogy már most rendelje meg *egész téliszükségletét*. Annak a mennyiségnek a vételárát, amelyet a vevő a megrendelt kokszból esetről-esetre szállittatni kiván, legalább 10—14 nappal előbb be kll fizetni. A legkisebb mennyiség, amit a gázművek házhoz szálitanak, 250 kilogramm (öt zsák). Rendelések személyesen, vagy irásban eszközölhetők. Fizetést, rendelést, stb. a VIII., Tisza Kálmán-tér 20. sz. I. emelet alatt levő koksz osztálynál kell teljesiteni.

Zita-város.

Látogatás a világ legnagyobb hadikórházában.

A decemberi nap sugarai máskor fényesen, szikráztatva, pompázó nappali tüzijátékban surrantak végig a fehér havon és az adventi napokban ártatlan gyermektekintetekben kerestünk üdülést. A karácsonyfára az öröm ezüstcsengetyüit aggattuk és a művésznők diszkrét, derüs ajtaján kopogtattunk karácsonyi interwiew-ért. Ma mindez a multé, meg a jövendőé. Ma a gyermek is öntudatlan, de aggódó szemmel tekint a térképre, a felnőtt előtt pedig nincs szent más a megváltást váró napokban, csak a katona, ki kemény lépteivel idegen ország sarát dagasztja. Ma a Kárpátok fenyőfáit nem a tótocskák ünnepcsináló fejszéje, hanem a golyók zápora tépi, dönti. A szuronyok tülevelein piros vértüzecskék ülnek és a betlehemi éneket gyilkos ágyutorkok bömbölik a nyirkos éjszakába.

Eljön a szent este és az itthonmaradottak győzelemért reszkető szivén fekete álmok rohannak végig. Talán szépek, jók, talán remegve hivők, talán szeretetben fölolvadók lesznek a szivek, amelyek a béke nyugalmában elpetyhüdtek. Talán lehet ma néhány meleg mondattal a legridegebb emberi önzést is elvezetni egy kis karácsonyi városkába, ahol hónapokon át, mindig, hétköznap is karácsony van, az emberszeretet virágai nyilnak a fagyban, a szánalom szelid sugárai hintik az isteni fényt és a testvériség melegsége heviti a vértvesztett, sápadt ember-testeket . . .

*

Ugy van, legyen abból a hetvenkét fehér faházikóból Budapest legendás, karácsonyi városa. Zita város. A hepe-hupás, gödrös pesti háztelkeket a görnyedten járók számára simára egyengette az emberszeretet. A gondosság üdetekintetü házakat varázsolt rá és a megváltás szent nevében ágyak százai fonják puha karjukat az átlőtt mellkasok, roncsolt lábak, lehanyatlott karok köré.

Zita város . . . Leszállt közénk egy angyali tekintetü, szelidségével hóditó hercegasszony. Aranyos derüvel telt meg a lelkünk és az emberi jóság, az emberi szánalom legbecsesebb alkotását akaratlan, öntudatlan kényszerrel az ő nevével jelöltük meg.

Hajnali misék áhitatos imádsága oszlatta el talán a kis városka egéről a felhőket. A falusi hangulatu barakkok között kibontja a nap édes sugár-csokrát és mintha a hősök diadalmas virágai hullanának a fehér-kék-csikos kórházi ruhák kevésbeszédü, tipegő-léptü vendégei körül. A cseh erdők ágas-bogas bajszu szülöttei, Tirol vidám fiai, az erdélyi bércek mélyszemü legényei, öreg népfelkelők, fiatal, friss magyar véreink süttetik beteg tagjaikat az éltető meleggel. Bottal kopognak a tágas utcácskákon és a szemükben ujra éled a pár hétre megtört fény. Az arcuk frissen borotvált, a bajuszuk gondozott, tündöklő tisztaság egész külsejükön.

Hova lett a harcok vérrel kevert sara? hova az aggastyánok maszkja, amelyben ide-érkeztek? A langyos fürdő, a puha ágy, a meleg leves és a forró emberi szeretet hámozta le róluk napok vagy hetek alatt.

*

Tágas, barátságos kapu fogad bennünket. Mintha egy udvarhelymegyei székely nemes vendéglátó portájára lépnénk. Kiskapu, nagykapu, megint kiskapu. Olyan, mintha az első vágyó szemsugárra magától tárulna föl valamennyi. Nagy zöld vázán, piros galambduc tető virul, a rácsok fehérek benne. Nemzetiszinü galambduc: a harcok vércsei elől ide menekülnek szaggatott szárnyakkal a mi hőseink.

Kint a kapu előtt már kora reggel türelmetlenül várják a délutánt az aggódó asszonyok, beteglátogató rokonok. A kosarak telve minden jóval — sajnos — hiába fáradtak idáig: kivül fognak maradni, mert a betegeknek orvosi rendelés szerint szabad csak étkezniök. Sokat, kevesebbet, könnyüt, vagy hétköznapibbat, mindent a beteg állapota válogat meg.

A napfürdőző lábbadozók tarka csoportján át, a gondnoki irodába jutunk. Kivül bársonykabátos, kalapos hölgyek várakoznak. Ápolónői állást keresnek: talán majd holnap, ma nincs hely. Bent két-három hatalmas magtárszerü szobában iróasztalok, polcok, lajstromok, iratok, irodai könyvek. Fiatal hivatalnokok fölvilágositásokat adnak, orvosok, papok jönnek-mennek. Beljebb egyszerü irodájában *Simonsics* József gondnok fogad. Régi kórházi ember, szavaiból a tapasztaltság, tudás meglepő mértékét vesszük észre az első pillanatra. Lekötelező szivességgel magyaráz, kalauzol fáradhatatlanul.

— Rövid hetek alatt kellett a polgármester és a belügyminiszter nemes szivéből fakadt ideát megvalósitanunk. Nem épitettünk várakat, bizony ezek csak faházak, de a célnak megfelelnek. A háborut jóval tulélik a barakkok, sőt a polgármester tervei szerint még a háboru után is hivatásuk lesz. A Zita-kórház fog a főváros betegeinek menedéket nyujtani addig, amig az uj Rókus fölépül.

Csakugyan minden fából van, de ugy megkonstruálva, mintha az örökkévalóság számára készült volna. Hetvenkét pavillon, közülük ötvenhat a betegek számára, megszámozva sorakoznak egymás mellé. Hátrább a gazdasági épületek, elől az egymással szemben álló két székely kapu között a kórtermek. Középen két nagy térség, már csinálják is a kertet, hogy a nyáron, ha még lesznek, virágok között sétáljanak a lábbadozó sebesültek. Az utakon villany- és gázlámpák, széles kövezet, minden, minden ami a megtépett hősöknek kényelmet, nyugalmat adhat.

Dél van, mire az ötvenhatezer négyzetméter nagyságu területet végigjárjuk. Ha belépünk a barakkba, a betegeket éppen ebédnél találjuk.

*

Végig az óriási terem hosszában-széltében egymás mellett tisztán vetett, kényelmes, hófehér ágyak. Könnyen átbeszélhetnek a betegek egymáshoz, ha ugyan értik egymás nyelvét. Az ágysorok között folyosók, amelyekben fürgén, szolgálatkészen forgolódnak a megnyerő arcu, kedves ápolónők. Most éppen ebéddel szolgálnak. Imitt-amott már kocognak, zörögnek a kanalak. A különböző kosztokra utalt betegek csoportonkint kapják a megfelelő ebédet. Egy öreg magyar népfölkelő fölkuporodik az ágyban, kanalazza az aranysárga levest, kimelegszik bele, ledobja a takarót, a leves gyönyörei a megelégedettség verejtékeit ültetik a homlokára.

Amott egy bozontos szakálu cseh a tányérján türelmetlenül zörög a kanalával. Kész a levessel, jöhet a többi. Mellette valaki az Universum cimü német képeslapot olvassa. Egy pillanatra leteszi az ujságot. Nemes fényü, észtsugárzó szemei vannak, a vonásai szépek, nyugodtak. Kezén karikagyürü.

— Magyarul beszél?

— Deutsch — a rövid válasz.

Németül szólunk hozzá:

— Hova való?

— Böhmenwaldi tanitó vagyok.

— Hol sebesült meg?

— Oroszországban.

Elmondja aztán, hogy a lábát érte a golyó. Három hete fekszik, de már jól érzi magát. A kórházban levő rendről, szeretetről, elragadtatással beszél.

A kép rendkivül vigasztaló. Nincs egyetlen jajszó, nincs lázasan hánykolódó beteg. Csupa derü az egész terem. A nap beragyogja a számos ablakot, a fehér falakat, a betegek nyugodt, friss arcát.

— Hisz itt nincs szenvedés, nincs fájdalom — konstatáljuk megelégedetten.

— Amikor jönnek — mondja a gondnok — megtörtek, öregek, ujjnyi vastagon rajtuk a sár. Szánalmas látvány, amint a szemben fekvő állomásról ide vánszorognak. Akkor bekerülnek a fölvevő épületbe. Ott legelőször táplálékkal látják el őket, csak akkor következik előbb a kikérdezés, majd a fürdő. A fürdő a legszükségesebb. Bizony borzalmas állapotban jutnak bele és néha kefével kell a hátukról a férgeket lesurolni. Aztán bejutnak az ágyba, orvosi kezelésben részesülnek, rendesen étkeznek, tisztálkodnak és két-három nap alatt sikerül az aggastyánokat megf'atalitani, megfrissiteni.

*

Néhány adat, számok és kurta kijelentő mondatok következnek itt; de talán beszédesebbek, érdekesebbek a szines szavaknál, mert a főváros nagy és nemes munkájának legigazabb és legfeltünőbb sikerméről.

Mindenekelőtt följegyezzük, hogy a világ legnagyobb kórháza *alig négy hét alatt emelkedett ki a gödrös talajból*, csinosan, takarosan és ami a legfőbb, minden higienikus és kényelmi szempontnak teljesen megfelelően.

Bárczy polgármester és *Sándor* belügyminiszter érdemein kivül nagyon is illik megemlékezni azokról, akik lelkesedéssel és nagy hozzáértéssel állottak a nagyszerü alkotás munkálatainak élén. A kórház tervei a *Krátky* János tanácsnok vezetése alatt álló középitészeti ügyosztályban készültek *Kapdebó* Gyula müszaki tanácsos, egyetemi magántanár, szakavatott vezetésében. Kapdebó tanácsosnak nagy munkájában az ügyosztály mérnöki kara segédkezett hathatósan. A közegészségügyi intézkedések nagyszabásu tervei *Buzay* Károlynak, a közegészségügyi ügyosztály kiváló vezetőjének, intenciói szerint készültek.

Mindezt azonban hiába tervezték volna meg ideális célszerüséggel, ha a jeles tervezők mellett ott nem áll a magyar ipar legjelentékenyebb képviselőinek egész tábora. A magyar ipar ritkán állott ki még olyan nehéz és olyan sikeres próbát, mint ez alkalommal. Nemcsak varázslatos gyorsasággal, de tökéletes precizitással is dolgoztak. A Zita-kórház mintha a földből nőtt volna ki, de egyben minden legapróbb részletén magán viseli az iparosok lelkiismeretességének legszebb jeleit.

A *Walla József Részvénytársaság, Forgács* Ignác és a többi épitővállalkozók, akik a hatalmas telepet csodálatosan rövid idő alatt jól és szakszerüen fölépitették, méltán büszkék lehetnek alkotásaikra. Az óriási épületen fekvő kórházváros feltöltése, csatornázása és kövezése *Ámon Antal és fiai* cég munkáját dicséri.

A részletmunkákat is nagy eredményekkel oldották meg iparosaink. A *Fővárosi Villamos Művek* a szerelés és villanyvilágitás körül szereztek jelentős érdemeket. Az ágyakat és ágyfelszereléseket *Palágyi* Gyula ágy- és fehérneműgyáros, valamint a *Freudiger M. és fiai* cég szállitották. A mázoló és a meszelési munkákat szakszerü kivitelben és az átvevő bizottság legnagyobb megelégedésére *Hantos* testvérek végezték. A fürdőszobák berendezése és e munkák elsőrangu kivitele a *Bálint* Andor cég érdeme. *Bründl* János cég az egészségügyi berendezésekkel szerzett elismerést, mig a *Fővárosi Műszertár* a műtőszobák fölszerelésével tüntette ki magát.

*

A kórházban 3600 beteget lehet elhelyezni és a személyzet ágyaival együtt mintegy 4200 ágy van benne. A kórház épitési céljaira a belügyminiszter közel három millió koronát bocsátott a főváros rendelkezésére, amely összeget igazán minimálisnak kell mondanunk a kórház kolosszális méreteihez és célszerü berendezéséhez viszonyitva.

A beteg-pavillonok berendezése a következő: Az épületek hossza 25 méter, szélessége 10 méter. A pavillonok végein nyolc kisebb helyiség van: inspekciós orvosi szoba, az ápolónők szobái, kötöző-szoba, tea-konyha, tálaló-helyiség, fürdőszoba, mosdó-szoba, kamrák stb. Hideg viz, meleg viz, gáz, villany, pompás kályhák egészitik ki a teljes komfortot.

Az élelmezés bonyolódott föladatát ügyesen és gyorsan intézik. A konyhában tej, kávé, leves és főzelék készitésére 30 darab két hektoliteres üst van. A többi ételeket négy hatalmas tüzhelyen főzik, sütik. Az étel innen a szomszédos tálalóhelyiségbe kerül, ahol 4200 személy számára mérnek igazságos adagokat, amelyeket praktikus melegtartó, zárt tolókocsikon szállitanak az egyes pavillonokba. A főzést és a vele kapcsolatos munkákat egy élelmezési tiszt és egy gazdasszony vezetésével négy szakácsné és három mészáros végzi.

A fehérneműek mosása külön pavillonba történik. Husz óriási mosóüstben és 32 hatalmas teknőben. Naponta 32 métermázsa fehérneműt mosnak ki nagy személyzet és különböző praktikus gépek segedelmével.

Négy pavillonban vannak műtő-szobák. Külön szobák a három főorvos és mintegy 150 orvos számára, külön kötöző- és sterilizáló-termek. A laboratóriumok, a mikroszkopikus és Röntgen munkálatok számára külön pavillon van. A kórház orvosi személyzete számára külön étkező-pavillon épült, amelyben egyszerre 112-en étkezhetnek. A szolgaszemélyzetet külön három pavillonban helyezték el.

Ilyenek a méretei és ilyen gondos a berendezése a Zita-kórháznak, amely méltán büszkesége lehet a magyar iparnak és Budapest székesfővárosnak, amely nemcsak lelkesedésével, vérző fiaival, de a szamaritánus intézményekben való vezető szerepével is páratlan arányokban szolgálja a magyarság diadalmas szerepét a világháboruban.

Friss szalámi

HERZ gyártmány a horgonnyal,

a legpontosabb **tisztaság** betartása mellett, a legjobb **disznóhusból** készitve, kapható már a legtöbb sajtcsemege-, füszer- és hentesüzletben. Minden rudon ólomplomba bejegyzett védjegygyel.

HERZ ÁRMIN FIA BUDAPEST.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Özv. botfai Hüvös Józsefné szül. Heller Mária ugy a maga, mint gyermekei: Iván, László, Róbert és Franciska, illetve: dr. Lengyel Endre, menye: szül. Vajda Ilona, unokái: Hüvös József és Kornél, Lengyel Edith és Marianna, sógornője: Heller Teréz nevében kimondhatatlan fájdalommal tudatja, hogy a legjobb férj, a legszeretőbb apa, após, nagyapa és sógor

botfai

Hüvös József

m. kir. udvari tanácsos, a székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagja, a Budapesti villamos városi vasut elnök-igazgatója stb.

e hó 18-án hajnalban fél 1 órakor 66 éves korában, boldog házasságának 43 évében, rövid szenvedés után csendesen elhunyt.

A megboldogult hült tetemét e hó 20-án, vasárnap délután fél 3 órakor a Rákoskeresztuti izr. temető halottasházából temették és ugyanott a családi sirboltban örök nyugalomra helyezték.

Nyugodjék békességben!

A Budapesti Villamos Városi Vasut igazgatósága és felügyelő-bizottsága mély megilletődéssel tudatja, hogy a társaság elnökigazgatója

méltóságos botfai

Hüvös József

m. kir. udvari tanácsos ur

e hó 18-án hajnalban elhunyt.

Hálatelt szivvel gondolunk vállalatunk megalapitójának uttörő munkában eltöltött életére, amelyet csaknem kizárólag a társaság föllendítésének és felvirágoztatásának szentelt. A nemes élet fáklyája kilobbant, de munkájának eredményében tovább él. Emlékét szeretettel és kegyelettel őrizzük meg.

A Budapesti villamos városi vasut tisztviselői kara őszinte, mély fájdalommal tudatja, hogy szeretett elnökigazgatója

méltóságos botfai

Hüvös József

m. kir. udvari tanácsos ur,

e hó 18-án hajnalban elhunyt.

Melegszivü, velünk érző, mindnyájunkról atyai szeretettel gondoskodó vezetőnk volt, akinek emlékét soha nem muló szeretettel vésszük szivünkbe.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Gondolatok az aranyhétről.

A karácsony nem lehet stáció a háboruban, mégis megáll az ember és visszatekint a multba, mégis kutató szemmel méregeti az eredményeket, megbecsüli a károkat, számitgat a jövő eshetőségeinek végtelen számsorában. Kereskedelem, ipar, a pénzügy és a közgazdasági élet minden ága — a magunk országáról szólva — már tul van a veszedelmek legsulyosabbjain. A háborunak is meg vannak a maga gyermekbetegségei, amelyeken az erősebb, a győzelemre predesztinált félnek is át kell esnie. A hadseregünk addig vérzett leginkább, amig az ellenség harcmodorát kitanultuk, az egyén addig volt legjobban lesujtva, amig le nem szokott a béke adta kényelmekről, az ipar és kereskedelem addig sinylett legjobban, amig a rosszindulatu, zsaroló elemek a háboru zavarosában halászandó mindenképen kompromittálták, a pénz a mozgósitás napjaiban állotta ki dicsőn a kishitü, vagy szegény nép ostromát, maga közgazdasági életünk egésze pedig lépésről lépésre rázta le diadalmas testéről a nyügöket, a kalandorokat és a gyávákat.

Milyen leirhatatlan, milyen nagyszerü haladás minden ponton! Minél erősebb, vadabb, szilajabb lett a csaták zaja, annál biztosabban állott talpán a magyar gazdasági élet. A békés fejlődés eredményeivel versenyeznünk természetesen merő lehetetlenség, de a háborus viszonyokhoz mérten mai helyzetünk a legrózsásabb és a jövőbe vetett hitünknek joga van a vakmerőség regényes felhői közé emelkednie. A mozgósitás napjaitól az arany hétig: milyen ut, mennyi megpróbáltatás és milyen sikerek! Nem nehéz visszaemlékezni az esős, komor napokra, amikor esernyő-táborok alatt százával állottak a kendős asszonyok az utcasarkokon a bankok előtt és riadtan nyujtották ki remegő kezüket a vesztettnek hitt garasok után. Ma győzelmes fegyvereink meghozták mindnyájunknak nem a gazdag, nem a boldog, de a nyugodt karácsonyt. Az akkor üresen tátongó üzletek az arany hétben mozgalmas élettől lüktetnek. A lassu haladás talán éppen a nemzeti kölcsön nagyszerü sikerében kulminált és ma eljutottunk a háborus állapot legritkább jelenségéhez, az idegesség nélkül való, nyugodtan dolgozó üzleti élethez.

Tény az, hogy a budapesti — és nyilván az országbeli — kereskedelem kiváncsian várta a boltok szüretjét, az arany hetet, amely máskor a karácsonyi vásárlók özönét hajtotta a kirakatok ablakai elé. És elértük a legnagyobb eredményt, amit a háborus karácsony csak elérhet, nincsen hangos panasz, sőt nagyon sokan meg lehetnek elégedve az üzleti eredményel. Csak éppen a kelendő cikkekben állott be némi változás, de az előrelátó kereskedő kétségtelenül előre láthatta, hogy melyek azok az ajándékok, amelyekért ma is megnyilott mindenkinek az erszénye. Ha a pazarlás és oktalan vásárlási kedv hanyatlott is az idei arany héten, de kétségtelen, hogy a szivek melegebben éreznek ma, az emberek közelebb kerültek egymáshoz, a lelkek messze levő, fázó, vérző fiaink után áhitoznak. És az ünnep bensősége, szépsége, őszintesége meleg karokkal ölelte át az egymásban bizakodó embereket. Ha talán a bankók parádés fölvonulása kisebb, jelentéktelenebb volt is az idei arany héten, de a kis erszények koronái, a zsebkendők csücskébe kötött garasok mind eljöttek, tömegesen hullottak derék iparosaink és kereskedőink kezébe. Nem volt szüret, nem volt bő aratás, de az elmult hónapok insége sok helyen egalizálódott és csaknem mindenhol megenyhült.

A kapzsiság és az üzleti jellemtelenség az idén természetesen nem ülhettek orgiákat, de a becsületesség, a szolidság, a viszonyokkal számitó szerénység megelégedetten tekinthetnek vissza az arany hétre. És tulajdonképpen ezek azok az elemei az iparnak és kereskedelemnek, amelyek üzleti életünk szilárdságának alapjait vethetik meg. Lehet, hogy máskor ők voltak a Hamupipőkék, de az lenne az igazi megváltás a számunkra, hogy az üzleti élet eme tisztakezü, bölcs becsületességgel dolgozó kőoszlopai szolgáltatnák annak a pompás épületnek a megdönthetetlen vázát, amely a jövő, a gazdasági megerősödés elsőrendü szép napjaiban az egész világ előtt hirdetni lesz hivatva az uj Magyarország dicső kialakulását.

*

Ahogy jóleső megelégedettséggel nézzük az arany hét megelevenedett üzleti életét, konstatálnunk kell természetesen, hogy elsősorban a harcéren levő kedveseinkről gondoskodott a fokozott gyengédség és figyelem. A tábori posta hordta el a legtöbb ajándékcsomagot. Az itthonmaradottak közül viszont ismét természetesen a gyermekek voltak azok, akik leginkább részesültek a karácsonyi áldásban. Helyesen van, ugy kell lennie, a karácsony már természeténél, belső jelentőségénél fogva is elsősorban a családok ünnepe, s mint ilyen, a család szemefényének, a gyermeknek kedvez. A gyermeket halmozzuk el ajándékkal, játékkal, édességgel. Mi tehát, akik az üzletek kirakatait nem annyira a vásárló, mint inkább a kritikus szemével nézzük, elsősorban azzal kellett, hogy foglalkozzunk, milyen az az áru, amelyet kereskedőink a gyermekek számára hoznak forgalomba.

A mai abnormális időkre való tekintettel persze mi is letompitjuk a kritika élét és nem is annyira a máról, mint inkább a jövőről beszélünk. A mult és a ma gyermekjátékai pedig, amelyek magyar földön kerülnek eladásra, nagyon sok szempontból esnek kifogás alá. Nem kell külön pedagógiai előadást tartani arról, hogy a játék tulajdonképpen nem is olyan igen játék, hanem igenis a nevelés egyik igen hathatós eszköze. Éppen ezért a játéknak egyszerüségével, izlésességével és nemzeti stilust kifejező mivoltával kell hatnia. A mai magyar (dehogy magyar, csak magyar földön eladott!) játék mindebből egyetlen tulajdonságot sem tud fölmutatni, ráadásul még a szegényebb osztályok számára is teljesen hozzáférhetetlen a drágasága miatt. Mai játékunk cicomás és a nemzetközi izléstelenség szülötte.

Pedig milyen könnyen meg lehetne oldani ezt a mindinkább égetővé váló kérdést, amely nagyon, de nagyon hozzájárul gyermekeink izlésének eltompitásához, vagy félretaposásához. Nem kellene mást tennünk, mint itt is, mint a háboruban már sok mindenben megtanultuk, a magunk erejére támaszkodni. Ki kellene fejleszteni jelentéktelen áldozatokkaal a magyar játékipart. És pedig kétféleképpen. Egyrészt meg kellene alkotni a művészi magyar játékot, másrészt a nép háziiparává kellene tenni a játékok készitését. Ahogy legkiválóbb iróink örömmel irnak a gyermekek számára és rövid évek alatt sikerült a magyar gyermekirodalomból számüzni a ponyvatermékeket, épp ugy képzőművészeink nemes és igazi művészi feladatnak tekintenék a gyermek számára való alkotást. Ez természetesen a drágábbik fajtája lenne a gyermekjátéknak, de a célnak tökéletesen megfelelnének a nép háziiparának termékei is.

Hiszen a nép és a gyermek lelke a legközelebbi rokonok. De meg a magyar nép művészi hajlandósága világszenzáció számba menő csodákat művelt már. A kalotaszögi és mezőkövesdi parasztasszonyok szinekben tobzódó, fantasztikus szépségü kézimunkái nemcsak hogy drága kincsei a világ legelőkelőbb hölgyeinek, de egyben a magyar népművészet utjainak fölfedezője is. Ezeken az utakon elindulva, a magyar nép nemcsak saját gyermekeinket láthatná el — mint mondtuk — egyszerü, izléses és nemzeti stilust kifejező játékokkal, de egyben világcikket lehetne csinálni a magyar nép alkotta, a magyar nép lelkéből fakadt gyermekjátékból.

De még itt sem lehet pontot tenni. Hiszen a jövő eme nagyszerü kilátótornyából másik oldalra is lehet tekinteni. Azon a másik oldalon pedig a magyar nép uj keresetforrásai buggyannak elő az áldott televényből. Csak Csehország fényesen fejlett babaiparára utalunk és ámulva kérdezzük, mennyivel különb, mennyivel nivósabb lehet az a játék, amely a magyar nép izlését, kezének ügyességét fogja dicsérni. És ha Csehország népipara e téren rengeteg gazdagságot tud fölmutatni, akkor nekünk százszoros okunk van remélni, hogy ha a magyar nép között meghonositanánk a babák, a textil-, a kötött-, a szövött-játékok készitését; hamarosan hatalmas keresetforrást adhatnánk a nép kezébe. Persze fölösleges sóhajtás ma az, hogy hány család élhetne meg ma, amikor fenntartója a hazáért harcol, a gyermekjátékok háziiparából. Fölösleges sóhajtás ma, de nem fölösleges a jövőre, mert a jövőben is lesznek családok, akik elvesztik fönntartójukat, de uj megpróbáltatások elé is kerülhetünk, holnap vagy száz év mulva — egészen mindegy. A gyermekjátékok készitését mindenáron meg kell menteni a nép háziipar számára. Vegyék kezükbe a nemes missziót a bankok, amelyeknek országszerte rendelkezésükre áll a néppel való érintkezés tökéletes hálózata. Segitsék pénzzel, nyers anyaggal a mindig vállalkozó szellemü magyar népet. Ha oktatók is szükségesek volnának, majd ismerni fogja akkor kötelességét a kormány is. Mindenek előtt azonban az anyagi lehetőség megadására van szükség. A pénzintézetek, amelyek meg tudják fogni ennek a gondolatnak az életrevalóságát, nemcsak kulturtényezőkké és a népjólét előmozditóivá lépnek elő, de egyben fényes üzleteket is csinálhatnak.

A háboru parazitái.

Az igazi érdemek mögött mindig ott kullognak a kapzsiság és gonoszság. Régi törvénye ez már az életnek, de éppen azért, mert ez igy van, sokszoros erővel kell a tisztogatásnak nekilátni. Fokozottan erélyesnek és kiméletlennek kell lenni a kapzsiakkal és gonoszokkal szemben ma, amikor az ország jövője forog a kockán és amikor nem a gazemberek, hanem a hazáért való önfeláldozások korát éljük. A *Fővárosi Hirlap* is ott áll abban a sorban, ahol árgus szemekkel ügyelnek azoknak a kezére, akik a hadsereg számára szállitanak és igy az ország legvitálisabb érdekeit tartják kezükben. Sok esetre mutattunk már rá, de ha a tojás helyett padlóviasszal operáló sebesülteket élelmezők sora még mindig szaporodik, emiatt nem szabad kedvetlenséget érezni. Mert a leleplezettek számának szaporodásával a veszedelmek csökkennek. Ezen a héten a kakao és kétszersült szállitás körül tapasztaltak csuf visszaéléseket. A háboru parazitái meghamisitották a kakaóport dohos lisztből készitették a kétszersültet. Mi csak jóleső örömmel konstatálhatjuk, hogy nem fog soká késni a megérdemelt büntetés és végre talán majd lassan megszabadulunk a lelketlen és pénzsóvár hadseregszállitóktól, akik abból a háboruból akarják magukat zsirral teleszivni, amelyben mások életüket és vérüket is föláldozzák.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

A kiadásért felelős: **Dacsó Emil.**

Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Wolfner Gyula és Társa

bőr-, gépszij- és gyapjumosógyára Budapest.

A MÁV. összes szertárainak szállitói.

Központi iroda:
Budapest IV, Károly-körut 26.
Gyár: UJPEST.

Telefon 108-24.

Kizárólag honi gyártmány!

Telefon 108-24.

NEUMANN ÉS TÁRSA

FAÁRU- ÉS KATONAI FELSZERELÉSI CIKKEK GYÁRA

Gyár és iroda: BUDAPEST VII, Egressy-ut 34. sz.

Telefon: 50-15, József 38-60.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszterium, a m. kir. pénzügyminiszterium, az országos posta- és távirda-hivatal, a m. kir. államvasutak, a cs. és kir. hadsereg, a kir. olasz hadsereg, a m. kir. honvédség, Budapest székesfőváros stb. szerződéses szállitói.

Gyékényfonatból fonott kerti butorok

Minden darab külön is kapható
Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

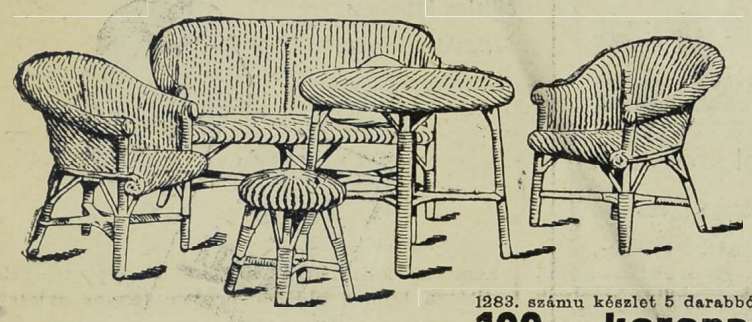

1283. számu készlet 5 darabból
100.— korona

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó
Ipari- és Háziipari Szövetkezetek
Beszerző és Értékesitő Központja
Budapest, VIII., József-körut 36. II

DÁN TESTVÉREK

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÜCSÖK

Budapest, V., Dorottya-utca 57.

Egészségügyi müszaki berendezések gyára.

Legmodernebb rendszerü közp. fütés és szellőztetés. Vizvezeték, csatornázás és légszeszberendezések.

Bründl János
cs. és kir. udvari szállító.
Budapest, VII. ker., Ovoda-utca 34. szám.

Egészségügyi müszaki berendezések gyára.

Városi vizművek, csatornázások és derítő telepek. Gyógy- és gőzfürdők. — Prospektusok. — Árajánlatok.

Maradandó értékü ajándéktárgyak

Ékszerek, cigarettatárcák, legszebb órakarkötők, csoda nagy választékban.

◆ Képes árjegyzék ingyen! ◆

Rendes áraim olcsóbbak, mint sok **végkiárusitás és alkalmi vétel** gyanánt hirdetett ékszerek.

Schönvald Imre Budapest, IV, Deák Ferenczutca 21. sz. Törzstelep: Pécs.

STEINHARDT MULATÓ

VIII., Rákóczi-ut 63. sz. OOOO Telefon József 21-76.

KEZDETE 8 ES FÉL ÓRAKOR.

Esténként BAUMANN KÁROLY közreműködésével.
11 órakor **A bájos ismeretlen** Ujdonság! bohózat. Irták Goldner és Fransetti. Ford. Gergely L.
9 órakor **PÉNZ BESZÉL!** sláger bohózat Irta Taufstein. Forditotta Gergely Lajos.

Jegyek d. e. 10—1 óráig, d. u. 3—6 óráig a Mulató pénztáránál. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében (Andrássy-ut 19. sz.) és a Hungária-fürdő pénztáránál. Éjfélután tánc és cigányzene.

ROYAL STANDARD

Látható irásu
AMERIKAI IRÓGÉP

A székesfővárossi tanács hosszas kipróbálás után a községi iskolák és a tanácsi irodák részére már eddig is 35 darab Royal Standard irógépet szerzett be.
A m. kir. igazságügyi ministerium 80 drb Royal Standard irógépet rendelt.
Magyarországon több ezer Royal irógépet használnak, mindenütt a legteljesebb megelégedéssel.

Országszerte dijmentesen bemutatja:
KOVACS A. ÉS TÁRSA
BUDAPEST V, NÁDOR-U. 4. Telefon 34-96.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatósága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz.
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, - 1, -12. Kartellen kivül.
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

Telefonszám: 54—51 és 54—61

Telefonszám: 54—51 és 54—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

KATONA-INGEK

flanell- vagy molinóból 1·50, 2 K, Jäger-trikók 2, 3, 4 K, téli zoknik 60, 90, téli kötött keztyük 1·50, 2, 3 sveterek, tiszta gyapju-anyagból 12, 15, 18 korona.

GÓLYA-ÁRUHÁZ

VI., Nagymező-utca 12. sz. és Vámház-körut 16. sz.

APOLLO

PROJECTOGRAPH R.-T.

Uj kinema szkeccs!

Jönnek az oroszok

Aszkeccsenkivül felépnek Lábass Juci, Kovács Lilly, Gózon, Szabolcs, Szemere, Érckövy, Faragó.

És a nagyszabásu moziműsor ujdonságai. Előadások 5, fél 8 és 10 órakor.

MAGYAR KIRÁLYI FÖLDHITELINTÉZETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

BUDAPEST, V, NÁDOR-U. 32. ◆ TELEFON: 173-81.

(A törvényhozásnak az 1911. évi XV. t-cikke alapján alakult.)

Az intézet programmja a földmivelésügyi miniszter irányitása mellett: ingatlan feldarabolások és telepitések lehetővé tétele, kis- és középbirtokok keletkezésének előmozditása, nagyobb korlátolt forgalmu ingatlanokon kisbérleti rendszer meghonositása, kivándorlóknak visszatelepitése és más birtokpolitikiai müveletek végrehajtása. Községek, közbirtokosságok és törvényhatóságok részére közlegelők szerzése stb. Az intézet alapitói közül az állam 8.000,000 koronával, a *Magyar Földhitelintézet* 3.000,000 koronával, a *Kisbirtokosok Országos földhitelintézete* 2.000,000 koronával és az *Országos Központi Hitelszövetkezet* 1.500,000 koronával járult az intézet alaptőkéjéhez, viszont az állam szempontjából szükséges irányitó befolyás gyakorolhatása végett az intézet igazgatósága oly módon alapittatott meg, hogy az igazgatóság elnökét, egy tagját és egy póttagját a m. kir. pénzügyminister, alelnökét, egy tagját és egy póttagját a m. kir. földmivelésügyi minister rendeli ki a vezetésük alatt álló ministeriumok tisztviselői sorából, továbbá a Földhitelintézet négy, a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete két és az Országos Központi Hitelszövetkezet egy tagot küldött ki, kik az intézet igazgatóságában helyet foglalnak. Eddigi munkásságunk eredménye, hogy kb. 44,000 kat. holdon mintegy 11,000 kisbérlönk van, akik összesen circa K 1.100,000 évi bért fizetnek. Községeknek legelőkölcsönképpen eddig K 3.545,500, munkásházkölcsönképpen pedig K 628,500 folyósitottunk.

SZEPESSY SANDOR

utóda

SZEPESSY GYULA

okl. mérnök **Budapest, VII.**, Abonyi-u. 25. sz.

Központi fütések, szellőztetések, vizvezeték-, légszesz-, csatornázási- és egészségügyi berendezések vállalata. Telefon 56—96.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz, Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

ILONA artézi ásványviz

nem drágább, mint a közönséges szódaviz

Megrendelhető: **„Artésia“ r. t. Bpest**
Telefon 50—72. sz. a.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföld lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

TAURIL

A MAGYAR PNEUMATIK **FÉNYES!**

Tauril Pneumatik Részvénytárs.
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. — Telefon 99-02.

Budapest legszebb látványossága a

Magyar Ház

Elsőrangu **étterem, buffet és garcon lakás Teréz-körut 15.** (Andrássy-ut mellett). — Uj rendszerü kiszolgálás! Meglepő árak! Fényesen berendezett garçon lakások, saját fürdőszobával.

Telefon szám: 62—69 és 62-70.

Házkezelőség: 67—49.

Dr. PÁPAY VILMOS-féle oltó-intézet

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 31

Pontosan szállit kitünőnek ismert biztos fogamzásu **himlőnyirkot** bő adagolásban s a régi mérsékelt árakon. Tömeges oltásra **8** fillér egyénenként. Ugyanott beszerezhető: külső hatékonyságu **diphteria-serum.**

TELEFONSZÁM: 20—19

Sürgőnycim **PÁPAY** oltó-intézet

Díjtalan bemutatás.
Prospektus ingyen.
Telefon 62—45.

SCHOTT H. ES DONNÁTH csász. és kir. udv. szállitók
BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 22. SZ

A KATONA-falak

tartósak egészségesek és olcsók

Bárki kaphat épitési licenciát

SPECIÁLIS ÉPITKEZÉSEK R.-T.
BUDAPEST, VII., GIZELLA-UT 38. SZ.
TELEFON: 66—27. SZÁM.

Ámon Antal és fiai

út-, csatorna- és betonépitési vállalkozók

Telefon József 3—85.

Budapest
VIII., Futó-utca 10. szám.

